

رِسَالَةُ نُورٍ كُلِّيَّاتٍ تَنْدُنُ

سُورَةُ الزَّكَاةِ
مَجْمُوعَةُ عَشْرِي

بَدِيعُ الزَّمَانِ
سَعِيدُ النُّورِ سَيِّ

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَبِهِ نَسْتَعِينُ﴾

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ﴾

أى قارداش! بندن بر قاچ نصيحت ايستدڭ. سن بر عسكر اولديغڭ ايچون عسكرلك تمثيلاتيله، سكر حكايه جكلر ايله بر قاچ حقيقتى نفسمله برابر ديگله. چونكه بن نفسى هر كسدن زياته نصيحتته محتاج گورويورم. وقتيله سكر آيتدن إستفاده ايتديگم سكر سوزى برآز اوزونجه نفسمه ديمشدم. شيمدى قيصه جه و عوام لسانيله نفسمه ديه جگم. كيم ايسترسه برابر ديگله سين.

برنجى سوز

﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ هر خيرك باشيدر. بز دخى باشده اوڭا باشلارز. بيل أى نفسم، شو مبارك كلمه إسلام نشانى اولديغى گي، بتون موجوداتڭ لسانِ حاليله ورد زبانيذر. ﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ نه بيوك توكنمز بر قوّت، نه چوق بيتمز بر بركت اولديغى آڭلامق ايسترسهڭ، شو تمثيلي حكايه جگه باق ديگله. شويله كه:

بدوى عرب چوللرنده سياحت ايدن آدمه گركدركه، بر قبيله رئيسڭ اسمنى آلسين و حمايه سنه گيرسين. تا شقيلرك شرندن قورتولوب حاجاتنى تدارك

ایده بیلسین. یوقسه تک باشیله حدسز دشمن و احتیاجاتنه قارشی پریشان اولاجقدر. ایشته بویله بر سیاحت ایچون ایکی آدم، صحرايه چیقوب گیدیورلر. اولردن بریسی متواضع ایدی. دیگری مغرور... متواضعی، بر رئیسک اسمنی آلدی. مغرور، آلمادی... آلانی، هر یرده سلامتله گزدی. بر قاطع الطریقه راست گلسه، دیر: "بن، فلان رئیسک اسمیله گزرم." شقی دفع اولور، ایلیشه مز. بر چادیره گیرسه، او نام ایله حرمت گورور. اوته کی مغرور، بتون سیاحتنده اوپله بلالر چکر که، تعریف ایدیلمز. دائما تیتزر، دائما دینجیلک ایدردی. هم ذلیل، هم رذیل اولدی.

ایشته آی مغرور نفسم! سن او سیاحسک. شو دنیا ایسه، بر چولدر. عجزک و فقرک حدسزدر. دشمنک، حاجاتک نهایتسزدر. مادام اوپله در؛ شو صحرانک مالک ابدیسی و حاکم ازیلسک اسمنی آل. تا، بتون کائناتک دینجیلگندن و هر حادثاتک قارشیسنده تیتزمه دن قورتولاسک.

أوت، بو کلمه اوپله مبارک بر دینه در که: سنک نهایتسز عجزک و فقرک، سنی نهایتسز قدرته، رحمته ربط ایدوب قدیر رحیمک درگاهنده عجزی، فقری أک مقبول بر شفاعتجی یاپار. أوت، بو کلمه ایله حرکت ایدن، او آدمه بگزر که: عسکره قید اولور. دولت نامنه حرکت ایدر. هیچ بر کیمسه دن پرواسی قالماز. قانون نامنه، دولت نامنه دیر، هر ایشی یاپار، هر شیئه قارشی طایانیر.

باشده دیمشدک: بتون موجودات، لسان حال ایله ﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ دیر. اوپله می؟

أوت، ناصلکه گورسهک: بر تک آدم گلدی. بتون شهر أهالیسنی جبراً بر یره سوق ایتدی و جبراً ایشلرده چالیشدیردی. یقیناً بیلیرسک؛ او آدم کندی نامیله،

کندی قوتيله حرکت ایتمیور. بلکه او بر عسکر در. دولت نامنه حرکت ایدر. بر پادشاه قوتنه استناد ایدر. اويله ده هر شی، جناب حَقَّ نامنه حرکت ایدر که؛ ذره جکله گی تخم، چکر دکلر باشلرنده قوجه آغاجلری طاشیور، طاغ گی یوکلری قالدیریورلر. دیمک هر بر آغاج، ﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ دیر. خزینه رحمت میوه لرندن آلرینی طولدیریور، بزلره طبله جیلق ایدیور. هر بر بوستان، ﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ دیر. مطبخه قدرتن بر قزغان اولور که؛ چشید چشید پک چوق مختلف لذیذ طعاملر، ایچنده برابر پیشیریلیور. هر بر اینک، دوه، قویون، کچی گی مبارک حیوانلر ﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ دیر. رحمت فیضندن بر سوت چشمه سی اولور. بزلره، رزاق نامنه اُک لطیف، اُک نظیف، آب حیات گی بر غدایي تقدیم ایدیورلر. هر بر نبات و آغاج و اوتلرک ایپک گی یوموشاق کوک و طمارلری، ﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ دیر. سرت اولان طاش و طویراغی ده لر گچر. الله نامنه، رحمن نامنه دیر، هر شی اوکا مسخر اولور. اوت هواده دالرک انتشاری و میوه ویرمه سی گی، او سرت طاش و طویراغده کی کوکلرک کمال سهولتله انتشار ایتمه سی و یر آلتنده یمیش ویرمه سی؛ هم شدت حرارته قارشى آیلرجه نازک، یشیل یاپراقلرک یاش قالماسی؛ طبیعونک آغزینه شدتله طوقات ووریور. کور اولاسی گوزینه پارمغی صوقویور و دیور که: اُک گوندیگک صلابت و حرارت دخی، آمر تحتنده حرکت ایدیورلر که؛ او ایپک گی یوموشاق طمارلر، بر عصای موسی (عس) گی ﴿فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ آمرینه إمتثال ایدرهک طاشلری شق ایدر. و او سیغاره کاغدی گی اینجه نازنین یاپراقلر، بر

أعضاء إبراهيم (ع) گبی آتش صاچان حرارته قارشى ﴿يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَ
سَلَامًا﴾ آیتنى اوقویورلر.

مادام هر شی معنًا ﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ دیر. الله نامنه اللهک نعمتلىرىنى گتیروب بزلره
ویریورلر. بز دخی ﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ دیمهلى یز. الله نامنه ویرملى یز. الله نامنه
آمالى یز. اويله ایسه، الله نامنه ویرمهین غافل انسانلردن آمالى یز...

سؤال: طبله جی حکمنده اولان انسانلره بر فیآت ویریورز. عجباً أصل مال
صاحی اولان الله، نه فیآت ایسته یور؟

الجواب: أوت او منعم حقیقى، بزدن او قیمتدار نعمتله، ماللره بدل
ایستدیگی فیآت ایسه؛ اوچ شیدر. بری: ذکر. بری: شکر. بری: فکدر.
باشده ﴿بِسْمِ اللَّهِ﴾ ذکدر. آخرده ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ شکدر. اورتده، بو قیمتدار
خارقۀ صنعت اولان نعمتله أحد صمدک معجزۀ قدرتی و هدیۀ رحمتی اولدیغنی
دوشونمک و درک ایتمک فکدر. بر پادشاهک قیمتدار بر هدیۀ سنی سگا گتیرن
بر مسکین آدمک آياغنی اوپوب، هدیۀ صاحبی طانیمه مق نه درجه بلاهت
ایسه، اويله ده؛ ظاهری منعملری مدح و محبت ایدوب، منعم حقیقى یی
اونوتق؛ اوندن ییك درجه داها بلاهتدر.

أى نفس! بویله أبله اولماق ایسترسهك؛ الله نامنه ویر، الله نامنه آل، الله نامنه
باشلا، الله نامنه ایشله. والسلام.

اون دردنجى لمعهنڭ ايكنجى مقامى

(مقام مناسبتيله بورايه آلىنمىشدر.)

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ كڭ بيكلر اُسارندن آلتى سَرينه دائردر.

إخطار: بىسملهنڭ رحمت نقطهسندى پارلاق بر نورى،
سونوك عقلمه اوزاقدن گوروندى. اوني، كندى نفسم ايچون
نوطه صورتندى قيد ايتمك ايتدم. و يگرى اوتوز قدر سرلر
ايله، او نورك اطرافندى بر دائره چويرمك ايله اولامق و ضبط
ايتمك آرزو ايتدم. فقط مع التأسف شيمديلك او آرزومه تام
موفق اولامادم. يگرى اوتوزدن، بش آلتى يه ايندى.

"أى إنسان!" ديدىگم وقت نفسى مراد ايدىيورم. بو درس
كندى نفسمه خاص ايكن، روحًا بنمله مناسبتدار و نفسى
نفسمدن داها هشيار ذاتلره بلكه مدار إستفاده اولور نييتيله، اون
دردنجى لمعهنڭ ايكنجى مقامى اولارق مدقق قارداشلىرىمڭ
تصوييلرينه حواله ايدىيورم. بو درس عقلدن زياده قلمه باقار،
دليلدن زياده ذوقه ناظر در.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوۥا إِنِّيۥ أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ﴾

﴿إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾

شو مقامده بر قاچ سرّ ذکر ایدیلہ جکدر.

برنجی سرّ: ﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾ کُ بر جلوہ سنی شویله گوردم

کہ: کائنات سیماسندہ، ارض سیماسندہ و انسان سیماسندہ بربری ایچندہ
بربرینک نمونہ سنی گوسترن اوچ سگّہ ربوبیت وار.

بری: کائناتک ہیئتِ مجموعہ سندہ کی تعاون، تساند، تعانق، تجاوبدن

تظاهر ایدن سگّہ کبراء الوہیتدر کہ، ﴿بِسْمِ اللّٰهِ﴾ اوکا باقییور.

ایکنجیسی: کُره ارض سیماسندہ نباتات و حیواناتک تدبیر و تربیہ و

إدارہ سندہ کی تشابہ، تناسب، إنتظام، إنسجام، لطف و مرحمتدن تظاهر ایدن

سگّہ کبراءِ رحمانیتدر کہ، ﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ﴾ اوکا باقییور.

صوگرہ انسانک ماہیتِ جامعہ سنک سیماسندہ کی لطائفِ رأفت و

دقائقِ شفقت و شعاعاتِ مرحمتِ إلهیہدن تظاهر ایدن سگّہ علیاء

رحیمیتدر کہ، ﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾ دہ کی ﴿الرّحِیْمِ﴾ اوکا

باقییور.

دیمک ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ صحیفہ عالمده بر سطرِ نورانی تشکیل ایدن اوچ سگہ اُحدیتک قدسی عنوانیدر و قوتلی بر خیطیدر و پارلاق بر خطیدر. یعنی ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ یوقاریدن نزول ایله ثمره کائنات و عالمک نسخه مصغره سی اولان انسانه اوجی طایانییور. فرشی عرشه باغلار. انسانی عرشه چیقمغه بر یول اولور.

ایکنجی سر: قرآن معجز البیان، حدسز کثرتِ مخلوقاتده تظاهر ایدن واحدیت ایچنده عقلی بوغماق ایچون، دائما او واحدیت ایچنده اُحدیت جلوه سنی گوسترییور. یعنی، مثلا: ناصلکه گونش، ضیاسیله حدسز اُشیایی إحاطه ایدیور. مجموع ضیاسنده کی گونشک ذاتی ملاحظه ایتمک ایچون غایت گنیش بر تصوّر و إحاطه لی بر نظر لازم اولدیغندن؛ گونشک ذاتی اونوتدیرماق ایچون، هر بر پارلاق شیده گونشک ذاتی عکسی واسطه سیله گوسترییور و هر پارلاق شی، کندی قابلیتنجه گونشک جلوه ذاتیسیله برابر ضیاسی، حرارتی گبی خاصه لرینی گوسترییور و هر پارلاق شی گونشی بتون صفاتیله قابلیتنه گوره گوستردیگی گبی؛ گونشک ضیا و حرارت و ضیاده کی ألوان سبعة گبی کیفیاتلرینک هر بریسی دخی، عموم مقابلنده کی شیلری إحاطه ایدیور. اويله ده: ﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾ (تمثیلده خطا اولماسین) اُحدیت و صمدیتِ إلهیه، هر بر شیده، خصوصاً ذی حیاتده، خصوصاً انسانک ماهیت آیینه سنده بتون اُسماسیله بر جلوه سی اولدیگی گبی؛ وحدت و واحدیت جهتیه دخی، موجودات ایله علاقه دار هر بر اُسمی بتون موجوداتی إحاطه ایدیور. ایشته واحدیت ایچنده عقلی بوغماق و قلبلر ذات اُقدسی اونوتماق ایچون، دائما واحدیتده کی سگه اُحدیتی نظره ویریور که، او

سگهنڭ اوچ مهمم عقده سنى إرائه ايدن ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ در.

اوچنجى سر: شو حدسز كائناتى شنلديرن، بالمشاهده رحمتدر. و بو قراڭقلى موجوداتى ايشيقلانديران، بالبداهه ينه رحمتدر. و بو حدسز إحتياجات ايچنده يوو ارلانان مخلوقاتى تربيه ايدن، بالبداهه ينه رحمتدر. و بر آغاچك بتون هيئتيله ميوه سنه متوجه اولديغى گي، بتون كائناتى انسانه متوجه ايدن و هر طرفده اوڭا باقديران و معاونتنه قوشديران، بالبداهه رحمتدر. و بو حدسز فضايى و بوش و خالى عالمى طولديران، نورلانديران و شنلديرن، بالمشاهده رحمتدر. و بو فانى انسانى ابدنه نامزد ايدن و ازلى و ابدى بر ذاته مخاطب و دوست ياپان، بالبداهه رحمتدر.

أى انسان، مادام رحمت بويله قوتلى و جاذبه دار و سويلى و مددكار بر حقيقت محبوبه در. ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ دى، او حقيقت ياپيش و وحشت مطلقه دن و حدسز إحتياجاتك المزلندن قورتول و او سلطان ازل و ابدك تحتنه يانش و او رحمتك شفقتيله و شفاعتيله و شعاعاتيله او سلطانه مخاطب و خليل و دوست اول!

أوت كائناتك انواعى حكمت دائره سنده انسانك اطرافنده طويلايوب بتون حاجاتنه كمال إنتظام و عنايت ايله قوشديرمق، بالبداهه ايكي حالتدن بريسيدر: يا كائناتك هر بر نوعى كندى كندينه انسانى طانييور، اوڭا إطاعت ايدييور، معاونتنه قوشييور. (بو ايسه يوز درجه عقلدن اوزاق اولديغى گي، چوق محالاتى إنتاج ايدييور. انسان گي بر عاجز مطلقده، الك قوتلى بر سلطان مطلقك قدرتى بولونمق لازم گلييور.) وياخود بو كائناتك پرده سى آرقه سنده بر قدير مطلقك علمى ايله بو معاونت اولويور. ديمك كائناتك

أنواعی، إنسانی طانیور دگل؛ بلکه إنسانی بیلن و طانییان، مرحمت ایدن بر ذاتک طانیماسنک و بیلمه سنک دلیلریدر.

أی إنسان! عقلگی باشکه آل. هیچ ممکن میدر که: بتون أنواع مخلوقاتى سکا متوجّهًا معاونت أللرینی اوزاتدیران و سنک حاجتلیرکه "لبیک!" دیدیرتن ذات ذوالجلال سنی بیلمه سین، طانیماسین، گورمه سین؟ مادام سنی بیلیور، رحمتیله بیلدیگنی بیلدیریور. سن ده اونی بیل، حرمتله بیلدیگنی بیلدیر و قطعیا آثلا که: سنک گبی ضعیف مطلق، عاجز مطلق، فقیر مطلق، فانی، کوچک بر مخلوقه قوجه کائناتی مسخر ایتمک و اونک إمدادینه گوندرمک؛ ألبته حکمت و عنایت و علم و قدرتی تضمّن ایدن حقیقت رحمتدر. ألبته بویله بر رحمت، سندن کلّی و خالص بر شکر و جدّی و صافی بر حرمت ایستر. ایشته او خالص شکرک و او صافی حرمتک ترجمانی و عنوان اولان ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ ی دی. او رحمتک وصولنه وسیله و او رحمانک درگاهنده شفاعتجی یاپ.

أوت، رحمتک وجودی و تحققی، گونش قدر ظاهردر. چونکه ناصل مرکزی بر نقش، هر طرفدن گلن آتقی و ایپرک إنتظامندن و وضعیتلرندن حاصل اولویور. او یله ده: بو کائناتک دائرة کبراسنده ییک بر إسم إلهینک جلوه سندن اوزانان نورانی آتقیلر، کائنات سیماسنده او یله بر سگّه رحمت ایچنده بر خاتم رحیمیتی و بر نقش شفقتی طوقویور و او یله بر خاتم عنایتی نسج ایدیور که، گونشدن داها پارلاق کندینی عقلره گوستریور.

أوت شمس و قمری، عناصر و معادنی، نباتات و حیواناتی؛ بر نقش أعظمک آتقی ایپلری گبی او ییک بر إسملرک شعاعلریله تنظیم ایدن و حیاته

خادم ایدن و نباتی و حیوانی اولان عموم والدهلرک غایت شیرین و فداکارانه شفقتلریله شفقتنی گوسترن و ذوی الحیاتی حیاتِ إنسانیهیه مسخر ایدن و اوندن ربوبیتِ إلهیهنک غایت گوزل و شیرین بر نقشِ أعظمی و إنسانکْ أهْمیتی گوسترن و اُکْ پارلاق رحمتی إظهار ایدن او رحمن ذو الجمال، ألبته کندی إستغناء مطلقنه قارشی، رحمتی إحتیاج مطلق ایچنده کی ذی حیاته و إنسانه مقبول بر شفاعتجی یاپمش.

أی إنسان، اگر إنسان ایسهك ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ دی.
او شفاعتجی یی بول!

أوت روی زمینده درت یوز ییك مختلف آیری آیری نباتاتك و حیواناتك طائفه لرینی، هیچ برینی اونوتیه رق، شاشیرمیه رق، وقتی وقتنه کمال إنتظام ایله حکمت و عنایت ایله تربیه و إدارة ایدن و کُرْه أرضك سیماسنده خاتمِ أهدیتی وضع ایدن؛ بالبدهه بلکه بالمشاهده رحمتدر و او رحمتك وجودی، بو کُرْه أرضك سیماسنده کی موجوداتك وجودلری قدر قطعی اولدیغی گبی، او موجودات عددنجه تحقّقنك دلیللری وار. أوت زمینك یوزنده او یله بر خاتمِ رحمت و سگّه أهدیت بولوندیغی گبی، إنسانك ماهیت معنویه سنك سیماسنده دخی او یله بر سگّه رحمت واردر که، کُرْه أرض سیماسنده کی سگّه مرحمت و کائنات سیماسنده کی سگّه عظمای رحمتدن داها آشاغی دگل. عادتا ییك بر اسمك جلوه سنك بر نقطه محراقیه سی حکمنده بر جامعیتی وار.

أی إنسان، هیچ ممکن میدر که: سگا بو سیمایی ویرن، او سیماده بویله بر سگّه رحمتی و بر خاتمِ أهدیتی وضع ایدن ذات، سنی باشی بوش بیراقسین؛

سكا اهميت ویرمه سین؛ سنك حرکاتكه دقت ایتمه سین؛ سكا متوجه اولان بتون کائناتی عبث یاپسین؛ خلقت شجره سنی میوه سی چوروك، بوزوق اهمیتسز بر آغاج یاپسین! هم هیچ بر جهتله شبهه قبول ایتمه یین و هیچ بر وجهله نقصانیتی اولمیان، گونش گی ظاهر اولان رحمتی و ضیا گی گورونن حکمتی انکار ایتدیرسین. حاشا..

أی انسان! بیل که: او رحمتك عرشنه یتیشمك ایچون بر معراج وار. او معراج ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ در. و بو معراج نه قدر اهمیتلی اولدیغنی آکلامق ایسترسهك، قرآن معجز البیانك یوز اون درت سورهلرینك باشلرینه و هم بتون مبارک کتابلرک ابتدالرینه و عموم مبارک ایشلرک مبدألرینه باق. و بسمله نك عظمت قدرینه أك قطعی بر حجت شودر که: إمام شافعی (رض) گی چوق بیوک مجتهدلر دیمشلر: "بسمله تك بر آیت اولدیغی حالده، قرآنده یوز اون درت دفعه نازل اولمشدر."

دردنجی سر: حدسز کثرت ایچنده واحدیت تجلیسی، خطاب ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾ دیمکله هرکسه کافی گلیمیور. فکر طاغیلیور. مجموعنده کی وحدت آرقه سنده ذات احدیتی ملاحظه ایدوب ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ دیمگه کره أرض وسعتنده بر قلب بولونمق لازم گلیور. و بو سره بناء جزئیاتده ظاهر بر صورتده سگه احدیتی گوستردیگی گی، هر بر نועده سگه احدیتی گوسترمک و ذات احدی ملاحظه ایتدیرمک ایچون خاتم رحمانیت ایچنده بر سگه احدیتی گوستریور؛ تا کلفتسز هرکس هر مرتبهده ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ دیوب طوغریدن طوغریه ذات اقدسده خطاب ایدهرک متوجه اولسون.

ایشته قرآن حکیم، بو سرّ عظیمی إفاده ایچوندر که، کائناتک دائرّه اعظمندن مثلاً سماوات و ارضک خلقتندن بحث ایتدیگی وقت، بردن اُک کوچک بر دائره دن و اُک دقیق بر جزئیدن بحث ایدر؛ تاکه، ظاهر بر صورتده خاتم اُحدیتی گوسترسین. مثلاً: خلقت سماوات و ارضدن بحثی ایچنده خلقت انساندن و انسانک سسندن و سیماسنده کی دقائق نعمت و حکمتدن بحث آچار؛ تاکه، فکر طاغیلماسین، قلب بوغولماسین، روح معبودینی طوغریدن طوغرییه بولسون. مثلاً: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ السِّنَتِكُمْ وَ الْوَانِكُمْ﴾ آیتی مذکور حقیقی معجزانه بر صورتده گوستریور.

أوت حدسز مخلوقاتده و نهایتسز بر کثرتده وحدت سگه لری، متداخل دائره لر گبی اُک بیوگندن، اُک کوچک سگه یه قدر اُنوعی و مرتبه لری واردر. فقط او وحدت نه قدر اولسه ینه کثرت ایچنده بر وحدتدر. حقیقی خطابی تام تأمین ایده مییور. اونک ایچون، وحدت آرقه سنده اُحدیت سگه سی بولونمق لازمدر. تاکه، کثرتی خاطره گتیرمه سین. طوغریدن طوغرییه ذات اقدسّه قارشى قلبه یول آچسین. هم سگه اُحدیته نظرلری چویرمک و قلبلری جلب ایتمک ایچون او سگه اُحدیت اوستنده غایت جاذبه دار بر نقش و غایت پارلاق بر نور و غایت شیرین بر حلاوت و غایت سَوَمَلی بر جمال و غایت قوّتلی بر حقیقت اولان رحمت سگه سنی و رحیمیت خاتمی قویمشدر. أوت او رحمتک قوّتیدر که، ذی شعورک نظرلرینی جلب ایدر، کندینه چکر و اُحدیت سگه سنه ایصال ایدر و ذات اُحدیه یی ملاحظه ایتدیرر و اوندن ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ ده کی حقیقی خطابه

مظهر ایدر . ایشته **﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾** فاتحه‌نک فهرسته‌سی و قرآنک مجمل بر خلاصه‌سی اولدیغی جهتله بو مذکور سرّ عظیمک عنوانی و ترجمانی اولمش . بو عنوانی ألنه آلان، رحمتک طبقاتنده گزه‌بیلیر . و بو ترجمانی قونوشدیران، أسرار رحمتی اوگره‌نیر و أنوار رحیمیتی و شفقتی گورور .

بشنجی سرّ: بر حدیث شریفده وارد اولمش که: **﴿إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ**

الْإِنْسَانَ عَلَى صُورَةِ الرَّحْمَنِ﴾ (أو کما قال) بو حدیث شریفی، بر قسم اهل طریقت، عقائد ایمانییه مناسب دوشمه‌ین عجیب بر طرزده تفسیر ایتمشلر . حتّی اونلردن بر قسم اهل عشق، انسانک سیمای معنویسنه بر صورتِ رحمن نظریله باقمشلر . اهل طریقتک بر قسم اکثرنده سکر و اهل عشقک چوغنده استغراق و إلتباس اولدیغندن، حقیقته مخالف تلقیلرنده بلکه معذوردرلر . فقط عقلی باشنده اولانلر، فکرًا اونلرک أساس عقائده منافی اولان معنارینی قبول ایده‌مز . ایتسه خطا ایدر .

أوت بتون کائناتی بر سرای، بر اوگی منتظم اداره ایدن و ییلدیزلری ذره‌لرگی حکمتلی و قولای چویرن و گردیرن و ذراتی منتظم مأمورلرگی استخدام ایدن ذاتِ اقدسِ إلهینک شریکی، نظیری، ضدّی، ندّی اولمادیغی گی، **﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾** سرّیله صورتی، مثلی، مثالی، شبیهی دخی اولاماز . فقط، **﴿وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾** سرّیله، مثل و تمثیل ایله، شئوناته و صفات و أسماسنه باقیلیر . دیمک مثل و تمثیل، شئونات نقطه نظرنده واردر .

شو مذکور حدیث شریفک چوق مقاصندنن بریسی شودر که: انسان،
 اِسْمِ رحمانی تمامیلہ گوستر بر صورتدهدر. اوت سابقاً بیان ایتدیگمز گبی،
 کائناتک سیماسنده ییک بر اِسْمک شعاعلرندن تظاهر ایدن اِسْمِ رحمن
 گوروندیگی گبی، زمین یوزینک سیماسنده ربوبیت مطلقه اِلْهِیه ناک حدسز
 جلوه لریله تظاهر ایدن اِسْمِ رحمن گوستریلدیگی گبی، انسانک صورت
 جامعہ سنده کوچک بر مقیاسده زمینک سیماسی و کائناتک سیماسی گبی ینه
 او اِسْمِ رحمانک جلوه اُتمی گوسترر دیمکدر. هم اِشارتدر که: ذاتِ رحمن
 الرحیمک دلیللری و آیینهلری اولان ذی حیات و انسان گبی مظهرلر او قدر او
 ذات واجب الوجوده دالئلری قطعی و واضح و ظاهر در که، گونشک تمثالنی
 و عکسنی طوتان پارلاق بر آیینہ پارلاقلغنه و داللتک وضوحنه اِشاره "او آیینہ
 گونشدر" دینلدیگی گبی، "انسانده صورتِ رحمن وار" وضوح داللتنه و
 کمالِ مناسبتنه اِشاره دینلمش و دینلیر. و اهل وحدت الوجودک معتدل
 قسمی ﴿لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ﴾ بو سرّه بناء، بو داللتک وضوحنه و بو مناسبتک
 کمالنه بر عنوان اولارق دیمشدر.

﴿اللَّهُمَّ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ بِحَقِّ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اِرْحَمْنَا كَمَا
 يَلِيقُ بِرَحِيمِيَّتِكَ وَفَهْمْنَا اَسْرَارَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كَمَا
 يَلِيقُ بِرَحْمَانِيَّتِكَ اَمِين﴾

آلتنجی سر: اُی حدسز عجز و نهایتسز فقر ایچنده یووارلانا بیچاره
 انسان! رحمت نه قدر قیمتدار بر وسیله و نه قدر مقبول بر شفاعتجی
 اولدیغنی بونکله آغلا که: او رحمت، او یله بر سلطان ذو الجلاله وسیله در که؛
 ییلدیزلرله ذرات برابر اولارق کمالِ انتظام و اطاعتله (برابر) اوردوسنده
 خدمت ایدیورلر. و او ذات ذو الجلالک و او سلطان ازل و ابدک اِستغناء

ذاتِ سی وار و إستغناء مطلق ایچنده در. هیچ بر جهتله کائناته و موجوداته
 احتیاجی اولیان بر غنی علی الإطلاقدر. و بتون کائنات تحتِ أمر و
 إرادة سنده و هیبت و عظمتی آلتنده نهایتِ إطاعتده، جلالنه قارشی تذللده در.
 ایشته رحمت سنی آی انسان! او مستغنی علی الإطلاق و سلطانِ سرمدینك
 حضورینه چیقاریر و اوڭا دوست یاپار و اوڭا مخاطب ایدر و سؤگیلی بر عبد
 وضعیتنی ویرر. فقط ناصل سن گونشه یتیشه مییورسك، چوق اوزاقسك؛ هیچ
 بر جهتله یاناشه مییورسك. فقط گونشك ضیاسی گونشك عکسنی، جلوه سنی
 سنك آیینك واسطه سیله سنك ألکه ویرر. او یله ده: او ذاتِ اقدس و او شمس
 ازل و أبده بز چندان نهایتسز اوزاغز، یاناشه مایز. فقط اونك ضیاء رحمتی،
 اونی بزه یاقین ایدیور.

ایشته آی انسان! بو رحمتی بولان، أبدی توکنمز بر خزینۀ نور بولویور.
 او خزینۀ بی بولماسنك چاره سی: رحمتك اڭ پارلاق بر مثالی و ممثلی و او
 رحمتك اڭ بلیغ بر لسانی و دلّالی اولان و رحمةً للعالمین عنوانیله قرآنده
 تسمیه ایدیلن رسولِ اكرم علیه الصلاة والسلامك سنّیدر و تبعیتیدر. و بو
 رحمةً للعالمین اولان رحمتِ مجسمه یه وسیله ایسه صلواتدر. اوت صلواتك
 معناسی، رحمتدر. و او ذی حیات مجسم رحمته دعاسی اولان صلوات
 ایسه، او رحمةً للعالمینك وصولنه وسیله در. او یله ایسه سن صلواتی کنديڭه، او
 رحمةً للعالمینه وسیله یاپ و او ذاتی ده رحمتِ رحمانه وسیله إتحاذ ایت. عموم
 اُمّتك رحمةً للعالمین اولان علیه الصلاة والسلام حقّنده حدسز بر کثرتله رحمت
 معناسیله صلوات گتیرمه لری، رحمت نه قدر قیمتدار بر هدیه إلهیه و نه قدر
 کنیش بر دائره سی اولدیغنی، پارلاق بر صورتده اثبات ایدر.

الحاصل: خزینۀ رحمتک اُک قیمتدار پیرلانطه‌سی و قپوجیسی ذاتِ
 اُحمدیه علیه الصلاة والسلام اولدیغی گبی، اُک برنجی آناختاری دخی
 ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ در. و اُک قولای بر آناختاری ده صلواتدر.

﴿اللَّهُمَّ بِحَقِّ أَسْرَارِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ أَرْسَلْتَهُ
 رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ كَمَا يَلِيقُ بِرَحْمَتِكَ وَبِحُرْمَتِهِ وَعَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ
 وَارْحَمْنَا رَحْمَةً تُغْنِينَا بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ مِنْ خَلْقِكَ أَمِينَ﴾

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

نورک بلجیسی

ایکنجی سوز

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ

ایمانده نه قدر بیوک بر سعادت و نعمت و نه قدر بیوک بر لذت و راحت بولوندیغنی آکلامق ایسترسهک؛ شو تمثیلی حکایه جگه باق، دیکله:

بر وقت ایکی آدم، هم کیف، هم تجارت ایچون سیاحتیه گیدرلر. بری خودبین، طالعسز بر طرفه؛ دیگرى خدايین، بختیار دیگر طرفه سلوک ایدر، گیدرلر.

خودبین آدم، هم خودگام، هم خود اُنَدیش، هم بدبین اولدیغندن بدبینلک جزاسی اولارق نظرندیه پک فنا بر مملکته دوشر. باقار که: هر یرده عاجز بیچاره لر، زوربا مدهش آدملرک اَللرندن و تخریاتلرندن وایلا ایدیورلر. بتون گزدیگی یرلرده بویله حزین، اَلم بر حالى گورور. بتون مملکت، بر ماتمخانه عمومى شکلى اَلمش. کندیسى شو اَلم و مظلّم حالتى حسّ ایتمه مک ایچون سرخوشلقدن باشقه چاره بولاماز. چونکه هرکس اوکا دشمن و اُجنبی گورونویور. و اورته لقه دخی، مدهش جنازه لری و مأیوسانه آغلايان یتیم لری گورور. وجدانی، عذاب ایچنده قالیر. دیگرى خدايین، خداپرست و حق اُنَدیش، گوزل اخلاقلى ایدی که: نظرندیه پک گوزل بر مملکته دوشدی. ایشته بو ایی آدم، گیردیگی مملکتده بر عمومى شنلک گورویور. هر طرفه بر سُرور، بر شهر آیین، بر جذبه و نشئه ایچنده ذکرخانه لر؛ هرکس اوکا دوست و اقربا گورونور. بتون مملکتده یاشاسینلر و تشکرلر ایلّه بر ترخیصات عمومیه شنلگی

گوروپور. هم تکبير و تهليل ايله مسرورانه أخذ عسکر ايچون بر طاول، بر موسيقي سسی ايشيديور. اولکی بدبختک هم کندی، هم عموم خلقتک ألمی ايله متألم اولماسنه بدل؛ شو بختیار، هم کندی، هم عموم خلقتک سروری ايله مسرور و مفرح اولور. هم گوزلجه بر تجارت ألنه گچر، الله شکر ايدر. صوگره دوزر، اوته کی آدمه راست گلیر. حالی آکلار. اوکا دیر: "ياهو سن دیوانه اولمشک. باطنکده کی چرکینلکر، ظاهریکه عکس ایتمش اولمالی که، گولمگی آغلامق، ترخیصاتی صومق و تالان ایتمک توهم ایتمشک. عقلکی باشکه آل، قلبکی تمیزله. تا، شو مصیبتلی پرده سنک نظرکدن قالقسن، حقیقتی گوره بیله سک. زیر نهایت درجه ده عادل، مرحمتکار، رعیت پرور، مقتدر، إنتظام پرور، مشفق بر ملکک مملکتی، هم بو درجه گوز اوکنده آثار ترقیات و کمالات گوسترن بر مملکت، سنک و همکک گوستردیگی صورتده اولاماز." صوگره او بدبختک عقلی باشنه گلیر، ندامت ايدر. "أوت، بن عشتردن دیوانه اولمشدم. الله سندن راضی اولسون که، جهنمی بر حالتدن بنی قورتاردک." دیر.

ای نفسم! بیل که: اولکی آدم کافردر ویا فاسق غافلدر. شو دنیا، اونک نظرنده بر ماتمخانه عمومیه در. بتون ذی حیات، فراق و زوال سیلله سیله آغلایان یتیملردر. حیوان و انسان ایسه؛ أجل پنجه سیله پارچه لایان کیمسه سز باشی بوزوقلردر. طاغیر و دگزلر گبی بیوک موجودات، روحسز، مدهش جنازهر حکمنده درلر. داها بونک گبی چوق ألیم، أزیچی، دهشتلی أوهام، کفرندن و ضلالتندن نشئت ایدوب، اونی معنأ تعذیب ايدر. دیگر آدم ایسه؛ مؤمندر. جناب خالق طانیر، تصدیق ايدر. اونک نظرنده شو دنیا، بر ذکرخانه رحمن، بر تعلیمگاه بشر و حیوان و بر میدان إمتحان انس و جاندر. بتون وفیات حیوانیه و انسانیه ایسه؛ ترخیصاتدر. وظیفه حیاتی بیتیرلر، بو دار

فانیدن، معنًا مسرورانہ، دغدغہ سز دیگر بر عالمہ گیدرلر. تا یثی وظیفہ دارلرہ یر
 آپیلسین، گلوب چالیشسینلر. بتون تولّدات حیوانیہ و إنسانیہ ایسہ؛ أخذ
 عسکرہ، سلاح آلتنہ، وظیفہ باشنہ گلمکدر. بتون ذی حیات، برر موظّف
 مسرور عسکر، برر مستقیم ممنون مأمورلردر. بتون صدالر ایسہ، یا وظیفہ
 باشلاماسندہ کی ذکر و تسبیح و پایدوسدن گلن شکر و تفریح ویا ایشلہ مک
 نشئہ سندن نشئت ایدن نغماتدر. بتون موجودات، او مؤمنک نظرندہ، سیّد
 کریمک و مالک رحیمک برر مونس خدمتکاری، برر دوست مأموری، برر
 شیرین کتابیدر. داها بونک گبی پک چوق لطیف، علوی و لذیذ، طاتلی
 حقیقتلر، ایمانندن تجلی ایدر، تظاهر ایدر.

دیمک ایمان، بر معنوی طوباء جنت چکردگی طاشیور. کفر ایسہ معنوی بر
 زقوم جہنم تخمنی صاقلایور.

دیمک سلامت و امنیت، یالکز اسلامیتده و ایماندهدر. اویلہ ایسہ، بز دائما

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى دِينِ الْإِسْلَامِ وَكَمَالِ الْإِيمَانِ﴾ دیمہلی یز...

اوچنجی سوز

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا

عبادت، نه بیوک بر تجارت و سعادت؛ فسق و سفاهت، نه بیوک بر خسارت و هلاکت اولدیغنی آکلامق ایسترسهك، شو تمثیلی حکایه جگه باق، دیگله...

بر وقت ایکی عسکر، اوزاق بر شهره گیتمك ایچون أمر آلیورلر. برابر گیدرلر؛ تا، یول ایکیلر شیر. بر آدم اوراده بولونور، اونلر دیر: "شو صاغده کی یول، هیچ ضرری اولماقله برابر، اونده گیدن یولجیلردن اوندن طوقوزی بیوک کار و راحت گورور. صولده کی یول ایسه، منفعتی اولماقله برابر، اون یولجیسندن طوقوزی ضرر گورور. هم ایکیسی، قیصه و اوزونلقده بردرلر. یالکز بر فرق وار که، إنتظامسز، حکومتسز اولان صول یولک یولجیسی چانطه سز، سلاحسز گیدر. ظاهری بر خفت، یالانجی بر راحتلق گورور. إنتظام عسکری آلتنده کی صاغ یولک یولجیسی ایسه، مُغدی خلاصه لردن طولو درت اوقلق بر چانطه و هر عدوی آلت و مغلوب ایده جک ایکی قیه لك بر مکمل میری سلاحی طاشیمغه مجبوردر."

او ایکی عسکر، او معرّف آدمک سوزینی دیگله دکدن صوگره شو بختیار نفر، صاغه گیدر. بر بظمان آغیرلغی اوموزینه و بلنه یوکلر. فقط قلبی و روحی، بیگلر بظمان منتلردن و قورقولردن قورتولور. اوته کی بدبخت نفر ایسه، عسکرلگی بیراقیر. نظامه تابع اولق ایسته مز، صوله گیدر. جسمی بر بظمان

آغیرلقدن قورتولور، فقط قلبی بیگلر بظمان متلر آلتنده و روحی حدسز قورقورلر آلتنده ازیلیر. هم هرکسه دیلنجی، هم هر شیدن، هر حادثه دن تیتزه بر صورتده گیدر. تا، محلّ مقصوده یتیشیر. اوراده، عاصی و قاچاق جزاسنی گورور.

عسکرلک نظامنی سون، چانطه و سلاحنی محافظه ایدن و صاغه گیدن نفر ایسه، کیمسه دن منتّ آلمیهرق، کیمسه دن خوف ایتیمیه رک راحت قلب و وجدان ایله گیدر. تا او مطلوب شهره یتیشیر. اوراده، وظیفه سنی گوزلجه یاپان بر ناموسلی عسکره مناسب بر مکافات گورور.

ایشته ای نفس سرکش! بیل که: او ایکی یولجی؛ بری مطیع قانونِ الهی، بریسی ده عاصی و هوایه تابع انسانلدر. او یول ایسه، حیات یولیدر که؛ عالم ارواحدن گلوب قبردن گچر، آخرته گیدر. او چانطه و سلاح ایسه، عبادت و تقوادر. عبادتک چندان ظاهری بر آغیرلغی وار. فقط معناسنده اويله بر راحتلق و خفیفلک وار که، تعریف ایدیلمز. چونکه عابد، نمازنده دیر: ﴿أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ یعنی: "خالق و رزاق، اوندن باشقه یوقدر. ضرر و منفعت، اونک ائنده در. او هم حکیمدر، عبث ایش یاپماز. هم رحیمدر؛ إحسانی، مرحمتی چوقدر." دییه اعتقاد ایتدیگندن هر شیده بر خزینۀ رحمت قپوسنی بولور. دعا ایله چالار. هم هر شیئی کندی ریسنک آمرینه مسخر گورور، ریسنه إلتجا ایدر. توکل ایله إستناد ایدوب هر مصیته قارشى تحصّن ایدر. ایمانی، اوکا بر امنیت تامّه ویرر. اوت هر حقیقی حسنات گبی جسارتک دخی منبعی، ایماندر، عبودیتدر. هر سیئات گبی جباتک دخی منبعی، ضلالتدر. اوت تام منور القلب بر عابدی، کُرۀ ارض بومبا اولوب پاتلاسه، إحتمالدر که، اونی قورقوتماز. بلکه خارقه بر قدرت صمدانیه یی، لذّتی بر

حیرت ایله سیر ایده‌جک. فقط مشهور بر منور العقل دینلن قلبسز بر فاسق فیلسوف ایسه؛ گوکده بر قویروقلی ییلدیزی گورسه، یرده تیتزه. "عجبا بو سرسری ییلدیز ارضمزه چاریماسین می؟" دیر؛ اوهامه دوشر. (بر وقت بویله بر ییلدیزدن آمریکا تیتزه‌دی. چوقلری گيجه وقتی خانه‌لرینی ترك ایتدیلر.)

أوت إنسان، نهایتسز شیلره محتاج اولدیغی حالده؛ سرمایه‌سی هیچ حکمنده... هم نهایتسز مصیبتلره معروض اولدیغی حالده؛ إقتداری، هیچ حکمنده بر شی... عاداتا سرمایه و إقتدارینک دائره‌سی، آلی نره‌یه یتیشیرسه او قدردر. فقط أمللری، آرزولری و أملری و بلالری ایسه؛ دائره‌سی، گوزی، خیالی نره‌یه یتیشیرسه و گیدنجه‌یه قدر گنیشدر. بو درجه عاجز و ضعیف، فقیر و محتاج اولان روح بشره عبادت، توکل، توحید، تسلیم؛ نه قدر عظیم بر کار، بر سعادت، بر نعمت اولدیغی، بتون بتون کور اولمیان گورور، درک ایدر. معلومدر که: ضررسز یول، ضررلی یوله (وَلَوْ اَوْنِ اِحْتِمَالِدَنْ بَرِ اِحْتِمَالِ اَیْلَهْ اَوْلَسَهْ) ترجیح ایدیلیر. حالبوکه مسئله‌مز اولان عبودیت یولی، ضررسز اولمقله برابر اوندن طوقوز إحتمال ایله بر سعادتِ ابدیه خزینه‌سی واردر. فسق و سفاهت یولی ایسه؛ (حَتَّى فاسَقْکُ اِعْتَرافِیْلَه دَخِی) منفعتسز اولدیغی حالده، اوندن طوقوز إحتمال ایله شقاوتِ ابدیه هلاکتی بولوندیغی؛ إجماع و تواتر درجه‌سنده حدسز أهل إختصاصک و مشاهدەنک شهادتیه ثابتدر. و أهل ذوقک و کشفک إخباراتیه محققدر.

الحاصل: آخرت گبی، دنیا سعادت‌ی دخی، عبادتده و اللهه عسکر اولمقله‌در. اويله ایسه، بز دائما ﴿الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى الطَّاعَةِ وَ التَّوْفِیْقِ﴾ دیمه‌لی‌یز. و مسلمان اولدیغمزه شکر ایتملی‌یز.

دردنجی سوز

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ ﴿﴾

نماز، نه قدر قیمتدار و مهمم، هم نه قدر اوجوز و آز بر مصرف ایله قزانلیر، هم نمازسز آدم نه قدر دیوانه و ضرری اولدیغنی، ایکی کرّه ایکی درت ایدر درجه سنده قطعی آکلامق ایسترسهك؛ شو تمثیلی حکایه جگه باق، گور:

بر زمان بر بیوک حاکم، ایکی خدمتکارینی، (هر بریسنه یگرمی درت آلتون ویروب) ایکی آی اوزاقلقده خاص و گوزل بر چیفتلگنه إقامت ایتمک ایچون گوندیریور. و اونلره أمر ایدر که: "شو پاره ایله یول و بیلت مصرفی یاپیگز. هم اوراده کی مسکنگزه لازم بعض شیلری مبیعه ایدیگز. بر گونلک مسافه ده بر ایستاسیون واردر. هم آرابه، هم گمی، هم شمندوفر، هم طیاره بولونور. سرمایه یه گوره بینیلیر."

ایکی خدمتکار، درس آلدقدن صوگره گیدرلر. بریسی بختیار ایدی که، ایستاسیونه قدر بر پارچه پاره مصرف ایدر. فقط او مصرف ایچنده أفندیسنك خوشنه گیده جك اوילה گوزل بر تجارت آلدده ایدر که؛ سرمایه سی بردن بیگه چیقار. اوته کی خدمتکار بدبخت، سرسری اولدیغندن؛ ایستاسیونه قدر یگرمی اوچ آلتونی صرف ایدر. قماره مماره ویروب ضایع ایدر، بر تك آلتونی قالیر. آرقداشی اوگا دیر: "یاهو، شو لیراکی بر بیلته ویر. تا، بو اوزون یولده یایان و آج قالمیه سك. هم بزم أفندیمز کریمدر؛ بلکه مرحمت ایدر، ایتدیگك قصوری عفو ایدر. سنی ده طیاره یه بیندیرلر. بر گونده محلّ إقامتمزه گیدرز. یوقسه ایکی

ایلق بر چولده آج، یایان، یالکز گیتمگه مجبور اولورسک. "عجبا شو آدم عناد ایدوب، او تک لیراسنی بر دفینه آناختاری حکمنده اولان بر بیلته ویرمه یوب، موقت بر لذت ایچون سفاهته صرف ایتسه؛ غایت عقلسز، ضررلی، بدبخت اولدیغنی، اُک عقلسز آدم دخی آکلاماز می؟

ایشته آی نمازسز آدم و آی نمازدن خوشلانمیان نفسم!

او حاکم ایسه؛ ربّمز، خالقمزدرد. او ایکی خدمتکار یولجی ایسه؛ بری متدین، نمازینی شوق ایله قیلار. دیگرگی غافل، نمازسز إنسانلردرد. او یگرمی درت آلتون ایسه، یگرمی درت ساعت هر گونده کی عمردر. او خاص چیفتلک ایسه، جنتدر. او ایستاسیون ایسه، قبردر. او سیاحت ایسه قبره، حشره، أبده گیده جک بشر یولجیلغیدرد. عمله گوره، تقوا قوّته گوره، او اوزون یولی متفاوت درجه ده قطع ایدرلر. بر قسم اهل تقوا، برق گبی بیك سنه لك یولی، بر گونده کسر. بر قسمی ده، خیال گبی اَللی بیك سنه لك بر مسافه یی بر گونده قطع ایدر. قرآن عظیم الشان، شو حقیقته ایکی آیتیه إشارت ایدر. او بیلت ایسه، نمازدرد. بر تک ساعت، بش وقت نمازه آبدستله کافی گلیر. عجبا یگرمی اوچ ساعتی شو قیصه حق حیات دنیویه صرف ایدن و او اوزون حیات اُبدیه یه بر تک ساعتی صرف ایتمه یین؛ نه قدر ضرر ایدر، نه قدر نفسنه ظلم ایدر، نه قدر خلاف عقل حرکت ایدر. زیرا بیك آدمك إشتراك ایتدیگی بر پیانقو قمارینه یاری مالنی ویرمک، عقل قبول ایدرسه؛ حالبوکه قزانج احتمالی بیگده بردر. صوگره یگرمی درتدن بر مالنی، یوزده طقسان طوقوز احتمال ایله قزانجی مصدّق بر خزینۀ اُبدیه یه ویرمه مک؛ نه قدر خلاف عقل و حکمت حرکت ایتدیگی، نه قدر عقلدن اوزاق دوشدیگی، کندینی عاقل ظن ایدن آدم آکلاماز می؟

حالبوکه نمازده روځ و قلبځ و عقلځ بيوك بر راحتى واردر. هم جسمه ده او
 قدر آغير بر ايش دگلدر. هم نماز قیلانځ ديگر مباح دنيوى عمللری، گوزل بر
 نيت ايله عبادت حکمنی آلیر. بو صورتده بتون سرمایۀ عمرینی، آخرته مال
 ایده بیلیر. فانی عمرینی، بر جهته إبقا ایدر.

نورک بکچیی

بشنجی سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾

نماز قيلمق و بيوك گناهلری ايشله مەمەك، نه درجه حقيقي بر وظيفه إنسانيه و نه قدر فطري، مناسب بر نتیجه خلقت بشريه اولديغنی گورمك ايسترسهك؛ شو تمثیلی حکایه جگه باق، ديگله:

سفربرلکده بر طابورده بری معلم، وظيفه پرور؛ ديگری عجمی، نفس پرور ايکی عسکر برابر بولونويوردی. وظيفه پرور نفر، تعليمه و جهاده دقت ايدر، أرزاق و تعييناتنی هيچ دوشونمزدی. چونکه آڭلامش كه؛ اونى بسله مەك و جهازاتنی ويرمەك، خسته اولسه تداوی ايتمەك، حتّی عند الحاجة لقمه يی آغزينه قويمغه قدر دولتك وظيفه سيدر. و اونك اصل وظيفه سی، تعليم و جهاددر. فقط بعض أرزاق و جهازات ايشلرنده ايشلر. قزغان قايناتير، قاراوانايي ييقار، گتيرر. اوڭا صورولسه: نه ياپييورسك؟

-دولتك آنغاريه سنی چکييورم، دير. ديمييور: نفقه م ايچون چاليشييورم. ديگر شکم پرور و عجمی نفر ايسه، تعليمه و حربه دقت ايتمزدی. "او، دولت ايشيدر. بڭا نه؟" ديردی. دائم نفقه سنی دوشونوب اونك پشینه طولاشير، طابوری ترك ايدر، چارشويه گيدر، آليش ويريش ايدردي. بر گون، معلم آرقداشی اوڭا دیدی:

- برادر، أصل وظیفه‌ک، تعلیم و محاربه‌در. سن، اونک ایچون بورایه گتیریلشسک. پادشاهه اعتماد ایت. او، سنی آج بیراقماز. او، اونک وظیفه‌سیدر. هم سن، عاجز و فقیرسک؛ هر یرده کندیگی بسلتدیره‌مزسک. هم مجاهده و سفربرک زمانیدر. هم سکا عاصیدر دیر، جزا ویرلر. اوت ایکی وظیفه، پشیمزده گورونویور. بری، پادشاهک وظیفه‌سیدر. بعضا بز اونک آغاریه‌سنی چکرز که، بزى بسله‌مکدر. دیگرى، بزم وظیفه‌مزد. پادشاه بزه تسهیلات ایله یاریم ایدر که، تعلیم و حربدر. عجا او سرسرى نفر، او مجاهد معلّمه قولاق ویرمزه، نه قدر تهلکه‌ده قالیر آکلارسک!

ایشته اى تنبل نفسم! او طالغلی میدانِ حرب، بو دغدغلی دنیا حیاتیدر. او طابورلره تقسیم ایدیلن اوردو ایسه، جمعیتِ بشریه‌در. و او طابور ایسه، شو عصرک جماعتِ اسلامیه‌سیدر. او ایکی نفر ایسه، بری فرائض دینه‌سنی بیلن و ایشله‌ین و کبائری ترک و گناهلری ایشله‌مه‌مک ایچون نفس و شیطانله مجاهده ایدن متقی مسلماندر. دیگرى: رزاق حقیقی‌ی ایتام ایتمک درجه‌سنده درد معیشته طالب، فرائضی ترک و معیشت یولنده راست گلن گناهلری ایشله‌ین فاسقِ خاسردر. و او تعلیم و تعلیمات ایسه، (باشده نماز) عبادتدر. و او حرب ایسه؛ نفس و هوا، جنّ و انس شیطانلرینه قارشى مجاهده ایدوب گناهلردن و اخلاقِ رذیله‌دن قلب و روحی هلاکتِ ابدیه‌دن قورتارمقدر. و او ایکی وظیفه ایسه؛ بریسی، حیاتی ویروب بسله‌مکدر. دیگرى؛ حیاتی ویرنه و بسله‌ینه پرستش ایدوب یالوارمقدر، اوکا توکل ایدوب امنیت ایتمکدر.

اوت اُک پارلاق بر معجزه صنعتِ صمدانیه و بر خارقهُ حکمتِ ربّانیه اولان حیاتی کیم ویرمش، یاپمش ایسه؛ رزقله او حیاتی بسله‌ین و ادامه ایدن ده

اودر. اوندن باشقه اولماز... دلیل می ایسترسک؟ اُڭ ضعیف، اُڭ آبدال حیوان؛ اُڭ ای بسله نیر (میوه قوردلری و بالیقلر گی). اُڭ عاجز، اُڭ نازک مخلوق؛ اُڭ ای رزقی او یر (چوجقلر و یاورولر گی).

أوت واسطه رزق حلال، إقتدار و إختیار ایله اولمادیغنی؛ بلکه، عجز و ضعف ایله اولدیغنی آڭلامق ایچون بالیقلر ایله تیلکیلری، یاورولر ایله جاناولرلی، آغاجلر ایله حیوانلری موازنه ایتمک کافیدر. دیمک درد معیشت ایچون نمازینی ترک ایدن، او نفره بگزیر که: تعلیمی و سپرینی بیراقوب، چارشوده دیلنجیلک ایدر. فقط نمازینی قیلدقدن صوڭره جناب رزاق کریمک مطبخه رحمتندن تعیناتی آرامق، باشقه لره بار اولماق ایچون بالذات گیتمک؛ گوزلدر، مردلکدر، او دخی بر عبادتدر. هم إنسان عبادت ایچون خلق اولوندیغنی، فطرتی و جهازات معنویه سی گوسترییور. زیرا حیات دنیویه سنه لازم اولان عمل و إقتدار جهتنده اُڭ أدنا بر سرچه قوشنه یتیشمز. فقط حیات معنویه و أخرویه سنه لازم اولان علم و إفتقار ایله تضرع و عبادت جهتنده حیواناتک سلطانی و قوماندانی حکمنده در.

دیمک ای نفسم! اگر حیات دنیویه یی غایه مقصد یاپسهڭ و اوڭا دائم چالیشسهڭ، اُڭ أدنا بر سرچه قوشنک بر نفری حکمنده اولورسک. اگر حیات أخرویه یی غایه مقصد یاپسهڭ و شو حیاتی دخی اوڭا وسیله و مزرعه ایتسهڭ و اوڭا گوره چالیشسهڭ؛ او وقت حیواناتک بیوک بر قوماندانی حکمنده و شو دنیاده جناب حقک نازلی و نیازدار بر عبدی، مکرم و محترم بر مسافری اولورسک.

ایشته سڭا ایکی یول، ایستدیگنکی إنتخاب ایده بیلیرسک. هدایت و توفیقی أرحم الرّاحمیندن ایسته...

آلتنجى سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ﴾

نفس و مالنى جناب حقّه صاتمق و اوڭا عبد اولمق و عسكر اولمق؛ نه قدر كارلى بر تجارت، نه قدر شرفلى بر رتبه اولديغنى آڭلامق ايسترسهڭ، شو تمثيلى حكايه جگى ديڭله:

بر زمان بر پادشاه، رعيتندن ايكي آدمه، هر بريسنه امانه بر چيفتلك ويرر كه؛ ايچنده فابريقه، ماكينه، آت، سلاح گي هر شى وار. فقط فورطنهلى بر محاربه زمانى اولديغندن، هيچ بر شى قرارنده قالماز. يا محو اولور ويا تبدل ايدر گيدر. پادشاه، او ايكي نفره كمال مرحمتندن بر ياور اكرمنى گوندردى. غايت مرحمتكار بر فرمان ايله اونلره دييوردى: آلڭزده اولان امانتمى بڭا صاتيڭز. تا، سزڭ ايچون محافظه ايدهيم، بيهوده ضايع اولماسين. هم محاربه بيتدكدن صوڭره سزه داها گوزل بر صورتده اعاده ايده جگم. هم گويا او امانت مالڭزدر، پك بيوك بر فيآت سزه ويژه جگم. هم او ماكينه و فابريقه ده كي آلتلر، بنم ناممله و بنم تزگا همده ايشلتديريله جك. هم فيآتى، هم اجرتلى، بردن بيڭه يوكسله جك. بتون او كارى سزه ويژه جگم. هم ده سز، عاجز و فقير سڭز. او قوجه ايشلرڭ مصارفاتنى تدارك ايده مز سڭز. بتون مصارفاتى و لوازماتى، بن درعهده ايدرم. بتون وارداتى و منفعتى سزه ويژه جگم. هم ده ترخيصات زماننه قدر آلڭزده بيراقه جغم. ايشته بش مرتبه كار ايچنده كار...

اگر بڭا صاتمازسه گز، ذاتا گورييورسگز که، هيچ کيمسه آنده کنی محافظه ايده مييور. هرکس گبی الگزدن چيقاققدر. هم بيهوده گيده جک، هم او يوکسک فيآندن محروم قالاچقسگز. هم او نازک، قيمتدار آلتلر، ميزانلر، استعمال ايديله جک شاهانه معدنلر و ايشلر بولماديغندن؛ بتون بتون قيمتدن دوشه جکلر. هم اداره و محافظه زحمتی و کلفتی باشگزه قالاچق. هم امانتده خيانت جزاسنی گوره جکسگز. ايشته بش درجه خسارت ايچنده خسارت...

هم ده بڭا صاتمق ايسه، بڭا عسکر اولوب بنم نامله تصرف ايتمک ديمکدر. عادی بر أسير و باشی بوزوغه بدل، عالی بر پادشاهک خاص، سربست بر ياور عسکری اولورسگز.

اونلر، شو إلتفاتی و فرمانی ديگله دکدن صوگره، او ايکی آدمدن عقلی باشنده اولانی دیدی:

- باش اوستنه، بن مع الإفتخار صاتارم. هم، بيک تشگر ايدرم.

ديگری مغرور، نفسی فرعونلاشمش، خودبين، عیاش، گویا أبدی او چيفتلكده قالاچق گبی، دنیا زلزله لرندن دغدغه لرندن خبری يوق. دیدی:

- يوق! پادشاه کيمدر؟ بن ملکمی صاتمام، کيفمی بوزمام...

برآز زمان صوگره برنجی آدم اويله بر مرتبه يه چيقدی که، هرکس حالنه غبطه ايدردی. پادشاهک لطفنه مظهر اولمش، خاص سراينده سعادتله ياشايور. ديگری، اويله بر حاله گرفتار اولمش که: هم هرکس اوگا آجيور، هم ده "مستحق!" دييور. چونکه خطاسنک نتیجه سی اولارق هم سعادتی و ملکی گيتمش، هم جزا و عذاب چکييور.

ایشته آی نفس پرهوس! شو مثالک دورینی ایله حقیقتک یوزینه باق. اما او پادشاه ایسه، ازل ابد سلطانی اولان ربک، خالفکدر. و او چیفتلکلر، ماکینهلر، آلتلر، میزانلر ایسه، سنک دائره حیاتک ایچنده کی ماملکک و او ماملکک ایچنده کی جسم، روح و قلبک و اونلر ایچنده کی گوز و دیل، عقل و خیال گبی ظاهری و باطنی حاسه لرکدر. و او یاور اکرم ایسه، رسول کریمدر. و او فرمان احکم ایسه، قرآن حکیمدر که، بحثنده بولوندیغمز تجارت عظیمه پی، شو آیتله إعلان ایدیور:

﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ﴾

و او طالغه لی محاربه میدانی ایسه، شو فورطنه لی دنیا یوزیدر که؛ طورمیور، دونویور، بوزولویور و هر انسانک عقلنه شو فکری ویریور: "مادام هر شی ألمزدن چیه حق، فانی اولوب غائب اولاجق. عجباً باقی یه تبدیل ایدوب إبقا ایتمک چاره سی یوق می؟" دیوب، دوشونورکن بردن سماوی صدای قرآن ایشیدیلیور. دیر: "أوت وار. هم، بش مرتبه کارلی بر صورته گوزل و راحت بر چاره سی وار."

سؤال: نه در؟

الجواب: امانتی، صاحب حقیقیسنه صاتمق.. ایشته او صاتی شده، بش درجه کار ایچنده کار وار.

برنجی کار: فانی مال، بقا بولور. چونکه قیوم باقی اولان ذات ذو الجلاله ویریلن و اونک یولنده صرف ایدیلن شو عمر زائل، باقی یه انقلاب ایدر، باقی میوه لر ویرر. او وقت عمر دقیقه لر، عاداتا تخم لر، چکر دکلر حکمنده ظاهرًا فنا بولور، چورور. فقط عالم بقاده، سعادت چیچکلری آچارلر و سنبلله نیرلر. و

عالم برزخده ضیادار، مونس برر منظره اولورلر.

ایکنجی کار: جنت گبی بر فیآت ویریلیور.

اوچنجی کار: هر اعضا و حاسه لرك قیمتی، بردن بیگه چیقار. مثلاً: عقل بر آلتدر. اگر جناب حقّه صاتیایوب بلکه نفس حسابنه چالیشدیرسهك، اوپله مشئوم و مُزعج و معجز بر آلت اولور كه؛ گچمش زمانك آلام حزینانه سنی و گله جك زمانك أهوال مخوفانه سنی سنك بو بیچاره باشك یوكلته جك، یمنسز و مضر بر آلت دركه سنه اینر. ایشته بونك ایچوندر كه: فاسق آدم، عقلك إزعاج و تعجیزندن قورتولمق ایچون، غالباً یا سرخوشلغه ویا اگلنجه یه قاچار. اگر مالك حقیقیسنه صاتیلسه و اونك حسابنه چالیشدیرسهك؛ عقل، اوپله طلسملی بر آناختار اولور كه: شو كائناتده اولان نهایتسز رحمت خزینه لرینی و حكمت دینه لرینی آچار. و بونكله صاحبی، سعادت ابدیه یه مهیا ایدن بر مرشد ربّانی درجه سنه چیقار. مثلاً: گوز بر حاسه در كه، روح بو عالمی او پنجره ایله سیر ایدر. اگر جناب حقّه صاتیایوب بلکه نفس حسابنه چالیشدیرسهك؛ گچیجی، دوامسز بعض گوزللکلی، منظره لری سیر ایله شهوت و هوس نفسانییه بر قوّاد دركه سنده بر خدمتکار اولور. اگر گوزی، گوزك صانع بصیرینه صاتسهك و اونك حسابنه و اذنی دائره سنده چالیشدیرسهك؛ او زمان شو گوز، شو کتاب کبیر کائناتك بر مطالعه جیسی و شو عالمده کی معجزات صنعت ربّانیه نك بر سیرجیسی و شو كُره ارض باغچه سنده کی رحمت چیچکلرینك مبارك بر آریسی درجه سنه چیقار. مثلاً: دیلده کی قوّه ذائقه یی، فاطر حکیمنه صاتمازسهك، بلکه نفس حسابنه، معدّه نامنه چالیشدیرسهك؛ او وقت معدّه نك طاوولاسنه و فابریقه سنه بر قپوجی دركه سنه اینر، سقوط ایدر. اگر رزاق کریمه صاتسهك؛ او زمان دیلده کی قوّه ذائقه، رحمت اِلْهیّه خزینه لرینك

بر ناظرِ ماهرى و قدرتِ صمدانيه مطبخلرينك بر مفتشِ شاكرى رتبه‌سنة چيقار.

ايشته اى عقل، دقت ايت! مشئوم بر آلت نره‌ده؟ كائنات آناختارى نره‌ده؟ اى گوز، گوزل باق! عادى بر قواد نره‌ده؟ كتبخانه اِهينك متفنن بر ناظرى نره‌ده؟ و اى ديل، ابي طادا! بر طاولا قپوجيسى و بر فابريقه ياساقجيسى نره‌ده؟ خزينه خاصه رحمت ناظرى نره‌ده؟

و داها بونلر گي باشقه آلتلرى و اعضالى قياس ايتسهك آكلارسك كه: حقيقه مؤمن جنته لايق و كافر جهنمه موافق بر ماهيت كسب ايدر. و اونلر ك هر برى، اويله بر قيمت آلمالرينك سبي: مؤمن، ايمانيله خالقنك امانتى، اونك نامنه و اذنى دائره‌سنده استعمال ايتمه‌سيدر. و كافر، خيانت ايدوب نفس اماره حسابنه چاليشديرمسيدر.

دردنجى كار: انسان ضعيفدر، بلالرى چوق. فقيردر، احتياجى پك زياده. عاجزدر، حيات يوكى پك آغير. اكر قدير ذو الجلاله طايانوب توكل ايتمزسه و اعتماد ايدوب تسليم اولمازسه، وجدانى دائم عذاب ايچنده قالير. ثمره‌سز مشقتلر، آلمر، تأسفلر اونى بوغار. يا سرخوش ويا جاناوار ايدر.

بشنجى كار: بتون او اعضا و آلتلر عبادتى و تسبيحاتى و او يوكسك اجرتلرى، اك محتاج اولديغك بر زمانده، جنت يمشلرى صورتنده سكا ويريله جگنه؛ اهل ذوق و كشف و اهل اختصاص و مشاهده اتفاق ايتمشلر.

ايشته بو بش مرتبه كارلى تجارتى ياپمازسهك، شو كارلردن محروميتدن باشقه، بش درجه خسارت ايچنده خسارته دوشه‌جكسك.

برنجى خسارت: او قدر سؤديگك مال و اولاد و پرستش ايتديگك نفس و

هوا و مفتون اولدیغئ گنجلك و حیات ضایع اولوب غائب اولاجق، سنك اَلَكْدن چيقاققلر. فقط گناهلرینی، اَلَملرینی سكا بیراقوب بوینگه یوكلته جكلر.

ایکنجی خسارت: امانتده خیانت جزاسنی چکه جکسك. چونکه اَك قیمتدار اَلتلی، اَك قیمتمسز شیلرده صرف ایدوب نفسگه ظلم ایتدك.

اوچنجی خسارت: بتون او قیمتدار جهازاتِ إنسانیهی، حیوانلقدن چوق اشاغی بر درکه یه دوشوروب حکمتِ إلهیه یه افترا و ظلم ایتدك.

دردنجی خسارت: عجز و فقرك ایله برابر، او پك آغیر حیات یوكنی، ضعیف بلگه یوكله یوب زوال و فراق سیلله سی آلتنده دائم واویلا ایده جکسك.

بشنجی خسارت: حیاتِ ابدیه اساساتی و سعادتِ اُخرویه لوازماتنی تدارك ایتمك ایچون ویریلن عقل، قلب، گوز و دیل گبی گوزل هدیه رحمانیهی، جهنم قپولرینی سكا آچاقق چرکین بر صورته چویرمکدر.

شیمدی صاتمغه باقه جغز. عجا او قدر آغیر بر شی میدر که، چوقلری صاتمقدن قاچیورلر. یوق، قطعاً و أصلاً! هیچ او یله آغیرلغی یوقدر. زیرا حلال دائره سی گنیشدر، کیفه کافی گلیر. حرامه گیرمگه هیچ لزوم یوقدر. فرائضِ إلهیه ایسه خفیفدر، آزدر. اللهه عبد و عسکر اولمق، او یله لَدَتلی بر شرفدر که، تعریف ایدیلمز. وظیفه ایسه: یالکز بر عسکر گبی الله نامنه ایشله ملی، باشلاملی. و الله حسابیله ویرمه لی و اَلمالی. و اذنی و قانونی دائره سنده حرکت ایتملی، سکونت بومالی. قصور ایتسه، اِستغفار ایتملی. یا رب! قصوریمزی عفو ایت، بزى کندیکه قول قبول ایت، امانتگی قبض ایتمك زمانه قدر بزى امانتده آمین قیل. آمین دیمه لی و اوکا یالوارملی...

يدنجى سوز

شو كائناتك طلسم مغلقي آچان ﴿أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ روح بشر ايچون سعادت قپوسنى فتح ايدن نه قدر قيمتدار ايكي طلسم مشكل كشا اولديغنى و صبر ايله خالقنه توكل و التجا و شكر ايله رزاقندن سؤل و دعا؛ نه قدر نافع و ترياق گي ايكي علاج اولديغنى؛ و قرآنى ديگلهمك، حكمنه إنقياد ايتمك، نمازى قيلمق، كبائرى ترك ايتمك؛ أبد الآباد يولجلىغنده نه قدر مهم، دگرلى رونقدار بر بيلت، بر زاد آخرت، بر نور قبر اولديغنى آكلامق ايسترسهك؛ شو تمثيلى حكايه جگه باق، ديگله:

بر زمان بر عسكر، ميدان حرب و إمتحانده، كار و ضرر دوراننده پك مدهش بر وضعيته دوشر. شويله كه:

صاغ و صول ايكي طرفندن دهشتلى درين ايكي ياره ايله يارهلى و آرقه سنده جسيم بر آرسالان، اوڭا صالديرمق ايچون بكله يور گي طور ييور. و گوزى اوڭنده بر دار آغاجى ديكيلمش، بتون سؤدكلربنى آصوب محو ايد ييور، اونى ده بكله ييور. هم بو حالى ايله برابر اوزون بر يولجلىغى وار، نفى ايد ييل ييور. او بيچاره، شو دهشت ايچنده، مأيوسانه دوشونوركن؛ صاغ جهتنده خضر گي بر خيرخواه، نورانى بر ذات پيدا اولور. اوڭا دير: "مأيوس اولمه. سڭا ايكي طلسم ويروب اوڭرته جگم. گوزلجه استعمال ايتسهك، او آرسالان، سڭا مسخر بر آت اولور. هم او دار آغاجى، سڭا كيف و تنزه ايچون خوش بر صالنجاغه دونر. هم سڭا ايكي علاج ويژه جگم. گوزلجه استعمال ايتسهك؛ او ايكي متعفن ياره لرك، ايكي گوزل قوقولى گل محمدى (عليه الصلاة والسلام) دينلن لطيف

چیچکجه إنقلاب ایدرلر. هم سکا بر بیلت ویره جگم. اونکله، اوچار گبی بر سنه لك بر یولی، بر گونده کسر سکا. ایشته اگر اینامیورسهك، بر پارچه تجربه ایت. تا طوغری اولدیغنی آكلاهه سكا. " حقیقهً بر پارچه تجربه ایتدی. طوغری اولدیغنی تصدیق ایتدی. اوت بن، یعنی شو بیچاره سعید دخی بونی تصدیق ایدرم. چونکه برآز تجربه ایتدم، پك طوغری گوردم. بوندن صوگره بردن گوردی که: صول جهتندن شیطان گبی دساس، عیاش آلداتیجی بر آدم، چوق زینتله، سوسلی صورتله، فانتازیله، مُسکِرلر برابر اولدیغنی حالدله گلدی. قارشیسنده طوردی. اوکا دیدی:

- هئی آرقداش! گل گل، برابر عشرت ایدوب کیف ایدلم. شو گوزل قیز صورتلرینه باقلم. شو خوش شریقلری دیگله یهلم. شو طاتلی یمکلی ییهلم.

سؤال: ها ها، نه در آغز گده گیزی اوقویور سكا؟

جواب: بر طلسم.

- بیراق شو آكلاشیلماز ایشی. حاضر کیفمزی بوزمیهلم.

س - ها، شو آلر گده کی نه در؟

ج - بر علاج.

- آت شونی. صاغلامسكا. نه یك وار. آلقیش زمانیدر.

س - ها، شو بش نشانلی كاغد نه در؟

ج - بر بیلت. بر تعینات سندی.

- بیرت بونلری. شو گوزل بهار موسمنده یولجیلق بزم نه مزه لازم! دیر. هر بر دسیسه ایله اونی إقناعه چالیشیر. حتّی او بیچاره، اوکا برآز میل ایدر. اوت،

إنسان آلدانیر. بن ده اویله بر دَسَّاسه آلداندم.

بردن صاغ جهتندن رعد گبی بر سس گلیر. دیر: "صاقین آلدانما. و او دَسَّاسه دی که: اگر آرقه‌مده کی آرسالنی ئولدیروب، او گمده کی دار آغاجنی قالدیروب، صاغ و صولمده کی یاره‌لری دفع ایدوب پشیمده کی یولجیلغی منع ایده‌جک بر چاره سنده وارسه، بولورسه‌ک؛ هایدی یاپ، گوستر، گوره‌لم. صوگره دی: گل کیف ایده‌لم. یوقسه صوص هئی سرسم!. تا خضر گبی بو ذات سماوی دیدیگنی دیسین."

ایشته آی گنج‌لگنده گولمش، شیمدی گولدیگنه آغلایان نفسم! بیل: او بیچاره عسکر ایسه، سنسک و إنساندر. و او آرسالن ایسه، أجلدر. و او دار آغاجی ایسه، ئولوم و زوال و فراقدر که؛ گیجه گوندوزک دونه‌سنده هر دوست وداع ایدر، غائب اولور. و او ایکی یاره ایسه، بریسی مُزعج و حدسز بر عجزِ بشری؛ دیگری ألیم، نهایتسز بر فقرِ إنسانیدر. و او نفی و یولجیلق ایسه، عالم أرواحدن، رحمِ مادردن، صباوتدن، اختیارلقدن، دنیادن، قبردن، برزخدن، حشردن، صراطدن گچر بر اوزون سفرِ إمتحاندر. و او ایکی طلسم ایسه، جنابِ حقّه ایمان و آخرته ایماندر.

أوت شو قدسی طلسم ایله ئولوم؛ إنسانِ مؤمنی، زندانِ دنیادن بوستانِ جنانه، حضورِ رحمانه گوتورن بر مسخرِ آت و براق صورتنی آلیر. اونک ایچوندر که: ئولومک حقیقتنی گورن کامل إنسانلر، ئولومی سومشلر. دها ئولوم کلمه‌دن ئولمک ایسته‌مشلر. هم زوال و فراق، ممات و وفات و دار آغاجی اولان مرورِ زمان، او ایمان طلسمی ایله، صانعِ ذو الجلالک تازه تازه، رنک رنک، چشید چشید معجزاتِ نقشنی، خوارقِ قدرتنی، تجلیاتِ رحمتنی، کمالِ لذتله

سیر و تماشاویه واسطه صورتی آلیر. اوت گونشك نورنده کی رنکلیر گوسترن آیینهلرک تبدل ایدوب تازهلنمسی و سینهما پردهلرینک دگیشمسی، داها خوش، داها گوزل منظرهلر تشکیل ایدر. و او ایکی علاج ایسه، بری صبر ایله توکلدر. خالقنک قدرته إستناد، حکمتنه إعتماDDR.

اوילה می؟ اوت امرِ ﴿كُنْ فَيَكُونُ﴾ ئە مالک بر سلطانِ جهانۀ عجز تذکره سیله إستناد ایدن بر آدمک نه پرواسی اولاییلیر؟ زیرا اُک مدهش بر مصیبت قارشیسنده ﴿إِنَّا لِلّٰهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ دیوب إطمئنانِ قلب ایله ربّ رحیمنه إعتماDDR ایدر. اوت عارفِ بالله، عجزدن، مخافة اللّٰه تلدّ ایدر. اوت خوفده لّدت واردر. اگر بر یاشنده کی بر چوجغک عقلی بولونسه و اوندن سؤال ایدیلسه: "اُک لذیذ و اُک طاتلی حائک نه در؟" بلکه دییه جک: "عجزمی، ضعفمی آکلا یوب، والدهمک طاتلی طوقاتندن قورقه رقینه والدهمک شفقتلی سینهنه صیغیندیغم حالتدر." حالبوکه بتون والدهلرک شفقتلی، آنجق بر لمعه تجلی رحمتدر. اونک ایچوندر که: کامل انسانلر، عجزده و خوف اللّٰه اوילה بر لّدت بولمشلر که؛ کندی حول و قوتلرندن شدتله تبرّی ایدوب، اللّٰه عجز ایله صیغینمشلر. عجزی و خوفی، کندیلرینه شفاعتجی یایمشلر.

دیگر علاج ایسه، شکر و قناعت ایله طلب و دعا و رزاقِ رحیمک رحمتنه إعتماDDR. اوילה می؟ اوت، بتون یر یوزینی بر سفره نعمت ایدن و بهار موسمی بر چیچک دسته سی یاپان و او سفره نک یاننه قویان و اوستنه سرین بر جوّادِ کریمک مسافرینه فقر و إحتیاج، ناصل ألیم و آغیر اولاییلیر؟ بلکه فقر و إحتیاجی، خوش بر إشتها صورتی آلیر. إشتهاگی فقرک تزیدینه چالیشیر. اونک ایچوندر که: کامل انسانلر، فقر ایله فخر ایتمشلر. صاقین یاکلش

آڭلامه! الله قارشى فقرىنى حسّ ايدوب يالوارمق ديمكدر. يوقسه فقرىنى خلقه گوستروب، ديلنجيلك وضعيتنى آلمق ديمك دگلدر. و او بيلت، سند ايسه؛ باشده نماز اولارق آداء فرائض و ترك كباثردر. اويله مى؟ اوت بتون اهل اختصاص و مشاهدۀك و بتون اهل ذوق و كشفك إتفاقيه؛ او اوزون و قراڭقلى ابد الآباد يولنده زاد و ذخيره، ايشيق و براق؛ آنجق قرآنك اومارنى إمثال و نواهيسندن إجتناپ ايله آلدۀ ايديله بيلير. يوقسه فن و فلسفه، صنعت و حكمت، او يولده بش پاره ايتمز. اونلك ايشيقلرى، قبرك قپوسنه قدردر.

ايشته آى تنبل نفسم!

بش وقت نمازى قيلمق، يدى كباثرى ترك ايتمك؛ نه قدر آز و راحت و خفيفدر. نتيجه سى و ميوه سى و فائده سى نه قدر چوق مهم و بيوك اولديغنى؛ عقلك وارسه، بوزولمه مش ايسه آڭلارسك. و فسق و سفاهته سنى تشويق ايدن شيطانه و او آدمه ديرسك: آگر ئولومى ئولديروب، زوالى دنياىدن إزاله ايتمك و عجزى و فقرى، بشردن قالدوروب قبر قپوسنى قپامق چاره سى وارسه، سويله ديڭله يه لم. يوقسه صوص. كائنات مسجد كپيرنده قرآن كائناتى اوقويور! اونى ديڭله يه لم. او نور ايله نورلانا لم، هدايتيله عمل ايدۀ لم و اونى ورد زبانا ايدۀ لم. اوت سوز اودر و اوڭا ديرلر. حق اولوب، حقدن گلوب حق دين و حقيقتى گوسترن و نورانى حكمتى نشر ايدن اودر.

﴿اللَّهُمَّ نَوِّرْ قُلُوبَنَا بِنُورِ الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ اللَّهُمَّ اغْنِنَا بِالْإِفْتِقَارِ إِلَيْكَ وَ لَا تَفْقُرْنَا بِالْإِسْتِغْنَاءِ عَنْكَ تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مِنْ حَوْلِنَا وَقُوَّتِنَا وَ التَّجَعُّنَا إِلَى حَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ فَاجْعَلْنَا مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ وَ لَا تَكِلْنَا إِلَى أَنْفُسِنَا وَ

اَحْفَظْنَا بِحِفْظِكَ وَارْحَمْنَا وَارْحَمِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ صَلِّ وَسَلِّمْ
 عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ صَفِيِّكَ وَ خَلِيلِكَ وَ جَمَالِ مُلْكِكَ وَ
 مَلِكِ صُنْعِكَ وَ عَيْنِ عِنَايَتِكَ وَ شَمْسِ هِدَايَتِكَ وَ لِسَانِ حُجَّتِكَ وَ مِثَالِ
 رَحْمَتِكَ وَ نُورِ خَلْقِكَ وَ شَرَفِ مَوْجُودَاتِكَ وَ سِرَاجِ وَحْدَتِكَ فِي كَثْرَةِ
 مَخْلُوقَاتِكَ وَ كَاشِفِ طُلُومِ كَائِنَاتِكَ وَ دَلَالِ سُلْطَنَةِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ مُبَلِّغِ
 مَرْضِيَّاتِكَ وَ مُعَرِّفِ كُنُوزِ أَسْمَائِكَ وَ مُعَلِّمِ عِبَادِكَ وَ تَرْجُمَانِ آيَاتِكَ وَ
 مِرَاتِ جَمَالِ رُبُوبِيَّتِكَ وَ مَدَارِ شُهُودِكَ وَ إِشْهَادِكَ وَ حَبِيبِكَ وَ رَسُولِكَ الَّذِي
 أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَ عَلَى إِلِهِ وَ صَحْبِهِ أَجْمَعِينَ وَ عَلَى إِخْوَانِهِ مِنَ النَّبِيِّينَ
 وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ عَلَى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ❁ آمِينَ

سکزنجی سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۖ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾

شو دنیا و دنیا ایچنده کی روحِ انسانی و انسانده دینک ماهیت و قیمتلرینی و اگر دین حق اولمازسه، دنیا بر زندان اولماسی و دینسر انسان، اَلْکُ بدبخت مخلوق اولدیغنی و شو عالمک طلسمنی آچان، روح بشری یی ظلماتدن قورتاران ﴿يَا اللَّهُ﴾ و ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ اولدیغنی آکلامق ایسترسهک؛ شو تمثیلی حکایه جگه باق، دیکله:

اُسکی زمانده ایکی قارداش، اوزون بر سیاحتیه برابر گیدیورلر. گیت گیده تا یول ایکیلشدی. او ایکی یول باشنده جدی بر آدمی گوردیلر. اوندن صورديلر: "هانگی یول اییدر؟" او دخی اونلره دیدی که: صاغ یولده قانون و نظامه تبعیت مجبوری واردر. فقط او کلفت ایچنده بر امنیت و سعادت واردر. صول یولده ایسه، سربستیت و حریت واردر. فقط او سربستیت ایچنده بر تهلکه و شقاوت واردر. شیمدی إنتخابده کی اختیار سزده در.

بونی دیکله دکدن صوگره گوزل خویلی قارداش صاغ یوله ﴿تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ﴾

دیوب گیتدی و نظام و إنتظامه تبعیتی قبول ایتدی. أخلاقسز و سرسری اولان دیگر قارداش، صرف سربستلک ایچون صول یولی ترجیح ایتدی. ظاهرًا خفیف، معنًا آغیر وضعیتده گیدن بو آدمی خیالًا تعقیب اییدیورز:

ایشته بو آدم، دره دن تپه دن آشوب، گیت گیده تا خالی بر صحرايه گیردی. بردن مدهش بر صدا ایشیتدی. باقدی که: دهشتلی بر آرسلان، میشه لکدن چیقوب اوڭا هجوم ایدیور. او ده قاچدی. تا آلتش آرشین درینلگنده صوسز بر قویویه راست گلدی. قورقوسندن کندینی ایچنه آندی. یاریسنه قدر دوشوب، آلری بر آغاجه راست گلدی، یاپیشدی. قویونڭ دیوارنده گوگرمش اولان او آغاجڭ ایکی کوکی وار. ایکی فاره، بری بیاض بری سیاه، او ایکی کوکه مسلط اولوب کسیونرلر. یوقاری یه باقدی گوردی که: آرسلان، نوبتجی گبی قویونڭ باشنده بکله یور. آشاغی یه باقدی گوردی که: دهشتلی بر اژدرها، ایچنده در. باشنی قالدیرمش، اوتوز آرشین یوقاریده کی آیاغنه تقرّب ایتمش. آغزی قویو آغزی گبی گنیشدر. قویونڭ دیوارینه باقدی گوردی که: ایصیریچی مضر حشرات، اطرافنی صارمشر. آغاجڭ باشنه باقدی گوردی که: بر اینجیر آغاجیدر. فقط خارقه اولارق مختلف چوق آغاجلرڭ میوه لری، جویردن ناره قدر باشنده میشلری وار. ایشته شو آدم، سوء فهمندن، عقلسزلغندن آڭلامیور که، بو عادی بر ایش دگلدر. بو ایشلر تصادفی اولاماز. بو عجیب ایشلر ایچنده غریب اُسرار وار. و پک بیوک بر ایشله ییجی وار اولدیغنی إنتقال ایتمدی. شیمدی بونڭ قلبی و روح و عقلی، شو اَلیم وضعیتدن گیزی فریاد و فغان ایتدکلی حالده؛ نفس اماره سی، گویا بر شی یوقمش گبی تجاهل ایدوب، روح و قلبڭ آغلاماسندن قولاغنی قپایوب، کندی کندینی آلداتهرق، بر باغچه ده بولونویور گبی او آغاجڭ میوه لری یمگه باشلادی. حالبوکه او میوه لرڭ بر قسمی زهرلی و مضر ایدی. بر حدیث قدسیده جناب حق بیورمش: ﴿أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي﴾ یعنی "قولم بنی ناصل طانیرسه، اونڭله او یله معامله ایدرم."

ایشته بو بدبخت آدم، سوء ظن ایله و عقلسزلغی ایله، گوردیگنی عادی و عینِ حقیقت تلقی ایتدی و اوילה ده معامله گوردی و گوروپور و گوره جک! نه ئولویور که قورتولسون، نه ده یاشایور، بویله جه عذاب چکیور. بز ده شو مشئومی، بو عذابده بیراقوب دونه جگز. تا، اوته کی قارداشک حالی آکلايه جغز.

ایشته شو مبارک عقلی ذات گیدیور. فقط برادری گبی صیقتی چکمیور. چونکه گوزل أخلاقلی اولدیغندن گوزل شیلری دوشونور، گوزل خولیلر ایدر. کندی کندینه اُنسیت ایدر. هم برادری گبی زحمت و مشقّت چکمیور. چونکه نظامی بیلیر، تبعیت ایدر، تسهیلات گورور. آسایش و امنیت ایچنده سرست گیدیور. ایشته بر باغچه یه راست گلدی. ایچنده هم گوزل چیچک و میوه لر وار. هم باقیلمدیغی ایچون مردار شیلر ده بولونویور. قارداشی دخی بویله بریسنه گیرمشدی. فقط مردار شیلره دقّت ایدوب مشغول اولمش، معدده سنی بولاندیرمش. هیچ إستراحت ایتمه دن چیقوب گیتمشدی. بو ذات ایسه، "هر شیئک اییسنه باق" قاعده سیله عمل ایدوب مردار شیلره هیچ باقمادی. ای شیلردن ایی استفاده ایتدی. گوزلجه إستراحت ایدهرک چیقوب گیدیور. صوگره گیت گیده بو دخی اُولکی برادری گبی بر صحراء عظیمه یه گیردی. بردن هجوم ایدن بر آرسلانک سسنی ایشیتندی. قورقدی، فقط برادری قدر قورقمادی. چونکه حسنِ ظنّیله و گوزل فکریله؛ "شو صحرائک بر حاکمی وار. و بو آرسلان، او حاکمک تحتِ اُمرنده بر خدمتکار اولماسی احتمالی وار." دییه دوشونوب تسلی بولدی. فقط ینه قاچدی. تا آلتمش آرشین درینلگنده بر صوسز قویویه راست گلدی، کندینی ایچنه آتدی. برادری گبی اورته سنده بر آغاجه آلی یاپیشدی؛ هواده معلق قالدی. باقدی ایکی حیوان، او آغاجک

ایکی کوکنی کسیونرلر. یوقاری یه باقدی آسلان، آشاغی یه باقدی بر آذردها گوردی. عین قارداشی گی بر عجیب وضعیت گوردی. بو دخی تدھش ایتدی. فقط قارداشنک دهشتندن پیک درجه خفیف. چونکه گوزل أخلاقی، اوکا گوزل فکر ویرمش و گوزل فکر ایسه، اوکا هر شیئک گوزل جهتنی گوستریور. ایشته بو سبیدن شوپله دوشوندی که: بو عجیب ایشلر، بربريله علاقه دارد. هم بر امر ایله حرکت ایدرلر گی گورونویور. اوپله ایسه، بو ایشلرده بر طلسم وارد. اوت بونلر، بر گیزی حاکمک آمريله دونلر. اوپله ایسه بن یالکز دگلم، او گیزی حاکم بکا باقییور؛ بنی تجربه ایدیور، بر مقصد ایچون بنی بر یره سوق ایدوب دعوت ایدیور. شو طاتلی قورقو و گوزل فکردن بر مراق نشئت ایدر که: عجا بنی تجربه ایدوب کندینی بکا طانیتدیرمق ایستهین و بو عجیب یول ایله بر مقصده سوق ایدن کیمدر؟ صوگره، طانیمق مراقندن طلسم صاحبنک محبتی نشئت ایتدی و شو محبتدن، طلسمی آچمق آرزوسی نشئت ایتدی و او آرزودن، طلسم صاحبنی راضی ایده جک و خوشنه گیده جک بر گوزل وضعیت آلمق إرادہ سی نشئت ایتدی. صوگره آعاجک باشنه باقدی، گوردی که، اینجیر آعاجیدر. فقط باشنده، بیگلرله آعاجک میوه لری وارد. او وقت بتون بتون قورقوسی گیتدی. چونکه قطعی آکلادی که بو اینجیر آعاجی، بر لیسته در، بر فهرسته در، بر سرکیدر. او مخفی حاکم، باغ و بوستاننده کی میوه لرک نمونه لینی، بر طلسم و بر معجزه ایله او آعاجه طاقمش و کندی مسافرلینه إحضار ایتدیگی أطعمه یه برر إشارت صورتنده او آعاجی تزیین ایتمش اولمالی. یوقسه بر تک آعاج، بیگلر آعاجلرک میوه لینی ویرمز. صوگره نیازه باشلادی. تا، طلسمک آناختاری اوکا إلهام اولدی. باغیردی که: "ای بو یرلرک حاکمی! سنک بختکه دوشدم. سکا دخالت ایدیورم و سکا خدمتکارم و سنک رضاگی ایسته یورم و سنی آرایورم." و بو نیازدن صوگره، بردن قویونک دیواری یاریلوب،

شاهانه، نزيه و گوزل بر باغچه يه بر قپو آچيلدى. بلکه اژدرها آغزی، او قپويه
 انقلاب ايتدی و آرسالان و اژدرها، ايکی خدمتکار صورتنی گيدیلر و اونى
 ایچری يه دعوت ایدیورلر. حتّی او آرسالان، کندیسنه مسخّر بر آت شکله
 گیردی.

ایشته اى تنبل نفسم! و اى خیالی آرقداشم!

گلیگز! بو ايکی قارداشک وضعیتلرینی موازنه ایدهلم. تا، اییلک ناصل اییلک
 گتیرر و فنالق، ناصل فنالق گتیرر؛ گورهلم، بیلهلم.

باقکز، صول یولک بدبخت یولجیسی، هر وقت اژدرهانک آغزینه گیرمگه
 منتظردر؛ تیتريور و شو بختيار ايسه، میوه دار و رونقدار بر باغچه يه دعوت
 ایدیلیر. هم او بدبخت، اَليم بر دهشده و عظیم بر قورقو ایچنده قلبی
 پارچه لانیور و شو بختيار ايسه لذیذ بر عبرت، طاتلی بر خوف، محبوب بر
 معرفت ایچنده غریب شیلری سیر و تماشا ایدیور. هم او بدبخت، وحشت و
 مأیوسیت و کیمسه سزلك ایچنده عذاب چکیور. و شو بختيار ايسه، اُنسیت
 و اُمید و اِشتیاق ایچنده تلذذ ایدیور. هم او بدبخت، کندینی وحشی
 جاناوارلرک هجومنه معروض بر محبوس حکمنده گوروور و شو بختيار ايسه، بر
 عزیز مسافردر که، مسافری اولدیغی مهماندار کریمک عجیب خدمتکارلری ایله
 اُنسیت ایدوب اُگله نیور. هم او بدبخت ظاهرًا لذیذ، معنًا زهرلی میشلری یمکله
 عذابنی تعجیل ایدیور. زیرا او میوه لر، نمونه لردر. طاتمغه اذن وار، تا اَصللرینه
 طالب اولوب مشتری اولسون. یوقسه، حیوان گبی یوقمغه اذن یوقدر. و شو
 بختيار ايسه طادار، ایشی آکلار. یمه سنی تأخیر ایدر و انتظار ایله تلذذ ایدر.
 هم او بدبخت، کندی کندینه ظلم ایتمش. گوندوز گبی گوزل بر حقیقی و

پارلاق بر وضعیت، بصیرتسزلگی ایله کندیسنه مظلوم و ظلماتلی بر اوهام، بر جهنم شکلنه گتیرمش. نه شفقته مستحقدر و نه ده کیمسه دن شکوایه حقّی واردر.

مثلا: بر آدم، گوزل بر باغچه ده، أحبابلرینک اورتیه سنده، یاز موسمنده خوش بر ضیافتده کی کیفه قناعت ایتمه یوب کندینی پیس مُسکرلرله سرخوش ایدوب؛ کندیسنی قیش اورتیه سنده، جاناوارلر ایچنده آج، چیپلاق تحیل ایدوب باغرمغه و آغلامغه باشلاسه، ناصل شفقته لایق دگل، کندی کندینه ظلم ایدیور. دوستلرینی جاناوار گوروب، تحقیر ایدیور. ایشته بو بدبخت دخی اویله در. و شو بختیار ایسه، حقیقتی گورور. حقیقت ایسه گوزلدر. حقیقتک حُسنی درک ایتمکله، حقیقت صاحبنک کمالنه حرمت ایدر. رحمتنه مستحق اولور. ایشته "فنا لعی کندنندن، اییلگی اللهدن بیل" اولان حُکم قرآنینک سَرّی ظاهر اولویور. داها بونلر گبی سائر فرقلری موازنه ایتسه ک آکثالیه جقسک که: اُولکیسنک نفس اماره سی، اوکا بر معنوی جهنم إحضار ایتمش. و اوتیه کیسنک حسنِ نیتی و حسنِ ظنی و حسنِ خصلتی و حسنِ فکری، اونی بیوک بر إحسان و سعادتیه و پارلاق بر فضیلتیه و فیضیه مظهر ایتمش.

ای نفسم و ای نفسمله برابر بو حکایه یی دیگله یین آدم!

اگر بدبخت قارداش اولمق ایسته مزسه ک و بختیار قارداش اولمق ایسترسه ک، قرآنی دیگله و حکمنه مطیع اول و اوکا یاپیش و احکامیله عمل ایت.

شو حکایه تمثیلیه ده اولان حقیقتلری اگر فهم ایتدک ایسه؛ حقیقت دینی و دنیایی و انسانی و ایمانی اوکا تطبیق ایده بیلیرسک. مهملرینی بن سویله یه جگم. اینجه لرینی سن کندک استخراج ایت.

ایشته باق! او ایکی قارداش ایسه، بری روح مؤمن و قلبِ صالحدر. دیگری، روح کافر و قلبِ فاسقدر و او ایکی طریقدن صاغ ایسه، طریقِ قرآن و ایماندر. صول ایسه، طریقِ عصیان و کفراندر. و او یولده کی باغچه ایسه، جمعیتِ بشریه و مدنیتِ إنسانیه ایچنده موقتِ حیاتِ اجتماعیدر که؛ خیر و شر، ای و فنا، تمیز و پیس شیلر برابر بولونور. عاقل اودر که: ﴿خُذْ مَا صَفَا دَعْ مَا كَدَرٌ﴾ قاعده سیله عمل ایدر، سلامتِ قلب ایله گیدر. و او صحرا ایسه، شو أرض و دیادر و او آرسلان ایسه، ثلوم و أجلدر و او قویو ایسه، بدنِ إنسان و زمانِ حیاتدر و او آلتمش آرشین درینلک ایسه، عمرِ وَسَطی و عمرِ غالبی اولان آلتمش سنهیه إشارتدر و او آغاج ایسه، مدتِ عمر و مادّة حیاتدر. و او سیاه و بیاض ایکی حیوان ایسه، گیجه و گوندوزدر و او اژدرها ایسه، آغزی قبر اولان طریقِ برزخیه و رواقِ أخرویدر. فقط او آغز، مؤمن ایچون، زنداندن بر باغچهیه آچیلان بر قپودر و او حشراتِ مضرّه ایسه، مصیباتِ دنیویهدر. فقط مؤمن ایچون، غفلت اویقوسنه طالمه مق ایچون طاتلی ایقازاتِ إلهیه و إلتفاتاتِ رحمانیه حکمندهدر و او آغاجده کی یمیشلر ایسه، دنیوی نعمتلردر که؛ جنابِ کریم مطلق، اونلری آخرت نعمتلرینه بر لیسته، هم إخطار ایدیجی، هم مشابهلری، هم جنت میوهلرینه مشتریلری دعوت ایدن نمونه لر صورتنده یاپمش. و او آغاجک برلگیله برابر مختلف باشقه میوهلر ویرمه سی ایسه، قدرتِ صمدانیه نك سگه سنه و ربوبیتِ إلهیه نك خاتمه و سلطنتِ الوهیتك طره سنه إشارتدر. چونکه "بر تك شیدن هر شیئی یایمق" یعنی بر طوپراقدن بتون نباتات و میوهلری یایمق؛ هم بر صودن بتون حیواناتی خلق ایتمك؛ هم بسیط بر یمکدن بتون جهازاتِ حیوانیه یی ایجاد ایتمك؛ بونگله برابر "هر شیئی بر تك شی یایمق" یعنی ذی حیاتك یدیگی غایت مختلف

الجنس طعاملردن او ذی حیاته بر لحم مخصوص یایمق، بر جلدِ بسیط طوقومق گبی صنعتلر؛ ذاتِ اَحدِ صمد اولان سلطانِ ازل و اَبَدکِ سَکَّهٔ خاصّه سیدر، خاتمِ مخصوصیدر، تقلید ایدیلمز بر طَرّه سیدر. اوت، بر شیئی هر شی و هر شیئی بر شی یایمق؛ هر شیئک خالقنه خاص و قادرِ کلّ شیئه مخصوص بر نشاندر، بر آیتدر. و او طلسم ایسه، سِرِّ ایمان ایله آچیلان سِرِّ حکمتِ خلقتدر و او مفتاح ایسه، ﴿يَا اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَللّٰهُ ۝ اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ

الْقَيُّومُ﴾ در. و او اژدرها آغزی باغچه قپوسنه إنقلاب ایتمه سی ایسه، إشارتدر که: قبر اهلِ ضلالت و طغیان ایچون وحشت و نسیان ایچنده زندان گبی صیقنتیلی و بر اژدرها بطنی گبی طار بر مزاره آچیلان بر قپو اولدیغی حالده، اهلِ قرآن و ایمان ایچون زندانِ دنیادن بوستانِ بقایه و میدانِ إمتحاندن روضهٔ جنانه و زحمتِ حیاتدن رحمتِ رحمانه آچیلان بر قپودر و او وحشی آرسلانک دخی مونس بر خدمتکاره دونمسی و مسخر بر آت اولماسی ایسه، إشارتدر که: موت، اهلِ ضلالت ایچون بتون محبوباتندن اَلم بر فراقِ اَبَیدر. هم کندی جَنّتِ کاذبهٔ دنیویه سندن إخراج و وحشت و یالکزلق ایچنده زندانِ مزاره إدخال و حپس اولدیغی حالده، اهلِ هدایت و اهلِ قرآن ایچون، اوته کی عالمه گیتمش اُسکی دوست و اُحابلرینه قاووشمغه وسیله در. هم حقیقی وطنلرینه و اَبَدی مقامِ سعادتلرینه گیرمگه واسطه در. هم زندانِ دنیادن بوستانِ جنانه بر دعوتدر. هم رَحْمَنِ رَحیمک فضلندن کندی خدمتنه مقابل اُخذِ اجرت ایتمگه بر نوبتدر. هم وظیفهٔ حیات کلفتندن بر ترخیصدر. هم عبودیت و إمتحانک تعلیم و تعلیماتندن بر پایدوسدر.

الحاصل: هر کیم حیاتِ فانیه یی اساس مقصد یاپسه، ظاهرًا بر جَنّت ایچنده اولسه ده معنًا جهنّمده در و هر کیم حیاتِ باقیه یه جدّی متوجّه ایسه،

سعادتِ دارینہ مظهردر. دنیاسی نہ قدر فنا و صیقنتیلی اولسه ده؛ دنیاسنی،
جنتکِ انتظارِ صالونی حکمنده گوردیگی ایچون خوش گورور، تحمّل ایدر، صبر
ایچنده شکر ایدر...

﴿اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَالسَّلَامَةِ وَالْقُرْآنِ وَالْإِيمَانِ آمِينَ
* اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ بِعَدَدِ جَمِيعِ
الْحُرُوفَاتِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِي جَمِيعِ الْكَلِمَاتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِإِذْنِ الرَّحْمَنِ فِي
مَرَايَا تَمْوِجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ كُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ قَارِءٍ مِنْ
أَوَّلِ النُّزُولِ إِلَى آخِرِ الزَّمَانِ وَارْحَمْنَا وَالدِّينَا وَارْحَمِ الْمُؤْمِنِينَ وَ
الْمُؤْمِنَاتِ بِعَدَدِهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ * آمِينَ *
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

طوقوزنجى سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ﴾

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾

أى برادر! بندن، نمازك شو معین بش وقته حكمت تخصیصنى صوریورسك.
پك چوق حكمتلرندن يالکز بریسنه إشارت ایدرز.

أوت هر بر نمازك وقتى، مهم بر إنقلاب باشى اولدیغى گى، عظیم بر
تصرف إلهینك آیینهسى و او تصرف ایچنده إحسانات کلیه إلهیهك برر
معكسى اولدیغندن، قدیر ذو الجلاله او وقتلرده داها زیاده تسبیح و تعظیم و
حدسز نعمتترینك ایكى وقت اورتەسندە طویلانمش یكونه قارشى شكر و حمد
دیك اولان نمازه أمر ایدیلمشدر. شو اینجه و درین معنایى بر پارچه فهم
ایتمك ایچون "بش نكته" یی نفسمله برابر دیكله مك لازم...

برنجى نكته: نمازك معناسى، جناب حقی تسبیح و تعظیم و شكردر. یعنى،
جلالنه قارشى قولاً و فعلاً ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ﴾ دییوب تقدیس ایتمك. هم کمالنه
قارشى، لفظاً و عملاً ﴿اللَّهُ أَكْبَرُ﴾ دییوب تعظیم ایتمك. هم جمالنه
قارشى، قلباً و لساناً و بدنأ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ دییوب شكر ایتمكدر. دیك

تسبيح و تكبير و حمد، نمازك چكردكلرى حكمنده درلر. اوندندر كه، نمازك حركات و اذكارنده بو اوچ شى، هر طرفنده بولونويورلر. هم اوندندر كه، نمازدن صوگره، نمازك معناسى تاكيد و تقويه ايچون شو كلمات مباركه، اوتوز اوچ دفعه تكرار ايديلير. نمازك معناسى، شو مجمل خلاصه لرله تاكيد ايديلير.

ايكنجى نكته: عبادتك معناسى شودر كه: درگاه الهيده عبد، كندى قصوريني و عجز و فقريني گوروب كمال ربوييتك و قدرت صمدانيه نك و رحمت الهيه نك اوگنده حيرت و محبتله سجده ايتمكدرد. يعنى ربوييتك سلطنتى، ناصلكه عبوديتى و اطاعتى ايستر؛ ربوييتك قدسيته، پاكلگى دخى ايستر كه: عبد، كندى قصوريني گوروب استغفار ايله و ربى بتون نقائصدن پاك و مبرا و اهل ضلالتك افكار باطله سندن منزّه و معلا و كائناتك بتون قصوراتندن مقدس و معرا اولديغنى؛ تسبيح ايله **«سُبْحَانَ اللَّهِ»** ايله اعلان ايتسين.

هم ده ربوييتك كمال قدرتى دخى ايستر كه: عبد، كندى ضعفنى و مخلوقاتك عجزيني گورمكله قدرت صمدانيه نك عظمت آثارينه قارشى استحسان و حيرت ايچنده **«اللَّهُ أَكْبَرُ»** ديبوب خضوع ايله ركوعه گيدوب اوڭا التجا و توكل ايتسين.

هم ربوييتك نهايتسز خزينه رحمتى ده ايستر كه: عبد، كندى احتياجنى و بتون مخلوقاتك فقر و احتياجاتنى سؤال و دعا لسانيله اظهار و ربك احسان و انعاماتنى، شكر و ثنا ايله و **«الْحَمْدُ لِلَّهِ»** ايله اعلان ايتسين. ديمك، نمازك افعال و اقوالى، بو معنالى تضمن ايديبور و بونلر ايچون طرف الهيدن وضع ايديلمشدر.

اوپنچى نكته: ناصلكه انسان، شو عالم كبرىڭ بر مثال مصغريدِر و فاتحه شريفه، شو قرآن عظيم الشانك بر مثال منوريدِر. نماز دخى بتون عباداتك انواعى شامل بر فهرسته نورانيه در و بتون اصناف مخلوقاتك ألوان عبادتلىنه اشارت ايدن بر خريطه قدسيه در.

دردنجى نكته: ناصلكه هفته لق بر ساعتك ثانيه و دقيقه و ساعت و گونلرني صايان ميللرى بربرينه باقارلر، بربرينك مثاليدرلر و بربرينك حكمنى آليرلر. اويله ده؛ جناب حَقَّك بر ساعت كبراسى اولان شو عالم دنيانك ثانيه سى حكمنده اولان گيجه و گوندوز دورانى و دقيقه لرى صايان سنه لر و ساعتلى صايان طبقات عمرِ انسان و گونلرى صايان اَدوارِ عمرِ عالم بربرينه باقارلر، بربرينك مثاليدرلر و بربرينك حكمنده درلر و بربرينى خاطراتليرلر. مثلا:

فجر زمانى، طلوعه قدر، اوّل بهار زمانه، هم انسانك رحمِ مادره دوشديگى آوانه، هم سماوات و اَرْضك آلتى گون خلقتندن برنجى گونه بگزِر و خاطراتلير و اونلرده كى شئوناتِ اِلْهيه يي اِخطار ايدر.

ظهر زمانى ايسه، ياز موسمنك اورته سنه، هم گنجلك كمالنه، هم عمرِ دنياده كى خلقتِ انسان دورينه بگزِر و اشارت ايدر و اونلرده كى تجلياتِ رحمتى و فيوضاتِ نعمتى خاطراتلير.

عصر زمانى ايسه، گوز موسمنه، هم اِختيارلق وقتنه، هم آخر زمان پيغمبرينك (عليه الصلاة والسلام) عصرِ سعادتنه بگزِر و اونلرده كى شئوناتِ اِلْهيه يي و اِنعاماتِ رحمانيه يي اِخطار ايدر.

مغرب زمانی ایسه، گوز موسمنك آخرنده پك چوق مخلوقاتك غروبني، هم انسانك وفاتني، هم دنيانك قیامت إبتداسنده کی خراييتنی إخطار ایله، تجلیات جلالیه بی إفهام و بشری غفلت اویقوسندن اویانديرر، ایقاظ ايدر.

عشاء وقتی ایسه، عالم ظلمات، نهار عالمنك بتون آثارینی سیاه کفنی ایله ستر ایتمسني، هم قیشك بیاض کفنی ایله ئولمش یرك یوزینی اورتمسني، هم وفات ایتمش انسانك بقیه آثاری دخی وفات ایدوب نسیان پرده سی آلتنه گیرمسني، هم بو دار إمتحان اولان دنيانك بتون بتون قیامسني إخطار ایله قهار ذو الجلالك جلاللی تصرفاتنی إعلان ايدر.

گیجه وقتی ایسه، هم قیشی، هم قبری، هم عالم برزخی إفهام ایله، روح بشر رحمت رحمانه نه درجه محتاج اولدیغنی انسانه خاطرلاتیر. و گیجه ده تهجد ایسه، قبر گیجه سنده و برزخ قراکلیغنده نه قدر لزوملی بر ایشیق اولدیغنی بیلديرر، ایقاظ ايدر و بتون بو إنقلابات ایچنده جناب منعم حقیقینك نهایتسر نعمتترینی إخطار ایله نه درجه حمد و ثنایه مستحق اولدیغنی إعلان ايدر.

ایکنجی صباح ایسه، صباح حشری إخطار ايدر. أوت شو گیجه نك صباحی و شو قیشك بهاری، نه قدر معقول و لازم و قطعی ایسه، حشرك صباحی ده، برزخك بهاری ده او قطعیتده در.

دیمك بو بش وقتك هر بری، بر مهمم إنقلاب باشنده اولدیغی و بیوك إنقلابلری إخطار ایتدیگی گی؛ قدرت صمدانیه نك تصرفات عظیمه یومیه سنك إشارتیه؛ هم سنوی، هم عصری، هم دهری، قدرتك معجزاتنی و رحمتك هدایاسنی خاطرلاتیر. دیمك أصل وظیفه فطرت و أساس عبودیت و قطعی بورج اولان فرض نماز، شو وقتلرده لایقدر و أنسبدر.

بشنجی نکته: انسان فطرهً غایت ضعیفدر. حالبوکه هر شی اوڭا ایلشیر، اوئی متأثر و متألم ایدر. هم غایت عاجزدر. حالبوکه بلالری و دشمنلری پک چوقدر. هم غایت فقیردر. حالبوکه احتیاجاتی پک زیادهدر. هم تنبل و إقتدارسزدر. حالبوکه حیاتک تکالیفی غایت آغیردر. هم انسانیت اوئی کائناتله علاقه‌دار ایتمشدر. حالبوکه سؤدیگی، انسیت ایتدیگی شیلرک زوال و فراقی، متمادیاً اوئی اینجیتیور. هم عقل اوڭا یوکسک مقصدلر و باقی میوه‌لر گوستریور. حالبوکه الی قیصه، عمری قیصه، إقتداری قیصه، صبری قیصه‌در.

ایشته بو وضعیتده بر روح، فجر زماننده بر قدیر ذو الجلالک، بر رحیم ذو الجمالک درگاهنه نیاز ایله نماز ایله مراجعت ایدوب عرضحال ایتمک، توفیق و مدد ایسته‌مک نه قدر ألزم و پشینده‌کی گوندوز عالمنده باشنه گله‌جک، بلنه یوکله‌نه‌جک ایشلری، وظیفه‌لری تحمّل ایچون نه قدر لزوملی بر نقطهٔ إستناد اولدیغی بداههٔ آڭلاشیلیر.

و ظهر زماننده که، او زمان، گوندوزک کمالی و زواله میلی و یومی ایشلرک اوان تکملی و مشاغلک تضییقندن موقت بر إستراحت زمانی و فانی دنیانک بقاسز و آغیر ایشلرک ویردیگی غفلت و سرسملکدن روحک تنفسه إحتیاج وقتی و إنعاماتِ إلهیه‌نک تظاهر ایتدیگی بر آندر. روح بشر، او تضییقندن قورتولوب، او غفلتدن صیریلوب، او معناسز و بقاسز شیلردن چیقوب قیوم باقی اولان منعم حقیقینک درگاهنه گیدوب آل باغلایه‌رق، یکون نعمت‌لرینه شکر و حمد ایدوب و إستعانه ایتمک و جلال و عظمتنه قارشی رکوع ایله عجزینی إظهار ایتمک و کمال بی زوالنه و جمال بی مثالنه قارشی سجده ایدوب حیرت و محبت و محویتنی إعلان ایتمک دیمک اولان ظهر نمازینی قیلمق؛ نه قدر گوزل، نه قدر خوش، نه قدر لازم و مناسب اولدیغی آڭلامیان انسان، انسان دگل...

عصر وقتنده كه او وقت، هم گوز موسمِ حزينانه سنى و إختيارلق حالتِ محزونانه سنى و آخر زمان موسمِ أليمانه سنى آكديرر و خاطراتديرر. هم يومى ايشلرڭ نتيجه لنمى زمانى، هم او گونده مظهر اولديغى صحت و سلامت و خيرلى خدمت گى نعمِ إلهيه نڭ بر يگون عظيم تشكيل ايتديكى زمانى، هم او قوجه گونشڭ أفوله ميل ايتمى إشارتيله؛ انسان بر مسافر مأمور و هر شى گچيجى، بى قرار اولديغى إعلان ايتمك زمانيدر. شيمدى أبدى ايتتى ايستهين و أبد ايچون خلق اولنان و إحسانه قارشى پرستش ايدن و فراقدن متألم اولان روح انسان، قالقوب آبدست آلوب شو عصر وقتنده ايكندى نمازىنى قيلمق ايچون قديم باقى و قيوم سرمدينڭ درگاهِ صمدانيه سنه عرضِ مناجات ايدهرك، زوالسز و نهايتسز رحمتڭ إلتفاتنه إلتجا ايدوب، حسابسز نعمتلىنه قارشى شكر و حمد ايدهرك، عزتِ ربويتنه قارشى ذيلانله ركوعه گيدوب، سرمديتِ الوهيتنه قارشى محويتكارانه سجده ايدهرك، حقيقى بر تسليّ قلب، بر راحتِ روح بولوب حضورِ كبرياسنده كمريسته عبوديت اولمق ديمك اولان عصر نمازىنى قيلمق، نه قدر علوى بر وظيفه، نه قدر مناسب بر خدمت، نه قدر يرنده بر بورج فطرت آدا ايتمك، بلكه غايت خوش بر سعادت آلده ايتمك اولديغى؛ انسان اولان آڭلار.

مغرب وقتنده كه او زمان، هم قيشڭ باشلاماسندن ياز و گوز عالمڭ نازنين و گوزل مخلوقاتڭ وداعِ حزينانه سى ايچنده غروب ايتمى زمانى آكديرر. هم انسانڭ وفاتيله بتون سؤدكلرندن بر فراقِ أليمانه ايچنده آيريلوب قبره گيرمك زمانى خاطراتير. هم دنياڭ زلزله سكرات ايچنده وفاتيله، بتون سكنه سى باشقه عاملره گوجمى و بو دارِ إمتحان لامباسنڭ سوندورولمى زمانى آكديرر، خاطراتير و زوالده غروب ايدن محبوبلره پرستش ايدنلرى شدتله ايقاط

ایدر بر زماندر. ایشته آقشام نمازی ایچون بویله بر وقتده، فطره بر جمال باقی یه آیینه مشتاق اولان روح بشر، شو عظیم ایشلری یاپان و بو جسیم عالملى چویرن، تبدیل ایدن قدیم لم یزل و باقی لا یزالک عرش عظمتنه یوزینی چویروب بو فانیلرک اوستنده **«الله اکبر»** دیوب اولردن آلرینی چکوب خدمت مولا ایچون آل باغلا یوب دائم باقینک حضورنده قیام ایدوب **«الْحَمْدُ لِلَّهِ»** دیمکله؛ قصورسز کمالنه، مثلسز جمالنه، نهایتسز رحمتنه قارشى حمد و ثنا ایدوب **«إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»** دیمکله، معینسز ربوبیتنه، شریکسز الوهیتنه، وزیرسز سلطنتنه قارشى عرض عبودیت و إستعانه ایتمک، هم نهایتسز کبریاسنه، حدسز قدرتنه و عجزسز عزتنه قارشى رکوعه گیدوب بتون کائناتله برابر ضعف و عجزینی، فقر و ذلتنی إظهار ایتمکله، **«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ»** دیوب ربّ عظیمی تسبیح ایدوب؛ هم زوالسز جمال ذاته، تغیرسز صفات قدسیه سنه، تبدلسز کمال سرمدیتنه قارشى سجده ایدوب حیرت و محویت ایچنده ترک ماسوا ایله محبت و عبودیتنی إعلان ایدوب، هم بتون فانیلره بدل بر جمیل باقی، بر رحیم سرمدی بولوب، **«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى»** دیمکله زوالدن منزّه، قصوردن مبرا ربّ أعلاسنی تقدیس ایتمک؛ صوگره تشهد ایدوب، اوطوروب بتون مخلوقاتک تحیات مبارکه لرینی و صلوات طیبه لرینی کندی حسابنه او جمیل لم یزل و جلیل لا یزاله هدیه ایدوب و رسول اکرمه سلام ایتمکله بیعتنی تجدید و أوامرینه إطاعتنی إظهار ایدوب و ایمانی تجدید ایله تنویر ایتمک ایچون شو قصر کائناتک إنتظام حکیمانه سنی مشاهده ایدوب صانع ذو الجلالک وحدانیتنه شهادت ایتمک؛ هم سلطنت ربوبیتک دلالی و مبلّغ مرضیاتی و کتاب کائناتک ترجمان آیاتی اولان محمد عربی علیه الصلاة والسلامک رسالتنه

شهادت ایتمک دیمک اولان مغرب نمازینی قیلیمق نه قدر لطیف، نظیف بر
وظیفه، نه قدر عزیز، لذیذ بر خدمت، نه قدر خوش و گوزل بر عبودیت، نه
قدر جدی بر حقیقت و بو فانی مسافرخانه ده باقیانه بر صحبت و دایمانه بر
سعادت اولدیغنی آکلامیان آدم، ناصل آدم اولایلیر!

عشاء وقتنده که او وقت، گوندوزک اُفقده قالان بقیّه آثاری دخی غائب
اولوب، گیجه عالمی کائناتی قاپلار. **﴿مُقَلَّبُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾** اولان قدیر ذو
الجلالک او بیاض صحیفه یی بو سیاه صحیفه یه چویرمسنده کی تصرّفاتِ
ربّانیه سیله یازک مزین یشیل صحیفه سنی، قیشک بارد بیاض صحیفه سنه
چویرمسنده کی **﴿مُسَخَّرُ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ﴾** اولان حکیم ذو الکمالک اِجراتِ
إلهیه سنی خاطراتیر. هم مرور زمانله اهل قبورک بقیّه آثاری دخی شو دنیادن
کسیلمسیله بتون بتون باشقه عالمه گچمسنده کی خالق موت و حیاتک
شئوناتِ إلهیه سنی آکدیرر. هم طار و فانی و حقیر دنیانک تماماً خراب اولوب،
عظیم سکراتيله وفات ایدوب، گنیش و باقی و عظمتلی عالم آخرتک
إنکشافنده خالق ارض و سماواتک تصرّفاتِ جلالیه سنی و تجلیاتِ جمالیه سنی
آکدیرر، خاطراتدیرر بر زماندر. هم شو کائناتک مالک و متصرّف حقیقیسی،
معبود و محبوب حقیقیسی او ذات اولایلیر که؛ گیجه گوندوزی، قیش و یازی،
دنیا و آخرتی، بر کتابک صحیفه لری گبی سهولتله چویرر، یازار بوزار،
دگیشدیرر. بتون بونلره حکم ایدر بر قادر مطلق اولدیغنی اثبات ایدن بر
وضعیتدر. ایشته نهایتسز عاجز، ضعیف، هم نهایتسز فقیر، محتاج، هم نهایتسز
بر استقبال ظلماتنه طالمقده، هم نهایتسز حادثات ایچنده چالقانمقده اولان
روح بشر، یاتسو نمازینی قیلیمق ایچون شو معناده کی عشاءده ابراهیم واری

﴿لَا أَحَبُّ الْأَفْلِينَ﴾ ديبوب معبود لم یزل، محبوب لا یزالک درگاهنه نماز ايله
 إلتجا ایدوب و شو فانی عالمده و فانی عمرده و قراکلق دنیاده و قراکلق
 إستقبالده، بر باقی سرمدی ايله مناجات ایدوب بر پارچه جق بر صحبت
 باقیه، بر قاچ دقیقه جق بر عمر باقی ایچنده دنیا سنه نور سرپه جک، إستقبالی
 ایشیقلا ندیره جق، موجوداتک و أحبابک فراق و زوالندن نشئت ایدن یاره لرینه
 مرهم سوره جک اولان رحمن رحیمک إلتفات رحمتی و نور هدایتی گوروب
 ایسته مک؛ هم موقه اونی اونوتان و گیزله نن دنیای، او دخی اونوتوب، درد لرینی
 قلبک آغلاماسیله درگاه رحمتده دوکوب؛ هم نه اولور نه اولماز، ثلومه بگزین
 اویقویه گیرمه دن اول، صوگ وظیفه عبودیتنی یاپوب، یومیه دفتر عملنی حسن
 خاتمه ايله باغلامق ایچون صلاته قیام ایتمک، یعنی بتون فانی سؤدکلرینه بدل بر
 معبود و محبوب باقینک و بتون دینجیلک ایتدیگی عاجزله بدل بر قدیر کریمک
 و بتون تیره دیگی مضرلرک شرندن قورتولمق ایچون بر حفیظ رحیمک حضورینه
 چیقمق.. هم فاتحه ايله باشلامق، یعنی بر شیئه یارامیان و یرنده اولمیان ناقص،
 فقیر مخلوقلری مدح و منتدارلغه بدل، بر کامل مطلق و غنی مطلق و رحیم کریم
 اولان رب العالمینی مدح و ثنا ایتمک؛ هم ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾ خطابنه ترقی ایتمک،
 یعنی کوچکلگی، هیچلگی، کیمسه سزلگی ايله برابر، ازل و ابد سلطانی اولان
 مالک یوم الدینه إنتسابیله شو کائناتده نازدار بر مسافر و اهمیتلی بر وظیفه دار
 مقامنه گیروب، ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ دیمکله بتون مخلوقات نامنه
 کائناتک جماعت کبراسی و جمعیت عظماسنده کی عبادات و إستعاناتی اوکا
 تقدیم ایتمک؛ هم ﴿إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ دیمکله، إستقبال قراکلقى ایچنده
 سعادت ابدیه یه گیدن، نورانی یولی اولان صراط مستقیمه هدایتی ایسته مک؛ هم
 شیمدی یاتمش نباتات، حیوانات گبی گیزلنمش گونشدر، هشیار ییلدیزلر، بر

نفر مثللو آمرینه مسخر و بو مسافرخانه عالمده برر لامباسی و خدمتکاری اولان ذاتِ ذو الجلالک کبریا سنی دوشونوب ﴿اللهُ أَكْبَرُ﴾ دیوب رکوعه وارمق؛ هم بتون مخلوقاتک سجده کبراسنی دوشونوب، یعنی شو گیجه ده یاتمش مخلوقات گبی هر سنه ده، هر عصرده کی انواع موجودات، حتی ارض، حتی دنیا، برر منتظم اوردو، بلکه برر مطیع نفر گبی وظیفه عبودیت دنیویه سندن امر ﴿كُنْ فَيَكُونُ﴾ ایله ترخیص ایدیلدیگی زمان، یعنی عالم غیبه گوندردیگی وقت، نهایت انتظام ایله زوالده غروب سجاده سنده ﴿اللهُ أَكْبَرُ﴾ دیوب سجده ایتدکلی؛ هم امر ﴿كُنْ فَيَكُونُ﴾ دن گلن بر صحیه احیا و ایقاظ ایله ینه بهارده قسماً عیناً، قسماً مثلاً حشر اولوب، قیام ایدوب، کمرسته خدمت مولا اولدقیری گبی، شو انسانجق اولره اقتداء او رحمن ذو الکمالک، او رحیم ذو الجمالک بارگاه حضورنده حیرت آلود بر محبت، بقا آلود بر محویت، عزت آلود بر تذلل ایچنده ﴿اللهُ أَكْبَرُ﴾ دیوب سجوده گیتمک، یعنی بر نوع معراجیه چیقماق دیمک اولان عشاء نمازینی قیلماق، نه قدر خوش، نه قدر گوزل، نه قدر شیرین، نه قدر یوکسک، نه قدر عزیز و لذیذ، نه قدر معقول و مناسب بر وظیفه، بر خدمت، بر عبودیت، بر جدی حقیقت اولدیغنی البته آکلادک. دیمک شو بش وقت، هر بری برر انقلاب عظیمک اشاراتی و اجرات جسیمه ربانیه نك اماراتی و انعامات کلیه الهیه نك علاماتی اولدقرندن؛ بوج و ذمت اولان فرض نمازک او زمانلره تخصیصی، نهایت حکمتدر...

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰی مَنْ اَرْسَلْتَهُ مُعَلِّمًا لِّعِبَادِكَ لِيُعَلِّمَهُمْ كَيْفِيَّةَ
 مَعْرِفَتِكَ وَالْعُبُوْدِيَّةَ لَكَ وَمَعْرِفًا لِكُنُوْزِ اَسْمَائِكَ وَتَرْجُمَانًا لِاَيَاتِ كِتَابِ
 كَاثِبَاتِكَ وَمِرَاتًا بِعُبُوْدِيَّتِهِ لِحَمَالِ رُبُوْبِيَّتِكَ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ وَ
 اَرْحَمَنَا وَاَرْحَمَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ اٰمِيْنَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ

نورك بلكجي

اوننجى سوز

حشر بحثى

إِخْطَار: شو رساله لرده تشبيه و تمثيللى، حكايله صورتنده يازديغمك سببي؛ هم تسهيل، هم حقائق اسلاميه نه قدر معقول، متناسب، محكم، متساند اولديغنى گوسترمكدر. حكايله لر ك معنالى، صوكلرنده كى حقيقتلردر. كنائيات قبيلىدن يالكلز اونلره دلالت ايدرلر. ديمك، خيالى حكايله لر دكل، طوغرى حقيقتلردر.

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخَيِّ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُخَيِّ الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

برادر، حشر و آخرتى بسيط و عوام لسانيله و واضح بر طرزده بيانى ايستر ايسه ك، اويله ايسه شو تمثيلى حكايله جگه نفسمله برابر باق، ديكله:

بر زمان ايكى آدم، جنت گي گوزل بر مملكته (شو دنيايه اشارتدر) گيديورلر. باقارلر كه: هر كس او، خانه، دكان قپولرني آچيق بيراقوب محافظه سنه دقت ايتميورلر. مال و پاره، ميدانده صاحبسر قالير. او آدم لردن بريسي، هر ايستديكي شيئه آلنى اوزاتوب، يا چاليور، يا غصب ايديور.

هوسنه تبعیت ایدوب هر نوع ظلمی، سفاهتی إرتکاب ایدیور. أهالی ده اوڭا چوق ایلیشمیورلر. دیگر آرقداشی اوڭا دیدی که:

"نه یاپیورسڭ؟ جزا چکه جکسڭ؟ بنی ده بلایه صوقه جقسڭ. بو ماللر میری مالیدر. بو أهالی چولوق چوجغیله عسکر اولمشلر ویا مأمور اولمشلر. شو ایشلرده سیویل اولارق إستخدام ایدیلیورلر. اونڭ ایچون سڭا چوق ایلیشمیورلر. فقط إنتظام شدیددر. پادشاهڭ هر یرده تلفونی وار و مأمورلری بولونور. چابوق گیت، دخالت ایت!" دیدی. فقط او سرسم عناد ایدوب دیدی:

"یوق، میری مالی دگل، بلکه وقف مالیدر، صاحبسزدر. هرکس ایستدیگی گبی تصرف ایده بیلیر. بو گوزل شیلردن إستفاده یی منع ایده جک هیچ بر سبب گورمیورم. گوزمله گورمزسه م اینانمیه جغم." دیدی. هم فیلسوفانه چوق سفسطیاتی سویله دی. ایکیسی آراسنده جدی بر منازره باشلادی. اولا او سرسم دیدی:

"پادشاه کیمدر؟ طانیمام."

صوڭره آرقداشی اوڭا جواباً: "بر کوی مختارسز اولماز. بر ایگنه اوسته سز اولماز، صاحبسز اولماز. بر حرف کاتبسز اولماز، بیللیورسڭ. ناصل اولویور که، نهایت درجه ده منتظم شو مملکت حاکمسز اولور؟ و بو قدر چوق ثروت که، هر ساعتده بر شمندوفر (حاشیه) غائبدن گلیر گبی قیمتدار، مصنّع ماللرله طولو گلیر. بوراده دوکولیور گیدیور. ناصل صاحبسز اولور؟ و هر یرده گورونن

(حاشیه): سنه یه إشارتدر. اوت بهار، مخزن آرزاق بر واغوندر، غائبدن گلیر.

إعلاننامه‌لر و بیاننامه‌لر و هر مال اوستنده گورونن طرّه و سگه‌لر، طامغه‌لر و هر کوشه‌سنده صاللانان بایراقلر ناصل مالکسز اولاییلیر؟ سن آڭلاشیلیور که، بر پارچه فرنگی اوقومشسڭ. بو اسلام یازیلرینی اوقویامییورسڭ. هم ده ییلندن صورمایورسڭ. ایشته گل، اڭ بیوک فرمانی سڭا اوقویاجغم."

او سرسم دوندی دیدی:

"هایدی پادشاه وار؛ فقط بنم جزئی استفاده‌م اوڭا نه ضرر ویره‌ییلیر، خزینه‌سندن نه نقصان ایدر؟ هم بوراده چپس میس یوقدر، جزا گورونمور." آرقداشی اوڭا جواباً دیدی:

"یا هو شو گورونن مملکت بر مانوره میدانیدر. هم صنایع غریبه سلطانیه‌نڭ مشهریدر. هم موقت تملسز مسافرخانه‌لریدر. گورمیور میسڭ که، هر گون بر قافله‌گلیر، بری‌گیدر، غائب اولور. دائما طولار بوشانیر. بر زمان صوڭره شو مملکت تبدیل ایدیله‌جڭ. بو اهای باشقه و دائمی بر مملکته نقل ایدیله‌جڭ. اوراده هرکس خدمتنه مقابل یا جزا، یا مکافات گوره‌جڭ." دیدی. ینه او خائن سرسم، تمرد ایدوب: "ایناغام. هیچ ممکن میدر که، بو مملکت خراب ایدیلسین؛ باشقه بر مملکته کوچ ایتسین." دیدی. بونڭ اوزرینه آمین آرقداشی دیدی:

"مادام بو درجه عناد و تمرد ایدرسڭ. گل، حدّ و حسابی اولمیان دلائل ایچنده اون ایکی صورت ایله سڭا گوستره‌جگم که: بر محکمه کبرا وار، بر دارِ مکافات و إحسان و بر دارِ مجازات و زندان وار و بو مملکت هر گون بر درجه بوشانیدیگی گبی، بر گون‌گلیر که، بتون بتون بوشانوب خراب ایدیله‌جڭ.

برنجی صورت: هیچ ممکن میدر که: بر سلطنت، باخصوص بویله محتشم بر سلطنت، حسن خدمت ایدن مطیعلره مکافاتى و عصیان ایدنلره مجازاتى بولونماسین. بوراده یوق حکمندهدر. دیمک باشقه یرده بر محکمۀ کبرا واردر.

ایکنجی صورت: بو گیدیشاته، اجراآته باق! ناصل اُک فقیر، اُک ضعیفدن طوت، تا هرکسه مکمل، مکلف أرزاق ویریلیور؛ کیمسه سز خسته لره چوق گوزل باقیلیور. هم غایت قیمتدار و شاهانه طعاملر، قابلر، مرصع نشانلر، مزین اُلبسه لر، محتشم ضیافتلر واردر. باق سنک گبی سرسملردن باشقه، هرکس وظیفه سنه غایت دقت ایدر. کیمسه ذره جه حدندن تجاوز ایتمز. اُک بیوک شخص، اُک بیوک بر إطاعتله متواضعانه بر خوف و هیبت آلتنده خدمت ایدر. دیمک شو سلطنت صاحبنک پک بیوک بر کرمی، پک کنیش بر مرحمتی وار. هم پک بیوک عزتی، پک جلاللی بر حیثیتی، ناموسی واردر. حالبوکه کرم ایسه، انعام ایتمک ایستر. مرحمت ایسه، إحسانسز اولاماز. عزت ایسه غیرت ایستر. حیثیت و ناموس ایسه، ادب سزلرک تأدیینی ایستر. حالبوکه شو مملکتده او مرحمت، او ناموسه لایق بیگدن بری یاپیلمیور. ظالم عزتنده، مظلوم ذلتنده قالوب بورادن گوچوب گیدیورلر.

دیمک بر محکمۀ کبرایه بیراقلیور.

اوچنجی صورت: باق نه قدر عالی بر حکمت، بر إنتظامله ایشلر دونیور. هم نه قدر حقیقی بر عدالت، بر میزانله معامله لر گورولویور. حالبوکه حکمت حکومت ایسه، سلطنتک جناح حمایه سنه إلتجا ایدن ملتجیلرک تلطیفنی ایستر. عدالت ایسه، رعیتک حقوقک محافظه سنی ایستر؛ تا حکومتک حیثیتی، سلطنتک حشمتی محافظه ایدیلسین.

حالبوکه شو یرلرده او حکمته، او عدالته لایق بیگدن بری اجرا ایدیلمیور.
 سنڭ گبی سرسملر، چوغی جزا گورمه دن بورادن گوچوب گیدیورلر.
 دیمک بر محکمۀ کبرایه بیراقلیور...

دردنجی صورت: باق حدّ و حسابہ گلمهین شو سرگیلرده اولان مِثلَسز
 مجوهرات، شو سفره لرده اولان اُمثالَسز مطعومات گوستریورلر که: بو یرلرڭ
 پادشاهنڭ حدسز بر سخاوتی، حسابسز طولو خزینهلری واردر. حالبوکه بویله
 بر سخاوت و توکنمز خزینهلر، دائمی و ایسته نیلن هر شی ایچنده بولونور بر
 دارِ ضیافت ایستر. هم ایستر که، او ضیافتدن تلذذ ایدنلر اوراده دوام ایتسینلر.
 تا زوال و فراق ایله اَلَم چکمه سینلر. چونکه زوالِ اَلَم، لذّت اولدیغی گبی، زوالِ
 لذّت دخی اَلمدر. بو سرگیلره باق! و شو اعلانلره دَقّت ایت! و بو دَلالره
 قولاق ویر که، معجزنما بر پادشاهڭ آنتیقه صنعتلرینی تشکیل و تشهیر
 ایدیورلر. کمالاتنی گوستریورلر. مِثلَسز جمالِ معنویسنی بیان ایدیورلر. حسنِ
 مخفیسنڭ لطائفندن بحث ایدیورلر. دیمک اونڭ پک مهمّ، حیرت ویرچی
 کمالات و جمالِ معنویسی واردر. گیزی، قصورسز کمال ایسه؛ تقدیر ایدیچی،
 اِستحسان ایدیچی، ما شاء الله دیوب مشاهده ایدیجیلرڭ باشلرنده تشهیر
 ایستر. مخفی، نظیرسز جمال ایسه؛ گورونمک و گورمک ایستر. یعنی، کندی
 جمالنی ایکی وجهله گورمک: بری، مختلف آیینهلرده بِالذّات مشاهده ایتمک.
 دیگر، مشتاق سیرجی و متحیر اِستحسان ایدیجیلرڭ مشاهده سیله مشاهده
 ایتمک ایستر. هم گورمک، هم گورونمک، هم دائمی مشاهده، هم ابدی اِشهاد
 ایستر. هم او دائمی جمال، مشتاق سیرجی و اِستحسان ایدیجیلرڭ دوام
 وجودلرینی ایستر. چونکه دائمی بر جمال، زائل مشتاقه راضی اولاماز. زیرا
 دونه مَک اوزره زواله محکوم اولان بر سیرجی، زوالڭ تصوّريله محبّتی عداوته دونر،

حیرت و حرمتی تحقیرہ میل ایدر. چونکہ انسان، بیلمدیگی و یتیشمدیگی شیئہ دشمندر. حالبوکہ شو مسافر خانہ لردن هرکس چابوق گیدوب، غائب اولویور. او کمال و او جمالک بر ایشیغنی بلکه ضعیف بر گولگه سنی، بر آندہ باقوب طومادان گیدیور.

دیمک بر سیرانگاه دائمی یه گیدیلیور...

بشنجی صورت: باق بو ایشلر ایچنده گورونویور که، او مثلئز ذاتک پک بیوک بر شفقتی واردر. چونکہ هر مصیبتزده نک إمدادینه قوشدیریور. هر سؤاله و مطلوبه جواب ویریور. حتی باق، اک ادا بر حاجت، اک ادا بر رعیتدن گورسه، شفقتله قضا ایدیور. بر چوبانک بر قویونی، بر آیاغی اینجینسه، یا مرهم، یا بیطر گوندریور.

گل گیده لم، شو آطه ده بیوک بر اجتماع وار. بتون مملکت اشرافی اوراده طویلا نمشلر. باق، پک بیوک بر نشانی طاشیان بر یاور اکرم بر نطق اوقویور. او شفقتلی پادشاهندن بر شیلر ایسته یور. بتون أهالی: "أوت، أوت بز ده ایسته یورز" دیورلر. اونی تصدیق و تأیید ایدیورلر. شیمدی دیگله، بو پادشاهک سؤگیلیسی دیور که:

"أی بزى نعمتلىله پرورده ایدن سلطانمز! بزه گوستردیگک نمونه لرک و گولگه لرک اصللرینی، منبلرینی گوستر. و بزى مقر سلطنتگه جلب ایت. بزى بو چوللرده محو ایتدیرمه. بزى حضوریکه آل. بزه مرحمت ایت. بوراده بزه طاتیدردیگک لذیذ نعمتلیگی اوراده ییدیر. بزى زوال و تبعید ایله تعذیب ایتمه. سکا مشتاق و متشکر شو مطیع رعیتکی باشی بوش بیراقوب إعدام ایتمه." دیور و پک چوق یالواریور. سن ده ایشیدیورسک. عجباً بو قدر شفقتلی و

قدرتلی بر پادشاه، هیچ ممکن میدر که؛ اُک اُدا بر آدمک اُک اُدا بر مرامنی اُهمیتله یرینه گتیرسین، اُک سۆگیلی بر یاور اُکرمنک اُک گوزل بر مقصودینی یرینه گتیرمه سین؟ حالبوکه او سۆگیلینک مقصودی، عمومک ده مقصودیدر. هم پادشاهک مرضیسی، هم مرحمت و عدالتنک مقتضاسیدر. هم اوکا راحتدر، آغیر دگل. بو مسافرخانه لرده کی موقت نزهتگاهلر قدر آغیر گلمز. مادام نمونه لرینی گوسترمک ایچون بش آلتی گون سیرانگاهلره بو قدر مصرف ایدیور، بو مملکتی قوردی. البته حقیقی خزینه لرینی، کمالاتنی، هنرلرینی مقرر سلطنتنده اوילה بر طرزده گوستره جک، اويله سیرانگاهلر آچاجق که، عقللری حیرتده بیراقه جق.

دیمک بو میدانِ إمتحانده اولانلر، باشی بوش دگلر؛ سعادت سرایلری و زندانلر اونلری بکله یورلر...

النجی صورت: ایشته گل باق، بو محتشم شمندوفرلر، طیاره لر، تجهیزاتلر، ده پورلر، سرگیلر، اجراآتلر گوستریورلر که، پرده آرقه سنده پک محتشم بر سلطنت واردر، (حاشیه) حکم ایدیور. بویله بر سلطنت، کندیسنه لایق بر رعیت ایستر.

(حاشیه): مثلاً: ناصل شو زمانده مانوره میدانده حرب اصولنده، "سلاح آل، سونگو طاق" آمریله قوجه بر اوردو باشند باشه تیکنلی بر میشه گاهه بگزهدیگی گی؛ هر بر بایرام گوننده رسم گچید ایچون: "فورمالریکزی طاقوب، نشانلریکزی آصیگز" آمرینه قارشى اوردوگاه، سراسر رنگارنک چیچک آچمش مزین بر باغچه پی تمثیل ایتدیگی مثللو؛ اويله ده روی زمین میداننده، سلطان ازلینک نهایتسز انواع جنودندن ملک و جن و انس و حیوانلر گی شعورسز نباتات طائفه سی دخی، حفظ حیات جهاندنه ﴿أمر کُنْ فیکون﴾ ایله: "مدافعه ایچون سلاحلریکزی و جهازاتکزی طاقیگز" أمر إلهی پی آلدقلى وقت، زمین باشند آشاغی یه بتون اونده کی تیکنلی آغاجلر و نباتلر سونگو جکلرینی طاقدیقلری زمان، عیناً سونگولرینی طاقمش محتشم بر اوردوگاهه بگزهدیور.

حالبوکه گوریورسک، بتون رعیت بو مسافرخانهده طویلانمشلر. مسافرخانه ایسه هر گون طولار، بوشانیر. هم بتون رعیت مانوره ایچون بو میدانِ اِمتحانده بولونویورلر. میدان ایسه، هر ساعت تبدیل ایدیلیور. هم بتون رعیت، پادشاهک قیمتدار احساناتک نمونه لیرینی و خارقه صنعتلرینک آنتیقه لیرینی سرگیلده تماشا ایتمک ایچون شو تشهیرگاهده بر قاچ دقیقه طوروب سیر ایدیورلر. مشهر ایسه، هر دقیقه تحوّل ایدیور. گیدن گلمز، گلن گیدر. ایشته بو حال، شو وضعیت قطعی گوستریور که: شو مسافرخانه و شو میدان و شو مشهرلرک آرقه سنده دائمی سرایلر، مستمر مسکنلر، شو نمونه لرک و صورتلرک خالص و یوکسک اصللریله طولو باغ و خزینه لر واردر.

دیمک بوراده چابالامق اونلر ایچوندر. شوراده چالیشدیور، اوراده اجرت ویرر. هر کسک اِستعدادینه گوره اوراده بر سعادت ی وار...

یدنجی صورت: گل، بر پارچه گزلم. شو مدنی أهالی ایچنده نه وار، نه یوق گوره لم. ایشته باق! هر یرده، هر کوشه ده، متعدّد فوطوغرافلر قورولمش، صورت

هم بهارک هر بر گونی، هر بر هفته سی، بر طائفه نباتاتک برر بایرامی حکمنده اولدیغی ایچون، هر بر طائفه سی دخی کندی سلطانک او طائفه یه احسان ایتدیگی گوزل هدیه لری تشهیر ایچون اوکا طاقدیغی مرصع نشانلری برر رسم گچید طرزنده او سلطان ازلینک نظر شهود و اِشهادینه عرض ایتدیگندن و او یله بر وضعیت گوستردیگندن، بتون نباتات و اشجار گویا "صنعت ربّانیه مرصعانی و چیچک و میوه دینلن فطرت اِلهیه نک نشانلرینی طاقیکز، چیچکلر آچیکز" آمر ربّانیه یی دیگله یورلر که، روی زمین دخی غایت محتشم بر بایرام گونده، شاهانه رسم گچیدده، سورمه لی فورمالری و مرصع نشانلری پارالایان بر اوردوگاهی تمثیل ایدیور. ایشته شو درجه حکمتلی و انتظاملی تجهیزات و تزینات؛ البته نهایتسز قدیر بر سلطانک، نهایت درجه ده حکیم بر حاکمک آمریله اولدیغی کور اولمیلانلره گوسترر.

آلییورلر. باق، هر یرده متعدّد کاتبلر اوطورمشلر، بر شیلر یازییورلر. هر شیئی قید ایدیورلر. اُکْ اُهمیتسز بر خدمتی، اُکْ عادی بر وقوعاتی ضبط ایدیورلر. ها، شو یوکسک طاغده پادشاهه مخصوص بر بیوک فوطوغراف قورولمش که؛ (حاشیه) بتون بو یرلرده نه جریان ایدر، صورتی آلییورلر. دیمک او ذات اُمر ایتمش که؛ ملکنده جریان ایدن بتون معامله و ایشلر ضبط ایدیلین. دیمک اولویور که؛ او ذاتِ معظم بتون حادثاتی قید ایتدیر، صورتی آلیر. ایشته شو دقتلی حفظ و محافظه، اُلبته بر محاسبه ایچوندیر. شیمدی، اُکْ عادی رعیتک اُکْ عادی معامله لینی إهمال ایتمه یین بر حاکم حفیظ، هیچ ممکن میدر که رعیتک اُکْ بیوکلرندن اُکْ بیوک عمللرینی محافظه ایتمه سین، محاسبه ایتمه سین، مکافات و مجازات ویرمه سین. حالوکه او ذاتک عزّتته و غیرتنه طوقونه جق و شأنِ مرحمتی هیچ قبول ایتیمه جک معامله لر، او بیوکلردن صدور ایدیور. بوراده جزایه چارپیمیور.

دیمک، بر محکمّه کبرایه بیراقیلییور...

(حاشیه): شو صورتک اُشارت ایتدیگی معنارک بر قسمی یدنجی حقیقتده بیان ایدیلمش. یالکز بوراده پادشاهه مخصوص بر بیوک فوطوغراف اُشارتی و حقیقتی "لوح محفوظ" دیمکدر. لوح محفوظک تحقّق وجودی یگرمی آلتنجی سوزده شویله اُثبات ایدیلمش که: ناصل کوچک کوچک جزدانلر، بیوک بر کوتوگک وجودینی إحساس ایدر و کوچک کوچک سندلر، بر دفتر کبیرک بولوندیغی اُشعار ایدر و کوچک کثرتلی ترشحاتلر، بیوک بر صو منبعی اُشمام ایدر. عیناً او یله ده: کوچک کوچک جزدانلر حکمنده؛ هم برر کوچک لوح محفوظ معناسنده؛ هم بیوک لوح محفوظی یازان قلمدن ترشّح ایدن کوچک کوچک نقطه لر صورتنده اولان بنی بشرک قوّه حافظه لری، آغاجلرک میوه لری، میوه لرک چکردکلری، تخملری؛ اُلبته بر حافظه کبرایی، بر دفتر اکبری، بر لوح محفوظ اعظمی إحساس ایدر، اُشعار ایدر و اُثبات ایدر. بلکه کسکین عقلره گوسترر.

سکزنجی صورت: گل، اوندن گلن بو فرمانلری سکا اوقویاجغم. باق، مکرر وعد ایدیور و شدتلی تهدید ایدیور که: "سزلی اورادن آلوب، مقرر سلطنتمه کتیره جگم و مطیعلری مسعود، عاصیلری محبوس ایده جگم. او موقت یری خراب ایدوب، مؤبد سرایلری، زندانلری حاوی دیگر بر مملکت قوراجغم." هم او وعد ایتدیگی شیلر، اوکا غایت راحتدر. رعیتنه، غایت مهمدر. وعدنده خلف ایسه، عزتِ إقتدارینه غایت ضددر. ایشته باق آی سرسم! سن یالانچی وهمکی، هذیانچی عقلکی، آلداتیجی نفسکی تصدیق ایدیورسک. و هیچ بر وجهله خلف و خلافه مجبوریتی اولیان و هیچ بر جهته خلاف حیثیتنه یاقیشمیان و بتون گورونن ایشلر صدقنه شهادت ایدن بر ذاتی تکذیب ایدیورسک. آلبته بیوک بر جزایه مستحق اولورسک. مثالك شوکا بکزر که: بر یولجی، گونشک ضیاسندن گوزینی قاپایور، خیالنه باقییور؛ وهمی، بر ییلدیز بوجگی گبی قفا فنارینک ایشیغیله دهشتلی یولنی تنویر ایتمک ایسته یور. مادام وعد ایتمش، یاپه جقدر. حالبوکه ایفاسی اوکا چوق راحت و بزه و هر شیئه و اوکا و سلطنتنه پک چوق لازمدر.

دیمک بر محکمۀ کبرا، بر سعادتِ عظمای واردر.

طوقوزنجی صورت: شیمدی گل! بو دائره لرك و جماعتلرك بعض رؤسالرینه که، (حاشیه) هر بری بالذات پادشاهله گوروشه جك خصوصی برر تلفونی وار. هم بعض اونك حضورینه چیقمشلر. نه دییورلر باق! بونلر إتفاقله إخبار

(حاشیه): شو صورتك إثبات ایتدیگی معنالر سکزنجی حقیقتده گورونه جك. مثلا، دائره لرك رئیسلی شو تمثیلده أنبیا و أولیایه إشارتدر. و تلفون ایسه، معکس وحی و مظهر إلهام اولان قلبدن اوزانان بر نسبتِ ربّانیه در که، قلب او تلفونك باشیدر و قولاغی حکمنده در.

ایدیورلر که: او ذات، مکافات و مجازات ایچون پک محتشم و دهشتلی بر إحضار ایتمش. غایت قوی وعد و شدتلی تهدید ایدیور. هم اونک عزت و جلالتی هیچ بر وجهله خلف الوعهده تنزل ایدوب، تذللی قبول ایتمز. حالبوکه او مخبرلر هم تواتر درجه‌سنده چوق، هم إجماع قوتنده بر إتفاقله خبر ویریورلر که: شو بعض آثاری گورونن سلطنت عظیمه‌نک مداری و مقری، بورادن اوزاق بر باشقه مملکنده در و شو میدان إمتحانده بنالر موقتدرلر. صوگره دائمی سرایلره تبدیل ایدیله‌جک. بو یرلر دگیشه‌جکلر. چونکه اثرلریله عظمتی آکلاشیلان شو محتشم، زوالسز سلطنت؛ بویله گچیجی، دوامسز، بی قرار، اهمیتسز، متغیر، بقاسز، ناقص، تکملسز امورلر اوزرنده قورولماز، طورلماز... دیمک اوکا لایق، دائمی، مستقر، زوالسز، مستمر، مکمل، محتشم امورلر اوزرنده طورییور.

دیمک بر دیار آخر وار؛ البته او مقره گیدیله‌جکدر...

اونجی صورت: گل، بوگون نوروز سلطانیدر. (حاشیه) بر تبدلات اولاجق، عجیب ایشلر چیقه‌جق. شو بهارک شو گوزل گونده، شو گوزل چیچکلی اولان شو یشیل صحرايه گیدوب بر سیران ایدرز. ایشته باق! أهالی ده بو طرفه گلییورلر. باق بر سحر وار. او بنالر بردن خراب اولدیلر، باشقه بر شکل آلدی. باق، بر معجزه وار. او خراب اولان بنالر، بردن بوراده یاپیلدی. عاداتا

(حاشیه): بو صورتک رمزینی طوقوزنجی حقیقته گوره‌جکسک. مثلاً: نَوروز گونی، بهار مومسنه إشارتدر. چیچکلی یشیل صحرا ايسه، بهار مومسنده کی روی زمیندر. دگیشن پرده‌لر، منظره‌لر ايسه، فصل بهارک إبتداسندن، یازک إنتهاسنه قدر صانع قدیر ذو الجلالک، فاطر حکیم ذو الجمالک کمال إنتظام ايله دگیشدیردیگی و کمال رحمت ايله تازه‌لندیردیگی و بربری آرقه‌سنده گوندردیگی موجودات بهاریه طبقاتنه و مصنوعات صیفیه طائفه‌لرینه و آرزاق حیوانیه و إنسانیه‌یه مدار اولان مطعوماته إشارتدر.

بو خالی بر چول، بر مدنی شهر اولدی. باق، سینه‌ما پرده‌لری گپی هر ساعت باشقه بر عالم گوسترر، باشقه بر شکل آلیر. بوڭا دقت ایت که؛ او قدر قاریشق، سرعتلی، کثرتلی، حقیقی پرده‌لر ایچنده نه قدر مکمل بر انتظام واردر که، هر شی یرلی یرینه قونولیور. خیالی سینه‌ما پرده‌لری دخی، بوڭا قدر منتظم اولاماز. میلیونلر ماهر سحر بازلر دخی، بو صنعتلری یاپامازلر. دیمک، بزه گورونمه‌ین او پادشاهڭ چوق بیوک معجزه‌لری واردر.

ای سرسم! سن دیورسڭ: "ناصل بو قوجه مملکت تخریب ایدیلوب، باشقه یره قورولجق؟"

ایشته گوریورسڭ که: هر ساعت، سنڭ عقلڭ قبول ایتمدیگی او تبدیل دیار گپی چوق انقلابلر، تبدیللر اولویور. شو طویلامق، طاغیلمق و شو حالردن آڭلاشیلیور که: بو گورونن سرعتلی اجتماعلر، طاغیلمه‌لر، تشکیللر، تخریبلر ایچنده باشقه بر مقصد وار. بر ساعتڭ اجتماع ایچون اون سنه قدر مصرف یاپیلیور. دیمک بو وضعیتلر مقصود بالذات دگلر. بر تمثیلدر، بر تقلیددرلر. او ذات معجزه ایله یاپیور. تا صورتلری آلینوب ترکیب ایدیلین و نتیجه‌لری حفظ ایدیلوب یازیلین. (ناصلکه، مانوره میدانِ امتحانڭ هر شیئی قید ایدیلیوردی و یازیلیوردی.) دیمک، بر مجمع اکبرده معامله، بونلر اوزرینه دوام ایدوب دونه‌جک. هم بر مشهر اعظمده دائمی گوستریله‌جک. دیمک شو گچیجی، قرارسز وضعیتلر؛ ثابت صورتلر، باقی میوه‌لر ویریورلر.

دیمک بو احتفالات؛ بر سعادتِ عظما، بر محکمۀ کبرا، بیلمدیگمز علوی غایه‌لر ایچوند...

اون برنجی صورت: گل، آی معّند آرقداش! بر طیاره‌یه، یا شرقه ویا غربه
یعنی ماضی و مستقبله گیدن بر شمندوفره بینه‌لم. شو معجزه‌کار ذاتک، سائر
یرلرده نه چشید معجزه‌لر گوستردیگنی گوره‌لم. ایشته باق، گوردیگمز منزل و
میدان و مشهر گبی عجائبلر، هر طرفده بولونویور. لکن صنعتجه، صورتجه
بربرندن آیریدرلر. فقط بوڭا ائی دقت ایت که: او ثباتسز منزللرده، او دوامسز
میدانلرده، او بقاسز مشهرلرده؛ نه قدر باهر بر حکمتک انتظاماتی، نه درجه
ظاهر بر عنایتک اشاراتی، نه مرتبه عالی بر عدالتک اماراتی، نه درجه واسع بر
مرحمتک ثمراتی گورونویور. بصیرتسز اولمیان هرکس یقیناً آڭلار که: اونڭ
حکمتندن داها اُکمل بر حکمت و عنایتندن داها اُجمل بر عنایت و مرحمتندن
داها اُشمل بر مرحمت و عدالتندن داها اُجلّ بر عدالت اولاماز و تصوّر
ایدیله‌مز. اُگر فرضاً توهم ایتدیگک گبی، دائره مملکتنده دائمی منزللر، عالی
مکانلر، ثابت مقاملر، باقی مسکنلر، مقیم اهلای، مسعود رعیتی بولونمازسه؛
شو حکمت، عنایت، مرحمت، عدالتک حقیقتلرینه شو بقاسز مملکت مظهر
اولامدیغی معلوم و اونلره مظهر اولاجق، باشقه یرده ده بولونمازسه؛ او وقت
گوندوز اورته‌سنده گونشک ایشیغنی گوردیگمز حالده گونشی انکار ایتمک
درجه‌سنده بر اُحمققله، شو گوزیمز اوڭنده کی حکمتی انکار ایتمک و شو
مشاهده ایتدیگمز عنایتی انکار ایتمک و شو گوردیگمز مرحمتی انکار ایتمک و
شو پک قوتلی اماراتی، اشاراتی گورونن عدالتی انکار ایتمک لازم گلیر. هم بو
گوردیگمز اجراات حکیمانه و افعال کریمانه و احسانات رحیمانه‌نک صاحبی؛
(حاشا ثم حاشا!) سفیه بر اویونجی، غدار بر ظالم اولدیغنی قبول ایتمک لازم
گلیر. بو ایسه، حقیقتلرک ضدلرینه انقلابیدر. حالبوکه انقلاب حقائق، بتون
اهل عقلک اتّفاقیله محالدر، ممکن دگلدر. یالڭز، هر شیئک وجودینی انکار ایدن
سوفسطائی ابلهلر خارچدر.

دیمک، بو دیاردن باشقه بر دیار واردر. اونده بر محکمۀ کبرا، بر معدلۀ علیا، بر مکرمة عظمّا واردر که؛ تا شو مرحمت و حکمت و عنایت و عدالت تمامّا تظاهر ایتسینلر...

اون ایکنجی صورت: گل شیمدی دونه جگزر. شو جماعتلرک رئیسلیله و ضابطرلیله گوروشه جگزر و تجهیزاتلرینه باقه جغز که؛ او تجهیزات، یالکز او میدانده کی قیصه بر مدّت ایچنده گچینمک ایچون می ویریلمشدر؟ یاخود باشقه یرده اوزون بر سعادت حیاتی تحصیل ایتمک ایچون می ویریلمشدر؟ گوره لم. هرکسه و هر تجهیزاته باقه مایز. فقط نمونه ایچون شو ضابطک جزدان و دفترینه باقه جغز: بو جزدانده ضابطک رتبه سی، معاشی، وظیفه سی، مطلوباتی، دستور حرکاتی واردر. باق، بو رتبه بر قاچ گونلک ایچون دگل؛ پک اوزون بر زمان ایچون ویریله بیلیر. "شو معاشی خزینۀ خاصّه دن فلان تاریخده آلاجسک" یازیلیدر. حالبوکه او تاریخ، چوق زمان صوگره و بو میدان قپاندقدن صوگره گلیر. شو وظیفه ایسه؛ شو موقت میدانده گوره دگل، بلکه پادشاهک قربنده دائمی بر سعادت قزمانق ایچون ویریلمشدر. شو مطلوبات ایسه، بر قاچ گونلک بو مسافرخانه ده گچینمک ایچون اولاماز. بلکه اوزون و مسعودانه بر حیات ایچون اولایلیر. شو دستور ایسه، بتون بتون آچیغه ویرر که؛ جزدان صاحبی باشقه یره نامزددر، باشقه عالمه چالیشیر. باق شو دفترلده، آلتلر تجهیزاتنک صورت استعمالی و مسؤلترلر واردر. حالبوکه اگر یالکز بو میداندن باشقه عالی، دائمی بر یر بولونمازسه؛ شو محکم دفتر، او قطعی جزدان، بتون بتون معناسز اولور. هم شو محترم ضابط و مکرّم قوماندان و معزز رئیس؛ بتون آهالیدن آشاغی، هرکسدن داها بدبخت، داها بیچاره، داها ذلیل، داها مصیبتلی، داها فقیر، داها ضعیف بر درکویه دوشر. ایشته بوکا قیاس ایت. هانگی شیئه دقت ایتسهک شهادت ایدر که: بو فانیدن صوگره بر باقی وار...

ای آرقداش! دیمک، بو موّقت مملکت بر تارلا حکمنده در. بر تعلیمگاهدر، بر بازاردر. ألبته آرقه‌سنده بر محکمۀ کبرا، بر سعادتِ عظمّا گله‌جکدر. اُگر بونی إنکار ایتسه‌ک؛ بتون ضابطلرده کی جزدانلری، دفترلی تجهیزاتلری، دستورلی بلکه شو مملکنده کی بتون إنتظاماتی، حتّی حکومتی إنکار ایتمگه مجبور اولورسک و بتون واقع اولان إجراآتک وجودینی تکذیب ایتمک لازم گلیر. او وقت سکا، إنسان و ذی‌شعور دینلمز. سوفسطائیلردن داها عقلسز اولورسک.

صاقین ظن ایتمه؛ تبدیل مملکت دلیللری بو "اون ایکی صورته" منحصردر. بلکه حدّ و حسابّه گلمز أماره‌لر، دلیللر وار که: شو قرارسز متغیّر مملکت؛ زوالسز، مستقر بر مملکته تحویل ایدیله‌جکدر. هم حدّ و حسابّه گلمز إشارت‌لر، علامت‌لر وار که: بو أهالی، شو موّقت مسافرخانه‌لردن آینه‌جق، سلطنتک مقرّر دائمیسنه گوندریله‌جک.

باخصوص، گل سکا "اون ایکی صورت" قوّتندن داها قوّتلی بر برهان داها گوستره‌جگم.

ایشته گل باق، شو اوزاقده کی گورونن جماعتِ عظیمه ایچنده، اُول آطه‌ده گوردیگمز بیوک نشان صاحبی یاورِ اُکرم بر تبلیغاتده بولونویور. گیده‌لم، دیگله‌یه‌لم. باق او پارلاق یاورِ اُکرم، باق او یوکسکده تعلیق ایدیلمش فرمانِ أعظمی أهالی‌یه بیلدیریور و دیور که: "حاضرلانگز؛ باشقه، دائمی بر مملکته گیده‌جکسکز. اوپله بر مملکت که، بو مملکت اوکا نسبهً بر زندان حکمنده در. پادشاهمزک مقرّر سلطنتنه گیدوب مرحمتنه، إحسانلرینه مظهر اولاجقسکز. اُگر گوزلجه بو فرمانی دیگله‌یوب إطاعت ایتسه‌کز... یوقسه عصیان ایدوب

دیگله مزسه‌گز، مدهش زندانلره آتیلاجقسکز. "گی تبلیغاتده بولونویور. سن ده گوریورسک که؛ او فرمانِ أعظمده اويله إعجازکار بر طره وار که، هیچ بر وجهله قابلِ تقلید دگل. سنک گی سرمملردن باشقه هرکس؛ او فرمان، پادشاهک فرمانی اولدیغی قطعی بیلیر. و او پارلاق یاورِ اکرمده اويله نشانلر وار که؛ سنک گی کورلردن باشقه هرکس او ذاتی، پادشاهک پک طوغری ترجمانِ اوامری اولدیغی یقیناً آگلار.

عجبا او یاورِ اکرم او فرمانِ أعظمله برابر بتون قوتیله دعوا ایدوب تبلیغ ایتدکلی شو تبدیل مملکت مسئله‌سی، هیچ قابلِ میدر که اعتراض قبول ایتسین. اوت قابلِ دگل! اّلا که، بتون بو گوردیگمز هر شیئی إنکار ایده‌سک...

شیمدی ای آرقداش! سوز سنکدر، سویله. نه دییورسه‌ک دی! بن نه دییه‌جگم، داها بوکا قارشى بر شی دینه‌بیلیر می؟ گوندوز اورتیه‌سندنه گونشه قارشى سوز سویله‌نیر می؟ یالکز دیرم که: الحمد لله، یوز ییک دفعه شکر اولسون که؛ وهم و هوا تحکمندن، نفس و هوس اُسارتندن قورتولوب، دائمی چپس و زنداندن خلاص اولدم و ایناندم که: بو قارمه‌قاریشق، قارارسز مسافرخانه‌لردن باشقه و قربِ شاهانه‌ده بر دیارِ سعادت وارد؛ بز ده اوکا نامزدز...

ایشته حشر و آخرتدن کنایه و عبارت اولان شو حکایه تمثیلیه بوراده تمام اولدی. شیمدی توفیقِ الهی ایله حقیقتِ علیایه گچه‌جگز. گچمش "اون ایکی صورته" مقابل "اون ایکی متساند حقیقت" ایله بر "مقدمه" بیان ایده‌جگز.

مقدمه

بر قاچ إشارتله باشقه يرلرده يعنى يگرى اىكنجى، اون طوقوزنجى، يگرى آلتنجى سوزلرده ايضاح ايديلن بر قاچ مسئله يه إشارت ايدرز.

برنجى إشارت: حكايه ده كى سرسم آدمك او أمين آرقداشيله، اوچ حقيقتلى وار:

برنجيسى: نفس اماره م ايله قلمدر.

اىكنجيسى: فلسفه شاگردلىله، قرآن حكيم تلميدلريد.

اوچنجيسى: اُمتِ اسلاميه ايله ملّتِ كفريه در.

فلسفه شاگردلى و ملّتِ كفريه و نفس اماره نك اُك مدھش ضلالتى، جنابِ حقّى طانيمامقده در. حكايه ده ناصل أمين آدم ديمشدى: "بر حرف كاتبسز اولماز، بر قانون حاكمسز اولماز." بز ده ديرز:

ناصلكه بر كتاب، باخصوص اويله بر كتاب كه؛ هر كلمه سى ايچنده كوچك قلمله بر كتاب يازيلمش، هر حرفى ايچنده اينجه قلم ايله منتظم بر قصيده يازيلمش. كاتبسز اولمق، صوڭ درجه محالدر. اويله ده شو كائنات نقاشسز اولمق، صوڭ درجه محال أندر محالدر. زيرا بو كائنات اويله بر كتابدركه، هر صحيفه سى چوق كتابلرى تضمّن ايدر. حتّى هر كلمه سى ايچنده بر كتاب واردر. هر بر حرفى ايچنده بر قصيده واردر. ير يوزى بر صحيفه در، نه قدر كتاب ايچنده وار. بر آغاج بر كلمه در، نه قدر صحيفه سى واردر. بر ميوه بر حرف؛ بر چكردك، بر نقطه در. او نقطه ده قوجه بر آغاجك پروغرامى،

فهرسته سی وار. ایشته بویله بر کتاب، اوصافِ جلال و جماله، نهایتسز قدرت و حکمته مالک بر ذاتِ ذو الجلالک نقشِ قلمِ قدرتی اولابیلیر. دیمک عالمک شهودیه، بو ایمان لازم گلیر. اِلاکه، ضالالتدن سرخوش اولمش اوله...

هم ناصلکه بر خانه اوسته سز اولماز. باخصوص اويله بر خانه که؛ خارقه صنعتلره، عجیب نقشلره، غریب زینترلره تزین ایدیلیمش. حتّی هر بر طاشنده، بر سرای قدر صنعت درج ایدیلیمش. اوسته سز اولمق، هیچ بر عقل قبول ایده مز، غایت ماهر بر صنعتکار ایستر. باخصوص او سرای ایچنده سینه ما پرده لری گبی هر ساعتده حقیقی منزلر تشکیل ایدیلوب، کمالِ إنتظامله اَلبسه دگیشدیردیگی گبی دگیشدیریور. حتّی هر بر حقیقی پرده ایچنده، متعدّد کوچک کوچک منزلر ایجاد ایدیلیور. اويله ده شو کائنات نهایتسز حکیم، علیم، قدیر بر صانع ایستر. چونکه شو محتشم کائنات اويله بر سرايدر که: آی، گونش لامباری؛ ییلدیزلر، موملری؛ زمان، بر ایپ، بر شریدر که، او صانعِ ذو الجلال هر سنه بر باشقه عالمی اوڭا طاقوب، گوستریور. او طاقدیغی عالمک ایچنده اوچ یوز آلتمش طرزده منتظم صورتلرینی تجدید ایدیور. کمالِ إنتظامله و حکمتله دگیشدیریور. یر یوزینی بر سفره نعمت یامش که، هر بهار مومنده، اوچ یوز ییڭ انواع مصنوعاتيله تزین ایدیور. حدّ و حسابه گلمز انواع احساناتيله تولدیریور. اويله بر طرزده که، نهایت اختلاط ایچنده و قاریشمش اولدقلری حالده، نهایت درجه ده امتیاز و فرقه بربرلرندن آیریلیور. باشقه جهتلری بوڭا قیاس ایت... ناصل، بویله بر سرايک صانعندن غفلت ایديله بیلیر؟

هم ناصلکه بلوطسز، گوندوز اورته سنده، گونشک دڭز یوزنده بتون قبارجقلر اوستنده و قره ده بتون پارلاق شیلرده و قارک بتون پارچه لرنده جلوه سی

گوروندیگی و عکسی مشاهده ایدیلدیگی حالده گونشی إنکار ایتمک، نه درجه عجیب بر دیوانه‌لک هذیانیدر. چونکه او وقت بر تک گونشی إنکار و قبول ایتمه‌مکله؛ قطرات صاییسنجه، قبارجقلر مقدارنجه، پارچه‌لر عددنجه، حقیقی و بالأصاله گونشجکلری قبول ایتمک لازم گلییور. هر ذره‌جکده (که آنجق بر ذره صیقیشه‌بیلدیگی حالده) قوجه بر گونشک حقیقتنی ایچنده قبول ایتمک لازم گلدیگی گبی، عیناً اويله ده: شو صیراوارى ایچنده هر زمان حکمتله دگیشن و دوزگونلک ایچنده هر وقت تازه‌لنن شو منتظم کائناتی گوروب، خالق ذو الجلالی أوصاف کماليله تصدیق ایتمه‌مک، اوندن داها بر باد بر ضلالت دیوانه‌لکیدر، بر مجنونلق هذیانیدر. زیرا هر شیده، حتّی هر بر ذره‌ده بر الوهیت مطلقه قبول ایتمک لازمدر. چونکه مثلاً هوانک هر بر ذره‌سی؛ هر بر چیچک ايله هر بر میوه‌یه، هر بر یاپراغه گیر و ایشله‌یه‌بیلیر. ایشته شو ذره، اگر مأمور اولمازسه، بتون گیره‌بیلدیگی و ایشلدیگی مصنوعلرک طرز تشکیلاتنی و صورتلرینی و هیئتلرینی بیلمک لازمدر، تا ایچنده ایشله‌یه‌بیلسین. دیمک محیط بر علم و قدرته مالک اولمالی که، بویله یاپسین.

مثلاً، طویراقده هر بر ذره‌سی قابلدر که، مختلف بتون تخمیر و چکردکلره مدار و منشأ اولسون. اگر مأمور اولمازسه، لازم گلییور که: اوتلر و آغاجلر عددنجه معنوی جهازات و ماکینه‌لری تضمّن ایتسین. ویاخود اونلرک بتون طرز تشکیلاتنی بیلیر، یاپار، بتون اونلره گیدیریلن صورتلری طانیر، دیکه‌بیلیر بر صنعت و قدرت ویرمک لازم گلیر. داها سائر موجوداتی ده قیاس ایت. تا آکثایه‌جقسک که: هر شیده آشکاره، وحدانیتک چوق دلیللری وار. اوت بر شیدن هر شیئی یایمق و هر شیئی بر تک شی یایمق، هر شیئک خالقنه خاص بر ایشدر.

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ فرمانِ ذی شاننه دَقَّت ایت. دیمک واحدِ

أحدی قبول ایتمه مک ایله، موجودات عددنجه إلهلری قبول ایتمک لازم گلیر.

ایکنجی إشارت: حکایه ده بر یاورِ أکرمدن بحث ایدیلمش و دینلمش که: کور اولیان هرکس اونک نشانلرینی گورمکله آڭلار که: او ذات، پادشاهک آمریله حرکت ایدر و اونک خاص بنده سیدر. ایشته او یاورِ أکرم، رسولِ أکرمدر (علیه الصلاة والسلام). اوت شویله مزین بر کائناتک، او یله مقدس بر صانعنه بویله بر رسولِ أکرم، ایشیق شمسه لزومی درجه سنده أزمدر. چونکه ناصل گونش، ضیا ویرمکسزین ممکن دگلدر. او یله ده الوهیت ده، پیغمبرلری گوندرمکله کندینی گوسترمکسزین ممکن دگلدر.

هم هیچ ممکن اولور می که، نهایت کمالده اولان بر جمال؛ گوستریجی و تعریف ایدیجی بر واسطه ایله کندینی گوسترمک ایسته مسین؟

هم ممکن اولور می که؛ غایت جمالده بر کمالِ صنعت، اونک اوزرینه اُنظارِ دَقّی جلب ایدن بر دّلال واسطه سیله تشهیر ایسته مسین؟ هم هیچ ممکن اولور می که؛ بر ربوبیتِ عامّه نك سلطنتِ کلّیه سی، کثرت و جزئیات طبقاتنده وحدانیت و صمدانیتنی، ذو الجناحین بر مبعوث واسطه سیله اعلاننی ایسته مسین! یعنی او ذات، عبودیتِ کلّیه جهتیه کثرت طبقاتنک درگاهِ إلهیه أَلچیسى اولدیغی گبی، قربیت و رسالت جهتیه درگاهِ إلهینک کثرت طبقاتنه مأموریدر.

هم هیچ ممکن اولور می که؛ نهایت درجه ده بر حسنِ ذاتی صاحبی، جمالنک محاسنی و حُسنک لطائفنی آیینلرده گورمک و گوسترمک ایسته مسین! یعنی بر حبیب رسول واسطه سیله که؛ هم حبیبدر، عبودیتیه کندینی اوڭا سؤدیرر،

آیینهدارلق ایدر. هم رسولدر؛ اونی مخلوقاتنه سؤدیرر، جمالِ اُسماسنی گوسترر.

هم هیچ ممکن اولور می که؛ عجیب معجزه‌لرله، غریب و قیمتدار شیلرله طولو خزینه‌لر صاحبی، صرّاف بر تعریف ایدیچی و وصّاف بر تشهیر ایدیچی واسطه‌سیله اُنظارِ خلقه عرض و باشلرنده اِظهار ایتمکله، گیزی کمالاتی بیان ایتمک اِرادده ایتمه‌سین و ایسته‌مسین؟

هم ممکن اولور می که؛ بو کائناتی بتون اُسماسنک کمالاتی اِفاده ایدن مصنوعاتله تزیین ایده‌رک سیر ایچون غریب و اینجه صنعتلرله سوسله‌نلمش بر سرایه بگرتسین ده، رهبر بر معلّم تعیین ایتمه‌سین؟

هم هیچ ممکن اولور می که؛ بو کائناتک صاحبی، شو کائناتک تحولاتنده کی مقصد و غایه نه اولاجغنی مشعر طلسم مغلقنی، هم موجوداتک "نره‌دن؟ نره‌یه؟ نه‌جیسک؟" اوج سؤال مشکک معّاسنی بر اُلچی واسطه‌سیله آچدیرماسین!

هم هیچ ممکن اولور می که؛ بو گوزل مصنوعات ایله کندینی ذی‌شعوره طانیتدیران و قیمتلی نعمت‌لر ایله کندینی سؤدیرن صانع ذو الجلال؛ اونک مقابله‌نده ذی‌شعوردن مرضیاتی و آرزولری نه اولدیغنی بر اُلچی واسطه‌سیله بیلدیرمسین!

هم هیچ ممکن اولور می که؛ نوعِ انسانی، شعورجه کثرته مبتلا، اِستعدادجه عبودیتِ کلّیه‌یه مهیّا صورتنده یاراتوب، معلّم بر رهبر واسطه‌سیله اونلری کثرتدن وحدته یوزلرینی چویرمک ایسته‌مسین!

داها بونلر گبی چوق وظائفِ نبوت وار که، هر بری بر برهانِ قطعیدر که:

الوهیت، رسالتسز اولاماز...

شیمدی عجباً عالمده محمد عربی علیه الصلاة والسلامدن (بیان اولونان
أوصاف و وظائفه) داها اهل و داها جامع کیم ظهور ایتمش؟ و رتبۀ رسالته و
وظیفۀ تبلیغه اوندن داها ألیق، داها أوفق هیچ زمان گوسترمش میدر؟ خایر،
أصلاً و قطعاً!. بلکه او، بتون رسوللرک سیدیدر، بتون أنبیانک إمامیدر، بتون
أصفیانک سروریدر، بتون مقربینک أقربیدر، بتون مخلوقاتک اکملیدر، بتون
مرشدلرک سلطانیدر. أوت اهل تحقیقاتک إتفاقیله، شقّ قمر و پارمقلرندن صو
أقماسی گبی بیگه بالغ معجزاتندن حدّ و حسابه گلمز دلایل نبوتندن باشقه،
قرآن عظیم الشان گبی بر بحر حقائق و قرق وجهله معجزه اولان معجزه کبرا،
گونش گبی رسالتی گوسترمگه کافیدر. باشقه رساله لرده و بالخاصّه یگرمی
بشنجی سوزده قرآنک قرقه قریب وجوه إعجازندن بحث ایتدیگمزدن بوراده قیصه
کسیورز.

اوپنچی إشارت: خاطره گلمسین که: بو کوچوچک إنسانک نه أهّیتی وار
که، بو عظیم دنیا اونک محاسبۀ أعمالی ایچون قیانسین، باشقه بر دائره
آچیلسین؟ چونکه بو کوچوچک إنسان، جامعیت فطرت إعتباریله شو
موجودات ایچنده بر اوسته باشی و بر دلّال سلطنت إلهیه و بر عبودیت کلّیهیه
مظهر اولدیغندن بیوک أهّیتی واردر.

هم خاطره گلمسین که: قیصه جق بر عمرده ناصل أبدی بر عذابه مستحق
اولور؟ زیرا کفر؛ شو مکتوبات صمدانیه درجه سنده و قیمتنده اولان کائناتی
معناسز، غایه سز بر درکه یه دوشوردیگی ایچون، بتون کائناته قارشی بر تحقیر
اولدیغی گبی؛ بو موجوداتده جلوه لری، نقشلری گورونن بتون أسماء قدسیه
إلهیه پی إنکار ایله ردّ و جناب حقّ حقانیت و صدقنی گوسترن غیر متناهی

بتون دلیللرینی تکذیب اولدیغندن نهایتسز بر جنایتدر. نهایتسز جنایت ایسه، نهایتسز عذابى ایجاب ایدر...

دردنجی إشارت: ناصلکه حکایه ده اون ایکی صورتله گوردک که: هیچ بر جهتله ممکن دگل؛ اويله بر پادشاهک، اويله موقت مسافرخانه گبی بر مملکتی بولونسون ده، مستقر و حشمتنه مظهر و سلطنت عظماسنه مدار دیگر دائمی بر مملکتی بولونماسین... اويله ده هیچ بر وجهله ممکن دگل که؛ بو فانی عالمک باقی خالقى، بونی ایجاد ایتسین ده، باقی بر عالمی ایجاد ایتمه سین؟ هم ممکن دگل: شو بدیع و زائل کائناتک سرمدی صانعی بونی خلق ایتسین ده، مستقر و دائمی دیگر بر کائناتی ایجاد ایتمه سین؟ هم ممکن دگل: بو مشهر و میدان إمتحان و تارلا حکمنده اولان دنیانک حکیم و قدیر و رحیم اولان فاطری اونی یاراتسین، اونک بتون غایه لرینه مظهر اولان دار آخرتی خلق ایتمه سین؟ بو حقیقته اون ایکی قپو ایله گیریلیر. اون ایکی حقیقت ایله او قپولر آچیلیر. اُک قیصه و بسیطدن باشلارز:

برنجی حقیقت: باب ربوبیت و سلطنتدر که، اسم ربک جلوه سیدر.

هیچ ممکن میدر که: شأن ربوبیت و سلطنت الوهیت، باخصوص بویله بر کائناتی، کمالاتنی گوسترمک ایچون غایت عالی غایه لر و یوکسک مقصدلر ایله ایجاد ایتسین، اونک غایات و مقاصدینه قارشى ایمان و عبودیتله مقابله ایدن مؤمنلره مکافاتى بولونماسین. و او مقاصدی ردّ و تحقیر ایله مقابله ایدن اهل ضلالتله مجازات ایتمه سین؟

ایکنجی حقیقت: باب کرم و رحمتدر که، کریم و رحیم اسمنک جلوه سیدر.

هیچ ممکن میدر که: گوستردیگی آثار ایله نهایتسز بر کرم و نهایتسز بر رحمت و نهایتسز بر عزّت و نهایتسز بر غیرت صاحبی اولان شو عالمک ربّی؛ کرم و رحمتنه لایق مکافات، عزّت و غیرتنه شایسته مجازاتده بولونماسین. اوت شو دنیا گیدیشاتنه باقیلسه گورولویور که؛ اُکْ عاجز، اُکْ ضعیفدن طوت (حاشیه) تا اُکْ قوی یه قدر هر جانلی یه لایق بر رزق ویریلیور. اُکْ ضعیف، اُکْ عاجزه اُکْ اِی رزق ویریلیور. هر دردلی یه اوممادیغی یردن درمان یتیشدیریلیور. اویله علوی بر کرمه ضیافتلر، اِکراملر اولونیور که، نهایتسز بر کرم اُلی ایچنده ایشلیدیگی بداههٔ گوستریور.

مثلا، بهار موسمنده جَنّت حوریلری طرزنده بتون آغاجلری سندس مثال لباسلر ایله گیدیروب، چیچک و میوهلرکْ مرصّعاتیله سوسلندیروب خدمتکار ایده رکْ اونلرکْ لطیف اُلری اولان دالریله، چشید چشید اُکْ طاتلی، اُکْ مصنّع میوهلری بزه تقدیم ایتمک؛ هم زهرلی بر سینگکْ اُلیله شفالی اُکْ طاتلی بالی بزه یدیرمک؛ هم اُکْ گوزل و یوموشاق بر لباسی اُلسر بر بوجگکْ اُلیله بزه گیدیرومک؛ هم رحمتکْ بیوکْ بر خزینهنه سنی کوچکْ بر چکردکْ ایچنده بزم ایچون صاقلامق؛ نه قدر جمیل بر کرم، نه قدر لطیف بر رحمت اُثری اولدیغی بداههٔ آکْلاشیلیر. هم انسان و بعض جانوارلردن باشقه، گونش و آی و اَرْضدن طوت، تا اُکْ کوچکْ مخلوقه قدر هر شی کمالِ دَقْتله وظیفه سنه چالیشماسی، ذرّه جه

(حاشیه): رزق حلال، اِقتدار ایله آیینمادیغنه، بلکه افتقاره بناءً ویریلدیگنه دلیل قطعی: اِقتدارسز یاورولرکْ حسنِ معیشتی و مقتدر جانوارلرکْ ضیقِ معیشتی؛ هم ذکاوتسز بالیقلرکْ سمیزلگی و ذکاوتلی، حیللی تیلکی و مایمونکْ دردِ معیشتله وجودجه ضعیفلگیدر. دیمک رزق، اِقتدار و اِختیار ایله معکوساً متناسبدر. نه درجه اِقتدار و اِختیارینه گونوسه، او درجه دردِ معیشته مبتلا اولور.

حَدَنَدَن تَجاوَز ایتمه مَسی، بر عظیم هیبت تحتندۀ عمومی برِ إطاعت بولونماسی؛
 بیوک بر جلال و عزّت صاحبَنک آمریله حرکت ایتدکلرینی گوسترییور. هم گَرک
 نباتی و گَرک حیوانی و گَرک انسانی بتون والدهلرک او رحیم شفقتلریله (حاشیه) و
 سوت گبی او لطیف غذا ایله او عاجز و ضعیف یاورولرک تربیه سی، نه قدر
 گنیش بر رحمتک جلوه سی ایشلدیگی بداهۀ آکلاشیلیر.

بو عالمک متصرفَنک مادام نهایتسز بویله بر کرمی، نهایتسز بویله بر رحمتی،
 نهایتسز اویله بر جلال و عزّتی واردر. نهایتسز جلال و عزّت، أدبسزلرک تأدینی
 ایستر.

نهایتسز کرم، نهایتسز اِکرام ایستر، نهایتسز رحمت؛ کندینه لایق اِحسان
 ایستر. حالبوکه بو فانی دنیاده و قیصه عمرده، دَکُزْدَن بر طامله گبی میلیونلر
 جزءدن آنجق بر جزئی یرلشیر و تجلّی ایدر. دیمک او کرمه لایق و او رحمته
 شایسته بر دارِ سعادت اولاجقدر. یوقسه گوندوزی ایشیغیله طولدیران گونشک
 وجودینی انکار ایتمک گبی، بو گورونن رحمتک وجودینی انکار ایتمک لازم گلیر.
 چونکه بر داها دونه مک اوزره زوال ایسه؛ شفقتی مصیبتیه، محبّتی حرقتیه و نعمتی
 نقمتیه و عقلی، مشئوم بر آلتّه و لذّتی اَلّه قلب ایتدیرمکله حقیقتِ رحمتک

(حاشیه): اوت آج بر آرسالن، ضعیف بر یاوروسنی کندی نفسنه ترجیح ایدهرک، اَلده
 ایتدیگی بر اتی یمه یوب یاوروسنه ویرمه سی؛ هم قورقاق طاووق، یاوروسنی حمایه ایچون ایتّه،
 آرسالنه صالديرمسی؛ هم اینجیر آغاجی کندی چامور ییهرک یاوروسی اولان میوه لرینه خالص
 سوت ویرمه سی، بالبداهه نهایتسز رحیم، کریم، شفیق بر ذاتک حساییله حرکت ایتدکلرینی کور
 اولمیانۀ گوسترییورلر. اوت نباتات و بهیمیات گبی شعورسزلرک غایت درجه ده شعورکارانه و
 حکیمانۀ ایشلر گورمسی بالضروره گوستر که: غایت درجه ده علیم و حکیم بریسی واردر که،
 اونلری ایشلتدیریور. اونلر، اونک نامیله ایشله یورلر.

إنطفاسی لازم گلیر. هم او جلال و عزّته اویغون بر دارِ مجازات اولاجقدر. چونکه اکثریا ظالم عزّنده، مظلوم ذلّنده قالب، بورادن گوچوب گیدیورلر. دیمک بر محکمۀ کبرایه بیراقیلیور، تأخیر ایدیلیور. یوقسه، باقيلمیور دگل. بعضاً دنیاده دخی جزا ویرر. قرون سالفهده جریان ایدن عاصی و متمرّد قوملره گلن عذابلر گوستریور که: انسان باشی بوش دگل، بر جلال و غیرت سیلله سنه هر وقت معروضدر.

أوت هیچ ممکن میدر که؛ انسان عموم موجودات ایچنده اُهمیتی بر وظیفه‌سی، اُهمیتی بر إستعدادی اولسون ده، انسانک ربّی ده انسانه بو قدر منتظم مصنوعاتیله کندینی طانیدیسه، مقابلنده انسان ایمان ایله اونی طانیمازسه.. هم بو قدر رحمتک سوسلی میوه‌لریله کندینی سؤدیرسه؛ مقابلنده انسان عبادتله کندینی اوکّا سؤدیرمه.. هم بو قدر بو درلو نعمت‌لریله محبّت و رحمتی اوکّا گوسترسه؛ مقابلنده انسان شکر و حمدله اوکّا حرمت ایتمه؛ جزاسز قالسین، باشی بوش بیراقیلین، او عزّت، غیرت صاحبی ذاتِ ذو الجلال بر دارِ مجازات حاضرلاماسین؟ هم هیچ ممکن میدر که: او رحمن رحیمک کندینی طانیدیرمسنه مقابل؛ ایمان ایله طانیمقله و سؤدیرمسنه مقابل، عبادتله سومک و سؤدیرمکله و رحمتنه مقابل، شکر ایله حرمت ایتمکله مقابله ایدن مؤمنلره بر دارِ مکافات، بر سعادتِ ابدیه‌یی ویرمه‌سین؟

اوپنجی حقیقت: بابِ حکمت و عدالت اولوب، اِسْمِ حکیم و عادلک جلوه‌سیدر. هیچ ممکن میدر که: (حاشیه)

(حاشیه): أوت، "هیچ ممکن میدر که" شو جمله چوق تکرار ایدیلیور. چونکه مهم بر سرّی إفاده ایدر. شویله که: اکثر کفر و ضلالت؛ إستبعاددن ایلری گلیر. یعنی عقلدن اوزاق و محال گورور، إنکار ایدر. ایشته حشر سوزنده قطعاً گوستریلمشدر که: حقیقی إستبعاد،

ذره‌لردن گونشله قدر جریان ایدن حکمت و إنتظام، عدالت و میزانله ربویتیڭ سلطنتی گوسترن ذاتِ ذو الجلال، ربویتیڭ جناحِ حمایه‌سنه إلتجا ایدن و حکمت و عدالته ایمان و عبودیتله توفیقِ حرکت ایدن مؤمنلری تلطف ایتمه‌سین و او حکمت و عدالته کفر و طغیان ایله عصیان ایدن ادب‌سزلری تأدیب ایتمه‌سین؟ حالبوکه بو موقتِ دنیاوه او حکمت، او عدالته لایق بیڭدن بری، إنسانده اجرا ایدیلیمیور، تأخیر ایدیلییور. اهلِ ضلالتڭ چوغی جزا آلمادن؛ اهلِ هدایتڭ ده چوغی مکافات گورمه‌دن بورادن گوچوب گیدیورلر. دیمک بر محکمۀ کبرایه، بر سعادتِ عظمايه بیراقلیلیور.

أوت گورونویور که؛ شو عالمده تصرف ایدن ذات، نهایتسز بر حکمتله ایش گوروپور. اوڭا برهان می ایسترسڭ؟ هر شیده مصلحت و فائده‌لره رعایت ایتمه‌سیدر. گورمییور میسڭ که: إنسانده بتون أعضاء، کمیکلر و طمارلرده، حتی بدنڭ حجیراتنده، هر یرنده، هر جزئنده فائده‌لر و حکمتلرڭ گوزه‌تیلیمسی، حتی بعض أعضاء، بر آغاڭ نه قدر میوه‌لری وارسه، او درجه او عضوه حکمتلر و فائده‌لر طاقمسی گوسترییور که؛ نهایتسز بر حکمت ایلله ایش گورولویور.

هم هر شیئڭ صنعتنده نهایت درجه‌ده إنتظام بولونماسی گوسترر که، نهایتسز بر حکمت ایله ایش گورولویور. أوت گوزل بر چیچڭڭ دقیق پروغرامی،

حقیقی محالیت و عقلدن اوزاقلق و حقیقی صعوبت، حتی إمتناع درجه‌سنده مشکلات، کفر یولنده در و ضلالتڭ مسلگنده در.. و حقیقی امکان و حقیقی معقولیت، حتی وجوب درجه‌سنده سهولت؛ ایمان یولنده در و اسلامیت جاده‌سنده در.

الحاصل، اهلِ فلسفه إستبعاد ایله إنکاره گیدر. اوننجی سوز، إستبعاد هانگی طرفده اولدیغی او تعبیر ایله گوسترر. اونلرڭ آغزلینه بر شمار وورور.

کوچوجک بر تخمنده درج ایتمک، بیوک بر آغاچک صحیفه اعمالی، تاریخچه حیاتی، فهرسته جهازاتی کوچوجک بر چکرده معنوی قدر قلمیله یازمق؛ نهایتسز بر حکمت قلمی ایشلدیگنی گوسترر.

هم هر شیئک خلقتنده غایت درجده حسن صنعت بولونماسی؛ نهایت درجده حکیم بر صانعک نقشی اولدیغنی گوسترر. اوت شو کوچوجک انسان بدنی ایچنده بتون کائناتک فهرسته سنی، بتون خزائن رحمتک آناختارلرینی، بتون اسمالرینک آیینهلرینی درج ایتمک؛ نهایت درجده بر حسن صنعت ایچنده بر حکمتی گوسترر. شیمدی هیچ ممکن میدر که، شویله اجراآت ربویته حاکم بر حکمت؛ او ربویته قنادینه إلتجا ایدن و ایمان ایله إطاعت ایدنلرک تلطیفنی ایسته مسین و ابدی تلطیف ایتمه سین؟

هم عدالت و میزان ایله ایش گورولدیگنه برهان می ایسترسک؟ هر شیئه حساس میزانلرله، مخصوص ئولچولرله وجود ویرمک، صورت گیدیرمک، یرلی یرینه قویق؛ نهایتسز بر عدالت و میزان ایله ایش گورولدیگنی گوسترر.

هم هر حق صاحبنه استعدادی نسبتنده حقنی ویرمک، یعنی وجودینک بتون لوازماتنی، بقاسنک بتون جهازاتی اُک مناسب بر طرزده ویرمک؛ نهایتسز بر عدالت آلی گوسترر.

هم استعداد لسانیه، إحتیاج فطری لسانیه، إضطرار لسانیه سؤال ایدیلن و ایسته نیلن هر شیئه دائمی جواب ویرمک؛ نهایت درجده بر عدل و حکمتی گوستریور.

شیمدی هیچ ممکن میدر که، بویله اُک کوچک بر مخلوقک، اُک کوچک بر حاجتنک إمدادینه قوشان بر عدالت و حکمت؛ انسان گبی اُک بیوک بر مخلوقک

بقا گئی اُک بیوک بر حاجتی مهمل بیراقسین؟ اُک بیوک اِستمدادینی و اُک بیوک
سؤالنی جوابسز بیراقسین؟ ربویتیئک حشمتنی، عبادینک حقوقنی محافظه ایتمکله
محافظه ایتمه سین؟ حالبوکه شو فانی دنیاده قیصه بر حیات گچیرن انسان، اوپله
بر عدالتک حقیقتنه مظهر اولاماز و اولامیور. بلکه بر محکمۀ کبرایه بیراقیلیور.
زیرا حقیقی عدالت ایستر که: شو کوچوجک انسان، شو کوچکلگی نسبتنده
دگل، بلکه جنایتک بیوکلگی، ماهیتک اُهمیتی و وظیفه سنک عظمتی نسبتنده
مکافات و مجازات گورسون. مادام شو فانی، گچجی دنیا؛ اُبد ایچون خلق
اولونان انسان خصوصنده اوپله بر عدالت و حکمته مظهریتدن چوق اوزاقدیر.
اُلبته عادل اولان او ذاتِ جلیل ذو الجمالک و حکیم اولان او ذاتِ جمیل ذو
الجلالک دائمی بر جهنمی و اُبدی بر جتنی بولونه جقدر.

دردنجی حقیقت: بابِ جود و جمالدر اِسمِ جوّاد و جمیلک جلوه سیدر.

هیچ ممکن میدر که: نهایتسز جود و سخاوت، توکنمز ثروت، بیتمز
خزینهلر، مِثلَسز سرمدی جمال، قصورسز اُبدی کمال؛ بر دارِ سعادت و محلّ
ضیافت ایچنده دائمی بولونه جق اولان محتاج شاکرلی، مشتاق آیینهدارلی،
متحیر سیرجیلری ایسته سینلر؟ اُوت دنیا یوزینی بو قدر مزین مصنوعاتيله
سوسلندیرمک، آی ايله گونشی لامبا یایمق، یر یوزینی بر سفرۀ نعمت ایدهرک
مطعوماتک اُک گوزل چشیدلریله طولدیرمق، میوه لی آغاجلری برر قاب یایمق،
هر موسمه بر چوق دفعه لر تجدید ایتمک؛ حدسز بر جود و سخاوتی گوسترر.
بویله نهایتسز بر جود و سخاوت؛ اوپله توکنمز خزینهلر و رحمت، هم دائمی،
هم آرزو ایدیلن هر شی ایچنده بولونور بر دارِ ضیافت و محلّ سعادت ایستر.
هم قطعی ایستر که؛ او ضیافتدن تلذذ ایدنلر، او محلّ سعادتده دوام ایتسینلر،
اُبدی قالسینلر. تا زوال و فراقله اُلم چکمه سینلر. چونکه زوال اُلم لذت اولدیغی

گبی، زوالِ لذتِ دخی المدر. اویله سخاوت، ألم چکدیرمک ایسته مز.

دیمک ابدی بر جنتی، هم ایچنده ابدی محتاجلری ایستر. چونکه نهایتسز جود و سخا، نهایتسز إحسان ایتمک ایستر، نعمتلندیرمک ایستر. نهایتسز إحسان و نعمتلندیرمک ایسه، نهایتسز متتدارلق، نعمتلنمک ایستر. بو ایسه، إحسانه مظهر اولان شخصک دوام وجودینی ایستر. تا، دائمی تنعمله او دائمی إنعامه قارشی شکر و متتدارلغنی گوسترسین. یوقسه زوال ایله آجیلاشان جزئی بر تلذذ، قیصه جق بر زمانده اویله بر جود و سخانک مقتضاسیله قابل توفیق دگلدرد. هم دخی مشهر صنعتِ إلهیه اولان اقطارِ عالم سرگیلرینه باق. یر یوزنده کی نباتات و حیواناتک آللرنده اولان إعلانات ربّانییه دقت ایت، (حاشیه) محاسن ربویتیک دلّالری اولان أنبیا و اولیایه قولاق ویر. ناصل متفقاً صانع ذو الجلالک قصورسز کمالاتی، خارقه صنعتلرینک تشهیریه گوستریورلر، بیان ایدیورلر، أنظارِ دقتی جلب ایدیورلر.

دیمک بو عالمک صانعنک پک مهم و حیرت ویریحی و گیزی کمالاتی واردر. بو خارقه صنعتلرله اونلری گوسترمک ایستر. چونکه گیزی، قصورسز کمالات ایسه، تقدیر ایدیچی، إستحسان ایدیچی، ما شاء الله دییه رک مشاهده ایدیجیلرک باشلرنده تشهیر ایستر. دائمی کمالات ایسه، دائمی تظاهر ایستر. او ایسه، تقدیر و إستحسان ایدیجیلرک دوام وجودینی ایستر. بقاسی اولیان إستحسان

(حاشیه): اوت کمیک گبی بر قورو آغاچک اوجنده کی تل گبی اینجه جک بر صاپده غایت منقش، مزین بر چیچک و غایت مصنع و مرصع بر میوه، ألبته غایت صنعت پرور معجزه کار و حکمتدار بر صانعک محاسن صنعتی ذی شعوره اوفوتدیران بر إعلاننامه در. ایشته نباتاته حیواناتی دخی قیاس ایت.

ايدىچىنىڭ نظرئىدە، كىمالاتىڭ قىممىتى سىقۇپ ايدىر. (حاشىيە ۱) ھىم دىخى، كائىناتىڭ يوزئىدە سىرلىمىش اولان غايتىلە گوزل و سىنعتلى و پارلاق و سوسلى شو موجودات؛ ايشىق گونىشى بىلدىردىگى گى، مىنلىسز معنوى بر جمالىڭ محاسنى بىلدىرر و نظىرسز، خفى بر حُسنىڭ لطائفى إشعار ايدىيور. (حاشىيە ۲) او مىزە حُسن، او مقدس جمالىڭ جلوه سىندن، اُسماىلردە، بلىكە ھىر اِسْمِدە چوق گىزلى دىفنىلر بولوندىغى اِشارت ايدىر. ايشىتە شو درجە عالى، نظىرسز، گىزلى بر جمال ايسە؛ كندى محاسنى بر مرآتدە گورمىك و حُسنىڭ درجاتى و جمالنىڭ مقىاسلىرىنى دى شعور و مشتاق بر آيينەدە مشاھدە ايتمىك ايسىندىگى گى، باشقىلرىنىڭ نظىرلە يىنە سۆگىلى جمالنە باقمىق اىچون، گورونمىك دە ايسىتر. دىمىك ايكى وىجھلە كندى جمالنە باقمىق؛ برى: ھىر برى باشقىە باشقىە رىنكە اولان آيينەلردە بالذات مشاھدە ايتمىك. دىگىرى: مشتاق اولان سىرچى و متحىر اولان اِستىحسانچىلرئ مشاھدەسى ايلە مشاھدە ايتمىك ايسىتر. دىمىك حُسن و جمال، گورمىك و گورونمىك ايسىتر. گورمىك، گورونمىك ايسە؛ مشتاق سىرچى، متحىر اِستىحسان ايدىچىلرئ وجودىنى ايسىتر.

(حاشىيە ۱): اوت ضروب اُمثالدىندىر كە: بر دىنيا گوزلى، بر زمان كندىنە مفتون اولمش عادى بر آدمى حضورىدن طرد ايدىر. او آدم كندىنە تسلى وىرمىك اىچون: "تو، نە قدر چركىندىر" دىر. او گوزلئ گوزللىگى نفى ايدىر.

ھىم بر وقت بر آيى، غايت طاتلى بر اوزوم اصماسى آلتىنە گىرر. اوزوملىرىمىك ايسىتر. قوپارمىغە آلى يتىشمىز. اصمايە دە چىقەماز. كندى كندىنە تسلى وىرمىك اىچون كندى لسانىلە "اكشىدىر" دىر. گوملەر گىدىر...

(حاشىيە ۲): آيينەمىثال موجوداتىڭ بربرى ارقە سىندە زوال و فىنالىلە برابر، ارقەلرىدن گىلنلرئ اوستىندە و يوزلرىندە عىن حُسن و جمالنىڭ جلوه سىنىڭ بولوغىمىسى گوستىر كە: جمال اونلرئ دگل؛ بلىكە او جماللىر، بر حىسن مىزە و بر جمال مقدسنىڭ آياتى و اماراتىدىر.

حُسن و جمال، اُبدی سرمدی اولدیغندن مشتاقلرک دوام وجودلرینی ایستر. چونکه دائمی بر جمال ایسه؛ زائل بر مشتاقه راضی اولاماز. زیرا دونه مک اوزره زواله محکوم اولان بر سیرجی، زوالک تصویرله محبتی عداوته دونر، حیرتی استخفافه، حرمتی تحقیره میل ایدر. چونکه خودگام انسان بیلمدیگی شیئه دشمن اولدیغی گبی، یتیشمدیگی شیئه ده ضددر. حالبوکه نهایتسز بر محبت، حدسز بر شوق و استحسان ایله مقابله یه لایق اولان بر جماله قارشى ضمناً بر عداوت و کین و انکار ایله مقابله ایدر. ایشته کافر، اللهک دشمنی اولدیغنک سَری بوندن آکلاشیلییور.

مادام او نهایتسز سخاوتِ جود، او مثلَسز جمالِ حُسن، او قصورسز کمالات؛ اُبدی متشکرلری، مشتاقلری، مستحسنلری اقتضا ایدرلر. حالبوکه شو مسافرخانه دنیاده گوروپورز؛ هرکس چابوق گیدوب، غائب اولویور. او سخاوتک احساننی آنجق آز بر پارچه طادار. اشتهاسی آچیلیر، فقط ییمزگیدر. او جمال، او کمالک دخی آنجق برآز ایشیغنه، بلکه بر ضعیف گولگه سنه بر آنده باقوب، طویمادن گیدر. دیمک، بر سیرانگاهِ دائمی یه گیدیلییور.

الحاصل: ناصلکه شو عالم بتون موجوداتيله صانع ذو الجلالنه قطعی دلالت ایدر؛ صانع ذو الجلالک ده صفات و اسماء قدسیه سی، دارِ آخرته دلالت ایدر و گوستر و ایستر.

بشنجی حقیقت: بابِ شفقت و عبودیتِ محمدیه در (عليه الصلاة والسلام).
إسمِ مجیب و رحیمک جلوه سیدر.

هيچ ممكن ميدركه: اُكْ اَدنا بر حاجتى، اُكْ اَدنا بر مخلوقندن گوروب كمال شفقته اومادىغى يردن اِسعاف ايدن و اُكْ گيزلى بر سسى، اُكْ گيزلى بر مخلوقندن ايشيدوب اِمداد ايدن، لسانِ حال و قال ايله ايسته نيلن هر شئيه اِجابت ايدن نهايتسز بر شفقت و بر مرحمت صاحبي بر ربّ؛ اُكْ بيوك بر عبدندن، (حاشيه) اُكْ سَوگيلى بر مخلوقندن اُكْ بيوك حاجتى گوروب بيتيرمسين، اِسعاف ايتمه سين؛ اُكْ يوكسك دعايى ايشيدوب قبول ايتمه سين؟ اوت مثلا حيواناتك ضعيفلرينك و ياورولرينك رزق و تربيه لرى خصوصنده گورونن لطف و سهولتى گوسترييور كه: شو كائناك مالكى، نهايتسز بر رحمتله ربوبيت ايدر. ربوبيتنده بو درجه رحيمانه بر شفقت، هيچ قابل ميدركه مخلوقاتك اُكْ افضلنك اُكْ گوزل دعاسنى قبول ايتمه سين؟ بو حقيقتى اون طوقوزنجى سوزده ايضاح ايتديگم وجهله، شوراده دخى مكرّرًا شويله بيان ايدهلم:

اى نفسمله برابر بنى ديكله ين ارقداش! حكاية تمثيله ده ديمشك: بر آطه ده بر اِجتماع وار، بر ياور اكرم بر نطق اوقويور. اونك اِشارت ايتديگى حقيقت

(حاشيه): اوت ياك اوچيوز اَللى سنه سلطنت سورن و سلطنتى دوام ايدن و اَكتر زمانده اوچ يوز اَللى ميليوندىن زياته رعيتى بولونان و هر گون بتون رعيتى اونكله تجديدي بيعت ايدن و اونك كمالاتنه شهادت ايدن و كمال اِطاعتله اومارينه اِنقياد ايدن و اَرْضك نصفى و نوع بشرك خُمسى او ذاتك صبغى ايله صبغه لنسه، يعنى معنوى رنگيله رنكلنسه و او ذات اونلرك محبوب قلوبى و مرّئى ارواحى اولسه؛ اَلبته او ذات، شو كائناده تصرّف ايدن ربّك اُكْ بيوك عبديدر. هم اَكتر اَنواع كائناات او ذاتك برر ميوه معجزه سنى طاشيمق صورتيله اونك وظيفه سنى و مأموريتنى اَلقيشلاسه، اَلبته او ذات، شو كائناات خالقنك اُكْ سَوگيلى مخلوقيدر. هم بتون اِنسانيت، بتون اِستعداديله ايستديگى بقاگى بر حاجتى كه؛ او حاجت ايسه، اِنسانى اَسفل سافليندن اَعلايى عَليّنه چيقارييور. اَلبته او حاجت، اُكْ بيوك بر حاجتدر و اُكْ بيوك بر عبد، عمومك نامنه اونى قاضى الحاجاتدن ايستيه جك.

شویله در که: گل! بو زماندن تجرد ایدوب، فکرًا عصرِ سعادت و خیالًا جزیره العربه گیدیورز. تا که، رسول اکرمی (علیه الصلاة والسلام) وظیفه باشنده و عبودیت ایچنده گوروب، زیارت ایدرز. باق! او ذات ناصلکه رسالتیله، هدایتیله سعادتِ ابدیه‌نک سببِ حصولی و وسیلهٔ وصولیدر. اونک گبی، عبودیتیله و دعاسیله، او سعادتک سببِ وجودی و جتنک وسیلهٔ ایجادیدر. ایشته باق! او ذات اوילה بر صلاتِ کبراده، بر عبادتِ علیاده سعادتِ ابدیه ایچون دعا ایدیور که، گویا بو جزیره، بلکه بتون ارض اونک عظمتلی نمازیله نماز قیلار، نیاز ایدر. چونکه عبودیتی ایسه؛ اوکا ایتباع ایدن اُمّتک عبودیتنی تضمّن ایتدیگی گبی، موافقت سرّیله بتون اُنبیانک سرّ عبودیتنی تضمّن ایدر. هم او صلاتِ کبرای اوילה بر جماعتِ عظماده قیلار، نیاز ایدیور که؛ گویا بنی آدمک حضرتِ آدمدن عصریمزه قدر، بلکه قیامته قدر بتون نورانی و کامل انسانلر اوکا تبعیتله ایتدا ایدوب دعاسنه آمین دیرلر. (حاشیه)

باق، هم اوילה بقا گبی بر حاجتِ عامّه ایچون دعا ایدیور که؛ دگل اهل ارض، بلکه اهلِ سماوات، بلکه بتون موجودات نیازینه اِشتراک ایدوب لسانِ حال ایله: "اوخ، اوت یا ربّنا! ویر، دعاسنی قبول ایت. بز ده ایسته‌یورز."

(حاشیه): اوت مناجاتِ اُحمديه (عصم) زمانندن شیمدی‌یه قدر بتون اُمّتک بتون صلاتلری و صلواتلری اونک دعاسنه بر آمین دائمی و بر اِشتراکِ عمومیدر. حتّی اوکا گتیریلن هر بر صلوات دخی، اونک دعاسنه برر آمیندر و اُمّتک هر بر فردی، هر بر نمازک ایچنده اوکا صلات و سلام گتیرمک و قامتدن صوگره شافعیلرک اوکا دعا ایتمه‌سی؛ اونک سعادتِ ابدیه خصوصنده کی دعاسنه غایت قوّتلی و عمومی بر آمیندر. ایشته بتون بشرک فطرتِ انسانیت لسانِ حالیه، بتون قوّتیله ایستدیگی بقا و سعادتِ ابدیه‌یی؛ او نوعِ بشر نامنه ذاتِ اُحمديه (عصم) ایسته‌یور و بشرک نورانی قسمی، اونک آرقه‌سنده آمین دیورلر. عجباً هیچ ممکن میدر که، شو دعا قبوله قرین اولماسین؟

دیورلر. هم باق! اويله حزينانه، اويله محبوبانه، اويله مشتاقانه، اويله
تضرّعکارانه سعادتِ باقيه ايسته‌يور که؛ بتون کائناتی آغلالتديروب، دعاسنه
إشترک ايتديرييور. باق هم اويله بر مقصد، اويله بر غايه ايچون سعادت
ايسته‌يوب، دعا ايدييور که؛ إنسانی و بتون مخلوقاتي أسفلِ سافلين اولان فناي
مطلقه سقوطدن، قيمتسزلکدن، فائده‌سزلکدن، عبثيتدن أعلايِ عليين اولان
قيمه، بقايه، علوی وظيفه‌يه، مکتوباتِ صمدانيه اولماسی درجه‌سنة چيقارييور.
باق هم اويله يوکسک بر فيزارِ إستمدادکارانه ايله ايسته‌يور و اويله طاتلی بر
نيازِ إسترحامکارانه ايله يالوارييور که: گویا بتون موجوداته، سماواته، عرشه
ايشيتديروب وجده گتيروب دعاسنه: "آمين، اَللّهُمَّ آمين" ديديرتتييور. (حاشيه)

(حاشيه): أوت شو عالمك متصرفي، بتون تصرفاتي بالمشاهده شعورانه، عليمانه، حكيما
اولديغي حالده؛ هيچ بر جهته ممکن دگلدر که؛ او متصرف، کندی مصنوعاتی ايچنده اؤ
ممتاز بر فردك حرکاتنه شعوری و إطلاعی بولونماسين. هم هيچ بر جهته ممکن دگلدر که؛ او
متصرفِ عليم، او فرد ممتازك حرکاتنه و دعواتنه (دعالرينه) إطلاعی بولونديغي حالده اؤکا
قارشى لاقيد قالسين، أهْمِيَّتْ ویرمه‌سين. هم هيچ بر جهته ممکن دگلدر که؛ او متصرفِ قدیر
رحيم؛ اونك دعالرينه لاقيد قالماديغي حالده، او دعالری قبول ایتمه‌سين. أوت ذاتِ أحمدیه‌نك
(عصم) نوريله عالمك شكلی دگيشدی. إنسان و بتون کائناتك ماهيتِ حقيقه‌لری او نور، او
ضیا ايله إنکشاف ایتدی و گوروندى که: شو کائناتك موجوداتی؛ أسماءِ إلهيه‌ی اوقوتان برر
مکتوباتِ صمدانيه، برر موظف مأمور و بقايه مظهر قيمتدار و معنيدار برر موجوددرلر. اگر
او نور اولماسه ایدی، موجودات فناي مطلقه محکوم و قيمتسز، معناسز، فائده‌سز، عبث،
قارمه‌قارشى، تصادف اويونجی بر ظلمتِ أوهام ايچنده قالیردی. ايشته شو سردندر که:
إنسانلر ذاتِ أحمدیه‌نك (عصم) دعاسنه آمين ديدکلری گبی، عرش و فرش و ثرادن ثریایه قدر
بتون موجودات اونك نوريله إفتخار ایدوب، علاقه‌دارلق گوسترييورلر. ذاتاً عبوديتِ أحمدیه‌نك
(عصم) روحی، دعادر. بلکه کائناتك حرکاتی و خدماتی، بر نوع دعادر. مثلاً: بر چکرده‌گك
حرکتی؛ خالقندن، بر آغاج اولماسنه بر نوع دعادر.

باق هم اویله سمیع و کریم بر قدیردن، اویله بصیر و رحیم بر علیمدن سعادت و بقای ایسته‌یور که؛ بالمشاهده اُک گیزی بر ذی‌حیاتک اُک گیزی بر آرزوسنی، اُک خفی بر نیازینی گورور، ایشیتیر، قبول ایدر، مرحمت ایدر. لسان حال ایلده ده اولسه إجابت ایدر. اویله صورت حکیمانه، بصیرانه، رحیمانه‌ده ویرر و إجابت ایدر که؛ شبهه بیراقماز او تربیه و تدبیر اویله سمیع و بصیره مخصوص، اویله بر کریم و رحیمه خاصدر.

عجبا بتون بنی آدمی آرقه‌سنه آلوب شو أرض اوستنده طوروب، عرش اعظمه متوجّهّا آل قالدیروب، نوع بشرک خلاصه عبودیتنی جامع حقیقت عبودیت اُحمديه (عصم) ایچنده دعا ایدن شو شرف نوع انسان و فرید کون و زمان اولان فخر کائنات (عصم) نه ایسته‌یور، دیگله‌یهلم. باق، کندینه و اُمّتنه سعادت اُبدیه ایسته‌یور، بقا ایسته‌یور، جنت ایسته‌یور. هم موجودات آیینهلرنده جمالترینی گوسترن بتون اسماء قدسیه اُلمیه ایلده برابر ایسته‌یور. او اُسمادن شفاعت طلب ایدیور، گوریورسک. اُگر آخرتک حسابسر اُسابر موجبیه‌سی، دلائل وجودی اولماسه ایدی؛ یالکز شو ذاتک تک دعاسی، بهاریمزک ايجادی قدر خالق رحیمک قدرته خفیف گلن شو جنتک بناسنه سببیت ویره‌جکدی. (حاشیه)

(حاشیه): اوت آخرته نسبه غایت طار بر صحیفه حکمنده اولان روی زمینده حدّ و حسابله گلمه‌ین خارقه صنعت نمونه‌لرینی و حشر و قیامتک مثالترینی گوسترمک و اوچ یوز بیلک کتاب حکمنده اولان منتظم اُنواع مصنوعات، او تک صحیفه‌ده کمال انتظام ایلده یازوب درج ایتیمک؛ اُلبته گنیش اولان عالم آخرتده لطیف و منتظم جنتک بناسندن و ايجادندن داها مشکلدن. اوت جنت بهاردن نه قدر یوکسک ايسه، او درجه بهار باغچه‌لرینک خلقتی، او جنتدن داها مشکلدن و حیرت‌فزادر دینله‌بیلیر.

أوت بهارمزمده یر یوزینی بر محشر ایدن، یوز بیك حشر نمونه‌لرینی ایجاد ایدن
 قدیر مطلقه، جنتك ایجادی ناصل آغیر اولاییلیر؟ دیمك ناصلكه اونك رسالتی،
 شو دارِ إمتحانك آچیلمه‌سنه سببیت ویردی، ﴿لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ
 الْآفَلَآكَ﴾ سَرینه مظهر اولدی. اونك گبی، عبودیتی دخی اوته کی دارِ سعادتك
 آچیلمه‌سنه سببیت ویردی.

عجا هیچ ممکن میدر که، بتون عقللری حیرتده بیراقان شو إنتظامِ عالم و
 کنیش رحمت ایچنده قصورسز حسنِ صنعت، مثلّسز جمالِ ربوبیت؛ او دعايه
 إجابت ایتمه‌مکله بویله بر چرکینلگی، بویله بر مرحمتسزلگی، بویله بر
 إنتظامسزلگی قبول ایتسین؟ یعنی أَكْ جزئی، أَكْ أَهْمِیتسز آرزولری، سسلری
 أَهْمِیتله ایشیدوب ایفا ایتسین، یرینه گتیرسین. أَكْ أَهْمِیتلی، لزوملی آرزولری
 أَهْمِیتسز گوروب ایشیتمه‌سین، آکلاماسین، یاپماسین؟ حاشا و کلا، یوز بیك
 دفعه حاشا! بویله بر جمال، بویله بر چرکینلگی قبول ایدوب چرکین اولاماز .
 (حاشیه) دیمك، رسولِ أكرم علیه الصلاة والسلام؛ رسالتیله دنیانك قپوسنی
 آچدیغی گبی، عبودیتيله ده آخرتک قپوسنی آچار.

(حاشیه): أوت إِنْقِلَابِ حقائقِ إِتْفَاقًا محالدر. و إِنْقِلَابِ حقائقِ ایچنده محال‌أندر محال، بر
 ضد کندی ضدّینه إِنْقِلَابِدر. و بو إِنْقِلَابِ أَضْدَادِ ایچنده بِالْبَدَاهَةِ بیك درجه محال شودر که:
 ضد، کندی ماهیتنده قالمقله برابر، کندی ضدّینك عینی اولسون. مثلاً: نهایتسز بر جمال؛
 حقیقی جمال ایکن، حقیقی چرکینلک اولسون. ایشته شو مثالزده مشهود و قطعّی الوجود
 اولان بر جمالِ ربوبیت؛ جمالِ ربوبیت ماهیتنده دائم ایکن، عینِ چرکینلک اولسون. ایشته
 دنیاده محال و باطل مثاللرُكْ أَكْ عجیبدر.

﴿ عَلَيْهِ صَلَوَاتُ الرَّحْمَنِ مِلْءُ الدُّنْيَا وَدَارِ الْجَنَانِ ﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ ذَلِكَ الْحَبِيبُ الَّذِي هُوَ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَفَخْرُ الْعَالَمَيْنِ وَحَيَاتُ الدَّارَيْنِ وَوَسِيلَةُ السَّعَادَتَيْنِ وَذُو الْجَنَاحَيْنِ وَرَسُولُ الثَّقَلَيْنِ وَ عَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ وَ عَلَى إِخْوَانِهِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ آمِينَ ﴿

آلتنجی حقیقت: بابِ حشمت و سرمدیت اولوب، اسمِ جلیل و باقی جلوه سیدر.

هیچ ممکن میدر که: بتون موجوداتی گونشلدن، آغاجلردن ذره لره قدر امربر نفر حکمنده تسخیر و اداره ایدن بر حشمت ربویتی؛ شو مسافرخانه دنیا ده موقت بر حیات گچیرن پریشان فانیلر اوستنده طورسون.. سرمدی، باقی بر دائره حشمت و ابدی، عالی بر مدار ربویتی ایجاد ایتمه سین؟

أوت شو کائناتده گورونن موسملرک دگیشمسی گبی حشمتلی إجراءات و سیاراتک طیاره مثال حرکتلی گبی عظمتلی حرکات و أرضی إنسانه بشیک، گونشی خلقه لامبا یایمق گبی دهشتلی تسخیرات و ثولش، قورومش گره أرضی دیریلتمک، سوسلندیرومک گبی گنیش تحویلات گوسترییور که: پرده آرقه سنده بویله معظم بر ربویتی وار، محتشم بر سلطنتله حکم ایدیور. بویله بر سلطنت ربویتی، کندینه لایق بر رعیت ایستر و شایسته بر مظهر ایستر. حالبوکه گورییورسک: ماهیتجه اک جامع و مهم رعیتی و بنده لری، شو مسافرخانه دنیا ده پریشان بر صورتده موقه طویلانمشلر. مسافرخانه ایسه؛ هر گون طولار، بوشانیر. هم بتون رعیت، تجربه خدمت ایچون شو میدان إمتحانده موقه بولونویورلر. میدان ایسه، هر ساعت تبدل ایدر. هم بتون او

رعيت، صانع ذو الجلالك قيمتدار إحساناتك نمونه لرینی و خارقه صنعت آنتیقه لرینی چارشوی عالم سرگیلرنده، تجارت نظرنده تماشا ایتمك ایچون، شو تشهیرگاهده بر قاچ دقیقه طوروب سیر ایدیورلر؛ صوگره غائب اولیورلر. شو مشهر ایسه، هر دقیقه تحوّل ایدیور. گیدن گلمز، گلن گیدر. ایشته بو حال و شو وضعیت قطعی گوستریور که: شو مسافرخانه و شو میدان و شو مشهرلرک آرقه سنده؛ او سرمدی سلطنته مدار و مظهر اولاجق دائمی سرایلر، مستمر مسکنلر، شو دنیاده گوردیگمز نمونه لرک و صورتلرک اُك خالص و اُك یوکسك أصللریله طولو باغ و خزینهلری واردر. دیمك بوراده چابالامق، اونلر ایچوندرد. شوراده چالیشدیور، اوراده اجرت ویرر. هر كسك إستعدادینه گوره (اگر غائب ایتمزسه) اوراده بر سعادتیی واردر. اوت اویله سرمدی بر سلطنت، محالدر که؛ شو فانیلر و زائل ذلیللر اوستنده طورسون.

شو حقیقته، شو تمثیل دوریینیله باق که: مثلاً سن یولده گیدیورسك، گوریورسك که؛ یول ایچنده بر خان وار. بر بیوك ذات او خانی، کندینه گلن مسافرلینه یایمش. او مسافرلرک بر گیجه تنزه و عبرتلی ایچون، او خانك تزیناتنه میلیونلر آلتونلر صرف ایدیور. هم او مسافرلر او تزیناتدن پك آزی و آز بر زمانده باقوب، او نعمتلردن پك آز بر وقتده، آز بر شی طاتوب، طویمادن گیدیورلر. فقط هر مسافر کندینه مخصوص فوطوغرافیه، او خاندنه کی شیلرک صورتلرینی آلیورلر. هم او بیوك ذاتك خدمتکارلی ده، مسافرلرک صورت معامله لرینی غایت دقت ایله آلیورلر و قید ایدیورلر. هم گوریورسك که؛ او ذات هر گونده، او قیمتدار تزیناتك چوغنی تخریب ایدر. یگی گله جك مسافرله، یگی تزیناتی ایجاد ایدر. بونی گوردکدن صوگره هیچ شبههك قالیر می که: بو یولده بو خانی یاپان ذاتك دائمی پك عالی منزللی، هم توکنمز، پك

قیمتلی خزینه‌لری، هم مستمر، پک بیوک بر سخاوتی واردر. شو خانده گوستردیگی اِکرام ایله، مسافرلرینی کندی یاننده بولونان شیلره اِشتهالرینی آچیور و اونلره حاضرلادیغی هدیه‌لره رغبتلرینی اوپاندیریور. عینا اونک گبی، شو مسافرخانه دنیاده کی وضعیتی، سرخوش اولمادن دقت ایتسهک؛ شو طوقوز اساسی آکلارسک:

برنجی اساس: آکلارسک که: او خان گبی بو دنیا دخی کندی ایچون دگل. کندی کندینه ده بو صورتی آلماسی محالدر. بلکه قافله مخلوقاتک گلوب قونق و گوچمک ایچون طولوب بوشانان، حکمتله یاپیلمش بر مسافرخانه سیدر.

ایکنجی اساس: هم آکلارسک که: شو خانک ایچنده اوطورانلر مسافرلدر. اونلرک رب کریمی، اونلری دار السلامه دعوت ایدر.

اوچنجی اساس: هم آکلارسک که: شو دنیاده کی تزیینات، یالکز تلذذ ویا تنزه ایچون دگل. چونکه بر زمان لذت ویرسه، فراقیله بر چوق زمان آلم ویرر. سکا طاتدیرر، اِشتهائی آچار فقط طویورماز. چونکه یا اونک عمری قیصه، یا سنک عمرک قیصه‌در. طویمغه کافی دگل. دیمک قیمتی یوکسک، مدتی قیصه اولان شو تزیینات؛ عبرت ایچوندر، (حاشیه) شکر ایچوندر، اصول دایمیسنه تشویق ایچوندر. باشقه غایت علوی غایه‌لر ایچوندر.

(حاشیه): اوت مادام هر شیئ قیمتی و دقائق صنعتی غایت یوکسک و گوزل اولدیغی حالده؛ مدتی قیصه، عمری آزدر. دیمک او شیلر نمونه‌لدر، باشقه شیلرک صورتلری حکمنده‌درلر. و مادام مشتریلرک نظرلرینی، اصللرینه چویریورلر گبی بر وضعیت واردر. اويله ایسه، البته شو دنیاده کی او چشید تزیینات؛ بر رحمن رحیمک رحمتیله، سؤدیگی عبادینه حاضرلادیغی نعم جنتک نمونه‌لریدر، دینله‌بیلیر و دینلیر و اويله‌در.

دردنجی اساس: هم آڅلارسک که: شو دنياده کی مزيّات ايسه (حاشيه) جتّده

(حاشيه): اوت هر شيئڅ وجودينڅ متعدّد غايه لری و حياتنڅ متعدّد نتيجه لری واردر. اهل ضلالتنڅ توهم ايتدک لری گي دنيايه، نفسلرينه باقان غايه لره منحصر دگلدر. تا، عبثيت و حکمتسزلک ايچنه گيره بيلسين. بلکه هر شيئڅ غايات وجودی و نتائج حياتی اوج قسمدر:

برنجیسی و اڅ علویسی، صانعنه باقار که؛ او شيئنه طاقدیغی خارقۀ صنعت مرصعّاتنی، شاهد ازلينڅ نظرينه رسم گچيد طرزنده عرض ايتمکدر که، او نظره بر آن سيّاله ياشامق کافی گلير. بلکه وجوده گلهمدن، بالقوه نيّت حکمنده اولان إستعدادی ينه کافيدر. ايشته سريع الزوال لطيف مصنوعات و وجوده گلهمين، يعنی سنبل ويرمهين برر خارقۀ صنعت اولان چکردک لری، تخم لری شو غايه يي بتمامها ويرر. فائده سزلک و عبثيت اولره گلمز. ديمک هر شی حياتيله، وجوديله صانعنڅ معجزات قدرتی و آثار صنعتی تشهير ايدوب، سلطان ذو الجلالڅ نظرينه عرض ايتمک برنجی غايه سيدر.

ايکنجی قسم غايۀ وجود و نتيجه حیات، ذی شعوره باقار. يعنی هر شی، صانع ذو الجلالڅ برر مکتوب حقائقنما، برر قصيدۀ لطافتنما، برر کلمۀ حکمت ادا حکمنده در که؛ ملائکه و جنّ و حيوانڅ و انسانڅ أنظارينه عرض ايدر، مطالعه يه دعوت ايدر. ديمک اوکا باقان هر ذی شعوره، عبرتنما بر مطالعه گاهدر.

اوچنجی قسم غايۀ وجود و نتيجه حیات، او شيئڅ نفسنه باقار که؛ تلذذ و تنزه و بقا و راحتله ياشامق گي جزئی نتيجه لدر. مثلاً: عظيم بر سفينه سلطانيه ده بر خدمتکارڅ دومنجيلک ايتديگنڅ غايه سی؛ سفينه اعتباريله يوزده بريسی کنديسنة، اجرت جزئيه سنده عائد.. طقسان طوقوزی سلطانه عائد اولديغی گي؛ هر شيئڅ نفسنه و دنيايه عائد غايه سی بر ايسه، صانعنه عائد طقسان طوقوزدر.

ايشته بو تعدّد غاياتندر که؛ بربرينه ضد و منافی گورونن حکمت و إقتصاد، جود و سخا و بالخاصّه نهايتسز سخا ايله سرّ توفیقي شودر که: برر غايه نقطۀ نظرندۀ جود و سخا حکم ايدر، اسم جواد تجلی ايدر. ميوه لری، جوبولر؛ او تک غايه نقطۀ نظرندۀ بغير حسابدر. نهايتسز جودی گوسترييور. فقط عموم غايه لری نقطۀ نظرندۀ؛ حکمت حکم ايدر، اسم حکيم تجلی

أهل إيمان ایچون رحمتِ رحمانله إِدْخار اولونان نعمتلكُ نمونه‌لری، صورتلری حکمنده‌در.

بشنجی اساس: هم آڭلارسكُ كه: شو فانی مصنوعات فنا ایچون دگل، بر پارچه گورونوب محو اولق ایچون یارادیلمه‌مشلر. بلکه وجودده قیصه بر زمان طویلانونوب، مطلوب بر وضعیت آلوب؛ تا صورتلری آلینسین، تمثاللری طوتولسون، معنالری بیلینسین، نتیجه‌لری ضبط ایدیلین. مثلاً، أهل ابد ایچون دائمی منظرلر نسج ایدیلین. هم عالم بقاده باشقه غایه‌لره مدار اولسون. اُشیا بقا ایچون یارادیلدیغی، فنا ایچون اولمادیغی؛ بلکه صورَةً فنا ایسه ده تمام وظیفه و ترخیص اولدیغی بونکله آڭلاشیلیور كه: فانی بر شی بر جهته‌لر فنایه گیدر، چوق جهتلرله باقی قالیر. مثلاً قدرت کلمه‌لرندن اولان شو چیچگه باق كه؛ قیصه بر زمانده او چیچك تبسم ایدوب بزه باقار، درعقب فنا پرده‌سنده صاقلانیر. فقط سنكُ آغزکدن چیقان کلمه‌گی او گیدر، فقط بیگلر مثاللرینی قولاقلره تودیع ایدر. دیکله‌ین عقللر عددنجه، معنالرینی عقللرده إبقا ایدر. چونكه وظیفه‌سی اولان إفادَةُ معنا بیتدکدن صوڭره کندیسی گیدر، فقط اونی گورن هر شیئكُ حافظه‌سنده ظاهری صورتی و هر بر تخمنده معنوی ماهیتی

ایدر. بر آغاجكُ نه قدر میوه‌لری وار، بلکه هر میوه‌نكُ او قدر غایه‌لری واردر كه؛ بیان ایتدیگمز اوچ قسمه تفریق ایدیلیر. شو عموم غایه‌لر، نهایتسز بر حکمتی و اقتصادی گوستریور. ضدگی گورونن نهایتسز حکمت، نهایتسز جود ایله سخا ایله اجتماع ایدیور. مثلاً: عسکر اوردوسنكُ بر غایه‌سی، تأمین آسایشدر. بو غایه‌یه گوره نه قدر عسکر ایسترسهكُ وار و هم پكُ فضله‌در. فقط حفظِ حدود و مجاهدَةُ اُعداگی سائر وظیفه‌لر ایچون، بو موجود آنجق کافی گلیر. کمالِ حکمتله موازنه‌ده‌در. ایشته حکومتكُ حکمتی، حشمت ایله اجتماع ایدیور. او حالده، او عسکرلکده فضله‌لق یوقدر دینله‌بیلیر.

بیراقوب اوایلہ گیدیور. گویا هر حافظه ايله هر تخم؛ حفظ زینتی ایچون برر فوطوغراف و دوام بقاسی ایچون برر منزلدرلر. اُك بسیط مرتبہ حیاتده اولان مصنوع بویله ایسه، اُك یوکسك طبقه حیاتده و ارواح باقیه صاحبی اولان انسان؛ نه قدر بقا ايله علاقه دار اولدیغی آکلاشیلیر. چیچکلی و میوهلی قوجه نباتاتك بر پارچه روحه بگزهین هر برینك قانون تشکلاتی، مثال صورتی؛ ذره جکله گئی تخمدرده کمال انتظامله، دغدغه لی انقلابلر ایچنده بقا و محافظه ایدیلیمسیله، غایت جمعیتلی و یوکسك بر ماهیته مالک، خارجی بر وجود گیدیرلمش، ذی شعور نورانی بر قانون امری اولان روح بشر؛ نه درجه بقا ايله مربوط و علاقه دار اولدیغی آکلاشیلیر.

التنجی اساس: هم آکلارسك كه: انسان، ایپی بوغازینه صاریلوب، ایستدیگی یرده اوتلامق ایچون باشی بوش بیراقیلما مشدر؛ بلکه بتون عملرینك صورتلری آلینوب یازیلیر و بتون فعللرینك نتیجه لری محاسبه ایچون ضبط ایدیلیر.

یدنجی اساس: هم آکلارسك كه: گوز موسمنده یاز بهار عالمنك گوزل مخلوقاتك تخریباتی، إعدام دگل. بلکه وظیفه لرینك تمامیه ترخیصاتیدر. (حاشیه)

(حاشیه): اوت رحمتك أرزاق خزینه لرندن اولان بر شجره نك اوجلرنده و دالترینك باشلرنده کی میوه لر، چیچکله، یپراقلر اختیار اولوب، وظیفه لرینك ختامه ایرمسیله گیتملیدرلر. تا، آرقه لرندن آقوب گلنله قپو قپانماسین. یوقسه رحمتك وسعتنه و سائر إخوانلرینك خدمتنه سد چکیلیر. هم کندیلری، گنجلك زوالیه هم ذلیل، هم پریشان اولورلر. ایشته بهار دخی، محشرنما بر میوه دار آغاجدر. هر عصرده کی انسان عالمی؛ عبرت نما بر شجره در. أرض دخی، محشر عجائب بر شجره قدرتدر. حتی دنیا دخی، میوه لری آخرت بازارینه گوندیرلن بر شجره حیرتمادر.

هم يڭى بهارده گله جك مخلوقاته ير بوشالتمق ايچون تفریغاتدر و يڭى
 وظیفه دارلر گلوب قوناجق و وظیفه دار موجوداتك گلمسنه ير حاضرلامقدر و
 إحضاراتدر. هم ذى شعوره وظیفه سنى اونوتديران غفلتدن و شكرينى اونوتديران
 سرخوشلقدن ایقاظاتِ سبحانیه در.

سكزنجی اساس: هم آڭلارسك كه: شو فانی عالمك سرمدی صانعی ایچون
 باشقه و باقى بر عالمی وار كه، عبادینی اورایه سَوَق و اوڭا تشویق ایدر.

طوقوزنجی اساس: هم آڭلارسك كه: اویله بر رحمن، اویله بر عالمده، اویله
 خاص عبادینه اویله إكراملر ایده جك؛ نه گوز گورمش، نه قولاق ایشیتمش، نه
 قلبِ بشره خطور ایتمشدر. آمنا...

یدنجی حقیقت: بابِ حفظ و حفیظیت اولوب، إسمِ حفیظ و رقیبك
 جلوه سیدر.

هیچ ممکن میدر كه: گوکده، یرده، قره ده، دڭزده؛ یاش قورو، کوچك بیوك،
 عادى عالی هر شیئی کمالِ إنتظام و میزان ایچنده محافظه ایدوب، بر درلو
 محاسبه ایچنده نتیجه لرینی آلهین بر حفیظیت؛ إنسان گبی بیوك بر فطرتده،
 خلافتِ کبرا گبی بر رتبه ده، أمانتِ کبرا گبی بیوك وظیفه سى اولان بشرك،
 ربوبیتِ عامّه یه تماس ایدن عمللری و فعللری محافظه ایدیلمسین، محاسبه ألگندن
 گچیریلمسین، عدالت ترازیسنده طاریلمسین، شایسته جزا و مكافات
 چکمه سین؟ خایر، أصلا!.. أوت شو کائناتی إدارة ایدن ذات، هر شیئی نظام
 و میزان ایچنده محافظه ایدیور. نظام و میزان ایسه؛ علم ايله حکمت و إرادة
 ايله قدرتك تظاهریدر. چونكه گورویورز هر مصنوع وجودنده، غایت منتظم و

موزون یارادیلییور. هم حیاتی مدّتنجه دگیشدیردیگی صورتلر دخی، برر إنتظاملی اولدیغی حالده، هیئت مجموعه سی ده بر إنتظام تحتنده در. زیرا گوروپورز که؛ وظیفه سنك بیتمسيله عمرینه نهایت ویریلن و شو عالم شهادتدن گوچوب گیدن هر شیئك حفیظ ذو الجلال، بر چوق صورتلرینی ألواح محفوظه حکمنده اولان (حاشیه) حافظه لرده و بر درلو مثالی آینه لرده حفظ ایدوب، اکثر تاریخچه حیاتی چکردگنده، نتیجه سنده نقش ایدوب یازیور. ظاهر و باطن آینه لرده إبقا ایدیور. مثلا: بشرك حافظه سی، آغاچك میوه سی، میوه نك چکردگی، چیچكك تخمی، قانون حفیظیتك عظمت إحاطه سنی گوستریور.

گورمیور میسك كه: قوجه بهارك هپ چیچكلی، میوه لی بتون موجوداتی و بونلرك كندیلرینه گوره بتون صحائف اعمالی و تشکیلاتك قانونلری و صورتلرینك تمثاللری؛ محدود بر مقدار تخمچقار ایچلرنده یازهرق، محافظه ایدیلییور. ایکنجی بر بهارده، اونلره گوره بر محاسبه ایچنده صحیفه عمللرینی نشر ایدوب، کمال إنتظام و حکمت ایله قوجه دیگر بر بهار عالمی میدانه گتیرمکله؛ حفیظیتك نه درجه قوتلی إحاطه ایله جریان ایتدیگی گوستریور. عجا گچیجی، عادی، بقاسز، اهمیتسز شیلرده بویله محافظه ایدیلیرسه؛ عالم غیبده، عالم آخرتده، عالم ارواحده ربوبیت عامّه ده مهم ثمره ویرن بشرك عمللری حفظ ایچنده گوزه تیلیمك صورتیله، اهمیتله ضبط ایدیلیمه سی قابل میدر؟ خایر و أصلا!

أوت شو حفیظیتك بو صورتده تجلیسندن آكلاشیلییور كه: شو موجوداتك مالکی، ملکنده جریان ایدن هر شیئك إنضباطنه بیوك بر إهتمامی وار. هم حاکمیت وظیفه سنده نهایت درجه ده دقت ایدر. هم ربوبیت سلطنتنده غایت

(حاشیه): یدنجی صورتك حاشیه سنه باق.

إهتمامی گوزه تیر. او درجه که، اُک کوچک بر حادثه یی، اُک اوفاق بر خدمتی یازار، یازدیرر. ملکنده جریان ایدن هر شیئک صورتنی متعّد شیلرده حفظ ایدر. شو حفیظیت إشارت ایدر که: اُهمیتلی بر محاسبه اعمال دفتری آچیلایق و بالخاصّه ماهیتجه اُک بیوک، اُک مکرم، اُک مشرف بر مخلوق اولان انسانک بیوک اولان عمللری، مهم اولان فعللری؛ مهم بر حساب و میزانه گیره جک، صحیفه عمللری نشر ایدیله جک.

عجا هیهچ قابل میدر که: انسان، خلافت و امانتله مکرم اولسون، ربویتیک کلیات شئونه شاهد اولارق کثرت دائره لرنده، وحدانیت إلهیه نک دلاللغنی إعلان ایتمکله، اکثر موجوداتک تسبیحات و عبادت لرینه مداخله ایدوب ضابطلک و مشاهدلک درجه سنه چیقسن ده صوگره قبره گیدوب، راحتله یاتسین و اویان دیر یلماسین؟ کوچک بیوک هر عمللرندن سؤال ایدیلمسین؟ محشره گیدوب محکمه کبرای گورمه سین؟ خایر و أصلاً!..

هم بتون گله جک زمانده اولان (حاشیه) ممکناته قدیر اولدیغنه، بتون گچمش

(حاشیه): اوت زمان حاضرده، تا ابتداء خلقت عالمه قدر اولان زمان ماضی؛ عموماً وقوعاتدر. وجوده گلمش هر بر گونی، هر بر سنه سی، هر بر عصری؛ بر سطرده، بر صحیفه در، بر کتابدر که قلم قدر ایله ترسیم ایدیلمشدر. دست قدرت، معجزات آیاتی اونلرده کمال حکمت و إنتظام ایله یازمشدر.

شو زماندن تا قیامته، تا جنته، تا ابده قدر اولان زمان إستقبال؛ عموماً امکاناتدر. یعنی ماضی وقوعاتدر، إستقبال امکاناتدر. ایشته او ایکی زمانک ایکی سلسله سی بر برینه قارشى مقابله ایدیلسه؛ ناصلکه دونکی گونی خلق ایدن و او گونه مخصوص موجوداتی ایجاد ایدن ذات؛ یارینکی گونی موجوداتیله خلق ایتمگه مقتدر اولدیغی هیهچ بر وجهله شبهه گتیرمز. اویله ده شبهه یوقدر که: شو میدان غرائب اولان زمان ماضینک موجوداتی و خارقه لری؛ بر قدیر ذو الجلالک معجزاتیدر. قطعی شهادت ایدر لر که: او قدیر، بتون إستقبالک، بتون

زمانده کی معجزاتِ قدرتی اولان وقوعاتی شهادت ایدن و قیامت و حشره
 پک بگزهین قیش ایله بهاری هر وقت بالمشاهده ایجاد ایدن بر قدیر ذو
 الجلالدن، انسان ناصل عدمه گیدوب قاچه بیلیر، طوپراغه گیروب صاقلانه بیلیر؟
 مادام بو دنیاده اوکنا لایق محاسبه گورولوب، حکم ویریلمیور. البته بر محکمۀ
 کبرا، بر سعادتِ عظمایه گیده جکدر.

سکرنجی حقیقت: بابِ وعد و وعیددر. اسمِ جمیل و جلیک جلوله سیدر.

هیچ ممکن میدر که: علیم مطلق و قدیر مطلق اولان شو مصنوعاتک صانعی؛
 بتون اُنبیانک تواترله خبر ویردکلی و بتون صدیقین و اولیانک إجماع ایله شهادت
 ایتدکلی مکرر وعد و وعیدِ اِلْهیسنی یرینه گتیرمیوب، (حاشا) عجز و

مکناتک ایجادینه، بتون عجائبنک إظهارینه مقتدردر.

أوت ناصلکه بر اَلْمای خلق ایده جک؛ البته دنیاده بتون اَلْمالری خلق ایتمگه و قوجه بهاری
 ایجاد ایتمگه مقتدر اولق گرکدر. بهاری ایجاد ایتمهین، بر اَلْمای ایجاد ایده مز. زیرا او اَلْما او
 نرگاهده طوقونویور. بر اَلْمای ایجاد ایدن، بر بهاری ایجاد ایده بیلیر. بر اَلْما؛ بر آعاجک، بلکه بر
 باغچه نک، بلکه بر کائناتک مثالِ مصغیردر. هم صنعتِ اعتباریله قوجه آعاجک بتون تاریخ
 حیاتی طاشیان اَلْمانک چکردگی اعتباریله اوپله بر خارقۀ صنعتدر که: اونی اوپله جه ایجاد ایدن،
 هیچ بر شیدن عاجز قالماز. اوپله ده بوگوننی خلق ایدن، قیامت گوننی خلق ایده بیلیر و بهاری
 ایجاد ایده جک، حشرک ایجادینه مقتدر بر ذات اولاییلیر. زمانِ ماضینک بتون عالملرینی زمانک
 شریدینه کمالِ حکمت و انتظام ایله طاقوب گوسترن؛ البته إستقبال شریدینه دخی باشقه
 کائناتی طاقوب گوستره بیلیر و گوستره جکدر. قاچ سوزلرده، بالخاصه یگرمی ایکنجی سوزده
 غایت قطعی إثبات ایتمشز که: هر شیئی یاپامیان هیچ بر شیئی یاپاماز و بر تک شیئی خلق
 ایدن، هر شیئی یاپاییلیر. هم اشیانک ایجادی بر تک ذاته ویریلسه، بتون اشیای بر تک شی گبی
 قولای اولور و سهولت پیدا ایدر. اگر متعدد أسبابه ویریلسه و کثرتۀ إسناد ایدیلسه، بر تک
 شیئک ایجادی؛ بتون اشیانک ایجادی قدر مشکلاتلی اولور و إمتناع درجه سنده صعوبت پیدا
 ایدر.

جهلنى گوسترسين؟ حالبوکه وعد و وعيدنده بولونديغى أمرلر، قدرتنه هيچ آغير گلمز. پک خفيف و پک قولای. گچمش بهارک حسابسز موجوداتنى، گله جک بهارده قسماً عيناً (حاشیه ۱) قسماً مثلاً (حاشیه ۲) إعادہ سى قدر قولایدر. ايفای وعد ايسه؛ هم بزه، هم هر شيئه، هم کنديسنه، هم سلطنت ربوبیتنه پک چوق لازمدر. خلف الوعد ايسه؛ هم عزت إقتدارينه ضددر، هم إحاطة علميه سنه منافيدر. زيرا خلف الوعد؛ يا جهلدن، يا عجزدن گلیر. اى منکر! بيلیر میسک که: کفر و إنکارک ايله نه قدر أحمقجه بر جنایت ايشله یورسک که؛ کندى يالانجى وهمکى، هذيانجى عقلکى، آلداتيغى نفسکى تصديق ايدوب، هيچ بر وجهله خلف و خلافه مجبوريتى اولميان و هيچ بر وجهله خلاف، اونک عزتنه، حیثيته ياقیشميان و بتون گورونن شيلر و ايشلر، صدقنه و حقايتنه شهادت ایدن بر ذاتى تکذيب ایدیورسک! نهایتسز کوچکلک ايچنده نهایتسز بيوک جنایت ايشله یورسک! ألبته، أبدى بيوک جزايه مستحق اولورسک. بعض أهل جهنمک بر ديشى، طاغ قدر اولماسى؛ جنایتک بيوککلگنه بر مقياس اولارق خبر ويريلمش. مثالك شو يولجى يه بکزر که: گونشک ضيا سندن گوزيني قپار. قفاسى ايچنده کى خياله باقار. وهى، بر ييلديز بوجگى گى قفا فنارينک ايشيغيله دهشتلى يولنى تنوير ايتمک ايسته یور. مادام شو موجودات؛ حق سويلهين صادق کلمه لرى، شو حادثات کائنات؛ طوغرى سويلهين ناطق آيتلى اولان جناب حق وعد ايتمش، ألبته ياپه جقدر. بر محکمۀ کبرا آچا جقدر، بر سعادت عظما ويره جکدر.

(حاشیه ۱): آعاج و اولرک کوکلری گى...

(حاشیه ۲): ياپراقلر، میوه لر گى...

طوقوزنجی حقیقت: بابِ إحیا و إِماتہ در. إِسْمِ حَيِّ قَيُّومُكْ، حَيِّ و مِمْتِكْ

جلوه سیدر.

هیچ ممکن میدر که: ئولش، قورومش قوجه ارضی إحیا ایدن و او إحیا ایچنده هر بری بشر حشری گبی عجیب، اوچ یوز بیگدن زیاده انواع مخلوقاتی حشر و نشر ایدوب قدرتی گوسترن و او حشر و نشر ایچنده نهایت درجه ده قاریشق و إختلاط ایچنده، نهایت درجه ده إمتیاز و تفریق ایله إحاطه علمیه سنی گوسترن و بتون سماوی فرمانلریله بشرک حشرینی وعد ایتمکله بتون عبادینک انظارینی سعادت ابدیه چویرن و بتون موجوداتی باش باشه، اوموز اوموزه، آل آله ویردیروب آمر و إراده سی دائره سنده دوندیروب بربرینه یاردیمجی و مسخر قیلمقله عظمت ربوبیتی گوسترن و بشری، شجره کائناتک اُکْ جامع و اُکْ نازک و اُکْ نازنین، اُکْ نازدار، اُکْ نیازدار بر میوه سی یاراتوب، کندینه مخاطب إتحاذ ایدهرک هر شیئی اوکا مسخر قیلمقله، إنسانه بو قدر اُهمیت ویردیگنی گوسترن بر قدیر رحیم، بر علیم حکیم، قیامت گتیرمه سین؟ حشری یاپماسین و یاپماسین؟ بشری إحیا ایتمه سین ویا ایده مسین؟ محکمہ کبرای آچاماسین؟ جنت و جهنمی یاراتاماسین؟ حاشا و کلا!.. اوت شو عالمک متصرف ذی شانی هر عصرده، هر سنه ده، هر گونه بو طار، موقت روی زمینده حشر اکبرک و میدان قیامتک پک چوق أمثالنی و نمونه لرینی و إشاراتی ایجاد ایدیور. اُرجمله:

حشر بهاریده گوروپورز که: بش آلتی گون ظرفنده کوچک و بیوک حیوانات و نباتاتدن اوچ یوز بیگدن زیاده انواعی حشر ایدوب نشر ایدیور. بتون آغاجلرک، اوتلرک کوکلرینی و بر قسم حیوانلری عینا إحیا ایدوب إعاده ایدیور. باشقه لرینی عینیت درجه سنده بر مثلیت صورتنده ایجاد ایدیور. حالبوکه ماده

فرقلری پك آز اولان تخمچقلا او قدر قاریشمشكن، كمال إمتیاز و تشخیص ایله او قدر سرعت و وسعت و سهولت ایچنده كمال إنتظام و میزان ایله آلتی گون ویا آلتی هفته ظرفنده إحیا ایدیلیور. هیچ قابل میدركه: بو ایشلری یاپان ذاته بر شی آغیر گله بیلسین، سماوات و أرضی آلتی گونده خلق ایده مه سین، إنسانی بر صیحه ایله حشر ایده مه سین؟ حاشا!

عجبا معجزنما بر کاتب بولونسه؛ حروفلری یا بوزولمش ویا محو اولمش اوچ یوز بیك کتابی تك بر صحیفه ده قاریشدیرمقسزین، غلطسز، سهوسز، نقصانسز، هپسنی برابر، غایت گوزل بر صورتده بر ساعتده یازارسه؛ بریسی سگا دیسه: "شو کاتب کندی تألیف ایتدیگی سنك صویه دوشمش اولان کتابکی، یگیدن بر دقیقه ظرفنده حافظه سندن یازاجق." سن دیه بیلیر میسك كه، "یاپاماز و اینانمام."

ویا خود بر سلطان معجزه کار، کندی إقتدارینی گوسترمك ایچون ویا عبرت و تنزه ایچون بر إشارتله طاغلری قالدیرر، مملکتلری تبدیل ایدر، دگری قرهیه چویردیگی گوردیگك حالده صوگره گورسهك كه؛ بیوك بر طاش درهیه یووارلامش، او ذاتك کندی ضیافتنه دعوت ایتدیگی مسافرلك یولنی کسمش، گچه میورلر. بری سگا دیسه: "او ذات، بر إشارتله او طاشی، نه قدر بیوك اولورسه اولسون قالدیره جق ویا طاغیده جق. مسافرلینی یولده بیراقمیه جق." سن دیسهك كه: "قالدیرماز ویا قالدیره مز."

ویا خود بر ذات بر گونده، یگیدن بیوك بر اوردوی تشکیل ایتدیگی حالده بری دیسه: "او ذات بر بورو سسیله، افرادی إستراحت ایچون طاغلمش اولان طابورلری طویلار. طابورلر، نظامی آلتنه گیرلر." سن دیسهك كه: "اینانمام!" نه

قدر دیوانه‌جه حرکت ایتدیگئی آگلارسک...

ایشته شو اوچ تمثیلی فهم ایتدک ايسه، باق: نقاش اُزلی، گوزیمزک اوکنده قیشک بیاض صحیفه‌سنی چوپروب، بهار و یاز یشیل یاپراغنی آچوب، روی ارضک صحیفه‌سنده اوچ یوز بیگدن زیاده انواعی، قدرت و قدر قلمیله احسن صورت اوزره یازار. بربری ایچنده بربرینه قاریشماز؛ برابر یازار، بربرینه مانع اولماز. تشکیلجه، صورتجه بربرندن آیری، هیچ شاشیرتماز، یاگلیش یازماز. اوت اُک بیوک بر آغاچک روح پروگرامنی بر نقطه‌گئی اُک کوچک بر چکرده درج ایدوب، محافظه ایدن ذات حکیم حفیظ؛ وفات ایدنلرک روحلرینی ناصل محافظه ایدر دینلیر می؟ و کُرُ ارضی بر صاپان طاشی گئی چویرن ذات قدیر؛ آخرته گیدن مسافرلرینک یولنده ناصل بو ارضی قالدیره‌جق ویا طاغیده‌جق، دینلیر می؟ هم هیچدن، یکیدن بتون ذی‌حیاتک اوردولرینی بتون جسدلرینک طابورلرنده کمالِ انتظامله ذراتی امرِ **«کُنْ فیکونْ»** ایله قید ایدوب یرلشدیرن، اوردولر ایجاد ایدن ذاتِ ذو الجلال؛ طابورمثال جسدک نظامی آلتنه گیرمکله، بربريله طانیشان ذراتِ اساسیه و اجزایِ اصلیه‌سنی بر صیحه ایله ناصل طویلايه‌بیلیر دینلیر می؟

هم بو بهار حشرینه بگزه‌ین، دنیانک هر دورنده، هر عصرنده، حتی گيجه گوندوزک تبدیلنده، حتی جوّ هواده بلوطلرک ایجاد و اِفناسنده حشره نمونه و مثال و اماره اولاجق نه قدر نقشلر یاپدیغنی گوزکله گورییورسک. حتی اُگر خیالاً پیک سنه اُول کنیدیکی فرض ایتسه‌ک، صوگره زمانک ایکی جناحی اولان ماضی ایله مستقبلی بربرینه قارشیلادیرسه‌ک؛ عصرلر، گونلر عددنجه مثال حشر و قیامتک نمونه‌لرینی گوره‌جکسک. صوگره بو قدر نمونه و مثاللری مشاهده ایتدیگک حالده، حشر جسمانی‌ی عقلدن اوزاق گوروب اِستبعاد ایتمکله انکار

ایتسه‌ئ؛ نه قدر دیوانه‌لك اولدیغنی سن ده آڭلارسڭ. باق فرمانِ اعظم، بحث ایتدیگمز حقیقته دائر نه دییور:

﴿فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

الحاصل: حشره مانع هیچ بر شی یوقدر. مقتضی ایسه هر شیدر. اوت محشرِ عجائب اولان شو قوجه ارضی، عادی بر حیوان گبی اّماته و اّحیا ایدن و بشر و حیوانه خوش بر بشیک، گوزل بر گمی یاپان و گونشی اونلره شو مسافرخانه‌ده ایشیق ویریجی و ایصیندیریجی بر لامبا ایدن، سیّاراتی ملکلرینه طیّاره یاپان بر ذاتڭ، بو درجه محتشم و سرمدی ربوبیتی و بو درجه معظّم و محیط حاکمیتی؛ اّلبته یالکّز بویله گچیجی، دوامسز، بی قرار، اّهمّیتسز، متغیّر، بقاسز، ناقص، تکمّلسز امورِ دنیا اوزرنده قورولماز و طورماز. دیمک اوڭا شایسته، دائمی، برقرار، زوالسز، محتشم بر دیارِ آخر وار. باشقه باقی بر ملکتی واردر. بزی اونڭ ایچون چالیشدیرر. اورایه دعوت ایدر و اورایه نقل ایده‌جگنه؛ ظاهرده حقیقته گچن و قربِ حضورینه مشرّف اولان بتون اّرواح نیّره اّصحابی، بتون قلوبِ منوره اّقطابی، بتون عقولِ نورانیه اّربابی شهادت ایدیورلر و بر مکافات و مجازات اّحضار ایتدیگنی متّفقّا خبر ویریورلر و مکرّرّا پک قوّتلی وعد و پک شدّتلی تهدید ایدر، نقل ایدرلر.

خلف الوعد ایسه هم ذلّت، هم تذلّدر. هیچ بر جهتله جلالِ قدسیتنه یاناشه‌ماز. خلف الوعد ایسه یا عفودن، یا عجزدن گلیر. حالبوکه کفر؛

جنایتِ مطلقه در، (حاشیه) عفو قابل دگل. قدیرِ مطلق ایسه، عجزدن منزّه و مقدّسدر. شاهدر، مخبرلر ایسه؛ مسلک‌لرنده، مشربلرنده، مذهبلرنده مختلف اولدقلری حالده کمالِ إتّفاق ایله شو مسئله‌نک اساسنده متّحددرلر. کثرّجه تواتر درجه‌سندهدرلر، کیفیتجه إجماع قوّتندهدرلر. موقعجه هر بری نوع بشرک بر ییلدیزی، بر طائفه‌نک گوزی، بر ملّک عزیزدرلر. أهْمیتجه شو مسئله‌ده هم اهلِ إختصاص، هم اهلِ إثباتدرلر. حالبوکه بر فنده ویا بر صنعتده ایکی اهلِ إختصاص، بیگلر باشقه‌لردن مرجّحدرلر و إخبارده ایکی مثبت، بیگلر نافیلره ترجیح ایدیلیر. مثلاً رمضان هلالنک ثبوتنی إخبار ایدن ایکی آدم، بیگلر منکرلرک إنکارلرینی هیچه آتارلر.

الحاصل: دنیاده بوندن داها طوغری بر خبر، داها صاغلام بر دعوا، داها ظاهر بر حقیقت اولماز. دیمک، شبهه‌سز دنیا بر مزرعه‌در. محشر ایسه بر بیدردر، خارماندر. جنّت، جهنّم ایسه برر مخزندر.

اوننجی حقیقت: بابِ حکمت، عنایت، رحمت، عدالتدر. إسمِ حکیم، کریم، عادل، رحیمک جلوه‌سیدر.

(حاشیه): اوت کفر، موجوداتک قیمتنی إسقاط و معناسزلقله إتهام ایتدیگندن، بتون کائناته قارشى بر تحقیر و موجودات آیینهلرنده جلوّه‌ آسمایِ إنکار اولدیغندن بتون أسماءِ إلهیه قارشى بر تزییف و موجوداتک وحدانیته اولان شهادتلرینی ردّ ایتدیگندن بتون مخلوقاته قارشى بر تکذیب اولدیغندن؛ إستعدادِ إنسانىِ اويله إفساد ایدر که، صلاح و خیرى قبوله لیاقتی قالماز. هم بر ظلمِ عظیمدر که، عموم مخلوقاتک و بتون أسماءِ إلهیه‌نک حقوقنه بر تجاوزدر. ایشته شو حقوقک محافظه‌سى و نفسِ کافر خیره قابلیتسزلگی، کفرک عدم عفوینى إقتضا ایدر.

﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ شو معنایِ إفاده ایدر.

هیچ ممکن میدر که: شو بقاسز مسافرخانه دنیاده و شو دوامسز میدان
 امتحانده و شو ثباتسز تشهیرگاه ارضده بو درجه باهر بر حکمت، بو درجه
 ظاهر بر عنایت و بو درجه قاهر بر عدالت و بو درجه واسع بر مرحمتك
 آثارینی گوسترن مالک الملک ذو الجلالك دائره مملکتنده و عالم ملک و ملکوتنده
 دائمی مسکنلر، ابدی ساکنلر، باقی مقاملر، مقیم مخلوقلر بولونمايوب شو
 گورونن حکمت، عنایت، عدالت، مرحمتك حقیقتلری هیچه اینسین؟.. هم
 هیچ قابل میدر که او ذات حکیم، شو انسانی بتون مخلوقات ایچنده کندینه
 کلی مخاطب و جامع بر آینه یاپوب بتون خزائن رحمتك مشتملاتنی اوکا
 طاتدیرسین، هم طارتدیرسین، هم طانیتدیرسین، کندینی بتون اُسماسیله اوکا
 بیلدیرسین، اونی سوسین و سؤدیرسین.. صوگره او بیچاره انسانی او ابدی
 مملکتنه گوندرمسین؟ او دائمی سعادتگاه دعوت ایدوب مسعود ایتمه سین؟

هم هیچ معقول میدر که، حتی چکردك قدر هر بر موجوده بر آغاج قدر
 وظیفه یوکی یوکلہ سین، چیچکلی قدر حکمتلری بیندیرسین، ثمره لری قدر
 مصلحتلری طاقسین ده بتون او وظیفه یه، او حکمتلره، او مصلحتلره دنیایه
 متوجه یالکز بر چکردك قدر غایه ویرسین! بر خردل قدر اُهمیتی اولمیان دنیوی
 بقاسنی غایه یاپسین! و بونلری، عالم معنایه چکردكلر و عالم آخرته بر مزرعه
 یاپماسین! تا حقیقی و لایق غایه لری ویرسینلر. و بو قدر مهم احتفالات
 مهمه بی غایه سز، بوش، عبث بیراقسین. اونلرک یوزینی عالم معنایه، عالم آخرته
 چویرمسین؟ تا اصل غایه لری و لایق میوه لرینی گوسترسین. اوت هیچ ممکن
 میدر که: بو شیلری بویله خلاف حقیقت یایمقله کندی اوصاف حقیقیه سی
 اولان حکیم، کریم، عادل، رحیمك ضدلریله (حاشا ثم حاشا) متصف
 گوستروب حکمت و کرمه، عدل و رحمتنه دلالت ایدن بتون کائناتك حقائقنی

تکذیب ایتسین، بتون موجوداتک شهادتترینی ردّ ایتسین، بتون مصنوعاتک دلاتترینی إبطال ایتسین؟

هم هیچ عقل قبول ایدر می که، انسانک باشنه و ایچنده کی حواسنه صاحپلری عددنجه وظیفه لر یوکلتسین ده، یالکز بر صاح حکمنده اوکا بر اجرت دنیویه ویرسین؛ عدالت حقیقیه سنه ضد اولارق و حکمت حقیقیه سنه منافی، معناسز ایش یاپسین؟

هم هیچ ممکن میدر که، بر آغاجه طاقدیغی نتیجه لر، میوه لر مقدارنجه هر بر ذی حیاته، بلکه لسان گبی هر بر عضوینه، بلکه هر بر مصنوعه او درجه حکمتلری، مصلحتلری طاقمقله کندیسینک بر حکیم مطلق اولدیغنی اثبات ایدوب گوسترسین، صوگره بتون حکمتلرک اُک بیوگی و بتون مصلحتلرک اُک مهمی و بتون نتیجه لرک اُک اُزمی و حکمتی حکمت، نعمتی نعمت، رحمتی رحمت ایدن و بتون حکمتلرک، نعمتلرک، رحمتلرک، مصلحتلرک منبعی و غایه سی اولان بقا و لقای و سعادت ابدیه یی ویرمه یوب ترک ایده رک، بتون ایشلرینی عبثیت مطلقه درکه سنه دوشورسون و کندینی او ذاته بگزتسین که؛ اویله بر سرای یاپار، هر بر طاشنده بیگلرجه نقشلر، هر بر طرفنده بیگلر زینتلر و هر بر منزلنده بیگلر قیمتدار آلات و لوازمات بیتیه بولوندیرسین ده صوگره اوکا طام یاپماسین، هر شی چوروسون، بیهوده بوزولسون. حاشا و کلا! خیر مطلقدن خیر گلیر، جمیل مطلقدن گوزلک گلیر، حکیم مطلقدن عبث بر شی گلمز. اوت هر کیم فکرًا تاریخه بینوب ماضی جهتنه گیتسه، شو زمان حاضرده گوردیگمز منزل دنیا، میدان إبتلا، مشهر اُشیا گبی، سنه لر عددنجه وفات ایتمش منزللر، میدانلر، مشهرلر، عالملر گوره جک. صورتجه، کیفیتجه بربرندن آیری اولدقلری حالده؛ إنتظامجه، عجائبجه، صانعک قدرت و حکمتی

گوسترمکجه بربرینه بگزُر. هم گوره جک که؛ او ثباتسز منزلرده، او دوامسز میدانلرده، او بقاسز مشهرلرده او قدر باهر بر حکمتک إنتظاماتی، او درجه ظاهر بر عنایتک إشاراتی، او مرتبه قاهر بر عدالتک أماراتی، او درجه واسع بر مرحمتک ثمراتی گوره جک. بصیرتسز اولماق شرطيله یقیناً بيله جک که: او حکمتدن داها اَکمل بر حکمت اولاماز و او آثاری گورونن عنایتدن داها اَجل بر عنایت قابل دگل و او أماراتی گورونن عدالتدن داها اَجل بر عدالت یوقدر و او ثمراتی گورونن مرحمتدن داها اَشل بر مرحمت تصوّر ایدیلمز.

اگر فرض محال اولارق شو ایشلری چویرن، شو مسافرلری و مسافرخانه لری دگیشدیرن سلطانِ سرمدینک دائرهٔ مملکتنده دائمی منزلر، عالی مکانلر، ثابت مقاملر، باقی مسکنلر، مقیم اهلای، مسعود عبادی بولونمازسه؛ ضیا، هوا، صو، طوپراق گبی قوتلی و شموللی درت عناصرِ معنویه اولان حکمت، عدالت، عنایت، مرحمتک حقیقتلرینی نفی ایتمک و او عناصرِ ظاهریه گبی، گورونن وجودلرینی إنکار ایتمک لازم گلیر. چونکه شو بقاسز دنیا و مافیها، اونلرک تام حقیقتلرینه مظهر اولامدیغی معلومدر. اگر باشقه یرده دخی اونلره تام مظهر اولاجق مکان بولونمازسه، او وقت گوندوزی طولدیران ضیایی گوردیگی حالده، گونشک وجودینی إنکار ایتمک درجه سنده بر دیوانه لکله، شو هر شیده بولونان گوزیمز اوکنده کی حکمتی إنکار ایتمک، شو نفسمزده و اکثر اشیاده هر وقت مشاهده ایتدیگمز عنایتی إنکار ایتمک و شو پک قوتلی أماراتی گورونن عدالتی إنکار ایتمک (حاشیه) و شو هر یرده گوردیگمز مرحمتی إنکار ایتمک لازم

(حاشیه): اوت عدالت ایکی شقدر. بری مثبت، دیگری منفیدر. مثبت ایسه، حق صاحبنه حقّی ویرمکدر. شو قسم عدالت، بو دنیاده بداعت درجه سنده إحاطه سی واردر. چونکه "اوچنجی حقیقت" ده إثبات ایدیلدیگی گبی؛ هر شیئک إستعداد لسانيله و إحتیاج

گلدیگی گبی؛ شو کائناتده گوردیگمز إجراآت حکیمانه و أفعالِ کریمانه و إحساناتِ رحیمانه نك صاحبنی (حاشا ثم حاشا) سفیه بر اویونجی، غدار بر ظالم اولدیغنی قبول ایتمك لازم گلیر که، نهایتسز محال بر إنقلابِ حقائقدر. حتی هر شیئك وجودینی و کندی نفسك وجودینی إنکار ایدن أحمق سوفسطائیلر دخی بونك تصوّرینه قولای قولای یاناشه مزلر.

الحاصل: شو گورونن شئونات، دنیاده کی وسعتلی إجتماعاتِ حیاتیه و سرعتلی إفتراقاتِ موتیه و حشمتلی طویلانمار و چابوق طاغیلمه لر و عظمتلی إحتفالات و بیوک تجلیات ایله و اونلرك بو عالمه عائد بو دنیایِ فانیده قیصه بر زمانده معلومز اولان ثمراتِ جزئیهلری، أهْمیتسز و موقت غایه لری مابیننده هیچ مناسبت اولمادیغندن، عادتاً كوچك بر طاشه بر بیوك طاغ قدر حکمتلر، غایه لر طاقمق؛ بر بیوك طاغه، بر كوچك طاش گبی موقت بر غایه جزئیه ویرمگه بگزر که؛ هیچ بر عقل و حکمته اویغون گله مز.

دیئك شو موجودات و شئونات ایله و دنیایه عائد غایه لری اورته سننده بو درجه نسبتسزلک، قطعياً شهادت ایدر که؛ بو موجوداتك یوزلری عالم معنایه

فطری لسانیه و إضطرار لسانیه فاطر ذو الجلالدن ایستدیگی بتون مطلوباتی و وجود و حیاته لازم اولان بتون حقوقی مخصوص میزانلرله، معین ئولچولرله بالمشاهده ویریور. دیئك عدالتك شو قسمی، وجود و حیات درجه سننده قطعی واردر.

ایکنجی قسم منفیدر که، حقسزلری تربیه ایتمکدر. یعنی حقسزلرك حقنی، تعذیب و تجزیه ایله ویریور. شو شق ایسه چندان تمامیه شو دنیاده تظاهر ایتمیور. فقط او حقیقتك وجودینی إحساس ایده جك بر صورتده حدسز إشارات و أمارات واردر. أجمالاً: قَوْم عاد و ثموددن طوت، تا شو زمانك متمرّد قوملرینه قدر گلن سیللۀ تأذیب و تازیانۀ تعذیب، غایت عالی بر عدالتك حکمران اولدیغنی حدس قطعی ایله گوستریور.

متوجّهدر، مناسب میوه‌لری اوراده ویریور و گوزلری اسماءِ قدسیهیه دقت ایدیورلر، غایه‌لری او عالمه باقیور. و ئوزلری دنیا طوپراغی آلتنده، سنبللری عالم مثالده انکشاف ایدیور. انسان استعدادی نسبتنده بوراده اکیور و اکیلیور، آخرنده محصول آلیور.

أوت شو أشیانك أسماءِ إلهیهیه و عالم آخرته متوجّه یوزلرینه باقسهك گوره‌جكسك كه؛ معجزه قدرت اولان هر بر چكردكك بر آعاج قدر غایه‌سی وار. كلمه حکمت اولان هر بر چیچكك (حاشیه) بر آعاج چیچكلری قدر معنالی وار و او خارقه صنعت و منظومه رحمت اولان هر بر میوه‌نك، بر آعاجك میوه‌لری قدر حكمتلری وار. بزلره رزق اولماسی ایسه؛ او بیگلر حكمتلرندن بر تك حكمتدر كه، وظیفه‌سی بیتر، معناسنی إفاده ایدر، وفات ایدر، معده‌مزده دفن ایدیلیر. مادام بو فانی أشیاء، باشقه یرده باقی میوه‌لر ویرلر و دائمی صورتلر بیراقیر و باشقه جهته ابدی معنالر إفاده ایدر، سرمدی تسبیحات یاپار. و انسان ایسه، اونلرك شو جهتنه باقان یوزلرینه باقمقله انسان اولور، فانیده باقی‌یه یول بولور.

دیمك، بو حیات و موت ایچنده یووارلانان، طوپلانونب طاغیلان موجودات ایچنده باشقه مقصد وار. تمثیلده قصور یوقدر: شو أحوال، تقلید و تمثیل

(حاشیه): سؤال: اگر دینسه: نه‌دن اُك چوق مثاللری چیچكدن و چكردكدن و

میوه‌دن گتیریورسك؟

الجواب: چونكه اونلر هم معجزاتِ قدرتك اُك آتیقه‌لری، اُك خارقه‌لری، اُك نازنیلریدرلر. هم اهل طبیعت و اهل ضلالت و اهل فلسفه، اونلرده کی قلم قدر و قدرتك یازدیغی اینجه خطی اوقویه‌مدقلری ایچون اونلرده بوغولملشر، طبیعت باتاقلغنه دوشملشر.

ایچون تشکیل و ترتیب ایدیلن أحواله بئزر. ناصل بیوک مصرفله قیسه اجتماعلر، طاغیلمه لر یاپیلیور. تا صورتلر آلیسین، ترکیب ایدیلسین، سینه ماده دائم گوسترلسین. اونئ گبی، بو دنیاده قیسه بر مدّت ظرفنده حیاتِ شخصیّه و حیاتِ اجتماعیّه گچیرمه نئ بر غایه سی شودر که؛ صورتلر آلینوب ترکیبایدیلسین، نتیجه عمللری آلینوب حفظ ایدیلسین. تا بر جمع اکبرده محاسبه سی گورولسون و بر مشهر أعظمده گوسترلسین و بر سعادتِ عظمايه استعدادی گوسترلسین. دیمک حدیث شریفده "دنیا آخرت مزرعه سیدر" دییه بو حقیقی إفاده ایدیور.

مادام دنیا وار. و دنیا ایچنده بو آثاريله حکمت و عنایت و رحمت و عدالت وار. ألبته دنیانئ وجودی گبی قطعی اولارق آخرت ده وار. مادام دنیاده هر شی بر جهته ده او علمه باقیور. دیمک اورایه گیدیلیور. آخرتی إنکار ایتمک، دنیا و مافیهایي إنکار ایتمک دیمکدر. دیمک أجل و قبر إنسانی بکله دیگی گبی، جنت و جهنم ده إنسانی بکله یور و گوزله یور.

اون برنجی حقیقت: بابِ إنسانیتدر. اسم حَقَّ جلوه سیدر.

هیچ ممکن میدر که: جنابِ حق و معبودِ بالحق، إنسانی شو کائنات ایچنده ربوبیتِ مطلقه سنه و عموم عالمله ربوبیتِ عامّه سنه قارشى أئْ أهْمِیتلی بر عبد و خطاباتِ سبحانیّه سنه أئْ متفکّر بر مخاطب و مظهریتِ أسماسنه أئْ جامع بر آیینّه و اونی اسمِ أعظمک تجلیسنه و هر اسمده بولونان اسمِ أعظمک مرتبه سنئ تجلیسنه مظهر بر أحسن تقویمده أئْ گوزل بر معجزه قدرت و خزائن رحمتک مشتملاتنی طارقمق، طانیمق ایچون أئْ زیاده میزان و آلتله مالک بر مدقق و نهایتسر نعمتلیرنه أئْ زیاده محتاج و فنادن أئْ زیاده متألّم و بقایه أئْ زیاده مشتاق و حیوانات ایچنده أئْ نازک و أئْ نازدار و أئْ فقیر و أئْ محتاج و حیات

دنیویه جه اُڭ متألم و اُڭ بدبخت و إستعدادجه اُڭ علوی و اُڭ یوکسک صورتده، ماهیتده یاراتسین ده، اوئی مستعد اولدیغی و مشتاق اولدیغی و لایق اولدیغی بر دار اُبدییه گوندرمیوب، حقیقتِ إنسانیهی ابطال ایدهرک کندی حقایقته طابان طابانه ضد و حقیقت نظرنده چرکین بر حقسزلق ایتسین!

هم هیچ قابل میدر که: حاکمِ بالحق، رحیمِ مطلق؛ إنسانه اوپله بر إستعداد ویروب، یر ایله گوکلر و طاغلر تحمّلندن چکیندیگی اُمانتِ کبرایی تحمّل ایدوب، یعنی کوچوجک جزئی ئولچولریله، صنعتجقلریله خالقنڭ محیط صفتلرینی، کلّی شئونانی، نهایتسز تجلیاتی ئولچه رک بیلوب؛ هم یرده اُڭ نازک، نازنین، نازدار، عاجز، ضعیف یاراتوب؛ حالبوکه بتون یرڭ نباتی و حیوانی اولان مخلوقاتنه بر نوع تنظیمات مأموری یاپوب، اونلرڭ طرزِ تسبیحات و عبادتلیرینه مداخله ایتدیروب، کائناتده کیِ اِجراآتِ اِلهیه کوچوجک مقیاسده بر تمثیل گوستروب، ربوبیتِ سبحانییهی فعلاً و قالاً کائناتده اعلان ایتدیرمک، ملکلرینه ترجیح ایدوب خلافت رتبه سنی ویردیگی حالده؛ اوڭا بتون بو وظیفه لرینڭ غایه سی و نتیجه سی و ثمره سی اولان سعادتِ اُبدیهی ویرمه سین؟ اوئی بتون مخلوقاتنڭ اُڭ بدبخت، اُڭ بیچاره، اُڭ مصیبتزده، اُڭ دردمند، اُڭ ذلیل بر درکه یه آتوب؛ اُڭ مبارک، نورانی و آلتِ تسعید بر هدیه حکمتی اولان عقلی او بیچاره یه اُڭ مشئوم و ظلمانی بر آلتِ تعذیب یاپوب، حکمتِ مطلقه سنه بوسبتون ضد و مرحمتِ مطلقه سنه کلّیا منافی بر مرحمتسزلک ایتسین. حاشا و کلا!

الحاصل: ناصل حکایه تمثیلیه ده بر ضابطڭ جزداننه و دفترینه باقوب گورمش ایدک که؛ هم رتبه سی، هم وظیفه سی، هم معاشی، هم دستورِ حرکتی، هم جهازاتی بزه گوستردی که؛ او ضابط، او موقت میدان ایچون دگل، بلکه

مستقر بر مملکتە گیدەجک دە اوڭا گوره چالیشیور. عینا اونڭ گچی؛ انسانڭ قلب جزداننده کی لطائف و عقل دفتزنده کی حواس و استعدادنده کی جهازات، تماماً و متّفقاً سعادتِ ابدیهیه متوجّه و اوڭا گوره ویریلمش و اوڭا گوره تجهیز ایدیلمش اولدیغنه اهل تحقیق و کشف متّفقدرلر. اُزجمله:

مثلاً عقلڭ بر خدمتکاری و تصویرجیسی اولان قوّه خیالییه دینلسه که: "سڭا بر میلیون سنه عمر ایله سلطنتِ دنیا ویريله جک، فقط آخرده مطلقاً هیچ اولاجقسڭ." توهم الدائمہ مق، نفس قاریشمہ مق شرطیله "اوخ" یرینه "آه" دییه جک و تأسّف ایده جک. دیمک اڭ بیوک فانی، اڭ کوچک بر آلت و جهازاتِ انسانیه یی طوبوره میور. ایشته بو استعداددندر که، انسانڭ اُبدہ اوزانمش اُمملری و کائناتی إحاطه ایتمش افکارلری و اُبدی سعادتلریڭ انواعنه یاییلمش آرزولری گوسترر که؛ بو انسان اُبد ایچون خلق ایدیلمش و اُبدہ گیده جکدر. بو دنیا اوڭا بر مسافرخانه در و آخرته بر انتظار صالونیدر.

اون ایکنجی حقیقت: باب الرسالة و التنزیلدر. ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ اڭ جلوه سیدر.

هیچ ممکن میدر که: بتون انبیا معجزه لرینه اِستناد ایدهرک سوزینی تأیید ایتدکلری و بتون اولیا کشف و کرامت لرینه اِستناد ایدوب دعواسنی تصدیق ایتدکلری و بتون اُصفیا تحقیقاتنه اِستناد ایدهرک حَقّانیتنه شهادت ایتدکلری رسولِ اکرم صلی الله علیه و سلّمڭ تحقّق ایتمش بیڭ معجزاتڭ قوْتنه اِستناد ایدوب بتون قوْتیله، هم قرق وجهله معجزه اولان قرآن حکیم بیڭلر آیاتِ قطعیه سنه اِستناد ایدهرک، بتون قطعیتله آچدقلری آخرت یولنی و کشاد ایتدکلری جَنّت قپوسنی، سینک قنادی قدر قوْتی بولونمیان واهی وهملر، نه حدّی وار که قپاته بیلسین!

گچن حقیقتلردن آڭلاشیلدی که؛ حشر مسئلهسی اویله راسخ بر حقیقتدر که، گُرهُ اَرْضی یرندن قالدیره جق، قیروب آتاجق بر قوّت او حقیقتی صارصه ماز. زیرا او حقیقتی جناب حق بتون اُسما و صفاتک إقتضاسی ايله تثبیت ایدیور و رسول اُکرمی بتون معجزات و براهینیه تصدیق ایدیور و قرآن حکیم بتون حقائق و آیاتیه اوئی إثبات ایدیور و شو کائنات بتون آیاتِ تکوینیه و شئوناتِ حکیمانهسی ايله شهادت ایدیور. عجباً هیچ ممکن میدر که؛ حشر مسئلهسنده واجب الوجود ايله بتون موجودات (کافرلر مستشنا اولارق) إتّفاق ایتمش اولسون، قیل قدر قوّتی اولمیان شبهه لِر، شیطانی وسوسه لِر او طاغ گبی حقیقتِ راسخه عالییه یی صارصسین، یرندن قالدیرسین؟ حاشا و کلا!

صاقین ظن ایتمه، دلائلِ حشریه، بحث ایتدیگمز اون ایکی حقیقته منحصردر. خایر، بلکه یالکُز قرآن حکیم، گچن شو اون ایکی حقیقتلری بزه درس ویردیگی گبی، داها بیگلر وجوهه إشارت ایدوب، هر بر وجه قوی بر اُماره در که: خالقمز بزی بو دار فاندین بر دارِ باقی یه نقل ایده جکدر.

هم صاقین ظن ایتمه که: حشری إقتضا ایدن اُسماءِ إلهیه، بحث ایتدیگمز گبی یالکُز حکیم، کریم، رحیم، عادل، حفیظِ إسملرینه منحصردر. خایر، بلکه کائناتک تدبیرنده تجلّی ایدن بتون اُسماءِ إلهیه، آخرتی إقتضا ایدر، بلکه إستلزام ایدر.

هم ظن ایتمه که، حشره دلالت ایدن کائناتک آیاتِ تکوینیهسی، شو گچن بحث ایتدیگمزه منحصردر. خایر، بلکه اُکثر موجوداتده صاغه صوله آچیلیر پرده لِر گبی وجه و کیفیتلری واردر که؛ بر وجهی صانعه شهادت ایتدیگی گبی،

دیگر وجهی ده حشره إشارت ایدر. مثلاً: إنسانك أحسن تقویمده کی حسنِ مصنوعیتی، صانعی گوستردیگی گبی؛ او أحسن تقویمده کی قابلیتِ جامعه‌سیله قیصه بر زمانده زوال بولماسی، حشری گوسترر. بعض کرّه بر وجهله ایکی نظره باقیلسه؛ هم صانعی، هم حشری گوسترر. مثلاً اکثر اشیاده گورونن حکمتك تنظیمی، عنایتك تزیینی، عدالتك توزینی و رحمتك تلطیفی؛ ناصلکه ماهیتلرینه باقیلسه، بر صانع حکیم، کریم، عادل، رحیمك دستِ قدرتندن چیقدیغنی گوستررلر. اونك گبی، بونلرك قوتی و حدسزلکلریله برابر، شونلرك مظهرلری اولان شو فانی موجوداتك اهمیتسز و آز یاشاماسنه باقیلسه، آخرت گورونور. دیمك كه، هر شی لسانِ حال ایله ﴿أَمَنْتُ بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ اوقویور و اوقوتدیریور.

خاتمه

گچن اون ایکی حقیقت، بربرینی تأیید ایدر، بربرینی تکمیل ایدر، بربرینه قوت ویرر. بتون اونلر بردن إتحاد ایدرهك نتیجه‌یی گوسترر. هانگی وهمك حدی وار؛ شو دمیر گبی، بلکه ألباس گبی اون ایکی محکم سورلری دلوب گچه‌ییلسین. تا حصنِ حصینده اولان حشر ایمانی‌یی صارصسین!

﴿مَا خَلَقُكُمْ وَلَا بِعُتُكُمُ إِلَّا كُنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ آیتِ کریمه‌سی إفاده ایدیور

كه: بتون إنسانلرك خلق اولنمسی و حشر ایدیلمسی، قدرتِ إلهیه نسبةً بر تك إنسانك خلقی و حشری گبی آساندر. أوت اویله‌در. "نقطه" نامنده بر رساله‌ده حشر بختنده شو آیتك إفاده ایتدیگی حقیقتی تفصیلاً یازمشم. بوراده

يالكز بر قسم تمثيلاتيله خلاصه سنه بر إشارت ايدة جگز. اگر ايسترسه اڭ او "نقطه" يه مراجعت ايت.

مثلا: ﴿وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰى﴾ (تمثيله قصور يوق) ناصلكه "نورانيت"

سريله، گونشك جلوه سي كندی إختياريله اولسه ده، بر ذره يه سهولتله ويرديكي جلوه يي، عين سهولتله حدسز شفافاته ده ويرر.

هم "شفافيت" سريله، بر ذره شفافه نك كوچك گوز بيكي گونشك عكسني آلماسنده، دكزك گنیش يوزينه مساويدر.

هم "انتظام" سريله، بر چوجق پارمغيله گمي صورتنده كي اويونجني چويرديكي گي، قوجه مان بر دريدنوطي ده چويرر.

هم "إمثال" سريله، بر قوماندان بر تك نفری بر "آرش" آمريله تحريك ايتديكي گي، بر قوجه اوردويي ده عين كلمه ايله تحريك ايدر.

هم "موازنه" سريله، جو فضا ده بر ترازى كه، اويله حقيقي حساس و او درجه بيوك فرض ايدلم كه؛ ايكي جويز ترازينك ايكي گوزينه قونولسه حس ايدر و ايكي گونشي ده إستيعاب ايدوب طارتار. او ايكي كفه سنده بولونان ايكي جويزي بريني سماواته، بريني يره اينديرن عين قوتله، ايكي شمس بولونسه؛ بريني عرشه، ديگريني فرشه قالديرر، اينديرر.

مادام شو عادي، ناقص، فاني ممكناتده نورانيت و شفافيت و انتظام و إمثال و موازنه سرلريله، اڭ بيوك شي اڭ كوچك شيئه مساوي اولور. حدسز حسابسز شيلر بر تك شيئه مساوي گورونور. البته قدير مطلق ذاتي و نهايتسز

و غایت کمالده اولان قدرتمک نورانی تجلیاتی و ملکوتیت اشیانک شفافیتی و حکمت و قدرک انتظاماتی و اشیانک اوامر تکوینییه سنه کمال امتثالی و ممکناتک وجود و عدمک مساواتندن عبارت اولان ایمکاننده کی موازنه سی سرّیله؛ آز چوق، بیوک کوچک اوکا مساوی اولدیغی گی، بتون انسانلری بر تک انسان گی بر صیحه ایله حشره گتیره بیلیر. هم بر شیئک قوّت و ضعفجه مراتبی، او شیئک ایچنه ضدّینک مداخله سیدر. مثلا حرارتک درجاتی، صوغوغک مداخله سیدر. گوزللگک مراتبی، چرکینلگک مداخله سیدر. ضیانک طبقاتی، قراکغک مداخله سیدر. فقط بر شی ذاتی اولسه، عارضی اولمازسه، اونک ضدّی اوکا مداخله ایده مز. چونکه جمع ضدّین لازم گلیر. بو ایسه، محالدر. دیمک اصل، ذاتی اولان بر شیده مراتب یوقدر. مادام قدیر مطلقک قدرتی ذاتیدر، ممکنات گی عارضی دگلدر و کمال مطلقده در. اونک ضدّی اولان عجز ایسه، محالدر که تداخل ایتسین. دیمک بر بهاری خلق ایتمک، ذات ذو الجلالنه بر چیچک قدر أهوندر. اگر اسبابه إسناد ایدیلسه؛ بر چیچک بر بهار قدر آغیر اولور. هم بتون انسانلری إحیا ایدوب حشر ایتمک، بر نفسک إحیاسی گی قولایدر.

مسئله حشرک باشندن بورایه قدر اولان تمثیل صورتلرینه و حقیقتلرینه دائر اولان بیاناتمز، قرآن حکیمک فیضندنر. نفسی تسلیمه قلبی قبوله إحضاردن عبارتدر. اصل سوز ایسه قرآنکدر. زیرا سوز اودر و سوز اونکدر. دیکلهیه لم:

﴿فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَانْظُرْ إِلَىٰ آثارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۖ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ۖ يَا أَيُّهَا

النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾ يَوْمَ تَرَوُنَّهَا تُذْهِلُ كُلَّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَ بَيْنَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٣﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٤﴾ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿٥﴾ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿٦﴾ وَاخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٧﴾ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿٨﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٩﴾ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا ﴿١٠﴾ يَوْمَئِذٍ يَصُدُّ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿١١﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿١٢﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿١٣﴾ الْقَارِعَةُ ﴿١٤﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿١٥﴾ وَمَا أَذْرِيكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿١٦﴾ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿١٧﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿١٨﴾ فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿١٩﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢٠﴾ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٢١﴾ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ﴿٢٢﴾ وَمَا أَذْرِيكَ مَا هِيَ ﴿٢٣﴾ نَارُ حَامِيَةٍ ﴿٢٤﴾ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هَوٍ ﴿٢٥﴾ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

داها بونلر گبی آیاتِ بیناتِ قرآنیہی دیکلہ یوب، آمنا و صدقنا دیہلم.

﴿أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَأَكْتَهُ وَكُتِبَ وَرُسُلُهُ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرُهُ وَ
شَرُّهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَالنَّارَ حَقٌّ وَ

أَنَّ الشَّفَاعَةَ حَقٌّ وَأَنَّ مُنْكَرًا وَنَكِيرًا حَقٌّ وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الطَّيِّبِ وَاشْرَفِ وَأَكْمَلِ وَأَجْمَلِ ثَمَرَاتِ طُوبَاءِ
رَحْمَتِكَ الَّتِي أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَوَسِيلَةً لَوْصُولِنَا إِلَى أَزِينِ وَأَحْسَنِ وَ
أَجْلَى وَأَعْلَى ثَمَرَاتِ تِلْكَ الطُّوبَاءِ الْمُتَدَلِّيَةِ عَلَى دَارِ الْآخِرَةِ أَيِ الْجَنَّةِ *
اللَّهُمَّ أَجِرْنَا وَاجِرْنَا مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلْنَا وَأَدْخِلِ وَالِدَيْنَا الْجَنَّةَ مَعَ
الْأَبْرَارِ بِجَاهِ نَبِيِّكَ الْمُخْتَارِ * آمِينَ ﴿﴾

أی شو رساله بی انصاف ایله مطالعه ایدن قارداش! دییه، نیچون بو "اوننجی
سوزی" بردن تامیله آکلایه مییورم و تمام آکلامدیغ ایتچون صیقیلمه! چونکه
ابن سینا گبی بر داهی حکمت، ﴿الْحَشْرُ لَيْسَ عَلَى مَقَائِسَ عَقْلِيَّةٍ﴾ دیمش.
"ایمان ایدرز، فقط عقل بو یولده گیده مز" دییه حکم ایتمشدر. هم بتون علماء
إسلام: "حشر، بر مسئله نقلیه در، دلیلی نقلدر. عقل ایله اوکا گیدلمز." دییه
متفقاً حکم ایتدکلری حالده، البته او قدر درین و معنا پک یوکسک بر یول؛
بردن بره بر جاده عمومیة عقلیه حکمنه گچه مز. قرآن حکیمک فیضیه و خالق
رحیمک رحمتیه، شو تقلیدی قیریلش و تسلیمی بوزولش عصرده، او درین و
یوکسک یولی شو درجه إحسان ایتدیگندن پیک شکر ایتملی یز. چونکه ایمانمزک
قورتولمسنه کافی گلیر. فهم ایتدیگمز مقدارینه ممنون اولوب تکرار مطالعه ایله
إزدیادینه چالیشملی یز.

حشره عقل ايله گيدلمه مسنك بر سرى شودر كه: حشرِ اعظم، اسمِ اعظمك
 تجليسييله اولديغندن، جنابِ حقك اسمِ اعظمك و هر اسمك اعظمى
 مرتبه سنده كى تجليسييله ظاهر اولان افعالِ عظيمه يي گورمك و گوسترمكله،
 حشرِ اعظم بهار گي قولاي اثبات و قطعى اذعان و تحقيقي ايمان ايديلير. شو
 اونجى سوزده فيضِ قرآن ايله اويله گورولويور و گوستريلويور. يوقسه عقل، طار
 و كوچك دستورلريله كندى باشنه قالسه عاجز قالير، تقليده مجبور اولور.

اونجى سوزك مهم بر ذيلي و لاحقه سنك برنجى پارچه سى

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ۖ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَ
 الْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ۖ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ
 مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ۖ وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ
 خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ۖ وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ
 أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۖ وَ مِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اخْتِلَافُ

الْسِّنَتِكُمْ وَالْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿١٣٢﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ
يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٣٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ
بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿١٣٤﴾ وَلَهُ مَنْ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَه قَانِتُونَ ﴿١٣٥﴾ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ
أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٣٦﴾

ایمانک بر قطبئی گوسترن بو سماوی آیات کبرانک و حشری إثبات ایدن شو
قدسی براهین عظمانک بر نکته اکبری و بر حجّت اعظمی؛ بو "طوقوزنجی
شعاع" ده بیان ایدیله جک.

لطیف بر عنایت ربّانیه در که: بوندن اوتوز سنه اوّل أسکی سعید، یازدیغی
تفسیر مقدمه سی "محاکمات" نامنده کی اثرک آخرنده؛ "ایکنجی مقصد:
قرآنده حشره إشارت ایدن ایکی آیت تفسیر و بیان ایدیله جک. **نَحْوُ بِسْمِ اللَّهِ**

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" دیوب طورمش. داها یازهمامش. خالق رحیممه دلائل و
أمارات حشریه عددنجه شکر و حمد اولسون که، اوتوز سنه صوگره توفیق
إحسان ایلدی. اوت بوندن طوقوز اون سنه اوّل، او ایکی آیتدن برنجی آیت
اولان:

﴿فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُنْجِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ فرمانِ إلهينك ايكي پارلاق و چوق قوتلى حجتلىرى و تفسيرلىرى بولونان اوننجى سوز ايله يگرى طوقوزنجى سوزى انعام ايتدى. منكرلىرى صوصديردى. هم ايمان حشرينك هجوم ايديلمز او ايكي متين قلعه سندن طوقوز و اون سنه صوگره ايكنجى آيت اولان باشده مذکور آيات اكبرك تفسيرىنى بو رساله ايله اكرام ايتدى. ايشته بو طوقوزنجى شعاع؛ مذکور آياتيله اشارة ايدىلن طوقوز على مقام و بر اهميتلى مقدمه دن عبارتدر.

مقدمه

(حشر عقیده سنځ، پک چوق روحی فائده لرندن و حیاتی نتیجه لرندن بر تک نتیجه جامعہ پی اختصار ایله بیان و حیاتِ انسانیہ په خصوصاً حیاتِ اجتماعیہ سنه نه درجه لزوملی و ضروری اولدیغنی اظهار و بو ایمان حشری عقیده سنځ پک چوق حجت لرندن بر تک حجتِ کلیه پی اجمال ایله گوسترمک و او عقیده حشریه نه درجه بدیهی و شبهه سز بولوندیغنی إفاده ایتمکدن عبارت اولارق "ایکی نقطه" در.)

برنجی نقطه: آخرت عقیده سی؛ حیاتِ اجتماعی و شخصیهٔ انسانیہ نځ اُسّ الأساسی و سعادتک و کمالاتک اساساتی اولدیغنه، یوزر دلیل لرندن بر مقیاس اولارق یالځز درت دانه سنه اشارت ایده جگړ:

برنجیسی: نوع بشرک همان یاریسنی تشکیل ایدن چوجققر، یالځز جنت فکریله، اونلره دهشتلی و آغلاتیجی گورونن ئولوملره و وفاتلره قارشی طایانه بیلیرلر و غایت ضعیف و نازک وجودلرنده بر قوّه معنویه بولابیلیرلر و هر شیدن چابوق آغلايان غایت مقاومتسز مزاج روحلرنده، او جنت ایله بر اُمید بولوب مسرورانه یاشایه بیلیرلر. مثلاً جنت فکریله دیر: "بنم کوچک قارداشم ویا آرقداشم ئولدی، جنتک بر قوشی اولدی. جنتده گزر، بزدرن داها گوزل یاشار." یوقسه هر وقت اطرافنده کندی گبی چوجققرک و بیوکلرک ئولوملری، او ضعیف بیچاره لرک اُنَدیشه لی نظرلینه چاریمسی؛ مقاومتلرینی و قوّه معنویه لرینی زیر و زیر ایده رک گوزلریله برابر روح، قلب، عقل گبی بتون لطائفی دخی اوپله آغلاتدیره جق، یا محو اولوب ویا دیوانه بر بدبخت حیوان اولاجقدی.

ایکنجی دلیل: نوع انسانک (بر جهتهده) نصفی اولان اختیارلر، یالکز حیات اُخروییه ایله یاقینلرنده بولونان قبره قارشى تحمّل ایده‌بیلیرلر. و چوق علاقه‌دار اولدقلری حیاتلرینک یاقینده سومنسنه و گوزل دنیالرینک قیامسنه مقابل بر تسلی بولاییلیرلر و چوق حکمنه گچن سریع التأثر روحلرنده و مزاجلرنده، موت و زوالدن چیقان اَلم و دهشتلی مایوسیتیه قارشى، آنجق حیات باقیه امیدیه مقابله ایده‌بیلیرلر. یوقسه او شفقتیه لایق محترملر و سکونته و إستراحت قلبیهیه چوق محتاج او اُندیشه‌لی بابالر و آنالر، اوילה بر واولیاء روحی و بر دغدغه قلبی حسن ایده‌جکلردی که؛ بو دنیا اونلره ظلمتلی بر زندان و حیات دخی قساوتلی بر عذاب اولوردی.

اوپنجی دلیل: انسانلرک حیات اجتماعیه سنک مداری اولان گنجلر، دلیقانیلر، شدت غلیانده اولان حسّیاتلرینی و إفراطکار بولونان نفس و هوالرینی تجاوزاتدن و ظلملردن و تخریباتدن طوردیران و حیات اجتماعیه‌نک حسن جریاننی تأمین ایدن؛ یالکز جهنم فکریدر. یوقسه جهنم اُندیشه‌سی اولمازسه **﴿الْحُكْمُ لِلْغَالِبِ﴾** قاعده‌سیله او سرخوش دلیقانیلر، هوساتلری پشینده بیچاره ضعیفلره، عاجزلره، دنیایی جهنمه چوپیره‌جکلردی و یوکسک انسانیتی غایت سفلی بر حیوانیتیه دوندیره‌جکلردی.

دردنجی دلیل: نوع بشرک حیات دنیویه‌سنده اُک جمعیتلی مرکز و اُک اساسلی زنبک و دنیوی سعادت ایچون بر جنت، بر ملجأ، بر تحصّن‌گاه ایسه؛ عائله حیاتیدر. و هرکسک خانه‌سی، کوچک بر دنیاسیدر. و او خانه و عائله حیاتک حیاتی و سعادتیه ایسه؛ صمیمی و جدی و وفادارانه حرمت و حقیقی و شفقتلی و فداکارانه مرحمت ایله اولاییلیر و بو حقیقی حرمت و صمیمی

مرحمت ايسه؛ اُبدى بر آرقداشلق و دائمى بر رفاقت و سرمدى بر برابرلك و حدسز بر زمانده و حدودسز بر حياتده بربريله پدرانہ، فرزندانه، قارداشانه، آرقداشانه مناسبترلر بولونمق فكريله، عقيدہ سيله اولاييلير.

مثلا دير: "بو حرمم، اُبدى بر عالمده، اُبدى بر حياتده، دائمى بر رفيقہ حياتمدر. شيمديلك اختيار و چركين اولمش ايسه ده ضررى يوق. چونكه اُبدى بر گوزللكى وار، گلہ جك. و بويله دائمى آرقداشلق خاطر ايجون هر بر فداكارلغى و مرحمتى ياپارم." ديهرك او اختياره قاريسنه، گوزل بر حورى گي محبتله، شفقتله، مرحمتله مقابله ايده بيلير. يوقسه قيصه جق بر ايكي ساعت صورى بر رفاقتدن صوگره اُبدى بر فراق و مفارقتہ اوغرايان آرقداشلق؛ اُلبته غايت صورى و موقت و اساسسز، حيوان گي بر رقت جنسيه معناسنده و بر مجازى مرحمت و صنعى بر حرمت ويړه بيلير. و حيواناتده اولديغى گي؛ باشقه منفعتلر و سائر غالب حسلر، او حرمت و مرحمتى مغلوب ايدوب او دنيا جنتنى، جهنمه چويرر.

ايشته ايمان حشرينك يوزر نتيجه سندن بريسي؛ حيات اجتماعيہ انسانيه تعلق ايدر. و بو تك نتيجه نك ده يوزر جهتندن و فائده لرندن مذكور درت دليله سائرلى قياس ايديلسه آگلاشيلير كه: حقيقت حشريه نك تحققي و وقوعى؛ انسانيتك علوى حقيقتى و كللى حاجتى درجه سنده قطعيدر. بلكه انسانك معدہ سنده كى احتياجك وجودى، طعاملرك وجودينه دلالت و شهادتندن داها ظاهر در و داها زياده تحققي بيلدير. و اگر بو حقيقت حشريه نك نتيجه لى انسانيتدن چيقسه؛ او چوق اهميتلى و يوكسك و حياتدار اولان انسانيت ماهيتى، مردار و ميقروب يوواسى بر لاشه حكمنه سقوط ايده جگنى اثبات

ایدر. بشرکِ اداره و أخلاق و اجتماعیاتی ایله چوق علاقه‌دار اولان اجتماعیون و سیاسیون و أخلاقیونک قولاق‌لری چینلا سین! گلسینلر، بو بوشلغی نه ایله طولدییره بیلیرلر و بو درین یاره‌لری نه ایله تداوی ایده بیلیرلر؟

ایکنجی نقطه: حقیقتِ حشریه‌نک حدسز برهانلردن سائر اُرکانِ ایمانیهدن گلن شهادت‌لرک خلاصه‌سندن چیقان بر برهانی، غایت مختصر بر صورتده بیان ایدر. شویله که:

حضرتِ محمد علیه الصلاة والسلامک رسالتنه دلالت ایدن بتون معجزه‌لری و بتون دلائلِ نبوتی و حقانیتنک بتون برهانلری، بردن حقیقتِ حشریه‌نک تحقّقنه شهادت ایده‌رک اثبات ایدرلر. چونکه بو ذاتک بتون حیاتنده بتون دعواری، وحدانیتدن صوگره حشرده تمرکز ایدیور. هم عموم پیغمبرلری تصدیق ایدن و ایتدیرن بتون معجزه‌لری و حجّت‌لری، عین حقیقته شهادت ایدر. هم ﴿وَبُرُئِلِهٖ﴾ کلمه‌سندن گلن شهادتی بدهت درجه‌سنه چیقاران، ﴿وَكُتِبَ﴾ شهادتی ده عین حقیقته شهادت ایدر. شویله که:

باشده قرآن معجز البیانک حقانیتنی اثبات ایدن بتون معجزه‌لری، حجّت‌لری و حقیقت‌لری، بردن حقیقتِ حشریه‌نک تحقّقنه و وقوعنه شهادت ایدوب اثبات ایدرلر. چونکه قرآنک همان اوچدن بریسی حشردر و اکثر قیصه سوره‌لرینک باشلرنده غایت قوتلی آیاتِ حشریه‌در. صریحًا و إشارةً بیگلر آیاتیله عین حقیقتی خبر ویرر، اثبات ایدر، گوسترر. مثلاً:

﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ۝ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۝ إِذَا السَّمَاءُ

انشَقْتُ ❖ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ❖ هَلْ أَتَيْكَ حَدِيثُ الْفَاشِيَةِ ❖

گبی، اوتوز قرق سورهلرک باشلرنده بتون قطعیتله حشریهی کائناتاک
أَكْ أَهْمِيَتْلِي وَ وَاجِب بَر حَقِيقَتِي اولدیغنی گوسترمکله برابر، سائر آیتلر دخی او
حقیقتک چشید چشید دلیلرینی بیان ایدوب إقناع ایدر.

عجبا بر تَك آیتک بر تَك إشارتی، گوزیمز اوکنده علوم اسلامیهدہ متعدّد
علمی، کونی حقیقتلری میوه ویرن بر کتابک بویله شهادتلیله و دعوالری ایله،
گونش گبی ظهور ایدن ایمان حشری؛ حقیقتسز اولماسی گونشک إنکاری بلکه
کائناتک عدمی گبی هیچ بر جهت امکانی وار می و یوز درجه محال و باطل
اولماز می؟ عجبا بر سلطانک بر تَك إشارتی یالان اولماق ایچون بعضا بر اوردو
حرکت ایدوب چارپیشدیغی حالده، او پک جدی و عزتلی سلطانک بیگلر
سوزلری و وعدلری و تهدیدلرینی یالان چیقارمق هیچ بر جهته قابل میدر و
حقیقتسز اولمق ممکن میدر؟

عجبا اون اوچ عصرده فاصله سز اولارق حدسز روحلره، عقللره، قیبلره،
نفسلره حق و حقیقت دائره سنده حکم ایدن، تربیه ایدن، اداره ایدن بو معنوی
سلطان ذی شانک بر تَك إشارتی بویله بر حقیقتی إثبات ایتمگه کافی ایکن،
بیگلر تصریحات ایله بو حقیقت حشریهی گوستروب إثبات ایتدکدن صوگره، او
حقیقتی طانیمیان بر أجهل أحمق ایچون جهنم عذاب لازم گلمز می و عین
عدالت اولماز می؟

هم برر زمانه و برر دوره حکم ایدن بتون سماوی صحفلری و مقدس کتابلری
دخی، بتون إستقباله و عموم زمانلره حکمران اولان قرآنک تفصیلاتله،
ایضاحاتله، تکرار ایله بیان و إثبات ایتدیگی حقیقت حشریهی، عصرلینه و

زمانلرینه گوره او حقیقتی قطعی قبول ایله برابر، تفصیلاتسز و پرده‌لی و مختصر بر صورتده بیان، فقط قوّتلی بر طرزده إدّعا و إثباتلری؛ قرآنک دعواسنی بیگلر إمضا ایله تصدیق ایدرلر.

بو بحثک مناسبتیله رسالۀ مناجاتک آخرنده، ایمان بالیوم الآخر رکننه، سائر رکنلرک خصوصًا "رُسُل" و "کُتُب"ک شهادتنی، مناجات صورتده ذکر ایدیلن پک قوّتلی و خلاصه‌لی و بتون اوهاملری ازاله ایدن بر حجتِ حشریه عینًا بورایه گیرییور. شویله که: مناجاتده دیمش:

أی ربّ رحیم! رسول اُکرمکک تعلیمیه و قرآن حکیمک درسیله آکلادم که: باشده قرآن و رسول اُکرمک اولارق بتون مقدّس کتابلر و پیغمبرلر، بو دنیاده و هر طرفده نمونه‌لری گورولن جلاللی و جماللی اِسملریکک تجلّیلری داها پارلاق بر صورتده اُبد الّآبادده دوام ایده‌جگنه و بو فانی عالمده رحیمانه جلوه‌لری، نمونه‌لری مشاهده ایدیلن اِحساناتکک داها شمعشعلی بر طرزده دارِ سعادتده اِستمرارینه و بقاسنه و بو قیصه حیاتِ دنیویه‌ده اونلری ذوق ایله گورن و محبّت ایله رفاقت ایدن مشتاقلرک، اُبدده دخی رفاقتلرینه و برابر بولونمه‌لرینه اِجماع و اِتّفاق ایله شهادت و دلالت و اِشارت ایدرلر.

هم یوزر معجزاتِ باهره‌لرینه و آیاتِ قاطعه‌لرینه اِستنادًا، باشده رسول اُکرم و قرآن حکیمک اولارق بتون نورانی روحلرک صاحب‌لری اولان پیغمبرلر و بتون منور قلبلرک قطبلری اولان ولیلر و بتون کسکین و نورلی عقللرک معدنلری اولان صدّیقینلر، بتون صحفِ سماویه‌ده و کتبِ مقدّسه‌ده سنک چوق تکرار ایله ایتدیگک بیگلر وعدلریگه و تهدیدلریگه اِستنادًا، هم سنک قدرت و رحمت و عنایت و حکمت و جلال و جمال گبی آخرتی اِقتضا ایدن قدسی صفتلریگه،

شأنلریڭه و سنڭ عزّت جلالڭه و سلطنت ربوبیتڭه إعتماڊا، هم آخرتڭ ایزلرینی و ترشحاتنی بیلدیرن حدسز کشفیاتلرینه و مشاهدهلرینه و علم الیقین و عین الیقین درجه سنده بولونان إعتقادلرینه و ایمانلرینه بناءً سعادت أبدیه یی انسانلره مژده له یورلر. أهل ضلالت ایچون جهنم و أهل هدايت ایچون جنت بولوندیغنی خبر ویروب إعلان ایدیورلر. قوتلی ایمان ایدوب شهادت ایدیورلر.

أی قدیر حکیم! أی رحمن رحیم! أی صادق الوعد الکرم! أی عزّت و عظمت و جلال صاحبی قهار ذو الجلال!.. بو قدر صادق دوستلریڭی، بو قدر وعدلریڭی و بو قدر صفات و شئوناتڭی یالانجی چیقارمق، تکذیب ایتمک و سلطنت ربوبیتڭڭ قطعی مقتضیاتنی تکذیب ایدوب یاپمه مق و سنڭ سؤدیڭڭ و اونلر دخی سنی تصدیق و إطاعت ایتمکله کندیلرینی سڭا سؤدیرن حدسز مقبول عبادتڭڭ آخرته باقان حدسز دعالرینی و دعوالرینی ردّ ایتمک، دیڭله مه مک و کفر و عصیان ایله و سنی وعدڭده تکذیب ایتمکله، سنڭ عظمت کبریاڭه طوقونان و عزّت جلالڭه طوقوندیران و الوهیتڭڭ حیثیتنه ایلیشن و شفقت ربوبیتڭی متأثر ایدن أهل ضلالتی و أهل کفری حشرڭ إنکارنده، اونلری تصدیق ایتمکدن یوز بیڭلر درجه مقدّسسڭ و حدسز درجه منزه و عالیسڭ. بویله نهایتسز بر ظلمدن و نهایتسز بر چرکینلکدن، سنڭ او نهایتسز عدالتڭی و نهایتسز جمالڭی و حدسز رحمتڭی، حدسز درجه تقدیس ایدیورز. و بتون قوتمزله ایمان ایدرز که: او یوز بیڭلر صادق آلچیلرڭ و او حدسز طوغری دلال سلطنتڭ اولان انبیاء، اصفیاء، اولیالر، حقّ الیقین، عین الیقین، علم الیقین صورتنده سنڭ أخروی رحمت خزینه لریڭه، عالم بقاده کی إحساناتڭڭ دینه لرینه و دار سعادتده تمامیله ظهور ایدن گوزل إسملریڭڭ خارقه گوزل جلوه لرینه شهادتلی حق و حقیقتدر و إشارتلی طوغری و مطابقدر و

بشارتلىرى صادق و واقعدر. و اولنر بتون حقيقتلرڭ مرجعى و گونشى و حاميسى اولان "حق" اسمىڭ اڭ بيوك بر شعاعى؛ بو حقيقت اكبر حشريه اولديغنى ايمان ايدهر، سىڭ امرڭ ايله سىڭ عبادىڭكه حق دائره سنده درس ويريورلر و عين حقيقت اولارق تعليم ايدويورلر. يا رب! بونلرڭ درس و تعليملىرىڭ حقى و حرمتى ايچون، بزه و رساله نور طلبه لىرنيه ايمان اكمل و حسن خاتمه وير. و بزلرى اولنرڭ شفاعتلىرىنه مظهر ايله، آمين...

هم ناصلىكه قرآنڭ، بلكه بتون سماوى كتابلرڭ حقانيتى اثبات ايدن عموم دليللر و حجّتلر و حبيب اللهڭ بلكه بتون انبيانىڭ نبوتلىرىنى اثبات ايدن عموم معجزه لر و برهانلر، طولايىسىله اڭ بيوك مدّعالرى اولان آخرتڭ تحقّقنه دلالت ايدرلر. عيناً اويله ده، واجب الوجودڭ وجودينه و وحدتنه شهادت ايدن اكثر دليللر و حجّتلر، طولايىسىله ربوبيتڭ و الوهيتڭ اڭ بيوك مدارى و مظهرى اولان دار سعادتڭ و عالم بقانڭ وجودينه، آچيلمه سنده شهادت ايدرلر. چونكه گله جك مقاماتده بيان و اثبات ايديله جگى گيى؛ ذات واجب الوجودڭ هم موجوديتى، هم عموم صفتلىرى، هم اكثر اسملىرى، هم ربوبيت، الوهيت، رحمت، عنايت، حكمت، عدالت گيى وصفلىرى، شأنلىرى لزوم درجه سنده آخرتى اقتضا و وجوب درجه سنده باقى بر عالمى استلزام و ضرورت درجه سنده مكافات و مجازات ايچون حشرى و نشرى ايسترلر. اوت مادام ازلى، ابدى بر الله وار؛ البته سلطنت الوهيتڭ سرمدى بر مدارى اولان آخرت واردر. و مادام بو كائناتده و ذى حياتده غايت حشمتلى و حكمتلى و شفقتلى بر ربوبيت مطلقه وار و گورونويور. البته او ربوبيتڭ حشمتنى سقوطدن و حكمتنى عبثيتدن و شفقتنى غدردن قورتاران ابدى بر دار سعادت بولونه جق و گيريله جك.

هم مادام گوز ايله گورونن بو حدسز انعاملر، احسانلر، لطفلر، كرملىر،

عنایتلر، رحمتلر؛ پرده غیب آرقه‌سنده بر ذاتِ رحمنِ رحیمک بولوندیغنی سونمه‌مش عقللره، ئوله‌مش قیلره گوسترر. ألبته إنعامی إستهزادن و إحسانی آلداتمقدن و عنایتی عداوتدن و رحمتی عذابدن و لطف و کرمی إهانتدن خلاص ایدن و إحسانی إحسان ایدن و نعمتی نعمت ایدن بر عالم باقیده بر حیاتِ باقیه وار و اولاجقدر.

هم مادام بهار فصلنده زمینک طار صحیفه‌سنده خطاسز یوز بیك کتابی بربری ایچنده یازان بر قلم قدرت گوزیمز اوکنده یورولمه‌دن ایشله‌یور. و او قلم صاحبی یوز بیك دفعه عهد و وعد ایتمش که: "بو طار یرده و قاریشق و بربری ایچنده یازیلان بهار کتابندن داها قولای اولارق گنیش بر یرده گوزل و لایموت بر کتابی یازاجغم و سزه اوقوتدیره‌جغم" دییه، بتون فرمانلرده او کتابدن بحث ایدیور. ألبته و هر حالده او کتابک اصلی یازیلمش و حشر و نشر ایله حاشیه‌لری ده یازیلاجق. و عمومک دفترِ أعماللری اونده قید ایدیه‌جک.

هم مادام بو أرض، کثرتِ مخلوقات جهتیه و متمادیًا دگیشن یوز بیگلر چشید چشید أنواع ذوی الحیات و ذوی الأرواحک مسکنی، منشئی، فابریقه‌سی، مشهری، محشری اولماسی حیثیتیه بو کائناتک قلبی، مرکزی، خلاصه‌سی، نتیجه‌سی، سببِ خلقتی اولارق غایت بیوک اوپله بر اهمیتی وار که؛ کوچکلگیله برابر قوجه سماواته قارشى دنک طوتولمش. سماوی فرمانلرده دائما ﴿رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ دینیلیور. و مادام بو ماهیتده کی أرضک هر طرفه حکم ایدن و اکثر مخلوقاتنه تصرف ایدن و اکثر ذی‌حیات موجوداتنی تسخیر ایدوب کندی أطرافنه طویلاتدیران و اکثر مصنوعاتنی کندی هوساتنک هندسه‌سیله و إحتیاجاتنک دستورلریله اوپله گوزلجه تنظیم و تشهیر و تزیین و چوق آنتیقه نوعلرینی لیسته گبی برر یرلرده اوپله طویلاوب سوستلدير

که؛ دگل یالڭز انس و جنّ نظرلرینی، بلکه سماوات اهلنڭ و کائناتنڭ نظر دقتلرینی و تقدیرلرینی و کائنات صاحبنڭ نظر إستحساننی جلب ایتمکله غایت بیوک بر اُهمیت و قیمت آلان و بو حیثیتله بو کائناتنڭ حکمت خلقتی و بیوک نتیجه‌سی و قیمتلی میوه‌سی و اَرْضنڭ خلیفه‌سی اولدیغنی؛ فنلریله، صنعتلریله گوسترن.. و دنیا جهتنده صانع عالمک معجزه‌لی صنعتلرینی غایت گوزلجه تشهیر و تنظیم ایتدیگی ایچون، عصیان و کفریله برابر دنیاده بیراقیلان و عذابی تأخیر ایدیلن و بو خدمتی ایچون إمهال ایدیلوب موقتیت گورن نوع بنی آدم وار.

و مادام بو ماهیتده کی نوع بنی آدم، مزاج و خلقت إعتباریله غایت ضعیف و عاجز و غایت عجز و فقریله برابر حدسز إحتیاجاتی و تألماتی اولدیغی حالده، بتون بتون قوّتنڭ و إختیارینڭ فوقنده اولارق قوجه کُرّه اَرْضی، او نوع إنسانه لزومی بولونان هر نوع معدنلره مخزن و هر نوع طعاملره آنبار و نوع إنساننڭ خوشنه گیده جک هر چشید مالره بر دگان صورتنه گتیرن، غایت قوّتلی و حکمتلی و شفقتلی بر متصرف وار که، بویله نوع إنسانه باقییور، بسله یور، ایستدیگنی ویریور.

و مادام بو حقیقتده کی بر ربّ؛ هم إنسانی سَور، هم کندینی إنسانه سَودیرر، هم باقیدر، هم باقی عالملری وار، هم عدالتله هر ایشی گورور و حکمتله هر شیئی یاپیور. هم بو قیصه حیات دنیویه‌ده و بو قیصه جق عمر بشرده و بو موقت و فانی زمینده او حاکم ازلینڭ حشمت سلطنتی و سرمدیت حاکمیتی یرلشه میور. و نوع إنسانده وقوع بولان و کائناتنڭ إنتظامنه و عدالت و موازنه‌لرینه و حسنِ جمالنه منافی و مخالف چوق بیوک ظلملری و عصیانلری و ولی نعمتنه و اونی شفقتله بسله‌ینه قارشى إهانتلری، إنکارلری، کفرلری بو دنیاده جزاسز قالب، غدار ظالم، راحت ایله حیاتی و بیچاره مظلوم مشقتلر ایچنده

عمرلىرى گىچىرلر. و عموم كائىناتده اثرلىرى گورونن شو عدالت مطلقه نك ماهيتى ايسه؛ دىريلمەك صورتيله او غدار ظالملىك و مأيوس مظلوملىك وفات ايچىنده كى مساواتلىرىنه بتون بتون ضددىر، قالدىرماز، مساعده ايتىمز!

و مادام ناصلىكه كائىناتك صاحى، كائىناتدن زمينى و زميندن نوع انسانى إنتخاب ايدوب غايت بيوك بر مقام، بر أهميت وىرئمش. اويله ده، نوع انساندن دخى مقاصد ربوبيتنه توافق ايدىن و كندىلىرىنى ايمان و تسليم ايله اوڭا سؤدىرن حقيقى انسانلر اولان أنبياء و أولياء و أصفىاي إنتخاب ايدوب كندىنه دوست و مخاطب ايدىرك، اونلرى معجزه لر و توفىقلر ايله إكرام و دشمنلىرىنى سماوى طوقاتلر ايله تعذيب ايدىيور.

و بو قيمتلى، سؤمىلى دوستلردن دخى، اونلرك إمامى و مفخرى اولان محمد عليه الصلاة والسلامى إنتخاب ايدىرك، أهميتلى كُرهُ اَرَضْكَ يارىسىنى و أهميتلى نوع انسانك بشدن بريسنى اوزون عصرلرده اونك نوريله تنوير ايدىيور. عادتاً بو كائىنات اونك ايچون يارادىلمش گى؛ بتون غايه لرى اونك ايله و اونك دىنى ايله و قرآنى ايله تظاهر ايدىيور. و او پك چوق قيمتدار و مىليونلر سنه ياشايه جق قدر حدسز خدمتلىرىك اجرلىرىنى حدسز بر زمانده آلمغه مستحق و لايىق ايكن، غايت مشقتلر و مجاهده لر ايچىنده آلتىمش اوچ سنه گى قيصه جق بر عمر وىرئلمش. عجباً هيچ بر جهتله هيچ بر إمكانى، هيچ بر إحتمالى، هيچ بر قابىلىتى وار مى كه؛ او ذات، بتون أمثالى و دوستلريله برابر دىرئلمسىن و شيمدى ده روڭا دىرى و حى اولماسىن؟ إعدام أبدى ايله مو اولسونلر؟ حاشا، يوز پىك دفعه حاشا و كلاً!.. أوت بتون كائىنات و حقيقت عالم، دىرئلمسىنى دعوا ايدر و حياتنى صاحب كائىناتدن طلب ايدىيور.

و مادام یدنجی شعاع اولان "آیت الکبری" ده هر بری بر طاع قوتنده اوتوز اوج عدد إجماع عظیم إثبات ایتمشلر که: بو کائنات بر اُلدن چیقمش و بر تڪ ذاتک ملکیدر. و کمالاتِ إلهیه نك مداری اولان وحدتنی و اُحدیتنی بداهتله گوسترمشلر و وحدت و اُحدیت ایله بتون کائنات، او ذاتِ واحدک أمربر نفرلری و مسخر مأمورلری حکمنه گچیور و آخرتک گلمسیله، کمالاتی سقوطدن و عدالتِ مطلقه سی مستهزیانه غدرِ مطلقدن و حکمتِ عامه سی سفاهتکارانه عبثیتدن و رحمتِ واسعه سی لاهیانه تعذیبدن و عزتِ قدرتی ذیلانله عجزدن قورتولورلر، تقدس ایدرلر. اُلبته و اُلبته و هر حالده ایمانِ بِاللّٰهک یوزر نکته سندن بو سکر ماداملرده کی حقیقتلرک مقتضاسیله؛ قیامت قوپاجق، حشر و نشر اولاجق، دارِ مجازات و مکافات آچیلاجق. تا که ارضک مذکور اُهمیتی و مرکزی و انسانک اُهمیتی و قیمتی تحق ایده بیلسین و ارض و انسانک خالق و ربّی اولان متصرفِ حکیمک مذکور عدالتی، حکمتی، رحمتی، سلطنتی تقرّر ایده بیلسین و او باقی ربّک مذکور حقیقی دوستلری و مشتاقلری إعدام اُبدیدن قورتولسون و او دوستلرک اُک بیوگی و اُک قیمتداری، بتون کائناتی ممنون و منتدار ایدن قدسی خدمتترینک مکافاتنی گورسون و سلطانِ سرمدینک کمالاتی نقص و قصوردن و قدرتی عجزدن و حکمتی سفاهتدن و عدالتی ظلمدن تنزه و تقدس و تبری ایتسین.

الحاصل: مادام الله وار، اُلبته آخرت وارد...

هم ناصلکه مذکور اوج ارکانِ ایمانیه اونلری إثبات ایدن بتون دلیللریله حشره شهادت و دلالت ایدرلر. او یله ده ﴿وَبِمَلٰئِكَتِهٖ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهٖ وَشَرِّهٖ مِنْ اللّٰهِ تَعَالٰی﴾ اولان ایکی رکنِ ایمانی دخی حشری إستلزام ایدوب قوتلی بر صورتده

عالم بقایه شهادت و دلالت ایدر لر. شوپله که:

ملائکهنځ وجودینی و وظیفه عبودیتلرینی اثبات ایدن بتون دلیلر و حدسز مشاهده لر، مکالمه لر، طولایسیله عالم ارواحځ و عالم غیبځ و عالم بقانځ و عالم آخرتځ و ایلریده جن و انس ایله شنلندیله جځ اولان دار سعادتنځ، جنّت و جهنّمځ وجودلرینه دلالت ایدر لر. چونکه ملکدر بو عالمدری اذنِ اِلهی ایله گوره بیلیر لر و گیر لر و حضرت جبرائیل گبی، انسانلر ایله گوروشن عموم ملائکه مقررین مذکور عالمدرک وجودلرینی و اولر، اولرده گزدکلرینی متّفقاً خبر ویریور لر. گورمدیگمز آمریکا قطعه سنځ وجودینی، اوندن گلنلرکځ اخباریله بدیهی بیلدیگمز گبی؛ یوز تواتر قوتنده بولونان ملائکه اخباراتیلله عالم بقانځ و دار آخرتځ و جنّت و جهنّمځ وجودلرینه او قطعیتده ایمان ایتمک گرکدر و اوپله ده ایمان ایدر ز.

هم یگرمی آلتنجی سوز اولان "رساله قدر" ده "ایمان بالقدر" رکنی اثبات ایدن بتون دلیلر؛ طولایسیله حشره و نشر صحفه و میزان اُکبرده کی موازنه اعماله دلالت ایدر لر. چونکه هر شیئځ مقدراتنی گوزیمز اوځنده نظام و میزان لوحه لرنده قید ایتمک و هر ذی حیاتځ سرگذشت حیاتیه لرینی قوّه حافظه لرنده و چکر دکلرنده و سائر ألواح مثالیه ده یازمق و هر ذی روحځ، خصوصاً انسانلرکځ دفتر اعماللرینی ألواح محفوظه ده تثبیت ایتمک، گچیرمک؛ البته اوپله محیط بر قدر و حکیمانه بر تقدیر و مدقّقانه بر قید و حفیظانه بر کتابت؛ آنجق محکمّه کبراده عمومی بر محاکمه نتیجه سنده دائمی بر مکافات و مجازات ایچون اولابیلیر. یوقسه او إحاطه لی و اینجه دن اینجه اولان قید و محافظه؛ بتون بتون معناسز، فائده سز قالیر؛ حکمته و حقیقته منافی اولور. هم حشر گلمزسه؛ قدر قلمیله یازیلان بو کتاب کائناتځ بتون محقق معناری بوزولور که، هیچ بر جهت

إمكانى اولاماز و او احتمال، بوکائناتک وجودینی إنکار گچی بر محال، بلکه بر هذیان اولور.

الحاصل: ایمانک بش رکنی بتون دلیلرله، حشر و نشرک وقوعنه و وجودینه و دارِ آخرتک وجودینه و آچیلمه سنه دلالت ایدوب ایسترلر و شهادت ایدوب طلب ایدرلر. ایشته حقیقتِ حشریه ناک عظمتنه تام موافق بویله عظمتلی و صارصیلماز دیرکلری و برهانلری بولوندیغی ایچوندر که؛ قرآن معجز الیپانک همان همان اوچدن بریسی حشر و آخرتی تشکیل ایدیور و اونی بتون حقائقنه تمل طاشی و اُسّ الأساس یاپیور و هر شیئی اونک اوستنه بنا ایدیور.

(مقدمه نهایت بولدی.)

ذیلک ایکنجی پارچه سی

(باشده کی آیتک معجزانه إشارت ایتدکلری طوقوز طبقه براهین حشریه یه دائر طوقوز مقامدن "برنجی مقام")

﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ۖ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَ
الْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ۖ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ
مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ﴾

اولان فقرهدهكى فرمان حشره دائر بورادهكى گوستردىگى برهان باهرى و حجت قاطعهسى بيان و ايضاح ايديله جك ان شاء الله. (حاشيه) حياتك يگرى سكرنجى خاصه سنده بيان ايديلمشدر كه: حيات، ايمانك آلتى اركاننه باقوب اثبات ايدىيور. اونلرك تحققنه اشارتلىر ايدىيور. اوت مادام بو كائناتك اوك مهم نتيجهسى و مايهسى و حكمت خلقتى حياتدر. البته او حقيقت عاليه؛ بو فاني، قيصه جق، نقصان، امللى حيات دنيويه يه منحصر دگلدرد. بلكه حياتك يگرى طوقوز خاصه سيله ماهيتنك عظمتى اكلاشيلان شجره حياتك غايهسى، نتيجهسى و او شجره نك عظمتنه لايق ميوهسى؛ حيات ابدىهدر و حيات اخرويهدر و طاشيله و آغاجيله، طوراغيله حياتدار اولان دار سعادتدهكى حياتدر. يوقسه بو حدسز جهازات مهمه ايله تجهيز ايدىلن حيات شجرهسى، دى شعور حقنده، خصوصاً انسان حقنده ميوهسز، فائدهسز، حقيقتس اولمق لازم گله جك و سرمايه جه و جهازاتجه سرچه قوشندن مثلاً يگرى درجه زياده و بو كائناتك و دى حياتك اوك مهم، يوكسك و اهميتلى مخلوقى اولان انسان؛ سرچه قوشندن سعادت حيات جهتنده، يگرى درجه آشاغى دوشوب، اوك بدبخت، اوك ذليل بر بيچاره اولاجق.

هم اوك قيمتدار بر نعمت اولان عقل دخى، گچمش زمانك حزنلىنى و گله جك زمانك قورقولىنى دوشونمك ايله قلب انسانى متماديا اينجيتوب، بر لذته طوقوز امللى قارىشديرديغندن اوك مصيبتلى بر بلا اولور. بو ايسه يوز درجه باطلدر. ديمك بو حيات دنيويه، آخرته ايمان ركنى قطعى اثبات ايدىيور و هر بهارده حشرك اوچ يوز بيكدن زياده نمونه لىنى گوزيمزه گوسترييور. عجباً سنك

(حاشيه): او مقام داها يازيلماش و حيات مسئلهسى حشره مناسبتى ايچون بورايه گيرمش. فقط حياتك آخرنده قدر ركننه اشارتى پك اينجه و دريندر.

جسمگده و سنڭ باغچهگده و سنڭ وطنگده، سنڭ حياتگه لازم و مناسب بتون لوازماتى و جهازاتى، حكمت و عنايت و رحمتله إحضار ايدن و وقتنده يتيشديرن، حتّى سنڭ معدةگڭ بقا و ياشامق آرزوسيله ايتديگى خصوصى و جزئى اولان رزق دعاسنى بيلن و ايشيدن و حدسز لذيد طعاملرله او دعانڭ قبولنى گوسترن و معدهي ممنون ايدن بر متصرفِ قدیر، هيچ ممکن ميدر كه سنى بيلمه سين و گورمه سين و نوعِ انسانڭ اڭ بيوك غايه سى اولان حياتِ أبديه يه لازم اُسبابى إحضار ايتمه سين؟ و نوعِ انسانڭ اڭ بيوك و اڭ اُهميتلى، اڭ لايق و عمومى اولان بقا دعاسنى؛ حياتِ اخرويه نڭ إنشاسيله و جنتڭ ايجاديله قبول ايتمه سين؟ و كائناتڭ اڭ مهمّ مخلوقى، بلكه زمينڭ سلطانى و نتيجه سى اولان نوعِ انسانڭ عرش و فرشى چينلاتان عمومى و غايت قوّتلى دعاسنى ايشيتمه يوب كوچك بر معدة قدر اُهميت ويرمه سين، ممنون ايتمه سين؟ كمالِ حكمتنى و نهايت رحمتنى إنكار ايتديرسين؟ حاشا، يوز بيك دفعه حاشا!..

هم هيچ قابل ميدر كه: حياتڭ اڭ جزئيسنڭ پك گيزلى سسنى ايشيتسين، دردبى ديكله سين، درمان و يرسين و نازبى چكسين و كمالِ إعتنا و إهتمام ايله بسله سين و اوڭا دقتله خدمت ايتديرسين و بيوك مخلوقاتنى اوڭا خدمتكار ياپسين و صوگره اڭ بيوك و قيمتدار و باقى و نازدار بر حياتڭ گوڭ صداسى گبى يوكسك سسنى ايشيتمسين؟ و اونڭ چوق اُهميتلى بقا دعاسنى و نازبى و نيازبى نظره آلماسين؟ عادتاً بر نفرڭ كمالِ إعتنا ايله تهيز و إداره سنى ياپسين و مطيع و محتشم اوردويه هيچ باقمه سين؟ و ذره بى گورسون، گونشى گورمه سين؟ سيورى سينگڭ سسنى ايشيتسين، گوڭ گورولتيسنى ايشيتمسين؟ حاشا، يوز بيك دفعه حاشا!

هم هیچ بر جهتله عقل قبول ایدر می که: حدسز رحمتلی، محبتلی و نهایت درجه‌ده شفقتلی و کندی صنعتنی چوق سَور و کندینی سَودیروب و کندینی سَونلری زیاده سَور بر ذاتِ قدیرِ حکیم، اُکْ زیاده کندینی سَون و سَوملی و سَویلن و صانعنی فطرهٔ پرستش ایدن حیاتی و حیاتک ذاتی و جوهری اولان روحی موتِ اُبدی ایله اعدام ایدوب؛ کندنن او سَوگیلی محبّنی و حبیبنی اُبدی بر صورتده کوسدورسون، طاریلتسین، دهشتلی رنجیده ایدهرک سَر رحمتنی و نورِ محبّتی انکار ایتسین و ایتدیرسین؟ حاشا، یوز پیک دفعه حاشا و کلا!.. بو کائناتی جلوه‌سیله سوسلندیرن بر جمالِ مطلق و عموم مخلوقاتنی سَویندیرن بر رحمتِ مطلقه، بویله حدسز بر چرکینلکدن و قبحِ مطلقدن و بویله بر ظلمِ مطلقدن، بر مرحمتسزلکدن، اُلبته نهایتسز درجه منزهدر و مقدّسدر.

نتیجه: مادام دنیاده حیات وار؛ اُلبته انسانلردن حیاتک سَرینی آکلاپانلر و حیاتی سوءِ استعمال ایتمه‌ینلر دارِ بقاده و جنتِ باقیه‌ده حیاتِ باقیه‌یه مظهر اولاجقلردر، آمنا...

و هم ناصلکه: یر یوزنده بولونان پارلاق شیلرک گونشک عکسلریله پارلامالری و دگزلرک یوزلرنده قبارجقلر، ضیانک لمعه‌لریله پارلایوب سونمه‌لری، آرقه‌لرندن گلن قبارجقلر، گیدنلر گبی ینه خیالی گونشجکلره آیینهلک ایتمه‌لری؛ بالبداهه گوسترییور که: او لمعه‌لر، یوکسک بر تک گونشک جلوّه انعکاسیدرلر و گونشک وجودینی مختلف دیلر ایله یاد ایدیورلر و ایشیق پارمقلریله اوکا ایشارت ایدیورلر. عیناً اوپله ده: ذاتِ حیّ قیومک محیِ اسمنک جلوّه اعظمی ایله برّک یوزنده و بحرک ایچنده کی ذی‌حیاتلرک قدرتِ إلهیه ایله پارلایوب، آرقه‌لرندن گلنلره یر ویرمک ایچون "یا حیّ" دییوب پردّه غیبده گیزلنمه‌لری؛ بر حیاتِ سرمدیه صاحبی اولان ذاتِ حیّ قیومک حیاتنه و وجوبِ وجودینه شهادتله،

إشارتلا ایتدکلری گبی، عموم موجوداتک تنظیمنده اثری گورونن علمِ إلهی یه شهادت ایدن بتون دلیللر و کائناته تصرف ایدن قدرتی إثبات ایدن بتون برهانلر و تنظیم و إدارة کائناتده حکمفرما اولان اراده و مشیعتی إثبات ایدن بتون حجتلر و کلام ربّانی و وحی إلهینک مداری اولان رسالتلری إثبات ایدن بتون علامتلا، معجزه‌لر و هکذا یدی صفاتِ إلهیه شهادت ایدن بتون دلائل، بالإتفاق ذاتِ حیّ قیّومک حیاته دلالت، شهادت، إشارت ایدیورلر. چونکه ناصل بر شیده گورمک وارسه، حیاتی ده واردر. ایشیتمک وارسه، حیاتک علامتیدر. سویله‌مک وارسه، حیاتک وجودینه إشارت ایدر. إختیار، اراده وارسه، حیاتی گوسترر. عیناً اوپله ده؛ بو کائناتده آثارپله وجودلری محقق و بدیهی اولان قدرتِ مطلقه و إدارة شامله و علم محیط گبی صفتلر، بتون دلائللری ایله ذاتِ حیّ قیّومک حیاته و وجوبِ وجودینه شهادت ایدرلر و بتون کائناتی بر گولگه‌سیله ایشیقلاندیان و بر جلوه‌سیله بتون دارِ آخرتی ذراتپله برابر حیاتلانندیان حیاتِ سرمدیه‌سنه شهادت ایدرلر.

هم حیات، ملائکه‌یه ایمان رکننه دخی باقار، رمزاً إثبات ایدر. چونکه مادام کائناتده اُکْ مهمّ نتیجه حیاتدر و اُکْ زیاده إنتشار ایدن و قیمتدارلغی ایچون نسخه‌لری تکثیر ایدیلن و زمین مسافرخانه‌سنی، گلوب گچن قافله‌لرله شنلندیرن ذی‌حیاتلردر و مادام کُرّه اُرض، بو قدر ذی‌حیاتک أنواعپله طولمش و متمادیاً ذی‌حیات أنواعلرینی تجدید و تکثیر ایتمک حکمتپله هر وقت طولار بوشانیر و اُکْ خسیس و چورومش ماده‌لرنده دخی کثرتله ذی‌حیاتلر خلق ایدیلهرک بر محشرِ حوینات اولویور. و مادام حیاتک سوزولمش اُکْ صافی خلاصه‌سی اولان، شعور و عقل؛ و لطیف و ثابت جوهری اولان روح؛ کُرّه اُرضده غایت کثرتلی بر صورتده خلق اولنیورلر. عاداتا کُرّه اُرض، حیات و عقل و شعور و ارواح ایله

إحيا اولوب اويله شنلنديرلمش. ألبته كُرْهُ أَرْضِدن داها لطيف، داها نورانى، داها بيوك، داها أهْمِيَّتلى اولان أَجْرَام سماويه ئولو، جامد، حياتسز، شعورسز قالماسى إِمْكَان خارجنده در. ديمك گوكلرى، گونشلىرى، ييلدizلىرى شنلنديره جك و حياتدار وضعيتنى ويره جك و نتيجه خَلْقَتِ سماواتى گوستره جك و خطاباتِ سبحانيه مظهر اولاجق اولان ذى شعور، ذى حيات و سماواته مناسب سكه نلر، هر حالده سَرِّ حياتله بولونويورلر كه، اونلر ده ملائكه لردر.

هم حياتك سَرِّ ماهيتى، "پيغمبرلره ايمان" ركننه باقوب رمزًا إِبْثَات ايدر. أوت مادام كائنات، حيات ايچون ياراديلمش و حيات دخى حَيِّ قَيُّوم أزلينك بر جلوهُ أعْظَميدر، بر نقش اكمليدر، بر صنعتِ أَجْمَليدر. مادام حياتِ سرمديه، رسوللرُكْ گوندرلمسيله و كتابلرُكْ اينديرلمسيله كنديني گوسترر. أوت اگر كتابلر و پيغمبرلر اولماز ايسه، او حياتِ أْزَلِيه بيلينمز. ناصلكه بر آدمك سويله مسيله ديرى و حياتدار اولديغى آكلاشيلير. اويله ده، بو كائناتك پرده سى آلتنده اولان عالم غيبك آرقه سنده سويله ين، قونوشان، أمر و نهي ايدوب خطاب ايدن بر ذاتك كلماتنى، خطاباتنى گوستره جك پيغمبرلر و نازل اولان كتابلردر. ألبته كائناتده كى حيات، قطعى بر صورتده حَيِّ أزلينك وجوب وجودينه قطعى شهادت ايتديكى گي، او حياتِ أْزَلِيه نك شعاعاتى، جلواتى، مناسباتى اولان "إِرسَالِ رُسُل و إِنْزَالِ كُتُب" ركنلرينه باقار، رمزًا إِبْثَات ايدر و بِالْخَاصَّه رسالتِ مُحَمَّدِيه (عصم) و وحى قرآنى، حياتك روحى و عقلى حكمنده اولديغندن، بو حياتك وجودى گي حَقَانِيَتلى قطعيدر دينله بيلير.

أوت ناصلكه حيات، بو كائناتدن سوزولمىش بر خلاصه در و شعور و حسّ دخى، حياتدن سوزولمىش حياتك بر خلاصه سيدر و عقل دخى، شعوردن و حسدن سوزولمىش، شعورك بر خلاصه سيدر و روح دخى، حياتك خالص و

صافی بر جوهری و ثابت و مستقل ذاتیدر. اویله ده، مادّی و معنوی حیاتِ محمدیه (عصم) دخی؛ حیاتدن و روح کائناتدن سوزولمش خلاصه‌الخلاصه‌در و رسالتِ محمدیه (عصم) دخی کائناتک حسّ و شعور و عقلندن سوزولمش اُک صافی خلاصه‌سیدر. بلکه مادّی و معنوی حیاتِ محمدیه (عصم) (آثارینک شهادتيله) حیاتِ کائناتک حیاتیدر و رسالتِ محمدیه (عصم) شعورِ کائناتک شعوریدر و نوریدر. و وحی قرآن دخی، (حیاتدار حقائقنک شهادتيله) حیاتِ کائناتک روحیدر و شعورِ کائناتک عقلیدر.

أوت، أوت، أوت!.. اگر کائناتدن رسالتِ محمدیه‌نک (عصم) نوری جیقسه، گیتسه، کائنات وفات ایده‌جک. اگر قرآن گیتسه، کائنات دیوانه اولاجق و کُرّه أرض قفاسنی، عقلنی غائب ایده‌جک. بلکه شعورسز قالمش اولان باشنی، بر سیّاره‌یه چارپه‌جق، بر قیامت قوپاره‌جق.

هم حیات، "ایمان بِالْقَدَر" رکننه باقییور، رمزًا إثبات ایدر. چونکه مادام حیات، عالم شهادتک ضیاسیدر و اِستیلا ایدیور و وجودک نتیجه‌سی و غایه‌سیدر و خالقِ کائناتک اُک جامع آیینه‌سیدر و فعالیتِ ربّانیه‌نک اُک مکمل اُمودجی و فهرسته‌سیدر. تمثیلده خطا اولماسین، بر نوع پروگرامی حکمنده‌در. اَلْبَتَه عالم غیب، یعنی ماضی مستقبل، یعنی گچمش و گله‌جک مخلوقاتک حیاتِ معنویه‌لری حکمنده اولان اِنْتَظَام و نظام و معلومیت و مشهودیت و تعین و اَوامِرِ تَکْوِینِیّه‌ی اِمْتِثَالِه مهیا بر وضعیتده بولونملرینی، سَرِّ حیات اِقتِضا ایدیور. ناصلکه بر آغاجک چکردک اَصْلِیسی و کوکی و منتها‌سند و میوه‌لرنده‌کی چکردکلری دخی؛ عینًا آغاج‌گی بر نوع حیاته مظهردرلر. بلکه آغاجک قوانینِ حیاتیه‌سندن داها اینجه قوانینِ حیاتِ طاشیورلر. هم ناصلکه بو حاضر بهاردن اَوَّلِ گچمش گوزک بیراقدیغی تخملر و کوکلر؛ بو بهار گیتدکدن صوگره‌گله‌جک

بهارلرده بیراقه جغی چکردکلر، کوکلر؛ بو بهار گبی، جلوۀ حیاتی طاشیورلر و قوانین حیاتییه تابعدرلر. عینا اوپله ده: شجرۀ کائناتک بتون دال و بوداقلریله هر برینک بر ماضیسی و مستقبل ی وار. گچمش و گله جک طورلردن و وضعیتلرندن متشکل بر سلسله سی بولونور. هر نوع و هر جزئک علم إلهیده مختلف طورلر ایله متعدّد وجودلری، بر سلسله وجود علمی تشکیل ایدر و وجود خارجی گبی، وجود علمی دخی، حیات عمومیۀک معنوی بر جلوه سنه مظهردر که؛ مقدّرات حیاتییه او معنیدار و جانلی ألواح قدریه دن آلینیر.

أوت عالم غیبک بر نوعی اولان عالم ارواح، عین حیات و مادۀ حیات و حیاتک جوهرلری و ذاتلری اولان ارواح ایله طولو اولماسی، ألبته ماضی و مستقبل دینلن عالم غیبک بر دیگر نوعی ده و ایکنجی قسمی دخی جلوۀ حیاته مظهریتی ایستر و إستلزام ایدر. هم بر شیئک وجود علمیسنده کی إنتظام أكمل و معنیدار وضعیتلری و جانلی میوهلری، طورلری، بر نوع حیات معنوییه مظهریتی گوسترر. أوت حیات ازلیه گونشنک ضیاسی اولان، بو مشهود جلوۀ حیات، ألبته یالکز بو عالم شهادته و بو زمان حاضره و بو وجود خارجییه منحصر اولاماز. بلکه هر بر عالم، قابلیته گوره او ضیانتک جلوه سنه مظهردر و کائنات بتون عالمریله او جلوه ایله حیاتدار و ضیادارد. یوقسه نظر ضلالتک گوردیگی گبی، موقت و ظاهری بر حیات آلتنده هر بر عالم بیوک و مدّش برر جنازه و قراکقلی برر ویرانه عالم اولاجقدی.

ایشته قدره و قضایه ایمان رکنک دخی گنیش بر وجهی ده، سرّ حیاتله آکلاشلییور و ثابت اولویور. یعنی ناصلکه عالم شهادت و موجود حاضر اشیا إنتظاملریله و نتیجه لریله حیاتدارلقلری گورونویور. اوپله ده عالم غیبدن صاییلان گچمش و گله جک مخلوقاتک دخی معنّا حیاتدار بر وجود معنویلری و روحلی

برر ثبوتِ علمیلری واردر که؛ لوحِ قضا و قدر واسطه‌سیله او معنوی حیاتلڭ اثری، مقدّرات نامیله گورونور، تظاهر ایدر.

ذیلک اوچنجی پارچه‌سی

حشر مناسبتیله بر سؤال: قرآنده مکرّرًا ﴿إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ هم
﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ﴾ فرمانلری گوسترییور که: حشرِ اعظم بر
آنده زمانسز وجوده گلییور. طار عقل ایسه، بو حدسز درجه خارقه و أمثالسز
اولان مسئله‌یی إذعان ایله قبول ایتمسینه مدار اولاجق مشهود بر مثال ایستر.

الجواب: حشرده، روحلرڭ جسدلره گلمسی وار. هم جسدلرڭ إحیاسی
وار. هم جسدلرڭ إنشاسی وار. اوچ مسئله‌در.

برنجی مسئله: روحلرڭ جسدلرینه گلمسینه مثال ایسه: غایت منتظم بر
اوردونڭ افرادی إستراحت ایچون هر طرفه طاغلمش ایکن، یوکسک صدالی بر
بورو سسیله طویلانملریدر. اوت إسرافیلڭ بوروسی اولان صوری، اوردونڭ
بورازاندن گری اولمادیغی گبی، أبدلر طرفنده و ذرّهلر عالمنده ایکن ازل جانبندن
گن ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ خطابنی ایشیدن و ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ ایله جواب ویرن
أرواحلر، ألبته اوردونڭ نفراتندن بیگلر درجه داها مسخّر و منتظم و مطیعدرلر.
هم دگل یالڭز روحلر، بلکه بتون ذرّهلر دخی، بر اوردوی سبحانی و أمربر
نفرلری اولدیغنی قطعی برهانلرله اوتوزنجی سوز إثبات ایتمش.

ايكنجى مسئله: جسدلرڭ إحياسنه مثال ايسه: چوق بيوك بر شهرده، شنلك بر گيجهده، بر تك مركزدن، يوز بيك ألكترىق لامبالرى، عادتا زمانسز بر آنده جانلانمەلرى و ايشيقلانمەلرى گىي، بتون كُره أرض يوزنده دخى، بر تك مركزدن يوز ميليون لامبالره نور ويرمك ممكندر. مادام جناب حقك ألكترىق گىي بر مخلوقى و بر مسافرخانه سنده بر خدمتكارى و بر مومدارى، خالقندن آلديغى تربيه و إنتظام درسيله بو كيفيته مظهر اولويور. ألبته ألكترىق گىي بيكلر نورانى خدمتكارلرينك تمثيل ايتدكلرى، حكمت إلهيه نك منتظم قانونلرى دائره سنده، حشر اعظم طرفه العينده وجوده گله بيلير.

اۋونجى مسئله كه، أجسادك دفعهً إنشاسنك مثالى ايسه: بهار موسمنده بر قاچ گون ظرفنده، نوع بشرك عمومندن بيك درجه زياده اولان عموم آغاجلرڭ بتون ياپراقلىرى، أولكى بهارك عيى گىي بردن مكمل بر صورتده إنشالرى و ينه عموم آغاجلرڭ عموم چيچكلرى و ميوهلرى و ياپراقلىرى، گچمش بهارك محصولاتى گىي، برق گىي بر سرعتله ايجادلرى؛ هم او بهارك مبدألرى اولان حدسز تخمچقلرڭ، چكردكلرڭ، كوكلرڭ، بردن برابر إنتباهلرى و إنكشافلرى و إحيالرى؛ هم كميكردن عبارت اولارق آياقده طوران أموات گىي بتون آغاجلرڭ جنازەلرى بر أمر ايله دفعهً **بَعَثُ بَعْدَ الْمَوْتِ** مظهريتلرى و نشرلرى؛ هم كوچوجك حيوان طائفەلرينك حدسز أفرادلرينك غايت درجهده صنعتلى بر صورتده إحيالرى؛ هم بِالْخاصّه سينكلر قبيلهلرينك حشرلرى و بِالْخاصّه دائما يوزيى، گوزيى، قناديى تميزله مكمله بزه آبدستى و نظافتى إخطار ايدن و يوزيمزى اوقشاين گوزم اوڭنده كى قبيله نك بر سنهده نشر اولان أفرادى، بنى آدمك آدم زمانندن برى گلن عموم أفرادندن فضله اولديغى حالده، هر بهارده سائر قبيلهلر

ایله برابر بر قاچ گون ظرفنده إنشالری و إحیالری، حشرلری؛ ألبته قیامتده أجسادِ إنسانیهنڭ إنشاسنه بر مثال دگل، بلکه بیڭلر مثالدرلر.

أوت دنیا دار الحکمت و آخرت دار القدرت اولدیغندن؛ دنیاده حکیم، مرتّب، مدبّر، مربّی گبی چوق إسملرڭ إقتضاسیله، دنیاده ایجادِ أشیا بر درجه تدریجی و زمان ایله اولماسی؛ حکمت ربّانیهنڭ مقتضاسی اولمش. آخرتده ایسه، حکمتدن زیاده قدرت و رحمتڭ تظاهرلری ایچون مادّیه و مدّته و زمانه و بکلهمگه إحتیاج بیراقمهدن بردن أشیا إنشا ایدیلیور. بوراده بر گونده و بر سنهده یاپیلان ایشلر، آخرتده بر آنده، برلمحهده إنشاسنه إشاره قرآن معجز البیان ﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ فرمان ایدر.

أگر حشرڭ گلمسنی، گله جک بهارڭ گلمسی گبی قطعی بر صورتده آکلامق ایسترسهڭ؛ حشره دائر اوننجی سوز ایله یگرمی طوقوزنجی سوزه دقت ایله باق، گور. أگر بهارڭ گلمسی گبی اینانماز ایسهڭ، گل پارمغنی گوزیمه صوق.

دردنجی مسئله اولان موت دنیا و قیامت قویمسی ایسه: بر آنده بر سیّاره ویا بر قویروقلی ییلدیزڭ أمر ربّانی ایله کرهمزه، مسافرخانهمزه چاریمسی؛ بو خانهمزی خراب ایده ییلیر. اون سنهده یاپیلان بر سرايڭ، بر دقیقهده خراب اولماسی گبی...

ذيلك دردنجى پارچه سى

﴿قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۖ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾

يعنى، انسان دیر: "چورومش كميكلرى كيم دیريلته جك؟" سن دى: "كيم،
اونلرى بدايۀ انشا ايدوب حيات ويرمش ايسه او دیريلته جك."

اوننجى سوزك طوقوزنجى حقيقتك اوچنجى تمثيلنده تصوير ايديلديكى گي؛
بر ذات گوز اوڭنده بر گونده يڭيدن بيوك بر اوردويي تشكيل ايتديكى حالده،
برى ديسه: "شو ذات، افرادی إستراحت ايچون طاغلمش اولان بر طابورى بر
بورو ايله طويلار، طابور نظامى آلتنه گتيره بيلير." سن اى انسان، ديسه ك
"اينامم." نه قدر ديوانه جه بر انكار اولديغنى بيليرسك. عينا اونك گي؛
هيچلكدن، يڭيدن اوردومثال بتون حيوانات و سائر ذى حياتك طابورمثال
جسدلرني كمال إنتظامله و ميزان حكمتله او بدنلرك ذراتنى و لطائفى أمر
﴿كُنْ فَيَكُونُ﴾ ايله قيد ايدوب يرلشديرين و هر قرنده، حتّى هر بهارده روي

زمينده يوز بيكلر اوردومثال ذوى الحياتك انواعلرني و طائفه لرني ايجاد ايدن بر
ذاتِ قدیرِ عليم، طابورمثال بر جسدك نظامى آلتنه گيرمكله بربريله طانيشان
ذراتِ أساسيه و أجزاءِ أصليه يي بر صيحه ايله صورِ إسرافيلك بوروسيله ناصل
طويلايه بيلير؟ إستبعاد صورتنده دينلير مى؟ دينلسه، أبلهجه سنه بر ديوانه لكدر.

هم قرآن كاه اولويور كه؛ جنابِ حَقَّ آخترده خارقه أفعاللرني قله قبول
ايتديرمك ايچون إحضاريه حكمنده و ذهني تصديقه مهيا ايتمك ايچون بر

إعدادیه صورتنده، دنیاده کی عجائب أفعالی ذکر ایدر. ویاخود إستقبالی و أُخروی اولان أفعالِ عجیبهٔ إلهیهی اوپله بر صورتده ذکر ایدر که، مشهودیمز اولان چوق نظیره لریله اونلره قناعتمز گلیر. مثلاً:

﴿أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ تا سوره نك

آخرینه قدر... ایشته شو بحثده حشر مسئله سنده قرآنِ حکیم حشری إثبات ایچون یدی سکز صورتده، مختلف بر طرزده إثبات ایدیور.

أولاً؛ نشئهٔ اولیٰی نظره ویرر. دیر که: نطفه دن علقه یه، علقه دن مضغه یه، مضغه دن تا خلقتِ إنسانیه قدر اولان نشئتگی گوریورسکز. ناصل اولویور که، نشئهٔ أُخریٰی پی إنکار ایدیورسکز؟.. او، اونكِ مثلی، بلکه داها أهونیدر. هم جنابِ حق، إنسانه قارشی ایتدیگی إحساناتِ عظیمه یی ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ

مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ کلمه سیله إشارت ایدوب دیر: "سزه بویله نعمت ایدن بر ذات، سزی باشی بوش بیراقماز که، قبره گیروب قالمه مق اوزره یاتاسکز." هم رمزاً دیر: ئولمش آغاجلرک دیریلوب یشیلنمسنی گوریورسکز. اودون گبی کمیکلرک حیات بولماسنی قیاس ایده میوب إستبعاد ایدیورسکز. هم سماوات و أرضی خلق ایدن، سماوات و أرضک میوه سی اولان إنسانک حیات و مماثلدن عاجز قالیر می؟ قوجه آغاجی إداره ایدن، او آغاجک میوه سنه أهْمِیت ویرمه یوب باشقه سنه مال ایدر می؟ بتون آغاجک نتیجه سنی ترك ایتمکله، بتون أجزاسیله حکمتله یوغرولمش خلقت شجره سنی عبث و بیهوده یاپار می ظن ایدرسکز؟ دیر: حشرده سزی إحیا ایده جک ذات اوپله بر ذاتدر که، بتون کائنات اوڭا أمریر نفر حکمنده در. أمرِ کُنْ فیکونه قارشی کمالِ إنقیاد ایله

سرفرو ایدر. بر بهاری خلق ایتمک، بر چیچک قدر اوڭا أهون گلیر. بتون حیواناتی ایجاد ایتمک، بر سینک ایجاد قدر قدرتنه قولای گلیر بر ذاتدر. اوپله بر ذاته قارشى **﴿مَنْ يُحْيِ الْعِظَامَ﴾** دییوب، قدرتنه قارشى تعجیز ایله میدان اوقونماز.

صوگره **﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾** تعبیرله؛ هر شیئک دیزگینی آئنده، هر شیئک آناختاری یاننده، گیجه و گوندوزی، قیش و یازی بر کتاب صحیفه‌لری گبی قولایجه چوپرر. دنیا و آخرتی ایکی منزل گبی؛ بونی قپار، اونی آچار بر قدیر ذو الجلالدر. مادام بویله‌در، بتون دلائلک نتیجه‌سی اولارق: **﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾** یعنی، قبردن سزی إحیا ایدوب، حشره گنیروب حضور کبریا‌سنده حسابکزی گوره‌جکدر.

ایشته شو آیتلر، حشرک قبولنه ذهنی مهیا ایتدی، قلبی ده حاضر ایتدی. چونکه نظائرینی دنیوی أفعال ایله ده گوستردی.

هم کاه اولوپور که: أفعال أخرویه‌سنی اوپله بر طرزده ذکر ایدر که: دنیوی نظائرلرینی إحساس ایتسین. تا إستبعاد و إنکاره میدان قالماسین. مثلاً: **﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾** إلى آخر.. و **﴿إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ﴾** إلى آخر.. و **﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾** ایشه شو سوره‌لرده، قیامت و حشرده کی إنقلابات عظیمه‌ی و تصرفات ربوبیتی اوپله بر طرزده ذکر ایدر که، إنسان اونلرک نظیره‌لرینی دنیاده مثلاً گوزده، بهارده گوردیگی ایچون، قلبه دهشت ویروب عقله صیغمیان او إنقلاباتی قولایجه قبول ایدر. شو اوچ سوره‌نک مثال إجمالی‌سنه إشارت دخی پک اوزون اولور. اونک ایچون بر تک کلمه‌ی نمونه اولارق

گوستره جگزر. مثلاً: **﴿إِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ﴾** کلمه سیله إفاده ایدر که: حشرده هرکسک بتون أعمالی بر صحیفه ایچنده یازیلی اولارق نشر ایدیلیور. شو مسئله کندی کندینه چوق عجیب اولدیغندن عقل اوکا یول بولاماز. فقط سوره نڭ إشارت ایتدیگی گبی حشر بهاریده باشقه نقطه لرک نظیره سی اولدیگی گبی، شو نشر صحف نظیره سی پک ظاهر در. چونکه هر میوه دار آغاج و چیچکلی بر اونک ده عملری وار، فعللری وار، وظیفه لری وار. أسماء إلهیه یی نه شکله گوستره رک تسبیحات ایتمش ایسه عبودیتلری وار. ایشته اونک بتون بو عمللری تاریخ حیاتلریله برابر عموم چکردکلرنده، تحمجلرنده یازیلوب باشقه بر بهارده، باشقه بر زمینده چیقار. گوستردیگی شکل و صورت لسانیه غایت فصیح بر صورته آنالرینک و أصللرینک أعمالنی ذکر ایتدیگی گبی دال، بوداق، یاپراق، چیچک و میوه لریله صحیفه أعمالنی نشر ایدر. ایشته گوزیمزک اوکنده بو حکیمانه، حفیظانه، مدبرانه، مربیانه، لطیفانه شو ایشی یاپان اودر که، دیر:

﴿إِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ﴾ باشقه نقطه لری بوکا قیاس ایله. قوتک وارسه إستنباط ایت. سکا یاریم ایچون بونی ده سویله یه جگزر. ایشته: **﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾** شو کلام، تکویر لفظیه یعنی صارمق و طویلامق معناسیله پارلاق بر تمثیله إشارت ایتدیگی گبی، نظیرینی دخی ایما ایدر.

برنجی: أوت جناب حق طرفندن عدم و أثیر و سما پرده لرینی آچوب، گونش گبی دنیایی ایشیق لاندیران پیرلانطه مثال بر لامبایی، خزینه رحمتدن چیقاروب دنیایه گوستردی. دنیا قپاندقن صوگره او پیرلانطه یی پرده لرینه صاروب قالدیره جق.

ایکنجی: ویا ضیا متاعنی نشر ایتمک و زمینک قفاسنه ضیایی ظلمتله مناوبه صارمقله موظف بر مأمور اولدیغنی و هر آقشام او مأموره متاعنی دخی

طويلاتديروب گيزلتديگى گې؛ كاه اولور بر بلوط پرده سيله آليش ويريشنى آز ياپار، كاه اولور آى اونك يوزينه قارشى پرده اولور، معامله سنى بر درجه چكر. متاعنى و معاملات دفترلىنى طويلاديغى گې آلتنه او مأمور بر وقت او مأموريتدن انفصال ايده جكدر. حتى هيچ بر سبب عزل بولونمازسه، شيمديلك كوچك، فقط بيومگه يوز طومش يوزنده كى ايكي لكه بيومكله، گونش يرک باشنه اذنِ اِلهى ايله صارديغى ضيائي، أمر ربّانى ايله گرىيه آلوب، گونشك باشنه صاروب "هايدى يرده ايشك قالمادى دير، جهنّم گيت، سكا عبادت ايدوب سنك گې بر مأمور مسخرى صداقتسزلكله تحقير ايدنلى ياق!" دير.

﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ فرمانى لكهلى سياه يوزيله يوزنده اوقور.

ذىلك بشنجى پارچه سى

أوت نصّ حديث ايله نوع بشرک اُك ممتاز شخصيتلى اولان يوز يگرى درت يلك أنبيانك إجماع و تواتر ايله قسماً شهوده و قسماً حقّ اليقينه إستناداً، متّفقاً آخرتك وجودندن و إنسانلرک اورايه سوق ايديله جگندن و بو كائنات خالقنك قطعى وعد ايتديگى آخرتى كتي ره جگندن خبر ويردكلرى گې؛ و اونلرک ويردكلرى خبرى كشف و شهود ايله علم اليقين صورتنده تصديق ايدن يوز يگرى درت مليون أوليانك او آخرتك وجودينه شهادتليله و بو كائناتك صانع حكيمنك بتون أسماسى بو دنيا ده گوستردكلرى جلوه ليله بر عالم بقايى بالبداهه إقتضا ايتدكلرندن ينه آخرتك وجودينه دلالتيله؛ و هر سنه بهارده روى زمينده آياقده طوران حدّ و حساب به گلمز ئولمش آعاجلرک جنازه ليرنى أمر **كُنْ فَيَكُونُ**

ایله إحیا ایدوب **بَعَثُ بَعْدَ الْمَوْتِ** مظهر ایدن و حشر و نشرک یوز بیگلر نمونه سی اولارق نباتات طائفه لرندن و حیوانات ملّت لرندن اوچ یوز ییک نوعلری حشر و نشر ایدن حدسز بر قدرت اُزلیه و حسابسز و اِسرافسز بر حکمت اُبدیه و رزقه محتاج بتون ذی روحلری کمال شفقتله غایت خارقه بر طرزده اِعاشه ایتدیرن و هر بهارده آز بر زمانده حدّ و حسابه گلمز اُنوع زینت و محاسنی گوسترن بر رحمت باقیه و بر عنایت دائمه، بالبداهه آخرتک وجودینی اِستلزام ایله؛ و شو کائناتک اُک مکمل میوه سی و خالق کائناتک اُک سَوَدیگی مصنوعی و کائناتک موجوداتیلله اُک زیاده علاقه دار اولان اِنسانده کی شدید، صارصیلماز، دائمی اولان "عشق بقا" و "شوق اُبدیت" و "آمال سرمدیت" بالبداهه اِشارتی و دلالتیله، بو عالم فانیدن صوگره بر عالم باقی و بر دارِ آخرت و بر دارِ سعادت بولوندیغنی او درجه قطعی بر صورتده اِثبات ایدرلر که: دنیانک وجودی قدر، بالبداهه آخرتک وجودینی قبول ایتمه یی اِستلزام ایدرلر.

(حاشیه)

(حاشیه): اوت ثبوتی بر امری، اِخبار ایتمه نک قولایغی و اِنکار و نفی ایتمه نک غایت مشکل اولدیغی، بو تمثیلدن گورونور. شویله که؛ بری دیسه: میوه لری سوت قونسروه لری اولان غایت خارقه بر باغچه، گرّه اُرض اوزرنده واردر. دیگری دیسه: یوقدر. اِثبات ایدن، یالکز اونک یرینی ویاخود بعض میوه لرینی گوسترمکله قولایجه دعواسنی اِثبات ایدر. اِنکار ایدن آدم، نفینی اِثبات ایتمک ایچون گرّه اُرضی بتون گورمک و گوسترمکله دعواسنی اِثبات ایده ییلیر. عینا اویله ده، جتّی اِخبار ایدنلر یوز بیگلر ترشحاتنی، میوه لرینی، آثارینی گوستردکلرندن قطع نظر، ایکی شاهد صادق ثبوتنه شهادتلی کافی گلیرکن؛ اونی اِنکار ایدن حدسز بر کائناتی و حدسز اُبدی زمانی تماشا ایتمک و گورمک و اُله دکدن صوگره اِنکارینی اِثبات ایده ییلیر، عدمنی گوستره ییلیر. ایشته اُی اِختیار قارداشلر، ایمانِ آخرتک نه قدر قوتلی اولدیغنی آکلايکُز...

مادام قرآن حكيمك بزه ويرديكى اُكْ مهمم بر درس؛ ايمان بالآخرتدر و او
 ايمان ده بو درجه قوتليدر و او ايمانده اويله بر رجا و بر تسلى وار كه؛ يوز ييك
 اختيارلق بر تك شخصه گلسه، بو ايماندن گلن تسلى مقابل گله بيلير. بز
 اختيارلر ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كَمَالِ الْإِيْمَانِ﴾ ديووب اختيارلغمزه سوينملى يز.

نورك بلكجى

اون برنجی سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا ۝ وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَّيَهَا ۝ وَالنَّهَارُ إِذَا جَلَّيَهَا ۝ وَالَّيْلُ إِذَا
يَغْشَاهَا ۝ وَالسَّمَاءُ وَمَا بَنِيهَا ۝ وَالْأَرْضُ وَمَا طَحَاهَا ۝
وَنَفْسٌ وَمَا سَوَّيَهَا ۝ الْخ...﴾

أى قارداش! اگر حکمتِ عالمک طلسمی و خلقتِ انسانک معماىنى و
حقيقتِ صلاتک رموزينى بر پارچه فهم ايتمک ايسترسهک، نفسمله برابر شو
تمثيلى حکايله جگه باق:

بر زمان بر سلطان وارمش؛ ثروتجه اونک پک چوق خزينه لرى واردى. هم او
خزينه لرده هر چشيد جواهر، الماس و زمرد بولونويورمش. هم گيزلى پک عجائب
دفينه لرى وارمش. هم کمالاتجه صنايع غريبه ده پک چوق مهارتى وارمش. هم
حسابسز فنونِ عجيبه يه معرفتى، إحاطه سى وارمش. هم، نهايتسز علوم بديعه يه
علم و إطلاعى وارمش. هر جمال و کمال صاحبي، کندی جمال و کمالنى
گورمک و گوسترمک ايسته مسى سرّنجه؛ او سلطانِ ذى شان دخى ايستدى که،
بر مشهر آچسين، ايچنده سرگيلر ديزسين؛ تا ناسک أنظارنده سلطنتک
حشمتنى، هم ثروتک شعشعه سنى، هم کندی صنعتک خارقه لرينى، هم کندی
معرفتک غريبه لرينى إظهار ايدوب گوسترسين. تا جمال و کمالِ معنويسنى ايکى
وجهله مشاهده ايتسين:

بر وجهی: بالذات نظرِ دقائقِ آشناسیله گورسون.

دیگری: غیرک نظریله باقسین.

بو حکمتہ بناءً، جسیم و گنیش و محتشم بر قصری یایمغه باشلادی. شاهانه بر صورتده دائرهلره، منزلره تقسیم ایدهرک خزینهلرینک درلو درلو مرصعاتیله سوسلندیروب کندی دستِ صنعتک اُک لطیف، اُک گوزل اثرلیله زینتلندیروب، فنونِ حکمتک اُک اینجهلکریله تنظیم ایدوب دوزلتهرک و علومک آثارِ معجزه کارانه لریله دوناتهرق تکمیل ایتدکدن صوگره، هر بر طعام و نعمتلیرینک بتون چشیدلرندن اُک لذیلرینی جامع سفره لر، او سرایده قوردی. هر بر طائفه یه لایق بر سفره تعین ایتدی. او یله سخاوتکارانه، صنعت پرورانه بر ضیافتِ عامّه إحضار ایتدی که، گویا هر بر سفره، یوز صنایعِ لطیفه نک اثرلیله وجود بولمش گبی قیمتلی حدسز نعمتلی سردی. صوگره اقطارِ مملکتنده کی اهای و رعیتی، سیره و تنزه و ضیافته دعوت ایتدی. صوگره بر یاورِ اکرمنه سرایک حکمتلرینی و مشتملاتک معنالرینی بیلدیهرک اونی استاد و تعریف ایدیچی تعین ایتدی. تا که، سرایک صانعی، سرایک مشتملاتیله اهای یه تعریف ایتسین و سرایک نقشلرینک رموزلرینی بیلدیروب، ایچنده کی صنعتلرینک ایشارتلرینی اوگره توب، دروننده کی منظوم مرصعلر و موزون نقوش نه در؟ و نه وجهله سراي صاحبک کمالاتنه و هنرلرینه دلالت ایتدکلرینی، او سرايه گیرنلره تعریف ایتسین و گیرمهنک آدابنی و سیرک مراسمی بیلدیروب، او گورونمهن سلطاننه قارشنی مرضیاتی دائره سنده تشریفات مراسمی تعریف ایتسین. ایشته او معرف استادک هر بر دائره ده برر عونهنسی بولونویور. کندیسسی اُک بیوک دائره ده شاکردلری ایچنده طورمش، بتون سیرجیلره شویله بر تبلیغاتده بولونویور. دییور که:

"ای اهای! شو قصرک ملککی اولان سیّدیمز، بو شیلرک اظهاریله و بو سراپی

یپماسیله، کندینی سزه طانیتدیرمق ایسته‌یور. سز دخی اونی طانیگیز و گوزلجه طانیمغه چالیشکز. هم شو تزییناتله کندینی سزه سؤدیرمک ایسته‌یور. سز دخی اونک صنعتنی تقدیر و ایشلرینی إستحسان ایله کندیگزی اوکا سؤدیریگز. هم بو گوردیگیز إحسانات ایله، سزه محبتنی گوسترییور. سز دخی إطاعت ایله اوکا محبت ایدیگز. هم شو گورونن إنعام و إکراملر ایله، سزه شفقتنی و مرحمتنی گوسترییور. سز دخی شکر ایله اوکا حرمت ایدیگز. هم شو کمالاتک آثاریله، معنوی جمالی سزه گوسترمک ایسته‌یور. سز دخی اونی گورمگه و توجّهنی قزانمغه إشتیاقگزی گوستریگز. هم بتون شو گوردیگیز مصنوعات و مزینات اوستنده برر مخصوص سگه، برر خصوصی خاتم، برر تقلید ایدیلمز طره قومقوله، هر شی کنديسنه خاص اولدیغنی و کندي أثرِ دستی اولدیغنی و کنديسی تک و یکتا، إستقلال و إنفراد صاحبی اولدیغنی سزه گوسترمک ایسته‌یور. سز دخی اونی تک و یکتا و مثلسر، نظیرسر بی همتا طانیگیز و قبول ایدیگز." داها بونک گبی، اوکا و او مقامه مناسب سوزلری سیرجیلره سویله‌دی. صوگره، گیرن أهالی ایکی گروهه آیرلایلر:

برنجی گروهی: کندینی طانیمش و عقلی باشنده و قلبی یرنده اولدقلری ایچون، او سرايک ایچنده کی عجائبلره باقدقلری زمان دیدیلر: "بونده بیوک بر ایش وار." هم آکلا دیلر که: بیهوده دگل، عادی بر اویونجق دگل. اونک ایچون مراق ایتدیلر. "عجبا طلسمی نه‌در، ایچنده نه وار؟" دیوب دوشونورکن، بردن او معرّف استادک بیان ایتدیگی نطقنی ایشیتدیلر. آکلا دیلر که، بتون أسرارک آناختارلری اونده‌در. اوکا متوجّه گیتدیلر و دیدیلر: "السلام علیک یا أيّها الاستاد! حقّا، شویله بر محتشم سرايک، سنک گبی صادق و مدّق بر معرّفی لازمدر. سیدیمز سکا نه بیلدیرمشسه لطفّا بزه بیلدیریگز." استاد ایسه، اؤل

ذکری گچن نطقری اونلره دیدی. بونلر گوزلجه دیگلدیلر، اییجه قبول ایدوب تام إستفاده ایتدیلر. پادشاهک مرضیاتی دائره‌سنده عمل ایتدیلر. اونلرک شو ادبلی معامله و وضعیتلری او پادشاهک خوشنه گلدیگندن اونلری خاص و یوکسک و توصیف ایدیلمز دیگر بر سرایه دعوت ایتدی، إحسان ایتدی. هم اويله بر جوادِ مَلِکِه لایق و اويله مطیع اَهایِ یه شایسته و اويله ادبلی مسافرله مناسب و اويله یوکسک بر قصره شایان بر صورتده إکرام ایتدی، دائمی اونلری سعادت‌لندیردی.

ایکنجی گروه ایسه؛ عقللری بوزولمش، قیلری سوغمش اولدقلرندن، سرایه گیردکلری وقت، نفسلرینه مغلوب اولوب لذتلی طعاملردن باشقه هیچ بر شیئه إلتفات ایتمدیلر؛ بتون او محاسندن گوزلرینی قپادیلر و او استادک إرشاداتندن و شاکردلرینک ایقازاتندن قولاقلرینی طیقادیلر. حیوان گبی ییه‌رک اویقویه طالیدیلر. ایچیلمه‌ین، فقط بعض شیلر ایچون إحضار ایدیلن إکسیرلردن ایچدیلر. سرخوش اولوب اويله باغردیلر، قاریشدیردیلر؛ سیرجی مسافرلری چوق راحتسز ایتدیلر. صانع ذی‌شانک دستورلرینه قارشى ادبسلرکده بولونیدیلر. سرای صاحبنک عسکرلری ده اونلری طوتوب، اويله ادبسلرله لایق بر چپسه آتدیلر.

أی بنمله بو حکایه‌یی دیگله‌ین آرقداش! ألبته آکلا‌دک که: او حاکم ذی‌شان بو قصری، شو مذکور مقصدلر ایچون بنا ایتمشدر. شو مقصدلرک حصولی ایسه، ایکی شیئه متوقّفدر:

بریسى: شو گوردیگمز و نطقنی ایشیتدیگمز استادک وجودیدر. چونکه او بولونمازسه، بتون مقصدلر بیهوده اولور. چونکه آکلا‌شیلماز بر کتاب، معلّمسز اولسه؛ معناسز بر کاغددن عبارت قالیر.

ایکنجیسی: اُهایلی، او استادڭ سوزینی قبول ایدوب دیکلمه سیدر. دیمک، وجود استاد وجود قصرڭ داعیسیدر و اُهایلنڭ اِستماعی، قصرڭ بقاسنه سبیدر. اوایله ایسه دینله بیلیر که: شو استاد اولماسه ایدی، او مَلِک ذی شان شو قصری بنا ایتمزدی. هم ینه دینله بیلیر که: او استادڭ تعلیماتی اُهایلی دیکلمه مدکلری وقت، اَلبته او قصر تبدیل و تحویل ایدیله جک.

أی آرقداش! حکایه بوراده بیتدی. اُگر شو تمثیلڭ سَرینی آڭلادڭسه باق، حقیقتڭ یوزینی ده گور:

ایشته او سرای، شو عالمدر که؛ طاوانی، تبسّم ایدن ییلدیزلرله تنویر ایدیلمش گوک یوزیدر. طابانی ایسه، شرقدن غربه گوناگون چیچکلرله سوسلندیلمش یر یوزیدر. او مَلِک ایسه، ازل اُبد سلطانی اولان بر ذاتِ مقدّسدر که، یدی قات سماوات و اَرْض و ایچلرنده اولان هر شی، کندیلرینه مخصوص لسانلرله او ذاتی تقدیس ایدوب تسبیح ایدیورلر. هم اوایله بر مَلِکِ قدیر که، سماوات و اَرْضی آلتی گونده یاراته رق عرش ربوییتنده طوروب؛ گیجه و گوندوزی، سیاه و بیاض ایکی خط گبی بربری آرقه سی صیره دوندیروب، کائنات صحیفه سنده آیاتی یازان؛ و گونش، آی، ییلدیزلر اُمرینه مسخّر ذی حشمت و ذی قدرت صاحبیدر. او سرايڭ منزللری ایسه، شو اون سکز پیک عالمدر که، هر بریسی کندینه لایق بر طرز ایله تزیین و تنظیم ایدیلمشدر. ایشته او سرایده گوردیگڭ صنایع غریبه ایسه، شو عالمده گورونن قدرتِ اِلْهِیَه نڭ معجزه لیدر. و او سرایده گوردیگڭ طعاملر ایسه؛ شو عالمده، هله یاز موسمنده، هله بارلا باغچه لرنده رحمتِ اِلْهِیَه نڭ ثمراتِ خارقه لرنه اِشارتدر. و اوراده کی اوجاق و مطبخ ایسه، بوراده قلبنده آتش اولان اَرْض و سطح اَرْضدر. و اوراده تمثیلده گوردیگڭ گیزی دَفینه لرڭ جوهرلری ایسه، شو حقیقتده اَسْمَاءِ قدسیّه اِلْهِیَه نڭ جلوه لرنه مثالدر. و

تمثیلده گوردیگمز نقشلر و او نقشلرک رمزلی ایسه، شو عالمی سوسلندیرن منتظم مصنوعات و موزون نقوش قلم قدرتدر که، قدیر ذو الجلالک آسماسنه دلالت ایدرلر. و او استاد ایسه سیدیمز محمد علیه الصلاة والسلامدر. عونہ سی ایسه، أنبیا علیهم السلامدر و شاکردلری ایسه أولیا و أصفیادر. او سرایده کی حاکمک خدمتکارلری ایسه، شو عالمده ملائکه علیهم السلامه إشارتدر. تمثیلده، سیر و ضیافته دعوت ایدیلن مسافرلر ایسه، شو دنیا مسافرخانه سنده جنّ و انس و انسانک خدمتکارلری اولان حیوانلره إشارتدر. و او ایکی فرقه ایسه، بوراده بریسی اهل ایماندر که کتاب کائناتک آیاتک مفسّری اولان قرآن حکیمک شاکردلریدر. دیگر گروه ایسه اهل کفر و طغیاندر که، نفس و شیطانہ تابع اولوب یالکز حیات دنیویه پی طانییان، حیوان گبی بلکه داها آشاعی صاغیر، دیلسز، ضالین گروهیدر.

برنجی قافله اولان سّعدا و أبرار ایسه، ذو الجناحین اولان استادی دیگلدیلر. او استاد هم عیددر؛ عبودیت نقطه سنده ربّنی توصیف و تعریف ایدر که، جناب حقّ درگاهنده امتک ألچیسى حکمندهدر. هم رسولدر؛ رسالت نقطه سنده ربّک احکامنی قرآن واسطه سیله جنّ و انسہ تبلیغ ایدر.

شو بختیار جماعت، او رسولی دیگله یوب قرآنہ قولاق ویردیلر. کندیلرینی، أنواع عباداتک فهرسته سی اولان "نماز" ایله بر چوق مقامات عالیہ ایچنده چوق لطیف وظیفه لرله تلبّس ایتمش گوردیلر. اوت نمازک متنوّع اذکار و حرکاتیلہ إشارت ایتدیگی وظائفی، مقاماتی، مفصّلاً گوردیلر. شویله که:

أولّا: آثاره باقوب، غائبانه معامله صورتنده سلطنت ربوبیتک محاسنه تماشاگر مقامنده کندیلرینی گوردکلرندن؛ تکبیر و تسبیح وظیفه سنی ادا ایدوب

"الله أَكْبَرُ" ديديلر.

ثانيًا: أسماءِ قدسيهٔ إلهيه نك جلوله‌رى اولان بدايعنه و پارلاق أثرلرينه دلاللق مقامنده گورونمكله "سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ" ديهرك تقديس و تحميد وظيفه‌سنى ايفا اينديلر.

ثالثًا: رحمتِ إلهيه نك خزينه‌لرنده إدّخار ايديلن نعمتلىرى ظاهر و باطن طويغولرله طاتوب آكلامق مقامنده، شكر و ثنا وظيفه‌سنى أدايه باشلاديلر.

رابعًا: أسماءِ إلهيه نك دفينه‌لرنده‌كى جوه‌رلى، معنوى جهازات ميزانلريله طارتوب بيلمك مقامنده، تنزيه و مدح وظيفه‌سنة باشلاديلر.

خامسًا: مسطرِ قدر اوستنده قلمِ قدرتيله يازيلان مكتوباتِ ربّانيه‌ي مطالعه مقامنده، تفكر و إستحسان وظيفه‌سنة باشلاديلر.

سادسًا: أشيائك ياراديليشنده و مصنوعاتك صنعتنده‌كى لطيف اينجهلك و نازنين گوزللكلرى تماشا ايله تنزيه مقامنده فاطرِ ذو الجلال، صانعِ ذو الجمال‌لرينه محبّت و إشتياق وظيفه‌سنة گيرديلر.

ديمك كائناته و آثاره باقوب، غائبانه معاملهٔ عبوديتله مذكور مقاماتده مذكور وظائفى ادا ايتدكدن صوكره صانعِ حكيمك دخى معامله‌سنة و أفعالنه باقمق درجه‌سنة چيقديلر كه، حاضرانه بر معامله صورتنده أولا خالقِ ذو الجلالك كندى صنعتك معجزه‌لريله كندىنى ذى‌شعوره طانيتديرمسنة قارشى حيرت ايچنده بر معرفت ايله مقابله ايدهرك ﴿سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ﴾ ديديلر. "سنگ تعريف ايديجيلرك بتون مصنوعاتكده‌كى معجزه‌لركدر." صوكره او

رحمانك كندى رحمتك گوزل ميوه لريله كندىنى سؤدير مسنه قارشى، محبت و عشق ايله مقابله ايدوب **﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾** ديديلر. صوگره او منعم حقيقتك طاتلى نعمت لريله ترخم و شفقتنى گوستر مسنه قارشى شكر و حمد ايله مقابله ايتديلر؛ ديديلر: **﴿سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ﴾** "سئك حق شكرىكى ناصل ادا ايدە بيليرز؟ سن اويله شكره لايق بر مشكورسك كه، بتون كائناته سريلمش بتون إحساناتك آچيق لسان حاللرى، شكر و ثناگزى اوقويورلر. هم عالم چارشوسنده ديزيلمش و زمينك يوزينه سرپيلمش بتون نعمتلك إعلاناتيله حمد و مدحگزى بيلدير يورلر. هم رحمت و نعمتكَ منظوم ميوه لرى و موزون يميشلرى، سئك جود و كرمكه شهادت ايتمكله سئك شكرىكى أنظار مخلوقات اوكنده ايفا ايدرلر."

صوگره شو كائناتك يوزلرنده دگيشن موجودات آيينه لرنده جمال و جلال و كمال و كبرياسئك إظهارينه قارشى، **﴿اللَّهُ أَكْبَرُ﴾** ديبوب تعظيم ايچنده بر عجزله ركوعه گيدوب محويت ايچنده بر محبت و حيزتله سجده ايدوب مقابله ايتديلر. صوگره او غني مطلقك ثروتك چوقلغنى و رحمتك گنيشلگنى گوستر مسنه قارشى؛ فقر و حاجت لرينى إظهار ايدوب، دعا ايدوب، ايسته مكله مقابله ايدوب **﴿وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾** ديديلر.

صوگره او صانع ذو الجلالك كندى صنعتك لطيفلرينى، خارقه لرينى، آتيقه لرينى، سرگيلرله تشهيرگاه اناامده نشرينه قارشى **﴿مَا شَاءَ اللَّهُ﴾** ديبوب تقدير ايدهرك، "نه گوزل ياپيلمش!" ديبوب إستحسان ايدهرك، **﴿بَارَكَ اللَّهُ﴾** ديبوب مشاهده ايتمك، **﴿أَمَّنَّا﴾** ديبوب شهادت ايتمك؛ "گليگز، باقكر!"

حیران اولارڤ ﴿حَىٰ عَلَى الْفَلَاحِ﴾ دییوب هرکسی شاهد طومتقله مقابله ایتدیله. هم او سلطان ازل و ابد، کائناتک اقطارنده کندی ربوبیتک سلطنتی ایلاننه و وحدانیتک اظهارینه قارشى؛ توحید و تصدیق ایدوب ﴿سَمِعْنَا وَ اطَعْنَا﴾ دییهرك اطاعت و انقیاد ايله مقابله ایتدیله.

صوڤره او رب العالمینک الوهیتک اظهارینه قارشى؛ ضعف ایچنده عجزلینی، احتیاج ایچنده فقرلینی ایلاندن عبارت اولان عبودیت ايله و عبودیتک خلاصهسى اولان "نماز" ايله مقابله ایتدیله. داها بونلر گبی گوناگون عبودیت وظیفه لریله شو دار دنیا دینلن مسجد کبیرنده فریضه عمرلینی و وظیفه حیاتلینی ادا ایدوب احسن تقویم صورتی آدیله. بتون مخلوقات اوستنده بر مرتبه یه چیقدیله که، یمن ایمان ايله امن و امانت ايله مجهز امین بر خلیفه ارض اولدیله. و شو میدان تجربه و شو دستگاه امتحاندن صوڤره اونلرک رب کریمی اونلری، ایمانلرینه مکافات اولارق سعادت ابدیه یه و اسلامیتلرینه اجرت اولارق دار السلامه دعوت ایدهرک او یله بر اکرام ایتدی و ایدر که، هیچ گوز گورمه مش و قولاق ایشیتمه مش و قلب بشره خطور ایتمه مش درجه ده پارلاق بر طرزده رحمتنه مظهر ایتدی و اونلره ابدیت و بقا و یردی. چونکه ابدی و سرمدی اولان بر جمالک سیرجی مشتاقی و آینه دار عاشقی، البته باقی قالوب ابدیه گیده جکدر. ایشته قرآن شاکردلرینک عاقبتلری بویله در. جناب حق بزلری اونلردن ایله سین، آمین!

اما فجار و اشرار اولان دیگر گروه ایسه: حد بلوغ ايله شو عالم سراینه گیردکلری وقت، بتون وحدانیتک دلیللرینه قارشى کفر ايله مقابله ایدوب و بتون نعمتله قارشى کفران ايله مقابله ایدهرک و بتون موجوداتی قیمتسزلکله کافرانه

بر إتهام ايله تحقیر ایتدیلر و بتون أسماءِ إلهیه نڭ تجلیاتنه قارشى ردّ و إنکار ايله مقابله ایتدکلرندن، آز بر وقتده نهایتسز بر جنایت ایشلدیلر؛ نهایتسز بر عذابه مستحق اولدیلر. اوت إنسانه سرمایه عمر و جهازاتِ إنسانیه، مذکور وظائف ایچون ویرلمشدر.

أى سرسم نفسم و أى پرهوس آرقداشم! آیا ظن ایدیور میسگز که، وظیفه حیاتگز؛ یالکز تربیه مدنیه ايله گوزلجه محافظه نفس ایتمک، عیب اولماسین، بطن و فرجک خدمتنه می منحصردر؟ یاخود ظن ایدیور میسگز که، حیاتگزک ماکینه سنده درج ایدیلن شو نازک لطائف و معنویات و شو حساس اعضا و آلات و شو منتظم جوارح و جهازات و شو متجسس حواس و حسیاتک غایه یگانه سی؛ شو حیات فانیه ده نفس رذیله نڭ، هوسات سفلیه نڭ تطمینی ایچون إستعمالنه می منحصردر؟ حاشا و کلا! بلکه وجودیگزده شونلرک یارادیلماسی و فطرت گزده بونلرک غایه إدخالی، ایکی اساسدر:

برى: جنابِ منعم حقیقینک بتون نعمتلرینک هر بر چشیدلرینی سزه إحساس ایتدیروب شکر ایتدیرمکدن عبارتدر. سز ده حس ایدوب، شکر و عبادتنی ایتملیسگز.

ایکنجیسی: عالمه تجلی ایدن أسماءِ قدسیه إلهیه نڭ بتون تجلیاتک أقسامنی، برر برر، سزه او جهازات واسطه سیله بیلدیروب طاتدیرمقدر. سز دخی طاتمقله طانییه رق ایمان گتیرملیسگز.

ایشته بو ایکی اساس اوزرینه کمالاتِ إنسانیه نشو و نما بولور. بونگله إنسان، إنسان اولور.

إنسانیتک جهازاتی، حیوان گبی حیات دنیویه بی قزاق ایچون ویریلمه مش اولدیغنه شو تمثیل سرّیله باق:

مثلا، بر ذات بر خدمتجیسنه یگرمی آلتون ویردی؛ تا مخصوص بر قوماشدن کندیسنه بر قات لباس آلسین. او خدمتجی گیتدی، او قوماشک اعلاسندن مکمل بر لباس آلدی، گیدی.

صوگره گوردی که: او ذات، دیگر بر خدمتکارینه بیك آلتون ویروب، بر کاغد ایچنده بعض شیلر یازیلی اولارق اونک جینه قویدی، تجارتیه گوندردی. شیمدی، هر عقلی باشنده اولان بیلیر که؛ او سرمایه، بر قات لباس آلق ایچون دگل. چونکه اولکی خدمتکار، یگرمی آلتونله اُک اعلای قوماشدن بر قات لباس آلمش اولدیغندن، البته بو بیك آلتون، بر قات لباسه صرف ایدیلمز. شاید بو ایکنجی خدمتکار، جینه قونیلان کاغدی اوقومایوب، بلکه اولکی خدمتجی یه باقوب، بتون پاره یی بر دگانجی یه بر قات لباس ایچون ویروب، هم او قوماشک اُک چوروگندن و آرقداشک لباسندن اُللی درجه آشای بر لباس آلسه، البته او خادم نهایت درجه ده احمق ایتمش اولاجغی ایچون شدتله تعذیب و حدتله تأدیب ایدیله جکدر.

ای نفسم و ای آرقداشم! عقلکزی باشکزه طویلايکز. سرمایه عمر و استعداد حیاتکزی حیوان گبی، بلکه حیواندن چوق آشای بر درجه ده شو حیات فانیه و لذت مادّیه یه صرف ایتمه یکز. یوقسه سرمایه جه اُک اعلای حیواندن اُللی درجه یوکسک اولدیغکز حالده، اُک ادناسندن اُللی درجه آشای دوشرسکز.

ای غافل نفس! سنڭ حیاتڭڭ غایه سنی و حیاتڭڭ ماهیتنی، هم حیاتڭڭ صورتنی، هم حیاتڭڭ سر حقیقتنی، هم حیاتڭڭ کمال سعادتنی بر درجه آڭلامق ایسترسهڭ، باق:

سنڭ حیاتڭڭ غایه لرینڭ اجمالی طوقوز آمردر:

برنجیسی شودر که: سنڭ وجودڭده قونیلان طویغولر ترازیلریله، رحمتِ إلهیه نڭ خزینه لرنده اِدخار ایدیلن نعمتلی طارتمقدر و کَلّی شکر ایتمکدر.

ایکنجیسی: سنڭ فطرتڭده وضع ایدیلن جهازاتڭ آناختارلریله اَسْمَاءِ قدسیّه إلهیه نڭ گیزی دینه لرینی آچمقدر، ذاتِ اَقْدَسی او اَسْمَا ایله طانیمقدر.

اوچنجیسی: شو تشهیرگاهِ دنیاده، مخلوقات نظرنده، اَسْمَاءِ إلهیه نڭ سڭا طاقدیقلری غریب صنعتلرینی و لطیف جلوه لرینی بیله رک حیاتڭڭ تشهیر و اِظهار ایتمکدر.

دردنجیسی: لسانِ حال و قالڭله خالقڭڭ درگاهِ ربوبیتنه عبودیتڭی اعلان ایتمکدر.

بشنجیسی: ناصل بر عسکر، پادشاهندن آلدیغی درلو درلو نشانلری، رسمی وقتلرده طاقوب پادشاهڭ نظرنده گورونمکله اونڭ اِلْتِفَاتَاتِ آثارینی گوستردیگی گبی، سن دخی اَسْمَاءِ إلهیه نڭ جلوه لرینڭ سڭا ویردکلی لطائفِ انسانیّه مرصّعاتیله بیله رک سوسلنوب او شاهدِ اَزْلینڭ نظرِ شهود و اِشهادینه گورونمکدر.

آلتنجیسی: ذوی الحیات اولانلرڭ تظاهراتِ حیاتیّه دینلن، خالقلرینه تحیاتلری؛ و رموزاتِ حیاتیّه دینلن، صانعلرینه تسبیحاتلری و ثمرات و غایاتِ

حياتيه دينلن، واهب الحياته عرضِ عبوديتلرينى بيلهرك مشاهده ايتمك، تفكر ايله گوروب شهادتله گوسترمكدرك.

يدنجيسى: سنك حياتكه ويريلن جزئى علم و قدرت و اراده گي صفت و حالركدن كوچك نمونهلرينى واحد قياسى ايتخاذايله، خالق ذو الجلال صفات مطلقه سنى و شئون مقدسه سنى او ئولچولر ايله بيلمكدرك. مثلاً سن جزئى اقتدارك و جزئى علمك و جزئى ارادهك ايله بو خانهدى منتظم ياپديغكدن، شو قصر عالمك سنك خانهكدن بيوكلكى درجه سنده، شو عالمك اوسته سنى او نسبتده قدير، عليم، حكيم، مدبر بيلمك لازمدر.

سكزنجيسى: شو عالمده كى موجوداتك هر برى كندينه مخصوص بر ديل ايله خالقنك وحدانيتنه و صانعنك ربوبيتنه دائر معنوى سوزلرينى فهم ايتمكدرك.

طوقوزنجيسى: عجز و ضعفك، فقر و احتياجك ئولچوسيله قدرتِ إلهيه و غناي ربانيه نك درجات تجلياتنى اكلامقدرك. ناصلكه آجلغك درجه لرى نسبتنده و احتياجك انواعى مقدارنجه، طعامك لذتى و درجاتى و چشيدلرى اكلاشيلير. اونك گي سن ده نهايتسز عجزك و فقركله، نهايتسز قدرت و غنايِ إلهيه نك درجاتنى فهم ايتمليسك. ايشته سنك حياتكك غايه لرى، اجمالاً بونلر گي امرلردر.

شيمدى كندى حياتكك ماهيتنه باق كه، او ماهيتكك اجمالى شودر:

أسماءِ إلهيه عائد غرائبك فهرسته سى، هم شئون و صفاتِ إلهيه نك بر مقياسى، هم كائناتده كى عالمرك بر ميزانى، هم بو عالم كبرك بر ليسته سى، هم شو كائناتك بر خريطه سى، هم شو كتاب اكبرك بر فذلكه سى، هم قدرتك گيزلى دفينه لرينى آچاقق بر آناختار كولچه سى، هم موجوداته سرپيلن و أوقاته طاقيلان كمالاتك بر أحسن تقويمدر. ايشته ماهيت حياتك بونلر گي امرلردر.

شیمدی سنڭ حیاتڭڭ صورتی و طرزِ وظیفه‌سی شودر که:

حیاتڭ بر کلمهٔ مکتوبه‌در. قلمِ قدرتله یازیلَمْش حکمت‌نما بر سوزدر. گورونوب و ایشیدیلوب، اسماءِ حسنیّه دلالت ایدر. ایشته حیاتڭڭ صورتی بو گی اَمِرلدر.

شیمدی حیاتڭڭ سرِ حقیقی شودر که:

تَجَلّی اُحدیته، جلوّه صمدیته آیینهلکدر. یعنی بتون عالمه تَجَلّی ایدن اَسْمَانڭ نقطهٔ محراقیه‌سی حکمنده بر جامعیتله ذاتِ اُحدِ صمده آیینهلکدر.

شیمدی حیاتڭڭ سعادت ایچنده کی کمالی ایسه: سنڭ حیاتڭڭ آیینه‌سنده

تمثّل ایدن شمسِ اُزَلینڭ اُنوارینی حسّ ایدوب سومکدر. ذی‌شعور اولارق اوڭا شوق گوسترمکدر. اونڭ محبتیله کندندن گچمکدر. قلبڭ گوز بیگنده عکسِ نورینی یرلشدیرمکدر. ایشته بو سردندر که، سنی اَعْلایِ عَلّیینه چیقاران بر حدیثِ قدسینڭ مئالِ شریفی اولان:

﴿مَنْ نَهَ كُنْجَمَ دَرِ سَمَوَاتِ وَ زَمِينِ * اَزْ عَجَبِ كُنْجَمِ بَقَلْبِ مُؤْمِنِ﴾

دینلمشدر.

ایشته ای نفسم! حیاتڭڭ بویله علوی غایاته متوجّه اولدیغی و شویله قیمتلی خزینهلری جامع اولدیغی حالده، هیچ عقل و انصافه لایق میدر که: هیچ‌أندر هیچ اولان موقتِ حظوظاتِ نفسانییه، گچیحی لذائذِ دنیوییه صرف ایدوب ضایع ایدرسڭ! اگر ضایع ایتمه‌مک ایسترسهڭ، گچن تمثیل و حقیقته رمز ایدن

﴿وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا * وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَّيَهَا * وَالنَّهَارُ إِذَا جَلَّيَهَا * وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَاهَا * وَالسَّمَاءُ وَمَا بَنِيهَا * وَالْأَرْضُ وَمَا طَحَاهَا * وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّيَهَا * فَالْهَمَّهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا * قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيَهَا * وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيَهَا﴾ سورة سنده کی قَسَم و جواب قَسَمی دوشونوب عمل ایت.

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى شَمْسِ سَمَاءِ الرِّسَالَةِ وَقَمَرِ بُرْجِ النُّبُوءَةِ وَعَلَى آلِهِ وَآصْحَابِهِ نُجُومِ الْهِدَايَةِ وَارْحَمْنَا وَارْحَمِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ أَمِينَ
أَمِينَ أَمِينَ﴾

نورك بلكجی

اون ایکنجی سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾

(قرآن حکیمک قدسیه سی ایله فلسفه حکمتک إجمالاً موازنه سی، هم حکمت قرآنیه نڭ انسانک حیات شخصیه سنه و حیات اجتماعیه سنه و یردیگی درس تربیه نڭ غایت قیصه بر فذلکه سی، هم قرآنک سائر کلمات إلهیه و بتون کلامره جهت رجحانیتنه بر إشارتدر. ایشته بو سوزده "درت أساس" واردر.)

برنجی أساس: حکمت قرآنیه ایله حکمت فنییه نڭ فرقلرینه شو گله جک حکایه تمثیلیه دوربینیله باق:

بر زمان، هم دیندار، هم غایت صنعتکار بر حاکم نامدار ایستدی که: قرآن حکیمی، معانیسنده کی قدسیتنه و کلماتنده کی إعجازه شایسته بر یازی ایله یازسین. او معجزنما قامته، خارقه بر لباس گیدیریلسین. ایشته او نقاش ذات، قرآنی پک عجیب بر طرزده یازدی. بتون قیمتدار جوهرلری، یازیسنده استعمال ایتدی. حقائقنک تنوعنه إشارت ایچون بعض مجسم حروفاتی الماس و زمرد ایله و بر قسمی لؤلؤ و عقیق ایله و بر طائفه سنی پیرلانطه و مرجانله و بر نوعی آلتون و گوموش ایله یازدی. هم او یله بر طرزده سوسلندیروب منقش ایتدی که، اوقومای بیلن و بیلمه یین هرکس تماشاسندن حیران اولوب إستحسان ایدردی.

باخصوص اهل حقیقتک نظرینه او صوری گوزللك، معناسنده کی غایت پارلاق گوزللكک و غایت شیرین تزیناتک اشاراتی اولدیغندن، پک قیمتدار بر آنتیقه اولمشدر.

صوگره او حاکم، شو مصنع و مرصع قرآنی، بر اجنبی فیلسوفه و بر مسلمان عالمه گوستردی. هم تجربه، هم مکافات ایچون امر ایتدی که: "هر بریگز، بونک حکمتنه دائر بر اثر یازیگز." اولا او فیلسوف، صوگره او عالم، اوکا دائر برر کتاب تألیف ایتدیلر. فقط فیلسوفک کتابی، یالکز حرفلرک نقشلرندن و مناسبتلرندن و وضعیتلرندن و جوهرلرینک خاصیتلرندن و تعریفاتندن بحث ایدر. معناسنه هیچ ایلیشمز. چونکه او اجنبی آدم، عربی خطی اوقومای هیچ بیلمز. حتی او مزین قرآنی، بیلمه‌یور که بر کتابدر و معنایی إفاده ایدن یازیدر. بلکه اوکا منقش بر آنتیقه نظریله باقییور. لکن چندان عربی بیلمه‌یور فقط چوق ای بر مهندسدر، گوزل بر تصویرجیدر، ماهر بر کیمیاگردر، صراف بر جوهرجیدر. ایشته او آدم، بو صنعتلره گوره اثرینی یازدی.

اما مسلمان عالم ایسه اوکا باقدیغی وقت آکلادی که: او، کتاب مبیندر، قرآن حکیمدر. ایشته بو حق پرست ذات، نه تزینات ظاهریه سنه اهمیت ویردی و نه ده حروفک نقوشیله اشتغال ایتدی. بلکه او یله بر شیه مشغول اولدی که، میلیون مرتبه اوته کی آدمک اشتغال ایتدیگی مسئلهلرندن داها عالی، داها غالی، داها لطیف، داها شریف، داها نافع، داها جامع... چونکه نقوشک پرده‌سی آلتنده اولان حقائق قدسیه سندن و انوار اسرارندن بحث ایدرک غایت گوزل بر تفسیر شریف یازدی. صوگره ایکسی، اثرلرینی گوتوروب او حاکم ذی‌شانه تقدیم ایتدیلر. او حاکم، اولا فیلسوفک اثرینی آلدی. باقدی گوردی که: او

خودپسند و طبیعت پرست آدم چوق چالیشمش، فقط هیچ حقیقی حکمتی یازمامش. هیچ بر معناسنی آڭلامامش، بلکه قاریشدیرمش. اوڭا قارشی حرمتسزلك، بلکه أدبسزلك ایتمش. چونکه او منبع حقائق اولان قرآنی، معناسز نقوش ظن ایده‌رک، معنا جهتده قیمتسزلك ایله تحقیر ایتمش اولدیغندن، او حاکم حکیم دخی اونڭ اثرینی باشنه ووردی، حضورندن چیقاردی.

صوڭره اوته کی حق پرست، مدقق عالمڭ اثرینه باقدی گوردی که: غایت گوزل و نافع بر تفسیر و غایت حکیمانه، مرشدانه بر تألیفدر. "آفرین، بارک الله" دیدی. ایشته حکمت بودر و عالم و حکیم، بونڭ صاحبنه دیرلر. اوته کی آدم ایسه، حدندن تجاوز ایتمش بر صنعتکاردر. صوڭره اونڭ اثرینه بر مکافات اولارق؛ هر بر حرفنه مقابل، توکنمز خزینه‌سندن "اون آلتون ویریلسین" اراده ایتدی.

اگر تمثیلی فهم ایتدڭ ایسه باق، حقیقتڭ یوزینی ده گور:

اما او مزین قرآن ایسه، شو مصنع کائناتدر. او حاکم ایسه، حکیم ازیلدر. و او ایکی آدم ایسه، بریسی یعنی اجنبیسی؛ علم فلسفه و حکماسیدر. دیگری، قرآن و شاکردلیدر. اوت قرآن حکیم، شو قرآن عظیم کائناتڭ اڭ عالی بر مفسریدر و اڭ بلیغ بر ترجمانیدر. اوت او فرقاندر که؛ شو کائناتڭ صحیفه‌لرنده و زمانلرڭ یاپراقلرنده قلم قدرتله یازیلان آیات تکوینییه یی جن و انسه درس ویرر. هم هر بری برر حرف معنیدار اولان موجوداته "معنای حرفی" نظریله، یعنی اونلره صانع حسابنه باقار، "نه قدر گوزل یاپیلمش، نه قدر گوزل بر صورتده صانعڭ جمالنه دلالت ایدیور" دیر. و بونڭله کائناتڭ حقیقی

گوزللكنى گوسترييور. اما علم حكمت ديدكلرى فلسفه ايسه؛ حروف موجوداتك تزييناتده و مناسباتنده طالمش و سرملمشمش، حقيقتك يولنى شاشيرمش. شو كتاب كيرك حروفاتنه "معناي حرفي" ايله، يعنى الله حسابنه باقمق لازم گليركن؛ اويله ايتمه يوب "معناي اسمي" ايله، يعنى موجوداته موجودات حسابنه باقار، اويله بحث ايدر. نه گوزل ياپيلمشه بدل، "نه گوزلدر" دير، چركينلشديرر. بونكله كائناتى تحقير ايدوب، كنديسنه مشتكى ايدر. اوت دينسز فلسفه، حقيقتسز بر سفسطه در و كائناته بر تحقيردر.

ايكنجى اساس: قرآن حكيمك حكمتى، حيات شخصيه ويريگى تربيه اخلاقيه و حكمت فلسفه نك ويريگى درسك موازنه سي:

فلسفه نك خالص بر تلميذى، بر فرعوندر. فقط منفعتى ايچون اك خسيس شيئه عبادت ايدن بر فرعون ذليلدر. هر منفعتلى شيئي كندينه "رب" طانير. هم او دينسز شاگرد، متمرّد و معنّدر. فقط بر لذت ايچون نهايت ذلت قبول ايدن مسكين بر متمرّددر. شيطان گي شخصلرك، بر منفعت خسيسه ايچون آياغنى اويمكله ذلت گوسترر دني بر معنّدر. هم او دينسز شاگرد، جبار بر مغروردر. فقط قلبنده نقطه استناد بولديغى ايچون ذاتنده غايت عجز ايله عاجز بر جبار خودفروشددر. هم او شاگرد، منفعت پرست خود اُنديشدر كه؛ غايه همّتى، نفس و بطنك و فرجك هوساتنى تظمين و منفعت شخصيه سنى، بعض منفعت قوميه ايچنده آرايان دساس بر خودگامدر.

اما حكمت قرآنك خالص تلميذى ايسه؛ بر عبددر. فقط اعظم مخلوقاتده عبادته تنزل ايتمز. هم جنت گي اعظم منفعت اولان بر شيئي، غايه عبادت قبول ايتمز بر عبد عزيزدر. هم حقيقي تلميذى متواضعدر؛ سليم، حليمدر.

فقط فاطرینک غیرینه، دائرۀِ اِذنی خارجنده اِختیاريله تذللّه تنزل ایتمز. هم فقیر و ضعیفدر، فقر و ضعفی بیلیر. فقط اونک مالکِ کریمی، اوکّا اِدّخار ایتدیگی اُخروی ثروت ایله مستغیدر و سیدینک نهایتسز قدرته اِستناد ایتدیگی ایچون قویدر. هم یالکُز لوجه الله، رضاءِ اِلهی ایچون، فضیلت ایچون عمل ایدر، چالیشیر... ایشته ایکی حکمتک ویردیگی تربیه، ایکی تلمیذک موازنه سیله آکلاشیلیر.

اوپچنجی اساس: حکمتِ فلسفه ایله حکمتِ قرآنیّه نك حیاتِ اِجتماعیّه بشریه یه ویردیگی تربیه لر:

اما حکمتِ فلسفه ایسه، حیاتِ اِجتماعیّه ده نقطۀِ اِستنادی، "قوّت" قبول ایدر. هدفی، "منفعت" بیلیر. دستورِ حیاتی، "جدال" طانیر. جماعتلرک رابطه سنی، "عنصریت، منفی ملیّت" طوتار. ثمراتی ایسه، "هوساتِ نفسانیّه یی تطمین و حاجاتِ بشریّه یی تزید" در. حالبوکه قوّتک شأنی، تجاوزدر. منفعتک شأنی، هر آرزویه کافی گلمدیگندن اوستنده بوغوشمقدر. دستورِ جدالک شأنی، چارپیشمقدر. عنصریتک شأنی، باشقه سنی یومتقله بسلنمک اولدیغندن، تجاوزدر... ایشته بو حکمتدندر که، بشرک سعادتی سلب اولمشدر.

اما حکمتِ قرآنیّه ایسه، نقطۀِ اِستنادی، قوّته بدل "حقّی" قبول ایدر. غایه ده منفعته بدل، "فضیلت و رضایِ اِلهی" یی قبول ایدر. حیاته ده دستورِ جدال یرینه، "دستورِ تعاوی" اساس طوتار. جماعتلرک رابطه لرنده؛ عنصریت، ملیّت یرینه "رابطۀِ دینی و صنفی و وطنی" قبول ایدر. غایاتی؛ هوساتِ نفسانیّه نك تجاوزاتنه سد چکوب، روحی معالیاته تشویق و حسّیاتِ علویه سنی تطمین ایدر و اِنسانی کمالاتِ اِنسانیّه یه سَوَق ایدوب اِنسان ایدر. حقّک

شأنی، إتفاقدرد. فضیلتك شأنی، تسانددرد. دستور تعاونك شأنی، بربرینك إمدادینه یتیشمكدرد. دینك شأنی، أخوتدرد، إنجاذبدر. نفسی گملمه مكله باغلامق، روحی كمالاته قامچیلامقله سربست بیراقمه نك شأنی، سعادت داریندرد.

دردنجی اساس: قرآنك، بتون كلمات إلهیه ایچنده جهت علویتنی و بتون كلاملر اوستنده جهت تفوقنی آكلامق ایسترسه ك شو ایکی تمثیله باق:

برنجیسی: بر سلطانك ایکی چشید مكالمه سی، ایکی طرزده خطابی واردرد. بریسی؛ عادی بر رعیت ایله جزئی بر ایش ایچون، خصوصی بر حاجته دائر، خاص بر تلفونله قونوشمقدرد. دیگرى؛ سلطنت عظماء عنوانیله و خلافت کبرا نامیله و حاکمیت عامه حیثیتیه اومرینی اطرافه نشر و تشهیر مقصدیله بر آلچیسيله ویا بیوک بر مأموریه قونوشمقدرد و حشمتنی إظهار ایدن علوی بر فرمانله مکالمه در.

ایکنجی تمثیل: بر آدم، ألدده بر آیینیهی گوشه قارشى طوتار. او آیینه مقدارنجه بر ایشیق و یدی رنگی جامع بر ضیا آلیر. او نسبتله گوشله مناسبتدار اولور، صحبت ایدر و او ایشیقلى آیینیهی، قراکقلی خانه سنه ویا طام آلتنده کی باغنه توجیه ایتسه؛ گوشك قیمتی نسبتنده دگل، بلکه او آیینه نك قابلیت مقدارنجه إستفاده ایده بیلیر. دیگرى ایسه، خانه سندن ویا باغنك طامندن گنیش پنجره لر آچار. گوکده کی گوشه قارشى یوللر یاپار. حقیقی گوشك دائمی ضیاسیله صحبت ایدر، قونوشور و لسان حال ایله بویله متتدارانه بر صحبت ایدر. دیر: "أی یر یوزینی ایشیغیله یالدىزلیان و بتون چیچکلر ك یوزینی گولدیرن دنیا گوزلی و گوک نازدارى اولان نازنین گوش! اونلر گبی بنم خانه جگمی و باغچه جگمی ایصیندیردك، ایشیقلا ندیردك." حالبوکه آیینه

صاحبی بویله دییه مز. او قید آلتنده کی گونشک عکسی ایسه، آثاری محدوددر. او قیده گوره در... ایشته بو ایکی تمثیلک دوریینیله قرآنه باق. تا که إعجازینی گوره سک و قدسیتنی آکلایه سک...

أوت قرآن دیر که: "اگر یرده کی آغاجلر قلم اولوب، دگزلر مرگب اولسه، جنابِ حقّ کلماتنی یازسه لر، بیتیره مزلر." شیمدی شو نهایتسز کلمات ایچنده اُکْ بیوک مقام، قرآنه ویریلمه سنک سببی شودر که: قرآن، اِسْمِ أعظمْدن و هر اِسْمِکْ أعظمْلُق مرتبه سندن گلمش. هم بتون عالمْلرُکْ رَبِّیْ اعتباریله اللّهُکْ کلامیدر. هم بتون موجوداتْکْ اِلهی عنوانیله اللّهُکْ فرمانیدر. هم سماوات و اَرْضْکْ خالقْی حیثیتیله بر خطابدر. هم ربوبیتِ مطلقه جهتنده بر مکالمه در. هم سلطنتِ عامّه سبحانیه حسابنه بر خطبه اُزلیه در. هم رحمتِ واسعّه محیطه نقطه سنده، بر دفترِ اِلْتِفَاتِ رحمانیه در. هم الوهیتْکْ عظمتِ حشمتی حیثیتیله، باشلرنده بعضًا شفره بولونان بر مخابره مجموعه سیدر. هم اِسْمِ أعظمْکْ محیطندن نزول ایله عرشِ أعظمْکْ بتون محاطنه باقان، تفتیش ایدن حکمت فشان بر کتابِ مقدّسدر. ایشته بو سردندر که، "کلام الله" عنوانی کمالِ لیاقتله قرآنه ویریلمش.

اما سائر کلماتِ اِلهیه ایسه: بر قسمی، خاص بر اعتبار ایله و جزئی بر عنوان و خصوصی بر اِسْمِکْ جزئی تجلّیسی ایله و خاص بر ربوبیت ایله و مخصوص بر سلطنت ایله و خصوصی بر رحمت ایله ظاهر اولان کلامدر. خصوصیت و کلیت جهتنده درجه لری مختلفدر. اکثر اِلهامات بو قسمدندر. فقط درجاتی چوق متفاوتدر. مثلا اُکْ جزئیی و بسیطی، حیواناتْکْ اِلهاماتیدر. صوگره، عوام ناسک اِلهاماتیدر. صوگره، عوام ملائکه نْکْ اِلهاماتیدر. صوگره، اولیا اِلهاماتیدر. صوگره، ملائکه عظام اِلهاماتیدر. ایشته شو سردندر که: قلبْکْ

تلفونيله واسطه‌سز مناجات ایدن بر ولی دیر: **﴿حَدَّثَنِي قَلْبِي عَنْ رَبِّي﴾** یعنی: "قلبم بنم رَبدن خبر ویریور." دیمیور: "رَبِّ العالمیندن خبر ویریور." هم دیر: "قلبم، رَبِّکْ آینه‌سیدر، عرشیدر." دیمیور: "رَبِّ العالمینک عرشیدر." چونکه قابلیتِ مقدارنجه و یتمش بیگه یاقین حجابلرک نسبتِ رفعی درجه‌سنده مظهرِ خطاب اولایلیر. ایشته بر پادشاهک سلطنتِ عظماسی حیثیتيله چیقان فرمانی، عادی بر آدمله جزئی بر مکالمه‌سندن نه قدر یوکسک و عالی ایسه؛ و گوکده کی گونشک فیضندن استفاده، آینه‌ده کی عکسک جلوه‌سندن استفاده‌دن نه درجه چوق و فائق ایسه؛ قرآنِ عظیم الشان دخی، او نسبتده بتون کلاملرک و هپ کتابلرک فوقنده‌در.

قرآندن صوگره ایکنجی درجه‌ده کتبِ مقدّسه و صحفِ سماویه‌نک درجه‌لری نسبتنده تفوقلری واردر. او سرّ تفوقدن حصّه‌داردرلر. اگر بتون جنّ و انسانک قرآندن ترشح ایتمه‌ین بتون گوزل سوزلری طویلانسه؛ ینه قرآنک مرتبهٔ قدسیه‌سنه یتیشوب تنظیر ایده‌مز. اگر قرآنک اسمِ اعظمدن و هر اسمک اعظملق مرتبه‌سندن گلدیگنی بر پارچه فهم ایتمک ایسترسه‌ک: آیت الکرسی و آیت **﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ﴾** و آیت **﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ﴾** و آیت **﴿يُغْنِيهِ اللَّيْلُ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ﴾** و آیت **﴿يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكَ وَيَا سَمَاءُ اقْلَعِي﴾** و آیت **﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ﴾** و آیت **﴿مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَفَنَسٍ وَاحِدَةٍ﴾** و آیت **﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ﴾** و آیت **﴿يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾** و آیت **﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ**

قَدْرِهِ وَ الْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ و ایتِ ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ﴾ گبی ایتلرک کَلِّی، عمومی، علوی إفاده لرینه باق...

هم باشلرنده ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ و یاخود ﴿سَبَّحَ﴾ و ﴿يُسَبِّحُ﴾ بولونان سورهلرک باشلرینه دَقَّت ایت. تا، بو سِرِّ عظیمک شعاعنی گوره سڭ. هم ﴿الْم﴾ لرک و ﴿الر﴾ لرک و ﴿حَم﴾ لرک فاتحه لرینه باق؛ قرآنک، جنابِ حقک یاننده اَهْمِیْتِنِ بیله سڭ.

اگر شو "دردنجی أساس" ک قیمتدار سَرِّیْنِ فهِم ایتدک ایسه؛ اُنْبِیَایه گلن وحیک اُکثری مَلِک واسطه سیله اولدیغنی و اِلْهَامْک اُکثری واسطه سز اولدیغنی آڭلارسڭ. هم اُک بیوک بر ولی، هیچ بر نبی نڭ درجه سنه یتیشمدیگنک سَرِّیْنِ آڭلارسڭ. هم قرآنک عظمتنی و عَزَّتِ قدسیتنی و علویتِ إعجازینک سَرِّیْنِ آڭلارسڭ. هم معراجک سِرِّ لزومنی، یعنی تا سماواته، تا سِدْرَةُ المنتهایه، تا قَابِ قَوْسَیْنِه گیدوب، ﴿أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ اولان ذاتِ ذو الجلال ایله مناجات ایدوب، طرفة العینده یرینه گلمک سَرِّیْنِ آڭلارسڭ. اوت شَقِّ قمر، ناصلکه بر معجزه رسالتیدر؛ نبوتنی جنّ و إنسه گوستردی. او یله ده: معراج دخی، بر معجزه عبودیتیدر؛ حبیبیتنی، ارواح و ملائکه یه گوستردی...

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ كَمَا يَلِيقُ بِرَحْمَتِكَ وَ بِحُرْمَتِهِ أَمِينَ﴾

اون اوچنجی سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَنُزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۖ

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾

قرآن حکیم ایله فلسفه علومناک محصل حکمتلرینی، درس عبرتلرینی، درجه علملرینی موازنه ایتمک ایسترسهک؛ شو گله جک سوزله دقت ایت!

ایشته قرآن معجز البیانک بتون کائناتده کی عادیات نامیله یاد اولنان، خارق العاده و برر معجزه قدرت اولان موجودات اوستنده کی عادت و الفت پرده سنی کسکین بیاناتیله بیرتوب، او حقائق عجیبه یی ذی شعوره آچوب، نظر عبرتلرینی جلب ایدوب، عقوله توکنمز بر خزینه علوم آچار.

فلسفه حکمتی ایسه، بتون خارق العاده اولان معجزات قدرتی، عادت پرده سی ایچنده صاقلایوب، جاهلانه و لاقیدانه اوستنده گچر. یالکز خارق العاده لکدن دوشن و إنتظام خلقتدن خروج ایدن و کمال فطرتدن سقوط ایدن نادر فردلری نظر دقته عرض ایدر، اونلری برر عبرتلی حکمت دییه ذی شعوره تقدیم ایدر. مثلاً: اَلْکُ جامع بر معجزه قدرت اولان انسانک خلقتنی عادی دییوب لاقیدلقه باقار. فقط انسانک کمال خلقتدن خروج ایتمش، اوچ آیاقلی یاخود ایکی باشلی بر انسانی بر ولوله إستغرابله نظر عبرته تشهیر ایدر. مثلاً:

اڤ لطف و عمومی بر معجزه رحمت اولان بتون یاورولرڭ خزینه غیبدن منتظم إعاشه لیرینی عادی گوروب، کفران پرده سنی اوستنه چکر. فقط إنتظامدن شذوذ ایتمش، قبیله سندن جدا اولمش، یالڭز اولارق غربته دوشمش، دڭزڭ آلتنده اولان بر بوجڭڭ بر یشیل یاپراقله إعاشه سنی گورور، اوندن تجلی ایدن لطف و کرمه حاضر بالیقجیلری آغلاقم ایستر. (حاشیه) ایشته قرآن کریمڭ علم و حکمت و معرفتِ إلهیه جهتیه ثروت و غناسی؛ و فلسفه نڭ علم و عبرت و معرفتِ صانع جهتنده کی فقر و إفلاسی گور، عبرت آل!

ایشته بو سردندر که: قرآن حکیم، نهایتسز پارلاق، یوکسک حقیقتلری جامع اولدیغندن، شرڭ خیالاتندن مستغیدر. اوت قرآن معجز البیانڭ إعجاز درجه سنده کی کمال نظام و إنتظامی و کتاب کائاتده کی إنتظامات صنعتی، منتظم اسلوبلریله تفسیر ایتدکلری حالده؛ منظوم اولمادیغڭ دیگر بر سبی ده بودر که: آیتلرینڭ هر بر نجمی، وزن قیدی آلتنه گیرمیوب تا اکثر آیتلره بر نوع مرکز اولسون و قارداشی اولسون و ماینلرنده موجود مناسبت معنویه رابطه اولمق ایچون، او دائرة محیطه ایچنده کی آیتلره برر خط مناسبت تشکیل ایتسین. گویا سربست هر بر آیتڭ، اکثر آیتلره باقار برر گوزی، متوجه برر یوزی وار. قرآن ایچنده بیڭلر قرآن بولونور که، هر بر مشرب صاحبنه بریسی وریر. ناصلکه یگرمی بشنجی سوزده بیان ایدیلدیگی گبی؛ سورة إخلاص ایچنده اوتوز آتی سورة إخلاص مقدارنجه هر بری ذی الأجحه اولان آتی جمله نڭ ترکیباتندن متشکل بر خزینه علم توحید بولونور و تضمّن ایدیور. اوت ناصلکه سماده اولان إنتظامسز ییلدیزلرڭ صورة عدم إنتظامی جهتیه هر بر ییلدیز، قید آلتنه گیرمیوب هر بریسی اکثر ییلدیزلره بر نوع مرکز اولارق دائرة

محیطه‌سنده کی (برر بر) هر بر ییلدیزه موجودات بیننده کی نسبت خفیه‌یه
 إشارت اولارق برر خطّ مناسبت اوزاتیور. گویا هر بر تك ییلدیز، نجم آیت گبی
 عموم ییلدیزلره باقار برر گوزی، متوجّه برر یوزی واردر. ایشته إنتظامسزلق
 ایچنده کمال إنتظامی گور، عبرت آل!

﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾ نك بر سرّینی ییل!

هم آیت ﴿وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾ سرّینی ده بونکله آکلاکه: شعرک شأنی؛ کوچک
 و سونوک حقیقتلری، بیوک و پارلاق خیالرله سوسلندیروب بگندیرومک ایستر.
 حالبوکه قرآنک حقیقتلری؛ او قدر بیوک، عالی، پارلاق و رونقداردر که، اُک
 بیوک و پارلاق خیال، او حقیقتلره نسبت ایدیلسه؛ غایت کوچک و سونوک
 قالیر. مثلاً:

﴿يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ * يُغْشَى الْيَلَّ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ
 حَاشِيًا * إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ گبی
 حدسز حقیقتلری بوکا شاهددر.

قرآنک هر بر آیتی، برر نجم ثاقب گبی، إعجاز و هدایت نورینی نشر ایله
 کفرک ظلماتنی ناصل طاغیتدیغنی گورمک، ذوق ایتمک ایسترسهک؛ کندینی او
 عصر جاهلیتده و او صحراي بدویتده فرض ایت که، هر شی ظلمت جهل و
 غفلت آلتنده پردۀ جمود و طبیعتّه صاریلمش اولدیغی بر آنده، بردن قرآنک لسان
 علویه‌سندن ﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ
 الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ گبی آیتلری ایشیت، باق. او ئولمش ویا یاتمش موجودات عالم

﴿يُسَبِّحُ﴾ صداسیله ایشیدنلرک ذهنده ناصل دیریلیورلر، هشیار اولویورلر، قیام ایدوب ذکر ایدیورلر. هم او قراڭلق گوک یوزنده برر جامد آتش پاره اولان ییلدیزلر و یرده کی پریشان مخلوقات، ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ﴾ صیحه سیله ایشیدنلرک نظرنده؛ گوک یوزی بر آغز، بتون ییلدیزلر برر کلمه حکمت نما، برر نور حقیقت ادا؛ و ارض بر قفا؛ بر و بحر برر لسان؛ و بتون حیوانات و نباتات برر کلمه تسبیح فشان صورتنده عرض دیدار ایدر. یوقسه بو زماندن تا او زمانه باقمقله، مذکور ذوقک دقائقی گوره مزسک. اوت او زماندن بری نورینی نشر ایدن و مرور زمان ایله علوم متعارفه حکمنه گچن و سائر نیرات اسلامییه ایله پارالایان و قرآنک گونشیه گوندوز رنگی آلان بر وضعیت ایله یاخود سطحی و بسیط بر پرده الفت ایله باقسهک، البته هر بر آیتک نه قدر طاتلی بر زمزمه إعجاز ایچنده نه چشید ظلماتی طاغیتدیغنی حقیله گوره مزسک و بر چوق أنواع إعجازی ایچنده بو نوع إعجازینی ذوق ایده مزسک. قرآن معجز البیانک اک یوکسک بر درجه إعجازینه باقمق ایسترسهک، شو تمثیلی دیگله، باق. شوپله که:

غایت یوکسک و غریب و غایتله یایلمش عجیب بر آعاج فرض ایده لم که؛ او آعاج بر پرده غیب آلتنده، بر طبقه مستوریت ایچنده صاقلانمش. معلومدر که: بر آعاجک، انسانک أعضالری گبی؛ اونک داللری، میوهلری، یاپراقلری، چیچکلری گبی بتون عضولری آراسنده بر مناسبت، بر تناسب، بر موازنت لازمدر. هر بر جزئی، او آعاجک ماهیتنه گوره بر شکل آلیر، بر صورت ویریلیر. ایشته، هیچ گورونمیین (و حالا گورونمییور) او آعاجه دائر بری چیقسه، بر پرده اوستنده اونک هر بر أعضاسنه مقابل برر رسم چکسه، برر حدود چیزسه، دالندن میوهیه، میوه دن یاپراغه، بر تناسبله بر صورت ترسیم ایتسه و

بربرندن نهایتسز اوزاق مبدأ و منتهاسنك اورتەسندە عضولرينك عين شكل و صورتني گوسترهك موافق ترسيماتله طولديرسه؛ البته شبهه قالماز كه، او رسام او غيبي آغاجي غيب آشنا نظريله گورور، إحاطه ايدر، صوگره تصوير ايدر. عيناً اونك گي، قرآن معجز البيانك دخي، حقيقت ممكناته دائر (كه او حقيقت؛ دنيانك إبتداسندن طوت، تا آخرتك اُكْ نهایتنه قدر اوزانمش و فرشندن عرشه و ذره دن شمس قدر ياييلمش اولان شجره خلقتك حقيقتنه دائر) بيانات فرقانيه سي، او قدر تناسبي محافظه ايتمش و هر بر عضوه و ميوه لايق برر صورت ويرمشدر كه؛ بتون محققلر، نهایت تحقيقنده، قرآنك تصويرينه "ما شاء الله، بارك الله" ديوب، "طلسم كائناتي و معمائي خلقتي كشف و فتح ايدن يالگز سنسك اي قرآن حكيم!" ديمشدر.

﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾ (تمثيله قصور يوق) أسما و صفات إلهيه ي، شئون و أفعال ربّانيه ي، بر شجره طوباء نور حكمنده تمثيل ايدلم كه؛ او شجره نورانيه نك دائره عظمتي، أزلدن أبده اوزانوب گيديور. حدود كبرياسي، غير متناهي فضا ي إطلاقده ياييلوب إحاطه ايديور. حدود إجرا تي، ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ ﴿فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ حدودندن طوت تا ﴿وَالسَّمَوَاتِ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ حدودينه قدر اوزانمش او حقيقت نورانيه ي؛ بتون دال و بوداقليله، غايات و ميوه ليله او قدر تناسبله و بربرينه اويغون، بربرينه لايق، بربريني قيرميه جق، بربرينك حكمني بوزميه جق، بربرندن توخش ايتميه جك بر صورتده او حقائق أسما و صفاتي و شئون و أفعالي بيان ايتمشدر كه، بتون أهل كشف و حقيقت و دائره ملكوتده

جولان ایدن بتون أصحابِ عرفان و حکمت، او بیاناتِ فرقانیه قارشی "**سُبْحَانَ اللَّهِ**" دییوب، "نه قدر طوغری، نه قدر مطابق، نه قدر گوزل، نه قدر لایق" دییه رک تصدیق ایدیورلر.

مثلا: بتون دائرهٔ امکان و دائرهٔ وجوبه باقان، هم او ایکی شجرهٔ عظیمه نك بر تك دالی حکمنده اولان ایمانك اركانِ سته سی و او اركانك بتون دال و بوداقلری، تا اُك اینجه میوه و چیچکلر آرالرنده او قدر بر تناسب گوزه تیلهرک تصویر ایدر و او درجه بر موازنت صورتنده تعریف ایدر و او مرتبه بر تناسب طرزنده اظهار ایدر که، عقلِ بشر إدراکندن عاجز و حُسنه حیران قالیر. و او ایمان دالنك بر بوداغی حکمنده اولان اسلامیتك اركانِ خمسہ سی آرالرنده و او اركانك تا اُك اینجه تفرعاتی و اُك کوچک آدابی و اُك اوزاق غایاتی و اُك درین حکمیاتی و اُك جزئی ثمراتنه وارنجهیه قدر آرالرنده حسنِ تناسب و کمالِ مناسبت و تام بر موازنت محافظه ایدیلدیگنه دلیل: او قرآن جامعك نصوص و جوهندن و اشارات و رموزدن چیقان شریعتِ کبرایِ اسلامیه نك کمالِ انتظامی و موازنتی و حسنِ تناسبی و رصانتی؛ جرح ایدیلمز بر شاهدِ عادل، شبهه گتیرمز بر برهانِ قاطعدر. دیمک اولویور که؛ بیاناتِ قرآنیه، بشرک علم جزئیسنه، باخصوص بر امینك علمنه مستند اولاماز. بلکه بر علم محیطه استناد ایدیور و جمیع اشیایی بردن گوره بیلیر، ازل ابد اورتہ سنده بتون حقائقی بر آنده مشاهده ایدر بر ذاتك کلامیدر.

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا﴾ بو

حقیقته اشارت ایدر.

﴿اللَّهُمَّ يَا مُنْزِلَ الْقُرْآنِ بِحَقِّ الْقُرْآنِ وَبِحَقِّ مَنْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ نَوْرٌ

قُلُوبَنَا وَقُبُورَنَا بِنُورِ الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ آمِينَ يَا مُسْتَعَانَ﴾

اون اوچنجى سوزك اىكنجى مقامى

بسم الله الرحمن الرحيم

(جاذبه دار بر فتنه ايچنده بولونان و داها عقلنى غائب ايتمهين
بعض گنجلرله بر محاوره در.)

بر قسم گنجلر طرفندن شيمديكى آلداتيچى و جاذبه دار لهويات و هوساتك
هجوملرى قارشيسنده "آخرتى نه صورتله قورتاره جغز؟" ديهه، رساله نوردن مدد
ايستدیلر. بن ده رساله نورك شخص معنويسى نامنه اولره ديدم كه: قبر وار،
هيچ كيمسه انكار ايدمهز. هرکس ايستر ايسته مز اورايه گيره جك. و اورايه
گيرمك ايچون ده اوچ طرزده اوچ يولدن باشقه يول يوق.

برنجى يول: او قبر، اهل ايمان ايچون بو دنيان داها گوزل بر عالمك
قپوسيدر.

ايكنجى يول: آخرتى تصديق ايدن، فقط سفاهت و ضالانده گيدنلره، بر
چپس ابدى و بتون دوستلرندن بر تجريد ايچنده بر چپس منفرد، يالگز باشنه بر
چپس قپوسيدر. اويله گوردىگى و اعتقاد ايتدىگى و ايناندىگى گى حرکت
ايتمدىگى ايچون اويله معامله گوره جك.

اوچنجى يول: آخرته اينانميان اهل انكار و ضالان ايچون بر اعدام ابدى
قپوسى... يعنى هم كندىسنى، هم بتون سؤدكلرينى اعدام ايدمه جك بر دار

آغاچیدر. اویله بیلدیگی ایچون، جزاسی اولارق عیننی گوره جک. بو ایکی شق بدیهیدر، دلیل ایسته میور، گوز ایله گورونور.

مادام أجل گیزلیدر؛ هر وقت ئولوم، باشنی کسمک ایچون گله بیلیور و گنج اختیار فرقی یوقدر. البته دائما گوزی اوکنده اویله بیوک دهشتلی بر مسئله قارشیسینده بیچاره انسان؛ او إعدام أبدی، او دییسز، نهایتسز حیس منفرددن قورتولمق چاره سنی آرامق و قبر قپوسنی بر عالم باقی یه، بر سعادت أبدیه یه و عالم نوره آچیلان بر قپویه کندی حقنده چویرمک حادثه سی؛ او انسانک دنیا قدر بیوک بر مسئله سیدر.

بو قطعی حقیقت، بو اوچ یول ایله بولوندیغنده و بو اوچ یولک ده مذکور اوچ حقیقت ایله اولاجغنی إخبار ایدن یوز یگرمی درت بیوک مخبر صادق، آلرنده نشانه تصدیق اولان معجزه لر بولونان انبیالر و او انبیالرک خبر ویردکلی عین خبرلی، کشف و ذوق و شهود ایله تصدیق ایدن و إمضا باصان یوز یگرمی درت میلیون اولیانک عین حقیقته شهادتلی و حد و حسابه گلمه یین محققلرک، قطعی دلیلرله (او انبیا و اولیانک ویردکلی عین خبرلی) عقلاً علم الیقین درجه سنده (*) إثبات ایتدکلی و یوزده طقسان طوقوز احتمال قطعی ایله "إعدام و زندان أبدیدن قورتولمق و او یولی سعادت أبدیه یه چویرمک، یالکز ایمان و إطاعت ایله در." دییه إتفاقا خبر ویریورلر.

عجبا یوزده بر احتمال هلاکت بولونان بر تهلکه یولنده گیتمه مک ایچون، بر تک مخبرک سوزی نظره آلینسه و اونک سوزینی دیگله میوب او یولده گیدن آدمک، اندیشه هلاکتدن گلن ألم معنوی، اونک یمک إشتهاسنی قاجیردیغی

(*) : اولردن بریسی رساله نوردر. میدانده در.

حالده؛ بویله یوز بیگلر صادق و مصدق مخبرلرک یوزده یوز احتمال ایله، ضلالت و سفاهت گوز اوکنده کی قبر دار آغاجنه و أبدی چس منفردینه قطعی سبب اولدیغنی و ایمان، عبودیت یوزده یوز احتمال ایله او دار آغاجنی قالدیروب، او چس منفردی قیاتوب، شو گوز اوکنده کی قبری، بر خزینۀ أبدیه، بر سرای سعاده آچیلان بر قویه چویریور دیه اخبار ایدن و اماره لرینی و آثارلرینی گوستردکلری حالده، بو عجیب و غریب و دهشتلی و عظمتلی مسئله قارشیسندنه بولونان بیچاره انسان و باخصوص مسلمان اگر ایمان و عبودیتی اولمازسه، بتون دنیا سلطنتی و لذتی بر تک انسانه ویریلسه؛ عجا او گوز اوکنده کی، هر وقت اورایه چاغریلماسنه نوبتی بکله یین بر انسانه ویردیگی او اندیشه دن گلن الیم آلمی قالدیره بیلیر می؟ سزدن صورویورم.

مادام اختیارلق، خسته لق، مصیبت و هر طرفده وفیاتلر او دهشتلی آلمی دشیورلر و إخطار ایدیورلر. البته او اهل ضلالت و سفاهت یوز یك لذتی و ذوقی آلسه ده، ینه او معنوی بر جهنم قلبنده یاشار و یاقار. فقط پک قالین غفلت سرسملگی موقه حسن ایتدیرمز.

مادام اهل ایمان و طاعت، گوز اوکنده گوردیگی قبری بر خزینۀ أبدیه، بر سعادت لا یزالی یه کندیسی حقنده بر قپو اولدیغنی و او ازلی مقدرات پیانقوسندن میلیارلر آلتون و الماسلری قزاندیره حق بر بیلت دخی ایمان وثیقه سیله اوکا چیقمش. هر وقت "گل بیلتگی آل!" دیه بکلمه سندن درین، اساسلی، حقیقی لذت و ذوق معنوی او یله بر لذتدر که؛ اگر تجسم ایتسه و او چکردک بر آغاج اولسه، او آدمه خصوصی بر جنت حکمنه گچدیگی حالده؛ او ذوق و لذت عظیمه یی ترک ایدوب، گنجلك سائقه سیله، او حدسز الملر ایله آلوده زهرلی بر باله بکزه یین سفیهانه و هوسکارانه موقت بر لذت غیر مشروعیه یی

إختیار ایدن، حیواندن یوز درجه آشاغی دوشر. أجنبی دینسزلی گبی ده اولاماز. چونکه اونلر، پیغمبری إنکار ایتسهلر، دیگرلرینی طانیه بیلیرلر. پیغمبرلی بيلمسهلر ده اللّهی طانیه بیلیرلر. اللّهی بيلمسهلر ده کمالاته مدار اولاجق بعض گوزل خصلتler بولونه بیلیر. فقط بر مسلمان؛ هم أنبیای، هم رتبی، هم بتون کمالاتی محمد عربی علیه الصلاة والسلام واسطه سیله بیلیر. اونك تربیه سنی بیراقان و زنجیرندن چیقان داها هیچ بر پیغمبری (عس) طانیماز و اللّهی ده طانیماز. و روحنده کمالاتی محافظه ایده جك هیچ بر اساساتی بيله مز. چونکه پیغمبرلك اُكْ آخری و اُكْ بیوکلی و دینی و دعوتی عموم نوع بشره باقدیغی ایچون و معجزاتجه و دینجه عمومه فائق و بتون نوع بشره بتون حقائقده استادلِق ایدوب، اون درت عصرده پارلاق بر صورتده إثبات ایدن و نوع بشرك مدارِ إفتخاری بر ذاتك تربیهٔ اساسیه لرینی و اصول دینی ترك ایدن، ألبته هیچ بر جهنده بر نور، بر کمال بولاماز. سقوطِ مطلقه محکومدر.

ایشته ای حیات دنیویه نك ذوقنه مبتلا و أندیشهٔ إستقبال ایله إستقبالی و حیاتی تأمین ایچون چابالایان بیچاره لر! دنیانك لذتی، ذوقنی، سعادتنی، راحتنی ایسترسه كز؛ مشروع دائره ده کی کیفه إكتفا ایدیكز. او، کیفكزه کافیدر. خارجنده و غیرِ مشروع دائره ده کی بر لذتک ایچنده بیك ألم اولدیغنی سابق بیاناتده ألبته آكلا دیكز. اگر ماضی، یعنی گچمش زمانك حادثاتی، سینه ما ایله حال حاضرده گوستردکلی گبی؛ إستقبالده کی أحوال دخی، مثلا ألی سنه صوگره کی حاللری بر سینه ما ایله گوستریلسه ایدی، أهل سفاهت شیمدیکی گولدکلرینه یوز بیگلرجه نفرین و نفرت ایدوب آغلايه جقدیلر. دنیا و آخرته أبدی و دائمی سروری ایسته یین، ایمان دائره سنده کی تربیهٔ محمدیه یی (عصم) کندینه رهبر ایتمك گرکدر.

بر قاچ بیچاره گنجلره ویریلن بر تنبیه، بر درس، بر إخطاردر

بر گون یاغمه پارلاق بر قاچ گنج گلدیلر. حیات و گنجلك و هوسات جهتندن گلن تهلكه لردن صاقینمق ایچون تأثیرلی بر إخطار آلمق ایسته یین بو گنجلره، بن ده اُسکیدن رساله نوردن مدد ایسته یین گنجلره دیدیگم گی دیدم که: سزده کی گنجلك قطعیا گیده جك. اُگر سز دائرة مشروعه ده قالماسه کز، او گنجلك ضایع اولوب باشکزه هم دنیاده، هم قبرده، هم آخرته کندی لذتندن چوق زیاده بلالر و املر گتیره جك. اُگر تربیه اسلامییه ایله او گنجلك نعمتنه قارشى بر شکر اولارق عقت و ناموسلیلق و طاعتده صرف ایتسه کز، او گنجلك معنا باقى قالاجق و ابدی بر گنجلك قزانماسنه سبب اولاجق.

حیات ایسه، اُگر ایمان اولمازسه و یاخود عصیان ایله او ایمان تأثیر ایتمزسه؛ حیات، ظاهری و قیصه جق بر ذوق و لذتله برابر، بیگلر درجه او ذوق و لذتدن زیاده املر، حزنلر، کدرلر ویرر. چونکه انسانده عقل و فکر اولدیغی ایچون، حیوانك عکسنه اولارق حاضر زمانله برابر گچمش و گله جك زمانلرله ده فطره علاقه دارد. او زمانلردن دخی هم اَلم، هم لذت آلا بیلیر. حیوان ایسه، فکری اولمادیغی ایچون، حاضر لذتی، گچمشدن گلن حزنلر و گله جکدن گلن قورقورلر، اُندیشه لر بوزمیور. انسان ایسه، اُگر ضلالت و غفلته دو شمش ایسه، حاضر لذتنه گچمشدن گلن حزنلر و گله جکدن گلن اُندیشه لر او جزئی لذتی جدا آجیلاشدیریور، بوزویور. خصوصاً غیر مشروع ایسه، بتون بتون زهرلی بر بال حکمنده در. دیمك حیواندن یوز درجه، لذت حیات نقطه سنده آشاغی دوشر. بلکه اهل ضلالتك و غفلتك حیاتی، بلکه وجودی، بلکه کائناتی؛ بولوندیغی گوندر. بتون گچمش زمان و کائناتلر، اونك ضلالتی نقطه سنده

معدومدر، ئولمشدرد. عقل علاقه دارلغی ایله اوڭا ظلمتدر، قراڭقلر ویریور. گله جك زمانلر ایسه، إعتقادسزلغی جهتیهله ینه معدومدر. و عدمله حاصل اولان ابدی فراقدر، متمادیًا اونڭ فکر یولیهله حیاته ظلمتدر ویریورلر. اَگر ایمان حیاته حیات اولسه؛ او وقت هم گچمش، هم گله جك زمانلر ایمانڭ نوریهله ایشیقلا نیر و وجود بولور. زمان حاضر گی روح و قلبنه ایمان نقطه سنده علوی و معنوی اذواقی و انوار وجودیه یی ویریور. بو حقیقتڭ، إختیار رساله سنده یدنجی رجاده ایضاحی وار. اوڭا باقمالیسڭز.

ایشته حیات بویه در. حیاتڭ لذتی و ذوقی ایسترسه ڭز، حیاتڭزی ایمان ایله حیاتلاندیریڭز و فرائضله زیتلندی ریڭز و گناهلردن چکینمکله محافظه ایدیڭز. هر گون و هر یرده و هر وقت وفیاتلرڭ گوستردکلری دهشتلی حقیقت موت ایسه، سزه (باشقه گنجلره سویله دیگم گی) بر تمثیل ایله بیان ایدیورم :

مثلا، بوراده گوزیڭز اوڭنده بر دار آغاجی دیکیلمش. اونڭ یاننده بر پیانقو (فقط پک بیوک بر إکرامیه بیلتری ویرن) دائره سی وار. بز بوراده کی اون کیشی علی کلّ حال، ایستر ایسته مز، هیچ باشقه چاره یوق، اورایه دعوت ایدیهل جگز، بزى چاغیره جقذر. و چاغیرمه زمانی گیزی اولماسندن هر دقیقه، یا "گل إعدام بیلتنی آل، دار آغاجنه چیق!" ویاخود "گل، میلیونلر آلتون قزانديران بر إکرامیه بیلتی سڭا چیقمش گل، آل!" دیمه لرینی بکلرکن، بردن قپویه ایکی آدم گلدی. بری یاری چیپلاق گوزل و آلداتیجی بر قادین، اَلنده ظاهرًا غایت طاتلی، فقط زهرلی بر حلوا گتیروب یدیرمک ایسته یور. دیگر بری ده؛ آلداتماز و آلدانماز جدی بر آدم، او قادینڭ آرقه سندن گیردی. دیدی که: "سزه بر طلسم، بر درس گتیردم. بونی اوقوسه ڭز، او حلوائی یمزسه ڭز، او دار آغاجندن قورتولورسڭز. بو طلسم ایله، او اُمثالسز إکرامیه بیلتنی آلیرسڭز.

ایشته بو دار آغاچنده ذاتاً گوزیڭزله گوریورسڭز که، بال یینلر اورایه گیریورلر و اورایه گیرنجهیه قدر او حلوانڭ زهرندن دهشتلی قارین صانجیسی چکیورلر و او بیوک اکرامیه بیلتنی آلانلر چندان گوروغمه یورلر و ظاهرًا اونلر ده او دار آغاچنه چیققدقلری گورونویور. فقط اونلر آصیلما دقلرینی، بلکه اورادن قولایچه اکرامیه دائره سنه گیرمک ایچون باصامق یایدقلرینی میلیونلر شاهدلر وار، خبر ویریورلر. ایشته پنجره لردن باقڭز. اڭ بیوک مأمورلر و بو ایشله علاقه دار بیوک ذاتلر یوکسک سسله إعلان ایدیورلر و خبر ویریورلر که؛ او دار آغاچنه گیدنلری عین الیقین گوزیڭز ایله گوردیڭز گبی، بو اکرامیه بیلتنی طلسمجیلر الدقلرینی هیچ شک و شبهه سز گوندوز گبی قطعی بیلڭز. " دیدی.

ایشته بو تمثیل گبی زهرلی بر بال حکمنده اولان غیر مشروع دائره ده کی گنجلڭک سفاهتکارانه ذوقلری، خزینۀ ابدیه نڭ و سعادتِ سرمديه نڭ بیلتنی و وثیقه سی اولان ایمانی غائب ایتدیگی ایچون، دار آغاجی حکمنده اولان ثولوم و ابدی ظلمات قپوسی اولان قبرڭ مصیبتنه، عینًا ظاهرًا گوروندیگی گبی دوشر و أجل گیزلی اولدیغی ایچون گنج، اختیار فرق ایتیمیه رك هر وقت أجل جلا دی، باشنی کسمک ایچون گله بیلیر. اگر او زهرلی بال حکمنده اولان هوسات غیر مشروعیه یی ترك ایدوب، طلسم قرآنی اولان ایمان و فرائضی اُلده ایتمکله و فوق العاده مقدراتِ بشر بیانقوسندن چیقان سعادتِ ابدیه خزینه سی بیلتنی آلاچغنه، یوز یگرمی درت یك أنبیا علیهم السلام ایله برابر حدّ و حسابه گلمه یین اهل ولایت و اهل حقیقت متفقًا خبر ویریورلر و آثارینی گوستریورلر.

الحاصل، گنجلڭک گیده جک. سفاهتده گیتمش ایسه، هم دنیاده، هم آخرتده، بیڭلر بلا و الملر نتیجه ویردیگنی و او یله گنجلر اکثریتله سوء استعمال

ایله، إسرافات ایله گلن اوهاملی خسته لقله خسته خانه لره و طاشقینقلریله
 چپسخانه لره ویا سفالتخانه لره و معنوی المردن گلن صیقنتیلرله میخانه لره
 دوشه جکلرینی آکلامق ایسترسه کز؛ خسته خانه لردن و چپسخانه لردن و
 قبرستانلردن سوریگز. البته خسته خانه لرك اکثریتله لسانِ حالندن، گنجلك
 سائقه سیله إسرافات و سوءِ استعمالدن گلن خسته لقندن اینلر، آیواهلر
 ایشتدیگکز گبی؛ چپسخانه لردن دخی، اکثریتله گنجلك طاشقینلق سائقه سیله
 غیر مشروع دائره ده کی حرکاتك طوقاتلرینی بین بدبخت گنجلك تأسفلرینی
 ایشیده جکسکز. و قبرستانده و متمادیا اورایه گیرنلر ایچون قپولری آچیلوب
 قپانان او عالم برزخده (أهلِ کشف القبورك مشاهداتيله و بتون أهلِ حقیقتك
 تصدیقی ایله و شهادتيله) اکثر عذابلر، گنجلك سوءِ إستعمالاتك نتیجه سی
 اولدیغنی بیله جکسکز. هم نوعِ انسانك اکثریتنی تشکیل ایدن إختیارلردن و
 خسته لردن سوریگز. البته اکثریتِ مطلقه ایله أسفلر، حسرتلر ایله "آیواه
 گنجلگمزی بادِ هوا، بلکه ضررلی ضایع ایتدك. صاقین بزم گبی یاپمایگز."
 دییه جکلر. چونکه بش اون سنه لك گنجلك غیر مشروع ذوقی ایچون، دنیاده
 چوق سنه لر غم و کدر و برزخده عذاب و ضرر و آخرتده جهنم و سقر
 بلاسنی چکن آدم، اُك آجینه جق بر حالده اولدیغی حالده ﴿الرَّاضِ بِالضَّرِّ
 لَا يُنْظَرُ لَهُ﴾ سَرَّیله هیچ آجینمغه مستحق اولاماز. چونکه ضرره رضاسیله
 گیرنه مرحمت ایدیلمز و لایق دگلدر. جنابِ حق بزی و سزی، بو زمانك
 جاذبه دار فتنه سندن قورتارسین و محافظه آیله سین، آمین...

رساله نور میزانیلرندن اون اوچنجی سوزك ایکنجی مقامنك حاشیه سیدر

﴿بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ﴾

رساله نوردی کی حقیقی تسلّی یه محبوسلر چوق محتاجدرلر. خصوصاً گنجلك ضربه سنی ییوب، تازه و شیرین عمرینی چپسده گچیرنلرک، نورله اُکمک قدر احتیاجلری وار. اوت گنجلك طمار، عقلدن زیاده حسّیاتی دیگنلر... حسّ و هوس ایسه کورد، عاقبتی گورمز. بر درهم حاضر لذتی، ایلریده بر بظمان لذته ترجیح ایدر. بر دقیقه انتقام لذتی ایله قتل ایدر، سکسان یئک ساعت چپس الملرینی چکر. و بر ساعت سفاهت کیفیله بر ناموس مسئله سنده؛ بیگلرگون هم چپسک، هم دشمنک اُنیشه سندن صیقتیلرله عمرینک سعادت محو اولور. بونلر قیاساً بیچاره گنجلك چوق وارطه لری وار که: اُک طاتلی حیاتی، اُک آجی و آجینه جق بر حیاته چویریورلر و بالخاصّه شمالده قوجه بر دولت، گنجلك هوساتی اُله ایدرک، بو عصری فورطنه لریله صارصیور. چونکه عاقبتی گورمه یین کور حسّیاته حرکت ایدن گنجلره، اهل ناموسک گوزل قیزلرینی و قاریلرینی اباحه ایدر. بلکه حاملرنده اُرکک قادین برابر چپپلاق اولارق گیرمه لرینه اذن ویرمه لری جهتنده بو فحشیاتی تشویق ایدر. هم سرسری و فقیر اولانلره، زنگینلرک ماللرینی حلال ایدر که؛ بتون بشر بو مصیبتیه قارشى تیتريور.

ایشته بو عصرده اسلام و تورک گنجلری قهرمانانه طاورانوب ایکی جهتدن هجوم ایدن بو تهلکه یه قارشى، رساله نورک میوه و گنجلك رهبری گبی کسکین قلیچلریله مقابله ایتمه لری اُزمدیر. یوقسه او بیچاره گنج، هم دنیا اُستقبالنی، هم

مسعود حیاتی، هم آخرتده کی سعادتنی و حیاتِ باقیه سنی عذابله، المله چوپروب محو ایدر و سوءِ استعمال و سفاهتله خسته خانه لره و حسّیاتک طاشقینقلریله چپسخانه لره دوشر. آیواهلر، أسفلر ایله اختیارلغنده چوق اغلایه جق. اگر تربیه قرآنیه و نورک حقیقتلریله کندینی محافظه ایله سه، تام بر قهرمان گنج و مکمل بر انسان و مسعود بر مسلمان و سائر ذی حیاتلره، حیوانلره بر نوع سلطان اولور.

أوت بر گنج، چپسده یگرمی درت ساعت هر گونکی عمرندن تک بر ساعتی بش فرض نمازینه صرف ایتسه و أكثر گناهلردن چپس مانع اولدیغی گبی او مصیبت سببیت ویرن خطادن دخی توبه ایدوب سائر ضررلی، الملی گناهلردن چکیلسه؛ هم حیاته، هم إستقبالنه، هم وطنه، هم ملتته، هم أقرباسنه بیوک بر فائده سی اولماسی گبی او اون - اونبش سنه لك فانی گنجلكله أبدی پارلاق بر گنجلكی قزانه جغنی، باشده قرآن معجز البیان، بتون کتب و صحف سماویه قطعی خبر ویروب مژده ایدیورلر.

أوت او شیرین، گوزل گنجلك نعمتنه إستقامتله، طاعتله شکر ایتسه؛ هم زیاده لشیر، هم باقیله شیر، هم لذتله نیر. یوقسه هم بلالی اولور، هم الملی، غملی، کابوسلی اولور، گیدر. هم أقرباسنه، هم وطنه، هم ملتته مضر بر سرسری حکمنه گچیرمگه سببیت ویرر.

اگر محبوس، ظلمًا محکوم اولمش ایسه، فرض نمازینی قیلحق شرطیله، هر بر ساعتی، بر گون عبادت اولدیغی گبی، او چپس اونک حَقّنده بر چله خانه عزلت اولوب أسکی زمانده مغاره لره گیره رک عبادت ایدن منزوی صالحلردن صایلا بیلیرلر.

اگر فقیر و اختیار و خسته و ایمان حقیقتلرینه مشتاق ایسه؛ فرضنی یایمق و توبه ایتمک شرطیله هر بر ساعتلی یگرمیشر ساعت عبادت اولوب چپس اوڭا بر إستراحتخانه و مرحمتکارانه اوڭا باقان دوستلر ایچون بر محبتخانه، بر تربیه‌خانه، بر درسخانه حکمنه گچر. او چپسده طورمقله خارجده کی مشوش، هر طرفده کی گناهلرک هجومنه معروض سربستیتدن داها زیاده خوشلانه بیلیر. چپسدن تام تربیه آلیر. چیقدیغی زمان بر قاتل، بر منتقم اولارق دگل، بلکه توبه کار، تجربه‌لی، تربیه‌لی، ملته منفعتلی بر آدم چیقار. حتی دگزل چپسنده کی ذاتلرک آز زمانده نورلردن فوق العاده حسنِ أخلاق درسنی آلانلرینی گورن بعض علاقه‌دار ذاتلر دیمشدر که: "تربیه ایچون اون بش سنه چپسه آتمقدن ایسه، اون بش هفته رساله نور درسنی آسه‌لر، داها زیاده اونلری إصلاح ایدر."

مادام ئولوم ئولمه‌یور و أجل گیزلیدر، هر وقت گله‌بیلیر و مادام قبر قیامه‌یور، قافله قافله آرقه‌سنده گلنلر اورایه گیروب غائب اولویورلر و مادام ئولوم، اهلِ ایمان حَقّنده إعدام ابدیدن ترخیص تذکره‌سنه چوریلدیگی، حقیقت قرآنیله گوستریلمش و اهلِ ضلالت و سفاهت حَقّنده گوز ایله گوروندیگی گبی بر إعدام ابدیدر؛ بتون محبوباتندن و موجوداتندن بر فراق لا یزالیدر. البته و البته هیچ شبهه قالماز که، اَلْکُ بختیار اودر که؛ صبر ایچنده شکر ایتمک و چپس مدّتدن تام إستفاده ایدهرک نورلرک درسنی آلارق إستقامت دائره‌سنده، ایمانه و قرآنه خدمته چالیشمقدر.

أی ذوق و لذّته مبتلا إنسان! بن یتمش بش یاشمده بیگلر تجربه‌لرله و حجتلرله و حادثه‌لرله عین الیقین بیلدم که: حقیقی ذوق و ألمسز لذّت و کدرسز سَوینج و حیاته‌ده کی سعادت یالکز ایمانده‌در و ایمان حقیقتلری

دائره‌سنده بولونور. یوقسه دنیوی بر لڌتده چوق ألملر وار. بر اوزوم دانه‌سنی یدیرر، اون طوقات وورور گبی حیاتک لڌتنی قاچیرر.

ای چپس مصیبتنه دوشن بیچاره‌لر! مادام دنیاگز آغلايور و حیاتگزار آجیلاشدی؛ چالیشگزار، آخرتگزار دخی آغلامه‌سین و حیات باقیه‌گزار گولسون، طاتلیلاشسین، چپسدن استفاده ایدیگزار. ناصل بعضاً آغیر شرائط آلتنده دشمن قارشیسنده بر ساعت نوبت، بر سنه عبادت حکمنه گچه‌بیلیر. اوپله ده، سزک بو آغیر شرائط آلتنده هر بر ساعت عبادت زحمتی؛ چوق ساعتلر اولوب، او زحمتلری رحمتلره چویرر.

﴿بِسْمِ سُبْحَانَهُ ۞ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ﴾

نورک بکجی

عزیز صدیق قارداشلرم،

چپس مصیبتنه دوشنلره و اونلره مرحمتکارانه، صداقتله، خارجدن گلن آرزاقلرینه نظارت و یاردیم ایدنلره قوتلی بر تسلی‌ی "اوچ نقطه" ده بیان ایده‌جگم.

برنجی نقطه: چپسده گچن عمر گونلری، هر بر گون اون گون قدر بر عبادت قزان‌دیراییلیر و فانی ساعتلری، میوه‌لری جهتیله معنأ باقی ساعتلره چوپره‌بیلیر و بش اون سنه جزا ایل، میلیونلر سنه چپس ابدیدن قورتولمغه وسیله، اولاییلیر. ایشته اهل ایمان ایچون بو پک بیوک و چوق قیمتدار قزانج شرطی،

فرض نمازینی قیلمق و چپسه سببیت ویرن گناهلردن توبه ایتمک و صبر ایچنده شکر ایتمکدر. ذاتاً چپس چوق گناهلره مانعدر، میدان ویرمیور.

ایکنجی نقطه: زوال لذت ألم اولدیغی گبی، زوال ألم دخی لذتدر. اوت هرکس گچمش لذتلی، صفالی گونلرینی دوشونسه؛ تأسف و تحسّر ألم معنویسنی حسّ ایدوب "ایواه" دیر و گچمش مصیبتلی، ألملی گونلرینی تخطر ایتسه؛ زوالندن بر معنوی لذت حسّ ایدر که: "الحمد لله شکر، او بلا ثوابی بیراقدی گیتدی" دیر. فرح ایله تنفّس ایدر. دیمک بر ساعت موقت ألم، روحده بر معنوی لذت بیراقیر و لذتلی ساعت، بالعکس ألم بیراقیر. مادام حقیقت بودر و مادام گچمش مصیبت ساعتلی، ألملی ایله برابر معدوم و یوق اولمش و گله جک بلا گونلری، شیمدی معدوم و یوقدر و یوقدن ألم یوق و معدومدن ألم گلمز. مثلاً، بر قاچ گون صوگره آج و صوسز اولق احتمالندن، بوگون او نیتله متمادیا اکمک یهسه و صو ایچسه، نه درجه دیوانه لکدر. عیناً او یله ده، گچمش و گله جک ألملی ساعتلی (که هیچ و معدوم و یوق اولمشلر) شیمدی دوشونوب صبرسزلق گوسترمک و قصورلی نفسنی بیراقوب، اللّهدن شکوا ایتمک گبی "اوف، اوف" ایتمک دیوانه لکدر. اگر صاغه صوله یعنی گچمش و گله جکلره صبر قوتنی طاغیتمازسه و حاضر ساعته و گونه قارشى طوتسه، تام کافی گلیر. صیقنتی اوندن بره اینر. حتّی شکوا اولماسین، بن بو اوچنجی مدرسه یوسفیه ده، بر قاچ گون ظرفنده، هیچ عمرمه گورمه دیگم مادّی و معنوی صیقنتیلی، خسته لقلی مصیبتمه، خصوصاً نورک خدمتندن محرومیتدن گلن مأیوسیت و قلبی و روحی صیقنتیلر بنی ازدیگی صیراده، عنایتِ إلهیه بو مذکور حقیقتی گوستردی. بن ده صیقنتیلی خسته لغمدن و چپسمدن راضی اولدم. چونکه بنم گبی قبر قپوسنده بر بیچاره یه، غفلتله گچه بیلیر بر ساعتی، اون عدد عبادت ساعتلی یایمق بیوک کاردر دییه شکر ایله دم.

اوچنجی نقطه: محبوسلره شفقتکارانه خدمتله یاردیم ایتمک و محتاج اولدقلری رزقلرینی آلرینه ویرمک و معنوی یاره لرینه تسلیلره مرهم سورمکده آز بر عمل ایله بیوک بر قزانج وار و طیشاریدن گلن یمکلرینی اونلره ویرمک، عین او یمک قدر او غاردیان و غاردیان ایله برابر داخلده و خارجده چالیشانلرک (بر صدقه حکمنده) دفتر حسناتنه یازیلیر. خصوصاً مصیبتزده، اختیار ویا خسته ویا فقیر ویا غریب اولسه، او صدقه معنویه نك ثوابی چوق زیاده لشییر.

ایشته بو قیمتلی قزانجک شرطی، فرض نمازینی قیلمقدیر. تا که او خدمتی، لله ایچون اولسون. هم بر شرطی ده، صداقت و شفقت و سونج ایله و منت ایتمه مک طرزده یاردیم لرینه قوشمقدیر.

﴿بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۖ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾
 ﴿السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا﴾

ای چپس آرقداشلرم و دین قارداشلرم!

سزه هم دنیا عذابندن، هم آخرت عذابندن قورتاره جق بر حقیقتی بیان ایتمک، قلبمه إخطار ایدیلدی. او ده شودر: مثلاً: بریسی برینک قارداشنی ویا بر اقرباسنی ئولدیرمش. بر دقیقه إنتقام لذتیه بر قتل، میلیونلر دقیقه هم قلبی صیقتی، هم چپس عذابنی چکدیرر و مقتولک اقرباسی دخی إنتقام أندیشه سیله و قارشیسنده دشمنی دوشونمه سیله، حیاتک لذتی و عمرینک ذوقنی قاچیرر. هم قورقو، هم حدّت عذابنی چکییور. بونک تک بر چاره سی وار. او ده قرآنک أمر

ایتدیگی و حق و حقیقت و مصلحت و انسانیت و اسلامیت إقتضا و تشویق ایتدکلی اولان، باریشمق و مصالحه ایتمکدر.

أوت، حقیقت و مصلحت صلحدر. چونکه أجل بردر، دگیشمز. او مقتول، هر حالده أجل گلدیگندن داها زیاده قالمیه جقدی. او قاتل ایسه، او قضاء إلهیه واسطه اولمش. اگر باریشمق اولمازسه، ایکی طرف ده دائما قورقو و إنتقام عذابنی چکرلر. اونك ایچوندر که؛ "اوج گوندن فضله بر مؤمن دیگر بر مؤمنه کوسمه مک" اسلامیت أمر ایدیور. اگر او قتل، بر عداوتدن و بر کینلی غرضدن گلمه مشسه و بر منافق او فتنه یه وسیله اولمش ایسه؛ چابوق باریشمق ألزمدر. یوقسه او جزئی مصیبت بیوک اولور، دوام ایدر. اگر باریشسه لر و تولدیرن توبه ایتسه و مقتوله هر وقت دعا ایتسه، او حالده هر ایکی طرف چوق قزانیرلر و قارداش گی اولورلر. بر گیتمش قارداشه بدل، بر قاچ دیندار قارداشلی قزانیر. قضا و قدر إلهی یه تسلیم اولوب دشمنی عفو ایدر و بالخاصه مادام رساله نور درسنی دیگله مشلر، البته ماینلرنده بولونان بتون کوسمکلی بیراقمغه هم مصلحت و إستراحت شخصییه و عمومیه، هم نور دائره سنده کی اخوت إقتضا ایدیور.

ناصلکه دگزیل چپسند بربرینه دشمن بتون محبوسلر، نورلر درسيله بربرلینه قارداش اولدیلر و بزم برائتمزه بر سبب اولوب، حتی دینسزله، سرسریله ده او محبوسلر حقنده "ما شاء الله، بارک الله" دیدیرتدیلر و او محبوسلر تام تنفس ایتدیلر. بن بوراده گوردیم که: بر تك آدمك یوزندن یوز آدم صیقنتی چکوب برابر تنفسه چیقمیورلر. اونلره ظلم اولور. مرد و وجدانلی بر مؤمن، کوچک و جزئی بر خطا ویا منفعتله یوزر ضرری اهل ایمانه ویرمز. اگر خطا ایتسه ویرسه، چابوق توبه ایتمک لازمدر.

﴿بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۖ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

عزیز یگی قارداشلرم و اُسکی محبوسلر!

بنم قطعی قناعتم گلمش که؛ بورایه گیرمه مزك عنایتِ إلهیه جهتنده بر اَهْمِیتلی سببی سز سزگزر. یعنی، نورلر تسلیلریله و ایمانك حقیقتلریله سزی بو چپس مصیبتك صیقتیلرندن و دنیوی چوق ضررلرندن و بوشی بوشنه غم و حزن ایله گیدن حیاتگزی فائده سزلکدن، باد هوا ضایع اولماسندن و دنیاگزرک آغلامه سی گبی آخرتگزی آغلامقدن قورتاروب تام بر تسلی سزه ویرمکدر. مادام حقیقت بودر. البته سز دخی، دگزی محبوسلری و نور طلبه لری گبی بربریگزه قارداش اولماگز لازمدر. گوریورسگزر که: بر بیچاق ایچگزه گیرمه مک و بربریگزه تجاوز ایتمه مک ایچون طیشاریدن گلن بتون اشیانگز و یمک و اکمگگزی و چورباگزی قاریشدیوریورلر. سزه صداقتله خدمت ایدن غاردیانلر چوق زحمت چکیورلر. هم سز، برابر تنقسه چیقیمیورسگزر. گویا جاناوار و وحشی گبی بربریگزه صالديره جقسگزر. ایشته شیمدی سزك گبی فطری قهرمانلق طمارینی طاشیان یگی آرقداشلر، بو زمانده معنوی بیوک بر قهرمانلق ایله هیئته دییگزر که: "دگل آلزه بیچاق، بلکه ماوزر و روولور ده ویریلسه، هم آمر ده ویریلسه، بز بو بیچاره و بزم گبی مصیبتزده آرقداشلریزیه طوقونمیه جغز. اُسکیدن یوز دشمنلق و عداوتمز دخی اولسه ده، اونلری حلال ایدوب خاطرلرینی قیرمامغه چالیشه جغمزه، قرآنك و ایمانك و اخوتِ اسلامیةك و مصلحتمزك آمریله و إرشادیه قرار ویردك." دییهرك، بو چپسی بر مبارک درسخانهیه چویریگزر.

لیله قدرده إخطار ایدیلن بر مسئله مهمه

اون اوچنجی سوزك ایکنجی مقامنك ذیلی

لیله قدرده قلبه گلن پك گنیش و اوزون بر حقیقته، پك قیصه جه بر
إشارت ایده جگزر. شوپله که:

نوع بشر بو صوڪ حرب عمومینك اشدّ ظلم و اشدّ إستبدادی ایله و
مرحمتسز تخریباتی ایله و بر تك دشمنك یوزندن یوزر معصومی پریشان ایتمه سیله
و مغلوبلك دهشتلی مأیوسیتلریله و غالبلك دهشتلی تلاش و حاکمیتلرینی
محافظه و بیوك تخریباتلرینی تعمیر ایده مه ملرندن گلن دهشتلی وجدان عذابلریله و
دنیا حیاتنك بتون بتون فانی و موقت اولماسی و مدنیت فانتازیهلرینك آلداتیجی
و اویوتوجی اولدیغی عمومه گورونمه سیله و فطرت بشریه ده کی یوکسك
إستعداداتك و ماهیت إنسانیه سنك عمومی بر صورتده دهشتلی یاره لانمسیله و
غفلت و ضاللتك، سرت و صاغیر اولان طبیعتك، قرآنك ألماس قلینجی آلتنده
پارچه لانماسیله و غفلت و ضاللتك اك بوغوجی، آلداتیجی اك گنیش پرده سی
اولان سیاست روی زمینك پك چرکین، پك غدارانه حقیقی صورتی گورونمه سیله
آلبته و آلبته هیچ شبهه یوق که: شمالده، غربده، آمریقاده اماره لری گوروندیگنه
بناءً نوع بشرك معشوق مجازیسی اولان حیات دنیویه، بویله چرکین و گچیجی
اولماسندن فطرت بشرك حقیقی سؤدیگی، آرادییی حیات باقیه یی بتون قوتیله
آرایاجق و آلبته هیچ شبهه یوق که: پيك اوج یوز آلتمش سنه ده، هر عصرده
اوج یوز آلی میلیون شاکردی بولونان و هر حکمنه و دعواسنه میلیونلر اهل
حقیقت تصدیق ایله إمضا باصان و هر دقیقه ده میلیونلر حافظلرك قلبنده
قدسیت ایله بولونوب لسانلریله بشره درس ویرن و هیچ بر کتابده أمثالی

بولونمیان بر طرزده، بشر ایچون حیاتِ باقیه‌یی و سعادتِ ابدیه‌یی مژده ویرن و بتون بشرک یاره‌لرینی تداوی ایدن قرآن معجز البیانک شدتلی، قوتلی و تکرارلی بیگلر آیاتیله، بلکه صریحاً و إشارةً اون بیگلر دفعه دعوا ایدوب خبر ویرن و صارصیلماز قطعی دلیلرله، شبهه گتیرمز حدسز حجتلریله حیاتِ باقیه‌یی قطعیتله مژده و سعادتِ ابدیه‌یی درس ویرمه‌سی، البته نوعِ بشر بتون بتون عقلنی غائب ایتمزسه، مادّی ویا معنوی بر قیامت باشلرینه قوپمازسه؛ إسوه‌چ، نوروه‌چ، فینلانديا و اینگلتره‌نک قرآنی قبول ایتمگه چالیشان مشهور خطیبلری و آمریقانک دینِ حقّی آریان اُهمیتلی جمعیتی گبی روی زمینک گنیش قطعه‌لری و بیوک حکومتلری قرآن معجز البیان آریاجقلم و حقیقتلرینی آکلاقدن صوگره بتون روح و جانلریله صاریلاجقلم. چونکه بو حقیقت نقطه‌سنده قطعیا قرآنک مثلی یوقدر و اولاماز و هیچ بر شی بو معجزه اکبرک یرینی طوتاماز.

ثانیاً: مادام رساله‌ النور، بو معجزه کبرانک اُنده بر اُلماس قیلنج حکمنده خدمتی گوسترمش و معنّد دشمنلرینی تسلیمه مجبور ایتمش. هم قلبی، هم روحی، هم حسّیاتی تام تنویر ایده‌جک و علاجلرینی ویره‌جک بر طرزده خزینه قرآنیه‌نک دلاللغنی یاپان و اوندن باشقه مأخذی و مرجعی اولمیان و بر معجزه معنویه‌سی بولونان رساله‌ النور او وظیفه‌یی تام یاپیور و علیه‌نده کی دهشتلی پروپاغنده‌لره و غایت معنّد زندیقلره تام غلبه چالمش و ضلالتک اُک سرت قوتلی قلعه‌سی اولان طبیعتی، طبیعت رساله‌سیله پارچه پارچه ایتمش و غفلتک اُک قالین و بوغوجی و گنیش دائره آفاقنده و فنّک اُک گنیش پرده‌لرنده عصای موسی‌ده کی میوه‌نک آلتنجی مسئله‌سی و برنجی، ایکنجی، اوچنجی، سکرنجی حجتلریله غایت پارلاق بر طرزده غفلتی طاغیتوب، نور توحیدی گوسترمش.

میوه رساله سندن آلتنجی مسئله

(رساله نورک چوق یرلرنده ایضاحی و قطعی حدسز حجتلری بولونان ایمان بالله رکنتک بیگلر کللی برهانلرندن بر تک برهانه قیصه جه بر إشارتدر.)

قسطمونیده لیسه طلبه لرندن بر قسمی یانمه گلدیلر. "بزه خالقمری طانیتدیر، معلملریمز اللهدن بحث ایتیمیورلر." دیدیلر. بن دیدم: سزک اوقودیغکز فنلردن هر فن، کندی لسان مخصوصیله متمادیًا اللهدن بحث ایدوب خالق طانیتدیریورلر. معلملری دگل، اونلری دیکله یکز.

مثلا: ناصلکه مکمل بر اجزاخانه، که هر قاونوزنده خارقه و حسّاس میزانلرله آلنمش حیاتدار معجونلر و تریاقلر وار. شبهه سز غایت مهارتلی و کیمیاگر و حکیم بر اجزاجی یی گوسترر. اوپله ده، کُرّه ارض اجزاخانه سنده بولونان درت یوز ییك چشید نباتات و حیوانات قاونوزلرنده کی ذی حیات معجونلر و تریاقلر جهتیله، بو چارشیده کی اجزاخانه دن نه درجه زیاده مکمل و بیوک اولماسی نسبتنده، اوقودیغکز فنّ طب مقیاسیله کُرّه ارض اجزاخانه کبراسنک اجزاجیسی اولان حکیم ذو الجلالی حتّی کور گوزلره ده گوسترر، طانیتدیرر.

هم مثلا: ناصل بر خارقه فابریقه، که بیگلر چشید چشید قوماشلری بسیط بر ماده دن طوقویور. شکسز، بر فابریقه توری و مهارتلی بر ماکینستی طانیتدیرر. اوپله ده، کُرّه ارض دینلن یوز بیگلر باشلی، هر باشنده یوز بیگلر مکمل فابریقه بولونان بو سیّار ماکینه ربّانیه، نه درجه بو انسان فابریقه سندن بیوکسه، مکملسه، او درجه ده اوقودیغکز فنّ ماکینه مقیاسیله کُرّه ارضک اوسته سنی و صاحبنی ییلدیرر و طانیتدیرر.

هم مثلاً، ناصلکه: غایت مکمل بیگبر چشید أرزاق أطرافندن جلب ایدوب ایچنده منتظمًا إستیف و إحضار ایدیلמש دهپو و إعاشه آنباری و دگان، شکسز بر فوق العاده، إعاشه و أرزاق مالکنی و صاحبنی و مأمورینی بیلدیرر. اوپله ده، بر سنهده یگرمی درت بیك سنه لك بر دائرهده منتظمًا سیاحت ایدن و یوز بیگلر و آیری آیری أرزاق ایستهین طائفه لری ایچنه آلان و سیاحتیله موسملره اوغرایوب، بهاری بر بیوك واغون گبی، بیگلر آیری آیری طعاملرله طولدیره رق، قیشده أرزاقی توکهنن بیچاره ذی حیاتلره گتیرن و کُرّه أرض دینلن بو رحمانی إعاشه آنباری و بر سفینه سبحانیه و بیگبر چشید جهازاتی و ماللری و قونسروه پاکتلی طاشییان بو دهپو و دگان ربّانی، نه درجه او فابریقه دن بیوك و مکمل ایسه؛ اوقودیغکز و اوقویه جغکز فنّ إعاشه مقیاسیله، او قطعیتده و او درجهده کُرّه أرض دهپوسنك صاحبنی، متصرفنی، مدبرینی بیلدیرر، طانیتدیرر، سؤدیرر.

هم ناصلکه: درت یوز بیك ملت ایچنده بولونان و هر ملتك ایستدیگی أرزاقی آیری و استعمال ایتدیگی سلاحی آیری و گیدیگی ألبسه سی آیری و تعلیماتی آیری و ترخیصاتی آیری اولان بر اوردونك معجزه کار بر قوماندانی، تك باشیله بتون او آیری آیری ملترك آیری آیری أرزاقلرینی و چشید چشید أسلحه لرینی و ألبسه لرینی و جهازاتلرینی، هیچ برینی اونوتمیه رق و شاشیرمیه رق ویردیگی او عجیب اوردو و اوردوگاه، شبهه سز بداهتله او خارقه قوماندانی گوسترر، تقدیرکارانه سؤدیرر. عینا اوپله ده، زمین یوزینك اوردوگاهنده و هر بهارده یگیدن سلاح آلتنه آلنمش بر یگی اوردوی سبحانیده، نباتات و حیوانات ملترلندن درت یوز بیك نوعك چشید چشید ألبسه، أرزاق، أسلحه، تعلیم، ترخیصلری غایت مکمل و منتظم و هیچ برینی اونوتمیه رق و شاشیرمیه رق بر تك قوماندان اعظم طرفندن ویریلن کُرّه أرضك بهار اوردوگاهی، نه درجه

مذکور انسان اوردو و اوردوگاهندن بیوک و مکمل ایسه، سزک اوقویه جغکز فن عسکری مقیاسیله دقتلی و عقلی باشنده اولانلره او درجه کُرهُ اَرْضک حاکمنی و ربّنی و مدبّرینی و قوماندان اقدسنی حیرتله و تقدیس لرله بیلدیرر و تحمید و تسبیحله سؤدیرر.

هم ناصلکه: بر خارقه شهرده میلیونلر اَلکتریک لامبارلی حرکت ایدهرک هر یری گزرلر، یانمق مادهلری توکنمیور بر طرزده کی اَلکتریک لامبارلی و فابریقه سی، شکسز، بداهتله اَلکتریکی اداره ایدن و سیار لامبارلی یاپان و فابریقه یی قوران و اشتعال مادهلرینی گتیرن بر معجزه کار اوسته یی و فوق العاده قدرتلی بر اَلکتریکی یی حیرتله و تبریکلرله طانیتدیرر، یاشاسینلر ایله سؤدیرر. عیناً او یله ده، بو عالم شهرنده دنیا سراینک طامنده کی ییلدیز لامبارلی، بر قسمی (قوزموغرافیانک دیدیگنه باقیلسه) کُرهُ اَرْضدن ییک دفعه بیوک و طوپ گلّه سندن یتمش دفعه سرعتلی حرکت ایتدکلری حالده، انتظامنی بوزمیور، بربرینه چارپیور، سونمیور، یانمق مادهلری توکنمیور. اوقودیغکز قوزموغرافیانک دیدیگنه گوره، کُرهُ اَرْضدن بر میلیون دفعه دن زیاده بیوک و بر میلیون سنه دن زیاده یاشایان و بر مسافرخانه رحمانیه ده بر لامبا و صوبا اولان گونشمزک یانماسنک دوامی ایچون، هر گون کُرهُ اَرْضک دگزلی قدر غازیاغی و طاغلری قدر کومور ویا ییک اَرْض قدر اودون ییغینلری لازمدر که سونمه سین. و اونی و اونک گبی علوی ییلدیزلری غازیاغسز، اودونسز، کومورسز یاندیران و سوندورمه یین و برابر چابوق گزدرین و بربرینه چارپیدیرمیان بر نهایتسز قدرتی و سلطنتی، ایشیق پارقیرله گوسترن بو کائنات شهر محتشمنده کی دنیا سراینک اَلکتریک لامبارلی و ادارهلری نه درجه او مثالدن داها بیوک، داها مکملدر. او درجه ده سزک اوقودیغکز ویا اوقویه جغکز فن اَلکتریک مقیاسیله بو مشهر اعظم کائناتک سلطاننی، منورینی، مدبّرینی، صانعنی، او نورانی ییلدیزلری شاهد

گوستره رك طانیتدیرر. تسبیحاتله، تقدیساتله سؤدیرر، پرستش ایتدیرر.

هم مثلا، ناصلکه: بر کتاب بولونسه، که بر سطرنده بر کتاب اینجه یازیلیمش و هر بر کلمه سنده اینجه قلمله بر سورۂ قرآنیه یازیلیمش، غایت معنیدار و بتون مسئله لری بربرینی تأیید ایدر و کاتبی و مؤلفی فوق العاده مهارتلی و إقتدارلی گوسترن بر عجیب مجموعه؛ شکسر، گوندوز گبی، کاتب و مصنفی کمالاتیله، هنرلیله بیلدیرر، طانیتدیرر. ما شاء الله، بارک الله جمله لریله تقدیر ایتدیرر. عیناً او یله ده، بو کائنات کتاب کبری که؛ بر تک صحیفه سی اولان زمین یوزنده و بر تک فورماسی اولان بهارده، اوچ یوز ییك آیری آیری کتابلر حکمنده کی اوچ یوز ییك نباتی و حیوانی طائفه لری برابر، بربری ایچنده، یا کیشسز خطاسز، قاریش دیرمیه رق، شاشیرمیه رق؛ مکمل، منتظم و بعضاً آغاج گبی بر کلمه ده بر قصیده یی و چکردک گبی بر نقطه ده بر کتابک تمام فهرسته سنی یازان بر قلم ایشلدیگنی گوزیمزله گوردیگمز بو نهایتسز معنیدار و هر کلمه سنده چوق حکمتلر بولونان شو مجموعه کائنات و بو مجسم قرآن اکبر عالم، مذکور مثالده کی کتابدن نه درجه بیوک و مکمل و معنیدار ایسه، او درجه ده سزک او قودیغکز فن حکمت الأشیا و مکتبده بالفعل مباشرت ایتدیگکز فن قرائت و فن کتابت، گنیش مقیاسلریله و دورین گوزلریله بو کتاب کائناتک نقاشنی، کاتبی حدسز کمالاتیله طانیتدیرر. ﴿الله اکبر﴾ جمله سیله بیلدیرر، ﴿سُبْحَانَ الله﴾ تقدیسیله تعریف ایدر، ﴿الْحَمْدُ لله﴾ ثنالیله سؤدیرر. ایشته بو فنلره قیاساً، یوزر فنوندن هر بر فن، گنیش مقیاسیله و خصوصی آینه سیله و دورینلی گوزیله و عبرتلی نظرلیله بو کائناتک خالق ذو الجلالنی آسماسیله بیلدیرر؛ صفاتی، کمالاتنی طانیتدیرر.

ایشته بو محتشم و پارلاق بر برهان وحدانیت اولان مذکور حجتی

درس ویرمک ایچوندر که: قرآن معجز البیان چوق تکرار ایله اُکْ زیاده
 ﴿رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ ۝ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ آیتلریله خالقمنزى بزه
 طانیتدیریور، دییه او مکتبلی گنجلره دیدم. اولر دخی تمامیله قبول ایدوب
 تصدیق ایدهرک: "حدسز شکر اولسون رېمزه که؛ تام قدسی و عینِ حقیقت بر
 درس آلدق. الله سندن راضی اولسون." دیدیلر. بن ده دیدم:

"إنسان بیگلر چشید ألملر ایله متألم و بیگلر نوع لذتله ایله متلذذ اولاجق بر
 ذی حیات ماکینه و غایت درجه عجیزله برابر حدسز مادّی، معنوی دشمنلری و
 نهایتسز فقریله برابر حدسز ظاهری و باطنی احتیاجلری بولونان و متمادیا زوال
 و فراق طوقاتلرینی یهین بر بیچاره مخلوق ایکن، بردن ایمان و عبودیتله بویله بر
 پادشاه ذو الجلاله إنتساب ایدوب بتون دشمنلرینه قارشى بر نقطهٔ إستناد و بتون
 حاجاتنه مدار بر نقطهٔ إستمداد بولارق، هرکس منسوب اولدیغی أفندیسنک
 شرفیله، مقامیله إفتخار ایتدیگی گبی؛ او ده بویله نهایتسز قدیر و رحیم بر
 پادشاهه ایمان ایله إنتساب ایتسه و عبودیتله خدمتنه گیرسه و أَجَلْکُ إعدام
 إعلاننی کندی حَقْنده ترخیص تذکره سنه چویرسه نه قدر مَنون و مَنّتدار و نه
 قدر متشکرانه إفتخار ایده بیلیر، قیاس ایدیگز."

او مکتبلی گنجلره دیدیگم گبی مصیبتزده محبوسلره ده تکرار ایله دیرم: اوئی
 طانییان و إطاعت ایدن زندانده دخی اولسه بختیاردر. اوئی اونوتان سرایلرده ده
 اولسه زندانده در، بدبختدر. حتّی بر بختیار مظلوم إعدام اولونورکن بدبخت
 ظالملره دیمش: "بن إعدام اولمیورم. بلکه ترخیص ایله سعادتله گیدیورم. فقط
 بن ده سزی إعدام أبدی ایله محکوم گوردیگمدن سزدن تام إنتقامی آلییورم."
 ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ دییه رک سُورر ایله تسلیم روح ایدر.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

هو نکته‌سی

﴿بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۖ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾
﴿السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا﴾

چوق عزیز و صدیق قارداشلم؛

قارداشلم، ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ﴾ ده کی ﴿هُوَ﴾ لفظنده یالکڑ
مادی جهته بر سیاحت خیالیه فکریه ده هوا صحیفه سنک مطالعه سیله آنی بر
صورته گورونن بر ظریف نکته توحیده؛ مسلک ایمانیه نك حدسز درجه قولای
و وجوب درجه سنده سهولتلی بولونماسنی و شرك و ضلالتك مسلکنده حدسز
درجه ده مشکلاتلی، ممتنع بیگلر محال بولوندیغنی مشاهده ایتدم. غایت قیصه بر
إشارتله او گنیش و اوزون نکته بی بیان ایده جگم.

أوت ناصلکه بر آوج طوپراق، یوزر چیچکلره نوبتله صاقسیلق ایدن قابنده
اگر طبیعت، أسبابه حواله ایدیلسه لازم گلیر که؛ یا او قابده کوچک مقیاسده
یوزر، بلکه چیچکلر عددنجه معنوی ماکینه لر، فابریقه لر بولونسون و یا خود او
پارچه حق طوپراقده کی هر بر ذره، بتون او آیری آیری چیچکلری، مختلف
خاصیتلریله و حیاتدار جهازاتیله یاپمالرینی بیلسین؛ عادتاً بر إله گی حدسز علمی
و نهایتسز إقتداری بولونسون. عیناً او یله ده: أمر و إرادة نك بر عرشی اولان هوانك،
روزگارك هر بر پارچه سی و بر نفس و طیرناق قدر اولان ﴿هُوَ﴾ لفظنده کی
هواده؛ کوچوجك مقیاسده، بتون دنیاده موجود تلفونلرک، تلغرافلرک، رادیولرک و

حدسز و مختلف قونوشمالرك مركزلىرى، سانتراللىرى، آخذە و ناقلەلىرى بولونسون و او حدسز ايشلىرى برابر و بر آندە ياپايىلسين وياخود او ﴿هُوَ﴾ دەكى هوانك بلكە عنصرِ هوانك هر بر پارچە سنك هر بر ذرەسى، بتون تلفونجىلر و آيرى آيرى عموم تلغرافجىلر و راديو ايله قونوشانلر قدر معنوى شخصيتلىرى و قابليتلىرى بولونسون و اونلرك عموم ديللرني بيلسين و عين زمانده باشقە ذرەلرە دە بيلديرسين، نشر ايتسين. چونكە بالفعل او وضعيت قسماً گورونويور و هوانك بتون أجزاسنده او قابليت وار. ايشته أهْل كُفْرُك و طَبِيعِيُون و مادّيونلرك مسلكلرنده دگل بر محال، بلكە ذرەلر عددنجه محاللر و إمتناعلر و مشكلاتلر آشكارە گورونويور. أكر صانع ذو الجلاله ويريلسه، هوا بتون ذرّاتيله اونك أمربر نفرى اولور. بر تك ذرّەنك منتظم بر تك وظيفهسى قدر قولايجه، حدسز كلّى وظيفهلىرى خالقنك اذنيه و قوّتيله و خالقه إنتساب و إستناد ايله و صانعنك جلوؤ قدرتى ايله بر آندە شمشك سرعتهنده و ﴿هُوَ﴾ تلفظى و هوانك تمّوجى سهولتهنده ياپيلير. يعنى، قلم قدرتك حدسز و خارقە و منتظم يازيلرينه بر صحيفه اولور و ذرّەلىرى، او قلمك اوجلىرى و ذرّەلرك وظيفهلىرى دخى، قلم قدرك نقطهلىرى بولونور. بر تك ذرّەنك حركى درجه سنده قولاي چاليشير.

ايشته بن ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ﴾ دەكى حركتِ فكريه ايله سياحتمده هوا عالمى تماشا و او عنصرك صحيفه سنى مطالعه ايدرکن، بو مجمل حقيقتى تام واضح و مفصّل عين اليقين مشاهده ايتدم و ﴿هُوَ﴾ نك لفظنده، هواسنده بويله پارلاق بر برهان و بر لمعۀ واحديت بولونديغى گبى؛ معناسنده و إشارته غايت نورانى بر جلوؤ أحدىت و چوق قوّتلى بر حجّت توحيد و ﴿هُوَ﴾ ضميرينك مطلق و مبهم إشارتى هانگى ذاته باقيور إشارته بر قرينۀ تعين او

حجّته بولونماسی ایچوندر که، هم قرآن معجز البیان، هم اهل ذکر مقام توحیدده بو قدسی کلمه یی چوق تکرار ایدرلر دییه علم الیقین ایله بیلدم.

أوت مثلا بر نقطه بیاض کاغده، ایکی اوچ نقطه قونولسه قاریشدیغی و بر آدم، مختلف چوق وظیفه لری برابر یاپماسیله شاشیراجغی و بر کوچك ذی حیاته، چوق یوکلر یوکلنمه سیله آلتنده ازیلدیگی و بر لسان و بر قولاق، عین آنده متعدّد کلمه لرك برابر چیقماسی و گیرمه سی إنتظامنی بوزوب قاریشه جغی حالده؛ عین الیقین گوردیم که: ﴿هُوَ﴾ نك آناختاری ایله و پوصولا سیله فکراً سیاحت ایتدیگم هوا عنصرنده هر بر پارچه سی حتّی هر بر ذره سی ایچنه مختلف بیگلر نقطه لر، حرفلر، کلمه لر قونولدیغی ویا قونوله بیله جگی حالده، قاریشمیدیغی و إنتظامنی بوزمادیغی؛ هم آیری آیری پك چوق وظیفه لر یاپدیغی حالده، هیچ شاشیرمادان یاپیلدیغی و او پارچه یه و ذره یه پك چوق آغیر یوکلر یوکلندیگی حالده هیچ ضعف گوسترمیه رك، گری قالمیه رق إنتظام ایله طاشیدیغی؛ هم بیگلر آیری آیری کلمه، آیری آیری طرزده، معناده او کوچوجك قولاق و لسانلره کمال إنتظامله گلوب چیقوب، هیچ قاریشمیه رق بوزولیه رق او کوچوجك قولاقلره گیروب، او غایت اینجه جك لسانلردن چیقدیغی و او هر ذره و هر پارچه جق، بو عجیب وظیفه لری گورمکله برابر کمال سربستیت ایله جذبه دارانه حال دیلی ایله و مذکور حقیقتك شهادتی و لسانیه ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ دیوب گزر و فورطنه لرك و شمشك و برق و گوک گورولتییسی گبی هوا یی چارپیشدیریجی طالغهر ایچرسنده إنتظامنی و وظیفه لرنی هیچ بوزمیور و شاشیرمیور و بر ایش دیگر بر ایشه مانع اولمایور... بن عین الیقین مشاهده ایتدم.

دیمك یا هر بر ذره و هر بر پارچه هواده نهایتسز بر حکمت و نهایتسز بر

علمی، إرادة سی و نهایتسز بر قوّتی، قدرتی و بتون ذرّاته حاکم مطلق بر خاصّه لری بولونمق لازمدر که؛ بو ایشلره مدار اولاییلسین. بو ایسه، ذره لر عددنجه محال و باطلدر. هیچ بر شیطان دخی بونی خاطره گتیره مز. اويله ایسه بو صحیفه هوانک حقّ یقین، عین یقین، علم یقین درجه سنده بدهتله ذات ذو الجلالک حدسز غیر متناهی علمی و حکمتله چالیشدیردیغی قلم قدرت و قدرک متبدّل صحیفه سی و بر لوح محفوظک عالم تغیرده و متبدّل شئوناتنده بر لوح محو اثبات نامنده یازار بوزار تخته سی حکمنده در.

ایشته هوا عنصرینک یالکز نقل اصوات وظیفه سنده مذکور جلوّه وحدانیتی و مذکور عجائی گوستردیگی و ضلالتک حدسز محالیتنی إظهار ایتدیگی گی، عنصر هوائینک سائر اهمّیتی وظیفه لرندن بری ده الکتریق، جاذبه، دافعه، ضیا گی سائر لطائفک نقلنده شاشیرمادن منتظمّا، اصوات نقلنده کی وظیفه یی گوردیگی عین زمانده، بو وظیفه لری دخی گوردیگی عین زماننده، بتون نباتات و حیواناته تنفّس و تلقیح گی حیاته لزومی بولونان لوازماتی کمال إنتظام ایله یتیشدیریور. أمر و إرادۀ إلهیه نک بر عرشی اولدیغی قطعی بر صورتده اثبات ایدیور. و سرسری تصادف و کور قوّت و صاغیر طبیعت و قاریشق، هدفسز أسباب و عاجز، جامد، جاهل مادّه لر بو صحیفه هوائیه نک کتابتنه و وظیفه لرینه قاریشماسی هیچ بر جهتله احتمال و امکانی بولونمادیغی عین یقین درجه سنده اثبات ایتدیگی قطعی قناعت گتیردم و هر بر ذره و هر بر پارچه لسان حال ایله ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ دیدیکلرینی بیلدم و بو ﴿هُوَ﴾ آناختاری ایله هوانک مادّی جهتنده کی بو عجائی گوردیگم گی، هوا عنصری ده بر ﴿هُوَ﴾ اولارق عالم مثال و عالم معنایه بر آناختار اولدی.

متباقیسی شیمدیلک یازدیریلما دی. عمومه بیگلر سلام.

اون دردنجی سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿الرَّ كِتَابٌ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾

(قرآن حکیمک و قرآنک مفسرِ حقیقیسی اولان حدیثک بر قسم یوکسک و علوی حقائقنه چیقماق ایچون تسلیم و انقیادی نقصان اولان قلبره یاردیم ایده جک باصامقلر حکمنده او حقیقتلرک بر قسم نظیره لرینه إشارت ایده جگز و خاتمه سنده بر درس عبرت و بر سر عنایت بیان ایدیله جک. او حقیقتلردن حشر و قیامتک نظیره لری، اوننجی سوزده، بالخاصّه طوقوزنجی حقیقتنده ذکر ایدیلدیگی ایچون تکراره لزوم یوقدر. یالکز سائر حقیقتلردن نمونه اولارق "بش مسئله" ذکر ایدرز.)

برنجیسی: مثلاً ﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾

"آلتی گونده گوکلری و یرلری یاراتدق" دیمک اولان؛ هم بلکه بیك و آلتی بیك سنه گبی اوزون زماندن عبارت اولان آیام قرآنیله انسان دنیاسی و حیوان عالمی آلتی گونده یاشایه جغنه إشارت ایدن حقیقت علویه سنه قناعت گتیرمک ایچون، برر گون حکمنده اولان هر بر عصرده، هر بر سنه ده، هر بر گونده فاطر ذو الجلالک خلق ایتدیگی سیال عالملری، سیار کائناتلری، گچیجی دنیالری، نظر شهوده گوسترییورز. اوت گویا انسانلر گبی دنیالر دخی، برر مسافردر. هر موسمه ذات ذو الجلالک آمریله عالم طولار، بوشانیر.

ایکنجیسی: مثلاً ﴿وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَاسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴾ گبی آیتلرک
 إفاده ایتدکلری که: "بتون اشیاء، بتون احوالیه وجوده گلمه دن و گلدکدن صوگره و گیتدکدن صوگره یازیلیدر و یازیلیر و یازیلیور." دیمک اولان حقیقتِ عالییه سنه قناعت گتیرمک ایچون نقاشِ ذو الجلال، روی زمینک صحیفه سنده، هر موسمه، باخصوص بهارده دگیشدیردیگی نهایتسز منتظم مخلوقاتک فهرسته وجودلرینی، تاریخچه حیاتلرینی، دساتیر حرکتلرینی؛ چکر دکلرنده، تخملرنده، کوکلرنده معنوی بر صورتده درج و محافظه ایتدیگی و زوالدن صوگره ثمرلرنده عیناً قلم قدریله، معنوی بر طرزده بسیط تخمجقلرنده یازدیغنی، حتی هر گچیجی بهارده، یاش قورو نه وارسه، محدود ذره جکلر و کمیکلر حکمنده اولان تخملرده، ئولمش اودونلرده، کمالِ انتظام ایله محافظه ایتدیگی نظر شهوده گوستریورز. گویا هر بر بهار، بر تک چیچک گبی، غایت منتظم و موزون اولارق، زمینک یوزینه بر جمیل و جلیلک ایلله طاقیلوب قویاریلیور؛ قونوب قالدیریلیور. حقیقت بویله ایکن، بشرک اُک عجیب بر ضلالتی بودر که: قدر قلنک صحیفه سی اولان لوح محفوظک یالکز بر جلوئه عکسی اولارق، فهرسته صنعتِ ربّانیه اولوب، اهلِ غفلتک لساننده طبیعت دینلن بو کتابتِ فطریه یی، بو نقشِ صنعتی، بو منفعل مسطرِ حکمتی، طبیعت مؤثره دییه رک مصدر و فاعل تلقی ایتمه سیدر. ﴿أَيْنَ الثَّرَا مِنَ الثُّرَيَّا﴾ حقیقت نره ده؟ اهلِ غفلتک تلقیلری نره ده؟

اوچنجیسی: مثلاً، حملة عرش و یر و گوکلرک ملائکه مؤکلری و سائر بر

قسم مَلَكِر حَقْنده مَخِرِ صادقْ تصوير ايتديگي، مثلاً قرق بيگلر باشلي، هر بر باشده قرق بيگلر لسان و هر لسانده قرق بيگلر طرزده تسبيحات ايتدكلريني و إنتظام و کَلِيَت و وسعتِ عبوديتلريني إفاده ايدن حقيقته چيقيمق ايچون، شوگا دَقْت ايت كه: ذاتِ ذو الجلال ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ﴾ وَ سَخَّرْنَا الْجِبَالَ يَسْبِخْنَ مَعَهُ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ﴾ گبي آيتلرله تصريح ايديور كه: موجوداتْ اَكْ بيوگي و کَلِيَسِي دخي، كندی کَلِيَتنه گوره و عظمتنه مناسب بر طرزده تسبيحات ايتديگني گوسترييور و اويله ده گورونويور. اوت بر بحرِ مَسْبَح اولان شو سَمَوَاتْ کلماتِ تسبيحيه سي؛ گونشَلر، آيلر، ييلديزلر اولديغي گبي، بر طيرِ مَسْبَح و حامد اولان شو زمينْ دخي أَلْفَاظِ تحميديه سي؛ حيوانلر، نباتلر و آغاجلردر. ديمك هر بر آغاجْ، هر بر ييلديزْ جزئي برر تسبيحاتي اولديغي گبي؛ زمينْ ده و زمينْ هر بر قطعه سنْك ده و هر بر طاغ و دره نْك ده و برّ و بحرينْك ده و گوكلركْ هر بر فلگنْك ده و هر بر برجنْك ده برر تسبيحِ کَلِيَسِي واردر. شو بيگلر باشلري اولان زمينْك هر باشنده يوز بيگلر لسانلر بولونان و هر لسانده يوز بيْك طرزده تسبيحات چيچكلريني، تحميدات ميوهلريني، عالم مثالده ترجمانلق ايدوب گوستره جك و عالم ارواحده تمثيل ايدوب إعلان ايدِه جك، اوْگا گوره أَلْبَتِه بر مَلِكِ مَوْكَلِي واردر.

اوت متعدد اَشيا بر جماعت شكلنه گيرسه، بر شخصِ معنوي سي اولاجقدر. اَگر او جمعيت، إِمْتِزاج ايدوب إِتْحَاد شكلني آلسه، اوني تمثيل ايدِه جك بر شخصِ معنوي سي، بر نوعِ رُوحِ معنوي سي و وَظِيفَه تسبيحيه سني گوره جك بر مَلِكِ مَوْكَلِي اولاجقدر. ايشته باق، مثال اولارق بو بارلا آغزينْك، شو طاغ

لسانتک بر معظم کلمه سی اولان بو اوطه مزک اوکنده کی چنار آغاجنه باق، گور: آغاجک شو اوج باشنک هر باشنده قاچ یوز دال دیللی وار و هر دیلده باق، قاچ یوز موزون و منتظم میوه کلمه لری وار و هر میوه ده دقت ایت، قاچ یوز قانادلی موزون تخم جق حرفلی، امر ﴿کُنْ فَيَكُونُ﴾ نه مالک صانع ذو الجلالنه نه قدر بلیغ بر مدح و فصیح بر تسبیح ایتدیگنی ایشیتدیگک، گوردیگک گبی؛ اوکا مؤکل ملک دخی، اوکا گوره عالم معناده متعدد دیلر ایله تسبیحاتنی تمثیل ایدیور و حکمة اویله اولمق گرکدر.

دردنجیسی: مثلاً ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ ﴿ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴾ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿ گبی آیتلرک إفاده ایتدکلی حقیقت علویه سنه که، قادر مطلق او درجه سهولت و سرعتله و معالجه سز و مباشرتسز آشایی خلق ایدر که، یالکز صرف بر امر ایله ایجاد ایدر گبی گورونویور، فهم ایدیلیور. هم او صانع قدیر نهایت درجه ده مصنوعاته قریب اولدیغی حالده، مصنوعات نهایت درجه ده اوندن بعیددر. هم نهایتسز کبریا سیله برابر، غایت جزئی و حقیر اموری دخی، اهمیتله تنظیم و حسن صنعتدن خارج بیرا قمیور. ایشته بو حقیقت قرآنیه نک وجودینه، موجوداتده مشهود سهولت مطلق ایچنده انتظام اکمل شهادت ایتدیگی گبی؛ گله جک تمثیل دخی، اونک سر حکمتنی گوسترر. مثلاً: ﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾ صانع ذو الجلالک اسماء حسنی سندن نور اسمک بر کثیف آیینه سی حکمنده اولان گونشک، امر ربانی و تسخیر الهی ایله مظهر اولدیغی وظیفه لر، شو حقیقتی فهمه تقریب ایدر. شویله که:

گونش علویتیه برابر بتون شفاف و پارلاق شیلره نهایت درجه‌ده یاقین، بلکه اونلرک ذاتلرندن اونلره داها یاقین اولدیغی، جلوه‌سیله و تمثالیه و تصرفه بکزر چوق جهتلرله اونلری متأثر ایتدیگی حالده؛ او شفاف شیلر ایسه، بیگلر سنه اوندن اوزاقلرلر. اونی هیچ بر وجهله متأثر ایده‌مزلر، قربیت دعوا ایده‌مزلر. هم او گونش، هر شفاف ذره‌یه، حتی ضیاسی نره‌یه گیرمش ایسه اوراده حاضر و ناظر گی اولدیغی، او ذره‌نک قابلیت و رنگنه گوره گونشک عکسی و بر نوع تمثالی گورونمه‌سیله آکلاشیلیر. هم گونشک عظمت نورانیتی درجه‌سنده إحاطه‌سی، نفوذی زیاده‌لشیر. نورانیت عظمتندندر که؛ اُک کوچک اوفاق شیلر، اوندن گیزلنوب قاچامازلر. دیمک عظمت کبریاسی، جزئی و اوفاق شیلری، نورانیت سربله خارجه آتمق دگل؛ بالعکس دائره إحاطه‌سنه آلییور. هم گونشی، مظهر اولدیغی جلوه‌لرده و وظیفه‌لرده فرض محال اولارق فاعل مختار فرض ایتسه‌ک، او درجه سهولت و سرعت و وسعت ایچنده، ذره‌دن قطره‌دن دگز یوزندن سیاراته قدر إذن الهی ایله اوילה ایشله‌یور که؛ شو تصرفات عظیمه‌یی یالکز بر محض أمر ایله یاپار، تحیل ایدیه‌بیلیر. ذره ایله سیاره، آمرینه قارشی مساویدرلر. دگز یوزینه ویردیگی فیضی، ذره‌یه ده قابلیته گوره کمال إنتظام ایله ویرر. ایشته، سما دگزینک یوزنده ضیادار بر قبارجق و قدیر مطلقک نور اسمنک جلوه‌سنه کثیف بر آیینه‌جک اولان شو گونشک، بالمشاهده شو حقیقتک اوج اساسنک نمونه‌لرینه مظهر اولدیغی گوروپورز. البته گونشک نور و حرارتی، علم و قدرته نسبةً طویراق گی کثیف حکمنده، "نور النور، مُنَوَّر النور، مُقَدَّر النور" اولان ذات ذو الجلال، هر شیئه، علم و قدرتیله نهایتسز یاقین و حاضر و ناظر و اشیا اوندن غایت اوزاق اولدیغنه، هم او درجه کلفتسز، معالجه‌سز، سهولتله ایشلری یاپار که، یالکز محض أمرک سرعت و

سهولتيله ايجاد ايدر گي آڭلاشيلديغنه؛ هم هيچ بر شي، جزئي کلي، کوچك بيوك، دائره قدرتندن خارجه چيقمديغنه و كبرياسي احاطه ايتديگنه شهود درجه سنده بر يقين ايماني ايله ايمان ايدرز و ايمان ايتمك گرکدر.

بشنجيسي: ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ﴾ دن طوت، تا ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ يه قدر.. هم ﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ دن طوت، تا ﴿يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ نه قدر.. هم ﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ دن طوت، تا ﴿خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ نه قدر.. هم ﴿مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ دن طوت، تا ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ يه قدر حدود عظم ربوبيتي و كبرياء الوهيتي طومش اولان ازل و ابد سلطاني، شو عاجز و نهايتسز ضعيف و نهايتسز فقير و نهايتسز محتاج و يالکز جزئي بر اختيار ايله ايجاد قابليتي اوليان ضعيف بر کسب ايله مجهز بني آدمه قارشى شديد شكايات قرآنيه سي و عظيم تهديداتي و مدهش وعيدلري نه حکمته بناءدر و نه وجهله توفيق ايديلير؟ نه صورتله مناسب دوشر؟. ديمك اولان درين و يوكسك حقيقتنه قناعت گتيرمك ايچون شو گله جك ايكي تمثيله باق:

برنجي تمثيل: مثلا شاهانه بر باغ وار كه، نهايتسز ميوه دار و چيچكدار مصنوعلر ايچنده بولونويورلر. اوڭا نظارت ايتمك ايچون پك چوق خدمه لر تعيين ايديلمش. بر خدمتكارك وظيفه سي دخي، يالکز او باغه ياييلاجق و ايچيله جك صويك مجراسنده كي دليگك قباغني آچمقدر. و شو خدمتكار ايسه

تبللك ايتدی، دليگك قپاغنی آچمادی. او باغك تكملنه خلل گلدی ویاخود قورودی. او وقت خالقك صنعت ربّانیه سندن و سلطانك نظارت شاهانه سندن و ضیا و هوا و طوپراغك خدمت بنده گانه سندن باشقه بتون خدمه لرك، او سرسمدن شكوايه حقلری وارد. زیرا خدمت لرینی عقیم بیراقدی ویا ضرر ویردی.

ایکنجی تمثیل: مثلاً جسیم بر سفینه سلطانیه ده، عادی بر آدم جزئی وظیفه سنی ترك ایتمسيله، بتون گمیده کی وظیفه دارلرک نتایج خدماتنه خلل گتیردیگندن و بعض ده محو ایتدیگندن، بتون او وظیفه دارلر نامنه گمی صاحبی اوندن شدید شکایت ایدر. قصور صاحبی ایسه، دییه مز که: "بن بر عادی آدمم، اهمیتسز إهمالمن شو شدته مستحق دگلدیم." چونکه تك بر عدم، حدسز عدملری إنتاج ایدر. فقط وجود کندینه گوره ثمره ویرر. چونکه بر شیئك وجودی، بتون شرائط و أسبابك وجودینه متوقف اولدیغی حالده؛ او شیئك عدمی، إنطفاسی، تك بر شرطك إنطفاسيله و تك بر جزئك عدميله نتیجه إعتباريله منعدم اولور. بوندندر که: "تخریب، تعمیردن پك چوق دفعه أسهل اولدیغی" بر دستور متعارفه حکمنه گچمشدر. مادام کفر و ضلالت، طغیان و معصیت أساسلری، إنکاردر و ردد، ترکدر و عدم قبولدر. صورت ظاهریه ده نه قدر مثبت و وجودلی گورونسه ده، حقیقته إنطفادر، عدمدر. اويله ایسه جنایت ساریه در. سائر موجوداتك نتایج عمل لرینه خلل ویردیگی گبی أسماء إلهیه نك جلوّه جمال لرینه پرده چکر.

ایشته بو حدسز شکایته حقلری اولان موجودات نامنه او موجوداتك سلطانی، شو عاصی بشردن عظیم شکایت ایدر و ایتمه سی، عین حکمتدر و او عاصی، شدتلی تهدیداته ألبته مستحقدر و دهشتلی وعیدلره، بلا شبهه سزادر.

خاتمه

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَمَا الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾

(غافل قفایه بر طوقماق و بر درس عبرتدر.)

ای غفلته طالب و بو حیاتی طاتلی گوروب و آخرتی اونوتوب، دنیایه طالب بدبخت نفسم! بیلیر میسک نه یه بکزرسک؟ دوه قوشنه... آوجی یی گورور، اوچامیور؛ باشنی قومه صوقویور، تا آوجی اوئی گورمه سین. قوجه گووده سی طیشاریده. آوجی گورور. یالکز او، گوزینی قوم ایچنده قپامش، گورمز.

ای نفس! شو تمثیله باق گور: ناصل دنیایه حصر نظر، عزیز بر لذتی، الیم بر آلمه قلب ایدر.

مثلاً؛ شو قریه ده (یعنی بارلاده) ایکی آدم بولونور. بریسک یوزده طقسان طوقوز آحابی إستانبوله گیتمشلر. گوزلجه یاشایورلر. یالکز بر تک بوراده قالمش. او دخی اورایه گیده جک. بونک ایچون شو آدم إستانبوله مشتاقدر، اورای دوشونور. آحابه قاووشمق ایستر. نه وقت اوکا دینلسه "اورایه گیت"، سَویَنوب گوله رک گیدر. ایکنجی آدم ایسه، یوزده طقسان طوقوز دوستلری بورادن گیتمشلر. بر قسمی محو اولمشلر. بر قسمی، نه گورور، نه ده گورونور یرله صوقولمشلر. پریشان اولوب گیتمشلر، ظن ایدر. شو بیچاره آدم ایسه، بتون اونلره بدل یالکز بر مسافره اُنسیت ایدوب تسلی بولمق ایستر. اونکله او الیم آلام فراقی قپامق ایستر.

ای نفس! باشده حبیب الله، بتون أحبابك قبرك اوبر طرفنده درلر. بوراده قالان بر ایکی دانه ایسه، اونلر ده گیدیورلر. ئولومدن ئورکوب، قبردن قورقوب، باشکی چوپرمه. مردانه قبره باق، دیکله نه طلب ایدر. آرککجه سنه ئولومك یوزینه گول، باق نه ایستر. صاقین غافل اولوب ایکنجی آدمه بکزمه.

ای نفس! دیمه: "زمان دگیشمش، عصر باشقه لاشمش، هرکس دنیا به طالمش، حیاته پرستش ایدر. درد معیشتله سرخوشدر." چونکه ئولوم دگیشمیور. فراق، بقایه قلب اولوب باشقه لاشمه یور. عجز بشری، فقر انسانی دگیشمیور، زیاده لشیور. بشر یولجیلغی کسيلمه یور، سرعت پیدا ایدیور.

هم دیمه: "بن ده هرکس گبییم." چونکه هرکس سکا قبر قپوسنه قدر آرقداشلق ایدر. هرکسله مصیبتده برابر اولمق دیمك اولان تسلی ایسه، قبرك اوبر طرفنده پك اساسسزدر. هم کندیگی باشی بوش ظن ایتمه. زیرا شو مسافرخانه دنیاده نظر حکمتله باقسهك، هیچ بر شیئی نظامسز غایه سز گوره مزسك. ناصل سن نظامسز، غایه سز قلابیلیرسك؟ زلزله گبی واقعه لر اولان شو حادثات کونیه، تصادف اویونجغی دگلر. مثلاً: زمینه نباتات و حیوانات انواعندن گیدیریلن بربری اوستنده، بربری ایچنده، غایت منتظم و غایت منقش گوملکلر؛ باشند آشاغی یه قدر غایه لرله، حکمتلرله مزین، مجهز اولدقلرینی گوردیگك و غایت عالی غایه لر ایچنده کمال انتظام ایله مجذوب مولوی گبی دور ایدوب دوندیرمسنی بیلدیگك حالده، ناصل اولویور که، کُرهُ اَرْضك بنی آدمدن، باخصوص اهل ایماندن بگنمدیگی بر قسم اطوار غفلتك ثقلت معنویه سندن اوموز سیلکمکه بکزهین زلزله گبی (حاشیه) موت آلود حادثات حیاتیه سنی؛ بر

ملحدكُ نشر ايتديگى گى غايه سز، تصادفى ظن ايدهر ك بتون مصيبتزده لركُ أليم ضايعاتنى بدل سز هبَاءُ منثور گوستروب، مدهش بر يأسه آتارلر. هم بيوك بر خطا، هم بيوك بر ظلم ايدرلر. بلكه اويله حادثه لر، بر حكيم رحيمكُ آمريله أهل ايمانكُ فاني مالني، صدقه حكمنه چويروب إبقا ايتمكدر و كفرانِ نعمتن دكلن گناهلره كفارتدر. ناصلكه بر گون گله جك، شو مسخر زمين يوزينكُ زينتي اولان آثارِ بشريه يي شركُ آلود، شكر سز گوروب، چركين بولور. خالقكُ آمريله بيوك بر زلزله ايله بتون يوزيني سيلهر، تميزلر. اللهكُ آمريله أهل شركى جهنمه دوكر. أهل شكره "هايدى، جنته بيورك" دير.

اون دردنجى سوزكُ ذيلي

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا * وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا * وَقَالَ الْإِنْسَانُ
مَا لَهَا * يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا * بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا * الْخ...﴾

شو سوره قطعياً إفاده ايدييور كه: كُرْهُ أَرْض، حركت و زلزله سنده وحى و إلهامه مظهر اولارق أمر تحتنده تيره نيور. بعضاً ده تيته نيور.

(معنوی و اہمیتلی بر جانبدن شیمدیکی زلزله مناسبتیلہ آلتی یدی جزئی
سؤالہ قارشى ینہ معنوی إخطار یاردیمیلہ جوابلری قلبہ گلدی. تفصیلاً یازمق
قاچ دفعہ نیت ایتدمسہ ده إذن ویریلمدی. یالکز إجمالاً قیصہ حق یازیلاجق.)

برنجی سؤال: بو بیوک زلزله نڭ مادّی مصیبتندن داها ألیم معنوی بر مصیبتی
اولارق، شو زلزله نڭ دوامندن گلن قورقو و مایوسیت اکثر خلقڭ اکثر مملکتده
گیجه إستراحتنی سلب ایدهرک دهشتلی بر عذاب ویرمه سی نه دندر؟

ینہ معنوی جواب: شویله دینلدى که: رمضان شریفڭ تراویح وقتنده کمال
نشئه و سُورور ایله سرخوشجه سنه غایت هوسکارانه شرقیلری و بعضاً قیزلرڭ
سسلیله رادیو آغزیله بو مبارک مرکزِ اسلامیتڭ هر گوشه سنده جاذبه دارانه
ایشیتدیرلمسی، بو قورقو عذابنی نتیجه ویردی.

ایکنجی سؤال: نیچون گاوورلرڭ مملکتلرنده بو سماوی طوقات باشلرینه
گلمییور؟ بو بیچاره مسلمانلره اینییور؟

الجواب: بیوک خطالر و جنایتلر تأخیر ایله بیوک مرکزلرده و کوچوجک
جنایتلر تعجیل ایله کوچک مرکزلرده ویریلدیگی گبی؛ مهمّ بر حکمتہ بناءً اهل
کفرڭ جنایتلرینڭ قسم اعظمی، محکمۀ کبرای حشره تأخیر ایدیلهرک اهل
ایمانڭ خطالری، قسمًا بو دنیاده جزاسی ویریلیر. (حاشیه)

اوچنجی سؤال: بعض اشخاصڭ خطاسندن گلن بو مصیبت بر درجه
مملکتده عمومی شکله گیرمسنڭ سبی نه در؟

(حاشیه): هم روس گبی اولانلر، منسوخ و تحریف ایدیلمش بر دینی ترک ایتمکله، حق و
أبدی و قابل نسخ اولمیان بر دینه إهانت ایتمک درجه سنده غیرت اللهه طوقونمديغندن، زمین
شیمدیلك اولنری بیراقوب، بونلره حدّت ایدیور.

الجواب: عمومی مصیبت، اکثریتک خطاسندن ایلری گلمسی جهتیه؛ اکثر ناسک او ظالم اشخاصک حرکاتنه فعلاً ویا إلتراماً ویا إلتحاقاً طرفدار اولماسیله معناً إشتراك ایدر، مصیبت عامه یه سببیت ویرر.

دردنجی سؤال: مادام بو زلزله مصیبتی، خطالرك نتیجه سی و کفارت الذنوبدر. معصوملرك و خطاسزلرك او مصیبت ایچنده یانماسی نه دندر؟ عدالت الله ناصل مساعده ایدر؟

ینه معنوی جانبندن الجواب: بو مسئله سر قدره تعلق ایتدیگی ایچون، رساله قدره حواله ایدوب یالکز بوراده بو قدر دینلدی:

﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً﴾ یعنی: "بر بلا، بر مصیبتدن چکینگز که، گلدیگی وقت یالکز ظالمیره مخصوص قالمه یوب معصوملری ده یاقار."

شو آیتک سرّی شودر که: بو دنیا بر میدان تجربه و إمتحاندر و دار تکلیف و مجاهده در. إمتحان و تکلیف إقتضا ایدرلر که، حقیقتلر پرده لی قالب، تا مسابقه و مجاهده ایله أبو بکرلر أعلاي علیینه چیقسینلر و أبو جهلر أسفل سافلینه گیرسینلر. اگر معصوملر بویله مصیبتلرده صاغلام قالسه ایدیلر، أبو جهلر عیناً أبو بکرلر گبی تسلیم اولوب، مجاهده ایله معنوی ترقی قپوسی قپانه جقدی و سرّ تکلیف بوزولاجقدی.

مادام مظلوم، ظالم ایله برابر مصیبتنه دوشمک، حکمتِ إلهی جه لازم گلیور. عجا او بیچاره مظلوملرك رحمت و عدالتدن حصّه لری نه در؟

بو سؤاله قارشی جواباً دینلدی که: او مصیبتده کی غضب و حدّت ایچنده اونلره بر رحمت جلوه سی وار. چونکه او معصوملرک فانی ماللری، اونلرک حقّنده صدقه اولوب، باقی بر مال حکمنه گچدیگی گبی، فانی حیاتلری دخی بر باقی حیاتنی قزانديره جق درجه ده بر نوع شهادت حکمنده اولارق، نسبةً آز و موقت بر مشقت و عذابدن بیوک و دائمی بر قزانجی قزانديران بو زلزله، اونلر حقّنده عین غضب ایچنده بر رحمتدر.

بشنجی سؤال: عادل و رحیم، قدیر و حکیم، نه دن خصوصی خطالره خصوصی جزا ویرمه یوب، قوجه بر عنصری مسلط ایدر. بو حال جمال رحمتنه و شمول قدرتنه ناصل موافق دوشر؟

الجواب: قدیر ذو الجلال، هر بر عنصره چوق وظیفه لر ویرمش و هر بر وظیفه ده چوق نتیجه لر ویردیریور. بر عنصرک بر تک وظیفه سنده، بر تک نتیجه سی چرکین و شر و مصیبت اولسه ده، سائر گوزل نتیجه لر، بو نتیجه بی ده گوزل حکمنه گتیرر. اگر بو تک چرکین نتیجه وجوده گلمه مک ایچون، إنسانه قارشی حدّته گلمش او عنصر، او وظیفه دن منع ایدیلسه؛ او وقت او گوزل نتیجه لر عددنجه خیرلر ترک ایدیلیر. و لزوملی بر خیری یاپماق، شر اولماسی حیثیتیه، او خیرلر عددنجه شرلر یاپیلیر. تا بر تک شر گلمسین گبی؛ غایت چرکین و خلاف حکمت و خلاف حقیقت بر قصوردر. قدرت و حکمت و حقیقت قصوردرن منزه دلر.

مادام بر قسم خطالر، عنصرلری و ارضی حدّته گتیره جک درجه ده بر شموللی عصیاندر و چوق مخلوقاتک حقوقنه بر تحقیرلی تجاوزدر. البته او جنایتک فوق العاده چرکینلگنی گوسترمک ایچون، قوجه بر عنصره، کلی وظیفه سی ایچنده "اونلری تربیه ایت" دییه أمر ویریلرسی عین حکمتدر و عدالتدر و مظلوملره

عینِ رحمتدر.

آلتنجی سؤال: زلزله، گُرهُ اَرْضُكْ ایچنده إنقلاباتِ معدنیه نك نتیجه سی اولدیغنی اهلِ غفلتِ إشاعه ایدوب، عاداتا تصادفی و طبعی و مقصدسز بر حادثه نظریله باقارلر. بو حادثه نك معنوی اَسبابنی و نتیجه لرینی گورمیورلر؛ تا كه إنتباهه گل سینلر. بونلر كْ إستناد ایتدیگی ماده نك بر حقیقتی وار میدر؟

الجواب: ضلالتدن باشقه هیچ بر حقیقتی یوقدر. چونكه هر سنه اَللی میلیوندن زیاده منقش، منتظم گوملكلری گیهن و دگیشدیرن گُرهُ اَرْضُكْ اوستنده بیكَلر اَنواعكْ بر تك نوعی اولان، مثلا سینك طائفه سندن حدسز افرادندن بر تك فردكْ یوزر اَعضاسندن بر تك عضوی اولان قنادینك قصد و اِرادَه و مشیئت و حكمت جلوه سنه مظهریتی و اوڭا لاقید قالمامسی و باشی بوش بیراقمامسی گوسترییور كه، دگل حدسز ذی شعوركْ بشیگی و آناسی و مرجعی و حامیسی اولان قوجه گُرهُ اَرْضُكْ اَهْمِیَّتلی افعال و احوالی بلكه هیچ بر شیئی، (جزئی اولسون كللی اولسون) اِرادَه و اِختیار و قصدِ اِلْهی خارجنده اولماز. فقط قدیر مطلق حكمتكْ مقتضاسیله ظاهر اَسبابی تصرفاتنه پرده ایدیور. زلزله یی اِرادَه ایتدیگی وقت، بعضًا ده بر معدنی حرکته اَمر ایدوب، آتشلندیریور. هایدی معدنی إنقلابات دخی اولسه، ینه اَمر و حكمتِ اِلْهی ايله اولور؛ باشقه اولماز. مثلا: بر آدم بر تفنك ايله بریسنی ووردی. ووران آدمه هیچ باقیلماسه، یالڭز فشنكده کی باروتكْ آتش آلماسی نقطه سنه حصرِ نظر ایدوب، بیچاره مقتولكْ بوسبتون حقوقنی ضایع ایتمك؛ نه درجه بلاهت و دیوانه لكدر. عینًا اویله ده: قدیر ذو الجلالكْ مسخّر بر مأموری، بلكه بر گمییسی، بر طیاره سی اولان گُرهُ اَرْضُكْ ایچنده بولونان و حكمت و اِرادَه ايله

إدّخار ایدیلن بر بومبایی، اهل غفلت و طغیانی او یاندیرمق ایچون "آتشلندیر" دییه اولان امر ربّانی یی اونوتمق و طبیعتیه صایمق، حماقتك اُك اشنعیدر.

آلتنجی سؤالک تتمه سی و حاشیه سی: اهل ضلالت و إلحاد، مسلک لرینی محافظه و اهل ایمانك إنتباه لرینه مقابله و ممانعت ایتمک ایچون، او درجه غریب بر تمرد و عجیب بر حماقت گوستریورلر که، إنسانی إنسانیتدن پشیمان ایدر. مثلاً: بو آخرده بشرک بر درجه عمومیت شکلنی آلان ظلملی، ظلماتلی عصیانندن، کائنات و عناصر کلیه قیزدقلرندن و خالق ارض و سماوات دخی، دگل خصوصی بر ربوبیت، بلکه بتون کائناتك، بتون عالم لړك ربّی و حاکمی حیثیتیه، کلّی و گنیش بر تجلّی ایله کائناتك هیئت مجموعه سنده و ربوبیتك دائره کلیه سنده نوع إنسانی او یاندیرمق و دهشتلی طغیانندن واز گچیرمک و طانیمق ایسته مدکلری کائنات سلطاننی طانیتدیرمق ایچون أمثالسز، کسيلمه یین بر صو، هوا و الکتریقندن؛ زلزله یی، فورطنه یی و حرب عمومی گبی عمومی و دهشتلی آفاتنی نوع إنسانك یوزینه چارپه رق اونگله حکمتنی، قدرتنی، عدالتنی، قیومیتنی، إراده سنی و حاکمیتنی پک ظاهر بر صورتده گوستردیگی حالده؛ إنسان صورتنده بر قسم أحق شیطانلر ایسه، او کلّی إشارات ربّانیه یه و تربیه إلهیه یه قارشى ابلهانه بر تمرد ایله مقابله ایدوب دیورلر که: "طبیعتدر؛ بر معدنك پاطلاماسیدر، تصادفیدر. گونشك حرارتی الکتریقله چاریماسیدر که، آمریقاده بش ساعت بتون ماکینه لری طور دیرمش و قسطمونی ولایتی جوّنده و هوا سنده سمایی قیزارتمش، یانغین صورتنی ویرمش." دییه معناسز هذیانلر ایدیورلر. ضلالتدن گلن حدسز بر جهالت و زندقه دن نشئت ایدن چرکین بر تمرد سببیه بیلیمیورلر که: أسباب یالکز برر بهانه درلر، برر پرده درلر. طاغ گبی بر چام آغاجنك جهازاتنی طوقومق و یتیشدیرمک ایچون بر کوی قدر یوز فابریقه و

تزگاہ یرینه کوچوجك چكردگی گوسترر: "ایشته بو آغاج بوندن چیقمش" دییه صانعنك او چامده کی گوستردیگی یك معجزاتی إنكار ایدر مثللو بعض ظاهری سبیلری إرائه ایدر. خالقك إختیار و حکمت ایله ایشلهنن پك بیوك بر فعل ربوبیتی هیچه ایندیرر. بعضاً غایت درین و بیلینمز و چوق اُهمیتلی، یك جهته ده حکمتی اولان بر حقیقته فتی بر نام طاقار. گویا او نام ایله ماهیتی آكلاشیلدی، عادیلشدی، حکمتسز، معناسز قالدی.

ایشته گل! بلاهت و حماقتك نهایتسز درجه لینه باق که: یوز صحیفه ایله تعریف ایدیلسه و حکمتلری بیان ایدیلسه آنجق تماميله بیلینه جك درین و کنیش بر حقیقت مجهوله یه بر نام طاقار؛ معلوم بر شی گبی: "بو بودر" دیر. مثلاً: "گونشك بر ماده سی، ألكتریقله چاریماسیدر. هم برر إرادۀ کَلِّیه و برر إختیارِ عام و برر حاکمیتِ نوعیه نك عنوانلری بولونان و "عادت الله" ناميله یاد ایدیلن فطری قانونلرك بریسنه، خصوصی و قصدی بر حادثۀ ربوبیتی إرجاع ایدر. او إرجاع ایله، اونك نسبتی إرادۀ إختیاریه دن کسر؛ صوگره طوتار تصادفه، طبیعته حواله ایدر. أبو جهلدن زیاده مضاعف بر أجهلیت گوسترر. بر نفرک ویا بر طابورك ظفرلی حربی بر نظام و قانونِ عسکریه یه إسناد ایدوب؛ قوماندانندن، پادشاهندن، حکومتندن و قصدی حرکاتدن علاقه سنی کسر مثللو عاصی بر دیوانه اولور. هم میوه دار بر آغاجك بر چكردکدن ایجادی گبی، بر طیرناق قدر بر اودون پارچه سندن چوق معجزاتلی بر اوسته، یوز اوقه مختلف طعاملری، یوز آرشین مختلف قوماشلری یاپسه؛ بر آدم او اودون پارچه سنی گوستروب دیسه: "بو ایشلر، طبیعی و تصادفی اولارق بوندن اولمش." او اوسته نك خارقه صنعتلرینی، هنرلرینی هیچه ایندیرسه، نه درجه بر حماقتدر. عیناً او یله ده...

یدنجی سؤال: بو حادثه ارضیه، بو مملکتک اهلای اسلامیه سنه باقمسی و اونلری هدف ایتمه سی، نه ایله آکلاشیلیور و نه دن آرنجان و ازمیر طرفلرینه داها زیاده ایلشییور؟

الجواب: بو حادثه، هم شدتلی قیشده، هم قراکقلی گیجه ده، هم دهشتلی صوغوقده، هم رمضانک حرمتی طوقیان بو مملکته مخصوص اولماسی؛ هم تحریاتندن انتباهه گلمدکلرندن، خفیفجه غافلری اوپاندیرمق ایچون، او زلزله نك دوام ایتمه سی گبی چوق اماره لرك دلالتیله بو حادثه اهل ایمانی هدف ایدوب، اونلره باقوب نمازه و نیازه اوپاندیرمق ایچون صارصیور و کندیسی ده تیتیره یور. بیچاره آرنجان گبی یرلرده داها زیاده صارصماسنک ایکی وجهی وار:

بری: خطالری آز اولق جهتیه تمیزله مک ایچون تعجیل ایدیلدی.

ایکنجیسی: او گبی یرلرده قوتلی و حقیقتلی ایمان محافظلری و اسلامیت حامیلری آز ویا تام مغلوب اولق فرصتیه، اهل زندقه نك اوراده تاثیرلی بر مرکز فعالیت تأسیسلری جهتیه اُك اول اورالری طوقاتلادی، احتمالی وار.

﴿لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

اون بشنجی سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ﴾

ای قوزموغرافیانک روحسز مسئلهلریله ذهنی طارالاشان و عقلی گوزینه اینن و شو آیتک عظمتلی سرینی، او صیقیششمش ذهننده یرلشدیره مهین مکتبلی أفندی! شو آیتک سماسنه یدی باصامقلی بر مردیوانله چیقيله ییلیر. گل، برابر چیقه جغز!

برنجی باصامق: حقیقت و حکمت ایستر که: زمین گبی، سمواتک ده کندینه مناسب سکنه لری بولونسون. لسان شرعیده او أجناس مختلفه یه، ملائکه و روحانیات تسمیه ایدیلیر. أوت، حقیقت اویله إقتضا ایدر. زیرا زمین کوچکلگی و حقارتیله برابر، ذی حیات و ذی شعور مخلوقلردن طولدیلمسی و آرا صیره بوشالتیلوب یگیدن ذی شعورلرله شنلندیلمسی إشارت ایدر، بلکه تصریح ایدر که: شو محتشم برجلر صاحبی، مزین قصرلر حکمنده اولان سموات دخی، ذی شعور و ذوی الإدراك مخلوقلرله طولودر. اونلر دخی انس و جن گبی، شو عالم سراينک سیرجیلری و شو کائنات کتانبک مطالعه جیلری و شو سلطنت ربوبیتک دلآللریدرلر. چونکه کائناتی حد و حسابه گلمه یین تزیینات و محاسن و نقوش ایله سوسلندیروب تزیین ایتمه سی؛ بالبداهه متفکر إستحسان ایدیچی و متحیر تقدیر ایدیجیلرک أنظارینی ایستر. أوت، حُسن ألبته بر عاشق ایستر؛ طعام ایسه، آج اولانه ویریلیر. حالبوکه انس و جن، شو نهایتسز وظیفه یه، شو حشمتلی نظارته و شو وسعتلی عبوديته قارشى میلیوندن بریسنی آنجق یاپاییلیر.

دیمك بو نهایتسز و متنوع وظائفه و عباداته، نهایتسز ملائكه انواعی و روحانیات أجناسی لازمدر. بعض روایاتك اشاراتيله و إنتظام عالمك حکمتيله دینله بیلیر که: بر قسم أجسام سیّاره، سیّاراتدن طوت تا قطراته قدر، بر قسم ملائكه نك مراکبیدرلر. اونلر بونلره اِذِن اِلهی ايله بینرلر، عالم شهادتی سیر ایدوب گزرلر. هم دینله بیلیر که، بر قسم أجسام حیوانیه، حدیثه ﴿طُيُورٌ خُضْرٌ﴾ تسمیه ایدیلن جَنّت قوشلرندن طوت، تا سینکره قدر بر جنس ارواحك طیاره لیدرلر. اونلر، بونلرک ایچنه امر حق ايله گیرلر، عالم جسمانیاتی سیران ایدوب او جسدلرده کی حاسّه لرک پنجره لریله، جسمانی معجزات فطرتی تماشا ایدرلر. البته کثافتلی طوپراقدن و کدورتلی صودن متمادیا لطافتلی حیاتی و نورانیتلی ذوی الإدراکی خلق ایدن خالقك، البته روحه و حیاته مناسب شو نور دگزندن و حتّی ظلمت بچرندن بر قسم ذی شعور مخلوقلری واردر. هم چوق کثرتلی اولارق واردر. ملائكه و روحانیاتك وجودلرینه دائر "نقطه" نامنده بر رساله مده و یگرمی طوقوزنجی سوزده ایکی کرّه ایکی درت ایدر درجه سنده بر قطعیتله اثبات ایدیلیمشدر. اَگر ایسترسهك اوکا مراجعت ایت.

ایکنجی باصامق: زمین ايله گوکلر، بر حکومتك ایکی مملکتی گبی بربرینه علاقه داردرلر. اورته لرنده اهمّیتلی ارتباط و مهمّ معامله لر واردر. زمینه لازم اولان ضیا، حرارت و برکت و رحمت گبی شیلر سمدان گلییور، یعنی گوندریلییور. وحیه إستناد ایدن بتون اُدیان سماویه نك إجماعی ايله و شهوده إستناد ایدن بتون اهل کشفك تواتریله، ملائكه و ارواح سمدان زمینه گلییورلر. بوندن، حسّه قریب بر حدس قطعی ايله بیلینیر که: سکنه ارض ایچون، سمایه چیقماق ایچون بر یول واردر. اوت ناصل هر کسك عقل و خیال و نظری هر وقت سمایه گیدر. اویله ده: آغیرلقلرینی بیراقان ارواح انبیا و اولیا ویا جسدلرینی چیقاران ارواح

أموات، إِذْنِ إلهی ايله اورايه گيدرلر. مادام خَفَّت و لطافت بولانلر اورايه گيدرلر. ألبته جسدِ مثالی گيەن و أرواح گيە خفيف و لطيف بر قسم سکنه ارض و هوا، سمايه گيده بيليرلر.

اوچنجی باصامق: سمانك سكوت و سكونتی و إنتظام و إطرادی و وسعت و نورانیتی گوسترر كه: سکنه سی، زمینك سکنه سی گيە دگلرر؛ بلکه بتون أهالیسی مطیعدرلر. نه أمر اولونسه اوئی ایشلرلر. مزاحمه و مناقشه یی ایجاب ایده جك بر سبب یوقدر. زیرا مملکت گنیش، فطرتلری صافی، کندیلری معصوم، مقاملری ثابتدر. أوت زمینده أضداد إجتماع ایتمش، أشرار أخیاره قاریشمش، ایچلرنده مناقشات باشلامش؛ او سبیدن إختلافات و إضطرابات دوشمش و اوندن إمتحانات و مسابقات تکلیف ایدیلمش و اوندن ترقیات و تدنیات چیقشمش. شو حقیقتك حکمتی شودر كه:

بشر، شجره خلقتك أک صوڪ جزئی اولان میوه سیدر. معلومدر كه، بر شیئك ثمره سی أک اوزاق، أک جمعیتلی، أک نازك، أک أهْمیتلی جزئیدر. ایشته بونك ایچون ثمره عالم اولان إنسان أک جامع، أک بدیع، أک عاجز، أک ضعیف و أک لطیف بر معجزه قدرت اولدیغندن، بشیگی و مسکنی اولان زمین، آسمانه نسبة ماده كوچک لگیله و حقارتیله برابر معنا و صنعه بتون کائناتك قلبی، مرکزی، بتون معجزات صنعتك مشهری، سرگیسی و بتون تجلیات آسماسنك مظهری، نقطه محراقیه سی و نهایتسز فعالیت ربانیه نك محشری و معکسی و حدسز خلاقیته إلهیه نك، خصوصاً نباتات و حیواناتك کثرتلی أنواع صغیره سنده، جوّادانه ایجادك مدار و چارشیه سی؛ و پک گنیش آخرت عالملرنده کی مصنوعاتك کوچك مقیاسده نمونه گاهی و منسوجات ابدیه نك سرعتله ایشله یین تزگاهی و مناظر سرمديه نك سرعتله دگیشن تقلیدگاهی و بساتین دائمه نك تخم جقلرینه سرعتله

سنبللنه ن نار و موقت مزرعه سی و تربیه گاهی اولمشدر. ایشته ارضك (حاشیه) بو عظمت معنویه سندن و اهمیت صنویه سندنر که، قرآن حکیم، سماواته نسیه، بیوک بر آعاجك کوچك بر میوه سی حکمنده اولان ارضی، بتون سماواته دنك طوتویور. اونی بر کفه ده، بتون سماواتی بر کفه ده قویویور. مکرراً ﴿رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ دیر. هم ارضك شو مذکور حکمتلردن نشئت ایدن سرعتلی تحوّل و دواملی تغیری إقتضا ایدر که؛ سکنه سی ده اوڭا گوره مظهر تحولات اولسون. هم شو محدود ارض، حدسز معجزات قدرته مظهر اولدیغندندر که، اڭ مهم سکنه لری اولان انس و جنك قوالرینه، سائر ذی حیاتلر گبی فطری بر حدّ و خلقی بر قید قونولدیغی ایچون نهایتسز ترقی و نهایتسز تدبّیه مظهر اولمشدر. انبیادن، اولیادن طوت، تا نمرودلره، تا شیطانلره قدر اوزون بر میدان إمتحانلری پیدا اولمشدر. مادام او یله در، البته فرعونلاشمش شیطانلر، حدسز شرارتیله سمایه و اهلنه طاش آته جقلمر.

(حاشیه): اوت، کُرّه ارض کوچکلگیله برابر سماواته قارشی گله بیلیر. چونکه ناصلکه دائمی بر چشمه، وارداتسز بیوک بر گولدن داها بیوک دینله بیلیر. هم بر ئولچك ایله بر شی ئولچه رك باشقه یره نقل ایدیلن و اونك اَلندن گچمش و اوڭا گیرمش چیقمش بر محصولاتله، ظاهرًا بیكدر دفعه ئولچكدن بیوک و طاغ گبی بر جسمله او ئولچك موازنه یه چیقّه بیلیر. عینًا او یله ده: کُرّه ارض، جناب حق اونی صنعتنه بر مشهر و ایجادینه بر محشر و حکمتنه مدار و قدرتنه مظهر و رحمتنه مزهر و جنتنه مزرعه و حدسز کائناته و مخلوقات عالمیرینه ئولچك و ماضی دَکْزَلِرینه و غیب عالمنه آقاجق بر چشمه حکمنده ایجاد ایتمش. هر سنه قات قات و قتمرلی یوز بیك طرزده، مصنوعاتدن طوقونمش گوملکلرینی دَکِشْدِرْدِیْگی و چوق دفعه طولوب ماضی یه بوشالته رق غیب عالمنه دوکدیگی بتون او متجدّد عالملری و ارضك متعدّد گوملکلرینی نظره آل؛ یعنی، بتون ماضیسنی حاضر فرض ایت. صوڭره یکنسق و بر درجه بسیط سماواته قارشی موازنه ایت. گوره جکسك که: ارض، زیاده گلمزسه، نقصان ده قالماز. ایشته ﴿رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ سَرّینی آکلا.

دردنجی باصامق: بتون عالمرك رڼی و مدبری و خالقى اولان ذاتِ ذو الجلال، احكاملى آیری آیری پك چوق ناملى و عنوانلى و اسماءِ حسنى سى واردر. مثلاً: أصحابِ نبی صفنده كفاره قارشى محاربه ایتمك ایچون ملائكه لری گوندرمسنی إقتضا ایدن هانگی اسم و عنوان ایسه، او اسم و عنوان إقتضا ایدر که، ملائكه ايله شیطاين اورته سنده محاربه بولونسون و أخیارِ سماویین و أشرارِ أرضین ماینلرنده مبارزه اولسون. أوت كفارك نفوس و أنفاسلى قبضه قدرتنده اولان قدیر ذو الجلال، بر أمر ايله، بر صیحه ايله اولنلى محو ایتمیور. ربوبیت عامّه عنوانيله، حکیم و مدبرِ إسميله بر میدانِ إمتحان و مبارزه آچیور. تمثیلده خطا اولماسین، گورویورز که: ناصلکه بر پادشاهك دائرة حكومتی إعتباريله آیری آیری پك چوق عنوانلى، إسملى بولونور. مثلاً: دائرة عدلیه اونی "حاکم عادل" ناميله یاد ایدر. دائرة عسکریه اونی "قوماندانِ أعظم" ناميله بیلیر. دائرة مشیخت اونی "خلیفه" إسميله ذکر ایدر. دائرة ملکیه اونی "سلطان" ناميله طانیر. مطیع أهالی اوگا "مرحمتکار پادشاه" دیرلر. عاصی إنسانلر اوگا "فہار حاکم" دیرلر. داها بونلره قیاس ایت. ایشته بعض وقت اولویور که، بتون أهالی اونك أئنده اولان او پادشاهِ عالی؛ عاجز، ذلیل بر عاصی یی بر أمر ايله إعدام ایتمیور. بلکه حاکم عادل إسميله اونی محکمه یه گوندرر. هم مقتدر، هم صادق بر مأمورینی تلطیفه لیاقتنی بیلیور. فقط خصوصی علميله، خصوصی تلفونيله اونی تلطیف ایتمیور. بلکه حشمتِ سلطنت و تدبیرِ حکومت عنوانيله مکافاتہ إستحقاقنی تشهیر ایتمك ایچون بر میدانِ مسابقه آچار؛ وزیرنه أمر ایدر، أهالی یی تماشایه دعوت ایدر. بر إستقبالِ سیاسی یاپدیرر. محتشم بر إمتحانِ علوی نتیجه سنده بر مجمعِ عالیده اونی تلطیف ایدر، لیاقتنی إعلان ایدر. داها باشقه جهتلى بونلره قیاس ایت.

ایشته **﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾** ازل و ابد سلطانتك پك چوق اسماءِ حسنى سى واردر. تحلیاتِ جلالیه و تظاهراتِ جمالیه ایله پك چوق شئوناتی و عنوانلری واردر. نور و ظلمت، یاز و قیش، جنت و جهنمك وجودینی إقتضا ایدن اسم و عنوان و شأن ایسه؛ قانونِ تناسل، قانونِ مسابقه، قانونِ تعاون گبی پك چوق عمومی قانونلر مثللو، قانونِ مبارزهك دخی بر درجه تعمیمی ایستلر... قلب اطرافنده کی إلهامات و وسوسه لرك مبارزه لرندن طوت، تا سما آفاقنده ملائكه و شیطانلرك مبارزه سنه قدر او قانونك شمولی إقتضا ایدر.

بشنجی باصامق: مادام ارضدن سمایه گیدوب گلمك وار. سمان ارضه اینوب چیقماق اولویور. اھمیتلی لوازمات ارضیه، اورادن گوندریلییور. و مادام ارواح طیبه لر سمایه گیدیورلر. البته ارواح خبیثه دخی، اخیاری تقلیداً سماوات مملکتنه گیتمگه تشبث ایده جکلر. چونکه وجودجه لطافت و خفتلری وار. هم شبهه سز طرد و رد ایدیله جکلر. چونکه ماهیتجه شرارت و نحوستلری واردر. هم بلا شك ولا شبهه، شو معاملہ مهمه نك و شو مبارزه معنویه نك عالم شهادتده بر علامتی، بر إشارتی بولونه جقدر. چونکه سلطنت ربویتیك حکمتی إقتضا ایدر که: ذی شعور ایچون، باخصوص ائ مهم وظیفه سی مشاهده و شهادت و دلاللق و نظارت اولان انسان ایچون تصرفات غیبیه نك مهملرینه بر إشارت قویسون، برر علامت بیراقسین. ناصلکه نهایتسز بهار معجزاتنه یاغموری إشارت قویمش و خوارق صنعتنه اسباب ظاهریه یی علامت ایتمش. تا، عالم شهادت اهلنی إشهاد ایتسین. بلکه او عجیب تماشایه، عموم اهل سماوات و سکنه ارضك انظار دقتلرینی جلب ایتسین. یعنی او قوجه سماواتی، اطرافنده نوبتدارلر دزیلمش، برجلری تزیین ایدیلمش بر قلعه حکمنده، بر شهر صورتنده گوستروب حشمت ربویتیکی تفکر ایتدیرسین. مادام شو مبارزه علویه نك إعلائی،

حکمه لازمدر. البته اوڭا بر إشارت واردر. حالبوکه حادثاتِ جوّیه و سماویه ایچنده شو إعلانه مناسب هیچ بر حادثه گورونمور. بوندن داها اُنسی یوقدر. زیرا یوکسک قلعه لرك محکم برجلرندن آتیلان منجیقلمر و إشارت فشنکلینه بکزهین شو حادثاتِ نجمیه، بو رجم شیطانیه نه قدر اُنسب دوشدیگی بداهه آڭلاشیلیر. حالبوکه شو حادثه نڭ، بو حکمتدن و شو غایه دن باشقه اوڭا مناسب بر حکمتی بیلینمیور. سائر حادثات اوپله دگل. هم شو حکمت، زمانِ آدمدن بری مشهوردر و اهلِ حقیقت ایچون مشهوردر.

التنجی باصامق: بشر و جنّ، نهایتسز شرّه و جُحوده مستعد اولدقلرندن، نهایتسز بر تمرد و بر طغیان یاپارلر. ایشته بونڭ ایچون قرآنِ کریم، اوپله إعجازکار بر بلاغتله و اوپله عالی و باهر اسلوبلرله و اوپله غالی و ظاهر تمثیللر و مثلرله اِنس و جنّ عصیانندن و طغیانندن زجر ایدر که؛ کائناتی تیتره تیر. مثلاً:

ای اِنس و جنّ! آمرلیمه إطاعت ایتمزسه کُز، هایدی حدودِ ملکمدن اَلکُزدن
 گلیرسه چیقیڭز، مثلنه إشارت ایدن ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ
 تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿۱﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿۲﴾ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا
 تَنْتَصِرَانِ ﴿۳﴾ آیتنده کی عظمتلی إنداره و دهشتلی تهدیده و شدتلی زجره دقت
 ایت. ناصل، اِنس و جنّ غایت مغرورانه تمردلرینی، غایت معجزانه بر بلاغتله
 قیزار. عجزلرینی إعلان ایدر. سلطنتِ ربوبیتک گنیشلگی و عظمتی نسبتنده نه
 قدر عاجز و بیچاره اولدقلرینی گوسترر. گویا شو آیتله، هم ﴿وَجَعَلْنَاهَا

رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ ﴿ آيتيله بويله دييور كه:

"أى حقارتى ايچنده مغرور و متمرد و اى ضعف و فقرى ايچنده سرکش و معند اولان جنّ و انس! ناصل جسارت ايدرسىڭز كه عصيانىڭزله اويله بر سلطان ذى شانك اومرينه قارشى گلييورسىڭز كه؛ ييلديزلر، ايلر، گونشلىر اُمير بر نفرلىر گي اُميرلرینه إطاعت ايدرلر. هم طغيانىڭزله اويله بر حاكم ذو الجلاله قارشى مبارزه ايدىيورسىڭز كه، اويله عظمتلى مطيع عسكىرلى وار؛ فرضا شيطانلريڭز طايانه بيلسهلر، اونلر طاغ گي گلهلرله رجم ايدىيولرلر. هم كفرانىڭزله اويله بر مالك ذو الجلالك مملكتنده عصيان ايدىيورسىڭز كه، عبادندن و جنودندن اويلهلىر وار كه، دگل سزك گي كوچوك عاجز مخلوقلىر، بلكه فرض محال اولارق طاغ و ارض بيوكلكنده برر عدو كافر اولسيديڭز، ارض و طاغ بيوكلكنده ييلديزلىر، آتشلى دميرلىر، شواظلى نحاسلى سزه آتابيلرلر، سزى طاغيتلرلر. هم اويله بر قانونى قيرىيورسىڭز كه، او قانون ايله اويلهلىر باغليدر، اگر لزوم اولسه، ارضىڭزى يوزيڭزه چارپار. گلهلر گي كرهڭز مثللو ييلديزلىر اوستىڭزه ياغديره بيلرلر."

أوت قرآنده بعض مهم تحشيدات واردر كه، دشمنلرك قوتلى اولديغندن ايلرى گلمىيور. بلكه حشمتك اظهارى و دشمن شناعتك تشهيري گي سببلردن ايلرى گلمىيور. هم بعضا كمال إنتظامى و نهايت عدلى و غايت حلمى و قوت حكمتى گوسترمك ايچون، اُك بيوك و قوتلى اسبابى، اُك كوچك و ضعيف بر شيئه قارشى تحشيد ايدر و اوستنده طوتار؛ دوشورتمز، تجاوز ايتديرمز. مثلا شو آيته باق:

﴿وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَ جِبْرِيلُ وَ صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ﴾ نه قدر نبی حقنه حرمت و نه قدر أزواجك حقوقنه مرحمت وار. شو مهمّ تحشيدات، يالکز حرمت نبی نك عظمتی و ایکی ضعیفه نك شکوالرینك اهمّیتی و حقلرینك رعایتی، رحیمانه إفاده ایتمك ایچوندر.

یدنجی باصامق: ملک و سمک لرگی، ییلدیزلرک دخی غایت مختلف افرادلری واردر. بر قسمی نهایت کوچک، بر قسمی غایت بیوکدر. حتی گوک یوزنده هر پارلایانه "ییلدیز" دینلیر. ایشته بو ییلدیز جنسندن بر نوعی ده، نازنین سما یوزینك مرصع زینتلری و او آغاجك منور میوهلری و او دكزك مسبح بالیقلری حکمنده، فاطر ذو الجلال، صانع ذو الجمال اونلری یاراتمش و ملک لرینه مسیره لر، بینک لر، منزل لر یایمشدر و ییلدیزلرک کوچک بر نوعی ده، شیطاینك رجنه آلت ایتمش. ایشته بو رجم شیطاین ایچون آتیلان شهابلرک اوج معناسی اولابیلیر:

برنجیسی: قانون مبارزه، اُك گنیش دائره ده دخی جریان ایتدیگنه رمز و علامتدر.

ایکنجیسی: سماواتده هشیار نوبتدارلر، مطیع سکنه لر وار. ارضلی شریرلرک اختلاطندن و استماعلرندن خوشلانمیان جنود الله بولوندیغنه إعلان و إشارتدر.

اوچنجیسی: مزخرفات ارضیه نك ممثلات خبیثه لری اولان جاسوس شیطانلری، تمیز و تمیزلرک مسکنی اولان سماپی تلویث ایتمه مک و نفوس خبیثه حسابنه تجسس ایتدیرمه مک ایچون، ادبسن جاسوسلری قورقوتق ایچون آتیلان

منجنيقلر و إشارات فشنگلری مثللو، او شیطانلری أبوابِ سمدان او شهابلرله ردّ و طرددر.

ایشته ییلدیز بوجگی حکمنده اولان قفا فنارینه إعتماذ ایدن و قرآن گونشندن گوزینی یومان قوزموغرافیاچی أفندی! شو یدی باصامقلرده إشارات ایدیلن حقیقتلره بردن باق. گوزیگی آچ، قفا فنارینی بیراق، گوندوز گبی إعجاز ایشیغی ایچنده شو آیتك معناسنی گور!. او آیتك سماسندن بر حقیقت ییلدیزی آل، سنك باشكده کی شیطانہ آت، کندی شیطانگی رجم ایت!.. بز دخی ایتملی یز و ﴿رَبِّ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ﴾ برابر دیمه لی یز.

﴿فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ وَالْحِكْمَةُ الْقَاطِعَةُ﴾

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

اون بشنجی سوزك ذیلی

(یگرمی آلتنجی مکتوبك برنجی مبحثی)

﴿بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۖ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾

حجّة القرآن علی الشیطان و حزبه... إبلیسی إلزام، شیطانی إفحام، أهل طغیانی إسکات ایدن "برنجی مبحث": بی طرفانه محاکمه ایچنده شیطانك مدھش بر دسیسه سنی قطعی بر صورته ردّ ایدن بر واقعه در. او واقعهك مجمل بر قسمی اون سنه اول لمعاتده یازمشدم. شویله که:

بو رسالهك تألیفندن اون بر سنه اول رمضان شریفده إستانبول بایزید جامع شریفنده حافظلری دیگله یوردم. بردن شخصی گورمدم، فقط معنوی بر سس ایشیتدم گبی بگا گلدی. ذهنمی کندینه چویردی. خیالاً دیگله دم. باقدم که، بگا دیر:

"سن، قرآنی پک عالی، چوق پارلاق گوریورسك. بی طرفانه محاکمه ایت، اوپله باق. یعنی بر بشر کلامی فرض ایت باق... عجا او مزیتلری، او زینتلی گوره جك میسك؟" دیدی. حقیقه بن ده اوگا آلداندم. بشر کلامی فرض ایدوب، اوپله باقدم. گوردم که: ناصل بایزیدك ألكتریق دوگمه سی چوریلوب سوندوریلنجه اورتلق قراگله دوشر. اوپله ده او فرض ایله قرآنك پارلاق ایشیقلمی گیزلنمگه باشلادی. او وقت آگلادم که، بنم ایله قونوشان شیطاندر. بنی ورطه یه یووارلاندریور. قرآندن إستمداد ایتدم. بردن بر نور قلبمه گلدی. مدافعه یه قطعی بر قوّت ویردی. او وقت شویله جه شیطان قارشى مناظره باشلادی.

دیدم: آی شیطان! بی طرفانه محاکمه، ایکی طرف اورته سنده بر وضعیتدر. حالبوکه هم سنك، هم إنسانده کی سنك شاکردلرك، دیدیگكز بی طرفانه محاکمه ایسه؛ طرف مخالفی إلزامدر. بی طرفلق دگلدر، موقّه بر دینسرلکدر. چونکه

قرآنه کلام بشر دییه باقمق و اوپله محاکمه ایتمک، شقّ مخالفی أساس طومتقدر. باطلی التزامدر، بی طرفانه محاکمه دگلدر. بلکه، باطله طرفگیرلکدر.

شیطان دیدی که: اوپله ایسه نه اللهک کلامی، نه ده بشر کلامی دیه. اورته ده فرض ایت، باق.

بن دیدم: او ده اولاماز. چونکه منازعّ فیه بر مال بولونسه، اگر ایکی مدّعی بربرینه یاقین ایسه و قریبت مکان وارسه؛ او وقت او مال، ایکیسندن باشقه برینک ائنده ویا ایکیسنگ األری یتیشه جک بر صورتده بر یره بیراقیله جق. هانگیسی اثبات ایتسه او آلیر. اگر او ایکی مدّعی بربرینه غایت اوزاق، بری مشرقده، بری مغربده ایسه؛ او وقت قاعدۀ "صاحب الید" کیم ایسه اونک ائنده بیراقیله جقدر. چونکه اورته ده بیراقمق قابل دگلدر. ایشته قرآن قیمتدار بر مالدر. بشر کلامی جناب حقّ کلامندن نه قدر اوزاقسه، او ایکی طرف او قدر، بلکه حدسز بربرندن اوزاقددر. ایشته، ثرادن ثریایه قدر بربرندن اوزاق او ایکی طرف اورته سنده بیراقمق ممکن دگلدر. هم اورته سی یوقدر. چونکه وجود و عدم گبی و نقیضین گبی ایکی ضددرلر. اورته سی اولاماز. اوپله ایسه قرآن ایچون صاحب الید، طرف إلهیدر. اوپله ایسه اونک ائنده قبول ایدیلوب، اوپله جه دلائل اثباته باقیله جق. اگر اوته کی طرف اونک کلام الله اولدیغنه دائر بتون برهانلری برر برر چوروتسه، ألی اوگا اوزاته بیلیر. یوقسه اوزاتاماز. هیهات! بیگلر براهین قطعیه نك میخلریله عرش اعظمه چاقلان بو معظم پیرلانطه یی هانگی أل بتون او میخلری سوکوب، او دیرکلری کسوب (اونی) دوشوره بیلیر؟

ایشته أی شیطان! سنک رغمکه اهل حق و انصاف بو صورتده کی حقیقتلی محاکمه ایله محاکمه ایدرلر. حتّی أک کوچک بر دلیلده دخی قرآنه قارشى ایمانی زیاده لشدیرلر. سنک و شاکردلریگک گوستردیگی یول ایسه: بر کرّه بشر کلامی

فرض ایدیلسه، یعنی عرشه باغلانان او معظم پیرلانطه یره آتیلسه؛ بتون میخلرک قوتنده و چوق برهانلرک متانتنده بر تک برهان لازم که، اونی یردن قالدیروب عرش معنوی یه چاقسین. تا کفرک ظلماتندن قورتولوب، ایمانک أنوارینه ایریشسین. حالبوکه بوکا موقق اولق پک گوچدر. اونک ایچون سنک دسیسهک ایله شو زمانده، بی طرفانه محاکمه صورتی آلتنده چوقلری ایمانی غائب ایدیورلر...

شیطان دوندی و دیدی: قرآن بشر کلامنه بگزهیور، اونلرک محاوره سی طرزنده در. دیمک، بشر کلامیدر. اگر اللهک کلامی اولسه، اوکا یاقیشه جق، هر جهتجه خارق العاده بر طرزی اولاجقدی. اونک صنعتی ناصل بشر صنعتنه بگزهیور، کلامی ده بگزهمه ملی؟

جواباً دیدم: ناصلکه پیغمبریمز، معجزاتندن و خصائصندن باشقه، أفعال و أحوال و أطوارنده بشریتده قالب، بشر گبی عادتِ إلهیه و أوامرِ تکوینیه سنه منقاد و مطیع اولمش. او ده صوغوق چکر، ألم چکر و هکذا... هر بر أحوال و أطوارنده خارق العاده بر وضعیت ویریلمه مش. تا که امتنه أفعالیه إمام اولسون، أطواریه رهبر اولسون، عموم حرکاتیه درس ویرسین. اگر هر أطوارنده خارق العاده اولسه ایدی، بالذات هر جهتجه إمام اولامازدی. هرکسه مرشدِ مطلق اولامازدی. بتون أحوالیه رحمةً للعالمین اولامازدی. عیناً اویله ده:

قرآن حکیم اهل شعوره إمامدر، جنّ و إنسه مرشدر، اهل کماله رهبردر، اهل حقیقته معلّمدر. اویله ایسه، بشرک محاوراتی و اسلوبی طرزنده اولق ضروری و قطعیدر. چونکه جنّ و انس مناجاتی اوندن آلیور، دعاسنی اوندن ئوگره نیور، مسائلنی اونک لسانیه ذکر ایدیور، أدب معاشرتی اوندن تعلّم

ایدیور و هکذا... هرکس اونی مرجع یاپیور. اویله ایسه، اگر حضرت موسی علیه السلامک طور سیناده ایشیتدیگی کلام الله طرزنده اولسه ایدی؛ بشر بونی دیکله مکده، ایشیتمکده تحمّل ایده مزدی و مرجع ایده مزدی. حضرت موسی گبی بر اولو العزم، آنجق بر قاچ کلامی ایشیتمگه تحمّل ایتمشدر. موسی علیه السلام دیمش: ﴿أَمْكَذَا كَلَامُكَ قَالَ اللَّهُ لِي قُوَّةٌ جَمِيعِ الْأَلْسِنَةِ﴾

شیطان دوندی، ینه دیدی که:

قرآنک مسائلی گبی چوق ذاتلر او چشید مسئله لری دین نامنه سویله یورلر. اونک ایچون بر بشر، دین نامنه بویله بر شی یایمق ممکن دگل می؟
جواباً قرآنک نوریله دیدم که:

أَوَّلًا، دیندار بر آدم؛ دین محبتی ایچون "حق بویله در. حقیقت بودر. اللهی امری بویله در" دیر. یوقسه، اللهی کندی کیفنه قونوشدیرماز. حدسز درجه ده حدندن تجاوز ایدوب، اللهی تقلیدی یاپوب، اونک یرنده قونوشماز. ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ﴾ دستورندن تیتزر.

و ثانیاً، بر بشر کندی باشنه بویله یایمسی و موفق اولماسی هیچ بر جهتله ممکن دگلدر. بلکه، یوز درجه محالدر. چونکه بربرینه یاقین ذاتلر بربرینی تقلید ایده بیلیرلر. بر جنسدن اولانلر، بربرینک صورتنه گیره بیلیرلر. مرتبه جه بربرینه یاقین اولانلر، بربرینک مقاملرینی تقلید ایده بیلیرلر. موقّة انسانلری إغفال ایدرلر. فقط دائمی إغفال ایده مزلر. چونکه اهل دقت نظرنده علی کلّ حال أطوار و أحوالی ایچنده کی تصعّاتلر و تکلفاتلر ساخته کارلغنی گوستره جک. حیلہ سی دوام ایتیمیه جک. اگر، ساخته کارقله تقلیده چالیشان؛ اوته کندن غایت اوزاقسه،

مثلا عادی بر آدم، ابن سینا گبی بر داهی پی علمده تقلید ایتمک ایسته سه و بر چوبان بر پادشاهک وضعیتنی طاقینسه ألبته هیچ کیمسه پی آلداته میه جق. بلکه کندی مسخره اولاجق. هر بر حالی باغیره جق که: بو ساخته کاردر. ایشته، حاشا یوز ییک دفعه حاشا!.. قرآن، بشر کلامی فرض ایدیلدیگی وقت: ناصل بر ییلدیز بوجگی ییک سنه تکلفسز حقیقی بر ییلدیز اولارق رصد أهلنه گورونسون.. هم بر سینک بر سنه تماماً طاووس صورتنی تصنعسز، تماشأ أهلنه گوسترسین.. هم ساخته کار، عامی بر نفر؛ نامدار، عالی بر مشیرک طورینی طاقینسین، مقامنده اوطورسون، چوق زمان اوپله قالسین، حیله سنی إحساس ایتمه سین.. هم مفتری، یالانجی إعتقادسز بر آدم؛ مدّت عمرنده دائما أک صادق، أک أمين، أک معتقد بر ذاتک کیفیتنی و وضعیتنی أک مدقق نظرله قارشی تلاشسز گوسترسین، داهیلرک نظرنده تصنعی صاقلانسین!.. بو ایسه یوز درجه محالدر. اوکا هیچ بر ذی عقل ممکن دییه مز. اوپله ده فرض ایتمک دخی، بدیهی بر محالی واقع فرض ایتمک گبی بر هذیاندر.

عیناً اوپله ده: قرآنی کلام بشر فرض ایتمک؛ لازم گلیر که: عالم اسلامک سماسنده بالمشاهده پک پارلاق و دائما أنوار حقائقی نشر ایدن بر ییلدیز حقیقت، بلکه بر شمس کمالات تلّقی ایدیلن "کتاب مبین"ک ماهیتی؛ حاشا بر ییلدیز بوجگی حکمنده تصنعجی بر بشرک خرافاتلی بر دوزمه سی اولسون و أک یاقیننده اولانلر و دقتله اوکا باقانلر فرقنده بولونماسین و اونی دائما عالی و منبع حقائق بر ییلدیز بیلسین. بو ایسه، یوز درجه محال اولمقله برابر، سن ای شیطان یوز درجه شیطانیتده ایلری گیتسه ک، بوکا امکان ویردیره مزسک! بوزولمه مش هیچ بر عقلی قاندره مازسک! یالکز معنا پک اوزاقدن باقدیرمقله آلداتیورسک. ییلدیزی، ییلدیز بوجگی گبی کوچک گوستریورسک.

ثالثاً: هم قرآنی بشر کلامی فرض ایتمک، لازم گلیر که؛ آثاریله، تأثیراتیله، نتائجیله عالم إنسانیتک بلمشاهده اُک روحلی و حیات فشان، اُک حقیقتلی و سعادت رَسان، اُک جمعیتلی و معجزیان، عالی مزیتلریله یالديزلی بر فرقانک گیزی حقیقتی؛ حاشا معاونتسز، علمسز بر تک إنسانک ساخته کار، عادی فکرینک تصنیعاتی اولسون و یاقیندن اونی تماشا ایدن و مراقله دَقت ایدن بیوک ذکالر، علوی دهالر اوندن هیچ بر زمان هیچ بر جهته ساخته کارلق و تصنع اثری گورمه سین! دائما جدّیتی، صمیمیتی، إخلاصی بولسون! بو ایسه، یوز درجه محال اولمقله برابر، بتون أحوالیه، أقوالیه، حرکاتیه بتون حیاتنده أمانتی، ایمانی، امنیت، إخلاصی، جدّیتی، إستقامتی گوسترن و درس ویرن و صدّیقینلری یتیشدیرن اُک یوکسک، اُک پارلاق، اُک عالی خصلت تلقی ایدیلن و قبول ایدیلن بر ذاتی؛ اُک امنیتسز، اُک إخلاصسز، اُک اعتقادسز فرض ایتمکله، مضاعف بر محالی واقع گورمک گبی شیطانی دخی اوتانديره جق بر هذیان کفریدر. چونکه شو مسئله نك اورتەسی یوقدر. زیرا فرض محال اولارق قرآن کلام الله اولمازسه، عرشدن زمینه دوشر گبی سقوط ایدر. اورتەده قالماز. مجمع حقائق ایکن، منبع خرافات اولور. و او خارقه فرمانی گوسترن ذات، (حاشا ثم حاشا) اگر رسول الله اولمازسه؛ أعلاي عَلَيَّيْنِدَن اَسْفَلِ سافلینه سقوط ایتمک و منبع کمالات درجه سندن معدنِ دسائس مقامنه دوشمک لازم گلیر. اورتەده قالماز. زیرا الله نامنه إفترا ایدن، یالان سویله یین اُک أدنا بر درجه یه دوشر. بر سینگی، دائمی بر صورته طاووس گورمک و طاووسک بیوک أوصافی اونده هر وقت مشاهده ایتمک نه قدر محال ایسه، شو مسئله ده اوپله محالدر. فطرّة عقلسز، سرخوش بر دیوانه لازم که، بوکا احتمال ویرسین.

رابعاً: هم قرآنی کلام بشر فرض ایتمک لازم گلیر که؛ نوع بنی آدمک اُک بیوک

و محتشم اوردوسی اولان اُمّتِ محمدیه نك (عصرم) مقدّس قوماندانی اولان قرآن، بِلْمشاهده قوّتلی قانونلریله، اساسلی دستورلریله، نافذ اُمرلریله او پك بیوك اوردوی، ایکی جهانی فتح ایده جك بر درجه ده بر إنتظام ویردیگی و بر إنضباط آلتنه آلدیغی و مادّی معنوی تجهیز ایتدیگی و عموم او افرادك درجانه گوره عقللرینی تعلیم و قبلرینی تربیه و روحلرینی تسخیر و وجدانلرینی تطهیر و اعضا و جوارحلرینی إستعمال و إستخدام ایتدیگی حالده؛ (حاشا، یوز بیك دفعه حاشا) قوّتسز، قیمتسز، أصلسز بر دوزمه فرض ایدوب یوز درجه محالی قبول ایتمك لازم گلمکله برابر.. مدّت حیاتنده جدّی حرکاتیله حقّ قانونلرینی بنی آدمه درس ویرن و صمیمی أفعالیله حقیقتك دستورلرینی بشره تعلیم ایدن و خالص و معقول أقوالیله إستقامتک و سعادتک اصوللرینی گوسترن و تأسیس ایدن و بتون تاریخچه حیاتک شهادتیله اللّهُ عذابندن چوق خوف ایدن و هرکسدن زیاده اللّهی بیلن و بیلدیرن و نوعِ بشرک بشدن بریسنه و کُرّه أرضک یاریسنه بیك اوچ یوز ألی سنه کمالِ حشمت ایله قوماندانلق ایدن و جهانی ولوله ویرن و شهرت شعار شئوناتیله نوعِ بشرک بلکه کائناتک الحقّ مدارِ فخری اولان بر ذاتی؛ (حاشا، یوز بیك دفعه حاشا) ساخته کار، اللّهدن قورقماز و بیلمز و حیثیتنی طانیماز، إنسانیتک عادی درجه سنده فرض ایتمکله یوز درجه محالی بردن إرتکاب ایتمك لازم گلیر. چونکه شو مسئله نك اورتەسی یوقدر. زیرا فرض محال اولارق قرآن کلام الله اولمازسه؛ عرشدن دوشسه، اورتەده قالاماز. بلکه یرده یالانجی برینک مالی اولدیغنی قبول ایتمك لازم گلیر. بو ایسه ای شیطان! یوز درجه سن قتمرلی بر شیطان اولسهك، بوزولمه مش هیچ بر عقلی قانديره مازسك و چورومه مش هیچ بر قلبی إقناع ایده مرسك.

شیطان دوندی، دیدی: ناصل قانديره مام؟ أكثر إنسانلره و إنسانك مشهور عاقللرینه قرآنی و محمدی إنکار ایتدیردم.

الجواب: اُولا، غايت اوزاق مسافه دن باقىلسه، اُڭ بيوك شى، اُڭ كوچك شى گى گورونه بيلير. بر ييلدیز، بر موم قدر دينله بيلير.

ثانيًا: هم تبعى، سطحى بر نظرله باقىلسه، غايت محال بر شى، ممكن گورونه بيلير. بر زمان بر إختيار آدم رمضان هلالنى گورمك ايچون سمايه باقمش. گوزينه بر بياض قيل اينمش. او قىلى آى ظن ايتمش. آي گوردم ديمش. ايشته محالدر كه؛ هلال، او بياض قيل اولسون. فقط قصداً و بالذات آيه باقديغى و او صاچى تبعى و طولاييسيله و ايكنجى درجه ده گورونديگى ايچون او محالى ممكن تلقى ايتمش.

ثالثًا: هم قبول ايتمه مك باشقه در، إنكار ايتمك باشقه در. عدم قبول بر لاقيدلقدر، بر گوز قپامقدر و جاهلانه بر حكمسزلقدر. بو صورتده چوق محال شيلر اونڭ ايچنده گيزلنه بيلير. اونڭ عقلى اونلرله اوغراشماز. اما إنكار ايسه؛ او عدم قبول دگل، بلكه او قبول عدمدر. بر حكمدر. اونڭ عقلى حركت ايتمگه مجبوردر. او حالده سنڭ گى بر شيطان اونڭ عقلنى ألدن آلير، صوڭره إنكارى اوڭا يوتديرر. هم آى شيطان! باطلى حق و محالى ممكن گوسترن غفلت و ضلالت و سفسطه و عناد و مغالطه و مكابره و إغفال و گوره نهك گى شيطانى دسيسه لرله چوق محالاتى إنتاج ايدن إنكار و كفرى، او بدبخت إنسان صورتده كى حيوانلره يوتدير مشك!

رابعًا: هم قرآنى، كلام بشر فرض ايتمك، لازم گلير كه: عالم إنسانيتك سماواتنده ييلدیزلر گى پارلايان أصفيارله، صدیقينلره، أقطابلره بالمشاهده رهبرلك ايدن و بالبداهه متماديًا حقّ و حَقّانيتى، صدق و صداقتى، أمان و أمانتى عموم طبقاتِ أهل كماله تعليم ايدن و أركانِ ايمانيه نڭ حقائقيله و أركانِ اسلاميه نڭ دساتيريله ايكى جهانڭ سعادتنى تأمين ايدن و بو إجراآتڭ شهادتيله بالضروره

حق و خالص و صافی حقیقت و غایت طوغری و پك جدی اولمق لازم گلن بر کتابی؛ کندی اوصافنك و تأثیراتنك و انوارینك ضدّیله متّصف تصوّر ایدوب، (حاشا ثمّ حاشا) بر ساخته کارك تصنیعات و إفتزالرینك مجموعه سی نظریله باقمق؛ سوفسطائیلری و شیطانلری دخی اوتانديره جق و تیتزه ته جك شنیع بر هذیان کفری اولمقله برابر؛ إظهار ایتدیگی دین و شریعتِ اسلامیّه نك شهادتیله و مدّت حیاتنده گوستردیگی بِالْإِتِّفَاقِ فوق العاده تقواسنك و خالص و صافی عبودیتنك دلالتیله و بِالْإِتِّفَاقِ کندنده گورونن أخلاقِ حسنه نك إقتضاسیله و یتیشدیردیگی بتون اهلِ حقیقتك و صاحبِ کمالاتك تصدیقیله اُك معتقد، اُك متین، اُك آمین، اُك صادق بر ذاتی، (حاشا ثمّ حاشا، یوز پك کرّه حاشا) إعتقادسز، اُك امنیتسز، اللّهدن قورقماز بر وضعیتده فرض ایتمك؛ محالاتك اُك چرکین و منفور بر صورتی و ضالالتك اُك ظلملی و ظلماتلی بر طرزینی إرتکاب ایتمك لازم گلیر.

الحاصل: اون طوقوزنجی مکتوبك اون سکزنجی إشارتنده دینلدیگی گبی؛ ناصل قولاقلی عامی طبقه سی إعجازِ قرآن فهمنده دیمش: قرآن، بتون دیکله دیگم و دنیاده موجود کتابلره قیاس ایدیلسه، هیچ بریسنه بگزهمیور و اونلرک درجه سنده دگلدر. اويله ایسه یا قرآن عمومك آلتنده در ویا عمومك فوقنده بر درجه سی واردر. عمومك آلتنده کی شق ایسه، محال اولمقله برابر، هیچ بر دشمن حتّی شیطان دخی دییهمز و قبول ایتمز. اويله ایسه قرآن، عموم کتابلرک فوقنده در. اويله ایسه معجزه در.

عیناً اويله ده، بز ده علمِ اصول و فنّ منطقجه سبر و تقسیم دینلن اُك قطعی بر حجّتله دیرز: اُی شیطان و اُی شیطانك شاگردلری! قرآن، یا عرشِ أعظمدن، اِسْمِ أعظمدن گلمش بر کلام اللّهدر و یاخود (حاشا ثمّ حاشا، یوز

پیک کره حاشا) یرده ساخته کار و اللهدن قورقماز و اللهی بيلمز، اعتقادسز بر بشرک دوزمه سیدر. بو ایسه ای شیطان، سابق حجتله قارشى بونی سن دییه مدك و دییه مزسك و دییه میه جكسك. اوپله ایسه بالضروره و بلا شبهه قرآن، خالق کائناتك کلامیدر. چونکه اورته سى یوقدر و محالدر و اولاماز. ناصلکه قطعی بر صورتده اثبات ایتدك. سن ده گوردك و دیکله دك.

هم محمد علیه الصلاة والسلام، یا رسول اللهدر و بتون رسولرک اكملى و بتون مخلوقاتك افضلیدر و یاخود (حاشا یوز پیک دفعه حاشا) اللهه افترا ایتدیگی و اللهی بيلمدیگی و عذابنه اینانمیدیگی ایچون اعتقادسز، أسفل سافلینه سقوط ایتمش بر بشر فرض ایتمك (حاشیه) لازم گلیر که: بو ایسه ای إبلیس، نه سن و نه ده گووندیگك آوروپا فیلسوفلری و آسیا منافقلری بونی دییه مزسكز و دییه مه مشسكز و دییه میه جكسكز و دییه مشسكز و دییه جكسكز. چونکه بو شقی دیکله یه جك و قبول ایده جك دنیا ده یوقدر. اونك ایچوندر که، گووندیگك او فیلسوفلرک اك مفسدلری و او آسیا منافقلرینك اك وجدانسزلی دخی دییورلر که: "محمد عربی (عصم) چوق عقللی ایدی. چوق گوزل اخلاقلی ایدی." مادام شو مسئله ایکی شقه منحصردر و مادام ایکنجی شق محالدر و هیچ بر کیمسه بوکا صاحب چیقیمیور و مادام قطعی حجتله اثبات ایتدك که، اورته سى یوقدر. آلبته بالضروره سنك و حزب الشیطانك رغنمه اولارق بالبداهه و بحقّ الیقین، محمد عربی علیه الصلاة والسلام رسول اللهدر و بتون رسولرک اكملیدر، بتون مخلوقاتك افضلیدر.

﴿عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بَعْدَ الْمَلِكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَانِّ﴾

(حاشیه): قرآن حکیم، کافرلرک کفریاتلرینی و غلیظ تعبیراتلرینی إبطال ایتمك ایچون ذکر ایتدیگنه إستنادا، أهل ضلالتك فکر کفریلرینك بتون بتون محالیتنی و بتون بتون چوروکلگنی گوسترمك ایچون شو تعبیراتی فرض محال صورتنده تیتزه یهرك قوللانغه مجبور اولدم.

شیطانك ایکنجی کوچك بر إعتراضی

سورۃ ﴿قَ وَ الْقُرْآنِ الْمَجِیدِ﴾ ی اوقورکن ﴿مَا یَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَیْهِ رَقِیبٌ عَتِیدٌ﴾ وَ جَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿ وَ نَفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ یَوْمُ الْوَعِیدِ﴾ وَ جَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَ شَهِیدٌ ﴿ لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْیَوْمَ حَدِیدٌ﴾ وَ قَالَ قَرِیْنُهُ هَذَا مَا لَدَیَّ عَتِیدٌ ﴿ أَلْقِیَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِیدٍ﴾

شو آیتلری اوقورکن شیطان دیدی که: "قرآنك اُكْ مهمّ فصاحتی، سز اونك سلاستنده و وضوحنده بولیورسكز. حالبوکه شو آیتده نرهدن نرهیه آتلايور؟ سكراتدن تا قیامته آتلايور. نفخ صوردن محاسبهك ختامنه إنتقال ایدیور. اوندن جهنمه إدخالی ذكر ایدیور. بو عجیب آتلامقلر ایچنده هانگی سلاست قالیر؟ قرآنك أكثر یرلرنده، بویله بربرندن اوزاق مسئلهلری برلشدیریور. بویله مناسبتسز وضعیتيله سلاست و فصاحت نرهدن قالیر؟"

الجواب: قرآن معجز الیبانك اساس إعجازی، اُكْ مهملرندن بلاغتنندن صوكره ایجازدر. ایجاز، إعجاز قرآنك اُكْ متین و اُكْ مهمّ بر اساسیدر. قرآن حکیمده شو معجزانه ایجاز او قدر چوقدر و او قدر گوزلدر که؛ اهل تدقیق، قارشیسنده حیرتدهدرلر. مثلاً: ﴿ وَ قِيلَ يَا أَرْضُ ابْلُغِي مَاءَكَ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِي وَ غِيْضَ الْمَاءِ وَ قُضِيَ الْأَمْرُ وَ اسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَ قِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ قیصه بر قاچ جمله ایله، طوفان حادثه عظیمه سنی نتایجيله اویله

ایجازکارانه و معجزانه بیان ایدیور که؛ چوق اهلِ بلاغتی، بلاغتنه سجده ایتدیرمش.

هم مثلاً: ﴿كَذَّبْتُ ثَمُودَ بِطَغْوِيهَا * إِذِ انْبَعَثَ أَشْقِيهَا * فَقَالَ لَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيِيهَا * فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمُ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّيْهَا * وَلَا يَخَافُ عُقْبِيهَا﴾

ایشته، قوم ثمودك عجیب و مهمّ حادثاتی و نتائجی و سوء عاقبتلرینی، بویله قیصه بر قاج جمله ایله ایجاز ایچنده بر إعجاز ایله سلاستلی و وضوحلی و فهمی إخلال ایتمز بر طرزده بیان ایدیور.

هم مثلاً: ﴿وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ایشه ﴿أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ﴾ جمله سندن ﴿فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ﴾ جمله سنه قدر چوق جمله لر مطویدر. او مذکور اولمیان جمله لر ایسه، فهمی إخلال ایتمیور، سلاستنه ضرر ویرمیور. حضرت یونسك قصّه سنده مهمّ أساسلری ذکر ایدر، متباقیسنی عقله حواله ایدر.

هم مثلاً: سورة یوسفده ﴿أَرْسَلُون﴾ کلمه سندن ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ﴾ اورته سنده یدی سکز جمله ایجاز ایله طیّ ایدیلمش. هیچ فهمی إخلال ایتمیور، سلاستنه ضرر ویرمیور. بو چشید معجزانه ایجازلر قرآنده پک چوقدر، هم پک گوزلدر.

أَمَّا سُورَةُ ﴿ق﴾ كُتِبَتْ آيَاتُهَا أَيْسَهُ؛ أَوْنَدَه كِي إِجْازِ بَكْ عَجِيبٍ وَ مُعْجَزَانَه دَر. چونكه كافرلر كْ مدهش و چوق اوزون و بر گونی أَللی بِيكْ سنه اولان إِسْتِقْبَالَنَه وَ او إِسْتِقْبَالَكْ دهشتلی إِنْقِلَابَاتَنَدَه كافرْكَ باشنه گله جكْ أَلیم وَ مُهِمَّ حَادَثَاتَه برر برر پارق باصییور. شمشكْ گبی فكري، اونلر اوستنده گزديرییور. او بَكْ چوق اوزون زمانی، حاضر بر صحیفه گبی نظره گوسترییور. ذكر ایديلمه یین حادثاتی خیاله حواله ایدوب، عالی بر سلاستله بیان ایدر.

﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

ایشته آی شیطان! شیمدی بر سوزكْ داها وارسه سویله...

شیطان دیر: بونلره قارشى گله مم. مدافعه ایده مم. فقط چوق أحمقلى وار، بنی دیکله یورلر و انسان صورتنده چوق شیطانلر وار، بگا یاردیم ایدیورلر و فیلسوفلردن چوق فرعونلر وار، أنانیترینی اوقشایان مسئلهلری بندن درس آلیورلر. سنكْ بو گبی سوزلرْكَ نشرینه سد چکرلر. بونكْ ایچون سگا تسلیم سلاح ایتمه م!

اون آلتنجی سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾

﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

(إطمئنن انفسمه مدار اولاجق، ظلمتی طاغیده جق شو آیتک نورندن درت
شعاعی گوسترمکله، کور نفسمه بر بصیرت ویرمک ایچون یازیلمشدر.)

برنجی شعاع: ای نفس نادان! دییورسک که: "أحدث ذات إلهیه ایله کلّیت
أفعالی و وحدت شخصیه سیله معینسز عمومیت ربوبیتی و فردانیتی ایله شریکسز
شمول تصرفاتی و مکاندن منزهیته یله هر یرده حاضر بولونماسی و نهایتسز
علویته یله هر شیئه یاقین اولماسی و برلگی ایله هر ایشی بالذات أئنده طوقمسی؛
حقائق قرآنیهدندر. قرآن ایسه حکیمدر. حکیم ایسه، عقل قبول ایتمه یین
شیلری عقله تحمیل ایتمز. عقل ایسه، ظاهری بر منافاتی گوروپور. عقلی
تسلیمه سوق ایده جک بر ایضاح ایسترم."

الجواب: مادام او یله در، إطمئننن ایچون ایسترسه ک، بز ده قرآنک فیضنه
إستناداً دییورز: إسم نور، چوق مشکلاتمزی حلّ ایتمش؛ إن شاء الله بونی ده
حلّ ایدر. عقله واضح، قلبه نورانی اولاجق تمثیل یولنی اختیار ایله إمام ربّانی
(رض) گبی دیرز:

﴿نَهْ شَبْمَ نَهْ شَبْ پَرَسْتَمَ مَنْ * غُلَامِ شَمْسَمَ اَزْ شَمْسِ مِيْ گَوِيْمَ خَبْرَ﴾

تمثيل، إعجازِ قرآنك اُكْ پارلاق بر آيينه‌سی اولديغندن، بز دخی بر تمثيل ايله شو سرّه باقه‌جغز. شويله كه:

بر تك ذات، مختلف مرايا واسطه‌سیله كلیت كسب ايدر. جزئي حقیقی ایکن، عمومی شئوناته مالک بر کلی حکمنه گچر. مثلاً: شمس بر جزئي مشخص ایکن، اشیای شفافه واسطه‌سیله اویله بر کلی حکمنه گچر كه، روي زمینی تمثالریله، عكسریله طولدیریور. حتی قطرات و پارلاق ذرات عددنجه جلوه‌لری بولونویور. گونشك حرارتی و ضیاسی و ضیانك ایچنده اولان یدی رنگلی ألوانِ سبعة‌سی، هر بریسی مقابلنده کی اشیایه محیط، عام و شامل اولدقلری حالده؛ هر بر شفاف شی دخی گونشك تمثالیله برابر حرارتی، هم ضیایی، هم ألوانِ سبعة‌یی گوز بیگنده صاقلایور. و صافی قلبنی اوڭا بر تخت یاپیور. دیمك شمس، واحدیت حیثیتیه اوڭا مقابل عموم اشیایه محیط اولدیغی گبی، اُحدیت جهتیه هر بر شیده گونش چوق وصفلریله برابر بر نوع جلوه ذاتیه بولونور. مادام تمثیلدن تمثّل بجنه گچدك. تمثلك چوق اُنواعندن شو مسئله‌یه مدار اولاجق اوچ نوعنه اِشارت ایدرز:

برنجیسی: کثیف، مادی شیلرك عكسلیدر. او عكسلر هم غیردر، عین دگل. هم مواتدر، ئولودر. هویتِ صوریه‌سندن باشقه هیچ بر خاصیتیه مالک دگل. مثلاً سن آیینلر مخزنه گیرسهڭ، بر سعید بیڭلر سعید اولور. فقط ذی حیات یالڭز سنسڭ، اوته کیلر ئولودرلر. حیات خاصه‌لری اونلرده یوقدر.

ایکنجیسی: مادی نورانینك عكسلیدر. شو عكس عین دگل، فقط غیر ده دگل. ماهیتی طوقیور، فقط او نورانینك اُکثر خاصیتلرینه مالکدر. اونك گبی

حی صایلییور. مثلاً: شمس دنیایه گیردی. هر بر آینه ده عکسنی گوستردی. او عکسلرک هر برنده، گونشک خاصه لری حکمنده اولان ضیا و ضیاده کی ألوان سبعة بولونویور. اگر فرضاً گونش ذی شعور اولسه ایدی، حرارتی عین قدرتی، ضیاسی عین علمی، ألوان سبعة سی صفات سبعة سی اولسه ایدی؛ او وقت او تک و یکتا بر گونش، بر آنده هر بر آینه ده بولونور، هر بریسنی کندینه بر عرش و بر چشید تلفون یاپه ییلیردی. بربرینه مانع اولمازدی. هر بریمزله آینه مز واسطه سیله گوروشه ییلیردی. بز اوندن اوزاق ایکن، او بزه بزدن داها یاقین اولوردی.

اوجنجیسی: نورانی روحلرک عکسیدر. شو عکس، هم حی در هم عیندر. فقط آینه لرک قابلیت نسبتنده تظاهر ایتدیگندن، او روحک ماهیت نفس الامریه سنی تماماً طوتمیور. مثلاً: حضرت جبرائیل علیه السلام، دحیه صورتنده حضور نبویده بولوندیغی بر آنده، حضور إلهیده حشمتلی قنادلریله عرش اعظمک اوکنده سجده یه گیدر. هم او آنده حسابسز یرلرده بولونور، أوامر إلهیه یی تبلیغ ایدردی. بر ایش بر ایشه مانع اولمازدی. ایشه شو سردندر که؛ ماهیتی نور و هویتی نورانیه اولان حضرت پیغمبر علیه الصلاة والسلام، دنیا ده بتون امتنک صلواتلرینی بردن ایشیتیر و قیامنده بتون أصفیا ایله بر آنده گوروشور. بربریسنه مانع اولماز. حتی اولیادن، زیاده نورانیت کسب ایدن و ابدال دینلن بر قسمی، بر آنده بر چوق یرلرده مشاهده ایدیلییورمش. عین ذات، آیری آیری چوق ایشلری گورییورمش. اوت ناصل جسمانیاته جام و صوگی شیلر آینه اولور. او یله ده، روحانیاته دخی هوا و أسیر و عالم مثالک بعض موجوداتی آینه حکمنده و برق و خیال سرعتنده بر واسطه سیر و سیاحت صورتنه گچرلر و او روحانلر خیال سرعتیله او مرایای نظیفه ده، او منازل لطیفه ده گزرلر. بر آنده بیگلر یرلره گیرلر.

مادام گونش گبی عاجز و مسخر مخلوقلر و روحانی گبی ماده ایله مقید نیم نورانی مصنوعلر، نورانیت سریله بر یرده ایکن پک چوق یرلرده بولونه بیلیرلر. مقید بر جزئی ایکن، مطلق بر کلی حکمی آلیرلر. بر آنده جزئی بر اختیار ایله پک چوق ایشلری یاپه بیلیرلر. عجباً، ماده دن مجرد و معلاً و تحدید قید و ظلمت کثافتدن منزّه و مبرا و شو عموم أنوار و بتون نورانیات اونک أنوار قدسیه اسماسنک بر کثیف ظلالی و عموم وجود و بتون حیات و عالم ارواح و عالم مثال نیم شفاف بر آیینّه جمالی و صفاتی محیطه و شئوناتی کلیه اولان بر ذات اقدسک إرادۀ کلیه و قدرت مطلقه و علم محیطله تجلّی صفاتی و جلوۀ أفعالی ایچنده کی توجّه احدثندن هانگی شی صاقلانه بیلیر، هانگی ایش آغیر گله بیلیر، هانگی شی گیزلنه بیلیر، هانگی فرد اوزاق قالا بیلیر، هانگی شخصیت کلیت کسب ایتمه دن اوکا یاناشه بیلیر؟

أوت ناصل گونش قیدسز نوری، ماده سز عکسی واسطه سیله سکا، سنک گوز بیگکدن داها یاقین اولدیغی حالده؛ سن مقید اولدیغک ایچون اوندن غایت اوزاقسک. اوکا یاناشمق ایچون، چوق قیدلردن تجرد ایتمک، چوق مراتب کلیه دن گچمک لازم گلیر. عادتاً معنا یر قدر بیویوب، قمر قدر یوکسلوب، صوگره طوغریدن طوغریه گونشک مرتبه اصلیه سنه بر درجه یاناشه بیلیر و پرده سز گوروشه بیلیرسک. اویله ده: جلیل ذو الجمال، جمیل ذو الکمال سکا غایت یاقیندر، سن اوندن غایت اوزاقسک. قلبک قوتی، عقلک علوبیتی وارسه؛ تمثیلده کی نقطه لری، حقیقته تطبیقه چالیش.

ایکنجی شعاع: أی نفس بی هوش! دیورسک که: **﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾** هم **﴿إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاذَاهُمْ﴾**

جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُخَضَّرُونَ گبی آیتلر، وجودِ اُشیا، صرف بر اُمر ایلہ و دفعی اولدیغنی و **﴿أَحْسَنَ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾** هم **﴿صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ﴾** گبی آیتلر؛ وجودِ اُشیا، علم ایچنده عظیم بر قدرتلہ، حکمت ایچنده دقیق بر صنعتلہ تدربجی اولدیغنی گوسترییورلر. وجهِ توفیقی نہدر؟

الجواب: قرآنک فیضنه إستنادًا دیرز: **أُولَا، منافات یوقدر.** بر قسم اویلہدر: **إبتداده کی ایجاد گبی.** بر قسمی بویلہدر: **مِثلنی إعاده گبی...**

ثانیًا: موجوداتده مشهود اولان سهولت و سرعت و کثرت و وسعت ایچنده نہایت إنتظام، غایت إتقان و حسنِ صنعت و کمالِ خلقت، شو ایکی قسم آیتلرک وجودِ حقیقتلرینه قطعیا شهادت ایدر. اویلہ ایسه، شونلرک خارجده تحققلری مدارِ بحث اولماسی لزومسزدر. بلکه یالکز "سرِ حکمتی نہدر" دینلہ بیلیر. اویلہ ایسه، بز دخی بر قیاسِ تمثیلی ایلہ شو حکمتہ إشارت ایدرز.

مثلا: ناصلکه ترزی گبی بر صنعتجی، بر چوق کفتلر، مهارتلرلہ مصنع بر شیئی ایجاد ایدر و اوکا بر مودهل یاپار. صوگره اونک أمثالنی کلفتسز چابوق یاپابیلیر. حتی بعضا اویلہ بر درجه سهولت پیدا ایدر که، گویا اُمر ایدر یاپیلیر و اویلہ قوتلی بر إنتظام کسب ایدر، (ساعت گبی) گویا بر اُمرک طوقومسیله ایشلہنیر و ایشلر.

اویلہ ده: صانعِ حکیم و نقاشِ علیم، شو عالم سرائنی مشتملاتیلہ برابر بدیع بر صورتده یاپدقدن صوگره جزئی و کلی، جزء و کل هر شیئه بر مودهل حکمنده بر نظام قدری ایلہ بر مقدارِ معین ویرمشدر. ایشته باق او نقاشِ اُزلی، هر بر عصری بر مودهل یاپهرق معجزاتِ قدرتی ایلہ مرصع، تازه بر عالمی اوکا گیدیریور. هر بر سنهیی بر مقیاس ایدهرک، خوارقِ رحمتیلہ مصنع، تازه بر

کائناتی او قامته گوره دیککیور. هر بر گونی بر سطر یاپه رق دقائق حکمتیله مزین، مجدد موجوداتی اونده یازیور. هم او قدیر مطلق، هر بر عصری، هر بر سنه یی، هر بر گونی بر مودهل یاپدیغی گبی؛ روی زمینی، هر بر طاغ و صحرائی، باغ و بوستانی، هر بر آغاجی برر مودهل یاپمشدر. وقت بوقت، تازه تازه برر کائناتی زمینده قوروپور، برر یگی دنیایی ایجاد ایدیور. برر عالمی آلوب ده دیگر منتظم بر عالمی گتیریور. موسم بموسم هر باغ و بوستانده تازه تازه معجزات قدرتی و هدایای رحمتی گوسترر. یگی برر کتاب حکمت نما یازیور. تازه تازه برر مطبخه رحمتی قوروپور. مجدد برر حله صنعت نما گیدیوریور. هر بهارده، هر بر آغاجه سندس مثال تازه بر چارشاف گیدیوریور. لؤلؤ مثال یگی بر مرصعاتله سوسلندیوریور. ییلدیز مثال رحمت هدیه لریله آلرینی تولدیوریور.

ایشته شو ایشلری نهایت حسن صنعت و کمال انتظام ایله یاپان و شو بربری آرقه سنده گلن و زمان ایپنه طاقیلان سیار عالمیری، نهایت حکمت و عنایت و کمال قدرت و صنعت ایله دگیشدیرن ذات؛ البته غایت قدیر و حکیمدر. نهایت درجه ده بصیر و علیمدر. تصادف اونک ایشنه قاریشه ماز. ایشته او ذات ذو الجلالدر که، شویله فرمان ایدیور: **﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ**

شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۖ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ

أَقْرَبُ﴾ دیوب، هم کمال قدرتی إعلان، هم قدرته نسبة حشر و قیامت

غایت سهل و کلفتسز اولدیغی بیان ایدیور. امر تکوینیسی، قدرت و اراده یی تضمّن ایتدیگنی و بتون اشیاء، اوامرینه غایت مسخر و منقاد اولدقلرینی و مباشرتسز، معالجه سز خلق ایتدیگی ایچون ایجادنده کی سهولت مطلقه یی إفاده ایچون، صرف بر امرله ایشلر یاپدیغنی، قرآن معجز البیان ایله فرمان ایدیور.

حاصل کلام: بر قسم آیتلر آشیاده خصوصاً بدایتِ ایجادنده غایت درجه‌ده حسنِ صنعتی و نهایت درجه‌ده کمالِ حکمتی إعلان ایدیور. دیگر قسمی؛ آشیاده، خصوصاً تکرار ایجادنده و إعاده‌سنده غایت درجه‌ده سهولت و سرعتی نهایت درجه‌ده إنقیاد و کلفتسزلگنی بیان ایدر.

اوچنجی شعاع: آی حدندن تجاوز ایتمش نفسِ پروسواس! دییورسك كه :
 ﴿بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ۖ وَنَحْنُ
 أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ گبی آیتلر، نهایت درجه‌ده قریتِ إلهیهی
 گوستریور. ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۖ تَرْجَعُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ
 مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ و حدیثده وارد اولان: "جنابِ حق یتمش بیك
 حجاب آرقه‌سنده‌در" و معراج گبی حقیقتلر، نهایت درجه‌ده بعدیتیزی
 گوستریور. شو سَرِ غامضی فهمه تقریب ایده‌جك بر ایضاح ایسترم.

الجواب: اويله ايسه ديگله: نورك بلكجی

أولاً، برنجی شعاعك آخرنده دیمشدك: ناصلكه گونش، قیدسز نوريله و
 ماده‌سز عكسی جهتیله؛ سكا، سنك روحك پنجره‌سی و اونك آیینه‌سی اولان
 گوز بیگگدن داها یاقین اولدیغی حالده؛ سن، مقید و ماده‌ده محبوس اولدیغك
 ایچون اوندن غایت اوزاقسك. اونك، یالکز بر قسم عكسلریله، گولگه‌لریله تماس
 ایده‌بیلیرسك و بر نوع جلوه‌لریله و جزئی تجلیلریله گوروشه‌بیلیرسك و بر صنف
 صفتلری حکمنده اولان ألوانلرینه و بر طائفه‌ی اسملری حکمنده اولان شعاعلرینه
 و مظهرلرینه یاناشه‌بیلیرسك. اگر، گونشك مرتبه‌ی اصلیسنه یاناشحق و بالذات
 طوغریدن طوغرییه گونشك ذاتی ایله گوروشمك ایسترسهك، او وقت پك چوق

قیدلردن تجرّد ایتکلک و پک چوق مراتب کلتیدن چمکلک لازم گلیر. عاداتا سن، معنّا تجرّد جهتيله کُرّه ارض قدر بیویوب، هوا گبی روحّا انبساط ایدوب و قمر قدر یوکسلوب، بدر گبی مقابل گلدکدن صوگره بالذات پرده سز اونکله گوروشوب، بر درجه یاناشمق دعوا ایده بیلیرسک. اوپله ده: او جلیل پر کمال، او جمیل بی مثال، او واجب الوجود، او موجد کلّ موجود، او شمس سرمد، او سلطان ازل و ابد، سکا سندن یاقیندر. سن، اوندن نهایتسز اوزاقسک. قووتک وارسه، تمثیلده کی دقائقی تطبیق ایت...

ثانیاً: مثلاً: ﴿وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی﴾ بر پادشاهک چوق اسملری ایچنده "قوماندان" اسمی چوق متداخل دائرهلرده تظاهر ایدر. سرعسکر دائره کلیه سندن طوت، مشیریت و فریقیت، تا یوز باشی، تا اونباشی یه قدر کنیش و طار، کلی و جزئی دائرهلرده ده ظهور و تجلیسی واردر. شیمدی، بر نفر خدمت عسکریه سنده اون باشی مقامنده تظاهر ایدن جزئی قوماندانلق نقطه سنی مرجع طوتار، قوماندان اعظمه شو جزئی جلوّه اسمیله تماس ایدر و مناسبتدار اولور. اگر اصل اسمیله تماس ایتمک، اوکا او عنوان ایله گوروشمک ایسته سه، اونباشیلقدن تا سرعسکر مرتبه کلیه سنه چیقماق لازم گلیر. دیمک پادشاه، او نفره اسمیله، حکمیله، قانونیله و علمیله، تلفونیله و تدبیریله و اگر او پادشاه، اولیاء ابدالیه دن نورانی اولسه، بالذات حضوریه غایت یاقیندر. هیچ بر شی مانع اولوب، حائل اولاماز. حالبوکه او نفر، غایت اوزاقدیر. بیگلر مرتبه لر حائل، بیگلر حجاب لر فاصلدر. فقط بعضاً مرحمت ایدر، خلاف عادت؛ بر نفری حضورینه آلیر، لطفنه مظهر ایدر.

اوپله ده: امر ﴿کُنْ فَيَكُونُ﴾ نه مالک؛ گونش لر و ییلدیز لر، امر بر نفر

حکمنده اولان ذاتِ ذو الجلال، هر شیئه هر شیدن داها زیاده یاقین اولدیغی حالده، هر شی اوندن نهایتسز اوزاقدیر. اونک حضور کبریا سنه پرده سز گیرمک ایسته نیلسه، ظلمانی و نورانی، یعنی مادی و اُکوانی و آسمانی و صفاتی یتمش بیگلر حجابدن گچمک، هر اسمک بیگلر خصوصی و کلی درجاتِ تجلیسندن چیقماق، غایت یوکسک طبقاتِ صفاتنده مرور ایدوب تا اسمِ أعظمه مظهر اولان عرشِ أعظمه عروج ایتمک؛ اگر جذب و لطف اولمازسه، بیگلر سنه لر چالیشماق و سلوک ایتمک لازم گلیر. مثلاً: سن، اوکا خالقِ اسمیله یاناشماق ایسترسهک؛ سنک خالقک خصوصیتیه، صوگره بتون انسانلرک خالقِ جهتیه، صوگره بتون ذی حیاتلرک خالقِ عنوانیه، صوگره بتون موجوداتک خالقِ اسمیه مناسبتدارلق لازم گلیر. یوقسه ظلده قالیرسک، یالکز جزئی بر جلوه یی بولورسک.

بر إخطار: تمثیلده کی پادشاه، عجزی ایچون، قوماندانلقِ اسمک مراتبنده مشیر و فریق گبی واسطه لر قویمشدر. فقط ﴿بِیْدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَیْءٍ﴾ اولان قدیر مطلق، واسطه لردن مستغیدر. واسطه لر، صرف ظاهریدرلر؛ پرده عزت و عظمتدرلر. عبودیت و حیرت و عجز و إفقار ایچنده سلطنتِ ربوبیتنه دلالدرلر، تماشاگردلر. معنی دگلر، شریکِ سلطنتِ ربوبیت اولمازلر.

دردنجی شعاع: ایشته اُی تنبل نفسم! بر نوع معراج حکمنده اولان نمازک حقیقتی؛ سابق تمثیلده بر نفر، محض لطف اولارق حضور شاهانه یه قبولی گبی؛ محض رحمت اولارق ذاتِ جلیل ذو الجمال و معبودِ جمیل ذو الجلالک حضورینه قبولکدر. ﴿اللَّهُ أَكْبَرُ﴾ دییوب، معنًا و خیالًا ویا نیّه ایکی جهانندن گچوب، قیدِ مادیاتدن تجرد ایدوب بر مرتبه کلیه عبودیتنه ویا کلینک بر

گولگه‌سنة ويا بر صورتنه چيقوب، بر نوع حضوره مشرف اولوب، ﴿يَاكَ
 نَعْبُدُ﴾ خطابنه (هركسك قابليتي نسبتنده) بر مظهریت عظیمه‌در. عادتاً،
 حرکاتِ صلاتیه‌ده تکرارله ﴿اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ﴾ دیمکله قطع مراتبه و
 ترقیاتِ معنویه‌یه و جزئیاتدن دوائرِ کلیه‌یه چیقماسنه بر إشارتدر و معرفتمز
 خارجنده‌کی کمالاتِ کبریا سنك مجمل بر عنوانیدر. گویا هر بر ﴿اللَّهُ أَكْبَرُ﴾
 بر باصامقِ معراجیه‌یی قطعنه إشارتدر.

ایشته شو حقیقتِ صلاتدن معنا ويا نیّه ويا تصوّرًا ويا خیالاً بر گولگه‌سنة،
 بر شعاعنه مظهریت دخی، بیوک بر سعادتدر.

ایشته حجده پک کثرتلی ﴿اللَّهُ أَكْبَرُ﴾ دینلمسی، شو سردندر. چونکه
 حجّ شریف بالأصاله هرکس ایچون بر مرتبهٔ کلیه‌ده بر عبودیتدر. ناصلکه بر
 نفر، بایرام گی بر یوم مخصوصده فریق دائره‌سنده بر فریق گی پادشاهك بایرامنه
 گیدر و لطفنه مظهر اولور. اوپله ده: بر حاجی، نه قدر عامی ده اولسه، قطع
 مراتب ایتمش بر ولی گی عموم اقطارِ ارضك ربّ عظیمی عنوانيله ربّه
 متوجّه‌در. بر عبودیتِ کلیه ایله مشرفدر. البته حجّ مفتاحيله آچیلان مراتبِ
 کلیهٔ ربوبیت و دوربینيله نظرینه گورونن آفاقِ عظمتِ الوهیت و شعائریله قلبنه
 و خیالنه گیتدکجه گنیشله‌نن دوائرِ عبودیت و مراتبِ کبریا و اُفقِ تجلیاتك
 ویردیگی حرارت، حیرت و دهشت و هیبتِ ربوبیت ﴿اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ

﴿اللَّهُ أَكْبَرُ﴾ ایله تسکین ایديله‌بیلیر و اونکله او مراتبِ منکشفهٔ مشهوده ويا
 متصورهٔ إعلان ایديله‌بیلیر. حجدن صوگره شو معنایی، علوی و کلی مختلف
 درجه‌لرده بایرام نمازنده، یاغموور نمازنده، خسوف کسوف نمازنده، جماعتله

قیلینان نمازده بولونور. ایشته شعائرِ اسلامیہ نڭ وُلُو سَنَت قبیلندن دخی اولسه
أهمیتی شو سردندر.

﴿سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ خَزَائِنُهُ بَيْنَ الْكَافِ وَالنُّونِ﴾

﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۖ رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا

وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ۖ وَصَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى رَسُولِكَ

الْأَكْرَمِ مَظْهَرِ اسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَإِخْوَانِهِ وَاتَّبَاعِهِ أَمِينَ يَا

أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ﴾

نورك بلكجی

کوچک بر ذیل

قدیرِ علیم و صانعِ حکیم، قانونیت شکلنده کی عاداتک گوستردیگی نظام و إنتظامله، قدرتی و حکمتی و هیچ بر تصادف ایشنه قاریشمدیغنی إظهار ایتدیگی گی؛ شذوذاتِ قانونیه ایله، عادتک خارقه‌لریله، تغیراتِ صوریه ایله، تشخّصاتک إختلافاتیله، ظهور و نزول زمانک تبدّیلله مشیئتی، إرادتی، فاعلِ مختار اولدیغنی و إختیارینی و هیچ بر قید آلتنده اولمادیغنی إظهار ایدوب یکنسق پرده‌سنی بیرتهرق و هر شی، هر آنده، هر شأنده، هر شیئنده اوکا محتاج و ربوبیتنه منقاد اولدیغنی إعلام ایتمکله غفلتی طاغیتوب، انس و جنک نظرلرینی أسابدن مسبب‌الأسبابه چویرر. قرآنک بیاناتی شو أساسه باقییور.

مثلاً: اکثر یرلرده بر قسم میوه‌دار آغاجلر بر سنه میوه ویرر، یعنی رحمت خزینه‌سندن آلرینه ویریلیر، او ده ویرر. اوبر سنه، بتون أسبابِ ظاهریه حاضرکن میوه‌ی آلوب ویرمییور. هم مثلاً: سائر امور لازمییه مخالف اولارق یاغمورک اوقاتِ نزولی او قدر متحوّلدر که، مغیباتِ خمسده داخل اولمشدر. چونکه وجودده اُکْ مهمّ موقع، حیات و رحمتندر. یاغمور ایسه، منشأ حیات و محض رحمت اولدیغنی ایچون ألبته او آب حیات، او ماء رحمت، غفلت ویرن و حجاب اولان یکنسق قاعده‌سنه گیرمییه‌جک. بلکه طوغریدن طوغرییه جنابِ منعمِ محی و رحمن و رحیم اولان ذاتِ ذو الجلال پرده‌سز، ألتده طوتاجق؛ تا هر وقت دعا و شکر قبولرینی آچیق بیراقه‌جق. هم مثلاً: رزق ویرمک و معین بر سیما ویرمک، برر إحسانِ مخصوص اثری گی اوممادیغنی طرزده اولماسی؛ نه قدر گوزل بر صورتده مشیئت و إختیار ربّانییه‌ی گوسترییور. داها تصریفِ هوا و تسخیرِ سحاب گی شئوناتِ إلهیه‌ی بونلره قیاس ایت...

اون یدنجی سوز

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۖ﴾

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ۖ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۖ

(بو سوز، ایکی عالی مقام و بر پارلاق ذیلدن عبارتدر.)

خالقِ رحیم و رزاقِ کریم و صانعِ حکیم؛ شو دنیایی، عالمِ ارواح و روحانیات ایچون بر بایرام، بر شهرآیین صورتنده یایوب بتون آسماسنک غرائبِ نقوشیله سوسلندیروب کوچک بیوک، علوی سفلی هر بر روحه، اوکا مناسب و او بایرامده کی آیری آیری حسابسز محاسن و انعاماتدن استفاده ایتمگه موافق و حواس ايله مجهّز بر جسد گیدیرر، بر وجودِ جسمانی ویرر، بر دفعه او تماشاگاهه گوندرر. هم زمان و مکان جهتیله پک گنیش اولان او بایرامی؛ عصرلره، سنه لره، موسملره حتّی گونلره، قطعه لره تقسیم ایدهرک هر بر عصری، هر بر سنه یی، هر بر موسمی، حتّی بر جهته ده هر بر گونی، هر بر قطعه یی، برر طائفه روحلی مخلوقاتنه و نباتی مصنوعاتنه برر رسم گچید طرزنده بر علوی بایرام یایمشددر. و بالخاصّه روی زمین، خصوصاً بهار و یاز زماننده مصنوعاتِ صغیره نك طائفه لرینه اويله شعشععلی و بربری آرقه سنده بایراملردر که، طبقاتِ عالیده اولان روحانیاتی و ملائکه لری و سکنه سماواتی سیره جلب ایده جک بر جاذبه دارلق گورونویور و اهل تفکّر ایچون اويله شیرین بر مطالعه گاه اولویور

که، عقل تعریفندن عاجزدر. فقط بو ضیافتِ اِلهیه و بایرام ربّانیه‌ده کی اِسْمِ رَحْمَن و محیی‌نْک تجلّیلرینه مقابل اِسْمِ قَهَّار و ممیت، فراق و موت ایله قارشیلرینه چیقیورلر. شو ایسه **﴿وَسِعَتْ رَحْمَتِي كُلَّ شَيْءٍ﴾** رحمتْک وسعتِ شمولنه ظاهرًا موافق دوشمیور. فقط حقیقتده بر قاچ جهتِ موافقتی واردر. بر جهتی شودر که:

صانعِ کریم، فاطرِ رحیم، هر بر طائفه‌نْک رسمِ گچید نوبتی بیتدکدن و او رسمِ گچیددن مقصود اولان نتیجه‌لر آلیندقدن صوگره، اکثریتِ اعتباریله دنیادن، مرحمتکارانه بر طرز ایله تنغیر ایدوب اوصاندیریور، إستراحتّه بر میل و باشقه بر عالمه گوچمگه بر شوقِ إحسان ایدیور و وظیفهٔ حیاتدن ترخیص ایدیلدکلری زمان، وطنِ اَصیلرینه بر میلانِ شوق‌انگیز، روحلرنده اوپاندیریور. هم او رحمانْک نهایتسز رحمتندن اوزاق دگل که، ناصل وظیفه اوغرنده، مجاهده ایشنده تلف اولان بر نفره شهادت رتبه‌سنی ویریور و قربان اولارق کسیلن بر قویونه، آخرتده جسمانی بر وجودِ باقی ویره‌ک صراطِ اوستنده، صاحبنه براق گبی بر بینکلک مرتبه‌سنی ویرمکله مکافاتلاندیریور. اوپله ده، سائر ذی‌روح و حیواناتْک دخی، کندیلرینه مخصوص وظیفهٔ فطریهٔ ربّانیه‌لرنده و أوامرِ سبحانیه‌نْک إطاعتلرنده تلف اولان و شدّتی مشقّت چکن ذی‌روحلرْک، اونلره گوره بر چشید مکافاتِ روحانیه و اونلرْک إستعدادلرینه گوره بر نوعِ اجرتِ معنویه، او توکنمز خزینهٔ رحمتنده بعید دگل که بولونماسین. دنیادن گیتمه‌لرندن پک چوق اینجمنه‌سینلر، بلکه ممنون اولسونلر. **﴿لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾**

لکن ذی‌روحلرْک اَکْ اُشرفی و شو بایراملرده کمیت و کیفیت جهتیله اَکْ زیاده إستفاده ایدن إنسان، دنیایه پک چوق مفتون و مبتلا اولدیغی حالده،

دنيادن نفرت و عالم بقايه گچمك ايچون أثر رحمت اولارق اشتياق أنگيز بر حالت ويرر. كندی إنسانيتی ضلالتده بوغولميان إنسان، او حالتدن إستفاده ايدر. راحت قلب ايله گيدر. شيمدی، او حالتی إنتاج ايدن وجهلردن، نمونه اولارق بشنی بيان ايده جگز:

برنجیسی: إختيارلق موسمی ايله؛ دنیوی، گوزل و جاذبه دار شیلر اوستنده فنا و زوالك طامغه سنی و آجی معناسنی گوسترهك او إنسانی دنيادن ئوركودوب، او فانی یه بدل، بر باقی مطلوبی آراتدیریور.

ایکنجیسی: إنسانك علاقه پیدا ایتدیگی بتون أحبابلردن یوزده طقسان طوقوزی، دنيادن گیدوب دیگر بر عالمه یرلشدكلری ایچون، او جدی محبت سائقه سیله او أحبابك گیتدیگی یره بر اشتياق إحسان ایدوب، موت و أجلی مسرورانه قارشىلاتدیریور.

اوچنجیسی: إنسانده کی نهایتسز ضعيفلك و عاجزلگی، بعض شیلرله إحساس ایتدیروب، حیات یوکی و یاشامق تکالیفی نه قدر آغیر اولدیغنی آكثلاتدیروب، إستراحته جدی بر آرزو و بر دیار آخره گیتمگه صمیمی بر شوق ویریور.

دردنجیسی: إنسان مؤمنه نور ایمان ايله گوسترر که: موت، إعدام دگل؛ تبدیل مکاندر. قبر ایسه، ظلماتلی بر قویو آغزی دگل؛ نورانیتلی عالملاک قپوسیدر. دنیا ایسه، بتون شعشعه سیله آخرته نسبه بر زندان حکمنده در. البته زندان دنيادن بوستان جنانه چیقماق و مُزعج دغدغه حیات جسمانیه دن عالم راحت و میدان طیران ارواحه گچمك و مخلوقاتك صیقنتیلی گورولتیسندن

صیریلوب حضورِ رحمانه گیتمک؛ ییڭ جان ایله آرزو ایدیلیر بر سیاحتدر، بلکه بر سعادتدر.

بشنجیسی: قرآنی دیڭله یین اِنسانه، قرآنده کی علمِ حقیقی و نورِ حقیقله دنیانڭ ماهیتنی بیلدیرمکلگی ایله دنیایه عشق و علاقه پک معناسز اولدیغنی آڭلاقمقدر. یعنی، اِنسانه دیر و اِثبات ایدر که:

"دنیا، بر کتابِ صمدانیدر. حروف و کلماتی نفسلرینه دگل، بلکه باشقه سنڭ ذات و صفات و اَسما سنه دلالت ایدیورلر. او یله ایسه معناسنی بیل آل، نقوشنی بیراق گیت.

هم بر مزرعه در، اُک و محصولنی آل، محافظه ایت؛ مزخرفاتی آت، اُهمیت ویرمه.

هم بربری آرقه سنده دائم گلن گچن آیینلر مجموعه سیدر. او یله ایسه، اونلرده تجلی ایدنی بیل، اُنوارینی گور و اونلرده تظاهر ایدن اَسمانڭ تجلیاتی آڭلا و مسّالرینی سهو و زواله و قیریلغه محکوم اولان او جام پارچه لرندن علاقه ڭی کس.

هم سیّار بر تجارتگاهدر. او یله ایسه آلیش ویریشڭی یاپ، گل و سندن قاچان و سڭا اِلتفات ایتمه یین قافله لرڭ آرقه لرندن بیهوده قوشمه، یورولمه.

هم موقت بر سیرانگاهدر. او یله ایسه، نظرِ عبرتله باق و ظاهری چرکین یوزینه دگل؛ بلکه جمیلِ باقی یه باقان گیزی، گوزل یوزینه دقت ایت، خوش و فائده لی بر تنزه یاپ، دون و او گوزل منظره لری اِرائه ایدن و گوزلری گوسترن پرده لرڭ قیامغسیله عقلسز چوجق گبی آغلامه، مراق ایتمه.

هم بر مسافرخانه در. اویله ایسه، اونی یاپان مهماندارِ کریمکُ اِذنی دائره سنده
یه، ایچ، شکر ایت. قانونی دائره سنده ایشله، حرکت ایت. صوگره آرقه گه
باقمه، چیق گیت. هرزه کارانه فضولی بر صورتده قاریشمه. سندن آیریلان و
سکا عائد اولیان شیلرله معناسز اوغراشمه و گچیجی ایشلرینه باغلانوب
بوغومله. "گی ظاهر حقیقتلرله دنیانکُ ایچ یوزنده کی اُساری گوستروب دنیادن
مفارقتی غایت خفیفلشدیرر، بلکه هشیار اولانلره سؤدیرر و رحمتکُ هر شیده و
هر شأنده بر ایزی بولوندیغنی گوسترر. ایشته قرآن شو بش وجهه اِشارت
ایتدیگی گی، باشقه خصوصی وجهلره دخی آیاتِ قرآنیه اِشارت ایدیور.

ویل او کیمسه یه که، شو بش وجهدن بر حصّه سی اولیه...

اون يدنجی سوزکُ ایکنجی مقامی (حاشیه)

بیراق بیچاره فریادی، بلادن گل توکل قیل!
زیرا فریاد، بلا اُندر، خطا اُندر بلادر بیل!
بلا ویرنی بولدکُسه، عطا اُندر، صفا اُندر بلادر بیل!
بیراق فریادی، شکر قیل مانندِ بلابل، دما کیفندن گولر هپ گُل مُل.
گر بولمازسه کُ، بتون دنیا جفا اُندر، فنا اُندر هبادر بیل!

(حاشیه): بو ایکنجی مقامده کی پارچه لر شعره بکُزر، فقط شعر دگلر. قصدی نظم
ایدیلمه مشلر. بلکه حقیقتلرکُ کمالِ انتظامی جهتنده، بر درجه منظوم صورتنی آملشر.

جهان طولو بلا باشنده واركن، نه باغیررسك كوچك بر بلادن، گل توگل
قیل!

توگل ایله بلا یوزنده گول، تا او ده گولسون.
او گولدکجه کوچولور، ایدر تبدل.
بیل آی خودگام! بو دنیا ده سعادت، ترك دنیا ده.
خدابین ایسهك، او کافیدر، بیراقسهك ده بتون اشیا لهنده.
گر خودبین ایسهك، هلاکتدر، نه یاپارسهك بتون اشیا علیهنده.
دیمك ترکی گرکدر هر ایکی حالده بو دنیا ده.
ترکی دیمك: خدا ملکی، اونك اذنی، اونك نامیله باقمقده.
تجارت ایسته یورسهك گر، شو فانی عمریگی باقی یه تبدیلده.
اگر نفسكه طالب ایسهك، چوروکدر هم تملسز ده.
اگر آفاقی ایستر ایسهك، فنا طامغه سی اوستنده.
دیمك دگمز که آینسه، چوروک مالدر هپ بو چارشوده.
اویله ایسه گچ، ای مالر دیزیلیمش آرقه سنده...

سیاه طوتک بر میوه‌سی

(او مبارک طوت باشنده اُسکی سعید، یگی سعید لسانیلہ سویله‌مشدر.)

مخاطبم ضیا پاشا دگل، آوروپا مفتونلریدر.
متکلم نفسم دگل، تلمیذ قرآن نامنه قلبمدر.

گچن سوزلر حقیقتدر، صاقین شاشمه، حدودندن حذر آشمه،
أجانب فکرنه صاپمه، ضلاتدر قولاق آصمه، ایدر ألبت سنی نادم.
گورورسك اَك ضیادارَك، ذکاوتده علمدارَك،
او حیرتدن دیر دایم: "أیواه، کیمدن کیمه شکوا ایدهم بن دخی شاشدم!"
قرآن دیدیرتیر بن ده دیرم، هیچ ده چکینمم.
اوندن اوکا شکوا ایدرم سن گبی شاشمام.
حقدن حقّه فریاد ایدرم، سن گبی آشمام،
یردن گوگه دعوا ایدرم، سن گبی قاچمام.
که، قرآنده هپ دعوا نوردن نوره‌در، سن گبی جایمام.
قرآنده‌در حق حکمت، إثبات ایدرم، مخالف فلسفه‌ی بش پاره صایمام.
فرقاندہ‌در ألماس حقیقت، درجان ایدرم، سن گبی صاتممام.
خلقدن حقّه سیران ایدرم، سن گبی صاپمام.
تیکنلی یولده طیران ایدرم، سن گبی باصمام.

فرشدن عرشه شکران ایدرم، سن گبی آصمام.
 موته، أجله دوست باقارم، سن گبی قورقمم.
 قبره گوله رکدن گیرهرم، سن گبی اورکمهم. اژدر آغزی، وحشت یاتاغی،
 هیچلک بوغازی؛ سن گبی گورمم.

أحابه قاووشدیرر بنی، قبردن طاریلمام، سن گبی قیزمام.
 رحمت قپوسی، نور قپوسی، حق قپوسی، اوندن صیقیلمام، گری چکیلهمم.

بِسْمِ اللَّهِ دیهرک چالییورم، (حاشیه ۱) آرقه مه باقمم، دهشت ده آلام.

الْحَمْدُ لِلَّهِ دیهرک راحت بولوب یاتاغمم، زحمتی چکمم، وحشته قالمم.

اللَّهُ أَكْبَرُ دیهرک اذانِ حشری ایشیدوب قالقه جغم، (حاشیه ۲) محشر اکبردن
 چکینمم، مسجد اعظمدن چکیلهمم.

لطف یزدان، نور قرآن، فیض ایمان سایه سنده هیچ اوزولهم.
 طورمایوب قوشاجغم، عرشِ رحمن ظلنه اوچاجغم، سن گبی شاشمام
 إن شاء الله.

(حاشیه ۱): آیواه دیهرک قاجمیورم.

(حاشیه ۲): إسرائیلک اذاننی فجر حشرده ایشیدوب الله اکبر دیهرک قالقه جغم. صلات کبرادن
 چکیلهمم، مجمع اکبردن چکینمم.

قلبه فارسی اولارق تخطر ایدن بر مناجات

﴿هَذِهِ الْمَنَاجَاةُ تَخَطَّرْتُ فِي الْقَلْبِ هَكَذَا بِالْبَيَانِ الْفَارِسِيِّ﴾

(یعنی بو مناجات، قلبه فارسی اولارق تخطر ایتدیگندن فارسی یازیلمشدر. اُولجه مطبوع اولان "حباب رساله‌سی" نده درج ایدیلمشدی.)

﴿يَا رَبِّ بَشْشْ جِهَتْ نَظَرُ مِيكَرْدَمْ دَرْدِ خُودَرَا دَرْمَانِ نَمِي دِيدَمْ﴾

یا رب! توکلسز، غفلتله، إقتدار و إختیارمه طایانوب دردیله درمان آرامق ایچون جهاتِ سته دینلن آلتی جهتده نظر گزیدردم. مع التأسف دردیله درمان بولامادم. معنًا بگا دینلدی که: "یتمز می درد، درمان سگا."

﴿دَر رَاسْتِ مِی دِيدَمْ كِه دِي رُوزِ مَزَارِ پَدَرِ مَنَسْتْ﴾

أوت، غفلتله صاغمده کی گچمش زماندن تسلی آلق ایچون باقدم. فقط گوردم که: دونکی گون، پدریمک قبری و گچمش زمان، أجدادیمک بر مزارِ اکبری صورتنده گوروندی. تسلی یرینه وحشت ویردی.

(ایمان، او وحشتلی مزارِ اکبری، انسیتلی بر مجلسِ منور و بر مجمعِ أحباب گوسترر.)

﴿وَدَرُ چَپِ دِيدَمْ كِه فَرْدَا قَبْرِ مَنَسْتْ﴾

صوگره صولده کی إستقباله باقدم. درمان بولامادم. بلکه یارینکی گون، بنم قبرم و إستقبال ایسه، أمثالک و نسلِ آتینک بر قبرِ اکبری صورتنده گورونوب انسیت دگل، بلکه وحشت ویردی.

(ایمان و حضور ایمان، او دهشتلی قبر اکبری سَویملی سعادت سرایلرنده بر دعوتِ رحمانیه گوستر.)

﴿وَاِمْرُؤُا تَابُوَتْ جِسْمُ پُرْ اِضْطِرَابِ مَنْسَتْ﴾

صولدن دخی خیر گورونمدیگی ایچون، حاضر گونه باقدم. گوردم که: شو گون، گویا بر تابوتدر. حرکتِ مذبحاحانهده اولان جسممک جنازه سنی طاشیور. (ایمان، او تابوتی، بر تجارتگاه و شعضهلی بر مسافرخانه گوستر.)

﴿بَرْ سَرِ عُمَرُ جَنَازَهُ مَنْ اِیْسْتَادَه اَسَتْ﴾

اِشبو جهتدن دخی دوا بولامادم. صوگره باشمی قالدیروب، شجره عمریمک باشنه باقدم. گوردم که: او آغاچک تک میوه سی، بنم جنازه مدر که، او آغاچک اوستنده طوریور، بگا باقیور.

(ایمان، او آغاچک میوه سنی جنازه دگل، بلکه ابدی حیاته مظهر و ابدی سعادت نامزد اولان روحمک اُسکیمش یوواسندن ییلدیزلرده گزمک ایچون چیقدیغنی گوستر.)

﴿دَرْ قَدَمِ اَبِ خَاكِ خِلْقَتِ مَنْ وَ خَاكِسْتَرِ عِظَامِ مَنْسَتْ﴾

او جهتدن دخی مأیوس اولوب باشمی آشاغی یه اُگدم. باقدم که: آشاغیده ایاق آلتنده کمیکلریمک طویراغی ایله مبدأ خلقتمک طویراغی بربرینه قاریشمش گوردم. درمان دگل، دردیه درد قاتدی.

(ایمان، او طویراغی رحمت قپوسی و جنت صالوننک پرده سی اولدیغنی گوستر.)

﴿چُونْ دَرْ پَسِ مِیْنِگَرَمْ بَیْنَمْ اِیْنِ دُنْیَا بِی بُنْیَاَدِ هِیْچْ دَرْ هِیْچَسْتْ﴾

اوندن دخی نظری چویروب آرقه مه باقدم. گوردم که: اساسسز، فانی بر دنیا، هیچلک دره لرنده و عدم ظلماتنده یووارلانونب گیدیور. دردیمه مرهم دگل، بلکه وحشت و دهشت زهرینی علاوه ایتدی.

(ایمان او ظلماتنده یووارلانون دنیا، وظیفه سی بیتمش، معناسنی إفاده ایتمش، نتیجه لرنی کندینه بدل وجودده بیراقمش مکتوبات صمدانیه و صحائف نقوش سبحانیه اولدیغنی گوستر).

﴿وَدَرْ پِیشْ اَنْدَا زَهْ نَظَرْ مِیْکُنَمْ دَرِ قَبْرِ کُشَادَه اَسْتْ﴾

﴿وَرَاهِ اَبَدْ بَدُوِرِ دِرَا زْ بَدِیدَارَسْتْ﴾

اونده دخی خیر گورمه دیگم ایچون اوک طرفمه، ایلری یه نظریمی گوندردم. گوردم که: قبر قپوسی یولیمک باشنده آچیق گورونوب؛ اونک آرقه سنده اَبده گیدن جاده، اوزاقدن اوزاغه نظره چارپیور.

(ایمان، او قبر قپوسنی، عالم نور قپوسی و او یول دخی، سعادت ابدیه یولی اولدیغنی گوستردیگندن دردلیمه هم درمان، هم مرهم اولور).

﴿مَرَا جُزْ جُزْ اِخْتِیَارِی چِیزِی نِیْسْتْ دَر دَسْتْ﴾

ایشته شو آلتی جهته اُنسیت و تسلی دگل، بلکه دهشت و وحشت آلدیغم اونلره مقابل بنم اَلیمده بر جزء اِختیاریدن باشقه هیچ بر شی یوقدر که، اوکا طایانوب اونکله مقابله ایدهیم.

(ایمان، او جزء لایتجزا حکمنده کی جزء اِختیاری یرینه، غیر متناهی بر قدرته اِستناد ایتمک ایچون بر وثیقه ویرر و بلکه ایمان بر وثیقه در).

﴿کِه اَوْ جُزْ هَمْ عَاجِزْ هَمْ کُوتَاهِ و هَمْ کَمْ عِیَارَسْتْ﴾

حالبوکه او جزءِ اختیارِ دینلن سلاحِ انسانی هم عاجز، هم قیصه‌در. هم عیاری نقصاندر. ایجاد ایده‌مز، کسبدن باشقه هیچ بر شی آلدن گلمز.

(ایمان، او جزءِ اختیارِ پی، الله نامنه استعمال ایتدیروب، هر شیئه قارشی کافی گتیرر. بر عسکرک جزئی قوتنی دولت حسابنه استعمال ایتدیگی وقت، بیگلر قوتدن فضله ایشلر گورمسی گبی.)

﴿نَهْ دَرِ مَاضِی مَجَالِ حُلُولِ نَهْ دَرِ مُسْتَقْبَلِ مَدَارِ نَفُوذِ اَسْت﴾

نه گچمش زمانه حلول ایده‌بیلیر، نه ده گله‌جک زمانه نفوذ ایده‌بیلیر. ماضی و مستقبله عائد امللریمه و امللریمه فائده‌سی یوقدر.

(ایمان، دیزگینی جسم حیوانینک آلدن آلوب قلبه، روحه تسلیم ایتدیگی ایچون؛ ماضی‌یه نفوذ و مستقبله حلول ایده‌بیلیر. چونکه قلب و روحک دائره حیاتی گنیشدر.)

﴿مِیدَانِ اَوْ اِینِ زَمَانِ حَالِ وِیْکِ اِنْ سِیَّالْسْت﴾

او جزءِ اختیارینک میدانِ جولانی، قیصه‌جق شو زمانِ حاضر و بر آن سیالدر.

﴿بَا اِینِ هَمَهْ فَقْرُهْمَا وَ ضَعْفُهْمَا قَلَمِ قُدْرَتِ تُو اَشْکَاَرَهْ﴾

﴿نُوشْتَهْ اَسْت دَرِ فِطْرَتِ مَا مِیلِ اَبَدِ وَ اَمَلِ سَرْمَدِ﴾

ایشته شو بتون احتیاجلرمله و ضعیفلگمله و فقر و عجزمله برابر آلتی جهتدن گلن دهشتلر و وحشتلرله پریشان بر حالده ایکن؛ قلم قدرته صحیفه فطرتمده أبده اوزانان آرزولر و سرمده یاییلان امللر آشکاره بر صورتده یازیلمشدر، ماهیتمده درج ایدیلمشدر.

﴿بَلْکَ هَرُ چِه هَسْتُ، هَسْتُ﴾

بلکه دنیاده نه وارسه، نمونه‌لری فطرتمده واردر. عموم اونلره قارشی علاقه‌دارم. اونلر ایچون چالیشدیریورم، چالیشیورم.

﴿دَائِرَةُ اِحْتِیَاجٍ مَانَنْدِ دَائِرَةُ مَدِّ نَظَرِ بُزْرِگِی دَارَسْتُ﴾

إحتیاج دائره‌سی، نظر دائره‌سی قدر بیوکدر، گنیشدر.

﴿خِیَالِ کُدَامِ رَسْدِ اِحْتِیَاجِ نِیْزِ رَسْدِ دَرِ دَسْتِ هَرِچِه نِیْسْتُ دَرِ اِحْتِیَاجِ هَسْتُ﴾

حتّی خیال نزهیه گیتسه، إحتیاج دائره‌سی دخی اورایه گیدر. اوراده ده حاجت واردر. بلکه هر نه که آلدیه یوق، إحتیاجده واردر. آلدیه اولیان، إحتیاجده واردر. آلدیه بولونمیان ایسه حدسزدر.

﴿دَائِرَةُ اِقْتِدَارِ هَمِ چُو دَائِرَةُ دَسْتِ کُوتَاهِ کُوتَاهَسْتُ﴾

حالبوکه دائره‌ی إقتدار، قیصه‌ی آلمک دائره‌سی قدر قیصه و طاردر.

﴿پَسْ فَقْرٍ وَ حَاجَاتٍ مَا بَقَدْرِ جِهَانَسْتُ﴾

دیمک فقر و إحتیاجلرم، دنیا قدردر.

﴿وَسَرْمَایَهٗ مَا هَمِ چُو جُزْءِ لَا یَتَجَزَّآ اَسْتُ﴾

سرمایه‌م ایسه، جزء لا یتجزّا گبی جزئی بر شیدر.

﴿اِیْنِ جُزْءِ کُدَامُ وَ اِیْنِ کَائِنَاتِ حَاجَاتِ کُدَامَسْتُ﴾

ایشته شو جهان قدر و میلیارلر ایله آنجق إستحصال ایدیلن حاجت نزهده؟

و بو بش پارهلق جزءِ إختیاری نره ده؟ بونگله اونلرک مبیاعه سنه گیدلمز. بونگله اونلر قزانیلماز. اوپله ایسه باشقه بر چاره آرامق گرکدر.

﴿پَسْ دَرَاهِ تُو اَز اِیْنِ جُزْءِ نِیْزِ بَا زِ مِی گُذَشْتَنْ چَارَهْ مَن اَسْت﴾

او چاره ایسه شودر که: او جزءِ إختیاریدن دخی واز گچوب، إرادۀ إلهیه ایشنی بیراقوب، کندی حول و قوتندن تبری ایدوب، جنابِ حقّ حول و قوتنه إلتجا ایده رک حقیقتِ توگله یاپیشمقدر. یا رب! مادام چارۀ نجات بودر. سنک یولگده او جزءِ إختیاریدن واز گچیورم و آنایتمدن تبری ایدیورم.

﴿تَا عِنَايَتِ تُو دَسْتْ گِیْرِ مَن شَوْدَ رَحْمَتِ بِي نِهَايَتِ تُو پَنَاهِ مَن اَسْت﴾

تا سنک عنایتک، عجز و ضعفمه مرحمةً أَلیمی طوتسون. هم تا سنک رحمتک، فقر و إحتیاجمه شفقت ایدوب بگا إستاندگاه اولایلسین، کندی قپوسنی بگا آچسین.

﴿اَنْ کَسْ کِه بَحْرِ بِي نِهَايَتِ رَحْمَتِ يَافْتِ اَسْت تَکْیِه نِه کُنْدَ بَرِ اِیْنِ جُزْءِ اِخْتِیَارِ کِه يَکْ قَطْرَه سَرَابَسْت﴾

أوت، هر کیم که رحمتک نهایتسز دگزینی بولسه، ألبته بر قطره سراب حکمنده اولان جزءِ إختیارینه إعتماذ ایتمز؛ رحمتی بیراقوب اوگا مراجعت ایتمز...

﴿اَيَوَاهِ اِیْنِ رِنْدِ گَانِیْ هَمْ چُو خَابَسْت وِیْنِ عُمْرِ بِي بُنْيَادِ هَمْ چُو بَادَسْت﴾

أیواه! آلداندق. شو حیاتِ دنیویه بی ثابت ظن ایتدک. او ظن سببيله بتون بتون ضایع ایتدک. أوت شو گذرانِ حیات بر اویقودر، بر رؤیا گبی گچدی. شو تملسز عمر دخی، بر روزگار گبی اوچار گیدر...

﴿إِنْسَانٌ رَّزَوَالٌ دُنْيَا بَقْنَا أَشْتُ أَمَالٌ بِي بَقَا أَلَامٌ بَبَقَا أَشْتُ﴾

کندینه گووه نن و أبدی ظن ایدن مغرور انسان، زواله محکومدر. سرعتله گیدیور. خانه انسان اولان دنیا ایسه، ظلماتِ عدمه سقوط ایدر. امللر بقاسز، املر روحده باقی قالیر.

﴿بِیَا اَیْ نَفْسِ نَافِرْجَامُ وَجُودَ فَاِنِیْ خُودَرَا فِدَا کُنْ﴾

﴿خَالِقِ خُودَرَا کِه اِیْنِ هَسْتِ وَدِیْعَه هَسْتِ﴾

مادام حقیقت بویله در؛ گل ای حیاته چوق مشتاق و عمره چوق طالب و دنیایه چوق عاشق و حدسز امللر ایله و املر ایله مبتلا بدبخت نفسم! اویان، عقلگی باشکه آل! ناصلکه ییلدیز بوجگی، کندی ایشیقجغه اعتماد ایدر؛ گیجه نك حدسز ظلماتنده قالیر. بال آریسی، کندینه گووه نمدیگی ایچون، گوندوزك گونشنی بولور. بتون دوستلری اولان چیچکلی، گونشك ضیاسیله یالديزلانمش مشاهده ایدر. اوپله ده: کندیکه، وجودیکه و آنانیتکه طایانسهك؛ ییلدیز بوجگی گبی اولورسك. اگر سن، فانی وجودیکه، او وجودی سکا ویرن خالقك یولنده فدا ایتسهك، بال آریسی گبی اولورسك. حدسز بر نور وجود بولورسك. هم فدا ایت. چونکه شو وجود، سنده ودیعه و امانتدر.

﴿وَمُلْكِ اَوْ وَاُوْدَادَه فَنَّا کُنْ تَا بَقَا یَا بَدْ اَز اَنْ سِرِّی کِه،﴾

﴿نَفِّی نَفِّی اِثْبَاتْ أَشْتُ﴾

هم اونك ملکیدر، هم او ویرمشدر. اوپله ایسه، منت ایتیمهرك و چکینیمهرك فنا ایت، فدا ایت؛ تا بقا بولسون. چونکه نفی نفی، اثباتدر. یعنی: یوق، یوق ایسه؛ او واردر. یوق، یوق اولسه؛ وار اولور.

﴿خُدَايِ پُرْگَرَمْ خُوْدُ مُلْكِ خُوْدَرَا مِي خَرْدُ اَز تُو﴾
 ﴿بِهَآيِ بِي گِرَانِ دَاَدَه بَرَايِ تُو نِگَاَه دَارِسْت﴾

خالقِ کریم، کندی ملکی سندن صاتون آلییور. جنتِ گبی بیوک بر فیآتی
 ویرر. هم او ملکی سنځ ایچون گوزله محافظه ایدیور. قیمتی یوکسلتدیریور.
 ینه سځا، هم باقی، هم مکمل بر صورتده ویره جکدر. اوپله ایسه، ای نفسم!
 هیچ طورمه. بربری ایچنده بش کارلی بو تجارتی یاپ. تا بش خسارتدن
 قورتولوب، بش ربجی بردن قزانه سک.

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْأَفْلِينَ﴾
 ﴿لَقَدْ أَبْكَانِي نَعْيُ (لَا أُحِبُّ الْأَفْلِينَ) مِنْ خَلِيلِ اللَّهِ﴾

إبراهيم عليه السلام من صدور ايله، کائناتک زوال و ثولومنی إعلان ایدن نعّی
 ﴿لَا أُحِبُّ الْأَفْلِينَ﴾ بنی آغلاتدیردی.

﴿فَصَبَّتْ عَيْنُ قَلْبِي قَطْرَاتٍ بَاكِياتٍ مِنْ شُعُونِ اللَّهِ﴾

اونځ ایچون قلب گوزی آغلادی و آغلايیجی قطره لری دوکدی. قلب گوزی
 آغلادیغی گبی، دوکدیگی هر بر طاملاسی ده او قدر حزیندر، آغلاتدیریور.
 گویا کندیسسی ده آغلايور. او طاملالر، گله جک فارسی فقره لردر.

﴿تَفْسِيرَ كَلَامٍ مِنْ حَكِيمٍ أَيْ نَبِيِّ فِي كَلَامِ اللَّهِ﴾

ایشته او طامالار ایسه، نبی پیغمبر اولان بر حکیم إلهینک کلام الله ایچنده بولونان بر کلامنک بر نوع تفسیریدر.

﴿نَمِي زِيْبَاثُ أَفُولَدَهْ كَمُ شُدْنُ مَحْبُوبُ﴾

گوزل دگل باتمقله غائب اولان بر محبوب. چونکه زواله محکوم، حقیقی گوزل اولاماز. عشق ابدی ایچون یارادیلان و آیینئ صمد اولان قلب ایله سویلمز و سویلمه ملی.

﴿نَمِي آرْزْدُ غُرُوبْدَهْ غَيْبُ شُدْنُ مَطْلُوبُ﴾

بر مطلوب که، غروبده غیوبت ایتمکه محکومدر؛ قلبک علاقه سنه، فکرک مراقنه دگمیور. آماله مرجع اولامیور. آرقه سنده غم و کدرله تأسّف ایتمکه لایق دگلدر. نرده قالدی که قلب اوکا پرستش ایتسین و اوکا باغلانسین قالسین.

﴿نَمِي خَوَاهَمُ فَنَادَهْ مَحُو شُدْنُ مَقْصُودُ﴾

بر مقصود که، فناده محو اولویور؛ او مقصودی ایسته مم. چونکه فانی مم، فانی اولانی ایسته مم؛ نیله یه مم؟..

﴿نَمِي خَوَانَمُ زَوَالْدَهْ دَفْنُ شُدْنُ مَعْبُودُ﴾

بر معبود که، زوالده دفن اولویور؛ اونی چاغیرمام، اوکا إلتجا ایتمه مم. چونکه نهایتسز محتاجم و عاجزم. عاجز اولان، بنم پک بیوک دردلیمه دوا بولاماز. ابدی یاره لیمه مرهم سوره ممز. زوالدن کندینی قورتاره میان ناصل معبود اولور؟

﴿عَقْلُ فَرِيَادٍ مِي دَارْدَ نِدَاءِ (لَا أَحِبُّ الْأَفْلِينَ) مِي زَنْدَ رُوحَم﴾

اوت ظاهره مبتلا اولان عقل، شو کشماکش کائناتده پرستش ایتدیگی شیلرک زوالنی گورمک ایله مایوسانه فریاد ایدر و باقی بر محبوبی آرایان روح دخی ﴿لَا أَحِبُّ الْأَفْلِينَ﴾ فریادینی إعلان ایدیور.

﴿نَمِي خَوَاهَمَ نَمِي خَوَانَمَ نَمِي تَابَمَ فِرَاقِي﴾

ایسته‌مم، آرزو ایتمه‌مم، طاقت گتیرمم مفارقتی...

﴿نَمِي آرْزَدَ مَرَّاقَه اَيْنَ زَوَالِ دَرِ پَسِ تَلَّاقِي﴾

درعقب زوال ایله آجیلانان ملاقاتلر، کدر و مراقه دگمز. اشتیاقه هیچ لایق دگلدرد. چونکه زوال لذت، ألم اولدیغی گبی؛ زوال لذتک تصویری دخی بر ألمدر. بتون مجازی عاشقلرک دیوانلری، یعنی عشقنامه‌لری اولان منظوم کتابلری، شو تصویری زوالدن گلن ألمدن برر فریاددر. هر برینک، بتون دیوان اشعارینک روحنی اگر صیقه‌سه‌ک، المکارانه برر فریاد طاملار.

﴿أَزَانِ دَرْدِي گَرِينِ (لَا أَحِبُّ الْأَفْلِينَ) مِي زَنْدَ قَلْبَم﴾

ایشته او زوال آلود ملاقاتلر، او ألملی مجازی محبتلر دردندن و بلاسندندر که، قلبم ابراهیم‌واری ﴿لَا أَحِبُّ الْأَفْلِينَ﴾ آغلاماسیله آغلايور و باغیرييور.

﴿دَر اَيْنَ فَانِي بَقَا خَارِي بَقَا خَيْرَدَ فَنَادَن﴾

اگر شو فانی دنیاده بقا ایسته‌یورسه‌ک؛ بقا، فنادن چیقیور. نفس اماره جهتیله فنا بول که، باقی اولاسک.

﴿فَنَآ شُدْ هَمَّ فَدَا كُنْ هَمَّ عَدَمِ بَيْنِ كِه اَز دُنْيَا بَقَايَه رَاہ فَنَادَنْ﴾

دنیاپرستلک اساساتی اولان اخلاقِ سیئہ دن تجرّد ایت. فانی اول! دائرہ ملکڈہ و مالکڈہ کی اُشیایی، محبوبِ حقیقی یولندہ فدا ایت. موجوداتک عدم نما عاقبتلرینی گور. چونکہ شو دنیادن بقایہ گیدن یول، فنادن گیدیور.

﴿فِكْرِ فِيزَارِ مِی دَارْدَ اَنِینِ (لَا اُحِبُّ الْاَفِلِینِ) مِی رَنْدَ وَجْدَانِ﴾

أسباب ایچنه طالان فکرِ انسانی، شو زلزله زوالِ دنیادن حیرتده قالب، مایوسانه فیزار ایدیور. وجودِ حقیقی ایستهین وجدان، ابراهیم واری ﴿لَا اُحِبُّ الْاَفِلِینِ﴾ اُنینله محبوباتِ مجازیهدن و موجوداتِ زائلهدن قطعِ علاقه ایدوب، موجودِ حقیقی یه و محبوبِ سرمدی یه باغلانیور.

﴿بِدَانِ اَی نَفْسِ نَادَانَمِ کِه دَر هَر فَرْدِ اَز فَانِی دُورَاهِ هَسْتِ﴾

﴿بَا بَاقِی دُوسِرِّ جَانِ جَانَانِ﴾

ای نادان نفسم! بیل که: چندان دنیا و موجودات فانیدر. فقط هر فانی شیده، باقی یه ایصال ایدن ایکی یول بولاییلیرسک و جانِ جانان اولان محبوبِ لا یزالک تجلّیِ جمالندن ایکی لمعه یی، ایکی سرّی گوره بیلیرسک. آن شرط که: صورتِ فانیهدن و کندگدن گچه بیلیرسهک...

﴿کِه دَر نِعْمَتِهَا اِنْعَامِ هَسْتِ وَ پَسْ اَثَارِهَا اَسْمَا بَکِیَرِ مَغْزِی وَ مِیْرَنْ دَر فَنَا

اَنْ قِشْرِ بِي مَعْنَا﴾

أوت، نعمت ایچنده اِنْعَامِ گورونور؛ رحمانک اِلْتِفَاتِی حَسَّ ایدیلیلر. نعمتدن اِنْعَامه گچسهک، منعمی بولورسک. هم هر اثرِ صمدانی، بر مکتوب گبی، بر

صانعِ ذو الجلالک آسماسنی بیلدیرر. نقشدن معنایه گچسهک، آسما یولیله مسماي بولورسک. مادام شو مصنوعاتِ فانیه نك مغزینی، ایچنی بولابیلیرسک؛ اونى آلدۀ ایت. معناسز قبوغنی قشرینی، آجیمادن فنا سئلنه آتابیلیرسک.

﴿بَلِّ اَثَارَهَا كُوَيْنْدُ زَاَسْمَا لَفْظِ پُرْ مَعْنَا بِخَانْ مَعْنَا وَ مِيزَنَ دَرْ هَوَا اَنْ لَفْظِ بِي سَوْدَا﴾

أوت مصنوعاتده هیچ بر اثر یوق که، چوق معنالی بر لفظِ مجسم اولماسین، صانعِ ذو الجلالک چوق آسماسنی اوقوتدیرماسین. مادام شو مصنوعات، ألفاظدر، کلماتِ قدرتردر؛ معنالرینی اوقو، قلبکه قوی. معناسز قالان ألفاظی، بلا پروا زوالک هواسنه آت. آرقه لرندن علاقه دارانه باقوب مشغول اولمه.

﴿عَقْلُ فَرِيَادِ مِي دَارَدَ غِيَاثِ (لَا أَحِبُّ الْأَفْلِينَ) مِيزَنَ آيْ نَفْسَمْ﴾

ایشته ظاهرپرست و سرمایه سی آفاقی معلوماتدن عبارت اولان عقلِ دنیوی بویله سلسلهٔ افکاری، هیچه و عدمه انجرار ایتدیگندن، حیرتندن و خیتندن مایوسانه فریاد ایدیور. حقیقته گیدن بر طوغری یول آرایور. مادام اُفول ایدنلردن و زوال بولانلردن روح آلی چکدی. قلب دخی مجازی محبوبلردن واز گچدی. وجدان دخی فانیلردن یوزینی چویردی. سن دخی بیچاره نفسم، ابراهیم واری ﴿لَا أَحِبُّ الْأَفْلِينَ﴾ غیاثی چک، قورتول.

﴿چه خوش گوید اوشیدا جامی عشق خوی﴾

فطرتی عشقله یوغرولمش گبی سرمستِ جامِ عشق اولان مولانا جامی، کثرتدن وحدته یوزلری چویرمک ایچون، باق نه گوزل سویله مش:

﴿يَكِي خَوَاهُ ١ يَكِي خَوَانُ ٢ يَكِي جُو ٣ يَكِي بَيْنُ ٤ يَكِي دَانُ ٥ يَكِي كُوِي ٦﴾ دیمشدر. (حاشیه)

- ۱ - یعنی: یالکز بری ایسته، باشقه لری ایسته ننگه دگمیور.
- ۲ - بری چاگیر، باشقه لری إمداده گلمیور.
- ۳ - بری طلب ایت، باشقه لری لایق دگلر.
- ۴ - بری گور، باشقه لری هر وقت گورونمه یورلر، زوال پرده سنده صاقلانیورلر.
- ۵ - بری بیل، معرفتگه یاردیم ایتمه یین باشقه بیل مکلر فائده سزدر.
- ۶ - بری سویله، اوکا عائد اولمیان سوزلر مالا یعنی صایلا بیلیر.

﴿نَعَمْ صَدَقْتَ أَيْ جَامِي ۞ هُوَ الْمَطْلُوبُ ۞ هُوَ الْمَحْبُوبُ ۞ هُوَ الْمَقْصُودُ ۞ هُوَ الْمَعْبُودُ﴾

أوت جامی پک طوغری سویله دڭ. حقیقی محبوب، حقیقی مطلوب، حقیقی مقصود، حقیقی معبود؛ یالکز اودر.

﴿كَلَّا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ بَرَّابِرٌ مِّزَنَدُ عَالَمٍ﴾

چونکه بو عالم بتون موجوداتیلله مختلف دیلرلرله، آیری آیری نغماتیلله ذکر إلهینک حلقه کبراسنده برابر ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ دیر، وحدانیتته شهادت ایدر.

﴿لَا أَحَبُّ الْأَفْلَينَ﴾ ک آچدیغی یارهیه مرهم سوریور و علاقه یی کسدیگی

مجازی محبوبلره بدل، بر محبوب لا یزالی یی گوستریور.

(بوندن يگرمی بش سنه قدر اُول اِستانبول بوغازنده کی یوشع تپه سنده، دنيانك تركنه قرار ویردیگم بر زمانده، بر قسم مهم دوستلرم بنی دنيایه، اُسکی وضعیتمه دونديرمك ايچون يانمه گلدیلر. دیدم: "یارینه قدر بنی بیراقتُر، اِستخاره ایدیم." صباحلین قلمه بو ایکی لوحه خطور ایتدی. شعره بئزر، فقط شعر دگلر. او مبارک خاطره نك خاطری ايچون ایلشمدم. گلدیگی گبی محافظه ایدیلدی. یگرمی اوچنجی سوزك آخینه اِلحاق ایدیلمشدی. مقام مناسبتيله بورایه آلیندی.)

برنجی لوحه

(أهل غفلت دنيا سنك حقیقتنی تصویر ایدر لوحه در.)

بنی دنيایه چاغیرمه اوڭا گلدم فنا گوردم.
 دما غفلت حجاب اولدی و نور حق نهان گوردم.
 بتون اشیای موجودات برر فانی مضر گوردم.
 وجود دیسه ك آنی گیدم آه عدمدی چوق بلا گوردم.
 حیات دیسه ك آنی طاتدم عذاب اُندر عذاب گوردم.
 عقل عینِ عقاب اولدی بقایي بر بلا گوردم.
 عمر عینِ هوا اولدی کمال عینِ هبا گوردم.
 عمل عینِ ریا اولدی امل عینِ اَلم گوردم.
 وصال، نفس زوال اولدی دواپی عینِ داء گوردم.

بو أنوار، ظلمات اولدی..... بو أحيائي يتيم گوردم.
 بو صوتلر، نعي موت اولدی... بو أحيائي موات گوردم.
 علوم، أوهامه قلب اولدی... حگمده بيك سقم گوردم.
 لذت، عينِ ألم اولدی..... وجودده بيك عدم گوردم.
 حبيب ديسهك آنی بولدم.... آه! فراقده چوق ألم گوردم.

ايکنجی لوحه

(أهل هدايت و حضورك حقيقتِ دنياالرينه إشارات ايدر لوحه در.)

دما غفلت زوال بولدی..... و نور حق عيان گوردم.
 وجود، برهانِ ذات اولدی..... حیات، مرآتِ حقدر گور.
 عقل، مفتاحِ کنز اولدی..... فنا، بابِ بقادر گور.
 کمالک لمعه سی سوندی..... فقط، شمسِ جمال وار گور.
 زوال، عينِ وصال اولدی..... ألم، عينِ لذتدر گور.
 عمر نفسِ عمل اولدی..... أبد عينِ عمردر گور.
 ظلام ظرفِ ضیا اولدی.... بو موتده حق حیات وار گور.

بتون أَشیا أنیس اولدی..... بتون أصوات ذکر در گور.
 بتون ذَرَاتِ موجودات..... برر ذاکر مسَبِّح گور.
 فقری کنزِ غنا بولدم..... عجزده تام قَوّت وار گور.
 أَکر اللّٰهی بولدُگسه..... بتون أَشیا سنکدر گور.
 أَکر مالکِ ملکه مملوک ايسهك.. اونك ملكی سنکدر گور.
 أَکر خودبین و کندی نفسکّه مالک ايسهك: بِلا عَدِّ بلادِ گور،
 بِلا حَدِّ عذابدر طاد،..... بِلا غایت آغیردر گور.
 أَکر حقیقی عبدِ خدا بین ايسهك.. حدودسز بر صفادر گور،
 حسابسز بر ثواب وار طاد..... نهایتسز سعادت گور....

(یگرمی بش سنه اول رمضانده ایکندیدن صوگره شیخ گیلانی نك (قس) أسماء حسنی منظومه سنی اوقودم. بگا بر آرزو گلدی که، أسماء حسنی ایله بر مناجات یازایم. فقط او وقت بو قدر یازیلدی. او قدسی استادیك مبارك مناجات اسمائیه سنه بر نظیره یایمق ایستدم. هیهات!. نظمه إستعدادم یوق. یاپامادم، نقصان قالدی. بو مناجات، اوتوز اوچنجی سوزك اوتوز اوچنجی مکتوبی اولان پنجره لر رساله سنه إلحاق ایدیلمشدی. مقام مناسبتیله بورایه آیلندی.)

﴿هُوَ الْبَاقِی﴾

﴿حَكِيمُ الْقَضَايَا نَحْنُ فِي قَبْضِ حُكْمِهِ * هُوَ الْحَكَمُ الْعَدْلُ لَهُ الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ
عَلِيمُ الْخَفَايَا وَالْغُيُوبِ فِي مُلْكِهِ * هُوَ الْقَادِرُ الْقَيُّومُ لَهُ الْعَرْشُ وَالْثَّرَاءُ
لَطِيفُ الْمَزَايَا وَالنَّقُوشِ فِي صُنْعِهِ * هُوَ الْفَاطِرُ الْوَدُودُ لَهُ الْحُسْنُ وَالْبَهَاءُ
جَلِيلُ الْمَرَايَا وَالشُّؤْنِ فِي خَلْقِهِ * هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ لَهُ الْعِزُّ وَالْكَبَرِيَاءُ
بَدِيعُ الْبَرَايَا نَحْنُ مِنْ نَقْشِ صُنْعِهِ * هُوَ الدَّائِمُ الْبَاقِ لَهُ الْمُلْكُ وَالْبَقَاءُ
كَرِيمُ الْعَطَايَا نَحْنُ مِنْ رَكْبِ صَنِيفِهِ * هُوَ الرَّزَّاقُ الْكَافِي لَهُ الْحَمْدُ وَالثَّنَاءُ
جَمِيلُ الْهُدَايَا نَحْنُ مِنْ نَسْجِ عِلْمِهِ * هُوَ الْخَالِقُ الْوَافِي لَهُ الْجُودُ وَالْعَطَاءُ
سَمِيعُ الشَّكَايَا وَالِدُعَاءِ لِخَلْقِهِ * هُوَ الرَّاحِمُ الشَّافِي لَهُ الشُّكْرُ وَالثَّنَاءُ
غَفُورُ الْخَطَايَا وَالذُّنُوبِ لِعَبْدِهِ * هُوَ الْغَفَّارُ الرَّحِيمُ لَهُ الْعَفْوُ وَالرِّضَاءُ﴾

ای نفسم! قلبم گبی آغلا و باغیر و دی که: "فانی یم، فانی اولانی ایسته مم. عاجزم، عاجز اولانی ایسته مم. روحی رحمانه تسلیم آیلدم، غیر ایسته مم. ایسترم، فقط بر یار باقی ایسترم. ذره یم، فقط بر شمس سرمد ایسترم. هیچ آندر هیچم، فقط بو موجوداتی عموماً ایسترم."

بارلا یایلاسی؛ چام، قطران، آردیج،

قره قواغڭ بر میوه سیدر

(مقام مناسبتیله بورایه آیینمش، اون برنجی مکتوبڭ بر پارچه سیدر.)

بر وقت اُسارتمده طاغ باشنده عظمتلی چام و قطران و آردیج آغاچلرینڭ هییتما صورتلرینی، حیرت فزا وضعیتلرینی تماشا ایدرکن پک لطیف بر روزگار اُسدی. او وضعیتی، پک محتشم و شیرین ولوله آلود بر زلزله رقصنما، بر تسبیحات جذبه اُدا صورتنه چویردیگندن؛ اُگلنجه تماشاسی، نظر عبرته و سمع حکمتنه دوندی. بردن اُحمد جزرینڭ کردجه شو فقره سی:

﴿هَرَكْسُ بَتَمَاشَاگَه حُسْنَاتَه زَهَر جَاي شَشْبِيَه نِگارَان بِجَمَالَتَه دِنَارِنُ﴾

خاطریمه گلدی. قلبم، عبرت معنالرینی إفاده ایچون شویله آغلادی:

﴿يَا رَبِّ هَر حَى بَتَمَاشَاگَه صُنْعُ تُو زَهَر جَاي بَتَايِ.. زَشْبِيَبْ اَز فِرَايِ مَانِنْدِ دَلَالَانُ
بِنْدَاءِ بَاوَايِ.. دَم دَم رِجَمَالِ نَقْشِ تُو دَر رَقْصِ بَايِ.. زِکَمَالِ صُنْعِ تُو خُوش خُوش
بِگَارِي.. زَشْبِرِيِنِ اَوَا زِ خُودِ هِي هِي دِنَارِي.. اَزْوِي رَقْصِ اَمْدِ جَذْبَه خَايِ.. اَزِيْنِ اَثَارِ
رَحْمَتِ يَافْتِ هَر حَى دَرِسِ تَسْبِيحِ نَمَايِ. اِيسْتَادَسْتِ هَر يَكِي بَر سَنَگِ بَالَا سَرَفِرَايِ
..دِرَا زِ گَرْدَسْتِ دَسْتَهَارَا بَدَرگَاهِ اِلَهِي هَم چُو شَهَبَايِ.. بَجُنْبِيدَسْتِ زُلْفَهَارَا
بَشُوقُ اَن گِيَزِ شَهَنَارِي.. بَبَالَا مِيَزَنَنْدُ اَز پَرْدَه هَايِ هَايِ هُوِي عَشْقُ بَايِ.. مِيْدِهْدِ
هُوشَه گَرِيْنَهَايِ دَرِيْنَهَايِ زَوَالِي اَز حُبِّ مَجَايِ.. بَر سَرِ مَحْمُودَهَا نَعْمَهَايِ حُزْنِ
اَنگِيَزِ اَيَايِ.. مُرْدَهَارَا نَعْمَهَايِ اَزَلِي اَز حُزْنِ اَن گِيَزِ نَوَايِ.. رُوحَه مِي اَيْدِ اَزُو زَمَزَمَه
نَا زِيَايِ.. قَلْبِ مِي خَوَانْدِ اَزِيْنِ اَيَاثَهَا سَرِّ تَوْحِيدِ زَعْلُو نَظْمِ اِعْجَايِ.. نَفْسِ

مِيخَوَاهَد دَر اَيْن وَلَوْهَا زَلْزَلَهَا ذَوْقِ بَاقِي دَر فَنَائِي دُنْيَا بَارِي.. عَقْلُ مِيپِينْدُ آزَيْنُ
 زَمَزَمَهَا دَمْدَمَهَا تَظْمِ خَلَقَتْ تَقَشِ حِكْمَتِ كَنْزِ رَايِي.. اَرْزُو مِيدَارْدُ هَوَا آزَيْنُ هَمْمَهَا
 هُوَهْوَهَا مَرِگِ خُودُ دَر تَرِكِ اَذْوَاقِ مَجَارِي.. خِيَالُ بِيْنْدُ آزَيْنُ اَشْجَارُ مَلَأْتُكَ رَا جَسْدُ
 اَمْدُ سَمَاوِي بَاهَزَارَانُ نِي.. آزَيْنُ نِيهَا شُنِيدَتْ هُوشِ سِتَائِشْهَائِي ذَاتِ حَيِّ.. وَرَقْهَارَا
 زَبَانُ دَارَنْدُ هَمَّ هُو هُو ذِكْرُ اَرَنْدُ بَدَرُ مَعْنَائِي حَيِّ حَيِّ.. چُو لَا اِلَهَ اِلَّا هُو بَرَابَرُ مِيَزَنْدُ هَرُ
 شَيِّ.. دَمَادَمُ جُوِيْدَنْدُ يَا حَقِّ سَرَّاسَرُ گُوِيْدَنْدُ يَا حَيِّ بَرَابَرُ مِيَزَنْدُ اَللهُ

﴿فَيَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِحَقِّ اِسْمِ حَيِّ قَيُّوْمُ﴾

﴿حَيَّاتِي دِهْ بَايِنُ قَلْبِ پَرِيْشَانُ رَا اِسْتِقَامَتِ دِهْ بَايِنُ عَقْلِ مُشَوِّشُ رَا اَمِيْنُ﴾

بارلا يايلاسى تپهليجدهده چام، قطران، آرديج، قره قواق ميوهسى حقنده
 يازيلان فارسى بيتلرک معناسى:

﴿هَرَكْسِ بَتَمَاشَاگِهْ حُسْنَاتَهْ زِهَرُ جَايِ تَشْبِيهِ نِگَارَانُ بِجَمَالَاتَهْ دِنَايِنُ﴾

خاطريه گلدی. قلم دخی عبرت معنارینی إفاده ايچون شويله آغلادی:
 يعنی: سنک تماشاگه حُسْنَاتَهْ، هرکس هر يردن قوشوب گلمش. سنک جمالکله
 نازدارلق ایدیورلر.

﴿يَا رَبُّ هَرُ حَيِّ بَتَمَاشَاگِهْ صُنْعُ تُو زِهَرُجَايِ بَتَايِي﴾

هر ذی حیات سنک تماشاگه صنعتک اولان زمین یوزینه هر يردن چيقوب
 باقیورلر.

﴿رَنْشِبُ اَزْ فِرَازِي مَانْدِ دَلَالَنْ بِنْدَاءِ بِاَوَازِي﴾

آشاغیدن، یوقاریدن دلالر گبی چیقوب باغیریورلر.

﴿دَمْ دَمْ رِجَمَالِ نَقِشِ تُو (نُسْخَه: رِهَوَايِ شَوْقِ تُو) دَر رَقْصِ بَارِي﴾

سنڭ جمالِ نقشگدن کیفلنوب، او دلال مثال آغاچلر اوینایورلر.

﴿رِکَمَالِ صُنْعِ تُو خُوشْ خُوشْ بِگَارِي﴾

سنڭ کمالِ صنعتگدن نشئه لنوب، گوزل گوزل صدا ویریورلر.

﴿رِشیرینی اَوَارِ خُودْ هِي هِي دِنَارِي﴾

گویا صدالرینگ طاتیلغی، اونلری ده نشئه لندیروب نازنینانه بر ناز ایتدیریور.

﴿اَزَوِي رَقْصَه اَمْدُ جَذْبَه خَارِي﴾

ایشته اوندندر که؛ شو آغاچلر رقصه گلמש، جذبه ایسته یورلر.

﴿اَزین اَثَارِ رَحْمَتِ یَافْتِ هَر حَيِّ دَرِسِ تَسْبِيحِ نَمَارِي﴾

شو رحمتِ إلهیه نڭ آثاریله در که؛ هر ذی حیات، کندینه مخصوص تسبیح و نمازک درسنی آلییورلر.

﴿اِستَادَسْتْ هَر یَکِي بَر سَنگِ بَالَا سَرَفِرَازِي﴾

درس آلدقدن صوگره، هر بر آغاچ یوکسک بر طاش اوستنده عرشه باشنی قالدیروب طورمشلر.

﴿دِرَاژْ گَرْدَسْتُ دَسْتَهَارَا بَدَرْگَاهِ اِلْهِي هَمْ چُو شَهَبَارِي﴾

هر بریسی، یوزلر آلرینی شهباز قلندر (حاشیه ۱) گبی درگاهِ اِلْهی یه اوزاتوب
محتشم بر عبادت وضعیتی آملشر.

﴿بَجْنَبِیدَسْتُ زُلفَهَارَا بَشُوقُ اَنگِیزِ شَهَنَارِي﴾ (حاشیه ۲)

اویناتدیریورلر زلف واری کوچک دالرینی و اونگله، تماشا ایدنلره ده لطیف
شوقلرینی و علوی ذوقلرینی إخطار ایدیورلر.

﴿بَبَالَا مِیزَنَنْدُ اَزْ پَرْدَه هَايِ هَايِ هُوِي عَشْقُ بَارِي﴾

عشق "های هوی" پرده لردن اَك حَسَّاس تلره، طمارلره طوقونویور گبی صدا
ویریورلر. (نسخه)

﴿مِیدَهْدُ هُوشَه گَرِینْهَائِي دَرِینْهَائِي زَوَالِي اَزْ حُبِّ مَجَارِي﴾

فکره شو وضعیتدن شویله بر معنا گلیور: مجازی محبتلرک زوال اُمیلله گلن
آغلایش، هم دریندن درینه حزین بر اُنینی إخطار ایدیورلر.

﴿بَرْ سَرِ مَحْمُودْهَا نَعْمَائِي حُزْنُ اَنگِیزِ آیَارِي﴾

(حاشیه ۱): شهباز قلندر، مشهور بر قهرماندر که، شیخ گیلانی نك إرشادیلله درگاهِ اِلْهی یه
إلتجا ایدوب مرتبهُ ولایتَه چیقمشدر.

(حاشیه ۲): شهناز چلکزی، قرق ئورمه صاح ایله مشهور بر دنیا گوزلیدر.

(نسخه): شو نسخه مزارستانده کی آرديج آغاچنه باقار:

﴿بَبَالَا مِیزَنَنْدُ اَزْ پَرْدَه هَايِ هَايِ هُوِي چَرخِ بَارِي * مُرْدَهَارَا نَعْمَائِي اَزَلِي اَزْ حُزْنُ اَنگِیزِ نَوَارِي﴾

محمودلرک، یعنی سلطان محمود گبی محبوبندن آیریلیمش بتون عاشقلرک باشلرنده، حزن آلود محبوبلرینک نغمه سنک طرزینی ایشیتدیریورلر.

﴿مُرْدَهَارَا نَغْمَهَايِ اَرَلِي اَز حُزْنِ اَنگِيزِ نَوَازِي﴾

دنیوی صدارلرک و سوزلرک دیکله مسندن کسيلمش اولان ئولملشره؛ اُزلی نغمه لری، حزن اَنگیز صدارلی ایشیتدیریور گبی بر وظیفه سی وار گورونویورلر.

﴿رُوحَه مي اَيْدُ اَزُو زَمَزَمَه نَازُ نِيَازي﴾

روح ایسه شو وضعیتدن شویله آکلادی که: اُشیا، تسییحات ایله صانع ذو الجلالک تجلیاتِ آسماسنه مقابله ایدوب، بر ناز نیاز زمزمه سیدر، گلییور.

﴿قَلْبُ مِيخَوَانْدُ اَرِيْنِ اَيَاتَهَا سِرِّ تَوْحِيدِ زِعْلُو نَظْمِ اِعْجَازِي﴾

قلب ایسه، شو هر بری برر آیت مجسمه حکمنده اولان شو آغاجلردن سِرِّ توحیدی، بو اِعجازک علوِ نظمندن اوقویور. یعنی، خلقتلرنده او درجه خارقه بر انتظام، بر صنعت، بر حکمت واردر که: بتون اُساب کائنات برر فاعل مختار فرض ایدیلسه و طویلانسهر تقلید ایده مزلر.

﴿نَفْسُ مِيخَوَاهْدُ دَر اِيْنِ وَلَوْلَهَا زَلَزَلَهَا ذَوْقِ بَاقِي دَر فَنَایِ دُنْيَا بَازِي﴾

نفس ایسه، شو وضعیتی گوردکجه؛ بتون روی زمین، ولوله آلود بر زلزله فراقده یووارلانیور گبی گوردی، بر ذوقِ باقی آرادی. "دنیاپرستلگ ترکنده بولاجقسک" معناسنی آلدی.

﴿عَقْلُ مِيپِيْنْدُ اَرِيْنِ زَمَزَمَهَا دَمْدَمَهَا نَظْمِ خِلَقْتِ نَقْشِ حِکْمَتِ کَنْزِ رَازِي﴾

عقل ایسه، شو زمزمه حیوان و اُشجاردن و دمدمه نبات و هوادن غایت

معنیدار بر انتظام خلقت، بر نقش حکمت، بر خزینۀ اسرار بولیور. هر شی، چوق جهتلره صانع ذو الجلالی تسبیح ایتدیگنی آکلیور.

﴿أَرْزُو مِیدَارْدَ هَوَا أَرِینْ هَمَهْمَا هُوَهْمَا مَرَّگِ خُودْ دَر تَرَكِ أَذْوَاقِ مَجَارِیْ﴾

هوای نفس ایسه شو همهمۀ هوا و هوهوء یاپراقدن اوپله بر لذت آلیور که، بتون أذواق مجازی پی اوکا اونوتدیروب، او هوای نفسک حیاتی اولان ذوق مجازی پی ترک ایتمکه، بو ذوق حقیقته ئولمک ایسته یور.

﴿خِیَالْ بِنْدَ أَرِینْ أَشْجَارْ مَلَائِكْ رَا جَسْدْ أَمْدُ سَمَاوِیْ بَاهْزَارَانِ نِیْ﴾

خیال ایسه، گورویور؛ گویا شو آغاجلرک مؤکل ملائکه لری ایچلرینه گیروب هر بر دالنده چوق نیلر طاقیلان آغاجلری جسد اولارق گیمشدر. گویا سلطان سرمدی، بیگلر نی صداسیله محتشم بر رسم کشادده اولره اونلری گیدیرمش که؛ او آغاجلر جامد، شعورسز جسم گی دگل.. بلکه غایت شعورکارانه معنیدار وضعیتلری گوستریورلر.

﴿أَرِینْ نَبِهَا شَنِیدَتْ هُوشْ سَتَائِشْهَایْ ذَاتِ حَیْ﴾

ایشته او نیلر؛ سماوی، علوی بر موسیقیدن گلیور گی صافی و مؤثردرلر. فکر او نیلردن، باشده مولانا جلال الدین رومی اولارق بتون عاشقلرک ایشیتدکلری المکارانه تشکیات فراقی ایشیتمه یور. بلکه، ذاتِ حی قیومه قارشی تقدیم ایدیلن تشکراتِ رحمانیه پی و تحمیداتِ ربّانیه پی ایشیدیور.

﴿وَرَقَهَارَا رَبَّانْ دَارَنْدَ هَمَهْ هُو هُو ذِکْرْ أَرَنْدَ بَدَرْ مَعْنَايِ حَیْ﴾

مادام آغاجلر، برر جسد اولدی. بتون یپراقلر دخی دیلر اولدی. دیمک هر بری، بیگلر دیلری ایله هوانک طوقونمسیله "هو هو" ذکرینی تکرار ایدیورلر.

حیاتلرینک تحیاتیله صانعنک حی قیوم اولدیغنی إعلان ایدیورلر.

﴿جُو لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ بَرَابَرُ مِيزَنَدُ هَرُ شَى﴾

چونکه بتون اشیا "لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ" دیوب، کائناتک عظیم حلقه ذکرنده برابر
ذکر ایدهرک چالیشیورلر.

﴿دَمَادَمُ جُویدَنَدُ يَا حَقَّ سَرَّاسَرُ گُویدَنَدُ يَا حَى بَرَابَرُ مِيزَنَدُ اَللهُ﴾

وقت بوقت لسانِ استعداد ايله جنابِ حقدن حقوقِ حیاتی "یا حق"
دیوب خزینه رحمتدن ایسته یورلر. باشدن باشه ده حیاته مظهریتلری لسانيله "یا
حی" اسمنی ذکر ایدیورلر.

﴿فَيَا حَى يَا قَيُّومُ بِحَقِّ اسْمِ حَى قَيُّومِ﴾

﴿حَيَاتِي دِه بَايْنُ قَلْبِ پَرِيشَانِ رَا اِسْتِقَامَتِ دِه بَايْنِ عَقْلِ مُشَوِّشِ رَا اَمِينِ﴾

نورک بکجی

(بر وقت بارلاده چام طاغنده يوكسك بر موقعده، گيجهده سمانك
يوزينه باقدم. گله جك فقره لر، بردن خطور ايتدی. ييلديزلرک لسان حال
ايله قونوشمالريني خيالاً ايشيتدم گي بو يازيلدی. نظم و شعر ييلمديگم
ايچون شعر قاعده سنه گيرمدی. تخطّر اولديغي گي يازيلمش. دردنجی
مکتوب ايله اوتوز ايکنجی سوزك برنجی موقفنك آخرندن آينمشدرد.)

ييلديزلری قونوشديران بر ييلديزنامه

ديگله ده ييلديزلری شو خطبه شیرينه
نامه نورين حکمت، باق نه تقرير ايله مش.
هپ برابر نطقه گلمش، حق لسانيله ديرلر:
"بر قدير ذو الجلال حشمت سلطانه
برر برهان نورافشان وجود صانع
هم وحدته، هم قدرته شاهدلر بز.
شو زمينك يوزيني يالديزلايان
نازين معجزاتی چون ملک سيرانه.
و سمانك أرضه باقان، جنته دقت ايدن
بيگلر مدقق گوزلر بز (حاشيه)

(حاشيه): يعنی جنت چيچکلرينك فدانلق و مزرعه جعی اولان زمينك يوزنده حدسز معجزات
قدرت تشهير ايديلديگندن؛ سماوات عالمنده کی ملائکه لر او معجزاتی، او خارقه لری تماشا
ايتدکلری گي، اجرام سماويه نك گوزلری حکمنده اولان ييلديزلر دخی، گویا ملائکه لر گي زمین
يوزنده کی نازنین مصنوعاتی گوردکجه جنت عالمنه باقيورلر. او موقت خارقه لری باقی بر صورته
جنتده دخی مشاهده ایدیورلر گي بر زمینه، بر جنته باقيورلر. يعنی او ايکی عالمه نظارتلری وار
دیمکدر.

طوباءِ خلقتدن سماوات شقنه، هپ كهكشان اغصانه
 بر جميل ذو الجلالك، دستِ حكمتله طاقيلمش پك گوزل ميوه لری يز بز.
 شو سماوات اهلنه برر مسجدِ سيّار، برر خانه دّوار، برر علوی آشيانه،
 برر مصباح نّوار، برر گمي جّبار، برر طيّاره لرز بز.
 برر قدیر ذو الكمالك، برر حكيم ذو الجلالك برر معجزه قدرت، برر خارقه
 صنعتِ خالقانه؛
 برر نادره حكمت، برر داهيه خلقت، برر نور عالمی يز بز.
 بويله يوز بيك ديل ايله يوز بيك برهان گوستيريز، ايشيتديريرز انسان اولان
 إنسانه.
 كور اولاسی دينسز گوزی، گورمز اولدی يوزيمزی، هم ايشيتمز سوزيمزی،
 حق سويله ين آيتلرز بز.
 سگه مز بر، طره مز بر، رېمه مسخّرز. مسبّحز، ذكر ايدرز عبيدانه.
 كهكشانك حلقه كبراسنه منسوب برر مجذوبلرز بز."
 ديديكلرينی خيالاً ديگله دم.

اون سکزنجی سوز

(بو سوزك ايكي مقامی وار. ايكنجی مقامی داها يازيلمامشدر.
برنجی مقامی اوچ نقطه در.)

برنجی نقطه:

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا

فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

نفسِ اماره مه بر سيلله تأديب:

أى فخره مفتون، شهرته مبتلا، مدحه دوشكون، خودبينلکده بی همتا
سرسم نفسم! اگر بيگلر میوه ویرن اینجیرك منشئى اولان کوچوچك بر
چکردگی و یوز صالحیم اوکا طاقیلان اوزومك سیاه قوروجق چوبوغی؛ بتون او
میوه لری، او صالحیم لری کندی هنرلری اولدیغی و اونلردن استفاده ایدنلر او
چوبوغه، او چکردگه مدح و حرمت ایتمك لازم اولدیغی، حق بر دعوا ایسه؛
سنك دخی سگا یوکلەنن نعمتلر ایچون فخره، غروره بلکه بر حَقَّ وار. حالبوکه
سن، دائم ذمه مستحقسك. زیرا او چکردك و او چوبوق گبی دگلسك. سنك بر
جزء اختیارك بولونمقله، او نعمتلرك قیمتلرینی فخرك ایلە تنقیص ایدیورسك،

غرورکله تخریب ایدیورسک و کفرانکله إبطال ایدیورسک و تملکله غصب ایدیورسک. سنک وظیفهک فخر دگل، شکردر. سکا لایق اولان شهرت دگل، تواضعدر، خجالتدر. سنک حقک مدح دگل إستغفاردر، ندامتدر. سنک کمالک خودیینلک دگل، خدایینلکدهدر.

أوت سن بنم جسممده، عالمده کی طبیعتیه بگزرسک. ایکیگز، خیری قبول ایتمک، شرّه مرجع اولق ایچون یارادیلیمشسکز. یعنی فاعل و مصدر دگلسکز، بلکه منفعل و محلسکز. یالکز بر تأثیریکز وار: او ده خیر مطلقدن گلن خیری، گوزل بر صورتده قبول ایتمه مکزدن شرّه سبب اولماکزدر. هم سز بر پرده یارادیلیمشسکز. تا گوزلگی گورولمه یین ظاهری چرکینلکلر سزه إسناد ایدیلوب، ذات مقدسه إلهیه نک تنزیهنه وسیله اولاسکز. حالبوکه بتون بتون وظیفه فطرتکزه ضد بر صورت گیمشسکز. قابلیتسزلگکزدن خیری شرّه قلب ایتدیگکز حالده، خالقکزه گویا إشتراك ایدرسکز. دیمک نفس پرست، طبیعت پرست غایت أحق، غایت ظالمدر.

هم دیمه که: "بن مظهرم. گوزله مظهر ایسه، گوزللشیر." زیرا، تمثّل ایتمدیگندن مظهر دگل، ممرّ اولورسک.

هم دیمه که: "خلق ایچنده بن إنتخاب ایدیلدم. بو میوه لر بنم ایله گوستریلییور. دیمک بر مزیتیم وار." خایر، حاشا! بلکه هرکسدن أول سکا ویریلدی؛ چونکه هرکسدن زیاده سن مفلس و محتاج و متألّم اولدیغکدن اُک أول سنک اُلکّه ویریلدی. (حاشیه)

(حاشیه): حقیقه بن ده بو منظرده یئی سعید، نفسی بو درجه إلام و إسکات ایتمنی چوق بگندم و "بیك باريك الله" دیدم.

ایکنجی نقطه: ﴿أَحْسَنَ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ آیتنک بر سرینی ایضاح ایدر. شویله که:

هر شیده، حتّی اُک چرکین گورونن شیلرده، حقیقی بر حُسن جهتی واردر. اوت کائناتده کی هر شی، هر حادثه یا بالذات گوزلدر، اوکا حسن بالذات دینلیر. ویا نتیجه‌لری جهتیه گوزلدر که، اوکا حسن بالغیر دینلیر. بر قسم حادثه‌لر وار که، ظاهری چرکین، مشوشدر. فقط او ظاهری پرده آلتنده غایت پارلاق گوزلکلر و إنتظاملر وار. أزجمله:

بهار موسمنده فورطنه‌لی یاغمور، چامورلی طوپراق پرده‌سی آلتنده نهایتسز گوزل چیچک و منتظم نباتاتک تبسملری صاقلانمش و گوز موسمنک خشین تخریباتی، حزین فراق پرده‌لری آرقه‌سندنه تجلیات جلالیه سبحانیه‌نک مظهری اولان قیش حادثه‌لرینک تضییقندن و تعذیبندن محافظه ایتمک ایچون نازدار چیچکلرک دوستلری اولان نازنین حیوانجقلری وظیفه حیاتدن ترخیص ایتمکله برابر، او قیش پرده‌سی آلتنده نازنین تازه گوزل بر بهاره یر إحضار ایتمکدر. فورطنه، زلزله، وبا گبی حادثه‌لرک پرده‌لری آلتنده گیزله‌نن پک چوق معنوی چیچکلرک إنکشافی واردر. تخملر گبی نشو و نما سز قالان بر چوق إستعداد چکردکلری، ظاهری چرکین گورونن حادثه‌لر یوزندن سنبلله‌نوب گوزلشیر. گویا عموم إنقلابلر و کلی تحوّللر، برر معنوی یاغمورددر. فقط إنسان، هم ظاهرپرست، هم خودگام اولدیغندن ظاهره باقوب چرکینلکله حکم ایدر. خودگاملق جهتیه یالکز کندینه باقان نتیجه ایله محاکمه ایدهرک شر اولدیغنه حکم ایدر. حالبوکه اشیانک إنسانه عائد غایه‌سی بر ایسه، صانعنک أسماسنه عائد بیگلرددر.

مثلاً: قدرتِ فاطره‌نڭ بيوك معجزه‌لرندن اولان تيكنلى اوتلرى و آغاجلرى مضر، معناسز تلقى ايدر. حالبوكه اونلر، اوتلرڭ و آغاجلرڭ مجهّز قهرمانلريدلر. مثلاً: آتماجه قوشى سرچه‌لره تسليطى، ظاهرًا رحمته اويغون گلمز. حالبوكه سرچه قوشنڭ إستعدادى، او تسليط ايله إنكشاف ايدر. مثلاً: قارى، پك باردانه و طاتسز تلقى ايدرلر. حالبوكه او بارد، طاتسز پرده‌سى آلتنده او قدر حرارتلى غايه‌لر و اويله شكر گي طاتلى نتيجه‌لر واردر كه، تعريف ايديلمز. هم انسان خودگاملق و ظاهرپرستلگيله برابر، هر شئيى كندينه باقان يوزيله محاكمه ايتديگندن، پك چوق محضِ أدبى اولان شيلرى، خلافِ أدب ظن ايدر. مثلاً آلتِ تناسلِ انسان، انسان نظرنده بحثى خجالت‌آورد. فقط شو پرده خجالت، إنسانه باقان يوزده‌در. يوقسه خلقتنه، صنعته و غاياتِ فطرته باقان يوزلر اويله پرده‌لردر كه، حكمت نظريه باقيلسه عينِ أدبدر، خجالت اوڭا هيچ تماس ايتمز.

ايشته منبعِ أدب اولان قرآنِ حكيمڭ بعض تعبيراتى بو يوزلر و پرده‌لره گوره‌در. ناصلكه بزه گورونن چركين مخلوقلرڭ و حادثه‌لرڭ ظاهرى يوزلرى آلتنده غايت گوزل و حكمتلى صنعت و خلقتنه باقان گوزل يوزلر وار كه، صانعنه باقار و چوق گوزل پرده‌لر وار كه، حكمتلرى صاقلار و پك چوق ظاهرى إنتظامسزلقلر و قریشیققلر وار كه، پك منتظم بر كتابتِ قدسيه‌در.

اوچنجى نقطه: ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾

مادام كائناتده حسنِ صنعت، بالمشاهده واردر و قطعيدر. ألته رسالتِ أحمديه (ع‌ص‌م)، شهود درجه‌سنده بر قطعيتله ثبوتى لازم گلير. زيرا شو گوزل مصنوعاتده كى حسنِ صنعت و زينتِ صورت گوسترييور كه: اونلرڭ

صنعتکارنده اَهمیتلی بر إرادۀ تحسین و قوّتلی بر طلبِ تزیین واردر. و شو إرادة و طلب ایسه؛ او صانعه، علوی بر محبّت و مصنوعلرنده إظهار ایتدیگی کمالاتِ صنعتنه قارشی قدسی بر رغبت وار اولدیغنی گوسترییور. و شو محبّت و رغبت ایسه، مصنوعات ایچنده اُکْ منور و مکمل فرد اولان إنسانه دها زیاده متوجّه اولوب تمرکز ایتمک ایستر. إنسان ایسه، شجرۀ خلقتک ذی شعور میوه سیدر. میوه ایسه، اُکْ جمعیتلی و اُکْ اوزاق و اُکْ زیاده نظری عام و شعوری کَلّی بر جزئیدر. نظری عام و شعوری کَلّی ذات ایسه، او صنعتکارِ ذو الجماله مخاطب اولوب گوروشن و کَلّی شعورینی و عام نظرینی تماماً صانعک پرستشلگنه و صنعتک إستحسانه و نعمتک شکرینه صرف ایدن اُکْ یوکسک، اُکْ پارلاق بر فرد اولاییلیر.

شیمدی ایکی لوحه، ایکی دائره گورونویور. بری: غایت محتشم، منتظم بر دائره ربوبیت و غایت مصنّع، مرصّع بر لوحه صنعت... دیگری: غایت منور، مزهّر بر دائره عبودیت و غایت واسع، جامع بر لوحه تفکّر و إستحسان و تشکّر و ایمان واردر که، ایکنجی دائره بتون قوتیله برنجی دائرهک نامنه حرکت ایدر.

ایشته او صانعک بتون مقاصدِ صنعت پرورانه سنه خدمت ایدن او دائره رئیسک نه درجه او صانع ایله مناسبتدار و اونک نظرنده نه قدر محبوب و مقبول اولدیغی بالبداهه آکلاشیلیر.

عجبا هیچ عقل قبول ایدر می که: شو گوزل مصنوعاتک بو درجه صنعت پرور، حتّی آغزک هر چشید طادینی نظره آلان إنعام پرور صنعتکاری، عرش و فرش چینلاتدیره حق بر ولولۀ إستحسان و تقدیر ایچنده، برّ و بحری

جذبه‌یه گتیره جک بر زمزمه شکران و تکبیر ایله پرستشکارانه اوڭا متوجه اولان
اڭ گوزل مصنوعه قارشی لاقید قالسین و اونڭله قونوشماسین و علاقه دارانه اونی
رسول یاپوب، گوزل وضعیتک باشقه‌لره ده سرایت ایتمسنی ایسته‌مسین؟ کلا!
قونوشماق و اونی رسول یاپماق ممکن دگل.

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۖ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾

فرقتلی و غربتلی بر أسارته، فجر وقتنده
آغلايان بر قلبك آغلايان آغلامالیدر.

سحرلرده أسر بادِ تجلی
اویان ای گوزلم وقتِ سحرده
عنایت خاه زدرگاهِ الهی

سحردر اهلِ ذنبك توبه‌گاهی
اویان ای قلبم وقتِ فجرده
بکن توبه بچو غفران زدرگاهِ الهی

﴿سَحَرُ حَشْرِیْسَتْ دَرُو هُشیارِ دَر تَسْبِیحِ هَمه شئی.. بَخوابِ غَفَلَتْ سَرَسَمِ نَفَسَمِ حَتَّى کُی. عُمُرُ
عَصْرِیْسَتْ سَفَرُ بَاقَبَرُ مِی بَایذِ زَهَرِ حَتَّى.. بِبَرِخِیزِ نَمَازِی چُونِیازی گُو بَکُنْ اَوَازِی چُونِی..
بَکُو یا رَبِّ پَشِیمَانَمِ خَجِیلَمِ شَرْمَسَارَمِ اَز گَنَاهِ بِی شُمَارَمِ پَرِیْشَانَمِ ذَلِیلَمِ اَشْکِ بَارَمِ اَز
حِیَاثِ بِی قَرَارَمِ غَرِیْبَمِ بِی کَسَمِ ضَعِیفَمِ نَاوُتَوَانَمِ عَلِیلَمِ عَاجِزَمِ اِخْتِیَارَمِ بِی اِخْتِیَارَمِ اَلْاَمَانُ
کُویم عَفُو جُویم مَدَدِ خَوَاهَمِ زِدَر گَاهَتِ اِلَهی!﴾

اون طوقوزنجی سوز

رسالتِ احمديه دائردر

﴿وَمَا مَدَحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي ۖ وَلَكِنْ مَدَحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ (ع ص م)﴾

اوت شو سوز گوزلدر. فقط اونی گوزلشدیرن، گوزلرک گوزلی اولان اوصافِ محمدیه در.

اون درت رشحاتی تضمّن ایدن اوند دردنجی لمعه نك

برنجی رشحه سی: ربّی بزه تعریف ایدن اوچ بیوک، کلی معرّف وار.

برسی: شو کتاب کائناتدر که، بر نبذه شهادتی اوند اوچ لمعه ایله عربی نور رساله سندن اوند اوچنجی درسدن ایشیتدک.

برسی: شو کتاب کبیرک آیت کبراسی اولان خاتم الانبیا علیه الصلاة والسلامدر.

برسی ده قرآن عظیم الشاندر. شیمدی شو ایکنجی برهانِ ناطقی اولان خاتم الانبیا علیه الصلاة والسلامی طانیمالی یز، دیگله ملی یز.

اوت، او برهانک شخص معنویسنه باق: سطح ارض بر مسجد، مکه بر محراب، مدینه بر منبر... او برهانِ باهر اولان پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام بتون اهل ایمانه امام، بتون انسانلره خطیب، بتون انبیایه رئیس، بتون اولیایه سیّد، بتون انبیا و اولیادن مرکب بر حلقه ذکرک سرذاکری... بتون انبیا

حياتدار كوكلرى، بتون اوليا طراوتدار ثمرلرى بر شجره نورانيه در كه؛ هر بر دعواسنى، معجزاتلرينه استناد ايدن بتون انبيا و كرامتلرينه اعتماد ايدن بتون اوليا تصديق ايدوب امضا ايدىورلر. زيرا او، ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ دير، دعا ايدر. بتون صاغ و صول، يعنى ماضى و مستقبل طرفلرنده صف طوتان او نورانى ذاكرلر، عين كلمه يي تكرار ايدهرك، إجماع ايله معنا ﴿صَدَقْتَ وَ بِالْحَقِّ نَطَقْتَ﴾ ديرلر. هانگى وهمك حدى وار كه، بويله حسابسز إمضالره تأييد ايديلن بر مدعايه پارمق قاريشديرسين.

ايكنجى رشحه: او نورانى برهان توحيد، ناصلكه ايكي جناحك إجماع و تواتريله تأييد ايدىلييور. اويله ده، تورات و انجيل گي كتب سماويه نك (حاشيه) يوزلر اشاراتى و إرهاصاتك بيكلر رموزاتى و هاتفلرك مشهور بشاراتى و كاهنلرك متواتر شهاداتى و شق قمر گي بيكلر معجزاتك دلالاتى و شريعتك حقانيتى ايله تأييد و تصديق ايتدكلرى گي، ذاتنده غايت كمالده كى أخلاق حميده سنى و وظيفه سنده نهايت حُسْنِنده كى سجايائى غاليه سنى و كمال امنيتنى و قوت ايمانى و غايت اطمئناننى و نهايت وثوقنى گوسترن فوق العاده تقواسى، فوق العاده عبوديتى، فوق العاده جدّيتى، فوق العاده متانتى؛ دعواسنده نهايت درجه ده صادق اولديغنى گونش گي آشكاره گوسترييور.

اوچنجى رشحه: اكر ايسترسهك گل عصر سعادته، جزيرة العربه گيدرز. خيالاً اولسون اونى وظيفه باشنده گوروب زيارت ايدرز. ايشته باق: حسن

(حاشيه): حسين جبرى "رساله حميده" سنده يوز اون درت اشاراتى، او كتابلردن چيقارمشدر. تحريفدن صوكره بو قدر بولونسه، البته داها اول چوق تصريحات وارمش.

سیرت و جمالِ صورت ایله ممتاز بر ذاتی گوروپورز که؛ آئنده معجزنما بر کتاب، لساننده حقائق آشنا بر خطاب، بتون بنی آدمه، بلکه جن و انس و ملکه، بلکه بتون موجوداته قارشی بر خطبه اُزیهی تبلیغ ایدیور. سرِ خلقتِ عالم اولان معمّا عجبیانه سنی حل و شرح ایدوب و سرِ کائنات اولان طلسم مغلقنی فتح و کشف ایدهرک، بتون موجوداتدن صوریلان، بتون عقولی حیرت ایچنده مشغول ایدن اوچ مشکل و مدهش سؤالِ عظیم اولان "نه جیسک؟ نره دن گلیورسک؟ نزهیه گیدیورسک؟" سؤالرینه مقنع، مقبول جواب ویرر.

دردنجی رشحه: باق! اوپله بر ضیایِ حقیقت نشر ایدر که: اگر اونک او نورانی دائره حقیقتِ ارشادندن خارج بر صورتده کائناته باقسهک؛ البته کائناتک شکلی بر ماتمخانه عمومی حکمنده و موجوداتی بربرینه اجنبی، بلکه دشمن و جامداتی دهشتلی جنازه لر و بتون ذوی الحیاتی زوال و فراقک سیلله سیله آغلایان یتیم لر حکمنده گوروورسک. شیمدی باق: اونک نشر ایتدیگی نور ایله او ماتمخانه عمومی، شوق و جذبه ایچنده بر ذکرخانهیه انقلاب ایتدی. او اجنبی، دشمن موجودات، برر دوست و قارداش شکلنه گیردی. او جامداتِ میته صامته؛ برر مونس مأمور، برر مسخر خدمتکار وضعیتی آلدی و او آغلایجی و شکوا ایدیچی کیمسه سز یتیم لر، برر تسبیح ایچنده ذاکر ویا وظیفه پایدوسندن شاكر صورتنه گیردی.

بشنجی رشحه: هم او نور ایله؛ کائناتده کی حرکات، تنوعات، تبدلات، تغیرات معناسزلقدن و عبثیتدن و تصادف اویونجقلغندن چیقوب برر مکتوبات ربّانیه، برر صحیفه آیاتِ تکوینیه، برر مرایایِ اسماءِ الهیه و عالم دخی بر کتاب حکمت صمدانیه مرتبه سنه چیقديلر. هم انسانی بتون حیواناتک مادونه دوشورن حدسز ضعف و عجزی، فقر و احتیاجاتی و بتون حیوانلردن داها

بدبخت ایدن، واسطه نقلِ حزن و اَلَم و غم اولان عقلی، او نور ايله نورلانديغي وقت، انسان بتون حیوانات، بتون مخلوقات اوستنه چيقار. او نورلانمش عجز، فقر، عقل ايله نیاز ايله نازنین بر سلطان و فيزار ايله نازدار بر خليفه زمین اولور. ديمك او نور اولمازسه كائنات ده، انسان ده، حتی هر شی دخی هيچه اينر. اوت اَلَبته بويله بدیع بر كائناتده، بويله بر ذات لازمدر. يوقسه كائنات و أَفلاك اولمامليدر.

آلتنجی رشحہ: ايشته او ذات، بر سعادتِ اَبديه نك مخبري، مژده جیسی، بر رحمتِ بی نهایه نك كاشفی و إعلانجیسی و سلطنتِ ربوبیتك محاسنك دَلالی، سیرجیسی و كنوزِ اَسْماءِ اِلْهیه نك كَشَّافی، گوستریجیسی اولدیغندن؛ بويله باقسه نك (یعنی عبودیتی جهتيله) اونی بر مثالِ محبّت، بر تمثالِ رحمت، بر شرفِ انسانیت، اَك نورانی بر ثمره شجره خلقت گوره جكسك. شویله باقسه نك، (یعنی رسالتی جهتيله) بر برهانِ حق، بر سراجِ حقیقت، بر شمسِ هدایت، بر وسیله سعادت گورورسك. ايشته باق ناصل برقِ خاطف گبی اونك نوری، شرقدن غربی طوتدی. و نصفِ اَرْض و اُحْمسِ بشر، اونك هدیة هدایتنی قبول ایدوب حرزِ جان ایتدی.

بزمِ نفس و شیطانمزه نه اولویور كه؛ بويله بر ذاتك بتون دعوالرینك اساسی اولان ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ ی، بتون مراتبيله برابر قبول ایتمه سین؟

یدنجی رشحہ: ايشته باق: شو جزیره واسعه ده وحشی و عادتلرینه متعصّب و عنادجی مختلف اقوامی، نه چابوق عادات و اخلاقِ سیئه وحشیانه لرینی دفعه قلع و رفع ایدهرك بتون اخلاقِ حسنه ايله تجهیز ایدوب بتون عالمه معلّم و مدنی اُمّه استاد ایلدی. باق! دگل ظاهری بر تسلط، بلکه عقللری، روحلری،

قلبری، نفسلری فتح و تسخیر ایدیور. محبوبِ قلوب، معلّم عقول، مربّی نفوس، سلطانِ ارواح اولدی.

سکرنجی رشحه: بیلیرسڭ که، سیغاره گبی کوچک بر عادتی، کوچک بر قَومده بیوک بر حاکم، بیوک بر همتله آنجق دائمی قالدیره بیلیر. حالبوکه باق بو ذات، بیوک و چوق عادتلی؛ هم عنادجی، متعصّب بیوک قَوملردن، ظاهری کوچک بر قوتله، کوچک بر همتله، آز بر زمانده رفع ایدوب یرلرینه اوپله سجایایِ عالییه بی که، دم و طمارلرینه قاریشمش درجه ده ثابت اولارق وضع و تثبیت ایللیور. بونڭ گبی داها پک چوق خارقه اجراآتی یاپیور. ایشته شو عصرِ سعادتِ گورمه ینلره، جزیره العربی گوزلرینه صوقویورز. هایدی یوزر فیلسوفی آلسینلر، اورایه گیتسینلر. یوز سنه چالیشسینلر. او ذاتڭ، او زمانه نسبه بر سنه ده یاپدیغڭ یوزدن بریسنی عجباً یاپه بیلیرلر می؟

طوقوزنجی رشحه: هم بیلیرسڭ: کوچک بر آدم، کوچک بر حیثیتله، کوچک بر جماعتده، کوچک بر مسئله ده، مناظره لی بر دعواده حجابسز، پرواسز؛ کوچک، فقط خجالت آور بر یالانی، دشمنلری یاننده حيله سنی حس ایتدیرمیه جک درجه ده تأثر و تلاش گوسترمه دن سویله یه مز. شیمدی باق بو ذاته؛ پک بیوک بر وظیفه ده، پک بیوک بر وظیفه دار، پک بیوک بر حیثیتله، پک بیوک اُمنیتیه محتاج بر حالده، پک بیوک بر جماعتده، پک بیوک خصومت قارشیسنده، پک بیوک مسئله لرده، پک بیوک دعواده، پک بیوک بر سرستیتله، بلا پروا، بلا تردّد، بلا حجاب، تلاشسز، صمیمی بر صفوتله، بیوک بر جدّیتله، خصملرینڭ طمارلرینه طوقوندیره جق شدید، علوی بر صورته سویله دیگی سوزلرنده هیچ خلاف بولونه بیلیر می؟ هیچ حيله قاریشماسی ممکن میدر؟ کلا! ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى﴾ اوت، حق الداتماز، حقیقتبن الدامااز.

حق اولان مسلگی حيله دن مستغیدر. حقیقتینک گوزینه خیالک نه حدی وار
که، حقیقت گورونسون آلداتسین؟

اونجی رشحه: ایشته باق: نه قدر مراق آور، نه قدر جاذبه دار، نه قدر
لزوملی، نه قدر دهشتلی حقائقی گوسترر و مسائللی إثبات ایدر.

بیلیرسک که: اُکْ زیاده إنسانی تحریک ایدن مراقدر. حتّی اُگر سکا دینلسه:
"یاری عمریگی، یاری مالگی ویرسهک؛ قمردن و مشتریدن بری گلیر، قمرده و
مشتزیده نه وار نه یوق، أحوالی سکا خبر ویره جک. هم طوغری اولارق سنک
إستقبالگی و باشکه نه گله جگنی طوغری اولارق خبر ویره جک." مراقک وارسه
ویره جکسک. حالبوکه شو ذات، اويله بر سلطانک أخبارینی سویله یور که:
مملکتنده قمر بر سینک گی بر پروانه أطرافنده دوزر. او أرض اولان او پروانه
ایسه، بر لامبا أطرافنده پرواز ایدر. و او گونش اولان لامبا ایسه، او سلطانک
بیگلر منزللرندن بر مسافر خانه سنده بیگلر مصباحلر ایچنده بر لامباسیدر. هم
اويله عجائب بر عالمدن حقیقی اولارق بحث ایدیور و اويله بر إنقلابدن خبر
ویریور که: بیگلر کُرُ أرض بومبا اولسه پاطلاسه لر، او قدر عجیب اولماز.
باق! اونک لساننده ﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۖ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۖ﴾ الْقَارِعَةُ

گی سورهلری ایشیت... هم اويله بر إستقبالدن طوغری اولارق خبر ویریور
که: شو دنیوی إستقبال، اوکا نسبة بر قطره سراب حکمنده در. هم اويله بر
سعادتدن پک جدی اولارق خبر ویریور که؛ بتون سعادت دنیویه اوکا نسبة بر
برق زائلک، بر شمس سرمده نسبتی گبیدر.

اون برنجی رشحه: بویله عجیب و معما آلود شو کائناتک پردۀ ظاهریه سی
آلتنده ألبته و ألبته بویله عجائب بزی بکله یور. بویله عجایی خبر ویره جک،

بويله خارقه و فوق العاده معجزغا بر ذات لازمدر. هم بو ذاتك گيديشاتندن گورونويور كه؛ او گورمش و گورويور و گوردیگنی سويله یور. هم بزی نعمتلیله پرورده ایدن شو سماوات و أرضك إلهی بزدن نه ایسته یور، مرضیاتی نه در، پك صاغلام اولارق بزه درس ویریور. هم بونلر گبی دها پك چوق مراق آور، لزوملی حقائقی درس ویرن بو ذاته قارشى هر شیئی بیراقوب اوگا قوشمق، اونی دیکله مك لازم گلیرکن؛ اکثر انسانلره نه اولمش كه صاغیر اولوب، کور اولمشلر، بلکه دیوانه اولمشلر كه؛ بو حقی گورمیورلر، بو حقیقتی ایشیتمه یورلر، آگلامیورلر؟

اون ایکنجی رشحه: ایشته شو ذات، شو موجودات خالقنك وحدایتنك حقایقی درجه سنده حق بر برهان ناطق، بر دلیل صادق اولدیغی گبی؛ حشرک و سعادت ابدیه نك دخی بر برهان قاطعی، بر دلیل ساطعیدر. بلکه ناصلکه او ذات؛ هدایتیله سعادت ابدیه نك سبب حصولی و وسیله وصولیدر. اويله ده؛ دعاسیله، نیازيله او سعادتك سبب وجودی و وسیله ایجادیدر. حشر مسئله سنده گچن شو سری، مقام مناسبتیله تکرار ایدرز:

ایشته باق: او ذات اويله بر صلات کبراده دعا ایدیور كه: گویا شو جزیره، بلکه أرض، اونك عظمتلی نمازیله نماز قیلار، نیاز ایدر. باق، هم اويله بر جماعت عظماده نیاز ایدیور كه: گویا بنی آدمك زمان آمدن عصریمزه، قیامته قدر بتون نورانی کامل انسانلر، اوگا اتباع ایله اقتدا ایدوب دعاسنه آمین دیورلر. هم باق، اويله بر حاجت عامه ایچون دعا ایدیور كه: دگل اهل أرض، بلکه اهل سماوات، بلکه بتون موجودات، نیازینه "أوت یا ربنا ویر، بز دخی ایسته یورز" دیوب اشتراك ایدیورلر. هم اويله فقیرانه، اويله حزینانه، اويله محبوبانه، اويله مشتاقانه، اويله تضرعکارانه نیاز ایدیور كه؛ بتون کائناتی

آغلالتدیریور، دعاسنه اِشتراك ایتدیریور.

باق! هم اويله بر مقصد، اويله بر غايه ایچون دعا ایدیور که: إنسانی و عالمی، بلکه بتون مخلوقاتِ اُسفلِ سافلیندن، سقوطدن، قیمتسزلکدن، فائدهسزلکدن اَعلايِ عَلَیَّنه، یعنی قیمتته، بقایه، علوی وظیفهیه چیقاریور.

باق! هم اويله یوکسک بر فیزارِ اِستمدادکارانه و اويله طاتلی بر نیازِ اِسترحامکارانه ايله ایستهیور، یالواریور که: گویا بتون موجوداته و سماواته و عرشه ایشیتدیروب، وجده گتیروب دعاسنه "آمِنْ اَللّٰهُمَّ آمِنْ" دیدرتیور. باق! هم اويله سمیع، کریم بر قدیردن، اويله بصیر، رحیم بر علیمدن حاجتنی ایستهیور که: بِالْمُشَاهَدَةِ اَنْكُ خَفِي بِرِ ذِي حَيَاتِكَ اَنْكُ خَفِي بِرِ حَاجَتِي، بر نیازینی گورور، ایشیتیر، قبول ایدر، مرحمت ایدر. چونکه ایستدیگنی، (وَلَوْ لِسَانِ حَالِ اَيْلِهٍ اُولَسُونِ) ویرر. و اويله بر صورتِ حکیمانه، بصیرانه، رحیمانه ویرر که، شبهه بیراقماز بو تربیه و تدبیر اويله بر سمیع و بصیر و اويله بر کریم و رحیمه خاصدر.

اون اوچنجی رشحه: عجباً بتون افاضلِ بنی آدمی آرقهسنه آلوب، اَرْضِ اوستنده طوروب، عرشِ اَعْظَمه متوجّهْ اَلْ قَالْدِیروب دعا ایدن شو شرفِ نَوْعِ اِنْسَانِ و فَرِیدِ کون و زَمان و بِحَقِّ فَخْرِ کائنات نه ایستهیور؟ باق دیکله: سَعَادَتِ اَبْدِیّه ایستهیور، بقا ایستهیور، لقا ایستهیور، جَنّت ایستهیور. هم مَرایایِ موجوداتده اَحْکامنی و جَمالِربنی گوسترن بتون اَسْمَاءِ قَدْسِیَّه اِلْهِیّه ايله برابر ایستهیور. حتّی اَگر رَحْمَت، عَنایت، حَکْمَت، عَدالَت گبی حسابسز او مَطْلُوبْکِ اَسْبَابِ مَوْجِبَه سی اولماسه ایدی؛ شو ذَاتْکِ تَکْ دَعاسی، بَهارِمْزَکْ اِیْجادِی قدر قدرتنه خفیف گلن شو جَنّتْکِ بَناسنه سَبِیّت ویره جکدی. اَوْتِ ناصلکه اونْکِ رسالتی شو دارِ اِمْتَحَانْکِ اَچِیلْمَه سنه سَبِیّت ویردی. اويله ده،

اونڭ عبودیتی دخی اوتہ کی دارڭ آچیلمه سنه سبدر. عجا اهل عقل و تحقیقه
﴿لَيْسَ فِي الْإِمْكَانِ أَبَدُ مِمَّا كَانَ﴾ دیدیرن شو مشهود انتظام فائق، شو رحمت
 ایچنده قصورسز حسن صنعت و مثلسز جمال ربوبیت؛ هیچ بویله بر
 چرکینلگی، بویله بر مرحمتسزلگی، بویله بر انتظامسزلگی قبول ایدر می که: اڭ
 جزئی، اڭ اُهمیتسز آرزولری، سسلری اُهمیتله ایشیدوب ایفا ایتسین... اڭ
 اُهمیتلی، اڭ لزوملی آرزولری اُهمیتسز گوروب ایشیتمسین، آڭلاماسین،
 یاپماسین؟ حاشا و کلا! یوز یڭ دفعه حاشا! بویله بر جمال، بویله بر
 چرکینلگی قبول ایتمز، چرکین اولماز.

یاهو ای خیالی آرقداشم! شیمدیلک کافیدر، گری گیتملی یز. یوقسه یوز سنه
 شو زمانده، شو جزیره ده قالسه ق، ینه او ذاتڭ غرائبِ اجراآتی و عجائبِ
 وظائفنی، یوزدن بریسنه تماماً إحاطه ایدوب تماشا سنده طویامایز.

شیمدی گل! اوستنده دونه جگمز هر عصره برر برر باقه جغز. باق ناصل هر
 عصر، او شمس هدایتدن آلدقلى فیض ایله چیچک آچمشلر! أبو حنیفه،
 شافعی، بایزید بسطامی، شاه گیلانی، شاه نقشبند، امام غزالی، امام ربّانی گبی
 میلیونر منور میوهلر ویریور. مشهوداتمڭ تفصیلاتنی باشقه وقته تعلیق ایدوب،
 او معجزنا و هدایت آدایه بر قسم قطعی معجزاته اشارت ایدن بر صلوات
 گتیرملی یز:

**﴿عَلَى مَنْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيمُ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنَ الْعَرْشِ
 الْعَظِيمِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ أَلْفُ صَلَاةٍ وَ أَلْفُ أَلْفِ سَلَامٍ بَعْدَ حَسَنَاتِ أُمَّتِهِ
 * عَلَى مَنْ بَشَّرَ بِرِسَالَتِهِ التَّوْرَةُ وَ الْإِنْجِيلُ وَ الزَّبُورُ * وَ بَشَّرَ بِنُبُوَّتِهِ**

الْأَرْهَاصَاتُ وَهَوَاتِ الْجِنَّ وَ أَوْلِيَاءُ الْإِنْسِ وَ كَوَاهِنُ الْبَشَرِ * وَ انْشَقَّ
بِإِسَارَتِهِ الْقَمَرُ * سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَ سَلَامٍ بَعْدَ أَنْفَاسِ أُمَّتِهِ *
عَلَى مَنْ جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الشَّجَرُ وَ نَزَلَ سُرْعَةً بِدُعَائِهِ الْمَطَرُ وَ أَظْلَمَتْهُ الْغَمَامَةُ
مِنَ الْحَرِّ وَ شَبَعَ مِنْ صَاعٍ مِنْ طَعَامِهِ مِائَتُ مِنَ الْبَشَرِ وَ نَبَعَ الْمَاءُ مِنْ بَيْنِ
أَصَابِعِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كَالْكُوْثَرِ وَ أَنْطَقَ اللَّهُ لَهُ الضَّبُّ وَ الظَّبْيُ وَ الْجِدْعُ وَ
الدِّرَاعُ وَ الْجَمَلُ وَ الْجَبَلُ وَ الْحَجَرُ وَ الْمَدَرُ صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَ مَا زَاغَ
الْبَصَرُ * سَيِّدِنَا وَ شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَ سَلَامٍ بَعْدَ كُلِّ الْحُرُوفِ
الْمُتَشَكِّلَةِ فِي الْكَلِمَاتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِإِذْنِ الرَّحْمَنِ فِي مَرَايَا تَمَوَّجَاتِ
الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ كُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ قَارِءٍ مِنْ أَوَّلِ النُّزُولِ
إِلَى آخِرِ الزَّمَانِ وَ اغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا يَا إِلَهَنَا بِكُلِّ صَلَاةٍ مِنْهَا * آمِينَ ﴿﴾

(شعاعاتِ معرفۃ النبی نامندہ کی تورکجه بر رسالہ ده و اون طوقونجی
مکتوبده و شو سوزده إجمالاً إشارت ایتدیگمز دلائل نبوتِ احمديه (عصم)
بیان ایتمشم. هم اونده قرآن حکیمک وجوه إعجازی إجمالاً ذکر ایدیلمش. ینه
"لمعات" نامندہ تورکجه بر رسالہ ده و یگرمی بشنجی سوزده قرآنک قرق وجهله
معجزه اولدیغنی إجمالاً بیان و قرق وجوه إعجازینه إشارت ایتمشم. او قرق
وجهده، یالکز نظمده اولان بلاغتی، "إشارات الإعجاز" نامندہ کی بر تفسیر
عربی ده قرق صحیفه ایچنده یازمشم. اگر إحتیاجک وارسه شو اوج کتابه
مراجعت ایده بیلیرسک.)

اون دردنجی رشحه: مخزنِ معجزات و معجزه کبرا اولان قرآن حکیم؛ نبوتِ
احمدیه (عصم) ایله وحدانیتِ إلهیه، او درجه قطعی إثبات ایدیورکه،

باشقه برهانه حاجت بیراقمیور. بز ده اونك تعریفنه و مدار تنقید اولمش بر ایکی لمعهٔ إعجازینه إشارت ایدرز.

ایشته ریمزی بزه تعریف ایدن قرآن حکیم؛ شو کتاب کبیر کائناتک بر ترجمهٔ ازلیه‌سی... شو صحائف ارض و سماده مستتر کنوز اسماء إلهیه‌نک کشافی... شو سطور حادثاتک آلتنده مضمیر حقائقک مفتاحی... شو عالم شهادت پرده‌سی آرقه‌سنده کی عالم غیب جهتندن گلن إلتفاتات رحمانیه و خطابات ازلیه‌نک خزینه‌سی... شو عالم معنویهٔ اسلامییه‌نک گونشی، تملی، هندسه‌سی... عوالم اُخرویه‌نک خریطه‌سی... ذات و صفات و شئون إلهیه‌نک قول شارحی، تفسیر واضحی، برهان ناطقی، ترجمان ساطعی... شو عالم انسانیتک مرئیس، حکمت حقیقیسی، مرشد و هادیس... هم بر کتاب حکمت و شریعت، هم بر کتاب دعا و عبودیت، هم بر کتاب أمر و دعوت، هم بر کتاب ذکر و معرفت گبی؛ بتون حاجات معنویه‌سنه قارشی برر کتاب و بتون مختلف اهل مسالک و مشارب اولان اولیا و صدیقینک، اصفیا و محققینک (هر برینک) مشربلرینه لایق برر رساله إبراز ایدن بر "کتبخانهٔ مقدسه" در.

سبب قصور توهم ایدیلن تکراراتنده کی لمعهٔ إعجازه باق که: قرآن هم بر کتاب ذکر، هم بر کتاب دعا، هم بر کتاب دعوت اولدیغندن ایچنده تکرار مستحسندر، بلکه اُزمردر و اُبلغدر. اهل قصورک ظنی گبی دگل... زیرا ذکرک شأنی؛ تکرار ایله تنویردر. دعانک شأنی؛ ترداد ایله تقریردر. أمر و دعوتک شأنی؛ تکرار ایله تأکیددر. هم هرکس هر وقت بتون قرآنی اوقومغه مقتدر اولاماز. فقط بر سوره‌یه غالباً مقتدر اولور. اونک ایچون اُک مهم مقاصد قرآنیه اکثر اوزون سوره‌لرده درج ایدیلهرک هر بر سوره بر کوچک قرآن حکمنه گچمش. دیمک، هیچ کیمسه‌یی محروم ایتمه‌مک ایچون، توحید و حشر و قصهٔ موسی

گبی بعض مقصدلر تکرار ایدیلیمش. هم جسمانی احتیاج گبی، معنوی حاجات دخی مختلفدر. بعضسنه انسان هر نَفَس محتاج اولور. (جسمه هوا، روحه هو گبی). بعضسنه هر ساعت (بسم الله گبی) و هکذا... دیمک تکرار آیت، تکرر احتیاجدن ایلری گلمش و او احتیاجه إشارت ایدهرک اویاندیروب تشویق ایتمک، هم إشتیاقی و إشتهایی تحریک ایتمک ایچون تکرار ایدر. هم قرآن مؤسسدر. بر دین مینک أساسیدر و شو عالم اسلامیتک تملریدر و حیات اجتماعی بشریه یی دگیشدیروب، مختلف طبقاته، مکرر سؤالرینه جوابدر. مؤسسسه، تثبیت ایتمک ایچون تکرار لازمدر. تأکید ایچون ترداد لازمدر. تأیید ایچون تقریر، تحقیق، تکریر لازمدر. هم، اویله مسائل عظیمه و حقائق دقیقه دن بحث ایدیور که: عمومک قیلرنده یرلشدیرمک ایچون چوق دفعه مختلف صورتلرده تکرار لازمدر. بونکله برابر صورتاً تکراردر، فقط معنا هر بر آیتک چوق معنالی، چوق فائده لری، چوق وجوه و طبقاتی واردر. هر بر مقامده آیری بر معنا و فائده و مقصدلر ایچون ذکر ایدیلیور.

هم قرآنک، مسائل کونیه نك بعضسنده إبهام و إجمالی ایسه؛ إرشادی بر لمعه إعجازدر. اهل الحادک توهم ایتدکلری گبی مدار تنقید اولاماز و سبب قصور دگلدر.

اگر دیسه نك: "عجبا نه دن قرآن حکیم فلسفه نك موجوداتدن بحث ایتدیگی گبی ایتمیور؟ بعض مسائلی مجمل بیراقیر، بعضسنی نظر عمومی یی اوقشایه جق، حس عامّه یی رنجیده ایتمیجه نك، فکر عوامی تعجیز ایدوب یورمیه جق بر صورت بسیطانه ظاهرانده سویله یور؟

جواباً دیرز که: فلسفه، حقیقتک یولنی شاشیرمش اونک ایچون... هم،

گچمش درسلردن و سوزلردن آلاشمسك كه: قرآن حكيم، شو كائناتدن بحث ايدييور؛ تا، ذات و صفات و اسماء إلهيه يي بيلديرسين. يعني بو كتاب كائناتك معانيسي آكلاتديروب، تا خالقني طانيتديرسين. ديمك موجوداته كنديلري ايچون دگل، بلكه موجدلري ايچون باقييور. هم عمومه خطاب ايدييور. علم حكمت ايسه، موجوداته موجودات ايچون باقييور. هم خصوصاً أهل فنّه خطاب ايدييور. اويله ايسه مادام كه قرآن حكيم، موجوداتي دليل ياپييور، برهان ياپييور. دليل ظاهري اولمق، نظر عمومه چابوق آكلاشيلمق گركدرد. هم مادام كه قرآن مرشد، بتون طبقات بشره خطاب ايدر. كترتلي طبقه ايسه، طبقه عوامدر. البته إرشاد ايستر كه؛ لزومسز شيلري إهام ايله إجمال ايتسين و دقيق شيلري تمثيل ايله تقريب ايتسين و مغالطه لره دوشورمه مك ايچون ظاهري نظرلرنده بديهي اولان شيلري، لزومسز بلكه ضررلي بر صورتده تغيير ايتمه مكدر.

مثلا گونشه دير: "دونر بر سراجدر، بر لامبادر." زيرا گونشدن، گونش ايچون، ماهيتي ايچون بحث ايتمه يور. بلكه بر نوع إنتظامك زبرگي و نظامك مركزي اولديغندن، إنتظام و نظام ايسه صانعك آيينه معرفتي اولديغندن بحث ايدييور. اوت دير: ﴿الشَّمْسُ تَجْرِي﴾ "گونش دونر." بو دونر تعبيريله؛ قيش ياز، گيجه گوندوزك دوراننده كي منتظم تصرفات قدرتي إخطار ايله عظمت صانعي إفهام ايدر. ايشته بو دونمك حقيقتي نه اولورسه اولسون، مقصود اولان و هم منسوج، هم مشهود اولان إنتظامه تأثير ايتمز. هم دير: ﴿وَجَعَلْنَا الشَّمْسَ سِرَاجًا﴾ شو سراج تعبيريله، عالمي بر قصر صورتنده، ايچنده اولان اشيا ايسه؛ إنسانه و ذي حياته إحضار ايديلمش مزینات و مطعومات و

لوازمات اولدیغنی و گونش دخی مسخر بر مومدار اولدیغنی إخطار ایله رحمت و إحسان خالقى إفهام ایدر. شیمدی باق شو سرسم و گوهزه فلسفه نه دیر؟ باق دییور که:

"گونش، بر کتله عظیمه مایعه ناریه در. اوندن فیلامش اولان سیاراتی اطرافنده دوندیروب، جسامتی بو قدر، ماهیتی بویله در شویله در." موحش بر دهشتدن، مدهش بر حیرتدن باشقه، روحه بر کمال علمی ویرمیور. بحث قرآن گبی ایتمیور. بوکا قیاسا باطنًا قوف، ظاهرًا مطمئن فلسفی مسئله لرک نه قیمته اولدیغنی آکلارسک. اونک شعشعه صوریسنه آلدانوب، قرآنک غایت معجزنما بیانه قارشى حرمتسزلك ایتمه!...

﴿اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ شِفَاءً لَنَا وَلِكَاتِبِهِ وَآمَثَالِهِ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ مُوَسًّا لَنَا وَ لَهُمْ فِي حَيَاتِنَا وَ بَعْدَ مَوْتِنَا وَ فِي الدُّنْيَا قَرِينًا وَ فِي الْقَبْرِ مُوَسًّا وَ فِي الْقِيَامَةِ شَفِيعًا وَ عَلَى الصِّرَاطِ نُورًا وَ مِنَ النَّارِ سِتْرًا وَ حِجَابًا وَ فِي الْجَنَّةِ رَفِيقًا وَ إِلَى الْخَيْرَاتِ كُلِّهَا دَلِيلًا وَ إِمَامًا بِفَضْلِكَ وَ جُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ رَحْمَتِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ آمِينَ ﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيمُ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ﴾

إخطار: عربی رساله النورده اون دردنجی رشحه نك آلتی قطره سی، باخصوص دردنجی قطره نك آلتی نكته سی؛ قرآن حکیمك قرق قدر أنواع إعجازندن اون بشنی بیان ایدر. اوکا إكتفاء بوراده إختصار ایتدك. ایسترسه ك اوکا مراجعت ایت، بر خزینه معجزات بولورسك.

یگرمنجی سوز

(ایکی مقامدر)

برنجی مقام

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبُحُوا بَقْرَةً ۖ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾

بر گون شو آیتلری اوقورکن ایلیسک إلقاتنه قارشى قرآن حکیمک فیضندن اوچ نکتہ إلهام ایدیلدی. وسوسه نك صورتی شودر:

دیدى كه: "دیرسكز: قرآن معجزه در. هم نهایتسز بلاغته در. هم، عمومہ هر وقتده هدایتدر. حالبوکه، شویله بعض حادثات جزئیہ یی تاریخواری بر صورتده مصرانه تکرار ایتمکده نه معنا وار؟ بر اینگی کسمک گبی بر واقعۀ جزئیہ یی، او قدر مهمّ توصیفات ایله بویله ذکر ایتمک، حتّی او سورۀ عظیمه یه ده ﴿البَقَرَة﴾ تسمیه ایتمکده نه مناسبت وار؟ هم ده آدمه سجده اولان حادثه، صرف بر أمر غیبیدر. عقل اوکا یول بولاماز. قوی بر ایماندن سوگره تسلیم و إذعان ایدیله بیلیر. حالبوکه قرآن، عموم اهل عقله درس ویریور. چوق یرلرده ﴿أَفَلَا يَعْقِلُونَ﴾ دیر، عقله حواله ایدر. هم طاشلرک تصادفی اولان بعض حالات طبیعیه سنی أهمیتله بیان ایتمکده نه هدایت وار؟"

إلهام اولونان نكته لرك صورتی شودر:

برنجی نكته: قرآن حكيمده چوق حادثات جزئيه واردر كه، هر برينسك آرقه سنده بر دستور كلّی صاقلانمش و بر قانون عمومينك اوجی اولارق گوستريلیور. ناصلكه، ﴿عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا﴾ حضرت آدمك ملائكه لره قارشى قابليت خلافت ايچون بر معجزه سى اولان تعليم اسمادر كه، بر حادثه جزئيه در. شويله بر دستور كلّينك اوجيدر كه: نوع بشره جامعيت استعداد جهتيله تعليم اولونان حدسز علوم و كائناتك انواعنه محيط پك چوق فنون و خالقك شئونات و اوصافنه شامل كترتلى معارفك تعليميدر كه؛ نوع بشره دگل يالگز ملائكه لره، بلكه سماوات و ارض و طاغله قارشى امانت كبراي حمل دعواسنده بر رجحانيت ويرمش. و هيئت مجموعه سيله ارضك بر خليفه معنويسى اولديغنى قرآن إفهام ايتديكى مثلولو؛ ملائكه لرك آدمه سجده سيله برابر، شيطانك سجده ايتمه سى اولان حادثه جزئيه غيبيه، پك گنيش بر دستور كلّيه مشهوده نك اوجى اولديغى گي، پك بيوك بر حقيقتى احساس ايدیور. شويله كه:

قرآن، شخص آدمه ملائكه لرك اطاعت و انقياديني و شيطانك تكبر و إمتناعنى ذكر ايتمسييله؛ نوع بشره كائناتك اكثر مادّی انواعلى و او انواعك معنوى ممتللى و مؤكلىرى مسخر اولدقلىرى و نوع بشرك حاسه لرينك بتون استفاده لرينه مهيا و منقاد اولدقلىرى إفهام ايتمكله برابر؛ او نوعك استعداداتنى بوزان و ياكلىش يوللره سوق ايدن موادّ شريه ايله اونلرك ممتللى و سكنه خبيثه لرى، او نوع بشرك طريق كمالاتنده نه بيوك بر انگل، نه مدهش بر دشمن تشكيل ايتديگنى إخطار ايدهرك، قرآن معجز البيان بر تك آدمله (عس) جزئى حادثه يي قونوشورك، بتون كائناتله و بتون نوع بشرله بر مكالمه علويه ايدیور.

ایکنجی نکته: مصر قطعہ سی، قومستان اولان صحرائِ کبیرک بر پارچہ سی اولدیغندن نیل مبارکک فیضیله غایت محصولدار بر تارلا حکمنه گچدیگندن، او جهنمغون صحرا قومشولغنده شویله جنت مثال بر موقع مبارکک بولونماسی، فلاح و زراعتی اہالیسندہ پک مرغوب بر صورتہ گتیرمش و او سکنہنک سچیہ سنہ اویله تثبیت ایتمش کہ، زراعتی قدسیہ و واسطۂ زراعت اولان بقری و ثوری مقدس، بلکہ معبود درجہ سنہ چیقارمش. حتیٰ او زماندہ کی مصر ملتی ثورہ، بقرہ عبادت ایتمک درجہ سنہ بر قدسیت ویرمشلر. ایشته او زماندہ بنی اسرائیل دخی، او قطعہ دہ نشئت ایدیوردی و او تربیہ دن بر حصہ آلدقلى، عجل مسئلہ سندن آکلاشیلیور.

ایشته قرآن حکیم، حضرت موسیٰ علیہ السلامک رسالتیله، او ملتک سچیہ لرینہ گیرمش و استعداد لرینہ ایشله مش اولان او بقرپرستلک مفکورہ سنی کسوب ئولدیردیگنی، بر بقرک ذبحی ایله افہام ایدیور.

ایشته شو حادثۂ جزئیہ ایله بر دستور کلی یی، هر وقت، هم هرکسہ غایت لزوملی بر درس حکمت اولدیغنی علوی بر إعجاز ایله بیان ایدر.

بوکا قیاسا بیل کہ: قرآن حکیمده بعض حادثات تاریخیہ صورتندہ ذکر ایدیلن جزئی حادثہ لر، کلی دستورلرک اوجلریدر. حتیٰ چوق سورہ لردہ ذکر و تکرار ایدیلن قصۂ موسیٰ نک یدی جملہ لرینہ مثال اولارق لمعاتدہ إعجاز قرآن رسالہ سندہ او جزئی جملہ لرک هر بر جزئک ناصل مهم بر دستور کلی یی تضمّن ایتدیگنی بیان ایتمشز. ایسترسہک او رسالہ یه مراجعت ایت.

اوچنجی نکته: ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَقَّقُ فَيَخْرُجُ

مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَّا يَلْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٣٣٠﴾

شو آیتی اوقورکن، موسوس دیدی که: "هرکسه معلوم و عادی اولان طاشلرک شو فطری بعض حالاتِ طبیعیه‌سنی، اُکْ مهم و بیوک مسئله‌لر صورتنده بحث و بیانده نه معنا وار، نه مناسبت وار، نه احتیاج وار؟"

شو وسوسه‌یه قارشى فیض قرآندن شویله بر نکته إلهام ایدیلدی:

أوت، مناسبت وار و احتیاج وار. هم او درجه بیوک بر مناسبت و اهمیتلی بر معنا و او درجه معظم و لزوملی بر حقیقت وار که، آنجق قرآنک ایجاز معجزی و لطف إرشادیه بر درجه بسیطلشدیرلمش و إختصار ایدیلمش. أوت إعجاز قرآنک بر أساسی اولان ایجاز، هم هدایت قرآنک بر نوری اولان لطف إرشاد و حسن إفهام، إقتضا ایدیورلر که:

قرآنک مخاطبلری ایچنده اکثریتی تشکیل ایدن عوامه قارشى کلی حقیقتلری و درین و عمومی دستورلری، مألوف و جزئی صورتلر ایله گوسترلسین و فکرلری بسیط اولان عمومی عوامه قارشى، معظم حقیقتلرک یالکز اوجلری و بسیط بر صورتی گوسترلسین. هم عادت پرده‌سی تحتنده و زمینک آلتنده خارق العاده اولان تصرفات إلهیه، إجمالاً گوسترلسین. ایشته بو سرّه بناءدر که، قرآن حکیم شو آیتله دیور:

أی بنی إسرائيل و أی بنی آدم! سزله نه اولمش که: قبلریکز طاشدن داها جامد و داها زیاده قاتیلانمشد. زیرا گورمیور میسکزه، او پک سرت و پک جامد و طویراق آلتنده بر طبقه عظیمه تشکیل ایدن او قوجه طاشلر، او قدر أوامر إلهیه قارشى مطیع و مسخر و إجرات ربّانیه آلتنده او قدر یوموشاق و

أمربرد كه، هواده آغاجلرڭ تشكىلنده تصرفاتِ إلهيه نه درجه سهولتله جريان ایدیور. اویله ده؛ تحت الزمین و او سرت، صاگیر طاشلرده او درجه سهولت و إنتظام ایلله، حتّی طمارلره قارشى قانڭ جولانى گبی منتظم صو جدوللری (حاشیه) و صو طمارلری، کمالِ حکمتله او طاشلرده مقاومت گورمیهرك جريان ایدیور.

هم هواده نباتات و آغاجلرڭ دالترینڭ سهولتله صورتِ إنتشاری گبی؛ او درجه سهولتله کوکلرڭ نازك طمارلری، یر آلتنده کی طاشلرده ممانعت گورمیهرك أوامرِ إلهی ایلله منتظمًا إنتشار ایتدیگنی قرآنِ إشارت ایدیور و گنیش بر حقیقتی، شو آیتله درس ویریور و او درس ایلله، او قساوتلی قلیله بو معنایی ویریور و رمزًا دیور:

أی بنی اسرائیل و آی بنی آدم! ضعف و عجزیڭز ایچنده ناصل بر قلب طاشیورسڭز كه، اویله بر ذاتڭ أوامرینه قارشى او قلب قساوتله مقاومت ایدیور. حالبوکه او قوجه سرت طاشلرڭ طبقهٔ معظّمهسی، او ذاتڭ أوامری اوڭنده کمالِ إنقیادله قراڭلقده نازك وظیفه‌لرینی مکّمّل ایفا ایدیورلر.

(حاشیه): أوت، زمین دینلن محتشم و سیّار سرايڭ تمل طاشی اولان طاش طبقه‌سنڭ فاطرِ ذو الجلال طرفندن توظیف ایدیلن اڭ مهمّ اوج وظیفه‌یی بیان ایتمک، آنجق قرآنه یاقیشیر.

ایشته برنجی وظیفه‌سی: طوپراڭڭ، قدرتِ ربّانیه ایلله نباتاته آنالق ایدوب یتیشدیردیگی گبی، قدرتِ إلهیه ایلله طاش دخی طوپراغه دایه‌لك ایدوب یتیشدیریور.

ایکنجی وظیفه‌سی: زمینڭ بدننده دورانِ دم حکمنده اولان صولرڭ منتظم جولاننه خدمتیدر.

اوچنجی وظیفهٔ فطریه‌سی: چشمه‌لرڭ و ایرماقلرڭ، عیون و أنهارڭ منتظم بر میزان ایلله ظهور و دواملرینه خزینه‌دارلق ایتمکدر. أوت طاشلر، بتون قوّتیه و آغزلرینڭ طولوسیه آقیتدقلری آبِ حیات صورتنده، دلائل وحدانیتی زمین یوزینه یازوب سربیر.

إطاعتسزلك گوسترميورلر. بلکه او طاشلر، طوپراق اوستنده بولونان بتون ذوی الحياته، آب حياته برابر سائر مدار حياتلرینه اویله بر خزینه دارلق ایدیور و اویله بر عدالتله تقسیماته وسیله در و اویله بر حکمتله توزیعاته واسطه اولویور که، حکیم ذو الجلالک دست قدرتنده، بالمومی گبی و بلکه هوا گبی یوموشاقدرد، مقاومتسزدر و عظمت قدرتنه قارشی سجدهدهدر. زیرا طوپراق اوستنده مشاهده ایتدیگمز شو مصنوعات منتظمه و شو حکمتلی و عنایتلی تصرفات إلهیه مثللو، زمین آلتنده عیناً جریان ایدیور. بلکه حکمة داها عجیب و إنتظامجه داها غریب بر صورتده حکمت و عنایت إلهیه تجلی ایدیور. باقکڑ! أك سرت و حسسز او قوجه طاشلر، ناصل بالمومی گبی أوامر تکوینیه قارشی یوموشاقلق گوستریورلر و مأمور إلهی اولان او لطیف صولره، او نازک کوکلره، او ایپک گبی طمارلره او درجه مقاومتسز و قساوتسزدر. گویا بر عاشق گبی، او لطیف و گوزلرک تماسیله قلبی پارچه لایور، یولرنده طوپراق اولویور.

هم ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ ایله شویله بر حقیقت معظمه نك اوجنی گوستریور که: "طلب رؤیت" حادثه سنده، مشهور طاغک تجلی ایله پارچه لائمی و طاشلرینک طاغیلماسی گبی؛ عموم روی زمینده اصلی صودن إنجماد ایتمش عادتاً یکپاره طاشلردن عبارت اولان اکثر طاغلرک زلزله ویا بعض حادثات أرضیه صورتنده تجلیات جلالیه ایله او طاغلرک یوکسک ذروه لرندن او خشیت ویریچی تجلیات جلالیه نك ظهوریله طاشلر پارچه لانه رق، بر قسمی اوفالانوب طوپراغه قلب اولوب، نباتاته منشأ اولور. دیگر بر قسمی طاش قالارق، یووارلانوب دره لره، اووالره طاغیلوب، سکنه زمینک مسکنی گبی بر چوق ایشلرنده خدمتکارلق ایده رک و مخفی بعض حکم و منافع ایچون قدرت و حکمت إلهیه سجده إطاعت ایده رک، دساتیر حکمت سبحانییه

أمربر شكلى آليورلر. ألبته او خشيتدن، او يوكسك موقعى ترك ايدوب متواضعانه آشاغى يرلرى إختيار ايتمك و او مهمّ منفعتلره سبب اولمق بيهوده اولمايوب، باشى بوش دگل و تصادفى دخى اولماديغنى، بلکه بر حكيم قديرك تصرفات حكيمايه سيله، او إنتظامسزلق ايچنده ظاهر نظره گورونمەين بر إنتظام حكيمايه بولونديغنه دليل ايسه؛ او طاشلره متعلق فائدهلر، منفعتلر و اونلر اوستنده يووارلاندقلى طاغك جسدينه گيديريلن و چيچك و ميوهلرک مرصعاتيله منقش و مزین اولان گوملكلرک کمال إنتظامى و حسن صنعى؛ قطعى، شبهه سز شهادت ايدر.

ايشته شو اوچ آيتك، حڪمت نقطه نظرندە نه قدر قيمتدار اولديغنى گوردیگز. شيمدى باقز قرآنك لطافت بياننه و إعجاز بلاغتنه؛ ناصل شو ذكر اولونان بيوك و گنیش و أهيتلى حقيقتلرک اوچلرينى اوچ فقره ايچنده اوچ واقعه مشهوره و مشهوده ايله گوسترييور و مدار عبرت اوچ حادثه أخرىي خاطرلا تمقله لطيف بر إرشاد ياپار، مقاومتسوز بر زجر ايدر.

مثلا: ايكنجى فقره ده دير: ﴿وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَشَّقُّ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾

شو فقره ايله حضرت موسى عليه السلامك عصاصنه قارشى كمال شوق ايله إنشفاق ايدوب اون ايكي گوزندن اون ايكي چشمه آقيتان طاشه إشارت ايتمكله، شويله بر معنای إفهام ايدييور و معنا دييور: أى بنى إسرائيل! بر تك معجزه موسى يه (عس) قارشى قوجه طاشلر يوموشار، پارچه لانير. يا خشيتندن ويا سرورندن آغلايه رق سيل گي ياش آقيتديغى حالده، هانگى إنصافله بتون معجزات موسويه يه (عس) قارشى تمرّد ايدهرک آغلامه يوب، گوزيگز جمود و قلبگز قاتيلق ايدييور.

هم اوچنجی فقرهده دیر: ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾

شو فقره ایله طور سیناده کی مناجات موسویهده (عس) وقوع بولان تجلیه جلالیه هیئتندن قوجه طاغ پارچه لایوب طاغیلماسی و او خشیتدن طاشلرک اطرافه یووارلامسی اولان واقعیه مشهوره یی إخطار ایله شویله بر معنایی درس ویریور که: ای قوم موسی (عس)! ناصل، اللهدن قورقما یورسکمز؟ حالبوکه طاشلردن عبارت اولان طاغلا، اونک خشیتندن ازیلوب طاغیلیور و سزدن أخذ میثاق ایچون اوستگزده جبل طوری طوتدیغنی، هم طلب رؤیت حادثه سنده طاغک پارچه لایمسنی بیلوب و گوردیگمز حالده، نه جسارتله اونک خشیتندن تیزه میوب، قلبکزی قاتیلک و قساوتده بولوندیریورسکمز؟

هم برنجی فقرهده دیور: ﴿وَإِنَّ مِنَ الْحَجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾

بو فقره ایله طاغلردن نبعان ایدن نیل مبارک، دجله و فرات گبی ایرماقلری خاطرلا تمقله، طاشلرک اؤامر تکوینییه قارشنی نه قدر خارقه نما و معجزه واری بر صورتده مظهر و مسخر اولدیغنی إفهام ایدر و اونکله بویله بر معنایی متیقظ قلبله ویریور که: شویله عظیم ایرماقلرک ألبته ممکن دگل، شو طاغلر حقیقی منبعلی اولسون. چونکه فرضا او طاغلر تماماً صو کسلیسه و محروطی برر حوض اولسه لر، او بیوک نهرلرک شویله سرعتلی و کثرتلی جریانلرینه موازنه یی غائب ایتمه دن، بر قاچ آی آنجق طایانه بیلیرلر. و او کثرتلی مصارفه قارشنی غالباً بر متره قدر طوپراقده نفوذ ایدن یاغمور، کافی واردات اولاماز. دیمک که، شو أنهارک نبعانلری، عادی و طبیعی و تصادفی بر ایش دگلدر. بلکه پک خارقه بر صورتده فاطر ذو الجلال، اولری صرف خزینئه غیبدن آقیتدیریور.

ایشته بو سرّه إشارةً بو معنایی إفاده ایچون حدیثده روایت ایدیلیور که: "او اوچ نهرک هر برینه جنتدن برر قطره هر وقت طاملايور و اوندن برکتیدرلر." هم بر روایتده دینلمش که: "شو اوچ نهرک منبعلی جنتدندر." شو روایتک حقیقتی شودر که: مادام أسبابِ مادّیه، شونلرک بو درجه کثرتلی نبعانه قابل دگلدر. البته منبعلی، بر عالم غیبده در و گیزی بر خزینهُ رحمتدن گلیر که، مصارف ایله وارداتک موازنه سی دوام ایدر.

ایشته قرآن حکیم، شو معنایی إخطار ایله شویله بر درس ویریور که، دیر: **أَيُّ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَ أَى بَنِي آدَمَ! قَلْب قَاتِلَغى وَ قَسَاوَتَكْزَلَه اويله بر ذاتِ ذُو الْجَلَالِکْ اُوامرینه قارشى إطاعتسزلک ایدیورسکْز و اويله بر شمسِ سرمدینک ضیایِ معرفتنه غفلتله گوزلریکْزی یومویورسکْز که، مصریکْزی جنت صورتنه چویرن نیلِ مبارک گبی قوجه نهرلی، عادى جامد طاشلرک آغزلردن آقیتوب معجزاتِ قدرتنی، شواهدِ وحدانیتنی او قوجه نهرلرک قوّت و ظهور و إفاضه لری درجه سنده کائناتک قلبنه و زمینک دماغنه ویره رک، جنّ و إنسک قلوب و عقولنه إصالة ایدیور. هم حسسز، جامد بعض طاشلری بویله عجیب بر طرزده (حاشیه) معجزاتِ قدرتنه مظهر ایتمه سی؛ گونشک ضیاسی گونشی گوستردیگی**

(حاشیه): نیلِ مبارک، جبلِ قمردن چیقدیگی گبی، دجله نك اُك مهمّ بر شُعبه سی، وان ولایتدن مکس ناحیه سنده بر قایانک مغاره سندن چیقیور. فراتک ده مهمّ بر شُعبه سی، دیادین طرفلرنده بر طاغک اُنکندن چیقیور. طاغلرک اصلی، خلقةً بر مادّه مایعه دن إنجماد ایتمش طاشلر اولدیغی فنّا ثابتدر. تسیحاتِ نبویه دن اولان **﴿سُبْحَانَ مَنْ بَسَطَ الْأَرْضَ عَلَى مَاءٍ جَمَدٍ﴾** قطعی دلالت ایدیور که: أصلِ خلقتِ أرض شویله در که: صو گبی بر مادّه، امرِ إلهی ایله إنجماد ایدر، طاش اولور. طاش، إذنِ إلهی ایله طوپراق اولور. تسیحده کی أرض لفظی، طوپراق دیمکدر. دیمک او صو، چوق یوموشاقدِر؛ اوستنده طورماز. طاش چوق سرتدر، اوندن استفاده ایدیلمز. اونک ایچون حکیم رحیم، طوپراغی طاش اوستنده سره ر، ذوی الحیاته مقرّ ایدر.

گبی، او فاطرِ ذو الجلالی گوستردیگی حالدده، ناصل اونک او نورِ معرفتنه قارشی کور اولوب گورمیورسکوز؟

ایشته شو اوچ حقیقته ناصل بر بلاغت کیدیرلمش گور. و بلاغتِ إرشادیهیه دقت ایت. عجباً هانگی قساوت و قاتیلوق واردر که، بویله حرارتلی شو بلاغتِ إرشاده قارشی طایانه بیلسین، ازیلمه سین؟

ایشته باشند بورایه قدر آکلا دگسه، قرآن حکیمک إرشادی بر لمعه إعجازینی گور، الله شکر ایت.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿اللَّهُمَّ فَهَمْنَا أَسْرَارَ الْقُرْآنِ كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى وَوَفَّقْنَا لِعِزِّهِ أَمِينَ

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ﴾

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ الْحَكِيمُ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ

أَجْمَعِينَ﴾

یگرمنجی سوزک ایکنجی مقامی

(معجزاتِ انبیا یوزنده پارلایان بر لمعهٔ إعجازِ قرآن)
آخرده کی ایکی سؤال و ایکی جوابه دقت ایت.

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾

اون درت سنه اول، (شیمدی اوتوز سنه دن گجدی) شو آیتک بر سرینه دائر
إشارات الإعجاز نامنده کی تفسیرمده عربی العبارة بر بحث یازمشدم. شیمدی
آرزولری بنجه اُهمیتلی اولان ایکی قارداشم، او بحثه دائر تورکجه اولارق بر
پارچه ایضاح ایستدیلر. بن ده جنابِ حَقِّک توفیقنه إعتماَدًا و قرآنک فیضنه
إستنادًا دییورم که:

بر قَوله گوره کتابِ مبین، قرآندن عبارتدر. یاش و قورو، هر شی ایچنده
بولوندیغنی، شو آیتِ کریمه بیان ایدیور. اويله می؟ اوت، هر شی ایچنده
بولونور. فقط هرکس هر شیئی ایچنده گوره مز. زیرا مختلف درجه لرده بولونور.
بعضًا چکردکلری، بعضًا نولهلی، بعضًا إجماللری، بعضًا دستورلری، بعضًا
علامتلی؛ یا صراحةً، یا إشارةً، یا رمزًا، یا إبهامًا، یا إخطار طرزنده بولونورلر.
فقط إحتیاجه گوره و مقصدِ قرآنه مناسب بر طرزده و إقتضایِ مقام مناسبتنده
شو طرزلرک بریسیله إفاده ایدیلیور. أزجمله:

بشرک صنعت و فن جهتنده کی ترقیاتلرینک نتیجه سی اولان خوارق صنعت و غرائب فن اولارق طیاره، الکتریک، شمندوفر، تلغراف گبی شیرلر وجوده گلمش و بشرک حیات مادیه سنده ائک بیوک موقع آلمشدر. آلبته عموم نوع بشره خطاب ایدن قرآن حکیم، شونلری مهمل بیراقماز. اوت بیراقمامش. ایکی جهت ایله اولنره ده إشارت ایتمشدر:

برنجی جهت: معجزات انبیا صورتیله...

ایکنجی قسم شودر که: بعض حادثات تاریخیه صورتنده إشارت ایدر. اؤزجمله: ﴿قَتَلَ أَصْحَابُ الْأَخْذُودِ * النَّارِ ذَاتِ الْوُقُودِ * إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ * وَ هُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ * وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ کذا: (حاشیه ۱) ﴿فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ * وَ خَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ﴾ گبی آیتلره شمندوفره إشارت ایتدیگی گبی، ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضَيُّ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ (حاشیه ۲) آیتی، پک چوق أنواره، أساره إشارتله برابر الکتریکه دخی رمز ایدیور. شو ایکنجی قسم، هم چوق ذاتلر اولنره اوغراشدیغندن،

(حاشیه ۱): شو جمله إشارت ایدیور که: شمندوفر. عالم اسلامی أسارت آلتنه آلمشدر. کافرلر اونکله اسلامی مغلوب ایتمشدر.

(حاشیه ۲): ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضَيُّ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ﴾ جمله سی، او رمزی ایشیقلا ندیریور.

هم چوق دقت و ايضاحه محتاج اولديغندن و هم چوق اولديغندن؛ شيمدليك شمندوفر و الكتريقه اشارت ايدن شو آيتلرله اکتفا ايدوب او قيوبي آچميه جغم.

برنجی قسم ايسه، معجزات انبيا صورتنده اشارت ايدیور. بز دخی او قسمدن بعض نمونه لری مثال اولارق ذکر ایده جگر.

مقدمه: ايشته قرآن حکيم؛ انبيالری، انسانك جماعتلرينه ترقیات معنويه جهتنده برر پیشدار و امام گوندردیگی گبی؛ ینه انسانلرک ترقیات مادّیه صورتنده دخی او انبیانك هر برینك ائنه بعض خارقه لر ویروب ینه او انسانلره برر اوسته باشی و استاد ایتمشدر. اولره مطلق اولارق ایتباعه أمر ایدیور. ايشته انبیالرک معنوی کمالاتنی بحث ایتمکله انسانلری اولردن استفاده به تشویق ایتدیگی گبی، معجزاتلردن بحث دخی؛ اولرک نظیره لرینه یتیشمگه و تقلیدلرینی یاپمغه بر تشویقی ایشمام ایدیور.

حتی دینله بیلیر که: معنوی کمالات گبی مادّی کمالاتی و خارقه لری دخی اُك اُول معجزه الی نوع بشره هدیّه ایتمشدر. ايشته حضرت نوحك (علیه السلام) بر معجزه سی اولان سفینه.. و حضرت یوسفك (علیه السلام) بر معجزه سی اولان ساعتی اُك اُول بشره هدیّه ایدن، دست معجزه در. بو حقیقته لطیف بر ایشارتر که: صنعتکارلرک اکثری، هر بر صنعتده برر پیغمبری پیر ایتخاذا ایدیور. مثلاً گمیجیلر حضرت نوحی (علیه السلام)، ساعتجیلر حضرت یوسفی (علیه السلام)، ترزیلر حضرت ادریسی (علیه السلام).

اوت مادام قرآنك هر بر آیتی، چوق وجوه ایشادی و متعدد جهات هدایتی اولدیغنی اهل تحقیق و علم بلاغت ایتفاق ایتمشلر. اويله ايسه قرآن معجز

البيانك اُكْ پارلاق آيتلری اولان معجزاتِ أنبيا آيتلری؛ برر حکایه تاريخیه اولارق دگل، بلکه اولر چوق معانی إرشادیه یی تضمّن ایدیورلر. أوت، معجزاتِ أنبیایی ذکر ایتمسيله فن و صنعتِ بشریه نك نهایت حدودینی چیزیور. اُك ایلری غایاتنه پارمق باصیور. اُك نهایت هدفلرینی تعین ایدیور. بشرك ارقه سنه دست تشویقی ووروب او غایه یه سوق ایدیور. زمانِ ماضی، زمانِ مستقبل تخملرینك مخزنی و شئوناتك آیینه سی اولدیغی گبی؛ مستقبل دخی ماضینك تارلاسی و أحوالئك آیینه سیدر. شیمدی مثال اولارق او چوق واسع منبعدن یالکز بر قاچ نمونه لرینی بیان ایده جگز:

مثلا: حضرت سلیمان علیه السلامك بر معجزه سی اولارق تسخیرِ هوایی بیان ایدن: ﴿وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ﴾ آیتی؛ "حضرت سلیمان، بر گونده هواده طیران ایله ایکی آیلق بر مسافه یی قطع ایتمشدر" دیر.

ایشته بونده إشارت ایدیور که: بشره یول آچیقدر که، هواده بویله بر مسافه یی قطع ایتسین. او یله ایسه ای بشر! مادام سکا یول آچیقدر. بو مرتبه یه یتیش و یاناش. جنابِ حق، شو آیتك لسانیه معنًا دیور: "ای انسان! بر عبدم، هواءِ نفسنی ترك ایتدیگی ایچون هوایه بیندیردم. سز ده نفسك تبیللگنی بیراقوب بعض قوانینِ عادتمدن گوزلجه إستفاده ایتسه كز، سز ده بینه ییلیرسكز."

هم حضرت موسی علیه السلامك بر معجزه سنی بیان ایدن: ﴿فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ إلی آخر... بو آیت إشارت ایدیور که: زمین تحتنده گیزی اولان رحمت خزینه لرندن، بسیط آلترلله إستفاده ایدیه ییلیر. حتّی طاش گبی بر سرت یرده، بر عصا ایله آب حیات جلب ایدیه ییلیر. ایشته شو آیت، بو معنا ایله بشره دیر که: "رحمتك اُك لطیف

فيضى اولان آب حياتى، بر عصا ايله بولايلىرسكز. اويله ايسه هايدى چاليش بول! "جناب حق شو آيتك لسان رمزيله معنا دييور كه: "أى إنسان! مادام بگا اعتماد ايدن بر عبدملك ألنه اويله بر عصا ويرييورم كه: هر ايستديكى يرده آب حياتى اونكله چكر. سن ده بنم قوانين رحتمه إستناد ايتسهك؛ شويله اوگا بگز وياخود اوگا ياقين بر آلتى ألده ايدهبيليرسك، هايدى ايت! "ايشته بشر ترقياتك مهملرندن بريسى؛ بر آلتك ايجاديدر كه: أكثر يرلرده وورولديغى وقت صوبي فيشقيرتويور. شو آيت، اوندن داها ايلرى، نهايات و غايات حدوديني چيزمشدر. ناصلكه أولكى آيت، شيمديكى حال حاضر طياره دن چوق ايلرى نهايتلرينك نقطه لريني تعيين ايتمشدر.

هم مثلاً: حضرت عيسى عليه السلامك بر معجزه سنه دائر: ﴿وَأُتِىَ الْأُكْمَ وَالْأَبْرَصَ وَ أَحْيَى الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ قرآن، حضرت عيسى عليه السلامك ناصل أخلاق علويه سنه إتباعه بشرى صريحاً تشويق ايدر. اويله ده، شو ألنده كى صنعت عاليه يه و طب ربانى يه، رمزاً ترغيب ايدويور. ايشته شو آيت إشارت ايدويور كه: "ألك مزمن دردله دخى درمان بولونه بيلير.

اويله ايسه أى إنسان و أى مصيبتزده بنى آدم! مايوس اولمايگز. هر درد، (نه اولورسه اولسون) درمانى ممكندر. آرايگز، بولگز. حتى ئولومه ده موقت بر حيات رنگى ويرمك ممكندر. "جناب حق، شو آيتك لسان إشارتيله معنا دييور كه: "أى إنسان! بنم ايچون دنياي ترك ايدن بر عبدمه ايكى هديه ويردم. برى، معنوى دردلك درمانى؛ برى ده، مادى دردلك علاجى...

ايشته ئولش قبلر نور هدايتله ديريلييور. ئولش گى خسته لر دخى، اونك نفسييله و علاجيله شفا بولويور. سن ده بنم أجزاخانه حكتمده هر درديكه

دوا بولا بیلیرسڭ. چالیش، بول! ألبته آراسهڭ بولورسڭ. "ایشته بشرڭ طب جهتنده کی شیمدیکی ترقیاتندن چوق ایلریده کی حدودینی، شو آیت چیزییور و اوڭا إشارت ایدیور و تشویق یاییور.

هم مثلاً حضرت داود علیه السلام حقّنده: ﴿وَالنَّالُ الْحَدِيدَ ۖ وَآتَيْنَاهُ

الْحِكْمَةَ وَفَصَلَ الْخِطَابِ﴾

حضرت سلیمان علیه السلام حقّنده: ﴿وَأَسْلَمْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ﴾ آیتلری

إشارت ایدیورلر که: تلینِ حدید، اڭ بیوک بر نعمتِ إلهیه در که؛ بیوک بر پیغمبرینڭ فضلنی، اونڭله گوسترییور. اوت تلینِ حدید، یعنی دمیری خور گبی یوموشاتمق و نحاسی اریتمک و معدنلری بولق، چیقارمق؛ بتون مادی صنایع بشریه نڭ اصلی و آناسیدر و اساسی و معدنیدر. ایشته شو آیت إشارت ایدیور که: "بیوک بر رسوله، بیوک بر خلیفه زمین، بیوک بر معجزه صورتنده، بیوک بر نعمت اولارق؛ تلینِ حدیددر و دمیری خور گبی یوموشاتمق و تل گبی اینجه لتمک و باقیری اریتمکله اکثر صنایع عمومیه یه مدار اولمقدّر." مادام بر رسوله، هم خلیفه یعنی هم معنوی هم مادی بر حاکمه، لساننه حکمت و ألنه صنعت ویرمش. لساننده کی حکمتیه صریحاً تشویق ایدر. ألبته أَلنده کی صنعتیه دخی ترغیب إشارتی وار. جنابِ حق، شو آیتڭ لسانِ إشارتیه معنأ دییور:

"أی بنی آدم! أوامرِ تکلیفیه مه إطاعت ایدن بر عبدیمڭ لساننه و قلبنه اوپله بر حکمت ویردم که: هر شیئی کمالِ وضوح ایله فصل ایدوب حقیقتی گوسترییور و ألنه ده اوپله بر صنعت ویردم که؛ أَلنده بالومی گبی دمیری هر شکله چویرر، خلیفه لک و پادشاهلغنه مهم قوّت أَلده ایدر. مادام بو ممکندر،

ويريلييور. هم أهْميتليدر. هم حياتِ اجتماعيه كُزده اوڭا چوق محتاجسكُز. سز ده أوامرِ تكوينيه مه إطاعت ايتسه كُز، او حكمت و او صنعت سزه ده ويريله بيلير. مرورِ زمانله يتيشير و ياناشه بيليرسكُز. "ايشته بشركُ صنعت جهتنده اُك ايلري گيتمه سي و مادّي قوّت جهتنده اُك مهمّ إقتدار ألدّه ايتمه سي؛ تليين حديد ايله در و إذابّه نحاس ايله در. آيتده نحاس، "قطر" ايله تعبير ايديلمش. شو آيتلر، عموم نوعِ بشركُ نظريني شو حقيقتّه چويرييور و شو حقيقتكُ نه قدر أهْميتلي اولديغني تقدير ايتمه ين اُسكي زمانِ انسانلرينه و شيمديكي تبيللرينه شدّتله إخطار ايدييور...

هم مثلاً: حضرتِ سليمان عليه السلام تحتِ بلقيسي ياننه جلب ايتمك ايچون وزيرلردن بر عالم علم جلب ديدى: "گوزيگُزى آچوب قپاينجهيه قدر سزكُ يانكُزده او تختي حاضر ايدرم" اولان حادثّه خارقهيه دلالت ايدن شو آيت: **﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَن يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ﴾** إلى آخر... إشارت ايدييور كه: اوزاق مسافه لردن اشيائي عينا ويا صورّه إحضار ايتمك ممكندر. هم واقعدر كه؛ رسالتيله برابر سلطنتله مشرف اولان حضرتِ سليمان عليه السلام، هم معصوميتنه، هم ده عدالتنه مدار اولمق ايچون پك گنیش اولان أقطار مملكتنه بالذات زحمتسز مطّلع اولمق و رعيتكُ أحوالي گورمك و دردلريني ايشيتمك؛ بر معجزه صورتنده جنابِ حق إحسان ايتمشدر. ديمك، جنابِ حقّه إعتقاد ايدوب سليمان عليه السلامكُ لسانِ عصمتيله ايستديگي گي، او ده لسانِ إستعداديله جنابِ حقدن ايتسه سه و قوانينِ عادتته و عنايتنه توفيقِ حركت ايتسه؛ اوڭا دنيا، بر شهر حكمنه گچه بيلير. ديمك تحتِ بلقيس يمنده ايكن، شامده عينيله وياخود صورتيله حاضر اولمشدر، گورولمشدر. ألبته تحت

أطرافنده کی آدملرک صورتلری ایله برابر سسلری ده ایشیتیلیمشدر. ایشته اوزاق مسافه ده، جلب صورت و صوته حشمتلی بر صورتده إشارت ایدیور و معنأ دیور:

"أی أهل سلطنت! عدالت تامّه یایمق ایسترسه کز؛ سلیمان واری، روی زمینی أطرافله گورمگه و آکلامغه چالیشکز. چونکه بر حاکم عدالت پیشه، بر پادشاه رعیت پرور؛ أقطار مملکنته، هر ایستدیگی وقت مطّلع اولمق درجه سنه چیقمقله مسؤولیت معنویه دن قورتولور ویا تام عدالت یاپایلیر." جناب حق، شو آیتک لسان رمزیله معنأ دیور که: "أی بنی آدم! بر عبدیمه گنیش بر ملک و او گنیش ملکنده عدالت تامّه یایمق ایچون؛ أحوال و وقوعات زمینه بالذات إطلاع ویریورم و مادام هر بر إنسانه فطره، زمینه بر خلیفه اولمق قابلیتنی ویرمشم. ألبته او قابلیته گوره روی زمینی گوره جک و باقه جق، آکلایه جق إستعدادینی دخی ویرمسنی، حکمتم إقتضا ایتدیگندن ویرمشم. شخصاً او نقطه یه یتیشمزسه ده، نوعاً یتیشه بیلیر. ماده ایریشه مزسه ده، أهل ولایت مثللو، معنأ ایریشه بیلیر. او یله ایسه، شو عظیم نعمتنن إستفاده ایده بیلیرسکز. هایدی گوره یم سزی، وظیفه عبودیتکزی اونوقماق شرطیله او یله چالیشکز که، روی زمینی، هر طرفی هر بریکزه گورولن و هر کوشه سنده کی سسلری سزه ایشیتدیرن بر باغچه یه چویریکز. ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ﴾ ده کی فرمان رحمانی دیگله یکز." ایشته بشرک نازک صنعتلرندن اولان جلب صورت و صوتلرک چوق ایلیرسنده کی نهایت حدودینی شو آیت، رمزاً گوستریور و تشویقی إشمام ایدیور.

هم مثلاً: ینه حضرت سلیمان علیه السلام، جنّ و شیطانلری و ارواح

خبیثه‌یی تسخیر ایدوب، شرلرینی منع و امورِ نافعه‌ده استخدام ایتمه‌یی إفاده ایدن شو آیتلر: **﴿مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾** إلى آخر... **﴿وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَفُوضُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ﴾** إلى آخر... آیتله دییور که: یرک، انساندن صوگره، ذی‌شعور اولارق اُکْ مهمّ سکنه‌سی اولان جنّ، إنسانه خدمتکار اولاییلیر. اونلرله تماس ایدیله‌ییلیر. شیطانلر ده دشمنلغی بیراقمغه مجبور اولوب، ایستر ایسته‌مز خدمت ایده‌ییلیرلر که، جنابِ حقّ اُوامرینه مسخّر اولان بر عبدینه، اونلری مسخّر ایتمشدر. جنابِ حق معنّا شو آیتک لسانِ رمزیله دیر که: "أی إنسان! بکا إطاعت ایدن بر عبدیمه جنّ و شیطانلری و شریرلرینی إطاعت ایتدیریورم. سن ده بنم آمریمه مسخّر اولسه‌ک، چوق موجودات، حتّی جنّ و شیطان دخی سکا مسخّر اولاییلیرلر."

ایشته بشرک، صنعت و فنّاک إمتزاجندن سوزولن، مادّی و معنوی فوق‌العاده حسّاسیتندن تظاهر ایدن إسپیرتیزمه گبی جلبِ أرواح و جنلرله مخابره‌یی شو آیت، اُکْ نهایت حدودینی چیزییور و اُکْ فائده‌لی صورتلرینی تعین ایدیور و اوکّا یولی دخی آچیور. فقط شیمدیککی گبی؛ بعضّا کندینه أموات نامنی ویرن جنلره و شیطانلره و أرواحِ خبیثه‌یه مسخّر و مسخره اولوب اویونجق اولق دگل، بلکه طلسماتِ قرآنیله ایله اونلری تسخیر ایتمکدر، شرلرندن قورتولمقدر.

هم تمثّل أرواحه إشارت ایدن حضرتِ سلیمان علیه‌السلامک عفريتلى جلب و تسخیرینه دائر آیتلر، هم **﴿فَارْسلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا﴾** مثللو بعض آیتلر، روحانیلرک تمثّلنه إشارت ایتمکله برابر جلبِ أرواحه دخی إشارت ایدیورلر. فقط إشارت اولونان جلبِ أرواحِ طیبّه ايسه، مدنیلرک یاپدیغی گبی هزلیات صورتنده بعض اویونجقلره او پک جدّی و جدّی بر عالمده

اولان روحلره حرمتسزلك ايدوب، كندی يرينه و اويونجقلره جلب ايتمك دگل، بلكه جدی اولارق و جدی بر مقصد ايچون محبي الدين عربی گبی ذاتلر كه، ايستديگی وقت ارواح ايله گوروشن بر قسم اهل ولايت مثللو اولنره منجلب اولوب مناسبت پيدا ايتمك و اولنرك يرينه گيدوب عالمرينه بر درجه تقرب ايتمكله روحانيتلرندن معنوی استفاده ايتمكدركه، آيتلر اوڭا اشرت ايدر و اشرت ايچنده بر تشويقي احساس ايدیورلر و بو نوع صنعت و فنون خفيه‌نك اڭ ايلری حدودینی چيزیور و اڭ گوزل صورتی گوستریورلر.

هم مثلاً: حضرت داود علیه السلامك معجزه‌لرینه دائر

﴿إِنَّا سَخَرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعُشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۖ يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَالنَّارَ لَهُ الْحَدِيدَ﴾ و ﴿عَلَّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ﴾ آيتلر دلالت ایدیور كه:

جناب حق، حضرت داود علیه السلامك تسبیحاتنه اویله بر قوت و یوکسك بر سس و خوش بر ادا ویرمشدر كه: طاغری وجده گتیروب برر معظم فونوغراف مثللو و برر انسان گبی بر سرذاكرك اطرافنده أفقی حلقه طوتوب؛ بر دائره اولارق تسبیحات ایدیورلردی. عجباً بو ممكن میدر، حقیقت میدر؟

أوت حقیقتدر. مغاره‌لی هر طاغ، هر انسانله و انسانك دلیله پاپاغان گبی قونوشه بیلیر. چونكه عكس صدا واسطه سیله طاغك اوڭنده سن "الحمد لله" دی. طاغ ده عیناً سنك گبی "الحمد لله" دییه‌جك. مادام بو قابلیتی، جناب حق طاغله احسان ایتمشدر. البته او قابلیت، انكشاف ایتدیریله بیلیر و او چكردك سنبلله نیر.

ایشته حضرت داود علیه السلامه رسالتیله برابر خلافت روی زمینی مستثنا بر صورتده اوڭا ویردیگندن، او گنیش رسالت و معظم سلطنته لایق بر معجزه

اولارق او قابليت چكردىگى اويله إنكشاف ايتدىرمش كه؛ چوق بيوك طاغلىر
 برر نفر، برر شاكرد، برر مريد گى حضرت داوده إقتدا ايدوب اونڭ لسانيله،
 اونڭ آمريله خالق ذو الجلاله تسبيحات ايدىيورلردى. حضرت داود عليه السلام
 نه سويلهسه، اونلر ده تكرر ايدىيورلردى. ناصلكه شيمدى وسائط مخابره و
 وسائل إرتباطك كثر و تكملى سبيله حشمتلى بر قوماندان، طاغله طاغيلان
 عظيم اوردوسنه بر آنده "الله أكبر" ديدير و او قوجه طاغلىر قونوشدير،
 ولوله گتيرر. مادام إنسانك بر قوماندانى، طاغلىر سكهلرينك لسانيله مجازى
 اولارق قونوشدير. ألته جناب حَقَّ حشمتلى بر قوماندانى، حقيقى اولارق
 قونوشدير، تسبيحات ياپدير. بونكله برابر هر جبلك بر شخص معنويسى
 بولونديغى و اوڭا مناسب برر تسبيح و برر عبادتى اولديغى، أسكى سوزلرده
 بيان ايتمشز. ديمك هر طاغ، إنسانلرك لسانيله عكس صدا سويله تسبيحات
 ياپدقلىر گى، كندى ألسنه مخصوصه ليله دخى خالق ذو الجلاله تسبيحاتلىر
 وارد.

﴿وَالطَّيْرُ مَحْشُورَةً ۖ عَلَّمْنَا مَنَظِقَ الطَّيْرِ﴾ جملهلريله حضرت داود و

سليمان عليهما السلامه، قوشلر أنواعك لسانلرني، هم إستعدادلرينك ديللرني،
 يعنى هانگى ايشه يارادقلىرني، اونلره جناب حَقَّ إحسان ايتديگى شو جملهلر
 گوسترييورلر. أوت مادام حقيقتدر. مادام روى زمين، بر سفره رحماندر،
 إنسانك شرفنه قورولمشدر. اويله ايسه، او سفره دن إستفاده ايدن سائر حيوانات
 و طيورك چوغى إنسانه مسخر و خدمتكار اولاييلير. ناصلكه أڭ كوچكلرندن
 بال آريسى و ابيك بوجگى إستخدام ايدوب إلهام إلهى ايله عظيم بر إستفاده
 يولنى آچارق و گوگرچينلرى بعض ايشلرده إستخدام ايدهرك و پاپاغان مثللو
 قوشلرى قونوشديره رق، مدنيت بشريه نك محاسنه گوزل شيلرى علاوه ايتمشدر.

اويله ده، باشقه قوش و حيوانلرڭ إستعداد ديلي بيلينيرسه، چوق طائفه لری وار كه؛ قرنداشلىرى حيوانات أهليه گي، برر مهم ايشده إستخدام ايديله بيليرلر. مثلاً: چكرگه آفتنڭ إستيلاسنه قارشى؛ چكرگه يي ييمه دن محو ايدن صيغيرجق قوشلرينڭ ديلي بيلينسه و حرکاتى تنظيم ايديلسه، نه قدر فائده لى بر خدمته اجرتسز اولارق إستخدام ايديله بيلير.

ايشته قوشلردن شو نوع إستفاده و تسخيرى و تلفون و فونوغراف گي جامداتى قونوشديرمق و طيوردن إستفاده ايتمك؛ اڭ منتها حدودينى شو آيت چيزييور. اڭ اوزاق هدفنى تعين ايدييور. اڭ حشمتلى صورتنه پارمقله إشارت ايدييور و بر نوع تشويق ايدر. ايشته جناب حق شو آيتلرڭ لسان رمزيه معنا دييور كه:

أى إنسانلر! بڭا تام عبد اولان بر همجنسڭزه، اونڭ نبوتڭ عصمتنه و سلطنتڭ تام عدالتنه مدار اولمق ايچون، ملكمده كى معظم مخلوقاتى اوڭا مسخر ايدوب قونوشديرييورم و جنودمدن و حيواناتمندن چوغنى اوڭا خدمتكار ويرييورم. اويله ايسه، هر بريڭزه ده مادام گوك و ير و طاغلا حملندن چكينديگى بر أمانت كبرايى توديع ايتمشم، خليفه زمين اولمق إستعدادينى ويرمشم. شو مخلوقاتڭ ده ديزگينلىرى كيمڭ ألدده ايسه، اوڭا رام اولماڭز لازمدر. تا اونڭ ملكنده كى مخلوقلر ده سزه رام اولاييلسين. و اونلرڭ ديزگينلىرى ألدده اولان ذاتڭ نامنه ألدده ايديه بيلسه ڭز و إستعدادلريڭزه لايق مقامه چيقسه ڭز...

مادام حقيقت بويله در. معناسز بر اڭلنجه حكمنده اولان فونوغراف ايشلتديرمك، گوگرچينلرله اوينامق، مكتوب پوسته جيلغى ياپمق، پاپاغانلرى قونوشديرمغه بدل؛ اڭ خوش، اڭ يوكسك، اڭ علوى بر اڭلنجه معصومانه يه

چالیش که، طاغیر سځا داودواری برر معظم فونوغراف اولایلیسین و هواۍ نسیمینځ طوقونسیله أشجار و نباتاتدن برر تل موسیقی گبی نغمات ذکریه قولاغنه گلکسین و طاغ، بیگلر دیلیریه تسبیحات یاپان بر عجائب المخلوقات ماهیتنی گوسترسین و اکثر قوشلر، هُدهُد سلیمانی گبی برر مونس آرقداش ویا مطیع برر خدمتکار صورتنی گیسین. هم سنی اگلندیرسین، هم مستعد اولدیغځ کمالاته ده سنی شوق ایله سوق ایتسین. اوتہ کی لہویات گبی، إنسانیتځ إقتضا ایتدیگی مقامدن سنی دوشورتسین.

هم مثلاً: حضرت إبراهیم علیہ السلامځ بر معجزه‌سی حقّنده اولان ﴿قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ آیتنده اوچ إشارت لطیفه وار:

برنجیسی: آتش دخی، سائر أسباب طبعیه گبی کندی کیفیله، طبیعتیله، کوری کورینه حرکت ایتمیور. بلکه أمر تحتنده بر وظیفه یابیور که؛ حضرت إبراهیمی (علیه السلام) یاقمدی و اوځا، یاقمه أمر ایدیلیور.

ایکنجیسی: آتځ بر درجه‌سی وار که، برودتیله إحراق ایدر. یعنی إحراق گبی بر تأثیر یاپار. جناب حق، ﴿سَلَامًا﴾ (حاشیه) لفظیله برودته دیور که: "سن ده حرارت گبی برودتځله إحراق ایتمه." دیمک، او مرتبه‌ده کی آتش، صوغوقلغیله یاندریر گبی تأثیر گوستریور. هم آتشدرد، هم برودرد. اوت، حکمت طبعیه‌ده نار بیضا حالنده آتځ بر درجه‌سی وار که؛ حرارتی اطرافنه نشر ایتمیور و اطرافنده کی حرارتی کندینه جلب ایتدیگی ایچون، شو طرز برودتله، اطرافنده کی صوگی مایع شیلری إنجماد ایتدیروب، معنًا برودتیله

(حاشیه): بر تفسیر دیور: ﴿سَلَامًا﴾ دیمه‌سه ایدی، برودتیله إحراق ایده‌جکدی.

إحراق ايدر. ايشته زمهرير، برودتيله إحراق ایدن بر صنف آتشد. اويله ايسه، آتشك بتون درجاتنه و عموم أنواعنه جامع اولان جهنم ايچنده، ألبته زمهريرك بولونماسى ضروريدر.

اوجنجيسى: جهنم آتشك تأثيرينى منع ايدى جك و امان ويره جك ايمان گي بر مادّه معنويه، اسلاميت گي بر زره اولديغي مثللو؛ دنيوى آتشك دخى تأثيرينى منع ايدى جك بر مادّه مادّيه واردر. چونكه جناب حق، اسم حكيم إقتضاسيله؛ بو دنيا دار الحكمت اولق حسييله، اسباب پرده سى آلتنده إجراآت ياپيور. اويله ايسه حضرت إبراهيمك جسمى گي، گوملگنى ده آتش ياقمدى و آتشنه قارشى مقاومت حالتنى ویرمشد. إبراهيمى ياقمديغي گي، گوملگنى ده ياقميور. ايشته بو إشارتك رمزيه معنا شو آيت ديور كه: "أى ملّت إبراهيم! إبراهيم وارى اولكز. تا مادّى و معنوى گوملكلريكز، أك بيوك دشمنكز اولان آتشنه هم بوراده، هم اوراده بر زره اولسون. روحكزه ايمانى گيديروب، جهنم آتشنه قارشى زرهكز اولديغي گي؛ جناب حقك زمينده سزك ايچون صاقلاديغي و إحضار ايتديكي بعض مادّهلر وار. اونلر سزى آتشك شرندن محافظه ايدر. آرايكز، چيقاريكز، گييكز." ايشته بشرك مهم ترقياتندن و كشفياتندركه، بر مادّيه بولش آتش ياقميه جق و آتشنه طايانير بر گوملك گيمش. شو آيت ايسه، اوڭا مقابل باق نه قدر علوى، لطيف و گوزل و أبده قدر بيرتيلميه جق ﴿حَنِيفًا مُسْلِمًا﴾ ترگاهنده طوقونه جق بر حله يي گوستريور.

هم مثلاً: ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا﴾ "حضرت آدم عليه السلامك دعواي خلافت كبراده معجزه كبراسى، تعليم اسمادر." ديور. ايشته سائر أنبيانك معجزه لرى، برر خصوصى خارقه بشريه رمز ايتديكي گي، بتون أنبيانك پدرى

و ديوانِ نبوتك فاتحهسى اولان حضرتِ آدم عليه السلامك معجزهسى عموم كمالات و ترقياتِ بشريه نك نهايتلرينه و اك ايلرى هدفلرينه صراحته ياقين اشارت ايدىيور. جنابِ حق (جلّ جلاله)، معنا شو آيتك لسانِ اشارتيله دييور كه: "أى بنى آدم! سزك پدريكزه، ملائكه لره قارشى خلافت دعواسنده رجحانيتنه حجت اولارق، بتون اُسمايى تعليم ايتديگمدن، سز دخى مادام اونك اولادى و وارثِ استعداديسكز. بتون اُسمايى تعلّم ايدوب، مرتبه اُمانت كبراده، بتون مخلوقات قارشى، رجحانيتكزه لياقتكزى گوسترمك گركدرد. زيرا كائنات ايچنده، بتون مخلوقات اوستنده اك يوكسك مقاماته گيتمك و زمين گي بيوك مخلوقاتلر سزه مسخر اولق گي مرتبه عاليه يه سزه يول آچيقدرد. هايدى ايلرى آتيلكز و برر اسممه ياپيشيكز، چيقيكز. فقط سزك پدريكز بر دفعه شيطانه آلداندى، جنت گي بر مقامدن روي زمينه موقّه سقوط ايتدى. صاقين سز ده ترقياتكزه شيطانه اويوب حكمتِ الهيه نك سماواتندن، طبيعت ضالانته سقوطه واسطه ياپمايكز. وقت بوقت باشكزى قالدوروب اُسماءِ حسنى مه دقت ايدرك، او سماواته عروج ايتمك ايچون فنونكزى و ترقياتكزى مردىوان ياپييكز. تافنون و كمالاتكزك منبعلى و حقيقتلى اولان اُسماءِ ربّانيه مه چيقاسكز و او اُسمانك دوربينيله، قلبكزه ربكزه باقه سكز."

بر نكته مهمّه و بر سرّ اهِمّ

شو آيتِ عجيبه، انسانك جامعيتِ استعدادى جهتيله مظهر اولديغى بتون كمالاتِ علميه و ترقياتِ فنيّه و خوارقِ صنعتيه يي "تعليم اُسما" عنوانيله إفاده و تعبير ايتمكده شويله لطيف بر رمزِ علوى وار كه: هر بر كمالك، هر بر علمك، هر بر ترقياتك، هر بر فنك بر حقيقتِ عاليهسى وار كه؛ او حقيقت، بر اسمِ الهى يه طايانييور. پك چوق پرده لرى و متنوع تجلياتى و مختلف دائرلرى بولونان

او اسمه طایانمقله او فن، او کمالات، او صنعت کمالی بولور، حقیقت اولور. یوقسه یاریم یامالاق بر صورتده ناقص بر گولگه در.

مثلا: هندسه بر فندر. اونك حقیقتی و نقطه منتهاسی، جناب حقك اسم عدل و مقدرینه یتیشوب، هندسه آیینه سنده او اسمك حکیمانه جلوه لرینی حشمتیله مشاهده ایتمکدر.

مثلا: طب بر فندر، هم بر صنعتدر. اونك ده نهایتی و حقیقتی؛ حکیم مطلقك شافی اسمنه طایانوب، اجزاخانه کبراسی اولان روی زمینده رحیمانه جلوه لرینی ادویه لرده گورمکله طب کمالاتنی بولور، حقیقت اولور.

مثلا: حقیقت موجوداتدن بحث ایدن حکمت الاشیا، جناب حقك (جل جلاله) اسم حکیمك تجلیات کبراسنی مدبرانه، مربیانه؛ اشیاده، منفعتلرنده و مصلحتلرنده گورمکله و او اسمه یتیشمکله و اوکا طایانمقله شو حکمت حکمت اولایلیر. یوقسه، یا خرافاته انقلاب ایدر و مالایعنیات اولور و یا فلسفه طبیعیه مثللو ضالته یول آچار.

ایشته سکا اوچ مثال... سائر کمالات و فنونی بو اوچ مثال قیاس ایت. ایشه قرآن حکیم، شو آیتله بشری، شیمدیکی ترقیاتنده پك چوق گری قالدیغی اُك یوکسك نقطه لره، اُك ایلری حدوده، اُك نهایت مرتبه لره، آرقه سنه دست تشویقی ووروب، پارمغیله او مرتبه لری گوستره رك "هایدی آرش ایلری" دییور.

بو آیتك خزینه عظماسندن شیمدیلك بو جوهرله اکتفا ایده رك او قپوی قپه یورز.

هم مثلاً: خاتم ديوانِ نبوت و بتون أنبياءك معجزه لری اونك دعواءِ رسالتنه بر تك معجزه حكمنده اولان أنبياءك سُرورى و شو كائناتك مابيه الإفتخارى و حضرت آدمه (عليه السلام) إجمالاً تعليم اولونان بتون أسماءك بتون مراتبيله تفصيلاً مظهرى (عليه الصلاة والسلام) يوقارى يه جلال ايله پارمغنى قالديرمقله شوقِ قمر ايدن و آشاغى يه جمال ايله اينديرمكله ينه اون پارمغندن كوثر گي صو آقيتان و بيك معجزات ايله مصدق و مؤيد اولان محمد عليه الصلاة والسلامك معجزه كبراسى اولان قرآن حكيمك وجوه إعجازينك اُك پارلاقلرندن اولان حق و حقيقتنه دائر بياناتنده كى جزالت، إفاده سنده كى بلاغت، معانيسنده كى جامعيت، اسلوبلرنده كى علويت و حلاوتى إفاده ايدن: ﴿قُلْ لِّئِنْ أَجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً﴾ گي چوق آيات بيناتله انس و جنك أنظاريني، شو معجزه أبدينهك وجوه إعجازندن اُك ظاهر و اُك پارلاق وجهنه چويرييور. بتون انس و جنك طمارلرينه طوقونديرييور. دوستلرينك شوقلريني، دشمنلرينك عناديني تحريك ايدوب، عظيم بر تشويق ايله، شدتلى بر ترغيب ايله دوست و دشمنلرى اونى تنظيره و تقليده، يعنى نظيريني ياپمق و كلامنى اوڭا بكزتمك ايچون سوق ايدويور. هم اويله بر صورتده او معجزه يي نظرگاه أنامه قويويور؛ گويا انسانك بو دنيايه گليشندن غايه يگانه سى؛ او معجزه يي هدف و دستور إتحاذ ايدوب، اوڭا باقه رق، نتيجه خلقت انسانيه يه بيله رك يورومكدر.

الحاصل: سائر أنبيا عليهم السلامك معجزاتلرى، برر خوارق صنعتنه إشارت ايدويور و حضرت آدم عليه السلامك معجزه سى ايسه؛ أساسات صنعت ايله برابر، علوم و فنونك، خوارق و كمالاتك فهرسته سنى بر صورت إجماليله إشارت ايدويور و تشويق ايدويور. اما معجزه كبراء أحمديه (عصم) اولان قرآن

معجز البيان ايسه، تعليم آسمانك حقيقتنه مفضلاً مظهريتني؛ حق و حقيقت اولان علوم و فنونك طوغرى هدفلريني و دنيوي، اخروي كمالاتي و سعاداتي واضحاً گوسترييور. هم پك چوق عظيم تشويقاتله، بشري اونلره سَوق ايدييور. هم اويله بر طرزده سَوق ايدر، تشويق ايدر كه؛ او طرز ايله شويله آڭلاتديرييور: "أى إنسان! شو كائناتدن مقصدِ أعلا؛ تظاهر ربوبيته قارشى، عبوديتِ كليّة إنسانيه در و إنسانك غايه أقصى سى، او عبوديته علوم و كمالات ايله يتيشمكدرد." هم اويله بر صورتده إفاده ايدييور كه، او إفاده ايله شويله إشارت ايدر كه: "ألته نوع بشر، آخر وقتده علوم و فنونه دوكوله جكدرد. بتون قوتنى علمدن آلا جكدرد. حكم و قوت ايسه، علمك ألنه گچه جكدرد." هم او قرآن معجز البيان، جزالت و بلاغت قرآنيه پي مكرراً ايلرى سوردنگندن رمزاً آڭلاتديرييور كه: "علوم و فنونك ألك پارلاغى اولان بلاغت و جزالت، بتون أنواعيله آخر زمانده ألك مرغوب بر صورت آلا جكدرد. حتى إنسانلر، كندى فكرلريني بربرلرينه قبول ايتديرمك و حكملريني بربرينه اجرا ايتديرمك ايچون، ألك كسكين سلاحنى جزالت بيانندن و ألك مقاومتسوز قوتنى بلاغت اُدادن آلا جكدرد."

الحاصل: قرآنك أكثر آيتلرى، هر برى برر خزينه كمالاتك آناختارى و برر دفينه علمك مفتاحيدر.

أگر ايسترسهك قرآنك سماواتنه و آياتك نجوملرينه يتيشه سلك؛ گچمش اولان يگر مى عدد سوزلرى، يگر مى باصامقلى (حاشيه) بر نردبان ياپه رق چيق. اونگله گور كه: قرآن نه قدر پارلاق بر گونشدر. حقائق إلهيه و حقائق ممكنات

(حاشيه): بلکه اوتوز اوچ عدد سوزلرى، اوتوز اوچ عدد مكتوبلرى، اوتوز بر لمعلرى، اون اوچ شعاعلرى؛ يوز يگر مى باصامقلى بر نردباندر.

اوستنه ناصل صافی بر نور سرپیور و پارلاق بر ضیا نشر اییدیور، باق...

نتیجه: مادام أنبیایه دائر اولان آیتلر، شیمدیکی ترقیات بشریه‌نځ خارقه‌لرینه برر نوع إشارتله برابر، داها ایلریده کی حدودینی چیزپیور گبی بر طرز إفاده‌سی وار و مادام هر بر آیتځ متعدد معناله دالاتی محققدر، بلکه متفق علیهدر و مادام أنبیایه إتباع ایتمک و إقتدا ایتمگه دائر أوامر مطلقه وار. اویله ایسه، شو گچمش آیتلرځ معانی صریحه‌لرینه دلالتله برابر، صنعت و فنون بشریه‌نځ مهملرینه إشاری بر طرزده دلالت، هم تشویق اییدیپیور دینله‌بیلیر.

ایکی مهمّ سؤاله قارشی ایکی مهمّ جواب

برنجیسی: اگر دیسه‌ځ: "مادام قرآن، بشر ایچون نازل اولمشدر. نه‌دن بشرځ نظرنده اځ مهمّ اولان مدنیت خارقه‌لرینی تصریح ایتمیور؟ یالځز گیزی بر رمز ایله، خفی بر ایما ایله، خفیف بر إشارتله، ضعیف بر إخطار ایله إکتفا اییدیور؟"

الجواب: چونکه مدنیت بشریه خارقه‌لرینځ حقلری، بحث قرآنیده او قدر اولابیلیر. زیرا قرآنځ وظیفه أصلیه‌سی: دائره ربوبیتځ کمالات و شئوناتی و دائره عبودیتځ وظائف و أحوالی تعلیم ایتمکدر. اویله ایسه شو خوارق بشریه‌نځ او ایکی دائره‌ده حقلری؛ یالځز بر ضعیف رمز، بر خفیف إشارت، آنجق دوشر. چونکه اونلر، دائره ربوبیتدن حقلرینی ایسته‌سه‌لر، او وقت پک آز حق آلابیلرلر. مثلاً؛ طیاره بشر (حاشیه) قرآنه دیسه: "بځا بر حقّ کلام ویر، آیاتځده

(حاشیه): شو جدی مسئله‌ی یازارکن إختیارسز اولارق، قلمم أسلوبی، شو لطیف لطیفه‌یه چویردی. بن ده قلممی سرپست بیراقدم. امید ایدرم که، أسلوبځ لطیفه‌لگی، مسئله‌نځ جدیتنه خلل ویرمه‌سین.

بر موقع ویر. "ألبته او دائره ربویتیك طیاره لری اولان سیارات، أرض، قمر؛ قرآن نامنه دییه جکله: "بوراده جرمك قدر بر موقع آلابیلیرسك." "اگر بشرك تحت البحرلی، آیات قرآنیه دن موقع ایسته سهر؛ او دائره نك تحت البحرلی (یعنی، بحر محیط هوائیده و اثر دگزنده یوزن) زمین و ییلدیزلر اوڭا دییه جکله: "یانمده سنك یرك، گورونمیه جك درجه ده آذر." "اگر ألكتریك پارلاق، ییلدیزمثال لامبالری، حق كلام ایستیه رك، آیتله گیرمك ایسته سهر؛ او دائره نك ألكتریك لامبالری اولان شمشكلر، شهابلر و گوک یوزینی زیتلندیرن ییلدیزلر و مصباحلر دییه جکله: "ایشیغك نسبتنده بحث و بیانه گیره ییلیرسك." "اگر خوارق مدنیت، دقائق صنعت جهتنده حقلینی ایستلرسه و آیتلردن مقام طلب ایدرلرسه؛ او وقت، بر تك سینك اونلره "صوصكز" دییه جك. "بنم بر قنادم قدر حقكز یوقدر. زیرا سزلرده کی، بشرك جزء اختیاريله كسب ایدیلن بتون اینجه صنعتلر و بتون نازك جهازلر طویلانسه، بنم کوچوچك وجودمده کی اینجه صنعت و نازنین جهازلر قدر عجیب اولاماز. ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ﴾ إلى آخر.. آیتی سزی صوصدیرر."

اگر او خارقه لر، دائره عبودیتیه گیدوب، او دائره دن حقلینی ایستلرسه؛ او زمان او دائره دن شویله بر جواب آیلر که: "سزك مناسبتكز بزمه پك آذر و دائره مزه قولای گیره مزسكز. چونکه پروگرامز بودر که: دنیا بر مسافرخانه در. انسان ایسه اونده آز طوره جقدر و وظیفه سی چوق بر مسافردر و قیصه بر عمرده حیات ابدیه یه لازم اولان لوازماتی تدارك ایتمکله مکلفدر. ائک اهم و ائک ائزم ایشلر، تقدیم ایدیله جکدر. حالبوکه سز اکثریت اعتباريله شو فانی دنیایی بر مقرر ابدی نقطه نظرنده و غفلت پرده سی آلتنده، دنیاپرستك حسیله ایشلنمش بر صورت سزده گورولویور. اويله ایسه، حق پرستك و آخرتی

دوشونمكللك اساسلىرى اوزرينه مؤسس اولان عبوديتدن حصّه كز پك آذر. لکن اگر قيمتدار بر عبادت اولان صرف منفعت عباد الله ايچون و منافع عموميه و إستراحت عامّيه و حيات اجتماعيه نك كمالنه خدمت ايدن و ألته أقليت تشكيل ايدن محترم صنعتكارلر و ملهم كشافلر، آرقه كزده و ايچكزده وارسه؛ او حسّاس ذاتلره شو رمز و إشارات قرآنيه (سعيه تشويق و صنعتلريني تقدير ايتمك ايچون) الحقّ كافي و وافيدير.

ايکنجى سؤاله جواب: اگر ديسه ك: "شيمدى شو تحقيقاتدن صوگره شبههم قالمادى و تصديق ايتدم كه؛ قرآنده سائر حقائقله برابر، مدنيت حاضرهنك خارقه لرينه و بلكه داها ايليسنه إشارت و رمز واردر. دنوي و أخروي سعادت بشره لازم اولان هر شى، دگرى نسبتنده ايچنده بولونور. فقط نيچون قرآن، اونلرى صراحتله ذكر ايتميور؟ تا، معند كافلر دخى تصديقه مجبور اولسونلر، قلمز ده راحت اولسون؟

الجواب: دين بر إمتحاندر. تكليف إلهى بر تجربه در. تا، أرواح عاليه ايله أرواح سافله، مسابقه ميداننده بربرندن آيريلسين. ناصلكه بر معدنه آتش ويريليور؛ تا ألماسله كومور، آلتونله طوپراق بربرندن آيريلسين. اويله ده بو دار إمتحانده اولان تكليفات إلهيه بر إبتلا در و بر مسابقهيه سؤقدر كه؛ إستعداد بشر معدننده اولان جواهر عاليه ايله موادّ سفليه، بربرندن تفریق ايديلسين... مادام قرآن، بو دار إمتحانده بر تجربه صورتنده، بر مسابقه ميداننده بشر ك تكملّى ايچون نازل اولمشدر. ألته شو دنوي و هر كسه گورونه جك امور غيبية إستقباليه يه يالگز إشارت ايدنه جك و حجّتى إثبات ايدنه جك درجه ده عقله قيو آچاجق. اگر صراحة ذكر ايتسه، سرّ تكليف بوزولور. عاداتا گوگ يوزنده كى

ییلدیزلرله واضحاً ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ یازمق مِثللو بر بداهته گیره جک. او زمان هرکس ایستر ایسته مز تصدیق ایده جک. مسابقه اولماز، إمتحان فوت اولور. کومور گبی بر روح ایله ألماس گبی بر روح (حاشیه) برابر قالاجقلر...

الحاصل: قرآن حکیم، حکیمدر. هر شیئه، قیمتی نسبتنده بر مقام ویرر. ایشته قرآن، بیك اوچیوز سنه اول، إستقبالک ظلماتنده مستتر و غیبی اولان ثمرات و ترقیاتِ إنسانیه بی گوروپور و گوردیگمزدن و گوره جگمزدن داها گوزل بر صورتده گوسترر. دیمک قرآن، اوپله بر ذاتک کلامیدر که؛ بتون زمانلری و ایچنده کی بتون آشیایی بر آنده گوروپور.

ایشته معجزاتِ أنبیا یوزنده پارلایان بر لمعه إعجازِ قرآن...

﴿اللَّهُمَّ فَهِمْنَا أَسْرَارَ الْقُرْآنِ وَوَقِّنَا لِيَحْدُمَتِهِ فِي كُلِّ أَنْ وَزَمَانٍ﴾
 ﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾
 ﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا﴾

(حاشیه): أبو جهل لعین ایله أبو بکر صدیق مساوی گورونه جک. سرّ تکلیف ضایع

اولاجق.

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ وَكَرِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ
 نَبِيِّكَ وَرَسُولِكَ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّاتِهِ وَعَلَى
 النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَالْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَالْأَوْلِيَاءِ وَالصَّالِحِينَ أَفْضَلَ صَلَاةٍ
 وَأَزْكَى سَلَامٍ وَأَنْمَى بَرَكَاتٍ بَعْدَ سُورِ الْقُرْآنِ وَأَيَّاتِهِ وَحُرُوفِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَ
 مَعَانِيهِ وَإِشَارَاتِهِ وَرُمُوزِهِ وَدَلَالَاتِهِ وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَالْطُّفُ بِنَا يَا
 إِلَهَنَا يَا خَالِقَنَا بِكُلِّ صَلَاةٍ مِنْهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ آمِينَ ﴿

نورک بکجی

یگر می برنجی سوز

(ایکی مقامدر)

برنجی مقام

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾

بر زمان سنّا، جسمّا، رتبهٔ بیوک بر آدم بڻا دیدی: "نماز اییدر. فقط هر گون هر گون بشر دفعه قیلمق چوقدر. بیتمدیگندن اوصانج ویریور."

او ذاتک او سوزندن خیلی زمان گچدکدن صوگره، نفسمی دیگلهدم. ایشیتدم که، عین سوزلری سویلهیور و اوڭا باقدم گوردم که؛ تنبللک قولاغیله شیطانندن عین درسی آلییور. او وقت آڭلادم: او ذات او سوزی، بتون نفوس اُمّاره نڭ نامنه سویلهمش گبیدر ویا سویلتدیرلمشدر. او زمان بن دخی دیدم: "مادام نفسم اُمّاره در. نفسنی إصلاح ایتمهین، باشقهسنی إصلاح ایده مز. اوپله ایسه، نفسمدن باشلارم."

دیدم: ای نفس! جهل مرگب ایچنده، تنبللک دوشگنده، غفلت اویقوسنده سویلهدیگڭ شو سوزه مقابل "بش ایقازی" بندن ایشیت.

برنجی ایقاز: ای بدبخت نفسم! عجا عمرک ابدی میدر؟ هیچ قطعی

سندك وار می كه، گله جك سنه یه بلكه یارینه قدر قالا جقسك؟ سكا اوصانج ویرن، توهم ابدیتدر. کیف ایچون، ابدی دنیاده قالاجق گی نازلانیورسك. اگر آكلاسه ایدك كه، عمرك آذر هم فائده سز گیدیور. البته اونك یگر می درتدن بریسنی، حقیقی بر حیات ابدیه نك سعادتنه مدار اولاجق بر گوزل و خوش و راحت و رحمت بر خدمته صرف ایتمك؛ اوصانق شویله طورسون، بلكه جدی بر اشتیاق و خوش بر ذوقی تحریكه سبب اولور.

ایکنجی ایقاظ: ای شکم پرور نفسم! عجا هر گون هر گون اكمك یرسك، صو ایچرسك، هوایی تنفس ایدرسك؛ سكا اونلر اوصانج ویریور می؟ مادام ویرمیور؛ چونكه احتیاج تکرر ایتدیگندن، اوصانج دگل بلكه تلذذ ایدیورسك. اويله ايسه: خانه جسمده سنك آرقداشلك اولان قلبك غداسی، روحك آب حیاتی و لطیفه ربّانیه مك هوای نسیمنی جذب و جلب ایدن نماز دخی، سنی اوصاندرمامق گرکدر. اوت نهایتسز تأثرات و املره معروض و مبتلا و نهایتسز تلذذاته و املره مفتون و پرسودا بر قلبك قوت و قوتی؛ هر شیئه قادر بر رحیم کریمك قپوسنی نیاز ايله چالمقله اَلده ایدیله بیلیر. اوت شو فانی دنیاده کمال سرعتله و اوایلای فراقی قوپاران گیدن اکثر موجوداتله علاقه دار بر روحك آب حیاتی ايسه؛ هر شیئه بدل بر معبود باقینك، بر محبوب سرمدينك چشمه رحمتنه نماز ايله توجه ایتمكله ایچيله بیلیر. اوت فطره ابدیتی ایسته یین و ابد ایچون خلق اولنان و ازیلی و ابدی بر ذاتك آیینه سی اولان و نهایتسز درجه ده نازك و لطافتلی بولونان ذی شعور بر سرّ انسانی، ذی نور بر لطیفه ربّانیه؛ شو قساوتلی، ازیچی و صیقتیلی، گچیچی و ظلماتلی و بوغوجی اولان احوال دنیویه ایچنده، البته تنفسه پك چوق محتاجدر و آنجق نمازك پنجره سیله نفّس آلا بیلیر.

اوپنچى ايقاظ: اى صبرسز نفسم! عجا گچمش گونلرده كى عبادت كلفتنى و نمازك مشقّتنى و مصيبت زحمتنى، بوگون دوشونوب مضطرب اولمق، هم گله جك گونلرده كى عبادت وظيفه سنى و نماز خدمتنى و مصيبت آلنى، بوگون تصوّر ايدوب صبرسزلق گوسترمك هيچ كار عقل ميدر؟ شو صبرسزلقده مثالك شويله بر سرسم قوماندانه بگز كه: دشمنك صاغ جناح قوّتى اونك صاغنده كى قوّته إلتحاق ايتمش و اوگا تازه بر قوّت اولديغى حالده؛ او طوتار مهمّ بر قوّتى صاغ جناحه گوندر، مركزى ضعيفلشدير. هم صول جناحه دشمنك عسكرى يوق ايكن و داها گلهمه دن، بيوك بر قوّت گوندر، "آتش ايت!" آمرينى ويرر. مركزى بتون بتون قوّتدن دوشورتور. دشمن ايشى آكلار، مركزه هجوم ايدر؛ تار و مار ايدر. اوت بوگا بگزرسك. چونكه گچمش گونلرك زحمتى، بوگون رحمة قلب اولمش؛ ألمى گيتمش، لذّتى قالمش. كلفتى، كرامته إلتحاق و مشقّتى، ثوابه إنقلاب ايتمش. اويله ايسه اوندن اوصانج ألمق دگل، بلكه يكي بر شوق، تازه بر ذوق و دوامه جدّى بر غيرت ألمق لازم گلير. گله جك گونلر ايسه مادام گلهمه مشلر. شيمديدن دوشونوب اوصانمق و فتور گتيرمك؛ عيّا او گونلرده آجلغى و صوسزلغى ايله بوگون دوشونوب باغيروب چاغيرمق گي بر ديوانه لكدر. مادام حقيقت بويله در. عاقل ايسه ك، عبادت جهتنده يالگز بوگونى دوشون و اونك بر ساعتى، اجرتى پك بيوك، كلفتى پك آز، خوش و گوزل و علوى بر خدمته صرف ايديورم، دى. او وقت سنك آجى بر فتورك، طاتلى بر غيرته إنقلاب ايدر.

ايشته اى صبرسز نفسم! سن اوچ صبر ايله مكلفسك. بريسى: طاعت اوستنده صبردر. بريسى: معصيتدن صبردر. ديگرى: مصيبت قارشى صبردر. عقلك وارسه، شو اوپنچى ايقاظده كى تمثيلده گورون حقيقتى رهبر طوت.

مردانه "يا صبور" دى، اوچ صبرى اوموزيڭه آل. جنابِ حَقَّ سڭا ويرديڭى صبر قوّتى اُگر ياڭلىش يولده طاغيتمازسهڭ، هر مشقّته و هر مصيبتّه كافى گله بيلير و او قوّتله طايان.

دردنجى ايفاظ: اى سرسم نفسم! عجا شو وظيفه عبوديت نتيجه سز ميدر، اجرتى از ميدر كه، سڭا اوصانج ويريور؟ حالبوكه بر آدم سڭا بر قاچ پاره ويره وياخود سنى قورقوتسه، آقشامه قدر سنى چاليشدير و فتورسز چاليشيرسڭ. عجا بو مسافرخانه دنياده عاجز و فقير قلبه قوت و غنا و البته بر منزلك اولان قبرگده غدا و ضيا و هر حالده محكمهڭ اولان محشرده سند و برات و ايستر ايسته مز اوستندن گچيله جك صراط كوپريسنده نور و براق اولاجق بر نماز، نتيجه سز ميدر وياخود اجرتى از ميدر؟ بر آدم سڭا يوز ليرالق بر هديه وعد ايتسه، يوز گون سنى چاليشدير. خلف الوعد ايده بيلير او آدمه اعتماد ايدرسڭ، فتورسز ايشلرسڭ. عجا خلف الوعد حقّنده محال اولان بر ذات، جنت گي بر اجرتى و سعادت ابديه گي بر هديه يي سڭا وعد ايتسه، پك از بر زمانده، پك گوزل بر وظيفه ده سنى استخدام ايتسه؛ سن خدمت ايتمزسهڭ ويا ايستكسز، سخره گي ويا اوصانجمله، ياريم يامالاق خدمتگله اونى وعدنده اتهام و هديه سنى استخفاف ايتسهڭ، پك شدتلى بر تاديه و دهشتلى بر تعذيبه مستحق اولاجغى دوشونميور ميسڭ؟ دنياده چپسڭ قورقوسندن اُڭ آغير ايشلرده فتورسز خدمت ايتديڭك حالده؛ جهنم گي بر چپس اُبدينك خوفى، اُڭ خفيف و لطيف بر خدمت ايچون سڭا غيرت ويريور مى؟

بشنجى ايفاظ: اى دنياپرست نفسم! عجا عبادتده كي فتورك و نمازده كي قصورك مشاغل دنويهڭ كثرتندن ميدر وياخود درد معيشتك مشغله سيله وقت بولاماديڭكدن ميدر؟ عجا صرف دنيا ايچون مى ياراتيلشسڭ كه، بتون وقتكى

اوڭا صرف ایدیورسڭ! سن إستعداد جهتيله بتون حیواناتڭ فوقنده اولدیغڭی و حیاتِ دنیویهنڭ لوازماتنی تدارکده إقتدار جهتيله، بر سرچه قوشنه یتیشهمدیگڭی بیلیورسڭ. بوندن نه دن آڭلامیورسڭ که، وظیفهٔ أصلیهٔ حیوان گبی چابالامق دگل؛ بلکه حقیقی بر إنسان گبی، حقیقی بر حیاتِ دائمه ایچون سعی ایتمکدر. بونڭله برابر مشاغلِ دنیویه دیدیگڭ، چوغی سڭا عائد اولمیان و فضولی بر صورتده قاریشدیغڭ و قاریشیدریغڭ مالایعنی مشغلهلردر. اڭ اَلزمنی بیراقوب، گویا بیڭلر سنه عمرڭ وار گبی اڭ لزومسز معلومات ایله وقت گچیریورسڭ. مثلاً: زحلڭ اطرافنده کی حلقه‌لرڭ کیفیتنی ناصلدر و آمریکا طاووقلری نه قدردر؟ گبی قیمتسز شیلرله قیمتدار وقتنی گچیریورسڭ. گویا قوزموغرافیا علمندن و إستاتستیکجی فنّندن بر کمال آلییورسڭ.

اگر دیسه‌ڭ: "بنی نمازدن و عبادتدن آلیقویان و فتور ویرن اوپله لزومسز شیلر دگل، بلکه دردِ معیشتڭ ضروری ایشلریدر." اوپله ایسه بن ده سڭا دیرم که: اگر یوز غروش بر گونده‌لک ایله چالیشسه‌ڭ؛ صوگره بری گلسه، دیسه که: "گل اون دقیقه قدر شورایی قاز، یوز لیرا قیمتنده بر پیرلانطه و بر زمرد بولاجقسڭ." سن اوڭا: "یوق، گلهم. چونکه اون غروش گونده‌لگمدن کسپله‌جک، نفقه‌م آزاله‌جق" دیسه‌ڭ؛ نه قدر دیوانه‌جه بر بهانه اولدیغنی اَلبته بیلیورسڭ. عیناً اونڭ گبی؛ سن شو باغڭده، نفقه‌ڭ ایچون ایشله‌یورسڭ. اگر فرض نمازی ترک ایتسه‌ڭ، بتون سعیڭ ثمره‌سی، یالڭز دنیوی و اَهْمیتسز و برکتسز بر نفقه‌یه منحصر قالیر. اگر سن إستراحت و تنفّس وقتڭی، روحڭ راحتنه، قلبڭ تنفّسنه مدار اولان نمازه صرف ایتسه‌ڭ؛ او وقت، برکتلی نفقهٔ دنیویه ایله برابر، سنڭ نفقهٔ اُخرویه‌ڭه و زادِ آخرتڭه اَهْمیتلی بر منبع اولان، ایکی معدنِ معنوی بولورسڭ:

برنجی معدن: بتون باغکده کی (حاشیه) یتیشدیردیگک (چیچکلی اولسون، میوهلی اولسون) هر نباتک، هر آعاجک تسبیحاتندن، گوزل بر نیت ايله، بر حصّه آلیورسک.

ایکنجی معدن: هم بو باغدن چیقان محصولاتدن کیم یه سه (حیوان اولسون، انسان اولسون؛ اینک اولسون، سینک اولسون؛ مشتری اولسون، خیرسز اولسون) سکا بر صدقه حکمنه گچر. فقط او شرط ايله که: سن، رزاق حقیقی نامنه و اذنی دائره سنده تصرف ایتسهک و اونک مالنی، اونک مخلوقاتنه ویرن بر توزیعات مأموری نظریله کندیگه باقسهک...

ایشته باق، نمازی ترک ایدن نه قدر بیوک بر خسارت ایدر، نه قدر اُهمیتلی بر ثروتی غائب ایدر و سعه پک بیوک بر شوق ویرن و عملده بیوک بر قوّه معنوی تأمین ایدن او ایکی نتیجه دن و او ایکی معدندن محروم قالیر، إفلاس ایدر. حتّی اختیارلندقجه باغچه جیلکدن اوصانیر، فتور گلیر. "نه مه لازم" دیر. "بن ذاتاً دنیادن گیدیورم. بو قدر زحمتی نه ایچون چکه جگم؟" دییه جک، کندینی تنبللگه آتاجق. فقط اُولکی آدم دیر: "داها زیاده عبادتله برابر سعی حلاله چالیشه جغم. تا، قبرمه داها زیاده ایشیق گوندره جگم، آخرمه داها زیاده ذخیره تدارک ایده جگم."

الحاصل: ای نفس! بیل که دونکی گون سنک اُلکدن چیقدی. یارین ایسه سنک اُلکده سند یوق که، اوکا مالکسک. اويله ایسه حقیقی عمریگی، بولوندیغک گون بیل. لا اقل گونک بر ساعتی، احتیاط آقچه سی گی، حقیقی

(حاشیه): بو مقام، بر باغده بر ذاته بر درسدر که، بو طرز ايله بیان ایدیلمش.

إستقبال ایچون تشکیل اولونان بر صندوقچهٔ أُخرویّه اولان بر مسجده ویا بر سجّادهیه آت. هم بیل که: هر یئگی گون، سکا هم هرکسه، بر یئگی عالمک قپوسیدر. اُگر نماز قیلمازسهک، سنک او گونکی عالمک ظلماتلی و پریشان بر حالده گیدر، سنک علیهکده عالم مثالده شهادت ایدر. زیرا هرکسک، هر گونده، شو عالمدن بر مخصوص عالمی وار. هم او عالمک کیفیتی، او آدمک قلبنه و عملنه تابعدر. ناصلکه آیینهکده گورونن محتشم بر سرای، آیینهک رنگنه باقار. سیاه ایسه، سیاه گورونور. قیرمزی ایسه، قیرمزی گورونور. هم اونک کیفیتنه باقار. او آیینه شیشهسی دوزگون ایسه، سرای گوزل گوسترر. دوزگون دگل ایسه، چرکین گوسترر. اُک نازک شیلری قابا گوستردیگی مثللو؛ سن قلبکله، عقلکله، عملکله، گوکلکله، کندی عالمک شکلنی دگیشدیرسک. یا علیهکده، یا لهکده شهادت ایتدیره بیلیرسک. اُگر نمازی قیلسهک، او نمازک ایلّه او عالمک صانع ذو الجلالنه متوجّه اولسهک؛ بردن، سکا باقان عالمک تنور ایدر. عادتاً نمازک بر اَلکتریک لامباسی و نمازه نیتک، اونک دوگمه سنه طوقومسی گبی، او عالمک ظلماتنی طاغیتیر و او هرج و مرج دنیویهده کی قارمه قاریشق پریشانیت ایچنده کی تبدلات و حرکات، حکمتلی بر انتظام و معنیدار بر کتابت قدرت اولدیغنی گوسترر. ﴿اللّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ آیت پر أنوارندن بر نوری، سنک قلبکله سریر. سنک او گونکی عالمکی، او نورک إنعکاسیله ایشیقلا ندیرر. سنک لهکده نورانیتله شهادت ایتدیرر.

صاقین دیمه: "بنم نمازم نرهده، شو حقیقت نماز نرهده؟" زیرا بر خرما چکردگی، بر خرما آغاجی گبی، کندی آغاجنی توصیف ایدر. فرق یالکز اجمال و تفصیل ایلّه اولدیغی گبی؛ سنک و بنم گبی بر عامینک (وَلَوْ حَسَّ ایتمزسه) نمازی، بیوک بر ولینک نمازی گبی شو نوردن بر حصّهسی وار، شو

حقیقتدن بر سرّی واردر (وَلَوْ شَعَرْتُكَ تَعْلَقُ ایتمزسه). فقط درجاته گوره
 انکشاف و تنوّری آیری آیریدر. ناصل بر خرما چکردگندن، تا مکمل بر خرما
 آغاجنه قدر نه قدر مراتب بولونور. اويله ده: نمازك درجاتنده ده داها فضله
 مراتب بولونه بیلیر. فقط بتون او مراتبده، او حقیقت نورانیه نك اساسی بولونور.

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ قَالَ (الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ)

وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ﴾

نورك بلكجی

يگرى برنجى سوزك ايكىجى مقامى

(قلىك بش ياره سىنه بش مرهمى تىمىن ايدر.)

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿رَبِّ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِيْنَ ۝ وَ اَعُوْذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَّحْضُرُوْنَ﴾

أى مرض وسوسه ايله مبتلا! بىليور مىسك وسوسهك نيه بگزىر؟ مصيبتى بگزىر. أهىيت وىردكجه شيشىر، أهىيت وىرمىزهك سونىر. اوڭا بىوك نظرىله باقىسهك بىيور. كوچك گورسىهك، كوچولور. قورقسىهك آغىرلاشىر، خستىه ايدر. خوف اىتمىزهك خفىف اولور، مخفى قالىر. ماهىتنى بىلمىزهك دوام ايدر، ىرلىشىر. ماهىتنى بىلسىهك، اونى طانىسىهك گىدىر. اوىله اىسىه، شو مصىبتلى وسوسىهك اقسام كئىره سندن كئىر الوقوع اولان يالڭىز بش وجهنى بىان اىده جگم. بلكىه سڭا و بڭا شفا اولور. زىرا شو وسوسىه اوىله بر شىدىر كه، جهل اونى دعوت ايدر، علم اونى طرد ايدر. طانىمازسىهك گلىر، طانىسىهك گىدىر.

برنجى وجه - برنجى ياره: شىطان اولا شىبهى قلىبه آتار. آگر قلىب قبول اىتمىزه، شىبهى دن شتمى دونىر. خىاله قارشى شتمى بگزىر بعض پىس خاطرهلى و منافى ادب چركىن حاللىرى تصوير ايدر. قلىبه "أىواه" دىدىرتىر، يأسىه دوشورتور. وسوسىلى آدم ظن ايدر كه قلىب، رتبه قارشى سوء أدبىه بولونىيور. مدهش بر خلىجان و هىجان حس ايدر. بوندىن قورتولمق اىچون حىوردن قاچار، غفلته طالمق اىستىر. بو يارهك مرهمى بودىر:

باق اى بېچاره وسوسەلى آدم! تلاش ايتمه. چونكه سنڭ خاطريگه گلن شتم دگل، بلكه تخیلدر. تخیل كفر، كفر اولمادیغى گې؛ تخیل شتم دخى، شتم دگلدر. زيرا منطقجه تخیل، حكم دگلدر. شتم ايسه، حكمدر. هم بونگله برابر او چركين سوزلر، سنڭ قېڭڭ سوزلرى دگل. چونكه سنڭ قېڭڭ اوندن متأثر و متأسفدر. بلكه قلبه ياقين اولان لَمَّ شيطانیدن گليور. وسوسه نڭ ضررى، توهم ضرردر. يعنى اونی ضررى توهم ايتمكله، قلبا متضرر اولمقدردر. چونكه حكمسز بر تخیلى حقيقت توهم ايدر. هم شيطانڭ ايشنى كندى قلبنه مال ايدر. اونڭ سوزىنى، اوندن ظن ايدر. ضرر آڭلار، ضرره دوشر. ذاتا شيطانڭ ده ايستديگى اودر.

ايكنجى وجه بودر كه: معنالر قېلبدن چيقدقلىرى وقت، صورتلردن چيپلاق اولارق خياله گيرلر؛ اورادن صورتلرى گيرلر. خيال ايسه، هر وقت بر سبب تحتنده بر نوع صورتلرى نسج ايدر. اهميت ويرديگى شيئڭ صورتلرېنى يول اوستنده بيراقيز. هانگى معنا گچسه يا اوڭا گيدير، يا طاقار، يا بولاشدير، يا پرده ايدر. اگر معنالر منزه و تمیز ايسه لر، صورتلر ملوث و رذيل ايسه گيمك يوقدر، فقط تماس وار. وسوسهلى آدم، تماسى تلبسله التباس ايدر. "أيوه!" دير. "قلبي نه قدر بوزولمش. بو سفيللك، بو خست نفس، بنى مطرود ايدر." شيطان اونڭ شو طمارندن چوق استفاده ايدر. شو ياره نڭ مرهمى شودر:

ديڭله اى بېچاره! ناصلكه، سنڭ نمازڭ أدب نزيهانه سنڭ وسيله سى اولان ظاهرى طهارته، بطنڭڭ باطننده كى نجاست اوڭا تأثير ايتمز و بوزماز. اويله ده: معاني مقدسه نڭ، صورت ملوثيه مجاورتى ضرر ايتمز. مثلا سن آيات إلهيه ي تفكر ايدىيورسڭ. بردن بر مرض، يا بر إشتها، يا بول گې بر أمر مهيج شدتله سنڭ حسڭه طوقونويور. ألبته سنڭ خيالڭ، دواء علّت و قضاء حاجتڭ لوازماتى

گوره جك، باقه جق، اونلره مناسب سفلى صورتلى نسج ايده جك و گلن معنالر اورته لرندن گچه جكلر. گچه جكلره نه باس واردر، نه تلوٲ وار و نه ضرر وار و نه خطر وار. يالگز خطر ايسه حصر نظردر، ظن ضردر.

اوپنجى وجه بودر كه: اشيا مابينلرنده، بعض مناسبات خفيه بولونور. حتى هيچ اُميد ايتمديگك شيلر ايچنده مناسبت ايلرى بولونور. يا بالذات بولونور ويا سنك خيالك، مشغول اولديغى صنعته گوره او ايلرى ياپمش، اونلرى بربريله باغلامش. شو سر مناسبتدندر كه، بعضًا بر مقدس شيئى گورمك، بر ملوٲ شيئى خاطره گتيرر. فن بيانده بيان اولونديغى گچي، "خارجده اوزاقلق سببي اولان ضدّيت ايسه، خيالده سبب قرييتدر." يعنى: ايكي ضدك صورتلرينك جمعنه واسطه، بر مناسبت خياليه در. بو مناسبتله گلن تخطّره، تداعي افكار تعبير ايديلير. مثلاً: سن نمازده، مناجاتده، كعبه قارشيسنده، حضور الهيده ايكن، آياتى تفكرده اولديغك بر حالده؛ شو تداعي افكار، سنى طوتوب اك اوزاق مالايعنيات رذيله يه سوق ايدر.

سنك باشك، بويله بر تداعي افكاره مبتلا ايسه، صاقين تلاش ايتمه. بلكه إنتباهه گلدیگك آنده، دون. "امان نه قصور ايتدم" ديوپ تدقيقله مشغول اولوب طورمه. تا او ضعيف مناسبت، سنك دقتكله قوت پيدا ايتمه سين. زيرا تاثير گوستردكجه، اهميت ويردكجه، سنك او ضعيف تخطرك ملكه يه دونر. بر مرض خيالى اولور. قورقمه، مرض قلبى دگل. شو نوع تخطّر ايسه، غالبًا إختيارسزدر. خصوصًا حسّاس عصبيرده داها غالبدر. شيطان، شو نوع وسوسه نك معدنى چوق ايشلتديرر. شو ياره نك مرهمى شودر كه:

تداعي افكار، غالبًا إختيارسزدر. اونده مسئوليت يوقدر. هم تداعيده،

مجاورت وار؛ تماس و اختلاط يوقدر. اونڭ ايچون، افكارڭ كيفيتلىرى، بربرينه سرايت ايتمز، بربرينه ضرر ويرمز. ناصلكه شيطان ايله مَلِكْ اِلْهام، قلب طرفلرنده مجاورتلى وار و فجّار و اُبرارڭ قرابتلى و بر مسكنده طورمالرى، ضرر ويرمز. اويله ده، تداعي افكار سائقه سيله ايسته مديگڭ پيس خيالات، گلوب نزيه افكارڭ ايچنه گيرسه؛ ضرر ويرمز. مگر قصداً اولسه ويا ضرر ظنيله اونڭله زياته مشغول اولسه. هم بعضاً قلب يورولويور. فكر، كندىنى اڭلنديرمك ايچون راست گله بر شيله مشغول اولور. شيطان فرصت بولور، پيس شيلرى اوڭنه سرپيور، سورييور.

دردنجى وجه: عملڭ اُڭ اي صورتنى تحريدن نشئت ايدن بر وسوسه در كه، تقوا ظنيله تشدد ايتدكجه حال اوڭا شدتله نير. حتّى بر درجه يه وارر كه، او آدم عملڭ داها اولاسنى آزاركن، حرامه دوشر. بعضاً بر سنتڭ آراماسى، بر واجبى ترك ايتديرييور. "عجبا علم صحيح اولدى مى؟" دير، إعاده ايدر. بو حال دوام ايدر. غايت يأسه دوشر. شيطان شو حالندن إستفاده ايدر، اونى ياره لر. شو ياره نڭ ايكي مرهمى وار:

برنجى مرهم: بو گي وسوسه اهلِ اعتزاله لايقدر. چونكه اونلر ديرلر: "مدارِ تكليف اولان افعال و اُشياء، كندى ذاتنده، آخرت إعتباريله يا حسنى وار؛ صوڭره او حسنه بناءً أمر ايديلمش ويا قبحى وار؛ صوڭره اوڭا بناءً نهي ايديلمش. ديمك اُشياده، آخرت و حقيقت نقطه نظرنده اولان حُسن و قبح ذاتيدر؛ أمر و نهي اِلْهى اوڭا تابعدر." بو مذهب گوره، انسان هر ايشلديگى عملده شويله بر وسوسه گلير: "عجبا علم نفس الأمرده كى گوزل صورته ياپيلمش ميدر؟" امّا مذهب حق اولان اهلِ سنّت و جماعت ديرلر كه: "جناب حق بر شيئه أمر ايدر، صوڭره حسن اولور. نهي ايدر، صوڭره قبيح اولور.

دیمک أمر ایله گوزللك، نھی ایله چركینلك تحقّق ایدر. حُسن و قبح مکلفك إطلاعه باقار و اوڭا گوره تقرر ایدر. شو حُسن و قبح ایسه، صوری و دنیایه باقان یوزنده دگل، بلکه آخرته باقان یوزدهدر. مثلاً، سن نماز قیلدك ویا آبدست آلدك. حالبوکه نمازیڭی و آبدستڭی فساد ویره جك بر سبب، نفس الأمرده وارمش. لکن سن اوڭا هیچ مطلع اولمادك. سنك نمازك و آبدستك هم صحیحدر، هم حسندر. معتزله دیر: "حقیقتده قبیح و فاسددر. لکن سندن قبول ایدیلیر. چونکه جهلك وار، بیلمدك و عذرک وار." اوپله ایسه اهل سنت مذهبنه گوره، ظاهر شریعتده موافق اولارق ایشلیدیگك عملکته: "عجبا صحیح اولمش می؟" دیوب و سوسه ایتمه. فقط، "قبول اولمش می؟" دی. غرورلانمه، عُجبّه گیرمه.

ایکنجی مرهم: دینده حرج یوقدر. ﴿لَا حَرَجَ فِي الدِّينِ﴾ مادام درت مذهب حقدر. مادام إستغفاره منجر اولان درك قصور ایسه، غروره منجر اولان حسن عملك رؤیتنه (بویله و سوسه لی آدمه) مرجّحدر. یعنی بویله و سوسه لی آدم، عملنی گوزل گوروب غروره دوشمکدنسه، عملنی قصورلی گورسه، إستغفار ایتسه، داها اولادر. مادام بویلهدر، سن و سوسه یی آت. شیطانده دی که: شو حال، بر حرجدر. حقیقت حاله مطلع اولمق گوچدر. دینده کی یُسره منافیدر. ﴿الدِّينُ يُسْرٌ﴾ لَا حَرَجَ فِي الدِّينِ﴾ اساسنه مخالفدر. ألبته بویله عملم بر مذهب حقّه موافق گلیر. او بڭا کافیدر. هم لا اقل بن عجزیمی إعتراف ایدرهك عبادتی لایق وجهله أدا ایدهمدیگمدن إستغفار و تضرّع ایله مرحمت إلهیه دخالت ایدوب، قصورم عفو اولنمق، قصورلی عملم قبول اولنمق ایچون متذلّالانه بر نیازه وسیلهدر.

بشنجى وجه: مسائل ايمانيه ده شبهه صورتندە گلن وسوسه در. بيچاره وسوسه لى آدم، بعضاً تخیلى، تعقل ايله إلتباس ايدر. يعنى: خياله گلن بر شبهه يى، عقله گيرمش بر شبهه توهم ايدوب، إعتقادينه خلل گلمش ظن ايدر. هم بعضاً توهم ايتديگى بر شبهه يى، ايمانه ضرر ويرن بر شك ظن ايدر. هم بعضاً تصوّر ايتديگى بر شبهه يى، تصديق عقلى يه گيرمش بر شبهه ظن ايدر. هم بعضاً بر أمر كفریده تفكرى، كفر ظن ايدر. يعنى ضلالتك أسبابنى آكلامق صورتندە قوّه مفكره نك جولاننى و تدقيقاتنى و بى طرفانه محاكمه سنى، خلاف ايمان ظن ايدر. ايشته تلقينات شيطانيه نك اثرى اولان شو ظنلردن ئوركه رك، "أيوه! قليم بوزولمش، إعتقاديمه خلل گلمش" دير. او حاللر، غالباً إختيارسز اولديغندن، جزء إختياريسيله إصلاح ايدەمديگندن ياسه دوشر. بو ياره نك مرهمى شودر كه:

تخیل كفر، كفر اولماديغى گيى؛ توهم كفر دخى، كفر دگلدر. تصوّر ضلالت ضلالت اولماديغى گيى؛ تفكر ضلالت دخى، ضلالت دگلدر. چونكه هم تخیل، هم توهم، هم تصوّر، هم تفكر؛ تصديق عقليدن و إذعان قليبدين آيريدرلر، باشقه درلر. اولر بر درجه سربستدرلر. جزء إختياريه يى پك ديگله ميورلر. تكليف دينى آلتنه چوق گيره ميورلر. تصديق و إذعان، اويله دگلدر. بر ميزانه تابعدرلر. هم تخیل، توهم، تصوّر، تفكر، ناصلكه تصديق و إذعان دگلدر. اويله ده شبهه و تردد صاييلمازلر. فقط اگر لزومسز تكرار ايدە ايدە مستقر بر حاله گلسه، او وقت حقيقى بر نوع شبهه، اوندن تولّد ايدە بيلير. هم بى طرفانه محاكمه ناميله ويا إنصاف نامنه ديوب، شقّ مخالفى إلتزام ايدە ايدە، تا اويله بر حاله گلير كه، إختيارسز طرف مخالفى إلتزام ايدر. اوڭا واجب اولان حقك إلتزامى قيريلير. او ده تهلكه يه دوشر. خصمك ويا شيطانك بر وكيل فضوليسى اولاجق بر حالت، ذهنده تقرر ايدر.

شو نوع وسوسه نك اَكْ مهْمَي بودر كه: وسوسه لي آدم، اِمكانِ ذاتي ايله اِمكانِ ذهني يي بربريله اِلْتباس ايدر. يعني: بر شيئي ذاتنده ممكن گورسه، او شيئي ذهنا دخي ممكن و عقلا مشكوك توهم ايدر. حالبوكه علمِ كلامك قاعده لرندندر كه: اِمكانِ ذاتي ايسه، يقينِ علمي يه منافي دگل و ضرورتِ ذهنيه يه ضدّي يوقدر. مثلا: شو دقيقه ده قره دكزك يره باتماسي، ذاتنده ممكندر و او اِمكانِ ذاتي ايله محتملدر. حالبوكه يقينا، او دكزك يرنده اولديغني حكم ايدويورز، شبهه سز بيليورز. و او اِحتمالِ اِمكاني و او اِمكانِ ذاتي، بزه شك و يرمز، بر شبهه گتيرمز، يقينمزي بوزماز. مثلا: شو گونش ذاتنده ممكندر كه، بوگون غروب ايتمه سين ويا يارين طلوع ايتمه سين. حالبوكه بو اِمكان يقينمزه ضرر و يرمز، شبهه گتيرمز. ايشته بونك گي، مثلا حقائقِ ايمانيه دن اولان حياتِ دنيويه نك غروبنه و حياتِ اخرويه نك طلوعنه، اِمكانِ ذاتي جهتنده گلن وهملر، يقينِ ايماني يه ضرر و يرمز. هم **﴿لَا عِبْرَةَ لِلْاِحْتِمَالِ الْغَيْرِ النَّاشِئِ عَنْ دَلِيلٍ﴾** يعني: "بر دليلدن نشئت ايتمه ين بر اِحتمالك هيچ اهمّتي يوقدر" اولان قاعده مشهوره؛ هم اصول الدين، هم اصول الفقها قاعده مقررّه سندندر.

اگر دیسه ك بو درجه مؤمنلره مضر و مُزعج اولان وسوسه، نه حكمته بناءً بزه بلا اولمش؟

الجواب: اِفراطه وارمه مق، هم غلبه چالمه مق شرطيله، اصلِ وسوسه تيقظه سببدر، تحري يه داعيدر، جدّيته وسيله در. لاقيدلغي آتار، تهاوني دفع ايدر. اونك ايچون حكيم مطلق، شو دارِ اِمتحانده، شو ميدانِ مسابقه ده بزه بر قامچي تشويق اولارق، وسوسه يي شيطانك آلنه و يرمش. بشرك باشنه ووريور. شايد زياده اينجيتسه، حكيم رحيمه شكوا ايتملي،

﴿أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ ديمه لي.

یگر می ایکنجی سوز

(ایکی مقامدر)

برنجی مقام

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ

نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿

بر زمان ایکی آدم، بر حوضده ییقاندیلر. فوق العاده بر تأثیر آلتنده کندیلرندن گچدیلر. گوزلرینی آچدقلمی وقت گوردیلر که؛ عجیب بر عالمه گوتورولمشلر. اوپله بر عالم که، کمال إنتظامندن بر مملکت حکمنده، بلکه بر شهر حکمنده، بلکه بر سرای حکمنده در. کمال حیرتلرندن أطرافلرینه باقدیلر. گوردیلر که: بر جهتهده باقیلسه عظیم بر عالم گورونویور. بر جهتهده باقیلسه، منتظم بر مملکت... بر جهتهده باقیلسه، مکمل بر شهر... دیگر بر جهتهده باقیلسه، غایت محتشم بر عالمی ایچنه آلمش بر سرايدر. شو عجائب عالمده گزهرك سیران ایندیلر. گوردیلر که: بر قسم مخلوقلر وار؛ بر طرز ايله قونوشویورلر، فقط بونلر اونلرک دیللرینی بیلمیورلر. یالکز إشارتلرندن آکلاشیلویور که، مهم ایشلر گورویورلر و اهمیتلی وظیفه لر یاییورلر.

او ایکی آدمدن بریسی، آرقداشنه دیدی که: "شو عجیب عالمکْ آلبته بر مدبری و شو منتظم مملکتکْ بر مالکی، شو مکمل شهرکْ بر صاحبی، شو مصنع سرایکْ بر اوسته سی واردر. بز چالیشملی یز، اونی طانیمالی یز. چونکه آکلاشیلیور که، بزی بورایه گتیرن اودر. اونی طانیمازسه ق کیم بزه مدد ویره جک؟ دیللرینی بیلمدیگمز و اونلر بزی دیگله مدکلری شو عاجز مخلوقلردن نه بکله یه بیلیرز؟ هم قوجه بر عالمی بر مملکت صورتنده، بر شهر طرزنده، بر سرای شکلنده یاپان و باشند باشه خارقه شیلرله طولدیران و مزیتناکْ انواعیله تزیین ایدن و عبرتِ ما معجزاتلرله دوناتان بر ذات، آلبته بزدن و بورایه گلنلردن بر ایستدیگی واردر. اونی طانیمالی یز. هم نه ایستدیگی بیلمکلگمز لازمدر."

اوته کی آدم دیدی: "اینا تمام، بویله بحث ایتدیگکْ گبی بر ذات بولونسون و بتون بو عالمی تکْ باشیله اداره ایتسین."

آرقداشی جواباً دیدی که: "بونى طانیمازسه ق، لاقید قالسه ق، منفعتی هیچ یوق؛ ضرری اولسه پکْ عظیمدر. اگر طانیماسنه چالیشسه ق، مشقتی پکْ خفیفدر، منفعتی اولورسه پکْ عظیمدر. اونکْ ایچون اوکْا قارشى لاقید قالمق، هیچ کارِ عقل دگلدر."

او سرسری آدم دیدی: "بن بتون راحتمی، کیفمی؛ اونی دوشونمه مکده گوروپورم. هم بویله عقلمه صیغیشمیان شیلرله اوغراشمیه جغم. بتون بو ایشلر، تصادفی و قارمه قاریشق ایشلردر، کندی کندینه دونویور؛ بنم نه مه لازم."

عقللی آرقداشی اوکْا دیدی: "سنکْ بو تمرّدکْ بنی ده، بلکه چوقلری ده بلایه آتاجقدر. بر ادبِسزکْ یوزندن، بعضاً اولور که، بر مملکت خراب اولور."

ینه او سرسری دونوب دیدی که: "یا قطعیا بگا اثبات ایت که؛ بو قوجه مملکتک تک بر مالکی، تک بر صانعی واردر. یاخود بگا ایلیمه."

جوابا آرقداشی دیدی: "مادام عنادک دیوانه‌لک درجه‌سنه چیقمش؛ او عنادکله بزی و بلکه مملکتی بر قهره گرفتار ایده‌جکسک. بن ده سکا اون ایکی برهان ایله گوستره‌جگم که: بر سرای گبی شو عالمک، بر شهر گبی شو مملکتک، تک بر اوسته‌سی واردر و او اوسته، هر شیئی اداره ایدن یالکز اودر. هیچ بر جهته‌ده نقصانیتی یوقدر. بزه گورونمه‌ین او اوسته، بزی و هر شیئی گورور و سوزلرینی ایشیتیر. بتون ایشلری معجزه و خارقه‌در. بتون بو گوردیگمز و دیلرینی بیلمدیگمز شو مخلوقلر اونک مأمورلیدر."

برنجی برهان

گل هر طرفه باق، هر شیئه دقت ایت! بتون بو ایشلر ایچنده گیزی بر آل ایشله‌یور. چونکه باق، بر درهم (حاشیه ۱) قدر قوتی اولمیان بر چکردک کوچکلگنده بر شی، بیگلر بظمان یوکی قالدیریور. ذره قدر شعوری اولمیان، (حاشیه ۲) غایت حکیمانه ایشلر گورویور. دیمک بونلر کندی کندیلرینه ایشله‌میورلر. اونلری ایشلتدیرن گیزی بر قدرت صاحبی واردر. اگر کندی باشنه اولسه، بتون باشند باشه بو گوردیگمز مملکتده هر ایش معجزه، هر شی معجزه کار بر خارقه اولمق لازم گلیر. بو ایسه، بر سفسطه‌در.

(حاشیه ۱): آغاجلری باشلرنده طاشیان چکردکلره إشارتدر.

(حاشیه ۲): کندی کندینه یوکسلمه‌ین و میوه‌لرک ثقلته طایانان اوزوم چوبوقلری گبی نازنین نباتاتک، باشقه آغاجلره لطیف آلر اتوب صارمه‌لرینه و اونلره یوکلمه‌لرینه إشارتدر.

ایکنجی برهان

گل بتون بو اووالری، بو میدانلری، بو منزللری سوسلندیرن شیلر اوستنه دقت ایت. هر بریسنده او گیزی ذاتدن خبر ویرن ایشلر وار. عادتا هر بری برر طره، برر سگه گبی، او غیبی ذاتدن خبر ویریورلر. ایشته گوزیکڭ اوڭنده، باق؛ بر درهم پاموقدن (حاشیه ۳) نه یاپیور. باق، قاچ طوپ چوخه و پاتیسقه و چیچکلی قوماش چیقدی. باق، اوندن نه قدر شکرملرلر، یووارلاق طاتلی کوفتهلر یاپیلیور که؛ بزم گبی بیگلر آدم گیسه و یهسه، کافی گلیر. هم ده باق، بو دمیری، طوپراغی، صوی، کوموری، باقیری، گوموشی، آلتونی غیبی آووجنه آلدی، بر ات پارچه سی (حاشیه ۴) یاپدی؛ باق گور... ایشته ای عقلسز آدم! بو ایشلر اوپله بر ذاته مخصوصدر که؛ بتون بو مملکت، بتون أجزاسیله اونڭ معجزه قوتی آلتنده طورییور، هر آرزوسنه رام اولیور.

اوچنجی برهان

گل، بو متحرک آنتیقه (حاشیه ۵) صنعتلرینه باق! هر بریسی اوپله بر طرزده

(حاشیه ۳): تخمه إشارتدر. مثلا: ذره گبی بر آفیون بذری، بر درهم گبی بر زردالی نواتی، بر قاوون چکردگی، ناصل چوخه دن دها گوزل طوقومش یاپراقلر، پاتیسقه دن دها بیاض و صاری چیچکلر، شکرمله دن دها طاتلی و کوفته لردن و قونسروه قوطولردن دها لطیف، دها لذیذ، دها شیرین میوه لری خزینه رحمتدن گتیریورلر، بزه تقدیم ایدیورلر.

(حاشیه ۴): عنصرلردن جسم حیوانی پی خلق و نطفه دن ذی حیاتی ایجاد ایتمگه إشارتدر.

(حاشیه ۵): حیوانلره و انسانلره إشارتدر. زیرا حیوان، شو عالمڭ کوچک بر فهرسته سی و ماهیت إنسانیه، شو کائناتڭ بر مثال مصغری اولدیغندن؛ عادتا عالمده نه وارسه، إنسانده نمونه سی واردر.

یایلمش؛ عادتاً بو قوجه سرایک بر کوچک نسخه سیدر. بتون بو سرایده نه وارسه، او کوچوجک متحرک ماکینه لرده بولونویور. هیچ ممکن میدر که، بو سرایک اوسته سندن باشقه بریسی گلوب، بو عجیب سرائی کوچک بر ماکینه ده درج ایتسین؟ هم هیچ ممکن میدر که، بر قوطو قدر بر ماکینه بتون بر عالمی ایچنه آلدیغی حالده، تصادفی ویاخود عبث بر ایش ایچنده بولونسون؟ دیمک بتون گوزک گوردیگی نه قدر آنتیقه ماکینه لر وار، او گیزی ذاتک برر سگه سی حکمنده درلر. بلکه برر دلال، برر إعلانامه حکمنده درلر. لسان حالریله دیرلر که: "بز اوپله بر ذاتک صنعتی یز که؛ بتون بو عالمزی، بزی یاپدیغی و سهولتله ایجاد ایتدیگی گبی قولایقله یاپایلیر بر ذاتدر."

دردنجی برهان

ای معنّ آرقداش! گل، سکا داها عجیبی گوستره جگم. باق، بو مملکتده بتون بو ایشلر، بو شیلر دگیشدی، دگیشیور، بر حالتده طور میور. دقت ایت که، بو گوردیگمز جامد جسملر، حسسز قوطولر؛ برر حاکم مطلق صورتی آلدیلر؛ عادتاً هر بر شی، بتون اشیایه حکم ایدیور. ایشته بو یانمزده کی بو ماکینه یه باق؛ (حاشیه ۶) گویا امر ایدیور. ایشته اونک تزییناتنه و ایشله مسنه لازم لوازمات و ماده لر، اوزاق یرلردن قوشوب گلیورلر. ایشته

(حاشیه ۶): ماکینه، میوه دار آعاجلره إشارتدر. چونکه یوزر تزگاهلری، فابریقه لری اینجه جک دالرنده طاشیور گبی؛ حیرتنما یاپراقلری، چیچکلری، میوه لری طوقیور، سوسلندیریور، پیشیریور، بزلره اوزاتیور. حالبوکه چام و قطران گبی محتشم آعاجلر، قورو بر طاشده تزگاهنی آتمش، چالیشوب طورویورلر.

اورایه باق: او شعورسز جسم (حاشیه ۷) گویا بر إشارت ایدیور، اُڭ بیوک بر جسمی، کندینه خدمتکار ایدیور، کندی ایشلرنده چالیشدیریور. داها باشقه شیلری بونلره قیاس ایت. عادتاً هر بر شی، بتون بو عالمده کی خلقتلری مسخر ایدیور. اُگر او گیزی ذاتی قبول ایتمزسه، بتون بو مملکتده کی طاشنده، طوپراغنده، حیواننده، إنسانه بگزر مخلوقلرده؛ او ذاتڭ بتون هنرلینی، صنعتلینی، کمالاتلینی، برر برر (او شیلره) ویره جکسڭ. ایشته عقلڭ اوزاق گوردیگی بر تڭ معجزما ذاتڭ بدلنه، میلیارلر اونڭ گبی معجزما، هم بربرینه ضد، هم بربرینه مثل، هم بربری ایچنده بولونسون؛ بو إنتظام بوزولماسین، اورته لغی قاریشدیرماسینلر. حالبوکه بو قوجه مملکتده ایکی پارمق قاریشسه، قاریشدیرر. چونکه بر کویده ایکی مدیر، بر شهرده ایکی والی، بر مملکتده ایکی پادشاه بولونسه، قاریشدیرر. نرده قالدی، حدسز حاکم مطلق برابر بولونسون!

بشنجی برهان

ای وسوسه لی آرقداش! گل، بو عظیم سرایڭ نقشلرینه دقت ایت و بتون بو شهرڭ زینتلرینه باق و بتون بو مملکتڭ تنظیماتی گور و بتون بو عالمڭ صنعتلینی تفکر ایت! ایشته باق: اُگر نهایتسز معجزه لری و هنرلری اولان گیزی بر ذاتڭ قلمی ایشله مزسه، بو نقشلی سائر شعورسز سبیلره، کور تصادفه، صاغیر طبیعته ویریلسه، او وقت یا بو مملکتڭ هر بر طاشی، هر بر اوتی، او یله معجزما نقاش، او یله بر خارق العاده کاتب اولماسی لازم گلیر که، بر حرفده

(حاشیه ۷): حبوباته، تخم لره، سینکلرڭ تخم جقلرینه إشارتدر. مثلاً بر سینک بر قره آغاچڭ یاپراغنده یمورطه سنی بیراقیر. بردن او قوجه قره آغاچ، یاپراقلرینی او یمورطه لره بر رحم مادر، بر بشیک، بال گبی بر غذا ایله طولو بر مخزنه چویریور. عادتاً او میوه سز آغاچ، او صورتده ذی روح میوه لر ویریور.

پیک کتابی یازہ بیلسین، بر نقشده میلیونلر صنعتی درج ایده بیلسین. چونکہ باق بو طاشلرده کی نقشه، (حاشیه ۸) هر بریسندہ بتون سراپیک نقشلری وار، بتون شهرک تنظیمات قانونلری وار، بتون مملکتک تشکیلات پروگراملری وار. دیمک بو نقشلری یایمق، بتون مملکتی یایمق قدر خارقه در. اوپله ایسه هر بر نقش، هر بر صنعت، او گیزلی ذاتک بر إعلانامه سیدر، بر خاتمیدر. مادام بر حرف، کاتبی گوسترمکسزین اولماز. صنعتلی بر نقش، نقاشی بیلدیرمه مک اولماز. ناصل اولور که؛ بر حرفده قوجه بر کتابی یازان، بر نقشده پیک نقشی نقش ایدن نقاش، کندی کتابیله و نقشيله بیلینمسین؟

آلتنجی برهان

گل، بو گنیش اووایه چیقہ جغز. (حاشیه ۹) ایشته او اووا ایچنده یوکسک بر طاغ وار. اوستنه چیقہ جغز، تا بتون اطرافی گورولسون. هم هر شیئی یاقینلاشدیره حق گوزل دوربینلری ده برابر آلا جغز. چونکہ بو عجیب مملکتده، عجیب ایشلر اولویور. هر ساعتده هیچ عقلمزه گلمه یین ایشلر اولویور.

(حاشیه ۸): شجره خلقتک میوه سی اولان انسانه و کندی آغاجنک پروگرامی و فهرسته سنی طاشیان میوه یه اشارتدر. زیرا قلم قدرت، عالمک کتاب کبیرنده نه یازمش ایسه، إجمالی ماهیت انسانیه ده یازمشدر. قلم قدر، طاغ گبی بر آغاجده نه یازمش ایسه، طیرناق گبی میوه سنده دخی درج ایتمشدر.

(حاشیه ۹): بهار و یاز موسمنده زمینک یوزینه اشارتدر. زیرا یوز بیگلر مختلف مخلوقاتک طائفه لری، بربری ایچنده برابر ایجاد ایدیلیر، روی زمینده یازیلیر. غلطسز، قصورسز، کمال انتظامله دگیشدیریلیر. بیگلر سفره رحمن آچیلیر، قالدیریلیر، تازه تازه گلیر. هر بر آغاج برر طابله جی، هر بر بوستان برر قزغان حکمنه گچر.

ایشته باق! بو طاغلر و اووالر و شهرلر، بردن دگیشیور. هم ناصل دگیشیور.. اويله بر طرزده که؛ میلیونلره بربری ایچنده ایشلر غایت منتظم صورتده دگیشیور. عاداتا میلیونلر متنوع قوماشلر بربری ایچنده برابر طوقونویور گی، پک عجیب تحولات اولویور. باق، او قدر اُنسیت ایتدیگمز و طانیدیغمز چیچکلی میچکلی شیلر غائب اولدیلر. منتظمًا یرلرینه و ماهیتجه اولره بکزر، فقط صورتجه آیری، باشقه‌لری گلدیلر. عاداتا شو اووا، طاغلر برر صحیفه؛ یوز بیگلرله آیری آیری کتابلر ایچنده یازیلیور. هم خطاسز، نقصانسز اولارق یازیلیور. ایشته، بو ایشلر یوز درجه محالدر که؛ کندی کندینه اولسون.

اوت نهایت درجه‌ده صنعتلی، دقتلی شو ایشلر، کندی کندینه اولمق پیک درجه محالدر که؛ کندیلرندن زیاده، صنعتکارلرینی گوستریورلر. هم بونلری ایشله‌یجی اويله معجزنما بر ذاتدر که؛ هیچ بر ایش، اوکا آغیر گلمز. پیک کتاب یازمق، بر حرف قدر اوکا قولای گلیر. بونکله برابر هر طرفه باق که، هم اويله بر حکمتله هر شیئی یرلی یرینه قویویور و اويله مکرمانه هرکسه لایق اولدقلری لطفلری یاپییور؛ هم اويله احسان‌پرورانه عمومی پرده‌لر و قپولر آچیور که، هر کسک آرزولرینی تطمین ایدیور. هم اويله سخاوت‌پرورانه سفره‌لر قورویور که؛ بتون بو مملکتک خلقلرینه، حیوانلرینه، هر بر طائفه‌سنه خاص و لایق، بلکه هر بر فردینه مخصوص اسمیله و رسمیه بر طبله نعمت ویریلیور. ایشته دنیا‌ده بوندن محال بر شی وار می که، بو گوردیگمز ایشلر ایچنده تصادفی ایشلر بولونسون ویا عبث و فائده‌سز اولسون ویا متعدد آلر قاریشسین ویا اوسته‌سی هر شیئه مقتدر اولماسین ویا هر شی اوکا مسخر اولماسین! ایشته آی ارقداش! حدک وارسه بوکا قارشى بر بهانه بول!

يدنجی برهان

أی آرقداش گل! شيمدی بو جزئیاتی بیراقوب، سرای شکلنده کی بو عجیب عالمک أجزالرينک بربرينه قارشى اولان وضعيتلرينه دقت ايده جگزر. ايشته باق: بو عالمده او درجه إنتظام ايله کلى ايشلر ياپيليور و عمومى إنقلابلر اولويور که، عادتاً بتون بو سرايده کی موجود طاشلر، طوپراقلر، آغاجلر، هر بر شی، برر فاعل مختار گبی بتون بو عالمک نظامات کلیه سنی گوزه توب، اوکا گوره توفیق حرکت ایدیور. بربرندن اُك اوزاق شیلر، بربرینک إمدادینه قوشیور. ايشته باق: غائبدن عجیب بر قافله (حاشیه ۱۰) چيقوب گلیور. مرکبلى آغاجلره، نباتلره، طاغلره بگزرلر. باشلرنده برر طبله اُزاق طاشیورلر. ايشته باق: بو طرفده بکلهین مختلف حیواناتک اُزاقلرینی گتیریورلر. هم ده باق: بو قبه ده او عظیم الکتریک لامباسی (حاشیه ۱۱) اولره ایشیق ویردیگی گبی، بتون طعاملرینی اويله گوزل پیشیریور؛ يالکز، پیشیريله جک طعاملر بر دست غیبی طرفندن برر ایپه طاقیلوب (حاشیه ۱۲) اوکا قارشى طوتولويور. بو طرفه ده باق: بو بیچاره ضعیف، نحیف، قوتسز حیوانجققلر... ناصل اولرک باشی اوکنده، لطیف غذا ايله طولو ایکی طولومبه جق (حاشیه ۱۳) طاقیلمش، ایکی چشمه گبی؛ يالکز او قوتسز مخلوق، اوئی آغزینه یاپیشدیرمسی کافیدر.

الحاصل: بتون بو عالمک بتون اُشیاسی، بربرینه باقار گبی، بربرینه یاردیم ایدر.

(حاشیه ۱۰): عموم حیواناتک اُزاقنی طاشیان، نباتات و اُشجار قافله لیدر.

(حاشیه ۱۱): او عظیم الکتریک لامباسی، گونشه إشارتدر.

(حاشیه ۱۲): ایپ و ایپه طاقیلان طعام ایسه، آغاجک اینجه دالری و لذیذ میوه لیدر.

(حاشیه ۱۳): ایکی طولومبه جق ایسه، والدهلرک مملینه إشارتدر.

بربرینی گورور گبی، بربرینه آل آله ویرر. بربرینک ایشنی تکمیل ایچون، بربرینه اوموز اوموزه ویریور. بل بله ویروب برابر چالیشیورلر. هر شیئی بوگا قیاس ایت؛ تعداد ایله بیتمز... ایشته بتون بو حاللر، ایکی کرّه ایکی درت ایدر درجه سنده قطعی گوسترر که؛ شو سراي عیجیک اوسته سنه یعنی شو غریب عالمک صاحبنه هر شی مسخردر. هر شی اونک حسابنه چالیشیر. هر شی اوگا بر آمربر نفر حکمنده در. هر شی اونک قوتیله دونر. هر شی اونک آمریله حرکت ایدر. هر شی اونک حکمتیله تنظیم اولور. هر شی اونک کرمیله معاونت ایدر. هر شی اونک مرحمتیله باشقه سنک إمدادینه قوشار، یعنی قوشدیریلیر. آی آرقداش! حدک وارسه بوگا قارشى بر سوز سویله!

سکرنجی برهان

گل، آی نفسم گبی کندینی عاقل ظن ایدن عقلسر آرقداش! شو سراي محتمشک صاحبنی طانیمق ایسته میورسک! حالبوکه هر شی اونی گوستریور، اوگا إشارت ایدیور، اوگا شهادت ایدیور. بتون بو شیلرک شهادتی ناصل تکذیب ایدیورسک! اویله ایسه، بو سراي ده إنکار ایت و "عالم یوق، مملکت یوق" دی و کندیکى ده إنکار ایت، اورته دن چیق. یاخود عقلگی باشکه آل، بنی دیگله! ایشته باق: شو سراي ایچنده بولونان و مملکتی إحاطه ایدن یکنسق عنصرلر، معدنلر وار. (حاشیه ۱۴) عادتا مملکتدن چیقان هر شی، او ماده لردن

(حاشیه ۱۴): عنصرلر، معدنلر ایسه پک چوق منتظم وظیفه لری بولونان و اذن ربانی ایله هر محتاجک إمدادینه قوشان و آمر إلهی ایله هر بر یره گیرن، مدد ویرن و حیاتک لوازماتنی یتیشدیرن و ذی حیاتی آموزین و مصنوعات إلهیه نك نسجنه، نقشنه منشأ و مولد و بشیک اولان هوا، صو، ضیا، طوپراق عنصرلرینه إشارتدر.

یاپیلیور. دیمک او مادّه لر کیمک ملکی ایسه، بتون اوندن یاپیلان شیلر ده اونکدر. تارلا کیمک ایسه، محصولات ده اونکدر. دگز کیمک ایسه، ایچنده کیلر ده اونکدر. هم باق، بو طوقونان شیلر، بو نسج اولنان منقش قوماشلر، بر تک مادّه دن یاپیلیور. او مادّه یی گتیرن، إحضار ایدن و ایپ حالنه گتیرن، ألبته بالبداهه بردر. چونکه او ایش، إشتراك قبول ایتمز. اويله ایسه بتون نسج اولنان صنعتلی شیلر، اوکا مخصوصدر. هم ده باق، بو طوقونان، یاپیلان شیلرک هر بر جنسی، بتون مملکتک هر طرفنده بولونویور؛ بتون أبنای جنسرلیله اويله إنتشار ایتمش؛ برابر اولارق بربری ایچنده، بر طرزده، بر آنده یاپیلیور، نسج ایدیلیور. دیمک بر تک ذاتک ایشیدر، بر تک أمرله حرکت ایدیور. یوقسه بویله بر آنده، بر طرزده، بر کیفیتده، بر هیئتده إتفاق و موافقت، محالدر. اويله ایسه بو صنعتلی شیلرک هر بریسی، او گیزی ذاتک بر إعلانامه سی حکمنده، اونی گوستریور. گویا هر بر چیچکلی قوماش، هر بر صنعتلی ماکینه، هر بر طاتلی لقمه، او معجزنا ذاتک برر سگه سی، برر خاتمی، برر نشانی، برر طره سی حکمنده؛ لسان حال ایله هر بریسی دیر:

"بن کیمک صنعتییم، بولوندیغم صندوقلر و دگانلر ده اونک ملکیدر." و هر بر نقش دیر: "بنی کیم طوقودی ایسه، بولوندیغم طوپ ده اونک طوقومه سیدر." هر بر طاتلی لقمه دیر: "بنی کیم یاپیور، پیشیریورسه، بولوندیغم قزغان دخی اونکدر." هر بر ماکینه دیر: "بنی کیم یامش ایسه، مملکتده إنتشار ایدن بتون أمثالی ده او یاپیور و بتون مملکتک هر طرفنده بزی یتیشدیرن، اودر. دیمک مملکتک مالکی ده اودر. اويله ایسه، بتون بو مملکته، بو سرايه مالک کیمسه، او بزه مالک اولاییلیر." مثلاً، ناصل میرییه مخصوص تک بر پالاسقه ویاخود بر تک دوگمه یه مالک اولق ایچون، اولری یاپان بتون فابریقه لره مالک اولق

لازمدر که، اونلره حقیقی مالک اولسون. یوقسه او بوش بوغاز باشی بوزوقدن، "میری مالیدر" دییه آلدن آلینوب، تجزیه ایدیلیر.

الحاصل: ناصل بو مملکتک عناصری، مملکته محیط برر ماده در. اونلرک مالکی ده، بتون مملکته مالک بر تک ذات اولایلیر. اويله ده، بتون مملکتده انتشار ایدن صنعتلر، بربرینه بگزه دیگی و بر تک سگه اظهار ایتدکلی ایچون، بتون مملکت یوزنده انتشار ایدن مصنوعلر، هر بر شیئه حکم ایدن تک بر ذاتک صنعتلری اولدیغی گوستریورلر. ایشته ای آرقداش! مادام شو مملکتده، یعنی شو سرائی محتشده بر برلک علامتی وارد؛ بر وحدت سگه سی وار. چونکه بر قسم شیلر، بر ایکن؛ إحاطه سی وار. بر قسم، متعدّد ایسه (فقط بربرینه بگزه دیگی و هر طرفه بولوندیغی ایچون) بر وحدت نوعیه گوستریور. وحدت ایسه، بر واحدی گوسترر. دیمک اوسته سی ده، مالکی ده، صاحبی ده، صانعی ده بر اولمق لازم گلیر. بونکله برابر سن بوکا دقت ایت که، بر پردۀ غییدن قالینجه بر ایپ چیقیور. (حاشیه ۱۵) باق، صوگره بیگلر ایپلر اوندن اوزانمش. هر بر ایپک باشنه باق: برر آلماس، برر نشان، برر إحسان، برر هدیه طاقیلمش. هرکسه گوره برر هدیه ویریور. عجباییلیر میسک که، بویله غریب بر غیب پرده سندن، بویله عجیب إحساناتی، هدایای شو مخلوقلره اوزاتان ذاتی طانیمه مق، اوکا تشکر ایتمه مک، نه قدر دیوانه جه بر حرکتدر. چونکه اونی طانیمازسه ک بالمجبوریه دییه جکسک که: "بو ایپلر؛ اوچلرنده کی آلماسلری، سائر هدیه لری کندیلری یاپیورلر، ویریورلر." او وقت هر ایپه، بر پادشاهلق معناسنی ویرمک لازم گلیر. حالبوکه گوزیمزک اوکنده بر دست غیبی، او ایپلری

(حاشیه ۱۵): قالینجه بر ایپ، میوه دار آغاجه؛ بیگلر ایپلر ایسه، دالترینه و ایپلر باشنده کی آلماس، نشان، إحسان، هدیه لر ایسه، چیچکلرک آقسانمه و میوه لرک آنوعانه إشارتدر.

دخی یاپوب او هدایای او نلره طاقیور. دیمک بتون بو سرایده هر شی، کندی نفسندن زیاده، او معجزنما ذاتی گوستریور. اونی طانیمازسهك، بتون بو شیلری إنكار ایتمكله، حیواندن یوز درجه آشاغی دوشه جكسك.

طوقوزنجی برهان

گل، آی محاکمه سز آرقداش! سن شو سرايك صاحبی طانیمیورسك و طانیمق ده ایسته میورسك. چونكه إستبعاد ایدیورسك. اونك عجیب صنعتلرینی و حالاتی، عقله صیغیشدیره مدیغندن إنكاره صاپیورسك. حالبوكه أصل إستبعاد، أصل مشكلات و حقیقی صعوبتلر و دهشتلی كلفتلر، اونی طانیمامقده در. چونكه اونی طانیسهق، بتون بو سرای، بو عالم بر تك شی گبی قولای گلیر، راحت اولور؛ بو اورته ده کی اوجوزلق و مبذولیته مدار اولور. اگر طانیمازسهق و او اولمازسه، او وقت هر بر شی، بتون بو سرای قدر مشكلاتلی اولور. چونكه هر شی، بو سرای قدر صنعتلیدر. او وقت نه اوجوزلق و نه ده مبذولیت قالیر. بلکه بو گوردیگمز شیرك بریسی، دگل المزه، هیچ کیمسه نك ألنه گچمزدی. سن، یالکز شو ایپه طاقیلان طاتلی قونسروه قوطوسنه باق. (حاشیه ۱۶) اگر اونك گیزی مطبخه معجزنماسندن چیقماسه ایدی، شیمدی قرق پاره ایله آلدیغمز حالده، یوز لیرایه آلامازدق. اوت بتون إستبعاد، مشكلات، صعوبت، هلاکت بلکه محالیت، اونی طانیمامقده در. چونكه ناصل بر آغاجه بر کوکده، بر قانونله، بر مرکرده حیات ویریلیور. بیگلر میوه لرك

(حاشیه ۱۶): قونسروه قوطوسی؛ قدرت قونسروه لری اولان قاوون، قارپوز، نار، سوت قوطوسی هندستان جویری گبی رحمت هدیه لرینه إشارتدر.

تشگلی، بر میوه گبی سهولت پیدا ایدر. اگر او آغاچک میوه لری، آیری آیری مرکز و کوکه، آیری آیری قانونله ربط ایدیلسه، هر بر میوه بتون آغاچ قدر مشکلاتلی اولور. هم ناصل بتون اوردونک تجهیزاتلی بر مرکزده، بر قانونده، بر فابریقه دن چیقسه؛ کمیتجه بر نفرک تجهیزاتلی قدر قولایلا شیر. اگر هر بر نفرک آیری آیری یرلرده تجهیزاتلی یاپیلسه، آینسه؛ هر بر نفرک تجهیزاتلی ایچون، بتون اوردونک تجهیزاتنه لازم فابریقه لر بولوغاسی لازمدر. عینا بو ایکی مثال گبی: شو منتظم سرایده، شو مکمل شهرده، شو مترقی مملکتده، شو محتشم عالمده، بتون بو شیرک ایجادلی بر تک ذاته ویریلدیگی وقت او قدر قولای اولور، او قدر خفت پیدا ایدر که؛ گوردیگمز نهایتسن اوجوزلغه و مبدولیت و سخاوت و سبیت ویرر. یوقسه هر شی او قدر بهالی، او قدر مشکلاتلی اولاجق که، دنیا ویریلسه بریسی آلد و ایدیلهمز

اوننجی برهان

گل، آی بر پارچه انصافه گلمش آرقداش! اون بش گوندر (حاشیه ۱۷) بز بوراده یز. اگر شو عالمک نظاملرینی بیلمزسهک، پادشاهنی طانیمازسهق؛ جزایه مستحق اولورز. عذریمز قالمادی. زیرا اون بش گون (گویا بزه مهلت ویریلمش گبی) بزه ایشیمیورلر. البته بز باشی بوش دگلز. بو درجه نازک صنعتلی، میزانلی، لطافتلی، عبرتلی مصنوعلر ایچنده حیوان گبی گزوب بوزامیز، بزه بوزدیرمازلر. شو مملکتک حشمتلی مالکنک البته جزاسی ده دهشتلیدر. او ذات نه قدر قدرتلی، حشمتلی بر ذات اولدیغنی شونکله آکلا یگز که: شو قوجه عالمی، بر سرای گبی تنظیم ایدیور، بر طولاب گبی چویریور. شو بیوک

مملکتی؛ بر خانه گبی، هیچ بر شی نقصان بیراقمیه رق اداره ایدیور. ایشته باق، وقت بوقت بر قابی طولدیروب بوشالتمق گبی؛ شو سراپی، شو مملکتی، شو شهری کمالِ انتظامله طولدیروب، کمالِ حکمتله بوشالتدیریور. بر سفره پی ده قالدیروب ایندیرمک گبی، قوجه مملکتی باشند باشه، چشید چشید سفره لر، (حاشیه ۱۸) بر دستِ غیبی طرفندن قالدیر، ایندیرر طرزنده متنوع یمکلی صیره ایله گتیروب یدیرر. اونی قالدیروب باشقه سنی گتیرر. سن ده گوریورسک و عقلک وارسه آکلارسک که، او دهشتلی حشمت ایچنده حدسز سخاوتلی بر کرم وار. هم ده باق که، او غیبی ذاتک سلطنتنه، برلگنه بتون بو شیلر شهادت ایتدیگی گبی؛ او یله ده قافله قافله آرقه سندن گلوب گچن، او حقیقی پرده پرده آرقه سندن آچیلوب قپانان بو انقلابلر، بو تحولاتلر؛ او ذاتک دوامنه، بقاسنه شهادت ایدر. چونکه زوال بولان اشیا ایله برابر اُسابلری دخی غیب اولویور. حالبوکه اونلرک آرقه سندن، اونلره اسناد ایتدیگمز شیلر، تکرار اولویور. دیمک او اثرلر، اونلرک دگلمش؛ بلکه زوالسز برینک اثرلری ایمش. ناصلکه بر ایرماغک قبارجقلى گیدیور، آرقه سندن گلن قبارجقلى، گیدنلر گبی پارلادیغندن آکلایشیلیور که؛ اونلری پارلاتدیران، دائمی و یوکسک بر ایشیق صاحبیدر. او یله ده: بو ایشلرک سرعتله دگیشمسى، آرقه لردن گلنلرک عین رنک آلماسی گوستریور که؛ زوالسز دائمی بر تک ذاتک جلوه لیدر، نقشلیدر، آیینهلیدر، صنعتلیدر.

اون برنجی برهان

گل ای آرقداش! شیمدی سگاگچمش اولان اون برهان قوتنده قطعی بر برهان

(حاشیه ۱۸): سفره لر ایسه، یازده زمینک یوزینه اِشارتدر که؛ یوزر تازه تازه و آیری آیری اولارق مطبخه رحمتدن چیقان رحمانی سفره لر سریلیر، دگیشیلر. هر بر بوستان بر قزغان، هر بر آعاج بر طبله جیدر.

داها گوستره جگم. گل، بر گمی یه بینه جگز؛ (حاشیه ۱۹) شو اوزاقده بر جزیره وار، اورایه گیده جگز. چونکه بو طلسملی عالمک آناختارلری اوراده اولاجق. هم هرکس او جزیره یه باقییور، اورادن بر شیلر بکله یور، اورادن آمر آلییورلر. ایشته باق گیدیورز. شیمدی شو جزیره یه چیققدق. باق پک بیوک بر اجتماع وار. شو مملکتک بتون بیوکلی بوریه طویلانش گبی، مهمم احتفال گورونویور. ای دقت ایت. بو جمعیت عظیمه نك بر رئیس وار. گل داها یاقین گیده جگز. او رئیس طانیمالی یز. ایشته باق نه قدر پارلاق و بیگدن (حاشیه ۲۰) زیاده نشانلری وار. نه قدر قوتلی سویله یور. نه قدر طاتلی بر صحبت ایدیور. شو اون بش گون ظرفنده، بونلرک دیدکلرینی بن بر پارچه اوگردم. سن ده بندن اوگردن. باق او ذات، شو مملکتک معجزنا سلطانندن بحث ایدیور. او سلطان ذی شان، بنی سزلره گوندردی سویله یور. باق، او یله خارقلر گوستریور؛ شبهه بیراقمیور که، بو ذات او پادشاهک بر مأمور مخصوصیدر. سن دقت ایت که؛ بو ذاتک سویله دیگی سوزی، دگل یالکز شو جزیره ده کی مخلوقلر دیگله یورلر، بلکه خارق العاده صورتنده بتون مملکته ایشیتدیریور. چونکه اوزاقدن اوزاغه هرکس بوراده کی نطقنی ایشتمگه چالیشیور. دگل یالکز انسانلر دیگله یور،

(حاشیه ۱۹): گمی تاریخه و جزیره ایسه عصر سعادته إشارتدر. شو عصرک ظلماتلی ساحلنده، میمسز مدیتک گیدیدیگی لباسدن صویونوب، زمانک دگزینه گیروب، تاریخ و سیر سفینه سنه بینوب، عصر سعادت جزیره سنه و جزیره العرب میداننه چیقوب، فخر عالمی (عصرم) ایش باشنده زیارت ایتمکله بیلیرز که؛ او ذات او قدر پارلاق بر برهان توحیددر که، زمینک باشند باشه یوزینی و زمانک گچمش و گله جک ایکی یوزینی ایشیقلا ندیرمش، کفر و ضلالت ظلماتنی طاغیتمشدر.

(حاشیه ۲۰): پک نشان ایسه، اهل تحقیق یاننده بیگه بالغ اولان معجزات احمدیه در (عصرم).

بلکه حیوانلر ده حتّی باق طاغلر ده اونڭ گئیردیگی آمرلینی دیکله یورلر که، یولرندن قیمیلدانییورلر. شو آغاجلر، إشارت ایتدیگی یره گیدیورلر. نره ده ایسته سه صو چیقارییور. حتّی پارمغنی ده بر آب کوثر مهمه سی گبی یاپار؛ اوندن آب حیات ایچیرییور. باق، شو سرايڭ قَبَّه عالیسنده مهم لامبا، (حاشیه ۲۱) اونڭ إشارتيله، بر ایکن ایکیله شیور. دیمک، بو مملکت بتون موجوداتيله اونڭ مأموریتنی طانییور. اونی "غیبی بر ذات معجزمانڭ اڭ خاص و طوغری بر ترجمانیدر، بر دلال سلطنتی و طلسمنڭ کشفی و اوامرینڭ تبلیغنه أمين بر ألچیسى" اولدیغنی بیلیور گبی، اونی دیکله یوب إطاعت ایدیورلر. ایشته بو ذاتڭ هر سویله دیگی سوزی، اطرافنده کی بتون عقلی باشنده اولانلر: "أوت، أوت طوغریدر" دیرلر، تصدیق ایدرلر. بلکه شو مملکتده طاغلر، آغاجلر، بتون مملکتلری ایشیققلانديران بيوك نور لامباسی، (حاشیه ۲۲) او ذاتڭ إشارت و آمرلینه باش اگمه سیله، "أوت، أوت هر دیدیگڭ طوغریدر" دیرلر.

ایشته ای سرسم آرقداش! شو پادشاهڭ خزینۀ خاصه سنه مخصوص بیڭ نشان طاشییان شو نورانی و محتشم و پک جدی ذاتڭ بتون قوتيله بتون مملکتڭ ایلری گلنلرینڭ تحت تصدیقنده بحث ایتدیگی بر ذات معجزمادان و ذکر

(حاشیه ۲۱): مهم لامبا قمردر که، اونڭ إشارتيله ایکی پارچه اولمش. یعنی: مولانا جامی نڭ دیدیگی گبی؛ "هیچ یازی یازمییان او اُمی ذات، پارمق قلميله صحیفۀ سماویده بر ألف یازمش؛ بر قرقی، ایکی آلی یامش." یعنی؛ شقّدن أول، قرق اولان میمه بگز؛ شقّدن صوگره ایکی هلال اولدی، آلیدن عبارت اولان ایکی نونه بگزهدی.

(حاشیه ۲۲): بيوك بر نور لامباسی گونشدر که؛ أرضڭ شقّدن گری دونمسیله یڭیدن گونشڭ گوروغسی، قوجاغنده پیغمبرڭ (عصم) یاتماسیله ایکندی نمازینی قیلیمان إمام علی (رض) او معجزه یه بناء ایکندی نمازینی آداء قیلمش.

ایتدیگی اوصافندن و تبلیغ ایتدیگی اؤامرنده، هیچ بر وجهله خلاف و حيله بولونه بیلیر می؟ بونده خلاف حقیقت قابلسه؛ شو سراپی، شو لامباری، شو جماعتی هم وجودلرینی، هم حقیقتلرینی تکذیب ایتمک لازم گلیر. اگر حدّك وارسه بوڭا قارشی اعتراض پارمغکی اوزات. گور، ناصل پارمغك برهان قوتيله قیریلوب، سنك گوزیڭه صوقوله جق.

اون ایکنجی برهان

گل، ای بر پارچه عقلی باشنه گلن برادر! بتون اون بر برهان قوتنده بر برهان داها گوستره جگم. ایشته باق: یوقاریدن اینن و هرکس اوڭا حیرتندن ویا حرمتندن کمال دقتله باقان، شو نورانی فرمانه (حاشیه ۲۳) باق. او ییك نشانلی ذات، اونك یاننه طورمش، او فرمانك مثالی عمومه بیان ایدیور. ایشته شو فرمانك اسلوبلری اويله بر طرزده پارلایور که، هرکسك نظر إستحساننی جلب ایدیور و اويله جدی، أهْمیتلی مسئلهلری ذکر ایدیور که، هرکس قولاق ویرمگه مجبور اولویور. چونکه بتون بو مملکتی اداره ایدن و بو سراپی یاپان و بو عجائی اظهار ایدن ذاتك شئوناتی، أفعالی، أومرینی، أوصافی برر برر بیان ایدیور. او فرمانك هیئت عمومیه سنده بر طرّه أعظم اولدیغی گبی، باق هر بر سطرنده، هر بر جمله سنده تقلید ایدیلمز بر طرّه اولدیغی مثللو، إفاده ایتدیگی معنالر، حقیقتلر، أمرلر، حکمتلر اوستنده دخی، او ذاته مخصوص برر معنوی خاتم حکمنده اوڭا خاص بر طرز گورونویور.

(حاشیه ۲۳): نورانی فرمان قرآنه و اوستنده کی طرّه ایسه إعجازینه إشارتدر.

الحاصل: او فرمانِ اعظم، گونش گبی او ذاتِ اعظمی گوسترر؛ کور اولمیان گورور. ایشته آی آرقداش! عقلک باشکه گلمش ایسه، بو قدر کافی... اگر بر سوزک وارسه، شیمدی سویله.

او عنادجی آدم جواباً دیدی که: "بن، سنک بو برهانلریکه قارشى يالکز دیرم: "الحمد لله ايناندم. هم گونش گبی پارلاق و گوندوز گبی آیدین بر طرزده ايناندم که: شو مملکتک تک بر مالک ذو الکمالی، شو عالمک تک بر صاحب ذو الجلالی، شو سرايک تک بر صانع ذو الجمالی بولونديغی قبول ایتدم. الله سندن راضی اولسون که، بنی أسکی عنادمدن و دیوانه لگمدن قورتاردک. گتیردیگک برهانلرک هر بریسی تک باشیله بو حقیقتی گوسترمگه کافی ایدی. فقط هر بر برهان گلدکجه داها رونقدار، داها شیرین، داها خوش، داها نورانی، داها گوزل معرفت طبقه لری، طانیمق پرده لری، محبت پنجره لری آچیلدیغی ایچون بکله دم، دیگله دم." توحیدک حقیقت عظماسنه و "آمنت بالله" ایمانه إشارت ایدن حکایه تمثیلیه تمام اولدی. فضل رحمن، فیض قرآن، نور ایمان سایه سنده توحید حقیقینک گونشندن، حکایه تمثیلیه ده کی اون ایکی برهانه مقابل، اون ایکی لمعه ایله بر مقدمه بی گوستره جگز.

﴿وَمِنَ اللَّهِ التَّوْفِيقُ وَ الْهُدَايَةُ﴾

یگر می ایکنجی سوزک ایکنجی مقامی

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَ
الْأَرْضِ ﴿٢﴾ فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣﴾ وَإِنْ مِنْ
شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنْزِلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٤﴾ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ
بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥﴾﴾

مقدمه

أركان إيمانيه نك قطب أعظمی اولان ایمان بالله دائر "قطره رساله سی" نده،
شو موجوداتك هر بریسی، ألى بش لسانله جناب حَقَّ وجوب وجودینه و
وحدانیتنه دلالت و شهادت لرینی إجمالاً بیان ایتمشز. هم "نقطه رساله سی" نده،
جناب حَقَّ دلائل وجوب و وحدانیتندن، هر بریسی بیك برهان قوتنده درت
برهان كلی ذكر ایتمشز. هم اون ایکی قدر عربی رساله لرمده، جناب حَقَّ
وجوب وجودینی و وحدانیتنی گوسترن یوزلر قطعی برهانلری ذكر ایتدیگمزدن،
شیمدی اولره إكتفاء درین تدقیقاته گیریشمیه جگز. یالگز شو یگر می ایکنجی
سوزده رساله النورده إجمالاً یازدیغم اون ایکی لمعه یی، ایمان بالله گونشندن
گوسترمگه چالیشه جغز.

برنجی لمعه: توحيد ايکي قسمدر. مثلاً: ناصلکه بر چارشويه و بر شهره بيوک بر ذاتک متنوع ماللری گلسه، ايکي چشيدله اونک مالی اولديغی بيلينير. بری؛ إجمالی، عاميانه در که: "بو قدر عظيم مال، اوندن باشقه کيمسه نڅ حدی دگل که صاحب اولاييلسين." فقط بويله عامی بر آدمک نظارتنده چوق خيرسزلق اولاييلير. پارچه لرينه چوق آدملر صاحب چيقه بيلير. ايکنجی چشيد اودر که؛ هر دنک اوزرنده يازی يي اوقور، هر بر طوپ اوستنده طره يي طانير، هر بر إعلان اوستنده مهربنی بيلير بر صورتده "هر شی او ذاتکدر" دير. ايشته شو حالده هر بر شی او ذاتی معنا گوسترر. عیناً اويله ده: توحيد دخی ايکي چشيددر:

بری: توحيد عامی و ظاهریدر که، "جناب حق بردر، شریکی نظیری يوقدر، بو کائنات اونکدر."

ايکنجیسی: توحيد حقیقیدر که، هر شی اوستنده سگه قدرتی و خاتم ربوبیتی و نقش قلمنی گورمکله طوغريدن طوغریيه هر شیدن اونک نورينه قارشى بر پنجره آچوب اونک برلگنه و هر شی اونک دست قدرتندن چيقديغنه و الوهيتنده و ربوبيتنده و ملکنده هيچ بر وجهله، هيچ بر شریکی و معینی اولماديغنه، شهوده ياقين بر يقين ايله تصديق ايدوب ايمان گتيرمکدر و بر نوع حضور دائمی ألدۀ ايتمکدر. بز دخی شو سوزده، او خالص و عالی توحيد حقیقی يي گوستره جک شعاعلری ذکر ایده جگزر.

برنجی نکته ايچنده بر إخطار: أی أسباب پرست غافل! أسباب، بر پرده در. چونکه عزت و عظمت اويله ايستر. فقط ايش گورن، قدرت صمدانيه در. چونکه توحيد و جلال اويله ايستر و إستقلالی إقتضا ايدر.

سلطان ازلینک مأمورلری، سلطنت ربویتیك اجراآتجیلری دگلدر. بلکه او سلطنتك دلالریدرلر و او ربویتیك تماشاگر ناظرلیدرلر. و او مأمورلر، او واسطه لر؛ قدرتك عزتی، ربویتیك حشمتی اظهار ایچوندر. تا امور خسیسه ایله قدرتك مباشرتی گورونمسن. عجزآلود، فقرپیشه اولان إنسانی بر سلطان گبی، عجز و احتیاج ایچون مأمورلری شریك سلطنت ایتمش دگلدر. دیمك أسباب وضع ایدیلمش، تا عقلك نظر ظاهرپسینه قارشى قدرتك عزتی محافظه ایدیلسن. زیرا آیینهك ایکی وجهی گبی، هر شیئك بر "ملك" جهتی وار که، آیینهك ملون یوزینه بگزر. مختلف رنگلره و حالاته مدار اولاییلر. بری "ملکوت" در که، آیینهك پارلاق یوزینه بگزر. ملك و ظاهر وجهنده، قدرت صمدانیهك عزته و کماله منافی حالات واردر. أسباب، او حالاته هم مرجع، هم مدار اولق ایچون وضع ایدیلمشلر. فقط ملکوتیت و حقیقت جانبنده، هر شی شفافدر، گوزلدر. قدرتك بالذات مباشرته مناسبدر، عزته منافی دگلدر. اونك ایچون أسباب صرف ظاهریدر، ملکوتیتده و حقیقتده تأثیر حقیقیلری یوقدر.

هم أسباب ظاهریهك دیگر بر حکمتی شودر که: حقسز شکوالری و باطل اعتراضلری عادل مطلقه توجیه ایتمهك ایچون، او شکوالره، او اعتراضلره هدف اولاجق أسباب وضع ایدیلمشدر. چونکه قصور اونلردن چیقیور، اونلرک قابلیتسزلگندن ایلری گلیور. بو سرّه بر مثال لطیف صورتنده بر تمثیل معنوی روایت ایدیلیور که: حضرت عزرائیل علیه السلام، جناب حقّه دیمش که: "قبض ارواح وظیفه سنده سنك عبادك بندن شکوا ایده جکلر، بندن کوسه جکلر." جناب حق لسان حکمتله اوکا دیمش که: "سنکله عبادیمك اورته سنده، مصیبتلر، خسته لقلر پرده سنی بیراقه جغم. تا شکوالری اونلره گیدوب سندن کوسمه سینلر." ایشته باق، ناصل خسته لقلر پرده در؛ آجلده توهم اولونان

فناقلره مرجعدرلر و قبض ارواحده حقيقت اولارق اولان حکمت و گوزللك، عزرائيل عليه السلامك وظيفه سنه متعلقدر. اويله ده: حضرت عزرائيل دخى بر پرده در. قبض ارواحده ظاهرًا مرحمتسز گورونن و رحمتك كمالنه مناسب دوشمه ين بعض حالاته مرجع اولمق ايچون، او مأموريتيه بر ناظر و قدرت إلهيه بر پرده در. أوت عزت و عظمت ايستر كه، أسباب پرده دار دست قدرت اوله عقلك نظرنده... توحيد و جلال ايستر كه؛ أسباب أللرينى چكسينلر تأثير حقيقيدن...

ايکنجى لمعه: باق شو كائنات بوستانه، شو زمينك باغنه، شو سمانك ييلديزلرله يالديزلانمش گوزل يوزينه دقت ايت!. گوره چكسك كه، بر صانع ذو الجلالك، بر فاطر ذو الجمالك، او سريلمش و سرپيلمش مصنوعاتدن هر بر مصنوع اوستنده خالق كل شيئه مخصوص بر سگهسى و هر بر مخلوقى اوستنده صانع كل شيئه خاص بر خاتمى و قلم قدرتك بر منشورى اولان صحائف ليل و نهار، ياز و بهارده يازيلان طبقات موجودات اوستنده تقليد قبول ايتمز بر طره غراسى واردر. شيمدى او سگهلردن، او خاتملردن، او طره لردن نمونه اولارق بر قاچنى ذكر ايده جگزر. مثلاً: حسابسز سگهلرندن، حيات اوزرنده قويدىغى چوق سگهلرندن شو سگهيه باق كه: "بر شيدن هر شى ياپار، هم هر شيدن بر تك شى ياپار." چونكه نطفه صويندن و هم ايچيلن بسيط بر صودن، حسابسز اعضا و جهازات حيوانيه يي ياپار. ايشته بر شيئى هر شى ياپمق البته بر قدير مطلقك ايشيدر. هم يه نيلن حدسز طعاملردن، (او طعام ايسه حيوانى اولسون، نباتى اولسون) او متعدد ماده لرى، خاص بر جسمه كمال انتظام ايله چويرن و اوندن مخصوص بر جلد نسج ايدن و اوندن بسيط جهازلى ياپان؛ البته بر قدير كل شيدر و عليم مطلقدر. أوت، خالق موت و حيات، شو

دستگاه دنیاده، حکمتیله حیاتی اوپله بر قانونِ امریه معجزما ایله اداره ایدیور که، او قانونی تطبیق و اجرا ایتمک؛ بتون کائناتی قبضه تصرفنده طوتان بر ذاته مخصوصدر.

ایشته اگر عقلک سونمه مش ایسه، قلبک کور اولماش ایسه آکلارسک که؛ بر شیئی کمالِ سهولت و انتظامله هر شی یاپان و هر شیئی کمالِ میزان و انتظامله صنعتکارانه بر تک شی یاپان، هر شیئک صانعنه خاص و خالقِ کلّ شیئه مخصوص بر سگهدر. مثلاً گورسهک: خارقه پیشه بر ذات، بر درهم پاموقدن یوز طوپ چوخه و ایپک ویا پاتیسقه گبی متنوع سائر قوماشلری او تک درهم پاموقدن نسج ایتمکله برابر؛ حلوا، باقلاوا گبی چوق طعاملری دخی اوندن یاپیور. صوگره گورسهک که او ذات، دمیری و طاشی، بالی و یاغی، صوی و طوراغی آووجنه آلیر، بر گوزل آلتون یاپار. البته قطعیا حکم ایده جکسک که او ذات، اوپله کندینه خاص بر صنعته مالکدر؛ بتون عناصر ارضیه، اونک امرینه مسخر و بتون موالیدِ ترابیه، اونک حکمنه باقار. اوت حیاتده کی تجلی قدرت و حکمت، بو مثالدن ییک درجه داها عجییدر.

ایشته حیات اوستنده کی چوق سگهلردن بر تک سگه...

اوجنجی لمعه: باق، شو کائنات سیّالده، شو موجودات سیّارده جولان ایدن ذی حیاتلره! گوره جکسک که: بتون ذی حیاتلردن هر بر ذی حیات اوستنده حی قیومک قویدیغی چوق خاتملری واردر. او خاتملردن بر خاتمی شودر که: او ذی حیات، مثلاً شو انسان، عادتاً کائناتک بر مثال مصغری، شجره خلقتک بر ثمره سی و شو عالمک بر چکرده گبی که، انواع عالمک اکثر نمونه لیرینی جامعدر. گویا او ذی حیات بتون کائناتدن غایت حسّاس میزانلره سوزولمش بر قطره در.

دیمک، شو ذی حیاتی خلق ایتمک و اوڭا ربّ اولمق، بتون کائناتی قبضهٔ تصرفنده طومق لازم گلیر.

ایشته، اگر عقلک اوهامده بوغولماش ایسه آڭلارسک که: بر کلمهٔ قدرتی، مثلاً "بال آریسی" نی اکثر اشیایه بر نوع کوچک فهرسته یایمق و بر صحیفه ده مثلاً "إنسان" ده شو کتاب کائناتک اکثر مسئله لیرنی یازمق، هم بر نقطه ده مثلاً کوچوجک "اینجیر چکردگی" نده قوجه اینجیر آغاچنک پروگرامنی درج ایتمک و بر حرفه ده مثلاً "قلب بشر" ده شو عالم کبیرک صفحاتنده تجلی و إحاطه ایدن بتون آسمانک آثارینی گوسترمک و بر مرجمک دانه سی قدر موقع طوتان "قوة حافظهٔ إنسانیه" ده بر کتبخانه قدر یازی یازدیرمق و بتون حادثات کونیه نک مفصل فهرسته سنی او قوه جکده درج ایتمک، البته و البته خالق کل شیئه خاص و بو کائناتک ربّ ذو الجلالنه مخصوص بر خاتمدر.

ایشته ذی حیات اوستنده اولان پک چوق خاتم ربّانیدن بر تک خاتم، بویله نورینی گوسترسه و اونک آیاتی شویله اوقوتدیرسه، عجباً بردن بتون او خاتملره باقه بیلسه ک، گوره بیلسه ک: ﴿سُبْحَانَ مَنْ اخْتَفَى بِشِدَّةِ الظُّهُورِ﴾ دیمیه جک میسک؟

دردنجی لمعه: باق، شو سماواتک دگزنده یوزن و شو زمینک یوزنده سرپیلن رنگارنک موجوداته و چشید چشید مصنوعاته دقت ایت! گوره جکسک که؛ هر بری اوستنده شمس ازلینک تقلید قبول ایتمز طره لری واردر. ناصل حیاتده سگه لری، ذی حیاتده خاتملری گورونویور و بر ایکیسنی گوردک. إحیا اوستنده دخی اویله طره لری واردر. تمثیل، درین معنالی فهمه یاقینلاشدیردیغندن بر تمثیل ایله شو حقیقی گوستره جگز. مثلاً، گونش سیاره لردن طوت تا قطره لره قدر، تا جامک کوچک پارچه لینه قدر و قارک پارلاق دژه جکلرینه قدر شو

گونشك مثاليه سندن و انعكاسندن بر طره سي، گونشه مخصوص بر اثر نوراني سي گورونويور. شايد او حدسز شيلرده گورونن گونشجكلريني، گونشك جلوۀ انعكاسي و تجلّي عكسي اولديغني قبول ايتمزسهك، او وقت هر بر قطرده و ضيايه معروض هر بر جام پارچه سنده و ايشيغه مقابل هر شفاف بر ذره جكده؛ طبيعي، حقيقي بر گونشك وجوديني بالأصالة قبول ايتمك گي غايت درجه بر ديوانه لكله، نهايتسز بر بلاهته دوشمكلگك لازم گلير.

اويله ده: شمس ازلينك تجليات نورانيه سندن "احيا" يعني "حيات ويرمك" جهتنده، هر بر ذي حيات اوستنده اويله بر طره سي واردر كه؛ فرضا بتون اسباب طويلانسه و برر فاعل مختار كسيلسهلر، ينه او طره يي تقليد ايده مزلر. زيرا هر برر برر معجزه قدرت اولان ذي حياتلر، هر برر او شمس ازلينك شعاعلري حكمنده اولان اسماسنك نقطه محراقيه سي صورتنده در. اگر ذي حيات اوستنده گورونن او نقش عجيب صنعتي، او نظم غريب حكمتي و او تجلّي سرّ احديتي، ذات احد صمده ويريلمديكي وقت؛ هر بر ذي حياتده، حتّي بر سينكده، بر چيچكده نهايتسز بر قدرت فاطره ايچنده صاقلانديغني و هر شيئي محيط بر علم بولونديغني و كائناتي اداره ايده جك بر اراده مطلقه اونده موجود اولديغني، بلكه واجب الوجوده مخصوص باقي صفتلري دخي اونلرك ايچنده بولونديغني قبول ايتمك، عادات او چيچكك، او سينكك هر بر ذره سنه بر الوهيت ويرمك گي ضالائتك اُك ابلهجه سنه، خرافاتك اُك احمقجه سنه بر دركه سنه دوشمك لازم گلير. زيرا او شيئك ذره لرينه، خصوصًا تخم اولسهلر، اويله بر وضعيت ويريلمش كه؛ او ذره، جزئي اولديغني ذي حياته باقار، اونك نظامنه گوره وضعيت آلير. بلكه او ذي حياتك بتون نوعنه باقار گي، او نوعك دوامنه يارايه جق هر يرده زرع ايتمك و نوعك بايراغني ديكمك ايچون قنادجقلرله

قنادلانمق گبی بر کیفیت آلیر. بلکه او ذی حیات علاقه دار و محتاج اولدیغی بتون موجوداته قارشی معاملاتنی و مناسبات رزقیه سنی دوام ایتدیره جک بر وضعیت طوتویور.

ایشته اگر او ذره، بر قدیر مطلقک مأموری اولمازسه و نسبتی او قدیر مطلقدن کسلیسه؛ او وقت او ذره یه، هر شیئی گورور بر گوز، هر شیئه محیط بر شعور ویرمک لازمد.

الحاصل: ناصل شو قطره لرده و جامک ذره جکلرنده اولان گونشجکلر و چشید چشید رنگلر، گونشک جلوۀ عکسنه و انعکاسنک تجلیسنه ویریلمزسه؛ بر تک گونشه مقابل نهایتسز گونشلی قبول ایتمک لازم گلیر. محال أندر محال بر خرافه یی قبول ایتمک إقتضا ایدر. عیناً بونک گبی، اگر هر شی قدیر مطلقه ویریلمزسه، بر تک الله مقابل نهایتسز بلکه ذرات کائنات عددنجه إلهلی قبول ایتمک گبی، یوز درجه محال ایچنده کی بر محالی موجود قبول ایتمک گبی بر دیوانه لك هذیاننه دوشمک لازم گلیر.

الحاصل: هر بر ذره دن اوچ پنجره، شمس ازلینک نور وحدانیتنه و وجوب وجودینه آچیلیر:

برنجی پنجره: هر بر ذره؛ بر نفر گبی عسکری دائره لرینک هر برنده، یعنی طاقمنده، بولوگنده، طابورنده، آلاینده، فرقه سنده، اوردوسنده هر بریسنده بر نسبتی، او نسبته گوره بر وظیفه سی و او وظیفه یه گوره نظامی دائره سنده بر حرکتی اولدیغی گبی...

هم مثلاً: سنک گوز بیگکده کی او جامد ذره جک دخی، سنک گوزکده، باشکده، وجودکده و قوۀ مولده، قوۀ جاذبه، قوۀ دافعه، قوۀ مصوره گبی دوران

دمه و حس و حرکته خدمت ایدن آورده و شرایین و سائر أعصابلرده، هم سنک نوعکده، إلی آخر.. برر نسبتی، برر وظیفه سی بولوندیغنی، بالبداهه بر قدیر ازلینک اثر صنعی و مأمور موظفی و تحت تدبیرنده اولدیغنی، کور اولیان گوزه گوسترر.

ایکنجی پنجره: هواده کی هر بر ذره، هر بر چیچگی، هر بر میوه یی زیارت ایده بیلیر. هم هر چیچکه، هر میوه یه گیرر ایشله یه بیلیر. اگر هر شیئی گورور و بیلیر بر قدیر مطلق مأمور مسخری اولماسه؛ او سرسری ذره، بتون میوه لرك، چیچکلرك جهازاتنی و یاپیلماسنی و آیری آیری صنعتلرینی و اونلره گیدیریلن صورتلرك ترزیلگنی و خیاطه کامله محیطه صنعتنی بیلیمك لازم گلیر. ایشته شو ذره، بر گونش گبی بر نور توحیدك شعاعنی گوستریور. ضیایی، هوایه؛ مائی، ترابه قیاس ایت.

ذاتاً اشیانك أصل منشألی، شو درت ماده در: یكی حکمتله مولد الماء، مولد الحموضه، قاربون، آزوتدر که، بو عناصر اولکی عنصرلرك اجزالیدر.

اوچنجی پنجره: ذره لردن مرگب بر پارچه طوپراق، هر بر چیچکلی و میوه لی نباتاتك نشو و نماسنه منشأ اولاییلیر بر کاسه یی او ذره جکلردن تولدیرسه ك، بتون دنیاده کی هر نوع چیچك و میوه لی نباتاتك تخم جقلری که، او تخم جقلر حیواناتك نطفه لری گبی آیری آیری شیر دگل، نطفه لر بر صو اولدیغی گبی، او تخملر ده قاربون، آزوت، مولد الماء، مولد الحموضه دن مرگب، ماهیتجه بربرینك مثلی، کیفیتجه بربرندن آیری، یالکز قدر قلمیله صرف معنوی اولارق اصلنك پروغرامی تودیع ایدیلیمش. ایشته او تخملری نوبتله او کاسه یه قویسه ق، هر بری خارقه جهازاتیله، اشکال و وضعیتیله ظهور ایده جگنی، وقوع بولش گبی

اینانیرسڭ. اگر او ذره‌لر هر بر شینڭ هر بر حال و وضعیتنی بیلن و هر شیئه (اوڭا) لایق وجودی و وجودڭ لوازماتنی ویرمگه قادر و قدرتنه نسبتاً هر شی کمال سهولتله مسخر اولان بر ذاتڭ مأموری و امربر بر وظیفه‌داری اولمازلرسه، او طوپراڭڭ هر بر ذره‌سنده، یا بتون چیچکلی و میوه‌دارلرڭ عددنجه معنوی فابریقه‌لر و مطبعه‌لر ایچنده بولونماسی لازم گلیر که، او جهازاتلری و آشکاللری بربرندن اوزاق و بربرندن آیری موجودات مختلفه‌یه منشأ اولاییلسین. ویا بتون او موجوداته محیط بر علم و بتون اونلرڭ تشکیلاتنه مقتدر اولاجق بر قدرت ویرمک لازمدر. تا بتون اونلرڭ تشکیلاتنه مدار اولسون. دیمک جناب حقندن نسبت کسبیلسه، طوپراڭڭ ذراتنی عددنجه اهلر قبول ایدیلیمسی لازم گلیر. بو ایسه پیک دفعه محال ایچنده محال بر خرافه‌در. فقط مأمور اولدقلری وقت چوق قولایدر. ناصل بر سلطان عظیمڭ بر عادی نفری، او پادشاهڭ نامیله و اونڭ قوتیله بر مملکتی هجرت ایتدیره‌بیلیر، ایکی دڭزی برلشدیره‌بیلیر، بر شاهی اسیر ایده‌بیلیر. اوپله ده؛ ازل و ابد سلطاننڭ آمریله، بر سینک بر نمرودی یره سره، بر قارینجه بر فرعونڭ سراینی خراب ایدر، یره آتار. بر اینجیر چکردگی، بر اینجیر آغاجنی یوکله‌نیر.

هم هر بر ذره‌ده، وجوب و وحدت صانع ایکی شاهد صادق داها وار. بریسی؛ هر بر ذره، عجز مطلقیه برابر پک بیوک و پک متنوع وظیفه‌لری قالدیریور و جمودیتی ایله برابر بر شعور کلی گوسترن انتظام‌پرورانه نظام عمومی‌یه توفیق حرکت ایدر. دیمک هر بر ذره، لسان عجزیه قدیر مطلقڭ وجوب وجودینه و نظام عالمی گوزتمسیله وحدتنه شهادت ایدر.

﴿كَمَا أَنَّ فِي كُلِّ ذَرَّةٍ شَاهِدَانَ عَلَى أَنَّهُ وَاجِبٌ وَاحِدٌ
كَذَلِكَ فِي كُلِّ حَيٍّ لَهُ آيَتَانِ عَلَى أَنَّهُ أَحَدٌ صَمَدٌ﴾

أوت هر بر ذی حیاتده؛ بری اُحدیت سگه سی، دیگر صمدیت طره سی بولونویور. زیرا بر ذی حیات اکثر کائناتده جلوه لری گورونن آسمایی بردن کندی آیینه سنده گوسترییور. عادتاً بر نقطه محراقیه حکمنده، حی قیومک تجلی اسم اعظمی گوسترییور. ایشته اُحدیت ذاتیه یی، محی پرده سی آلتنده بر نوع گولگه سنی گوستردیگندن، بر سگه اُحدیتی طاشییور. هم او ذی حیات، بو کائناتک بر مثال مصغری و شجره خلقتک بر میوه سی حکمنده اولدیغی ایچون، کائنات قدر احتیاجاتی بردن قولایقله کوچوچک دائره حیاتنه یتیشدیرمک، صمدیت طره سنی گوسترییور. یعنی او حال گوسترییور که، اونک اوپله بر ربی وار که؛ اوکا، هر شیئه بدل بر توجّه ی وار و بتون اُشیانک یرینی طوتار بر نظری وار. بتون اُشیا، اونک بر توجّه نک یرینی طوتاماز.

﴿نَعَمْ يَكْفِي لِكُلِّ شَيْءٍ شَيْءٌ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ﴾
 ﴿وَلَا يَكْفِي عَنْهُ كُلُّ شَيْءٍ وَلَوْ لَشَيْءٍ وَاحِدٍ﴾

هم او حال گوسترییور که: اونک او ربی، هیچ بر شیئه محتاج اولمادیغی گبی، خزینه سندن هیچ بر شی اُکسیلمز و قدرتنه ده هیچ بر شی آغیر گلمز. ایشته صمدیتک گولگه سنی گوسترن بر نوع طره سی...

دیمک هر بر ذی حیاتده؛ بر سگه اُحدیت، بر طره صمدیت واردر. أوت هر بر ذی حیات، حیات لسانیه ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ اوقویور. بو ایکی سگه دن باشقه، بر قاچ پنجره مهمّه ده وار. باشقه بر یرده تفصیل ایدیلدیگی ایچون بوراده إختصار ایدیلدی.

مادام شو کائناتک هر بر ذره سی بویله اوچ پنجره یی و ایکی دلیگی و حیات دخی ایکی قیوی بردن واجب الوجودک وحدانیتنه آچیور؛ ذره دن تا شمس قدر

طبقاتِ موجودات، ذاتِ ذو الجلالکْ اَنوارِ معرفتی نه صورتله نشر ایتدیگنی قیاس ایده بیلیرسڭ.

ایشته معرفت اللّٰهده ترقّیاتِ معنویهنڭ درجاتنی و حضورڭ مراتبنی بوندن آڭلا و قیاس ایت.

بشنجی لمعه: ناصلکه بر کتاب اَگر یازمه و مکتوب اولسه، اونڭ یازماسنه بر قلم کافیدر. اَگر باصمه و مطبوع اولسه، او کتابڭ حروفاتی عددنجه قلملر، یعنی دمیر حرفلر لازمدر. تا او کتاب طبع ایدیلوب وجود بولسون. اَگر او کتابڭ بعض حرفلرنده غایت اینجه بر خط ایله او کتابڭ اکثری یازیلمش ایسه (سوره یس، لفظ یسده یازیلدیغی گبی) او وقت بتون او دمیر حرفلرڭ کوچوجکلری، او تک حرفه لازمدر، تا طبع ایدیلین. عیناً او یله ده: شو کتاب کائناتی، قلم قدرتِ صمدانیهنڭ یازماسی و ذاتِ اُحدیتڭ مکتوبی دیسهڭ، وجوب درجه سنده بر سهولت و لزوم درجه سنده بر معقولیت یولنه گیدرسڭ. اَگر طبیعت و أسبابه اسناد ایتسهڭ، اِمتناع درجه سنده صعوبتلی و محال درجه سنده مشکلاتلی و هیچ بر وهم قبول ایتمه یین خرافاتلی شویله بر یوله گیدرسڭ که؛ طبیعت ایچون هر بر جزء طویراقده، هر بر قطره صوده، هر بر پارچه هواده، میلیارلرجه معدنی مطبعه لر و حدسز معنوی فابریقه لر بولونماسی لازم. تا که، حسابسز چیچکلی، میوه لی مصنوعاتڭ تشکلاتنه مظهر اولابیلین. یاخود هر شیئه محیط بر علم، هر شیئه مقتدر بر قوّت، اونلرده قبول ایتمک لازم گلیر. تا شو مصنوعاته حقیقی مصدر اولابیلین. چونکه طویراغڭ و صویڭ و هوانڭ هر بر جزئی، اکثر نباتاته منشأ اولابیلیر. حالبوکه هر بر نبات (میوه لی اولسه، چیچکلی اولسه) تشکلاتی او قدر منتظمدر، او قدر موزوندر، او قدر بربرندن ممتازدر، او قدر کیفیتجه بربرندن آیریدر که؛ هر

بريسنه، يالڭز اوڭا مخصوص برر آيري معنوی فابريقه ويا آيري برر مطبعه لازمدر. ديمك طبيعت، مسطرلقدن مصدرلغه چيقسه؛ هر برر شیده بتون شيلرك ماكينه لريني بولونديرمغه مجبوردر. ايشته بو طبيعت پرستلك فكرينك اساسی، اويله بر خرافاتدر كه، خرافه جيلر دخي اوندن اوتانيورلر. كنديني عاقل ظن ايدن اهل ضاللك، ناصل نهايتسر هذيانلي بر عقلسزلق التزام ايتدكلريني گور، عبرت آل!..

الحاصل: ناصل بر كتابك هر بر حرفي، كندی نفسني بر حرف قدر گوستروب و كندی وجودينه تك بر صورتله دلالت ايدنيور و كندی كاتبنی اون كلمه ايله تعريف ايدر و چوق جهتلرله گوسترر. مثلاً: "بنم كتابك حسن خطي وار، قلمی قيرميزدر، شويلهدر بويلهدر" دير. عينا اويله ده: شو كتاب كبير عالمك هر بر حرفي، كندينه جرمي قدر دلالت ايدر و كندی صورتی قدر گوسترر. فقط نقاش ازينك اسماسني، بر قصيده قدر تعريف ايدر و كيفيتلری عددنجه اشارت پارمقريله او اسمايي گوسترر، مسماسنه شهادت ايدر. ديمك هم كنديني، هم بتون كائناتی إنكار ايدن سفسطه جي گبی بر أحق، ينه صانع ذو الجلالك إنكارينه گيتمه مك گركدر!..

آلتنجي لمعه: خالق ذو الجلالك ناصلكه مخلوقاتك هر بر فردينك باشنده و مصنوعاتك هر بر جزئك جبهه سنده، أحديتك سگه سنی قوميشدر. (ناصلكه گچمش لمعه لرده بر قسمنی گوردك.) اويله ده؛ هر بر نوعك اوستنده چوق سگه أحديت، هر بر كل اوستنده متعدد خاتم واحدیت، تا مجموع عالم اوستنده متنوع طره وحدت، غایت پارلاق بر صورتده قوميشدر. ايشته پك چوق سگه لردن و خاتملردن و طره لردن، سطح أرض صحيفه سنده بهار موسمنده وضع ايديلن بر سگه، بر خاتمی گوستره جگزر. شويله كه:

نقّاش اُزلی، زمينڭ يوزنده ياز، بهار زماننده اڭ آز اوچ يوز ييڭ نباتات و حيواناتڭ اُنواعی، نهايتسز إختلاط، قاريشيقلق ايچنده نهايت درجهده إمتياز و تشخيص ايله و غايت درجهده إنتظام و تفریق ايله حشر و نشر ايتمسی، بهار گبی ظاهر و باهر پارلاق بر سڭّه توحيددر. اوت بهار موسمنده ئولمش ارضڭ إحياسی ايچنده، اوچ يوز ييڭ حشرڭ نمونهلرینی کمال إنتظام ايله ايجاد ايتمک و ارضڭ صحيفهسنده بربری ايچنده اوچ يوز ييڭ مختلف اُنواعڭ اُفرادینی خطاسز و سهوسز، غلطسز، نقصانسز، غايت موزون، منظوم، غايت منتظم و مکمل بر صورتده يازمق، ألبته نهايتسز بر قدرته و محيط بر علمه و کائناتی إداره ايدهجک بر إراديه مالک بر ذات ذو الجلالڭ، بر قدیر ذو الکمالڭ و بر حکيم ذو الجمالڭ سڭّه مخصوصهسی اولديغنی ذره مقدار شعوری بولونانڭ درک ايتمسی لازم گلیر. قرآن حکيم فرمان ايدييور که:

﴿فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

اوت زمينڭ ديريلتيلمسند، اوچ يوز ييڭ حشرڭ نمونهلرینی، بر قاچ گون ظرفنده ياپان، گوسترن قدرت فاطرهيه؛ ألبته انسانڭ حشری اوڭا گوره قولای گلیر. مثلاً: گلینجک طاغی و سبحان طاغی بر إشارتله قالدیران بر ذات معجزنمايه، "شو دره دن، يولزی قپايان شو قوجه طاشی قالدیره بيلير ميسڭ؟" دينلير می؟ اويله ده: گوک و طاغ و یری آلتی گونده ايجاد ایدن و اونلری وقت بوقت طولديروب بوشالتان بر قدیر حکيمه، بر کریم رحيمه: "أبد طرفندن إحضار ايديلوب سريلمش، کندي ضيافته گيدهجک يولزی سد ایدن شو طوپراق طبقه سنی اوستمزدن قالدیره بيلير ميسڭ؟ یری دوزلتوب بزى اوندن گچيره بيلير ميسڭ؟" إستبعاد صورتنده سويله نير می؟

شو زمينك يوزنده ياز زماننده بر سگه توحيدى گوردك. شيمدى باق! غايت بصيرانه و حكيمانه زمينك يوزنده كى شو تصرفات عظيمه بهاريه اوستنده، بر خاتم واحدت غايت آشكاره گورونويور. چونكه شو اجراات، بر وسعت مطلقه ايچنده و او وسعتله برابر بر سرعت مطلقه ايله و سرعت ايله برابر بر سخاوت مطلقه ايچنده گورونن انتظام مطلق و كمال حسن صنعت و مكمليت خلقت؛ اويله بر خاتمدر كه، غير متناهى بر علم و نهايتسز بر قدرت صاحبي اوگا صاحب اولاييلير. اوت گورونويور كه؛ بتون ير يوزنده بر وسعت مطلقه ايچنده بر ايجاد، بر تصرف، بر فعاليت وار. هم او وسعت ايچنده، بر سرعت مطلقه ايله ايشله نيور. هم او سرعت و وسعتله برابر تكثير افراده بر سخاوت مطلقه گورونويور. هم او سخاوت و وسعت و سرعتله برابر بر سهولت مطلقه گورونويور. هم او سخاوت و سهولت و سرعت و وسعتله برابر؛ هر بر نوعده، هر بر فردده گورونن بر انتظام مطلق و غايت ممتاز بر حسن صنعت و نهايت اختلاط ايچنده بر امتياز اتم و غايت مبدوليت ايچنده غايت قيمتدار اثرلر و غايت گنیش دائره ايچنده تام بر موافقت و غايت سهولت ايچنده غايت صنعتكارانه بديعه لری ايجاد ايتمك، بر آنده، هر یرده، بر طرزده، هر فردده بر صنعت خارقه، بر فعاليت معجزنما گوسترمك؛ البته و البته اويله بر ذاتك خاتميدر كه، هيچ بر یرده اولماديغي حالده، هر یرده حاضر، ناظر در. هيچ بر شی اوندن گيزلنمديگي گبي، هيچ بر شی اوگا آغير گلمز. ذره لره ييلديزلر، اونك قدرتنه نسبة مساويدر لر.

مثلا: او رحيم ذو الجمالك باغستان كرمندن، معجزاتك صالحيملرندن بر دانه جك حكمنده گوردیگم ايكي پارمق قالينلغنده بر اوزوم آصماسنه آصيلمش اولان صالحيملری صايدم: يوز اल्ली بش چيقدی. بر صالحيمك دانه سنی صايدم:

يوز يگرى قدر اولدى. دوشوندم، ديدم: "اگر بو آصما چوبوغى، باللى صو موصلغى اولسه، دائم صو ویرسه، شو حرارته قارشى او يوزر رحمتك شروب طولومبه جقلرينى امزيرن صالقيملره آنجق كفايت ايده جك. حالوكه، بعضا آز بر رطوبت آنجق آلنه كچر. ايشته بو ايشى ياپان، هر شيئه قادر اولمق لازم گلير

﴿سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ﴾

يدنجى لمعه: باق، ناصل صحيفه ارض اوستنده ذاتِ اُحدِ صمدك خاتملرينى آز دقتله گوره بيليرسك. باشكى قالدیر، گوزيكي آچ، شو كائنات كتاب كبيرينه بر باق؛ گوره جكسك كه: او كائناتك هيئت مجموعه سى اوستنده، بيوكلكى نسبتنده بر وضوح ايله خاتم وحدت اوقونويور. چونكه شو موجودات بر فابريقه نك، بر قصرك، بر منتظم شهرك اجزالرى و افرادلرى گي بل بله ويروب، بربرينه قارشى معاونت آلنى اوزاتوب، بربرينك سؤال حاجتنه "البىك! باش اوستنه" ديرلر. آل آله ويروب، بر إنتظام ايله چاليشيرلر. باش باشه ويروب، ذوى الحياته خدمت ايدرلر. اوموز اوموزه ويروب، بر غايه يه متوجّه بر مدبر حكيمه إطاعت ايدرلر. اوت گونش و آيدن، گيجه و گوندوزدن، قيش و يازدن طوت، تا نباتاتك، محتاج و آج حيوانلرك امدادينه گلمله رنده و حيوانلرك ضعيف، شريف انسانلرك امدادينه قوشمه رنده، حتّى موادّ غذائيه نك لطيف، نحيف ياورولرك و ميوه لرك امدادينه اوچمال رنده، تا ذرات طعاميه نك حجيرات بدن امدادينه گچمه رنده جارى اولان بر دستور تعاونله حركتلرى، بتون بتون كور اولميانه گوسترييورلر كه؛ غايت كريم بر تك مربى نك قوتيله، غايت حكيم بر تك مدبرك اُمريله حركت ايدويورلر.

ايشته شو كائنات ايچنده جارى اولان بو تساند، بو تعاون، بو تجاوب، بو تعانق، بو مسخرت، بو إنتظام، بر تك مدبرك ترتيبيله اداره ايديلدكلرينه و بر

تک مربّی نڅ تدبیر یله سَوَق ایدیلدکلرینه قطعاً شهادت ایتمکله برابر؛ شو بالبداهه صنعتِ اُشیاده گورونن حکمتِ عامّه ایچنده کی عنایتِ تامّه و او عنایت ایچنده پارلایان رحمتِ واسعّه و او رحمت اوستنده سریلن و رزقه محتاج هر بر ذی حیاتّه اونڅ حاجتنه لایق بر طرزده إعاشه ایتمک ایچون سرپیلن اُرزاق و إعاشه عمومی، او یله پارلاق بر خاتم توحیددر که، بتون بتون عقلی سونمه یین آڭلار و بتون بتون کور اولمیان گورور. اوت، قصد و شعور و اراده یی گوسترن بر پرده حکمت، عموم کائناتی قاپلامش و او پرده حکمت اوستنده لطف و ترین و تحسین و إحسانی گوسترن بر پرده عنایت سر یلمشدر و او مزین پرده عنایت اوستنده کندینی سَوَدیرمک و طانیتدیرمق، إنعام و اِکرام ایتمک لمعه لرینی گوسترن بر حله رحمت، کائناتی ایچنه آلمشدر و او منور پرده رحمتِ عامّه اوستنه سریلن و ترحمی و إحسان و اِکرامی و کمالِ شفقت و حسن تربیه یی و لطفِ ربوبیتی گوسترن بر سفره اُرزاقِ عمومیّه دیز یلمشدر.

اوت شو موجودات، ذره لردن گونشله قدر؛ فردلر اولسون نوعلر اولسون، کوچک اولسون بیوک اولسون، ثمرات و غایاتله و فائده لر و مصلحتلرله منقّش بر قوماش حکمتدن محتشم بر گوملک گیدیرلمش و او حکمت نما صورت گوملگی اوستنده لطف و إحسان چیچکلریله مزین بر حله عنایت هر شیئڅ قامتنه گوره بیچیلیمش و او مزین حله عنایت اوزرینه تحبب و اِکرام و تحن و إنعام لمعه لر یله منور، رحمت نشانلری طاقیلیمش و او منور و مرصع نشانلری إحسان ایتمکله برابر، زمینڅ یوزنده بتون ذوی الحیاتڅ طائفه لرینه کافی، بتون حاجت لرینه وافی بر سفره رزقِ عمومی قورولمشدر. ایشته شو ایش، گونش گی آشکاره، نهایتسز حکیم، کریم، رحیم، رزاق بر ذاتِ ذو الجماله اِشارت ایدوب گوسترییور. او یله می؟ هر شی رزقه محتاج میدر؟

أوت، بر فرد رزقه و دوام حياته محتاج اولديغی گبی، گوروپورز که: بتون موجوداتِ عالم، باخصوص ذی حیات اولسه، کلّی اولسون جزئی اولسون، کلّ اولسون جزء اولسون؛ وجودنده، بقاسنده، حیاتنده و إدامه حیاتده ماده و معنا چوق مطالبی وار، چوق لوازماتی وار. إفتقاراتی و إحتیاجاتی اويله شیلره وار که، اُڭ أدناسنه او شیئڭ ألی یتیشمدیگی، اُڭ کوچک مطلوبنه او شیئڭ قوّتی کافی گلمدیگی بر حالده، گوروپورز که: بتون مطالبی و أرزاقِ مادّیه و معنویه سی ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ اومادیغی یرلردن کمالِ إنتظامله و وقتِ مناسبده و لایق بر طرزده کمالِ حکمتله أَلرینه ویریلیيور. ایشته بو إفتقار و إحتیاجِ مخلوقات و بو طرزده إمداد و إعانه غیبیه، عجباً گونش گبی بر مربّی حکیم ذو الجلالی، بر مدبّر رحیم ذو الجمالی گوسترميور می؟

سکرنجی لمعه: ناصلکه بر تارلاده اُکیلن بر نوع تخم دلالت ایدر که: او تارلا هر حالده تخم صاحبڭ تحتِ تصرّفنده اولدیغی؛ هم او تخمی دخی، تارلا متصرّفڭ تحتِ تصرّفنده اولدیغی گوسترر. اويله ده: شو عناصر دینلن مزرعه مصنوعات، واحدیت و بساطت ايله برابر، کلّیت و إحاطه لری و شو مخلوقات دینلن ثمراتِ رحمت و معجزاتِ قدرت و کلماتِ حکمت اولان نباتات و حیوانات، مماثلت و مشابهنلیله برابر چوق یرلرده إنتشاری، هر طرفده بولونوب توطّنلری؛ تک بر صانع معجزمانڭ تحتِ تصرّفنده اولدقیرینی اويله بر طرزده گوستریيور که؛ گویا هر بر چیچک، هر بر ثمره، هر بر حیوان، او صانعڭ برر سگّه سیدر، برر خاتمیدر، برر طره سیدر. هر نرده بولونسه، لسانِ حاليله هر بریسی دیر که: "بن کیمڭ سگّه سی یم، بو یر دخی اونڭ مصنوعیدر. بن کیمڭ خاتمی یم، بو مکان دخی اونڭ مکتوبیدر. بن کیمڭ طره سی یم، بو وطنم دخی اونڭ منسوجیدر." دیمک اُڭ أدنا بر مخلوقه ربوبیت؛ بتون عناصری قبضه

تصرّفنده طوتانه مخصوصدر و اَلْک بسیط بر حیوانی تدبیر و تدویر ایتمک؛ بتون حیواناتی، نباتاتی، مصنوعاتی قبضه ربوییتنده تربیه ایدنه خاص اولدیغنی کور اولمیان گورور.

أوت هر بر فرد، سائر افراده مماثلت و مثلیت لسانی ایله دیر: "کیم بتون نوعمه مالک ایسه، بْکا مالک اولابیلیر، یوقسه یوق." هر نوع، سائر نوعلرله برابر یر یوزنده إنتشاری لسانیه دیر: "کیم بتون سطح أرضه مالک ایسه، بْکا مالک اولابیلیر؛ یوقسه یوق." أرض، سائر سیّارات ایله بر گونشه إرتباطی و سماوات ایله تساندی لسانیه دیر: "کیم بتون کائناته مالک ایسه، بْکا مالک او اولابیلیر؛ یوقسه یوق." أوت فرضا ذی شعور بر أَلمایه بری دیسه: "سن بنم صنعتسک." او أَلما لسانِ حال ایله اوْکا "صوص!" دییه جک. "اگر بتون یر یوزنده بتون أَلمالرک تشکیلنه مقتدر اولابیلیرسهک، بلکه یر یوزنده منتشر بتون همجنسمز اولان بتون میوه دارلره، بلکه سفینه سیله خزینه رحمتدن گلن بتون هدایایِ رحمانیه متصرّف اولابیلیرسهک، بْکا ربویت دعوا ایت." او أَلما بویه دییه جک و او أحمقک آغزینه بر طوقات ووره جق.

طوقوزنجی لمعه: جزءده جزئیده، کلّده کلّیده، کلّ عالمده، حیاتده، ذی حیاتده، إحیاده اولان سگهلردن، خاتملردن، طره لردن بعضلرینه إشارت ایتدک. شیمدی، نوعلرده حسابسز سگهلردن بر سگه یه إشارت ایده جگر.

أوت ناصلکه میوه دار بر آغاچ حسابسز ثمره لری، بر تربیه واحده، بر قانون وحدتله، بر تک مرکزدن إداره ایدیلدکلرندن، کلفت و مشقت و مصرف، او قدر سهولت پیدا ایدر که، کثرتله تربیه ایدیلن تک بر ثمریه مساوی اولورلر. دیمک کثرت و تعدّد مرکز، هر ثمره ایچون، کمیتجه بتون آغاچ قدر کلفت و

مصرف و جهازات ایستر. فرق یالڭز کیفیتجهدر. ناصلکه بر تک نفره لازم تجهيزات عسکریه یی یایمق ایچون، اوردویه لازم بتون فابریقه لر قدر فابریقه لر لازمدر. دیمک ایش، وحدتدن کثرته گچسه، افراد عددنجه (کمیت جهتیه) کلفت زیاده لشییر. ایشته، هر نوعده بالمشاهده گورونن سهولت فوق العاده، البته وحدتدن، توحیددن گلن بر یسر و سهولتک اثریدر.

الحاصل: بر جنسک بتون انواعی، بر نوعک بتون افرادی اعضای اساسیده موافقت و مشابهلری ناصل اثبات ایدرلر که، تک بر صانعک مصنوعلریدر. چونکه وحدت قلم و اتحاد سگه اوپله ایستر. اوپله ده: بو مشهود سهولت مطلقه و کلفتسزلک، وجوب درجه سنده ایجاب ایدر که؛ بر صانع واحدک اثرلری اولسون. یوقسه امتناع درجه سنه چیقان بر صعوبت، او جنسی إنعدامه و او نوعی عدمه گوتوره جکدی.

والحاصل: جناب حقّه إسناد ایدیلسه، بتون اشیا بر تک شی گبی بر سهولت پیدا ایدر. اگر أسبابه إسناد ایدیلسه هر بر شی، بتون اشیا قدر صعوبت پیدا ایدر. مادام اوپله در؛ کائناتده شو گورونن فوق العاده اوجوزلق و شو گوز اوکنده کی حدسز مبذولیت، سگه وحدتی گونش گبی گوسترر. اگر غایت مبذولیتله ألمزه گچن شو میوه لر، واحد احدک مالی اولمازسه، بتون دنیایی ویرسه ایدک، بر تک ناری بیه مزدک.

اوننجی لمعه: تجلّی جمالیه یی گوسترن حیات؛ ناصل بر برهان احدیتدر، بلکه بر چشید تجلّی وحدتدر. تجلّی جلالی اظهار ایدن ممت دخی، بر برهان واحدیتدر. اوت مثلاً ﴿وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی﴾ ناصلکه گونشه قارشى پارلایان و آقان بیوک بر ایرماغک قبارجقلری و زمین یوزینک متلمّع شفافاتی، گونشک

عكسنى و ايشيغنى گوسترمك صورتيله گوشه شهادت ايتدكلى گي، او قطراتك و شفافاتك غروبيله، گيتمه ليله برابر آرقه لرندن يكي گلن قطرات طائفه لرى و شفافات قبيله لرى اوستنده ينه گوشك جلوه لرى حشمتله دوامى و ايشيغك تحليسى و نقصانسز استمرارى قطعيا شهادت ايدر كه: سونوب يانان، دگيشوب تازله نن، گلوب پارلايان مثالى گوشجكلر و ايشيقلر و نورلر؛ بر باقى، دائمى، على، تحليسى زوالسز بر تك گوشك جلوه ليدر. ديمك او پارلايان قطراتلر؛ ظهوريله و كلمه ليله گوشك وجودى گوستردكلى گي؛ غروب ليله، زوال ليله، گوشك بقاسنى و دوامى و برلگى گوستريورلر.

عيناً اويله ده: شو موجودات سياله، وجود ليله و حيات ليله واجب الوجودك وجوب وجودينه و احدثنه شهادت ايتدكلى گي؛ زوال ليله، ثولوم ليله او واجب الوجودك ازليتنه، سرمديتنه و احدثنه شهادت ايدرلر. اوت گيجه گوندوز، قيش و ياز، عصرلر و دورلك دگيشمه سيله غروب و افول ايچنده تجدد ايدن و تازله نن مصنوعات جميله، موجودات لطيفه، البته بر على و سرمدى و دائم التجلى بر جمال صاحبك وجود و بقا و وحدتى گوستردكلى گي؛ او مصنوعات، اسباب ظاهريه سفليه ليله برابر زوال بولوب ثولمه لرى، او اسبابك هيچلگى و بر پرده اولديغى گوستريورلر. شو حال قطعيا اثبات ايدر كه؛ شو صنعتلر، شو نقشلر، شو جلوه لر؛ بتون اسماسى قدسيه و جميله اولان بر ذات جميل ذو الجلالك تازله نن صنعتلر، تحول ايدن نقشلر، تحرك ايدن آيينه ليدر، بربرى آرقه سندن گلن سگه ليدر، حكمتله دگيشن خاتم ليدر.

الحاصل: شو كتاب كبير كائنات، ناصلكه وجود و وحدته دائر آيات تكوينيه بزه درس ويريور. اويله ده: او ذات ذو الجلالك بتون اوصاف كماليه و جماليه و جلاليه سنه ده شهادت ايدر. و قصورسز و نقصانسز كمالي ذاتيسنى

اثبات ایدرلر. چونکه بديهيدر که، بر اُترده کمال، او اُترک منشأ و مبدئي اولان فعلک کمالنه دلالت ايدر. فعلک کمالی ايسه، اِسْمُک کمالنه و اِسْمُک کمالی، صفتک کمالنه و صفتک کمالی، شَأْنِ ذاتينک کمالنه و شَأْنُک کمالی، او ذاتِ ذی شئونک کمالنه، حدسًا و ضرورَةً و بدهاءً دلالت ايدر.

مثلاً: ناصلکه قصورسز بر قصرک مکمل اولان نقوش و تزيیناتی، آرقه لرنده بر اوسته أفعالنک مکملیتنی گوسترر. او أفعالک مکملیتی، او فاعل اوسته نك رتبه لیرینی گوسترن عنوانری و اِسْمِ لیرینک مکملیتنی گوسترر. و او اِسْمَا و عنوانلیرینک مکملیتی، او اوسته نك صنعتنه دائر صفتلیرینک مکملیتنی گوسترر. و او صنعت و صفتلیرینک مکملیتی، او صنعت صاحبنک شئونِ ذاتیه دینلن قابلیت و اِستعدادِ ذاتیه سنک مکملیتنی گوسترر. و او شئون و قابلیتِ ذاتیه نك مکملیتی، او اوسته نك ماهیتِ ذاتیه سنک مکملیتنی گوستردیگی مثللو... عیناً اویله ده: شو قصورسز، فطورسز ﴿هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ﴾ سَرِّینه مظهر اولان شو آثارِ مشهودۀ عالم، شو موجوداتِ منتظمۀ کائناتده اولان صنعت ايسه؛ بِالْمُشَاهَدَةِ بر مؤثِّر ذی الإقتدارک کمالِ أفعالنه دلالت ايدر. او کمالِ أفعال ايسه، بِالْبَدَاهَةِ او فاعلِ ذو الجلالک کمالِ اُسْماسنه دلالت ايدر. او کمالِ اُسْمَا ايسه، بِالْضُرُورَةِ او اُسْمَانُک مسماءِ ذو الجمالنک کمالِ صفاتنه دلالت و شهادت ايدر. او کمالِ صفات ايسه، بِالْيَقِينِ او موصوفِ ذو الکمالک کمالِ شئوننه دلالت و شهادت ايدر. او کمالِ شئون ايسه، بِحَقِّ اليقين او ذی شئونک کمالِ ذاتنه اویله دلالت ايدر که، بتون کائناتده گورونن بتون اُنواع کمالات، اونک کمالنه نسبۀ سونوک بر ظلِّ ضعیف صورتنده بر ذاتِ ذو الکمالک آیاتِ کمالی و رموزِ جلالی و اِشاراتِ جمالی اولدیغنی گوسترر.

گونش لر قوتنده اون برنجی لمعه: اون طوقوزنجی سوزده تعریف ایدیلن و کتاب کبیرک آیت کبراسی و او قرآن کبیرده کی اسم اعظمی و او شجره کائناتک چکردهگی و ائک منور میوه سی و او سرای عالمک گونشی و عالم اسلامک بدر منوری و ربوبیت إلهیه نك دلّال سلطنتی و طلسم کائناتک کشاف ذی حکمتی اولان سیدیمز محمد الأمين علیه الصلاة والسلام، بتون انبیای ساییه سی آلتنه آلان رسالت جناحی و بتون عالم اسلامی حمایه سنه آلان اسلامیت جناح لریله حقیقتک طبقاتنده اوچان و بتون انبیا و مرسلینی، بتون اولیا و صدیقینی و بتون اصفیا و محققینی آرقه سنه آلوب بتون قوتیله وحدانیتی گوستروب، عرش احدیته یول آچوب گوستردیگی ایمان بالله و اثبات ایتدیگی وحدانیت إلهیه یی هیچ وهم و شبهه نك حدی وار می که، قپاته بیلسین و پرده اولابیلسین؟ مادام اون طوقوزنجی سوزده و اون طوقوزنجی مکتوبده او برهان قاطعک آب الحیات معرفتندن اون درت رشحه و اون طوقوز اشارات ایله، او ذات معجزمانک انواع معجزاتیلله برابر، إجمالاً بر درجه تعریف و بیان ایتمشز. شوراده شو اشارت ایله إکتفا ایدوب، او وحدانیتک برهان قاطعنی ترکیه ایدن و صدقنه شهادت ایدن أساساته اشارت صورتنده بر صلوات شریفه ایله ختم ایدرز:

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مَنْ دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِكَ وَوَحْدَانِيَّتِكَ وَشَهِدَ عَلَىٰ جَلَالِكَ وَجَمَالِكَ وَكَمَالِكَ الشَّاهِدُ الصَّادِقُ الْمُصَدِّقُ وَالْبُرْهَانُ النَّاطِقُ الْمُحَقِّقُ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ الْحَامِلُ سِرِّ أَجْمَاعِهِمْ وَتَصْدِيقِهِمْ وَمُعْجَزَاتِهِمْ وَ إِمَامُ الْأَوْلِيَاءِ وَ الصَّدِيقِينَ الْحَاوِي سِرِّ اتِّفَاقِهِمْ وَ تَحْقِيقِهِمْ وَ كَرَامَاتِهِمْ ذُو الْمُعْجَزَاتِ الْبَاهِرَةِ وَ الْخَوَارِقِ الظَّاهِرَةِ وَ الدَّلَائِلِ الْقَاطِعَةِ الْمُحَقَّقَةِ

الْمُصَدِّقَ لَهُ ذُو الْخِصَالِ الْغَالِيَةِ فِي ذَاتِهِ وَالْأَخْلَاقِ الْعَالِيَةِ فِي وَظِيفَتِهِ وَ
 السَّجَايَا السَّامِيَةِ فِي شَرِيعَتِهِ الْمُكَمَّلَةِ الْمُنْزَهَةِ لَهُ عَنِ الْخِلَافِ مَهْبِطُ الْوَحْيِ
 الرَّبَّانِيِّ بِإِجْمَاعِ الْمُنْزِلِ وَالْمُنْزَلِ وَالْمُنْزِلَ عَلَيْهِ سَيَّارُ عَالَمِ الْغَيْبِ وَ
 الْمَلَكُوتِ مُشَاهِدُ الْأَرْوَاحِ وَ مُصَاحِبُ الْمَلَائِكَةِ أَنْمُودَجُ كَمَالِ الْكَائِنَاتِ
 شَخْصًا وَ نَوْعًا وَ جِنْسًا (أَنُورُ ثَمَرَاتِ شَجَرَةِ الْخِلْقَةِ) سِرَاجُ الْحَقِّ بُرْهَانُ
 الْحَقِيقَةِ تِمَثَالُ الرَّحْمَةِ مِثَالُ الْمَحَبَّةِ كَشَافُ طُلُوسِ الْكَائِنَاتِ دَلَالُ سُلْطَنَةِ
 الرُّبُوبِيَّةِ الْمُرْمُزُ بِعُلُويَّةِ شَخْصِيَّتِهِ الْمَعْنَوِيَّةِ إِلَى أَنَّهُ نُصِبُ عَيْنِ فَاطِرِ الْعَالَمِ
 فِي خَلْقِ الْكَائِنَاتِ ذُو الشَّرِيعَةِ الَّتِي هِيَ بِوُسْعَةِ دَسَاتِيرِهَا وَقُوَّتِهَا تُشِيرُ إِلَى أَنَّهَا
 نِظَامُ نَاطِمِ الْكَوْنِ وَ وَضَعُ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ نَعَمْ إِنَّ نَاطِمَ الْكَائِنَاتِ بِهَذَا
 النِّظَامِ الْأَتَمِّ الْأَكْمَلِ هُوَ نَاطِمُ هَذَا الدِّينِ بِهَذَا النِّظَامِ الْأَحْسَنِ الْأَجْمَلِ
 سَيِّدُنَا نَحْنُ مَعَاشِرَ بَنِي آدَمَ وَ مُهْدِينَا إِلَى الْإِيمَانِ نَحْنُ مَعَاشِرَ الْمُؤْمِنِينَ
 مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَلَيْهِ أَفْضَلُ الصَّلَوَاتِ وَ أَتَمُّ
 التَّسْلِيمَاتِ مَا دَامَتِ الْأَرْضُ وَ السَّمَوَاتُ فَإِنَّ ذَلِكَ الشَّاهِدَ الصَّادِقَ
 الْمُصَدِّقَ يَشْهَدُ عَلَى رُؤُسِ الْأَشْهَادِ مُنَادِيًا وَ مُعَلِّمًا لِأَجْيَالِ الْبَشَرِ خَلْفَ
 الْأَعْصَارِ وَ الْأَقْطَارِ نِدَاءً عُلُويًّا بِجَمِيعِ قُوَّتِهِ وَ بَغَايَةِ جِدِّيَّتِهِ وَ بِنَهَايَةِ
 وَثُوقِهِ وَ بِقُوَّةِ إِطْمِئْنَانِهِ وَ بِكَمَالِ إِيْمَانِهِ بِأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

گونشِلر قوتنده اون ایکنجی لمعه: شو یگرمی ایکنجی سوزك اون
 ایکنجی لمعه سی، اوپله بر بحر حقائقدر که؛ بتون یگرمی ایکی سوز، آنجق

اونڭ يگرمی ایکی قطره‌سی و اوپله بر منبعِ انواردر که، شو یگرمی ایکی سوز، او گونشدن آنجق یگرمی ایکی لمعه‌سیدر. اوت او یگرمی ایکی عدد سوزلرڭ هر بریسی، سماءِ قرآنده پارلایان بر تک نجمِ آیتڭ بر لمعه‌سی و بحرِ فرقاندن آقان بر آیتڭ ایرماغندن تک بر قطره‌سی و بر کنزِ أعظمِ کتاب اللّٰهده هر بری بر صندوقچه‌ جواهر اولان آیتلرڭ بر تک آیتڭ بر تک اینجیسیدر. ایشته اون طوقوزنجی سوزڭ اون دردنجی رشحه‌سنده بر نبذه تعریف ایدیلن او کلام الله؛ اسمِ أعظم‌دن، عرشِ أعظم‌دن، ربوبیتڭ تجلّیِ أعظم‌ندن نزول ایدوب، ازلی اُبدّه ربط ایده‌جک، فرشی عرشه باغلایه‌جق بر وسعت و علویت ایچنده بتون قوتیله و آیاتڭ بتون قطعیتيله مکرّرًا ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ دیر، بتون کائناتی إشهاد ایدر و شهادت ایتدیرر. اوت ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ بَرَّابِر مِیَرَنَدُ عَالَمَ﴾

اوت او قرآنه سلیم بر قلب گوزیله باقسه‌ڭ گوره‌جکسڭ که : جهاتِ ستّه‌سی اوپله پارلایور، اوپله شفافدر که؛ هیچ بر ظلمت، هیچ بر ضلالت، هیچ بر شبهه و ریب، هیچ بر حيله ایچنه گیرمگه و دائره عصمتنه دخوله فرجه بولاماز. چونکه اوستنده سکّه‌ إعجاز؛ آلتنده برهان و دلیل؛ آرقه‌سنده نقطه‌ إستنادی، محضِ وحی ربّانی؛ اوڭنده سعادتِ دارین؛ صاغنده، عقلی إستنطاق ایدوب تصدیقنی تأمین؛ صولنده، وجدانی إستشهاد ایده‌رک تسلیمنی تثبیت؛ ایچی، بالبداهه صافی هدايتِ رحمانیه؛ اوستی، بالمشاهده خالص انوارِ ایمانیه؛ میوه‌لری، بعین الیقین کمالاتِ إنسانیه ایله مزین اصفیا و محققین اولیا و صدّیقین اولان او لسانِ غیبک سینهنه قولاغڭی یاپیشدیروب دیکله‌سه‌ڭ؛ دریندن درینه، غایت مونس و مقنع، نهایت جدّی و علوی و برهان ایله مجهّز بر صدایِ سماوی ایشیده‌جکسڭ که، اوپله بر قطعیتيله ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ دیر و

تکرار ایدر که؛ حقّ الیقین درجه‌سنده سویله‌دیگنی، عین الیقین گبی بر علم یقینی سڭا إفاده و إفاضه ایدیور.

الحاصل: هر بریسی برر گونش اولان، رسول اکرم علیه الصلاة والسلام ایله فرقان احکم که بری عالم شهادتک لسانی اولارق بیڭ معجزات ایچنده بتون أنبیا و أصفیانک تحت تصدیق‌لرنده اسلامیت و رسالت پارمقریله إشارت ایدرهک بتون قوتیله گوستردیگی بر حقیقتی..

دیگری: عالم غیبک لسانی حکمنده، قرق وجوه إعجاز ایچنده، کائناتک بتون آیات تکوینییه‌سنگ تحت تصدیق‌لرنده، حقانیت و هدایت پارمقریله إشارت ایدوب بتون جدّیتله گوستردیگی عین حقیقتی.. عجا او حقیقت، گونشدن داها باهر، گوندوزدن داها ظاهر اولماز می؟

أی ضلالت‌آلود متمرّد إنسانجق! (حاشیه) آتش بوجگندن داها سونوک قفا فنارکله ناصل شو گونشلره قارشى گله‌بیلیرسڭ؟ اونلردن إستغنا ایده‌بیلیرسڭ؟ اوفله‌مکله اونلری سوندورمگه چالیشیرسڭ؟ توه! توف.. سڭ او منکر عقلگه... ناصل او ایکی لسان غیب و شهادت، بتون عالم‌لرک ربّی و شو کائناتک صاحبی نامنه و اونک حسابنه سویله‌دک‌لری سوزلری و دعوالری إنکار ایده‌بیلیرسڭ؟ أی بیچاره و سینکدن داها عاجز، داها حقیر! سن نه‌جیسڭ که، شو کائناتک صاحب ذو الجلالنی تکذیبه یلته‌نییورسڭ؟

خاتمه

أى عقلی هشیار، قلبی متیقظ آرقداش! اگر شو یگرمی ایکنجی سوزك
باشندن بورایه قدر فهم ایتمشسهك، اون ایكى لمعهی بردن أئنده طوت. بیكلىر
ألكتریق قوتنده بر سراج حقیقت بولارق، عرش أعظمدن اوزاتیلوب گلن آیات
قرآنیه یه یاپیش. براق توفیقه یك، سماوات حقائقده عروج ایت، عرش معرفت
اللّٰه چیق... ﴿أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ﴾ دى. هم ﴿لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ
لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ديهرك، بتون موجودات
كائناتك باشلى اوستنده و مسجد كبر عالمده وحدانيتی إعلان ایت...

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾
﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ شِئْنَا أَوْ آخِطَانَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا
حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا
وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ ﴿رَبَّنَا لَا
تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿
رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَعَلَى إِلِهِ وَصْحَبِهِ
أَجْمَعِينَ وَارْحَمْنَا وَارْحَمْ أُمَّتَهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ آمِينَ﴾
﴿وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

یگر می اوچنجی سوز

(شو سوزك ايكي مبحثی واردر.)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ
إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾

برنجی مبحث

ایمانك بیگلر محاسنندن یالکز بشنی "بش نقطه" ایچنده بیان ایدرز.

برنجی نقطه: انسان، نور ایمان ایله اعلای علیینه چیقار؛ جنته لایق بر قیمت آلیر. و ظلمت کفر ایله، أسفل سافلینه دوشر؛ جهنمه أهل (اولاجق) بر وضعیته گیرر. چونکه ایمان، انسانی صانع ذو الجلالنه نسبت ایدیور؛ ایمان، بر انتسابدر. اويله ايسه انسان، ایمان ایله انسانده تظاهر ایدن صنعتِ إلهیه و نقوشِ أسماءِ ربّانیه اعتباریله بر قیمت آلیر. کفر، او نسبتی قطع ایدر. او قطعدن صنعتِ ربّانیه گیزله نیر. قیمتی دخی یالکز ماده اعتباریله اولور. ماده ايسه، هم فانیه، هم زائله، هم موقت بر حیات حیوانی اولدیغندن، قیمتی هیچ حکمندهدر.

بو سَرى بر تمثيل ايله بيان ايده جگز. مثلاً: إنسانلرڭ صنعتلرى ايچنده ناصلكه مادّه نڭ قيمتى ايله صنعتڭ قيمتى آيرى آيريدر. بعضاً مساوى، بعضاً مادّه داها قيمتدار، بعضاً اولويور كه؛ بش غروشلق دمير گي بر مادّه ده بش ليرالق بر صنعت بولونويور. بلكه بعضاً، آنتيقي اولان بر صنعت، بر مليون قيمتى آلدیغى حالدّه، مادّه سى بش غروشه ده دگميور. ايشته اويله آنتيقي بر صنعت، آنتيقي جيلرڭ چارشيسنه گيديلسه، خارقه پيشه و پك اُسكى هنرور صنعتكارينه نسبت ايده رك او صنعتكارى ياد ايتمكله و او صنعتله تشهير ايديلسه، بر مليون فيآتله صاتيلير. اكر قابا دمير جيلر چارشيسنه گيديلسه، بش غروشلق بر دمير بهاسنه آينه بيلير.

ايشته إنسان، جنابِ حقّك بويله آنتيقي بر صنعتيدر و اُك نازك و نازنين بر معجزه قدرتيدر كه؛ إنسانى، بتون اُسماسنڭ جلوه سنه مظهر و نقشلرينه مدار و كائناته بر مثالِ مصغر صورتنده ياراتمشدر.

اكر نور ايمان، ايچنه گيرسه، اوستنده كى بتون معنيدار نقشلر، او ايشيقله اوقونور. او مؤمن، شعور ايله اوقور و او إنتسابله اوقوتور. يعنى: "صانع ذو الجلالك مصنوعى يم، مخلوقى يم، رحمت و كرمه مظهرم" گي معنارله إنسانده كى صنعتِ ربّانيه تظاهر ايدر. ديمك صانعنه إنتسابدن عبارت اولان ايمان؛ إنسانده كى بتون آثارِ صنعتى إظهار ايدر. إنسانك قيمتى، او صنعتِ ربّانيه يه گوره اولور و آيينه صمدانيه إعتباريله در. او حالدّه شو اُهميتسز اولان إنسان، شو إعتبارله بتون مخلوقات اوستنده بر مخاطبِ إلهى و جنّه لايق بر مسافرِ ربّانى اولور.

اكر قطع إنتسابدن عبارت اولان كفر، إنسانك ايچنه گيرسه؛ او وقت بتون

او معنیدار نقوشِ اَسْمَاءِ اِلْهِيه قراڭلغه دوشر، اوقونماز. زیرا صانع اونوتلسه، صانعه متوجّه معنوی جهتلر ده آڭلاشیلماز. عادتاً باش آشاغی دوشر. او معنیدار عالی صنعتلرک و معنوی عالی نقشلرک چوغی گیزلنیر. باقی قالان و گوز ایله گورولن بر قسمی ایسه؛ سفلی اَسْبَابِه و طبیعتّه و تصادفه ویریلوب، نهایت سقوط ایدر. هر بری برر پارلاق اَلْمَاسِ ایکن، برر سونوک شیشه اولورلر. اَهْمِیَّتِی یالکُز مادّه حیوانیهیه باقار. مادّه نڭ غایه سی و میوه سی ایسه؛ (دیدیگمز گبی) قیصه حق بر عمرده حیواناتک اُڭ عاجزی و اُڭ محتاجی و اُڭ کدرلیسی اولدیغی بر حالده یالکُز جزئی بر حیات گچیرمکدر. صوڭره تفسّخ ایدر گیدر. ایشته کفر، بویله ماهیتِ اِنْسَانِیّه یی یقار، اَلْمَاسِدَن کوموره قلب ایدر.

ایکنجی نقطه: ایمان ناصلکه بر نوردر، اِنْسَانِی ایشیقلاندیرییور، اوستنده یازیلان بتون مکتوباتِ صمدانیّه یی اوقوتدیرییور. اويله ده، کائناتی دخی ایشیقلاندیرییور. زمانِ ماضی و مستقبلی، ظلماتدن قورتارییور. شو سَرّی، بر واقعه ده **﴿اَللّٰهُ وَلِیُّ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا یُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلٰی النُّوْرِ﴾** آیت کریمه سنڭ بر سَرّینه دائر گوردیگم بر تمثیل ایله بیان ایدرز. شویله که:

بر واقعه خیالیله ده گوردم که: ایکی یوکسک طاغ وار بربرینه مقابل. اوستنده دهشتلی بر کوپری قورولمش. کوپرینک آلتنده پک درین بر دره. بن او کوپرینک اوستنده بولونویورم. دنیایی ده، هر طرفی قراڭلق، کثیف بر ظلمات اِستِیلا ایتمشدی. بن صاغ طرفه باقدم؛ نهایتسز بر ظلمات ایچنده بر مزار اکبر گوردم، یعنی تحیل ایتدم. صول طرفه باقدم؛ مدهش ظلمات طالعه لری ایچنده عظیم فورطنه لر، دغدغه لر، داهیه لر حاضرلاندیغنی گوروپور گبی اولدم. کوپرینک آلتنه باقدم؛ غایت درین بر اوچورووم گوروپورم ظن ایتدم. بو مدهش ظلماته قارشى سونوک بر جیب فنارم واردی. اوئی اِستعمال ایتدم، یاریم یامالاق

ایشیغیله باقدم. پك مدھش بر وضعیت بڭا گوروندی. حتّی اوڭمده کی کوپرینڭ باشنده و اطرافنده اويله مدھش اژدرھالر، آرسلانلر، جاناوارلر گوروندی که؛ کاشکه بو جیب فنارم اولماسه ایدی، بو دهشتلری گورمسه ایدم، دیدم. او فناری هانگی طرفه چویردم ایسه، اويله دهشتلر آلدیم. "ایواه! شو فنار، باشمه بلادر" دیدم. اوندن قیزدم؛ او جیب فنارینی یره چاریدم، قیردم. گویا اونڭ قیریلماسی، دنیایی ایشیقلا ندیران بیوک اَلکتریک لامباسنڭ دوگمه سنه طوقوندم گبی بردن او ظلمات بوشاندی. هر طرف او لامبانڭ نوری ايله طولدی. هر شیئڭ حقیقتنی گوستردی. باقدم که: او گوردیگم کوپری، غایت منتظم یرده، اووا ایچنده بر جاده در. و صاغ طرفمده گوردیگم مزار اَکبر؛ باشند باشه گوزل، یشیل باغچه لرله نورانی انسانلرڭ تحت ریاستنده عبادت و خدمت و صحبت و ذکر مجلسلری اولدیغنی فرق ایتدم. و صول طرفمده، فورطنه لی، دغدغه لی ظن ایتدیگم اوچوروملر، شاهقه لر ایسه؛ سوسلی، سَویملی جاذبه دار اولان طاغلرڭ آرقه لرنده عظیم بر ضیافتگاه، گوزل بر سیرانگاه، یوکسک بر نزهتگاه بولوندیغنی خیال میال گوردیم. و او مدھش جاناوارلر، اژدرھالر ظن ایتدیگم مخلوقلر ایسه، مونس دوه، اوکوز، قویون، کچی گبی حیوانات اهلّیه اولدیغنی گوردیم. "الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰی نُوْرِ الْاِیْمَانِ" دییه رک ﴿اللّٰهُ وَلِیُّ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا یُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلٰی النُّوْرِ﴾ آیت کریمه سنی اوقودم، او واقعه دن آییلدم.

ایشته او ایکی طاغ؛ مبدأ حیات، آخر حیات.. یعنی عالم اَرْض و عالم برزخدر. او کوپری ایسه، حیات یولیدر. او صاغ طرف ایسه، گچمش زماندر. صول طرف ایسه، إستقبالدر. او جیب فناری ایسه، خودبین و بیلدیگنه إعتما دیدن و وحی سماوی بی دیگله مه بین اَنانیتِ انسانیه در. او جاناوارلر ظن

اولونان شیلر ایسه عالمک حادثاتی و عجیب مخلوقاتیدر. ایشته آنانیتنه اعتماد ایدن، ظلمات غفلته دوشن، ضلالت قراکغنه مبتلا اولان آدم؛ او واقعه ده اولکی حامله بکزر که: او جیب فناری حکمنده ناقص و ضلالت آلود معلومات ایله زمان مضیی، بر مزار اکبر صورتنده و عدم آلود بر ظلمات ایچنده گوروپور. إستقبالی، غایت فورطنه لی و تصادفه باغلی بر وحشتگاه گوسترر. هم هر بریسی، بر حکیم رحیمک برر مأمور مسخری اولان حادثات و موجوداتی، مضر برر جاناوار حکمنده بیلدیرر. ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَیَآؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ حکمنه مظهر ایدر.

اگر هدایت إلهیه یتیشسه، ایمان قلبنه گیرسه، نفسک فرعونیتی قیریلسه، کتاب اللّهی دیگلهسه، او واقعه ده ایکنجی حامله بکزه جهک. او وقت بردن کائنات بر گوندوز رنگی آلیر، نور إلهی ایله طولار. عالم ﴿اللّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ آیتی اوقور. او وقت زمان ماضی، بر مزار اکبر دگل، بلکه هر بر عصری بر نبیک ویا اولیانک تحت ریاستنده وظیفه عبودیتی ایفا ایدن ارواح صافیه جماعتلرینک وظیفه حیاتلرینی بیتیرمکله "الله اکبر" دییه رک مقامات عالییه اوچمالرینی و مستقبل طرفنه گچمه لرینی قلب گوزی ایله گورور. صول طرفنه باقار که؛ طاغلرمثال بعض إنقلابات برزخیه و أخرویه آرقه لرنده جنتک باغلرنده کی سعادت سرایلرنده قورولمش بر ضیافت رحمانیه یی او نور ایمان ایله اوزاقدن اوزاغه فرق ایدر. و فورطنه و زلزله، طاعون گبی حادثه لری، برر مسخر مأمور بیلیر. بهار فورطنه سی و یاغمور گبی حادثاتی؛ صوره خشین، معنا چوق لطیف حکمتلره مدار گوروپور. حتی موتی، حیات ابدیه نک مقدمه سی و قبری،

سعادَتِ اُبدیه نڭ قپوسی گوروپور. داها سائر جهتلی سن قیاس ایله. حقیقتی تمثیله تطبیق ایت...

اوپنچی نقطه: ایمان هم نورد، هم قوتدر. اوت حقیقی ایمانی اُلده ایدن آدم، کائناته میدان اوقویاییلیر و ایمانڭ قوتنه گوره حادثاتڭ تضییقاتندن قورتولاییلیر. ﴿تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ﴾ دیر، سفینه حیاتده کمال اُمنیتله حادثاتڭ طاغلواری طالغهرلی ایچنده سیران ایدر. بتون آغیرلقلرینی قدیر مطلقڭ یدِ قدرتنه اُمانت ایدر، راحتله دنیادن گچر، برزخده اِستراحت ایدر. صوگره سعادَتِ اُبدیه یه گیرمک ایچون جنتّه اوچاییلیر. یوقسه توگل ایتمزسه، دنیانڭ آغیرلقلری اوچماسنه دگل، بلکه اُسفلِ سافلینه چکر. دیمک ایمان توحیدی، توحید تسلیمی، تسلیم توکلی، توگل سعادَتِ دارینی اِقتضا ایدر. فقط یاڭلیش آڭلامه. توگل، اُسبابی بتون بتون رد ایتمک دگلدر. بلکه اُسبابی دستِ قدرتڭ پرده سی بیلوب رعایت ایده رک؛ اُسبابه تشبّث ایسه، بر نوع دعاء فعلی تلقی ایده رک؛ مسبّاتی یالکز جنابِ حقندن ایسته مک و نتیجه لری اوندن بیلمک و اوڭا منتدار اولمقدن عبارتدر.

توگل ایدن و ایتمه نڭ مثاللری، شو حکایه یه بکزر:

وقتیه ایکی آدم هم بللرینه، هم باشلرینه آغیر یوکلر یوکلهنوب، بیوک بر سفینه یه بر بیلت آلوب گیردیلر. بریسی گیرر گیرمز یوکنی گمی یه بیراقوب، اوستنده اوطوروب نظارت ایدر. دیگر یه هم اُحق، هم مغرور اولدیغندن یوکنی یره بیراقمیور. اوڭا دینلدی: "آغیر یوکنی گمی یه بیراقوب راحت ایت." او دیدی: "یوق، بن بیراقمیه جغم. بلکه ضایع اولور. بن قوتلی یم. مالی، بلمده و باشمده محافظه ایده جگم." ینه اوڭا دینلدی: "بزی و سزی قالدیران شو اُمنیتلی

سفينه سلطانیه داهّا قوتلیدر، داهّا زیاده ایی محافظه ایدر. بلکه باشک دونر، یو کک ایلّه برابر دکره دوشرسک. هم گیتدکجه قوتدن دوشرسک. شو بوکولمش بلک، شو عقلسز باشک گیتدکجه آغیرلاشان شو یوکلره طاقت گتیره میه جک. قپودان دخی اگر سنی بو حالده گورسه، یا دیوانه در دییه سنی طرد ایده جک. یا خائندر، گمیزی إتهام ایدیور، بزمه إستهزا ایدیور، چپس ایدیل سین، دییه أمر ایده جکدر. هم هرکسه مسخره اولورسک. چونکه اهل دقت نظرنده، ضعفی گوسترن تکبرک ایلّه، عجزی گوسترن غرورک ایلّه، ربایي و ذلتی گوسترن تصنعک ایلّه کنديکچی خلقه مضحکه یاپدک. هرکس سکا گولویور. "دینلدکدن صوگره او بیچاره نك عقلی باشنه گلدی. یوکنی یره قویدی، اوستنده اوطوردی. "اوخ!.. الله سندن راضی اولسون. زحمتدن، چپسندن، مسخره لقدن قورتولدیم." دیدی.

ایشته ای توکلسز انسان! سن ده بو آدم گبی عقلکی باشکه آل، توکل ایت. تا بتون کائناتک دینلنجیلگندن و هر حادثه نك قارشیسنده تیره مکدن و خودفروشلقدن و مسخره لقدن و شقاوت اُخرویه دن و تضییقات دنیویه چپسندن قورتولاسک.

دردنجی نقطه: ایمان، انسانی انسان ایدر. بلکه انسانی سلطان ایدر. اویله ایسه، انسانک وظیفه اُصلیه سی، ایمان و دعادر. کفر، انسانی غایت عاجز بر جانانوار حیوان ایدر.

شو مسئله نك بیگلر دلیلرندن یالکز حیوان و انسانک دنیایه گلمه لرنده کی فرق لری، او مسئله یه واضح بر دلیلدر و بر برهان قاطعدر. اوت انسانیت، ایمان ایلّه انسانیت اولدیغنی؛ انسان ایلّه حیوانک دنیایه گلشنده کی فرق لری گوسترر.

چونکه حیوان دنیایه گلدیگی وقت عادتا باشقه بر عالمده تکمّل ایتمش گی
 إستعدادینه گوره مکمل اولارق گلیر، یعنی گوندریلیر. یا ایکی ساعتده، یا ایکی
 گونده ویا ایکی آیده، بتون شرائط حیاتیه سنی و کائناتله اولان مناسبتنی و
 قوانین حیاتی اوگره نیر، ملکه صاحبی اولور. انسانک یگرمی سنهده قزانیدیگی
 إقتدار حیاتیه پی و ملکه عملیه پی، یگرمی گونده سرچه و آری گی بر حیوان
 تحصیل ایدر، یعنی اوکا إلهام اولونور. دیمک حیوانک وظیفه اصلییه سی؛ تعلّم
 تکمّل ایتمک دگلدر و معرفت کسب ایتمکله ترقی ایتمک دگلدر و عجزینی
 گوسترمکله مدد ایسته مک، دعا ایتمک دگلدر. بلکه وظیفه سی؛ إستعدادینه
 گوره تعمّلدر، عمل ایتمکدر، عبودیت فعلیه در.

إنسان ایسه دنیایه گلیشنده هر شیئی اوگرنگه محتاج و حیات قانونلرینه
 جاهل، حتّی یگرمی سنهده تماماً شرائط حیاتی اوگره نیور. بلکه آخر عمرینه
 قدر اوگرنگه محتاج، هم غایت عاجز و ضعیف بر صورتده دنیایه گوندریلوب
 بر ایکی سنهده آنجق آیاهه قالمه بیلور. اون بش سنهده آنجق ضرر و منفعتی
 فرق ایدر. حیات بشریه نك معاونتیه، آنجق منفعتلرینی جلب و ضررلردن
 صاقینه بیلیر. دیمک که، انسانک وظیفه فطریه سی؛ تعلّم تکمّلدر، دعا ایله
 عبودیتدر. یعنی: "کیمک مرحمتیه بویله حکیمانه اداره اولونیورم؟ کیمک کرمیه
 بویله مشفقانه تربیه اولونیورم؟ ناصل بریسنک لطفلریله بویله نازنینانه بسلنیورم و
 اداره ایدیلییورم؟" بيلمکدر. و بیگدن آنجق بریسنه الی یتیشه مدیگی حاجاته
 دائر قاضی الحاجاته لسان عجز و فقر ایله یالوارمقدر و ایسته مک و دعا
 ایتمکدر. یعنی عجزک و فقرک جناحلریله مقام أعلاي عبودیتیه اوچمقدر.

دیمک إنسان بو عالمه علم و دعا واسطه سیله تکمّل ایتمک ایچون گلمشدر.
 ماهیت و إستعداد إعتباریه هر شی علمه باغلیدر. و بتون علوم حقیقیه نك

أَسَاسِي و معدنی و نوری و روحی؛ معرفت اللّٰه و اونك اُسّ الأَسَاسِي ده ایمان بِاللّٰه در.

هم إنسان، نهایتسز عجزیله نهایتسز بلیاته معروض و حدسز أعدانك هجومه مبتلا و نهایتسز فقریله برابر نهایتسز حاجاته گرفتار و نهایتسز مطالبه محتاج اولدیغندن، وظیفه اُصلیه فطریه سی، ایماندن صوگره "دعا" در. دعا ایسه، اُساس عبودیتدر. ناصل بر چوجق، اُلی یتیشمدیگی بر مرامنی، بر آرزوسنی اُلده ایتمك ایچون، یا آغلار، یا ایستر. یعنی یا فعلی، یا قُولی لسانِ عجزیله بر دعا ایدر. مقصودینه موفّق اولور. او یله ده: إنسان بتون ذی حیات عالمی ایچنده نازك، نازنین، نازدار بر چوجق حکمنده در. رَحْمَن الرَحِیمك درگاهنده؛ یا ضعف و عجزیله آغلامق ویا فقر و احتیاجیله دعا ایتمك گرکدر. تا که، مقاصدی اوڭا مسخر اولسون ویا تسخیرك شکرینی ادا ایتسین. یوقسه بر سینکدن واولا ایدن اُحمق و هایلار بر چوجق گبی؛ بن قوّتمله بو قابلِ تسخیر اولمیان و بیك درجه اوندن قوّتلی اولان عجیب شیلری تسخیر ایدیورم و فکر و تدبیرمله کندیمه إطاعت ایتدیریورم دیوب کفرانِ نعمته صایمق، إنسانیتك فطرتِ اُصلیه سنه ضد اولدیغی گبی، شدتلی بر عذابه کندینی مستحق ایدر.

بشنجی نقطه: ایمان دعایی بر وسیله قطعیه اولارق إقتضا ایتدیگی و فطرتِ إنسانیه، اونی شدتله ایستدیگی گبی؛ جنابِ حق دخی "دعاكز اولمازسه نه اُهمیتكزار؟" مثالنده ﴿قُلْ مَا يَعْزُبُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ﴾ فرمان ایدیور.

هم ﴿أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ امر ایدیور. اُگر دیسهك: "بر چوق دفعه دعا ایدیورز، قبول اولمایور. حالبوکه، آیت عمومیدر.. هر دعایه جواب وار إفاده ایدیور."

الجواب: جواب ویرمك آیریدر، قبول ایتمك آیریدر. هر دعا ایچون جواب ویرمك وار؛ فقط قبول ایتمك، هم عینِ مطلوبی ویرمك جنابِ حَقِّك حکمتنه تابعدر. مثلاً: خسته بر چوجق چاغیرر: "یا حکیم! بگا باق." حکیم: "لَبَّيْكَ" دیر.. "نه ایسترسك؟" جواب ویرر. چوجق: "شو علاجی ویر بگا" دیر. حکیم ایسه؛ یا عیناً ایستدیگنی ویرر، یاخود اونك مصلحتنه بناءً اوندن داها اییسنی ویرر، یاخود خسته‌لغنه ضرر اولدیغنی بیلر، هیچ ویرمز. ایشته جنابِ حق، حکیم مطلق حاضر، ناظر اولدیغی ایچون، عبدك دعاسنه جواب ویرر. وحشت و کیمسه‌سزلک دهشتنی، حضوريله و جوابيله انسیته چویرر. فقط إنسانك هوابرستانه و هوسکارانه تحکمیله دگل، بلکه حکمت ربّانیه‌نك إقتضاسیله یا مطلوبنی ویا داها اولاسنی ویرر ویا هیچ ویرمز.

هم، دعا بر عبودیتدر. عبودیت ایسه ثمراتی أُخرویهدر. دنیوی مقصدلر ایسه، او نوع دعا و عبادتک وقتلریدر. او مقصدلر، غایه‌لری دگل. مثلاً: یاغمرور نمازی و دعاسی بر عبادتدر. یاغمرورسزلق، او عبادتک وقتیدر. یوقسه او عبادت و او دعا، یاغمروری گتیرمك ایچون دگلدر. اُگر صِرف او نیت ایله اولسه؛ او دعا، او عبادت خالص اولمادیغندن قبوله لایق اولماز. ناصلکه گونشك غروبی، آقشام نمازینك وقتیدر. هم گونشك و آيك طوتولمالری، کسوف و خسوف نمازلری دینلن ایکی عبادتِ مخصوصه‌نك وقتلریدر. یعنی گیجه و گوندوزك نورانی آیتلرینك نقابلاغماسیله بر عظمتِ إلهیه‌یی إعلانه مدار اولدیغندن، جنابِ حق عبادینی او وقتده بر نوع عبادته دعوت ایدر. یوقسه او نماز، (آچیلمه‌سی و نه قدر دوام ایتمه‌سی، منجم حسابیله معین اولان) آی و گونشك خسوف و کسوفلرینك إنکشافلری ایچون دگلدر. عین اونك گبی؛ یاغمرورسزلق دخی، یاغمرور نمازینك وقتیدر. و بلیه‌لرک إستیلاسی و مضر

شیلرک تسلطی، بعض دعالرک اوقات مخصوصه لریدر که؛ انسان او وقتلرده عجزینی آکلار، دعا ایله نیاز ایله قدیر مطلق درگاهنه إلتجا ایدر. اگر دعا چوق ایدیلدیگی حالدله بلیهلر دفع اولونمازسه دینلمیه جک که: "دعا قبول اولمادی." بلکه دینله جک که: "دعانک وقتی، قضا اولمادی." اگر جناب حق فضل و کرمیله بلای رفعت ایتسه؛ **نور علی نور**.. او وقت دعا وقتی بتر، قضا اولور. دیمک دعا، بر سر عبودیتدر. عبودیت ایسه، خالصا لوجه الله اولمالی. یالکز عجزینی اظهار ایدوب، دعا ایله اوکا إلتجا ایتملی. ربوبیتنه قاریشمه مالی. تدبیری اوکا بیراقمالی. حکمتنه اعتماد ایتملی. رحمتی إتهام ایتمه ملی. اوت حقیقت حالدله آیات بیناتک بیانیه ثابت اولان: بتون موجودات، هر بریسی برر مخصوص تسبیح و برر خصوصی عبادت، برر خاص سجده ایتدکلری گبی؛ بتون کائناتدن درگاه إلهیه گیدن، بر دعادر. یا استعداد لسانیه در. (بتون نباتاتک دعالری گبی که؛ هر بری لسان استعدادیه فیاض مطلقدن بر صورت طلب ایدیورلر و آسماسنه بر مظهریت منکشفه ایسته یورلر.) ویا احتیاج فطری لسانیه در. (بتون ذی حیاتک، إقتدارلری داخلنده اولمیان حاجات ضروریلری ایچون دعالریدر که؛ هر بریسی او احتیاج فطری لسانیه جواد مطلقدن ادامه حیاتلری ایچون بر نوع رزق حکمنده بعض مطالبی ایسته یورلر.) ویا لسان اضطرابیه بر دعادر که: مضطر قالان هر بر ذی روح؛ قطعی بر إلتجا ایله دعا ایدر، بر حامی مجهولنه إلتجا ایدر، بلکه رب رحیمنه توجه ایدر. بو اوچ نوع دعا، بر مانع اولمازسه دائما مقبولدر.

دردنجی نوع که؛ اؤک مشهوریدر، بزم دعامزدر. بو ده ایکی قسمدر؛ بری، فعلی و حالی؛ دیگری، قلبی و قالیدر. مثلا: أسبابه تشبث، بر دعای فعلیدر. أسبابک اجتماعی؛ مسببی ایجاد ایتمک ایچون دگل، بلکه لسان حال ایله

مسببی جنابِ حقدن ایسته مک ایچون بر وضعیتِ مرضیه المقدر. حتی چیفیت سورمک خزینۀ رحمت قپوسنی چالمقدر. بو نوع دعایِ فعلی، جوّادِ مطلقکِ اسم و عنوانه متوجّه اولدیغندن، قبوله مظهریتی اکثریتِ مطلقه در. ایکنجی قسم؛ لسان ایله قلب ایله دعا ایتمکدر. الی یتیشمدیگی بر قسم مطالبی ایسته مکدر. بونک اُکْ مهّم جهتی، اُکْ گوزل غایه سی، اُکْ طاتلی میوه سی شودر که: "دعا ایدن آدم آکلار که: بریسی وار؛ اونک خاطراتِ قلبی ایشیتیر، هر شیئه الی یتیشیر، هر بر آرزوسنی یرینه گتیره ییلیر، عجزینه مرحمت ایدر، فقرینه مدد ایدر."

ایشته اُی عاجز انسان و اُی فقیر بشر! دعا گبی خزینۀ رحمتکِ آناختاری و توکنمز بر قوتکِ مداری اولان بر وسیله یی اُلدن بیراقمه، اوکا یاپیش، اُعلایِ علّیینِ انسانیته چیق. بر سلطان گبی بتون کائناتکِ دعالرینی، کندی دعاکِ ایچنه آل. بر عبدِ کلّی و بر وکیلِ عمومی گبی ﴿إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ دی. کائناتکِ گوزل بر تقوی می اول.

ایکنجی مبحث

إنسانك سعادت و شقاوتنه مدار بش نکته دن عبارتدر.

(إنسان أحسن تقویمده یارادیلدیغی و اوڭا غایت جامع بر إستعداد ویریلدیگی ایچون؛ أسفل سافلیندن تا أعلای علیینه، فرشدن تا عرشه، ذره دن تا شمسه قدر دیزیلمش اولان مقاماته، مراتبه، درجاته، درکاته گیره بیلیر و دوشه بیلیر بر میدان إمتحانه آتیلمش، نهایتسز سقوط و صعوده گیدن ایکی یول اونك اوڭنده آچیلمش بر معجزه قدرت و نتیجه خلقت و أعجوبه صنعت اولارق شو دنیایه گوندریلمشدر. ایشته إنسانك شو دهشتلی ترقی و تدنیسنك سرنی "بش نکته" ده بیان ایده جگز.)

برنجی نکته: إنسان، کائناتك أكثر أنواعه محتاج و علاقه داردر. إحتیاجاتی عالمك هر طرفنه طاغلمش، آرزولری أبده قدر اوزانمش... بر چیچگی ایستدیگی گبی، قوجه بر بهاری ده ایستر. بر باغچه یی آرزو ایتدیگی گبی، أبدی جنتی ده آرزو ایدر. بر دوستنی گورمگه مشتاق اولدیگی گبی، جمیل ذو الجلالی ده گورمگه مشتاقدر. باشقه بر منزله طوران بر سؤدیگنی زیارت ایتمك ایچون او منزلك قپوسنی آچمغه محتاج اولدیگی گبی؛ برزخه گوچمش یوزده طقسان طوقوز أحبابنی زیارت ایتمك و فراق أبیدین قورتولق ایچون قوجه دنیانك قپوسنی قپایه جق و بر محشر عجائب اولان آخرت قپوسنی آچاجق، دنیایی قالدیروب آخرتی یرینه قوراجق و قویاجق بر قدیر مطلقك درگاهنه إلتجایه محتاجدر. ایشته شو وضعیته بر إنسانه حقیقی معبود اولاجق؛ یالکز، هر شیئك دیزگینی أئنده، هر شیئك خزینه سی یاننده، هر شیئك یاننده ناظر، هر مکانده حاضر، مکاندن منزّه، عجزدن میرا، قصوردن مقدّس، نقصدن معلاً بر

قدیر ذو الجلال، بر رحیم ذو الجمال، بر حکیم ذو الکمال اولابیلیر. چونکه نهایتسز حاجاتِ إنسانیه یی ایفا ایده جک، آنجق نهایتسز بر قدرت و محیط بر علم صاحبی اولابیلیر. اوپله ایسه، معبودیته لایق یالکز اودر.

ایشته آی انسان! اگر یالکز اوکا عبد اولسهك، بتون مخلوقات اوستنده بر موقع قزانیرسك. اگر عبودیتدن إستنكاف ایتسهك، عاجز مخلوقاته ذلیل بر عبد اولورسك. اگر أنانیتنه و إقتدارینه گووه نوب توكل و دعایی بیراقوب، تكبر و دعوايه صاپسهك؛ او وقت ایلك و ایجاد جهتنده آری و قارینجه دن داها آشاغی، ئورومجك و سینكدن داها ضعیف دوشرسك. شر و تخریب جهتنده؛ طاغدن داها آغیر، طاعوندن داها مضر اولورسك.

أوت آی انسان! سنده ایکی جهت وار: بریسی، ایجاد و وجود و خیر و مثبت و فعل جهتیدر. دیگرى؛ تخریب، عدم، شر، نفی، إنفعال جهتیدر. برنجی جهت إعتباريله؛ آریدن، سرچه دن آشاغی.. سینكدن، ئورومجكدن داها ضعیفسك. ایکنجی جهت إعتباريله؛ طاغ، یر، گوکلردن گچرسك. اونلرك چکیندیگی و إظهار عجز ایتدکلى بر یوکی قالدیرسك. اونلردن داها گنیش، داها بیوك بر دائره آلیرسك. چونکه سن ایلك و ایجاد ایتدیگك وقت، یالکز وسعتك نسبتنده، ألک اولاشاجق درجه ده، قوتك یتیشه جك مرتبه ده ایلك و ایجاد ایده بیلیرسك. اگر فنالق و تخریب ایتسهك، او وقت فنالغك تجاوز و تخریبك إنتشار ایدر.

مثلا: كفر بر فنالقدر، بر تخریدر، بر عدم تصدیقدر. فقط او تك سیئه؛ بتون کائناتك تحقیرینی و بتون أسماءِ إلهیه نك تزییفنی، بتون إنسانیتك تردیلنی تضمّن ایدر. چونکه شو موجوداتك عالی بر مقامی، أهمیتلی بر وظیفه سی

واردر. زیرا اونلر، مکتوباتِ ربّانیه و مرایایِ سبحانیه و مأمورینِ إلهیه درلر. کفر ایسه؛ اونلری آیینهدارلق و وظیفهدارلق و معنیدارلق مقامندن دوشوروب، عبثیت و تصادفک اویونجغی درکه سنه و زوال و فراقک تخریبیله چابوق بوزولوب دگیشن موادّ فانیه و اَهْمِیتسزک، قیمتسزک، هیچک مرتبه سنه ایندیردیگی گی.. بتون کائناتده و موجوداتک آیینهلرنده نقشلری و جلوه لری و جماللری گورونن اَسْمَاءِ إلهیه یی إنکار ایله تزئیف ایدر. و إنسانلق دینلن، بتون اَسْمَاءِ قدسیّه إلهیه نك جلوه لرینی گوزلجه إعلان ایدن بر قصیده منظومه حکمت و بر شجره باقیه نك جهازاتنی جامع چکردک مثال بر معجزه قدرت باهره و اُمانت کبرای عهده سنه آملقه یر، گوک، طاغه تفوّق ایدن و ملائکه یه قارشى رجحانیت قزانان بر صاحبِ مرتبه خلافت ارضیه یی؛ اَك ذلیل بر حیوانِ فانی زائلدن داها ذلیل، داها ضعیف، داها عاجز، داها فقیر بر درکه یه آتار. و معناسز، قارمه قاریشق، چابوق بوزولور بر عادى لوحه درکه سنه ایندیرر.

الحاصل: نفس اماره تخریب و شر جهتنده نهایتسز جنایت ایشله یه بیلیر، فقط ایجاد و خیرده إقتدارى پك آذر و جزئیدر. اوت، بر خانه یی بر گونه خراب ایدر، یوز گونه یاپاماز. لکن اگر اُنانیتی بیراقسه، خیری و وجودی توفیقِ إلهیه دن ایسته سه، شر و تحریدن و نفسه إعتما ددن واز گچسه، إستغفار ایدره ك تام عبد اولسه؛ او وقت **﴿يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ﴾** سرینه مظهر اولور. اونده کی نهایتسز قابلیت شر، نهایتسز قابلیت خیره إنقلاب ایدر. أحسن تقویم قیمتنی آلیر، أعلا ی علینه چیقار.

ایشته اى غافل إنسان! باق جنابِ حقّك فضلنه و کرمه! سیّئه یی بر ایکن یك یازمق، حسنه یی بر یازمق ویا هیچ یازما مق عدالت اولدیغی حالده؛ بر سیّئه یی بر یازار، بر حسنه یی اون، بعضاً یتمش، بعضاً یدی یوز، بعضاً یدی

پك يازار. هم شو نكته دن آڭلا كه؛ او مدهش جهنمه گيرمك جزاي عملدر، عين عدلدر. فقط جنته گيرمك، محض فضلدر.

ايكنجى نكته: انسانده ايكي وجه وار. بريسي، انسانيت جهتنده شو حيات دنيويه ناظردر. ديگري عبوديت جهتنده حيات ابديه باقار. اولكي وجه اعتباريله اويله بر بيچاره مخلوقدر كه؛ سرمايه سي يالڭز اختياردن بر شره (صاج) گي جزئي بر جزء اختياري و اقداردن ضعيف بر كسب و حياتدن چابوق سونر بر شعله و عمردن چابوق گچر بر مدّتجك و موجوديتدن چابوق چورور كوچك بر جسمدر. او حاليله برابر كائناتك طبقاتنده سريلمش حدسز انواعك حسابسز افرادندن نازك ضعيف بر فرد اولارق بولونويور.

ايكنجى وجه اعتباريله و بالخاصّه عبوديته متوجّه عجز و فقر جهتنده پك بيوك بر وسعتي وار، پك بيوك بر اهمّيتي بولونويور. چونكه فاطر حكيم، انسانك ماهيت معنويه سنده نهايتسز عظيم بر عجز و حدسز جسيم بر فقر درج ايتمشدر. تا كه، قدرتي نهايتسز بر قدّر رحيم و غناسي نهايتسز بر غنيّ كريم بر ذاتك حدسز تحليّاتنه جامع گنیش بر آيينه اولسون.

اوت انسان بر چكردكه بگزر. ناصلكه او چكردكه قدرتن معنوي و اهمّيتلي جهازات و قدردن اينجه و قيمتلي پروگرام ويريلمش. تا كه، طوپراق آلتنده چاليشوب، تا او طار عالمدن چيقوب، گنیش اولان هوا عالمنه گيروب، خالقندن اّستعداد لسانيله بر آغاج اولماسني ايسته يوب، كندينه لايق بر كمال بولسون. اّگر او چكردك، سوء مزاجندن طولاي اوڭا ويريلن جهازات معنويه يي، طوپراق آلتنده بعض موادّ مضرّه يي جلبنه صرف ايتسه؛ او طار يرده قيصه بر زمانده فائده سز تفسّخ ايدوب چورييه جكدر. اّگر او چكردك، او معنوي

جهازاتنی **﴿فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى﴾** نڭ آمرِ تګوینیسنی إمثال ایدوب حسنِ استعمال ایتسه؛ او طار عالمدن چیقہ جق، میوہ دار قوجہ بر آغاج اولقلہ کوچوجک جزئی حقیقتی و روحِ معنویسی، بیوک بر حقیقتِ کلیہ صورتنی آلا جقدر. ایشته عیناً اونڭ گبی؛ انسانڭ ماهیتنه، قدرتدن اُهمیتلی جهازات و قدرتدن قیمتلی پروگراملر تودیع ایدیلمش. اگر انسان، شو طار عالم ارضیده، حیاتِ دنیویہ طوپراغی آلتنده او جهازاتِ معنویہ سنی نفسڭ هوساتنه صرف ایتسه؛ بوزولان چکردک گبی بر جزئی تلذذ ایچون قیصہ بر عمرده، طار بر یرده و صیقنتیلی بر حالده چورویوب تفسّخ ایدهرک، مسؤولیتِ معنویہ پی بدبخت روحنه یوکلہ نه جک، شو دنیادن گوچوب گیده جکدر.

اگر او استعداد چکردگنی اسلامیت صوبی ایلہ، ایمانڭ ضیاسیلہ، عبودیت طوپراغی آلتنده تربیہ ایدهرک، اُوامرِ قرآنیہ پی إمثال ایدوب جهازاتِ معنویہ سنی حقیقی غایہ لرینہ توجیہ ایتسه؛ ألبتہ عالم مثال و برزخده دال و بوداق ویرہ جک و عالم آخرت و جنتنده حدسز کمالات و نعمتله مدار اولاجق بر شجره باقیہ نڭ و بر حقیقتِ دائمہ نڭ جهازاتنه جامع قیمتدار بر چکردک و رونقدار بر ماکینہ و بو شجره کائناتڭ مبارک و منور بر میوہ سی اولاجقدر.

اوت حقیقی ترقی ایسه؛ انسانہ ویریلن قلب، سرّ، روح، عقل حتّی خیال و سائر قوه لرک حیاتِ ابدیہ یه یوزلرینی چویرہ رک، هر بری کندینہ لایق خصوصی بر وظیفه عبودیت ایلہ مشغول اولمقده در. یوقسه اهلِ ضلالتڭ ترقی ظن ایتدکلی، حیاتِ دنیویہ نڭ بتون اینجه لکلرینہ گیرمک و ذوقلرینڭ هر چشیدلرینی، حتّی اڭ سفلیسنی طاقم ایچون بتون لطائفی و قلب و عقلنی نفسِ اماریه مسخر ایدوب یاردیمجی ویرسه؛ او ترقی دگل، سقوطدر. شو حقیقتی بر واقعہ خیالیہ ده، شوپله بر تمثیلده گوردم که:

بن بيوك بر شهرة گيريورم. باقدم كه، او شهردە بيوك سرايلر وار. بعض سرايلرڭ قپوسنه باقپيورم، غايت شنلك، پارلاق بر تياترو گي نظر دقتي جلب ايدر، هرکسي اگلندير بر جاذبه دارلق واردی. دقت ايتدم كه، او سرايڭ اُفنديسي قپويه گلمش، ايت ايله اوينايور و اويناماسنه ياردیم ايدپيور. خانملر، ياني گنجلرله طاتلي صحبتلر ايدپيورلر. يتشمش قيزلر دخي، چوجقلرڭ اويناماسني تنظيم ايدپيورلر. قپوجي ده اونلر قوماندانلق ايدر گي بر آقتور طوريني آلمش. او وقت آڭلادم كه، او قوجه سرايڭ ايچريسي بوم بوش. هپ نازك وظيفه لر معطل قالمش. اخلاقلى سقوت ايتمش كه، قپوده بو صورتی آلمشلدرد.

صوڭره گچدم، بر بيوك سرايه داها راست گلدم. گوردم كه؛ قپوده اوزانمش وفادار بر ايت و قابا، سرت، ساكن بر قپوجي و سونوك بر وضعیت واردی. مراق ايتدم؛ نه ايچون او اويله؟ بو بويله؟ ايچرييه گيردم. باقدم كه، ايچريسي چوق شنلك... دائره دائره اوستنده، آيري آيري نازك وظيفه لر ايله سراي أهلى مشغولدلرلر. برنجي دائره ده كي آدملر سرايڭ اداره سني، تدبيريني گوروپورلر. اوستنده كي دائره ده قيزلر، چوجقلر درس اوقوپورلر. داها اوستنده خانملر، غايت لطيف صنعتلر، گوزل نقشلرله اشتغال ايدپيورلر. اڭ يوقاریده اُفندی، پادشاهله مخابه ايدوب خلقڭ استراحتني تأمين ايچون و كندی كمالاتی و ترقیاتی ايچون كندینه خاص و علوی وظیفه لر ايله اشتغال ايدپيور گوردم. بن اونلر گورونغه ديگم ايچون، "ياساق" ديمه ديلر، گزه بيلدم. صوڭره چيقدم، باقدم. او شهرڭ هر طرفنده بو ايكي قسم سرايلر وار. صوردم ديديلر: "او قپوسي شنلك و ايچي بوش سرايلر، كافرلرڭ ايلري گلنلرينڭدر و أهلى ضاللتڭدر. ديگرلری، ناموسلی مسلمان بيوكلرينڭدر." صوڭره بر كوشه ده بر سرايه راست گلدم.

اوستنده "سعید" اسمنی گوردم. مراق ایتدم. داهای دقت ایتدم، صورتی اوستنده گوردم گی بڠا گلدی. کمال تعجبمندن باغیراق، عقم باشمه گلدی، آییلدم. ایشته او واقعۀ خیالیه بی سڠا تعبیر ایده جگم. الله خیر ایتسین.

ایشته او شهر ایسه، حیات اجتماعی بشریه و مدینه مدنیت انسانیه در. او سرایلرک هر بریسی، برر انساندر. او سرای اهلی ایسه؛ انسانده کی گوز، قولاق، قلب، سر، روح، عقل گی لطائف و نفس و هوا و قوه شهویه و قوه غضبیه گی شیلدر. هر بر انسانده هر بر لطیفه نڠ آیری آیری وظیفه عبودیتلری وار. آیری آیری لذتلی، ألملری وار. نفس و هوا، قوه شهویه و غضبیه، بر قیوجی و ایت حکمنده درلر. ایشته او یوکسک لطائفی، نفس و هوایه مسخر ایتمک و وظیفه اصلیله لینی اونوتدیرمق، البته سقوطدر، ترقی دگلدر. سائر جهتلری سن تعبیر ایده بیلیر سڠ.

اوچنجی نکته: انسان، فعل و عمل جهتنده و سعی مادی اعتباریله ضعیف بر حیواندر، عاجز بر مخلوقدر. اونڠ او جهتنده کی دائره تصرفاتی و مالکیتی او قدر طاردر که؛ آلی اوزاتسه اوڠا یتیشه بیلیر. حتی، انسانڠ آله دیزگینی ویرن حیوانات اهلیه، انسانڠ ضعف و عجز و تنبلگندن بر حصه آملشدر که؛ بیانی أمثاللرینه قیاس ایدیلدکلری وقت، عظیم فرق گورونور (اهلی کچی و اوکوز، بیانی کچی و اوکوز گی). فقط او انسان، انفعال و قبول و دعا و سؤال جهتنده، شو دنیا خاننده عزیز بر یولجیدر. و اوپله بر کریمه مسافر اولمش که نهایتسز رحمت خزینه لینی اوڠا آچمش. و حدسز بدیع مصنوعاتنی و خدمتکارلینی اوڠا مسخر ایتمش. و او مسافرک تنزهنه و تماشاسنه و استفاده سنه اوپله بیوک بر دائره آچوب مهیا ایتمشدر که؛ او دائره نڠ نصف قطری (یعنی مرکزدن محیط خطنه قدر) گوزک کسدیگی مقدار، بلکه خیالک

گیتدیگی یره قدر گنیشدر و اوزوندر.

ایشته اُگر إنسان، اُنایتنه اِستناد ایدوب حیاتِ دنیویه بی غایه خیال ایدهرک دردِ معیشت ایچنده موقت بعض لذت لر ایچون چالیشسه، غایت طار بر دائره ایچنده بوغولور گیدر. اوڭا ویریلن بتون جهازات و آلات و لطائف، اوندن شکایت ایدهرک حشرده اونڭ علیهنده شهادت ایده جکلدر و دعواجی اولاجقلدر. اُگر کندینی مسافر بیلسه، مسافر اولدیغی ذاتِ کریمڭ اِذنی دائره سنده سرماییه عمرینی صرف ایتسه، او یله گنیش بر دائره ایچنده اوزون بر حیاتِ اُبدیه ایچون گوزل چالیشیر و تنفس ایدوب اِستراحت ایدر. صوڭره، اُعلایِ علیینه قدر گیده بیلیر. هم ده بو إنسانه ویریلن بتون جهازات و آلات، اوندن ممنون اولارق آخرتده لهنده شهادت ایدر لر.

اوتِ إنسانه ویریلن بتون جهازاتِ عجیبه، بو اُهمیتسز حیاتِ دنیویه ایچون دڭل؛ بلکه، پڭ اُهمیتلی بر حیاتِ باقیه ایچون ویریلمشلر. چونکه إنسانی حیوانه نسبت ایتسه ک گورو یوز که: إنسان، جهازات و آلات اِعتباریله چوق زنگیندر. یوز درجه حیواندن داها زیاده در. حیاتِ دنیویه لذتنده و حیوانی یاشایشنده یوز درجه آشاغی دوشر. چونکه هر گوردیگی لذتنده، بر اُلم ایزی واردر. گچمش زمانڭ اُملری و گله جک زمانڭ قورقولری و هر بر لذتڭ دخی اُلم زوالی، اونڭ ذوقلرینی بوزویور و لذتنده بر ایز بیراقیور. فقط حیوان او یله دڭل. اُلمسز بر لذتِ آلیر، کدرسز بر ذوق ایدر. نه گچمش زمانڭ اُملری اونی اینجیتیر، نه ده گله جک زمانڭ قورقولری اونی اورکودور. راحتله یاشار، یاتار، خالقنه شکر ایدر.

دیمک اُحسنِ تقویم صورتنده یارادیلان إنسان، حیاتِ دنیویه یه حصرِ فکر

ایتسه؛ یوز درجه سرمایه جه حیواندن یوکسک اولدیغی حالده، یوز درجه سرچه قوشی گبی بر حیواندن آشاغی دوشر. باشقه بر یرده بر تمثیل ایله بو حقیقتی بیان ایتمشدم. مناسبت گلدی، ینه او تمثیلی تکرار ایدیورم. شویله که:

بر آدم، بر خدمتکارینه اون آلتون ویروب "مخصوص بر قوماشدن بر قات ألبسه یاپدیر" أمر ایدر. ایکنجیسنه، بیك آلتون ویرر، بر پوصله ایچنده بعض شیلر یازیلی او خدمتکارك جینه قویار، بر بازاره گوندرر. أولکی خدمتکار اون آلتون ایله أعلا قوماشدن مکمل بر ألبسه آلیر. ایکنجی خدمتکار، دیوانه لك ایدوب، أولکی خدمتکاره باقوب، جینه قونیان حساب پوصله سنی او قومیارق بر دگانجی یه بیك آلتون ویرهك بر قات ألبسه ایستدی. إنصافسز دگانجی ده قوماشك أك چوروگندن بر قات ألبسه ویردی. او بدبخت خدمتکار، سیدینك حضورینه گلدی و شدتلی بر تأدیب گوردی و دهشتلی بر عذاب چکدی. ایشته أدنا بر شعوری اولان آگلار که، ایکنجی خدمتکاره ویریلن بیك آلتون، بر قات ألبسه ألمق ایچون دگلدر. بلکه مهم بر تجارت ایچوندر.

عیناً اونك گبی: إنسانده کی جهازات معنویه و لطائف إنسانیه که، هر بریسی حیوانه نسبةً یوز درجه إنبساط ایتمش. مثلاً؛ گوزللگ بتون مراتبی فرق ایدن إنسان گوزی و طعاملرك بتون چشید چشید أذواق مخصوصه لینی تمیز ایدن إنسانك ذائقه لسانیه سی و حقائقك بتون اینجه لکلرینه نفوذ ایدن إنسانك عقلی و کمالاتك بتون أنواعه مشتاق إنسانك قلبی گبی سائر جهازلری، آلتلری نرهده؟ حیوانك پك بسیط یالکز بر ایکی مرتبه إنکشاف ایتمش آلتلری نرهده؟ یالکز شو قدر فرق وار که؛ حیوان، کندینه خاص بر عملده (منحصراً او حیوانده بر جهاز مخصوص) زیاده إنکشاف ایدر. فقط او إنکشاف، خصوصیدر.

إنسانك جهازات جهتيله زنگينلگي شو سردندر كه: عقل و فكر سبيله
 انسانك حاسه‌لري، طويغولري فضله إنكشاف و إنبساط پيدا ايتمشدر. و
 احتياجاتك كترتي سبيله چوق چشيد چشيد حسيات پيدا اولمشدر. و
 حساسيتي چوق تنوع ايتمش. و فطرتك جامعيتي سبيله پك چوق مقاصده
 متوجه آرزولره مدار اولمش. و پك چوق وظيفه فطريه‌سي بولونديغي سبيله،
 آلات و جهازاتي زياده إنبساط پيدا ايتمشدر. و عباداتك بتون انواعنه مستعد
 بر فطرتده ياراديلديغي ايچون بتون كمالاتك تخملينه جامع بر استعداد
 ويريلمشدر. ايشته شو درجه جهازاتجه زنگينلك و سرمايه‌جه كثر، البته
 اهميتسر موقت شو حيات دنويه‌نك تحصيلي ايچون ويريلمه‌مشدر. بلكه شويله
 بر انسانك وظيفه اصليه‌سي، نهايتسر مقاصده متوجه وظائفني گوروب، عجز و
 فقر و قصوريني عبوديت صورتنده إعلان ايتمك و كلي نظريله موجوداتك
 تسبيحاتني مشاهده ايدهرك شهادت ايتمك و نعمتلا ايچنده امدادات رحمانيه‌ي
 گوروب شكر ايتمك و مصنوعاتده قدرت ربانيه‌نك معجزاتي تماشا ايدهرك نظر
 عبرتله تفكر ايتمكد.

أي دنياپرست و حيات دنويه‌يه عاشق و سر احسن تقويمدن غافل انسان!
 شو حيات دنويه‌نك حقيقتني بر واقعه خياليده اُسكي سعيد گورمش. اوني يكي
 سعيده دونديرمش اولان شو واقعه تمثيليه‌ي ديگله:

گوردم كه، بن بر يولجي يم. اوزون بر يوله گيديورم. يعني گوندريليورم. سيدم
 اولان ذات، بگا تخصيص ايتديكي آلتمش آلتوندن تدريجا برر مقدار پاره
 ويريبوردی. بن ده صرف ايدوب پك اگلنجه‌لي بر خانه گلدم. او خانه بر
 گيجه ايچنده اون آلتوني قماره مماره، اگلنجه‌لره و شهرت پرستلك يولنه صرف
 ايتدم. صباحلين آليمده هيچ بر پاره قالمادی. بر تجارت ايدمه‌دم. گيده جگم ير

ایچون بر مال آلامادم. یالکژ او پاره‌دن بڭا قالان المُر، گناهلر و اُگنجه‌لردن گنل یاره‌لر، بره‌لر، کدرلر بنم اُلمده قلمشدی. بردن بن او حزین حالنده ایکن اوراده بر آدم پیدا اولدی. بڭا دیدی: "بتون بتون سرمایه‌گی ضایع ایتدڭ. طوقاده ده مستحق اولدڭ. گیده‌جگڭ یره ده مفلس اولارق اُلک بوش گیده‌جکسڭ. فقط عقلڭ وارسه، توبه قپوسی آچیقدر. بوندن صوگره سڭا ویريله‌جک باقی قالان اون بش آلتوندن هر اُلکه گچدکجه یاریسنی احتیاطاً محافظه ایت. یعنی گیده‌جگڭ یرده سڭا لازم اولاجق بعض شیلری آل." باقدم نفسم راضی اولمایور. "اوچده بریسنی" دیدی. اوڭا ده نفسم إطاعت ایتمدی. صوگره "درتده بریسنی" دیدی. باقدم نفسم مبتلا اولدیغی عادتنی ترک ایده‌میور. او آدم حدّتله یوزینی چویردی گیتدی.

بردن او حال دگیشدی. باقدم که؛ بن، تونل ایچنده سقوط ایدر گی بر سرعتله گیدن بر شمندوفر ایچنده‌یم. تلاش ایتدم. فقط نه چاره که، هیچ بر طرفه قاچیلماز. غرائبدن اولارق او شمندوفرڭ ایکی طرفنده پک جاذبه‌دار چیچکلر، لذیذ میوه‌لر گورونویوردی. بن ده عقلسز عجمیلر گی اونلره باقوب اُلمی اوزاتدم. او چیچکلری قوپارمق، او میوه‌لری آلمق ایچون چالیشدم. فقط او چیچکلر و میوه‌لر، تیکنلی میکنلی، ملاقاتنده اُلمه باتییور، قنادییور. شمندوفرڭ گیتمه‌سیله مفارقتندن اُلمی پارچه‌لایورلر، بڭا پک بهالی دوشویورلردی. بردن شمندوفرده کی بر خدمه دیدی: "بش غروش ویر، سڭا او چیچک و میوه‌لردن ایستدیگڭ قدر ویره‌جگم. بش غروش یرینه اُلک پارچه‌لانماسیله یوز غروش ضرر ایدیورسڭ. هم ده جزا وار، اُذنسز قوپاره‌مازسڭ." بردن صیقنتیدن نه وقت تونل بیته‌جک دیه باشمی چیقاروب ایلری‌یه باقدم. گوردم که، تونل قپوسی یرینه چوق دلیکلر گورونویور. او اوزون

شمندوفردن او دلیکله آدم لر آتیلورلر. بڭا مقابل بر دلیک گوردم. ایکی طرفنده ایکی مزار طاشی دیکلیمش. مراق ایله دقت ایتدم. او مزار طاشنده بیوک حرفلرله "سعید" اسمی یازیلیمش گوردم. تأسف و حیرتمدن "ایواه!" دیدم. بردن او خان قپوسنده بڭا نصیحت ایدن ذاتک سسنی ایشیتدم. دیدی: "عقلک باشکه گلدی می؟" دیدم: "أوت گلدی فقط قوت قالمادی، چاره یوق." دیدی: "توبه ایت، توگل ایت." دیدم: "ایتدم!"

آیلدم... أسکی سعید غائب اولمش. یگی سعید اولارق کندیمی گوردم. ایشته او واقعۀ خیالیهیی، (الله خیر ایتسین) بر ایکی قسمنی بن تعبیر ایده جگم، سائر جهتلری سن کندک تعبیر ایت.

او یولجلیق ایسه؛ عالم ارواحدن، رحم مادر، گنجلکدن، اختیارلقدن، قبردن، برزخدن، حشردن، کوپریدن گچن ابد الآباد طرفنه بر یولجلیقدن. او آلتمش آلتون ایسه، آلتمش سنه عمردر که؛ بو واقعہیی گوردیگم وقت کندیمی قرق بش یاشنده تخمین ایدیوردم. سندم یوق، فقط باقی قالان اون بشندن یاریسنی آخرته صرف ایتمک ایچون قرآن حکیمک خالص بر تلمیذی بنی ارشاد ایتدی. او خان ایسه، بنم ایچون استانبول ایمش. او شمندوفر ایسه، زماندر. هر بر بیل بر واغوندر. او تونل ایسه، حیات دنیویهدر. او تیکنلی چیچکلر و میوه لر ایسه، لذائذ نامشروعدر و لهویات محرّمهدر که؛ ملاقات اثناسنده تصوّر زوالده کی ألم، قلبی قنادییور. مفارقتنده پارچه لایور. جزایی دخی چکدیریور. شمندوفر خدمه سی دیمشدی: "بش غروش ویر، اونلردن ایستدیگک قدر ویره جگم." اونک تعبیری شودر که: انسانک حلال سعیه مشروع دائرهده گوردیگی ذوقلر، لذتلر، کیفنه کافیدر. حرامه گیرمگه احتیاج بیراقماز. سائر قسملری سن تعبیر ایده بیلیرسک...

دردنجی نکته: انسان شو کائنات ایچنده پک نازک و نازنین بر چوجغه بگزُر. ضعفنده بیوک بر قوّت و عجزنده بیوک بر قدرت واردِر. چونکه او ضعفک قوّتیله و عجزک قدرتیله در که، شو موجودات اوکا مسخّر اولمش. اگر انسان ضعفی آکلا یوب، قالا، حالا، طورًا دعا ایتسه و عجزینی بیلوب ایستمداد آیله سه؛ او تسخیرک شکرینی ادا ایله برابر مطلوبنه او یله موقّ اولور و مقصدلری اوکا او یله مسخّر اولور که، إقتدار ذاتیسیله اونک عُشرِ معشارینه موقّ اولاماز. یالکز بعض وقت لسانِ حال دعاسیله حاصل اولان بر مطلوبنی یا کلیلش اولارق کندی إقتدارینه حمل ایدِر. مثلاً: طاووغک یا وروسنک ضعفنده کی قوّت، طاووغی آرسلا نه صال دیرتیر. یگی دنیایه گلن آرسلانک یا وروسی، او جاناوار و آج آرسلا نی کندینه مسخّر ایدوب اونی آج بیراقوب کندی طوق اولویور. ایشته جای دقّت، ضعفده کی بر قوّت و شایانِ تماشا بر جلوّه رحمت...

ناصلکه نازدار بر چوجق آغلاماسیله، یا ایسته مه سیله، یا حزین حالیه مطلوبلرینه او یله موقّ اولور و او یله قویلر اوکا مسخّر اولورلر که؛ او مطلوبلردن بیگدن بریسنه پک دفعه قوّجگیله یتیشه مز. دیمک ضعف و عجز، اونک حقّنده شفقت و حمایتی تحریک ایتدکلری ایچون کوچوجک پارمغیله قهرمانلری کندینه مسخّر ایدِر. شیمدی بویله بر چوجق، او شفقتی إنکار ایتمک و او حمایتی إتهام ایتمک صورتیله احمقانه بر غرور ایلّه "بن قوّمله بونلری تسخیر ایدیورم" دیسه، ألبته بر طوقات ییه جکدر.

ایشته انسان دخی خالقنک رحمتی إنکار و حکمتی إتهام ایده جک بر طرزده کفرانِ نعمت صورتنده قارون گبی **﴿إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾** یعنی: "بن کندی علممه، کندی إقتدارمله قزاندم" دیسه، ألبته سیللّه عذابه کندینی مستحق ایدِر.

دیمك شو مشهود سلطنتِ انسانیت و ترقیاتِ بشریه و كمالاتِ مدنیت؛ جلب ايله دگل، غلبه ايله دگل، جدال ايله دگل، بلکه اونكا اونك ضعیفی ایچون تسخیر ایدیلیمش، اونك عجزی ایچون اونكا معاونت ایدیلیمش، اونك فقری ایچون اونكا إحسان ایدیلیمش، اونك جهلی ایچون اونكا إلهام ایدیلیمش، اونك إحتیاجی ایچون اونكا إكرام ایدیلیمش. و او سلطنتك سبی، قوّت و إقتدار علمی دگل، بلکه شفقت و رأفتِ ربّانیه و رحمت و حكمتِ إلهیه در كه؛ اشیایی اونكا تسخیر ایتمشدر. أوت، بر گوزسز عقرب و آياقسز بر ییلان گبی حشراتہ مغلوب اولان إنسانه، بر كوچك قورددن ایپیگی گیدیرن و زهرلی بر بوجكدن بالی ییدیرن؛ اونك إقتداری دگل، بلکه اونك ضعفنك ثمرهسی اولان تسخیرِ ربّانی و إكرام رحمانیدر.

أی إنسان! مادام حقیقت بویله در؛ غروری و أنانیتی بیراق. الوهیتك درگاهنده عجز و ضعفكی، إستمداً لسانيله؛ فقر و حاجاتكی، تضرّع و دعا لسانيله إعلان ایت و عبد اولدیغنی گوستر. و ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ دی، یوکسل.

هم دیمه كه: "بن هیچم؛ نه أهْمِیتَم وار كه، بو كائنات بر حكیم مطلق طرفندن قصدی اولارق بكا تسخیر ایدیلسین، بندن بر شكرِ كلّی ایسته نیلسین؟" چونكه سن چندان، نفسك و صورتك إعتباريله هیچ حكمنده سك. فقط وظیفه و مرتبه نقطه سنده، سن شو حشمتلی كائناتك دقتلی بر سیرجیسی، شو حكمتلی موجوداتك بلاغتلی بر لسانِ ناطقی و شو كتابِ عالمك آكلایشلی بر مطالعه جیسی و شو تسبیح ایدن مخلوقاتك حیرتلی بر ناظری و شو عبادت ایدن مصنوعاتك حرمتلی بر اوسته باشیسی حكمنده سك.

اوت ای انسان! سن، نباتی جسمانیته جهتیله و حیوانی نفسه اعتباریله؛ صغیر بر جزء، حقیر بر جزئی، فقیر بر مخلوق، ضعیف بر حیوانسه که؛ بتون دهشتلی موجودات سیالنهک طالعهلری ایچنده چالقانوب گیدیورسک. فقط محبتِ اَلْهِیهْک ضیاسنی تضمّن ایدن ایمانک نوریله منور اولان اسلامیتک تربیه سیله تکمّل ایدوب؛ انسانیت جهتنده، عبدیتک ایچنده بر سلطانسهک و جزئیتک ایچنده بر کلّسهک، کوچکلکک ایچنده بر عالمسهک و حقارتک ایچنده او یله مقامک بیوک و دائره نظارتک گنیش بر ناظرسهک که، دییه ییلیرسک: "بنم ربّ رحیم دنیای بگا بر خانه یاپدی. آی و گونشی، او خانه مه بر لامبا؛ و بهاری، بر دسته گل؛ و یازی، بر سفره نعمت؛ و حیوانی، بگا خدمتکار یاپدی. و نباتاتی، او خانه مک زینتلی لوازماتی یاپمشدر."

نتیجه کلام: سن اگر نفس و شیطانی دیگرسهک، أسفل سافلینه دوشرسک. اگر حق و قرآنی دیگرسهک، أعلاّی علیینه چیقار، کائناتک بر گوزل تقویمی اولورسک.

بشنجی نکته: انسان، شو دنیایه بر مأمور و مسافر اولارق گوندریلمش، چوق اهمّیتلی إستعداد اوکا ویریلمش. و او إستعداداته گوره اهمّیتلی وظیفه لر تودیع ایدیلمش. و انسانی، او غایه یه و او وظیفه لره چالیشدیرمق ایچون، شدتلی تشویقلر و دهشتلی تهدیدلر ایدیلمش. باشقه یرده ایضاح ایتدیگمز وظیفه انسانیتهک و عبودیتک اساساتی شوراده إجمال ایده جگز. تا که، "أحسن تقویم" سرّی آکلاشیلین.

ایشته انسان، شو کائناته گلدکدن صوگره "ایکی جهت ایله" عبودیتی وار: بر جهتی؛ غائبانه بر صورتده بر عبودیتی، بر تفکری وار. دیگرگی؛ حاضرانه، مخاطبه صورتده بر عبودیتی، بر مناجاتی واردر.

برنجی وجه شودر که: کائناتده گورونن سلطنت ربوبیتی، إطاعتکارانه تصدیق ایدوب کمالاتنه و محاسننه حیرتکارانه نظارتیدر.

صوگره، أسماءِ قدسیهٔ إلهیه‌نک نقوشلرندن عبارت اولان بدیع صنعتلری، بربرینک نظرِ عبرتلینه گوستروب دلّاللق و إعلانجیلقدر.

صوگره، هر بری برر گیزیل خزینهٔ معنویه حکمنده اولان أسماءِ ربّانیه‌نک جوهرلرینی إدراک ترازسیله طارتمق، قلبک قیمت شناسلغی ایله تقدیرکارانه قیمت ویرمکدر.

صوگره، قلم قدرتک مکتوباتی حکمنده اولان موجودات صحیفه‌لرینی، أرض و سما یاپراقلرینی مطالعه ایدوب حیرتکارانه تفکّردر.

صوگره، شو موجوداتده کی زینتلری و لطیف صنعتلری إستحسانکارانه تماشا ایتمکله اولرک فاطر ذو الجمالنک معرفتنه محبت ایتمک و اولرک صانع ذو الکمالنک حضورینه چیقمغه و إلتفاتنه مظهر اولمغه بر إشتیاقدر.

ایکنجی وجه، حضور و خطاب مقامیدر که؛ اُتردن مؤثره گچر، گورور که: بر صانع ذو الجلال، کندی صنعتک معجزه‌لری ایله کندینی طانیتدیرمق و بیلدیرمک ایستر. او ده ایمان ایله، معرفت ایله مقابله ایدر.

صوگره گورور که: بر ربّ رحیم، رحمتک گوزل میوه‌لریله کندینی سؤدیرمک ایستر. او ده اوکا حصرِ محبتله، تخصیصِ تعبّده کندینی اوکا سؤدیرر.

صوگره گوروپور که: بر منعم کریم، مادّی و معنوی نعمتک لذیلریله اونی پرورده ایدیور.

او ده اوڭا مقابل؛ فعلیله، حالیه، قالیه، حتی اُندن گلسه بتون حاسه لری ایله، جهازاتی ایله شکر و حمد و ثنا ایدر.

صوڭره گوروپور که: بر جلیل جمیل، شو موجوداتک آیینهلرنده کبریا و کمالی و جلال و جمالی اظهار ایدوب نظر دقتی جلب ایدیور. او ده اوڭا مقابل: **"الله اکبر، سُبْحَانَ الله"** دیوب، محویت ایچنده حیرت و محبت ایله سجده ایدر.

صوڭره گوروپور که: بر غنی مطلق، بر سخاوت مطلق ایچنده نهایتسز ثروتی، خزینهلرینی گوستریور. او ده اوڭا مقابل، تعظیم و ثنا ایچنده کمال ایتقار ایله سؤال ایدر و ایستر.

صوڭره گوروپور که: او فاطر ذو الجلال، یر یوزینی بر سرگی حکمنده یاپمش. بتون آنتیقه صنعتلرینی اوراده تشهیر ایدیور. او ده اوڭا مقابل: **"مَا شَاءَ الله"** دیهرک تقدیر ایله، **"بَارَكَ الله"** دیهرک تحسین ایله، **"سُبْحَانَ الله"** دیهرک حیرت ایله، **"الله اکبر"** دیهرک ایتحسان ایله مقابله ایدر.

صوڭره گوروپور که: بر واحد احد، شو کائنات سراینده تقلید ایدیلمز سگهلریله، اوڭا مخصوص خاتملریله، اوڭا منحصر طرهلریله، اوڭا خاص فرمانلریله بتون موجوداته طامغه وحدت قویوپور و توحیدک آیاتی نقش ایدیور. و آفاق عالمک اقطارنده وحدانیتک بایراغنی دیککیور و ربوبیتی اعلان ایدیور. او ده اوڭا مقابل؛ تصدیق ایله، ایمان ایله، توحید ایله، اذعان ایله، شهادت ایله، عبودیت ایله مقابله ایدر. ایشته بو چشید عبادات و تفکراتله حقیقی انسان اولور، احسن تقویمده اولدیغنی گوسترر. ایمانک یمنیله امانته لایق، امین بر خلیفه ارض اولور.

أى أحسنِ تقويمه ياراديلان و سوءِ إختياريله أسفلِ سافلين طرفنه گیدن
 إنسانِ غافل! بنى ديگله. بن ده سنك گي گنجلك سرخوشلغيله غفلت ايچنده
 دنياي خوش و گوزل گوردیگم حالده، گنجلك سرخوشلغندن إختيارلق
 صباحنده آييلديغم دقيقهده، او گوزل ظن ايتدیگم آخرته متوجّه اوليان دنيانك
 يوزيني ناصل چركين گوردیگمی و آخرته باقان حقیقی یوزی نه قدر گوزل
 اولديغنی، اون يدنجی سوزك ايكنجی مقامنك ۲۸۹-۲۹۱ نجی صحيفه لرنده
 يازيلان ايکی لوحه حقیقته باق، سن ده گور:

برنجی لوحه: اهل ضلالت گي، فقط سرخوش اولمادن غفلت پرده سيله
 أسکيدن گوردیگم اهل غفلت دنيا سنك حقیقته تصوير ايدر.

ايکنجی لوحه: اهل هدايت و حضورك حقیقه دنيا لرینه إشارت ايدر.
 أسکيدن نه طرزده يازيلمش، او طرزده بيراقدم. شعره بگزر، فقط شعر دگلردر.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا
 قَوْلِي﴾ ﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى الذَّاتِ الْمُحَمَّدِيَّةِ اللَّطِيفَةِ الْأَحَدِيَّةِ شَمْسِ سَمَاءِ
 الْأَسْرَارِ وَمَظْهَرِ الْأَنْوَارِ وَمَرْكَزِ مَدَارِ الْجَلَالِ وَقُطْبِ فَلَكِ الْجَمَالِ اللَّهُمَّ بِسِرِّهِ
 لَدَيْكَ وَبِسِرِّهِ إِلَيْكَ أَمِنْ خَوْفِي وَأَقْلَ عُنْزِي وَأَذْهَبِ حُزْنِي وَحِرْصِي وَكُنْ لِي وَ
 خُذْنِي إِلَيْكَ مِنِّي وَارْزُقْنِي الْفَنَاءَ عَنِّي وَلَا تَجْعَلْنِي مَفْتُونًا بِنَفْسِي مَحْجُوبًا بِحِسِّي
 وَ اكْشِفْ لِي عَنْ كُلِّ مَكْتُومٍ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ وَ
 ارْحَمْنِي وَارْحَمْ رُفَقَائِي وَارْحَمْ أَهْلَ الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ آمِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ
 يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ﴾ ﴿وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

يگرمی دردنجی سوز

(شو سوز "بش دال" در. دردنجی داله دقت ایت.

بشنجی داله یاپیش چیق، میوه‌لرینی قوپار آل.)

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾

شو آیت جلیله‌نڭ شجره نورانیه‌سنڭ چوق حقیقتلرندن بر حقیقتنڭ بش دالنه
إشارت ایدرز.

برنجی دال: ناصلکه بر سلطاننڭ کندی حکومتنڭ دائره‌لرنده آیری آیری
عنوانلری و رعیتنڭ طبقه‌لرنده باشقه باشقه نام و وصفلری و سلطنتنڭ مرتبه‌لرنده
چشید چشید اسم و علامتلی واردر. مثلاً: عدلیه دائره‌سنده "حاکم عادل" و
ملکیه‌ده "سلطان" و عسکریه‌ده "قوماندان اعظم" و علمییه‌ده "خلیفه" ... داها
بوڭا قیاساً سائر اسم و عنوانلرینی بیلسه‌ڭ آڭلارسنڭ که؛ بر تک پادشاه،
سلطنتنڭ دائره‌لرنده و طبقه حکومت مرتبه‌لرنده یکن اسم و عنوانه صاحب
اولابیلیر. گویا او حاکم، هر بر دائره‌ده شخصیت معنویه حیثیتیه و تلفونیه
موجود و حاضردر؛ بولونور و بیلیر. و هر طبقه‌ده قانونیه، نظامیه، ممثلیه
مشهود و ناظردر، گورونور، گورور. و هر بر مرتبه‌ده پرده آرقه‌سنده، حکمیه،
علمیه، قوتیه متصرف و بصیردر؛ اداره ایدر، باقار. اویله ده:

أزل أبد سلطانی اولان ربّ العالمین ایچون، ربوبیتکڭ مرتبهلرنده آیری آیری، فقط بربرینه باقار شآن و ناملری و الوهیتکڭ دائرهلرنده باشقه باشقه، فقط بربری ایچنده گورونور إسم و نشانلری و حشمتنما إجراآتنده آیری آیری، فقط بربرینه بکزر تمثّل و جلوهلری و قدرتکڭ تصرّفاتنده باشقه باشقه، فقط بربرینی إحساس ایدر عنوانلری وار. و صفتلرینکڭ تجلّیاتنده باشقه باشقه، فقط بربرینی گوستر مقدّس ظهوراتی وار. و أفعالنکڭ جلوهلرنده چشید چشید، فقط بربرینی إکمال ایدر حکمتلی تصرّفاتی وار. و رنگارنکڭ صنعتنده و متنوّع مصنوعاتنده چشید چشید، فقط بربرینی تماشا ایدر حشمتلی ربوبیاتی واردر. بونکله برابر کائناتکڭ هر بر عالمنده، هر بر طائفه‌سنده، أسماءِ حسنی دن بر إسمکڭ عنوانی تجلّی ایدر. او إسم او دائره‌ده حاکمدر.

باشقه إسملر اوراده اوڭا تابعدرلر، بلکه اونکڭ ضمننده بولونورلر. هم مخلوقاتکڭ هر بر طبقه‌سنده آز و چوق، کوچک و بیوک، خاص و عام هر بریسنده خاص بر تجلّی، خاص بر ربوبیت، خاص بر إسمله جلوه‌سی واردر. یعنی، او إسم هر شیئه محیط و عام اولدیغی حالده اوילה بر قصد و أهْمیتله بر شیئه توجّه ایدر؛ گویا او إسم یالکز او شیئه خاصدر. هم بونکله برابر خالق ذو الجلال، هر شیئه یاقین اولدیغی حالده، یتمش بیگه یاقین نورانی پرده‌لری واردر. مثلاً: سڭا تجلّی ایدن خالق إسمنکڭ مخلوقیتنده کی جزئی مرتبه‌سندن طوت، تا بتون کائناتکڭ خالق اولان مرتبه کبرا و عنوانِ أعظمه قدر نه قدر پرده‌لر بولوندیغی قیاس ایده‌بیلیرسڭ. دیمک بتون کائناتی آرقه‌ده بیراقمق شرطیله مخلوقیتکڭ قپوسندن خالق إسمنکڭ منتهاسنه یتیشیرسڭ، دائرهُ صفاته یانا شیرسڭ.

مادام، پرده‌لرکڭ بربرینه تماشا ایدر پنجره‌لری وار. و إسملر بربری ایچنده گورونویور. و شئونات، بربرینه باقار. و تمثّلات، بربری ایچنه گیرر. و عنوانلر،

بربرینی احساس ایدر. و ظهورات، بربرینه بکزر. و تصرفات، بربرینه یاردم
ایدوب إتمام ایدر. و ربویتیك متنوع تربیه‌لری، بربرینه إمداد ایدوب معاونت
ایدر. ألبته گرکدر که، جناب حقی بر إسمه، بر عنوان ايله، بر ربویتیله و هکذا
طانیسه، باشقه عنوانلری، ربویتیلری، شأنلری، ایچنده إنکار ایتمه‌سین. بلکه،
هر بر إسمك جلوه‌سندن سائر اسمایه إنتقال ایتمزسه ضرر ایدر. مثلاً: قدیر و
خالق إسمك أثرنی گورسه، علیم إسمی گورمزسه غفلت و طبیعت ضالانته
دوشه‌بیلیر. بلکه لازم گلیر که، اونك نظری، دائما قارشیسنده ﴿هُوَ هُوَ اللَّهُ﴾
اوقوسون، گورسون. اونك قولاغی هر شیدن ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ دیکله‌سین،
ایشیتسین. اونك لسانی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ بَرَابَرُ مِيزَنْدُ عَالَمٌ﴾ دیسین، إعلان
ایتسین.

ایشته قرآن مبین ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ فرمانيله، ذکر
ایتدیگمز حقیقتلره إشارت ایدر.

أگر او یوکسك حقیقتلری یاقیندن تماشا ایتمك ایسترسه‌ك، گیت فورطنه‌لی
بر دگزدن، زلزله‌لی بر زمیندن صور. "نه دییورسكز؟" دی. ألبته "یا جلیل، یا
جلیل، یا عزیز، یا جبار" دیدیکلرینی ایشیده‌جكسك. صوگره دگز ایچنده و
زمین یوزنده مرحمت و شفقتله تربیه ایدیلن کوچك حیواناتدن و یاورولردن صور.
"نه دییورسكز؟" دی. ألبته "یا جمیل، یا جمیل، یا رحیم، یا رحیم" دییه‌جکدر.
(حاشیه) سمایی دیکله. ناصل "یا جلیل ذو الجمال" دییور. و أرضه قولاق ویر.

(حاشیه): حتی بر گون کدیلره باقدم. یانگز یمکلرینی ییدیلر، اوینادیلر، یاتدیلر. خاطریه
گلدی: "ناصل بو وظیفه‌سز جاناوارحققره مبارک دینلیر؟" صوگره گیجه یاتمق ایچون اوزاندم.
باقدم، او کدیلردن بریسی گلدی، یاصدیغمه طایاندی، آغزینی قولاغمه گتیردی. صریح بر

ناصل "يا جميل ذو الجلال" دييور. و حيوانلره دَقْت ايت. ناصل "يا رحمن، يا رزاق" دييورلر. بهاردن صور. باق ناصل "يا حنان، يا رحمن، يا رحيم، يا كريم، يا لطيف، يا عطوف، يا مصور، يا منور، يا محسن، يا مزين" گي چوق آسماي ايشيده جكسك. و انسان اولان بر انساندن صور. باق ناصل بتون آسماء حسني اوقويور و جبهه سنده يازيلي. سن ده دَقْت ايتسهك اوقويه بيليرسك. گويا كائنات، عظيم بر موسيقي ذكريه در. اُك كوچك نغمه، اُك گور نغماته قاريشمقله، حشمتلي بر لطافت ويريور. و هكذا قياس ايت. فقط چندان انسان بتون آسمايه مظهردر، فقط كائناتك تنوعني و ملائكه نك اختلاف عباداتي انتاج ايدن تنوع آسماء، انسانلر ك دخي بر درجه تنوعنه سبب اولمشدر. انبيانك آيري آيري شريعتلري، اوليانك باشقه باشقه طريقتلري، اصفيانك چشيد

صورتده "يا رحيم، يا رحيم، يا رحيم، يا رحيم" ديهرك گويا خاطريمه گلن اعتراضی و تحقيري، طائفه سي نامنه رد ايدوب يوزمه چاريدی. عقلمه گلدی: "عجبا شو ذكر بو فرده می مخصوصدر، يوقسه طائفه سنه می عامدر؟ و ايشيتمك يالگز بنم گي حقسر بر معترضه می منحصردر، يوقسه هرکس دَقْت ايتسه بر درجه ايشيده بيلير می؟" سوگره صباحلين باشقه كديلري ديكلهدم. چندان اونك گي صريح دگل، فقط متفاوت درجه ده عين ذكري تکرار ايديورلر. بدايتده خيرخيرلري آرقه سنده "يا رحيم" فرق ايديلير. گيت گيده خيرخيرلري، ميرميرلري، عين "يا رحيم" اولور. مخرجسر، فصيح بر ذكر حزين اولور. آغزني قيار، گوزل "يا رحيم" چكر. يانمه گلن إخوانلره حكايه ايتدم. اولر دخي دَقْت ايتديلر، "بر درجه ايشيديورز" ديديلر. سوگره قلبمه گلدی: "عجبا شو إسمك وجه تخصيصی نه در؟ و نه ايچون انسان شيوه سيله ذكر ايدرلر، حيوان لسانيله ايتميورلر؟" قلبمه گلدی: شو حيوانلر چوجق گي چوق نازدار و نازك و إنسانه قاريشق بر آرقداش اولديغندن، چوق شفقت و مرحمه محتاجدرلر. اوقشانديغي وقت خوشلرينه گيدن تلطيفلري گوردكلري زمان، او نعمته بر حمد اولارق، كلكك خلافته اولارق أسبابي بيراقوب يالگز كندی خالق رحيمك رحمتني كندی عالمنده إعلان ايله نوم غفلته اولان انسانلري ايقاظ و "يا رحيم" ندا سيله: كيمدن مدد گلير و كيمدن رحمت بكله نير، أسباب پرستلره إخطار ايديورلر.

چشید مشربلری شو سردن نشئت ایتمشدر. مثلاً: عیسی علیه السلام، سائر
أَسْمَا ایلَه برابر قدیر اِسْمی اوندَه داها غالبدر. أَهْلِ عَشْقَدَه وودود اِسْمی و أَهْلِ
تفکرده حکیم اِسْمی داها زیاده حاکمدر.

ایشته ناصل اگر بر آدم هم خواجه، هم ضابط، هم عدلیه کاتبی، هم ملکیه
مفتشی اولسه؛ اونک هر بر دائرهده برر نسبتی، برر وظیفهسی، برر خدمتی، برر
معاشی، برر مسئولیتی، برر ترقیاتی و موققتسزلگنه سبب برر دشمن و رقیبلی
اولویور. و پادشاهه قارشی چوق عنوانلرله گورونویور و گورور. و چوق لسانلرله
اوندن مدد ایستر. و آمرینک چوق عنوانلرینه مراجعت ایدر. و دشمنلرک شرندن
قورتولمق ایچون، معاونتی چوق صورتلرله طلب ایدر. اویله ده: چوق اُسمایه
مظهر و چوق وظیفه لرله مکلف و چوق دشمنلره مبتلا اولان انسان، مناجاتنده،
استعاده سنده چوق اِسملری ذکر ایدر. ناصلکه نوع انسانک مدارِ فخری و الحق
أَنْ حَقِیقِی اِنْسَانِ کامل اولان محمد عربی علیه الصلاة والسلام، جوشن الکبیر
نامنده کی مناجاتنده بیگبر اِسْمیله دعا ایدیور؛ آتشدن استعاده ایدیور. ایشته
شو سردندر که سورهُ ﴿قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ * مَلِكِ النَّاسِ * اِلٰهِ النَّاسِ *
مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ ده اوچ عنوان ایلَه استعاده یی امر ایدیور و ﴿بِسْمِ
اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾ ده اوچ اِسْمیله استعانه یی گوستریور.

ایکنجی دال: چوق اُسرارک آناختارلرینی تضمّن ایدن ایکی سرّی بیان
ایدر.

برنجی سرّ: "أولیا نیچون اصول ایمانیه ده اِتّفاق ایتدکلری حالده،
مشهوداتلرنده، کشفیاتلرنده چوق تخالف ایدیورلر؟ شهود درجه سنده اولان

کشفلری بعضاً خلاف واقع و مخالف حق چیقیور؟ هم نیچون اهل فکر و نظر، هر بری قطعی برهان ایله حق تلقی ایتدکلی اُفکارلرنده، بربرینه متناقض بر صورتده حقیقتی گوروپورلر و گوستریپورلر؟ بر حقیقت نیچون چوق رنکله گیریور؟"

ایکنجی سرّ: "أنبیای سالفه، نیچون حشر جسمانی گی بر قسم اُرکانِ ایمانیه‌یی، بر درجه مجمل بیراقمشلر، قرآن گی تفصیلات ویرمه‌مشلر؟ صوگره اُمترلندن بر قسمی ایلریده او مجمل اولان اُرکانی اِنکاره قدر گیتمشلر؟ هم نیچون حقیقی عارف اولان اُولیانک بر قسمی یالکز توحیدده ایلری گیتمشلر؟ حتّی درجه حقّ الیقینه قدر گیتدکلی حالده، بر قسم اُرکانِ ایمانیه اونلرک مشربلرنده پک آز و مجمل بر صورتده گورونویور. حتّی اونک ایچوندر که، اونلره تبعیت ایدنلر، ایلریده او اُرکانِ ایمانیه لازم اولان اُهمیتی ویرمه‌مشلر؛ حتّی بعضلری صایمشلر. مادام بتون اُرکانِ ایمانیه‌نک اِنکشافیله حقیقی کمال بولونور. نیچون اهل حقیقت بعضسند چوق ایلری و بر قسمنده چوق گری قالمشلر؟ حالبوکه بتون اُسمانک مرتبّه اعظمترینک مظهری و بتون اُنبیانک سرّوری اولان رسول اکرم علیه الصلاة والسلام و بتون کتب مقدّسه‌نک رئیس اُنوری اولان قرآن حکیم، بتون اُرکانِ ایمانیه‌یی واضح بر صورتده، پک جدّی بر اِفادهده و قصدی بر طرزده تفصیل ایتمشلردر؟"

أوت چونکه حقیقتده حقیقی کمال اتم اویله‌در. ایشته شو اُسرارک حکمتی شودر که: اِنسان چندان بتون اُسمايه مظهر و بتون کمالاته مستعددر. لکن اِقتداری جزئی، اِختیاری جزئی، اِستعدادی مختلف، آرزولری متفاوت اولدیغی حالده بیگلر پرده‌لر، برزخلر ایچنده حقیقتی تحرّی ایدر. اونک ایچون حقیقتک کشفنده و حقّک شهودنده برزخلر اورته‌یه دوشویور. بعضلر برزخدن

گچه میورلر. قابلیتله باشقه باشقه اولویور. بعضلرک قابلیتی، بعض ارکان ایمانیه نك إنکشافنه منشأ اولامیور. هم اُسمانك جلوه لرینك رنکلی، مظهره گوره تنوع ایدیور، آیری آیری اولویور. بعض مظهر اولان ذات، بر اسمك تام جلوه سنه مدار اولامیور. هم کلّیت و جزئیّت و ظلّیت و اصلیت اعتباریله جلوه اُسماء، باشقه باشقه صورت آلیور. بعض استعداد، جزئیتدن گچه میور و گولگه دن چیقهمیور. و استعدادده گوره بعضاً بر اسم غالب اولویور، یالکز کندی حکمنی اجرا ایدیور. او استعدادده اونك حکمی حکمران اولویور. ایشته شو درین سرّه و شو گنیش حکمته اُسرارلی، گنیش و حقیقت ایله بر درجه قاریشق بر تمثیل ایله بعض اُشارتله ایدرز.

مثلاً: زهره نامیله نقشلی بر چیچک و قمره عاشق حیاتلی بر قطره و گونشه باقان صفوتلی بر رشحه یی فرض ایدیورز که، هر بریسنك بر شعوری، بر کمالی وار. و او کماله بر اشتیاقی بولونویور. شو اوچ شیده چوق حقیقتله اُشارت ایتمکله برابر، نفس و عقل و قلبك سلوکلینه اُشارت ایدر. و اوچ طبقه اهل حقیقته مثالدر. (حاشیه)

برنجیسی: اهل فکر، اهل ولایت، اهل نبوتك اُشارتیدر.

ایکنجیسی: جسمانی جهازات ایله کمالنه سعی ایدوب حقیقته گیدنلری... و نفسك تزکیه سیله و عقلك استعمالیله مجاهده ایتمکله حقیقته گیدنلری... و قلبك تصفیه سیله و ایمان و تسلیمیتله حقیقته گیدنلرک مثالدر.

(حاشیه): هر طبقه ده دخی اوچ طائفه وار. تمثیلده کی اوچ مثال، هر طبقه ده کی او اوچ طائفه، بلکه طوقوز طائفهیه باقار. یوقسه اوچ طبقهیه دگل.

اوجنجیسی: أنانیتی بیراقمیان و آثاره طالان و یالکز إستدلایله حقیقه گیدن.. و علم و حکمتله و عقل و معرفتله حقیقی آرامغه گیدن.. و ایمان و قرآن ایله، فقر و عبودیتله حقیقه چابوق گیدن آیری آیری إستعدادده بولونان اوج طائفه نك حکمتِ إختلافلرینه إشارت ایدن تمثیللردر. ایشته شو اوج طبقه نك ترقیاتنده کی سرّی و گنیش حکمتی؛ "زهره"، "قطره"، "رشحه" عنوانلری آلتنده بر تمثیل ایله بر درجه گوستره جگزر. مثلاً: گونشك کندی خالقنك إذنیله و آمریله اوج چشید تجلیسی و إنعکاسی و إفاضه سی وار:

بریسى چیچکلره، بریسى قمره و سیّاره لره، بریسى شیشه و صوگى پارلاقله ویردیگی آیری آیری إنعکاسلیردر.

برنجیسی اوج طرزده در:

بری: کلّی و عمومی بر تجلّی و إنعکاسیدر که، بتون چیچکلره بردن إفاضه سیدر.

بری ده: خاص بر تجلّیدر که، هر بر نوعه گوره بر خصوصی إنعکاسی واردر.

بری ده: جزئی بر تجلّیدر که، هر بر چیچکك شخصیتنه گوره بر إفاضه سیدر. شو تمثیلمز، او قوله گوره در که؛ چیچکلرك سوسلی رنکلی، گونشك ضیاسنده کی یدی رنگك إستحاله إنعکاسیه سندن نشئت ایدیور. و بو قوله گوره چیچکلر دخی گونشك بر چشید آیینهلیردر.

ایکنجیسی: گونشك قمره و سیّاره لره، فاطر حکیمك إذنیله ویردیگی نور و فیضدر. شو کلّی و گنیش فیض و نوردن صوگره قمر، او ضیانك گولگه سی

حکمنده اولان نوری؛ گونشدن کَلّی بر صورتده اِستفاده ایدر، صوگره خصوصی بر طرزده دڭزلره و هوايه و پارلاق طوپراغه و بر صورت جزئيهده دڭزک قبارجقلرينه و طوپراغک شفافلرينه و هوانک دزهلرينه اِفاده و اِفاضه سیدر.

اوجنجیسی: گونشک اَمِر اِلهی ايله جوّ هوايی و دڭزلرک یوزلرینی برر آیینه ایدرهک صافی و کَلّی و گولگه سز بر اِنعکاسی وار. صوگره او گونش، دڭزک قبارجقلرينه و صویک قطره لرينه و هوانک رشحه لرينه و قارک شیشه جکلرينه، هر برینه برر جزئی عکسی، برر کوچک تمثالی ویریور.

ایشته گونشک هر بر چیچگه و قمره مقابل هر بر قطره یه، هر بر رشحه یه مذکور اوچ جهته اِیکیشر طریق ايله توجّه و اِفاضه سی وار:

برنجی طریق: بِالْأَصَاله طوغریدن طوغری یه برزخسز، حجابسزدر. شو یول، نبوّتک طریقی تمثیل ایدر.

ایکنجی یول: برزخلر توست ایدر. آیینه و مظهرلرک قابلیتلی، شمسک جلوه لرينه برر رنک طاقیور. شو یول ایسه، ولایت مسلگنی تمثیل ایدر.

ایشته "زهره"، "قطره"، "رشحه" هر بریسی اَوّلکی یولده دییه بیلرلر که: "بن عموم عالم گونشک بر آیینه سی یم." فقط ایکنجی یولده اويله دییه مز. بلکه "بن کندی گونشمک آیینه سی یم، ویاخود نوعمه تجلی ایدن گونشک آیینه سی یم" دیر. چونکه گونشی اويله طانیور. بتون عالمه باقار بر گونشی گوره میور. حالبوکه او شخصک ویاخود نوعنک ویا جنسک گونشی، طار برزخ ایچنده محدود بر قید آلتنده اوکا گورونویور. حالبوکه قیدسز، برزخسز، مطلق گونشک آثارینی او مقید گونشه ویره میور. چونکه بتون یر یوزینی ایصیتقم، تنویر ایتمک، عموم نباتات،

حيواناتك حياتلرينى تحريك ايتمك و سيّاراتى اطرافنده دونديرمك گې حشمتنما ائرلرى؛ او طار قيد و محدود برزخ ايچنده گوردیگی گونشه، شهود قلبی ايله ویره میور. بلکه او آثار عجیبه یی، اگر او شعورلی فرض ایتدیگمز اوچ شی، او قید آلتنده گوردیگی گونشه ویرسه ده؛ صرف عقلی و ایمانی بر طرزده و او مقید، عین مطلق اولدیغنی بر تسلیمیت ايله ویره بیلیر.

فقط او، انسان گې عقلی فرض ایتدیگمز "زهره، قطره، رشحه" شو حکملری، یعنی پک بیوک آثاری گونش لرینه اسناد ایتمه لری عقلیدر، شهودی دگل. بلکه بعضاً حکم ایمانیلری، شهود کونیه لرینه مصادمه ایدر. پک گوچلکله اینانه بیلیرلر.

ایشته حقیقته طار گلن و بعض کوشه لرنده حقیقتک اعضاءلری گورونن و حقیقتله قاریشق شو تمثیل ایچنه اوچمز ده گیرملی یز. اوچمز ده کندیمری "زهره"، "قطره"، "رشحه" فرض ایده جگزر. زیرا اونلرده فرض ایتدیگمز شعور کافی گلمیور. بز عقلمزی دخی اونلره قاتملی یز. یعنی اونلر مادّی گونش لرندن ناصل فیض آلییورلر، بز ده معنوی گونشمزدن اوپله آلییورز، آکلاملی یز.

ایشته، سن آی دنیایی اونوتمیان و مادّیاته توغل ایدن و نفسی کثافت پیدا ایدن آرقداش!

سن "زهره" اول. ناصلکه او "زهره" چیچگی، ضیای شمسدن انحلال ایتمش بر رنک آلییور. و او بر رنک ایچنده شمسک تمثالی قاریشدیروب کندینه زینتلی بر صورت گیدیریور. زیرا سنک استعدادک دخی اوکا بگزر.

هم شو اسبابه طالمش اُسکی سعید گې مکتبلی فیلسوف ایسه، قمره عاشق

اولان "قطره" اولسون که؛ قمر، گونشدن آلدیغی ضیا ظلّی اوڭا ویرر و اونڭ گوز بیگنه بر نور ویرر. او ده او نور ایله پارلار. فقط او "قطره" او نور ایله یالڭز قمری گورور. گونشی گوره مز، بلکه ایمانیه گوره بیلیر.

هم شو هر شیئی طوغریدن طوغریه جنابِ حقدن بیلیر، اُسبابی بر پرده تلقی ایدر فقیر آدم، او ده "رشحه" اولسون. او یله بر "رشحه" که، کندی ذاتنده فقیردر. هیچ بر شیئی یوق که، اوڭا طایانوب "زهره" گیی کندینه گونوسین. هیچ بر رنگی یوق که، اونڭله گورونسون. باشقه شیلری ده طانیمایور که، اوڭا توجه ایتسین. خالص بر صفوتی وار که، طوغریدن طوغریه گونشڭ تمثالی گوز بیگنده صاقلایور. شیمدی مادام بز بو اوچ شی پیرنه گچدڭ. کندیمزه باقملی یز. بزده نه وار؟ نه یاپاجغز؟

ایشته باقیورز که: بر ذاتِ کریم، إحسانیه بزى غایت درجه تزیین و تنویر و تربیه ایدیور.

إنسان ایسه، إحسان ایدنه پرستش ایدر. پرستشه لایق اولانه، قریت ایستر و گورمك طلب ایدر. او یله ایسه، هر بریمز إستعدادیمزه گوره او محبت جاذبه سیله سلوك ایده جگز. اُی زهره مثال! سن گیدیورسڭ، فقط چیچک اولارق گیت. ایشته گیتدڭ. ترقی ایده ایده، تا بر مرتبه کلیه یه گلدڭ. گویا بتون چیچکلرڭ حکمنه گچدڭ. حالبوکه زهره، کثیف بر آیینه در. اونده ضیاده کی یدی رنگ انحلال و انکسار ایدر. شمسڭ عکسنی گیزلر. سن، سؤدیگڭ گونشڭ یوزینی گورمکده موفق اولامازسڭ. چونکه قیدلی اولان رنکلر، خصوصیتلر طاغیتیور، پرده چکیور، گوستره میور. سن شو حالده صورتلرڭ، برزخلرڭ اورته یه گیرمه سیله نشئت ایدن فراقدن قورتولامازسڭ. لکن بر شرط

ایله قورتولایلیرسىڭ که، سن کندى نفسىڭڭ محبتنه طالماش اولان باشقى
 قالديرهسىڭ و نفسىڭ محاسنى ایله تلذذ و افتخار ایدن نظرىڭى چکهسىڭ، گوڭ
 یوزنده کى گونشڭ یوزینه آتاسىڭ. هم باش آشاغى جلب رزق ایچون طوپراغه
 باقان یوزىڭى، یوقاریده کى شمسه چوپیرهسىڭ. چونکه سن، اونىڭ آیینهسیسىڭ.
 وظیفهڭ، آیینه دارلقدر. بیلسهڭ، بیلسمهڭ، خزینۀ رحمت قیوسى اولان طوپراق
 طرفندن سنڭ رزقڭ گله جکدر. اوت ناصل بر چیچک، گونشڭ کوچوک بر
 آیینه سیدر. شو قوجه گونش دخى گوڭ دگزنده شمس ازیلنڭ "نور" اسمندن
 تجلى ایدن بر لمعهڭ قطره مثال بر آیینه سیدر. اى قلب انسانى! سن، ناصل بر
 گونشڭ آیینه سى اولدیغى بوندن بیل. بو شرطى یاپدقدن صوگره کمالڭى
 بولورسىڭ. فقط گونشى، نفس الأمرده ناصل ايسه اویله گوره مزسىڭ. او
 حقیقى، چپلاق آڭلامازسىڭ. بلکه سنڭ صفتلریڭڭ رنگلى اوڭا بر رنگ ویر
 و کثافتلى دورینىڭ بر صورت طاقار. و قیدلى قابلیتڭ بر قید آلتنه آلیر.

شىمدى سن دخى اى قطره ایچنه گیرن حکیم فیلسوف! سنڭ قطره فکرڭ
 دوربینیله، فلسفهڭ نردبانيله تا قمره قدر ترقى ایتدڭ، قمره گیردڭ. باق، قمر
 کندى ذاتنده کثافتلى، ظلماتلیدر. نه ضیاسى وار، نه حیاتی. سنڭ سعىڭ
 بیهوده، علمڭ فائده سز گیتدى. سن یأسڭ ظلماتندن و کیمسه سز لگڭ
 وحشتندن و ارواح خبیثهڭ ازعاجاتندن و او وحشتڭ دهشتندن شو شرطلر
 ایله قورتولایلیرسىڭ که، طبیعت گیجه سنى ترك ایدوب حقیقت گونشنه توجه
 ایتسهڭ و یقیناً اینانسهڭ که، شو گیجه نورلری، گوندوز گونشڭ ایشیقلىرىڭ
 گولگه لیدر. بو شرطى یاپدقدن صوگره، سن کمالڭى بولورسىڭ. فقیر و
 قراکلى قمر بیرنه، حشمتلى گونشى بولورسىڭ. فقط سن دخى اوته کى
 آرقداشڭ گى، گونشى صافى گوره مزسىڭ. بلکه سنڭ عقلڭ و فلسفهڭ اُنسیت و

الفت ایتدکلری پرده لر آرقه سنده و علم و حکمتک نسج ایتدیگی حجابلرک خلفنده و قابلیتک ویردیگی بر رنگ ایچنده گوره بیلیرسک.

ایشته رشحه مثال اوچنجی آرقداشکز که، هم فقیردر، هم رنکسزدر. گونشک حرارتیله چابوق تبخر ایدر، آنانیتی بیراقیر، بخاره بینر، هوایه چیقار. ایچنده کی مادّه کثیفه؛ نار عشق ایله آتش آلیر، ضیا ایله نوره دونر. او ضیانک جلوه لرندن گلن بر شعاعه یاپیشیر، یاناشیر. آی رشحه مثال! مادام طوغریدن طوغری به گونشه آیینه دارلق ایدیورسک، سن هانگی مرتبه ده بولونسهک بولون، عین شمشه قارشى عین الیقین بر طرزده، صافی باقیله جق بر دلیک، بر پنجره بولورسک. هم او شمشک آثار عجبیه سنی اوکا ویرمکده مشکلات چکمیله جکسک. اوکا لایق حشمتلی اوصافی تردّسز ویره بیلیرسک. سلطنت ذاتیه سنک دهشتلی آثارینی اوکا ویرمکده، هیچ بر شی سنک آلدن طوتوب اوندن واز گچیره مز. سنی نه برزخلرک طارلغی، نه قابلیتلرک قیدی، نه آیینه لرک کوچکلگی سنی شاشیرتماز؛ خلاف حقیقته سوق ایتمز. چونکه سن صافی، خالص، طوغریدن طوغری به اوکا باقدیغک ایچون آکلامشسک که، مظهرلرده گورونن و آیینه لرده مشاهده اولونان گونش دگل، بلکه بر نوع جلوه لریدر، بر چشید رنکلی عکسلریدر. چندان او عکسلر اونک عنوانلریدر، فقط بتون آثار حشمتی گوستره میورلر.

ایشته شو حقیقته قاریشق تمثیلده بویله باشقه باشقه اوچ طریق ایله کماله گیدیلیر. و او کمالاتک مزایاسنده و مرتبه شهودک تفصیلاتنده باشقه باشقه درلر. فقط نتیجه ده و حقّه اذعان و حقیقی تصدیقه ایتفاق ایدرلر. ایشته ناصل بر گیجه آدمی که، هیچ گونشی گورمه مش. یالکز قمر آیینه سنده بر گولگه سنی گوروپور. گونشه مخصوص حشمتلی ضیایی، دهشتلی جاذبه یی عقلنه صیغیشدیره میور. بلکه گورنلره تسلیم اولوب تقلید ایدیور. او یله ده:

وراثتِ احمديه (عصم) ايله قدير و محي گيى اسمرك مرتبه عظماسنه يتيشمهين، حشرِ اعظمى و قيامتِ كبرايى تقليدى اولارق قبول ايدر، "عقلی بر مسئله دگلدر" دير. چونكه حقيقتِ حشر و قيامت، اسمِ اعظمك و بعض اسمانك درجه اعظمك مظهريدر. كيمك نظرى اورايه چيقمازسه تقليده مجبوردر. كيمك فكرى اورايه گيرسه، حشر و قيامتى، گيجه گوندوز، قيش و بهار درجه سنده قولاي گورور، اطمئنانِ قلب ايله قبول ايدر.

ايشته شو سردندر كه: حشر و قيامتى اَك اعظم مرتبه ده، اَك اَكمل تفصيلاتله قرآن ذكر ايديور و اسمِ اعظمك مظهرى اولان پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام درس ويريور. و اُسكى پيغمبرلر ايسه، حكمتِ اِرشادك اِقتضاسيله، بر درجه بسيط و اِبتدائى بر حالده اولان امتلرينه، حشرى اَك اعظم بر درجه ده، اَك گنیش بر تفصيلاتله درس ويره مشلر. هم شو سردندر كه، بر قسم اهلِ ولايت بعض اركانِ ايمانيه يي مرتبه عظماسنده گورمه مشلر ويا گوستره مه مشلر. هم شو سردندر كه، معرفتِ اللهده درجاتِ عارفين چوق تفاوت ايديور. دها بونلر گيى چوق اُسرار شو حقيقتدن اِنكشاف ايدر. شيمدى شو تمثيل، هم بر درجه حقيقتى اِحساس ايتديگندن، هم حقيقت چوق گنیش و چوق درين اولديغندن بز دخى تمثيل ايله اِكْتفا ايديوروز. حديمزك و طاقتمزك فوقنده اولان اُسراره گيريشميه جگزر.

اوچنجى دال: قيامت علامتلرندن و آخر زمان وقوعاتندن و بعض اعمالك فضيلت و ثوابلرندن بحث ايدن احاديثِ شريفه گوزلجه اَكْلاشيلمديغندن، عقللرينه گوه نن بر قسم اهلِ علم اونلرك بر قسمنه ضعيف ويا موضوع ديمشلر. ايماني ضعيف و انانيتى قوى بر قسم ده، اِنكاره قدر گيتمشلر. شيمدى تفصيله گيريشميه جگزر. يالگز "اون ايكي اُصلى" بيان ايدرز.

برنجی أصل: یگرمنجی سوزك آخرنده کی سؤال و جوابده ایضاح ایتدیگمز مسئلهدر. إجمالی شودر که: دین بر إمتحاندر، بر تجربهدر. أرواح عالیہی، أرواح سافلهدن تفریق ایدر. اویله ایسه ایلریده هرکسه گوز ایلہ گورولهجك وقوعاتی اویله بر طرزده بحث ایدهجك که؛ نه بتون بتون مجهول قالسین، نه ده بدیهی اولوب هرکس ایستر ایسته مز تصدیقه مجبور قالسین. عقله قیو آچاجق، إختیاری ألدن آلمیهجق. زیرا اگر تمامًا بداهت درجهسنده بر علامت قیامت گورولسه، هرکس تصدیقه مضطر اولسه؛ او وقت کومور گبی بر إستعداد، ألباس گبی بر إستعداد ایلہ برابر قالیر. سرّ تکلیف و نتیجه إمتحان ضایع اولور. ایشته بونك ایچون، مهدی و سفیان مسئلهلری گبی چوق مسئلهلرده چوق إختلاف اولمش. هم روایات دخی چوق مختلفدر، بربرینه ضد حکملا اولمش.

ایکنجی أصل: مسائل إسلامیهنك طبقاتی واردر. بری برهان قطعی ایستهسه، دیگرى بر ظنّ غالبی ایلہ إکتفا ایدر. باشقهسی یالکز بر قبول تسلیمی و ردّ ایتمهك ایستر. اویله ایسه، أساسات ایمانیهدن اولیان مسائل فرعیه ویا وقوعات زمانیهنك هر برنده بر إذعان یقین ایلہ بر برهان قطعی ایستہ نیلمز. بلکه یالکز ردّ ایتمهك و تسلیمیتله ایلیشمه مکدر.

اوچنجی أصل: زمان صحابهده بنی اسرائیل و نصارا علمالردن چوغی إسلامیتہ گیردیلر. أسکی معلوماتلری دخی اونلرله برابر مسلمان اولدی. بعض خلاف واقع معلومات سابقهلری، إسلامیتك مالی اولارق توهم ایدیلدی.

دردنجی أصل: أحادیث شریفه راویلرینك بعض قوللری ویاخود إستنباط ایتدکلری معنالری، متن حدیثدن تلقی ایدیلیوردی. حالبوکه إنسان خطادن خالی اولمادیغی ایچون، خلاف واقع بعض إستنباطلری ویا قوللری حدیث ظن ایدیلہرك ضعفنه حکم ایدیلمش.

بشنجی اصل: «**إِنَّ فِي أُمَّتِي مُحَدَّثُونَ**» یعنی «**مُلْهُمُونَ**» سرّنجه بعض اهل کشف و اهل ولایت اولان محدّثین محدّثون إلهاملرله گلن بعض معانی، حدیث تلقی ایدیلمش. حالبوکه إلهام اولیا (بعض عارضه لرله) خطا اولاییلیر. ایشته بو نوعدن بر قسم خلاف حقیقت چیقهبیلیر.

آلتنجی اصل: بین الناس إشتهار بولمش بعض حکایه لر بولونویور که، ضروب امثال حکمنه گچر. حقیقی معناسنه باقیلماز. نه مقصد ایچون سَوَق ایدیلیر، اوڭا باقیلیر. ایشته بو نوعدن بین الناس تعارف ایتمش بعض قصّه و حکایاتی، رسول اکرم علیه الصلاة والسلام بر مقصد إرشادی ایچون، تمثیل و کنایه نوعندن ذکر ایدیورمش. شو نوع مسئله لرک معنای حقیقیسند قصور وارسه، عُرف و عادات ناسه عائددر و تعارف و تسامع عمومی یه راجعدر.

یدنجی اصل: پک چوق تشبیه و تمثیلر بولونویور که، مرور زمانله ویا علمک آلدن جهلک آله گچمه سیله حقیقت مادیّه تلقی ایدیلیور. خطایه دوشر. مثلاً: "ثَوْر" و "حوت" إسمنده و عالم مثالده ثَوْر و حوت تمثالنده بَرّی و بحری حیوانات ناظرلرندن ایکی ملائکه الله، عادتاً بر قوجه اوکوز و جسمانی بر بالیق ظن ایدیلهرک حدیثه ایلشیلمش. هم مثلاً: بر وقت حضور نبویه درین بر سس ایشیدلدی. رسول اکرم علیه الصلاة والسلام فرمان ایتدی که: "بو گورولتی، یتمش سنه در یووارلانوب تا آنجق بو دقیقه جهنمک دینه دوشن بر طاشک گورولتیسیدر." ایشته بو حدیثی ایشیدن، حقیقته واصل اولیان إنکاره صاپار. حالبوکه یگرمی دقیقه او حدیثدن صوگره قطعياً ثابتدر که؛ بری گلدی، رسول اکرم علیه الصلاة والسلامه دیدی که: "مشهور منافق، یگرمی دقیقه اول تولدی." یتمش یاشنه گیرن او منافق جهنمک بر طاشی اولارق بتون مدّت

عمری تدنیده، أسفل سافلینه کفره سقوطدن عبارت اولدیغنی غایت بلیغانه بر صورتده رسول اکرم علیه الصلاة والسلام بیان ایتمشدر. جناب حق او وفات دقیقه سنده او سسی ایشیتدیروب، اوکا علامت ایتمشدر.

سکرنجی اصل: جناب حکیم مطلق، شو دار تجربه و میدان امتحانده چوق مهم شیلری، کثرتلی اشیای ایچنده صاقلا یور. او صاقلامقله چوق حکمتلر، چوق مصلحتلر باغلیدر. مثلاً:

لیلۀ قدری، عموم رمضانده؛ ساعتِ إجابة دعایی، جمعه گونده؛ مقبول ولیسنی، انسانلر ایچنده؛ أجلی، عمر ایچنده و قیامتک وقتنی، عمر دنیا ایچنده صاقلامش. زیرا أجل انسان معین اولسه، یاری عمرینه قدر غفلت مطلقه، یاریدن سوگره دار آغاجنه آدمیم گیتیمک گبی بر دهشت ویره جک. حالبوکه آخرت و دنیا موازنه سنی محافظه ایتیمک و هر وقت خوف و رجا اورته سنده بولونق مصلحتی إقتضا ایدر که؛ هر دقیقه هم ئولمک، هم یاشامق ممکن اولسون. شو حالده مبهم طرزده کی یگر می سنه مبهم بر عمر، بیك سنه معین بر عمره مرجحدر. ایشته قیامت دخی شو انسان اکبر اولان دنیانک أجلیدر. اگر وقتی تعین ایتسه ایدی، بتون قرون اولی و وسطی غفلت مطلقه یه طالاجق ایدیلر و قرون آخری دهشته قالا جقدی. انسان ناصل حیات شخصیه سیله خانه سنک و کونیک بقاسیله علاقه داردر. او یله ده؛ حیات اجتماعی و نوعیه سیله، کُرۀ ارضک و دنیانک یاشامسیله علاقه داردر. قرآن **﴿اَقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ﴾** دیر. "قیامت یاقیندر" فرمان ایدیور. بیك بو قدر سنه

گچدکدن سوگره کلمه مسی، یاقینلغنه خلل ویرمز. زیرا قیامت، دنیانک أجلیدر. دنیانک عمرینه نسبةً بیك ویا ایکی بیك سنه، بر سنه یه نسبتله بر ایکی گون ویا بر ایکی دقیقه گبیدر. ساعت قیامت یالکز انسانیتک أجلی دگل که،

اونڭ عمرينه نسبت ايديلوب بعيد گورولسون. ايشته بونڭ ايچوندر كه، حكيم مطلق، قيامتي مغيباتِ خمسهدن اولارق علمنده صاقلايور. ايشته بو اِبهام سَرندندر كه، هر عصر، حتّٰى عصرِ حقيقتبين اولان عصرِ سعادت دخى دائما قيامتدن قورقمشدر. حتّٰى بعضلرى، "شرائطى همان همان چيقمش" ديمشدر.

ايشته بو حقيقتى بيلمه ين اِنصافسز اِنسانلر ديرلر كه: "آخركڭ تفصيلاتنى درس آلان متيقّظ قلبى، كسكين نظرى اولان صحابه لركڭ فكرلرى، نيچون بيڭ سنه حقيقتدن اوزاق اولارق فكرلرى دوشمش گيى، اِستقبالِ دنويى ده بيڭ درت يوز سنه صوڭره گله جك بر حقيقتى عصرلرنده قريب ظن ايتمشدر؟"

الجواب: چونكه صحابه لر، فيضِ صحبتِ نبوتدن هر كسدن زياته دارِ آخرتى دوشونه رك، دنياڭ فنا سنى بيله رك، قيامتڭ اِبهامِ وقتنده كى حكمتِ اِلْهيّه يي آڭلايه رق اَجَلِ شخصى گيى دنياڭ اَجَلنه قارشى دخى دائما منتظر بر وضعيتِ آلارق، آخرتلىنه جدّى چاليشمشدر. رسولُ اكرم عليه الصلاة والسلام "قيامتى بكله يڭز، اِنْتَظار ايدىڭز" تكرر ايتمه سى، شو حكمتدن ايلرى گلمش بر اِرشادِ نبويدر. يوقسه وقوعِ معيّنه دائر بر وحيڭ حكيميله دگلدركه، حقيقتدن اوزاق اولسون. علّت ايريدر، حكمت ايريدر. ايشته پيغمبر عليه الصلاة والسلامڭ بو نوع سوزلرى حكمتِ اِبهامدن ايلرى گلييور. هم شو سَرندندر كه؛ مهدي، سفيان گيى آخر زمانده گله جك اَشخاصلرى چوق زمان اَوّل حتّٰى تابعين زماننده اونلرى بكله مشدر، يتيشمك اَملنده بولونمشدر. حتّٰى بعض اهلِ ولايت "اونلر گچمش" ديمشدر. ايشته بو ده، قيامت گيى، حكمتِ اِلْهيّه اِقتضا ايدر كه؛ وقتلىرى تعيّن ايتمه سين. چونكه هر زمان، هر عصر، قوّه معنويه نڭ تقويه سنه مدار اولاجق و ياسدن قورتاره جق "مهدي" معناسنه محتاجدر. بو معناده، هر عصرڭ بر حصّه سى بولونق لازمدر. هم غفلت

ایچنده فنالره اوبامق و لاقیدلقده نفسک دیزگینی بیراقمه مق ایچون، نفاقک باشنه گچه جک مدهش شخصلردن هر عصر چکینملی و قورقملی. اگر تعین ایدیلسه ایدی، مصلحت ایشاد عمومی ضایع اولوردی.

شیمدی مهدی گبی اشخاصک حقّنده کی روایاتک اختلافاتی و سّری شودر که: أحادیثی تفسیر ایدنلر، متن أحادیثی تفسیرلرینه و إستنباطلرینه تطبیق ایتمشلر. مثلاً: مرکز سلطنت او وقت شامده ویا مدینهده اولدیغندن، وقوعات مهديه ویا سفیانیه یی مرکز سلطنت جوارنده اولان بصره، کوفه، شام گبی یرلرده تصوّر ایده رک او یله تفسیر ایتمشلر. هم ده او اشخاصک شخص معنویسنه ویا تمثیل ایتدکلی جماعته عائد آثار عظیمه یی او اشخاصک ذاتلرنده تصوّر ایده رک او یله تفسیر ایتمشلر که، او اشخاص خارقه چیققلری وقت بتون خلق اونلری طانییه جق گبی بر شکل ویرمشلر. حالبوکه دیمشدک: بو دنیا تجربه میدانیدر. عقله قپو آچیلیر، فقط اختیار ایلدن آیینماز. او یله ایسه او اشخاص، حتّی او مدهش دجال دخی چیقدیغی زمان چوقلری، حتّی کندیسسی ده بدایه دجال اولدیغنی بیلمز. بلکه نور ایمانک دقتیله، او اشخاص آخر زمان طانیله بیلیر.

علامت قیامتدن اولان دجال حقّنده حدیث شریفده "برنجی گونی بر سنه، ایکنجی گونی بر آی، اوچنجی گونی بر هفته، دردنجی گونی آیام سائره گبیدر. چیقدیغی زمان دنیا ایشیتیر. قرق گونده دنیایی گزر." روایت ایدیلیور. انصافسز انسانلر بو روایتیه محال دیمشلر. حاشا شو روایتک انکار و ابطالنه گیتمشلر. حالبوکه ﴿وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ حقیقتی شو اولمق گرکدر که: عالم کفرک اؤک کثافتلیسی اولان شمالده، طبیعتونک فکر کفریسندن سوزولن بر جریان عظیمک باشنه گچه جک و الوهیتی انکار ایده جک بر شخصک، شمال طرفندن چیقماسنه ایشارت و شو ایشارت ایچنده بر رمز حکمت واردر که: قطب

شمالی یه یاقین دائره ده بتون سنه، بر گیجه بر گوندوزدر. آلتی آپی گیجه، آلتی آپی گوندوزدر. "دجالک بر گونی بر سنه در." او دائره یاقیننده ظهورینه إشارتدر. "ایکنجی گونی بر آیدر" دیمکدن مراد، شمالدن بو طرفه گلدکجه بعضاً اولور یازک بر آینده گونش غروب ایتمز. شو دخی، دجال شمالدن چیقوب عالم مدنیت طرفه تجاوزینه إشارتدر. گونی دجاله إسناد ایتمکله شو إشارته إشارت ایدر. داها بو طرفه گلدکجه بر هفته ده گونش غروب ایتمیور. داها گله گله طلوع و غروب اورته سنده اوچ ساعت دوام ایدیور. بن روسیه ده أسارته ایکن بویله بر یرده بولوندم. بزه یاقین، بر هفته گونش غروب ایتمه یین بر یر واردی. سیر ایچون اورایه گیدیورلردی. "دجالک چیقدیغی وقت، عموم دنیا ایشیده جک" اولان قیدی، تلغراف و رادیو حلّ ایتمشدر. قرق گونده گزمسنى ده، مرکى اولان شمندوفر و طیاره حلّ ایتمشدر. أسکیدن بو ایکی قیدی محال گورن ملحدلر، شیمدی عادى گوروپورلر!..

علامت قیامتدن اولان یأجوج و مأجوج و سدّه دائر، بر رساله ده بر درجه تفصیلاً یازدیغمدن اوکا حواله ایدوب شوراده یالکز شونی دیرز که: أسکیدن مانچور، مُغول عنوانیله اجتماعات بشریه یی زیر و زیر ایدن طائفه لر و سدّ چینی نڭ یاپیلمسنة سببیت ویرنلر، قیامته یاقین ینه آنارشییستلک گبی بر فکرله مدنیت بشریه یی زیر و زیر ایده جکلری، روایتلرده واردر. بعض ملحدلر دیرلر: "بو قدر عجایی یاپان و یاپه جق طائفه لر نره ده؟"

الجواب: چکرکه گبی بر آفات، بر موسمه پک چوق کثرتله بولونور. موسم دگیشدکجه مملکتی فساد ویرن کثرتلی او طائفه لرک حقیقتلری، محدود بعض فردلرده صاقلانیور. ینه زمانی گلدکجه أمرِ اِلهی ایلّه او محدود فردلردن غایت کثرتلی عین فساد ینه باشلار. گویا اونلرک حقیقتِ ملّیتلری اینجه لیور،

قوپمایور. ینه موسمی گلدکجه ظهور ایدیور. عیناً اوپله ده: بر زمان دنیایی هرج و مرج ایدن او طائفه‌لر، اِذِنْ اِلْهِی ايله موسمی گلدیگی وقت عین او طائفه، مدنیت بشریه‌یی هرج و مرج ایده‌جکلر. فقط اونلرک محرک‌لری باشقه بر صورته تظاهر ایدر. **﴿لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾**

طوقوزنجی اصل: مسائل ایمانیه‌دن بر قسمک نتائجی، شو مقید و طار عالمه باقار. دیگر بر قسمی، کنیش و مطلق اولان عالم آخرته باقار. عمللرک فضیلت و ثوابه دائر احادیث شریفه‌نک بر قسمی ترغیب و ترهیبه مناسب بر تأثیر ویرمک ایچون بلاغتلی بر اُسلوبده گلدیگندن، دقتسز انسانلر اونلری مبالغه‌لی ظن ایتمشلر. حالبوکه بتون اونلر عین حق و محض حقیقت اولدقلرندن مجازفه و مبالغه، ایچلرنده یوقدر. اَزْجمله، اَکْ زیاده انصافسزلرک ذهنی قورجالایان شو حدیثدر که: **﴿لَوْ وُزِنَتِ الدُّنْيَا عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بُعُوضَةٍ مَا شَرَبَ الْكَافِرُ مِنْهَا جُرْعَةً مَاءٍ﴾** (أو کما قال) مثال شریفی: "دنیانک جنابِ حَقِّک یاننده بر سینک قنادی قدر قیمتی اولسه ایدی، کافرلر بر یودوم صوبی اوندن ایچمه‌یه‌جک ایدیلر." حقیقتی شودر که: **﴿عِنْدَ اللَّهِ﴾** تعبیری، عالم بقادن دیمکدر. اوت عالم بقادن بر سینک قنادی قدر بر نور مادام ابدیدر، یر یوزینی طولدیره‌جق موقت بر نوردن داها چوقدر. دیمک قوجه دنیایی بر سینک قنادیله موازنه دگل، بلکه هرکسک قیصه‌جق عمرینه یرلشن خصوصی دنیاسنی عالم بقادن بر سینک قنادی قدر دائمی بر فیضِ اِلْهِی‌یه و بر احسانِ اِلْهِی‌یه موازنه‌یه گلمدیگی دیمکدر. هم دنیانک ایکی یوزی وار؛ بلکه اوچ یوزی وار. بری، جنابِ حَقِّک اَسْماسنک آیینهلریدر. دیگر، آخرته باقار؛ آخرت تارلاسیدر. دیگر، فنایه، عدمه باقار. بیلدیگمز، مرضی اِلْهِی اولمیان اهل ضلالتک دنیاسیدر. دیمک اَسْماء

حسنی نڭ آیینهلری و مکتوبات صمدانیه و آخرتک مزرعه سی اولان قوجه دنیا دگل؛ بلکه آخرته ضد و بتون خطیئاتک منشئی و بلیئاتک منبعی اولان دنیاپرستلرک دنیاسنک عالم آخرته اهل ایمانه ویریلن سرمدی بر ذره سنه دگمدیگنه إشارتدر. ایشته اُک طوغری و جدی شو حقیقت نرهده و إنصافسز اهل الحادک فهم ایتدکلری معنا نرهده؟ او إنصافسز اهل الحادک اُک مبالغه، اُک مجازفه ظن ایتدکلری معنا نرهده؟

هم مثلاً: إنصافسز اهل الحادک مبالغه ظن ایتدکلری حتی محال بر مبالغه و مجازفه توهم ایتدکلری بری ده، عمللرک ثوابنه دائر و بعض سورهلرک فضیلتلری حَقَنده گلن روایتلردر. مثلاً: "فاتحه نڭ قرآن قدر ثوابی واردر." "سوره إخلاص ثلث قرآن"، "سوره إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ، رُبع" "سوره قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ رُبع"، "سوره يس اون دفعه قرآن قدر" اولدیغنه روایت واردر. ایشته إنصافسز و دَقْتَسز إنسانلر دیمشلر که: "شو محالدر. چونکه قرآن ایچنده يس و اوته کی فضیلتلی اولانلر ده واردر. اونک ایچون معناسز اولور."

الجواب: حقیقتی شودر که: قرآن حکیمک هر بر حرفنک بر ثوابی وار، بر حسنه در. فضل إلهیدن او حرفلرک ثوابی سنبلله نیر، بعضاً اون دانه ویرر، بعضاً یتمش، بعضاً یدی یوز (آیت الکرسی حرفلری گبی)، بعضاً بیك بشیوز (سوره إخلاصک حرفلری گبی)، بعضاً اون بیك (لیلۀ براتده اوقونان آیتلر و مقبول و قتلره تصادف ایدنلر گبی) و بعضاً اوتوز بیك (مثلاً خشخاش تخمک کثرتی مثللو، لیلۀ قدرده اوقونان آیتلر گبی). و او گیجه بیك آیه مقابل إشارتیه، بر حرفنک او گیجه ده اوتوز بیك ثوابی اولور آکلاشیلیر. ایشته قرآن حکیم، تضاعفِ ثوابیه برابر ألبته موازنه یه گلمز و گله میور. بلکه أصل ثواب ایله بعض سورهلرله موازنه یه گله بیلیر.

مثلاً: ایچنده مصر اکیلیمش بر تارلا فرض ایده لم که، ییڭ دانه اکیلیمش. بعض حبه لری یدی سنبل ویرمش فرض ایتسه ک، هر بر سنبلده یوزر دانه اولمش ایسه، او وقت تک بر حبه بتون تارلانڭ ایکی تُلشنه مقابل اولویور. مثلاً: بریسی ده اون سنبل ویرمش، هر برنده ایکی یوز دانه ویرمش، او وقت بر تک حبه اصل تارلا ده کی حبه لرڭ ایکی مثلی قدردر. و هکذا قیاس ایت.

شیمدی قرآن حکیمی نورانی، مقدس بر مزرعه سماویه تصوّر ایدیورز. ایشته هر بر حرفی اصل ثوابیله برر حبه حکمنده در. اونلرڭ سنبللری نظره آیینیه جق. سورۀ یس، إخلاص، فاتحه، **قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ، إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ** گبی سائر فضیلتلرینه دائر روایت ایدیلن سوره و آیتلرله موازنه ایدیله ییلیر. مثلاً: قرآن حکیمڭ اوچ یوز ییڭ آلتی یوز یگرمی حرفی اولدیغندن، سورۀ إخلاص بسمله ایله برابر آلتمش طوقوزدر. اوچ دفعه آلتمش طوقوز، ایکی یوز یدی حرفدر. دیمک سورۀ إخلاصڭ هر بر حرفڭ حسنه لری، ییڭ بشیوزه یاقیندر. ایشته سورۀ یسڭ حروفاتی حساب ایدیلسه، قرآن حکیمڭ مجموع حروفاته نسبت ایدیلسه و اون دفعه مضاعف اولماسی نظره آیینسه شویله بر نتیجه چیقار که: یس شریفڭ هر بر حرفی تقریباً بشیوزه یاقین ثوابی واردر. یعنی او قدر حسنه صاییلاییلیر. ایشته بوڭا قیاساً باشقه لرینی دخی تطبیق ایتسه ک، نه قدر لطیف و گوزل و طوغری و مجازفه سز بر حقیقت اولدیغنی آڭلارسڭ.

اوننجی اصل: اکثر طائفۀ مخلوقاتده اولدیغی گبی أفعال و أعمال بشریه ده بعض خارقه فردلر بولونور. او فردلر اگر اییلکده ایلری گیتمشسه، او نوعلرڭ مدار فخرلریدر، یوقسه مدار شئامتلریدر. هم گیزله نیورلر. عادتاً برر شخص معنوی، برر غایۀ خیال حکمنه گچرلر. سائر فردلرڭ هر بریسی او اولمغه چالیشیر و او اولمق احتمالی وار. دیمک او مکمل خارقه فرد ایسه؛ مطلق، مبهم بولونوب

هر یرده بولونماسی ممکن. شو إِبْهَامِ إِبْتَارِیْلَه منطقجه قضیه ممکنه صورتنده کلّیتنه حکم ایدیله بیلیر. یعنی، هر بر عمل شویله بر نتیجه ویره بیلرسی ممکندر.

مثلا، "کیم ایکی رکعت نمازی فلان وقتده قیلسه، بر حجّ قدردر." ایشته ایکی رکعت نماز بعض وقتده بر حجّه مقابل گلدیگی حقیقتدر. هر بر ایکی رکعت نمازده بو معنا کلّیت ایله ممکندر. دیمک شو نوعده کی روایتلر، وقوعی بِالْفِعْلِ دائمی و کلّی دگل. زیرا قبولک مادام شرطلری واردر، کلّیت و دائمیلکدن چیقار. بلکه یا بِالْفِعْلِ موقتدر، مطلقدر و یاخود ممکندر، کلّیهدر. دیمک شو نوع اُحادیثده کی کلّیت ایسه، امکان إِبْتَارِیْلَهدر. مثلا: "غیبت، قتل گیدر." دیمک غیبتده اوپله بر فرد بولونور که، قتل گبی بر زهر قاتلدن داها مضردر. مثلا: "بر گوزل سوز، بر عبدی آزاد ایتمک گبی بر صدقه عظیمه نك یرینه گچر." شیمدی ترغیب و تشویق ایچون او مبهم فرد مکمل، مطلق بر صورتده هر یرده بولونماسنک امکانی، واقع بر صورتده گوسترمکله خیره شوقی و شردن نفرتی تحریک ایتمکدر. هم ده شو عالمک مقیاسیله عالم اُبدینک شیلری طاریلماز. بورانک اُک بيوگی، اورانک اُک کوچگنه موازی گله مز. ثواب اُعمال او عالمه باقادیگی ایچون، دنیوی نظریمز اوکا طار گلیور. عقلمز صیغیشدیره میورز. مثلا:

﴿مَنْ قَرَأَ هَذَا أُعْطِيَ لَهُ مِثْلُ ثَوَابِ مُوسَى وَهَارُونَ﴾ یعنی: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ

السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ * الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِينَ رَبِّ

الْعَالَمِينَ، وَ لَهُ الْعُظْمَةُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ *

لَهُ الْمُلْكُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾. إنصافسز و دقتسزلرك اُكْ

زیاده نظر دقتنی جلب ایدن شو گی روایتلدر. حقیقتی شودر که: دنیاده طار نظریزله، قیصه حق فکریزله موسی و هارون علیه السلامرك ثوابلرینی نه درجه تصوّر ایدیورز، بیلیورز. عالم ابدیتده رحیم مطلق، سعادت ابدیده نهایتسز احتیاج ایچنده بر عبدینه بر تك ورده مقابل ویره جگی حقیقتِ ثواب، او ایکی ذاتك ثوابلرینه (فقط دائره علممزه و تخمینمزه گیرن ثوابلرینه) مساوی اولاییلیر. مثلاً: بدوی، وحشی بر آدم هیچ پادشاهی گورمه مش. سلطنت حشمتنی بیلمه یور. بر کویده بر آغایی ناصل تصوّر ایدر، او محدود فکریله بر پادشاهی اوندن بیوکجه بر آغا قدر بیلیر. حتّی بزده ساده دل بر طائفه وار که، اُسکیدن دیورلردی که: "پادشاه، کندی اوجاگی یاننده و تنجره سنك باشنده پیشیردیگی بولغور چورباسی یاننده نه یاییور، بزم آغامز اوئی بیلیور." دیمك اونلر، پادشاهی او قدر طار بر وضعیتده و عادی بر صورتده تحیل ایدیورلر که، کندی بولغور چورباسنی کندی پیشیریور، عادتاً بر یوزباشی حشمتنده فرض ایدیورلر. شیمدی بری او آدملردن بریسنه دیسه: "سن بوگون بنم ایچون بو ایشی یاپسهك، سنك بیلدیگك پادشاه حشمتی قدر سكا بر حشمتلك ویره جگم." یعنی بر یوزباشی قدر بر رتبه ویره جگم. او سوز حقیقتدر. چونکه حشمت پادشاهیدن اونك طار دائره فکرینه گیرن، آنجق بر یوز باشلیق قدر بر شوکتدر.

ایشته دنیا نظریله طار فکریزله آخرته متوجّه حقائق ثوابیه پی او بدوی آدم قدر ده دوشونه میورز. حضرت موسی (عس) و هارونك (عس) مجهولز اولان حقیقی ثوابلری ایله موازنه دگل، (چونکه تشبیه قاعده سی، مجهولی معلومه قیاس ایدر) بلکه موازنه ایدیلن و معلومز اولان و تخمینمزه گیرن ثوابلریله بر عبد

مؤمنك بر وردينه مقابل مجهولز اولان حقيقي ثوابيدر. هم ده دگز يوزى ايله قطره‌نك گوز بېگى، گونشك تمام عكسنى طومتقده مساويدرلر. فرق، كيفيته‌در. حضرت موسى (عس) و هارونك (عس) دگزمثال آيينه روحلرينه إنعكاس ايدن ماهيت ثواب، بر قطره حكمنده بر عبد مؤمنك بر آيتدن آلدیغى عين ماهيت ثوابدر. ماهيتجه، كميتجه بردرلر. كيفيت ايسه، قابليتته تابعدر. هم بعضاً اولور كه؛ بر تك كلمه، بر تك تسبيح، اويله بر سعادت خزينه سنى آچار كه، آلتمش سنه خدمتله او آچيلمامش. ديمك بعض حالات اولويور كه، بر تك آيت قرآن قدر فائده ويره بيلير. هم اسم اعظمه مظهر اولان رسول اكرم عليه الصلاة والسلامك بر آيتده مظهر اولديغى فيض الهى، بلكه بر پيغمبرك عموم فيضى قدر اولاييلير. وراثت احمديه ايله اسم اعظم ظلنه مظهر بر مؤمن، كندى قابليتى اعتباريله كميتجه بر نبى‌نك فيضى قدر ثواب آلييور دينلسه خلاف حقيقت اولاماز. هم ده ثواب و فضيلت، نور عالمندندر. او عالمدن بر عالم، بر ذره‌يه صيغيشه بيلير. ناصلكه بر ذره‌جك بر شيشه‌ده، سماوات نجوميله برابر گورونه بيلير. اويله ده، نيّت خالصه ايله شفافيت پيدا ايدن بر ذكرده ويا بر آيتده، سماوات گي نورانى ثواب و فضيلت يرلشه بيلير.

نتيجه كلام: اى انصافسز و دقتسز و ايمانى ضعيف، فلسفه سى قوى، خودبين، منقّد آدم! شو "اون اصلی" نظره آل. صوگره سن خلاف حقيقت و قطعى مخالف واقع گوردیگك بر روايتى بهانه ايدهرك احاديث شريفه‌يه و طولاييسيله رسول اكرم عليه الصلاة والسلامك مرتبه عصمتنه خلل ويره‌جك اعتراض پارمغنى اوزاتم! زيرا اولّا او "اون أصل"ك اون دائره سى، سنى إنكاردن واز گچيرر. "حقيقي بر قصور وارسه بزه عائدر" ديرلر، حديثه راجع اولاماز. "اگر حقيقي دگلسه، سنك سوء فهمكه عائدر" ديرلر.

الحاصل: إنکار و ردّه گیتمک ایچون، شو "اون اصلی" تکذیب و إبطال ایتمک لازم گلیر. شیمدی إنصافک وارسه بو "اون اصولی" کمال دقتله دوشوندکدن صوگره، او عقلک خلاف حقیقت گوردیگی بر حدیثک إنکارینه قالقیشمه! "یا بر تفسیری، یا بر تأویلی، یا بر تعبیری واردر" دی، ایلشیمه.

اون برنجی أصل: ناصل قرآن حکیمک متشابهاتی وار؛ تأویله محتاجدر ویاخود مطلق تسلیم ایسته‌یور. أحادیثک ده قرآنک متشابهاتی گبی مشکلاتی واردر. بعضًا چوق دقتلی تفسیره و تعبیره محتاجدر. گچمش مثالرله إکتفا ایده‌بیلیرسکز.

أوت ناصلکه هشیار اولان آدم، یاتمش اولان آدمک رؤیاسنی تعبیر ایدر. اوپله ده: بعضًا اویقوده اولان بر آدم، یاننده اویانیق اولان قونوشانلرک سوزلرینی ایشیدیور، فقط کندی عالم منامنه تطبیق ایدر بر طرزده معنا ویریور، تعبیر ایدیور. اوپله ده: آی غفلت و فلسفه اویقوسی ایچنده تنویم ایدیلن إنصافسز آدم! سرّ **﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى﴾** و **﴿تَنَامُ عَيْنِي وَلَا يَنَامُ قَلْبِي﴾** حکمنه مظهر و حقیقی هشیار و یقظان اولان ذاتک گوردیگی سن کندی رؤیاکده إنکار دگل، تعبیر ایت. أوت اویقوده بر آدمی بر سینک ایصیرسه، مدهش بر حربده یاره‌لر آلیر گبی بر حقیقتِ نومیه بعضًا تلقی ایدر. اوندن صورولسه، "حقیقهٔ بن یاره‌لاندیم. بگا طوپ، تفنک آتیلدی." دییه‌جک. یاننده اوطورانلر اونک اویقوسنده کی إضطرابنه گولویورلر. ایشته بو نوم‌آلود نظرِ غفلت و فکرِ فلسفه، ألبته حقائقِ نبوته محک اولامازلر.

اون ایکنجی أصل: نظرِ نبوت و توحید و ایمان؛ وحدته، آخرته، الوهیته باقدیغی ایچون، حقائقی اوکا گوره گورور. أهلِ فلسفه و حکمتک نظری؛ کثرته،

أسبابه، طبیعتہ باقار، اوڭا گوره گورور. نقطۂ نظر بربرندن چوق اوزا قدر. اهل فلسفه نڭ اڭ بيوك بر مقصدی، اهل اصول الدين و علماء علم كلامك مقاصدی ایچنده گورونمیه جك بر درجه ده كوچك و اهمیتسزدر.

ایشته اونڭ ایچوندر که، موجوداتك تفصیل ماهیتنده و اینجه احوال لرنده اهل حکمت چوق ایلری گیتمشلر. فقط حقیقی حکمت اولان علوم عالیۂ الهیه و اخرویه ده او قدر گریدرلر که، اڭ بسیط بر مؤمندن داها گریدرلر. بو سړی فهم ایتمه ینلر، محققین اسلامیه یی، حکمالره نسبة گری ظن ایدیورلر. حالبوکه عقللری گوزلرینه اینمش، کثرتده بوغولمش اولانلرک نه حدی وار که، وراثت نبوت ایله مقاصد عالیۂ قدسیه یه یتیشنلره یتیشه بیلسینلر.

هم بر شی ایکی نظر ایله باقیلدیغی وقت، ایکی مختلف حقیقی گوستریور. ایکسی ده حقیقت اولایلیر. فڭ هیچ بر حقیقت قطعیه سی، قرآنك حقائق قدسیه سنه ایلیشه مز. فڭ قیصه آلی، اونڭ منز و معلا دامننه ایریشه مز. نمونه اولارق بر مثال ذکر ایدرز:

مثلا، گُرۂ ارض اهل حکمت نظریله باقیلسه حقیقی شودر که: گونش اطرافنده متوسط بر سیاره گبی حدسز ییلدیزلر ایچنده دونر. ییلدیزلره نسبة کوچك بر مخلوق. فقط اهل قرآن نظریله باقیلدیغی وقت (اون بشنجی سوزده ایضاح ایدیلدیگی گبی) حقیقی شویله در که: ثمرۂ عالم اولان انسان؛ اڭ جامع، اڭ بدیع و اڭ عاجز، اڭ عزیز، اڭ ضعیف، اڭ لطیف بر معجزۂ قدرت اولدیغندن، بشیک و مسکنی اولان زمین؛ سمایه نسبة ماده کوچک لگیله و حقارتیله برابر معنا و صنعة بتون کائناتك قلبی، مرکزی.. بتون معجزات صنعتك مشهری، سرگیسی.. بتون تجلیات اسماسنك مظهری، نقطۂ محراقیه سی.. نهایتسز

فعالیت ربّانیه‌نڭ محشری، معکسی.. حدسز خلاقیتِ إلهیه‌نڭ خصوصاً نباتات و حیواناتک کثرتلی أنواع صغیره‌سندن جوّادانه ایجادک مداری، چارشییسی و پک گنیش آخرت عالم‌لرنده‌کی مصنوعاتک کوچک مقیاسده نمونه‌گاهی و منسوجاتِ ابدیه‌نڭ سرعتله ایشله‌ین تزگاهی و مناظرِ سرمدیه‌نڭ چابوق دگیشن تقلیدگاهی و بساتینِ دائمه‌نڭ تخم‌جق‌لرینه سرعتله سنبلله‌نن طار و موقت مزرعه‌سی و تربیه‌گاهی اولمشدر.

ایشته ارضک بو عظمتِ معنویه‌سندن و اُهمیتِ صنعویه‌سندندر که، قرآن حکیم؛ سماواته نسبةً بیوک بر آغاجک کوچک بر میوه‌سی حکمنده اولان ارضی، بتون سماواته قارشى کوچوجک قلبی، بیوک قابله مقابل طوتمق گبی دنک طوتویور. اونی بر کفه‌ده، بتون سماواتی بر کفه‌ده قویویور، مکرراً ﴿رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ دییور. ایشته سائر مسائلی بوکا قیاس ایت و آکلا که: فلسفه‌نڭ روحسز، سونوک حقیقتلری؛ قرآنک پارلاق، روحلی حقیقتلریله مصادمه ایده‌مز. نقطه نظر آیری آیری اولدیغی ایچون، آیری آیری گورونور.

دردنجی دال: ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمِنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾

شو بیوک و گنیش آیتک خزینه‌سندن یالکز بر تک جوهرینی گوستره‌جگز. شویله که:

قرآن حکیم تصریح ایدیور که: عرشدن فرشه، ییلدیزلردن سینکله، ملکلردن سمکله، سیاراتدن دزهله قدر هر شی جناب حقّه سجده و عبادت و حمد و تسبیح ایدر. فقط عبادتلی، مظهر اولدقلری اُسمالره و قابلیتلینه گوره آیری آپریدر، چشید چشیددر. بز اونلرک عبادتلینک تنوعنک بر نوعی بر تمثیل ایله بیان ایدرز. مثلاً: ﴿وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰی﴾ عظیم بر مالک الملک، بیوک بر شهری ویا محتشم بر سرایی بنا ایتدیگی وقت، او ذات درت نوع عملیهی اونک بناسنده استخدام و استعمال ایدر:

برنجی نوع: اونک مملوک و کوله لیدر. بو نوعک، نه معاشی وار و نه ده اجرتی وار. بلکه اونلر سیّدلرینک آمریله ایشلدکلری هر عملده، اونلرک غایت لطیف بر ذوق و خوش بر شوقلری واردر. سیّدلرینک مدحندن و وصفندن نه دیسهلر، اونلرک ذوقی و شوقی زیاده ایدر. اونلر او مقدّس سیّدلرینه انتسابلرینی بیوک بر شرف بیلهرک اونکله اکتفا ایدیورلر. هم او سیّدک نامیله، حسابیله، نظریله ایشلره باقمه لرندن ده معنوی لذّت بولویورلر. اجرت و رتبهیه و معاشه محتاج اولمایورلر.

ایکنجی قسم که، بعض عامی خدمتکارلردر. بیلمیورلر نیچون ایشله یورلر. بلکه او مالک ذی شان اونلری استعمال ایدیور، کندی فکریله و علمیله اونلری چالیشدیریور. اونلره لایق بر جزئی اجرت دخی ویریور. او خدمتکارلر بیلمیورلر که؛ عمللرینه نه چشید کلّی غایه لر، عالی مصلحتلر ترتّب ایدیور. حتّی بعضلری توهم ایدیورلر که، اونلرک عمللری یالغز کندیلرینه عائد او اجرت و معاشندن باشقه غایه سی یوقدر.

اوچنجی قسم: او مالک المملک بر قسم حیواناتی وار. اونلری او شهرک، او سراپک بناسنده بعض ایشلرده استخدام اییدیور. اونلره یالکز بر یم ویریور. اونلرک ده استعدادلرینه موافق ایشلرده چالیشمهلری اونلره بر تلذذ ویریور. چونکه بالقوه بر قابلیت و بر استعداد، فعل و عمل صورتنه گیرسه؛ انبساط ایله تنفس ایدر، بر لذت ویرر و بتون فعالیتلرده کی لذت بو سردندر. شو قسم خدمتکارلرک اجرت و معاشلری، یالکزیم و شو لذت معنویه در. اونکله اکتفا ایدرلر.

دردنجی قسم: او یله عملهلر در که؛ بیلیرلر نه ایشله یورلر و نه ایچون ایشله یورلر و کیمک ایچون ایشله یورلر و سائر عملهلر نه ایچون ایشله یورلر و او مالک المملک مقصدی ندر، نه ایچون ایشلتدیریور. ایشته بو نوع عملهلرک سائر عملهلره بر ریاست و نظارتلری وار. اونلرک درجات و رتبه لرینه گوره درجه درجه معاشلری وار.

عیناً بونک گبی، سماوات و أرضک مالک ذو الجلالی و دنیا و آخرتک بانئ ذو الجمالی اولان رب العالمین؛ (دگل احتیاج ایچون.. چونکه هر شیئک خالقئ اودر) بلکه عزت و عظمت و ربوبیتک شئوناتی گبی بعض حکمتلر ایچون، شو کائنات سراینده شو دائره اسباب ایچنده هم ملائکه یی، هم حیواناتی، هم جمادات و نباتاتی، هم انسانلری استخدام اییدیور. اونلره عبادت ایتدیریور. شو درت نوعی آیری آیری وظائف عبودیتله مکلف ایتمشدر.

برنجی قسم: تمثیلده مملوکلره مثال، ملائکه لر در. ملائکه لر ایسه اونلرده مجاهده ایله ترقیات یوقدر. بلکه هر برینک ثابت بر مقامی، معین بر رتبه سی واردر. فقط اونلرک نفس عمللرنده بر ذوق مخصوصهلری وار. نفس عبادتلرنده

درجاتلرینه گوره تفييضرلی وار. ديمك او خدمتكارلرينك مكافاتي، خدمتلرينك ايچنده در. ناصل انسان ماء، هوا و ضيا و غذا ايله تغدى ايدوب تلذذ ايدر. اويله ده ملكلر، ذكر و تسبيح و حمد و عبادت و معرفت و محبتك انواريله تغدى ايدوب تلذذ ايدورلر. چونكه اونلر نوردن مخلوق اولدقلری ايچون غدارينه نور كافيدر. حقی نوره ياقين اولان رايحه طيبه دخی اونلرک بر نوع غداريدر که، اوندن خوشلانيورلر. اوت ارواح طيبه، روايح طيبه يي سور. هم ملكلر، معبودلرينك اُمريله ايشلدكلری ايشلرده و اونك حسابيله ايشلدكلری عمللرده و اونك ناميله ايتدكلری خدمتده و اونك نظريله ياپدقلری نظارتده و اونك انتسابيله قزاندقلری شرفده و اونك ملك و ملكوتك مطالعه سيله آلدقلری تنزهده و اونك تجليات جماليه و جلاليه سنك مشاهده سيله قزاندقلری تنعمده اويله بر سعادت عظيمه واردر که، عقل بشر آگلاماز، ملك اوليان بيله مز.

ملكلكرک بر قسمی عابددلر، ديگر بر قسمك عبوديتلری عملده در. ملائكه ارضيه نك عمله قسمی بر نوع انسان گبيدر. تعبير جائز ايسه، بر نوع چوبانلق ايدرلر. بر نوع ده چيفتجيلك ايدرلر. يعنی روي زمين، عمومی بر مزرعه در. ايچنده کی بتون حيواناتك طائفه لرينه خالق ذو الجلالك اُمريله، اذنيه، حسابيله، حول و قوتيله بر ملك مؤكل نظارت ايدر. اوندن داها كوچك هر بر نوع حيواناته مخصوص بر نوع چوبانلق ايده جك بر ملائكه مؤكل وار. هم ده روي زمين بر تارلادر، عموم نباتات اونك ايچنده اكيلير. عمومه جناب حقك ناميله، قوتيله نظارت ايده جك مؤكل بر ملك واردر. اوندن داها آشاغی بر ملك، بر طائفه مخصوصه يه نظارت ايتمكله جناب حقّه عبادت و تسبيح ايدن ملكلر وار. رزاقيت عرشك حمله سندن اولان حضرت ميكائيل عليه السلام، شونلرک اك بيوك ناظرلير.

مَلَكْلَرُكْ چوبان و چيفتجیلر مثابه‌سندہ اولانلرینكْ إنسانلره مشابھتلی یوقدر. چونكه اولنركْ نظارتلی صِرف جنابِ حَقِّكْ حسابیلهدر و اونكْ نامیلہ و قَوَّتیلہ و اُمریلهدر. بلكه نظارتلی، یالْكُز ربوینكْ تجلیاتنی، مأمور اولدیغی نوعده مشاهدہ ایتمكْ و قدرت و رحمتكْ جلوه‌لرینی او نوعده مطالعه ایتمكْ و أوامرِ إلهیہی او نوعه بر نوع إلهام ایتمكْ و او نوعكْ أفعالِ إختیاریه‌سنی بر نوع تنظیم ایتمكدن عبارتدر. و بِالْخاصَّه زمینكْ تارلاسندہ کی نباتاته نظارتلی، اولنركْ تسیبحاتِ معنویہ‌لرینی مَلَكْ لسانیلہ تمثیل ایتمكْ و اولنركْ حیاتلریله فاطرِ ذو الجلالہ قارشى تقدیم ایتدیگی تحیاتِ معنویہ‌لرینی مَلَكْ لسانیلہ إعلان ایتمكْ؛ هم اولنره ویریلن جهازاتی، حسنِ إستعمال ایتمكْ و بعض غایه‌لره توجیه ایتمكْ و بر نوع تنظیم ایتمكدن عبارتدر. ملائكه‌لركْ شو خدمتلی، جزءِ إختیاریلریله بر نوع كسبدر. بلكه بر نوع عبودیت و عبادتدر. تصرّفِ حقیقلری یوقدر. چونكه هر شیده خالقِ كلّ شیئه خاص بر سگه واردر. باشقه‌لری پارمغنی ایجاده قاریشدیراماز. دیمكْ، ملائكه‌لركْ شو نوع عمللری ایسه، اولنركْ عبادتیدر. إنسان گبی، عادتلی دگلدر.

و بو سرایِ کائناتده ایکنجی قسم عمله؛ حیواناتدر. حیوانات دخی، إشتها صاحبی بر نفس و بر جزءِ إختیاریلری اولدیغندن عمللری خالصّا لوجه الله اولمایور. بر درجه نفسلرینه ده بر حصّه چیقارییورلر. اونكْ ایچون مالک المَلَكْ ذو الجلال والإکرام کریم اولدیغندن اولنركْ نفسلرینه بر حصّه ویرمك ایچون عمللرینكْ ضمننده اولنره بر معاش إحسان ایدیور. مثلاً: مشهور بلبل قوشی (حاشیه) گلکْ عشقیله معروف او حیوانجی، فاطرِ حکیم إستخدام ایدیور. بش غایه ایچون اونی إستعمال ایدیور:

(حاشیه): بلبل شاعرانه قونوشدیغی ایچون، شو بحثمز ده بر پارچه شاعرانه دوشویور.

فقط خیال دگل، حقیقتدر.

برنجیسی: حیوانات قبیله‌لری نامنه، نباتات طائفه‌لرینه قارشی اولان مناسباتِ شدیدیه پی‌ایعلانه مأموردِر.

ایکنجیسی: رحمانک رزقه محتاج مسافرلری حکمنده اولان حیوانات طرفندن بر خطیب ربّانیدر که، رزاق کریم طرفندن گوندریلن هدیه‌لری آلقیشلامقله و ایعلانِ سُرور ایتمکله موظّفدر.

اوچنجیسی: اُنْباي جنسنه إمداد ایچون گوندریلن نباتاته قارشی حسنِ استقبالی هر کسک باشنده إظهار ایتمکدر.

دردنجیسی: نوع حیواناتک نباتاته درجه عشقه واصل اولان شدّتِ احتیاجنی، نباتاتک گوزل یوزلرینه قارشی مبارک باشلری اوستنده بیان ایتمکدر.

بشنجیسی: مالک الملک ذو الجلال والجمال والإکرامک بارگاهِ مرحمتنه اُک لطیف بر تسبیحی، اُک لطیف بر شوق ایچنده، گل گبی اُک لطیف بر یوزده تقدیم ایتمکدر.

ایشته شو بش غایه‌لر گبی باشقه معنالر ده واردِر. شو معنالر و شو غایه‌لر، بلبلک حق سبحانه و تعالی‌نک حسابنه ایتدیگی عملک غایه‌سیدر. بلبل کندی دیلیله قونوشور. بز شو معنالری اونک حزین سوزلرندن فهم ایدیورز، ملائکه و روحانیاتک فهم ایتدکلری گبی... کندیسی کندی نغماتک معناسنی تماماً بیلمسه ده، فهمزه ضرر ویرمز. "دیگله‌ین سویله‌یندن داها ای آکلار" مشهوردر. هم بلبل، شو غایه‌لری تفصیلاتیله بیلمه‌مسندن اولماسنه دلالت ایتمیور. لا اقل ساعت گبی سکا اوقاتکی بیلدیرر، کندیسی بیلمه‌یور نه یاپیور. بیلمه‌مسی سنک بیلدیگکه ضرر ویرمز. اما او بلبلک جزئی معاشی ایسه، او تبسم ایدن و

گولن گوزل گُل چيچکلىرىنڭ مشاهدە سىلە آلدیغى ذوق و اونلرلە محاورە و قونوشمق و دردلىرىنى دوكمكەلە آلدیغى تلذذدر. ديمك اونڭ نغماتِ حزينه‌سى، حيوانى تآلماتدن گلن تشكىيات دگل، بلكە عطايایِ رحمانیەدن گلن بر تشگراتدر. بلبلة؛ نخلی، فحلی، عنكبوت و نملی، یعنی آری و واسطۂ نسل أركك حيوان و ئورومچك و قارينجه و هوام و كوچك حيوانلرڭ بلبلىرىنى قىياس ايت. هر برينڭ عمللىرىنڭ بلبل گېي چوق غايەلرى وار. اونلر ايچون دە برر معاشِ جزئى حكمنده برر ذوقِ مخصوص، خدمتلىرىنڭ ايچنده درج ايدىلمىشدر. او ذوق ايله، صنعتِ ربّانيه‌ده كى مهمّ غايەلرە خدمت ايدىيورلر. ناصلكە، بر سفينۂ سلطانيه‌ده بر نفر دومنجىلك ايدوب بر جزئى معاش آلير. اويلە دە، خدمتِ سبحانيه‌ده بولونان بو حيواناتڭ برر جزئى معاشلىرى واردر.

بلبل بختنه بر تتمه: صاقين ظن ايتمه كه، بو إعلان و دلّاللق و تسبيحاتڭ نغماتيله تغّى، بلبلة مخصوصدر. بلكە أكثر أنواعڭ هر بر نوعنڭ بلبل مثالى بر صنفى وار كه، او نوعڭ أڭ لطيف حسّياتنى، أڭ لطيف بر تسبيح ايله أڭ لطيف سجعەلرلە تمثيل ايدەجك برر لطيف فردى ويا أفرادى بولونور. خصوصاً سينك و بوجكلكرڭ بلبلىرى هم چوقدر، هم چشيد چشيددرلر كه، اونلر بتون قولاغى بولونانلرڭ أڭ كوچك حيواندن أڭ بيوگنە قدر اولانلرڭ باشلرنده تسبيحاتلىرىنى گوزل سجعەلرلە اونلرە ايشيتديروب اونلرى متلذذ ايدىيورلر. اونلردن بر قسمى ليليدر. گيجەده سكوتە طالان و سكوتنە گيرن بتون كوچك حيوانلرڭ قصيده‌خان أنيسلرى، گيجەنڭ سكوتننده و موجوداتڭ سكوتنده اونلرڭ طاتلى سوزلى نطق‌خوانلريدر. و او مجلسِ خلوتده اولان ذكرِ خفىنڭ دائرەسنده برر قطبدر كه، هر بريسى اونى ديڭلر؛ كندى قىلبلىلە فاطرِ ذو الجلاللرينە بر نوع ذكر و تسبيح ايدرلر. ديگر بر قسمى، نھاريدر. گوندوزده

آغاچلرک منبرلرنده، بتون ذی حیاتلرک باشلرنده، یاز و بهار موسملرنده یوکسک آوازلیله، لطیف نغمات ایله، سجعه لی تسبیحات ایله رَحْمَنُ الرَّحِیمُ رحمتی اعلان ایدیورلر. گویا بر ذکرِ جهری حلقه سنک بر رئیس گبی ایشیدنلرک جذبه لینی تحریک ایدیورلر که، او وقت ایشیدنلرک هر بریسی لسانِ مخصوصیله و بر آوازِ خصوصی ایله فاطرِ ذو الجلالنک ذکرینه باشلار. دیمک، هر بر نوع موجوداتک، حتی ییلدیزلرک ده بر سَرْذاکری و نورافشان بر بلبلی وار. فقط، بتون بلبللرک اُکْ افضلی و اُکْ اُشرقی و اُکْ منوری و اُکْ باهری و اُکْ عظیمی و اُکْ کریمی و سسجه اُکْ یوکسک و وصفجه اُکْ پارلاق و ذکرجه اُکْ اُتم و شکرجه اُکْ اُعم و ماهیتجه اُکْ اکمل و صورتجه اُکْ اُجمل، کائنات بوستاننده، ارض و سماواتک بتون موجوداتنی لطیف سجعاتیله، لذیذ نغماتیلله، علوی تسبیحاتیله وجده و جذبه یه گتیرن، نوعِ بشرک عندلیبِ ذی شانی و بنی آدمک بلبلی ذو القرآن: محمدِ عربی در.

﴿عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِلِهِ وَ أَمْثَالِهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَ أَجْمَلُ التَّسْلِيمَاتِ﴾

الحاصل: کائنات سراینده خدمت ایدن حیوانات، کمالِ إطاعتله أوامرِ تکوینییه اِمتثال ایدوب، فطرتلرنده کی غایه لری گوزل بر وجهله و جنابِ حَقِّک نامیله اِظهار ایدهرک حیاتلرینک وظیفه لینی بدیع بر طرز ایله جنابِ حَقِّک قوّتیه ایشله مکله ایتدکلری تسبیحات و عبادات، اونلرک هدایا و تحیاتلریدر که؛ فاطرِ ذو الجلال و واهبِ حیات درگاهنه تقدیم ایدیورلر.

اوپنچی قسم عمله لری: نباتات و جماداتدر. اونلرک جزءِ اِختیاریلری اولمادیغی ایچون، معاشلری یوقدر. عمللری خالصاً لوجه الله در و جنابِ حَقِّک اِراده سیله و اِسمیله و حسابیله و حول و قوّتیه در. فقط نباتاتک گیدیشاتلرنلرند

حسن اولنیور که، اولنرک وظائفِ تلقیح و تولیدده و میوه‌لرک تربیه‌سنده بر چشید تلذذاتلری وار. فقط هیچ تألماته مظهر دگلر. حیوان مختار اولدیغی ایچون، لذت ایله برابر المی ده وار. جمادات و نباتاتک عمللرنده اختیار گلمدیگی ایچون، اثرلری ده اختیار صاحبی اولان حیوانلرک عمللرنده داها مکمل اولویور. اختیار صاحبی اولانلرک ایچنده، آری أمثالی گبی وحی و إلهام ایله تنور ایدنلرک عمللری، جزء اختیاریسنه اعتماد ایدنلرک عمللرنده داها مکملدر.

یر یوزینک تارالاسنده نباتاتک هر بر طائفه‌سی، لسان حال و استعداد دیلیله فاطر حکیمدن سؤال ایدیورلر، دعا ایدیورلر که: "یا ربنا! بزه قوت ویر که، یر یوزینک هر بر طرفنده طائفه‌مزک بایراغنی دیکمکه سلطنت ربوبیتکی لسانمزه إعلان ایده‌لم و روی ارض مسجدینک هر بر کوشه‌سنده سکا عبادت ایتمک ایچون بزه توفیق ویر و مشهرگاه ارضک هر بر طرفنده سنک اسماء حسنی کک نقش‌لرینی، سنک بدیع و آنتیقه صنعتلریکی کندی لسانمزه تشهیر ایتمک ایچون بزه بر رواج و سیاحتہ إقتدار ویر." دیرلر. فاطر حکیم اولنرک معنوی دعالرینی قبول ایدوب که، بر طائفه‌نک تخملرینه قیلدن قنادجقلر ویر؛ هر طرفه اوچوب گیدیورلر. طائفه‌لری نامنه اسماء إلهیه‌ی اوقوتدیریورلر (اکثر تیکنلی نباتات و بر قسم صاری چیچکلرک تخملری گبی). و بر قسمنه ده، إنسانه لازم ویا خوشنه گیده‌جک گوزل ات ویریور. إنسانی اوکا خدمتکار ایدوب هر طرفه اکیور. بعض طائفه‌لرینه ده، هضم اولیه‌جق سرت بر کمیک اوستنده حیوانلر یوته‌جق بر ات ویریور که، حیوانلر اونی چوق طرفله طاغیتورلر. بعضله ده، چنگ‌جکلری ویروب هر تماس ایدنه یاپیشیور. باشقه یرله گیده‌رک طائفه‌سنک بایراغنی دیکرلر، صانع ذو الجلالک آنتیقه صنعتنی تشهیر ایدیورلر. و بر قسمنه

ده، آجی دوگه لك دینلن نباتات گبی صاچمه لی تفنك گبی بر قوّت ویرر كه،
 وقتی گلدیگی زمان اونك میوه سی اولان خیارجق دوشر، صاچمه لر گبی بر قاچ
 متره یرلر تخم جقلرینی آتار، زرع ایدر. فاطر ذو الجلالك ذكر و تسبیحنی كثر تلی
 لسانلرله سولتدیرمگه چالیشیرلر و هكذا قیاس ایت...

فاطر حكیم و قادر علیم، کمالِ إنتظامله هر شیئی گوزل یاراتمش، گوزل
 تجهیز ایتمش، گوزل غایه لره توجیه ایتمش، گوزل وظیفه لره توظیف ایتمش،
 گوزل تسبیحات یاپدیریور، گوزل عبادت ایتدیریور. آی انسان! انسان
 ایسه ك، شو گوزل ایشلره، طبیعتی، تصادفی، عبثیتی، ضالالتی قاریشدیرمه؛ چركین
 ایتمه، چركین یاپمه، چركین اولمه.

دردنجی قسم: انساندر. شو كائنات سراینده بر نوع خدمه اولان انسانلر،
 هم ملائكه یه بگز، هم حیواناته بگز. ملائكه یه، عبودیت كلیه ده، نظارتك
 شولنده معرفتك إحاطه سنده، ربوبیتك دلّالغنده ملكلره بگز. بلکه انسان داها
 جامعدر. فقط انسانك شریره و إشتهالی بر نفسی بولوندیغندن، ملائكه نك
 خلافنه اولارق پك مهمّ ترقیات و تدنیاته مظهردر. هم انسان، عملنده نفسی
 ایچون بر حظ و ذاتی ایچون بر حصّه آرادییی ایچون حیوانه بگز. اوپله
 ایسه، انسانك ایکی معاشی وار: بری؛ جزئیدر، حیوانیدر، معجلدر.
 ایکنجیسی؛ ملكیدر، كلیدر، مؤجلدر. شیمدی، انسانك وظیفه سیله معاشی و
 ترقیات و تدنیاتی، گچن یگرمی اوچ عدد سوزلده قسمًا گچمشدر. خصوصًا
 اون برنجی و یگرمی اوچنجیده داها زیاده بیان ایدیلیمش. اونك ایچون شوراده
 إختصار ایدره ك قیوی قبه یورز. أرحم الراحمیندن رحمت قپولرینی بزه آچماسنی و
 شو سوزك تكمیلنه توفیقنی رفیق أیلمسنی نیاز ايله، قصوریمزك و خطامزك
 عفوینی طلب ايله ختم ایدیورز.

بشنجی دال: بشنجی دالک بش میوه سی وار.

برنجی میوه: اُی نفس پرست نفسم، اُی دنیا پرست آرقداشم! محبت، شو کائناتک بر سبب وجودیدر. هم شو کائناتک رابطه سیدر. هم شو کائناتک نوریدر، هم حیاتیدر. انسان، کائناتک اُک جامع بر میوه سی اولدیغی ایچون، کائناتی استیلا ایده جک بر محبت او میوه نك چکردگی اولان قلبه درج ایدیلمشدر. ایشته شویله نهایتسز بر محبت لایق اولاجق، نهایتسز بر کمال صاحبی اولاییلیر. ایشته اُی نفس و اُی آرقداش! انسانک خوفه و محبت آلّت اولاجق ایکی جهاز، فطرنده درج اولنمشدر. علی کلّ حال او محبت و خوف، یا خلقه ویا خالقه متوجّه اولاجق. حالبوکه خلقدن خوف ایسه، اَلیم بر بلیّه در. خلقه محبت دخی، بلالی بر مصیبتدر. چونکه سن اوپله لردن قورقارسک که، سکا مرحمت ایتمز ویا سنک استرحامکی قبول ایتمز. شو حالده خوف، اَلیم بر بلادر. محبت ایسه، سؤدیگک شی، یا سنی طانیماز، اللهه ایصمارلادق دیمه یوب گیدر. (گنجلگک و مالک گبی.) یا محبتک ایچون سنی تحقیر ایدر. گورمیور میسک که، مجازی عشقلرده یوزده طقسان طوقوزی، معشوقندن شکایت ایدر. چونکه صمد آینه سی اولان باطن قلب ایلّه صنم مثال دنیوی محبوبره پرستش ایتمک، او محبوبلرک نظرنده ثقیلدر و استثقال ایدر، ردّ ایدر. زیرا فطرت، فطری و لایق اولمیان شیئی ردّ ایدر، آتار. (شهوانی سومکله، بچتمزدن خارجدر.) دیمک سؤدیگک شیلر یا سنی طانیمایور، یا سنی تحقیر ایدیور، یا سکا رفاقت ایتمیور. سنک رغمکه مفارقت ایدیور. مادام اوپله در؛ بو خوف و محبتی، اوپله بریسنه توجیه ایت که، سنک خوفک لذتلی بر تذلل اولسون. محبتک، ذلتسز بر سعادت اولسون. اوت خالق ذو الجلالکدن خوف ایتمک، اونک رحمتک شفقتنه یول بولوب إلتجا ایتمک دیمکدر. خوف، بر قامچیدر؛ اونک رحمتک قوجاغنّه آتار. معلومدر که، بر والده، مثلاً بر

یاوروی قورقوتوب سینه‌سنه جلب ایدیور. او قورقو، او یاورویه غایت لذتیدر. چونکه شفقت سینه‌سنه جلب ایدیور. حالبوکه، بتون والده‌لرک شفقتلری، رحمت إلهیه‌نک بر لمعه‌سیدر. دیمک خوف اللّٰهده بر عظیم لذت واردر. مادام خوف اللّٰهک بویله لذتی بولونسه، محبت اللّٰهده نه قدر نهایتسز لذت بولوندیغی معلوم اولور. هم اللّٰهدهن خوف ایدن، باشقه‌لرک قساوتلی، بلالی خوفندن قورتولور. هم الله حسابنه اولدیغی ایچون، مخلوقاته ایتدیگی محبت دخی فراقلی، املی اولمایور.

أوت إنسان أُولَا نفسی سَوْر. صوگره أقاربنی، صوگره ملتنی، صوگره ذی‌حیات مخلوقلری، صوگره کائناتی، دنیایی سَوْر. بو دائره‌لرک هر بریسنه قارشى علاقه‌داردر. اونلرک لذت‌لریله متلذذ و املریله متألم اولاییلیر. حالبوکه شو هر ج و مرج عالمده و روزگار دوراننده هیچ بر شی قرارنده قالمادیغندن بیچاره قلبِ إنسان، هر وقت یاره‌لانیور. آللری یاپیشدیغی شیلرله، او شیلر گیدوب آلرینی پاره‌لیور، بلکه قوپاری‌یور. دائما اضطراب ایچنده قالیر، یاخود غفلت ایله سرخوش اولور. مادام او یله‌در، اى نفس! عقلک وارسه، بتون او محبت‌لری طویلا، حقیقی صاحبنه ویر، شو بلالردن قورتول. شو نهایتسز محبت‌لر، نهایتسز بر کمال و جمال صاحبنه مخصوصدر. نه وقت حقیقی صاحبنه ویردک، او وقت بتون اشیایی اونک نامیله و اونک آیینه‌سی اولدیغی جهتله اضطرابسز سوه‌ییلیرسک. دیمک شو محبت، طوغریدن طوغری‌یه کائناته صرف ایدیلمه‌مک گرکدر. یوقسه محبت اُک لذیذ بر نعمت ایکن، اُک اَلم بر نعمت اولور.

بر جهت قالدی که، اُک مهمی ده اودر که، اى نفس! سن، محبت‌کى کندی نفسکّه صرف ایدیورسک. سن، کندی نفسکى کندیگه معبود و محبوب یاپیورسک. هر شیئی نفسکّه فدا ایدیورسک، عادتاً بر نوع ربوبیت ویریورسک. حالبوکه محبتک سببی، یا کمالدر؛ زیرا کمال ذاتنده سویییر. یاخود

منفعتدر، ياخود لذتدر وياخود خيريتدر، يا بونلر گي بر سبب تحتنده محبت ايديلير. شيمدی ای نفس! بر قاچ سوزده قطعی اثبات ایتمشز که؛ اصل ماهیتك قصور، نقص، فقر، عجزدن یوغرولمشدر که؛ ظلمت، قراڭڭڭڭ درجه سی نسبتنده نورك پارلاقلغنی گوستردیگی گی، ضدیت اعتباریله سن، اونلرله فاطر ذو الجلالك کمال، جمال، قدرت و رحمتنه آینه دارلق ایدیورسك. ديمك ای نفس! نفسكه محبت دگل، بلکه عداوت ایتلیسك ویاخود آجیمالیسك ویاخود مطمئنّه اولدقدن صوڭره شفقت ایتلیسك. اگر نفسكى سؤرسهك، (چونكه سنك نفسك لذت و منفعتك منشئیدر، سن ده لذت و منفعتك ذوقنه مفتونسك.) او ذره حکمنده اولان لذت و منفعت نفسیه یی، نهایتسز لذت و منفعتلره ترجیح ایتمه. ییلدیز بوجگی گی اوله. چونكه او، بتون أحبابی و سؤدیگی اشیای قراڭڭڭڭ وحشتنه غرق ایدر، نفسنده بر لمعه حق ایله اکتفا ایدر. زیرا نفسی اولان لذت و منفعتكله برابر بتون علاقه دار اولدیغك و بتون منفعتلریله انتفاع ایتدیگك و سعادتلریله مسعود اولدیغك موجوداتك و بتون کائناتك منفعتلری، نعمتلری، التفاتنه تابع بر محبوب ازی بی سومکلكك لازمدر. تا، هم کندیکك، هم بتون اونلرک سعادتلریله متلذذ اولاسك. هم کمال مطلقك محبتندن آلدیغك نهایتسز بر لذتی آلاسك. ذاتا سكا، سنده سنك نفسكه اولان شدید محبتك، اونك ذاته قارشى محبت ذاتیه در که، سن سوء استعمال ایدوب کندی ذاتكه صرف ایدیورسك. اويله ایسه نفسكده کی آنای ییرت، هوی گوستر و کائناته طاغنیق بتون محبتلرک، اونك أسما و صفاتنه قارشى ویریلمش بر محبتدر. سن سوء استعمال ایتمشك، جزاسی ده چکیيورسك. چونكه یرنده صرف اولنمیان بر محبت غیر مشروعه نك جزاسی، مرحمتسز بر مصیبتدر. رحمن الرحیم اسمیله، حوریلرله مزین جنت گی سنك بتون آرزولریكه جامع بر مسکنی، سنك جسمانی هوساتكه إحضار ایدن و سائر أسماسیله سنك روحك، قلبك،

سرک، عقلک و سائر لطائفک آرزولرینی تطمین ایده جک ابدی إحساناتی او جتتده سکا مهیا ایدن و هر بر اسمنده معنوی چوق خزینۀ إحسان و کرم بولونان بر محبوب ازلینک، البته بر ذره محبتی، کائناته بدل اولایلیر. کائنات اونک بر جزئی تجلی محبتنه بدل اولاماز. اويله ايسه او محبوب ازلینک کندی حبیینه سویلتدیردیگی شو فرمان ازیلی دیکله، إتباع ایت: **﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ﴾**

فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

ایکنجی میوه: ای نفس! عبودیت، مقدمۀ مکافات لاحقۀ دگل، بلکه نتیجۀ نعمت سابقه در. اوت بز اجرتمزی آلمشز. اوکا گوره خدمتله و عبودیتله موظفز. چونکه ای نفس! خیر محض اولان وجودی سکا گیدیرن خالق ذو الجلال، سکا إشتهالی بر معده ویردیگندن رزاق اسمیله بتون مطعوماتی بر سفرۀ نعمت ایچنده سنک اوککۀ قومشدر. صوگره سکا حساسیتلی بر حیات ویردیگندن، او حیات دخی بر معده گبی رزق ایستر. گوز، قولاغ گبی بتون طویغورلک، آلر گیدر که؛ روی زمین قدر گنیش بر سفرۀ نعمتی، او آلرک اوککۀ قومشدر. صوگره معنوی چوق رزق و نعمتله ایستهین انسانیتی سکا ویردیگندن، عالم ملک و ملکوت گبی گنیش بر سفرۀ نعمت، او معدۀ انسانیتک اوککۀ و عقلک آلی یتیشه جک نسبتده سکا آچمشدر. صوگره نهایتسز نعمتلی ایستهین و حدسز رحمتک میوه لریله تغذی ایدن و انسانیت کبرا اولان اسلامیتی و ایمانی سکا ویردیگندن، دائرۀ ممکنات ایله برابر اسماء حسنی و صفات مقدسه نك دائره سنه شامل بر سفرۀ نعمت و سعادت و لذت سکا فتح ایتمشدر. صوگره ایمانک بر نوری اولان محبتی سکا ویرمکله، غیر متناهی بر سفرۀ نعمت و سعادت و لذت سکا إحسان ایتمشدر. یعنی، جسمانیتک إعتباریله کوچک، ضعیف، عاجز، ذلیل، مقید، محدود بر جزء سکا. اونک إحسانیه

جزئی بر جزء دن، کلی بر کل نورانی حکمنه گچدک. زیرا حیاتی سکا ویرمکله، جزئیتدن بر نوع کلیته و انسانیتی ویرمکله حقیقی کلیته و اسلامیتی ویرمکله علوی و نورانی بر کلیته و معرفت و محبتی ویرمکله محیط بر نوره سنی چیقارمش.

ایشته ای نفس! سن بو اجرتی آلمشک. عبودیت گبی لذتلی، نعمتلی، راحتلی، خفیف بر خدمتله مکلفسک. حالبوکه، بوکا ده تنبللک ایدیورسک. اگر یاریم یامالاق یاپسهک ده، گویا اُسکی اجرتلری کافی گلیمیورمش گبی، چوق بیوک شیلری متحکمانه ایسته یورسک. و هم "نیچون دعام قبول اولمادی" دییه نازلانیورسک. اوت، سنک حَقْک ناز دگل، نیازدر. جناب حق جنتی و سعادت اُبدیه بی، محض فضل و کرمیله إحسان ایدر. سن، دائما رحمت و کرمه إلتجا ایت. اوکا گوون و شو فرمانی دیکله: **﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾**

اگر دیسهک: "شو کلی حدسز نعمتله قارشی ناصل شو محدود و جزئی شکرمله مقابله ایده بیلیرم؟"

الجواب: کلی بر نیتله، حدسز بر اعتقاد ایله... مثلاً: ناصلکه بر آدم بش غروش قیمتندره بر هدیه ایله، بر پادشاهک حضورینه گیرر و گورور که، هر بری میلیونره دگر هدیه لر، مقبول آدملردن گلمش، اوراده دیزیلمش. اونک قلبنه گلیر: "بنم هدیه م هیچدر، نه یاپهیم؟" بردن دیر: "ای سیدم! بتون شو قیمتدار هدیه لری کندی نامه سکا تقدیم ایدیورم. چونکه سن اونلره لایقسک. اگر بنم اقتدارم اولسیدی، بونلرک بر مثلنی سکا هدیه ایدردم." ایشته هیچ احتیاجی

اولميان و رعيتنك درجهٔ صداقت و حرمتلرينه علامت اولارق هديهلريني قبول ايدن او پادشاه، او بيچاره نك او بيوك و كلّي نيّتي و آرزوسني و او گوزل و يوكسك اعتقاد لياقتني، اُك بيوك بر هديه گي قبول ايدر. عيّنًا اويله ده: عاجز بر عبد، نمازنده "اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ" دير. يعنى: بتون مخلوقاتك حياتلريله سكا تقديم ايتدكلري هديهٔ عبوديتلريني، بن كندى حسابه، عمومى سكا تقديم ايدبيورم. اُگر اُلمدن گلسه ايدى، اونلر قدر تحيّه لر سكا تقديم ايده جكدم. هم سن اونلره، هم داها فضله سنه لايقسك. ايشته شو نيّت و اعتقاد، پك گنیش بر شكر كئيدر. نباتاتك تخملى و چكردكلرى، اونلرك نيّتليردير.

هم مثلاً: قاوون، قلمبده نوله ر صورتنده پك نيّت ايدر كه، "يا خالقم! سنك اسماءِ حسنى نك نقشلريني يرك بر چوق يرلرنده اعلان ايتمك ايسترم." جناب حق گله جك شيلرك ناصل گله جكلريني بيلديگي ايچون، اونلرك نيّتلريني بالفعل عبادت گي قبول ايدر. "مؤمنك نيّتي، عملندن خيرليدر." شو سرّه اِشارت ايدر. هم ﴿سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ عَدَدَ خَلْقِكَ وَرِضَاءِ نَفْسِكَ وَزِنَةِ عَرْشِكَ وَ مَدَادِ كَلِمَاتِكَ وَ نُسْبِحُكَ بِجَمِيعِ تَسْبِيحَاتِ أَنْبِيَائِكَ وَ أَوْلِيَائِكَ وَ مَلَأَكُنْتَ﴾ گي حدسز عددله تسبيح ايتمه نك حكمتي شو سردن آكلاشيلير.

هم ناصل بر ضابط، بتون نفرا نك يكون خدمتلريني كندى نامنه پادشاهه تقديم ايدر. اويله ده: مخلوقاته ضابطلك ايدن و حيوانات و نباتاته قوماندانلق ياپان و موجوداتِ ارضيه يه خليفه لك ايتمگه قابل اولان و كندى خصوصى عالمنده كنديني هر كسه وكيل تلقى ايدن انسان، ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ دير.

بتون خلقك عبادتلريني و استعانهلريني، كندى نامنه معبود ذو الجلاله تقديم ايدر. هم ﴿سُبْحَانَكَ بِجَمِيعِ تَسْبِيحَاتِ جَمِيعِ مَخْلُوقَاتِكَ وَ بِالسَّنَةِ جَمِيعِ

مَضْنُوعَاتِكَ دیر. بتون موجوداتی کندی حسابنه سویلتدیرر. هم **اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ بَعْدَ ذَرَاتِ الْكَائِنَاتِ وَمُرْكَبَاتِهَا** دیر. هر شی نامنه بر صلوات گتیرر. چونکه هر شی، نور اُحمدی (عصم) ایله علاقه دارد. ایشته تسبیحاتده، صلواتلرده حدسز عددلرک حکمتنی آکلا.

اوچنجی میوه: اُی نفس! آز بر عمرده حدسز بر عمل اُخروی ایسترسهك و هر بر دقیقه عمریكی بر عمر قدر فائدهلی گورمك ایسترسهك و عادتکی عبادته و غفلتکی حضوره قلب ایتمگی سَورسهك، سَنَتِ سنیهیه إتباع ایت. چونکه بر معاملیه شرعیهیه تطبیقِ عمل ایتدیگك وقت، بر نوع حضور ویریور. بر نوع عبادت اولویور. اُخروی چوق میوهلر ویریور. مثلاً: بر شیئی صاتون آلدك. ایجاب و قبول شرعیهیه تطبیق ایتدیگك دقیقهده، او عادی آلیش ویریشك بر عبادت حکمنی آلیر. او تَخَطَّرَ حُكْمِ شرعی بر تصوّر وحی ویرر. او دخی، شارعی دوشونمکله بر توجّه اِلهی ویرر. او دخی، بر حضور ویرر. دیمك سَنَتِ سنیهیه تطبیقِ عمل ایتمکله بو فانی عمر، باقی میوهلر ویرهك و بر حیات اُبدیهیه مدار اولاجق اولان فائدهلر آلدیه ایدیلیر. **﴿فَامِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾** فرمانی دیكله. شریعت و سَنَتِ سنیهنك احکاملری ایچنده جلوهلری إنتشار ایدن اَسْمَاءِ حسنیك هر بر اِسْمَنك فیضِ تجلیسنه بر مظهرِ جامع اولمغه چالیش...

دردنجی میوه: اُی نفس! اهل دنیا، خصوصاً اهل سفاهته، خصوصاً اهل کفره باقوب صوری زینت و آلداتیجی غیر مشروع لذتترینه آلدانوب تقلید ایتمه. چونکه سن اونلری تقلید ایتسهك، اونلر گبی اولامازسك. پك چوق سقوط ایدهكسك. حیوان دخی اولامازسك. چونکه سنك باشكدهکی عقل،

مشعوم بر آلت اولور. سنڭ باشڭی دایما دوڭه جکدر. مثلاً: ناصلکه بر سرای بولونسه، بیوک بر دائره سنده بیوک بر الکتریک لامباسی بولونور. او الکتریکدن تشعب ایتمش و اونڭله باغلی کوچک کوچک الکتریکلر، کوچک منزلره تقسیم ایدیلیمش. شیمدی بریسی او بیوک الکتریک لامباسنڭ دوڭمه سنی چویروب ضیایی قیاتسه، بتون منزلر درین بر قراڭلق ایچنه و بر وحشته دوشر. و باشقه سرایده بیوک الکتریک لامباسیله مربوط اولمیان کوچک الکتریک لامباری، هر منزلده بولونویور. او سرای صاحبی بیوک الکتریک لامباسنڭ دوڭمه سنی چویره رک قیاتسه، سائر منزلرده ایشیکلر بولونه ییلیر. اونڭله ایشینی گوره ییلیر، خیرسزلر استفاده ایده مزلر.

ایشته آی نفسم! برنجی سرای، بر مسلماندر. حضرت پیغمبر علیه الصلاة والسلام، اونڭ قلبنده او بیوک الکتریک لامباسیدر. اگر اونی اونوتسه، **الْمَيَادُ** بالله قلبندن اونی چیقارسه، هیچ بر پیغمبری داها قبول ایده مز. بلکه هیچ بر کمالاتڭ یری روحنده قالاماز، حتّی ربّنی ده طانیماز. ماهیتنده کی بتون منزلر و لطیفه لر، قراڭلغه دوشر و قلبنده مدّش بر تخریبات و وحشت اولویور. عجا بو تخریبات و وحشته مقابل هانگی شیئی قزانوب اُنسیت ایده ییلیرسڭ؟ هانگی منفعتی بولوب او تخریبات ضررینی اونڭله تعمیر ایدرسڭ؟ حالبوکه اُجنیلر، او ایکنجی سرایه بڭزرلر که، حضرت پیغمبر علیه الصلاة والسلامڭ نورینی قلبلرندن چیقارسه لر ده، کندیلرنجه بعض نورلر قالاییلیر ویا قالاییلیر ظن ایدرلر. اونلرڭ معنوی کمالات اخلاقیه لرینه مدار اولاجق حضرت موسی و عیسی علیهما السلامه بر نوع ایمانلری و خالقلرینه بر چشید اعتقادلری قالاییلیر. آی نفس اماره! اگر دیسهڭ: "بن، اُجنی دگل، حیوان اولمق ایسترم." سڭا قاچ دفعه سویله مشدم: "حیوان گبی اولامازسڭ. زیرا قفاڭده کی عقل اولدیغی

ایچون، او عقل گچمش أَلْمَرى و گله جك قورقورلى طوقاديله سنك يوزيگه، گوزيگه، باشكه چارپه رق دوگويور. بر لذت ايچنده ييك أَلْم قاتتيور. حيوان ايسه، أَلْمَسَز گوزل بر لذت أَلْيَر، ذوق ايدر. اويله ايسه، أَوَلَا عقلكى چيقار آت، صوگره حيوان اول. هم ﴿كَأَلَا نَعَامَ بَلْ هُمْ أَصَلُّ﴾ سِيلَلَه تَأْدِينِي گور."

بشنجی میوه: أَى نَفْس! مَكْرَرًا سويله ديگمَز گي؛ إِنْسَان، شَجَرَه خَلْقَتَكْ ميوه سى اولديغندن، ميوه گي أَلْك اوزاق و أَلْك جامع و عمومه باقار و عمومك جهت الوحدتنى ايچنده صاقلار بر قلب چكردگنى طاشييان و يوزى كثرته، فنايه، دنيايه باقان بر مخلوقدر. عبوديت ايسه، اونك يوزيني فنادن بقايه، خلقدن حقّه، كترتن وحدته، منتهدان مبدئه چويرن بر خيط وصلت، ياخود مبدأ و منتها اورته سنده بر نقطه إِيْصَالِدِر. ناصلكه تخم اولاجق قيمتدار بر ميوه ذى شعور، آغاجك أَلْتَنَدَه كى ذى روحلره باقسه، گوزللكنه گوونسه، كنديني اونلرُكْ أَلْرينه آتسه ويا غفلت ايدوب دوشسه، اونلرُكْ أَلْرينه دوشه جك، پارچه لانه جق، عادى بر تك ميوه گي ضايع اولاجق. أَلْگَر او ميوه، نقطه إِيْستِنَادِيْنِي بولسه، ايچنده كى چكردك، بتون آغاجك جهت الوحدتنى طومقله برابر آغاجك بقاسنه و حقيقتك دوامنه واسطه اولاجغنى دوشونه بيلسه، او وقت او تك ميوه ايچنده بر تك چكردك، بر حقيقتِ كَلِيَّه دائمه يه، بر عمرِ باقى ايچنده مظهر اولويور. اويله ده: إِنْسَان، أَلْگَر كثرته طالب كائنات ايچنده بوغولوب دنيانك محبتيه سرسم اولارق فانيلرُكْ تبسملرينه أَلْدَانَسَه، اونلرُكْ قوجاقلرينه آتيلسه، أَلْبَتَه نهايتسز بر خسارته دوشر. هم فنا، هم فاني، هم عدمه دوشر. هم معنًا كنديني إِيْعدام ايدر. أَلْگَر لسانِ قرآندن قلب قولاغيله ايمان درسلىرني ايشيدوب باشنى قالديرسه، وحدته متوجّه اولسه، عبوديتك معراجيله عرشِ كمالاته چيقه بيلير. باقى بر إِنْسَان اولور. أَى نَفْس! مادام حقيقت

بویله در و مادام ملّتِ ابراهیمیه دنسک (عس)، ابراهیم واری ﴿لَا أُحِبُّ الْاُفْلٰهِنَ﴾
دی. و محبوبِ باقی یه یوزیگی چویر و بنم گی شوپله آغلا:

(بوراده کی فارسی بیتلر، اون یدنجی سوزک ایکنجی مقامنده یازیلماقوله بوراده
یازیلما مشدر.)

نورک بکچی

يگرمى بشنجى سوز

معجزاتِ قرآنيہ رسالہ سى

ألدہ قرآن گى بر معجزۂ باقى واركن،
باشقہ برهان آرامق عقلمہ زائد گورونور.
ألدہ قرآن گى بر برهانِ حقيقت واركن،
منكرلرى إلزام ايچون گوكلّمہ ثقلت مى گلير؟

إخطار

(شو سوزك باشنده بش شعله يي يازمق نيّت ايتدك. فقط برنجى شعله نك)
آخىرلنده أسكى حروفاتله طبع ايتمك ايچون غايت سرعتله يازمغه مجبور
اولدق. حتّى بعض گون يگرمى اوتوز صحيفه يي ايكى اوچ ساعت ايچنده
يازيوردق. اونك ايچون اوچ شعله يي إختصارًا، إجمالًا يازهرق ايكى شعله يي ده
شيمديلك ترك ايتدك. بئّا عائد قصورلر و نقصانيتلر و إشكال و خطالره نظر
إنصاف و مسامحه ايله باقمه لريني إخوانلر يزدن بكلرز.)

بو معجزاتِ قرآنيہ رسالہ سنده كى أكثر آيتلر ك هر برى، يا ملحدلر طرفندن
مدار تنقيد اولمش ويا أهل فن طرفندن إعتراضه اوغرامش ويا جنى و إنسى
شيطانلر ك وسوسه و شبهه لرينه معروض اولمش آيتلردر. ايشته بو "يگرمى

بشنجی سوز" اویله بر طرزده او آیتلرک حقیقتلرینی و نکتهلرینی بیان ایتمش که،
 أَهْلُ الْإِحَادِ وَ فَتْکُ قُصُورِ ظُنِّ ایتدکلری نقطهلر إعجازک لمعاتی و بلاغتِ
 قرآنیهنک کمالاتک منشألری اولدیغی، علمی قاعدهلریله إثبات ایدیلمش.
 بولانتی ویرمه مک ایچون اونلرک شبههلری ذکر ایدیلمه دن جوابِ قطعی
 ویریلمش. ﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِي * وَالْجِبَالُ أَوْتَادًا﴾ گبی. یالکز یگرمنجی

سوزک برنجی مقامنده اوچ درت آیتده شبههلری سویلنمش. هم بو معجزاتِ
 قرآنیه رساله سی گرچه غایت مختصر و عجله یازیلمش ایسه ده، فقط علمِ
 بلاغت و علوم عربیه نقطه سنده، عالمره حیرت ویره جک درجده عالمانه و درین
 و قوتلی بر طرزده بیان ایدیلمش. گرچه هر بحثی هر اهلِ دقت تام آکلاماز،
 استفاده ایتمز. فقط او باغچه ده هر کسک اُهمیتلی حصّه سی وار. پک عجله و
 مشوّش حالتلر ایچنده تألیف ایدیلدیگندن إفاده و عباره سنده قصور وار
 اولماسیله برابر علم نقطه سنده چوق اُهمیتلی مسئله لرک حقیقتنی بیان ایتمش.

سعيد النورسی

نورک بکجی

معجزات قرآنیہ رسالہ سی

بسم اللہ الرحمن الرحیم

﴿قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ
لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً﴾

مخزن معجزات و معجزہ کبریٰ احمدیہ (عصم) اولان قرآن حکیم معجز
البیانک حدسز وجوه إعجازندن قرقه یاقین وجوه إعجازیه یی عربی رسالہ لرمده و
عربی رسالۃ النورده و "إشارات الإعجاز" نامنده کی تفسیرمده و گچن شو
یگرمی درت سوزلرده إشارت لر ایتمشنز. شیمدی اونلردن یالکز بش وجهنی بر
درجه بیان و سائر وجوهی ایچلرنده إجمالاً درج ایدهرک و بر مقدمه ایله اونک
تعریف و ماهیتنه إشارت ایدہ جگز.

مقدمه اوچ جزءدر.

برنجی جزء: قرآن نه در؟ تعریفی ناصلدر؟

الجواب: (اون طوقوزنجی سوزده بیان ایدیلدیگی و سائر سوزلرده إثبات
ایدیلدیگی گبی) قرآن، شو کتاب کبیر کائناتک بر ترجمہ ازلیه سی.. و آیات
تکوینیہ یی اوقویان متنوع دیلرینک ترجمان ابدیسی.. و شو عالم غیب و شهادت
کتابک مفسری.. و زمینده و گوکده گیزی اسماء إلهیه نک معنوی خزینہ لرینک
کشافی.. و سطور حادثاتک آلتنده مضمیر حقائقک مفتاحی.. و عالم شهادتده

عالم غيڭ لسانی.. و شو عالم شهادت پرده سی آرقه سنده اولان عالم غیب جهتندن گلن إلتفاتات ابدیه رحمانیه و خطابات اُزلیه سبحانیه نڭ خزینه سی.. و شو اسلامیت عالم معنوی سڭ گونشی، تملی، هندسه سی.. و عوالم اُخروییه نڭ مقدس خریطه سی.. و ذات و صفات و اسماء و شئون إلهیه نڭ قول شارحی، تفسیر واضحی، برهان قاطعی، ترجمان ساطعی.. و شو عالم انسانیت نڭ مربی سی.. و انسانیت کبرا اولان اسلامیت نڭ ماء و ضیاسی.. و نوع بشر نڭ حکمت حقیقیه سی.. و انسانیتی سعادت سؤق ایدن حقیقی مرشدی و هادی سی.. و انسانه هم بر کتاب شریعت، هم بر کتاب دعا، هم بر کتاب حکمت، هم بر کتاب عبودیت، هم بر کتاب أمر و دعوت، هم بر کتاب ذکر، هم بر کتاب فکر، هم بتون انسان نڭ بتون حاجات معنویه سنه مرجع اولاجق چوق کتابلری تضمّن ایدن تڭ، جامع بر کتاب مقدسدر. هم بتون اولیاء و صدیقین و عرفاء و محققین مختلف مشربلرینه و آیری آیری مسلک لرینه، هر برنده کی مشرب نڭ مذاقنه لایق و او مشربی تنویر ایده جڭ و هر بر مسلک نڭ مساقنه موافق و اونی تصویر ایده جڭ برر رساله إبراز ایدن مقدس بر کتبخانه حکمنده بر کتاب سماویدر.

ایکنجی جزء و تتمه تعریف: قرآن، عرش اعظمدن، اسم اعظمدن، هر اسم نڭ مرتبه اعظمندن گلدیگی ایچون، (اون ایکنجی سوزده بیان و اثبات ایدیلدیگی گبی) قرآن، بتون عالم لڭ ربّی اعتباریله الله کلامیدر. هم بتون موجودات نڭ إلهی عنوانیله الله فرمانیدر. هم بتون سماوات و ارض نڭ خالق نامنه بر خطابدر. هم ربوبیت مطلقه جهتنده بر مکالمه در. هم سلطنت عامّه سبحانیه حسابنه بر خطبه اُزلیه در. هم رحمت واسعه محیطه نقطه نظرده بر دفتر إلتفاتات رحمانیه در. هم الوهیت نڭ عظمت حشمتی حیثیتیه، باشلرنده بعضاً

شفره بولونان بر مخابره مجموعه سیدر. هم اِسْمِ اعظمكُ محیطندن نزول ایله عرشِ اعظمكُ بتون محاطنه باقان و تفتیش ایدن حکمت فشان بر کتابِ مقدسدر. و شو سردندر که، "کلام الله" عنوانی کمالِ لیاقتله قرآنه ویریلمش و دائماً ده ویریلیور. قرآنندن سوگره سائر انبیانكُ کتب و صحفلی درجه سی گلیر. سائر نهایتسز کلماتِ إلهیه نكُ ایسه بر قسمی دخی خاص بر إعتبارله، جزئی بر عنوان ایله، خصوصی بر تجلی ایله، جزئی بر اِسْمِ ایله و خاص بر ربوبیت ایله و مخصوص بر سلطنت ایله و خصوصی بر رحمت ایله ظاهر اولان إلهامات صورتنده بر مکالمه در. مَلِك و بشر و حیواناتكُ إلهاملری، کلّیت و خصوصیت إعتباریه چوق مختلفدر.

اوجنجدی جزء: قرآن، عصرلری مختلف بتون انبیانكُ کتبلرینی و مشربلری مختلف بتون اولیانكُ رساله لرینی و مسلکلی مختلف بتون اصفیانكُ اثرلرینی إجمالاً تضمّن ایدن و جهاتِ ستّه سی پارلاق و اوهام و شبهاتكُ ظلماتندن مصفا و نقطهٔ إستنادی، بالیقین وحی سماوی و کلام اُزلی.. و هدفی و غایه سی، بالمشاهده سعادتِ اُبدیه.. ایچی، بالبداهه خالص هدایت.. اوستی، بالضروره أنوارِ ایمان.. آلتی، بعلم الیقین دلیل و برهان.. صاغی، بالتجربه تسلیم قلب و وجدان.. صولی، بعین الیقین تسخیرِ عقل و إذعان... میوه سی، بحقّ الیقین رحمتِ رحمن و دارِ جنان... مقامی و رواجی، بالحدسِ الصادق مقبولِ مَلِك و اِنس و جان بر کتابِ سماویدر.

قرآنكُ تعریفنه دائر اوج جزئنده کی صفتلرکُ هر بری باشقه یرلرده قطعی اثبات ایدیلمش ویا اثبات ایدیه جکدر. دعوامز مجرّد دگل، هر بریسی برهانِ قطعی ایله مبرهندر.

برنجی شعله: بو شعله نڭ اوچ شعاعی وار.

برنجی شعاع: درجهٔ إعجازده بلاغت قرآنیه در. او بلاغت ایسه، نظمك جزالتدن و حسن متانتدن و أسلوبلرینك بداعتدن، غریب و مستحسنلگندن و بیانتك براعتدن، فائق و صفوتدن و معانیسك قوت و حقانیتدن و لفظنك فصاحتدن، سلاستدن تولد ایدن بر بلاغت خارق العاده در كه، بنی آدمك اڭ داهی ادیلرینی، اڭ خارقه خطیلرینی، اڭ متبحر علماسنی معارضه یه دعوت ایدوب پك اوچیوز سنه در میدان اوقویور، اونلر ك طمارلرینه شدتله طوقونویور. معارضه یه دعوت ایتدیگی حالده، كبر و غرورلرندن باشنی سماواته ووران او داهیلر، اوڭا معارضه ایچون آغز آچامایوب كمال ذلتله بوین اگدیلر. ایشته بلاغتنده کی وجه إعجازی ایکی صورتله إشارت ایدرز:

برنجی صورت: إعجازی واردر و موجوددر. چونكه جزيرة العرب أهالیسی او عصرده اکثریت مطلقه إعتباریله اُمی ایدی. اُمیلکلی ایچون مفاخرلرینی و وقوعات تاریخیه لرینی و محاسن أخلاقه یاردیم ایده جك ضروب اُمثاللرینی کتابت یرینه شعر و بلاغت قیدیه محافظه ایدیورلردی. معنیدار بر کلام، شعر و بلاغت جاذبه سیله أسلافدن أخلافه حافظه لرده قالب گیدیوردی. ایشته شو إحتیاج فطری نتیجه سی اولارق او قومك معنوی چارشوی تجارتلرنده اڭ زیاده رواج بولان، فصاحت و بلاغت متاعی ایدی. حتی بر قبيله نڭ بلیغ بر ادیبی، اڭ بیوک بر قهرمان ملیسی گبی ایدی. اڭ زیاده اونڭله إفتخار ایدیورلردی. ایشته إسلامیتدن صوڭره عالمی ذکالریله إداره ایدن او ذکی قوم، شو اڭ رواجلی و مدار إفتخارلری و اوڭا شدت إحتیاجله محتاج اولان بلاغتنده أقوام عالمدن اڭ ایلریده و اڭ یوکسك مرتبه ده ایدیلر. بلاغت، او قدر قیمتدار ایدی كه، بر ادیك بر سوزی ایچون ایکی قوم بیوک محاربه ایدردی و بر سوزیله مصالحه

ایدیورلردی. حتّی اونلرک ایچنده "معلّقاتِ سبعه" نامیله یدی اُدیك یدی قصیده سنی آلتونله کعبه نڭ دیوارینه یازمشلر، اونڭله إفتخار ایدیورلردی. ایشته بویله بر زمانده، بلاغت اُڭ رواجلی اولدیغی بر آنده قرآن معجز البیان نزول ایتدی. ناصلکه زمانِ موسی علیه السلامده سحر و زمانِ عیسی علیه السلامده طب رواجده ایدی. معجزه لرینڭ مهمّی او جنسندن گلدی. ایشته او وقت بلغایِ عربی، اُڭ قیصه بر سوره سنه مقابله یه دعوت ایتدی: ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ﴾ فرمانیله اونلره میدان او قویور. هم دیر که: "ایمان گتیرمزه گز ملعونسڭز. جهنّمه گیره جکسڭز." طمارلرینه شدّله ووریور. غرورلرینی دهشتلی صورتده قیریور. او کبرلی عقللرینی إستخفاف ایدیور. اونلری بدایهٔ إعدام اُبدی ایله و صوڭره ده جهنّمده إعدام اُبدی ایله برابر دنیوی إعدام ایله ده محکوم ایدیور. دیر: "یا معارضه ایدیڭز، یاخود جان و مالڭز هلاکته در."

ایشته اُڭر معارضه ممکن اولسیدی عجا هیچ ممکن می ایدی که، بر ایکی سطرله معارضه ایدوب دعواسنی إبطال ایتمک گبی راحت بر چاره وارکن، اُڭ تهلکه لی، اُڭ مشکلاتلی محاربه طریقی إختیار ایدیلسین؟ اوت او ذکی قوم، او سیاسی ملّت که، بر زمان عالمی، سیاستله اداره ایتدیگی حالده، اُڭ قیصه و راحت و خفیف بر یولی ترک ایتسین؟ اُڭ تهلکه لی و بتون مال و جانی بلایه آتاجق اوزون بر یولی إختیار ایتسین، هیچ قابل میدر؟ چونکه بر اُدیپلری، بر قاچ حروفاتله معارضه ایده بیلسه ایدی؛ قرآن، دعواسندن واز گچردی. اونلر ده مادّی و معنوی هلاکتدن قورتولورلردی. حالبوکه محاربه گبی دهشتلی، اوزون بر یولی إختیار ایتدیلر. دیمک، معارضهٔ بِالْحُرُوف ممکن دگلدی، محالیدی. اونڭ ایچون محاربهٔ بِالسِّیُوفه مجبور اولدیلر.

هم قرآنی تنظیر ایتمک، تقلیدینی یایمق ایچون غایت شدتلی ایکی سبب واردی. بریسی؛ دشمنک حرص معارضه‌سی. دیگرگی؛ دوستلرینک شوق تقلیدیدر که، شو ایکی سائق شدید آلتنده میلیونلر عربی کتابلر یازیلماش که هیچ بریسی اوڭا بگزه‌مز. عالم اولسون، عامی اولسون هر کیم اوڭا و اونلره باقسه قطعیا دییه‌جک که: "قرآن، بونلره بگزه‌مز. هیچ بریسی اوئی تنظیر ایده‌مز." شو حالده، یا قرآن بتوننک آلتنده‌در. بو ایسه، بتون دوست و دشمنک إتفاقیله بطلالدر، محالدر. ویا قرآن، او یازیلان عموم کتابلرک فوئنده‌در.

اگر دیسه‌ک ناصل بیلیورز که، کیمسه معارضه‌یه تشبث ایتدی؟ کیمسه کندینه گووه‌نه‌مدی می که، میدان چیقسن؟ بربرینک یاردیمی ده می فائده ایتدی؟

الجواب: اگر معارضه ممکن اولسیدی، علی کلّ حال قطعی تشبث ایدیله‌جکدی. چونکه عزّت و ناموس مسئله‌سی، جان و مال تهلکه‌سی واردی. اگر تشبث ایدیلسه ایدی، علی کلّ حال قطعی طرفدار پک چوق بولونه‌جقدی. چونکه حقّه معارض و معنّد دائما کثرتلی ایدی. اگر طرفدار بولسه ایدی، علی کلّ حال إشتهار بولاجقدی. چونکه کوچک بر مجادله، بشرک نظر إستغرابی جلب ایدوب دستانلرده إشتهار ایدر. شویله عجیب بر مجادله و وقوعات ایسه گیزی قالاماز. اسلامیت علیهنده تا اُک چرکین و اُک شنیع شیلره قدر نقل ایدیلیر، مشهور اولور. حالبوکه معارضه‌یه دائر مسیلمه کذابک بر ایکی فقره‌سندن باشقه نقل ایدیلمه‌مش. او مسیلمه‌ده چندان بلاغت وارمش. فقط حدسز بر حسن جماله مالک اولان بیان قرآنه نسبت ایدیلدیگی ایچون، اونک سوزلری هذیان صورتنده تاریخلره گچمشدر. ایشته

قرآنك بلاغتده کی إعجاز، قطعیاً ایکی کرّه ایکی درت ایدر گبی موجوددر که، ایش بویله اولویور.

ایکنجی صورت: بلاغتده کی إعجاز قرآنینک حکمتی بش نقطهده بیان ایده جگز.

برنجی نقطه: قرآنك نظمده بر جزالت خارقه وار. او نظمده کی جزالت و متانتی، "إشارات الإعجاز" باشند آشاهی یه قدر بو جزالت نظمیه یی بیان ایدر. ساعتك ثانیه، دقیقه، ساعتی صایان و بربرینك نظامی تکمیل ایدن نه ایسه، قرآن حکیمك هر بر جملهده کی، هیئاتنده کی نظم و کلمه لرنده کی نظام و جمله لرك بربرینه قارشی مناسباتنده کی إنتظامی اویله بر طرزده "إشارات الإعجاز" ده آخرینه قدر بیان ایدیلمشدر. کیم ایسترسه اوڭا باقه بیلیر و بو نظمده کی جزالت خارقه یی بو صورتده گوره بیلیر. یالڭز بر ایکی مثال، بر جمله نك هیئاتنده کی نظمی گوسترمك ایچون ذکر ایده جگز.

مثلاً: ﴿وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ بو جملهده، عذابی دهشتلی گوسترمك ایچون اڭ آزینك شدتله تأثیرینی گوسترمکله گوسترمك ایستر. دیمك تقلیلی إفاده ایده جك جمله نك بتون هیئتلی ده بو تقلیله باقوب اوڭا قوت ویره جك. ایشته ﴿لَئِنْ﴾ لفظی، تشکیکدر. شك، قلتیه باقار. ﴿مَسَّ﴾ لفظی، آزیجق طوقونمقدر. ینه قلتی إفاده ایدر. ﴿نَفْحَةٌ﴾ لفظی ماده سی، بر قوقوجق اولوب قلتی إفاده ایتدیگی گبی، صیغه سی بره دلالت ایدر. مصدر مرّه تعبیر صرفیه سنده بریجك دیمکدر، قلتی إفاده ایدر. ﴿نَفْحَةٌ﴾ ده کی تنوین تنکیری، تقلیلی ایچوندر که، او قدر کوچك که، بیلینه میور دیمکدر. ﴿مِنْ﴾ لفظی،

تبعيض ایچوندر، بر پارچه دیمکدر. قَلَّتْ إفاده ایدر. **﴿عَذَابٍ﴾** لفظی؛ نکال، عقابه نسبةً خفیف بر نوع جزادر که، قَلَّتْ إشارت ایدر. **﴿رَبِّكَ﴾** لفظی؛ قَهَّار، جَبَّار، منتقمه بدل ینه شفقتی إحساس ایتمکله قَلَّتْ إشارت ایدیور. ایشته بو قدر قَلَّتْده کی بر پارچه عذاب بویله تأثیرلی ایسه، عقابِ إلهی نه قدر دهشتلی اولور قیاس ایده بیلیرسکیز دییه إفاده ایدر. ایشته شو جملهده کوچک هیئتله ناصل بربرینه باقوب یاردیم ایدر. مقصدِ کلّی، هر بری کندی لسانيله تقویه ایدر. شو مثال بر درجه لفظ و مقصده باقار.

ایکنجی مثال: **﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾** شو جمله نك هیئاتی، صدقه نك شرائط قبولنك بشنه إشارت ایدر:

برنجی شرط: صدقه یه محتاج اولماق درجهده صدقه ویرمک که، **﴿وَمِمَّا﴾** لفظنده کی **﴿مِنْ﴾** تبعیض ایله او شرطی إفاده ایدر.

ایکنجی شرط: علی دن آلوب ولی یه ویرمک دگل، بلکه کندی مالندن ویرمکدر. شو شرطی **﴿رَزَقْنَاهُمْ﴾** لفظی إفاده ایدیور. "سزه رزق اولاندن ویریگز" دیمکدر.

اوچنجی شرط: منت ایتمه مکدر. شو شرطه **﴿رَزَقْنَا﴾** ده کی **﴿نَا﴾** لفظی إشارت ایدر. یعنی "بن سزه رزقی ویریورم. بنم مالمدن بنم عبدیمه ویرمکده منتکیز یوقدر."

دردنجی شرط: اوپله آدمه ویره سڅ که، نفقه سنه صرف ایتسین. یوقسه سفاهته صرف ایدنلره صدقه مقبول اولماز. شو شرطه ﴿يُنْفِقُونَ﴾ لفظی إشارت ایدیور.

بشنجی شرط: اللہ نامنہ ویرمکدر که، ﴿رَزَقْنَاهُمْ﴾ إفاده اییدیور. یعنی "مال بنمدر، بنم نامله ویرملیسگز."

شو شرطلرله برابر بر توسیع ده وار. یعنی: صدقه ناصل مال ایله اولور. علم ایله دخی اولور. قَوْل ایله، فعل ایله، نصیحت ایله ده اولویور. ایشته شو أقسامه

﴿مِمَّا﴾ لفظنده کی ﴿مَا﴾ عمومیتیه إشارت ایدیور. هم شو جمله ده بِالذَّاتِ إشارت ایدیور. چونکه مطلقدر، عمومی إفاده ایدر. ایشته صدقه یی إفاده ایدن شو قیصه حق جمله ده، بش شرط ایله برابر گنیش بر دائره سنی عقله إحسان ایدیور. هیئتیه إحساس ایدیور. ایشته هیئته بویله پك چوق نظمدر وار. کلماتك دخی بربرینه قارشی، عیناً گنیش بویله بر دائره نظمیه سی وار.

صوگره کلامرک ده، مثلا: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ ده آلتی جمله وار. اوچی مثبت، اوچی منفی. آلتی مرتبۀ توحیدی اثبات ایتمکله برابر شرک آلتی أنواعی رد ایدر. هر بر جمله سی اوته کی جمله لره هم دلیل اولور، هم نتیجه اولور. چونکه هر بر جمله ناک ایکی معناسی وار. بر معنا ایله نتیجه اولور، بر معنا ایله ده دلیل اولور. دیمک سورۀ إخلاصده اوتوز سورۀ إخلاص قدر، منتظم، بربرینی اثبات ایدر دلیللردن مرکب سورهلر واردر. مثلا:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ صَمَدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُدْخِلُ مَا يَشَاءُ فِي مِثْقَالِ ذَرَّةٍ وَلَا يُخْرِجُ مِنْهَا شَيْئًا وَلَا يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

هم: ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ لِأَنَّهُ لَمْ يُولَدْ لِأَنَّهُ صَمَدٌ لِأَنَّهُ أَحَدٌ لِأَنَّهُ هُوَ اللَّهُ﴾ هم: ﴿هُوَ اللَّهُ فَهُوَ أَحَدٌ فَهُوَ صَمَدٌ فَإِذَا لَمْ يَلِدْ فَإِذَا لَمْ يُولَدْ فَإِذَا لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ داها سن بوڭا گوره قیاس ایت...

مثلا: ﴿الْمَرْءُ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾ شو درت جمله نڭ هر بریسنڭ ایکی معناسی وار. بر معنا ایله اوته کی جمله لره دلیلدر. دیگر معنا ایله اونلره نتیجه در. اون آلتی مناسبت خط لرندن بر نقشِ نظمیی إعجازی حاصل اولور. "إشارات الإعجاز" ده او یله بر طرزده بیان ایدیلمش که، بر نقشِ نظمیی إعجازی تشکیل ایدر. اون اوچنجی سوزده بیان ایدیلدیگی گبی، گویا اکثر آیات قرآنیه نڭ هر بریسی اکثر آیات نڭ هر بریسنه باقار بر گوزی و ناظر بر یوزی واردر که، اونلره مناسبات نڭ خطوط معنویه سنی اوزاتیور. برر نقشِ إعجازی نسج ایدیور. ایشته "إشارات الإعجاز" باشدن آشاغی یه قدر بو جزالتِ نظمیه یی شرح ایتمشدر.

ایکنجی نقطه: معناسنده کی بلاغتِ خارقه در. اون اوچنجی سوزده بیان اولونان شو مثاله باق: مثلا: ﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ آیتنده کی بلاغتِ معنویه یی ذوق ایتمک ایسترسه نڭ، کندینی نور قرآندن اول عصر جاهلیتده، صحرای بدوینده فرض ایت که، هر شی ظلمتِ جهل و غفلت آلتنده پرده جمود طبیعتیه صاریلمش اولدیغی بر آنده قرآن نڭ لسانِ سماویسندن ﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ویاخود ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ﴾ گبی آیتلری ایشیت، باق! ناصلکه،

او ئولمیش ویا یاتمش اولان موجوداتِ عالم ﴿سَبِّحْ تَسْبِیْحُ﴾ صداسیله ایشیدنلرک
 ذهنده ناصل دیریلیورلر، هشیار اولویورلر، قیام ایدوب ذکر ایدیورلر. و او
 قراکلتی گوک یوزنده برر جامد آتش پاره اولان ییلدیزلر و یرده پریشان مخلوقات،
 ﴿تَسْبِیْحُ﴾ صیحه سیله و نوریه ایشیدنک نظرنده گوک یوزی بر آغز، بتون ییلدیزلر
 برر کلمه حکمت نما و برر نور حقیقت ادا و کُرّه ارض بر باش و برّ و بحر، برر
 لسان و بتون حیوانلر و نباتلر برر کلمه تسبیح فشان صورتنده عرض دیدار
 ایدر. مثلاً: اون بشنجدی سوزده اثبات ایدیلن شو مثاله باق:

﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿١﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢﴾ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤﴾ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ﴾

آیتلرینی دیکله باق که، نه دیور؟ دیور که: "ای عجز و حقارتی ایچنده
 مغرور و متمرد و ضعف و فقری ایچنده سرکش و معند اولان انس و جن!
 آمرلیمه اطاعت ایتمزسه کز هایدی الکزدن گلیرسه حدود ملکمدن چیقیکز!
 ناصل جسارت ایدرسکز که، اويله بر سلطانک آمرلینه قارشی گلیرسکز؛
 ییلدیزلر، آیلر، گونشدر، آمربر نفرلی گبی آمرلینه اطاعت ایدرلر. هم طغیانکزله
 اويله بر حاکم ذو الجلاله قارشی مبارزه ایدیورسکز که، اويله عظمتلی مطیع
 عسکرلی وار. فرضا شیطانلریکز طایانه بیلسه لر، اونلری طاغ گبی گله لرله رجم
 ایده بیلیرلر. هم کفرانکزله اويله بر مالک ذو الجلالک مملکتنده عصیان
 ایدیورسکز که، جنودندن اويله لری وار، دگل سزک گبی کوچک عاجز مخلوقلر،
 بلکه فرض محال اولارق طاغ و ارض بیوکلگنده برر عدو کافر اولسیدیکز،

بولملشر که، اولنرجه شو مقطّعات کندی باشیله غایت پارلاق بر معجزه در. اولنرک اُسراینه اهل اولمادیغمز، هم عمومه گوز گوره جک درجه ده اثبات ایده مدیگمز ایچون او قپوی آچامیز. یالکز "إشارات الإعجاز" ده شونلره دائر بیان اولونان بش آلتی لمعه إعجازه حواله ایتمکه إکتفا ایدیورز.

شیمدی، اُسالیب قرآنییه **سوره** إعتباریله، **مقصد** إعتباریله، **آیات و کلام و کلمه** إعتباریله برر إشارت ایده جگزر. مثلاً:

سوره ﴿عَم﴾ یه دقت ایدیلسه اوپله بر اُسلوب بدیع ایله آخرتی، حشری، جنت و جهنّمک احوالی اوپله بر طرزده گوستریور که؛ شو دنیاده کی افعال إلهیه یی، آثار ربّانییه یی او احوال اُخروییه برر برر باقار اثبات ایدر گی قلبی إقناع ایدر. شو سوره ده کی اُسلوبک ایضاحی اوزون اولدیغندن یالکز بر ایکی نقطه سنه إشارت ایدرز. شوپله که:

شو سوره نك باشنده قیامت گونی اثبات ایچون دیر: "سزه زمینی گوزل سريلمش بر بشيك؛ طاغلی خانه گزه و حیات گزه دفینه لی دیرک، خزینه لی قازیق؛ سزی بربرینی سور، اُنسیت ایدر چیفت؛ گیجه یی خواب راحت گزه اورتو؛ گوندوزی میدان معیشت؛ گونشی ایشیق ویریجی، ایصیندیریجی بر لامبا؛ بلوطلی آب حیات چشمه سی گی اوندن صوبی آقیتدم. بسیط بر صودن بتون اُرزاق گزی طاشیان بتون چیچکلی، میوه لی مختلف اُشیای قولای و آز بر زمانده ایجاد ایدرز. اوپله ایسه، یوم فصل اولان قیامت سزی بکله یور. او گونی گتیرمک بزه آغیر گله مز. "ایشته بوندن صوگره قیامتده طاغلرک طاغیلماسی، سماواتک پارچه لانمسی، جهنّمک حاضر لانمسی و جنت اهلنه باغ و بوستان ویرمسنی گیزی بر صورتده اثباتلرینه إشارت ایدر. معنأ دیر: "مادام گوزیکز اوکنده طاغ و

زمینده شو ایشلری یاپار. آخرتده دخی بونلره بکزر ایشلری یاپار. "دیمک سورهنک باشنده کی "طاغ"، قیامتده کی طاغلرک حالنه باقار و باغ ایسه، آخرده و آخرتده کی حدیقهیه و باغه باقار. ایشته سائر نقطه‌لری بوکا قیاس ایت، نه قدر گوزل و عالی بر اسلوبی وار، گور.

مثلاً: ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ

تَشَاءُ﴾ **تَشَاءُ** إلى آخر... اويله بر اُسلوبِ عالیده بنی بشرده کی شئوناتِ إلهیهی و گیجه و گوندوزک دوراننده کی تجلیاتِ إلهیهی و سنه‌نک موسملرنده اولان تصرفاتِ ربّانییهی و یر یوزنده حیات ممت، حشر و نشرِ دنیویه‌ده کی إجراءاتِ ربّانییهی اويله بر علوی اُسلوب ايله بیان ایدر که، اهلِ دَقّتْ عقللرینی تسخیر ایدر. پارلاق و علوی کنیش اسلوبی، آز دَقّت ايله گوروندیگی ایچون شیمدیلک او خزینه‌ی آچمیه جغز.

مثلاً: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۖ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۖ وَإِذَا الْأَرْضُ

مُدَّتْ ۖ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۖ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾ **مُدَّتْ ۖ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۖ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ** گوک و زمینک جنابِ حَقّْ آمرینه قارشی درجهٔ إنقیاد و إطاعتلرینی شويله عالی بر اُسلوب ايله بیان ایدر که: ناصل بر قوماندانِ أعظم، مجاهده و مانوره و أخذِ عسکر شُعبه‌لری گبی مجاهده‌یه لازم ایشلر ایچون ایکی دائره‌ی تشکیل ایدوب آچمش. او مجاهده، او معامله ایشی بیتدکدن صوگره او ایکی دائره‌ی باشقه ایشلرده قوللانمق و تبدیل ایدهرک إستعمال ایتمک ایچون او قوماندانِ أعظم او ایکی دائره‌یه متوجّه اولور. او دائره‌لر، هر بریسی خدمه‌لری لسانيله ویا نطقه گلوب کندی لسانيله دیر که: "أی قوماندانم! بر پارچه مهلت ویر که، اُسکی ایشلرک اوفاق تفک‌لرینی، پیرتی میرتیلرینی تمیزلویوب طیشاری آتایم، صوگره تشریف

ایدیگز. ایشته آتوب سنځ آمریځه حاضر طور ییورز. بیورځ نه یاپارسه ځز یاپیځز. سنځ آمریځه منقادز. سنځ یاپیدیځ ایشلر بتون حق، گوزل، مصلحتدر. "اویله ده: سماوات و أرض، بویله ایکی دائره تکلیف و تجربه و امتحان ایچون آچیلمشدر. مدت بیتدکدن صوځره سماوات و أرض، دائره تکلیفه عائد اشیایی آمر اهلپله برطرف ایدر. دیرلر: "یا ربنا! بیورځ، نه ایچون بزى استخدام ایدرسهځ ایت. حقمر سځا إطاعتدر. هر یاپیدیځ شی ده حقدر. "ایشته، جمله لرنده کی اُسلوبځ حشمتنه باق، دقت ایت.

هم مثلاً: ﴿يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَ كِ وَيَا سَمَاءُ اقْلَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾

ایشته شو آیتځ بحر بلاغتندن بر قطریه اشارت ایچون بر اُسلوبنی بر تمثیل آیینه سنده گوستره جگزر. ناصل بر حرب عمومیده بر قوماندان، ظفردن صوځره آتش ایدن بر اوردوسنه "آتش کس!" و هجوم ایدن دیگر بر اوردوسنه "طور!" دیر، آمر ایدر. او آنده آتش کسلیلر، هجوم طورور. "ایش بیتدی، استیلا ایتدک. بایراغمز دشمنځ مرکز لرنده یوکسک قلعه لریځ باشنده دیکیلدی. اُسفل السافلینه گیدن او ادبسر ظالملر جزالریځ بولدیلر. "دیر.

عیناً اویله ده: پادشاه بی مثال، قوم نوحځ محوی ایچون سماوات و أرضه آمر ویرمش. وظیفه لریځ یاپدقندن صوځره فرمان ایدیور: آی أرض! صویځی یوت. آی سما! طور، ایشځ بیتدی. صو چکیلدی. طاغځ باشنده مأمور اهلپځ چادیر وظیفه سنی گورن گمیسی قورولدی. ظالملر جزالریځ بولدیلر. ایشته شو اُسلوبځ علویتنه باق. "زمین و گوځ ایکی مطیع عسکر گی آمر دیځلر، إطاعت ایدرلر" دیور. ایشته شو اُسلوب اشارت ایدر که، انسانځ عصیانندن کائنات قیزیور.

سماوات و أرض حدّته گلیورلر. و شو إشارتله دیر که: "یر و گوک ایکی مطیع
عسکر گبی أمرلینه باقان بر ذاته عصیان ایدیلمز، ایدیلمه ملی." دهشتلی بر
زجری إفاده ایدر. ایشته طوفان گبی بر حادثه عمومیه بی بتون نتائجیله،
حقائقیه بر قاچ جمله ده ایجازلی، إعجازلی، جمالی، إجماللی بر طرزده بیان ایدر.
شو دکرک سائر قطره لرینی شو قطره یه قیاس ایت.

شیمدی کلمه لرک پنجره سیله گوستردیگی اسلوبه باق. مثلاً: ﴿وَالْقَمَرَ

قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ﴾ ده کی ﴿كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ﴾

کلمه سنه باق، نه قدر لطیف بر اسلوبی گوستریور. شویله که: قمرک بر منزلی
وار که، ثریّا ییلدیزلرینک دائره سیدر. قمری، هلال وقتنده خرمانک اُسکیمش
بیاض بر دالنه تشبیه ایدر. شو تشبیه ایله سمانک یشیل پرده سی آرقه سنده گویا
بر آغاج بولونویور که بیاض، سیوری، نورانی بر دالی، پرده بی بیرتوب باشنی
چیقاروب، ثریّا او دالک بر صالحیمی گبی و سائر ییلدیزلر او گیزی خلقت
آغاجنک برر منور میوه سی اولارق ایشیدنک خیالی اولان گوزینه گوسترمکله؛
مدار معیشتلرینک اُک مهمّی خرما آغاجی اولان صحرائشینلرک نظرنده نه قدر
مناسب، گوزل، لطیف، علوی بر اُسلوب إفاده اولدیغنی ذوقک وارسه
آگلارسک.

مثلاً: اون طوقوزنجی سوزک آخرنده إثبات ایدیلدیگی گبی، ﴿وَالشَّمْسُ

تَجْرِي لِـمُسْتَقَرٍّ لَهَا﴾ ده کی ﴿تَجْرِي﴾ کلمه سی شویله بر اُسلوب عالی یه پنجره

آچار. شویله که: ﴿تَجْرِي﴾ لفظیله یعنی: "گونش دونر" تعبیریه قیش و یاز،
گیجه و گوندوزک دوراننده کی منتظم تصرفات قدرت إلهیه بی إخطار ایله

صانعك عظمتی افهام ایدر. و او موسملرك صحیفه لرنده قلم قدرتك یازدیغی مکتوبات صمدانیه نظری چویرر، خالق ذو الجلالك حکمتی اعلام ایدر.

﴿وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا﴾ یعنی، لامبا تعبیریله شویله بر اسلوبه پنجره آچار

که: شو عالم بر سرای و ایچنده اولان اشیا ایسه إنسانه و ذی حیاته إحضار ایدیلیمش مزینات و مطعومات و لوازمات اولدیغی و گونش دخی مسخر بر مومدار اولدیغی إخطار ایله، صانعك حشمتی و خالقك إحسانی افهام ایدرک توحیده بر دلیل گوسترر که؛ مشرکلك اڤ مهم، اڤ پارلاق معبود ظن ایتدکلی گونش، مسخر بر لامبا، جامد بر مخلوقدر. دیمك ﴿سِرَاج﴾ تعبیرنده خالقك عظمت ربوبیتنده کی رحمتی إخطار ایدر. رحمتك وسعتنده کی إحسانی افهام ایدر. و او افهامده سلطنتك حشمتنده کی کرمی إحساس ایدر. و بو إحساسده وحدانیتی اعلام ایدر و معنأ دیر: "جامد بر سراج مسخر هیچ بر جهته عبادته لایق اولاماز."

هم جریان ﴿تَجْرِی﴾ تعبیرنده گیجه گوندوزك، قیش و یازك دونه لرنده کی تصرفات منتظمه عجیبه یی إخطار ایدر و او إخطارده، ربوبیتنده منفرد بر صانعك عظمت قدرتنی افهام ایدر. دیمك شمس و قمر نقطه لرندن بشرك ذهنی گیجه و گوندوز، قیش و یاز صحیفه لرینه چویرر و او صحیفه لرده یازیلان حادثاتك سطرلرینه نظر دقتی جلب ایدر. اوت قرآن گونشدن گونش ایچون بحث ایتمه یور. بلکه اوئی ایشیقلا ندیران ذات ایچون بحث ایدیور. هم گونشك إنسانه لزومسز اولان ماهیتندن بحث ایتمه یور. بلکه گونشك وظیفه سندن بحث ایدیور که، صنعت ربانیه نك إنتظامنه بر زبرك و خلقت ربانیه نك نظامنه بر مرکز، هم نقاش ازلینك گیجه گوندوز ایپلریله طوقودیغی اشیاده کی صنعت

ربّانیه‌نڭ إنسجامنه بر مکیک وظیفه‌سنی یاپیور. داها سائر کلماتِ قرآنیه‌یی بونلره قیاس ایده‌بیلیرسڭ. عاداتا بسیط، مألوف برر کلمه ایکن، لطیف معنارلڭ دفينه‌لرینه برر آناختار وظیفه‌سنی گوروپور.

ایشته اکثریتله اُسلوبِ قرآنڭ گچن طرزلرده علوی و پارلاق اولدیغنددر که، بعضًا بر بدوی عرب برر تڭ کلامه مفتون اولور، مسلمان اولمادن سجده‌یه گیدردی. بر بدوی ﴿فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾ کلامنی ایشیتدیگی آنده سجده‌یه گیتدی. اوڭا دیدیلر: "مسلمان می اولدڭ؟" "یوق" دیدی، "بن شو کلامڭ بلاغتنه سجده ایدیورم."

دردنجی نقطه: لفظنده کی فصاحتِ خارقه‌سیدر. اوت قرآن معنا اُسلوبِ بیان جهتیه فوق العاده بلیغ اولدیغی گی، لفظنده غایت سلیس بر فصاحتی واردر. فصاحتڭ قطعی وجودینه، اوصانديرمه‌مسی دلیلدر. و فصاحتڭ حکمتنه، فنّ بیان و معانی‌نڭ داهی علماسنڭ شهادتلی بر برهانِ باهردر. اوت بیڭلر دفعه تکرار ایدیلسه اوصانديرمییور، بلکه لذّت ویریور. کوچک بسیط بر چوجغڭ حافظه‌سنه آغیر گلمییور، حفظ ایده‌بیلیر. اڭ خسته‌لقلی، آز بر سوزدن متأذی اولان بر قولاغه ناخوش گلمییور، خوش گلییور. سکرانده اولانڭ طماغنه شربت گی اولویور. زمزمه قرآن اونڭ قولاغنده و دماغنده، عینًا آغزنده و طماغنده ماء زمزم گی لذت گلییور.

اوصانديرمه‌مسنڭ سرّ حکمتی شودر که: قرآن، قلوبه قوت و غذا و عقوله قوّت و غنادر و روحه ماء و ضیا و نفوسه دواء و شفاء اولدیغندن اوصانديرماز. هر گون اُکمک یهرز، اوصانمیز. فقط اڭ گوزل بر میوه‌یی هر گون ییسه‌ک، اوصانديره‌حق. دیمک قرآن، حق و حقیقت و صدق و هدایت و

خارقه بر فصاحت اولدیغنددر که، اوصاندرمیور، دائما گنجلگنی محافظه ایتدیگی گبی طراوتنی، حلاوتنی ده محافظه ایدیور. حتی قُریشک رؤساسندن مدقق بر بلیغ، مشرکلر طرفندن، قرآنی دیکله مک ایچون گیتمش. دیکله مش، دونمش، دیمش که: شو کلامک اویله بر حلاوتی و طراوتی وار که، کلام بشره بکزه مز. بن شاعرلری، کاهنلری بیلیورم. بو اونلرک هیچ سوزلرینه بکزه مز. اولسه اولسه اُتباعمزی قاندرمق ایچون سحر دیمه لی یز. "ایشته قرآن حکیمک اُک معنّد دشمنلری بیله فصاحتندن حیران اولیورلر.

قرآن حکیمک آیتلرنده، کلاملرنده، جمله لرنده فصاحتک اُسابانی ایضاح چوق اوزون گیدر. اونک ایچون سوزی قیصه کسوب یالکز نمونه اولارق بر آیتده کی حروف هجائیهنک وضعیتیله حاصل اولان بر سلاست و فصاحت لفظیه ی و او وضعیتدن پارلایان بر لمعه إعجازی گوستره جکز. ایشه:

﴿ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُم مِّن بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَى طَآئِفَةً مِّنْكُمْ...إِلَى آخِرِهِ﴾

ایشته شو آیتده بتون حروف هجا موجوددر. باق که، ثقیل، آغیر بتون اقسام حروف برابر اولدیغی حالده سلاستی بوزمامش. بلکه بر رونق و مختلف تللدن متناسب، متساند بر نغمه فصاحت قاتمش. هم شو لمعه إعجازه دقت ایت که، حروف هجادن (یا) ایله (ألف) اُک خفیف و بربرینه قلب اولدیغی ایچون ایکی قارداش گبی هر بریسی یگرمی بر کرّه تکراری وار. (میم) ایله (نون) (حاشیه) بربرینک قارداشی و بربرینک برینه گچدیگی ایچون هر بریسی اوتوز اوچر دفعه ذکر ایدیلیمشدر. (ص س ش) مخرججه، صفتجه، صوتجه قارداش اولدقلری ایچون هر بری اوچ دفعه، (ع غ) قارداش اولدقلری حالده (ع) داها خفیف آلتی دفعه، (غ) ثقلتی ایچون یاریسی اولارق اوچ دفعه ذکر ایدیلیمشدر.

(ط ظ ذ ز) مخرججه، صفتجه، سسجه قارداش اولدقلری ایچون هر بریسی ایکیشر دفعه، (ل) و (ألف) ایله برابر ایکیسی (لا) صورتنده إتحاد ایتدکلری و (ألف) (لا) صورتنده حصّه سی (لام) کڭ یاریسیدر. اونک ایچون (ل) قرق ایکی دفعه، (ألف) اونک یاریسی اولارق یگرمی بر دفعه ذکر ایدیلمشدر. (همزه) (ها) ایله مخرججه قارداش اولدقلری ایچون همزه (حاشیه) اون اوچ، (ها) بر درجه داها خفیف اولدیغی ایچون اون درت دفعه، (ق ف ک) قارداش اولدقلری ایچون (قاف) کڭ بر نقطه سی فضله اولدیغی ایچون (ق) اون، (ف) طوقوز، (ک) طوقوز. (ب) طوقوز، (ت) اون ایکی، (تا) نک درجه سی اوچ اولدیغی ایچون اون ایکی دفعه ذکر ایدیلمشدر. (ر) (لام) کڭ قارداشیدر. فقط أبجد حسابیله (ر) ایکی یوز، (ل) اوتوزدر. آلتی درجه یوقاری چیقدیغی ایچون آلتی درجه آشاغی دوشمشدر. هم (ر) تلفّطجه تکرر ایتدیگندن ثقیل اولوب یالکز آلتی دفعه ذکر ایدیلمشدر. (خ ح ث ض) ثقلتلری و بعض جهات مناسبات ایچون برر دفعه ذکر ایدیلمشدر. (و) (ها) دن و (همزه) دن داها خفیف و (یا) دن و (ألف) دن داها ثقیل اولدیغی ایچون اون یدی دفعه، ثقیل همزه دن درت درجه یوقاری، خفیف ألفدن درت درجه آشاغی ذکر ایدیلمشدر.

ایشته شو حروفک بو ذکرنده خارق العاده بو وضعیت منتظمه ایله و او مناسبت خفیه ایله و او گوزل إنتظام و او دقیق و اینجه نظم و انسجام ایله ایکی کرّه ایکی درت ایدر درجه ده گوسترر که؛ بشر فکرینک حدی دگل که، شونی یاپایلسین. تصادف ایسه محالدر که، اوکّا قاریشسین. ایشه شو وضعیت حروفده کی إنتظام عجیب و نظام غریب، سلاست و فصاحت لفظیه مدار

(حاشیه): همزه، ملفوظ و غیر ملفوظ یگرمی بشدر و همزه نک ساکن قارداشی ألفدن اوچ درجه یوقاریدر. زیرا حرکه اوچدر.

اولدیغی گبی، داها گیزی چوق حکمتلری بولونه بیلیر. مادام حروفاتنده بویله إنتظام گوزه تلمش. البته کلمه لرنده، جمله لرنده، معنارنده اویله أسرارلی بر إنتظام، اویله أنوارلی بر إنسجام گوزه تلمش که، گوز گورسه "ما شاء الله"، عقل آکلاسه "بارک الله" دییه جک.

بشنجی نقطه: بیاننده کی براعتدر. یعنی، تفوق و متانت و حشمتدر. ناصلکه نظمده جزالت، لفظنده فصاحت، معناسنده بلاغت، أسلوبنده بداعت وار. بیاننده دخی فائق بر براعت واردر. اوت ترغیب و ترهیب، مدح و ذم، اثبات و إرشاد، إفحام و إفهام گبی بتون أقسام کلامیه ده و طبقات خطابیه ده بیانات قرآنیه اُک یوکسک مرتبه ده در.

مثلا: مقام ترغیب و تشویقده حدسز مثالرندن، مثلا سورة ﴿هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ﴾ ده بیاناتی، (حاشیه) آب کوثر گبی خوش، سلسبیل چشمه سی گبی سلاستله آقار، جنت میوه لری گبی طاتلی، حوری لباسی گبی گوزلدر.

مقام ترهیب و تهدیدده پک چوق مثالرندن مثلا: ﴿هَلْ أَتَىكَ حَدِيثُ الْفَاشِيَةِ﴾ سوره سنک باشنده بیانات قرآنیه اهل ضلالتک صماخنده قاینایان رصاص گبی، دماغنده یاقان آتش گبی، طماغنده یانان زقوم گبی، یوزنده صالديران جهنم گبی، معده سنده آجی، تیکنلی ضریع گبی تأثیر ایدر. اوت بر ذاتک تهدیدینی گوسترن جهنم گبی بر عذاب مأموری، ئوفکه سندن و غیظندن پارچه لایمق وضعیتنی آلماسی و ﴿تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ﴾ سویله مسی، سویلتمسی، او ذاتک ترهیبی نه درجه دهشتلی اولدیغنی گوسترر.

مقام مدحک بیگلر مثاللرندن، باشنده ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ اولان بش سورهده بیانات قرآنیه گونش گبی پارلاق، (حاشیه) ییلدیز گبی زینتلی، سماوات و زمین گبی حشمتلی، ملککر گبی سومیلی، دنیاده یاورولره رحمت گبی شفقتلی، آخرتده جنت گبی گوزلدر.

مقام ذم و زجرده بیگلر مثاللرندن مثلاً: ﴿أَيُّبُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا﴾ آیتنده ذمی آلتی درجه ذم ایدر. غیبتدن آلتی درجه شدتله زجر ایدر. شوپله که: معلومدر: آیتک باشنده کی همزه، صورمق (آیا) معناسنده در. او صورمق معناسی، صوگی آیتک بتون کلمه لرینه گیرر. ایشته برنجی همزه ایله دیر: آیا، سؤال و جواب محلی اولان عقلکز یوق می که، بو درجه چرکین بر شیئی آکلامیور؟ ایکنجیسی: ﴿يُحِبُّ﴾ لفظی ایله دیر: آیا، سومک، نفرت ایتمک محلی اولان قلبکز بوزولمش می که، اُک منفور بر ایشی سور؟ اوچنجیسی: ﴿أَحَدُكُمْ﴾ کلمه سیله دیر: جماعتدن حیاتی آلان حیات اجتماعیه و مدنیتکز نه اولمش که، بویله حیاتکزی زهرلین بر عملی قبول ایدر؟ دردنجیسی: ﴿أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ﴾ کلامیله دیر: انسانیتکز نه اولمش که، بویله جاناوارجه سنه آرقداشی دیشله پارچه لامای یاپیورسکز؟ بشنجیسی: ﴿أَخِيهِ﴾ کلمه سیله دیر: هیچ رقت جنسیه کز، هیچ صلّه رحمکز یوق می که، بویله چوق جهتلرله قارداشکز اولان بر مظلومک شخص معنویسنی انصافسزجه دیشله یورسکز؟ هیچ عقلکز یوق می که، کندی اعضاکزی کندی دیشکزله دیوانه گبی ایصیریورسکز؟ آلتنجیسی: ﴿مَيْتًا﴾ کلامیله دیر: وجدانکز نرهده؟ فطرتکز بوزولمش می که، اُک محترم بر حالده بر قارداشنه قارشی، اتنی ییمک گبی

أَكْ مُسْتَكْرَه بَر ایش یاپیلیور؟ دیمك ذمّ و غیبت، عقلاً، قلباً و إنسانیه و وجداناً و فطره و عصبیه و ملیّه مذمومدر. ایشته باق! ناصلکه شو آیت، ایجازکارانه آلتی مرتبه ذمی ذمّ ایتمکله إعجازکارانه آلتی درجه او جُرمَدن زجر ایدر.

مقامِ إثباتده بیگلر مثاللرندن مثلاً: ﴿فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي

الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ده حشری إثبات و إستبعادی إزاله ایچون اوپله بر طرزده بیان ایدر که، فوقنده إثبات اولاماز. شویله که: اوننجی سوزك طوقوزنجی حقیقتنده، یگرمی ایکنجی سوزك آلتنجی لمعه سنده إثبات و ایضاح ایدیلدیگی گبی؛ هر بهار موسمنده إحيای اَرْض کیفیتنده اوچ یوز بیك طرزده حشرك نمونه لرینی نهایت درجهده گرفت، بربرینه قاریشدیردیغی حالده نهایت درجهده إنتظام و تمییز ایله نظر بشره گوستریور که؛ بونلری بویله یاپان ذاته، حشر و قیامت آغیر اولاماز، دیر. هم زمينك صحیفه سنده یوز بیگلر أنواعی، برابر بربری ایچنده قلم قدرتیله خطاسز، قصورسز یازمق؛ بر تك واحد اُحدك سگه سی اولدیغندن، شو آیتله گونش گبی وحدانیتی إثبات ایتمکله برابر، گونشك طلوع و غروبی گبی قولای و قطعی، قیامت و حشری گوسترر. ایشته ﴿كَيْفَ﴾ لفظنده کی کیفیت نقطه سنده شو حقیقتی گوستردیگی گبی، چوق سوره لرده تفصیل ایله ذکر ایدر.

مثلاً: سورهُ ﴿قَ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾ ده اوپله پارلاق و گوزل و شیرین و یوکسك بر بیانله حشری إثبات ایدر که، بهارك گلمسی گبی قطعی بر صورتده قناعت ویرر. ایشته باق: کافرلرک، چورومش کیمیکلرک دیریلیمسني إنکار ایدهرک "بو عجیدر، اولاماز" دیمه لرینه جواباً ﴿أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ

كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ﴾ الخ... ﴿كَذَلِكَ الْخُرُوجُ﴾ يه قدر فرمان ايدييور. بياني صو گي آقييور، ييلديزلر گي پارلايور. قلبه خرما گي هم لذت، هم ذوق ويرييور، هم رزق اولويور.

هم مقام إثباتك اَك لطيف مثاللرندن: ﴿يَسَّ﴾ وَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ﴿ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ دير. يعنى، "حكمتلى قرآنه قَسَم ايدر، سن رسوللردنسك." شو قَسَم إشارت ايدر كه، رسالتك حَقَّتى او درجه يقينى و حقدر كه، حَقَّانيتد ه مقام تعظيم و حرمت ه چيقمش كه، اونكله قَسَم ايديلييور. ايشته شو إشارت ايله دير: "سن رسولسك. چونكه سنك اَلَكْده قرآن وار. قرآن ايسه، حقدر و حَقَّك كلاميدر. چونكه ايچنده حقيقى حكمت، اوستنده سَكَّه إعجاز وار."

هم مقام إثباتك ايجازلى و إعجازلى مثاللرندن شو: ﴿قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ يعنى؛ إنسان دير: "چورومش كميكلرى كيم ديريلتهجك؟" سن دى: "كيم اونلرى بدايةً إنشا ايدوب حيات ويرمش ايسه، او ديريلتهجك." اونجى سوزك طوقوزنجى حقيقتك اوچنجى تمثيلنده تصوير ايديلديگى گي؛ بر ذات، گوز اوكنده بر گونده يگيدن بيوك بر اوردويى تشكيل ايتديگى حالده، برى ديسه: "شو ذات، أفرادى إستراحت ايچون طاغلمش اولان بر طابورى بر بورو ايله طويلار. طابور نظامى آلتنه گتيره بيلير." سن أى إنسان، ديسهك؛ "اينا نام." نه قدر ديوانه جه بر إنكار اولديغنى بيليرسك. عيناً اونك گي هيچدن، يگيدن اوردومثال بتون حيوانات و سائر ذى حياتك طابورمثال جسدلرينى كمال إنتظامله و ميزان حكمتله او بدنلرك ذراتنى و لطائفنى "أَمْرٍ كُنْ فَيَكُونُ" ايله قيد

ایدوب یرلشدیرن و هر قرننده حتی هر بهارده روی زمینده یوز بیگلر اوردومثال ذوی الحیات انواعلرینی، طائفه لرینی ایجاد ایدن بر ذاتِ قدیرِ علیم، طابورمثال بر جسدك نظامی آلتنه گیرمکله بربريله طانیشمش ذراتِ اساسیه و اجزایِ اصلییه یی بر صیحه ایله صورِ إسرائیلک بوروسيله ناصل طویلايه بیلیر؟ إستبعاد صورتنده دینلیر می؟ دینلسه، ابلهجه سنه بر دیوانه لکدر.

مقامِ إرشادده بیاناتِ قرآنیه او درجه مؤثر و رقیقدر و او درجه مونس و شفیقدر که، شوق ایله روحی، ذوق ایله قلبی؛ عقلی مراقله و گوزی یاشله طولدیرر. بیگلر مثالرندن یالکز شو: **﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾** الخ... یگرمنجی سوزك برنجی مقامنده اوچنجدی آیت مبحثنده إثبات و ایضاح ایدیلدیگی گبی، بنی اسرائیله دیر: "موسی علیه السلامك عصاسی گبی بر معجزه سنه قارشی سرت طاش، اون ایکی گوزندن چشمه گبی یاش آقیتدیغی حالده، سزه نه اولمش که، موسی علیه السلامك بتون معجزاتنه قارشی لاقید قالوب؛ گوزیگز قورو، یاشسز، قلبگز قاتی، آتشنسز طورییور؟" او سوزده شو معنایِ إرشادی ایضاح ایدیلدیگی ایچون اورایه حواله ایدهرک بوراده قیصه کسیونم.

مقامِ إفحام و الزامده بیگلر مثالرندن یالکز شو ایکی مثاله باق: برنجی مثال: **﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾** یعنی: "اگر، بر شبهه گز وارسه، سزه یاردم ایده جك، شهادت ایده جك بتون بیوکلریگز و طرفدارلریگز یی چاغیریگز. بر تك سوره سنه بر نظیره یاپیگز." "إشارات الإعجاز" ده ایضاح و إثبات ایدیلدیگی ایچون بوراده یالکز إجمالنه إشارت ایدرز. شویله که: قرآن

معجز البیان دییور: "أی إنس و جن! أکر قرآن، کلامِ إلهی اولدیغنده شبهه گز وارسه، بر بشر کلامی اولدیغنی توهم ایدیورسه گز، هایدی ایشته میدان، گلیگز! سز دخی اوکا محمد الأمين دیدیگگز ذات گبی، اوقومق یازمق بیلمز، قرائت و کتابت گورمه مش بر اُمیدن بو قرآن گبی بر کتاب گتیریگز، یاپدیریگز. بونی یاپامازسه گز، هایدی اُمی اولماسین، اُک مشهور بر اُدیب، بر عالم اولسون. بونی ده یاپامازسه گز، هایدی بر تک اولماسین، بتون بلغاگز، خطباگز، بلکه بتون گچمش بلیغرک گوزل اُثرلرینی و بتون گله جک اُدیلرک یاردیملرینی و اِلهریکزک همتلرینی برابر آلیگز. بتون قوتکزله چالیشکز، شو قرآنه بر نظیره یاپیگز. بونی ده یاپامازسه گز، هایدی قابل تقلید اولمیان حقائق قرآنیه دن و معنوی چوق معجزاتندن قطع نظر، یالکز نظمنده کی بلاغتنه نظیره اولارق بر اثر یاپیگز. "فَاتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ" إلامیله دیر: "هایدی سزدن معنائک طوغریلغنی ایسته میورم. مفتریات و یالانلر و باطل حکایه لر اولسون. بونی ده یاپامیورسکز. هایدی بتون قرآن قدر اولماسین، یالکز **﴿بِعَشْرِ سُوْرٍ﴾** اون سوره سنه نظیره گتیریگز. بونی ده یاپامیورسکز. هایدی، بر تک سوره سنه نظیره گتیریگز. بو ده چوقدر. هایدی، قیصه بر سوره سنه بر نظیره إبراز ایدیگز. حتّی، مادام بونی ده یاپامازسه گز و یاپامازسکز. هم بو قدر محتاج اولدیغکز حالده؛ چونکه حیثیت و ناموسکز، عزّت و دینکز، عصیبت و شرفکز، جان و مالکز، دنیا و آخرتکز، بوکا نظیره گتیرمکله قورتولاییلیر. یوقسه دنیا ده حیثیتسز، ناموسسز، دینسز، شرفسز، ذلّت ایچنده، جان و مالکز هلاکتده محو اولوب و آخرتده **﴿فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾** إشارتیله جهنّمده چپس اُبدی ایله محکوم و صنملریکزله برابر آتشف اودونلق ایده جکسکز. هم مادام سکز مرتبه عجزیکزی آکلا دیگز. اُلبته سکز دفعه، قرآن

دخی معجزه اولدیغنی بیلیمکلگئز گرکدر. یا ایمانه گلیگز ویاخود صوصکئز، جهنمه گیدیگز!" ایشته قرآن معجز البیانک مقام إفحامده کی الزامنه باق و دی: ﴿لَيْسَ بَعْدَ بَيَانِ الْقُرْآنِ بَيَانٌ﴾ اوت بیان قرآندن صوگره بیان اولاماز و حاجت قالماز.

ایکنجی مثال:

﴿فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ * أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ
تَتَّبِعُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ * قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ * أَمْ تَأْمُرُهُمْ
أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ * أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ * فَلْيَأْتُوا
بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ * أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ *
أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ * أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ
الْمُصِيطِرُونَ * أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ *
أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ * أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ * أَمْ
عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ * أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ
الْمَكِيدُونَ * أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

ایشته شو آیاتک بیگلر حقیقتلرندن یالکز بیان إفحامی یه مثال ایچون بر حقیقتنی بیان ایدرز. شویله که: ﴿آم - آم﴾ لفظیله اون بش طبقه إستفهام إنکاری تعجی ایله اهل ضلالتک بتون أقسامنی صوصدیر و شبهاتک بتون منشألرینی قباتیر. اهل ضلالت ایچون ایچنه گیروب صاقلانه حق شیطانی بر دلیک بیراقمیور، قباتیور. آلتنه گیروب گیزلنه جک بر پردۀ ضلالت بیراقمیور،

ییرتیور. یلانلردن هیچ بر یلانی بیراقمیور، باشنی ازیور.

هر بر فقرهده بر طائفه نك خلاصه فكر کفریلرینی یا بر قیصه تعبیر ایله ابطال ایدر، یا بطلانی ظاهر اولدیغدن سکوتله بطلانی بداهته حواله ایدر ویا باشقه آیتلرده تفصیلاً ردّ ایدیلدیگی ایچون بوراده مجملًا إشارت ایدر. مثلاً: برنجی فقره ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾ آیتنه إشارت ایدر. اون بشنجی فقره ایسه ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾ آیتنه رمز ایدر. دها سائر فقره لری بوگا قیاس ایت.

شویله که: باشده دیور: "أحكام إلهیه تبلیغ ایت. سن کاهن دگلک. زیرا کاهنك سوزلری، قاریشق و تخمیندر. سنگکی، حق و یقیندر. مجنون اولامازسك، دشمنك دخی سنك کمال عقلکته شهادت ایدر.

﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ﴾ آیا، عجباً محاکمه سز عامی کافرلر گبی، سکا شاعر می دیورلر؟ سنك هلاکتی می بکله یورلر؟ سن دی: "بکله یگز. بن ده بکله یورم." سنك پارلاق بیوک حقیقتلرک، شعرک خیالاتندن منزّه و تزیناتندن مستغنیدر.

﴿أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا﴾ یاخود؛ عجباً عقللرینه گووه نن عقلسز فیلسوفلر گبی، "عقلمز بزه یتر" دیوب سکا إتباعدن إستنکاف می ایدرلر؟ حالبوکه عقل ایسه، سکا إتباعی أمر ایدر. چونکه بتون دیدیگك معقولدر. فقط عقل کندی باشیله اوکا یتیشه مز.

﴿أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ یاخود: إنکارلرینه سبب، طاغی ظالملر گبی، حقّه

سرفرو ايتمه ملرى ميدر؟ حالبوكة متجبر ظالملىك رؤسالى اولان فرعونلىك، نمرودلىك عاقبتلىرى معلومدر.

﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وياخود: يالانجى، وجدانسز منافقلىر گى

"قرآن سىڭ سوزلىر كدر" ديه سنى إتهام مى ايدىيورلر؟ حالبوكة، تا شىمدى يه قدر سڭا محمد الأمين ديههك ايجلىرنده سنى اڭ طوغرى سوزلى بىلىيورلردى. ديمك اونلىك ايمانه نيتلىرى يوقدر. يوقسه قرآنك آثار بشريه ايجنده بر نظىرىنى بولسونلر.

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ﴾ وياخود: كائىناتى عبث و غايه سز إعتقاد ايدىن

فلاسفه عبثون گى كندىلىرىنى باشى بوش، حكمتسىز، غايه سز، وظيفه سز، خالقسىز مى ظن ايدىيورلر؟ عجباً گوزلى كور اولمش، گورمىيورلر مى كه، كائىنات باشدىن آشاغى يه قدر حكمتلىرله مزىن و غايه لىرله مئمردر و موجودات، ذره لردن گونشلىرله قدر وظيفه لىرله موظفدر و أوامر إلهيه مسخرلردر.

﴿أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ وياخود: فرعونلىشمش مادىون گى، "كندى كندىنه

اولوييورلر. كندى كندىنى بسله ييورلر. كندىلىرىنه لازم اولان هر شىئى ياراتىيورلر" مى تخىل ايدىيورلر كه، ايماندىن، عبودىتىدىن إستىنكاف ايدرلر؟ ديمك كندىلىرىنى برر خالق ظن ايدرلر. حالبوكة بر تك شىئك خالقى، هر بر شىئك خالقى اولمق لازم گلىر. ديمك كبر و غرورلى اونلىر نهايت درجه ده احمقلاشدىرمىش كه، بر سىنگه، بر مىقروبه قارشى مغلوب بر عاجز مطلقى، بر قدير مطلق ظن ايدرلر. مادام بو درجه عقلدىن، انسانىتىدىن سقوت ايتمشلىر. حيواندىن، بلكه جماداتدىن داها آشاغىدرلر. اويله ايسه، بونلىك إنكارلردىن متأثر اولم. بونلىرى دخى، بر نوع مضر حيوان و پىس مادده لىر صيره سنه صاى. باقمه، أهمىيت وىرمه.

﴿أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ﴾ ویاخود: خالقى إنکار

ایدن فکر سز، سرسم معطله گبی، اللهی إنکار می ایدیورلر که، قرآنی دیکله مییورلر؟ اوپله ایسه، سماوات و ارضک وجودلرینی إنکار ایتسینلر ویاخود "بز خلق ایتدک" دیسینلر. بتون بتون عقلک زیوانه سندن چیقوب، دیوانه لگک هذیاننه گیرسینلر. چونکه سماده ییلدیزلری قدر، زمینده چیچکلری قدر براهین توحید گورونویور، اوقونویور. دیمک یقینه و حقّه نیتلری یوقدر. یوقسه "بر حرف کاتبسز اولماز" ییلدکلری حالده، ناصل بر حرفنده بر کتاب یازیلان شو کائنات کتابنی، کاتبسز ظن ایدیورلر.

﴿أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ﴾ ویاخود: جناب حقّک اختیارینی نفی ایدن بر

قسم حکمای ضالّه گبی و براهمه گبی اصل نبوتی می إنکار ایدیورلر؟ سکا ایمان گتیرمییورلر. اوپله ایسه، بتون موجوداتده گورونن و اختیار و اراده یی گوسترن بتون آثار حکمتی و غایاتی و انتظاماتی و ثمراتی و آثار رحمت و عنایاتی و بتون انبیانک بتون معجزاتلرینی إنکار ایتسینلر ویا "مخلوقاته ویریلن إحساناناک خزینهلری یاغزده و ألمزده در" دیسینلر. قابل خطاب اولمادقلرینی گوسترسینلر. سن ده اونلرک إنکارندن متألم اولمه. اللهک عقلسز حیوانلری چوقدر، دی.

﴿أَمْ هُمُ الْمُصِطْرُونَ﴾ ویاخود: عقلی حاکم یاپان متحکم معتزله

گبی کندیلرینی خالقک ایشلرینه رقیب و مفتش تحیل ایدوب خالق ذو الجلالی مسئول طوتمق می ایسته یورلر؟ صاقین فتور گتیرمه. اوپله خودیینلرک إنکارلرندن بر شی چیقماز. سن ده آلدیرمه.

﴿أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ سُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ ویاخود: جنّ

و شیطانہ اویوب کھانت فروشلر، اسپرتیزمه جیلر گبی، عالم غیبہ باشقه بر یول می بولونمش ظن ایدرلر؟ اوپله ایسه، شیطانلرینه قپانان سماواته، اونگله چیقیلایق بر نردبانلری می وار تحیل ایدیورلر که، سنک سماوی خبرلرینی تکذیب ایدرلر. بویله شارلاتانلرک انکارلری، هیچ حکمندهدر.

﴿أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ﴾ ویاخود: عقول عشره و أرباب الأنواع

نامیله شریکلی اعتقاد ایدن مشرک فلاسفه گبی و ییلدیزلره و ملائکهلره بر نوع الوهیت اسناد ایدن صابیون گبی، جناب حقّه ولد نسبت ایدن ملحد و ضالینلر گبی، ذات احد و صمدک وجوب وجودینه، وحدتنه، صمدیتنه، استغناء مطلقنه ضد اولان ولدی نسبت و ملائکهک نک عبودیتنه و عصمتنه و جنسیتنه منافی اولان اثنوئی اسناد می ایدرلر؟ کندیلرینه شفاعتجی می ظن ایدرلر که، سکا تابع اولمایورلر؟ انسان گبی ممکن، فانی، بقاء نوعنه محتاج و جسمانی و متجزی، تکثره قابل و عاجز، دنیاپرست، یاردیمجی بر وارثه مشتاق مخلوقلر ایچون واسطه تکثر و تعاون و رابطه حیات و بقاء اولان تناسل، البته و البته وجودی واجب و دائم، بقاسی ازی و ابدی، ذاتی جسمانیتدن مجرد و معلا و ماهیتی تجزی و تکثردن منزّه و میرا و قدرتی عجزدن مقدس و بی همتا اولان ذات ذو الجلاله اولاد اسناد ایتیمک، هم او عاجز، ممکن، مسکین انسانلر دخی بگنمدکلری و عزت مغرورانه سنه یاقیشدیره مدقلری بر نوع اولاد یعنی حدسز قیزلری اسناد ایتیمک؛ اوپله بر سفسطهدر و اوپله بر دیوانه لک هذیانیدر که، او فکرده اولان حریفلرک تکذیبلری، انکارلری هیچدر. آلدیرمه ملیسک. هر بر سرسمک سفسطه سنه، هر دیوانه نک هذیاننه قولاق ویریلمز.

﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ﴾ ویاخود: حرصه، خسته آیشمش

طاغی، باغی دنیاپرستلر گبی سنڭ تکالیفی آغیر می بولویورلر که، سندن قاجییورلر و بیلمییورلر می که، سن آجریڭی، اجر تڭی یالڭز اللهدن ایسته یورسڭ و اولره جناب حق طرفندن ویریلن مالدن هم برکت، هم فقیرلرڭ حسد و بددعالرندن قورتولمق ایچون، یا اوندن ویا قرقدن بریسنی کندی فقیرلرینه ویرمک آغیر بر شی میدر که، امر زکاتی آغیر گوروب اسلامیتدن چکینیورلر؟ بونلرڭ تکذیلری اهییتسز اولمقله برابر، حقلى طوقاتدر. جواب ویرمک دگل...

﴿أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ ویاخود: غیب آشنالق دعوا ایدن بوده ئیلر

گبی و امور غیبیه دائر تخمینلرینی یقین تحیل ایدن عقل فروشلر گبی، سنڭ غیبی خبرلریڭی بگنمیورلر می؟ غیبی کتابلری می وار که، سنڭ غیبی کتابڭی قبول ایتمییورلر. اوپله ایسه، وحیه مظهر رسوللردن باشقه کیمسهیه آچیلیمان و کندی باشیله اوڭا گیرمگه کیمسهنڭ حدی اولیمان عالم غیب، کندی یانلرنده حاضر، آچیق تحیل ایدوب اوندن معلومات آلارق یازیورلر خولیاسنده بولونویورلر. بویله، حدندن حدسز تجاوز ایتمش مغرور خودفروشلرڭ تکذیلری، سڭا فتور ویرمه سین. زیرا آز بر زمانده سنڭ حقیقتلرڭ اونلرڭ خولیالرینی زیر و زیر ایده جک.

﴿أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ﴾ ویاخود: فطرتلری

بوزولمش، وجدانلری چورومش شارلاتان منافقلر، دساس زندیقلر گبی آلرینه گچمه یین هدایتدن خلقلری آلداتوب چویرمک، حيله ایدوب دوندیرمک می ایسته یورلر که، سڭا قارشى کاه کاهن، کاه مجنون، کاه ساحر دیوب، کندیلری دخی اینامدقلری حالده باشقهلرینی ایناندیرمق می ایسته یورلر؟ بویله حيله باز

شارلاتانلری انسان صایوب دسیسه‌لرندن، انکارلرندن متأثر اولارق فتور گتیرمه. بلکه داها زیاده غیرت ایت. چونکه اونلر کندی نفسلرینه حیلہ ایدرلر، کندیلرینه ضرر ایدرلر و اونلرک فنالقدہ موققتیلری موقندر و إستدراجدر، بر مکرِ إلهیدر.

﴿أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ویاخود: خالقِ خیر و خالقِ شر نامیلہ آیری آیری ایکی إله توهم ایدن مجوسیلر گبی و آیری آیری أسبابه بر نوع الوهیت ویرن و اونلری کندیلرینه برر نقطهٔ إستناد تحیل ایدن أسباب پرستلر، صنم پرستلر گبی باشقه إلهلره طایانوب سکا معارضه می ایدرلر؟ سندن إستغنا می ایدیورلر؟ دیمک ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾ حکمنجه، شو بتون کائناتده گوندوز گبی گورونن بو إنتظام اُکملی، بو انسجام اُجملی کور اولوب گورمیورلر. حالبوکه بر کویده ایکی مدیر، بر شهرده ایکی والی، بر مملکتده ایکی پادشاه بولونسه، إنتظام زیر و زبر اولور و انسجام هرج و مرجہ دوشر. حالبوکه سینک قنادندن تا سماوات قندیلرینه قدر او درجه اینجه بر إنتظام گوزہ تلمش که، سینک قنادی قدر شرکه یر بیراقیلمامش. مادام بولر بو درجه خلافِ عقل و حکمت و منافیِ حسن و بداهت حرکت ایدیورلر. اونلرک تکذیلری سنی تذکیردن واز گچیرمسین.

ایشته سلسلهٔ حقائق اولان شو آیاتک یوزر جوهرلرندن یالکز إفحام و إلزامه دائر بر تک جوهرِ بیانیسنی إجمالاً بیان ایتدک. اگر إقتدارم اولسه ایدی، بر قاچ جوهرلرینی داها گوسترسه ایدم، "شو آیتلر تک باشیلہ بر معجزه‌در" سن دخی دییه جکدک.

اما إفهام و تعلیمده کی بیاناتِ قرآنیہ او قدر خارقه‌در، او درجه لطافتلی و

سلاستلیدر؛ اُڭ بسیط بر عامی، اُڭ درین بر حقیقتی اونڭ بیانندن قولایجه تفهّم ایدر. اوت، قرآن معجز البیان، چوق حقائق غامضه‌یی نظر عمومی اوقشایه‌جق، حسّ عامّه‌یی رنجیده ایتیمیه‌جک، فکر عوامی تعجیز ایدوب یورمیه‌جق بر صورتده بسیطانه و ظاهرانه سویله‌یور، درس ویریور. ناصل بر چوجقله قونوشولسه، چوجقجه تعبیّرات استعمال ایدیلیر. اوپله ده: **﴿تَنْزَلَاتُ إِلَهِيَّةٌ إِلَى عُقُولِ الْبَشَرِ﴾** دینلن، متکلم اُسلوبنده مخاطبک درجه‌سنه سوزپله نزول ایدوب اوپله قونوشان اُسالیب قرآنیه، اُڭ متبحر حکمانک فکرلیله یتیشه‌مدیگی حقائق غامضه اِلْهیّه و اُسرار ربّانیه‌یی متشابهات صورتنده بر قسم تشبیهات و تمثیلات ایله اُڭ اُمّی بر عامی‌یه افهام ایدر. مثلاً: **﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾** بر تمثیل ایله ربوبیت اِلْهیّه سلطنت مثالنده و عالمک تدبیرنده مرتبه ربوبیتی، بر سلطانک تحت سلطنتنده طوروب اجرای حکومت ایتدیگی گبی بر مثالده گوستریور. اوت قرآن، بو کائنات خالق ذو الجلالک کلامی اولارق ربوبیتک مرتبه اعظمندن چیقهرق، عموم مرتبه‌لر اوستنه گله‌رک، او مرتبه‌لره چیقانلری ارشاد ایده‌رک، یتمش ییڭ پرده‌لردن گچه‌رک، او پرده‌لره باقوب تنویر ایده‌رک، فهم و ذکاجه مختلف بیگلر طبقه مخاطبلره فیضی طاغیتوب و نورینی نشر ایده‌رک قابلیتجه آیری آیری عصرلر، قرنلر اوزرنده یاشامش و بو قدر مبدولیتله معنالرینی اورته‌یه صاچمش اولدیغی حالده کمال شبابتندن، گنجلگندن ذره قدر ضایع ایتیمیه‌رک غایت طراوتده، نهایت لطافتده قالارق غایت سهولتلی بر طرزده، سهل ممتنع بر صورتده، هر عامی‌یه آڭلایشلی درس ویردیگی گبی؛ عین درسده، عین سوزلرله فهملری مختلف و درجه‌لری متباین پک چوق طبقه‌لره دخی درس ویروب اقناع ایدن، ایشباع ایدن بر کتاب معجزمانک هانگی طرفنه دقت ایدیلسه، البته بر لمعه اعجاز گوروله‌بیلیر.

الحاصل: ناصل ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ گبی بر لفظِ قرآنی اوقوندیغی زمان طاغث قولاغی اولان مغاره سنی تولدیردیغی گبی؛ عین لفظ، سینگٹ کوچوجک قولاقجغه ده تمامًا یرلشیر. عینًا اوپله ده: قرآنک معناری، طاغ گبی عقلری إشباع ایتدیگی گبی، سینک گبی کوچوجک بسیط عقلری دخی عین سوزلرله تعلیم ایدر، تطمین ایدر. زیرا قرآن، بتون انس و جنک بتون طبقه لیرینی ایمانه دعوت ایدر. هم عمومنه ایمانک علومنی تعلیم ایدر، إثبات ایدر. اوپله ایسه، عوامک اُکْ اُمّیسی خواصک اُکْ اُخصّنه اوموز اوموزه، دیز دیزه ویروب برابر درس قرآنی دیگله یوب استفاده ایده جکله. دیمک قرآن کریم، اوپله بر مائده سماویه در که؛ بیگلر مختلف طبقه ده اولان افکار و عقول و قلوب و ارواح، او سفره دن غدالیرینی بولویورلر، مشتهیاتنی آلیورلر. آرزولری یرینه گلیر. حتّی پک چوق قپولری قپالی قالب، إستقبالده گله جکله بیراقیلمشدر. شو مقامه مثال ایسترسهک، بتون قرآن باشند نهایتیه قدر بو مقامک مثاللیردر. اوت بتون مجتهدین و صدّیقین و حکماء اسلامیّه و محققین و علماء اصول الفقه و متکلمین و اولیاء عارفین و اقطاب عاشقین و مدققین علما و عوام مسلمین گبی قرآنک تلمیذلری و درسنی دیگله ینلری، متّفقًا دیورلر که: "درسمزی گوزلجه آکلا یورز." الحاصل، سائر مقاملر گبی افهام و تعلیم مقامنده دخی قرآنک لمعات إعجازی پارلایور.

ایکنجی شعاع: قرآنک جامعیت خارق العاده سیدر. شو شعاعک، بش لمعه سی وار.

برنجی لمعه: لفظنده کی جامعیتدر. ألبته اُولکی سوزلرده، هم بو سوزده ذکر اولونان آیتلردن شو جامعیت آشکاره گورونویور. اوت ﴿لِكُلِّ آيَةٍ ظَهْرٌ وَبَطْنٌ وَحَدٌّ وَمُطَلَعٌ وَلِكُلِّ شُجُونٍ وَغُصُونٍ وَفُنُونٍ﴾ اولان حدیثک إشارت ایتدیگی

گبی؛ ألفاظِ قرآنیه، اوپله بر طرزده وضع ایدیلیمش که، هر بر کلامک، حتی هر بر کلمه‌نک، حتی هر بر حرفک، حتی بعضاً بر سکوتک چوق وجوهی بولونویور. هر بر مخاطبنه آیری آیری بر قپودن حصّه‌سنی ویرر. مثلاً: ﴿وَالْجِبَالُ أَوْتَادًا﴾ یعنی: "طاغلری زمینگزه قازیق و دیرک یاپدم" بر کلامدر. بر عامینک شو کلامدن حصّه‌سی: ظاهرًا یره چاقیلیمش قازیقلر گبی گورونن طاغلری گورور، اولرده کی منافعی و نعمتترینی دوشونور، خالقنه شکر ایدر.

بر شاعرک بو کلامدن حصّه‌سی: زمین، بر طابان؛ و قبّه سما، اوستنده قونولیمش یشیل و الکتریق لامبالریله سوسلنیمش بر محتشم چادیر، اُفق بر دائره صورتنده و سمانک اُتکلری باشنده گورونن طاغلری، او چادیرک قازیقلری مثالنده تحیل ایدر. صانع ذو الجلالنه حیرتکارانه پرستش ایدر.

خیمه‌نشین بر ادیک بو کلامدن نصیبی: زمینک یوزینی بر چول و صحرا؛ طاغلرک سلسله‌لرینی پک کثرتله و چوق مختلف بدوی چادیرلری گبی، گویا طبقه ترابیه، یوکسک دیرکلر اوستنده آتیلیمش، او دیرکلرک سیوری باشلری او پردۀ ترابییه یوقاری‌یه قالدیریمش، بربرینه باقار پک چوق مختلف مخلوقاتک مسکنی اولارق تصوّر ایدر. او بیوک عظمتلی مخلوقلری، بویله یر یوزنده چادیرلر مثللو قولایجه قوران و قویان فاطر ذو الجلالنه قارشى سجده حیرت ایدر.

جغرافیاجی بر ادیک او کلامدن قسمتی: کُرّه زمین، بحر محیطِ هوائیده ویا اُتیریده یوزن بر سفینه و طاغلری، او سفینه‌نک اوستنده تثبیت و موازنه ایچون چاقیلیمش قازیقلر و دیرکلر شکلنده تفکر ایدر. او قوجه کُرّه زمینی، منتظم بر گمی گبی یاپوب، بزلی ایچنه قویوب، اقطارِ عالمده گزدرین قدیر ذو الکماله قارشى ﴿سُبْحَانَكَ مَا أَعْظَمَ شَانَكَ﴾ دیر.

مدنیت و هیئت اجتماعیہ ناک متخصّص بر حکیمناک بو کلامدن حصّہ سی: زمینی، بر خانہ و او خانہ ناک دیرگی، حیات حیوانیہ و حیات حیوانیہ دیرگی، شرائط حیات اولان صو، هوا و طوپراقدر. صو و هوا و طوپراغاک دیرگی و قازیغی، طاغلردر. زیرا طاغلر، صویک مخزن، هواناک طراغی (غازات مضرّہ یی ترسیب ایدوب، هوایی تصفیہ ایدر) و طوپراغاک حامیسی (باتاقلقدن و دکڑاک استیلاسدن محافظہ ایدر) و سائر لوازمات حیات انسانیه ناک خزینہ سی اولارق فہم ایدر. شو قوجہ طاغلری، شو صورتلہ خانہ حیاتمز اولان زمینہ دیرک یاپان و معیشتمزہ خزینہ دار تعین ایدن صانع ذو الجلال والإکرامہ، کمال تعظیم ایلہ حمد و ثنا ایدر.

حکمت طبیعیہ ناک بر فیلسوفناک شو کلامدن نصیبی شودر کہ: کُرہ زمیناک قارندہ بعض انقلابات و امتزاجاتاک نتیجہ سی اولارق حاصل اولان زلزله و ہتزازاتی، طاغلرک ظہوریلہ سکونت بولدیغی و مدار و محورندہ کی استقرارینہ و زلزله ناک ارتجاجیلہ مدار سنویسندن چیقمہ مسنہ سبب، طاغلرک خروجی اولدیغی و زمیناک حدّتی و غضبی، طاغلرک منافذیلہ تنفس ایتمکلہ سکونت ایتدیگنی فہم ایدر، تمامًا ایمانہ گلیر. ﴿الْحِکْمَةُ لِلّٰهِ﴾ دیر.

مثلاً ﴿اِنَّ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضَ کَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا﴾ دہ کی ﴿رَتْقًا﴾ کلمہ سی، تدقیقات فلسفہ ایلہ آلودہ اولمیان بر عالمہ، او کلمہ شویلہ افہام ایدر کہ: سما بّراق، بلوطسز؛ زمین قورو و حیاتسز، تولدہ غیر قابل بر حالده ایکن.. سمایی یاغمورلہ، زمینی خضرواتلہ فتح ایدوب بر نوع ازدواج و تلقیح صورتندہ بتون ذی حیاتلری او صودن خلق ایتمک، اویلہ بر قدیر ذو الجلالک ایشیدر کہ؛ روی زمین، اوناک کوچک بر بوستانی و سماناک یوز اورتوسی

اولان بلوطلر، اونڭ بوستاننده بر سونگردر آڭلار، عظمتِ قدرته سجده ايدر. و محقق بر حکيمه، او کلمه شويله إفهام ايدر که: بدايتِ خلقتده سماء و ارض شکلسر برر کومه و منفعتسر برر ياش خور، ولدسر مخلوقاتسر طويلو برر ماده ايکن؛ فاطرِ حکيم، اونلری فتح و بسط ايدوب گوزل بر شکل، منفعتدار برر صورت، زيتلی و کثرتلی مخلوقاته منشأ ايتمشدر آڭلار. وسعتِ حکمتنه قارشى حيران اولور.

يکي زمانڭ فيلسوفنه شو کلمه شويله إفهام ايدر که: منظومه شمسیه ي تشکيل ايدن کرهمز، سائر سیاره لر، بدايته گونشله ممتزج اولارق آچيلماش برر خور شکلنده ايکن؛ قادرِ قیوم او خموری آچوب، او سیاره لری برر برر يئرلینه يرلشدیره رک، گونشی اوراده بیراقوب، زمینزی بورایه گتیره رک، زمینه طوپراق سره رک، سماء جانبندن یاغمور یاغديره رق، گونشدن ضیا سریدیره رک دنيایي شنلندیروب بزلری ایچنه قومشدر آڭلار، باشنی طبیعت باتاقلغندن چيقاریر،

"آمَنْتُ بِاللّٰهِ الْوَاحِدِ الْاَحَدِ" دیر.

مثلا: ﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا﴾ ده کی "لام"؛ هم کندى معناسنی، هم "فی" معناسنی، هم "إلى" معناسنی إفاده ايدر. ايشته ﴿لِمُسْتَقَرٍّ﴾ ك لامي، عوام او لامي "إلى" معناسنده گوروب فهم ايدر که؛ سزه نسبة ايشيق ويريجی، ايصينديريجی متحرک بر لامبا اولان گونش، البته بر گون سیری بيته جك، محلّ قرارينه يتيشه جك، سزه فائده سی طوقوميه جق بر صورت آلا جقدر، آڭلار. او ده، خالقِ ذو الجلال گونشه باغلاديغی بيوك نعمتلى دوشونه رك

"سُبْحَانَ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ" دیر. و عالمه دخی او لامي "إلى" معناسنده گوسترر.

فقط گونشی يالکز بر لامبا دگل، بلکه بهار و ياز تزگاهنده طوقونان منسوجات

ربّانیه‌نځ بر مکیکې، گیکه گوندوز صحیفه‌لرنده یازیلان مکتوبات صمدانیه‌نځ مرګې، نور بر حقّه‌سی صورتنده تصوّر ایدره‌ک گونشک جریانِ صوریسی علامت اولدیغی و إشارت ایتدیګی إنتظاماتِ عالمی دوشوندیره‌ک صانع حکیمک صنعته "مَا شَاءَ اللَّهُ" و حکمتنه "بَارَكَ اللَّهُ" دییه‌رک سجده‌یه قبانیر.

و قوزموغرافیاچې بر فیلسوفه لامي "فی" معناسنده شویله إفهام ایدر که: گونش، کندي مرکزنده و محوری اوزرنده زنبړک‌واری بر جریان ايله منظومه‌سني أمرِ إلهی ايله تنظیم ایدوب تحریک ایدر. شویله بر ساعتِ کبرایي خلق ایدوب تنظیم ایدن صانع ذو الجلالنه قارشى کمالِ حیرت و إستحسان ايله "الْعُظْمَةُ لِلَّهِ وَالْقُدْرَةُ لِلَّهِ" دیر، فلسفه‌یي آتار، حکمتِ قرآنیه‌یه گیرر.

و دقتلی بر حکیمه شو لامي، هم علّت معناسنده، هم ظرفیت معناسنده طوتدیروب شویله إفهام ایدر که: "صانع حکیم، ایشلرینه أسبابِ ظاهریه‌یي پرده ایتدیگندن، جاذبه‌ عمومیه نامنده بر قانونِ إلهیسیله صاپان طاشلری گې سیّاره‌لری گونشله باغلامش و او جاذبه ايله مختلف فقط منتظم حرکتله او سیّاره‌لری دائره حکمتنده دوندیریور و او جاذبه‌یي تولید ایچون گونشک کندي مرکزنده حرکتی ظاهری بر سبب ایتمش. دیمک ﴿لِمُسْتَقَرٍّ﴾ معناسی: ﴿فِي مُسْتَقَرٍّ لَهَا لِإِسْتِقْرَارٍ مَنْظُومَتِهَا﴾ یعنی، کندي مستقرّی ایچنده منظومه‌سنک

إستقراری و نظامی ایچون حرکت ایدیور. چونکه حرکت حرارتی، حرارت قوّتی، قوّت جاذبه‌یي ظاهرّا تولید ایدر گې بر عادتِ إلهیه، بر قانونِ ربّانیدر. ایشته شو حکیم، بویله بر حکمتی، قرآنک بر حرفندن فهم ایتدیگی زمان، "الحمد لله قرآنده در حق حکمت، فلسفه‌یي بش پاره‌یه صایمام" دیر. و شاعرانه بر فکر و قلب صاحبنه شو "لام" دن و إستقراردن شویله بر معنا فهمنه گلیر

که: "گونش، نورانی بر آغاجدر. سیّارلر اونڭ متحرّک میوه‌لری... آغاجلرڭ خلافنه اولارق گونش سیلکینیر، تا او میوه‌لر دوشمه‌سین. اُگر سیلکینمزسه، دوشوب طاغیلاجق‌لر." هم تحیل ایده‌بیلیر که: "شمس مجذوب بر سرّذاکر‌در. حلقة ذکرڭ مرکزنده جذبه‌لی بر ذکر ایدر و ایتدیر." بر رساله‌ده شو معنایه دائر شویله دیمشدم: "اوت گونش بر میوه‌داردر؛ سیلکینیر تا دوشمه‌سین سیّار اولان یمیشلری. اُگر سکوتیله سکونت ایله‌سه، جذبه قاچار، آغلار فضا‌ده منتظم مجذوب‌لری."

هم مثلاً **﴿أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾** ده بر سکوت وار، بر إطلاق وار. نه‌یه ظفر بولاجق‌لرینی تعین ایتمه‌مش. تا هرکس ایستدیگی ایچنده بولایلسین. سوزی آز سویلر، تا اوزون اولسون. چونکه بر قسم مخاطبڭ مقصدی آتشدن قورتولمقد‌ر. بر قسمی یالکز جتنی دوشونور. بر قسم، سعادت ابدیه‌یی آرزو ایدر. بر قسم، یالکز رضای اِلْهِی‌ی رجا ایدر. بر قسم، رؤیت اِلْهِیه‌یی غایه امل بیلیر و هکذا.. بونڭ گبی پک چوق یرلرده قرآن، سوزی مطلق بیراقیر، تا عام اولسون. حذف ایدر، تا چوق معنالی إفاده ایتسین. قیصه کسر، تا هرکسڭ حصّه‌سی بولونسون. ایشته **﴿الْمُفْلِحُونَ﴾** دیر. نه‌یه فلاح بولاجق‌لرینی تعین ایتمیور. گویا او سکوتله دیر: "اُی مسلمانلر! مژده سزه. اُی متقی! سن جهنمدن فلاح بولورسڭ. اُی صالح! سن جنته فلاح بولورسڭ. اُی عارف! سن رضای اِلْهِیه‌یه نائل اولورسڭ. اُی عاشق! سن رؤیته مظهر اولورسڭ." و هکذا... ایشته قرآن، جامعیت لفظیه جهتیه کلامدن، کلمه‌دن، حروفدن و سکوتدن هر بریسنڭ بیگلر مثال‌لرندن یالکز نمونه اولارق برر مثال گتیردک. آیتی و قصّتی بونلره قیاس ایدرسڭ.

مثلاً: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾ آیتی، او قدر وجوهی وار و او درجه مراتبی وار که، بتون طبقات اولیا، بتون سلوکلرنده و مرتبهلرنده شو آیته احتیاجلرینی گورروب اوندن کندی مرتبهسنه لایق بر غدای معنوی، بر تازه معنا آلمشدر. چونکه "الله" بر اسم جامع اولدیغندن اسماء حسنی عددنجه توحیدلر، ایچنده بولونور. ﴿أَيُّ لَا رَزَاقَ إِلَّا هُوَ * لَا خَالِقَ إِلَّا هُوَ * لَا رَحْمَنَ إِلَّا هُوَ﴾ وهکذا.

هم مثلاً: قصص قرآنیهدن قصه موسی علیه السلام، عادتا عصای موسی علیه السلام گبی بیگلر فائدهلری وار. او قصهده، هم پیغمبر علیه الصلاة والسلامی تسکین و تسلی، هم کفاری تهدید، هم منافقلری تقبیح، هم یهودیلری توبیخ گبی چوق مقاصدی، پک چوق وجوهی واردر. اونک ایچون سورهلرده تکرار ایدیلمشدر. هر یرده بتون مقصدلری إفاده ایله برابر یالکژ بریسی مقصود بالذات اولور، دیگرلری اوکاتا تابع قالیرلر.

اگر دیسهک: "گچمش مثالرده کی بتون معنالی ناصل بيله جگزر که، قرآن اولنری إرادة ایتمش و إشارت ایدیور؟"

الجواب: مادام قرآن بر خطبه ازیلهدر. هم مختلف، طبقه طبقه اولارق عصرلر اوزرنده و آرقه سنده اوطوروب دیزیلمش بتون بنی آدمه خطاب ایدیور، درس ویریور. البته او مختلف أفهامه گوره متعدد معنالی درج ایدوب إرادة ایده جکدر و إرادة سنه أمارهلری وضع ایده جکدر. أوت "إشارات الإعجاز" ده شوراده کی معنالر مثللو کلمات قرآنیهک متعدد معنالرینی علم صرف و نحوک قاعدهلریله و علم بیان و فنّ معانیک دستورلریله، فنّ بلاغتك قانونلریله إثبات ایدیلمشدر. بونکله برابر علوم عربیهجه صحیح و اصول دینیجه حق اولق

شرطيله و فنّ معانيجه مقبول و علم بيانجه مناسب و بلاغتجه مستحسن اولان بتون وجوه و معاني، اهلّ اجتهد و اهلّ تفسير و اهلّ اصول الدين و اهلّ اصول الفقهك إجماعيله و إختلافلرينك شهادتيله قرآنك معنالنندرلر. او معنالره، درجهلرينه گوره برر أماره وضع ايتمشدر. يا لفظيهدر، يا معنويهدر. او معنويه ايسه، يا سياق ويا سباق كلامدن ويا باشقه آيتدن برر أماره او معنايه إشارات ايدر. بر قسمي يگرمي و اوتوز و قرق و آلتمش، حتّي سكسان جلد اولارق محققلر طرفندن يازيلان يوز بيگلر تفسيرلر، قرآنك جامعيت و خارقيت لفظيه سنه قطعي بر برهان باهردر. هر نه ايسه... بز شو سوزده هر بر معنايه دلالت ايدن أماره ي قانونيله، قاعده سيله گوسترسهك سوز چوق اوزانير. اونك ايچون قيصه كسوب قسمّا "إشارات الإعجاز" ه حواله ايدرز.

ايكنجي لمعه: معناسنده كي جامعيت خارقهدر. أوت، قرآن بتون مجتهدلرك مأخذلريني، بتون عارفلرك مذاقلريني، بتون واصللرك مشربلريني، بتون كامللرك مسلكلريني، بتون محققلرك مذهبيلريني؛ معناسنك خزينه سندن إحسان ايتمكله برابر؛ دائما اونلره رهبر و ترقياتلرنده هر وقت اونلره مرشد اولوب، او توكنمز خزينه سندن اونلرك يوللرينه نشر أنوار ايتديكي بتون اونلرجه مصدّقر و مُتَفَقّ عليهدر.

اوچنجي لمعه: علمنده كي جامعيت خارقهدر. أوت قرآن، شريعتك متعدّد و چوق علملريني، حقيقتك متنوّع و كثرتلي علملريني، طريقتك مختلف و حدسز علملريني، كندی علمنك دگزنندن آقيتديغي گي؛ دائرة ممكناتك حقيقي حكمتي و دائرة وجوبك علوم حقيقيه سني و دائرة آخرتك معارف غامضه سني، او دگزنندن منتظمّا و كثرته آقيتيور. شو لمعهيه مثال كتيريلسه، بر جلد يازمق لازم گلير. اويله ايسه، يالگزن نمونه اولارق شو يگرمي بش عدد سوزلري گوستريورز.

أوت، بتون یگرمی بش عدد سوزلرک طوغری حقیقتلری، قرآنک بحر علمندن آنجق یگرمی بش قطره در. او سوزلرده قصور وارسه، بنم فهم قاصریمه عائددر.

دردنجی لمعه: مباحثنده کی جامعیت خارقه در. أوت، إنسان و إنسانک وظیفه سی، کائنات و خالق کائناتک، أرض و سماواتک، دنیا و آخرتک، ماضی و مستقبلک، أزل و أبدک مباحث کلیه لربنی جمع ایتمکله برابر نطفه دن خلق ایتمک، تا قبره گیرنجیه قدر؛ یمک، یاتمق آدابندن طوت، تا قضا و قدر مبحثلربنه قدر؛ آلتی گون خلقت عالمدن طوت تا **﴿وَالْمُرْسَلَاتِ﴾** و **الذَّارِيَّاتِ** قسملربله إشارت اولونان روزگارلرک أسمه سنده کی وظیفه لربنه قدر؛ **﴿وَمَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾** یحول بین المرء و قلبه إشارتبله، إنسانک قلبنه و إرادة سنه مداخله سندن طوت، تا **﴿وَالسَّمَوَاتِ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ﴾** یعنی، بتون سماواتی بر قبضه سنده طوقماسنه قدر؛ **﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾** زمینک چیچک و اوزوم و خرما سندن طوت، تا **﴿إِذَا زُلْزِلَتْ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾** ایله إفاده ایتدیگی حقیقت عجیبیه قدر؛ و سمانک **﴿ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ﴾** حالتنده کی وضعیتندن طوت، تا دخانله إنشقاقنه و ییلدیزلرینک دوشوب حدسز فضاذه طاغیلمسنه قدر و دنیانک إمتحان ایچون آچیلمه سندن، تا قیامسنه قدر و آخرتک برنجی منزلی اولان قبردن، صوگره برزخدن، حشردن، کوپریدن طوت، تا جنته، تا سعادت أبدیه یه قدر؛ ماضی زماننک وقوعا تندن، حضرت آدمک خلقت جسدندن، ایکی اوغلنک غاوغا سندن تا طوفانه، تا قوم فرعونک غرقنه، تا اکثر أنبیانک مهم حادثاتنه قدر و **﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾** إشارت ایتدیگی حادثه ازیله دن طوت، تا **﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ﴾**

نَاصِرَةٌ إِلَى رَبِّهَا نَاطِرَةٌ إفاده ایتدیگی واقعه ابدیهیه قدر بتون مباحث اساسیهیه و مهمهیه اوپله بر طرزده بیان ایدر که؛ او بیان، بتون کائناتی بر سرای گبی اداره ایدن و دنیایی و آخرتی ایکی اوطه گبی آچوب قپایان و زمین بر باغچه و سما، مصباحلریله سوسلندیلمش بر طام گبی تصرف ایدن و ماضی و مستقبل، بر گیجه و گوندوز گبی نظرینه قارشی حاضر ایکی صحیفه حکمنده تماشا ایدن و ازل و ابد، دون و بوگون گبی سلسله شئوناتک ایکی طرفی برلشمش، اتصال پیدا ایتمش بر صورتده بر زمان حاضر گبی اونلره باقان بر ذات ذوالجلاله یاقیشیر بر طرز بیاندر. ناصل بر اوسته، بنا ایتدیگی و اداره ایتدیگی ایکی خانه دن بحث ایدر. پروگرامنی و ایشلرینک لیسته و فهرسته سنی یاپار. قرآن دخی، شو کائناتی یاپان و اداره ایدن و ایشلرینک لیسته سنی و فهرسته سنی (تعبیر جائز ایسه) پروگرامنی یازان، گوسترن بر ذاتک بیاننه یاقیشیر بر طرزده در. هیچ بر جهته اثر تصنع و تکلف گورونمور. هیچ بر شائیه تقلید ویا باشقه سنک حسابنه و اونک یرنده کندینی فرض ایدوب قونوشمش گبی بر خدعه نك اماره سی اولمادیغی گبی بتون جدیتیه، بتون صفوتیه، بتون خلوصیه صافی، براق، پارلاق بیانی، ناصل گوندوزک ضیاسی "گونشدن گلدم" دیر. قرآن دخی، "بن، خالق عالمک بیانی یم و کلامی یم" دیر.

أوت شو دنیایی آنتیقه صنعتلره سوسلندیرن و لذتلی نعمتلره طولدیران و صنعت پرورانه و نعمت پرورانه شو درجه صنعتک عجیبه لریله، شو درجه قیمتدار نعمتلرینی دنیانک یوزینه سرین، صیره واری تنظیم ایدن و زمینک یوزنده سرهن، گوزلجه دیزن بر صانع، بر منعمدن باشقه شو ولولۀ تقدیر و استحسانله و زمزمۀ حمد و شکرانله دنیایی طولدیران و زمینی بر ذکرخانه، بر مسجد، بر تماشاگاه صنعت إلهیهیه چویرن قرآن معجز البیان کیمه یاقیشیر و کیمک کلامی اولابیلیر؟ اوندن باشقه کیم اوکا صاحب چیقهبیلیر؟ اوندن باشقه کیمک سوزی

اولا بیلیر؟ دنیای ایشیقلا ندیران ضیا، گونشدن باشقه هانگی شیئه یاقیشیر؟
 طلسم کائناتی کشف ایدوب عالمی ایشیقلا ندیران بیان قرآن، شمس ازلیدن
 باشقه کیمک نوری اولا بیلیر؟ کیمک حدینه دوشمش که، اوکا نظیره گتیرسین،
 اونک تقلیدینی یاپسین؟ اوت، بو دنیای صنعتلریله زیتلندیرن بر صنعتکارک،
 صنعتی استحسان ایدن انسانله قونوشمه مسی محالدر. مادام که، یاپار و بیلیر؛
 البته قونوشور. مادام قونوشور، البته قونوشماسنه یاقیشان قرآندر. بر چیچکک
 تنظیمندن لاقید قالمیان بر مالک الملک، بتون ملکنی ولوله یه ویرن بر کلامه
 قارشى ناصل لاقید قالیر؟ هیچ باشقه سنه مال ایدوب هیچه ایندیرر می؟

بشنجی لمعه: قرآنک اُسلوب و ایجازنده کی جامعیت خارقه در. بونده "بش
 ایشیق" وار.

برنجی ایشیق: اُسلوب قرآنک او قدر عجیب بر جمعیتی وار که، بر تک
 سوره، کائناتی ایچنه آلان بحر محیط قرآنی پی ایچنه آلیر. بر تک آیت، او
 سوره نك خزینه سنی ایچنه آلیر. آیتلرک چوغی، هر بریسی برر کوچک سوره،
 سوره لرک چوغی، هر بریسی برر کوچک قرآندر. ایشته شو، إعجازکارانه ایجازدن
 بیوک بر لطف إرشاددر و گوزل بر تسهیلدر. چونکه هرکس، هر وقت قرآنه
 محتاج اولدیغی حالده، یا غباوتندن ویا باشقه اُسبابه بناءً هر وقت بتون قرآنی
 اوقومیان ویا خود اوقومغه وقت و فرصت بولامیان آدملر، قرآندن محروم قالماق
 ایچون؛ هر بر سوره، برر کوچک قرآن حکمنه، حتی هر بر اوزون آیت، برر
 قیصه سوره مقامنه گچر. حتی قرآن فاتحه ده، فاتحه دخی بسمله ده مندرج
 اولدیغنه اهل کشف متفقدلر. شو حقیقته برهان ایسه، اهل تحقیقک إجماعیدر.

ایکنجی ایشیق: آیات قرآنیه، أمر و نهی، وعد و وعید، ترغیب و ترهیب،
 زجر و إرشاد، قصص و أمثال، أحكام و معارف إلهیه و علوم کونیه و قوانین و

شرائطِ حياتِ شخصيه و حياتِ اجتماعيه و حياتِ قلبيه و حياتِ معنويه و حياتِ اخرويه گبی عموم طبقاتِ کلاميه و معارفِ حقيقيه و حاجاتِ بشريه دلايلاتيله، اشاراتيله جامع اولمقله برابر؛ ﴿خُذْ مَا شِئْتَ لِمَا شِئْتَ﴾ يعني، "ايتديگنك هر شي ايچون قرآندن هر نه ايتترسهك آل" إفاده ايتديگي معنا، او درجه طوغريلغيله مقبول اولمش كه، اهل حقيقت مایینده ضروب أمثال صیره سنه گچمشدر. آیاتِ قرآنيه ده اويله بر جامعيت وار كه، هر درده دوا، هر حاجته غذا اولاييلير. أوت، اويله اولمق لازم گلير. چونكه دائما ترقیاتده قطع مراتب ایدن بتون طبقاتِ اهل كمالك رهبر مطلقى البته شو خاصيته مالك اولماسى ألزمدر.

اوچنجی ایشیق: قرآنك إعجازکارانه ایجازیدر. کاه اولور كه، اوزون بر سلسله نك ايکی طرفی اويله بر طرزده ذکر ايدر كه، گوزلجه سلسله یی گوسترر. هم کاه اولور كه، بر کلمه نك ايچنه صریحاً، إشارة، رمزاً، ایماء بر دعوانك چوق برهانلرینی درج ايدر.

مثلاً: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالاختلافُ السِّنِّكُمْ وَ

الْوَانِكُمْ﴾ ده آیات و دلائل وحدانیت سلسله سنی تشکیل ایدن سلسله خلقت کائناتك مبدأ و منتها سنی ذکر ايله او ايکنجی سلسله یی گوسترر، برنجی سلسله یی اوقوتدیریور. أوت بر صانع حكيمه شهادت ایدن صحائف عالمك برنجی درجه سی، سماوات و أرضك أصل خلقتلیدر. صوگره گوکلری ییلدیزلره تزیین ايله زمینك ذی حیاتلره شنلدرلمسی، صوگره گونش و آيک تسخیريله موسملرك دگیشمسی، صوگره گیجه و گوندوزك اختلاف و دورانی ایچنده کی سلسله شئوناتدر. داها گله گله تا کثرتك اك زیاده انتشار ایتدیگی محل اولان

سیمالرك و سسلرك خصوصیتلرینه و إمتیازلرینه و تشخصلرینه قدر... مادام كه اُكْ زیاده إنتظامدن اوزاق و تصادفك قاریشماسنه معروض اولان فردلرك سیمالرنده کی تشخصانده حیرت ویریجی بر إنتظام حکیمانه بولونسه، اوزرنده غایت صنعتکار بر حکیمك قلمی ایشلدیگی گوستریلسه، ألبته إنتظاملری ظاهر اولان سائر صحیفه لر کندی کندینه آكلاشیلیر، نقاشنی گوسترر. هم مادام قوجه سماوات و أرضك أصل خلقتنده أثر صنعت و حکمت گورونویور. ألبته کائنات سراینك بناسنده تمل طاشی اولارق گوکلری و زمینی حکمتله قویان بر صانعك سائر أجزالرنده أثر صنعتی، نقش حکمتی پك چوق ظاهردر. ایشته شو آیت، خفی یی إظهار، ظاهری یی إخفا ایدهرك غایت گوزل بر ایجاز یاپمش. الحق

﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ﴾ دن طوت، تا ﴿وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ه قدر آلتی دفعه ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ وَمِنْ آيَاتِهِ﴾

ایله باشلايان سلسلهٔ براهین، بر سلسلهٔ جواهردر، بر سلسلهٔ نوردر، بر سلسلهٔ إعجازدر، بر سلسلهٔ ایجاز إعجازیدر. قلب ایسته‌یور که، شو دینه‌لرده گیزی اولان الماسلری گوستره‌یم. فقط نه یاپه‌یم مقام قالدیرمیور. باشقه وقته تعلیق ایدوب، او قپویی شیمدی آچمایورم.

هم مثلاً: ﴿فَارْسِلُونِ يُوسُفَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ﴾ ﴿فَارْسِلُونِ﴾ کلامیله ﴿يُوسُفَ﴾

کلمه‌سی اورته‌لرنده شونلر وار: ﴿إِلَىٰ يُوسُفَ لَاسْتَعْبَرَّ مِنْهُ الرَّؤْيَا فَارْسَلُوهُ

فَذَهَبَ إِلَى السِّجْنِ وَقَالَ يُوسُفُ﴾ دیمك بش جمله‌یی بر جمله‌ده إجمال ایدوب

ایجاز ایتدیگی حالده وضوحی إخلال ایتمه‌مش، فهمی إشکال ایتمه‌مش.

هم مثلاً: ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ إِنْسانِ عاصی،

"چورومش کمیکلری کیم دیریلته‌جك" دییه میدان اوقور گیی إنکارینه قارشى

قرآن دیر: "کیم بدایهٔ یارتمش ایسه، او دیریلته جک. او یارادان ذات ایسه، هر بر شیئی هر بر کیفیتده بیلیر. هم سزه یشیل آغاجدن آتش چیقاران بر ذات، چورومش کمیگه حیات ویره بیلیر." ایشته شو کلام، دیریلتمک دعواسنه متعدّد جهتلرله باقار، إثبات ایدر. اُولّا، إنسانه قارشی ایتدیگی سلسلهٔ إحساناتی شو کلامیله باشلار، تحریک ایدر، خاطره گتیرر. باشقه آیتلرده تفصیل ایتدیگی ایچون قیصه کسر، عقله حواله ایدر. یعنی، سزه آغاجدن میوه یی و آتشی و اوتدن أرزاقی و حبوبی و طوپراقدن حبوباتی و نباتاتی ویردیگی گبی، زمینی سزه خوش (هر بر أرزاقکز ایچنده قونولمش) بر بشیک و عالمی، گوزل و بتون لوازماتکز ایچنده بولونور بر سرای یاپان بر ذاتدن قاجوب باشی بوش قالب، عدمه گیدوب صاقلانیلماز. وظیفه سز اولوب قبره گیروب اویاندیریلما مق اوزره راحت یاتاماز سکز.

صوگره او دعوانک بر دلیلنه إشارت ایدر: ﴿الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ﴾ کلمه سیله رمزًا دیر: "ای حشری إنکار ایدن آدم! آغاجلره باق! قیشده ئولمش، کمیکلر گبی حدسز آغاجلری بهارده دیریلتن، یشیلندیره، حتّی هر بر آغاجده یاپراق و چیچک و میوه جهتیه اوچ حشرک نمونه لرینی گوسترن بر ذاته قارشی إنکار ایله، إستبعاد ایله قدرتنه میدان اوقونماز." صوگره بر دلیلله داها إشارت ایدر، دیر: "سزه آغاج گبی کثیف، ثقیل، قراکقلی بر مادّه دن آتش گبی لطیف، خفیف، نورانی بر مادّه یی چیقاران بر ذاتدن، اودون گبی کمیکلره آتش گبی بر حیات و نور گبی بر شعور ویرمه یی ناصل إستبعاد ایدیورسکز؟" صوگره بر دلیلله داها تصریح ایدر دیر که: "بدویلر ایچون کبریت یرینه آتش چیقاران مشهور آغاجک، یشیل ایکن ایکی دالی بربرینه سورولدییگی وقت آتشی یارادان و رطوبتیه یشیل و حرارتیه قورو گبی ایکی ضد طبیعتی جمع ایدوب، اونی بوکا منشأ ایتمکله هر بر شی حتّی عناصرِ اصلیّه و طبایعِ اساسیه، اونک آمرینه

باقار، اونڭ قۆتيله حرکت ايدر، هيچ بريسي باشي بوش اولوب طبعيله حرکت ايتمديگني گوسترن بر ذاتدن، طوپراقدن ياپيلان و صوڭره طوپراغه دونن انسانى، طوپراقدن يگيدن چيقارمسي إستبعاد ايديلمز. عصيان ايله اوڭا ميدان اوقونماز. " صوڭره حضرت موسى عليه السلامك شجره مشهوره سنى خاطره گتيرمكله شو دعواي احمديه عليه الصلاة والسلام، موسى عليه السلامك دخى دعواسيدر. انبيانك إتفاقنه خفى بر اйма ايدوب، شو كلمه نڭ ايجازينه بر لطافت داها قاتار.

دردنجي ايشيق: ايجاز قرآنى او درجه جامع و خارقدر، دقت ايديلسه گورونويور كه: بعضا بر دڭزى بر ابريقده گوسترييور گي پك گنیش و چوق اوزون و كللى دستورلى و عمومى قانونلى، بسيط و عامى فهملره مرحمه بسيط بر جزئيله، خصوصى بر حادثه ايله گوسترييور. بيكلر مثاللرندن يالڭز ايكي مثالنه إشارت ايدرز.

برنجى مثال: يگرمنجى سوزك برنجى مقامنده تفصيلا بيان اولونان اوچ آيتدر كه، شخص آدمه تعليم اسما عنوانيله نوع بنى آدمه إلهام اولونان بتون علوم و فنونك تعليمنى إفاده ايدر. و آدمه، ملائكه نڭ سجده ايتمه سى و شيطانك ايتمه سى حادثه سيله نوع انسانه سمكدن ملكه قدر اكثر موجودات مسخر اولديغى گي، ييلاندن شيطانه قدر مضر مخلوقاتك دخى اوڭا إطاعت ايتمه يوب دشمنلق ايتديگنى إفاده ايدويور. هم قوم موسى (عس) بر بقره يي، بر اينگى كسمكله مصر بقرپرستلگندن آينان و "عجل" حادثه سنده تأثيرنى گوسترن بر بقرپرستلك مفكوره سنك موسى عليه السلامك بيچاغيله كسيلديگنى إفاده ايدويور. هم طاشدن صو چيقماسى، چاي آقماسى و طاغيلوب يووورلانمسي عنوانيله؛ طبقه ترابيه آلتنده اولان طاش طبقه سى، صو طمارلرينه خزينه دارلق و

طوپراغه آنالقی ایتدیگنی إفاده ایدیور.

ایکنجی مثال: قرآنده چوق تکرار ایدیلن قصه موسی علیه السلامک جمله لری و جزءلریدر که، هر بر جمله سی، حتی هر بر جزئی، بر دستور کینک اوجی اولارق گوستریلمش و او دستوری إفاده ایدیور. مثلاً: ﴿يَا هَامَانُ ابْنِ لِي صَرْحًا﴾ فرعون، وزیرنه امر ایدر که: "بگایوکسک بر قله یاپ، سماءاتک حالی رصد ایدوب باقاجغم. سماءتک گیدیشاتندن عجباً موسی نك (عس) دعوا ایتدیگی گبی سماءه تصرف ایدن بر إله وار میدر؟" ایشته ﴿صَرْحًا﴾ کلمه سیله و شو جزئی حادثه ایله، طاغسز بر چولده اولدیغندن طاغلری آرزولایان و خالق طانیمدیغندن طبیعت پرست اولوب ربوبیت دعوا ایدن و آثار جبروتلرینی گوسترمکله إبقای نام ایدن، شهرت پرست اولوب طاغ مثال مشهور أهراملری بنا ایدن و سحر و تناسخه قائل اولوب جنازه لرینی مومیا ایدوب طاغ مثللو مزارلرده محافظه ایدن مصر فرعونلرینک عنعنه سنده حکمفرما بر دستور عجیبی إفاده ایدر.

مثلاً: ﴿فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾ غرق اولان فرعونه دیر: "بوگون سنک غرق اولان جسدیگه نجات ویره جگم" عنوانیله عموم فرعونلرک تناسخ فکرینه بناء جنازه لرینی مومیالامقله ماضیدن آلوب مستقبلده کی أنسال آتیه نك تماشاگاهنه گوندرمک اولان موت آلود، عبرتنما بر دستور حیاتیه لرینی إفاده ایتمکله برابر، شو عصر آخرده او غرق اولان فرعونک عین جسدی اولارق کشف اولنان بر بدن، او محلّ غرق دگزندن ساحله آتیلدیگی گبی، زمانک دگزندن عصرلرک موجه لری اوستنده شو عصر ساحلنه آتیلاجغنی، معجزانه بر إشارت غیبیه یی، بر لمعه إعجازی و بو تک کلمه بر معجزه اولدیغنی إفاده ایدر.

هم مثلاً: ﴿يَذَبُّونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ بنی اسرائیلک اوغللرینک کسیلوب، قادین و قیزلرینی حیاتده بیراقمق؛ بر فرعون زماننده یاپیلان بر حادثه عنوانیله، یهودی ملّتک اکثر مملکتلرده هر عصرده معروض اولدیغی متعدّد قتل عاملری، قادین و قیزلری حیاتِ بشریه سفیهانده اوینادقلری رولی إفاده ایدر.

﴿وَلْتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَوةٍ ۖ وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْأَثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعمَلُونَ ۖ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ۖ وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَآئِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ ۖ وَلَا تَعْمَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾

یهودیله متوجّه شو ایکی حکم قرآنی، او ملّتک حیاتِ اجتماعیّه انسانیهده طولاب حيله سیله چویردکلری شو ایکی مدّش دستور عمومیٰ تضمّن ایدر که: حیاتِ اجتماعیّه بشریه یی صارصان و سعی و عملی، سرماییه ایله مبارزه ایتدیروب فقرایی زنگینلرله چارپیشدیران، مضاعف ربا یاپوب بانقلری تأسیسه سببیت ویرن و حيله و خدعه ایله جمع مال ایدن او ملّت اولدیغی گبی؛ محروم قالدقلری و دائما ظلمنی گوردکلری حکومتلردن و غالبلردن إنتقاملرینی آلمق ایچون هر چشید فساد قومیتهلرینه قاریشان و هر نوع إختلاله پارمق قاریشدیران ینه او ملّت اولدیغی إفاده ایدیور.

مثلاً: ﴿فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ﴾ "اگر طوغری ایسه کز، موتی ایسته یگز. هیچ ایسته میه جکسکز." ایشته مجلس نبویه کوچک بر جماعتک جزئی بر حادثه عنوانیله، مللِ انسانیه ایچنده حرصِ حیات و خوفِ مماتله اُکْ مشهور اولان

مَلَّتْ يَهُودُكُ تا قیامته قدر لسانِ حاللری، موتی ایسته‌میه‌جگنی و حیات حرصنی بیراقمیه‌جغنی إفاده ایدر.

مثلاً: ﴿صُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الدِّلَّةُ وَ الْمَسْكَنَةُ﴾ شو عنوانله او مَلَّتْكَ مقدّراتِ اِستقبالیه‌سنی عمومی بر صورتده إفاده ایدر. ایشته شو مَلَّتْكَ سجیه‌لرنده و مقدّراتنده مندرج اولان شویله مدّهش دساتیر ایچوندر که، قرآن اولره قارشى پك شدتلى طاوراننیور. دهشتلى سیلله تأدیپ ووریور.

ایشته شو مثاللردن قصّه موسی علیه السلام و بنی اسرائیلک سائر جزءلرینی و سائر قصّه‌لرینی بو قصّه‌یه قیاس ایت. شیمدی شو دردنجی ایشیقده‌کی إعجازی لمعه ایجاز گبی قرآنک بسیط کلماتلرینک و جزئی مبحتلرینک آرقه‌لرنده پك چوق لمعاتِ إعجازیه واردر. عارفه إشارت یتر.

بشنجی ایشیق: قرآنک مقاصد و مسائل، معانی و أسالیب و لطائف و محاسن جهتیله جامعیتِ خارقه‌سیدر. اوت قرآن معجز البیانک سوره‌لرینه و آیتلرینه و خصوصاً سوره‌لرک فاتحه‌لرینه، آیتلرک مبدأ و مقطعلرینه دقت ایدیلسه گورونویور که: بلاغتلرک بتون أنواعی، فضائلِ کلامیه‌نک بتون أقسامنی، علوی اسلوبلرک بتون أصنافی، محاسنِ أخلاقیه‌نک بتون أفرادینی، علوم کونییه‌نک بتون فذلکه‌لرینی، معارفِ إلهیه‌نک بتون فهرسته‌لرینی، حیاتِ شخصییه و اجتماعیّه بشریه‌نک بتون نافع دستورلرینی و حکمتِ عالیّه کائناتک بتون نورانی قانونلرینی جمع ایتمکله برابر هیچ بر مشوّشیت اثری گورونمیور. الحقّ، او قدر أجناسِ مختلفه‌یی بر یرده طویلایوب بر مناقشه، بر قاریشق چیقمه‌مق، قهار بر نظام إعجازینک ایشی اولایلیر.

الحق، بتون بو جامعیت ایچنده شو إنتظام ایله برابر گچمش یگر می درت عدد سوزلرده ایضاح و إثبات ایدیلدیگی گبی؛ جهل مرگبک منشئ اولان عادیات پرده‌لرینی کسکین بیاناتیله بیرتمق، عادت پرده‌لری آلتنده گیزلی اولان خارق العاده‌لری چیقاروب گوسترمک و ضلالتک منبعی اولان طبیعت طاغوتنی، برهانک ألماس قلنجیله پارچه‌لامق و غفلت اویقوسنک قالین طبقه‌لرینی رعدمثال صیحه‌لریله طاغیتمق و فلسفه‌ بشریه‌یی و حکمتِ إنسانیه‌یی عاجز بیراقان کائناتک طلسم مغلقنی و خلقتِ عالمک معمّای عجیبه‌سنی فتح و کشف ایتمک، ألبته حقیقتبین و غیب‌آشنا و هدایت‌بخش و حق‌نما اولان قرآن گبی بر معجزه‌کارک خارق العاده ایشلریدر.

أوت، قرآنک آیتلرینه إنصاف ایله دقت ایدیلسه گورونویور که: سائر کتابلر گبی بر ایکی مقصدی تعقیب ایدن تدریجی بر فکرک سلسله‌سنه بگزهمیور. بلکه، دفعی و آنی بر طوری وار و إلقا اولونیور بر گیدیشاتی وار و برابر گلن هر بر طائفه‌سی مستقل اولارق اوزاق بر یردن و غایت جدی و اهمیتلی بر مخابره‌نک تک تک، قیصه قیصه بر صورتده گلدیگنک نشانی وار. أوت کائناتک خالقندن باشقه کیم وار که، بو درجه کائنات و خالق کائناتله جدی علاقه‌دار بر مخابره‌یی یاپاییلسین؟ حدسز درجه حدندن چیقوب خالق ذو الجلالی کندی کیفیله سویلشدیرسین، کائناتی طوغری اولارق قونوشدیرسون. أوت، قرآنده کائنات صانعک پک جدی و حقیقی و علوی و حق اولارق قونوشماسی و قونوشدیرماسی گورونویور. تقلیدی ایما ایده‌جک هیچ بر أماره بولونمیور. او سویلر و سویلتدیرر. فرض محال اولارق مسیلمه گبی حدسز درجه حدندن چیقوب تقلیدکارانه او عزّت و جبروت صاحبی اولان خالق ذو الجلالی کندی فکریله قونوشدیروب و کائناتی اونکله قونوشدورسه، ألبته بیکثر تقلید أماره‌لری

و بیگلر ساخته کارلق علامتلی بولونه جقدر. چونکه اُڭ پست بر حالنده اُڭ یوکسک طوری طاقینانلرک هر حالتی تقلیدجیلگنی گوسترر. ایشته شو حقیقتی قَسَم ایله إعلان ایدن ﴿وَالنَّجْمُ إِذَا هَوَىٰ ۖ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۚ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنَّ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ یه باق، دَقَّت ایت...

اوجنجی شعاع: قرآن معجز الیئانک اخبارات غیبیه سی و هر عصرده شبایتنی محافظه ایتمه سی و هر طبقه انسانه موافق کلمه سیله حاصل اولان إعجازدر. شو شعاعک "اوج جلوه" سی وار.

برنجی جلوه: اخبارات غیبیه سیدر. شو جلوه نڭ "اوج شوقی" وار.

برنجی شوق: ماضی یه عائد اخبارات غیبیه سیدر. اوت، قرآن حکیم بِالْإِتِّفَاقِ اُمّی و اُمین بر ذاتک لسانیله، زمانِ آدمدن تا عصرِ سعاده قدر اُنبیالرک مهمّ حالاتنی و اُهمّیتلی وقوعاتنی اوپله بر طرزده ذکر ایدیور که، تورات و انجیل گبی کتابلرک تصدیقی آلتنده غایت قوّت و جدّیتله اخبار ایدیور. کتبِ سالفه نڭ اِتِّفَاقِ ایتدکلی نقطه لرده موافقت ایتمشدر. اِختلاف ایتدکلی بحثلرده، مصحّحانه حقیقتِ واقعه ی فصل ایدیور. دیمک قرآنک نظرِ غیب بینسی، او کتبِ سالفه نڭ عموم نڭ فوقنده احوالِ ماضیه ی گوروپور که، اِتِّفَاقی مسئله لرده مصدّقانه اونلری تزکیه ایدیور. اِختلافی مسئله لرده مصحّحانه اونلره فیصل اولویور. حالبوکه قرآنک وقوعات و احوالِ ماضیه یه دائر اخباراتی عقلی بر ایش دگل که، عقل ایله اخبار ایدیلسین. بلکه، سماعه متوقّف نقلدر. نقل ایسه، قرائت و کتابت اهلنه مخصوصدر. دوست و دشمنک اِتِّفَاقیله قرائتسز، کتابتسز، اُمانتله معروف، اُمّی لقبیله موصوف بر ذاته نزول ایدیور. هم او احوالِ ماضیه یی اوپله بر صورته اخبار ایدر که، بتون او احوالی گوروپور گبی

بحث ایدر. چونکه اوزون بر حادثه‌نڭ عقدۀ حیاتیه‌سنی و روحنی آلیر، مقصدینه مقدمه یاپار. دیمک قرآنده کی فذلکه‌لر، خلاصه‌لر گوستریور که، بو خلاصه و فذلکه‌بی گوسترن، بتون مضی‌بی بتون أحوالی ایله گورویور. زیرا بر ذاتڭ بر فنده ویا بر صنعتده متخصص اولدیغی؛ خلاصه‌لی بر سوزله، فذلکه‌لی بر صنعتجقله، او شخصلرڭ مهارت و ملکه‌لرینی گوستردیگی گبی، قرآنده ذکر اولونان وقوعاتڭ خلاصه‌لری و روحلری گوستریور که، اونلری سویله‌ین، بتون وقوعاتی إحاطه ایتمش، گورویور، (تعبیر جائز ایسه) بر مهارت فوق العاده ایله إخبار ایدیور.

ایکنجی شوق: إستقباله عائد إخبارات غیبیه‌سیدر. شو قسم إخباراتڭ چوق أنوعی وار. برنجی قسم، خصوصیدر. بر قسم أهل کشف و ولایتہ مخصوصدر. مثلاً: محی الدین عربی **﴿الْمَاءُ غَلَبَتِ الرُّومُ﴾** سوره‌سنده پک چوق إخبارات غیبیه‌بی بولمشدر. إمام ربّانی، سوره‌لرڭ باشنده کی مقطعات حروف ایله چوق معاملات غیبیه‌نڭ إشارت‌لرینی و إخباراتی گورمشدر و هکذا... علماء باطن ایچون قرآن، باشدن باشه إخبارات غیبیه‌ نوعدنددر. بز ایسه، عمومه عائد اولاجق بر قسمنه إشارت ایده‌جگز. بونڭ ده پک چوق طبقاتی وار. یالکز بر طبقه‌دن بحث ایده‌جگز. ایشته قرآن حکیم، رسول اکرم علیه الصلاة والسلامه دیر: (حاشیه)

(حاشیه): بو غیبیدن خبر ویرن آیتلر، پک چوق تفسیرلرده ایضاح ایدیلمه‌سندن و أسکی حرفله طبع ایتمک نیتی مؤلفنه ویردیگی عجله‌لک خطاسندن بوراده ایضاح‌سز و او قیمتدار خزینه‌لر قپالی قالدیلر.

﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمَنِينَ
 مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ ۖ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ
 الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۖ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ فِي بَضْعِ سِنِينَ
 لِلَّهِ الْأَمْرُ ۖ فَسَتَبْصُرُ وَيُبْصِرُونَ بِآيِكُمُ الْمَفْتُونُ ۖ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ
 بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ۖ قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ۖ وَاللَّهُ يَعِصْمُكَ
 مِنَ النَّاسِ ۖ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا ۖ وَلَنْ يَتَمَنَّوَهُ أَبَدًا ۖ سَنُرِيهِمْ
 آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ ۖ قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ
 الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ
 لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ۖ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى
 الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ۖ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ
 سَيَرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۖ قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ
 مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۖ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ
 الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا﴾

گبی چوق آیاتاڭ إفاده ایتدیگی إخبارات غیبیه در که، عیناً طوغری اولارق
 چیقمشدر. ایشته پک چوق إعتراضات و تنقیداته معروض و اُڭ کوچک بر
 خطاسندن طولای دعواسنی غیب ایده جک بر ذاتک لسانندن بویله تردّسز،
 کمال جدّیت و اُمنیتله و قوّتلی بر وثوقی إحساس ایدن بر طرزده بویله
 إخبارات غیبیه، قطعیا گوسترر که؛ او ذات، استاد اُزلیسندن درس آلییور،
 صوڭره سویله یور.

اوجنجدی شوق: حقائقِ إلهیه و حقائقِ کونیهیه و امورِ أخرویهیه دائرِ إخباراتِ غیبیه سیدر. اوت قرآنك حقائقِ إلهیهیه دائرِ بیاناتی و طلسمِ کائناتی فتح ایدوب و خلقتِ عالمك معماسنی آچان بیاناتِ کونیهیه، إخباراتِ غیبیهنك اُك مهمیدر. چونکه او حقائقِ غیبیهیه حدسِ ضلالتِ یوللری ایچنده إستقامتله اونلری گیدوب بولق، عقلِ بشرك کاری دگلدر و اولاماز. بشرك اُك داهی حکمالری او مسائلك اُك کوچگنه عقلریله یتیشمدیگی معلومدر. هم قرآن، گوستردیگی او حقائقِ إلهیه و او حقائقِ کونیهیه بیاندن صوگره و صفای قلب و تزکیه نفسدن صوگره و روحك ترقیاتندن و عقلك تکملندن صوگره بشرك عقلی "صدقت" دیوب او حقائقی قبول ایدر. قرآنه "بارك الله" دیر. بو قسمك، قسماً اون برنجی سوزده ایضاح و إثباتی گچمشدر. تکراره حاجت قالمامشدر. اما أحوالِ أخرویه و برزخیه ایسه، چندان عقلِ بشر کندی باشیله یتیشه میور، گوره میور. فقط، قرآنك گوستردیگی یوللر ایله اونلری گورمك درجه سنده إثبات ایدیور. اونجی سوزده، قرآنك شو إخباراتِ غیبیهیه نه درجه طوغری و حق اولدیغی ایضاح و إثبات ایدیلمشدر. اوکا مراجعت ایت.

ایکنجی جلوه: قرآنك شباتیدر. هر عصرده تازه نازل اولویور گی تازه لگنی، گنجلگنی محافظه ایدیور. اوت قرآن، بر خطبه اُزلیه اولارق عموم عصرلرده کی عموم طبقاتِ بشریهیه بردن خطاب ایتدیگی ایچون اوپله دائمی بر شباتی بولونق لازمدر. هم ده، اوپله گورولمش و گورونویور. حتی أفکارجه مختلف و إستعدادجه متباین عصرلردن هر عصره گوره گویا او عصره مخصوص گی باقار، باقدیر و درس ویرر. بشرك آثار و قانونلری، بشر گی إختیار اولویور، دگیشیور، تبدیل ایدیلیور. فقط قرآنك حکملری و قانونلری، او قدر ثابت و راسخدر که، عصرلر گچدکجه داها زیاده قوتنی گوستریور. اوت، اُك زیاده کندینه گووه نن و قرآنك سوزلرینه قارشى قولاغنی قپایان شو عصرِ حاضر و شو

عصرک اهل کتاب انسانلری قرآنک ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ خطاب مرشدانه سنه او قدر محتاجدر که، گویا او خطاب طوغریدن طوغرییه شو عصره متوجهدر و ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ لفظی ﴿يَا أَهْلَ الْمَكْتَبِ﴾ معناسنی دخی تضمّن ایدر. بتون شدّتیله، بتون تازه لگیله، بتون شبابتیله ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ صیحه سنی عالمک اقطارینه صاووریور.

مثلا: شخصلر، جماعتلر، معارضه سندن عاجز قالدقلری قرآنه قارشى؛ بتون نوع بشرک و بلکه جنّیلرک ده نتیجه افکارلری اولان مدنیت حاضره، قرآنه قارشى معارضه وضعیتی آملشله. إعجاز قرآنه قارشى، سحرلیله معارضه ایدیور. شیمدی، شو مدهش یگی معارضه جییه قارشى إعجاز قرآنی، ﴿قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ﴾ آیتک دعواسنی إثبات ایتمک ایچون مدنیتک معارضه صورتیله وضع ایتدیگی اساساتی و دساتیرینی، اساسات قرآنیله ایله قارشىلاشدیره جغز.

برنجی درجه ده: برنجی سوزدن تا یگرمی بشنجی سوزه قدر اولان موازنه لر و میزانلر و او سوزلرک حقیقتلری و باشلری اولان آیتلر، ایکی کرّه ایکی درت ایدر درجه سنده مدنیته قارشى قرآنک إعجازینی و غلبه سنی إثبات ایدر.

ایکنجی درجه ده: اون ایکنجی سوزده إثبات ایدیلدیگی گبی، بر قسم دستورلرینی خلاصه ایتمکدر. ایشته مدنیت حاضره، فلسفه سیله حیات اجتماعی بشریه ده نقطه إستنادی "قوت" قبول ایدر. هدفی "منفعت" بیلیر. دستور حیاتی "جدال" طانیر. جماعتلرک رابطه سنی "عنصریت و منفی ملیت" بیلیر. غایه سی، هوسات نفسانییه بی تطمین و حاجات بشریه بی تزید ایتمک

ايچون بعض "لهويات" در. حالبوکه: قوتک شانی، تجاوزدر. منفعتک شانی، هر آرزويه کافي گلمديگندن اوستنده بوغوشمقدر. دستور جدالک شانی، چارپيشمقدر. عنصريک شانی، باشقه سنی یوتمله بسلنمک اولديغندن تجاوزدر. ايشته شو مدنيک شو دستورلرندر که، بتون محاسنيله برابر بشرک يوزده آنجق يگرميسنه بر نوع صوري سعادت ويروب سکسانى راحتسزلغه، سفالته آتمشدر.

اما حکمت قرآنيه ايسه نقطه استنادى، قوت يرينه "حقى" قبول ايدر. غايه ده، منفعت يرينه "فضيلت و رضاي الهى" ي قبول ايدر. حياتده، دستور جدال يرينه "دستور تعاونى" اساس طوتار. جماعتلرک رابطه لرنده، عنصريت و مليت يرينه "رابطه دينى و صنفى و وطنى" قبول ايدر. غاياتى، "هوسات نفسانيه نك نامشروع تجاوزاتنه سد چکوب روحى معالياته تشويق و حسيات علويه سنى تظمين ايتمکدر و انسانى کمالات انسانيه سوق ايدوب انسان ايتمکدر." حقک شانى ايسه، اتفاقدر. فضيلتک شانى، تساندر. تعاونک شانى، بربرينک امدادينه يتيشمکدر. دينک شانى اخوتدر، انجذابدر. نفس اماره ي گمله مکله باغلامق، روحى کمالاته قامچيلا مقله سربست بيراقمه نك شانى، سعادت داريندر. ايشته مدنيت حاضره، اديان سابقه سماويه دن، باخصوص قرآنک ايشاداتندن آلدیغى محاسنله برابر، قرآنه قارشى بويله حقيقت نظرنده مغلوب دوشمشدر.

اوپنچى درجه: بيگلر مسائلندن يالکز نمونه اولارق اوچ درت مسئله ي گوستره جگزر. اوت قرآنک دستورلى، قانونلى، ازلدن گلديگندن ابده گيده جکدر. مدنيک قانونلى گي اختيار اولوب ئولومه محکوم دگلدر. دائما گنجدر، قوتليدر. مثلا: مدنيک بتون جمعيات خيريه لرى ايله، بتون جبارانه شديد انضباط و نظاماتلريله، بتون اخلاقى تربيه گاهلريله، قرآن حکيمک ايکى

مسئله سینه قارشى معارضه ایده میوب مغلوب دوشمشلردر. مثلاً: ﴿وَأَقِمُْوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ۖ وَاحْلُلُوا إِلَٰهَ الْبَيْعِ وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾ قرآنك بو غلبهٔ إعجازکارانه سنی بر مقدمه ايله بیان ایده جگزر. شوپله که:

"إشارات الإعجاز" ده إثبات ایدیلدیگی گبی؛ بتون إختلالات بشریه نك معدنی بر کلمه اولدیگی گبی، بتون أخلاق سیئته نك منبعی دخی بر کلمه در.

برنجی کلمه: "بن طوق اولایم، باشقه سی آجلقدن ئولسه بگا نه."

ایکنجی کلمه: "سن چالیش، بن ییهیم."

أوت حیات اجتماعی بشریه ده خواص و عوام، یعنی زنگینلر و فقیرلر، موازنه لرله راحتله یاشارلر. او موازنه نك اساسی ایسه: خواص طبقه سنده مرحمت و شفقت، آشاغیسنده حرمت و إطاعتدر. شیمدی برنجی کلمه، خواص طبقه سنی ظلمه، أخلاقسزلغه، مرحمتسزلگه سوق ایتمشدر. ایکنجی کلمه، عوامی کینه، حسده، مبارزه یه سوق ایدوب راحت بشریه یی بر قاچ عصردر سلب ایتدیگی گبی؛ شو عصرده سعی، سرمایه ايله مبارزه نتیجه سی هرکسجه معلوم اولان أوروبا حادثات عظیمه سی میدانه گلدی. ایشته مدنیت، بتون جمعیات خیریه ايله و أخلاقی مکتبلرله و شدید إنضباط و نظاماتيله، بشرک او ایکی طبقه سنی مصالحه ایده مدیگی گبی، حیات بشرک ایکی مدهش یاره سنی تداوی ایده مه مشدر. قرآن، برنجی کلمه یی اساسندن "وجوب زکات" ايله قلع ایدر، تداوی ایدر. ایکنجی کلمه نك اساسی "حرمت ربا" ايله قلع ایدوب تداوی ایدر. أوت، آیت قرآنیه عالم قپوسنده طوروب ربایه یاساقدیر دیر. "غاوغه قپوسنی قپامق ایچون بانقه قپوسنی قپایگز" دیه رک إنسانلره فرمان ایدر. شاگردلرینه "گیرمه یگز" أمر ایدر.

ایکنجی اساس: مدنیت، تعددِ أزواجی قبول ایتمیور. قرآنك او حکمنی کندینه مخالف حکمت و مصلحتِ بشریه منافی تلقی ایدر. اوت اگر ازدواجده کی حکمت، یالکز قضای شهوت اولسه، تعدد بالعکس اولمالی. حالبوکه، حتی بتون حیواناتك شهادتیه و ازدواج ایدن نباتاتك تصدیقیله ثابتدر که؛ ازدواجك حکمتی و غایه سی، تناسلدر. قضای شهوت لَدَتی ایسه، او وظیفه یی گوردیرمک ایچون رحمت طرفندن ویریلن بر اجرت جزئیهدر. مادام حکمّه، حقیقه، ازدواج نسل ایچونددر، نوعك بقاسی ایچونددر. البته، بر سنه ده یالکز بر دفعه تولده قابل و آیک یالکز یاریسنده قابل تلّح اولان و اَللی سنه ده یأسه دوشن بر قادین، اکثری وقتده تا یوز سنه یه قدر قابلِ تلقیح بر آرکگه کافی گلمدیگندن، مدنیت پک چوق فاحشه خانه لری قبول ایتمگه مجبوردر.

اوچنجی اساس: محاکمه سز مدنیت، قرآن قادینه ثلث ویردیگی ایچون آیتی تنقید ایدر. حالبوکه حیاتِ اجتماعیده اکثر احکام، اکثریتِ اعتباریله اولدیغندن؛ اکثریتِ اعتباریله بر قادین، کندینی حمایه ایده جک بریسنی بولور. آرکک ایسه، اوکا یوک اولاجق و نفقه سنی اوکا بیراقه جق بریسیله تشریکِ مساعی ایتمگه مجبور اولور. ایشته بو صورتده بر قادین، پدرندن یاریسنی آلسه، قوجه سی نقصانیتنی تأمین ایدر. آرکک، پدرندن ایکی پارچه آلسه، بر پارچه سنی تزوج ایتدیگی قادینك اداره سنه ویره جک؛ قیز قارداشنه مساوی گلیر. ایشته عدالتِ قرآنیه بویله إقتضا ایدر، بویله حکم ایتمشدر. (حاشیه)

(حاشیه): محکمه یه قارشى و محکمه یی صوصدیران لایحه تمييزك مدافعتندن بر پارچه در. بو مقامه حاشیه اولمش. "بن ده عدلیه نك محکمه سنه دیرم که: پک اوچ یوز اَللی سنه ده و هر عصرده اوچ یوز اَللی میلیون انسانلرک حیاتِ اجتماعی سنه ده اُك قدسی و حقیقتلی بر دستور اَللی ی، اوچ یوز اَللی پک تفسیرك تصدیق لینه و إتفاقرینه إستنادا و پک اوچ یوز اَللی سنه ظرفنده گچمش اجدادیمزك إعتقاد لینه إقتداء تفسیر ایدن بر آدمی محکوم ایدن حقسز بر قراری، البته روی زمینده عدالت وارسه، او قراری ردّ و بو حکمی نقض ایده جکدر."

دردنجی اساس: صنم پرستلگی شدتله قرآن منع ایتدیگی گبی، صنم پرستلگه بر نوع تقلیدی اولان صورت پرستلگی ده منع ایدر. مدنیت ایسه، صورتلری کندی محاسنندن صایوب قرآنه معارضه ایتمک ایسته مش. حالبوکه گولگه لی گولگه سز صورتلر، یا بر ظلم متحجر ویا بر ریای متجسد ویا بر هوس متجسمدر که، بشری ظلمه و ریایه و هوایه، هوسی قامچیلایوب تشویق ایدر. هم قرآن مرحمه، قادینلرک حرمتی محافظه ایچون، حیا پرده سنی طاقماسنی آمر ایدر. تا هوسات رذیله نك آیای آلتنده او شفقت معدنلری ذلت چکمه سینلر. آلت هوسات، اهمیتسز بر متاع حکمنه گچمه سینلر. (حاشیه)

مدنیت ایسه، قادینلری یووالرنندن چیقاروب، پرده لرنی بیرتوب، بشری ده باشند چیقارمشدر. حالبوکه عائله حیاتی، قادین اركك ماییننده متقابل حرمت و محبتله دوام ایدر. حالبوکه آچیق صاحیققلق، صمیمی حرمت و محبتی ازاله ایدوب عائله وی حیاتی زهرله مشدر. خصوصاً صورت پرستلک، اخلاقی فنا حالده صارصدیغی و سقوط روحه سببیت ویردیگی شونگله آکلاشیلیر: ناصلکه مرحومه و رحمته محتاج بر گوزل قادین جنازه سنه نظر شهوت و هوسله باقمق، نه قدر اخلاقی تخریب ایدر. اويله ده: ئولش قادینلرک صورتلرینه ویاخود صاغ قادینلرک کوچک جنازه لری حکمنده اولان صورتلرینه هوس پرورانه باقمق، دریندن درینه حسیات علویه انسانیه یی صارصار، تخریب ایدر. ایشته شو اوچ مثال گبی بیگلر مسائل قرآنیه نك هر بریسی، سعادت بشریه یی دنیاده تأمینه خدمت ایتمکله برابر حیات ابدیه سنه ده خدمت ایدر. سائر مسئله لری مذکور مسئله لره قیاس ایده ییلیرسك.

(حاشیه): تستر نسوان حقنده اوتوز برنجی مکتوبک یگرمی دردنجی لمعه سی، غایت قطعی بر صورتده اثبات ایتمشدر که: تستر، قادینلر ایچون فطیردر. رفع تستر، فطرته منافیدر.

ناصل مدنيتِ حاضره، قرآنك حیاتِ اجتماعیه بشره عائد اولان دستورلرینه قارشى مغلوب اولوب قرآنك إعجازِ معنویسنه قارشى حقیقت نقطه‌سنده إفلاس ایدر. اوپله ده: مدنيتك روحى اولان فلسفهٔ أوروبا و حکمتِ بشریه‌ی، حکمتِ قرآنله یگرمی بش عدد سوزلرده میزاندلرله ایکی حکمتك موازنه‌سنده، حکمتِ فلسفیه عاجزه و حکمتِ قرآنیه‌نك معجزه اولدیغی قطعیتله إثبات ایدیلمشدر. ناصلکه اون برنجی و اون ایکنجی سوزلرده، حکمتِ فلسفیه‌نك عجزی و إفلاسی؛ و حکمتِ قرآنیه‌نك إعجازی و غناسی إثبات ایدیلمشدر، مراجعت ایده‌بیلیرسك.

هم ناصل مدنيتِ حاضره، حکمتِ قرآنك علمى و عملی إعجازینه قارشى مغلوب اولویور. اوپله ده: مدنيتك أدبیات و بلاغتی ده، قرآنك أدب و بلاغتیه قارشى نسبتی: اوکسوز بر یتیمك مظلوم بر حزن ایله امیدسز آغلایشی، هم سفلی بر وضعیتده سرخوش بر عیاشك ولولۀ غناسنك (شرقی دیمکدر) نسبتی ایله، علوی بر عاشقك موقت بر إفتراقدن مشتاقانه، امیدکارانه بر حزن ایله غناسی (شرقیسی)؛ هم ظفر ویا حربه و علوی فداکارقلره سوق ایتیمك ایچون تشویقکارانه قصائدِ وطنیه‌یه نسبتی گبیدر. چونکه أدب و بلاغت، تأثیرِ أسلوبِ اعتباریله یا حزن ویرر، یا نشئه ویرر. حزن ایسه، ایکی قسمدر: یا فقد الأحبابدن گلیر، یعنی أحبابسزلقدن، صاحبسزلقدن گلن قراکقلی بر حزندر که؛ ضلالت‌آلود، طبیعت‌پرست، غفلت‌پیشه اولان مدنيتك أدبیاتك ویردیگی حزندر. ایکنجی حزن، فراقِ الأحبابدن گلیر، یعنی أحباب وار، فراقده مشتاقانه بر حزن ویرر. ایشته شو حزن، هدایت‌آدا، نورأفشان قرآنك ویردیگی حزندر. اما نشئه ایسه، او ده ایکی قسمدر: بریسی، نفسی هوساتنه تشویق ایدر. او ده تیاتروجی، سینه‌ماجی، رومانجی مدنيتك أدبیاتك شأنیدر. ایکنجی نشئه، نفسی صوصدیروب، روحی، قلبی، عقلی، سرّی معالیاته، وطن

أصليلرينه، مقرّر أبديلرينه، أحبابِ أخرويلرينه يتيشمك ايچون لطيف و أدبلى معصومانه بر تشويقدر كه، او ده جنت و سعادتِ أبديهيه و رؤيتِ جمالِ الله بشرى سؤق ايدن و شوقه گتيرن قرآنِ معجز البيانك ويرديكى نشئه در. ايشته

﴿قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ

بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ إفاده ايتديكى عظيم معنا و بيوك

حقيقت، قاصر الفهم اولانلرجه و دقتسزلكله مبالغهلى بر بلاغت ايچون محال بر صورت ظن ايديلييور. حاشا! مبالغه دگل، محال بر صورت دگل، عين حقيقت بر بلاغت و ممكن و واقع بر صورته در.

او صورتك بر وجهى شودر كه؛ يعنى، قرآندين ترشح ايتمهين و قرآنك مالى اولميان انس و جنك بتون گوزل سوزلى طويلانسه، قرآنى تنظير ايدهمز، ديمكدر. هم ايدهمه مش كه، گوستريلميور. ايكنجى وجه شودر كه: جن و إنسك حتى شيطانلرك نتيجه افكارلى و مُحَصَّلُهُ مساعيلرى اولان مدنيت و حكمتِ فلسفه و أدبياتِ أجنييه، قرآنك أحكام و حكمت و بلاغتنه قارشى عاجز دركه سنده درلر، ديمكدر. ناصل ده نمونه سنى گوستردك.

اوپنجى جلوه: قرآن حكيم، هر عصرده كى طبقاتِ بشرك هر بر طبقه سنه گويا طوغريدن طوغرىيه او طبقهيه خصوصى متوجهدر، خطاب ايديلييور. أوت بتون بنى آدمه بتون طبقاتيله أك يوكسك و أك دقيق علم اولان ايمانه و أك گنيش و نورانى فن اولان معرفتِ الله و أك أهْمِيَّتلى و متنوع معارف اولان أحكامِ اسلاميهيه دعوت ايدن، درس ويرن قرآن ايسه، هر نوعه، هر طائفهيه موافق گله جك بر درس ويرمك ألزمددر. حالبوكه درس بردر، آيرى آيرى دگل. اويله ايسه، عين درسده طبقات بولونمق لازمددر. درجاته گوره هر برى، قرآنك

پرده لردن بر پرده دن حصّه درسی آیر. شو حقیقتک چوق نمونه لرینی ذکر ایتمشز. اولره مراجعت ایدیله بیلیر. یالکز بوراده بر ایکی جزئک، هم یالکز بر ایکی طبقه سنک حصّه فهمنه إشارت ایدرز:

مثلاً: ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ کثرتلی طبقه اولان عوام طبقه سنک شوندن حصّه فهمی: "جناب حق، پدر و ولدن و أقراندن و زوجه دن منزهدر." داها متوسط بر طبقه، شوندن "عیسی علیه السلامک و ملائکه لرک و تولده مظهر شیلرک الوهیتی نفی ایتمکدر." چونکه محال بر شیئی نفی ایتمک، ظاهرًا فائده سز اولدیغندن بلاغتنده مدار فائده اولاجق بر لازم حکم مراد اولونور. ایشته جسمانیته مخصوص ولد و والدی نفی ایتمکدن مراد ایسه، ولد و والدی و کفوی بولونانلرک، نفی الوهیتلیرد و معبود اولمغه لایق اولمادقلرینی گوسترمکدر. شو سردندر که، سورۀ إخلاص هرکسه، هم هر وقت فائده ویره بیلیر. داها بر پارچه ایلری بر طبقه نك حصّه فهمی: "جناب حق موجوداته قارشی تولید و تولدی إشمام ایده جک بتون رابطه لردن منزهدر. شریک و معیندن و همجنسدن میرآدر. بلکه موجوداته قارشی نسبتی، خلّاقیتدر. "أمرٍ کُنْ فَيَكُونُ" ایله، إرادۀ ازلیه سیله، إختیاریله ایجاد ایدر. ایجابی و إضطاری و صدور غیر إختیاری گبی منافی کمال هر بر رابطه دن منزهدر." داها یوکسک بر طبقه نك حصّه فهمی: جناب حق ازلیدر، ابدیدر، أول و آخردر. هیچ بر جهته نه ذاتنده، نه صفاتنده، نه أفعالنده نظیری، کفوی، شبیهی، مثلی، مثالی، مثیلی یوقدر. یالکز أفعالنده، شئوننده تشبیهی إفاده ایدن مثل وار: ﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾ بو طبقاته؛ عارفین طبقه سی، أهل عشق طبقه سی، صدیقین طبقه سی گبی آیری آیری حصّه صاحب لرینی قیاس ایده بیلیرسک.

ایکنجی مثال: مثلاً، ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ﴾ طبقه اولیٰ نڭ

شوندن حصّه فهمی شودر که: "رسول اکرم علیه الصلاة والسلام" خدمتکاری ویا "ولدم" خطابنه مظهر اولان زید، عزّلی زوجه سنی کندینه کفو بولمديغی ایچون تطليق ایتمش. الله اکرم علیه الصلاة والسلام آیت دیر: "پیغمبر سزه اولادم دیسه، رسالت جهتیله سویلر. شخصیت اعتباریله پدریکز دگل که، آلدیغی قادینلر اوڭا مناسب دوشمه سین." ایکنجی طبقه نڭ حصّه فهمی شودر که: بر بیوک آمر، رعیتنه پدرانه شفقتله باقار. اگر او آمر، ظاهر و باطن بر پادشاه روحانی اولسه، او وقت مرحمتی پدرک یوز دفعه شفقتندن ایلری گیتدیگندن او رعیتک افرادی اونڭ حقیقی اولادی گبی اوڭا پدر نظریله باقارلر. پدر نظری، زوج نظرینه انقلاب ایده مدیگندن؛ قیز نظری ده زوجه نظرینه قولایچه دگیشمدیگندن، افکار عامّه ده پیغمبر (عصم)، مؤمنلرک قیزلرینی آلماسی شو سرّه اویغون گلمدیگندن قرآن دیر: "پیغمبر (عصم)، مرحمتِ إلهیه نظریله سزه شفقت ایدر، پدرانه معامله یاپار. رسالت نامنه سز اونڭ اولادی گبیسکز. فقط شخصیتِ انسانیت اعتباریله پدریکز دگلدر که، سزدن زوجه آلماسی مناسب دوشمه سین." اوچنجی قسم شویله فهم ایدر که: پیغمبره (عصم) انتساب ایدوب اونڭ کمالاتنه استناد ایدرهک اونڭ پدرانه شفقتنه اعتماد ایدوب قصور و خطیئات ایتمه ملیسکز، دیمکدر. اوت چوقلر وار که، بیوکلرینه و مرشدلرینه اعتماد ایدوب تبلیک ایدر. حتّی بعضاً، "نمازیمز قیلنمش" دیر. (بر قسم علویلر گبی) دردنجی نکته: بر قسم شو آیتدن شویله بر إشارتِ غیبیه فهم ایدر که: پیغمبرک (عصم) اولادِ ذکوری، رجال درجه سنده قالمه یوب، رجال اولارق نسلی، بر حکمته بناءً قالمیه جقدر. یالکز "رجال" تعبیرینک إفاده سیله، نسانک پدری اولدیغنی إشارت ایتدیگندن، نساء

اولارق نسلی دوام ایده جکدر. **فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ** حضرت فاطمه نك نسلي مبارکی،
حسن و حسین گبی ایکی نورانی سلسله نك بدر منوری، شمس نبوت نك معنوی و
ماڊی نسلی إدامه ایدیورلر. **﴿اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ وَ عَلَیْ اٰلِهِ﴾**

(برنجی شعله، اوچ شعاعيله ختامه ایردی.)

ایکنجی شعله: ایکنجی شعله نك "اوچ نوری" وار.

برنجی نور: قرآن معجز البیانك هیئت مجموعه سنده رائق بر سلاست، فائق
بر سلامت، متین بر تساند، محکم بر تناسب، جمله لری و هیئت لری مایینده
قوی بر تعاون؛ و آیتلر و مقصدلری مایینده علوی بر تجاوب اولدیغنی علم
بیان و فن معانی و بیانی نك زمخشری، سگاکی، عبد القاهر جرجانی گبی بیگلرله
داهی إماملرک شهادتيله ثابت اولدیغی حالده؛ او تجاوب و تعاون و تساندی
و سلاست و سلامتی قیره حق، بوزاجق سکر طوقوز مهم أسباب بولونورکن، او
أسباب بوزمغه دگل، بلکه سلاستنه، سلامتته، تساندینه قوت ویرمشدر. یالکز،
او أسباب بر درجه حکمنی اجرا ایدوب، باشلرینی پرده نظام و سلاستدن
چیقارمشلر. فقط ناصلکه یکنسق، دوز بر آغاچك گووده سندن بر قسم
چیقینتیلر، سیوریچکلر چیقار. لکن آغاچك تناسبی بوزمق ایچون چیقیمیورلر.
بلکه، او آغاچك زینتلی تکملنه و جمالنه مدار اولان میوهی ویرمک ایچون
چیقیمیورلر. عینا بونك گبی، شو أسباب دخی، قرآنك سلاست نظمینه قیمتدار
معناری إفاده ایچون سیوری باشلرینی چیقاریورلر.

ایشته او قرآن مبین، یگرمی سنه ده حاجت لرك موقعلری إعتباريله نجم نجم
اولارق، متفرق پارچه پارچه نزول ایتدیگی حالده، اويله بر کمال تناسبی واردر

که، گویا بر دفعه‌ده نازل اولمش گبی بر مناسبت گوستریور. هم او قرآن، یگرمی سنه‌ده، هم مختلف، متباین اُسبابِ نزوله گوره گلدیگی حالده، تساندک کمالی اویله گوستریور؛ گویا بر سببِ واحدله نزول ایتمشدر. هم او قرآن، متفاوت و مکرر سؤاللرک جوابی اولارق گلدیگی حالده، نهایت امتزاج و اتحادی گوستریور. گویا بر سؤالِ واحدک جوابیدر. هم قرآن متغایر، متعدد حادثاتک احکامنی بیان ایچون گلدیگی حالده، اویله بر کمالِ انتظامی گوستریور که، گویا بر حادثه واحدک بیانیدر. هم قرآن متخالف، متنوع حالتده حدسز مخاطبلرک فهملرینه مناسب اُسلوبلرده تنزلات کلامیه ایله نازل اولدیگی حالده، اویله بر حسنِ تماثل و گوزل بر سلاست گوستریور که، گویا حالت بردر، بر درجه فهمدر؛ صو گبی آقار بر سلاست گوستریور. هم او قرآن متباعد، متعدد مخاطبین اَصنافنه متوجهّا متکلم اولدیگی حالده، اویله بر سهولتِ بیانی، بر جزالتِ نظامی بر وضوحِ افهامی وار که؛ گویا مخاطبی بر صنفدر. حتی هر بر صنف ظن ایدر که، بالأصله مخاطب یالکز کندیسیدر. هم قرآن، متفاوت متدرّج اِرشادی بعض غایه‌لره ایصال و هدایت ایتمک ایچون نازل اولدیگی حالده، اویله بر کمالِ استقامت، اویله بر دقتِ موازنت، اویله بر حسنِ انتظام واردر که؛ گویا مقصد بردر.

ایشته بو اُسبابلر، مشوّشیتک اُسبابی ایکن، قرآنک إعجازِ بیاننده، سلاست و تناسبنده اِستخدام ایدیلمشلردر. اوت قلبی سقمسز، عقلی مستقیم، وجدانی مرضسز، ذوقی سلیم هر آدم قرآنک بیاننده گوزل بر سلاست، رعنا بر تناسب، خوش بر آهنک، یکتا بر فصاحت گورور. هم بصیره‌سنده سلیم بر گوزی اولان گورور که، قرآنده اویله بر گوز واردر که، او گوز بتون کائناتی ظاهر و باطنی ایله واضح، گوز اوکنده بر صحیفه گبی گورور، ایستدیگی گبی چویرر، ایستدیگی بر طرزده او صحیفه‌نک معنالرینی سویلر. شو برنجی نورک حقیقتنی

مثالر ايله توضیح ایتسهك، بر قاچ مجلد لازم. اویله ایسه، سائر رساله عربیه مده و "إشارات الإعجاز" ده و شو یگرمی بش عدد سوزلرده شو حقیقتك إثباتنه دائر اولان ایضاحاتله اکتفا ایدوب مثال اولارق مجموع قرآنی بردن گوستریورم.

ایکنجی نوری: قرآن حکیمك آیتلرینك خاتمه لرنده گوستردیگی فذلکه لر و أسماء حسنی جهتنده کی أسلوب بدیعینده اولان مزیت إعجاییه دائردر.

إخطار: شو ایکنجی نوره چوق آیتلر گله جکدر. او آیتلر، یالکز ایکنجی نورك مثاللری دگل، بلکه گچمش مسائل و شعاعلرک مثاللری دخی اولورلر. بونلری حقیله ایضاح ایتمك چوق اوزون گلیر. شیمدیلک إختصار و إجماله محبوبم. اونك ایچون غایت مختصر بر طرزه شو سرّ عظیم إعجازك مثاللرندن اولان آیتلره برر إشارات ایدوب تفصیلاتنی باشقه وقته تعلیق ایتدك.

ایشته قرآن معجز البیان، آیتلرک خاتمه لرنده غالبًا بعض فذلکه لری ذکر ایدر که؛ او فذلکه لر، یا أسماء حسنی یی ویا معنالرینی تضمّن ایدیور ویا خود عقلی تفکره سوق ایتمك ایچون عقله حواله ایدر ویا خود مقاصد قرآنیهدن بر قاعدۀ کلیه یی تضمّن ایدر که، آیتك تأکید و تأییدی ایچون فذلکه لر یاپار. ایشه او فذلکه لرده قرآنك حکمت علویه سندن بعض إشارات و هدایت إلهیه نك آب حیاتندن بعض رشاشات، إعجاز قرآنك برقلرندن بعض شرارات واردر. شیمدی پك چوق او إشارتدن یالکز اون دانه سنی إجمالاً ذکر ایدرز. هم پك چوق مثاللرندن برر مثال و هر بر مثالك پك چوق حقائقندن یالکز هر برنده بر حقیقتك مثال إجمالیسنه إشارات ایدرز. بو اون إشارتک اکثریسی، اکثر آیتلرده مجتمعًا برابر بولونوب حقیقی بر نقش إعجازی تشکیل ایدرلر. هم مثال اولارق گتیردیگمز آیتلرک اکثریسی، اکثر إشاراته مثالدر. بز یالکز هر آیتدن بر إشارت گوستره جگزر. مثال گتیره جگمز آیتلردن اُسکی سوزلرده بحثی گچنلرک

يالکڙ مثالنه بر خفیف إشارت ایدرز.

برنجی مزیت جزالت: قرآن حکیم، إعجازکار بیاناتیله صانع ذو الجلالک
أفعال و أثرلرینی نظره قارشی سرهر، بسط ایدر. صوگره او آثار و أفعالنده أسماء
إلهیه یی إستخراج ایدر؛ ویا حشر و توحید گبی بر مقاصدِ أصلیه قرآنیه یی إثبات
ایدیور. برنجی معنائک مثاللرندن مثلاً: ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّيْنَهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾

ایکنجی شقک مثاللرندن مثلاً: ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا * وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا
* وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا﴾ إلى آخر... ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا﴾ ه قدر
...برنجی آیتده آثاری بسط ایدوب بر نتیجه نک، بر مهم مقصودک مقدماتی
گبی؛ علم و قدرته، غایات و نظاماتیله شهادت ایدن اک عظیم اثرلری سرد
ایدر. علیم اسمنی إستخراج ایدر. ایکنجی آیتده، برنجی شعله نک برنجی شعاعنک
اوچنجی نقطه سنده بر درجه ایضاح اولوندیغی گبی؛ جناب حقک بیوک أفعالنی،
عظیم آثارینی ذکر ایدهرک نتیجه سنده یوم فصل اولان حشری، نتیجه اولارق
ذکر ایدیور.

ایکنجی نکتہ بلاغت: قرآن، بشرک نظرینه صنعتِ إلهیه نک منسوجاتی
آچار، گوسترر. صوگره فذلکده او منسوجاتی، أسماء ایچنده طی ایدر ویاخود
عقله حواله ایدر. برنجینک مثاللرندن مثلاً: ﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَ
الْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ
الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ فَذَلِكُمُ اللَّهُ
رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾

ایشته باشده دیر: "سما و زمینی، رزق‌کُزه ایکی خزینه گبی مهیا ایدوب اورادن یاغموری، بورادن حبوباتی چیقاران کیمدر؟ اللّهدن باشقه قوجه سما و زمینی ایکی مطیع خزینه‌دار حکمنه کیمسه گتیره‌بیلیر می؟ اويله ايسه، شکر اوڭا منحصردر."

ایکنجی فقرهده دیر که: "سزڭ أعضالریڭز ایچنده أڭ قیمتدار گوز و قولاق‌لریڭزڭ مالکی کیمدر؟ هانگی تزگاه و دڭاندن آلدیڭز؟ بو لطیف قیمتدار گوز و قولاغی ویره‌جك آنجق ربڭزدر. سزی ایجاد ایدوب تربیه ایدن اودر که، بونلری سزه ویرمشدیر. اويله ايسه یالڭز ربّ اودر، معبود ده او اولابیلیر."

اوچنجی فقرهده دیر: "ئولمش یری إحیا ایدوب یوز بیڭلر ئولمش طائفه‌لری إحیا ایدن کیمدر؟ حقدن باشقه و بتون کائناتڭ خالقندن باشقه شو ایشی کیم یاپابیلیر؟ ألبته او یاپار. او إحیا ایدر. مادام حقدیر، حقوقی ضایع ایتیمه‌جکدر. سزی بر محکمۀ کبرایه گونده‌جکدر. یری إحیا ایتدیگی گبی، سزی ده إحیا ایده‌جکدر."

دردنجی فقرهده دیر: "بو عظیم کائناتی بر سرای گبی، بر شهر گبی کمال إنتظامله اداره ایدوب تدبیرینی گورن، اللّهدن باشقه کیم اولابیلیر؟ مادام اللّهدن باشقه اولاماز؛ قوجه کائناتی بتون أجرامیله غایت قولای اداره ایدن قدرت او درجه قصورسز، نهایتسزدر که، هیچ بر شریک و اشتراکه و معاونت و یاریمه احتیاجی اولاماز. قوجه کائناتی اداره ایدن، کوچك مخلوقاتی باشقه أَلره بیراقماز. دیمك، ایستر ایسته‌مز "الله" دییه‌جکسڭز."

ایشته، برنجی و دردنجی فقره "الله" دیر، ایکنجی فقره "ربّ" دیر، اوچنجی فقره "الحق" دیر. ﴿فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾ نه قدر معجزانه دوشدیگنی آڭلا.

ایشته جنابِ حقّ عظیم تصرّفاتنی، قدرتنک مهمّ منسوجاتنی ذکر ایدر. صوگره ده او عظیم آثارک، منسوجاتک دستگاهی ﴿فَذَلِّكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾ دیر. یعنی "حقّ" "ربّ" "الله" اسملرینی ذکر ایتمکله او تصرّفاتِ عظیمه‌نک منبعی گوسترر.

ایکنجینک مثالرندن: ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾

ایشته جنابِ حقّ کمالِ قدرتنی و عظمتِ ربوبیتنی گوسترن و وحدانیتنه شهادت ایدن سماوات و أرضک خلقتنده کی تجلّی سلطنتِ الوهیت؛ و گیجه گوندوزک اختلافنده کی تجلّی ربوبیت؛ و حیاتِ اجتماعیّهٔ إنسانه اُک بیوک بر واسطه اولان گمی یی دگژده تسخیر ایلّه تجلّی رحمت؛ و سمان آب حیاتی ئولمش زمینه گوندروب زمینی یوز بیگ طائفه‌لریله احیا ایدوب بر محشرِ عجائب صورتنه گتیرمکده کی تجلّی عظمتِ قدرت؛ و زمینده حدسز مختلف حیواناتی بسیط بر طویراقدن خلق ایتمکده کی تجلّی رحمت و قدرت؛ و روزگارلری، نباتات و حیواناتک تنفّس و تلقیح‌لرینه خدمت گبی وظائفِ عظیمه ایلّه توظیف ایدوب تدبیر و تنفّسه صالح وضعیته گتیرمک ایچون تحریک و اداره‌سنده کی تجلّی رحمت و حکمت؛ و زمین و آسمان اورتّه‌سنده واسطهٔ رحمت اولان بلوطلری بر محشرِ عجائب گبی معلّقه طویلایوب طاغیتمق، بر اوردو گبی إستراحت ایتدیروب وظیفه باشنه دعوت ایتمک گبی تسخیرنده کی تجلّی ربوبیت گبی منسوجاتِ صنعتی تعداد ایتدکدن صوگره عقلی، اونلرک حقائقنه و

تفصیلنه سَوَق ایدوب تفکر ایتدیرمک ایچون ﴿لَا يَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلُونَ﴾ دیر. اونکله عقولی ایقاظ ایچون عقله حواله ایدر.

اوچنجی مزیتِ جزالت: بعضاً قرآن، جنابِ حَقِّ فعللرینی تفصیل ایدیور. صوگره بر فذلکه ایله إجمال ایدر. تفصیلله قناعت ویرر، إجمال ایله حفظ ایتدیرر، باغلار. مثلاً: ﴿وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَ يُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

ایشته حضرتِ یوسف و أجدادینه ایدیلن نعمتلی شو آیتله إشارت ایدر. دیر که: سزی بتون إنسانلر ایچنده مقامِ نبوتله سرفراز، بتون سلسلهٔ انبیایی، سلسله کزه ربط ایدوب، سلسله کزی نوعِ بشر ایچنده بتون سلسله نڭ سرداری؛ خاندان کزی علومِ إلهیه و حکمتِ ربّانییه بر حجرهٔ تعلیم و هدايت صورتنده گتیروب او علم و حکمتله دنیا نڭ سعادتکارانه سلطنتی، آخرت نڭ سعادتِ ابدیه سیله سزده برلشدیرمک، سنی علم و حکمتله مصره هم عزیز بر رئیس، هم عالی بر نبی، هم حکیم بر مرشد ایتمک اولان نعمتِ إلهیه پی ذکر و تعداد ایدوب؛ علم و حکمت ایله اوئی، آباء و أجدادینی ممتاز ایتدیگنی ذکر ایدیور. صوگره "سنڭ ربّک علیم و حکیمدر" دیر. "اونڭ ربوبیتی و حکمتی إقتضا ایدر که، سنی و آباء و أجدادیڭی علیم، حکیم إسمنه مظهر ایتسین." ایشه او مفصلِ نعمتلی، شو فذلکه ایله إجمال ایدر.

هم مثلاً: ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ﴾ ایشه شو آیت جنابِ حَقِّ، نوعِ بشر نڭ حیاتِ اجتماعیه سنده کی تصرفاتی شویله گوستریور

که؛ عزّت و ذلّت، فقر و ثروت طوغریدن طوغریه جنابِ حقّک مشیئتنه و اراده‌سنه باغلیدر. دیمک کثرتِ طبقاتک اُک طاغنیق تصرّفاتنه قدر، مشیئت و تقدیرِ إلهیه ایله‌در. تصادف قاریشه‌ماز. شو حکمی ویردکدن صوگره انسانیت حیاتنده اُک مهمّ ایش، اونک رزقیدر. شو آیت، بشرک رزقنی طوغریدن طوغریه رزاق حقیقینک خزینّه رحمتندن گوندردیگنی بر ایکی مقدّمه ایله اثبات ایدر. شویله که: دیر: "رزقک، یرک حیاتنه باغلیدر. یرک دیرلمسی ایسه، بهاره باقار. بهار ایسه، شمس و قمری تسخیر ایدن، گیجه و گوندوزی چویرن ذاتک أَلنده‌در. اويله ایسه بر أَلمالی، بر آدمه حقیقی رزق اولارق ویرمک؛ بتون یر یوزینی بتون میوه‌لرله طولدیران او ذات ویره‌بیلیر. و او، اوکّا حقیقی رزاق اولور."

صوگره ده: **﴿وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾** دیر. بو جمله‌ده او تفصیلاتلی فعللری إجمال و اثبات ایدر. یعنی "سزه حسابسز رزق ویرن اودر که، بو فعللری یاپار."

دردنجی نکته بلاغت: قرآن کاه اولور، مخلوقاتِ إلهیه‌یی بر ترتیبه ذکر ایدر؛ صوگره او مخلوقات ایچنده بر نظام، بر میزان اولدیغنی و اونک ثمره‌لری اولدیغنی گوسترمکله گویا بر شفافیت، بر پارلاق و یرییور که؛ صوگره او آیینه‌مثال ترتیبندن جلوه‌سی بولونان أسماءِ إلهیه‌یی گوسترییور. گویا او مخلوقاتِ مذکوره، أَلفاظدر. شو أسماء اونک معنالی، یاخود او میوه‌لرک چکر دکلری، یاخود خلاصه‌لریدر. مثلا:

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ * ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ * ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾

ایشته قرآن، خلقتِ انسانک او عجیب، غریب، بدیع، منتظم، موزون
 اطورینی اوپله آیینه مثال بر طرزده ذکر ایدوب ترتیب ایدیور که؛ ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ

أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ ایچنده کندی کندینه گورونویور و کندینی دیدیرتدیریور.

حتی و حیث بر کاتبی شو آیتی یازارکن، داها شو کلمه گلمزدن اول شو کلمه یی
 سویله مشدر. "عجبا بگا ده می وحی گلمش" ظننده بولومش. حالبوکه اولکی
 کلامک کمال نظام و شفافیتیدر و انسجامیدر که، او کلام گلمه دن کندینی
 گوسترمشدر.

هم مثلاً: ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ
 اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالْنُّجُومُ
 مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾

ایشته قرآن شو آیتده عظمت قدرتِ إلهیه و سلطنت ربوبیتی اوپله بر
 طرزده گوستریور که: گونش، آی، ییلدیزلر أمربر نفرلری گبی آمرینه مهیا؛
 گیجه و گوندوزی، بیاض و سیاه ایکی خط گبی ویا ایکی شرید گبی
 بربری آرقه سنده دوندیروب آیات ربوبیتی کائنات صحیفه لرنده یازان و
 عرش ربوبیتنده طوران بر قدیر ذو الجلالی گوستردیگندن، هر روح ایشیتسه
 ﴿بَارَكَ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ فَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ دیمگه خواهشگر اولور.

دیمک ﴿تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ سابقک خلاصه سی، چکردگی، میوه سی و
 آب حیاتی حکمنه گچر.

بشنجدی مزیت جزالت: قرآن بعضاً تغیره معروض و مختلف کیفیاته مدار
 مادی جزئیاتی ذکر ایدر. اولری حقائق ثابته صورتنه چویرمک ایچون؛ ثابت،

نورانی، کَلِّی اَسْمَاء ایله اِجْمال ایدر، باغلار. ویاخود تفکّره و عبرته تشویق ایدر
بر فذلکه ایله خاتمه ویرر. برنجی معنائک مثاللرندن مثلاً:

﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

ایشته شو آیت اُولَا: "حضرت آدمک خلافت مسئلهسنده، ملائکهلره رجحانیتنه مدار اونک علمی اولدیغی" اولان بر حادثه جزئییهی ذکر ایدر. صوگره او حادثهده ملائکهلرک حضرت آدمه قارشى علم نقطهسنده حادثه مغلوبیتلرینی ذکر ایدر. صوگره بو ایکی حادثهیی ایکی اسم کَلِّی ایله اِجْمال ایدیور. یعنی، ﴿أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ یعنی "علیم و حکیم سن اولدیغک ایچون آدمی تعلیم ایتدک، بزه غالب اولدی. حکیم اولدیغک ایچون، بزه اِستعدادیمزه گوره ویریورسک. اونک اِستعدادینه گوره رجحانیت ویریورسک."

ایکنجی معنائک مثاللرندن مثلاً: ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّظْفِرُكُمْ بِهَا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ﴾ إلى آخر.. ﴿فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ ایشته شو آیتلر، جناب حَقّک قویون، کچی، اینک، دوه گبی مخلوقلرینی انسانلره خالص، صافی، لذیذ بر سوت چشمهسی؛ اوزوم و خرما گبی مصنوعلری ده انسانلره لطیف، لذیذ، طاتلی بر نعمت طبله لری و قزغانلری؛ و آری گبی کوچک معجزات قدرتی شفالی و طاتلی گوزل بر شربتجی یاپدیغنی آیت شویلهجه گوستردکدن صوگره تفکّره،

عبرت، باشقه شیلری ده قیاس ایتمگه تشویق ایچون ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ دیر، خاتمه ویرر.

آلتنجی نکتہ بلاغت: کاه اولویور که آیت، گنیش بر کثرته احکام ربوبیتی سرور، صوگره برلك جهتی حکمنده بر رابطه وحدت ايله برلشدیرر ویاخود بر قاعده کلیه ایچنده یرلشدیرر.

مثلا: ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾

ایشته آیت الکرسیده اون جمله ايله اون طبقه توحیدی آیری آیری رنکرده اثبات ایتمکله برابر ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ جمله سیله غایت کسکین بر شدتله شرکی و غیرک مداخله سنی کسر، آتار. هم شو آیت اسم اعظمک مظهری اولدیغندن، حقائق إلهیه عائد معناری اعظمی درجه ده در که، اعظمیت درجه سنده بر تصرف ربوبیتی گوستریور. هم عموم سماوات و أرضه بردن متوجه تدبیر الوهیتی اُک اعظمی بر درجه ده عمومه شامل بر حفیظیتی ذکر ایتدکن صوگره؛ بر رابطه وحدت و برلك جهتی، او اعظمی تجلیاتلرینک منبعلرینی ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ ايله خلاصه ایدر.

هم مثلا: ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ

وَالنَّهَارَ ۖ وَ أَنْتُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا ﴿١٠٠﴾

ایشته شو آیتلر، اولا جنابِ حقّك انسانه قارشى شو قوجه كائناتى ناصل بر سرای حکمنده خلق ایدوب سمدان زمینه آب حیاتى گوندروب، انسانلره رزقى يتيشديرمك ايچون زمينى و سمايى ايكي خدمتكار ايتديگى گي، زمينك سائر اقطارنده بولونان هر بر نوع ميوه لرندن، هر بر آدمه استفاده امكنى ويرمك، هم انسانلره ثمرؤ سعيلىرىنى مبادلّه ايدوب هر نوع مدارِ معيشتنى تأمين ايتمك ايچون گمى ي انسانه مسخر ايتمشدر. يعنى دڭزه، روزگار، آغاجه اويله بر وضعيت ويرمش كه؛ روزگار بر قامچى، گمى بر آت، دڭز اونك آياغى آلتنده بر چول گي طورور. انسانلرى گمى واسطه سيله بتون زمينه مناسبتدار ايتمكله برابر ايرماقلىرى، بيوك نهرلىرى، انسانك فطرى برر وسائطِ نقليه سى حكمنده تسخير؛ هم گونش ايله آي سیر ايتديروب موسملرى و موسملرده دگيشن منعم حقيقينك رنك رنك نعمتلىرىنى انسانلره تقدیم ايتمك ايچون ايكي مسخر خدمتكار و او بيوك طولابى چويرمك ايچون ايكي دومنجى حكمنده خلق ايتمش. هم گيجه و گوندوزى انسانه مسخر يعنى خوابِ راحتنه گيجه ي اورتو، گوندوزى معيشتلرينه تجارتگاه حكمنده تسخير ايتمشدر. ايشته بو نعمِ إلهيه ي تعداد ايتدكدن صوڭره، انسانه ويريلن نعمتلك نه قدر گنیش بر دائره سى اولديغنى گوستروب، او دائره ده نه درجه حدسز نعمتلكر طولو اولديغنى شو ﴿وَأَنْتُمْ

مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا﴾ فذلكه ايله گوسترر.

يعنى: استعداد و احتياج فطرى لسانيله انسان نه ايسته مشسه، بتون ويريلمش. انسانه اولان نعمتِ إلهيه، تعداد ايله بيتمز، توكنمز. اوت انسانك مادام بر سفرؤ

نعمتی سماوات و اَرْض ایسه و او سفره ده کی نعمتلردن بر قسمی شمس، قمر، گیجه، گوندوز گی شیلر ایسه، البته إنسانه متوجّه اولان نعمت لر حدّ و حسابّه گلمز.

یدنجی سرّ بلاغت: کاه اولویور که آیت؛ ظاهری سبی، ایجادک قابلیتندن عزل ایتمک و اوزاق گوسترمک ایچون مسبّبک غایه لری، ثمره لری گوستریور. تا آکلاشیلسین که؛ سبب، یالکز ظاهری بر پرده در. چونکه غایت حکیمانه غایه لری و مهمّ ثمره لری إرادة ایتمک، غایت علیم، حکیم برینک ایشی اولق لازمدر. سبی ایسه شعورسز، جامددر. هم ثمره و غایتی ذکر ایتمکله آیت گوستریور که؛ سبیلر چندان نظر ظاهریده و وجودده مسبّبات ایله متّصل و بتیشیک گورونور. فقط حقیقته مابینلرنده اوزاق بر مسافه وار. سبیدن مسبّبک ایجادینه قدر او درجه اوزاقلق وار که؛ اُک بیوک بر سببک اُلی، اُک اُدنا بر مسبّبک ایجادینه یتیشه مز. ایشته سبب و مسبّب اورته سنده کی اوزون مسافه ده، اُسماء إلهیه برر ییلدیز گی طلوع ایدر. مطلع لری، او مسافه معنویه در. ناصلکه ظاهر نظرده طاغلرک دائرة اُفقنده سمانک اُتکلری متّصل و مقارن گورونور. حالبوکه دائرة اُفق جبالیدن سمانک اُتگنه قدر، عموم ییلدیزلرک مطلع لری و باشقه شیلرک مسکنلری اولان بر مسافه عظیمه بولوندیغی گی؛ اُساب ایله مسبّبات مابیننده اویله بر مسافه معنویه وار که، ایمانک دوربینیله، قرآنک نوریه گورونور. مثلاً:

﴿فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۖ أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۖ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۖ فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۖ وَعَيْنًا وَقَضْبًا ۖ وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۖ وَحَدَائِقَ غُلْبًا ۖ وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ۖ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِإِنْعَامِكُمْ﴾

ایشته شو آیت کریمه، معجزاتِ قدرتِ إلهیهی بر ترتیبِ حکمتله ذکر ایدهرک
 أسبابی مسبباته ربط ایدوب اُکْ آخرده **﴿مَتَاعًا لَّكُمْ﴾** لفظیله بر غایه‌یی گوسترر
 که؛ او غایه، بتون او متسلسل أسباب و مسببات ایچنده او غایه‌یی گورن و
 تعقیب ایدن گیزی بر متصرف بولوندیغنی و او أسباب، اونک پرده‌سی اولدیغنی
 إثبات ایدر. اوت **﴿مَتَاعًا لَّكُمْ وَ لِإِنْعَامِكُمْ﴾** تعبیله بتون أسبابی، ایجاد
 قابلیتندن عزل ایدر. معنا دیر: "سزه و حیواناتکزه رزقی یتیشدیرمک ایچون صو
 سمدان گلییور. او صوده، سزه و حیواناتکزه آجیوب شفقت ایدوب رزق
 یتیشدیرمک قابلیتی اولمادیغندن؛ صو گلمیور، گوندریلییور دیمکدر. هم
 طوپراق، نباتاتیله آچیلوب، رزقکزر اورادن گلییور. حسسز، شعورسز طوپراق،
 سزک رزقکزی دوشونوب شفقت ایتمک قابلیتندن پک اوزاق اولدیغندن،
 طوپراق کندی کندینه آچیلمه‌یور، بریسی او قیوی آچیور، نعمتلی آلریکزه
 ویریور. هم اوتلر، آغاجلر سزک رزقکزی دوشونوب مرحمه سزه میوه‌لی،
 حبوباتی یتیشدیرمکدن پک چوق اوزاق اولدیغندن، آیت گوستریور که، اونلر
 بر حکیم رحیمک پرده آرقه‌سندن اوزاتدیغی ایپلر و شریدلدر که، نعمتلی
 اونلره طاقمش، ذی‌حیاتلره اوزاتیور. ایشته شو بیاناتدن رحیم، رزاق، منعم، کریم
 گی چوق آسمانک مطلعلری گورونویور. هم مثلاً:

**﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ
 يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ
 يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۚ يُقَلِّبُ اللَّهُ
 اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ۚ وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَّاءٍ
 فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي**

عَلَىٰ أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

ایشته شو آیت، معجزات ربویتیڭ اڭ مهملرندن و خزینۀ رحمتڭ اڭ عجیب پرده سی اولان بلوطلرڭ تشکیلاتنده یاغمور یاغدیرمقده کی تصرفات عجیبه یی بیان ایدرکن گویا بلوطڭ اُجزالری جوّ هواده طاغیلوب صاقلانیدیغی وقت، استراحته گیدن نفرات مثللو بر بورو سسیله طویلانیدیغی گبی امرِ اِلهی ایلله طویلانیر، بلوط تشکیل ایدر. صوگره کوچک کوچک طائفه لر بر اوردو تشکیل ایدر گبی، او پارچه پارچه بلوطلری تألیف ایدوب، (قیامتده سیّار طاغیر جسامت و شکننده و رطوبت و بیاضلق جهتنده قار و طولو کیفیتنده اولان) او سحاب پارچه لرندن آب حیاتی بتون ذی حیاته گوندیریور. فقط او گوندیرمکده بر اراده، بر قصد گورونویور. حاجاته گوره گلییور؛ دیمک گوندیریلییور. جوّ بَرّاق، صافی، هیچ بر شی یوقکن بر محشرِ عجائب گبی طاغواری پارچه لر کندی کندینه طویلانمیور؛ بلکه ذی حیاتِ طانییان بریسیدر که، گوندیریور. ایشته شو مسافۀ معنویه ده قدیر، علیم، متصرف، مدبر، مربّی، مغیث، محی گبی اَسْمالرڭ مطلعری گورونویور.

سکرنجی مزیتِ جزالت: قرآن کاه اولویور که، جنابِ حقّ آخترده خارقه افعاللرینی قلبه قبول ایتدیرمک ایچون إحضاریه حکمنده و ذهنی تصدیقه مهیا ایتمک ایچون بر اعدادیه صورتنده دنیاده کی عجائب افعالی ذکر ایدر و یاخود اِستقبالی و اُخروی اولان افعالِ عجیبۀ اِلهیه یی اوپله بر صورتده ذکر ایدر که، مشهودیمز اولان چوق نظیره لرپله اونلره قناعتمز گلیر. مثلاً:

﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ تا سوره نڭ

آخینه قدر... ایشته شو بحثده حشر مسئله سنده قرآن حکیم، حشری اثبات

ایچون یدی سکر صورتده مختلف بر طرزده اثبات ایدیور. **أَوَلَا نَشْأُهُ أُولَیِّ** نظره ویرر. دیر که: "نطفه دن علقه یه، علقه دن مضغه یه، مضغه دن تا خلقت إنسانیه قدر اولان نشئتکزی گوریورسکز. ناصل اولویور که، **نَشْأُهُ أُخْرَیِّ** إنکار ایدیورسکز. او، اونک مثلی، بلکه داهایهونیدر. "هم جناب حق إنسانه قارشى ایتدیگی إحسانات عظیمه یی **﴿الَّذِی جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ**

نَارًا﴾ کلمه سیله إشارت ایدوب دیر: "سزه بویله نعمت ایدن ذات، سزی باشی بوش بیراقماز که، قبره گیروب قالقمه مق اوزره یاتاسکز. "هم رمزاً دیر: "ئولمش آغاجلرک دیریلوب یشیللنمسنی گوریورسکز. اودون گبی کمیکلرک حیات بولماسنی قیاس ایده میوب إستبعاد ایدیورسکز. هم سماوات و أرضی خلق ایدن، سماوات و أرضک میوه سی اولان إنسانک حیات و مماندن عاجز قالیر می؟ قوجه آغاجی إداره ایدن، او آغاجک میوه سنه أهْمِیت ویرمه یوب باشقه سنه مال ایدر می؟ بتون آغاجک نتیجه سنی ترک ایتمکله، بتون أجزاسیله حکمتله یوغورولمش خلقت شجره سنی عبث و بیهوده یاپار می ظن ایدرسکز؟" دیر: "حشرده سزی إحیا ایده جک ذات، او یله بر ذاتدر که؛ بتون کائنات، اوکا أمربر نفر حکمنده در. أمر **كُنْ فَيَكُونُ** قارشى کمال إنقیاد ایله سرفرو ایدر. بر بهاری خلق ایتمک بر چیچک قدر اوکا أهون گلیر. بتون حیواناتی ایجاد ایتمک، بر سینک ایجادى قدر قدرتنه قولای گلیر بر ذاتدر. او یله بر ذاته قارشى، **﴿مَنْ يُحْيِ الْعِظَامَ﴾** دیوب قدرتنه قارشى تعجیز ایله میدان اوقونماز...

صوگره **﴿فَسُبْحَانَ الَّذِی بَیْدَهُ مَلَكُوتُ كُلِّ شَیْءٍ﴾** تعبیر یله: هر شیئک دیزگینی آلدنه، هر شیئک آناختاری یاننده، گیجه و گوندوزی، قیش و یازی بر کتاب صحیفه لری گبی قولایجه چویرر. دنیا و آخرتی، ایکی منزل گبی بونی قپار، اونى

آچار بر قدیر ذو الجلالدر. "مادام بویله در، بتون دلائلك نتیجه سی اولارق
﴿وَالِيَهُ تُرْجَعُونَ﴾ یعنی: "قبردن سزی إحیا ایدوب، حشره گتیروب، حضور
 کبریا سنده حسابگری گوره جکدر." ایشته شو آیتلر، حشرک قبولنه ذهنی مهیا
 ایتدی، قلبی ده حاضر ایتدی. چونکه نظائرینی دنیوی أفعال ایله ده گوستردی.

هم کاه اولویور که، أفعال أُخروییه سنی او یله بر طرزده ذکر ایدر که؛ دنیوی
 نظائرلرینی إحساس ایتسین، تا إستبعاد و إنکاره میدان قلماسین. مثلاً:
﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ إلخ... و **﴿إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ﴾** إلخ... و **﴿إِذَا**

السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ ایشته شو سورهلرده قیامت و حشرده کی إنقلابات عظیمه یی
 و تصرفات ربوبیتی او یله بر طرزده ذکر ایدر که؛ إنسان اونلرک نظیره لرینی
 دنیاده، مثلاً گوزده، بهارده گوردیگی ایچون، قلبه دهشت ویروب عقله
 صیغمیان او إنقلاباتی قولایجه قبول ایدر. شو اوچ سورهنک مثال إجمالیسنه
 إشارت دخی پک اوزون اولور. اونک ایچون بر تك کلمه یی نمونه اولارق
 گوستره جگر. مثلاً: **﴿إِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ﴾** کلمه سی إفاده ایدر که: حشرده

هرکسک بتون أعمالی بر صحیفه ایچنده یازیلی اولارق نشر ایدیلییور. شو
 مسئله، کندی کندینه چوق عجائب اولدیغندن عقل اوکثا یول بولاماز. فقط
 سورهنک إشارت ایتدیگی گبی حشر بهاریده باشقه نقطه لرک نظیره سی اولدیغی
 گبی، شو نشر صحف نظیره سی پک ظاهر در. چونکه هر میوه دار آعاجک، یا
 چیچکلی بر او تک ده عمللری وار، فعللری وار، وظیفه لری وار، أسماء إلهیه یی نه
 شکلده گوستره رک تسبیحات ایتمش ایسه عبودیتلری وار. ایشته اونک بتون بو
 عمللری تاریخ حیاتلریله برابر عموم چکر دکلرنده، تخم جقلرنده یازیلوب باشقه بر
 بهارده، باشقه بر زمینده چیقار. گوستردیگی شکل و صورت لسانیه، غایت

فصیح بر صورتده، آنالرینک و أصللرینک أعمالنی ذکر ایتدیگی گبی؛ دال، بوداق، یاپراق، چیچک و میوه‌لریله، صحیفه‌ أعمالنی نشر ایدر. ایشته گوزمیزک اوکنده بو حکیمانه، حفیظانه، مدبرانه، مریّانه، لطیفانه شو ایشی یاپان اودر که، دیر: **﴿إِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ﴾**

باشقه نقطه‌لری بوکا قیاس ایله، قوّتک وارسه إستنباط ایت. سکا یاردیم ایچون بونی ده سویله‌یه‌جگز. ایشته **﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾** شو کلام؛ "تکویر" لفظیله، یعنی صارمق و طویلامق معناسیله، پارلاق بر تمثیله إشارت ایتدیگی گبی، نظیرینی دخی ایما ایدر:

برنجی: اوت جناب حق طرفندن عدم و اثیر و سما پرده‌لرینی آچوب، گونش گبی، دنیایی ایشیق‌لاندیران پیرلانطه‌مثال بر لامبایی، خزینه‌ رحمتندن چیقاروب دنیایه گوستردی. دنیا قپاندقدن صوگره، او پیرلانطه‌ی پرده‌لرینه صاروب قالدیره‌جق.

ایکنجی: ویا ضیا متاعنی نشر ایتمک و زمینک قفاسنه ضیایی، ظلمتله مناوبه‌ صارمقله موظّف بر مأمور اولدیغنی و هر آقشام او مأموره متاعنی طویلاتدیروب گیزلتدیگی گبی، کاه اولور بر بلوط پرده‌سیله آلیش ویریشنی آز یاپار؛ کاه اولور آی اونک یوزینه قارشى پرده اولور، معامله‌سنی بر درجه چکر، متاعنی و معاملات دفترلرینی طویلا‌دیغنی گبی، ألبته او مأمور بر وقت او مأموریتدن انفصال ایده‌جکدر. حتّی هیچ بر سبب عزل بولونمازسه، شیمدیلک کوچک فقط بیومگه یوز طومش یوزنده کی ایکی لکه بیومکله، گونش یرک باشنه اذنِ إلهی ایله صاردیغنی ضیایی، أمر ربّانی ایله گری‌یه آلوب، گونشک باشنه صاروب، "هایدی یرده ایشک قالمادی" دیر. "جهنّمه گیت، سکا عبادت

ایدوب سنڭ گبی بر مأمورِ مسخری صداقتسزلکله تحقیر ایدنلری یاق. " دیر .
﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ فرمانی لکهلی سیاه یوزیله یوزنده اوقور.

طوقوزنجی نکته بلاغت: قرآن حکیم کاه اولور جزئی بعض مقصدلری ذکر ایدر. صوگره او جزئیات واسطه سیله کلی مقاملره ذهنلری سوق ایتیمک ایچون، او جزئی مقصدی، بر قاعدۀ کلیه حکمنده اولان أسماءِ حسنی ایله تقریر ایدرک تثبیت ایدر، تحقیق ایدوب إثبات ایدر. مثلاً:

**﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ
 وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾**

ایشته قرآن دیر: "جنابِ حق، سمیع مطلقدر، هر شیئی ایشیتیر. حتی اُک جزئی بر ماجرا اولان و زوجندن تشکّی ایدن بر زوجه نڭ سڭا قارشی مجادله سنی حق اِسمیله ایشیتیر. هم رحمتک اُک لطیف جلوه سنه مظهر و شفقتک اُک فداکار بر حقیقتنه معدن اولان بر قادینک حقلی اولارق زوجندن دعواسنی و جنابِ حقّه شکواسنی امورِ عظیمه صورتنده رحیم اِسمیله اُهمیتله ایشیتیر و حق اِسمیله جدیتله باقار." ایشه بو جزئی مقصدی کلیلشدیرمک ایچون، مخلوقاتک اُک جزئی بر حادثه سنی ایشیدن، گورن؛ کائناتک دائرۀ اِمکانیسندن خارج بر ذات، اُلبته هر شیئی ایشیتیر، هر شیئی گورور بر ذات اولق لازم گلیر. و کائناته ربّ اولان، کائنات ایچنده مظلوم کوچک مخلوقلرک دردلرینی گورمک، فریادلرینی ایشیتیمک گرکدر. دردلرینی گورمه یین، فریادلرینی ایشیتیمه یین، "ربّ" اولاماز. اويله ايسه، **﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾** جمله سیله ایکی حقیقتِ عظیمه یی تثبیت ایدر.

هم مثلاً: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾

ایشته قرآن، رسول اکرم علیه الصلاة والسلامک معراجنک مبدئی اولان، مسجد حرامدن مسجد اقصایه اولان سیرانی ذکر ایتدکدن صوگره ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ دیر. ﴿إِنَّهُ﴾ ده کی ضمیر، یا جناب حقّه در ویاخود پیغمبره در. پیغمبره گوره اولسه، شویله اولویور که: "بو سیاحت جزئیده، بر سیر عمومی، بر عروج کلی وار که؛ تا سِدْرَةُ المنتهایه، تا قاب قوسینّه قدر، مراتبِ کلیّه اسمائیه ده گوزینه، قولاغنه تظاهر ایدن آیات ربّانیه پی و عجائب صنعتِ إلهیه پی ایشیتمش، گورمشدر" دیر. او کوچک، جزئی سیاحتی؛ کلی و محشرِ عجائب بر سیاحتک آناختاری حکمنده گوستریور. اگر ضمیر، جناب حقّه راجع اولسه شویله اولویور که: "بر عبدینی بر سیاحتده حضورینه دعوت ایدوب بر وظیفه ایله توظیف ایتمک ایچون مسجد حرامدن مجمع انبیا اولان مسجد اقصایه گوندروب انبیالرله گوروشدیروب بتون انبیالرک اصول دینلرینه وارث مطلق اولدیغی گوستردکدن صوگره، تا قاب قوسینّه قدر ملک و ملکوتنده گزدیردی." ایشته چندان او ذات بر عبددر، بر معراج جزئیده سیاحت ایدر. فقط بو عبده بتون کائناته تعلّق ایدن بر امانت برابردر. هم شو کائناتک رنگی دگیشدیره جک بر نور برابردر. هم سعادت ابدیه نك قیوسنی آچاقق بر آناختار برابر اولدیغی ایچون، جناب حق کندی ذاتی بتون اشیایی ایشیتیر و گورور صفتیله توصیف ایدر. تا او امانت، او نور، او آناختارک جهان شمول حکمتلرینی گوسترسین.

هم مثلاً: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَكَةِ رُسُلًا أُولَى

أَجْنَحَةٌ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

ایشته شو سوره ده، "سماوات و أرضك فاطر ذو الجلالی، سماوات و أرضی اویله بر طرزده تزیین ایدوب آثار کمالی گوسترمکله حدسز سیرجیلرندن فاطرینه حدسز مدح و ثنالر ایتدیریور و اویله ده حدسز نعمتله سوسلندیرمش که، سما و زمین بتون نعمتلك و نعمت دیدهلرک لسانلریله او فاطر رحمانه نهایتسز حمد و ستایش ایدرلر." دیدکدن صوگره، یرک شهرلری و مملکتلری ایچنده فاطرک ویردیگی جهازات و قنادلریله سیر و سیاحت ایدن إنسانلرله حیوانات و طیور گبی؛ سماوی سرایلر اولان ییلدیزلر و علوی مملکتلری اولان برجلرده گزمک و طیران ایتمک ایچون، او مملکتک سکنهلری اولان ملکلرینه قناد ویرن ذات ذو الجلال، البته هر شیئه قدیر اولق لازم گلیر. بر سینگه، بر میوه دن بر میوهیه؛ بر سرچهیه، بر آغاجدن بر آغاجه اوچق قنادینی ویرن، زهره دن مشترییه، مشتریدن زحله اوچه حق قنادلری او ویریور. هم ملائکهلر، سکنه زمین گبی جزئیته منحصر دگلر، بر مکان معین اولنلری قید ایده میور. بر وقتده درت ویا داها زیاده ییلدیزلرده بولوندیغنه إشارت ﴿مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ﴾ کلمهلریله تفصیل ویرر. ایشته شو حادثه جزئیه اولان "ملائکهلری قنادلرله تجهیز ایتمک" تعبیریه، غایت کلی و عمومی بر عظمت قدرتک دستگاهنه إشارت ایده رک؛ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ فذلکه سیله تحقیق ایدوب تثبیت ایدر.

اونجی نکته بلاغت: کاه اولویور آیت، إنسانک عصیانکارانه عمللرینی ذکر ایدر، شدید بر تهدید ایله زجر ایدر. صوگره شدت تهدید، یأسه و امیدسزلگه

آتمامق ایچون، رحمتنه إشارت ایدن بر قسم أسما ایله خاتمه ویرر، تسلی ایدر.
مثلا:

﴿قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَابْتَغَوْا إِلَى ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا *
سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا * تَسْبِيحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَ
الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ
تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾

ایشته شو آیت دیر که: دی: اگر دیدیگئز گبی ملکنده شریکی اولسه
ایدی، ألبته عرش ربویتنه أل اوزاتوب مداخله اثری گورونه جک بر درجه ده بر
إنتظامسزلق اولاجقدی. حالبوکه یدی طبقه سماواتدن، تا خرده بینی ذی حیاتلره
قدر، هر بر مخلوق کلّی اولسون جزئی اولسون، کوچک اولسون بیوک اولسون،
مظهر اولدیغی بتون إسملرک جلوه و نقشلری دیلرله، او أسماء حسنی نك مسماء
ذو الجلالنی تسبیح ایدوب، شریک و نظیردن تنزیه ایدیورلر. أوت ناصلکه سما
گونشلر، ییلدیزلر دینلن نورأفشان کلماتیله، حکمت و إنتظامیله، اونی تقدیس
ایدیور، وحدتنه شهادت ایدیور و جوّ هوا دخی، بلوطلرک و برق و رعد و
قطره لرک کلماتیله اونی تسبیح و تقدیس و وحدانیتنه شهادت ایدر. او یله ده
زمین، حیوانات و نباتات و موجودات دینلن حیاتدار کلماتیله خالق ذو
الجلالنی تسبیح و توحید ایتمکله برابر، هر بر آغاجی، یاپراق و چیچک و
میوه لرک کلماتیله ینه تسبیح ایدوب برلگنه شهادت ایدر. او یله ده أک کوچک
مخلوق، أک جزئی بر مصنوع، کوچکلگی و جزئیتیه برابر، طاشیدیغی نقشلر و
کیفیتلر إشارتیله پک چوق أسماء کلّیهی گوسترمک ایله مسماء ذو الجلالی
تسبیح ایدوب وحدانیتنه شهادت ایدر. ایشه بتون کائنات بردن، بر لسان
ایله، متفقًا خالق ذو الجلالنی تسبیح ایدوب وحدانیتنه شهادت ایده رک

کندیلرینه گوره موظّف اولدقلری وظیفه عبودیتی، کمالِ إطاعتله یرینه گتیردکلی حالده، شو کائناتک خلاصه سی و نتیجه سی و نازدار بر خلیفه سی و نازنین بر میوه سی اولان انسان، بتون بونلرک عکسنه، ضدینه اولارق، ایتدکلی کفر و شرکک نه قدر چرکین دوشوب نه درجه جزایه شایسته اولدیغنی إفاده ایدوب بتون بتون یأسه دوشورمه مک ایچون، هم شونک گبی نهایتسز بر جنایت، حدسز چرکین بر عصیان قهار ذو الجلال ناصل میدان ویروب کائناتی باشلرینه خراب ایتدیگنک حکمتنی گوسترمک ایچون **﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾** دیر. او خاتمه ایله حکمتِ إمهالی گوستروب، بر رجا قپوسی آچیق بیراقیر.

ایشته شو اون إشاراتِ إعجازیه دن آکلا که، آیتلرک خاتمه لرنده کی فذلکه لرده، چوق رشحاتِ هدایتیله برابر چوق لمعاتِ إعجازیه واردر که؛ بلغالرک اُک بیوک داهیلری، شو بدیع اُسلوبلره قارشى کمالِ حیرت و إستحسانلرندن پارمغنی ایصیرمش، دوداغنی دیشله مش، **﴿مَا هَذَا كَلَامُ الْبَشَرِ﴾** دیمش. **﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى﴾** یه حقّ الیقین اولارق ایمان ایتمشلر. دیمک بعض آیتده، بتون مذکور إشاراتله برابر بحتمزه گیرمه یین چوق مزایایِ آخری ده تضمّن ایدر که؛ او مزایانک إجماعنده اوילה بر نقشِ إعجاز گورونور که، کور دخی گوره بیلیر.

ایکنجی شعله نک اوچنجی نوری شودر که: قرآن، باشقه کلاملرله قابل قیاس اولاماز. چونکه کلامک طبقه لری، علویت و قوّت و حسنِ جمال جهتندن درت منبعی وار. بری متکلم، بری مخاطب، بری مقصد، بری مقامدر. اَدیلرک، یاکلیش اولارق یالکز مقام گوستردکلی گبی دگلدر. اوילה ایسه، سوزده "کیم سویله مش؟ کیمه سویله مش؟ نه ایچون سویله مش؟ نه مقامده

سویله‌مش؟" ایسه باق. یالکڑ سوزه باقوب طورمه. مادام کلام قوتنی، حُسنی بو درت منبعدن آلیر. قرآنک منبعنه دقت ایدیلسه، قرآنک درجهٔ بلاغتی، علویت و حسنی آکلاشیلیر.

أوت مادام کلام، متکلمه باقییور. اگر او کلام أمر و نھی ایسه، متکلمک درجه‌سنه گوره إرادة و قدرتی ده تضمّن ایدر. او وقت سوز مقاومتسوز اولور؛ مادی الکتریک گبی تأثیر ایدر، کلامک علویت و قوتی او نسبتده تزايد ایدر.

مثلاً: ﴿يَا أَرْضُ ابْلِي مَاءَ كِ وَيَا سَمَاءُ اقْلِي﴾ یعنی "یا أرض! وظیفه‌ک بیتدی، صویکی یوت. یا سما! حاجت قالمادی، یاغموری کس."

مثلاً: ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾ یعنی "یا أرض! یا سما! ایستر ایسته‌مز گلیکڑ، حکمت و قدرتمه رام اولکڑ. عدمدن چیقوب، وجودده مشهرگاه صنعتمه گلیکڑ." دیدی. اولر ده: "بز کمالِ إطاعتله گلیورز. بزه گوستردیگک هر وظیفه‌ی سنک قوتکله گوره‌جگز." ایشته قوت و إراده‌ی تضمّن ایدن حقیقی و نافذ شو أمرلرک قوت و علویتنه باق. صوگره إنسانلرک ﴿أُسْكِنِي يَا أَرْضُ وَ اِنْشَقِي يَا سَمَاءُ وَ قُومِي أَيَّتُهَا

الْقِيَامَةُ﴾ گبی صورتِ أمرده جماداته هذیان‌واری محاوره‌سی، هیچ او ایکی أمره قابل قیاس اولابیلیر می؟ أوت تمنیدن نشئت ایدن آرزولر و او آرزولردن نشئت ایدن فضولیانه أمرلر نزهده؟ حقیقتِ آمریتله متّصف بر آمرک ایش باشنده حقیقتِ آمری نزهده؟ أوت آمری نافذ بیوک بر آمرک مطیع و بیوک بر اوردوسنه "آرش" آمری نزهده؟ و سویله بر أمر، عادی بر نفردن ایشیتیلسه؛ ایکی أمر صورتّه بر ایکن، معنّا بر نفرله بر اوردو قوماندانی قدر فرقی وار.

مثلاً: ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ هم مثلاً: ﴿وَإِذْ

قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ شو ایکی آیتده ایکی أمرک قوت و علویتنه باق،

صوگره بشرک أمرلر نوعنده کی کلامنه باق. عجباً ییلدیز بوجگنک گونشه نسبتی
گی قالمیورلر می؟ اوت حقیقی بر مالکک ایش باشنده کی بر تصویری و
حقیقی بر صنعتکارک ایشلدیگی وقت صنعتنه دائر ویردیگی بیاناتی و حقیقی
بر منعمک إحسان باشنده ایکن بیان ایتدیگی إحساناتی، یعنی قول ایله فعلی
برلشدیرمک، کندی فعلی هم گوزه، هم قولاغه تصویر ایتمک ایچون شویله
دیسه: "باقکز! ایشته بونی یاپدم، بویله یاپیورم. ایشته بونی بونک ایچون یاپدم.
بو بویله اولاجق، بونک ایچون ایشته بونی بویله یاپیورم." مثلاً:

﴿أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ
فُرُوجٍ * وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ
بَهْجٍ * تَبَصَّرَةٌ وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ * وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا
فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ * وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ *
رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ﴾

قرآنک سماسنده شو سورهنک برجنده پارلایان ییلدیزمثال جنت میوهلری گی
شو تصویراتی، شو أفعاللری ایچنده کی إنتظام بلاغتله چوق طبقه حشرک
دلائلی ذکر ایدوب نتیجهسی اولان حشری ﴿كَذَلِكَ الْخُرُوجُ﴾ تعبیری ایله
إثبات ایدوب سورهنک باشنده حشری إنکار ایدنلری إلزام ایتمک نرهده؟
إنسانلرک فضولیانه اونلرله تماسی آز اولان أفعالدن بحثری نرهده؟ تقلید
صورتنده چیچک رسملری؛ حقیقی، حیاتدار چیچکلره نسبتی درجهسند

اولاماز. شو ﴿أَفَلَمْ يَنْظُرُوا﴾ دن تا ﴿كَذَلِكَ الْخُرُوجُ﴾ ه قدر گوزلجه مثالی سویله مک چوق اوزون گیدر. یالکز بر إشارت ایدوب گچه جگز. سویله که:

سوره نك باشنده، كفّار حشری إنكار ایتدكلردن قرآن اونلری حشر ك قبولنه مجبور ایتمك ایچون سویله جه بسط مقدمات ایدر. دیر: "آیا، اوستگزده کی سمایه باقمیور میسگز که، بز نه کیفیتده، نه قدر منتظم، محتشم بر صورتده بنا ایتمشز. هم گورمیور میسگز که؛ ناصل ییلدیزلرله، آی و گونش ایله تزین ایتمشز، هیچ بر قصور و نقصانیت بیراقمامشز. هم گورمیور میسگز که، زمینی سزه نه کیفیتده سرمشز، نه قدر حکمتله تفریش ایتمشز. او یرده طاغلیر تثبیت ایتمشز، دگزك إستیلا سندن محافظه ایتمشز. هم گورمیور میسگز، او یرده نه قدر گوزل، رنگارنك هر بر جنسدن چیفت خضرواتی، نباتاتی خلق ایتدك؛ یرك هر طرفی او گوزلرله گوزلشدیردك. هم گورمیور میسگز، نه کیفیتده سما جانبدن برکتلی بر صوی گوندیریورز. او صو ایله باغ و بوستانلری، حبوباتی، یوكسك لذیذ میوهلی خرما گی آغاجلری خلق ایدوب عبادیمه رزقی اونكله گوندیریورم، یتیشدیریورم. هم گورمیور میسگز؛ او صو ایله ئولش مملکتی إحیا ایدیورم. بیگلر دنیوی حشرلی ایجاد ایدیورم. ناصل بو نباتاتی، قدرتمله بو ئولش مملکتدن چیقاریورم؛ سزك حشرده کی خروجگز ده بویله در. قیامتده أرض ئولوب، سز صاغ اولارق چیقجه جقسگز." ایشته شو آیتك إثبات حشرده گوستردیگی جزالت بیانیه (که، بیگدن بریسنه آنجق إشارت ایده بیلدك) نره ده؛ إنسانلرك بر دعوا ایچون سرد ایتدكلری کلمات نره ده؟

شو رساله نك باشندن شیمدی یه قدر تحقیق نامنه بی طرفانه محاکمه صورتنده، قرآنك إعجازینی معند بر خصمه قبول ایتدیرمك ایچون قرآنك چوق حقوقی گیزی بیراقدق. او گونشی، موملر صیره سنه گتیروب موازنه ایدیوردق. شیمدی

تحقيق وظیفه سنی ایفا ایدوب، پارلاق بر صورتده إعجازینی إثبات ایتدی. شیمدی ایسه تحقیق نامنه دگل، حقیقت نامنه بر ایکی سوز ایله قرآنک موازنه یه گلمز حقیقی مقامنه إشارت ایده جگز:

أوت سائر کلاملرک قرآنک آیاتنه نسبتی، شیشه لرده کی گورونن ییلدیزلرک کوچوجک عکسلریله ییلدیزلرک عیننه نسبتی گبیدر. أوت هر بری برر حقیقتِ ثابتیه یی تصویر ایدن، گوسترن قرآنک کلماتی نرهده؟ بشرک فکری و طویغولرینک آیینه جکلرنده کلماتیله ترسیم ایتدکلری معنالر نرهده؟ أوت أنوارِ هدایتی إلهام ایدن و شمس و قمرک خالقِ ذو الجلالنک کلامی اولان قرآنک ملائکه مثال ذی حیات کلماتی نرهده؟ بشرک هوساتی اویاندیرمق ایچون سحّار نفسلریله، مُزَوّر اینجه لکلریله ایصیریجی کلماتی نرهده؟ أوت ایصیریجی حشرات و بوجکلرک، مبارک ملائکه و نورانی روحانیلره نسبتی نه ایسه؛ بشرک کلماتی، قرآنک کلماتنه نسبتی اودر. شو حقیقتلری یگرمی بشنجی سوز ایله برابر گچن یگرمی درت عدد سوزلر إثبات ایتمشدر. شو دعوامز مجرّد دگل؛ برهانی گچمش نتیجه در.

أوت هر بری جواهرِ هدایتک برر صدفی و حقائقِ ایمانیه نک برر منبعی و أساساتِ اسلامیّه نک برر معدنی و طوغریدن طوغری یه عرش الرحماندن گلن و کائناتک فوقنده و خارجنده إنسانه باقوب اینن و علم و قدرت و إرادیه یی تضمّن ایدن و خطابِ اُزلی اولان ألفاظِ قرآنیّه نرهده؟ إنسانک هوائی، هواپرستانه، واهی، هوس پرورانه ألفاظی نرهده؟ أوت قرآن بر شجره طوبی حکمنه گچوب شو عالمِ اسلامیّه یی بتون معنویاتیله، شعائر و کمالاتیله، دساتیر و أحکامیله یاپراقلر صورتنده نشر ایدوب أصفیا و أولیاسنی برر چیچک حکمنده او آغاجک آبِ حیاتیله تازه، گوزل گوستروب بتون کمالات و حقائقِ کونیه و

إلهیه یی ثمره ویروب میوه لرنده کی چوق چکردکلری عملی برر دستور، برر پروغرام حکمنه گچوب ینه میوه دار آغاج حکمنده متسلسل حقائقی گوسترن قرآن نره ده؟ بشرک معلومز اولان کلامی نره ده؟ ﴿أَيْنَ الثَّرَا مِنَ الثُّرَيَّا﴾

بیك اوج یوز اُللی سنه در قرآن حکیم، بتون حقائقنی کائنات چارشوسنده آچوب تشهیر ایتدیگی حالده؛ هرکس، هر ملت، هر مملکت اونك جواهرندن، حقائقندن آلمشدر و آلییورلر. حالبوکه نه او الفت، نه او مبذولیت، نه او مرور زمان، نه او بیوک تحولاتلر؛ اونك قیمتدار حقائقنه، اونك گوزل اُسلوبلرینه خلل ویره مه مش، اختیارلا تمه مش، قوروتمه مش، قیمتدن دوشورمه مش، حُسننی سوندورمه مشدر. شو حالت تك باشیله بر إعجازدر.

شیمدی بری چیقسه، قرآنك گتیردیگی حقائقدن بر قسمنه کندی هوسنجه چوجقجه بر إنتظام ویرسه، قرآنك بعض آیاتنه معارضه ایچون نسبت ایتسه، "قرآنه یاقین بر کلام سویله دم" دیسه، او یله احمقانه بر سوزدر که؛ مثلاً طاشلری مختلف جواهردن بر سرای محتشمی یاپان و او طاشلرک وضعیتنده عموم سرایک نقوش عالیه سنه باقان میزانلی نقشلر ایله تزیین ایدن بر اوسته نك صنعتیله؛ او نقوش عالیه دن فهمی قاصر، او سرایک بتون جواهر و زینتلرندن بی بهره بر عادی آدم، عادی خانه لرك بر اوسته سی، او سرایه گیروب او قیمتدار طاشلرده کی علوی نقشلری بوزوب چوجقجه هوسنه گوره عادی بر خانه نك وضعیتنه گوره بر إنتظام، بر صورت ویرسه و چوجقلرك نظرینه خوش گورونه جك بعض بونجقلری طاقسه، صوگره "باقکز! او سرایک اوسته سندن داها زیاده مهارت و ثروتم وار و قیمتدار زینتلرم وار" دیسه؛ دیوانه جه بر هذیان ایدن بر ساخته کارک نسبت صنعتی گبیدر.

اوجنچی شعله: اوج ضیاسی وار.

برنجی ضیا: قرآن معجز البیانک بیوک بر وجه إعجازی اون اوجنچی سوزده بیان ایدیلمشدر. قارداشلی اولان سائر وجوه إعجاز صیره سنه گیرمک ایچون بو مقامه آیینمشدر. ایشته قرآنک هر بر آیتی، برر نجم ثاقب گبی إعجاز و هدایت نورینی نشر ایله کفر و غفلت ظلماتنی طاغیتدیغنی گورمک و ذوق ایتمک ایسترسهک؛ کندیکنی قرآنک نزولندن اول اولان او عصر جاهلیتده و او صحرای بدویته فرض ایت که، هر شی ظلمت جهل و غفلت آلتنده پردۀ جمود طبیعتہ صاریلمش اولدیغی بر آنده بردن قرآنک لسان علویسندن

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي

السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ گبی آیتلی

ایشیت باق: او ئولمش ویا یاتمش موجودات عالم ﴿سَبَّحَ﴾ ﴿يُسَبِّحُ﴾ صداسیله

ایشیدنلرک ذهننده ناصل دیریلیورلر، هشیار اولویورلر، قیام ایدوب ذکر ایدیورلر. هم او قراکلق گوک یوزنده برر جامد آتش پاره اولان ییلدیزلر و

یرده کی پریشان مخلوقات، ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ﴾ صیحه سیله

ایشیدنک نظرنده ناصل گوک یوزی بر آغز؛ بتون ییلدیزلر برر کلمه حکمت نما،

برر نور حقیقت ادا و ارض بر قفا و بر و بحر برر لسان و بتون حیوانات و

نباتات برر کلمه تسبیح فشان صورتنده عرض دیدار ایدر. یوقسه بو زماندن تا

او زمانه باقمقله، مذکور ذوقک دقائقی گوره مزسک. اوت او زماندن بری نورینی

نشر ایدن و مرور زمانله علوم متعارفه حکمنه گچن و سائر نیرات اسلامییه ایله

پارلایان و قرآنک گونشیله گوندوز رنگی آلان بر وضعیت ایله ویاخود سطحی

و بسیط بر پردۀ الفت ایله باقسهک؛ البته هر بر آیتک نه قدر طاتلی بر زمزمه

إعجاز ایچنده نه چشید ظلماتی طاغیتدیغنی حقیله گوره مزسك و بر چوق
أنواع إعجازی ایچنده بو نوع إعجازینی ذوق ایده مزسك.

قرآن معجز البیانك اُك یوكسك درجه إعجازینه باقمق ایسترسهك، شو تمثیل
دوربینیله باق. شویله كه:

غایت بیوك و غریب و غایتله یاییلمش عجیب بر آعاج فرض ایده لم كه، او
آعاج گنیش بر پردۀ غیب آلتنده بر طبقۀ مستوریت ایچنده صقلانمشدر.
معلومدر كه، بر آعاجك إنسانك أعضالری گبی اونك دالری، میوه لری،
یاپراقلری، چیچكلری گبی بتون عضولری آراسنده بر مناسبت، بر تناسب، بر
موازنیت لازمدر. هر بر جزئی، او آعاجك ماهیتنه گوره بر شكل آلیر، بر
صورت ویریلیر. ایشته هیچ گورولمه یین (و حالا گورونمور) او آعاجه دائر بری
جیقسه، پرده اوستنده اونك هر بر أعضاسنه مقابل بر رسم چكسه، بر حدود
چیزسه؛ دالدن میوه یه، میوه دن یاپراغه بر تناسبله بر صورت ترسیم ایتسه و
بربرندن نهایت اوزاق مبدأ و منتها سنك اورتہ سنده عضولرینك عین شكل و
صورتی گوستره جك موافق ترسیمات ایله طولدیرسه؛ ألبته شبهه قالماز كه، او
رسم بتون او غیبی آعاجی غیب آشنا نظریله گورور، إحاطه ایدر، صوگره تصویر
ایدر. عینا اونك گبی، قرآن معجز البیان دخی حقیقتِ ممکناته دائر (كه او
حقیقت، دنیانك إبتداسندن طوت، تا آخرت ك اُك نهایتنه قدر اوزانمش و عرشدن
فرشه، ذره دن شمسه قدر یاییلمش اولان شجرۀ خلقتك حقیقتنه دائر) بیانات
قرآنیله او قدر تناسبی محافظه ایتمش و هر بر عضوه و میوه یه لایق بر صورت
ویرمشدر كه؛ بتون محققلر نهایت تحقیقنده قرآنك تصویرینه "ما شاء الله، بارك
الله" دییوب، "طلسم کائناتی و معمای خلقتی کشف و فتح ایدن یالکز سنسك
أی قرآن کریم!" دیمشدر.

﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾ تمثیلده قصور یوق. أسماء و صفاتِ إلهیه و شئون و أفعالِ ربّانیه، بر شجره طوباء نور حکمنده تمثیل ایدیلیمکله؛ او شجره نورانیه نك دائرة عظمتی ازلدن أبده اوزانوب گیدیور. حدود کبریاسی، غیر متناهی فضای إطلاقده یاییلوب إحاطه ایدیور. حدودِ إجراآتِ ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ ﴿فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى﴾ حدودندن طوت، تا ﴿وَالسَّمَوَاتِ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ حدودینه قدر انتشار ایتمش او حقیقتِ نورانیه پی بتون دال و بوداقلریله، غایات و میوه لریله او قدر تناسبله بربرینه اویغون، بربرینه لایق، بربرینی قیرمیه جق، بربرینك حکمی بوزمیه جق، بربرندن توحش ایتمیه جك بر صورته او حقائقِ أسماء و صفاتی و شئون و أفعالی بیان ایدر که؛ بتون اهل کشف و حقیقت و دائرة ملکوتده جولان ایدن بتون أصحابِ عرفان و حکمت، او بیاناتِ قرآنییه قارشى "سبحان الله" دیوب، "نه قدر طوغری، نه قدر مطابق، نه قدر گوزل، نه قدر لایق" دییه رك تصدیق ایدیورلر.

مثلا: بتون دائرة إمكان و دائرة وجوبه باقان، هم او ایکی شجره عظیمه نك بر تك دالی حکمنده اولان ایمانك اركان سته سی و او اركانك دال و بوداقلرینك اُك اینجه میوه و چیچک لری آرارنده او قدر بر تناسب گوزه تیله رك تصویر ایدر و او درجه بر موازنت صورتنده تعریف ایدر و او مرتبه بر مناسبت طرزنده إظهار ایدر که، عقل بشر إدراکندن عاجز و حُسننه قارشى حیران قالیر. و او ایمان دالئک بوداغی حکمنده اولان اسلامیتك اركان خمسّه سی آرارنده و او اركانك تا اُك اینجه تفرعاتی، اُك کوچك آدابی و اُك اوزاق غایاتی و اُك درین حکمّیاتی و اُك جزئی ثمراتنه وارنجه ییه قدر آرارنده حسن تناسب و کمال

مناسبت و تام بر موازنت محافظه ایتدیگنه دلیل ایسه، او قرآن جامعک نصوص و جوهندن و إشارات و رموزندن چیقان شریعت کبرای اسلامیةنک کمال إنتظامی و موازنتی و حسن تناسبی و رصانتی؛ جرح ایدیلمز بر شاهد عادل، شبهه گتیرمز بر برهان قاطعدر. دیمک اولویور که، بیانات قرآنی، بشرک علم جزئیسنه، باخصوص بر امینک علمنه مستند اولاماز. بلکه بر علم محیطه إستناد ایدیور و جمیع اشیایی بردن گوره بیلیر، ازل و ابد اورته سنده بتون حقائقی بر آنده مشاهده ایدر بر ذاتک کلامیدر. آمنا...

ایکنجی ضیا: حکمت قرآنیةنک قارشیسنده میدان معارضه یه چیقان فلسفه بشریهنک، حکمت قرآنه قارشى نه درجه سقوط ایتدیگنی اون ایکنجی سوزده ایضاح و تمثیل ایله تصویر و سائر سوزلرده إثبات ایتدیگمزدن اولره حواله ایدوب شیمدیلک باشقه بر جهتده کوچک بر موازنه ایدرز. شویله که:

فلسفه و حکمت إنسانیه، دنیایه ثابت باقار؛ موجوداتک ماهیتلرندن، خاصیتلرندن تفصیلاً بحث ایدر. صانعنه قارشى وظیفه لرندن بحث ایتسه ده، إجمالاً بحث ایدر. عادات کائنات کتابنک یالکز نقش و حروف لرندن بحث ایدر، معناسنه اهمیت ویرمز. قرآن ایسه، دنیایه گچیجی، سیال، آلداتیجی، سیار، قرارسز، إنقلابی اولارق باقار. موجوداتک ماهیتلرندن، صوری و مادی خاصیتلرندن إجمالاً بحث ایدر. فقط صانع طرفندن توظیف ایدیلن وظائف عبودیتکارانه لرندن و صانعک إسملرینه نه وجهله و ناصل دلالت ایتدکلری و أوامر تکوینیة إلهیه یه قارشى إنقیادلرینی تفصیلاً ذکر ایدر. ایشته فلسفه بشریه ایله حکمت قرآنیةنک شو تفصیل و إجمال خصوصنده کی فرقلرینه باقه جغز که، محض حق و عین حقیقت هانگیسیدر گوره جگز.

ایشته ناصل المزده کی ساعت، صورّه ثابت گورونویور. فقط ایچنده کی چرخلرک حرکاتیله، دائمی ایچنده بر زلزله و آلت و چرخلرینک اضطرابلری وارد. عینا اونک گبی؛ قدرت إلهیهنک بر ساعت کبراسی اولان شو دنیا، ظاهری ثابتیتیله برابر دائمی زلزله و تغیرده، فنا و زوالده یوورلانیور. اوت دنیایه زمان گیردیگی ایچون، گیجه و گوندوز، او ساعت کبرانک ثانیهلرینی صایان ایکی باشلی بر میل حکمندهدر. سنه، او ساعتک دقیقهلرینی صایان بر ابره وضعیتندهدر. عصر ایسه، او ساعتک ساعتلرینی تعداد ایدن بر ایگندهدر. ایشته زمان، دنیایي أمواج زوال اوستنه آتار. بتون ماضی و إستقبالی عدمه ویروب، یالکز زمان حاضری وجوده بیراقیر.

شیمدی زمانک دنیایه ویردیگی شو شکل ایله برابر، مکان إعتباریله دخی ینه دنیا زلزلهلی، غیر ثابت بر ساعت حکمندهدر. چونکه جو هوا مکانی چابوق تغیر ایتدیگندن، بر حالدن بر حاله سرعه گچدیگندن بعض گونده بر قاچ دفعه بلوطلر ایله طولوب بوشالمقله، ثانیه صایان میلک صورت تغیری حکمنده بر تغیر ویریور. شیمدی، دنیا خانه سنک طابانی اولان مکان ارض ایسه، یوزی موت و حیاتجه، نبات و حیوانجه پک چابوق تبدل ایتدیگندن دقیقهلری صایان بر میل حکمنده، دنیانک شو جهتی گچیجی اولدیغنی گوسترر. زمین یوزی إعتباریله بویله اولدیغنی گبی، بطننده کی إنقلابات و زلزلهلرله و اونلرک نتیجه سنده جبالک چیقمه لری و خسفلر وقوع بولماسی، ساعتلری صایان بر میل گبی دنیانک شو جهتی آغیرجه مرور ایدیجیدر، گوسترر. دنیا خانه سنک طاوانی اولان سما مکانی ایسه، أجراملرک حرکاتیله، قویروقلی ییلدیزلرک ظهوریله، کسوفات و خسوفاتک وقوع بولماسیله، ییلدیزلرک سقوط ایتمه لری گبی تغیرات گوسترر که؛ سماوات دخی ثابت دگل؛ إختیارلغه، خرابیته

گیدیور. اونك تغیراتی، هفته‌لق ساعتده گونلری صایان بر میل گبی چندان آغیر و گج اولویور. فقط هر حالده گچیجی و زوال و خرابیته قارشی گیتدیگی گوسترر.

ایشته دنیا، دنیا جهتیه شویدی رکن اوزرنده بنا ایدیلمشدر. شو رکنلر، دائم اونی صارصییور. فقط شو صارصیلان و حرکت ایدن دنیا، صانعنه باقدیغی وقت، او حرکات و تغیرات، قلم قدرتک مکتوبات صمدانیه‌بی یازماسی ایچون او قلهک ایشلمه‌سیدر. او تبدلات احوال ایسه، أسماء إلهیه‌نک جلوۀ شئوناتی آیری آیری توصیفات ایله گوسترن، تازه‌لنن آیینه‌لریدر. ایشته دنیا، دنیا اعتباریه هم فنایه گیدر، هم ئولمگه قوشار، هم زلزله ایچنده‌در. حقیقتده آقار صوگی رحلت ایتدیگی حالده، غفلت ایله صورۀ انجماد ایتمش، فکر طبیعتله کثافت و کدورت پیدا ایدوب آخرته پرده اولمشدر. ایشته فلسفه سقیمه تدقیقات فلسفه ایله و حکمت طبیعیه ایله و مدنیت سفیهه‌نک جاذبه‌دار لهویاتیه، سرخوشانه هوساتیه او دنیانک هم جمودتنی زیاده ایدوب غفلتی قالینلاشدیرمش، هم کدورتله بولانماسنی تضعیف ایدوب صانعی و آخرتی اونوندیریور.

اما قرآن ایسه، شو حقیقتده کی دنیایی، دنیا جهتیه ﴿الْقَارِعَةُ مَا الْقَارِعَةُ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ وَ الطُّورِ وَ كِتَابٍ مَّسْطُورٍ آیتیه پاموق گبی حلاج ایدر، آتار. ﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا﴾ أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا﴾ گبی بیاناتیه او دنیایه شفافیت ویرر و بولانماسنی ازاله ایدر. ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ

گبی نورافشان نیراتيله، جامد دنيایي اريتير. ﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ و ﴿إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ﴾ و ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ و ﴿نُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَقَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ﴾ موت آلود تعبيرلريله دنيانك ابدیت موهومه سنی پارچه پارچه ايدر.

﴿يَعْلَمُ مَا يَلْبِغُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ و ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ گوک گورله مسی گبی صیحه لريله طبیعت فکرینی تولید ایدن غفلتی طاغیتیر. ایشته قرآنك باشدن باشه کائناته متوجّه اولان آیاتی، شو اساسه گوره گیدر. حقیقت دنيایي اولدیغی گبی آچار، گوسترر. چرکین دنيایي، نه قدر چرکین اولدیغی گوسترمکله بشرك یوزینی اوندن چویرتیر، صانعہ باقان گوزل دنيانك گوزل یوزینی گوسترر. بشرك گوزینی اوکا دیکدیرر. حقیقی حکمتی درس ویرر. کائنات کتابك معنارینی تعلیم ايدر. حروفات و نقوشلرینه آز باقار. سرخوش فلسفه گبی، چرکینه عاشق اولوب، معنایي اونوتدیروب، حروفاتك نقوشيله إنسانلرك وقتنی مالایعنیاتده صرف ایتدرمیور.

اوپنچی ضیا: ایکنجی ضیاده حکمت بشریه نك حکمت قرآنیه قارشى سقوطنه و حکمت قرآنیه نك إعجازینه إشارت ایتدك. شیمدی شو ضیاده، قرآنك شاکردلری اولان أصفیاء و أولیاء؛ و حکمانك منور قسمی اولان حکمای اشرافیونك حکمتلريله قرآنك حکمتنه قارشى درجه سنی گوستروب، شو جهته قرآنك إعجازینه مختصر بر إشارت ایده جگر:

ایشته قرآن حکیمك علویتنه اَك صادق بر دلیل و حَقّانیتنه اَك ظاهر بر برهان

و إعجازینه اُك قوی بر علامت شودر که: قرآن، بتون اقسام توحیدك بتون مراتبی، بتون لوازماتیله محافظه ایدهرک بیان ایدوب موازنه سنی بوزمامش، محافظه ایتمش. هم بتون حقائق عالیّه اِلْهیّه نك موازنه سنی محافظه ایتمش. هم بتون اَسْمَاءِ حسنی نك إقتضا ایتدکلری اَحْکاملری جمع ایتمش، او اَحْکامك تناسبی محافظه ایتمش. هم ربوبیت و الوهیتك شئوناتی کمال موازنه ایله جمع ایتمشدر. ایشته شو محافظه و موازنه و جمع، بر خاصیتدر. قطعیا بشرک اُترنده موجود دگل و اَعْظَمِ إنسانیه نك نتائج اَفْکارنده بولونمیور. نه، ملکوته گچن اُولیالرک اُترنده؛ نه، امورک باطنلرینه گچن اشراقیونك کتابلرنده؛ نه، عالم غیبه نفوذ ایدن روحانیلرک معارفنده هیچ بولونمیور. گویا بر تقسیم الأعمال حکمنده هر بر قسمی حقیقتك شجره عظماسندن یالکز بر ایکی دالنه یاپیشیور. یالکز اونك میوه سیله، یاپراغیله اوغراشیور. باشقه سندن یا خبری یوق، یا خود باقمه یور. اوت حقیقت مطلقه، مقید انظار ایله إحاطه ایدیلمز. قرآن گبی بر نظر کلی لازم که، إحاطه ایتسین. قرآندن باشقه چندان قرآندن ده درس آلییورلر، فقط حقیقت کلیه نك، جزئی ذهنیله یالکز بر ایکی طرفی تماماً گورور، اونکله مشغول اولور، اونده چپس اولور. یا إفراط ویا تفریط ایله حقائقك موازنه سنی إخلال ایدوب تناسبی إزاله ایدر. شو حقیقت، یگرمی دردنجی سوزك ایکنجی دالنده عجیب بر تمثیل ایله ایضاح ایدیلمشدر. شیمدی ده باشقه بر تمثیل ایله شو مسئله یه إشارت ایدرز. مثلاً:

بر دگژده حسابسز جوهرلرک اقسامیله طولو بر دفينه نك بولونديغنی فرض ایدلم. غوّاص دالغیجلر، او دفينه نك جواهرینی آرامق ایچون طالییورلر. گوزلری قپالی اولدیغندن اَل یوردامیله آڭلارلر. بر قسمك اَلنه اوزونجه بر اَلماس گچر. او غوّاص حکم ایدر که؛ بتون خزینه، اوزون دیرک گبی بر اَلماسدن عبارتدر. آرقداشلرندن باشقه جواهری ایشیتدیگی وقت خیال ایدر که؛ او جوهرلر،

بولدیغی الماسک تابعلریدر، فصوص و نقوشلریدر. بر قسمک ده کروی بر یاقوت
ألنه گچر؛ باشقه سی، مربع بر کهربار بولور و هکذا... هر بری أیلله گوردیگی
جوهری، او خزینهنک اصلی و معظمی اعتقاد ایدوب، ایشیتدکلرینی او خزینهنک
زوائد و تفرعاتی ظن ایدر. او وقت حقائقک موازنه سی بوزولور. تناسب ده
کیدر. چوق حقیقتک رنگی دگیشیر. حقیقتک حقیقی رنگی گورمک ایچون
تأویلاته و تکلفاته مضطر قالیر. حتی بعضا إنکار و تعطیله قدر کیدرلر.
حکمای اشرافیونک کتابلرینه و سنتک میزانیله طارتمایوب کشفیات و مشهوداتنه
إعتماد ایدن متصوفینک کتابلرینه تأمل ایدن، بو حکمیزی بلا شبهه تصدیق
ایدر. دیمک حقائق قرآنیهنک جنسندن و قرآنک درسندن آلدقلى حالده،
(چونکه قرآن دگلر) بویله ناقص گلیور.

بحر حقائق اولان قرآنک آیتلری دخی، او دگز ایچنده کی دینهنک بر
غواصیدر. لکن اولرک گوزلری آچیق، دینهی إحاطه ایدر. دینهده نه وار، نه
یوق گورور. او دینهی اویله بر تناسب و إنتظام و إنسجامله توصیف ایدر،
بیان ایدر که، حقیقی حسن جمالی گوسترر. مثلا: آیت ﴿وَالْأَرْضُ جَمِيعًا
قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ﴾ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ
السِّجْلِ لِلْكِتَابِ﴾ إفاده ایتدکلری عظمت ربوبیتی گوردیگی گی، ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا
يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ
كَيْفَ يَشَاءُ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ
رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ إفاده ایتدکلری شمول رحمتی گورویور، گوستریور.
هم ﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ﴾ إفاده ایتدیگی
وسعت خلایقی گوروب گوستردیگی گی، ﴿خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ إفاده

ایتدیگی شمولِ تصرفی و إحاطه ربوبیتی گوروب، گوسترر. ﴿يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ إفاده ایتدیگی حقیقتِ عظیمه ايله ﴿وَ أَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ﴾ إفاده ایتدیگی حقیقتِ کریمانه یی ﴿وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ﴾ إفاده ایتدیگی حقیقتِ عظیمه حاکمانه آمرانه یی گورور، گوسترر. ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ﴾ إفاده ایتدکلی حقیقتِ رحیمانه مدبرانه یی ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا﴾ إفاده ایتدیگی حقیقتِ عظیمه ايله ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ﴾ إفاده ایتدیگی حقیقتِ رقیبانه یی ﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ إفاده ایتدیگی حقیقتِ محیطه گبی ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسُّوْسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ إفاده ایتدیگی اقریبی ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ إشارت ایتدیگی حقیقتِ علویه یی، ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ﴾ إفاده ایتدیگی حقیقتِ جامعہ گبی بتون أُخروی و دنیوی، علمی و عملی أركانِ سِتّه ایمانیه نك هر بریسنی تفصیلاً و أركانِ خمسّه إسلامیه نك هر بریسنی قصداً و جدّاً و سعادتِ دارینی تأمین ایدن بتون دستورلری گورور، گوسترر. موازنه سنی محافظه ایدوب، تناسبی إدامه ایدوب او حقائقك هیئتِ مجموعه سنك تناسبندن حاصل اولان حُسن و جمالك منبعندن قرآنك بر إعجازِ معنویسی نشئت ایدر.

ایشته شو سرّ عظیمدندر که؛ علماءِ علمِ کلام، قرآنک شاکردلری اولدقلری
 حالده، بر قسمی اونا جلد اولارق ارکانِ ایمانیه دایر بیگلر اثر یازدقلری
 حالده، معتزله گبی عقلی نقله ترجیح ایتدکلری ایچون، قرآنک اونا آیتی قدر
 وضوح ایله إفاده و قطعی اثبات و جدی إقناع ایده مه مشلر. عادتا اولر، اوزاق
 طاغلرک آلتنده لغم یاپوب، بورولرله تا عالمک نهایتنه قدر سلسلهٔ أسباب ایله
 گیدوب اوراده سلسله یی کسر. صوگره آب حیات حکمنده اولان معرفتِ
 إلهیه یی و وجود واجب الوجودی اثبات ایدرلر. آیت کریمه ایسه، هر بریسی برر
 عصای موسی گبی هر یرده صوی چیقاره بیلیر، هر شیدن بر پنجره آچار، صانع
 ذو الجلالی طانتدیرر. قرآنک بحرندن ترشح ایدن عربی "قطره" رساله سنده و سائر
 سوزلرده شو حقیقت فعلاً اثبات ایدیلمش و گوسترمشز. ایشته هم شو سردندر
 که: باطنِ اموره گیدوب، سنتِ سنییه إتباع ایتمیهرک، مشهوداتنه إعتما
 ایده رک یاری یولدن دونن و بر جماعتک ریاستنه گچوب بر فرقه تشکیل ایدن
 فرق ضالّه نك بتون إماملری حقائقک تناسبی، موازنه سنی محافظه ایده مدیگندندر
 که، بویله بدعه یه، ضالته دوشوب بر جماعتِ بشریه یی یاگلش یوله سوق
 ایتمشلر. ایشته بونلرک بتون عجزلری، آیاتِ قرآنیه نك إعجازینی گوسترر.

خاتمه

قرآنک لمعاتِ إعجازندن ایکی لمعهٔ إعجازیه، اونا طوقوزنجی سوزک اونا
 دردنجی رشحه سنده گچمشدر که؛ بر سببِ قصور ظن ایدیلن تکراراتی و علوم
 کونییه ده إجمالی، هر بری برر لمعهٔ إعجازک منبعیدر. هم قرآنده معجزاتِ أنبیا
 یوزنده پارلایان بر لمعهٔ إعجازِ قرآن، یگرمنجی سوزک ایکنجی مقامنده واضحاً

گوستریلمشدر. داها بونلر گبی سائر سوزلرده و رسالۀ عربیه‌مده چوق لمعاتِ
إعجازیه ذکر ایدیلوب اونلره إکتفاء یالکڑ شونی دیرز که:

بر معجزۀ قرآنیۀ داها شودر که: ناصل بتون معجزاتِ أنبیا، قرآنک بر نقشِ
إعجازینی گوسترمشدر؛ اوילה ده قرآن بتون معجزاتیله بر معجزۀ أحمدیه (ع‌ص‌م)
اولور و بتون معجزاتِ أحمدیه (ع‌ص‌م) دخی، قرآنک بر معجزه‌سیدر که، قرآنک
جنابِ حقّه قارشی نسبتنی گوسترر و او نسبتک ظهوریله هر بر کلمه‌سی بر
معجزه اولور. چونکه او وقت بر تک کلمه، بر چکردک گبی بر شجرۀ حقائقی
معنّا تضمّن ایده‌بیلیر. هم مرکزِ قلب گبی حقیقتِ عظمآنک بتون أعضاسنه
مناسبتدار اولابیلیر. هم بر علمِ محیطه و نهایتسز بر إرادیه إستناد ایتدیگی
ایچون، حروفیله، هیئتیه، وضعیتیله، موقعیله حدسز أشیایه باقه‌بیلیر. ایشته شو
سردندر که؛ علماءِ علمِ حروف، قرآنک بر حرفندن بر صحیفه قدر أسرار
بولدقلرینی إدّعا ایدرلر و دعوالرینی او فنّک أهلنه إثبات ایدیورلر.

رساله‌نک باشندن شورایه قدر بتون شعله‌لری، شعاعلری، لمعه‌لری، نورلری،
ضیالری نظره طویلا؛ بردن باق. باشده کی دعوا، شیمدی قطعی نتیجه اولارق،
یعنی ﴿قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰی اَنْ يَّاتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا
يَآتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَاَوْ كَانْ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِیْرًا﴾ ی یوکسک بر صدا ایله اوقویوب
إعلان ایدیورلر.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ شَهِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۖ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ۖ وَيَسِّرْ لِي

أَمْرِي ۖ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ۖ يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ أَفْضَلَ وَأَجْمَلَ وَأَنْبَلَ وَأَظْهَرَ وَأَطْهَرَ وَأَحْسَنَ وَأَبْرَّ وَ
 أَكْرَمَ وَأَعَزَّ وَأَعْظَمَ وَأَشْرَفَ وَأَعْلَى وَأَزْكَى وَأَبْرَكَ وَالْطَّفَ صَلَوَاتِكَ وَ
 أَوْفَى وَأَكْثَرَ وَأَزِيدَ وَأَرْقُ وَأَرْفَعْ وَأَدْوَمَ سَلَامِكَ صَلَاةً وَسَلَامًا وَرَحْمَةً وَ
 رِضْوَانًا وَعَفْوًا وَغُفْرَانًا تَمْتَدُّ وَتَزِيدُ بِوَابِلِ سَحَائِبِ مَوَاهِبِ جُودِكَ وَ
 كَرَمِكَ وَتَنْمُوا وَتَزْكُوا بِنَفَائِسِ شَرَائِفِ لَطَائِفِ جُودِكَ وَ مِنْكَ أَرْزِيَّةً
 بِأَرْزِيَّتِكَ لَا تَزُولُ أَبَدِيَّةً بِأَبَدِيَّتِكَ لَا تَحُولُ عَلَى عَبْدِكَ وَ حَبِيبِكَ وَ رَسُولِكَ
 مُحَمَّدٍ خَيْرِ خَلْقِكَ النُّورِ الْبَاهِرِ اللَّامِعِ وَ الْبُرْهَانِ الظَّاهِرِ الْقَاطِعِ وَ الْبَحْرِ
 الدَّاخِرِ وَ النُّورِ الْغَامِرِ وَ الْجَمَالِ الزَّاهِرِ وَ الْجَلَالِ الْقَاهِرِ وَ الْكَمَالِ الْفَاخِرِ
 صَلَاتِكَ الَّتِي صَلَّيْتَ بِعَظْمَةِ ذَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ كَذَلِكَ صَلَاةً تَغْفِرُ
 بِهَا ذُنُوبَنَا وَ تَشْرَحُ بِهَا صُدُورَنَا وَ تُطَهِّرُ بِهَا قُلُوبَنَا وَ تُرَوِّحُ بِهَا أَرْوَاحَنَا وَ
 تُقَدِّسُ بِهَا أَسْرَارَنَا وَ تُنَزِّهِ بِهَا خَوَاطِرَنَا وَ أَفْكَارَنَا وَ تُصَفِّي بِهَا كُدُورَاتِ مَا فِي
 أَسْرَارِنَا وَ تُشْفِي بِهَا أَمْرَاضَنَا وَ تَفْتَحُ بِهَا أَقْفَالَ قُلُوبِنَا رَبَّنَا لَا تُرْغُ قُلُوبَنَا
 بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

﴿وَ آخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ❁ آمِينَ آمِينَ آمِينَ﴾

برنجی ذیل

(مقام اعتباریلہ یگرمی بشنجی سوزہ إلحاق ایدیلن ذیللردن، یدنجی شعاعك برنجی مقامنك اون یدنجی مرتبه سیدر.)

بو دنیاده حیاتك غایه سی و حیاتك حیاتی ایمان اولدیغنی بیلن بو یورولماز و طوق اولماز دنیا سیّاحی و کائناتدن ربّنی صوران یولجی، کندی قلبنه دیدی که: "آرادیغمز ذاتك سوزی و کلامی دینلن، بو دنیاده اُك مشهور و اُك پارلاق و اُك حاکم و اوکا تسلیم اولمیان هرکسه، هر عصرده میدان اوقویان قرآن معجز البیان نامنده کی کتابه مراجعت ایدوب، او نه دیور، بیللم.

فقط اُك اُول بو کتاب، بزم خالقمزك کتابی اولدیغنی إثبات ایتمك لازمدر، دییه تحرییه باشلادی. بو سیّاح بو زمانده بولوندیغنی مناسبتیلہ اُك اُول معنوی إعجاز قرآنینك لمعه لری اولان رسالہ نوره باقدی و اونك یوز اوتوز رساله لری، آیات فرقانیه نك نکته لری و ایشیق لری و اساسلی تفسیرلری اولدیغنی گوردی. و رسالہ نور، بو قدر معنّد و ملحد بر عصرده هر طرفه حقائق قرآنیه بی مجاهدانه نشر ایتدیگی حالده، قارشیسنه کیمسه چیقهمدیغندن إثبات ایدر که؛ اونك استادی و منبعی و مرجعی و گونشی اولان قرآن سماویدر، بشر کلامی دگلدر. حتّی رسالہ نورك یوزر حجّت لردن بر تك حجّت قرآنیه سی اولان یگرمی بشنجی سوز ایله اون طوقوزنجی مکتوبك آخری، قرآنك قرق وجهله معجزه اولدیغنی اوپله إثبات ایتمش که؛ کیم گورمشسه دگل تنقید و إعتراض ایتمك، بلکه إثباتلرینه حیران اولمش، تقدیر ایدهرك چوق ثنا ایتمش. قرآنك وجه إعجازینی و حق کلام الله اولدیغنی إثبات ایتمك جهتنی رسالہ نوره حواله ایدهرك، یالکز قیصه بر إشارتله بیوکلگنی گوسترن بر قاچ نقطه یه دقت ایتدی.

برنجی نقطه: ناصلکه قرآن بتون معجزاتیلہ و حقانیتنه دلیل اولان بتون حقائقیلہ، محمد علیہ الصلاۃ والسلامک بر معجزه سیدر. اویلہ ده محمد علیہ الصلاۃ والسلام ده، بتون معجزاتیلہ و دلائل نبوتیلہ و کمالات علمیه سیلہ قرآنک بر معجزه سیدر و قرآن کلام الله اولدیغنه بر حجت قاطعه سیدر.

ایکنجی نقطه: قرآن، بو دنیاده اویلہ نورانی و سعادتلی و حقیقتلی بر صورتده بر تبدیل حیات اجتماعیہ ایلہ برابر، انسانلرک هم نفسلرنده، هم قبلرلنده، هم روحلرنده، هم عقللرنده، هم حیات شخصیه لرنده، هم حیات اجتماعیہ لرنده، هم حیات سیاسیہ لرنده اویلہ بر انقلاب یامش و ادامه ایتمش و اداره ایتمش که، اون درت عصر مدّتنده هر دقیقه ده آلتی یئک آلتی یوز آلتی ایتمش آلتی آیتلری، کمال احترامله هیچ اولمازسه یوز میلیوندن زیاده انسانلرک دیلرله اوقونویور و انسانلری تربیه و نفسلرینی تزکیه و قبلرینی تصفیہ ایدیور؛ روحلره انکشاف و ترقی و عقللره استقامت و نور و حیاته حیات و سعادت و یرییور. ألبته بویله بر کتابک مثلی یوقدر، خارقه در، فوق العاده در، معجزه در.

اوپنجی نقطه: قرآن، او عصردن تا شیمدییه قدر اویلہ بر بلاغت گوسترمش که، کعبه نك دیوارنده آلتونله یازیلان أک مشهور أدیلرک "معلقات سبعه" نامیلہ شهرت شعار قصیده لیرینی او درجه یه ایندیردی که، لیدک قیزی باباسنک قصیده سنی کعبه دن ایندیرکن دیمش: "آیاته قارشى بونک قیمتی قالمادی." هم بدوی بر ادیب **﴿فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾** آیتی اوقونورکن ایشیتدیگی وقت سجده یه قیامش. اوکادیدیلر: "سن مسلمان می اولدک؟" دیدی: "یوق، بن بو آیتک بلاغتنه سجده ایتدم."

هم علم بلاغتک داهیلرندن عبد القاهر جرجانی و سگاکى و زمخشري گبی

بیگلر داهی ایماملر و متفنن ادیلر إجماع و إتفاقله قرار ویرمشر که: "قرآنک بلاغتی، طاقِت بشرک فوقنده در، یتیشیلمز."

هم او زماندن بری متمادیًا میدانِ معارضه‌یه دعوت ایدوب، مغرور و آنایتلی ادیلرک و بلیغلرک طمارلرینه طوقوندیروب؛ غرورلرینی قیره‌جق بر طرزده دیر: "یا بر تک سورهنکِ مثلنی گتیریگز ویاخود دنیاده و آخرتده هلاکت و ذلّتی قبول ایدیگز." دییه إعلان ایتدیگی حالده او عصرک معنّد بلیغلری بر تک سورهنکِ مثلنی گتیرمکله قیصه بر یول اولان معارضه‌یی بیراقوب، اوزون اولان و جان و ماللرینی تهلکه‌یه آتان محاربه یولنی إختیار ایتمه‌لری إثبات ایدر که، او قیصه یولده گیتمک ممکن دگلدر. هم قرآنک دوستلری، قرآنه بگزهمک و تقلید ایتمک شوقیله و دشمنلری دخی قرآنه مقابله و تنقید ایتمک سَوقیله او وقتدن بری یازدقلری و یازیلان و تلاحقِ افکار ایله ترقّی ایدن میلیونلر عربی کتابلر اورتده گزیور. هیچ بریسی اوکّا یتیشه‌مدیگنی، حتّی اُکّ عامی آدم دخی دیگله‌سه، آلبته دییه‌جک: بو قرآن، بونلره بگزهمز و اونلرک مرتبه‌سنده دگل. یا اونلرک آلتنده ویا عمومک فوقنده اولاجق. عمومک آلتنده اولدیغنی دنیاده هیچ بر فرد، هیچ بر کافر، حتّی هیچ بر اُحمق دییه‌مز. دیمک مرتبه بلاغتی عمومک فوقنده در.

حتّی بر آدم ﴿سَبِّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ آیتنی اوقودی. دیدی:

"بونک خارقه تلّقی ایدیلن بلاغتنی گوره‌میورم." اوکّا دینلدی: "سن دخی بو سیّاح گبی او زمانه گیت، اوراده دیگله." او ده کندینی قرآندن اُول اوراده تحیل ایدرکن گوردی که: موجوداتِ عالم پریشان، قراکقلی جامد و شعورسز و وظیفه‌سز اولارق خالی، حدسز، حدودسز بر فضاذه؛ قارارسز، فانی بر دنیاده بولونویورلر. بردن قرآنک لساندن بو آیتی دیگلرکن گوردی: بو آیت، کائنات اوستنده، دنیانک یوزنده اوپله بر پرده آچدی، ایشیق‌لان‌دیردی که؛ بو اُزلی نطق

و سرمدی فرمان، عصرلر صیره‌لرنده دیزیلن ذی‌شعورلره درس و یروب گوستریور که، بو کائنات بر جامع کبیر حکمنده باشده سماوات و ارض اولارق عموم مخلوقات حیاتدارانه ذکر و تسبیحده و وظیفه‌لر باشنده جوش و خروشله مسعودانه و ممنونانه بر وضعیتده بولونویور دییه مشاهده ایتدی و بو آیتک درجه بلاغتنی ذوق ایده‌رک سائر آیتلری بوکا قیاسله قرآنک زمزمه بلاغتی ارضک نصفنی و نوع بشرک حُسنی استیلا ایده‌رک حشمت سلطنتی کمال احترامله اون درت عصر بلا فاصله ادامه ایتدیگنک بیگلر حکمتلرندن بر حکمتنی آڭلادی.

دردنجی نقطه: قرآن اوילה حقیقتلی بر حلاوت گوسترمش که، اڭ طاتلی بر شیدن دخی اوصاندیران چوق تکرار، قرآنی تلاوت ایدنلر ایچون دگل اوصاندیرمق، بلکه قلبی چورومه‌مش و ذوقی بوزولمه‌مش آدملره تکرار تلاوتی حلاوتنی زیاده‌لشدیردیگی، اُسکی زماندن بری هرکسجه مسلم اولوب ضرب مثل حکمنه گچمش. هم اوילה بر تازهلک و گنجلک و شبابت و غرابت گوسترمش که، اون درت عصر یاشادیگی و هرکسک اُلنه قولایچه گیردیگی حالده، شیمدی نازل اولمش گبی تازه‌لگنی محافظه ایدیور. هر عصر، کندینه خطاب ایدیور گبی بر گنجلکده گورمش. هر طائفه علمیه اوندن هر وقت استفاده ایتمک ایچون کثرتله و مبذولیتله یانلرنده بولونیدرقلری و اُسلوب إفاده‌سنه اِتباع و اِقتدا ایتدکلری حالده او اُسلوبنده کی و طرز بیاننده کی غرابتنی عیناً محافظه ایدیور.

بشنجی نقطه: قرآنک بر جناحی ماضیده، بر جناحی مستقبلده، کوکی و بر قنادی اُسکی پیغمبرلرک اِتفاقلی حقیقتلری اولدیگی و بو اونلری تصدیق و تأیید ایتدیگی و اونلر دخی توافقک لسانِ حالیه بونی تصدیق ایتدکلری گبی؛ اوילה ده اولیاء و اَصفیاء گبی اوندن حیات آلان ثمره‌لری، حیاتدار تکمّلریله،

شجره مبارکه لرینک حیاتدار، فیضدار و حقیقت مدار اولدیغنه دلالت ایدن و ایکنجی قنادینک حمایه سی آلتنده یتیشن و یاشایان ولایتک بتون حق طریقتلری و اسلامیتک بتون حقیقتلی علملری، قرآنک عین حق و مجمع حقائق و جامعیتده مثلئسز بر خارقه اولدیغنه شهادت ایدر.

التنجی نقطه: قرآنک آلتی جهتی نورانیدر، صدق و حقانیتنی گوسترر. اوت، آلتنده حجّت و برهان دیرکلری، اوستنده سگّه إعجاز لمعه لری، اوکنده و هدفنده سعادت دارین هدیه لری و آرقه سنده نقطه استنادی وحی سماوی حقیقتلری، صاغنده حدسز عقول مستقیمه نك دلیلر ایله تصدیقلری، صولنده سلیم قیبلرک و تمیز وجدانلرک جدی اطمئنلری و صمیمی انجذابلری و تسلیملری؛ قرآنک فوق العاده، خارقه، متین، هجوم ایدیلمز بر قلعه سماویّه ارضیه اولدیغنی إثبات ایتدکلری گبی؛ آلتی مقامدن دخی اونک عین حق و صادق اولدیغنی و بشرک کلامی اولمادیغنی و یا کلشی بولونمادیغنی إمضا ایدن، باشده بو کائناتده دائما گوزللگی اظهار، اییلگی و طوغریلغی حمایه و ساخته کارلری و مفتریلری إحا و ازاله ایتمک عادتنی بر دستور فعالیت ائتخا ایدن بو کائناتک متصرفی، او قرآنه عالمده اُک مقبول، اُک یوکسک، اُک حاکمانه بر مقام حرمت و بر مرتبه موقفیت ویرمسیله اونی تصدیق و إمضا ایتدیگی گبی؛ اسلامیتک منبعی و قرآنک بر ترجمانی اولان ذاتک (عصم) هرکسدن زیاده اوکا اعتقاد و احترامی و نزولی زماننده اویقو گبی بر وضعیت نائماندهده بولونماسی و سائر کلاملری اوکا یتیشه مه مه سی و بر درجه بگزهمه مه سی و اُمیتیه برابر گیتمش و گله جک حقیقی حادثات کونیه یی، غیبیانه قرآن ایله تردّدسز و اطمئنان ایله بیان ایتمه سی و چوق دقتلی گوزلرک نظری آلتنده هیچ بر حيله، هیچ بر یا کلش وضعیت گورولمه یین او ترجمان، بتون قوتیه قرآنک هر بر حکمنی

اويله ايمان و تصديق ايدوب هيچ بر شي اوني صارصمه مسى دخى قرآنك سماوى، حقانيتلى و كندى خالق رحيمك مبارك كلامى اولديغنى إمضا ايدىيور.

هم نوع انسانك خُمسى، بلکه قسم اعظمى، گوز اوڭنده كى او قرآنه منجذبانه و ديندارانه ارتباطى و حقيقت پرستانه و مشتاقانه قولاق ويرمه سى و چوق أماره لرك و واقعه لرك و كشفياتك شهادتيله، جن و ملك و روحانيلر دخى، تلاوتى وقتنده پروانه گبى اطرافنده حق پرستانه طويلانمه لرى، قرآنك كائناتجه مقبوليتنه و أك يوكسك بر مقامده بولونديغنه بر إمضادر.

هم نوع بشرك عموم طبقه لرى، أك غبى و عاميدن طوت، تا أك ذكى و عالمه قدر هر بريسى، قرآنك درسندن تام حصّه آمارلى و أك درين حقيقتلى فهم ايتمه لرى و يوزر فن و علوم اسلاميه نك و بالخاصّه شريعت كبرانك بيوك مجتهدلى و اصول الدين و علم كلامك داهى محققلى گبى هر طائفه كندى علمنه عائد بتون حاجاتنى و جوابلرني قرآندن إستخراج ايتمه لرى، قرآنك منبع حق و معدن حقيقت اولديغنه بر إمضادر.

هم أدبياتجه أك ايلرى بولونان عرب أديبلرى، (شيمدى يه قدر مسلمان اولميانلر) معارضه يه پك چوق محتاج اولدقلى حالده، قرآنك إعجازندن يدى بيوك وجهى واركن، يالگز بر تك وجهى اولان بلاغتك (تك بر سوره سنك) مثلى كتيرمكدن إستنكافلى و شيمدى يه قدر گلن و معارضه ايله شهرت قزانق ايسته ين مشهور بليغلرك و داهى عالمرك اونك هيچ بر وجه إعجازينه قارشى چيقيه مهملرى و عاجزانه سكوت ايتمه لرى؛ قرآن معجزه و طاقت بشرك فوقنده اولديغنه بر إمضادر.

أوت، بر كلام "کیمدن گلمش و کیمه گلمش و نه ایچون؟" دینلمه سیله
 قیمتی و علویتی و بلاغتی تظاهر ایتمه سی نقطه سندن قرآنک مثلی اولاماز و اوکا
 یتیشیله مز. چونکه قرآن، بتون عالملرک ربّی و بتون کائناتک خالقنک خطابی و
 قونوشماسی و هیچ بر جهته تقلیدی و تصنعی احساس ایده جک هیچ بر اماره
 بولونمیان بر مکالمه سی و بتون انسانلرک بلکه بتون مخلوقاتک نامنه مبعوث و نوع
 بشرک اُک مشهور و نامدار مخاطبی بولونان و او مخاطبک قوّت و وسعت ایمانی،
 قوجه اسلامیتی ترشح ایدوب صاحبی قاب قوسین مقامنه چیقارهرق مخاطب
 صمدانیه مظهریتله نزول ایدن و سعادت دارینه دائر و خلقت کائناتک
 نتیجه لرینه و اونده کی ربّانی مقصدلره عائد مسائلی و او مخاطبک بتون حقائق
 اسلامییه طاشیان اُک یوکسک و اُک گنیش اولان ایمانی بیان و ایضاح ایدن و
 قوجه کائناتی بر خریطه، بر ساعت، بر خانه گبی هر طرفی گوستروب
 چویروب، اولری یاپان صنعتکاری طوریه إفاده و تعلیم ایدن قرآن معجز
 البیانک ألبته مثلنی کتیرمک ممکن دگلدر و درجه إعجازینه یتیشیلمز.

هم قرآنی تفسیر ایدن و بر قسمی اوتوز قرق حتی یتمش جلد اولارق برر
 تفسیر یازان یوکسک ذکالی مدقق بیگلر متفنن علمانک، سندلری و دلیلرله
 بیان ایتدکلری قرآنده کی حدسز مزیتلری و نکته لری و خاصیتلری و سرلری و
 عالی معنالری و امور غیبیه نک هر نوعندن کثرتلی غیبی إخبارلری إظهار و إثبات
 ایتمه لری و بالخاصه رساله نورک یوز اوتوز کتابی، هر بری قرآنک بر مزیتنی، بر
 نکته سنی قطعی برهانلرله إثبات ایتمه سی و بالخاصه معجزات قرآنییه رساله سی؛
 شمندوفر و طیاره گبی مدینتک خارقه لرندن چوق شیلری قرآندن إستخراج ایدن
 یگرمنجی سوزک ایکنجی مقامی و رساله نوره و الکتریه إشارت ایدن آیتلرک
 إشاراتی بیلدیرن إشارات قرآنییه نامنده کی برنجی شعاع و حروف قرآنییه نه قدر

منتظم و أسرارلى و معنالى اولديغى گوسترن رموزات ثمانيه نامنده كى سكر كوچك رساله لر و سورۃ فتحك آخركى آيتى بش وجهله اخبار غيبي جهتنده معجزه لگنى اثبات ايدن كوچوجك بر رساله گي رساله نورك هر بر جزئى، قرآنك بر حقيقتنى، بر نورينى اظهار ايتمه سى؛ قرآنك مثلى اولماديغنه و معجزه و خارقه اولديغنه و بو عالم شهادتده عالم غيبك لسانى و بر علام الغيوبك كلامى بولونديغنه بر إ مضادر.

ايشته آلتى نقطه ده و آلتى جهتده و آلتى مقامده إشارت ايديلن، قرآنك مذكور مزيتلىرى و خاصيتلىرى ايچوندر كه، حشمتلى حاكميت نورانيه سى و عظمتلى سلطنت قدسيه سى، عصرلك يوزلرني ايشيقلانديره رق زمين يوزيني دخى ياك اوچ يوز سنه تنوير ايدهر ك كمال احترام ايله دوام ايتمه سى، هم او خاصيتلىرى ايچوندر كه، قرآنك هر بر حرفى، هيچ اولمازسه اون ثوابى، اون حسنه ي و اون ميوه باقى ويرمه سى، حتّى بر قسم آياتك و سوره لرك هر بر حرفى، يوز و ياك و داها زياده ميوه ويرمه سى و مبارك وقتلرده هر بر حرفك نورى و ثوابى و قيمتى اوندن يوزلره چيقماسى گي قدسى إمتيازلى قزانمش، ديه دنيا سياحى آكلادى و قلبنه ديدى: "ايشته بويله هر جهتله معجزاتلى بو قرآن، سوره لرنيك إجماعيله و آياتك إتفاقيه و أسرار و أنوارينك توافقيه و ثمرات و آثارينك تطابقيله بر تك واجب الوجودك وجودينه و وحدتنه و صفاتنه و أسماسنه دليللر ايله اثبات صورتنده اويله شهادت ايتمش كه؛ بتون اهل ايمانك حدسز شهادتلىرى، اونك شهادتندن ترشح ايتمشلر."

ايشته بو يولچينك قرآندن آلدغي درس توحيد و ايمانه قيصه بر إشارت اولارق، برنجى مقامك اون يدنجى مرتبه سنده بويله:

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ
وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ الْقُرْآنُ الْمُعْجَزُ الْبَيَانُ الْمَقْبُولُ الْمَرْغُوبُ لِأَجْناسِ الْمَلَكِ
وَالْإِنْسِ وَالْجَانِّ الْمَقْرُوءُ كُلُّ آيَاتِهِ فِي كُلِّ دَقِيقَةٍ بِكَمَالِ الْإِحْتِرَامِ بِالسَّنَةِ
مِائَتِ مِائِيُونَ مِنْ نَوْعِ الْإِنْسَانِ الدَّائِمِ سَلْطَنَتُهُ الْقُدْسِيَّةُ عَلَى أَقْطَارِ الْأَرْضِ وَ
الْأَكْوَانِ وَ عَلَى وُجُوهِ الْأَعْصَارِ وَ الزَّمَانِ وَ الْجَارِي حَاكِمِيَّتُهُ الْمَعْنَوِيَّةُ
النُّورَانِيَّةُ عَلَى نِصْفِ الْأَرْضِ وَ خُمْسِ الْبَشَرِ فِي أَرْبَعَةِ عَشَرَ عَصْرٍ بِكَمَالِ
الْإِحْتِشَامِ . وَ كَذَا شَهِدَ وَ بَرَّهَنَ بِإِجْمَاعِ سُورِهِ الْقُدْسِيَّةِ السَّمَاوِيَّةِ وَ بِاتِّفَاقِ
آيَاتِهِ النُّورَانِيَّةِ الْإِلَهِيَّةِ وَ بِتَوَافُقِ أَسْرَارِهِ وَ أَنْوَارِهِ وَ بِتَطَابُقِ حَقَائِقِهِ وَ
ثَمَرَاتِهِ وَ أَثَارِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ﴾ دینلمشدر.

اون برنجی شعاع اولان میوه رساله سنک اوننجی مسئله سی

أمیرطاغی چیچگی

(قرآنده اولان تکراراته گلن اعتراضلره قارشى غایت قوتلى بر جوابدر.)

عزیز صدیق قارداشلرم،

گرچه بو مسئله، پریشان وضعیتمدن مشووش و لطافتسز اولمش. فقط او مشووش عباره آلتنده چوق قیمتلى بر نوع إعجازى قطعى بیلدم، مع التأسف إفادهیه مقتدر اولامادم. هر نه قدر عباره سی سونوک اولسه ده، قرآنه عائد اولق جهتيله هم عبادت تفکریه، هم قدسی، یوکسک، پارلاق بر جوهرک صدفیدر. بیرتیق لباسنه دگل، آلتنده کی الماسه باقیلسین. هم بونی غایت خسته و پریشان و غداسز، بر ایکی گون رمضانده، مجبوریتله غایت مجمل و قیصه و بر جمله ده پک چوق حقیقتلری و متعدد حجتلری درج ایدهرک یازدم. قصوره باقیلماسین. (حاشیه)

عزیز صدیق قارداشلرم! رمضان شریفده قرآن معجز البیانی اوقورکن رساله النوره إشارتلری برنجی شعاعده بیان اولونان اوتوز اوچ آیتدن هانگیسی گلسه باقییوردم که، او آیتک صحیفه سی و یاپراغی و قصه سی دخی رساله النوره و

(حاشیه): دڭزلی چپسک میوه سنه اوننجی مسئله اولارق أمیرطاغنک و بو رمضان شریفک نورلی بر کوچک چیچکیدر. تکرارات قرآنیه نک بر حکمتی بیانله، أهل ضاللتک عفونتلی و زهرلی اوهاملرینی إزاله ایدر.

شاگردلرینه قصّه دن حصّه آلق نقطه‌سنده بر درجه باقییور. خصوصاً سورّه نوردن آیت النور، اون پارمقله رسالّه النوره باقدیغی گئی، آرقه‌سنده کی آیت ظلمات دخی معارضلرینه تام باقییور و زیاده حصّه ویریور. عادتاً او مقام، جزئیتدن چیقوب کلّیت کسب ایدر و بو عصرده او کلّینک تام بر فردی رسالّه النور و شاگردلریدر دییه حسّ ایتدم.

أوت قرآنک خطابى أُولَا متکلم ازلینک ربوبیت عامّه سنک گنیش مقامندن، هم نوع بشر بلکه کائنات نامنه مخاطب اولان ذاتک گنیش مقامندن، هم عموم نوع بنی آدمک بتون عصرلرده إرشادلرینک غایت وسعتلى مقامندن، هم دنیا و آخرتک و أرض و سماواتک و ازل و أبدک و خالق کائناتک ربوبیتنه و بتون مخلوقاتک تدبیرینه دائر قوانین إلهیه‌نک غایت یوکسک و إحاطه‌لى بیاناتک گنیش مقامندن آلدیغی وسعت و علویت و إحاطه جهتیه او خطاب، اويله بر یوکسک إعجاز و شمول گوسترر که؛ درس قرآنک مخاطبلرندن اُک کثرتلى طائفه اولان طبقه عوامک بسیط فهملرینی اوقشایان ظاهرى و بسیط مرتبه‌سى دخی، اُک علوى طبقه‌ی ده تام حصّه‌دار ایدر. گویا قصّه‌دن یالکُز بر حصّه و بر حکایه تاریخیه‌دن بر عبرت دگل، بلکه بر کلّی دستورک افرادی اولارق هر عصره و هر طبقه‌یه خطاب ایدهرک تازه نازل اولویور و بالخاصّه چوق تکرارله ﴿الظَّالِمِينَ الظَّالِمِينَ﴾ دییوب تهدیدلری و ظلملرینک جزاسی اولان مصیبت سماویه و أرضیه‌ی شدتله بیانی، بو عصرک أمثالسنظلملرینه قوم عاد و ثمود و فرعونک باشلرینه گلن عذابلر ایله باقدیریور و مظلوم اهل ایمانه إبراهیم (عس) و موسی (عس) گئی انبیانک نجاتلری ایله تسلی ویریور.

أوت نظر غفلت و ضلالتده، وحشتلى و دهشتلى بر عدمستان و أليم و محو اولمش بر مزارستان اولان بتون گچمش زمان و ئولمش قرنلر و عصرلر؛

جانلی برر صحیفهٔ عبرت و باشند باشه روحلی، حیاتدار بر عجیب عالم و موجود و بزمه مناسبتدار بر مملکت ربّانیه صورتنده سینه‌ما پرده‌لری گبی، کاه بزی او زمانلره، کاه او زمانلری یانمزه گتیره‌رک هر عصره و هر طبقه‌یه گوستروب یوکسک بر إعجاز ایله درس ویرن قرآن معجز الیّان عین إعجازله، نظر ضالّتده جامد، پریشان، ئولو، حدسز بر وحشتگاه اولان و فراق و زوالده یووارلاناں بو کائناتی بر کتاب صمدانی، بر شهر رحمانی، بر مشهر صنع ربّانی اولارق او جامداتی جانلاندیره‌رق برر وظیفه‌دار صورتنده بربرله قونوشدیروب و بربرینک إمدادینه قوشدیروب نوع بشره و جنّ و ملّکه حقیقی و نورلی و ذوقلی حکمت درسلی ویرن بو قرآن عظیم الشان، ألّبه هر حرفنده اون و یوز و بعضاً یلک و بیگلر ثواب بولونماسی و بتون جنّ و انس طویلانسّه اونک مثلی گتیره‌مه‌مسی و بتون بنی آدمله و کائناتله تام یرنده قونوشماسی و هر زمان میلیونلر حافظلرک قبلرنده ذوقله یازیلماسی و چوق تکرارله و کثرتلی تکراراتیله اوصاندیره‌مسی و چوق إلباس یرلی و جمله‌لریله برابر چوجقلرک نازک و بسیط قفالرنده مکمل یرلشمسی و خسته‌لرک و آز سوزدن متأثر اولان و سکراتده اولانلرک قولاغنده ماء زمزم مثللو خوش گلمسی گبی قدسی إمتیازلی قرانیر و ایکی جهانک سعادتلرینی کندی شاکردلرینه قزاندیرر. و ترجمانک اُمیت مرتبه‌سنی تام رعایت ایتمک سرّیله هیچ بر تکلف و هیچ بر تصنع و هیچ بر گوستریشه میدان ویرمه‌دن سلاستِ فطریه‌سنی و طوغریدن طوغری‌یه سمدان گلمسنی و اُک کثرتلی اولان طبقهٔ عوامک بسیط فهملرینی تنزلاتِ کلامیه ایله اوقشامق حکمتیله، اُک زیاده سماء و اُرض گبی اُک ظاهر و بدیهی صحیفه‌لری آچوب او عادیات آلتنده کی خارق العاده معجزاتِ قدرتی و معنیدار سطور حکمتی درس ویرمکله لطفِ إرشاده گوزل بر إعجاز گوسترر. تکراری إقتضا ایدن دعا و دعوت، ذکر و توحید کتابی دخی اولدیغنی

ييلديرمك سړيله گوزل، طاتلی تکراراتیله بر تک جمله ده و بر تک قصه ده آیری آیری چوق معناری، آیری آیری مخاطب طبقه لینه تفهیم ایتمکده و جزئی و عادی بر حادثه ده اُك جزئی و اُهمیتسز شیلر دخی نظر مرحمتنده و دائره تدبیر و إرادہ سنده بولونماسنی ییلديرمك سړيله تأسيس اسلامیتده و تدوین شریعتده صحابه لرك جزئی حادثه لینی دخی نظر اُهمیتہ اُماسنده؛ هم کلی دستورلرك بولونماسی، هم عمومی اولان اسلامیتك و شریعتك تأسيسنده او جزئی حادثه لرك، چكردكلر حکمنده چوق اُهمیتلی میوه لری ویردکلری جهتنده ده بر نوع إعجازینی گوسترر.

أوت إحتیاجك تکرر یله، تکرارك لزومی حیثیت یله، یگر می سنه ظرفنده پك چوق مکرر سؤالره جواب اولارق آیری آیری چوق طبقه لره درس ویرن و قوجه کائناتی پارچه پارچه ایدوب قیامتده شکلی دگیشدیره ك دنیایی قالدیروب اونك یرینه عظمتلی آخرتی قوراجق و ذراتدن ییلدیزلره قدر بتون جزئیات و کلیاتی تك بر ذاتك اُنده و تصرفنده بولوندیغنی إثبات ایدہ جك و کائناتی و ارض و سماواتی و عناصری قیزدیران و حدته گتیرن نوع بشرك ظلم لینه، کائناتك نتیجه خلقتی حسابنه غضبِ إلهی و حدت ربّانیه یی گوستره جك حدسز خارقه و نهایتسز دهشتلی و گنیش بر إنقلابك تأسيسنده بیگلر نتیجه قوتنده بعض جمله لری و حدسز دلیللرك نتیجه سی اولان بر قسم آیتلری تکرار ایتمك؛ دگل بر قصور، بلکه غایت قوتلی بر إعجاز و غایت یوکسك بر بلاغت و مقتضای حاله غایت مطابق بر جزالتدر و فصاحتدر.

مثلا: بر تك آیت ایکن یوز اون درت دفعه تکرر ایدن ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ

الرَّحِيمِ﴾ جمله سی، رساله النورك اون دردنجی لمعه سنده بیان ایدیلدیگی گبی؛

عرشی فرشله باغلايان و کائناتی ایشیقلاندیان و هر دقیقه هرکس اوڭا محتاج اولان اويله بر حقیقتدر که، میلیونلر دفعه تکرار ایدیلسه ینه احتیاج وار. دگل یالڭز اَکَمک گبی هر گون، بلکه هوا و ضیا گبی هر دقیقه اوڭا احتیاج و اشتیاق واردر.

هم مثلاً: سورهُ ﴿طَسَم﴾ ده سکر دفعه تکرار ایدیلن شو ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ آیتی، او سورده ده حکایه ایدیلن پیغمبرلرک نجاتلرینی و قَوْملرینک عذابلرینی، کائناتک نتیجه خلقی حسابنه و ربوبیت عامّه نک نامنه او بیڭلر حقیقت قوّنده اولان آیتی تکرار ایده رک؛ عزّت ربّانیه، او ظالم قَوْملرک عذابنی و رحیمیتِ إلهیه دخی اُنبیانک نجاتلرینی إقتضا ایتدیگنی درس ویرمک ایچون بیڭلر دفعه تکرار اولسه ینه احتیاج و اشتیاق وار و إعجازی و ایجازی بر علوی بلاغتدر.

هم مثلاً: سورهُ رحمن ده تکرار ایدیلن ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ آیتی ایله سورهُ مرسلات ده ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ آیتی، جنّ و نوع بشرک، کائناتی قیزدیان و اَرَض و سماواتی حدّته گتیرن و خلقتِ عالمک نتیجه لرینی بوزان و حشمتِ سلطنتِ إلهیه قارشى إنکار و إستخفافله مقابله ایدن، کفر و کفرانلرینی و ظلملرینی و بتون مخلوقاتک حقوقلرینه تجاوزلرینی عصرلره و اَرَض و سماواته تهدیدکارانه هایقیران بو ایکی آیت، بویله بیڭلر حقیقتلرله علاقه دار و بیڭلر مسئله قوّنده اولان بر درس عمومیده بیڭلر دفعه تکرار ایدیلسه ینه لزوم وار و جلاللی بر إعجاز و جمالی بر ایجاز بلاغتدر.

هم مثلاً: قرآنک حقیقی و تام بر نوع مناجاتی و قرآندن چیقان بر چشید خلاصه سی اولان جوشن الکبیر نامنده کی مناجات پیغمبریده یوز دفعه

﴿سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَمَانُ الْإِمَانُ خَلَصْنَا وَاجِرْنَا وَنَجَّنا مِنْ

النَّارِ ﴿جمله سنڭ تکرارنده توحید گبی کائناتجه اڭ بیوک حقیقت و تسبیح و تقدیس گبی، مخلوقاتاڭ ربوبیتجه قارشى اوج معظم وظیفه سندن اڭ اهمیتلی وظیفه سی و شقاوت ابدیه دن قورتولق گبی نوع انساناڭ اڭ دهشتلی مسئله سی و عبودیت و عجز بشرینک اڭ لزوملی نتیجه سی بولونماسی جهتله بیگلر دفعه تکرار ایدیلسه ینه آذر.

ایشته تکرارات قرآنیه (*) بو گبی متین اساسلره باقیور. حتی بعضا بر صحیفه ده إقتضای مقام و إحتیاج افهام و بلاغت بیان جهتله یگرمی دفعه صریحا و ضمنا توحید حقیقتنی إفاده ایدر. دگل اوصانج، بلکه قوت و شوق و حلاوت ویرر. رساله النورده، تکرارات قرآنیه نه قدر یرنده و مناسب و بلاغتجه مقبول اولدیغی حجتلریله بیان ایدیلمش.

قرآن معجز البیانک مکیه سوره لرله مدنیه سوره لرلی بلاغت نقطه سنده و إعجاز جهتنده و تفصیل و إجمال وجهنده بربرندن آیری اولماسنڭ سر حکمتی شودر که: مگه ده، برنجی صفده مخاطب و معارضلری، قُرش مشرکلری و اُمیلری اولدیغندن بلاغتجه قوتلی بر اُسلوب عالی و ایجازلی، مقنع، قناعت ویریچی بر إجمال و تثبیت ایچون تکرار لازم گلدیگندن اُکثریتجه مکی سوره لرلی اُرکان ایمانیه یی و توحیدک مرتبه لرینی غایت قوتلی و یوکسک و إعجازلی بر ایجاز ایله إفاده و تکرار ایدهرک مبدأ و معادی، اللّهی و آخرتی، دگل یالڭز بر صحیفه ده، بر آیتده، بر جمله ده، بر کلمه ده؛ بلکه بعضا بر حرفده و تقدیم - تأخیر، تعریف - تنکیر و حذف - ذکر گبی هیئتلرده اوپله قوتلی إثبات

(*) : نماز تسبیحاتی گبی، عبادتلردن بر قسمنڭ تکراری ست بولونان ماده لر گبی.

ایدر که، علمِ بلاغتک داهی إماملری حیرتله قارشیلامشئر. رسالَه النور و بِالْخَاصَّةِ قرآنک قرق وجهِ إعجازینی إجمالاً إثبات ایدن یگرمی بشنجی سوز، ذیللریله برابر و نظمده کی وجهِ إعجازی خارقه بر طرزده بیان و إثبات ایدن عربی رسالَه النوردن "إشارات الإعجاز" تفسیری بِالْفِعْلِ گوسترمشئر که، مکی سوره و آیتلرده أَكْ عَالِي بر أُسْلُوبِ بلاغت و أَكْ یوکسک بر إعجازِ ایجازی واردر.

اما مدینه سوره و آیتلرینک برنجی صفده مخاطب و معارضلری ایسه، اللّٰهی تصدیق ایدن یهودی و نصارا گبی اهلِ کتاب اولدیغندن مقتضایِ بلاغت و إرشاد و مطابق مقام و حالک لزومندن ساده و واضح و تفصیلی بر أُسْلُوبِلَه اهلِ کتابه قارشی دینک یوکسک اصولنی و ایمانک رکنلرینی دگل، بلکه مدارِ إختلاف اولان شریعتک و أَحْکَامْک و تَفَرَّعاتْک و کَلّی قانونلرک منشألری و سبیلری اولان جزئیاتک بیانی لازم گلدیگندن او سوره و آیتلرده أَکْثَرِیْتِجَه تفصیل و ایضاح و ساده أُسْلُوبِلَه بیانات ایچنده قرآنه مخصوص أمثالسز بر طرزِ بیانله بردن او جزئی تَفَرَّعاتِ حادثهسی ایچنده یوکسک قوْتلی بر فذلکه، بر خاتمه، بر حَجَّت و او جزئی حادثَه شرعیه یی کلّیلشدیرن و إِمْتِثَالِنِ اِیْمَانِ بِاللّٰهِ ایلَه تأمین ایدن بر جملَه توحیدیه و اُسْمَائِیَه و أُخْرُویَه یی ذکر ایدر. او مقامی نورلانیدیر، علویلشدیرر، کلّیلشدیرر. رسالَه النور، آیتلرک آخرلرنده أَکْثَرِیْتِلَه گلن

﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

﴿ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ گبی توحیدی ویا آخرتی إفاده ایدن فذلکهلر و

خاتمه لرده نه قدر یوکسک بر بلاغت و مزیتلر و جزالتلر و نکتهلر بولوندیغنی یگرمی بشنجی سوزک ایکنجی شعله سنک ایکنجی نورنده او فذلکه و خاتمه لرک پک چوق نکتهلرندن و مزیتلرندن اون دانه سنی بیان ایده رک، او

خلاصه‌لرده بر معجزه کبرا بولونديغنی معنّدرله ده إثبات ایتمش.

أوت قرآن، او تفرّعات شرعيه و قوانین اجتماعیه‌نك بیانی ایچنده بردن مخاطبك نظرينی أڤ يوكسك و كلّی نقطه‌لره قالدیروب، ساده اسلوبی بر علوی اسلوبه و شریعت درسندن توحید درسنه چوپره‌رك؛ قرآنی هم بر کتاب شریعت و أحكام و حکمت، هم بر کتاب عقیده و ایمان و ذکر و فکر و دعا و دعوت اولدیغنی گوستروب هر مقامده چوق مقاصد إرشادیه و قرآنییه درس ویرمسيله، مکیه آیتلرك طرز بلاغتلرندن آیری و پارلاق معجزانه بر جزالت إظهار ایدر. بعضًا ایکی کلمه‌ده مثلاً **﴿رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾** و **﴿رَبُّكَ﴾** ده،

﴿رَبُّكَ﴾ تعبیرله احدثی و **﴿رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾** ایله واحديتی بیلدیرر. احدثیت ایچنده واحديتی إفاده ایدر. حتّی بر جمله‌ده؛ بر ذره‌ی بر گوز بیگنده گوردیگی و یرلشدیردیگی گی، گونشی دخی عین آیتله، عین چکیجله گوگك گوز بیگنده یرلشدیرر و گوگه بر گوز یاپار. مثلاً: **﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾**

آیتندن صوگره **﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾** آیتك عقبنده **﴿وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾** دیر. "زمین و گوگلرك حشمت خلقتنده، قلبك

دخی خطرانی بیلیر، إدارة ایدر." دیر، طرزنده بر بیانات جهتيله او ساده و اُمّیت مرتبه‌سنی و عوامك فهمنی نظره آلان او بسیط و جزئی محاوره، او طرز ایله علوی و جاذبه‌دار و عمومی و إرشادکار بر مکالمه‌یه دونر.

أهمّیّتی بر سؤال: "بعضًا بر حقیقت، سطحی نظرله گورونمديگندن و بعض مقاملرده جزئی و عادی بر حادثه‌دن يوكسك بر فذلکّه توحیدی ویا کلّی بر دستوری بیان ایتمکده مناسبت بیلینمديگندن، بر قصور توهم ایدیلیر.

مثلاً: "حضرت یوسف علیه السلام، قارداشنى بر حيله ايله آلماسى" ایچنده
﴿وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ دییه غایت یوکسک بر دستورک ذکرى، بلاغتجه
 مناسبتی گورونمیور. بونک سَرى و حکمتی نه در؟

الجواب: هر برى برر كوچك قرآن اولان أكثر اوزون سوره و متوسطلرده و
 چوق صحیفه و مقاملرده يالکز ايکى اوچ مقصد دگل، بلکه قرآن ماهیتی هم
 بر کتاب ذکر و ایمان و فکر، هم بر کتاب شریعت و حکمت و إرشاد گبی
 چوق کتابلری و آیری آیری درسلى تضمن ایدهرک ربوبیت إلهیه نك هر شیئه
 إحاطه سنى و حشمتلى تجلیاتنى إفاده ایتمک جهتيله، کائنات کتاب کبیرینک بر
 نوع قرائتى اولان قرآن، ألبته هر مقامده، حتّى بعضاً بر صحیفه ده چوق
 مقصدلری تعقیباً معرفت اللهدن و توحیدک مرتبه لرندن و ایمان حقیقتلرندن درس
 ویردیگی حیثیتيله؛ اوبر مقامده، مثلاً ظاهرجه ضعیف بر مناسبتله، باشقه بر
 درس آچار و او ضعیف مناسبتله چوق قوتلى مناسبتلر إلتحاق ایدرلر. او مقامه
 غایت مطابق اولور، مرتبه بلاغتی یوکسکله نیر.

ایکنجی بر سؤال: "قرآنده صریحاً و ضمناً و إشارة، آخرت و توحیدی و
 بشرک مکافات و مجازاتنى بیگلر دفعه إثبات ایدوب نظره ویرمه نك و هر
 سوره ده، هر صحیفه ده، هر مقامده درس ویرمه نك حکمتی نه در؟"

الجواب: دائره ایمکانده و کائناتک سرگذشتنه عائد إنقلابلرده و أمانت کبرایى
 و خلافت ارضیه یی اوموزینه آلان نوع بشرک شقاوت و سعادت أبدیه یه مدار
 اولان وظیفه سنه دائر أکْ أهمیتلى، أکْ بیوک، أکْ دهشتلى مسئله لرندن أکْ
 عظمتلیرینى درس ویرمک و حدسز شبهه لری إزاله ایتمک و غایت شدتلى
 إنکارلری و عنادلری قیرمق جهتنده ألبته او دهشتلى إنقلابلری تصدیق

ایتدیرمک و او إنقلابلر عظمتنده بیوک و بشره اُکْ اَلْزَم و اُکْ ضروری مسئلهلری تسلیم ایتدیرمک ایچون قرآن بیگلر دفعه دگل، بلکه میلیونلر دفعه اونلره باقدیرسه ینه إسراف دگل که، میلیونلر کَرّه تکرار ایله او بختلر قرآنده اوقونور، اوصانج ویرمز، إحتیاج کسیلمز.

مثلا: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ... خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ آیتنک گوستردیگی مژده سعادتی ابدیه حقیقی، بیچاره بشره هر دقیقه کندینی گوسترن حقیقت موتک هم إنسانی، هم دنیاسنی، هم بتون اُحبابنی اُعدام اُبدیسندن قورتاروب اُبدی بر سلطنتی قزاندیديغندن میلیارلر دفعه تکرار ایدیلسه و کائنات قدر اُهمیت ویریلسه ینه إسراف اولماز، قیمتدن دوشمز. ایشته بو چشید حدسز قیمتدار مسئلهلری درس ویرن و کائناتی بر خانه گبی دگیشدیرن و شکلی بوزان دهشتلی إنقلابلری تأسیس ایتمکده إقناعه و ایناندیرمغه و إثباته چالیشان قرآن معجز البیان اَلْبَتّه صریحاً و ضمناً و إشارةً بیگلر دفعه او مسئلهلره نظر دقتی جلب ایتمک؛ دگل إسراف، بلکه اُکمک، علاج، هوا، ضیا گبی برر حاجت ضروریه حکمنده إحساننی تازه لندیرر.

هم مثلا: ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ و ﴿الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ گبی تهدید آیتلرینی قرآن غایت شدتله و حدتله و غایت قوّت و تکرارله ذکر ایتسنک حکمتی ایسه؛ (رساله النورده قطعی إثبات ایدیلدیگی گبی) بشرک کفری، کائناتک و اکثر مخلوقاتک حقوقنه اوילה بر تجاوزدر که، سماواتی و ارضی قیزدیریور و عناصری حدته کتیروب طوفانلر ایله او ظالملری طوقاتلایور. و

﴿إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ ۖ تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ﴾ آیتنک

صراحتیه او ظالم منکرلره جهنم اویله اوفکه لنیور که، حدتدن پارچه لافق درجه سنه گلیور. ایشته بویله بر جنایت عامه یه و حدسز بر تجاوز قارشی بشرک کوچکلک و اهیئتسزلگی نقطه سنه دگل، بلکه ظالمانه جنایتک عظمتنه و کافرانه تجاوزینک دهشتنه قارشی سلطان کائنات کندی رعیتک حقوقلرینک اهیئتی و او منکرلرک کفر و ظلمنده کی نهایتسز چرکینلگی گوسترمک حکمتیه فرماننده غایت حدت و شدتله او جنایتی و جزاسنی دگل بیك دفعه، بلکه میلیونلر و میلیارلر ایله تکرار ایتسه، ینه اسراف و قصور دگل که، بیك سنه دن بری یوزر میلیون انسانلر هر گون اوصانمه دن کمال اشتیاقله و احتیاجله اوقورلر.

أوت هر گون، هر زمان، هرکس ایچون بر عالم گیدر، تازه بر عالمک قپوسی کندینه آچیلمه سندن، او گچیجی هر بر عالمی نورلاندرمق ایچون احتیاج و اشتیاقله ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ جمله سنی بیکلر دفعه تکرار ایله او دگیشن پرده لره و عالملره هر بریسنه بر ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ ی لامبا یاپدیغی گبی، اویله ده او کثرتلی، گچیجی پرده لری و تازه لهنن سیار کائناتلری قراکلقلاندیرمه مق و آیینئه حیاتنده انعکاس ایدن صورتلرینی چرکینلشدیرمه مک و لهنده شاهد اولایلن او مسافر وضعیتلری علیه نه چویرمه مک ایچون، او جنایتلرک جزالرینی و پادشاه ازلینک شدتلی و عنادلری قیران تهدیدلرینی، هر وقت قرآنی اوقومقله تخطر ایدوب نفسک طغیانندن قورتولمغه چالیشمق حکمتیه، قرآن غایت معجزانه تکرار ایدر و بو درجه قوت و شدت و تکرارله تهدیدات قرآنییه حقیقتسز توهم ایتمکدن، شیطان بیله قاچار. و اونلری دیگله مه یین منکرلره جهنم عذاب عین عدالتدر، دییه گوسترر.

هم مثلاً: عصای موسی گبی چوق حکمتلری و فائده لری بولونان قصه موسی نك (عس) و سائر انبیانك قصه لرینی چوق تکرارنده، رسالت احمدیه نك

حَقَّانیتنه بتون اُنْبیانك نبوتلرینی حجت گوستروب اولنرك عمو منی انكار ایدهمهین، بو ذاتك رسالتنی حقیقت نقطه سنده انكار ایدهمز حکمتیله و هرکس هر وقت بتون قرآنی اوقومغه مقتدر و موقق اولامادیغندن هر بر اوزون و متوسط سوره یی برر کوچك قرآن حکمنه گتیرمك ایچون اُهمیتلی ارکان ایمانیه گبی او قصه لری تکرار ایتمه سی؛ دگل اِسراف بلکه معجزانه بر بلاغتدر و حادثه محمدیه بتون بنی آدمك اُك بیوك حادثه سی و کائناتك اُك عظمتلی مسئله سی اولدیغنی درس ویرمکدر.

اوت قرآنده ذات اُحمديه اُك بیوك مقام ویرمك و درت ارکان ایمانیه یی ایچنه اَمقله، ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ رکنه دنك طوتولان ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ﴾ و رسالت محمدیه، کائناتك اُك بیوك حقیقتی و ذات اُحمديه بتون مخلوقاتك اُك اُشرفی و حقیقت محمدیه تعبیر ایدیلن کللی شخصیت معنویه سی و مقام قدسیسی، ایکی جهانك اُك پارلاق بر گونشی اولدیغنه و بو خارقه مقامه لیاقتنه پك چوق حجتلر و اماره لری، قطعی بر صورتده رساله النورده اثبات ایدیلمش. بیگدن بریسی شودر که:

﴿السَّبَبُ كَالْفَاعِلِ﴾ دستوريله: بتون اُمّتك، بتون زمانلرده ایشلدیگی

حسناتك بر مثلی اونك دفتر حسناتنه گیرمه سی و بتون کائناتك حقیقتلرینی، گتیردیگی نور ایله نورلاندریمسی، دگل یالکز جنّ انس ملك و ذی حیات، بلکه کائناتی، سماوات و اَرْضی متّدار ایلهمسی و اِستعداد لسانیه نباتاتك دعالری و اِحتیاج فطری دیلیله حیواناتك دعالری، گوزیمز اوکنده بالفعل قبول اولماسنك شهادتیه میلیونلر، بلکه میلیارلر فطری و ردّ ایدیلمز دعالری مقبول اولان صلحای اُمّتی هر گون او ذاته صلاة و سلام عنوانیه رحمت دعالری و

معنوی قزانجلینی اُڭ اُول او ذاته باغیشلامه لری و بتون اُمّتجه اوقونان قرآنڭ اوچ یوز ییڭ حرفنڭ هر بریسنده اون ثوابدن تا یوز، تا ییڭ حسنه و میوه ویرمسندن یالڭز قرائت قرآن جهتیه دفتر اعمالنه حدسز نورلر گیرمه سی حیثیتیه او ذاتڭ شخصیت معنویه سی اولان حقیقت محمدیه، إستقبالده بر شجره طوباء جنت حکمنده اولاجغنی علام الغیوب بیلمش و گورمش. او مقامه گوره قرآننده او عظیم اُهمیتی ویرمش و فرماننده اوڭا تبعیتله و ستنه إتباعله شفاعتنه مظهریتی اُڭ اُهمیتلی بر مسئله إنسانیه گوسترمش و او حشمتلی شجره طوبانڭ بر چکردگی اولان شخصیت بشریتنی و بدایتده کی وضعیت إنسانیه سنی آرا صیره نظره آلماسیدر.

ایشته قرآنڭ تکرار ایدیلن حقیقتلری بو قیمتده اولدیغندن، تکراراتنده قوتلی و گنیش بر معجزه معنویه بولونماسنه فطرت سلیمه شهادت ایدر. مگر مادّیونلق طاعونیه مرض قلبه و وجدان خسته لغنه مبتلا اوله...

قَدْ يُنْكِرُ الْمَرْءُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ ❖ وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

قاعده سنه داخل اولور.

بو اونجی مسئلهیه بر خاتمه اولارق ایکی حاشیه‌در

برنجیسی: بوندن اون ایکی سنه اُول ایشیتدم که، اُڭ دهشتلی و معنّد بر زندیق قرآنه قارشى سوء قصدینی ترجمه‌سیله یاپمغه باشلامش و دیمش که: "قرآن ترجمه ایدیلسین، تا نه مال اولدیغی بیلینسین." یعنی، لزومسز تکراراتی هرکس گورسون و ترجمه‌سی اونڭ یرنده اوقونسون دییه دهشتلی بر پلان چویرمش. فقط رساله النورڭ جرح ایديلمز حجتلری قطعی اثبات ایتمش که: قرآنڭ حقیقی ترجمه‌سی قابل دگل و لسان نحوی اولان لسان عربی یرنده قرآنڭ مزیتلرینی و نکته‌لرینی باشقه لسان محافظه ایده‌مز و هر بر حرفی، اون عدددن بیڭه قدر ثواب ویرن کلمات قرآنیه‌نڭ معجزانه و جمعیتلی تعبیرلری یرنده، بشرڭ عادی و جزئی ترجمه‌لری طوتاماز، اونڭ یرنده جامعلرده اوقونماز دییه رساله النور هر طرفده إنتشاریله او دهشتلی پلانی عقیم بیراقدی. فقط او زندیقدن درس آلان منافق‌لر، ینه شیطان حسابنه قرآن گونشنی ئوفله‌مکله سوندورمگه عبدال چوجق‌لر گبی احمقانه و دیوانه‌جه‌سنه چالیشمه‌لری حکمتیله، بڭا غایت صیقی و صیقیجی و صیقنتیلی بر حالتده بو اونجی مسئله یازدیرلدى تخمین ایدیورم. باشقه‌لرله گوروشه‌مدیگم ایچون حقیقت حالی بیله‌میورم.

ایکنجی حاشیه: دڭزلی چپسندن تخلیه‌مزدن صوڭره مشهور شهر اوتلنڭ یوکسک قاتنده اوطورمشدم. قارشیمده گوزل باغچه‌لرده کثرتلی قواق آغاج‌لری برر حلقه ذکر طرزنده غایت لطیف طاتلی بر صورتده هم کندیلری، هم دالری، هم یاپراق‌لری، هوانڭ طوقونمسیله جذبه‌کارانه و جاذبه‌دارانه حرکتله رقص‌لری، قارداش‌لریمڭ مفارقتلرندن و یالڭز قالدیغمدن حزنلی و غم‌لی قلبمه ایلیشیدی. بردن گوز و قیش موسمی خاطره‌گلدی و بڭا بر غفلت باصدی. بن

او کمال نشئه ایله جلوه‌لنن او نازنین قواقلره و ذی حیاتلره او قدر آجیدم که، گوزلرم یاشله طولدی. کائناتک سوسلی پرده سی آلتنده کی عدملری، فراقلری إخطار و إحساسیله کائنات طولوسی فراقلرک، زواللرک حزنلری باشمه طویلاندی. بردن حقیقتِ محمدیه‌نک (عصم) گتیردیگی نور، إمداده یتیشدی. او حدسز حزنلری و غملری، سرورلره چویردی. حتی او نورک، هرکس و هر اهل ایمان گبی بنم حقمده میلیون فیضندن یالکز او وقتده، او وضعیته تماس ایدن إمداد و تسلیسی ایچون، ذاتِ محمدیه یه (عصم) قارشى أبدیًا منتدار اولدم. شویله که: اول نظرِ غفلت، او مبارک نازینلری وظیفه‌سز، نتیجه‌سز، بر موسمه گورونوب، حرکتلری نشئه‌دن دگل بلکه گویا عدمدن و فراقدن تیتیه‌ره‌رک هیچلکه دوشدکلرینی گوسترمکله، هرکس گبی بنده کی عشقِ بقا و حبِّ محاسن و محبتِ وجود و شفقتِ جنسیه و علاقهٔ حیاتییه مدار اولان طمارلریه او درجه طوقوندی که، بویله دنیایی بر معنوی جهنمه و عقلی بر تعذیب آلتنه چویردیگی صیره‌ده، محمد علیه الصلاة والسلامک بشره هدیه گتیردیگی نور پرده‌یی قالدیردی؛ إعدام، عدم، هیچلک، وظیفه‌سزک، عبث، فراق، فانیلک یرنده، او قواقلرک هر برینک یاپراقلری عددنجه حکمتلری، معنالی و رسالۀ النورده إثبات ایدیلدیگی گبی، اوچ قسمه آیریلان نتیجه‌لری و وظیفه‌لری وار دییه گوستردی.

برنجی قسم نتیجه‌لری، صانع ذو الجلالک أستماسنه باقار. مثلاً:
 ناصلکه بر اوسته خارقه بر ماکینه‌یی یاپسه، اونى تقدیر ایدن هرکس او ذاته "مَا شَاءَ اللَّهُ، بَارَكَ اللَّهُ" دیوب آلقیشلار. او یله ده: او ماکینه دخی، اوندن مقصود نتیجه‌لری تام تامنه گوسترمه‌سیله، لسانِ حالیه اوسته‌سنی تبریک ایدر، آلقیشلار. هر ذی حیات و هر شی بویله بر ماکینه‌در، اوسته‌سنی تبریکلرله آلقیشلار.

ایکنجی قسم حکمتلری ایسه: ذی حیاتک و ذی شعورک نظرلرینه باقار. اونلره شیرین بر مطالعه گاه، برر کتاب معرفت اولور. معنالرینی ذی شعورک ذهنلرنده و صورتلرینی قوّه حافظهلرنده و ألواح مثالیه ده و عالم غیبک دفترلرنده دائره وجودده بیراقوب، صوگره عالم شهادتی ترک ایدر، عالم غیبه چکیلیر. دیمک صوری بر وجودی بیراقیر، معنوی و غیبی و علمی چوق وجودلری قزانیر. اوت مادام الله وار و علمی إحاطه ایدر. ألبته عدم، إعدام، هیچلک، محو، فنا؛ حقیقت نقطه سنده أهل ایمانک دنیاسنده یوقدر و کافر منکرلرک دنیالری عدمله، فراقله، هیچلکله، فانیلکله طولودر. ایشته بو حقیقتی، عمومک لسانده گزن بو گلن ضرب مثل درس ویروب، دیر: "کیمک ایچون الله وار، اوکا هر شی وار و کیمک ایچون یوقسه، هر شی اوکا یوقدر، هیچدر."

الحاصل: ناصلکه ایمان، ثلوم وقتنده إنسانی إعدام أبیددن قورتارییور؛ اوپله ده هرکسک خصوصی دنیاسنی دخی إعدامدن و هیچلک قراککلقلرندن قورتارییور. و کفر ایسه خصوصًا کفر مطلق اولسه؛ هم او إنسانی، هم خصوصی دنیاسنی ثلومله إعدام ایدوب معنوی جهنم ظلمتلرینه آتار. حیاتک لذتلرینی آجی زهرلره چویرر. حیات دنیویه یی آخرتنه ترجیح ایدنلرک قولقلری چینلا سین. گل سینلر، بوکا یا بر چاره بولسونلر ویا ایمانه گیر سینلر. بو دهشتلی خساراتدن قورتولسونلر!..

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

دعاکزه چوق محتاج و سزه چوق

مشتاق قارداشکز

سعید النورسی

يگرمی آلتنجی سوز

قدر رساله سی

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنْزِلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ﴾

﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ﴾

(قدر ايله جزءِ إختیاری، ایکی مسئله مهمه در. اوکا دائر
درت مبحث ایچنده بر قاج سرلرینی آچمه چالیشه جغز.)

برنجی مبحث: قدر و جزءِ إختیاری، اسلامیتک و ایمانک نهایت حدودینی
گوسترن، حالی و وجدانی بر ایمانک جزءلرندندر. یوقسه علمی و نظری
دگلردر. یعنی مؤمن هر شیئی، حتی فعلی، نفسی جنابِ حقّه ویره ویره، تا
نهایتده تکلیف و مسئولیتدن قورتولماق ایچون "جزءِ إختیاری" اوکته چیقیور.
اوکا "مسئول و مکلفسک" دیر. صوگره، اوندن صدور ایدن اییلکله و کمالات
ایله مغرور اولماق ایچون، "قدر" قارشیسنه گلیور. دیر: "حدیثی بیل، یاپان
سن دگلسک." "أوت قدر، جزءِ إختیاری؛ ایمان و اسلامیتک نهایت مراتبنده..
قدر، نفسی غروردن و جزءِ إختیاری، عدم مسئولیتدن قورتارمق ایچوندر که،
مسائل ایمانییه گیرمشلر. یوقسه متمرد نفوس اماره نك ایشلدکلی سیئاتنک
مسئولیتندن کندیلرینی قورتارمق ایچون قدره یایشمق و اولره إنعام اولونان

محاسنله إفتخار ایتمک، غرورلانمق، جزء إختیارییه إستناد ایتمک؛ بتون بتون سرّ قدره و حکمت جزء إختیارییه ضد بر حرکت سببیت ویرن علمی مسئلهلر دگلدر.

أوت، معنا ترقّی ایتمهین عوام ایچنده قدرک جای إستعمالی وار. فقط او ده ماضیات و مصائبده در که، یأسک و حزنک علاجیدر. یوقسه معاصی و إستقبالیاتده دگلدر که، سفاهته و عطالته سبب اولسون.

دیمک قدر مسئلهسی، تکلیف و مسئولیتدن قورتارمق ایچون دگل، بلکه فخر و غروردن قورتارمق ایچوندر که، ایمانه گیرمش. جزء إختیاری، سیئاته مرجع اولمق ایچوندر که، عقیدهیه داخل اولمش. یوقسه محاسنه مصدر اولارق تفرعن ایتمک ایچون دگلدر.

أوت قرآنک دیدیگی گی، انسان سیئاتندن تماماً مسئولدر. چونکه سیئاتی ایستهین اودر. سیئات تخریبات نوعندن اولدیگی ایچون، انسان بر سیئه ایله چوق تخریبات یاپایلیر. مداهش بر جزایه کسب إستحقاق ایدر. بر کبریت ایله بر أوی یاقمق گی. فقط حسناتده إفتخاره حقّی یوقدر. اونده اونک حقّی پک آزدر. چونکه حسناتی ایستهین، إقتضا ایدن رحمت إلهیه و ایجاد ایدن قدرت ربّانیهدر. سؤال و جواب، داعی و سبب، ایکسی ده حقدندر. انسان یالکز دعا ایله، ایمان ایله، شعور ایله، رضا ایله اونلره صاحب اولور. فقط سیئاتی ایستهین، نفس انسانیهدر (یا إستعداد ایله، یا إختیار ایله). ناصلکه بیاض، گوزل گونشک ضیاسندن بعض مادهلر سیاهلق و تعفن آلیر. او سیاهلق، اونک إستعدادینه عائددر. فقط او سیئاتی، چوق مصالحی تضمّن ایدن بر قانون إلهی ایله ایجاد ایدن ینه حقددر. دیمک سببیت و سؤال نفسدندر که، مسئولیتی او چکر. حقّه عائد اولان خلق و ایجاد ایسه، داها باشقه گوزل نتیجه و میوهلری

اولدیغی ایچون گوزلدر، خیردر. ایشته شو سردندر که: کسب شر، شردر؛ خلق شر، شر دگلدر. ناصلکه پک چوق مصالحی تضمّن ایدن بر یاغموردن ضرر گورن تنبل بر آدم دییه مز: "یاغمور رحمت دگل." اوت خلق و ایجادده بر شرّ جزئی ایله برابر خیر کثیر واردر. بر شرّ جزئی ایچون خیر کثیری ترک ایتمک، شرّ کثیر اولور. اونک ایچون او شرّ جزئی، خیر حکمنه گچر. ایجاد ایلیده شر و چرکینلک یوقدر. بلکه، عبدک کسبنه و إستعدادینه عائددر.

هم ناصل قدر ایلّی، نتیجه و میوه لر إعتباریله شردن و چرکینلکدن منزهدر. اویله ده: علّت و سبب إعتباریله دخی، ظلمدن و قبحدن مقدّسدر. چونکه قدر، حقیقی علّله باقار، عدالت ایدر. انسانلر ظاهری گوردکلری علّله، حکملرینی بنا ایدر؛ قدرک عین عدالتنده ظلمه دوشرلر. مثلاً: حاکم سنی سرقتله محکوم ایدوب چپس ایتدی. حالبوکه سن سارق دگلکک. فقط کیمسه بیلمز گیزی بر قتلک وار. ایشته قدر ایلّی دخی سنی او چپس ایله محکوم ایتمش. فقط قدر، او گیزی قتلک ایچون محکوم ایدوب عدالت ایتمش. حاکم ایسه، سن اوندن معصوم اولدیغک سرقتنه بناءً محکوم ایتدیگی ایچون ظلم ایتمشدر. ایشته شی واحدده ایکی جهته قدر و ایجاد ایلّی عدالتی و انسان کسبنک ظلمی گوروندیگی گبی، باشقه شیلری بوکا قیاس ایت. دیمک قدر و ایجاد ایلّی؛ مبدأ و منتها، أصل و فرع، علّت و نتیجه لر إعتباریله شردن و قبحدن و ظلمدن منزهدر.

اگر دینلسه: "مادام جزء إختیارینک ایجاده قابلیتی یوق. بر أمر إعتباری حکمنده اولان کسبدن باشقه انسانک آلنده بر شی بولونمیور. ناصل اولویور که، قرآن معجز البیانده، خالق سماوات و أرضه قارشی، انسانه عاصی و دشمن وضعیتی ویریلمش. خالق أرض و سماوات، اوندن عظیم شکایتلر ایدیور. او

عاصی إنسانه قارشى عبد مؤمنه يارديم ايچون كنديني و ملائكه سنى تحشيد ايدىيور. اوڭا عظيم بر اهميت ويرييور."

الجواب: چونكه كفر و عصيان و سيئه، تحريدر، عدمدر. حالبوكه عظيم تخرييات و حدسز عدملر، بر تك امر اعتبارىيه و عدمىيه ترتب ايدىييلير. ناصلكه بر عظيم سفينه نك دومنجيسى، وظيفه سنك عدم ايفاسيله، سفينه غرق اولوب بتون خدمه لرك نتيجه سعيلى ابطال اولور. بتون او تخرييات، بر عدمه ترتب ايدىيور. اويله ده: كفر و معصيت، عدم و تحريب نوعندن اولديغى ايچون، جزء اختيارى بر امر اعتبارى ايله اونلر تحريك ايدوب مدهش نتائجه سببيت ويره بيلير. زيرا كفر، چندان بر سيئه در. فقط، بتون كائناتى قيمتسزلكله و عبثيله تحقير و دلائل وحدانيتى گوسترن بتون موجوداتى تكذيب و بتون تجليات اسمائى تزييف اولديغندن، بتون كائنات و موجودات و اسماء الهيه نامنه جناب حق كافردن شديد شكايت و دهشتلى تهديدات ايتمك؛ عين حكمتدر و ابدى عذاب و يرمك، عين عدالتدر. مادام انسان، كفر و عصيانله تخرييات طرفه گيدىيور. آز بر خدمتله پك چوق ايشلر ياپار. اونك ايچون اهل ايمان، اونلره قارشى جناب حقا عنایت عظيمه محتاجدر. چونكه اون قوتلى آدم، بر اوڭ محافظه سنى و تعميراتى درعهده ايتسه، هايلاز بر چوجغاك او خانه يه آتش و يرمگه چاليشمه سنه قارشى، او چوجغاك وليسنه، بلكه پادشاهنه مراجعته، يالوارمغه مجبور اولماسى گي؛ مؤمنلرك ده، بويله اديبسز اهل عصيانه قارشى طايانمق ايچون جناب حقا چوق عنایاتنه محتاجدرلر.

الحاصل: اگر قدر و جزء اختياريدن بحث ايدن آدم، اهل حضور و كمال ايمان صاحبي ايسه، كائناتى و نفسنى جناب حقه ويرر، اونك تصرفنده بيلير. او وقت حقى وار، قدردن و جزء اختياريدن بحث ايتسين. چونكه مادام نفسنى و

هر شیئی جنابِ حقّدن بیلیر، او وقت جزءِ اختیارِ یه اِستناد ایدهرک مسؤلیتی درعهده ایدر. سیّئاته مرجعیتی قبول ایدوب، ربّنی تقدیس ایدر. دائره عبودیتده قالب، تکلیفِ اِلهیهی ذمّته آلیر. هم کندندن صدور ایدن کمالات و حسنات ايله غرورلانمه مق ایچون قدره باقار، فخر یرینه شکر ایدر. باشنه گلن مصیبتلرده قدری گورور، صبر ایدر. اگر قدر و جزءِ اختیاریدن بحث ایدن آدم، اهلِ غفلت ايسه؛ او وقت قدردن و جزءِ اختیاریدن بحثه حقّی یوقدر. چونکه نفسِ امارهسی، غفلت و یا ضلالت سائقه سیله کائناتی اُسبابه ویروب، اللّهُک مالنی اونلره تقسیم ایدر، کندینی ده کندینه تملیک ایدر. فعلنی کندینه و اُسبابه ویرر. مسؤلیتی و قصوری قدره حواله ایدر. او وقت، نهایتده جنابِ حقّه ویريله جک اولان جزءِ اختیارِ و اَلْک نهایتده مدارِ نظر اولاجق اولان قدر بحثی معناسزدر. یالْکز، بتون بتون اونلرک حکمتنه ضد و مسؤلیتدن قورتولمق ایچون بر دسیسه نفسیهدر.

ایکنجی مبحث: اهلِ علمه مخصوص، (حاشیه) اینجه بر تدقیقِ علمیدر.

اگر دیسهک: "قدر ايله جزءِ اختیارِ، ناصل توفیق ایديله بیلیر؟"

الجواب: یدی وجهله...

برنجیسی: اَلْبته کائناتک اِنتظام و میزان لسانيله حکمت و عدالتنه شهادت ایتدیگی بر عادلِ حکیم، انسان ایچون مدارِ ثواب و عقاب اولاجق، ماهیتی مجهول بر جزءِ اختیارِ ویرمشدر. او عادلِ حکیمک پک چوق حکمتنی بيلمیدیگمز گی، شو جزءِ اختیارینک قدرله ناصل توفیق ایدیلدیگنی

(حاشیه): بو ایکنجی مبحث، اَلْک درین و اَلْک مشکل بر سَر قدر مسئله سیدر. بتون علماء محققینه اَلْک اَهْمیتلی و مناظره لی بر مسئله عقائد کلامیهدر. رساله النور تام حل ایتمش.

بیلمدیگمز، اولماسنه دلالت ایتمز.

ایکنجیسی: بالضروره هرکس کندیسنده بر اختیار حس ایدر. او اختیارک وجودینی وجداناً بیلیر. موجوداتک ماهیتنی بیلک آیریدر، وجودینی بیلک آیریدر. چوق شیلر وار؛ وجودی بزجه بدیهی اولدیغی حالده، ماهیتی بزجه مجهول... ایشته شو جزء اختیاری، اوپله لر صیره سنه گیره بیلیر. هر شی، معلوماتمزه منحصر دگلدر. عدم علممز، اونک عدمنه دلالت ایتمز.

اوچنجیسی: جزء اختیاری، قدره منافی دگل. بلکه قدر، اختیاری تأیید ایدر. چونکه قدر، علم إلهینک بر نوعیدر. علم إلهی، اختیاریمزه تعلق ایتمش. اوپله ایسه، اختیاری تأیید ایدیور، إبطال ایتمیور.

دردنجیسی: قدر، علم نوعندندر. علم، معلومه تابعدر. یعنی ناصل اولاجق، اوپله تعلق ایدیور. یوقسه معلوم، علمه تابع دگل. یعنی علم دساتیری؛ معلومی، خارجی وجود نقطه سنده اداره ایتک ایچون أساس دگل. چونکه معلومک ذاتی و وجود خارجیسی، إرادیه باقار و قدرته إستناد ایدر. هم ازل؛ ماضی سلسله سنک بر اوجی دگل که، اشیانک وجودنده أساس طوتولوب اوکا گوره بر مجبوریت تصوّر ایدیلسین. بلکه ازل؛ ماضی و حال و إستقبالی بردن طوتار، یوکسکدن باقار بر آیینهمثالدر. اوپله ایسه، دائره ممکنات ایچنده اوزانوب گیدن زمانک ماضی طرفنده بر اوج تحیل ایدوب، اوکا ازل دیوب، او ازل علمنه، اشیانک ترتیب ایله گیرمسنی و کندیسنی اونک خارجنده توهم ایتمه سی، اوکا گوره محاکمه ایتک حقیقت دگلدر. شو سرک کشفی ایچون شو مثاله باق: سنک الکده بر آیینه بولونسه، صاغ طرفکده کی مسافه ماضی، صول طرفکده کی مسافه مستقبل فرض ایدیلسه؛ او آیینه یالکز مقابلی طوتار.

صوگره او ايکي طرفي بر ترتيب ايله طوتار، چوغني طوتاماز. او آيينه نه قدر آشاغی ايسه، او قدر آز گورور. فقط او آيينه ايله يوکسگه چيقدقجه، او آيينه نڭ مقابل دائره سی گنيشلنير. گيت گيده، بتون ايکي طرف مسافه يي بردن بر آنده طوتار. ايشته شو آيينه شو وضعيته اونڭ ايرتسامنده، او مسافه لرده جريان ايدن حالات بربرينه مقدم، مؤخر، موافق، مخالف دينلمز. ايشته قدر، علم ازلیدن اولديغي ايچون؛ علم ازلی، حديثڭ تعبيريله "منظر اعلادن، ازلدن أبده قدر هر شی، اولمش و اولاجق، بردن طوتار، إحاطه ايدر بر مقام اعلاده در." بز و محاکماتمز، اونڭ خارجنده اولاماز که، ماضی مسافه سنده بر آيينه طرزنده اولسون.

بشنجیسی: قدر، سبيله مسببه بر تعلقی وار. یعنی، شو مسبب، شو سبيله وقوعه گله جک. اويله ايسه دينلمه سين که: "مادام فلان آدمڭ ئولمسی، فلان وقتده مقدردر. جزء إختياريله تفنک آتان آدمڭ نه قباحتی وار، آتماسه ایدی ينه ئوله جکدی؟"

سؤال: نه ايچون دينلمه سين؟

الجواب: چونکه قدر، اونڭ ئولمسی اونڭ تفنگيله تعيين ايتمشدر. اگر اونڭ تفنک آتماسنی فرض ايتسهڭ، او وقت قدرڭ عدم تعلقی فرض ایدیورسڭ. او وقت ئولمسی نه ايله حکم ایده جکسڭ؟ يا جبری گي سببه آیری، مسببه آیری برر قدر تصور ايتسهڭ وياخود معتزله گي قدری إنکار ايتسهڭ، اهل سنت و جماعتی بیراقوب فرقه ضالّیه گیرسڭ. اويله ايسه، بز اهل حق دیرز که: "تفنک آتماسه ایدی، ئولمسی بزجه مجهول." جبری دیر: "آتماسه ایدی ينه ئوله جکدی." معتزله دیر: "آتماسه ایدی ئولیه جکدی."

آلتنجیسی: (حاشیه ۱) جزءِ اختیارینک اُسّ الأساسی اولان میلان، ماتریدیجه بر امرِ اعتباریدر، عبده ویریله بیلیر. فقط اُشعری، اوڭا موجود نظریله باقادیغی ایچون عبده ویرمه مش. فقط او میلانده کی تصرّف، اُشعریه جه بر امرِ اعتباریدر. او یله ایسه او میلان، او تصرّف، بر امرِ نسبیدر. محقق بر وجودِ خارجسی یوقدر. امرِ اعتباری ایسه، علّتِ تامّه ایسته مز که؛ علّتِ تامّه وجودی ایچون لزوم و ضرورت و وجوب اورته یه گیروب اختیارِ رفع ایتسین. بلکه او امرِ اعتبارینک علّتی، بر رجحانیت درجه سنده بر وضعیت اِلسه، او امرِ اعتباری ثبوت بولاییلیر. او یله ایسه او آنده اونی ترک ایده بیلیر. قرآن اوڭا او آنده دییه بیلیر که: "شو شردر، یاپمه."

أوت اگر عبد خالقِ أفعالی بولونسه ایدی و ایجادِ إقتداری اولسه ایدی، او وقتِ اختیارِ رفع اولوردی. چونکه علمِ اصول و حکمتده ﴿مَا لَمْ يَجِبْ لَمْ يَوْجَدْ﴾ قاعده سنجه مقرردر که: "بر شی واجب اولمازسه، وجوده گلمز." یعنی، علّتِ تامّه بولونه حق؛ صوڭره وجوده گله بیلیر. علّتِ تامّه ایسه؛ معلولی، بالضروره و بالوجوب إقتضا ایدیور. او وقتِ اختیارِ قالماز.

اگر دیسه ک: ترجیحِ بلا مرجّح محالدر. حالبوکه، او امرِ اعتباری دیدیگمز کسبِ إنسانی؛ بعضًا یایمق و بعضًا یایماق؛ اگر موجب بر مرجّح بولونمازسه ترجیحِ بلا مرجّح لازم گلیر. شو ایسه، اصولِ کلامیه ک اڭ مهمّ بر اساسنی هدم ایدر؟

الجواب: ترجیحِ بلا مرجّح محالدر. (حاشیه ۲) یعنی: مرجّحسز، سببسز

(حاشیه ۱): غایت مدقّق عالمله مخصوص بر حقیقتدر.

(حاشیه ۲): ترجّح آیریدر، ترجیح آیریدر، چوق فرق وار.

رجحانیت محالدر. یوقسه، ترجیح بلا مرجح جائزدر و واقعدر. إرادة بر صفتدر؛ اونك شأنی، بویله بر ایشی گورمکدر.

اگر دیسهك: مادام قتلی خلق ایدن حقدر. نه ایچون بگا قاتل دینلیر؟

الجواب: چونکه علم صرف قاعده سنجه اسم فاعل، بر امر نسبی اولان مصدردن مشتقددر. یوقسه بر امر ثابت اولان حاصل بالمصدردن إنشقاق ایتمز. مصدر کسبمزد، قاتل عنوانی ده بز آلیرز. حاصل بالمصدر، حق مخلوقیدر. مسئولیتی إثم ایدن بر شی، حاصل بالمصدردن مشتق قیلنماز.

یدنجیسی: إرادة جزئیة إنسانیه و جزء إختیاریه سی چندان ضعیفدر، بر امر اعتباریدر، فقط جناب حق و حکیم مطلق، او ضعیف جزئی إرادهی، إرادة کلیه سنك تعلّقنه بر شرط عادی یاپمشدر. یعنی معنًا دیر: "أی عبدم! إختیار کله هانگی یولی ایسترسهك، سنی او یولده گوتورورم. اویله ایسه مسئولیت سگا عائددر!" تشبیهده خطا اولماسین، سن بر إقتدارسز چوجعی اوموزیگه آلسهك، اونی مخیر بیراقوب "نرهی ایسترسهك سنی اورایه گوتوره جگم" دیسهك، او چوجق یوکسك بر طاغی ایستدی، گوتوردك. چوجق اوشودی یاخود دوشدی. ألبته "سن ایستدك" دیهرك عتاب ایدوب اوستنده بر طوقات ووراجقسك. ایشته جناب حق، أحکم الحاکمین، نهایت ضعفده اولان عبدك إرادة سنی بر شرط عادی یاپوب، إرادة کلیه سی اوکا نظر ایدر.

الحاصل: أی إنسان! سنك ألكده غایت ضعیف، فقط سیئاتده و تخریباتده ألی غایت اوزون و حسناتده ألی غایت قیصه، جزء إختیاری نامنده بر إرادةك وار. او إرادةك بر أله دعایی ویركه، سلسله حسناتك بر میوه سی اولان جنته ألی یتیشسین و بر چیچگی اولان سعادت أبدیه یه ألی اوزانسین. دیگر أله

إستغفاری ویر که، اونڭ الی سیئاتدن قیصه‌لسین و او شجره ملعونه‌نڭ بر میوه‌سی اولان زقوم جهنمه یتیشمه‌سین. دیمک دعا و توکل، میلان خیره بیوک بر قوت ویردیگی گی؛ إستغفار و توبه دخی، میلان شری کسر، تجاوزاتی قیرار.

اوپنچی مبحث: قدره ایمان، ایمانڭ ارکاندندر. یعنی: "هر شی، جناب حَقَّ تقدیرله‌در." قدره دلائل قطعیه او قدر چوقدر که، حدّ و حسابه گلمز. بز، بسیط و ظاهر بر طرز ایله شو رکن ایمانی، نه درجه قوتلی و گنیش اولدیغی، بر مقدمه ایله گوستره‌جگز.

مقدمه: هر شی وجودندن اول و وجودندن صوگره یازیلدیغی **﴿وَلَا رَٰطِبٍ وَلَا يَٰٓأَيُّهَا﴾** گبی، پک چوق آیات قرآنیه تصریح ایدیور و شو کائنات دینلن، قدرتڭ قرآن کبیرینڭ آیاتی دخی شو حکم قرآنی، نظام و میزان و إنتظام و تصویر و تزین و إمتیاز گی آیات تکوینییه سیله تصدیق ایدیور. اوت شو کائنات کتابنڭ منظوم مکتوباتی و موزون آیاتی شهادت ایدر که، هر شی یازیلیدر.

اما وجودندن اول هر شی مقدر و یازیلی اولدیغنه دلیل، بتون مبادی و چکردکلر و مقادیر و صورتلر، برر شاهددر. زیرا هر بر تخم و چکردکلر، "کاف نون" تزگاهندن چیقان برر لطیف صندوقچه‌در که، قدرله ترسیم ایدیلن بر فهرسته‌جک، اوڭا تودیع ایدیلمشدر که؛ قدرت، او قدرک هندسه‌سنه گوره ذراتی إستخدام ایدوب، او تخمجقلر اوستنده قوجه معجزات قدرتی بنا ایدیور. دیمک بتون آغاجک باشنه گله‌جک بتون واقعاتی ایله چکردگنده یازیلی حکمنده‌در. زیرا تخم‌له ماده بسیطدر، بریرینڭ عینیدر، ماده بر شی یوقدر.

هم هر شينك مقدار منتظمه‌سی، قدری واضحا گوسترر. اوت هانگی ذی‌حياته باقی‌لسه گورونویور که، غایت حکمتلی و صنعتلی بر قالب‌دن چیقمش گبی، بر مقدار، بر شکل وار که؛ او مقداری، او صورتی، او شکلی آلق یا خارقه و نهایت درجه‌ده اگری بوگری مادی بر قالب بولونمالی و یاخود قدردن گلن موزون، علمی بر قالب معنوی ایله قدرت ازیله او صورتی، او شکلی بیچوب گیدیریور. مثلا: سن شو آغاجه، شو حیوانه دقت ایله باق که؛ جامد، صاغیر، کور، شعورسز، بربرینک مثلی اولان ذره‌لر، اونک نشو و نماسنده حرکت ایدر. بعض اگری بوگری حدودلرده میوه و فائده‌لرک یرینی طانیور گورور، بیلیر گبی طورور، توقف ایدر. صوگره باشقه بر یرده، بیوک بر غایه‌بی تعقیب ایدر گبی یولنی دگیشدیرر. دیمک قدردن گلن مقدار معنویک و او مقدارک امر معنویسیله ذره‌لر حرکت ایدرلر.

مادام مادی و گورونه‌جک اشیاده بو درجه قدرک تجلیاتی وار. البته اشیانک مرور زمانله گیدکلی صورتلر و ایتدکلی حرکات ایله حاصل اولان وضعیتلر دخی، بر انتظام قدره تابعدر. اوت بر چکردکده، هم بدیهی اولارق، اراده و اوامر تکوینی‌ه‌نک عنوانی اولان "کتاب مبین" دن خبر ویرن و ایشارت ایدن؛ هم نظری اولارق امر و علم ایلینک بر عنوانی اولان "امام مبین" دن خبر ویرن و رمز ایدن ایکی قدر تجلیسی وار: بدیهی قدر ایسه، او چکردگک تضمن ایتدیگی آغاجک، مادی کیفیات و وضعیتلری و هیئت‌لیر که، صوگره گوز ایله گورونه‌جک. نظری ایسه، او چکردکده، اوندن خلق اولنه‌جق آغاجک مدّت حیاتنده کی گچیره‌جگی طورلر، وضعیتلر، شکللر، حرکتلر، تسیب‌حالتلردر که، تاریخچه حیات نامیله تعبیر ایدیلن وقت بوقت دگیشن طورلر، وضعیتلر، شکللر، فعللر؛ او آغاجک دالری، یاپراقلی گبی انتظاملی برر قدری مقداری

وارد. مادام اڭ عادی و بسیط اشیاده بویله قدرک تجلیسی وار. البته عموم اشیانک وجودندن اول یازیلی اولدیغنی إفاده ایدر و آز بر دقتله آڭلاشیلیر.

شیمدی، وجودندن صوڭره هر شیئک سرگذشت حیاتى یازیلدیغنه دلیل ایسه؛ علمده "کتاب مبین" و "إمام مبین" دن خبر ویرن بتون میوهلر و "لوح محفوظ" دن خبر ویرن و إشارت ایدن إنسانده کی بتون قوّه حافظه لر برر شاهدر، برر أماره در. أوت هر بر میوه، بتون آغاچک مقدرات حیاتى اونک قلبی حکمنده اولان چکردگنده یازیلیور. إنسانک سرگذشت حیاتله برابر قسمًا عالمک حادثات ماضیه سی، قوّه حافظه سنده اوپله بر صورته یازیلیور که؛ گویا خردل کوچکلگنده بو قوّه جکده دست قدرت، قلم قدریله إنسانک صحیفه اعمالندن کوچک بر سند إستنساخ ایده رک، إنسانک ألنه ویروب، دماغنک جینه قویمش. تا، محاسبه وقتنده اونکله خاطراتسین. هم تا مطمئن اولسون که؛ بو فنا و زوال هرج و مرجنده بقا ایچون پک چوق آیینهلر وار که، قدیر حکیم زائلرک هویتلرینی اونلرده ترسیم ایدوب إبقا ایدیور. هم بقا ایچون پک چوق لوحهلر وار که، حفیظ علیم فانیلرک معنلرینی اونلرده یازییور.

الحاصل: مادام اڭ بسیط و اڭ آشاغی درجه حیات اولان نباتات حیاتى، بو درجه قدرک نظامنه تابعدر. البته اڭ یوکسک درجه حیات اولان حیات إنسانیه، بتون تفرعاتیله قدرک مقیاسیله چیزیلمشدر و قلمیله یازیلیور. أوت ناصل قطره لر، بلوطدن خبر ویرر؛ رشحه لر، صو منبعی گوسترر؛ سندلر، جزدانلر، بر دفتر کبیرک وجودینه إشارت ایدرلر. اوپله ده: شو مشهودیمز اولان، ذی حیاتلرده کی إنتظام مادی اولان بدیهی قدر و إنتظام معنوی و حیاتى اولان نظری قدرک رشحه لر، قطره لر، سندلر، جزدانلری حکمنده اولان میوهلر، نطفه لر، تخملر، چکردکلر، صورتلر، شکللر؛ بالبداهه "کتاب مبین" دینلن إرادة

و أوامِرِ تَکْوِينِيهَنځ دفتريني و "إمام مبین" دینلن علمِ إلهينځ بر دیوانی اولان لوح محفوظی گوسترر.

نتیجۀ مرام: مادام بِالْمَشاھدہ گوروپورز کہ، هر بر ذی حیاتک نشو و نما زمانندہ، ذرّہ لری اُگری بوگری حدودلرہ گیدر، طورور. ذرّہ لری یولنی دگیشدیرر. او حدودلرک نہایتلرنده برر حکمت، برر فائده، برر مصلحتی ثمرہ ویرلر. بِالْبَداهہ او شینک مقدارِ صوریسی، بر قدر قلمیلہ ترسیم ایدیلیمشدر. ایشته مشهود، بدیہی قدر، او ذی حیاتک معنوی حالاتندہ دخی بر قدر قلمیلہ چیزیلیمش منتظم میوه دار حدودلری، نہایتلری وار اولدیغنی گوسترر. قدرت مصدردر، قدر مسطردر. قدرت او معانی کتابنی، او مسطر اوستندہ یازار. مادام مادی و معنوی قدر قلمیلہ ترسیم ایدیلیمش مثمر حدودلر، حکمتلی نہایتلر اولدیغنی قطعیا آکلاپورز. ألبتہ هر بر ذی حیاتک مدّت حیاتندہ گچیرہ جگی أحوال و أطواری، او قدرک قلمیلہ ترسیم ایدیلیمش. چونکہ سرگذشت حیاتی، بر إنتظام و میزان ایله جریان ایدیور. صورتلر دگیشدیریور، شکللر آلیور. مادام بویله عموم ذی حیاتدہ قلم قدر حکمراندر. ألبتہ عالمک اُک مکمل میوه سی و أرضک خلیفہ سی و أمانتِ کبرانک حاملی اولان انسانک سرگذشت حیاتیه سی، هر شیدن زیاده قدرک قانوننه تابعدر.

اگر دیسه ک: "قدر بزی بویله باغلامش. حرّیتمزی سلب ایتیمشدر. إنبساط و جولانہ مشتاق اولان قلب و روح ایچون قدرہ ایمان بر آغیرلق، بر صیقتی ویرمیور می؟"

الجواب: قطعاً و أصلاً!.. صیقتی ویرمدیگی گبی، نہایتسز بر خفت، بر راحتلق و روح و ریجانی ویرن و أمن و أمانی تأمین ایدن بر سُورور، بر نور

ویریور. چونکه انسان قدره ایمان ایتمزسه، کوچک بر دائره ده جزئی بر سربستیت، موقت بر حریت ایچنده، دنیا قدر آغیر بر یوکی، بیچاره روحک اوموزنده طاشیمغه مجبوردر. چونکه انسان بتون کائناتله علاقه دارد. نهایتسز مقاصد و مطالبی وار. قدرتی، إرادة سی، حریتی میلیوندن بریسنه کافی گلمدیگی ایچون، چکدیگی معنوی صیقنتی آغیرلغی، نه قدر مدهش و موحش اولدیگی آکلاشیلیر. ایشته قدره ایمان، بتون او آغیرلغی قدرک سفینه سنه آتار، کمال راحت ایله، روح و قلبک کمال حریتله کمالاتنده سربست جولاننه میدان ویریور. یالکز نفس اماره نك جزئی حریتی سلب ایدر و فرعونیتنی و ربوبیتنی و کیف مایشاء حرکتنی قیرار. قدره ایمان او قدر لذتی، سعادتلیدر که، تعریف ایدیلمز. یالکز شو تمثیل ایله او لذته و او سعادتته بر إشارت ایده جگز. شویله که:

ایکی آدم، بر پادشاهک پای تختنه گیدرلر. او پادشاهک محلّ غرائب اولان خاص سراینه گیرلر. بری، پادشاهی بیلمز؛ او یرده غاصبانه، سارقانه توطّن ایتمک ایستر. فقط او باغچه، او سرایک إقتضا ایتدکلری اداره و تدبیر و واردات و ماکینه لیرینی ایشلندیرمک و غریب حیواناتک آرزاقنی ویرمک گی زحمتلی کلفتلی گورور، متمادیا اضطراب چکر. او جنت گی باغچه، باشنه بر جهنم گی اولویور. هر شیئه آجیور. اداره ایده میور. تأسّفله وقتنی گچیرر. سوگره ده، او خیرسز أدبسز آدم، تأدیب صورتیله چپسه آتیلیر. ایکنجی آدم، پادشاهی طانیر، پادشاهه کندینی مسافر بیلیر. بتون او باغچه ده، او سرایده اولان ایشلر، بر نظام قانونله جریان ایتدیگی، هر شی بر پروغرامله، کمال سهولتله ایشلدیگی إعتقاد ایدر. زحمت و کلفتلی، پادشاهک قانوننه بیراقوب کمال صفا ایله او جنت مثال باغچه نك بتون لذتلرندن إستفاده ایدوب

پادشاهک مرحمتنه و اداره قانونلرینک گوزلکنه إستنادًا هر شیئی خوش گورور، کمال لذت و سعادته حیاتی گچیرر. ایشته **«مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنْ الْكَدْرِ»** سَرینی آکلا.

دردنجی مبحث: اگر دیسهک: "برنجی مبحثده إثبات ایتدک که: قدرک هر شیئی گوزلدر، خیردر. اوندن گلن شر ده خیردر، چرکینلک ده گوزلدر. حالبوکه شو دار دنیا ده کی مصیبتلر، بلیه لر، او حکمی جرح ایدیور."

الجواب: ای شدت شفقندن شدید بر ألمی حسّ ایدن نفسم و آرقداشم! وجود، خیر محض؛ عدم، شرّ محض اولدیغنه؛ بتون محاسن و کمالاتک وجوده رجوعی و بتون معاصی و مصائب و نقائصک اساسی عدم اولدیغی، دلیلدر. مادام عدم شرّ محضدر. عدمه منجر اولان ویا عدمی إشمام ایدن حالات دخی شرّی تضمّن ایدر. اونک ایچون، وجودک اُک پارلاق نوری اولان حیات، أحوال مختلفه ایچنده یووارلانونب قوّت بولویور. متباین وضعیتلره گیروب تصفّی ایدیور و متعدّد کیفیاتی ألوب، مطلوب ثمراتی ویریور و متعدّد طورلره گیروب، واهب حیاتک نقوش أسماسنی گوزلجه گوسترر. ایشته شو حقیقتدندر که، ذی حیاتلره آلام و مصائب و مشقّت و بلیات صورتنده بعض حالات عارض اولور که؛ او حالات ایله حیاتلرینه أنوار وجود تجدد ایدوب ظلمات عدم تباعد ایدرهک حیاتلری تصفّی ایدیور. زیرا توقّف، سکونت، سکوت، عطالت، إستراحت، یکنسقلق؛ کیفیاتده و أحوالده برر عدمدر. حتّی اُک بیوک بر لذت، یکنسقلق ایچنده هیچه اینر.

الحاصل: مادام حیات، أسماء حسنی نک نقوشنی گوسترر. حیاتک باشنه گلن هر شی حسندر. مثلاً: غایت زنگین، نهایت درجه ده صنعتکار و چوق

صنعتلرده ماهر بر ذات؛ آثارِ صنعتی، هم قیمتدار ثروتی گوسترمك ايچون عادی بر مسکین آدمی، موده‌للك وظیفه‌سنی گوردیرمك ايچون، بر اجرته مقابل بر ساعتده مرصّع، مصنّع یاپدیغی گوملگی گیدیرر، اونك اوستنده ایشلر و وضعیتلر ویرر، تبدیل ایدر. هم هر نوع صنعتی گوسترمك ايچون کسر، دگیشدیرر، اوزالتیر، قیصه‌لتیر. عجا شو اجرته مسکین آدم او ذاته دیسه: "بكا زحمت ویریورسك. اگیلوب قالمقوله وضعیت ویریورسك، بنی گوزللشدیرن بو گوملگی کسوب قیصه‌لتمقوله گوزللگمی بوزویورسك" دیمگه حق قرانه بیلیر می؟ "مرحتسزلك، إنصافسزلق ایتدك" دیه بیلیر می؟ ایشته اونك گبی صانع ذو الجلال، فاطر بی‌مثال؛ ذی‌حیاته گوز، قولاق، عقل، قلب گبی حواس و لطائف ایله مرصّع اولارق گیدیردیگی وجود گوملگنی أسماءِ حسنی‌نك نقشلرینی گوسترمك ايچون چوق حالات ایچنده چویرر، چوق وضعیتلرده دگیشدیرر. أملر، مصیبتلر نوعنده اولان کیفیات؛ بعض أسماسنك أحكامی گوسترمك ايچون لمعاتِ حکمت ایچنده بعض شعاعاتِ رحمت و او شعاعاتِ رحمت ایچنده لطیف گوزللکلر واردر.

خاتمه

(أسكى سعيدك سرکش، مفتخر، مغرور، عُجْبلى، ریاكار
نفسنى صوصدیران، تسلیمه مجبور ایدن بش فقره در.)

برنجی فقره: مادام اُشیا وار و صنعتلیدر. ألبته بر اوسته لری وار. یگرمی
ایکنجی سوزده غایت قطعی إثبات ایدیلدیگی گبی: اگر هر شی برینك
اولمازسه، او وقت هر بر شی، بتون اُشیا قدر مشکل و آغیر اولور. اگر هر
شی برینك اولسه، او زمان بتون اُشیا، بر شی قدر آسان و قولای اولور. مادام
زمین و آسمانی بریسی یاپمش، یاراتمش. ألبته او پك حکمتلی و چوق صنعتکار
ذات، زمین و آسمانك میوه لری و نتیجه لری و غایه لری اولان ذی حیاتلری
باشقه لره بیراقوب ایشی بوزمیه جق. باشقه أَلره تسلیم ایدوب بتون حکمتلی
ایشلرینی عبث ایتیمیه جك، هیچه ایندیریمیه جك، شکر و عبادت لرینی باشقه سنه
ویریمیه جکدر.

ایکنجی فقره: سن أی مغرور نفسم! اوزوم آغاجنه بگزرسك. فخرلنمه!
صالحیملری او آغاج کندی طاقمه مش، باشقه سی اونلری اوگا طاقمش.

اوچنجی فقره: سن أی ریاکار نفسم! "دینه خدمت ایتدم" دییه غرورلانمه .
﴿إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ﴾ سَرْنجه: مَرَكی اولمادیغك ایچون،
بلکه سن کندیگی او رجلِ فاجر بیلملیسك. خدمتگی، عبودیتگی؛ گچن
نعمتلك شکرى و وظیفه فطرت و فریضه خلقت و نتیجه صنعت بیل، عُجَب
و ریادن قورتول!

دردنجی فقره: حقیقت علمنی، حقیقی حکمتی ایسترسهڭ؛ جنابِ حقّ معرفتی قزان. چونکه بتون حقائقِ موجودات، اِسْمِ حقّ شعاعاتی و اُسماسنڭ تظاهراتی و صفاتنڭ تجلیاتیدرلر. مادّی و معنوی، جوهری، عرضی هر بر شیئڭ، هر بر انسانڭ حقیقتی، برر اِسْمِ نورینه طایانیر و حقیقتنه اِستناد ایدر. یوقسه حقیقتسز، اُهمیتسز بر صورتدر. یگرمنجی سوزڭ آخرنده، شو سرّه دائر بر نبذه بحثی گچمشدر. اُی نفس! اُگر شو دنیا حیاتنه مشتاقسهڭ، موتدن قاچارسهڭ قطعیاً بیل که: حیات ظن ایتدیگڭ حالات، یالڭز بولوندیغڭ دقیقهدر. او دقیقهدن اُول بتون زمانڭ و او زمان ایچنده کی اُشیاءِ دنیویه، او دقیقهده میّندر، ئولمشدر. او دقیقهدن صوڭره بتون زمانڭ و اونڭ مظروفی، او دقیقهده عدمدر، هیچدر. دیمڭ گوندیگڭ حیاتِ مادّیه، یالڭز بر دقیقهدر. حتّی بر قسم اهلِ تدقیق، "بر عاشرهدر بلکه بر آن سیّالهدر" دیمشدر. ایشته شو سردندر که؛ بعض اهلِ ولایت، دنیانڭ دنیا جهتیهل عدمنه حکم ایتمشدر. مادام بویلهدر، حیاتِ مادّیه نفسیهی بیراق. قلب و روح و سرّڭ درجه حیاتلرینه چیق، باق؛ نه قدر گنیش بر دائره حیاتلری وار. سنڭ ایچون میّت اولان ماضی، مستقبل؛ اونلر ایچون حی در، حیاتدار و موجوددر. اُی نفسم! مادام اوپلهدر، سن دخی قلبم گبی آغلا و باغیر و دی که: "فانی یم، فانی اولانی ایسته یم. عاجزم، عاجز اولانی ایسته یم. روحی رحمانه تسلیم ایلدم، غیر ایسته یم. ایسترم، فقط بر یارِ باقی ایسترم. ذره یم، فقط بر شمسِ سرمد ایسترم. هیچ اُندر هیچم، فقط بو موجوداتی بردن ایسترم".

بشنجی فقره: شو فقره، عربی گلدیگی ایچون عربی یازیلدی. هم شو فقره عربیه، ﴿اللّٰهُ اَكْبَرُ﴾ ذکرنده اوتوز اوچ مرتبه تفکرندن بر مرتبهیه اِشارتدر.

﴿اللَّهُ أَكْبَرُ إِذْ هُوَ الْقَدِيرُ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ الْكَرِيمُ الرَّحِيمُ الْجَمِيلُ النَّقَّاشُ
الْأَزَلِيُّ الَّذِي مَا حَقِيقَةُ هَذِهِ الْكَائِنَاتِ كُلِّهَا وَجُزْءٌ وَصَحَائِفٌ وَطَبَقَاتٍ وَمَا حَقَائِقُ
هَذِهِ الْمَوْجُودَاتِ كُلِّهَا وَجُزْئِيًّا وَوُجُودًا وَبَقَاءً إِلَّا خُطُوطٌ قَلَمَ قَضَائِهِ وَقَدَرِهِ وَ
تَنْظِيمِهِ وَتَقْدِيرِهِ يَعْلَمُ وَحِكْمَةً وَنُقُوشُ بِرَكَارِ عِلْمِهِ وَحِكْمَتِهِ وَتَصْوِيرِهِ وَتَدْبِيرِهِ
بِصْنَعٍ وَعِنَايَةٍ وَتَرْبِيعَاتٍ يَدِ بَيْضَاءِ صُنْعِهِ وَعِنَايَتِهِ وَتَرْبِيعِيهِ وَتَنْوِيرِهِ بِلُطْفٍ وَ
كَرَمٍ وَأَزَاهِيرُ لَطَائِفِ لُطْفِهِ وَكَرَمِهِ وَتَوَدُّدِهِ وَتَعَرُّفِهِ بِرَحْمَةٍ وَنِعْمَةٍ وَثَمَرَاتُ فَيَاضِ
رَحْمَتِهِ وَنِعْمَتِهِ وَتَرَحُّمِهِ وَتَحْنُنِهِ بِجَمَالٍ وَكَمَالٍ وَلَمَعَاتِ تَجَلِّيَّاتِ جَمَالِهِ وَ
كَمَالِهِ بِشَهَادَةِ تَفَانِيَةِ الْمَرَايَا وَسَيَّالِيَةِ الْمَظَاهِيرِ مَعَ بَقَاءِ الْجَمَالِ الْمُجَرَّدِ السَّرْمَدِيِّ
الدَّائِمِ التَّجَلِّيِّ وَالظُّهُورِ عَلَى مَرِّ الْفُضُولِ وَالْعُصُورِ وَالدُّهُورِ وَالدَّائِمِ الْإِنْعَامِ عَلَى
مَرِّ الْأَنَامِ وَالْأَيَّامِ وَالْأَعْوَامِ نَعَمْ فَلَا تَرُ الْمُكْمَلُ يَدُلُّ لِذِي عَقْلٍ عَلَى الْفِعْلِ الْمُكْمَلِ
ثُمَّ الْفِعْلُ الْمُكْمَلُ يَدُلُّ لِذِي فَهْمٍ عَلَى الْأِسْمِ الْمُكْمَلِ ثُمَّ الْأِسْمُ الْمُكْمَلُ يَدُلُّ
بِالْبَدَاهَةِ عَلَى الْوَصْفِ الْمُكْمَلِ ثُمَّ الْوَصْفُ الْمُكْمَلُ يَدُلُّ بِالضَّرُورَةِ عَلَى الشَّأْنِ
الْمُكْمَلِ ثُمَّ الشَّأْنُ الْمُكْمَلُ يَدُلُّ بِالْيَقِينِ عَلَى كَمَالِ الذَّاتِ بِمَا يَلِيقُ بِالذَّاتِ وَهُوَ
الْحَقُّ الْيَقِينُ. نَعَمْ تَفَانِي الْمِرَاةِ زَوَالُ الْمَوْجُودَاتِ مَعَ التَّجَلِّيِّ الدَّائِمِ مَعَ الْفَيْضِ
الْمُلَازِمِ مِنْ أَظْهَرِ الظَّوَاهِرِ أَنَّ الْجَمَالَ الظَّاهِرَ لَيْسَ مُلْكُ الْمَظَاهِيرِ مِنْ أَفْصَحِ تَبْيَانٍ
مِنْ أَوْضَحِ بُرْهَانٍ لِلْجَمَالِ الْمُجَرَّدِ لِلْإِحْسَانِ الْمُجَدَّدِ لِلْوَاجِبِ الْوُجُودِ لِلْبَاقِي الْوُدُودِ..

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مِنَ الْأَزَلِ إِلَى الْأَبَدِ عَدَدَ مَا

فِي عِلْمِ اللَّهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ ﴿﴾

ذیل

بسم الله الرحمن الرحيم

(بو کوچوچك ذيلك بيوك بر أهيتي وار. هر كسه منفعتليدر.)

جنابِ حقّه واصل اولاجق طريقلر پك چوقدر. بتون حق طريقلر قرآندن آلينمشدر. فقط طريقتلرك بعضسى، بعضسندن داها قيصه، داها سلامتلى، داها عموميتلى اولويور. او طريقلر ايچنده، قاصر فهممله قرآندن استفاده ايتديگم "عجز و فقر و شفقت و تفكر" طريقيدر. اوت عجز دخى، عشق گي بلكه داها أسلم بر طريقدر كه؛ عبوديت طريقيله محبوبيته قدر گيدر. فقر دخى، رحمن اسمنه ايصال ايدر. هم شفقت دخى عشق گي، بلكه داها كسكين و داها گنیش بر طريقدر كه رحيم اسمنه ايصال ايدر. هم تفكر دخى عشق گي، بلكه داها زنگين، داها پارلاق، داها گنیش بر طريقدر كه، حكيم اسمنه ايصال ايدر. شو طريق، خفى طريقلر مثللو، "لطائف عشره" گي اون خطوه دگل و طريق جهريه گي "نفوس سبعة" يدى مرتبه يه آتيلان آديملر دگل، بلكه "درد خطوه" دن عبارتدر. طريقندن زياده حقيقتدر، شريعتدر. ياكلش آكلاشيلمه سين: عجز و فقر و قصوريني، جنابِ حقّه قارشى گورمك ديمكدر. يوقسه اونلرى ياپمق ويا خلقه گوسترمك ديمك دگلدر. شو قيصه طريقك اوردى: إتباع ستندر، فرائضى ايشله مك، كبائرى ترك ايتمكدر. و بالخاصّه نمازى تعديل اركان ايله قيلمق، نمازك آرقه سنده كى تسبيحاتى ياپمقدر.

برنجی خطوهیه: ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ﴾ آیتی اشارت ایدیور.

ایکنجی خطوهیه: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ﴾ آیتی اشارت ایدیور.

اوجنجی خطوهیه: ﴿مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ﴾ آیتی اشارت ایدیور.

دردنجی خطوهیه: ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ آیتی اشارت ایدیور.

شو درت خطوههك قیصه بر ایضاحی شودر که:

برنجی خطوهده: ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ﴾ آیتی اشارت ایدیگی گی: تزکیه نفس ایتمه مک. زیرا انسان، جبلّیتی و فطرتی حسیله نفسنی سور. بلکه اولا و بالذات یالکز ذاتنی سور، باشقه هر شیئی نفسنه فدا ایدر. معبوده لایق بر طرزده نفسنی مدح ایدر. معبوده لایق بر تنزیه ایله نفسنی معاییدن تنزیه و تبرئه ایدر. آلدن گلدیگی قدر قصورلری کندینه لایق گورمز و قبول ایتمز. نفسنه پرستش ایدر طرزنده شدتله مدافعه ایدر. حتّی فطرتنده تودیع ایدیلن و معبود حقیقینک حمد و تسبیحی ایچون اوکا ویریلن جهازات و إستعدادی، کندی نفسنه صرف ایدرهك ﴿مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوًیْهِ﴾ سرّینه مظهر اولور. کندینی گورور، کندینه گووه نیر، کندینی بگه نیر. ایشته شو مرتبهده، شو خطوهده تزکیه سی، تطهیری: اونی تزکیه ایتمه مک، تبرئه ایتمه مکدر.

ایکنجی خطوهده: ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ﴾

درسنى ويرديگى گېي: كندىنى اونوتمش، كندندن خبرى يوق. موتى دوشونسه، باشقه سنه ويرر. فنا و زوالى گورسه، كندينه آماز. و كلفت و خدمت مقامنده نفسى اونوتمق، فقط أخذ اجرت و إستفاده حظوظات مقامنده نفسى دوشونمك، شدتله إلتزام ايتمك، نفسى أماره نك مقتضاسيدر. شو مقامده تركيه سى، تطهيرى، تربيه سى؛ شو حالتك عكسيدر. يعنى نسيان نفس ايچنده نسيان ايتمه مك. يعنى حظوظات و إحترافاتده اونوتمق و موده و خدمته دوشونمك.

اوپنجى خطوه ده: ﴿مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ

سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ﴾ درسنى ويرديگى گېي: نفسك مقتضاسى، دائما ايلگى كندندن بيلوب فخر و عُجبه گيرر. بو خطوه ده: نفسنده يالگز قصورى و نقصى و عجزى و فقرى گوروب؛ بتون محاسن و كمالاتنى، فاطر ذو الجلال طرفندن اوڭا إحسان ايديلمش نعمتler اولديغنى آڭلايوب، فخر يرنده شكر و تمدح يرنده حمد ايتمكدر. شو مرتبه ده تركيه سى، ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا﴾ سريله شودر كه: كمالنى كمالسزلكد، قدرتنى عجزده، غناسنى فقرده بيلمكدر.

دردنجى خطوه ده: ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ درسنى ويرديگى گېي: نفس،

كندىنى سربست و مستقل و بالذات موجود بيلير. اوندن بر نوع ربوبيت دعوا ايدر. معبودينه قارشى عداوتكارانه بر عصيانى طاشير. ايشته گله جك شو حقيقتى درك ايتمكله اوندن قورتولور. حقيقت شويله در كه: هر شى نفسنده معنائى إسميله فانيدر، مفقوددر، حادثدر، معدومدر. فقط معنائى حرفيله و صانع ذو الجلالك أسماسنه آيينه دارلق جهتيله و وظيفه دارلق إعتباريله شاهدر، مشهوددر، واجددر، موجوددر. شو مقامده تركيه سى و تطهيرى شودر كه:

وجودنده عدم، عدمنده وجودی واردر. یعنی کندینی بیلسه، وجود ویرسه؛ کائنات قدر بر ظلماتِ عدم ایچنده در. یعنی وجودِ شخصیسنه گووه نوب موجدِ حقیقیدن غفلت ایتسه؛ ییلدیز بوجگی گبی بر شخصی ضیایِ وجودی، نهایتسز ظلماتِ عدم و فراقلر ایچنده بولونور، بوغولور. فقط آنانیقی بیراقوب، بالذات نفسی هیچ اولدیغنی و موجدِ حقیقینک بر آیینهُ تجلیسی بولوندیغنی گوردیگی وقت، بتون موجوداتی و نهایتسز بر وجودی قزانیر. زیرا بتون موجودات، آسماسنک جلوه لربنه مظهر اولان ذاتِ واجب الوجودی بولان، هر شیئی بولور.

خاتمه

شو عجز، فقر، شفقت، تفکر طریقنده کی درت خطوه نك ایضاحاتی؛ حقیقتك علمنه، شریعتك حقیقتنه، قرآنك حکمتنه دائر اولان یگرمی آلتی عدد سوزلرده گچمشدر. یالکز شوراده بر ایکی نقطه یه قیصه بر إشارت ایده جگز. شویله که:

أوت شو طریق داها قیصه در. چونکه درت خطوه در. عجز، ألتی نفسدن چکسه، طوغریدن طوغری یه قدیر ذو الجلاله ویرر. حالبوکه أک کسکین طریق اولان عشق، نفسدن ألتی چکر، فقط معشوق مجازی یه یاپیشیر. اونك زوالی بولدقن صوگره محبوبِ حقیقی یه گیدر. هم شو طریق داها أسلمدر. چونکه نفسك شطحات و بالا پروازانه دعوالری بولونماز. چونکه عجز و فقر و قصوردن باشقه نفسنده بولمیور که، حدندن فضله گچسین. هم، بو طریق داها عمومی و جادّه کبرادر. چونکه کائناتی أهل وحدت الوجود گبی، حضور دائمی قزانق

ایچون إعدامه محکوم ظن ایدوب، ﴿لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ﴾ حکم ایتمگه ویاخود
 أهل وحدت الشهود گبی، حضور دائمی ایچون کائناتی نسیانِ مطلق چپسند
 چپسه محکوم تخیل ایدوب، ﴿لَا مَشْهُودَ إِلَّا هُوَ﴾ دیمگه مجبور اولمایور. بلکه
 إعدامدن و چپسدن غایت ظاهر اولارق قرآن عفو ایتدیگندن، او ده صرف
 نظر ایدوب و موجوداتی کندیلری حسابنه خدمتدن عزل ایدهرک فاطر ذو
 الجلال حسابنه إستخدم ایدوب، أسماءِ حسنی سنک مظهریت و آیینه دارلق
 وظیفه سنده إستعمال ایدهرک معنای حریفی نظریله اونلره باقوب، مطلق غفلتدن
 قورتولوب حضور دائمی یه گیرمکدر؛ هر شیده جنابِ حقّه بر یول بولمقدور.

الحاصل: موجوداتی موجودات حسابنه خدمتدن عزل ایدهرک، معنای إسمیله
 باقمه مقدر.

يگرمى یدنجه سوز

إجتهد رساله‌سی

بش آلتی سنه مقدّم، عربی بر رساله‌ده، إجتهداه دائر یازدیغم بر مسئله، ایکی قارداشمک آرزولریله، او مسئلهیه دائر حدندن تجاوز ایدنک حذینی بیلدیرمک ایچون، شو سوز، او مسئله إجتهداییهه دائر یازیلدی.

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ﴾

إجتهدا قپوسی آچیقدر. فقط شو زمانده اورایه گیرمگه "آلتی مانع" واردر.

برنجیسی: ناصلکه قیشده، فورطنه‌لرک شدتلی اولدیغی بر وقتده، طار دلیکلر دخی سدّ ایدیلیر. یگی قپولری آچمق، هیچ بر جهتله کار عقل دگل. هم ناصلکه بیوک بر سیلک هجومنده، تعمیر ایچون دیوارلرده دلیکلر آچمق غرق اولمغه وسیله‌در. اوپله ده، شو مُنکرات زماننده و عاداتِ أجانبک إستیلاسی آننده و بدعه‌لرک کثرتی وقتنده و ضلالتک تحریباتی هنگامنده، إجتهدا نامیله، قصرِ إسلامیتدن یگی قپولر آچوب، دیوارلردن محزبلرک گیرمه‌سنه وسیله اولاجق دلیکلر آچمق، إسلامیته جنایتدر.

ایکنجیسی: دینک ضروریاتی که، إجتهد اونلره گیره مز. چونکه قطعی و معیندرلر. هم او ضروریات، قوت و غذا حکمندهدرلر. شو زمانده ترکه اوغرایورلر و تزلزلدهدرلر. و بتون همت و غیرتی، اونلرک إقامه سنه و إحیاسنه صرف ایتمک لازم گلیرکن، إسلامیتک نظریات قسمنده و سلفک إجتهدات صافیانه و خالصانه سیله، بتون زمانلرک حاجاتنه طار گلمه یین أفکارلری اولدیغی حالده، اونلری بیراقوب هوسکارانه یکی إجتهدلر یایمق، بدعه کارانه بر خیانتدر.

اوچنجیسی: ناصلکه چارشوده موسملره گوره، برر متاع مرغوب اولویور. وقت بوقت برر مال رواج بولویور. او یله ده، عالم مشهرنده، إجتتماعیاتِ إنسانیه و مدنیتِ بشریه چارشوسنده، هر عصرده برر متاع مرغوب اولوب رواج بولویور. سُوقنده یعنی چارشوسنده تشهیر ایدیلیور، رغبتلر اوکا جلب اولویور، نظرلر اوکا توجّه ایدیور، فکرلر اوکا منجذب اولویور. مثلاً: شو زمانده سیاست متاعی و حیاتِ دنیویه نك تأمین و فلسفه نك رواجلری گبی... و سلفِ صالحین عصرنده و او زمان چارشوسنده اُك مرغوب متاع، خالقِ سماوات و ارضك مرضیاتلرینی و بزدن آرزولرینی، کلامندن إستنباط ایتمک و نورِ نبوت و قرآن ایله، قپادیلیمیه حق درجه ده آچیلان آخرت عالمنده کی سعادتِ ابدیه یی قزاندیرمق وسائلنی اُلدّه ایتمک ایدی.

ایشته او زمانده ذهنلر، قلیلر، روحلر، بتون قوّتلریله، یرلر و گوکلر ربّك مرضیاتنی آکلامغه متوجّه اولدیغندن؛ إجتتماعیاتِ بشریه نك صحبتلری، محاوره لری، وقوعاتلری، احواللری اوکا باقیوردی. اوکا گوره جریان ایتدیگندن هر کیمک گوزلجه بر إستعدادی بولونسه، اونك قلبی و فطرتی، شعورسز اولارق هر شیدن بر درسِ معرفت آلیر. او زمانده جریان ایدن احوال و وقوعات و

محاوراتدن تعلّم ایدیوردی. گویا هر بر شی، اوڭا بر معلّم حکمنه گچوب،
اونڭ فطرت و استعدادینه، اجتّهاده بر استعدادِ إحضاری تلقین ایدیوردی.
حتّی او درجه شو فطری درس تنویر ایدیوردی که؛ یاقین ایدی که، کسبسز
اجتّهاده قابلیتِ اوله، آتشنز نورلانه... ایشته شو طرزده فطری بر درس آلان
بر مستعد، اجتّهاده چالیشمغه باشلادیغی وقت، کبریت حکمنه گچن
استعدادی، «نورٌ علی نورٍ» سرّینه مظهر اولور؛ چابوق و آرزمانده مجتهد
اولوردی.

اما شو زمانده، مدنیتِ آوروپانڭ تحکّمیله، فلسفه طبعیهنڭ تسلّطیله، شرائطِ
حیاتِ دنیویهنڭ آغیرلاشمه سیله، افکار و قلوب طاغلمش، همت و عنایت
انقسام ایتمشدر. ذهنلر معنویاته قارشی بیانلشمشدر. ایشته بونڭ ایچوندن
که، شو زمانده بریسی؛ درت یاشنده قرآنی حفظ ایدوب، عاملرله مباحثه ایدن
سفیان ابن عیینه اولان بر مجتهدک ذکاسنده بولونسه، سفیانڭ اجتّهاده
قراندیغی زمانه نسبتّه، اون دفعه داها فضله زمانه محتاجدر. سفیان، اون سنهده
اجتّهاده تحصیل ایتمش ایسه، شو آدم یوز سنهیه محتاجدر که تحصیل
ایده بیلسین. چونکه سفیانڭ ابتداء تحصیل فطریسی سنّ تمیز زمانندن باشلار.
یواش یواش استعدادی مهیا اولور، نورلانیر، هر شیدن درس آلیر، کبریت
حکمنه گچر. اما اونڭ نظیری، شو زمانده چونکه ذهنی فلسفهده بوغولمش،
عقلی سیاسته طالمش، قلبی حیاتِ دنیویهده سرسم اولمش، استعدادی اجتّهاددن
اوزاقلاشمش. البته فنونِ حاضرده توغّلی درجه سنده استعدادی اجتّهاده شرعی
قابلیتندن اوزاقلاشمش و علوم ارضیهده تفنّنی درجه سنده اجتّهاده قبولندن گری
قلمشدر. اونڭ ایچون "بن ده اونڭ گبی ذکییم، نیچون اوڭا یتیشه میورم؟"
دیهه مز و دیمگه حقّی یوقدر و یتیشه مز.

دردنجیسی: ناصلکه بر جسمده، نشو و نما ایچون توسّع میلی بولونور. او میل توسّع ایسه، (چونکه داخلدندر) وجود و جسم ایچون بر تکمّلدر. فقط اگر خارجهده توسیع ایچون بر میل ایسه، او وجودک جلدینی بیرتمقدّر، تخریب ایتمکدر؛ توسیع دگلدّر. اوپله ده، اسلامیتک دائره سنه سلف صالحین گبی تقوای کامله قپوسيله و ضروریات دینیه نك إمتثالی طریقیله داخل اولانلرده میل التوسّع و إرادۀ إجتهد بولونسه؛ او کمالدر و تکمّلدر. یوقسه ضروریاتی ترك ایدن و حیات دنیویه بی حیات أُخرویه یه ترجیح ایدن و فلسفۀ مادّیه ایله آلوده اولانلردن اولان او میل التوسیع و إرادۀ إجتهد، وجودِ اسلامییه بی تخریب و بویننده کی شرعی زنجیرینی چیقارمغه وسیله در.

بشنجیسی: اوچ نقطۀ نظر، شو زمانک إجتهداتی أرضیه یاپار، سماویلکدن چیقارییور. حالبوکه شریعت سماویه در و إجتهدات شرعیه دخی، اونک احکام مستوره سنی إظهار ایتدیگندن سماویه درلر.

برنجیسی: بر حکمک حکمتی آیریدر، علّتی آیریدر. حکمت و مصلحت ایسه؛ ترجیحه سبیدر، ایجابیه ایجاده مدار دگلدّر. علّت ایسه، وجودینه مداردر. مثلاً: سفرده نماز قصر ایدیلیر، ایکی رکعت قیلینیر. شو رخصت شرعیه نك علّتی سفردر، حکمتی ایسه مشقّتدر. سفر بولونسه، مشقّت هیچ اولماسه ده نماز قصر ایدیلیر. چونکه علّت وار. فقط سفر بولونماسه، یوز مشقّت بولونسه، نمازک قصر ایدیلیمسنه علّت اولاماز. ایشته شو حقیقتک عکسنه اولارق، شو زمانک نظری ایسه، مصلحت و حکمتی علّت یرینه إقامه ایدوب اوکا گوره حکم ایدیور. ألبته بویله إجتهدات أرضیه در، سماوی دگلدّر.

ایکنجیسی: شو زمانک نظری، أولا و بالذات سعادت دنیویه یه باقیور و

أحكاملری اوڭا توجیه ایدیور. حالبوکه شریعتک نظری ایسه، اُولّا و بالذات سعادَت اُخروییه باقار، ایکنجی درجهده (آخرته وسیله اولمق طولایسیله) دنیانک سعادتنه نظر ایدر. دیمک شو زمانک نظری، روح شریعتدن بیانیدر. اوپله ایسه، شریعت نامنه إجتهد ایده‌مز.

اوپنچجیسی: **﴿إِنَّ الضَّرُورَاتِ تُبِيحُ الْمَحْظُورَاتِ﴾** قاعده‌سی، یعنی "ضرورت، حرامی حلال درجه‌سنه‌گتیرر." ایشته شو قاعده ایسه، کلّی دگل. ضرورت اگر حرام یولپله اولماش ایسه، حرامی حلال ایتمگه سببیت ویرر. یوقسه سوء إختیارپله، غیر مشروع سببلرله ضرورت اولمش ایسه، حرامی حلال ایده‌مز، رخصتلی أحكاملره مدار اولاماز، عذر تشکیل ایده‌مز. مثلاً: بر آدم سوء إختیارپله، حرام بر طرزده کندینی سرخوش ایتسه؛ تصرفاتی، علماء شریعتجه علیهنده جاریدر، معذور صایلماز. تطلیق ایتسه، طلاقى واقع اولور. بر جنایت ایتسه، جزا گورور. فقط سوء إختیارپله اولمازسه، طلاق واقع اولماز، جزا ده گورمز. هم مثلاً، بر ایچکی مبتلاسی ضرورت درجه‌سنده مبتلا اولسه ده، دییه‌مز که: "ضرورتدر، بڭا حلالدر."

ایشته شو زمانده ضرورت درجه‌سنه‌گچن و انسانلری مبتلا ایدن بر بلیّه عامّه صورتنه گیرن چوق امورلر واردر که؛ سوء إختیاردن، غیر مشروع میللردن و حرام معامله‌لردن تولّد ایتدکلرندن، رخصتلی أحكاملره مدار اولوب، حرامی حلال ایتمگه مدار اولامازلر. حالبوکه شو زمانک اهل إجتهدای، او ضروراتی أحكام شرعییه مدار یاپدقلازندن، إجتهدلری ارضیه‌در، هوسیدر، فلسفیدر، سماوی اولاماز، شرعی دگل. حالبوکه سماوات و اَرْضک خالقنک أحكام إلهیه‌سنده تصرف و عبادینک عباداتنه مداخله، او خالقک اِذِن معنویسی اولمازسه؛ او تصرف او مداخله مردوددر. مثلاً: بعض غافلر، خطبه‌گی بعض

شعائرِ اسلامیہ یی، عربیدن چیقاروب هر ملتک لسانيله سويله مگی، ايکی سبب ايچون إستحسان ايديورلر:

برنجیسی: "تا، سیاستِ حاضره عوامِ مسلمینه ده او صورتله تفهیم ايديلسین."
 حالبوکه سیاستِ حاضره، او قدر چوق یالان و حيله و شیطنت ايچنه گیرمش که، وسوسه شياطين حکمنه گچمشدر. حالبوکه منبر، وحی الہینک تبليغ مقامی اولديغندن، او وسوسه سياسيه نك حقی یوقدر که، او مقامِ عالی یه چيقه بيلسین.

ايکنجی سبب: "خطبه، بعض سُورِ قرآنيه نك نصيحتلری آکلاشيلمق ايچوندردر." اوت اگر ملتِ اسلام، اسلاميتك ضرورياتی و مسلماتی و معلوم اولان احکامنی، اکثریتِ اعتباريله إمتثال ايدوب يرينه گتيرسه ایدی، او وقت نظرياتِ شرعيه و مسائلِ دقيقه و نصايح خفيه یی آکلامق ايچون، بيلديگی لسان ايله خطبه اوقونماسی و سُورِ قرآنيه نك (اگر ممکن اولسه ایدی) ترجمه سی (حاشیه) بلکه مستحسن اولوردی. فقط نماز، زکات، اوروجك وجوبی و قتل، زنا و شرابك حرامیتی گبی معلوم اولان احکامِ قطعيه اسلامیه مهمل قالييور. عوام ناس، اونلرک وجوبنی و حرامیتنی درس آلمغه محتاج دگللر. بلکه تشويق و إخطار ايله او احکام قدسيه یی خاطرلاتوب، اسلامیت طمارینی و ایمان حسنی تحریک ایتمکله إمتثالیرینه تشويق و تذکیره و إخطاره محتاجدرلر. حالبوکه بر عامی نه قدر جاهل دخی اولسه، قرآندن و خطبه عربيه دن شو مثالِ إجماليه یی آکلار که: "هرکسه و بگا معلوم اولان ایمانك رکنلرینی و اسلاميتك عمده لرینی خطیب و حافظ إخطار ايدييور و درس ويرييور، اوقويور" دیر؛ قلبنده اونلره قارشى بر إشتیاق حاصل اولور. عجا کائناتده هانگی تعبيرات وار

(حاشیه): إعجازه دائر اولان یگرمی بشنجی سوز، قرآنك حقیقی ترجمه سی ممکن اولمادیغنی گوسترمشدر.

که؛ عرشِ أعظمَدن گلن قرآنِ حکیمْکْ إعجازکارانه، مفهّمانه إخطارلرینه، تذکیرلرینه، تشویقلرینه مقابل گله بیلسین؟

الْتنجیسی: سلفِ صالحینْکْ مجتهدینِ عظامی، عصرِ نور و عصرِ حقیقت اولان عصرِ صحابه‌یه یاقین اولدقلرندن، صافی بر نور آلوب، خالص بر إجتهد ایده‌بیلیرلردی. شو زمانْکْ أهْلِ إجتهدای ایسه، او قدر پرده‌لر آرقه‌سنده و اوزاق بر مسافده حقیقت کتابنه باقار که، اُکْ واضح بر حرفی ده زور ایله گوره‌بیلیرلر.

اگر دیسه‌کْ: "صحابه‌لر ده إنساندرلر، خطادن، خلافتدن خالی اولمازلر. حالبوکه إجتهداتْکْ و أَحْکامِ شریعتْکْ مداری، صحابه‌لرْکْ عدالتی و صدقیدر که، حتّی اُمّت "صحابه‌لر عموّمًا عادلدرلر، طوغری سویلرلر" دییه إتّفاق ایتمشلر.

الجواب: اوت صحابه‌لر اُکْثَرِیتِ مطلقه إعتباریله حقّه عاشق، صدقه مشتاق، عدالتّه خواهشگردرلر. چونکه یالانْکْ و کذبْکْ چرکینلگی، بتون چرکینلگیله و صدقْکْ و طوغریلغْکْ گوزللگی، بتون گوزللگیله او عصرده اوپله بر طرزده گوستریلمش که، اورته‌لرنده کی مسافه عرشدن فرشه قدر آچیلمش. اُسفلِ سافلینده کی مسیلمه کذابْکْ درکه‌سندن، اعلایِ علّیینده اولان حضرتِ پیغمبرِ علیه الصلاة والسلامْکْ درجه صدقی قدر بر آیریلق گورولمشدر. اوت مسیلمه‌بی اُسفلِ سافلینه دوشورن کذب اولدیغی گبی، محمّد الأَمین علیه الصلاة والسلامی اعلایِ علّیینه چیقاران صدقدر و طوغریلقدرد.

ایشته، حسیّاتِ علویه‌بی طاشییان و محاسنِ اخلاقیه‌یه پرستش ایدن و شمسِ نبوّتْکْ ضیاءِ صحبتیله نورلاناں صحابه‌لر، او درجه چرکین و سقوطه سبب و

مسيلمه نڭ مسخره آلود مزخرفات دگاننده كى كذب، إختياريله آللرينى اوزاتمه مق و كفرن چكيندكلرى گيى كفرڭ آرقداشى اولان كذبدن چكينمه لرى و او درجه گوزل و مدار فخر و مباهات و معراج صعود و ترقى و فخر رسالتڭ خزينه عاليه سنده اڭ رواجلى بولونان و شعضه جماليه اجتماعات انسانيه ي نورلانديران صدقه و طوغريلغه و حقه (و بالخاصه احكام شرعيه روايتنده و تبليغنده) البته آللرندن گلدىگى قدر طالب و موافق و عاشق اومالرى قطعيدر، ضروريدر، شبهه سزدر. حالبوكه شو زمانده، كذب و صدق اورتە سنده كى مسافه او قدر قيصه لمش كه، عاداتا اوموز اوموزه ويرمشلر. صدقن يالانه (گچمك) پك قولاي گيدىلييور. حتى سياست پروپاغنده سى واسطه سيله يالانچىلق، طوغريلغه ترجيح ايدىلييور. ايشته اڭ چركين شى، اڭ گوزل شيلرله برابر بر دگانده، بر فياتله صاتيلسه؛ البته پك عالى اولان و حقيقت جوهرينه گيدن صدق و حق پيرلانطه سى او دگانچينڭ معرفتنه و سوزينه اعتماد ايدوب، كوركورينه آينماز.

خاتمه

عصرلره گوره شريعتلر دگيشير. بلكه بر عصرده، قوملره گوره آيرى آيرى شريعتلر، پيغمبرلر گله بيلير و گلمشدر. خاتم الانبياد صوڭره شريعت كبراسى، هر عصرده، هر قومه كافى گلدىگندن، مختلف شريعتلره احتياج قالمامشدر. فقط تفرعاتده، بر درجه آيرى آيرى مذهبيله احتياج قالمشدر. اوت ناصلكه موسملرڭ

دگیشمه سیله ألبسه لر دگیشیر، مزاجلره گوره علاجلر تبدل ایدر. اوپله ده، عصرلره گوره شریعتلر دگیشیر، ملتلك إستعدادینه گوره أحكام تحوّل ایدر. چونكه أحكام شرعیه نك تفرّعات قسمی، أحوال بشریه به باقار. اوڭا گوره گلیر، علاج اولور. أنبیاء سالفه زماننده، طبقات بشریه بربرندن چوق اوزاق و سجه لری هم بر درجه قابا، هم شدتلی و أفكارجه إبتدائی و بدویته یاقین اولدیغندن، او زمانده کی شریعتلر، اونلك حالنه موافق بر طرزده آیری آیری گلمشدر. حتی بر قطعه ده بر عصرده، آیری آیری پیغمبرلر و شریعتلر بولونورمش. صوڭره آخر زمان پیغمبرینك گلمسیله، إنسانلر گویا إبتدائی درجه سندن، إعدادیه درجه سنه ترقی ایتدیگندن، چوق إنقلابات و إختلاطات ایله أقوام بشریه بر تك درس آلاق، بر تك معلمی دیڭله به جك، بر تك شریعتله عمل ایده جك وضعیتله گلدیگندن، آیری آیری شریعتله إحتیاج قالمامشدر، آیری آیری معلّمه ده لزوم گورولمه مشدر. فقط تمامًا بر سویه به گلمدیگندن و بر طرز حیات إجتماعیه ده گیمدیگندن، مذهبلر تعدّد ایتمشدر. اگر بشرك أکثریت مطلقه سی بر مکتب عالینك طلبه سی گی، بر طرز حیات إجتماعیه بی گیسّه، بر سویه به گیرسه؛ او وقت مذهبلر توحید ایدیله بیلیر. فقط بو حال عالم، او حاله مساعده ایتمدیگی گی، مذاهب ده بر اولماز.

اگر دیسه نك: حق بر اولور؛ ناصل بویله درت و اون ایکی مذهبك مختلف أحكاملری حق اولاییلیر؟

الجواب: بر صو، بش مختلف مزاجلی خسته لره گوره ناصل بش حکم آلیر؛ شویله كه: بریسنه، خسته لغنك مزاجنه گوره صو علاجلدر، طبّا واجبدر. دیگر بریسنه، خسته لغی ایچون زهر گی مضردر؛ طبّا اوڭا حرامدر. دیگر بریسنه، آز

ضرر ویرر؛ طَبَّا اوڭا مکروهدر. دیگر بریسنه، ضررسز منفعت ویرر؛ طَبَّا اوڭا سَنَتدر. دیگر بریسنه نه ضرردر، نه منفعتدر؛ عافیتله ایچسین، طَبَّا اوڭا مباحدر. ایشته حق بوراده تعدد ایتدی. بشی ده حقددر. سن دییه بیلیر میسڭ که: "صو یالکز علاجدر، یالکز واجبدر، باشقه حکمی یوقدر."

ایشته بونڭ گبی، أَحکامِ إلهیه مذهبیره حکمتِ إلهیه نڭ سَوَیله إِتباع ایدنلره گوره دگیشیر، هم حق اولارق دگیشیر و هر بریسی ده حق اولور، مصلحت اولور. مثلاً، حکمتِ إلهیه نڭ تنسییله إمام شافعی یه إِتباع ایدن، أَکثریتِ إعتباریله حنفیره نسبه کویلیلگه و بدویلگه داها یاقین اولوب جماعتی بر تک وجود حکمنه گتیرن حیاتِ اجتماعیه ده ناقص اولدیغندن، هر بری بِالذَّاتِ درگاهِ قاضی الحاجاتده کندی دردینی سویله مک و خصوصی مطلوبنی ایسته مک ایچون، إمام آرقه سنده فاتحه یی برر برر اوقویورلر. هم عینِ حق و محضِ حکمتدر. إمامِ أعظمه إِتباع ایدنلر، أَکثریتِ مطلقه إعتباریله، اسلامی حکومتلرڭ أَکثریسی، او مذهبی إلتزام ایتمه سیله مدنیت، شهرلیلگه داها یاقین و حیاتِ اجتماعیه مستعد اولدیغندن؛ بر جماعت، بر شخص حکمنه گیروب، بر تک آدم عموم نامنه سویلر؛ عموم قلبًا اونی تصدیق و ربطِ قلب ایدوب، اونڭ سوزی عمومڭ سوزی حکمنه گچدیگندن، حنفی مذهبیه گوره إمام آرقه سنده فاتحه اوقونماز. اوقونمامسی عینِ حق و محضِ حکمتدر.

هم مثلاً، مادام شریعت، طبیعتڭ تجاوزاتنه سد چکمکله اونی تعدیل ایدوب نفسِ اماره یی تربیه ایدر. ألبته أَکثر اُتباعی، کویلی و نیم بدوی و عمله لکله مشغول اولان شافعی مذهبیه گوره "قادینه تماس ایله آبدست بوزولور، آز بر نجاست ضرر ویرر." أَکثریتِ إعتباریله حیاتِ اجتماعیه گیرن، نیم مدنی شکلنی

آلان انسانلر، ایتباع ایتدکلری مذهب حنفی یه گوره "مسّ نسوان آبدستی بوزماز، بر درهم قدر نجاسته فتوا وار."

ایشته بر عمله ایله بر أفندی بی نظره آلاجغز. عمله، طرز معیشت اعتباریله أجنبی قادینلرله اختلاطه، تماسه و بر اوجاق یاننده اوطورمغه و ملوٲ شیلرک ایچنه قاریشمغه مبتلا اولدیغندن؛ صنعت و معیشت اعتباریله، طبیعت و نفس اماره سی میدانی بوش بولوب تجاوز ایده بیلیر. اونک ایچون، شریعت اونلرک حقّنده، او تجاوزاته سد چکمک ایچون، "آبدست بوزولور، تماس ایتمه؛ نمازیگی ابطال ایدر، بولاشمه!" معنوی قولاغنده بر صدای سماوی چینلاتدیرر. اما او أفندی، (ناموسلی اولمق شرطیله) عادات اجتماعیه سی اعتباریله، اخلاق عمومیه نامنه، أجنبی قادینلره تماسه مبتلا دگل، ملوٲ شیلرله نظافت مدنیّه نامنه کندینی او قدر بولاشدیرماز. اونک ایچون شریعت، مذهب حنفی نامیله اوکا شدّت و عزیمت گوسترمه مش؛ رخصت طرفنی گوستروب، خفیفلشدیرمشدر. "آلک طوقومش ایسه، آبدستک بوزولماز؛ حجاب ایدوب، غلبه لك ایچنده صو ایله استنجا ایتمه نك ضرری یوقدر. بر درهم قدر فتوا واردر." دیر، اونی وسوسه دن قورتاریر. ایشته دگزدن ایکی قطره سکا مثال.. اونلره قیاس ایت. میزان شعرانی میزانیله، شریعت میزانلرینی بو صورته موازنه ایده بیلیر سهك ایت.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ تَمَثَّلَ فِيهِ أَنْوَارُ مَحَبَّتِكَ لِجَمَالِ صِفَاتِكَ وَ

أَسْمَائِكَ بِكَوْنِهِ مِرَاءً جَامِعَةً لِتَجَلِّيَاتِ أَسْمَائِكَ الْحُسْنَى وَمَنْ تَمَرَّكَزَ فِيهِ
 شُعَاعَاتُ مَحَبَّتِكَ لِصَنْعَتِكَ فِي مَصْنُوعَاتِكَ بِكَوْنِهِ أَكْمَلَ وَ أَبْدَعَ
 مَصْنُوعَاتِكَ وَ صَيُورَتِهِ أَنْمُودَجَ كَمَالَاتِ صَنْعَتِكَ وَ فِهْرِ سِتَّةَ مَحَاسِنِ نُقُوشِكَ
 وَمَنْ تَطَاهَرَ فِيهِ لَطَائِفُ مَحَبَّتِكَ وَ رَغَبَتِكَ لِاسْتِحْسَانِ صَنْعَتِكَ بِكَوْنِهِ أَعْلَى
 دَلَالِي مَحَاسِنِ صَنْعَتِكَ وَ أَرْفَعَ الْمُسْتَحْسِنِينَ صَوْتًا فِي إِعْلَانِ حُسْنِ نُقُوشِكَ وَ
 أَبْدَعِهِمْ نَعْتًا لِكَمَالَاتِ صَنْعَتِكَ وَ مَنْ تَجَمَّعَ فِيهِ أَقْسَامُ مَحَبَّتِكَ وَ
 اسْتِحْسَانِكَ لِمَحَاسِنِ أَخْلَاقِ مَخْلُوقَاتِكَ وَ لَطَائِفِ أَوْصَافِ مَصْنُوعَاتِكَ
 بِكَوْنِهِ جَامِعًا لِمَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ كَافَّةً بِإِحْسَانِكَ وَ لِلَطَائِفِ الْأَوْصَافِ قَاطِبَةً
 بِفَضْلِكَ وَ مَنْ صَارَ مُضِدًّا قَاصِدًا وَ مَقْيَاسًا فَائِقًا لِجَمِيعِ مَنْ ذَكَرْتَ فِي
 فُرْقَانِكَ إِنَّكَ تُحِبُّهُمْ مِنَ الْمُحْسِنِينَ وَ الصَّابِرِينَ وَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُتَّقِينَ وَ
 التَّوَّابِينَ وَ الْأَوَّابِينَ وَ جَمِيعِ الْأَصْنَافِ الَّذِينَ أَحَبَّبْتَهُمْ وَ شَرَفْتَهُمْ لِمَحَبَّتِكَ
 فِي فُرْقَانِكَ حَتَّى صَارَ إِمَامَ الْحَبِيبِينَ لَكَ وَ سَيِّدَ الْمُحِبُّوبِينَ لَكَ وَ رَئِيسَ
 أَوْدَائِكَ وَ عَلَى إِلَيْهِ وَ أَصْحَابِهِ وَ إِخْوَانِهِ أَجْمَعِينَ أَمِينَ

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ﴿﴾

يگرمی یدنجی سوزك ذیلی

صحابه لر حقّنده در

مولانا جامی نك دیدیگی گبی دیرم:

يَا رَسُولَ اللَّهِ جِهَ بَاشْدُ چُونُ سَكِ أَصْحَابِ كَهْفُ
دَاخِلِ جَنَّتِ شَوْمُ دَرِ زُمْرَةِ أَصْحَابِ تُو
أَوْ رَوْدُ دَرِ جَنَّتِ مَنْ دَرِ جَهَنَّمَ كَيِ رَوَاسْتُ
أَوْ سَكِ أَصْحَابِ كَهْفُ مَنْ سَكِ أَصْحَابِ تُو

﴿بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ❖ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾

إلى آخر الآية...

سؤال اییدیورسكز: بعض روایتلرده واردر كه؛ "بدعه لرك رواجی هنگامنده
أهل ایمان و تقوادن بر قسم صَلَحَا، صحابه درجه سنده ویا دها زیاده أفضل
اولابیلیر" دییه روایتلر واردر. بو روایتلر صحیح میدر؟ صحیح ایسه، حقیقتلری
نهدر؟

الجواب: أنبيادن صوڭره نوع بشرک اڭ افضلی صحابه اولدیغی، اهل سنت و جماعتک إجماعی بر حجت قاطعه در که؛ او روایتلرک صحیح قسمی، فضیلت جزئیة حقّنده در. چونکه جزئی فضیلتده و خصوصی بر کمالده، مرجوح راجحه ترجیح ایده بیلیر. یوقسه سورؤ فتحک آخرنده ستایشکارانه توصیفات ربّانیه مظهر و تورات و إنجیل و قرآنک مدح و ثناسنه مظهر اولان صحابه لره، فضیلت کلیه نقطه نظرنده یتیشیله مز. شو حقیقتک پک چوق اسباب و حکمتلرندن، شیمدیلک اوج سبی تضمّن ایدن اوج حکمتی بیان ایده جگزر:

برنجی حکمت: صحبت نبویه او یله بر اکیسیردر که، بر دقیقه ده اوڭا مظهر بر ذات، سنه لرله سیر و سلوکه مقابل، حقیقتک أنوارینه مظهر اولور. چونکه صحبتده إنصباغ و انعکاس واردر. معلومدر که: انعکاس و تبعیتله، او نور أعظم نبوتله برابر اڭ عظیم بر مرتبه یه چیقہ بیلیر. ناصلکه، بر سلطانک خدمتکاری و اونک تبعیتله او یله بر موقعه چیقار که، بر شاه چیقہ ماز. ایشته شو سردندر که، اڭ بیوک ولیر صحابه درجه سنه چیقہ مییورلر. حتّی جلال الدین سیوطی گبی، او یانیق ایکن چوق دفعه صحبت نبویه مظهر اولان ولیر، رسول اکرم (عصم) ایلہ یقظه گوروشسه لر و شو عالمده صحبتنه مشرف اولسه لر، ینه صحابه یه یتیشه مییورلر. چونکه صحابه لرک صحبتی، نبوت احمدیه (عصم) نوریلہ، یعنی نبی اولارق اونکله صحبت ایدیورلر. اولیالر ایسه، وفات نبویدن صوڭره رسول اکرم علیه الصلاة والسلامی گورمه لری، ولایت احمدیه (عصم) نوریلہ صحبتدر. دیمک رسول اکرم علیه الصلاة والسلامک اونلرک نظرلرینه تمثّل و تظاهر ایتمه سی، ولایت احمدیه (عصم) جهتنده در؛ نبوت إعتباریلہ دگل. مادام او یله در؛ نبوت درجه سی، ولایت درجه سندن نه قدر یوکسک ایسه، او ایکی صحبت ده او درجه تفاوت ایتمک لازم گلیر. صحبت

نبویه نه درجه بر اِکسیر نورانی اولدیغی بونڭله آڭلاشیلیر که: بر بدوی آدم، قیزی صاغ اولارق دفن ایده جک درجه ده بر قساوت وحشیانه ده بولوندیغی حالده، گلوب بر ساعت صحبت نبویه مشرف اولور، داها قارینجه یه آياغی باصاماز درجه ده بر شفقت رحیمانه یی کسب ایدردی. هم جاهل، وحشی بر آدم، بر گون صحبت نبویه مظهر اولور؛ صوگره چین و هند گی مملکتله گیدردی، او متمدن قومله معلّم حقائق و رهبر کمالات اولوردی.

ایکنجی سبب: یگر می یدنجی سوزده کی إجتهد بحثنده بیان و إثبات ایدیلدیگی گی؛ صحابه لر، اکثریت مطلقه إعتبارله کمالات إنسانیه نڭ اُکْ اُعلا درجه سنده درلر. چونکه او زمانده، او إنقلاب عظیم اسلامیده خیر و حق بتون گوزللیگیله، شر و باطل بتون چرکینلگیله گورولمش و مادّه حسن ایدیلمش. شر و خیر اورتیه سنده او یله بر آیریلق و کذب و صدق مابیننده او یله بر مسافه آچیلمشدی که، کفر و ایمان قدر، بلکه جهنّم و جنت قدر بینلری اوزاقلاشدی. کذب و شر و باطلک دلّالی و نمونه سی اولان مسیلمه کذاب و مسخره جه کلمه لری اولدیغندن، فطرّه حسیات علویه صاحبی و معالی أخلاقه مفتون و عزّت و مباهاته میال اولان صحابه لر، البته إختیارلریله، کذب و شرّه آلرینی اوزاتوب، مسیلمه درکه سنه دوشمه مشلر. صدق و خیر و حقّ دلّالی و نمونه سی اولان حبیب اللهک (عصم) اُعلای علیین کمالاتنده کی مقامنه باقه رق، بتون قوّت و همّت لریله، او طرفه قوشق مقتضای سجه لریدر.

مثلا: ناصلکه زمان اولویور؛ مدنیت بشریه چارشوسنده و حیات اجتماعیّه إنسانیه دگاننده، بعض شیلرک ویردیگی مدهش نتیجه لری و چرکین اثرلری زهر قاتل گی هرکس اونی صاتون آلق دگل، بتون قوّتیه اوندن نفرت ایدوب قاچار و بعض شیلرک و معنوی متاعلرک ویردکلری گوزل نتیجه لر و قیمتدار اثرلر، بر

تریاقِ نافع و بر پیرلانطه گبی، هر کسک نظرِ رغبتی کندینه جلب ایدر. هرکس
 اُندن گلدیگی قدر اونلری صاتون آلمغه چالشیر. اوپله ده، عصرِ سعادتده
 حیاتِ اجتماعیِ إنسانیه‌نک چارشوسنده، کذب و شر و کفر گبی مادّه‌لر،
 شقاوتِ اُبدیه گبی نتیجه‌لری و مسیلمه کُذاب گبی سفلی مسخره‌لری تولید
 ایتدیگندن، سجایایِ عالیّه و حبِّ معالیّه مفتون اولان صحابه‌لرک زهرِ قاتلدن
 قاچار گبی اوندن قاچمه‌لری و نفرت ایتمه‌لری بدیهیدر. و سعادتِ اُبدیه گبی
 نتیجه ویرن و رسولِ اکرم علیه الصلاة والسلام گبی نورانی میوه‌لر گوسترن صدق
 و حقّه و ایمانه اُک نافع بر تریاق، اُک قیمتدار بر اُلماس گبی، او فطرتلری صافیّه
 و سجه‌لری سامیه اولان صحابه‌لر، بتون قوّت‌لریله و حسّیات و لطائف‌لریله،
 اولره مشتری و مشتاق اولماسی ضروریدر. حالوکه او زماندن سوگره، گیت
 گیده و گله گله صدق و کذب اورتە‌سندە کی مسافه آزاله آزاله، اوموز اوموزه
 گلدی. بر دگانده، ایکسی برابر صاتیلیمغه باشلادیگی، اخلاقِ اجتماعیّه
 بوزولدی. پروپاغنده سیاست، یالانه فضله رواج ویردی. یالانک مدّهش
 چرکینلگی گیزلنوب، طوغریلغک پارلاق گوزللیگی گورونمە‌مگه باشلادیگی زمانده،
 کیمک حدّی وار که، صحابه‌نک عدالت و صدق و علویت و حقّانیت
 خصوصنده کی قوّت‌لرینه، متانت‌لرینه، تقوالرینه یتیشه‌بیلسین ویا درجه‌لرندن
 گچسین. گچن مسئله‌ی بر درجه تنویر ایده‌جک، باشمه گلّمش بر حامی بیان
 ایدیورم. شویله که:

بر زمان قلبمه گلدی، نه ایچون محبی الدینِ عربی گبی خارقه ذاتلر صحابه‌لره
 یتیشه‌میورلر؟ سوگره نماز ایچنده ﴿سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى﴾ دیرکن، شو کلمه‌نک
 معناسی انکشاف ایتدی. تام معناسیله دگل، فقط بر پارچه حقیقتی گوروندی.
 قلباً دیدم: کاشکه بر تک نمازه بو کلمه گبی موقّق اولسه ایدم، بر سنه عبادتدن

داها اپى ایدی. نمازدن سوڭره آڭلادم كه؛ او خاطره و او حال، صحابه‌لرڭ عبادتده كى درجه‌لرینه يتيشيلمىدینگنه بر إرشاددر. أوت قرآن حكيمڭ أنواريله حاصل اولان او إنقلابِ عظيمِ اجتماعيده، أصداد بربرندن چيقوب آيريليركن؛ شرلر بتون توابعيله، ظلماتيله و تفرعاتيله و خير و كمالات بتون أنواريله و نتائجيله قارشى قارشى‌يه گلوب، بر وضعيتده و مهيج بر زمانده، هر ذكر و تسبيح، بتون معناسنڭ طبقاتنى طورفانده و طراوتلى و تازه و گنج بر صورتده إفاده ايتديگى گي؛ او إنقلابِ عظيمڭ طرّاقه‌سى آلتنده اولان إنسانلرڭ بتون حسّياتنى، لطائفِ معنويه‌سى اويانديرمش؛ حتّى وهم و خيال و سرّ گي طويغولر هشار و متيقّظ بر صورتده او ذكر، او تسبيح‌لرده كى متعدّد معنالى كندى ذوقلرینه گوره آلير، أمر. ايشته شو حكمته بناءً بتون حسّياتلرى اويانيق و لطائفلى هشار اولان صحابه‌لر، أنوارِ ايمانيه و تسبيحيه‌يى جامع اولان كلماتِ مباركه‌يى ديدكلرى وقت، كلمه‌نڭ بتون معناسيله سويلر و بتون لطائفيله حصّه آليرلردى. حالبوكه او انفلاق و إنقلابدن سوڭره، گيت گيده لطائف اويقويه و حواس او حقائق نقطه‌سنده غفلته دوشوب، او كلماتِ مباركه، ميوه‌لر گي گيت گيده، الفت پرده‌سيله لطافتنى و طراوتنى غائب ايدر. عاداتا سطحيلك هواسيله قورويور گي، آز بر ياشلق قالييور كه؛ قوّتلى، تفكرى بر عملياته، آنجق أۆلكى حالى إعاده ايديله‌بيلير. ايشته بوندندر كه، قرق دقيقه‌ده بر صحابه‌نڭ قزانديغى فضيلته و مقامه، قرق گونده، حتّى قرق سنه‌ده باشقه‌سى آنجق يتيشه‌بيلير.

اوپنچى سبب: اون ايكنجى و يگرى دردنجى و يگرى بشنجى سوزلرده اثبات ايديلمىگى گي، نبوّتڭ ولايته نسبتى، گونشڭ عينِ ذاتيله، آيينه‌لرده گورولن گونشڭ مثالى گبيدر. ايشته دائره نبوّت، دائره ولايتدن نه قدر يوكسك ايسه، دائره نبوّتڭ خدمه‌لرى و او گونشڭ ييلدزلرى اولان صحابه‌لر دخى، دائره

ولایتده کی صلحایه او درجه تفوقی اولمق لازم گلیور. حتی ولایت کبرا اولان وراثت نبوت و صدیقیت که، صحابه لرك ولایتیدر؛ بر ولی قزانشه، ینه صف اول اولان صحابه لرك مقامنه یتیشمز. شو اوچنجی سبک متعّد وجوهندن اوچ وجهنی بیان ایدرز:

برنجی وجه: إجتهدده یعنی إستنباطِ أحكامده، یعنی جنابِ حقّ مرضیاتی کلامندن آکلامقده، صحابه لره یتیشیلمز. چونکه او زمانده کی او بیوک إنقلابِ إلهی، مرضیات ربّانیه یی و أحكامِ إلهیه یی آکلامق اوزره دوندی. بتون أذهان، إستنباطِ أحكامه متوجّه ایدی. بتون قلبلر، "رَمْزُك بزدن ایستدیگی نه در؟" دییه مراق ایدردی. أحوالِ زمان، بو حالی إشمام و إحساس ایده جک بر طرزده جریان ایدیوردی. محاورات، بو معنالی تضمّن ایده رک وقوع بولویوردی. ایشته بونک ایچون هر شی و هر حال و محاوره لر و صحبتلر و حکایه لر، بتون او معنالی بر درجه درس ویره جک بر طرزده جریان ایتدیگندن؛ صحابه نك إستعدادینی تکمیل و فکرلرینی تنویر ایتدیگندن؛ إجتهد و إستنباطده إستعدادی کبریت درجه سنده نورلانمغه حاضر اولدیغندن؛ بر گونه ویا بر ایده قزاندیگی مرتبه إستنباط و إجتهدی، او صحابه نك درجه ذکاوتنده و إستعدادنده اولان بر آدم، شو زمانده اون سنده، بلکه یوز سنده قزانمیه جقدر. چونکه شیمدی سعادتِ أبدیه یه بدل، سعادتِ دنیویه مدارِ نظردر. بشرکِ نظرِ دقّتی، باشقه مقصدلره متوجّهدر. توکلسزک ایچنده درد معیشت، روحه سرملک و فلسفه طبعیه و مادّیه عقله کورلک ویردیگندن؛ بشرکِ محیطِ اجتماعی، او شخصک ذهنه و إستعدادینه، إجتهد خصوصنده قوّت ویرمدیگی گبی، تشّت ویریور، طاغیتیور. یگرمی یدنجی سوزک إجتهد بحثنده، سفیان ابن عُیینه ایله اونک ذکاوتی درجه سنده برینک موازنه سنده إثبات ایتمشز که؛ سفیانک اون سنده

قزانديغنى، اوتە كى يوز سنه ده قزانميور.

ايكنجى وجه: صحابه لر ك قريبت إلهيه نقطه سنه كى مقاملرينه ولايت آياغيله يتيشيلمز. چونكه جناب حق بزه أقربدر و هر شيدن داها زياده ياقيندر. بز ايسه، اوندن نھايتسز اوزاغز. اونك قريبتنى قزانمق ايكي صورتله اولور. بريسي: أقريبتك إنكشافيله در كه، نبوتده كى قريبت اوگا باقار و نبوت وراثتى و صحبتى جهتيله صحابه لر او سرّه مظهردرلر. ايكنجى صورت: بعديتمز نقطه سنه قطع مراتب ايدوب بر درجه قريبتيه مشرف اولمقدر كه، أكثر سير و سلوك ولايت اوگا گوره و سير أنفسى و سير آفاقى بو صورتله جريان ايدويور. ايشته برنجى صورت صرف وهيدر، كسي دگل؛ إنجذابدر، جذب رحمانيدر و محبوبيتدر. يول قيصه در، فقط چوق متين و چوق يوكسكدر و چوق خالصدر و گولگه سزدر. ديگرى؛ كسييدر، اوزوندر، گولگه ليدر. عجائب خارقه لرى چوق ايسه ده؛ قيمتجه قريبتجه أولكيسنه يتيشه مز. مثلا: ناصلكه دونكى گونه، بوگون يتيشمك ايچون ايكي يول وار.

برنجيسى: زمانك جرياننه تابع اوليه رق، بر قوت قدسيه ايله؛ فوق الزمان چيقوب، دونى بوگون گي حاضر گورمكدر.

ايكنجيسى: بر سنه قطع مسافه ايدوب، دونوب طولاشوب، دونه كلمكدر؛ فقط، ينه دونى ألدە طوته ميور، اونى بيراقوب گيديور. اويله ده، ظاهر دن حقيقته گچمك ايكي صورتله در.

برى: طوغريدن طوغرى يه حقيقتك إنجذابنه قايلوب، طريقت برزخنه گيرمه دن، حقيقتى عين ظاهر ايچنده بولمقدر.

ایکنجیسی: چوق مراتبدن سیر و سلوک صورتیله گچمکدر. اهل ولایت، چندان فناءِ نفسه موّق اولورلر، نفسِ اماره‌ی ئولدرلر. ینه صحابه‌یه یتیشه‌میورلر. چونکه صحابه‌لرک نفسلری تزکیه و تطهیر ایدیلدیگندن؛ نفسک ماهیتنده کی جهازاتِ کثیره ایله، عبودیتک اَنواعنه و شکر و حمدک اقسامنه داها زیاده مظهردرلر. فناءِ نفسدن سوگره، عبودیتِ اولیا بساطت پیدا ایدر.

اوپنچی وجه: فضیلتِ اعمال و ثوابِ افعال و فضیلتِ اخرویه جهتنده صحابه‌لره یتیشیلمز. چونکه ناصل بر عسکر بعض شرائط داخلنده، مهم و مخوف بر موقعده، بر ساعت نوبتده، بر سنه عبادت قدر بر فضیلت قزانه‌بیلیر و بر دقیقه‌ده بر قورشونی یمکله، اَکْ اَقْلْ قرق گونده آنجق قزانيله‌حق ولایت درجه‌سی گبی بر مقامه چیقیور. اویله ده، صحابه‌لرک تأسیسِ اسلامیتده و نشرِ احکامِ قرآنیه‌ده خدمتلی و اسلامیت ایچون بتون دنیایه اعلانِ حرب ایتمه‌لری او قدر یوکسکدر که، بر دقیقه‌سنه باشقه‌لری بر سنه‌ده یتیشه‌مز. حتّی دینله‌بیلیر که؛ بتون دقیقه‌لری، (او خدمتِ قدسیه‌ده) او شهید اولان نفرک دقیقه‌سی گبیدر. بتون ساعتلی، مدهش بر مقامده بر ساعت نوبت طوتان فداکار بر نفرک نوبتی گبیدر که؛ عمل آز، اجرتی چوق، قیمتی یوکسکدر.

أوت صحابه‌لر مادامِ اسلامیتک تأسیسنده و اَنوارِ قرآنیه‌نک نشرنده، صفِ اَوَّل تشکیل ایدیورلر. **«السَّبَبُ كَالْفَاعِلِ»** سرّنجه، بتون اُمّتک حسناتندن اولره حصّه چیقار. اُمّتک **«اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِهِ وَاصْحَابِهِ»** دیمه‌سیله؛ صحابه‌لرک، بتون اُمّتک حسناتندن حصّه‌دارقلرینی گوستریور. هم ناصلکه بر آغاچک کوننده کی کوچک بر مزیت؛ آغاچک دالرنده بیوک بر صورت آلیر، بیوک بر دالدن داها بیوکدر. هم ناصلکه مبدأده کوچک بر اِرتفاع،

گیتدکجه بر یكون تشکیل ایدر. هم ناصلکه نقطه مرکزیه یه یاقین بر ایگنه اوجی قدر بر زیاده لك؛ دائرة محیطه ده، بعضاً بر متره قدر زیاده یه مقابل گلیبور. عیناً شو درت مثال گبی؛ صحابه لر، اسلامیتك شجره نورانیه سنك کولرندن، اساسلرندن اولدقلى، هم بنای اسلامیتك خطوط نورانیه سنك مبدئنده، هم جماعت اسلامیه نك إماملرندن و عددلرینك اوللرنده، هم شمس نبوت و سراج حقیقتك مرکزیه یاقین اولدقلىرندن؛ آز عمللری چوقدر، کوچك خدمتلى بیوکدر. اونلره یتیشمك ایچون، حقیقى صحابه اولمق لازم گلیبور.

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي قَالَ (أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ بَأَيِّهِمْ إِقْتَدَيْتُمْ إِهْتَدَيْتُمْ) وَ (خَيْرُ الْقُرُونِ قَرْنِي) وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلِّمْ﴾
 ﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

سؤال: دینلیبور که: صحابه لر رسول اکرم علیه الصلاة والسلامی گوردیلر، صوگره ایمان ایتدیلر. بز ایسه گورمه دن ایمان ایتدک. اويله ایسه، ایمانز داهای قویدر. هم، قوت ایمانزه دلالت ایدن روایت وار؟

الجواب: صحابه لر او زمانده، افکار عامه عالم حقائق اسلامیه معارض و مخالف ایکن؛ (صحابه لر) یالکز صورت انسانیه ده رسول اکرم علیه الصلاة والسلامی گوروب، بعضاً معجزه سز اولارق، اويله بر ایمان گتیرمشر که؛ بتون افکار عامه عالم، اونلرک ایمانلرینی صارصمایوردی. شبهه دگل، بعضسنه وسوسه ده ویرمزدی. سز لر ایسه کز کندی ایمانکزی، صحابه لرک ایمانلریله موازنه ایدیورسکز. بتون افکار عامه اسلامیه، ایمانکزه قوت و سند اولدیغی حالده؛ رسول اکرم علیه الصلاة والسلامک شجره طوباء نبوتک چکردهگی اولان بشریتی و صورت جسمانیه سنی دگل، بلکه عموم أنوار اسلامیه و حقائق قرآنیه ایله

نورانی محتشم شخص معنویسنی بیك معجزات ایله محاط اولارق عقل گوزیله گوردیگنر حالده، بر آوروپا فیلسوفنك سوزیله وسوسه یه و شبهه یه دوشن ایمانكز نرهده؟ بتون عالم كفرك و نصارا و یهودك و فیلسوفلرك هجوملرینه قارشى صارصیلیمیان صحابه لرك ایمانلری نرهده؟ هم، صحابه لرك قوت ایمانلرینی گوسترن و ایمانلرینك ترشحاتی اولان شدت تقوالری و کمال صلاحتلری نرهده؟ اى مدعى! سنك شدت ضعفكدن، فرائضى تماميله سندن گوسترمه یین سونوك ایمانك نرهده؟ اما حدیثده وارد اولان كه، "آخر زمانده بنی گورمه یین و ایمان گتیرن، داها زیاده مقبولدر" مثالنده کی روایت، خصوصى فضیلتنه دائردر. خاص بعض اشخاص حقنده در. بحتمز ایسه، فضیلت کلیه و اکثریت اعتباریله در.

ایکنجی سؤال: دییورلر كه: اهل ولایت و اصحاب کمالات، دنیایى ترك ایتمشلر. حتى حدیثده وار كه: "دنیا محبتى بتون خطالرك باشیدر." حالبوكه صحابه لر دنیایه پك چوق گیرمشلر؛ ترك دنیا دگل، بلکه بر قسم صحابه، او زمانك اهل مدنیتندن داها ایلری گیتمشلر. ناصل اولویور كه، بویله صحابه لرك اوك اُدناسنه، اوك بیوك بر ولی قدر قیمتی وار، دییورسكز؟

الجواب: اوتوز ایکنجی سوزك ایکنجی و اوچنجی موقفلرنده غایت قطعی اثبات ایدیلمشدر كه: دنیانك آخرته باقان یوزیله، اسماء إلهیه یه مقابل اولان یوزینی سومك؛ سبب نقصانیت دگل، بلکه مدار کمالدر و او ایکی یوزده نه قدر ایلری گیتسه، داها زیاده عبادت و معرفت اللهده ایلری گیدر. صحابه لرك دنیاسی ایسه، ایشته او ایکی یوزده در. دنیایى آخرت مزرعه سی گوروب، اوكوب بیچمشلر. موجوداتى، اسماء إلهیه نك آیینه سی گوروب، مشتاقانه تماشا ایدوب باقمشلر. فناء دنیا ایسه، فانی یوزیدر كه، انسانك هوساتنه باقار.

اوپچى سۇال: طريقتلار، حقيقتلار يوللىرى. طريقتلار ايچرسىدە اڭ مشهور و اڭ يوكسك و جادّه كبرا ادّعا اولونان طريق نقشىبندى حّقندە، او طريقتك قهرمانلردن و اماملردن بعضلى اساسنى بويلا تعريف ايتمىشلىر. ديمىشلىر كە:

﴿دَرْ طَرِيقِ نَقْشِ بِنْدِي لَا زِمَ اَمْدُ چَارُ تَرْكُ﴾

﴿تَرْكِ دُنْيَا تَرْكِ عُقْبِي تَرْكِ هَسْتِي تَرْكِ تَرْكُ﴾

يعنى، طريق نقشىدە درت شىئى بىراقمق لازم. هم دنيائي، هم نفس حسابنه آخرتى دخى مقصود حقيقى ياپمامق، هم وجودىنى اونوتق، هم عُجْبە، فخره گيرمه مك ايچون بو تركلىرى دوشونمه مكدر. ديمك حقيقى معرفت الله و كمالاتِ انسانيه ترك ماسوا ايله اولور؟

الجواب: اگر انسان يالگز بر قلبدن عبارت اولسه ايدى؛ بتون ماسوايى ترك، حتّى اَسْمَاء و صفاتى دخى بىراقمق، يالگز جنابِ حَقّك ذاته ربط قلب ايتمك لازم گليردى. فقط انسانك عقل، روح، سرّ، نفس گي پك چوق وظيفه دار لطائفى و حاسه لرى واردر. انسانِ كامل اودر كە: بتون او لطائفى؛ كندىلرينه مخصوص آيرى آيرى طريق عبوديتده، حقيقت جانبنه سَوَق ايتمك ايله صحابه گي گنیش بر دائره ده، زنگين بر صورتده، قلب بر قوماندان گي، لطائف عسكرلريله قهرمانانه مقصده يوروسون. يوقسه قلب، يالگز كندىنى قورتارمق ايچون عسكرىنى بىراقوب تك باشيله گيتمك، مدارِ افتخار دگل، بلكه نتيجهٔ اضطراردر.

دردنجی سؤال: صحابه‌لره قارشی اِدْعايِ رجحان نره‌دن چیقاییور؟ کیم چیقارییور؟ شو زمانده، بو مسئله‌ی مدارِ بحث ایتمک نه‌دندر؟ هم مجتهدین عظامه قارشی مساوات دعوا ایتمک نه‌دن ایلری گلییور؟

الجواب: شو مسئله‌ی سویله‌ین ایکی قسمدر: بر قسمی، صافی اهلِ دیانت و اهلِ علمدر که؛ بعض احادیثی گورمشلر، شو زمانده اهلِ تقوا و صلاحتی تشویق و ترغیب ایچون اوילה مبحثلر آچیورلر. بو قسمه قارشی سوزیمز یوق. ذاتاً اونلر آزدرلر، چابوق ده اِنْتباهه گلیرلر. دیگر قسم ایسه غایت مدھش مغرور اِنسانلردر که؛ مذهبسزلکلرینی، مجتهدین عظامه مساوات دعواسی آلتنده نشر ایتمک ایسته‌یورلر و دینسزلکلرینی، صحابه‌یه قارشی مساوات دعواسی آلتنده اجرا ایتمک ایسته‌یورلر.

چونکه اَوَّلًا: او اهلِ ضلالت سفاهته گیرمش، سفاهته تریاکی اولمش؛ سفاهته مانع اولان تکالیفِ شرعیه‌ی یاپامیور. کندینه بر بهانه بولق ایچون دیر که: "شو مسائل، اِجتهدایه‌درلر. او مسائلده، مذهبلر بربرینه مخالف گیدیور. هم اونلر ده بزم گبی اِنسانلردر، خطا ایده‌بیلیرلر. اوילה ایسه بز ده اونلر گبی اِجتهدا ایدرز، ایستدیگمز گبی عبادتمزی یاپارز. اونلره تابع اولمغه نه مجبوریتمز وار؟" ایشته بو بدبختلر، بو دسیسهٔ شیطانیه ایله، باشلرینی مذاھبک زنجیرندن چیقارییورلر. بونلرک شو دعوالری نه قدر چوروک، نه قدر اساسسز اولدیغی یگرمی یدنجی سوزده قطعی بر صورتده گوسترلدیگندن اوکا حواله ایدرز.

ثانیًا: او قسم اهلِ ضلالت باقدیلر که، مجتهدینلرده ایش بیتیمیور. اونلرک اوموزلنده کی یالکز نظریاتِ دینیهدر. حالبوکه بو قسم اهلِ ضلالت، ضروریاتِ دینیه‌ی ترک و تغیر ایتمک ایسته‌یورلر. "اونلردن داها ای‌یز" دیسه‌لر، مسئله‌لری

تمام اولمايور. چونكه مجتهدین، نظریاته و قطعی اولیان تفرعاته قاریشه بیلیلرلر. حالبوکه بو مذهبسز أهل ضلالت، ضروریات دینیّه ده دخی فکرلرینی قاریشدیرمق و قابل تبدیل اولیان مسائلی تبدیل ایتمک و قطعی اُرکانِ اسلامیّه قارشى گلمک ایستدکلرندن؛ ألبته ضروریات دینیّه نك حمله لری و دیرکلری اولان صحابه لره ایلیشه جکلر. هیهات! دگل بونلر گچی انسان صورتنده کی حیوانلر، بلکه حقیقی انسانلر و حقیقی انسانلرک اُك کامللری اولان اولیانك بیوکلری؛ صحابه نك کوچکلرینه قارشى مساوات دعواسنی قرانه مادقلری، غایت قطعی بر صورتده یگرى یدنجى سوزده اثبات ایدیلمشدر.

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى رَسُولِكَ الَّذِي قَالَ (لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي لَوْ أَنْفَقَ

أَحَدُكُمْ مِثْلَ أَحَدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ نِصْفَ مُدٍّ مِنْ أَصْحَابِي) صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

یگر می سکرنجی سوز

شو سوز، جنته دائردر. شو سوزك ایکی مقامی وار. برنجی مقام، جنتك بعض لطائفنه إشارت ایدر. فقط اونجی سوزده اون ایکی حقیقت قاطعه ایله، غایت قطعی بر صورتده و بو سوزك ایکنجی مقامنده اونجی سوزك خلاصه سی و اساسی، متسلسل غایت متین عربی بر برهان قطعی ایله غایت پارلاق بر طرزده وجودی إثبات اولونان جنتك إثبات وجودندن بحث دگل، بلکه شو مقامده یالکز سؤال و جوابه و تنقیده مدار اولان بر قاچ أحوال جنتدن بحث ایدر. اگر توفیق إلهی رفیق اولسه صوگره عظیم بر سوز، او معظم حقیقته دائر یازیلاجقدر، إن شاء الله.

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

جنت باقیهیه دائر بعض سؤالره قیصه جوابلردر.

جنته دائر، جنتدن داها گوزل، حوریلرندن داها لطیف، سلسیلندن داها طاتلی اولان بیانات آیات قرآنیه کیمسهیه سوز بیراقمامشدر که، فضله بر شی سویلنسین. فقط او پارلاق، ازلی و أبدی، یوکسک و گوزل آیتلری فهمه تقریب

ایچون بعض باصامقلری، هم او جنت قرآنیه دن نمونه ایچون بعض چیچکلرک نمونه سی نوعندن بعض نکته لری سویله یه جگر. بش رموزلی سؤال و جوابله إشارت ایده جگر. اوت، جنت بتون لذائذ معنویه یه مدار اولدیغی گی، بتون لذائذ جسمانیه یه ده مداردر.

سؤال: قصورلی، نقصانیتلی، متغیر، قرارسز، املی جسمانیتک ابدیتله و جنتله نه علاقه سی وار؟ مادام روحک عالی لذائذی واردر؛ اوکا کافیدر. لذائذ جسمانیه ایچون، بر حشر جسمانی نه دن ایجاب ایدیور؟

الجواب: چونکه ناصل طوپراق صویه، هوایه، ضیایه نسبة کثافتلی، قراکقلیدر؛ فقط مصنوعات إلهیه نك بتون انواعه منشأ و مدار اولدیغندن بتون عناصر سائر نك معنا فوقه چیقدیغی گی.. هم کثافتلی اولان نفس إنسانیه؛ سر جامعیت إعتباریله، تزکی ایتمک شرطیله بتون لطائف إنسانیه نك فوقه چیقدیغی گی.. اویله ده، جسمانیت؛ اُك جامع، اُك محیط، اُك زنگین بر آیینۀ تجلیات أسماء إلهیه در. بتون خزائن رحمتك مدخراتی طارته جق و میزانه چکه جک آلتلر، جسمانیتده در. مثلاً: دیلده کی قوۀ ذائقه، رزق ذوقنده انواع مطعومات عددنجه میزانلره منشأ اولماسه ایدی؛ هر برینی آیری آیری حس ایدوب طانیمازدی، طاتوب طارتامازدی. هم اکثر أسماء إلهیه نك تجلیاتی حس ایدوب بیلمک، ذوق ایدوب طانیمق جهازاتی، ینه جسمانیتده در. هم غایت متنوع و نهایت درجه ده آیری آیری لذتلی حس ایده جک إستعدادلر، ینه جسمانیتده در. مادام شو کائناتك صانعی، شو کائناتله بتون خزائن رحمتی طانیتدیرمق و بتون تجلیات اسماسنی بیلدیرمک و بتون انواع إحساناتی طانیتدیرمق ایستدیگی؛ کائناتك گیدیشاتندن و إنسانك جامعیتندن، (اون برنجی سوزده اثبات ایدیلدیگی گی) قطعی آکلاشیلیور. البته شو سیل کائناتك بر حوض

أكبری و بو کائنات تزگاهنك ایشلدیگی محصولاتك بر مشهر اعظمی و شو مزرعه دنیانك بر مخزن ابدیسی اولان دار سعادت، شو کائناته بر درجه بکزهیه جکدر. هم جسمانی، هم روحانی بتون اساساتی محافظه ایده جکدر. و او صانع حکیم و او عادل رحیم؛ البته جسمانی آلتلرک وظائفنه اجرت اولارق و خدماتنه مکافات اولارق و عبادات مخصوصه لینه ثواب اولارق، اونلره لایق لئاذی ویره جکدر. یوقسه حکمت و عدالت و رحمتنه ضد بر حالت اولور که، هیچ بر جهتله اونك جمال رحمتنه و کمال عدالتنه اویغون دگلدر، قابل توفیق اولاماز.

سؤال: جسم، اگر حیاتی اولسه؛ اجزای بدنی دائم ترکیب و تحلیلده در، إنقراضه محکومدر، ابدیتنه مظهر اولاماز. اکل و شرب، بقاء شخصی و معامله زوجیه ایسه بقاء نوعی ایچوندر که؛ شو عالمده برر اساس اولمشلر. عالم ابدیتده و عالم آخرویده، شونلره احتیاج یوقدر. نه دن جتک ائ بیوک لئاذی صیره سنه گچمشلر؟

الجواب: اولاً، شو عالمده جسم ذی حیاتك إنقراضه و موته محکومیتی ایسه، واردات و مصارفك موازنه سزلگندندر. چوجقلقدن سن کماله قدر واردات چوقدر؛ اوندن صوگره مصارف زیاده لشیر، موازنه غائب اولور.. او ده ئولور. عالم ابدیتده ایسه؛ ذرات جسم ثابت قالب ترکیب و تحلیله معروض دگل ویاخود موازنه ثابت قالیر، (حاشیه) واردات ایله مصارف موازننده در. دور دائمی

(حاشیه): شو دنیاده جسم إنسانی و حیوانی، ذرات ایچون گویا بر مسافرخانه، بر قیشله، بر مکتب حکمنده در که؛ جامد ذرلر اوکئا گیرلر، حیاتدار اولان عالم بقایه ذرات اولمق ایچون لیاقت کسب ایدرلر، چیقارلر. آخرتده ایسه «إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ» سرنجه، نور حیات اوراده عامدر. نورلنمق ایچون او سیر و سفره و او تعلیمات و تعلیمه لزوم یوقدر. ذرلر دمیرباش اولارق ثابت قالاییلرلر.

گبی جسم ذی حیات؛ تلذذات ایچون، حیات جسمانیه تزگاهنڭ ایشلتدیرلمسیله برابر ابدیلشیر. اکل و شرب و معاملۀ زوجیه گرچه بو دنیا ده بر احتیاجدن گلیر، بر وظیفهیه گیدر. فقط او وظیفهیه بر اجرت معجله اولارق او یله متنوع لذت لذت ایچلرینه بیراقیلمشدر که، سائر لذائذ ترجیح اییدیور. مادام بو دار امله، بو قدر عجیب و آیری آیری لذتله مدار؛ اکل و نکاحدر. البته دار لذت و سعادت اولان جنتده او لذتله؛ او قدر علوی بر صورت آلوب و وظیفۀ دنیویه نڭ اُخروی اجرتی ده لذت اولارق اوڭا قاتهرق و دنیوی احتیاجی دخی اُخروی بر خوش اِشتها صورتنده علاوه ایدهرک، جنته لایق و ابدیتیه مناسب، اڭ جامع حیاتدار بر معدن لذت اولور. اوت ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَوةُ

الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ سرنجه، شو دار دنیا ده، جامد و شعورسز و حیاتسز ماده لر، اوراده شعورلی حیاتداردرلر. بوراده کی انسانلر گبی اوراده ده آغاجلر، بوراده کی حیوانلر گبی اوراده کی طاشلر؛ امری آڭلار و یاپار. سن بر آغاجه دیسه ک "فلان میوهی بڭا گتیر"، گتیرر. فلان طاشه دیسه ک "گل"، گلیر. مادام طاش، آغاج، بو درجه علوی بر صورت آلیرلر. البته اکل و شرب و نکاح دخی حقیقت جسمانیه لرینی محافظه ایتمکله برابر؛ جنتک دنیا فوقنده کی درجه سی نسبتنده، دنیوی درجه لرندن او درجه یوکسک بر صورت آمالری اقتضا ایدر.

سؤال: ﴿الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ﴾ سرنجه: "دوست، دوستیله برابر جنتده بولونه جقدر." حالبوکه بسیط بر بدوی، بر دقیقه ده صحبت نبویه ده لله ایچون بر محبت پیدا ایدر؛ او محبتله، جنتده پیغمبر علیه الصلاة والسلامک یاننده بولونماسی لازم گلیر. حالبوکه غیر متناهی فیضه مظهر رسول اکرم علیه الصلاة والسلامک فیضی، بر بسیط بدوی فیضیله ناصل برلشیر؟

الجواب: بر تمثيل ايله، شو علوی حقیقه شویله بر إشارت ایدرز که، مثلاً: غایت گوزل و شعشعلی بر باغده محتشم بر ذات غایت بیوک بر ضیافت، غایت مزین بر سیرانگاه اویله بر صورته إحضار ایتمش که: قوّه ذائقه‌نک حسّ ایده‌جک بتون لذائذ مطعوماتی جامع، قوّه باصره‌نک خوشنه گیده‌جک بتون محاسنی شامل، قوّه خیالیه‌ی کیفلندیره‌جک بتون غرائبی مشتمل و هکذا.. بتون حواسّ ظاهره و باطنه‌ی اوقشایه‌جق و ممنون ایده‌جک هر شیئی ایچنه قویمشدرد. شیمدی ایکی دوست وار. برابر او ضیافته گیدرلر. بر لوجه‌ده، بر سفره‌ده اوطورویورلر. فقط بریسنک قوّه ذائقه‌سی پک آز اولدیغندن جزئی ذوق آلیر. گوزی ده آز گوروپور. قوّه شامه‌سی یوق. صنایع غریبه‌دن آکلاماز. خارقه شیلری بیلمز. او نزهتگاهک، بیگدن و بلکه میلیوندن بریسنی، قابلیتی نسبتنده آنجق ذوق ایده‌رک إستفاده ایدر. دیگر ایسه بتون ظاهری و باطنی طویغولری، عقل و قلب و حسّ و لطیفه‌لری، او درجه مکمل و او مرتبه إنکشاف ایتمشدر که؛ او سیرانگاهده کی بتون اینجه‌لکلی، گوزللکلی و لطائفی و غرائبی آیری آیری حسّ ایدوب ذوق ایده‌رک، آیری آیری لذّت آلدیغی حالده او دوست ايله اوموز اوموزه‌در. مادام بو قارمه‌قاریشق، ألملی و طاراجق شو دنیا‌ده بویله اولویور. اُک کوچک ايله اُک بیوک برابر ایکن، ثرادن ثریایه قدر فرق اولویور. ألبته دارِ سعادت و اُبدیت اولان جتّده بالطریق الأولى دوست دوستی ايله برابر ایکن، هر بریسی إستعدادینه گوره سفره‌ رحمن الرّحیمدن، إستعدادلری درجه‌سنده حصّه‌لرینی آلیرلر. بولونقلری جتّتلر آیری آیری ده اولسه، برابر بولونمه‌لرینه مانع اولماز. چونکه جتّتک سکز طبقه‌سی بربرندن یوکسک اولدقلری حالده، عموماً طامی عرشِ أعظمدر. ناصلکه محروطی بر طاغک اطرافنده، بربری ایچنده، بربرندن یوکسک، قاعده‌سندن ذروه‌سنه قدر سورلی دائره‌لر بولونسه؛ او دائره‌لر بربرینک اوستنده‌در فقط بربرینک گونش گورمه‌لرینه مانع

اولماز، بربرندن گچه بیلیر، بربرینه باقار. اویله ده جتتله ده بوڭا یاقین بر طرز ایلله اولدیغی، أحادیثك متنوع روایاتی إشارت ایدیور.

سؤال: أحادیثه دینلمش: "حوریلر یتمش حُله یی گیدکلری حالده، باجاقلرینك کیمیکلرنده کی ایلیکلری گورونویور." بو نه دیمکدر؟ نه معناسی وار؟ ناصل گوزللکدر؟

الجواب: معناسی پک گوزلدر و گوزللگی پک شیریندر. شویله که: شو چرکین، ئولو، جامد و چوغی قشر اولان دنیاده؛ حُسن و جمال، یالڭز گوزه گوزل گورونوب، الفته مانع اولمازسه، یتر. حالبوکه گوزل، حیاتدار، رونقدار، بتون قشرسز لب و قابوقسز ایچ اولان جتتده؛ گوز گبی بتون إنسانك طویغولری، لطیفه لری جنس لطیف اولان حوریلردن و حوریلر گبی و داها گوزل، دنیادن گلمه، جتتده کی نساء دنیویه دن آیری آیری حصّه ذوقلرینی، چشید چشید لذت لرینی آلق ایستلر. دیمك اُك یوقاری حله نك گوزللگندن طوت، تا كميك ایچنده کی ایلیکلره قدر، برر حسك برر لطیفه نك مدار ذوقی اولدیغی حدیث إشارت ایدیور. اوت "حوریلرک یتمش حُله یی گیمه لری و باجاقلرنده کی کیمیکلرک ایلیکلری گورونمسی" تعبیرله حدیث شریف إشارت ایدیور که: إنسانك نه قدر حُسن پرور و ذوق پرست و زینته مفتون و جماله مشتاق طویغولری و حاسه لری و قوالری و لطیفه لری وارسه، عمومنی ممنون ایدوب طویوره حق و هر بریسنی آیری آیری اوقشایوب مسعود ایده جک، مادّی و معنوی هر نوع زینت و حسن جماله حوریلر جامعدرلر. دیمك حوریلر جتتک أقسام زینتندن یتمش طرزینی، بر تك جنسدن اولما دیغندن بربرینی ستر ایتیمیه جک صورته گیدکلری گبی؛ کندی وجودلرندن و نفس و جسملرندن، بلکه یتمش مرتبه دن زیاده آیری آیری حُسن و جمالك أقسامنی گوسترییورلر. ﴿وَفِيهَا مَا

تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَ تَلُدُّ الْأَعْيُنُ ﴿﴾ إشارتهك حقیقتنی گوستریورلر. هم جنتده لزومسز، قشرلی و فضولی مادهلر اولمادیغندن؛ اهل جنتك اكل و شربندن صوگره قاذوراتی اولمادیغنی، حدیث شریف بیان ایدیور. مادام شو سفلی دنیاده، اك قاذوری ذی حیات اولان آعاجلر، چوق تغدی ایتدکلی حالده قاذوراتسز اولویورلر. اك یوکسك طبقه حیات اولان جنت اهلی، نه دن قاذوراتسز اولماسین؟

سؤال: أحادیث شریفه ده دینلمشدر که: "بعض اهل جنته، دنیا قدر بر یر ویریلیور، یوز بیگلر قصر، یوز بیگلر حوری إحسان ایدیلیور." بر تك آدمه بو قدر شیلرك نه لزومی وار، نه إحتیاجی وار، ناصل اولاییلر و نه دیمکدر؟

الجواب: اگر انسان یالکز جامد بر وجود اولسه ایدی ویاخود یالکز معده دن عبارت نباتی بر مخلوق اولسه ایدی ویاخود یالکز مقید، آغیر و موقت و بسیط بر ذات جسمانیه و بر جسم حیوانیدن عبارت اولسه ایدی؛ اوپله چوق قصرلره، چوق حوریلره لایق و مالک اولمازدی. فقط انسان، اوپله جامع بر معجزه قدرتدر که؛ حتی شو دنیای فانیده، شو قیصه بر عمرده، شو إنکشاف ایتمه مش بعض لطائفك إحتیاجی جهتیله بتون دنیانك سلطنتی، ثروتی و لذائذی ویریلسه بلکه حرصی طوق اولمیه جقدر. حالبوکه أبدی بر دار سعادتده، نهایتسز استعداد مالک، نهایتسز إحتیاجلر لسانپله، نهایتسز آرزولر ألیله، نهایتسز بر رحمتك قپوسنی چالان بر انسان؛ ألبته أحادیثده بیان اولونان إحسانات إلهیه مظهریتی معقولدر و حقدر و حقیقتدر. و شو حقیقت علویه به بر تمثیل دوربینپله رصد ایده جگر. شویله که:

بو دره باغچه سی گبی، (حاشیه) شو بارلا باغ و باغچه لرینک هر برینک آیری آیری مالکی بولوندیغی حالده؛ بارلاده غداسی اعتباریله آنجق بر آوج یمه مالک اولان هر بر قوش، هر بر سرچه، هر بر آری "بتون بارلانک باغ و بوستانلری، بنم نزهتگاهم و سیرانگاهمدر" دییه بیلیر. بارلای ضبط ایدوب دائره ملکنه داخل ایدر. باشقه لرینک اشتراکی اونک بو حکمنی بوزماز. هم انسان اولان بر انسان دییه بیلیر که: "بنم خالقم بو دنیای بگا خانه یاپمش، گونش بنم بر لامبامدر، ییلدیزلر بنم الکتریقلرمدر، یر یوزی چیچکلی میچکلی خالیرله سرلیمش بنم بر بشیگمدر." دیر، الله شکر ایدر. سائر مخلوقاتک اشتراکی، اونک بو حکمنی نقض ایتمز. بالعکس مخلوقات اونک خانه سنی تزین ایدر، خانه نک مزیناتی حکمنده قالیرلر. عجباً بو طاراجق دنیاده، انسان انسانیت اعتباریله، حتی بر قوش دخی بویله بر دائره عظیمه ده بر نوع تصرف دعوا ایتسه، جسیم بر نعمته مظهر اولسه؛ گنیش و ابدی بر دار سعادتده، اوکا بش یوز سنه لک بر مسافه ده بر ملک احسان ایتمک، ناصل استبعاد ایدیه بیلیر؟

هم ناصلکه شو کثافتلی، قراکقلی، طار دنیاده گونشک پک چوق آیینهلرده بر آنده عیناً بولونماسی گبی، اوپله ده: نورانی بر ذات، بر آنده چوق یرلرده عیناً بولونماسی (اون آلتنجی سوزده اثبات ایدیلدیگی گبی) مثلاً، حضرت جبرائیل علیه السلام پیک ییلدیزده بر آنده هم عرشده، هم حضور نبویه، هم حضور الهیده بر وقتده بولونماسی؛ هم حضرت پیغمبر علیه الصلاة والسلامک حشرده بر آنده اکثر اتقیاء امتیله گوروشمسی و دنیاده حدسز مقاملرده بر آنده تظاهر ایتمه سی و اولیانک بر نوع غریبی اولان ابداللرک بر وقتده چوق یرلرده گورونمسی

(حاشیه): سکز سنه کمال صداقتله بو فقیره خدمت ایدن سلیمانک باغچه سیدر که، بر ویا ایکی ساعت ظرفنده شو سوز اوراده یازیلدی.

و عوامك رؤیاده بعضًا بر دقیقه ده بر سنه قدر ایشلر گورمسی و مشاهده ایتمهسی و هر كسك قلب، روح، خیال جهتیله بر آنده پك چوق یرلرله تماس ایدوب علاقه دارانه بولونماسی، معلوم و مشهود اولدیغندن.. البته نورانی، قیدسز، گنیش و أبدی اولان جنتده، جسملری روح قوتنده و خفتنده و خیال سرعتنده اولان اهل جنت، بر وقتده یوز بیك یرلرده بولونوب یوز بیك حوریلرله صحبت ایدهرك یوز بیك طرزده ذوق آلمق؛ او أبدی جنته، او نهایتسز رحمته لایقدر و مخبر صادق (عصم) خبر ویردیگی گبی حق و حقیقتدر. بونگله برابر، بو کوچوچك عقلمزك ترازسیله او معظم حقیقتلر طاریلماز.

إِذَاكَ مَعَالَى بُو كُوجُكْ عَقْلَه كَرَكْمَزْ

زیرا بو ترازى او قدر ثقلتی چكمز.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا﴾

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِكَ الَّذِي فَتَحَ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ بِحَبِيبِيَّتِهِ وَبَصَلَاتِهِ وَ

أَيَّدَتْهُ أُمَّتُهُ عَلَى فَتْحِهَا بِصَلَوَاتِهِمْ عَلَيْهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ﴾

﴿اللَّهُمَّ ادْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْأَبْرَارِ بِشَفَاعَةِ حَبِيبِكَ الْمُخْتَارِ آمِينَ﴾

جنت سوزينه کوچك بر ذيل

جهنمه دائردر

ايکنجی و سکرنجی سوزلرده إثبات ایدیلدیگی گئی؛ ایمان، معنوی بر جنتک
چکردگی طاشیور.. کفر دخی، معنوی بر جهنمک تخمنی صاقلایور. ناصلکه
کفر، جهنمک بر چکردگیدر. اوپله ده؛ جهنم، اونک بر میوه سیدر. ناصل کفر،
جهنمه دخولنه سبیدر؛ اوپله ده جهنمک وجودینه و ایجادینه دخی سبیدر. زیرا
کوچک بر حاکمک کوچک بر عزتی، کوچک بر غیرتی، کوچک بر جلالی
بولونسه؛ بر أدبسز اوکا سرکشانه دیسه: "بنی تأدیب ایتمزسک و ایده مزسک."
هر حالده او یرده چپسخانه یوقسه ده، تک او أدبسز ایچون بر چپسخانه
تشکیل ایده جک، اونی ایچنه آتاجقدر. حالبوکه کافر، جهنمی إنکار ایله،
نهایتسز عزت و غیرت و جلال صاحبی و غایت بیوک و نهایتسز قدیر بر ذاتی
تکذیب و إسناد عجز ایدیور، یالانچیلقله و عجز ایله إتهام ایدیور، عزتنه
شدتله طوقونویور، غیرتنه دهشتلی طوقوندیریور، جلالنه عاصیانه ایشیور.
آلبته فرض محال اولارق، جهنمک هیچ بر سبب وجودی بولونمازسه ده؛ شو
درجه تکذیب و إسناد عجزی تضمّن ایدن کفر ایچون بر جهنم خلق
ایدیله جک، او کافر ایچنه آتیلجقدر.

﴿رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

یگر می طوقوزنجی سوز

بقاء روح و ملائکه و حشره دائردر.

﴿أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ﴾
﴿تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾

(شو مقام، ایکی مقصد اساس ایله بر مقدمه دن عبارتدر.)

مقدمه

ملائکه و روحانیاتک وجودی، انسان و حیوانلرک وجودی قدر قطعیدر، دینله بیلیر. **أوت**، اون بشنجی سوزک برنجی باصامغنده بیان ایدیلدیگی گبی: حقیقت قطعیا **إقتضا** ایدر و حکمت یقینا ایستر که ؛ زمین گبی سماواتک دخی سکنه لری بولونسون و ذی شعور سکنه لری اولسون و او سکنه لر، **او** سماواته مناسب بولونسون. شریعتک لساننده، **یک** چوق مختلف الجنس اولان **او** سکنه لره ملائکه و روحانیات تسمیه ایدیلیر.

أوت ، حقیقت بویله **إقتضا** ایدر. زیرا شو زمینمز ، سمایه نسبة کوچکلگی و حقارتیله برابر ذی شعور مخلوقلره طولدیرلمسی ، **آرا** صیره بوشالتوب یگیدن یگی ذی شعورلره شنلندیرلمسی **إشارت** ایدر بلکه تصریح ایدر که : شو محتشم برجلر صاحبی **اولان** مزین قصرلر مثالی اولان سماوات دخی ، نور وجودک نوری **اولان** ذی حیات و ذی حیاتک ضیاسی اولان ذی شعور و ذوی الإدراک مخلوقلره **ألبته** طولودر. او مخلوقلر دخی، انس و جن گبی، شو سراي عالمک سیرجیلری

و شو کائنات کتانبښ مطالعه جیلری و شو سلطنت ربوینک دلالریدرلر. کلی و عمومی عبودیتلری ایله کائناتک بیوک و کلی موجوداتک تسبیحاتلرینی تمثیل ایدیورلر.

اوت شو کائناتک کیفیاتی، اولرک وجودلرینی گوستریور. چونکه کائناتی حد و حسابہ گلمهین دقیق صنعتلی تزیینات و او معنیدار محاسن ایله و حکمتدار نقوش ایله سوسلندیروب تزیین ایتمه سی؛ بالبداهه اوکا گوره متفکر و استحسان ایدیجیلرک و متحیر تقدیر ایدیجیلرک أنظارینی ایستر، وجودلرینی طلب ایدر. اوت ناصلکه حُسن اَلته بر عاشق ایستر، طعام ایسه آج اولانه ویریلیر. اويله ایسه، شو نهایتسز حسنِ صنعت ایچنده غداء ارواح و قوتِ قلوب؛ اَلته ملائکه و روحانلره باقار، گوسترر. مادام بو نهایتسز تزیینات، نهایتسز بر وظیفه تفکر و عبودیت ایستر. حالبوکه انس و جن، شو نهایتسز وظیفه، شو حکمتلی نظارته، شو وسعتلی عبودیته قارشى، میلیوندن آنجق بریسنی یاپاییلیر. دیمک بو نهایتسز و چوق متنوع اولان شو وظائف و عبادته، نهایتسز ملائکه انواعلری، روحانیات اجناسلری لازمدرکه، شو مسجد کبیرِ عالمی صفرلیله طولدیروب شنلندیرسین.

اوت شو کائناتک هر بر جهنده، هر بر دائره سنده، روحانیات و ملائکه لردن برر طائفه، برر وظیفه عبودیتله موظف اولارق بولونورلر. بعض روایاتِ احادیثیه نښ اِشارتیه و شو انتظامِ عالمک حکمتیه دینله بیلیر که: بر قسم اجسام جامده سیاره (ییلدیزلر سیاراتندن طوت، تا یاغموور قطراتنه قدر) بر قسم ملائکه نښ سفینه و مراکبیدرلر. او ملائکه لر، بو سیاره لره اذنِ الهی ایله بینرلر، عالم شهادتی سیر ایدوب گزرلر و او مرکبلرینک تسبیحاتی تمثیل ایدرلر. هم دینله بیلیر: بر قسم حیاتدار اجسام، (بر حدیث شریفده

"أهل جَنّت روحلری ، برزخ عالمنده یشیل قوشلرک جوفلرینه گیرلر
و جَنّده گزرلر " دییه اِشارت ایتدیگی «طُورُ خُضر» تسمیه
ایدیلن جَنّت قوشلرندن طوت، تا سینکله قدر) بر جنس ارواحک طیاره لریدر.
اونلر بونلرک ایچنه اَمِر حقله گیرلر ، عالم جسمانیاتی سیر ایدوب،
او حیاتدار جسدلرده کی گوز، قولاق گبی طویغولری ایله، عالم جسمانیده کی
معجزاتِ فطرتی تماشا ایدیورلر. تسبیحاتِ مخصوصه لرینی ادا ایدیورلر.

ایشته ناصل حقیقت بویله اِقتضا ایدیور ، حکمت دخی عیناً اویله
اِقتضا ایله یور . چونکه شو کثافتلی و روحه مناسبتی آز
اولان طوپراقدن و شو کدورتلی و نور حیاته مناسبتی پک جزئی
اولان صودن، متمادیا حُمالی بر فعالیتله ، لطافتلی حیاتی و نورانیتلی ذوی
الإدراکی خلق ایدن فاطرِ حکیم، اَلَبته روحه چوق لایق و حیاته چوق
مناسب، شو نور دگزنندن و حتی شو ظلمت بجرندن ، شو هوادن ، شو
الکتریق گبی سائر مادّه لطیفه دن بر قسم ذی شعور مخلوقلری واردر. هم
پک چوق کثرتلی اولارق واردر.

برنجی مقصد

ملائکه نك تصدیقی ایمانك بر رکنیدر. شو مقصده درت نکتۀ اساسیه واردر.

برنجی اساس

وجودك کمالی ، حیات ایله در. بلکه وجودك حقیقی وجودی ، حیات
ایله در. حیات ، وجودك نوریدر. شعور، حیاتك ضیاسیدر. حیات ، هر

شيئڭ باشيدر و اساسيدر . حيات ، هر شيئي هر بر ذي حيات
اولان شيئه مال ايدر . بر شيئي ، بتون اُشياه مالک حکمنه گچيرر .

حيات ايله بر شيء ذي حيات ديه بيلير که : " شو بتون
اُشيا، مالمدر . دنيا، خانه مدر . کائنات، مالکم طرفندن ويريلمش بر
ملکمدر . " ناصلکه ضيا اُجسامڭ گورولمسنه سبيدر و رنکلرڭ (بر قولة گوره)
سبب وجوديدر . اويله ده: حيات دخي، موجوداتڭ کشافيدر . کيفياتڭ
تحققنه سبيدر . هم جزئي بر جزئي ، کل و کلي حکمنه گتيرر . و کلي
شيلري بر جزئه صيغيشديرمغه سبيدر . و حدسز اُشياي، اشتراك و اتحاد
ايتديروب بر وحدته مدار، بر روحه مظهر يايماق گي، کمالات وجودڭ
عمومنه سبيدر . حتي حيات، کثرت طبقاتنده بر چشيد تجلّي وحدتدر و
کثرتده اُحديتڭ بر آيينه سيدر . باق حياتسز بر جسم، بيوک بر طاغ دخي
اولسه يتيمدر، غرييدر، يالگزدرد . مناسبتى يالگزار اوطوردیغی مکان ايله و
اوڭا قاريشان شيلر ايله واردر . باشقه کائناتده نه وارسه، او طاغه نسيه
معدومدر . چونکه نه حياتي وار که ، حيات ايله علاقه دار
اولسون ؛ نه شعوري وار که، تعلّق ايتسين . شيمدی باق کوچوجک
بر جسمه، مثلا بال آريسنه . حيات اوڭا گيرديگی آنده، بتون کائناتله
اويله مناسبت تأسيس ايدر که ، بتون کائناتله ، خصوصًا زمينڭ
چيچکلريله و نباتاتلريله اويله بر تجارت عقد ايدر که، ديه بيلير: " شو
ارض، بنم باغچه مدر، تجارتخانه مدر . "

ايشته ذي حياتده کي مشهور حواس ظاهره و باطنه طويغولردن باشقه،
غير مشعور سائقه و شائقه حسلريله برابر او آري، دنياڭ اکثر انواعيله
اختصاص و انسيت و مبادلّه و تصرفه صاحب اولور .

ایشته اُڭ کوچك ذى حیاتده حیات بویله تأثیرینی گوسترسه، ألبته حیات طبقهٔ
 إنسانیه اولان اُڭ یوکسك مرتبهیه چیققدجه، اویله بر إنبساط و
 إنكشاف و تنوّر ایدر كه؛ حیاتك ضیاسی اولان شعور ایله، عقل ایله بر
 إنسان كندی خانه سنده کی اوطه لرده گزدیگی گبی، او ذى حیات كندی عقلی
 ایله عوالم علویه ده و روحیه ده و جسمانیه ده گزر. یعنی، او ذى شعور
 و ذى حیات معنّا او عالم لره مسافر گیتدیگی گبی، او عالم لر دخی
 او ذى شعورك مرآت روحنه مسافر اولوب، إرتسام و تمثّل ایله گلیورلر.

حیات، ذات ذو الجلالك اُڭ پارلاق بر برهان وحدتی و
 اُڭ بیوك بر معدن نعمتی و اُڭ لطیف بر تجلّی مرحمتی و
 اُڭ خفی و بیلینمز بر نقش نزیه صنعتیدر. أوت، خفی و دقیقدر. چونكه
 أنواع حیاتك اُڭ أدناسی اولان حیات نبات و او حیات نباتك
 اُڭ برنجی درجه سی اولان چكردكده کی عقدّه حیاتیه نك تنبّهی، یعنی اویانوب
 آچیلارق نشو و نما بولماسی، او درجه ظاهر و كشرتده و مبذولیتده،
 الفت ایچنده، زمان آمدن بری حكمت بشریه نك نظرنده گیزلی
 قالمشدر. حقیقتی، حقیقی اولارق بشرك عقلی ایله كشف ایدیلمه مش.

هم حیات، او قدر نزیه و تمیزدر كه؛ ایکی وجهی، یعنی ملك
 و ملكوتیت وجهلری تمیزدر، پاكدر، شفافدر. دست قدرت،
 أسبابك پرده سنی وضع ایتمیهرك، طوغریدن طوغریه مباشرت
 ایدیور. فقط، سائر شیلرده کی امور خسیسهیه و قدرتك عزّته
 اویغون گلمه یین ناپاك کیفیات ظاهریهیه منشأ اولمق ایچون
 أسباب ظاهریه یی پرده ایتمشدر.

الحاصل: دینله بیلیر که؛ حیات اولمازسه وجود وجود دگلدر، عدمدن فرقی اولماز. حیات، روحک ضیاسیدر. شعور، حیاتک نوریدر.

مادام که حیات و شعور، بو قدر اَهمیتلیدرلر. و مادام شو عالمده بِلمشاهده بر **اِنْتَظَامِ** کامل اَکمل واردر. و شو کائناتده بر **اِتْقَانِ** محکم، بر **اِنْسِجَامِ** اَحمک گورونویور. مادام شو بیچاره پریشان کره مز، سرگردان زمینمز، بو قدر حدّ و حسابه گلمز ذوی الحیات ایله، ذوی الأرواح ایله و ذوی الإدراک ایله طولمشدر. اَلَبته صادق بر حدس ایله و قطعی بر یقین ایله حکم اولنور که؛ شو قصورِ سماویه و شو بروج سامیهک دخی کندیلرینه مناسب ذی حیات، ذی شعور سکنه لری واردر. بالیق صوده یاشادیغی گبی، گونشک آتشنده دخی او نورانی سکنه لر بولونور. نار نوری یاقماز، بلکه آتش ایشیغه مدد ویرر.

مادام قدرتِ اَزلیه بِلمشاهده اَکْ عادی ماده لردن ، اَکْ کثیف عنصرلردن حدسز ذی حیات و ذی روحی خلق ایدر و غایت اَهمیتله ماده کثیفه یی، حیات واسطه سیله ماده لطیفه یه چویرر و نور حیاتی هر شیده کثرتله سرپیور و شعور ضیاسیله اَکثر شیلری یالديزلايور.

اَلَبته او قدیر حکیم بو قصورسز قدرتیله، بو نقصانمز حکمتیله؛ نور گبی، اَثیر گبی روحه یاقین و مناسب اولان سائر سیّالاتِ لطیفه ماده لری إهمال ایدوب حیاتمز بیراقماز، جامد بیراقماز، شعورمز بیراقماز. بلکه ماده نوردن، حتّی ظلمتدن، حتّی اَثیر ماده سندن، حتّی معنالردن، حتّی هوادن، حتّی کلمه لردن ذی حیات، ذی شعوری کثرتله خلق ایدر که؛ حیواناتک پک چوق مختلف أجناسلری گبی پک چوق مختلف روحانی

مخلوقلری، او سیّالاتِ لطیفه ماده‌لرندن خلق ایدر.

اونلرک بر قسمی ملائکه، بر قسمی ده روحانی و جنّ أجناسلریدر. ملائکه‌لرک و روحانیلرک کثرتله وجودلرینی قبول ایتمک نه درجه حقیقت و بدیهی و معقول اولدیغنی و قرآنک بیان ایتدیگی گبی اونلری قبول ایتمه‌ین، نه درجه خلافِ حقیقت و خلافِ حکمت بر خرافه، بر ضلالت، بر هذیان، بر دیوانه‌لک اولدیغنی شو تمثیله باق، گور:

ایکی آدم؛ بری بدوی، وحشی؛ بری مدنی، عقلی باشنده اولارق آرقداش اولوب إستانبول گبی حشمتلی بر شهره گیدیورلر. او مدنی محتشم شهرک اوزاق بر کوشه‌سنده پیس، پریشان، کوچک بر خانه‌یه، بر فابریقه‌یه راست گلیورلر. گورویورلر که، او خانه؛ عمله، سفیل، مسکین آدم‌لرله طولودر. عجیب بر فابریقه ایچنده چالیشیورلر. او خانه‌نک اطرافی ده ذی‌روح و ذی‌حیاتلرله طولودر. فقط اونلرک مدارِ تعیّشی و خصوصی شرائطِ حیاتیه‌لری واردر که، اونلرک بر قسمی آکل النباتدر، یالکز نباتات ایله یاشایورلر. دیگر بر قسمی آکل السمکدر، بالیق‌دن باشقه بر شی میمه‌یورلر. او یکی آدم، بو حالی گورویورلر. صوگره باقییورلر که، اوزاقده بیگلر مزین سرایلر، عالی قصرلر گورونویور. او سرایلرک اورتلرنده گنیش تزگا‌ه‌لر و وسعتلی میدانلر واردر. او یکی آدم، اوزاقلق سببیه ویاخود گوز ضعیف‌لگیله ویا او سرایک سکنه‌لرینک گیزلنمسی سببیه؛ او سرایک سکنه‌لری، او یکی آدمه گورونمه‌یورلر. هم شو پریشان خانه‌ده‌کی شرائطِ حیاتیه، او سرایلرده بولونمیور. **ا**و وحشی بدوی، هیچ شهر گورمه‌مش آدم، بو اُسبابه بناءً گورونم‌دکلرندن و بوراده‌کی شرائطِ حیات اوراده بولونم‌دیغندن دیر:

"او سرائیلر سکنه لردن خالیدر، بوشدر، ذی روح ایچنده یوقدر." دیر، وحشتک
 اُکْ اُحمقجه بر هذیاننی یاپار. ایکنجی آدم دیر که:

"ای بدبخت! شو حقیر، کوچک خانه یی گوریورسک که، ذی روح
 ایله، عمله لرله طولدیرلمش و بری وار که، بونلری هر وقت تازه لندیریور، استخدام
 ایدیور. باق، بو خانه اُطرافنده بوش بر یر یوقدر. ذی حیات و ذی روح
 ایله طولدیرلمشدر. عجباً هیچ ممکن میدر که: شو اوزاقده بزه گورونن
 شو منتظم شهرک، شو حکمتلی تزیناتک، شو صنعتلی سرائیلرک
 اونلره مناسب عالی سکنه لری بولونماسین؟ البته او سرائیلر، عموماً طولودر و
 اونلرده یاشایانلره گوره باشقه شرائط حیاتیه لری وار. اوت،
 اوت یرینه بلکه بورک یرلر؛ بالیق یرینه باقلاوا ییه بیلرلر.
 اوزاقلق سببیه و یاخود گوزیکک قابلیتسزلگی ویا اونلرک گیزلنمکلگی
 ایله سکا گورونمه لری، اونلرک اولمه لرینه هیچ بر وقت دلیل
 اولاماز. عدم رؤیت، عدم وجوده دلالت ایتمز. گورونمه مک،
 اولماغه حجت اولاماز."

ایشته شو تمثیل گبی، اجرام علویه و اجسام سیّاره ایچنده کُرّه
 اُرضک حقارت و کثافتی ایله برابر بو قدر حدسز ذی روحلرک، ذی شعورلرک
 وطنی اولماسی و اُکْ خسیس و اُکْ متعقّن جزءلری دخی، برر منبع حیات
 کسيلمسی، برر محشر حوینات اولماسی، بالضروره و بالبداهه و بالطریق
 الأولى و بالحدس الصادق و بالیقین القطعی دلالت ایدر، شهادت ایلر،
 اعلان ایدر که: شو نهایتسز فضای عالم و شو محتشم سماوات، برجلریله،
 ییلدیزلریله ذی شعور، ذی حیات، ذی روحلره طولودر. ناردن، نوردن،

آتشدن، ایشیقندن، ظلمتدن، هوادن، صوتدن، رایجهدن، کلماتدن، آثیردن و حتّی
 آلکتریکدن و سائر سیّالاتِ لطیفه‌دن خلق اولونان او ذی‌حیات و
 او ذی‌روحلره و او ذی‌شعورلره، شریعتِ غزّایِ محمدیه (علیه
 الصلاة والسلام)، قرآنِ معجز البیان، "ملائکه و جانّ و روحانیاتدر" دیر، تسمیه
 ایدر. ملائکه‌نک ايسه، أجسامک مختلف جنسلی گبی، جنسلی مختلفدر. اوت،
 ألّبتّه بر قطره یاغموره مؤگل اولان ملک، شمسّه مؤگل ملکک جنسندن دگلدر.
 جنّ و روحانیات دخی، اونلرک ده پک چوق أجناس مختلفه‌لی واردر.

شو نکتّه اساسیه‌نک خاتمه‌سی: بالتجربه، مادّه اصل دگل که، وجود
 اوکا مسخّر قالسین و تابع اولسون. بلکه مادّه، بر معنا ایله قائمدر. ایشته
 او معنا، حیاتدر، روحدر. هم بالمشاهده مادّه، مخدوم دگل که هر شی
 اوکا إرجاع ایدیلسین. بلکه خادمدر، بر حقیقتک تکملنه خدمت ایدر.
 او حقیقت، حیاتدر. او حقیقتک اساسی ده روحدر. بالبداهه مادّه حاکم دگل
 که، اوکا مراجعت ایدیلسین، کمالات اوندن ایسته‌نیلسین. بلکه محکومدر، بر
 اساسک حکمنه باقار، اونک گوستردیگی یوللر ایله حرکت ایدر. ایشته او
 اساس؛ حیاتدر، روحدر، شعوردر. هم بالضروره مادّه لبّ دگل،
 اساس دگل، مستقر دگل که، ایشلر و کمالات اوکا طاقیلسین،
 اوکا بنا ایدیلسین؛ بلکه یاریلغمه، اریمگه، ییرتیلغمه مهیا بر قشردر،
 بر قابوقدر و کویوکدر و بر صورتدر. گورولمور می که: گوزله گورولمه‌ین
 خرده‌بینی بر حیوانک نه قدر کسکین طویغولری وار که، آرقداشک سسنی
 ایشیتیر، رزقنی گورور، غایت حسّاس و کسکین حسلی
 واردر. شو حال گوسترییور که؛ مادّه‌نک کوچولوب اینجه‌لشمسی نسبتنده
 آثارِ حیات تزايد ایدیور، نورِ روح تشّد ایدیور. گویا مادّه

اینجه لشدکجه، بزم مادّیاتمزدن اوزاقلاشدقجه روح عالمنه، حیات عالمنه، شعور عالمنه یاقلاشیور گبی حرارت روح، نور حیات داها شدتلی تجلی ایدیور. ایشته هیچ ممکن میدر که: بو مادّه پرده سنده بو قدر حیات و شعور و روح ترشحاتی بولونسون؛ او پرده آلتنده اولان عالم باطن، ذی روح و ذی شعور لرله طولو اولماسین. هیچ ممکن میدر که: شو مادّیات و عالم شهادتده کی معنائک و روحک و حیاتک و حقیقتک شو حدسز ترشحاتی و لمعاتو ثمراتک منابعی، یالکز مادّه یه و مادّه ناک حرکتنه إرجاع ایدیلوب ایضاح ایدیلین. حاشا و قطعاً و أصلاً! بو حدسز ترشحات و لمعات گوستریور که: شو عالم مادّیات و شهادت ایه، عالم ملکوت و ارواح اوستنده سرپیلیمش تئنه لی بر پرده در.

ایکنجی اساس

ملائکه ناک وجودینه و روحانیلرک ثبوتنه و حقیقتلرینک وجودینه بر إجماع معنوی ایلّه (تعبیرده إختلاف لریله برابر) بتون اهل عقل و اهل نقل، بیلهرک بیلیمیه رک إتفاق ایتمشلر دینله بیلیر. حتّی مادّیاتده چوق ایلری گیدن حکمانک مشائیون قسمی، ملائکه ناک معناسنی إنکار ایتیمیه رک "هر بر نوعک بر ماهیت مجرّده روحانیله ری واردر" دیرلر. ملائکه یی اویله تعبیر ایدیورلر. اُسکی حکمانک اشراقیون قسمی دخی ملائکه ناک معناسنده قبوله مضطر قالارق، یالکز یاکلش اولارق "عقول عشره و أرباب الأنواع" دییه اسم ویرمشلر. بتون اهل اديان "مَلِكُ الجبال، مَلِكُ البحار، مَلِكُ الأمطار" گبی هر نوعه گوره برر مَلِكِ مؤکَل، وحيث إلهامی و إرشادی ایلّه بولونديغنی قبول ایدهرک او ناملرله تسمیه

ایدیورلر. حتی عقللری گوزلرینه اینمش و انسانیتدن جمادات درجه سنه معنًا سقوط ایتمش اولان مادّیون و طبیعیون دخی، ملائکه‌نک معناسنی إنکار ایده‌میه‌رک (حاشیه) "قوای ساریه" نامیله بر جهته‌ده قبوله مجبور اولمشلر.

ای ملائکه و روحانیاتک قبولنده تردّد گوسترن بیچاره آدم! نه‌یه استناد ایدیورسک؟ هانگی حقیقته گووه‌نیورسک که؛ بتون اهل عقل، بیلهرک بیلیمیه‌رک ملائکه‌نک معناسنک ثبوتنه و تحقّقنه و روحانیلرک تحقّقلری حقّنده إتفاقلرینه قارشى گلیورسک، قبول ایتمیورسک؟ مادام که برنجی اساسده اثبات ایدیلدیگی گبی؛ حیات موجوداتک کشافیدر، بلکه نتیجه‌سیدر، زبده‌سیدر. بتون اهل عقل، معنای ملائکه‌نک قبولنده معنًا متّفقدلر و شو زمینمز، بو قدر ذی‌حیات و ذی‌روحلرله شنلندیرلمشدر. شو حالده هیچ ممکن اولور می‌که: شو فضای وسیعه سکنه‌لردن، شو سماوات لطیفه متوطّنیندن خالی قالسین؟ هیچ خاطریکّه گلسمین که: شو خلقتده جاری اولان ناموسلر، قانونلر کائناتک حیاتدار اولماسنه کافی گلیر. چونکه او جریان ایدن ناموسلر، شو حکم ایدن قانونلر؛ اعتباری امرلردر، وهمی دستورلردر، عدمی صاییلیر. اونلری تمثیل ایده‌جک، اونلری گوستره‌جک، اونلرک دیزگینلرینی آلرنده طوتاجق ملائکه دینلن عباد الله اولمازسه؛ او ناموسلره، او قانونلره بر وجود تعین ایده‌مز، بر هویت تشخّص

(حاشیه): ملائکه معناسنی و روحانیاتک حقیقتنی إنکاره مجال بولاماشلر، بلکه فطرتک ناموسلرندن "قوای ساریه" دییه، "جریان ایدن قوتلر" نامی ویره‌رک یاگلش بر صورتده تصویر ایله بر جهته‌دن تصدیقنه مجبور قالمشلر. (ای کندینی عقللی ظن ایدن!..)

ایده‌مز، بر حقیقتِ خارجیهِ اولاماز. حالبوکه حیات، بر حقیقتِ خارجیهِ در. وهمی بر آمر، حقیقتِ خارجیهِ یوکلنه‌مز.

الحاصل: مادام اهلِ حکمتله اهلِ دین و اصحابِ عقل و نقل معنا اتفاق ایتمشلر که: موجودات، شو عالمِ شهادته منحصر دگلدر. هم مادام ظاهر اولان عالمِ شهادت، جامد و تشکّل ارواحه ناموافق اولدیغی حالده بو قدر ذی‌روحلرله تزیین ایدیلمش. البته، وجود اوکا منحصر دگلدر. بلکه داها چوق طبقاتِ وجود واردر که، عالمِ شهادت اولره نسبتاً منقش بر پرده‌در. هم مادام دَکْزُک بالیغه نسبتی گبی، ارواحه موافق اولان عالمِ غیب و عالمِ معنا، ارواحلر ایله طولو اولوق **إقتضا** ایدر. هم مادام بتون آمرلر، معنایِ ملائکه‌نک وجودینه شهادت ایدرلر.

ألبته بلا شک ولا شبهه، ملائکه وجودلرینک و روحانی حقیقتلرینک **أک** گوزل صورتی و عقول سلیمه قبول ایده‌جک و إستحسان ایده‌جک **أک** معقول کیفیتی اودر که؛ قرآن، شرح و بیان ایتمشدر. او قرآن معجز البیان دیر که: "ملائکه، عبادِ مکرّمدر. أمره مخالفت ایتمزلر. نه أمر اولونسه اوئی یاپارلر. ملائکه، اجسام لطیفه نورانیه‌درلر. مختلف نوعلره منقسمدرلر.

أوت ناصلکه بشر بر اُمّتدر، "کلام" صفتندن گلن شریعتِ **إلهیه‌نک** حمله‌لری، ممثّلری، متمثّلریدر. اويله ده: ملائکه دخی معظم بر اُمّتدر که، اونلرک عمله قسمی "إرادة" صفتندن گلن شریعتِ تکوینیّه‌نک حمله‌سی، ممثّلی و متمثّلریدرلر. مؤثّر حقیقی اولان قدرتِ فاطره‌نک و **إرادۀ** **أزلیه‌نک** آمرلرینه تابع بر نوع عباد الله‌درلر که؛ اجرام علویه‌نک هر بری اونلرک برر مسجدی، برر معبدی حکمنده‌درلر.

اوچنجی اساس

مسئله ملائکه و روحانیات، او مسائلدندر که: تک بر جزئک وجودی ایله، بر کلک تحقیق بیلینیر. بر تک شخصک رؤیتی ایله عموم نوعک وجودی معلوم اولور. چونکه کیم انکار ایدرسه، کلیا انکار ایدر. بر تکنی قبول ایدن، او نوعک عمومی قبول ایتمگه مجبوردر. مادام اوپلهدر، ایشته باق: گورمیور میسک و ایشیتمیور میسک که؛ بتون اهل اديان، بتون عصرلده، زمان آدمدن شیمدییه قدر ملائکهک نك وجودینه و روحانیلرک تحقّقنه إتفاق ایتمشلر و انسانک طائفه لری، بربرندن بحثی و محاوره سی و روایتی گبی ملائکه لرله محاوره ایدیلیمسنه و اونلرک مشاهدسنه و اونلردن روایت ایتیمسنه إجماع ایتمشلردر. عجباً هیچ بر فرد ملائکه لرلر بالبداهه گورونمزسه، هم بالمشاهده بر شخصک ویا متعدّد اشخاصک وجودی قطعی بیلینمزسه، هم اونلرک بالبداهه، بالمشاهده وجودلری حسن ایدیلیمزسه، هیچ ممکنیدر که: بویله بر إجماع و إتفاق دوام ایتسین و بویله مثبت و وجودی بر آمرده و شهوده إستناد ایدن بر حالده مستمرّا و تواترّا او إتفاق دوام ایتسین.

هم هیچ ممکن میدر که: شو اعتقاد عمومینک منشئی، مبادئ ضروریه و بدیهی امرلر اولماسین. هم هیچ ممکن میدر که: حقیقتسز بر وهم؛ بتون انقلاب بشریه ده، بتون عقائد انسانیه ده إستمرار ایتسین، بقا بولسون. هم هیچ ممکن میدر که: شو اهل اديانک، بو إجماع عظیمک سندی؛ بر حدس قطعی اولماسین، بر یقین شهودی اولماسین. هم هیچ ممکن میدر که: او حدس قطعی، او یقین شهودی، حدسز آمارلردن و او آمارلر، حدسز مشاهدات واقعهلرندن و او مشاهدات واقعهلری، شکسز و شبهه سز مبادئ ضروریه

استناد ایتمه سین. اویله ایسه، شو اهل اديانده کی بو اعتقادات عمومیه نك سبی و سندی، تواتر معنوی قوتنی إفاده ایدن پك چوق كرات ايله ملائكه مشاهده لرندن و روحانیلر ك روتلرندن حاصل اولان مبادی ضروریه در، اساسات قطعیه در.

هم هیچ ممکن میدر، هیچ معقول میدر، هیچ قابل میدر که: حیات اجتماعی بشریه سماسنك گونشلی، ییلدیزلی، آیلری حکمنده اولان انبیاء و اولیاء، تواتر صورتیله و إجماع معنوی قوتیله إخبار ایتدکلی و شهادت ایتدکلی ملائكه و روحانیاتك وجودلی و مشاهده لی، بر شبهه قبول ایتسین، بر شكّه مدار اولسون. باخصوص اونلر شو مسئله ده اهل إختصاصدرلر. معلومدر که؛ ایکی اهل إختصاص، بیگلر باشقه سنه مرجحدرلر. هم شو مسئله ده اهل إثباتدرلر. معلومدر که؛ ایکی اهل إثبات، بیگلر اهل نفی و إنکاره مرجحدرلر. و بالخاصّه کائنات سماسنده دائم پارلایان و هیچ بر وقت غروب ایتمین، عالم حقیقتك شمس الشموسی اولان قرآن معجز البیانك إخباراتی و رسالت گونشی اولان ذات احمديه نك (عصم) شهاداتی و مشاهداتی، هیچ قابل میدر که، بر شبهه قبول ایتسین.

مادام تك بر روحانیاتك وجودی، بر زمانده تحقّق ایتسه، شو نوعك عمومًا تحقّقنی گوستریور. و مادام شو نوعك وجودی تحقّق ایدیور. البته اونلر ك صورت تحقّقنك اُك أحسنی، اُك معقولی، اُك مقبولی؛ شریعتك شرح ایتدیگی گبدر، قرآنك گوستردیگی گبدر، صاحب معراجك گوردیگی گبدر.

دردنجی اساس

شو کائناتک موجوداتنه نظر دقتله باقیلسه گورونور که: جزئیات گبی کلیاتک دخی برر شخص معنویسی واردر که، برر وظیفه کلیهسی گورونویور. **ا**ونده بر خدمت کلیه گورونویور. مثلاً: بر چیچک، کندنجه بر نقش صنعتی گوستروب، لسانِ حاليله اسماءِ فاطری ذکر ایتدیگی گبی؛ **کُرَه** ارض باغچهسی دخی، بر چیچک حکمنده در. غایت منتظم کلی وظیفه تسبیحیهسی واردر. ناصلکه بر میوه، بر انتظام ایچنده بر **ا**علاناتی، تسبیحاتی إفاده ایدیور. اویله ده: قوجه بر آغاجک هیئت عمومیه سیله غایت منتظم بر وظیفه فطریهسی و عبودیتی واردر. ناصل بر **آ**غاج یاپراق، میوه و چیچکلرینک کلماتی ايله بر تسبیحاتی وار. **ا**ویله ده: قوجه سماوات دگری دخی، کلماتی حکمنده اولان گونشدر، ییلدیزلر و آیلری ايله فاطر ذو الجلالنه تسبیحات یاپار و صانع ذو الجلالنه حمد ایدر و هکذا... موجودات خارجیهنک هر بری، صورّه جامد، شعورسز ایکن، غایت حیاتکارانه و شعوردارانه وظیفه لری و تسبیحاتلری واردر. **ا**لبته ناصل ملائکه لر بونلرک عالم ملکوتده ممثیلدرلر، تسبیحاتلرینی **ا**فاده ایدرلر؛ بونلر دخی عالم ملک و عالم شهادتده او ملائکه لرک تمثاللری، خانه لری، مسجدلری حکمنده درلر.

یگرمی دردنجی سوزک دردنجی دالنده بیان ایدیلدیگی گبی؛ شو سرای عالمک صانع ذو الجلالی، او سرای ایچنده استخدام ایتدیگی درت قسم عملهنک **برنجیسی**: ملائکه و روحانیلدر. مادام نباتات و جمادات بيلمیه رک و بر ییلنک **ا**مرنده غایت مهم اجرتسز خدماتده درلر. و حیوانات، بر اجرت جزئیه مقابلنده

بیلیمیه رک غایت کلی مقصدلره خدمت ایدیورلر. و انسان، مؤجل و معجل
ایکی اجرت مقابلنده او صانع ذو الجلالک مقاصدینی بیلرک توفیق حرکت
ایتمک و هر شیده نفسلرینه ده بر حصّه چیقارمق و سائر خدمه لره نظارت
ایتمک ایله استخدام ایدیلمه لری، بالمشاهده گورونویور. البته دردنچی قسم، بلکه
اڭ برنجی قسم اولان خدمتکارلر، عمله لر بولونه جقدر.

هم إنسانه بکزر که، او صانع ذو الجلالک مقاصد کلیه سنی بیلیر بر عبودیت
ایله توفیق حرکت ایدرلر. هم انسانک خلافتنه اولارق حظّ نفسدن و جزئی
اجرتلردن تجرّد ایدرک یالکز صانع ذو الجلالک نظری ایله، امری ایله، توجّه
ایله، حسابی ایله، نامی ایله و قربیتیلّه اختصاص ایله و انتساب ایله حاصل
ایتدکلری لذّت و کمال و ذوق و سعادت کی کافی گوروب، خالصّا
مخلصّا چالیشیورلر. جنسلرینه گوره کائناتده کی موجوداتک
أنواعنه گوره وظیفه عبادتلی تنوع ایدیور. بر حکومتک مختلف دائره لرده، مختلف
وظیفه دارلری گبی، سلطنت ربوبیت دائره لرنده وظائف عبودیتی و تسبیحاتی
ایله تنوع ایدیور. مثلاً: حضرت میکائیل، یر یوزی تارلاسند
اکیلن مصنوعات إلهیه جناب حقّ حولیلّه، قوتیلّه، حسابیلّه،
امریلّه بر ناظر عمومی حکمنده در. (تعبیر جائز ایسه) عموم چیفتجی مثال
ملائکه لرک رئیسدر. هم فاطر ذو الجلالک اذیلّه، امریلّه، قوتیلّه، حکمتیلّه
عموم حیواناتک معنوی چوبانلرینک رئیس، بیوک بر ملک مؤکلی واردر.
ایشته مادام شو موجودات خارجیه نڭ، هر برینسک اوستنده، برر ملک مؤکل وار
اولق لازم گلیر. تا که او جسمک گوستردیگی وظائف عبودیت و خدمات
تسبیحیه سنی عالم ملکوتده تمثیل ایتسین، درگاه الوهیت بیلرک تقدیم
ایتسین. البته مخبر صادق روایت ایتدیگی، ملائکه لر حقّنده کی

صورتلر غایت مناسبدر و معقولدر. مثلاً: فرمان ایتمش که: " بعض ملائکه‌لر بولونور، قرق باشی ویا قرق بیك باشی وار. هر باشده قرق بیك آغزی وار، هر بر آغزده قرق بیك دیل ایله، قرق بیك تسبیحات یاپار. " شو حقیقتِ حدیثیه‌نك بر معناسی وار، بر ده صورتی وار.

معناسی شودر که: ملائکه‌نك عباداتی، هم غایت منتظمدر، مکملدر، هم غایت کلیدر، گنیشدر.

و شو حقیقتك صورتی ایسه شودر که: بعض بیوك موجوداتِ جسمانیه واردر که، قرق بیك باش، قرق بیك طرز ایله وظائفِ عبودیتی یاپار. مثلاً: سما گونش‌لرله، ییلدیزلرله تسبیحات یاپار. زمین تک بر مخلوق ایکن، یوز بیك باش ایله، هر باشده یوز بیك‌لر آغز ایله، هر آغزده یوز بیك‌لر لسان ایله وظیفه عبودیتی و تسبیحات ربّانیه‌یی یاپیور. ایشته گره أرضه مؤکل ملک دخی، عالم ملکوتده شو معنای گوسترمک ایچون اویله گورولمک لازمدر. حتّی بن، متوسط بر بادم آغاجی گوردم که: قرقه یاقین باش حکمنده بیوك دالری وار. صوگره بر دالنه باقدم، قرقه یاقین دیلی حکمنده کوچك دالری وار. صوگره او کوچك دالنه بر دیلنه باقدم، قرق چیچك آچمشدر. او چیچكلره نظر حکمتله دقت ایتدم، هر بر چیچك ایچنده قرقه یاقین اینجه‌جك، منتظم پوسکوللری، رنگلری و صنعتلری گوردم که؛ هر بری صانع ذو الجلالک آیری آیری برر جلوّه آسماسنی و برر اسمنی اوقوتدیریور. ایشته هیچ ممکن میدر که، شو بادم آغاجنك صانع ذو الجلالی و حکیم ذو الجمالی، بو جامد آغاجه بو قدر وظیفه‌لری یوکلتسین؛

اونك معناسنی بیلن، إفاده ایدن، كائناته إعلان ایدن، درگاه إلهیه تقدیم ایدن، اوڭا مناسب و روحی حكمنده بر ملك مؤكلی اوڭا بیندیرمسن؟

ای آرقداش! شورایه قدر بیاناتمز، قلبی قبوله إحضار ایتمك و نفسی تسلیمه مجبور ایتمك و عقلی إذعانه گتیرمك ایچون بر مقدمه ایدی. اگر او مقدمه‌یی بر درجه فهم ایتدك ايسه، ملائكه‌لرله گوروشمك ایسترسهك حاضر اول. هم اوهام سیئه‌دن تمیزلن. ايشته قرآن عالمی قپولری آچيقدر. ايشته قرآن جنتی "مفتحة الأبواب" در؛ گیر باق. ملائكه‌یی او جنت قرآنيه ایچنده گوزل بر صورته گور. هر بر آیت تنزیل، برر منزلدر. ايشته شو منزلردن باق:

﴿وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ۖ فَالْمَاصِفَاتِ عَصْفًا ۖ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ۖ فَالْفَارِقَاتِ فَرَقًا ۖ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ۖ وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ۖ وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ۖ وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ۖ فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا ۖ فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا ۖ تَنْزِيلُ الْمَلَكَةِ وَ الرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۖ عَلَيْهَا مَلَكَةٌ غَلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَ يَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ هم دیکله: ﴿سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ۖ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِه يَفْعَلُونَ﴾ ثنالرینی ایشیت.

اگر جنیلرله گوروشمك ایسترسهك: ﴿قُلْ أَوْحَىٰ إِلَىٰ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ سورلی سورهیه گیر، اونلری گور، دیکله نه دییورلر؟ اونلردن عبرت آل. باق، دییورلر که:

﴿إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ۖ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾

ایکنجی مقصد

(قیامت و موتِ دنیا و حیاتِ آخرت حقّنده در.)

شو مقصدك درت اساسی و بر مقدمهٔ تمثیلیه سی واردر.

مقدمه

ناصلکه بر سرای ویا بر شهر حقّنده بری دعوا ایتسه: "شو سرای ویا شهر، تخریب ایدیلوب یگیدن محکم بر صورتده بنا و تعمیر ایدیله جکدر." البته، اونك دعواسنه قارشی آلتی سؤال ترتب ایدر:

برنجیسی: نه ایچون تخریب ایدیله جك؟ سبب و مقتضی وار میدر؟

اگر "أوت وار" دییه إثبات ایتدی..

ایکنجیسی: شویله بر سؤال گلیر که؛ "بونی تخریب ایدوب، تعمیر ایده جك

اوسته مقتدر میدر؟ یاپابیلیر می؟

اگر "أوت یاپابیلیر" دییه إثبات ایتدی..

اوچنجیسی: شویله بر سؤال گلیر که؛ "تخریب ممکن میدر؟ هم، صوگره

تخریب ایدیله جك میدر؟" اگر "أوت" دییه امکانِ تخریب، هم وقوعنی إثبات

ایتسه؛ ایکی سؤال داها اوگا وارد اولور که:

عجبا شو عجيب سراى ويا شهرڭ يڭيدن تعميرى ممكن ميدر؟ ممكن اولسه،
عجبا تعمير ايديله جك ميدر؟"

اگر "أوت" ديه بونلرى ده إثبات ايتسه؛ او وقت بو مسئله نڭ هيچ بر جهته ده
هيچ بر كوشه سنده بر دليك، بر منفذ قالماز كه، شك و شبهه و وسوسه
گيره بيلسين.

ايشته شو تمثيل گي؛ دنيا سراينڭ، شو كائنات شهرينڭ تخریب و تعميرى
ايچون مقتضى وار. فاعل و اوسته سى مقتدر. تخریبى ممكن و واقع اولاجق.
تعميرى ممكن و واقع اولاجقدر. ايشته شو مسئله لر، برنجى اساسدن صوگره
إثبات ايديله جكد.

برنجى اساس

روح، قطعياً باقيدر. برنجى مقصده كى ملائكه و روحانيلرڭ وجودلرینه دلالت
ايدن همان بتون دليللر، شو مسئله مز اولان بقاء روحه دخى دليلدرلر. بنجه مسئله
او قدر قطعيدر كه، فضله بيان عبث اولور. أوت شو عالم برزخده، عالم ارواحده
بولونان و آخرته گيتمك ايچون بكله ين حدسز ارواح باقيه قافله لرى ايله بزم
ماينمزه كى مسافه او قدر اينجه و قيصه در كه، برهان ايله گوسترمگه لزوم
قالماز. حدّ و حسابه گلمه ين اهل كشفڭ و شهودڭ اونلرله تماس ايتمه لرى، حتّى
اهل كشف القبورڭ اونلرى گورمه لرى، حتّى بر قسم عوامڭ ده اونلرله
مخابره لرى و عمومڭ ده رؤياي صادقده اونلرله مناسبت پيدا ايتمه لرى،
مضاعف تواترلر صورتنده عادتاً بشرڭ علوم متعارفه سى حكمنه گچمشدر.
فقط شو زمانده مادّيون فكرى هر كسى سرسم ايتديگندن، اڭ بديهي بر
شیده ذهنلره وسوسه ويرمش. ايشته شويله وسوسه لرى ازاله ايچون؛

حدسِ قلبينڭ و اِذعانِ عقلينڭ پك چوق منبعلرندن، بر مقدّمه ايله درت منبعنه اِشارت ايدە جگزر.

مقدّمه

اوننجى سوزڭ دردنجى حقيقتنده اِثبات ايديلديگى گې؛ اُبدى، سرمدى، مئلسز بر جمال، اُلبته آيينه دار مشتاقڭ اُبديتنى و بقاسنى ايستر. هم قصورسز، اُبدى بر كمالِ صنعت، متفكّر دّالانڭ دوامنى طلب ايدر. هم نهايتسز بر رحمت و اِحسان، محتاج متشكّرلرينڭ دوام تنعملرينى اِقتضا ايدر. ايشته او آيينه دار مشتاق، او دّلال متفكّر، او محتاج متشكّر؛ اُڭ باشده روح اِنسانيدر. اويله ايسه، اُبد الآباد يولنده؛ او جمال، او كمال، او رحمته رفاقت ايدە جك، باقى قالا جقدر.

ينه اوننجى سوزڭ آلتنجى حقيقتنده اِثبات ايديلديگى گې؛ دگل روح بشر، حتّى اُڭ بسيط طبقاتِ موجودات دخى، فنا ايچون ياراديلما مشلر؛ بر نوع بقايه مظهردرلر. حتّى روحسز، اُهمّيتسز بر چيچك دخى، وجودِ ظاهر يدن گيتسه، ييڭ وجهله بر نوع بقايه مظهردر. چونكه صورتى، حدسز حافظه لرده باقى قالير. قانونِ تشكّلاتى، يوزر تخم جققلرنده بقا بولوب دوام ايدر. مادام بر پارچه جق روحه بڭزهين او چيچكڭ قانونِ تشكّلى، تمثالِ صورتى، بر حفيظِ حكيم طرفندن اِبقا ايديلييور. دغدغلى اِنقلابلر ايچنده كمالِ اِنتظام ايله، ذرّه جكلر گې تخم لرنده محافظه ايديلييور، باقى قالير. اُلبته غايت جمعيتلى و غايت يوكسك بر ماهيته مالك و خارجى وجود گيديرلمش و ذى شعور و ذى حيات و نورانى قانونِ اُمرى اولان روح بشر، نه درجه قطعيتله بقايه مظهر و اُبديتله مربوط و سرمديتله علاقه دار اولديغنى آڭلامازسهڭ، ناصل "ذى شعور بر

إنسانم" دییه بیلیرسڭ؟ اوت، قوجه بر آغاچڭ بر درجه روحه بڭزهین پروغرامنی و قانون تشکلاتنی، بر نقطه گبی اڭ کوچک چکردکده درج ایدوب محافظه ایدن بر ذات حکیم ذو الجلال، بر ذات حفیظ بی زوال حقنده "وفات ایدنلرڭ روحلرینی ناصل محافظه ایدر" دینلیر می؟

برنجی منبع: آنفسیدر. یعنی، هرکس حیاته و نفسنه دقت ایتسه، بر روح باقی بی آڭلار. اوت هر بر روح، قاچ سنه یاشامش ایسه او قدر بدن دگیشدیردیگی حالده، بالبداهه عیناً باقی قالمشدر. اویله ایسه؛ مادام جسد گلوب گچیجیدر. موت ایله بتون بتون چیپلاق اولمق دخی روحڭ بقاسنه تأثیر ایتمز و ماهیتنی ده بوزماز. یالڭز مدّت حیاته تدریجی جسد لباسنی دگیشدیریور. موده ایسه بردن صویونور. غایت قطعی بر حدس ایله بلکه مشاهده ایله ثابتدر که، جسد روح ایله قائمدر. اویله ایسه روح، اونڭ ایله قائم دگلدرد. بلکه روح، بنفسه قائم و حاکم اولدیغندن؛ جسد ایستدیگی گبی طاغیلوب طویلانسین، روحڭ استقلالیتنه خلل ویرمز. بلکه جسد، روحڭ خانه سی و یوواسیدر، لباسی دگل. بلکه روحڭ لباسی بر درجه ثابت و لطافتجه روحه مناسب بر غلاف لطیفی و بر بدن مثالسی واردرد. اویله ایسه، موت هنگامده بتون بتون چیپلاق اولماز، یوواسندن چیقار، بدن مثالسینی گیهر.

ایکنجی منبع: آفاقیدر. یعنی، مکرر مشاهدات و متعدد واقعات و کرات ایله مناسباتدن نشئت ایدن بر نوع حکم تجریدر. اوت تک بر روحڭ بعد الممات بقاسی آڭلاشیلسه، شو روح نوعنڭ کلیتله بقاسنی استلزام ایدر. زیرا فنّ منطقجه قطعیدر که: ذاتی بر خاصّه، بر تک فردده گورونسه؛ بتون افرادده دخی او خاصّه نڭ وجودینه حکم ایدیلیر. چونکه ذاتیدر. ذاتی اولسه، هر

فردده بولونور. حالبوکه دگل بر فرد، بلکه او قدر حدسز، او قدر حسابیه، حصره گلمز مشاهداته إستناد ایدن آثار و بقاء ارواحه دلالت ایدن أمارات، او درجه قطعیدر که؛ بزه ناصل یگی دنیا، یعنی آمریقا وار و اوراده إنسانلر بولونور؛ او إنسانلرک وجودلرینه هیچ وهم خاطره گلمز. اوپله ده شبهه قبول ایتمز که، شیمدی عالم ملکوت و ارواحده؛ ئولمش، وفات ایتمش إنسانلرک ارواحی پک چوق کثرتله واردر و بزملة مناسبتداردرلر. معنوی هدایامز اولره گیدیور، اولرک نورانی فیضلری ده بزلره گلیور.

هم حدسِ قطعی ایله وجداناً حسّ ایدیله بیلیر که؛ إنسان ئولدکدن صوگره اساسلی بر جهتی باقیدر. او أساس ایسه روحدر. روح ایسه، تخریب و إنحلاله معروض دگل. چونکه بسیطدر، وحدتی وار. تخریب و إنحلال و بوزولق ایسه؛ کثرت و ترکیب ایدیلمش شیلرک شأنیدر. سابقاً بیان ایتدیگمز گی؛ حیات، کثرتده بر طرز وحدتی تأمین ایدر، بر نوع بقایه سببیت ویرر. دیمک وحدت و بقا، روحده أساسدر که، اوندن کثرت سرایت ایدر. روحک فناسی، یا تخریب و إنحلال ایله در. او تخریب و إنحلال ایسه، وحدت یول ویرمز که گیرسین، بساطت بیراقماز که بوزسون. ویاخود إعدام ایله در. إعدام ایسه جوّادِ مطلقک حدسز مرحمتی مساعده ایتمز و نهایتسز جودی بیراقماز که، ویردیگی نعمتِ وجودی او نعمتِ وجوده پک مشتاق و لایق اولان روحِ إنسانیدن گری آلسین.

اوپنچی منبع: روح ذی حیات، ذی شعور، نورانی، وجود خارجی گیدیولمش، جامع، حقیقتدار، کلّیت کسب ایتمکه مستعد بر قانونِ آمریدر. حالبوکه اُک ضعیف اولان قوانینِ آمریه، ثبات و بقایه مظهردرلر. چونکه دقت ایدیلسه، معروضِ تغیر اولان بتون نوعلرده برر حقیقتِ ثابته واردر که، بتون تغیرات و إنقلابات و أطوارِ حیات ایچنده یووارلانا رق صورتلر دگیشدیروب،

ئولمیه‌رک، یاشایه‌رق باقی قالیور. ایشته هر بر شخصِ إنسانی، ماهیتنڭ جامعیتله و کلّی شعوریه و عمومی تصوّراتیله بر شخص ایکن، بر نوع حکمنه گچمشدر. بر نوعه گلن و جاری اولان قانون، او شخصِ إنسانیده دخی جاریدر. مادام فاطرِ ذو الجلال، إنسانی جامع بر آیینه و کلّی بر عبودیتله و علوی بر ماهیتله یاراتمشر. هر فردده کی حقیقتِ روحیه، یوز بیڭلر صورت دگیشدیرسه، إذن ربّانی ایله ئولمیه‌جک، یاشایه‌رق گلدیگی گبی گیده‌جک. او یله ایسه او شخصِ إنسانینڭ حقیقتِ ذی‌شعوری و عنصرِ ذی‌حیاتی اولان روحی دخی، اللهّا آمریله، إذنیه و إبقاسیله دائما باقیدر.

دردنجی منبع: روحه بر درجه مشابه و ایکسی ده عالمِ اُمردن و إراده‌دن گلدکلرندن مصدر إعتباریله روحه بر درجه موافق، فقط یالکّز وجودِ حسّی اولمیان نوعلرده حکمران اولان قوانینه دقّت ایدیلسه و او ناموسلره باقیلسه گورونور که: اُگر او قانونِ اُمری، وجودِ خارجی گیسه ایدی، او نوعلرڭ بر روحی اولوردی. حالبوکه او قانون دائما باقیدر. دائما مستمر، ثابتدر. هیچ بر تعیّرات و إنقلابات، او قانونلرڭ وحدتنه تأثیر ایتمز، بوزماز. مثلاً: بر اینجیر آغاجی ئولسه، طاغیلسه؛ اونڭ روحی حکمنده اولان قانونِ تشکّلاتی، ذره گبی بر چکرده‌گنده ئولمیه‌رک باقی قالیر. ایشته مادام اُک عادی و ضعیف اُمری قانونلر دخی بویله بقا ایله، دوام ایله علاقه‌داردر. ألبته روحِ إنسانی، دگل یالکّز بقا ایله، بلکه اُبد الآباد ایله علاقه‌دار اولمق لازم گلیر. چونکه روح دخی قرآنڭ نصّی ایله، ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ فرمانِ جلیلی ایله عالمِ اُمردن گلمش بر قانونِ ذی‌شعور و بر ناموسِ ذی‌حیاتدر که؛ قدرتِ اُزلیه، اوڭا وجودِ خارجی گیدیرمش. دیمک ناصلکه صفتِ إراده‌دن و عالمِ اُمردن گلن شعورسز قوانین، دائما ویا أغلبّا باقی قالیور. عینّا اونلرڭ بر نوع قارداشی و اونلر گبی صفتِ

إرادة نڭ تجلیسی و عالم آمدن گلن روح، بقایه مظهر اولق دها زیادہ قطعیدر، لایقدر. چونکہ ذی وجوددر، حقیقتِ خارجیہ صاحبیدر. ہم اونلردن دها قویدر، دها علویدر. چونکہ ذی شعوردر. ہم اونلردن دها دائمیدر، دها قیمتداردر. چونکہ ذی حیاتدر.

ایکنجی اساس

سعادۃ ابدیہیہ مقتضی وارد و او سعادتِ ویرہ جک فاعلِ ذو الجلال ده مقتدردر. ہم خرابِ عالم، موتِ دنیا ممکندر. ہم واقع اولاجقدر. یگیدن اِحيایِ عالم و حشر، ممکندر. ہم واقع اولاجقدر. ایشته بو آلتی مسئلہی، برر برر عقلی اِقتناع ایدہ جک مختصر بر طرزده بیان ایدہ جگز. ذاتاً اونجی سوزده قلبی، ایمانِ کامل درجہ سنہ چیقارہ جق درجہ ده برهانلر ذکر ایدیلمشدر. شوراده ایسہ، یالکز عقلی اِقتناع ایدہ جک، صوصدیرہ جق، اُسکی سعیدک "نقطہ رسالہ سی" ندہ کی بیاناتی طرزنده بحث ایدہ جگز.

اوت سعادتِ ابدیہیہ مقتضی موجوددر. او مقتضینک وجودینہ دلالت ایدن برهانِ قطعی "اون منبع و مدار" دن سوزولن بر حدسدر.

برنجی مدار: دقت ایدیلسہ، شو کائناتک عمومندہ بر نظام اکمل، بر انتظام قصدی وارددر. هر جهتده رشحاتِ اختیار و لمعاتِ قصد گورونور. حتی هر شیدہ بر نورِ قصد، هر شأندہ بر ضیایِ ارادہ، هر حرکتده بر لمعۃِ اختیار، هر ترکیبده بر شعلۃِ حکمت، ثمراتک شهادتیلہ نظرِ دقتہ چارپیور. ایشته اگر سعادتِ ابدیہ اولمازسہ، شو اساسلی نظام، بر صورتِ ضعیفۃ واهیہ دن عبارت قالیر. یالانجی، اساسسز بر نظام اولور. نظام و انتظامک روحی اولان معنویات

و روابط و نسب، هبا اولوب گیدر. دیمک نظامی نظام ایدن، سعادتِ ابدیه در. اویله ایسه نظام عالم، سعادتِ ابدیه یه اِشارت ایدیور.

ایکنجی مدار: خلقتِ کائناتده بر حکمتِ تامّه گورونویور. اوت عنایتِ اُزلیه نڭ تمثالی اولان حکمتِ اِلهیه، کائناتکِ عمومنده گوستردیگی مصلحتلرکِ رعایتی و حکمتلرکِ اِلتزامی لسانی ایله، سعادتِ ابدیه یی اعلان ایدر. چونکه سعادتِ ابدیه اولمازسه، شو کائناتده بالبداهه ثابت اولان حکمتلری، فائده لری، مکابره ایله اِنکار ایتمک لازم گلیر. اونجی سوزکِ اونجی حقیقتی، بو حقیقتی گونش گبی گوستردیگندن، اوڭا اِکتفاء بوراده اِختصار ایدرز.

اوپننجی مدار: عقل و حکمت و اِستقراء و تجربه نڭ شهادتلی ایله ثابت اولان خلقتِ موجوداتده کی عدمِ عبثیت و عدمِ اِسراف، سعادتِ ابدیه یه اِشارت ایدر. فطرتده اِسراف و خلقتنده عبثیت اولمادیغنه دلیل، صانع ذو الجلالکِ هر شیئکِ خلقتنده اُک قیصه یولی و اُک یاقین جهتی و اُک خفیف صورتی و اُک گوزل کیفیتی اِختیار و اِنتخاب ایتمه سیدر و بعضاً بر شیئی، یوز وظیفه ایله توظیف ایتمه سیدر و بر اینجه شیئه ییڭ میوه و غایه لری طاقمه سیدر. مادام اِسراف یوق و عبثیت اولماز، اَلبته سعادتِ ابدیه اولاجقدر. چونکه دونمه مک اوزره عدم، هر شیئی عبث ایدر، هر شی اِسراف اولور. عموم فطرتده، اَزجمله اِنساننده، فنّ منافع الأعضاء شهادتیه ثابت اولان عدمِ اِسراف گوستریور که؛ اِنساننده اولان حدسز اِستعداداتِ معنویه و نهایتسز آمال و اُفکار و میولات دخی اِسراف ایدیلمیه جکدر. اویله ایسه، اِنسانده کی او اساسلی مِل تکمّل، بر کمالکِ وجودینی گوسترر و او مِل سعادت، سعادتِ ابدیه یه نامزد اولدیغنی قطعی اولارق اعلان ایدر. اویله اولمازسه اِنسانکِ ماهیتِ حقیقیه سنی تشکیل ایدن او اساسلی معنویات، او علوی آمال، حکمتلی

موجوداتک خلافتنه اولارق إسرائف و عبث اولور، قورور، هباء گیدر. شو حقیقت، اونجی سوزک اون برنجی حقیقتنده إثبات ایدیلدیگندن قیصه کسپیورز.

دردنجی مدار: پک چوق نولردنه، حتّی گيجه و گوندوزده، قیش و بهارده و جوّ هواده حتّی انسانک شخصلرنده، مدّت حیاتنده دگیشدیردیگی بدنلر و موتّه بگزهین اویقو ایله حشر و نشره بگزر برر نوع قیامت، بر قیامت کبرانک تحقّقنی إحساس ایدیور، رمزًا خبر ویریورلر. اوت مثلاً: هفتهلق بزم ساعتزک ثانیه و دقیقه و ساعت و گونلرینی صایان چرخلرینه بگزهین؛ اللّهُک دنیا دینلن بیوک ساعتنده کی یوم، سنه، عمر بشر، دوران دنیا، بربرینه مقدّمه اولارق بربرندن خبر ویریور، دونر ایشلرلر. گيجه دن صوگره صباحی، قیشدن صوگره بهاری ایشلدکلری گبی؛ موتدن صوگره صبح قیامت، او دستگاهدن، او ساعت عظمادن چیقّه جغنی رمزًا خبر ویریورلر.

بر شخصک مدّت عمرنده باشنه گلمش بر چوق قیامت چشیدلری واردر. هر گيجه بر نوع ئولمکله، هر صباح بر نوع دیریلیمکله امارات حشریه گوردیگی گبی، بش آلتی سنه ده بالایتفاق بتون ذراتنی دگیشدیره رک، حتّی بر سنه ده ایکی دفعه تدریجی بر قیامت و حشر تقلیدینی گورمش. هم حیوان و نبات نولرندن اوچ یوز بیگدن زیاده حشر و نشر و قیامت نوعیه بی هر بهارده مشاهده ایدیور. ایشته بو قدر امارات و إشارات حشریه و بو قدر علامات و رموزات نشریه ألبته قیامت کبرانک ترشحاتی حکمنده، او حشره إشارات ایدیورلر. بر صانع حکیم طرفندن نولردنه بویله قیامت نوعیه بی یعنی بتون نباتات کوکلرینی و بر قسم حیوانلری عینًا بهارده إحیا ایتمک و یاپراقلری و چیچکلری و میوهلری گبی سائر بر قسم شیلری عینله دگل، مثیلله إعاده ایدهرک بر نوع حشر و نشر

ياپمق؛ هر بر شخصِ انسانیده قیامتِ عمومیه ایچنده بر قیامتِ شخصیه
دلیل اولایلیر.

چونکه انسانك بر تك شخصی، باشقه سنك بر نوعی حکمنده در. زیرا فکر
نوری، انسانك آمالنه و أفکارینه اويله بر گنیشلك ویرمش که، ماضی و
مستقبلی إحاطه ایدر. دنیایی دخی یوتسه طوق اولماز. سائر نوعلرده فردلرک
ماهیتی جزئیة در، قیمتی شخصیه در، نظری محدوددر، کمالی محصوردر، لذتی و
ألمی آنیدر. بشرک ايسه ماهیتی علویه در، قیمتی غالیة در، نظری عامدر، کمالی
حدسدر، معنوی لذتی و ألمی قسماً دائمیدر. اويله ايسه، بالمشاهده سائر
نوعلرده تکرر ایدن بر چشید قیامت لر و حشر لر؛ شو قیامت کبرای عمومیه ده،
هر شخصِ إنسانی عینيله إعاده ایدیلرک حشر ایدیلمسنه رمز ایدر، خبر ویرر.
اوننجی سوزك طوقوزنجی حقیقتنده ایکی کره ایکی درت ایدر درجه سنده
قطعیت ايله إثبات ایدیلدیگندن بوراده إختصار ایدرز.

بشنجی مدار: بشرک جوهرِ روحنده درج ایدیلمش غیر محدود إستعدادات و
او إستعداداتده مندمج اولان غیر محصور قابیلر و او قابیلرندن نشئت ایدن
حدسز میلر و او حدسز میلرندن حاصل اولان نهایتسز أملر و او نهایتسز
أملرندن تولد ایدن غیر متناهی أفکار و تصوّراتِ إنسانیه، شو عالم شهادتک
آرقه سنده بولونان سعادتِ أبدیه یه ألی اوزاتمش، اوکا گوزینی دیکمش، او طرفه
متوجّه اولمش اولدیغنی أهل تحقیق گورویور. ایشته هیچ یالان سویله مهین فطرت
و فطرتده کی شو قطعی و شدید و صارصیلماز میل سعادتِ أبدیه، سعادتِ
أبدیه نك تحقّقنه دائر وجدانه بر حدس قطعی ویریور. اوننجی سوزك اون برنجی
حقیقتی، بو حقیقتی گوندوز گبی گوستردیگندن قیصه کسپیورز.

آلتنجی مدار: "رحمن الرحيم" اولان شو موجوداتك صانع ذو الجمالنه رحمتی، سعادتِ ابدیه یی گوسترییور. اوت نعمتی نعمت ایدن، نعمتی نعمتلكدن خلاص ایدن و موجوداتی، فراقِ ابدیدن حاصل اولان واولالردن قورتاران سعادتِ ابدیه یی؛ او رحمتك شأنندندر که، بشردن اسیرگه مسین. چونکه بتون نعمتلك رأسی، رئیس، غایه سی، نتیجه سی اولان سعادتِ ابدیه ویریلمزسه، دنیا تولدلكدن صوگره آخرت صورتنده دیرلمزسه، بتون نعمتلك نعمتلكه تحوّل ایدرلر. او تحوّل ایسه، بالبداهه و بالضروره و عموم کائناتك شهادتیه محقق و مشهود اولان رحمتِ إلهیه نك وجودینی إنکار ایتمك لازم گلیر. حالبوکه رحمت، گونشدن داها پارلاق بر حقیقتِ ثابتهدر. باق رحمتك جلوه لرندن و لطیف آثارندن اولان عشق و شفقت و عقل نعمتلیرینه دقت ایت. اگر فراقِ ابدی و هجران لا یزالییه، حیاتِ إنسانیه إنجرار ایده جگنی فرض ایتسهك؛ گورورسك که: او لطیف محبت، اُك بیوک بر مصیبت اولور. او لذیذ شفقت، اُك بیوک بر علّت اولور. او نورانی عقل، اُك بیوک بر بلا اولور. دیمك رحمت، (چونکه رحمتدر) هجرانِ ابدی یی، محبتِ حقیقیه قارشی چیقاره ماز. اونجی سوزك ایکنجی حقیقتی، بو حقیقتی غایت گوزل بر صورتده گوستردیگندن بوراده إختصار ایدیلدی.

یدنجی مدار: شو کائناتده گورونن و بیلینن بتون لطائف، بتون محاسن، بتون کمالات، بتون إنجذابات، بتون إشتیاقات، بتون ترحمات؛ برر معنادر، برر مضموندر، برر کلمه معنویه در که: شو کائناتك صانع ذو الجلاله لطف و مرحمتك تجلیاتی، إحسان و کرمك جلوه لرینی بالضروره، بالبداهه قلبه گوسترر، عقلك گوزینه صوقویور. مادام شو عالمده بر حقیقت واردر. بالبداهه حقیقی رحمت واردر. مادام حقیقی رحمت واردر، سعادتِ ابدیه اولاجقدر. اونجی

سوزك دردنجی حقیقتی، ایکنجی حقیقتی ایله برابر شو حقیقتی گوندوز گبی آیدینلاشمشدر.

سکرنجی مدار: إنسانك فطرت ذی شعوری اولان وجدانی، سعادت ابدیهیه باقار، گوسترر. اوت، کیم کندی اویانیق وجدانی دیگلسه "أبد!.. أبد!" سسنى ایشیده جکدر. بتون کائنات او وجدانه ویریلسه، أبده قارشى اولان إحتیاجنك یرینی طولدیره مز. دیمك او وجدان، او أبد ایچون مخلوقدر. دیمك بو وجدانی اولان إنجذاب و جذبہ، بر غایه حقیقیه نك و بر حقیقت جاذبه دارك یالگز جذبى ایله اولاییلیر. اوننجی سوزك اون برنجی حقیقتك خاتمه سی بو حقیقتی گوسترمشدر.

طوقوزنجی مدار: صادق، مصدوق، مصدق اولان محمد عربی علیه الصلاة والسلامك إخباریدر. اوت او ذاتك (عصم) سوزلری، سعادت ابدیه نك قبولیرینی آچمشدر و اونك (عصم) کلاملری سعادت ابدیه یه قارشى برر پنجره در. ذاتا بتون أنبیانك (علیهم السلام) إجماعی و بتون أولیانك تواترینی ألدنه طومش، بتون قوتیله بتون دعوالری؛ توحید إلهیدن صوگره شو حشر و سعادت نقطه سنده تمرکز ایدیور. عجبأ، شو قوتی صارصه حق بر شی وار میدر؟ اوننجی سوزك اون ایکنجی حقیقتی، شو حقیقتی پك ظاهر بر صورتده گوسترمشدر.

اوننجی مدار: اون اوچ عصرده یدی وجهله إعجازینی محافظه ایدن و یگرمی بشنجی سوزده إثبات ایدیلدیگی اوزره قرق عدد أنواع إعجازیله معجزه اولان قرآن معجز البیانك إخبارات قطعیه سیدر. اوت او قرآنك نفس إخباری، حشر جسمائینك کشفیدر و شو طلسم مغلق عالمك و شو رمز حکمت کائناتك مفتاحیدر. هم او قرآن معجز البیانك تضمّن ایتدیگی و مکرراً تفکره أمر ایدوب نظره وضع ایلدیگی براهین عقلیه قطعیه، بیگلردر. أزمله: بر قیاس

تمثیلی بی تضمّن ایدن **﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾** و **﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾** و بر دلیل عدالتّه اِشارت ایدن **﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ﴾** گبی پک چوق آیات ایلّه حشر جسمانیده کی سعادت ابدیه بی گوستره جک پک چوق دورینلری، نظر بشرک دقّنه وضع ایتمشدر. قرآنک سائر آیتلر ایلّه ایضاح ایتدیگی شو **﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾** و **﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾** ده کی قیاس تمثیلینک خلاصه سنی "نقطه" رساله سنده شویله بیان ایتمشز که:

وجود انسان، طوردن طوره گچدکجه عجیب و منتظم انقلابلر گچیریور. نطفه دن علقه یه، علقه دن مضغه یه، مضغه دن عظم و لحمه، عظم و لحمه دن خلق جدیده یعنی انسان صورتنه انقلابی، غایت دقیق دستورلره تابعدر. او طورلرک هر بریسنک اویله قوانین مخصوصه و اویله نظامات معینّه و اویله حرکات مطرده لری واردر که؛ جام گبی، آلتنده بر قصد، بر اراده، بر اختیار، بر حکمتک جلوه لرینی گوسترر. ایشته شو طرزده او وجودی یاپان صانع حکیم، هر سنه بر لباس گبی او وجودی دگیشدیرر. او وجودک دگیشدیرلسی و بقاسی ایچون انحلال ایدن أجزالرک یرینی طولدیره حق، چالیشه حق یکی ذره لرک کلمسی ایچون بر ترکیبه محتاجدر. ایشته او بدن حجیره لری، منتظم بر قانون اِلهی ایلّه ییقیلدیغندن ینه منتظم بر قانون ربّانی ایلّه تعمیر ایتمک ایچون رزق نامیله بر مادّه لطیفه بی ایستر که، او بدن عضولرینک آیری آیری حاجتلی نسبتنده رزاق حقیقی، بر قانون مخصوص ایلّه تقسیم و توزیع ایدیور.

شیمدی او رزاق حکیمک گوندردیگی او مادّه لطیفه نك أطوارینه باق،

گوره جکسک که؛ او ماده نڭ ذراتی بر قافله گبی گره هواده، طوپراقده، صوده طاغلمش ایکن بردن حرکت آمرینی آملشر گبی بر حرکت قصدی بی اشمای ایدن بر کیفیت ایله طویلا نیورلر. گویا اولردن هر بر ذره، بر وظیفه ایله، بر معین مکانه گیتمک ایچون مأموردر گبی غایت منتظم طویلا نیورلر. هم گیدیشاتندن گورونویور که، بر فاعل مختارک بر قانون مخصوصی ایله سوق ایدیلوب، جمادات عالمندن موالیده، یعنی ذی حیات عالمنه گیرلر. صوگره نظامات معینه و حرکات مطرده ایله و دساتیر مخصوصه ایله رزق اولارق بر بدنه گیروب؛ او بدن ایچنده درت مطبخده پیشیریلدکن صوگره و درت انقلابات عجیبه بی گچیردکن صوگره و درت سوزگچدن سوزولدکن صوگره بدنک اقطاعینه یاییلارقتون محتاج اولان اعضالرک مختلف، آیری آیری درجه احتیاجلرینه گوره رزاق حقیقینک عنایتیه و منتظم قانونلری ایله انقسام ایدرلر. ایشته او ذراتدن هانگی ذره یه بر نظر حکمتله باقسه ک گوره جکسک که: بصیرانه، منتظمانه، سمیعانه، علیمانه سوق اولونان او ذره یه، کور اتفاق، قانونسز تصادف، صاغیر طبیعت، شعورسز اسباب، هیچ اوکا قاریشه ماز. چونکه هر بریسی عنصر محیطدن طوت، تا بدن حجره سنه قدر هانگی طوره گیرمش ایسه، او طورک قوانین معینه سی ایله گویا اختیاراً عمل ایدیور، منتظم گیرییور. هانگی طبقه یه سفر ایتمش ایسه، او یله منتظم آدیم آتیور که؛ بالبداهه بر سائق حکیمک آمریله گیدیور گبی گورونویور. ایشته بویله منتظم طوردن طوره، طبقه دن طبقه یه گیت گیده هدف و مقصدندن آیریلیمیه رق تا مقام لایقنه، مثلاً توفیقک گوز بیگنه آمر ربانی ایله گیرر، اوطورور، چالیشیر. ایشته بو حالده، یعنی ارزاقده کی تجلی ربویت گوستریور که؛ ابتدا او ذره لر معین ایدیلر، موظف ایدیلر، او مقاملر ایچون نامزد ایدیلر. گویا هر برینک آلنده و جبهه سنده "فلان حجره نڭ رزقی اولاجق" یازیلی گبی بر انتظامک وجودی، هر آدمک آلنده قلم قدر ایله رزقی یازیلی اولدیغنه و رزقی

اوستنده إسمنك يازيلي اولماسنه إشارت ايدر.

عجبا ممكن ميدركه: بو درجه نهايتسز بر قدرت و محيط بر حكمت ايله ربوبيت ايدن و ذراتدن تا سياراته قدر بتون موجوداتي قبضه تصرفنده طومش و إنتظام و ميزان دائره‌سنده دونديرين صانع ذو الجلال، "نشئه اخرا" يي ياپماسين ويا ياپامسين! ايشته چوق آيات قرآنيه، شو حكمتلي نشئه اولي نظر بشره وضع ايدديور. حشر و قيامنده كي نشئه اخراي اوڭا تمثيل ايدهرك إستبعادی إزاله ايدر. دير: ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ يعني: "سزي هيچدن بو درجه حكمتلي بر صورتده كيم إنشا ايتمش ايسه، اودر كه، سزي آخرته ديريلته جكدرك".

هم دير كه: ﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ يعني: سزك حشرده إعاده‌كز، ديريلمه‌كز، دنياده كي خلقتكزدن داها قولاي، داها راحتدر. "ناصلكه بر طابورك عسكرلري، إستراحت ايچون طاغيلسه، صوڭره بر بورو ايله چاغريلسه قولاي بر صورتده طابور بايراغی آلتنده طويلانمه‌لري؛ يگيدن بر طابور تشكيل ايتمكدن چوق قولاي و چوق راحتدر. اويله ده: "بر بدنده بربريله إمتزاج ايله أنسيت و مناسبت پيدا ايدن ذرات اساسيه، حضرت إسرافيل عليه السلامك صوري ايله خالق ذو الجلالك آمرينه "لبيك" ديمه‌لري و طويلانمه‌لري؛ عقلاً برنجي ايجاددن داها قولاي، داها ممكندر. هم، بتون ذره‌لرك طويلانمه‌لري بلكه لازم دگل. نوه‌لر و تخم‌لر حكمنده اولان و حديثده "عجب الذنب" تعبير ايديلن اجزاء اساسيه و ذرات اصليه، ايكنجي نشئه ايچون كافي بر أساسدر، تملدر. صانع حكيم، بدن إنساني يي اونلرك اوستنده بنا ايدر.

اوچنجی آیت اولان ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ گبی آیتلرکِ إشارت ایتدکلری قیاسِ عدلینکِ خلاصه سی شودر که:

عالمده چوق گوروپورز که: ظالم، فاجر، غدار انسانلر غایت رفاه و راحتله و مظلوم و متدین آدملر غایت زحمت و ذلت ایله عمر گچیریورلر. صوگره ئولوم گلیر، ایکسینی مساوی قیلار. اگر شو مساوات نهایتسر ایسه، بر نهایتی یوقسه، ظلم گورونور. حالبوکه ظلمدن تنزهی، کائناتکِ شهادتیه ثابت اولان عدالت و حکمتِ إلهیه، بو ظلمی هیچ بر جهتله قبول ایتمدیگندن؛ بالبداهه بر مجمعِ آخری إقتضا ایدرلر که؛ برنجی، جزاسنی؛ ایکنجی، مکافاتنی گورسون. تا شو إنتظامسز، پریشان بشر، إستعدادینه مناسب تجزیه و مکافات گوروب عدالتِ محضهیه مدار و حکمتِ ربّانیهیه مظهر و حکمتلی موجوداتِ عالمکِ بر بیوک قارداشی اولاییلسین. اوت شو دارِ دنیا، بشرکِ روحنده مندمج اولان حدسز إستعدادلرکِ سنبللنمه سنه مساعد دگلدر. دیمک باشقه عالمه گوندریله جکدر. اوت انسانکِ جوهری بیوکدر. اويله ایسه، أبده نامزددر. ماهیتی عالیهدر، اويله ایسه جنایتی دخی عظیمدر. سائر موجوداته بگزه مز. إنتظامی ده مهمدر. إنتظامسز اولاماز، مهمل قالاماز، عبث ایدیلمز، فنای مطلق ایله محکوم اولاماز، عدمِ صرفه قاچاماز. اوکا جهنمِ آغزینی آچمش بکله یور. جنت ایسه آغوشِ نازدارانه سنی آچمش گوزله یور. اوننجی سوزکِ اوچنجی حقیقی بو ایکنجی مثالزی غایت گوزل گوستردیگندن بوراده قیصه کسییورز.

ایشته مثال ایچون شو ایکی آیتِ کریمه گبی پک چوق براهینِ لطیفه عقیلیه یی تضمّن ایدن سائر آیتلری دخی قیاسِ ایله، تتبع ایت. ایشه منابعِ عشره و اون مدار؛ بر حدسِ قطعی، بر برهانِ قاطعی إنتاج ایدیورلر و او پک اساسلی

حدس و او پك قوّتلى برهان، حشر و قیامته داعی و مقتضینك وجودینه قطعياً دلالت ایتدكلری گئی؛ صانع ذو الجلالك دخی (اونجی سوزده قطعياً إثبات ایدیلدیگی اوزره) حكیم، رحیم، حفیظ، عادل گئی أكثر أسماء حسنی سی، حشر و قیامتك گلمسنى و سعادت ابدیهنك وجودینی إقتضا ایدرلر و سعادت ابدیهنك تحقّقنه قطعى دلالت ایدرلر. دیمك حشر و قیامته مقتضى او درجه قوّتلیدر كه، هیچ بر شك و شبهه یه مدار اولاماز.

اوپنچى اساس

فاعل، مقتدردر. اوت ناصل حشرك مقتضیسی، شبهه سز موجوددر. حشری یاپه جق ذات ده نهایت درجه ده مقتدردر. اونك قدرتنده نقصان یوقدر. اَكْ بیوك و اَكْ كوچك شیلر، اوڭا نسبةً بردرلر. بر بهاری خلق ایتمك، بر چیچك قدر قولایدر. اوت بر قدیر كه: شو عالم؛ بتون گونشلی، ییلدیزلری، عوالمی، ذراتی، جواهری نهایتسز لسانلرله اونك عظمتنه و قدرتنه شهادت ایدر. هیچ بر وهم و وسوسه نك حقی وار میدر كه، حشر جسمانیی او قدرتنده إستبعاد ایتسین. اوت بالمشاهده بر قدیر ذو الجلال شو عالم ایچنده، هر عصرده برر یكی و منتظم دنیایی خلق ایدن، حتی هر سنده برر یكی سیار، منتظم كائناتی ایجاد ایدن، حتی هر گونه برر یكی منتظم عالم یاپان؛ دائما شو سماوات و ارض یوزنده و بربری آرقه سنده گچیجی دنیالری، كائناتلری كمال حكمت ایله خلق ایدن، دگیشدیرن و عصرلر و سنه لر، بلکه گونلر عددنجه منتظم عامللری زمان ایپنه آسان و اونكله عظمت قدرتنی گوسترن و یوز پيك چشید حشرك نقشلریله تزین ایتدیگی قوجه بهار چیچكنی كُرْ ارضك باشنه بر تك چیچك گئی طاقان و اونكله كمال حكمتنی، جمال صنعتنی اظهار ایدن بر

ذات، "ناصل قیامت گتیره جک، ناصل بو دنیایی آخرتله دگیشدیره جک" دینلیر می؟ شو قدیرک کمال قدرتی و هیچ بر شی اوکا آغیر گلمدیگنی و اُک بیوک شی اُک کوچک شی گبی اونک قدرتنه آغیر گلمدیگنی و حدسز افراد، بر تک فرد گبی او قدرته قولای گلدیگنی، شو آیت کریمه إعلان ایدیور: ﴿مَا خَلَقُكُمْ

وَلَا بَعَثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةً﴾ شو آیتک حقیقتنی اوننجی سوزک خاتمه سنده إجمالاً و نقطه رساله سنده و یگرمنجی مکتوبده ایضاحاً بیان ایتمشز. شو مقام مناسبتیله اوچ مسئله صورتنده بر پارچه ایضاح ایدرز: ایشته قدرت إلهیه ذاتیه در. اوپله ایسه عجز تخلل ایده مز. هم ملکوتیت اشیایه تعلق ایدر. اوپله ایسه موانع تداخل ایده مز. هم نسبتی قانونیدر. اوپله ایسه جزء، کله مساوی گلیر و جزئی، کلی حکمنه گچر. ایشته شو اوچ مسئله بی اثبات ایده جگز.

برنجی مسئله: قدرت ازیله، ذات اقدس إلهیه نك لازمه ضروریه ذاتیه سیدر. یعنی، بالضروره ذاتک لازمه سیدر. هیچ بر جهت انفکاکی اولاماز. اوپله ایسه، قدرتک ضدی اولان عجز، او قدرتی استلزام ایدن ذاته بالبداهه عارض اولاماز. چونکه او حالده جمع ضدین لازم گلیر. مادام عجز، ذاته عارض اولاماز؛ بالبداهه او ذاتک لازمی اولان قدرته تخلل ایده مز. مادام عجز، قدرتک ایچنه گیره مز؛ بالبداهه او قدرت ذاتیه ده مراتب اولاماز. چونکه هر شیئک وجود مراتبی، او شیئک ضدلرینک تداخلی ایله در. مثلاً: حرارتده کی مراتب، برودتک تخللی ایله در؛ حُسنده کی درجات، قبحک تداخلی ایله در و هکذا قیاس ایت... فقط ممکناتده، حقیقی و طبیعی لزوم ذاتی اولمادیغندن، ممکناتده ضدلر بربرینه گیره بیلیمش. مرتبه لر تولد ایده رک اختلافات ایله تغیرات عالم نشئت ایتمشدر. مادام که قدرت ازیله ده مراتب اولاماز. اوپله ایسه، مقدورات دخی، بالضروره قدرته نسبتی بر اولور. اُک بیوک اُک کوچکه مساوی و ذره لر، ییلدیزلره أمثال

اولور. بتون حشر بشر، بر تك نفسك إحياسی گبی؛ بر بهارك ایجادی، بر تك چیچكك صنعی گبی او قدرته قولای گلیر. اگر أسبابه إسناد ایدیلسه؛ او وقت بر تك چیچك، بر بهار قدر آغیر اولور.

شو سوزك ایكنجی مقامنك دردنجی "الله اكبر" مرتبه سنك آخر فقره سنك حاشیه سنده، هم یگرمی ایكنجی سوزده، هم یگرمنجی مکتوبده و ذیلنده إثبات ایدیلمش كه: خلقت اشیا واحد اُحده ویریلسه، بتون اشیا، بر شی گبی قولای اولور. اگر أسبابه ویریلسه؛ بر شی، بتون اشیا قدر كلفتلی، آغیر اولور.

ایكنجی مسئله كه؛ قدرت، ملكوتیت اشیا به تعلق ایدر. اوت، كائناتك آینه گبی ایکی یوزی وار. بری، ملك جهتی كه؛ آینه نك رنكلی یوزینه بگز. دیگر، ملكوتیت جهتی كه؛ آینه نك پارلاق یوزینه بگز. ملك جهتی ایسه، ضدلك جولانگاھیدر. گوزل چركین، خیر شر، كوچك بیوك آغیر قولای گبی أمرلك محل و رودیدر. ایشته شونك ایچوندر كه: صانع ذو الجلال أسباب ظاهریه یی، تصرفات قدرته پرده ایتمشدر. تا دست قدرت، ظاهر عقله گوره خسیس و نالایق أمرلك بالذات مباشرتی گورونمسن. چونكه عظمت و عزت، اویله ایستر. فقط او وسائط و أسبابه حقیقی تأثیر ویرمه مشدر. چونكه وحدت احدیت اویله ایستر. ملكوتیت جهتی ایسه، هر شیده پارلاقدر، تمیزدر. تشخصاتك رنكلی، مزخرفاتلری، اوگا قاریشماز. او جهت، واسطه سز كندی خالفنه متوجهدر. اونده ترتب أسباب، تسلسل علل یوقدر. اوگا علّیت، معلولیت گیره مز. اگر بوگریسی یوقدر. مانعلر مداخله ایده مز. ذره، شمسه قارداش اولور.

الحاصل: او قدرت هم بسیطدر، هم نامتناهیدر، هم ذاتیدر. محلّ تعلق

قدرت ایسه، هم واسطه سز، هم لکه سز، هم عصیان سذر. اویله ایسه، او قدرتک دائره سنده بیوک کوچگه قارشی تکبری یوق. جماعت فردہ قارشی رجحانی اولاماز. کل جزئه نسبتہ، قدرته قارشی فضلہ نازلانہ مز.

اوجنجی مسئله که؛ قدرتک نسبتی قانونیدر. یعنی: چوغه آزه، بیوگه کوچگه بر باقار. شو مسئله غامضه یی بر قاج تمثیل ایله ذهنه تقریب ایده جگر.

ایشته کائناتده "شفافیت" "مقابله" "موازنه" "انتظام" "تجرّد" "إطاعت" برر آمردر که؛ چوغی آزه، بیوگی کوچگه مساوی قیلار.

برنجی تمثیل: "شفافیت" سرینی گوسترر.

مثلا: شمسک فیض تجلیسی اولان تمثالی و عکسی، دتکزک یوزنده و دتکزک هر بر قطره سنده عین هویتی گوسترر. اگر گره ارض، پرده سز گونشه قارشی مختلف جام پارچه لرندن مرکب اولسه؛ شمسک عکسی، هر بر پارچه ده و بتون زمین یوزنده مزاحمتسز، تجزیسز، تناقصسز بر اولور. اگر فرضا شمس، فاعل مختار اولسه ایدی و فیض ضیاسنی، تمثال عکسنی إرادہ سیله ویرسه ایدی؛ بتون زمین یوزینه ویردیگی فیضی، بر ذره یه ویردیگی فیضدن داها آغیر اولامازدی.

ایکنجی تمثیل: "مقابله" سریدر. مثلا:

ذی حیات فردلردن (یعنی انسانلردن) ترکب ایدن بر دائره عظیمه نك نقطه مرکزیه سنده کی فردک آنده بر موم و دائره محیطده کی فردلرک آللرنده ده برر آیینہ فرض ایدیلسه؛ نقطه مرکزیه نك محیط آیینہ لرینه ویردیگی فیض و جلوہ عکس، مزاحمتسز، تجزیسز، تناقصسز، نسبتی بردر.

اوجنجی تمثیل: "موازنه" سرّیدر. مثلاً:

حقیقی و حسّاس و چوق بیوک بر میزان بولونسه؛ ایکی گوزنده ایکی گونش ویا ایکی ییلدیز ویا ایکی طاغ ویا ایکی یمورطه ویا ایکی ذره هر هانگیسی بولونورسه بولونسون، صرف اولونه حق عین قوّت ایله او حسّاس عظیم ترازینک بر گوزی گوگه، بری زمینه اینه ییلیر.

دردنجی تمثیل: "انتظام" سرّیدر. مثلاً:

اڭ عظیم بر گمی، اڭ کوچک بر اویونج گبی چوریله ییلیر.

بشنجی تمثیل: "تجرّد" سرّیدر. مثلاً:

تشخّصاتدن مجرّد بر ماهیت، بتون جزئیاتنه اڭ کوچگندن اڭ بیوگنه تناقص ایتمه دن، تجرّی ایتمه دن بر باقار، گیرر. تشخّصاتِ ظاهریه جهتنده کی خصوصیتلر، مداخله ایدوب شاشیرتماز. او ماهیتِ مجرّدهنک نظرینی تغیر ایتمز. مثلاً: ایگنه گبی بر بالیق، بالینه بالیغی گبی او ماهیتِ مجرّدهیه مالکدر. بر میقروب، بر گرگدان گبی ماهیتِ حیوانیه یی طاشیور.

آلتنجی تمثیل: "إطاعت" سرّینی گوسترر. مثلاً: بر قوماندان، "آرش" آمری ایله بر نفری تحریک ایتدیگی گبی، عین آمر ایله بر اوردوی تحریک ایدر.

شو تمثیلِ إطاعت سرّینک حقیقی شودر که: کائناتده، بالتجربه هر شیئک بر نقطه کمالی واردر. او شیئک، او نقطه یه بر میلی واردر. مضاعف میل، احتیاج اولور. مضاعف احتیاج، اشتیاق اولور. مضاعف اشتیاق، إنجذاب اولور. و إنجذاب، اشتیاق، احتیاج، میل؛ جنابِ حقّ اَوامرِ تکوینیه سنک، ماهیتِ اشیا

طرفندن برر حبه و نوهٔ إمتثالیدرلر. ممکنات ماهیتلرینک مطلق کمالی، مطلق وجوددر. خصوصی کمالی، إستعدادلرینی قوه‌دن فعله چیقاران اوکا مخصوص بر وجوددر. ایشته بتون کائناتک «کُن» آمرینه إطاعتی، بر تک نفر حکمنده اولان بر ذره‌نک إطاعتی گبیدر. إرادۀ اُزلیه‌دن گلن «کُن» آمر اُزلیسنه ممکناتک إطاعتی و إمتثالنده، ینه إرادۀنک تجلیسی اولان میل و إحتیاج و شوق و إنجذاب؛ بردن، برابر مندمجدر. لطیف صو، نازک بر میلله إجماد آمرینی آلدیغی وقت دمیری پارچه لامسی، إطاعت سرینک قوتنی گوسترر.

شو آلتی تمثیل؛ هم ناقص، هم متناهی، هم ضعیف، هم تأثیر حقیقیسی یوق اولان ممکنات قوتنده و فعلنده بالمشاهده گورونسه؛ آلبته هم غیر متناهی، هم اُزلی، هم أبدی، هم بتون کائناتی عدم صرفدن ایجاد ایدن و بتون عقولی حیرته بیراقان، هم آثار عظمیله تجلی ایدن قدرت اُزلیهیه نسبهٔ شبهه‌سز هر شی مساویدر. هیچ بر شی اوکا آغیر گلمز (غفلت اولونمیه). شو آلتی سرک کوچک میزانلریله او قدرت طاریلماز و مناسبتیه گیرمز. یالکز فهمه تقریب و إستبعادی إزاله ایچون ذکر ایدیلیر.

اوپنچی اساسک نتیجه و خلاصه‌سی: مادام قدرت اُزلیه غیر متناهیدر. هم ذات اقدس لازمهٔ ضروریه‌در. هم هر شیئک لکه‌سز، پرده‌سز ملکوتیت جهتی، اوکا متوجّه‌در. هم اوکا مقابلدر. هم تساوی طرفیندن عبارت اولان امکان إعتباریله موازننده‌در. هم شریعت فطریهٔ کبرا اولان نظام فطرته و قوانین عادت الله مطیعدر. هم مانعلردن و آیری آیری خصوصیتلردن ملکوتیت جهتی مجرد و صافیدر. آلبته اُک بیوک شی، اُک کوچک شی گبی، او قدرته زیاده نازلانماز، مقاومت ایتمز. او یله ایسه حشرده بتون ذوی الأرواحک إحیاسی، بر سینگک

بهمارده إحياسندن دها زیاده قدرته آغير اولماز. اويله ايسه ﴿مَا خَلَقَكُمْ وَلَا
بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ فرمانی مبالغه‌سزدر، طوغريددر، حقدر. اويله ايسه،
مدّعامز اولان "فاعل مقتدردر، او جهتهده هيچ بر مانع يوقدر" قطعی بر
صورتهده تحقّق ايتدی.

دردنجی اساس

ناصل قیامت و حشره مقتضی وار و حشری گنیره جك فاعل دخی
مقتدردر. اويله ده: شو دنيانك، قیامت و حشره قابلیتی واردر. ايشته شو محل
قابلدر اولان مدّعامزده درت مسئله واردر.

برنجیسی: شو عالم دنيانك إمكان موتيدر.

ایکنجیسی: او موتك وقوعيدر.

اوچنجیسی: او خراب اولمش، ئولمش دنيانك، آخرت صورتنده تعمیر و
ديريلمه سنك إمكانيدر.

دردنجیسی: او ممکن اولان تعمیر و إحيانك وقوع بولماسيدر.

برنجی مسئله: شو کائناتك موتی، ممکندر. چونکه بر شی قانون تکاملده
داخل ايسه، او شیده علی کلّ حال نشو و نما واردر. نشو و نما و بیومك
وارسه، اوڭا علی کلّ حال بر عمرِ فطری واردر. عمرِ فطریسی وار ايسه، علی
کلّ حال بر أجلِ فطریسی واردر. غایت گنیش بر إستقراء و تتبّع ایله ثابتدر
که، اويله شیلر موتك پنجه‌سندن کندينی قورتاره‌مز. أوت ناصلکه إنسان
کوچك بر عالمدر، ییقیمقدن قورتولماز. عالم دخی بیوک بر إنساندر، او دخی

ئولومك پنجه سندن قورتولاماز. او ده ئوله جك، صوگره ديريله جك ويا ياتوب
 صوگره صبح حشرله گوزيني آچاققدر. هم ناصلكه كائناتك بر نسخه مصغره سى
 اولان بر شجره ذى حیات، تخریب و انحلالدن باشنى قورتاره مز. اويله ده: شجره
 خلقتدن تشعب ايتمش اولان سلسله كائنات تعمير و تجديد ايچون، تخریدن،
 طاغيلمقدن كندینی قورتاره مز. "اگر دنيانك اجل فطريسندن اول اراده ازليه نك
 اذنی ايله، خارجى بر مرض ويا مخرب بر حادثه باشنه گلمزسه و اونك صانع
 حكيمى دخى اجل فطريدن اول اوئی بوزمازسه، هر حالده حتى فتى بر حساب
 ايله بر گون گله جك كه: ﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ * وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ * وَإِذَا
 الْجِبَالُ سُيِّرَتْ * إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ * وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ * وَإِذَا
 الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ معنالى و سرلى، قدیر ازلینك اذنی ايله تظاهر ایدوب، او دنیا
 اولان بیوك انسان سكراته باشلايوب عجیب بر خیریلتی ايله و مدهش بر صوت
 ايله فضایی چینلاتوب طولديره جق، باغیروب ئوله جك؛ صوگره امر إلهی ايله
 دیريله جكد.

اینجه رمزی بر مسئله

ناصلكه صو، كندی ضرینه اولارق انجماد ایدر. بوز، بوزك ضرینه تمیع ایدر.
 لب، قشرك ضرینه قوتلشیر. لفظ، معنا ضرینه قالینلاشیر. روح، جسد
 حسابنه ضعیفلشیر. جسد، روح حسابنه اینجه لشیر. اويله ده: عالم كثیف اولان
 دنیا، عالم لطیف اولان آخرت حسابنه، حیات ماکینه سنك ایشله مسیله
 شفافلاشیر، لطیفلشیر. قدرت فاطره، غایت حیرت ویریحی بر فعالیتله كثیف،
 جامد، سونمش، ئولمش أجزالرده نور حیاتی سریمسی، بر رمز قدرتدر كه؛ عالم

لطیف حسابنه شو عالم کثیفی نور حیات ایله آریتیور، یاندریور، ایشیقلا ندریور، حقیقتنی قوتلشدیریور. اوت، حقیقت نه قدر ضعیف ایسه ده ئولمز، صورت گبی محو اولماز. بلکه تشخصلرده، صورتلرده سیر و سفر ایدر. حقیقت بیور، إنکشاف ایدر، گیتدکجه گنیشلنیر. قشر و صورت ایسه اُسکیلشیر، اینجهلشیر، پارچه لانیر. ثابت و بیومش حقیقتک قامتنه یاقیشمق ایچون داها گوزل اولارق تازهلشیر. زیاده و نقصان نقطه سنده حقیقتله صورت، معکوساً متناسبدرلر. یعنی: صورت قالینلاشدقجه، حقیقت اینجهلشیر. صورت اینجهلشدکجه، حقیقت او نسبتده قوت بولور. ایشته شو قانون، قانون تکامله داخل اولان بتون اشیایه شاملدر. دیمک هر حالده بر زمان گله جک که: کائنات حقیقت عظماسنک قشر و صورتی اولان عالم شهادت، فاطر ذو الجلالک اذنیله پارچه لانه جق. صوکره داها گوزل بر صورتده تازهلنه جکدر. **﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ﴾** سرّی تحقّق ایده جکدر.

الحاصل: دنیانک موتی ممکن، هم هیچ شبهه گتیرمز که ممکندر.

ایکنجی مسئله: موت دنیانک وقوع بولماسیدر. شو مسئلهیه دلیل: بتون اُدیان سماویه نک إجماعیدر و بتون فطرت سلیمه نک شهادتیدر و شو کائناتک بتون تحولات و تبدلات و تغیراتک إشارتیدر. هم عصرلر، سنه لر عددنجه ذی حیات دنیالرک و سیار عالملرک، شو دنیا مسافرخانه سنده موتلریله، اصل دنیانک ده اونلر گبی ئولمسنه شهادتلیدر.

شو دنیانک سکراتی، آیات قرآنیه نک إشارت ایتدیگی صورتده تحیل ایتمک ایسترسه ک، باق: شو کائناتک أجزالری، دقیق، علوی بر نظام ایله بربرینه باغلانمش. خفی، نازک، لطیف بر رابطه ایله طوتونمش و او درجه بر إنتظام

ایچنده در که؛ اگر أجرام علویه دن تك بر جرم، ﴿كُنْ﴾ آمرینه ویا "محورندن
 حیق" خطابنه مظهر اولونجه، شو دنیا سكراته باشلار. ییلدیزلر چارپیشه جق،
 أجراملر طالعه لانه جق، نهایتسز فضای عالمده میلیونلر گله لری، کره لر گبی بیوک
 طویلرک مدھش صدالری گبی واولایه باشلار. بربرینه چارپیشه رق، قیغلجیملر
 صاچارق، طاغلر اوچارق، دگزلر یانه رق یر یوزی دوزلنه جک. ایشته شو موت
 و سكرات ایله قدیر ازی کائناتی چالقهلار؛ کائناتی تصفیہ ایدوب، جهنم و
 جهنمک ماده لری بر طرفه، جنت و جنتک موادّ مناسبه لری باشقه طرفه چکیلیر،
 عالم آخرت تظاهر ایدر.

اوپنجی مسئله: ئوله جک عالمک دیرلمسی ممکندر. چونکه ایکنجی اساسده
 اثبات ایدیلدیگی گبی؛ قدرنده نقصان یوقدر. مقتضی ایسه، غایت قوتلیدر.
 مسئله ایسه ممکناتدندر. ممکن بر مسئله نك غایت قوتلی بر مقتضیسی وار
 ایسه، فاعلک قدرنده نقصانیت یوق ایسه؛ اوکا ممکن دگل، بلکه واقع صورتیله
 باقیله بیلیر.

رمزی بر نکته

شو کائناته دقت ایدیلسه گورونویور که: ایچنده ایکی عنصر وار که، هر
 طرفه اوزانمش، کوک آتمش. خیر شر، گوزل چرکین، نفع ضرر، کمال نقصان،
 ضیا ظلمت، هدایت ضلالت، نور نار، ایمان کفر، طاعت عصیان، خوف
 محبت گبی آثارلریله، میوه لریله شو کائناتده اُضداد بربریه چارپیشیور. دائما تغیر
 و تبدلاته مظهر اولویور. باشقه بر عالمک محصولاتک تزگاهی حکمنده چرخلری
 دونویور. البته او ایکی عنصرک بربرینه ضد اولان دالری و نتیجه لری، اُبدہ
 گیده جک؛ تمرکز ایدوب بربرندن آیریه جق. او وقت، جنت جهنم صورتنده

تظاهر ایده جکدر. مادام عالم بقاء، شو عالم فنادن یاپیلاجقدر. ألبته عناصرِ
 أساسیه سی، بقایه و أبده گیده جکدر. أوت جنت جهنم، شجره خلقندن أبد
 طرفه اوزانوب اگیله رك گیدن دالنگ ایکی میوه سیدر و شو سلسله کائناتک ایکی
 نتیجه سیدر و شو سیل شئوناتک ایکی مخزیدر و أبده قارشى جریان ایدن و
 طالغهلانان موجوداتک ایکی حوضیدر و لطف و قهرک ایکی تجلیگاهیدر که؛
 دست قدرت بر حرکت شدیدله ایله کائناتى جالقالادیغى وقت، او ایکی حوض
 مناسب ماده لرله طولاجقدر.

شو رمزلى نکته نك سرى شودر كه:

حكيم اُزلى عنایتِ سرمدیه و حکمتِ اُزلیه نك إقتضاسیله، شو دنیایی تجربه یه
 محل و إمتحانه میدان و أسماءِ حسنی سنه آیینه و قلم قدر و قدرته صحیفه اولمق
 ایچون یاراتمش. و تجربه و إمتحان ایسه نشو و نمایه سبیدر. او نشو و نما ایسه،
 إستعدادلرک إنکشافنه سبیدر. او إنکشاف ایسه، قابلیتلرک تظاهرینه سبیدر. او
 قابلیتلرک تظاهری ایسه، حقائقِ نسیبیه نك ظهورینه سبیدر. حقائقِ نسیبیه نك
 ظهوری ایسه، صانع ذو الجلالک أسماءِ حسنی سنک نقوشِ تجلیاتنى گوسترمسنه و
 کائناتى مکتوباتِ صمدانیه صورتنه چویرمسنه سبیدر. ایشته شو سِرِ إمتحان و
 سِرِ تکلیف ایله در که؛ أرواحِ عالیه نك ألباس گبی جوهرلری، أرواحِ سافله نك کومور
 گبی ماده لرندن تصفى ایدر، آیریلیر.

ایشته بو مذکور سرلر گبی داها بیلمدیگمز چوق اینجه، عالی حکمتلر
 ایچون، عالمی بو صورتده إرادة ایتدیگندن شو عالمک تغیر و تحوّلنى دخى او
 حکمتلر ایچون إرادة ایتدی. تحوّل و تغیر ایچون ضدلری بربرینه حکمتله

قاریشدیردی و قارشى قارشى یه گتیردی. ضررلى منفعتلره مزج ایدهرک، شرلى خیرلره إدخال ایدهرک، چرکینلکلى گوزللکله جمع ایدهرک، خور گى یوغوره رق شو کائناتى تبدل و تغیر قانونه و تحوّل و تکامل دستورینه تابع قیلدی.

وقتا که مجلسِ إمتحان قپاندی. تجربه وقتى بیتدی. أسماءِ حسنى حکمنى اجرا ایتدی. قلم قدر، مکتوباتنى تماميله یازدی. قدرت، نقوشِ صنعتنى تکمیل ایتدی. موجودات، وظائفنى ایفا ایتدی. مخلوقات، خدمتلىرىنى بیتیردی. هر شى، معناسى إفاده ایتدی. دنیا، آخرت فدانلىرىنى یتیشدیردی. زمین، صانعِ قدیرک بتون معجزاتِ قدرتنى، عموم خوارقِ صنعتنى تشهير ایدوب گوستردی. شو عالم فنا، سرمدى منظره لرى تشکیل ایدن لوحه لرى زمان شریدينه طاقدی. او صانعِ ذو الجلالک حکمتِ سرمدیه سى و عنایتِ اُزلیه سى؛ او إمتحان نتیجه لرىنى، او تجربه نك نتیجه لرىنى، او أسماءِ حسنى نك تجلیلرینك حقیقتلرىنى، او قلمِ قدر مکتوباتنك حقائقنى، او نمونه مثال نقوشِ صنعتنك اصللرىنى، او وظائفِ موجوداتك فائده لرىنى، غایه لرىنى، او خدماتِ مخلوقاتك اجرتلرىنى و او کلماتِ کتابِ کائناتك إفاده ایتدکلى معنالك حقیقتلرىنى و إستعداد چکردکلىرینك سنبللنمه سنى و بر محکمۀ کبرا آچماسى و دنیادن آلینمش مثالى منظره لرك گوسترمسنى و أسبابِ ظاهریه نك پرده سنى بیرتمسنى و هر شى طوغریدن طوغرى یه خالقِ ذو الجلاله تسلیم ایتمه سى گى حقیقتلرى إقتضا ایتدی و او مذکور حقیقتلرى إقتضا ایتدیگی ایچون، کائناتى دغدغۀ تغیر و فنادن، تحوّل و زوالدن قورتارمق و أبدیلشدیرمك ایچون او ضدلرك تصفیه سنى ایستدی و تغیرك أسبابى و إختلافاتك مادّه لرىنى تفریق ایتمك ایستدی. ألته قیامتى قوپاره حق و او نتیجه لر ایچون تصفیه ایده جك. ایشته شو تصفیه نك نتیجه سنده جهنم أبدى و دهشتلى بر صورت آلوب، طائفه لرى **﴿وَأَمَّا زُؤا﴾**

الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ تهديدینه مظهر اولاجق. جنت ابدی، حشمتلی بر صورت گیه رک اهل و أصحابی **«سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ»** خطابنه مظهر اولاجق. یگرمی سکرنجی سوزک برنجی مقامنک ایکنجی سؤالنده اثبات ایدیلدیگی گبی؛ حکیم ازی، شو ایکی خانهنک سکنه لرینه، قدرت کامله سیله ابدی و ثابت بر وجود ویرر که؛ هیچ انحلال و تغیر و اختیارلغه و إنقراضه معروض قالمالزلر. چونکه إنقراضه سببیت ویرن تغیرک اُسبابی بولونماز.

دردنجی مسئله: شو ممکن، واقع اولاجقدر. اوت دنیا، ئولدکدن صوگره آخرت اولارق دیریلتیله جکدر. دنیا خراب ایدیلکدن صوگره، او دنیایی یاپان ذات، ینه داها گوزل بر صورتده اوئی تعمیر ایده جک، آخرتدن بر منزل یاپه جقدر. شوکا دلیل باشده قرآن کریم بیگلر براهین عقلیه یی تضمّن ایدن عموم آیاتیل و بتون کتب سماویه بونده متّفق بولوندیگی گبی؛ ذات ذوالجلالک اوصاف جلالیه سی و اوصاف جمالیه سی و اسماء حسنی سی، بونک وقوعنه قطعی صورتده دلالت ایدرلر و انبیایه گوندردیگی بتون سماوی فرمانلری ایل و قیامت و حشرک ایجادی و وعد ایتمش. ایشته مادام وعد ایتمش، اَلْبَتَّه یاپه جقدر. اوننجی سوزک سکرنجی حقیقته مراجعت ایت. هم باشده محمد عربی علیه الصلاة والسلامک ییک معجزاتنک قوتیل، بتون انبیاء و مرسلینک و اولیاء و صدیقینک، وقوعنده متّفق اولوب خبر ویردکلری گبی؛ شو کائنات بتون آیات تکوینییه سیله، وقوعندن خبر ویریور.

الحاصل: اوننجی سوز بتون حقائقله، یگرمی سکرنجی سوز ایکنجی مقامنده لاسیمالرده کی بتون براهینیله، غروب ایتمش گونشک صباحین یثیدن

طلوع ایده جگی درجه سنده بر قطعیتله گوسترمشدر که: حیاتِ دنیویه نځ غروبندن صوگره شمسِ حقیقت، حیاتِ اُخرویه صورتنده چیقاققدر.

ایشته باشند بورایه قدر بیانامز، اِسْم حکیمدن اِستمداد و فیض قرآندن اِستفاده صورتنده قلبی قبوله، نفسی تسلیمه، عقلی اِقناعه اِحضار ایچون "درت اُساس" سویله دک. فقط بز نه یز که، بوکا دائر سوز سویله یه جگر. اُصل شو دنیانځ صاحبی، شو کائناتځ خالق، شو موجوداتځ مالکی نه سویله یور؛ اونی دیگله ملی یز. ملک صاحبی سوز سویلرکن باشقه لرینځ نه حدی وار که، فضولیانه قاریشسین...

ایشته او صانع حکیم، دنیا مسجندنه و اَرْض مکتبنده، عصرلر آرقه سنده اوطوران طائفه لرک عموم صفلرینه خطابا ایراد ایتدیگی خطبه اُزلیه سنده، کائناتی زلزله یه ویرن ﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۖ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ۖ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَالَهَا ۖ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۖ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۖ يَوْمَئِذٍ يُصْدِرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّیُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۖ فَمَنْ یَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا یَرَهُ ۖ وَمَنْ یَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا یَرَهُ﴾ و بتون مخلوقاتی نشئه لندرین، شوقه گتیرن ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِی رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَ أُنُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ گبی بی کُله فرمانلری، مالک الملکدن، صاحبِ دنیا و آخرتدن دیگله ملی یز. "آمنا و صدقنا" دیمه لی یز.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۖ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ

اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيْمَ وَعَلَىٰ

اٰلِ سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ﴾

نورك بلكجي

طلسم کائناتی کشف ایدن، قرآن حکیمک مهم بر طلسمنی حل ایدن

اوتوزنجی سوز

"أنا" و "ذره" دن عبارت بر "ألف" بر "نقطه" در.

شو سوز ایکی مقصدد. برنجی مقصد، "أنا" نك ماهیت و نتیجه سندن؛
ایکنجی مقصد، "ذره" نك حرکت و وظیفه سندن بحث ایدر.

برنجی مقصد

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ
يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾

شو آیتك بیوک خزینه سندن تك بر جوهرینه إشارت ایده جگزر. شویله که:

گوک، زمین، طاغ تحمّلدن چکیندیگی و قورقیدیگی أمانتك متعّد وجوهندن
بر فردی، بر وجهی، أندر. أوت أنا، زمان آدمدن شیمدییه قدر عالم إنسانیتك
أطرافنه دال بوداق صالان نورانی بر شجره طوبی ایله، مدهش بر شجره زقومك
چکردگیدر. شو عظیم حقیقته گیریشمه دن أول، او حقیقتك فهمنی تسهیل
ایده جك بر مقدمه بیان ایدرز. شویله که:

أنا، كنوزِ مخفيه اولان أسماءِ إلهيه نك آناختاری اولدیغی گبی، کائناتك طلسمِ مغلقنك دخی آناختاری اولارق بر معمّایِ مشکل کشارد، بر طلسمِ حیرت فزادر. او أنا ماهیتنك بیلنمسیله، او غریب معمّا، او عجیب طلسم اولان أنا آچیلیر و کائنات طلسمنی و عالمِ وجوبك کنوزینی دخی آچار. شو مسئله یه دائر "شمّه" اسمنده بر رسالّه عربیه مده شویله بحث ایتمشز که: عالمك مفتاحی انسانك أئنده در و نفسنه طاقيلمشدر. کائنات قپولری ظاهرّا آچیق گورونورکن، حقیقه قپالیدر. جنابِ حق، أمانت جهتيله إنسانه "أنا" نامنده اويله بر مفتاح ویرمش که؛ عالمك بتون قپولرینی آچار و اويله طلسملی بر أنانیت ویرمش که؛ خلّاق کائناتك كنوزِ مخفيه سنی اونك ايله کشف ایدر. فقط أنا، کندیسى ده غایت مغلق بر معمّا و آچيلمه سی مشکل بر طلسمدر. اگر اونك حقیقی ماهیتی و سرّ خلقتی بیلینسه؛ کندیسى آچیلدیغی گبی کائنات دخی آچیلیر. شویله که:

صانع حکیم، انسانك أئنه أمانت اولارق، ربویتنك صفات و شئوناتك حقیقتلرینی گوستره جك، طانیتدیره جق، إشارات و نمونه لری جامع بر أنا ویرمشدر. تا که او أنا، بر واحد قیاسی اولوب، أوصافِ ربوبیت و شئوناتِ الوهیت بیلینسین. فقط واحد قیاسی، بر موجود حقیقی اولمق لازم دگل. بلکه هندسه ده کی فرضی خطلر گبی، فرض و توهمله بر واحد قیاسی تشکیل ایديله بیلیر. علم و تحقّقه حقیقی وجودی لازم دگلدر.

سؤال: نه ایچون جنابِ حقّك صفات و اسماسنك معرفتی، أنانیته باغلیدر؟

الجواب: چونکه مطلق و محیط بر شیئك حدودی و نهایتی اولمادیغی ایچون، اوڭا بر شکل ویریلمز و اوستنه بر صورت و بر تعین ویرمك ایچون حکم

ایدیلمز، ماهیتی نه اولدیغی آڭلاشیلماز. مثلاً: ظلمتسز دائمی بر ضیا، بیلینمز و حسن ایدیلمز. نه وقت حقیقی ویا وهمی بر قراڭلق ایله بر حد چکیلسه، او وقت بیلینیر. ایشته جنابِ حقّ علم و قدرت، حکیم و رحیم گبی صفات و آسماسی؛ محیط، حدودسز، شریکسز اولدیغی ایچون اونلره حکم ایدیلمز و نه اولدقلى بیلینمز و حسن اولنماز. اوپله ایسه حقیقی نهایت و حدلى اولمادیغندن، فرضی و وهمی بر حدی چیزمک لازم گلیور. اونی ده آنانیت یاپار. کندنده بر ربوبیت موهومه، بر مالکیت، بر قدرت، بر علم تصوّر ایدر؛ بر حدّ چیزر. اونڭ ایله محیط صفتلره بر حدّ موهوم وضع ایدر. "بورایه قدر بنم، اوندن سوڭره اونڭدر" دییه بر تقسیمات یاپار. کندنده کی ئولچوجکلر ایله، اونلرڭ ماهیتی یواش یواش آڭلار. مثلاً: دائره ملکنده موهوم ربوبیتله، دائره ممکناتده خالقنڭ ربوبیتی آڭلار و ظاهر مالکیتله، خالقنڭ حقیقی مالکیتی فهم ایدر و "بو خانهیه مالک اولدیغم گبی، خالق ده شو کائناتڭ مالکیدر." دیر و جزئی علمیه اونڭ علمنی فهم ایدر و کسبی صنعتجیله او صانع ذو الجلالک ابداع صنعتنی آڭلار. مثلاً: "بن شو اوی ناصل یاپدم و تنظیم ایتدم. اوپله ده شو دنیا خانهسنی بریسی یاپمش و تنظیم ایتمش." دیر. و هکذا... بتون صفات و شئوناتِ إلهیهی بر درجه بیلدیرهجک، گوسترهجک بیڭلر اسرارلی احوال و صفات و حسیات، آناده مندرجدر.

دیمک انا، آیینهمثال و واحد قیاسی و آلتِ إنکشاف و معنای حرفی گبی؛ معناسی کندنده اولیان و باشقهسنڭ معناسنی گوسترن، وجودِ إنسانیتک قالین ایپندن شعورلی بر تل و ماهیتِ بشریهنڭ حلّهسندن اینجه بر ایپ و شخصیتِ آدمیتک کتابندن بر ألفدر که، او ألفڭ "ایکی یوزی" وار. بری، خیره و وجوده باقار. او یوز ایله یالڭز فیضه قابلدر. ویرنی قبول ایدر، کندی ایجاد ایده مز. او یوزده فاعل دگل، ایجاددن آلی قیصهدر. بر یوزی ده شرّه باقار و عدمه گیدر.

شو یوزده او فاعلدر، فعل صاحبیدر. هم اونڭ ماهیتی، حرفیهدر؛ باشقه سنڭ معناسنی گوسترر. ربوبیتی خیالیهدر. وجودی او قدر ضعیف و اینجهدر که؛ بالذات کندنده هیچ بر شیئه تحمّل ایده مز و یوکلنه مز. بلکه اشیانڭ درجات و مقدارلرینی بیلدیرن میزان الحرارت و میزان الهوا گبی میزانلر نوعندن بر میزاندر که؛ واجب الوجودڭ مطلق و محیط و حدودسز صفاتی بیلدیرن بر میزاندر.

ایشته ماهیتی شو طرزده بیلن و إذعان ایدن و اوڭا گوره حرکت ایدن **﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا﴾** بشارتنده داخل اولور. امانتی بِحَقِّ ادا ایدر و او اُنانڭ دوربینیله، کائنات نه اولدیغنی و نه وظیفه گوردیگنی گورور و آفاقی معلومات نفسه گلدیگی وقت، اُناده بر مصدّق گورور. او علوم، نور و حکمت اولارق قالیر. ظلمت و عبثیته إنقلاب ایتمز. وقتا که اُنا، وظیفه سنی شو صورتله ایفا ایتدی؛ واحد قیاسی اولان موهوم ربوبیتی و فرضی مالکیتی ترک ایدر. **﴿لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾** دیر. حقیقی عبودیتی طاقینیر. مقام أحسن تقویّه چیقار.

اگر او اُنا، حکمتِ خلقتنی اونوتوب، وظیفه فطریه سنی ترک ایده رک کندینه معنایِ اسمیله باقسه، کندینی مالکِ إعتقاد ایتسه؛ او وقت اُمانتده خیانت ایدر، **﴿وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيْهَا﴾** آلتنده داخل اولور. ایشته بتون شرکلی و شرلی و ضلالتلری تولید ایدن اُنانیتڭ شو جهتندندر که؛ سماوات و ارض و جبال تدهّش ایتمشدر، فرضی بر شرکدن قورقمشدر. اوت اُنا اینجه بر ألف، بر تل، فرضی بر خط ایکن، ماهیتی بیلینمزسه، تسّر طوپراغی آلتنده نشو و نما بولور؛ گیتدکجه قالینلاشیر. وجودِ انسانڭ هر طرفنه یاییلیر. قوجه بر اُزدرها گبی، وجودِ انسانی بلع ایدر. بتون او انسان، بتون لطائفیله عادتاً اُنا اولور. صوڭره

نوعك أنانیتی ده بر عصبيتِ نوعیه و ملیه جهتیله او أنانیته قوّت و یروب؛ او أنا، أنانیتِ نوعیه یه إستناد ایدهرک، شیطان گبی، صانع ذو الجلالک أوامرینه قارشى مبارزه ایدر. صوگره قیاس بالنفس صورتیله هرکسی، حتّی هر شیئی کندینه قیاس ایدوب، جنابِ حقّ ملکى اونلره و أسبابه تقسیم ایدر. غایت عظیم بر شرکه دوشر. ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ مثالى گوسترر. اوت ناصل میری مالندن قرق پاره یی چالان بر آدم، بتون حاضر آرقداش لرینه برر درهم آماسنى قبول ایله هضم ایده ییلیر. او یله ده "کندیمه مالکم" دیین آدم، "هر شی کندینه مالکدر" دیمگه و اعتقاد ایتمگه مجبوردر.

ایشته أنا، شو خائنانه وضعیتنده ایکن؛ جهلِ مطلقده در. بیگلر فنونی بیلسه ده، جهلِ مرکب له بر أجهلدر. چونکه طویغولری، أفکارلری کائناتک أنوارِ معرفتی گتیردیگی وقت، نفسنده او نی تصدیق ایده جک، ایشیقلا ندیره جق و ادامه ایده جک بر مادّه بولمدیغی ایچون سونلرر. گلن هر شی، نفسنده کی رنکلر ایله بویالانیر. محض حکمت گلسه، نفسنده عبثیتِ مطلقه صورتی آلیر. چونکه شو حالده کی أنانک رنگی، شرک و تعطیلدر، اللّهی إنکاردر. بتون کائنات پارلاق آیتلرله طولسه؛ او أناده کی قراکقلی بر نقطه، اونلری نظرده سوندورر، گوسترمز. اون برنجی سوزده ماهیتِ إنسانیه نك و ماهیتِ إنسانیه ده کی أنانیتك، (معنا ی حرفی جهتیله) نه قدر حسّاس بر میزان و طوغری بر مقیاس و محیط بر فهرسته و مکمل بر خریطه و جامع بر آینه و کائناته گوزل بر تقویم، بر روزنامه اولدیغی غایت قطعی بر صورتده تفصیل ایدیلمشدر. اوکا مراجعت ایدیلسین. او سوزده کی تفصیلاته إكتفاء قیصه کسه رك مقدّمه یه نهایت ویردک. اگر مقدّمه یی آکلا دكسه گل، حقیقته گیریورر.

ایشته باق: عالمِ إنسانیتده، زمانِ آدمدن شیمدییه قدر ایکی جریانِ عظیم، ایکی سلسلهٔ افکار؛ هر طرفده و هر طبقهٔ إنسانیهده دال بوداق صالمش، ایکی شجرهٔ عظیمه حکمنده... بری، سلسلهٔ نبوت و دیانت؛ دیگری، سلسلهٔ فلسفه و حکمت، گلمش گیدیور. هر نه وقت او ایکی سلسلهٔ إمتزاج و إتحاد ایتمش ایسه، یعنی سلسلهٔ فلسفه، سلسلهٔ دیانته دخالت ایدوب إطاعت ایده رک خدمت ایتمشسه؛ عالمِ إنسانیت پارلاق بر صورتده بر سعادت، بر حیاتِ اجتماعیه گچیرمشدر. نه وقت آیری گیتمشلر ایسه، بتون خیر و نور، سلسلهٔ نبوت و دیانت أطرافنه طویلانمش و شرلر و ضلالتلر، فلسفه سلسله سنک أطرافنه جمع اولمشدر. شیمدی شو ایکی سلسله نك منشألرینی، آساسلرینی بولمالی یز.

ایشته دیانت سلسله سنه إطاعت ایتمه یین سلسلهٔ فلسفه که، بر شجرهٔ زقوم صورتنی آلوب، شرک و ضلالت ظلماتنی أطرافنه طاغیتیر. حتی قوهٔ عقلیه دالنده؛ دهریون، مادیون، طبعیون میوه لرینی، بشر عقلنک آله ویرمش. و قوهٔ غضبیه دالنده؛ نمرودلری، فرعونلری، شدادلری (حاشیه) بشرک باشنه آتمش. و قوهٔ شهویهٔ بهیمیه دالنده؛ آلهلری، صنملری و الوهیت دعوا ایدنلری ثمره ویرمش، یتیشدیرمش. او شجرهٔ زقومک منشئی ایله سلسلهٔ نبوتک که بر شجرهٔ طوباء عبودیت حکمنده بولونان او سلسله نك، گرهٔ زمینک باغنده مبارک داللری : قوهٔ عقلیه دالنده انبیاء و مرسلین و اولیاء و صدیقین میوه لرینی

(حاشیه): اوت نمرودلری، فرعونلری یتیشدیرن و دایه لک ایدوب آمزیرن، آسکی مصر و بابلک یا سحر درجه سنه چیقمش ویاخود خصوصی اولدیغی ایچون أطرافنده سحر تلقی ایدیلن آسکی فلسفه لرلی اولدیغی گئی؛ آلهلری آسکی یونان قفاسنده یرلشدیرن و أصنامی تولید ایدن فلسفهٔ طبعیه باتاقلغیدر. اوت طبیعتک پرده سی ایله اللهک نورینی گورمه یین إنسان، هر شیئه بر الوهیت و یروب کندلی باشنه مسلط ایدر.

یتیشدیردیگی گبی.. قوّه دافعه دالنده عادل حاکملری، مَلِك گبی مَلِکَلر میوه سنی ویرن و قوّه جاذبه دالنده حسن سیرت و عصمتلی جمال صورت و سخاوت و کرم نامدارلر میوه سنی یتیشدیرن و بشر ناصل شو کائناتک اُک مکمل بر میوه سی اولدیغنی گوسترن او شجره نك منشئ ايله برابر اُنانك ايکي جهتنده در. او ايکي شجره يه منشأ و مدار، اُساسلی بر چکردك اولارق اُنانك ايکي وجهنی بيان ایده جگزر. شویله که:

اُنانك بر وجهنی نبوت طومتش گیدیور؛ دیگر وجهنی فلسفه طومتش گلیور.

نبوتك وجهی اولان برنجی وجه: عبودیت محضه نك منشئدر. یعنی اُنا، کندینی عبد بیلیر. باشقه سنه خدمت ایدر، آکلار. ماهیتی حرفیه در. یعنی باشقه سنك معناسنی طاشیور، فهم ایدر. وجودی، تبعیدر. یعنی باشقه بریسنك وجودی ايله قائم و ایجاديله ثابتدر، اعتقاد ایدر. مالکیتی، وهیه در. یعنی کندی مالکنك اذنی ايله؛ صوری، موقت بر مالکیتی واردر، بیلیر. حقیقتی، ظلیه در. یعنی، حق و واجب بر حقیقتك جلوه سنی طاشییان ممکن و مسکین بر ظلدر. وظیفه سی ایسه، کندی خالقنك صفات و شئوناته مقیاس و میزان اولارق، شعورکارانه بر خدمتدر. ایشته انبیاء و انبیاء سلسله سنده کی اصفیاء و اولیاء اُنايه شو وجهله باقمشَلر، بویله گورمشَلر، حقیقتی آکلامشَلر. بتون ملکی مالک الملکه تسلیم ایتمشَلر و حکم ایتمشَلر که: او مالک ذو الجلال نه ملکنده، نه ربوبیتنده، نه الوهیتنده شریک و نظیری یوقدر؛ معین و وزیر محتاج دگل؛ هر شیئك آناختاری اونك اُلنده در؛ هر شیئه قادر مطلقدر. اُساب، بر پرده ظاهریه در؛ طبیعت، بر شریعت فطریه سیدر و قانونلرینک بر مجموعه سیدر و قدرتنک بر مسطریدر. ایشته شو پارلاق نورانی گوزل یوز، حیاتدار و معنیدار بر چکردك حکمنه گچمش که؛ خالق ذو الجلال بر شجره طوباء عبودیتی اوندن

خلق ایتمشدر که، اونڭ مبارک دالری، عالم بشریتڭ هر طرفنی نورانی میوه‌لرله تزین ایتمشدر. بتون زمانِ ماضیده کی ظلماتی طاغیتوب، او اوزون زمانِ ماضی؛ فلسفه‌نڭ گوردیگی گی بر مزارِ اکبر، بر عدمستان اولمادیغنی، بلکه اِستقباله و سعادتِ ابدیه آتلامق ایچون، ارواحِ آفلینه بر مدارِ اَنوار و مختلف باصامقلی بر معراجِ منور و آغیر یوکلرینی بیراقان و سربست قالان و دنیادن گوچوب گیدن رولرڭ نورانی بر نورستانی و بر بوستانی اولدیغنی گوسترر.

ایکنجی وجه ایسه: فلسفه طومتشدر. فلسفه ایسه، اَنایه معنایِ اِسمیله باقمش. یعنی کندی کندینه دلالت ایدر، دیر. معناسی کندنده در، کندی حسابنه چالیشیر، حکم ایدر. وجودی اصلی، ذاتی اولدیغنی تلقی ایدر. یعنی ذاتنده بالذات بر وجودی واردر، دیر. بر حقّ حیاتی وار، دائرهٔ تصرفنده حقیقی مالکدر، زعم ایدر. اونی بر حقیقتِ ثابتّه ظن ایدر. وظیفه‌سنی، حبّ ذاتندن نشئت ایدن بر تکمّل ذاتی اولدیغنی بیلیر و هکذا.. چوق اساساتِ فاسدهیه مسلک‌لرینی بنا ایتمشلر.

او اساسات، نه قدر اساسسز و چوروك اولدیغنی سائر رساله‌لرمده و بالخاصّه سوزلرده خصوصًا اون ایکنجی و یگرمی بشنجی سوزلرده قطعی اثبات ایتمشز. حتّی سلسلهٔ فلسفه‌نڭ اُڭ مکمّل فردلری و او سلسله‌نڭ داهیلری اولان افلاطون و ارسطو، ابن سینا و فارابی گی آدملر؛ "إنسانیتڭ غایت الغایاتی، تشبّه بالواجب" در.. یعنی واجب الوجوده بکُزه‌مکدر "دیوب فرعونانه بر حکم ویرمشلر و اَنانیتی قامچیلا یوب شرک دره‌لرنده سربست قوشدیره‌رق؛ اَسباب‌پرست، صنم‌پرست، طبیعت‌پرست، نجوم‌پرست گی چوق اَنواع شرک طائفه‌لرینه میدان آچمشلر. انسانیتڭ اَساسنده مندرج اولان عجز و ضعف، فقر و اِحتیاج، نقص و قصور قپولرینی قپایوب، عبودیتڭ یولنی سدّ ایتمشلر. طبیعتّه

صاپلانوب، شرکدن تماماً چیقہ میوب، شرک گنیش قپوسنی بولامامشدر.

نبوت ایسه: غایهٔ انسانیت و وظیفهٔ بشریت، اخلاقِ اِلهیه ایلہ و سجایایِ حسنہ ایلہ تخلّق ایتمکله برابر، عجزینی بیلوب قدرتِ اِلهیه اِلتجا، ضعفنی گوروب قوّتِ اِلهیه اِستناد، فقرینی گوروب رحمتِ اِلهیه اِعتماَد، اِحتیاجنی گوروب غناءِ اِلهیه دن اِستمداد، قصورینی گوروب عفوِ اِلهی یه اِستغفار، نقصنی گوروب کمالِ اِلهی یه تسبیحِ خوان اولمقدر دییه، عبودیتکارانه حکم ایتمشدر.

ایشته دیانته اِطاعت ایتمه یین فلسفه نڭ بویله یولی شاشیردیغی ایچوندِر که؛ انا کندی دیزگینی اَلنه اَلمش، ضالالتک هر بر نوعنه قوشمش. ایشته شو وجهده کی اَنانک باشی اوستنده بر شجرهٔ زَقوم نشو و نما بولوب، عالمِ اِنسانیتک یاریسندن فضله سنی قاپلامش.

ایشته او شجره نڭ قوّهٔ شهویّهٔ بهیمیّه دالنده، بشرک اَنظارینه ویردیگی میوه لر ایسه؛ اَصناملر و آله لر در. چونکه فلسفه نڭ اُساسنده، قوّت مستحسندر. حتّی ﴿الْحُكْمُ لِلْغَالِبِ﴾ بر دستویردر. "غلبه ایدنده بر قوّت وار. قوّتده حق واردر."

دیر. (حاشیه) ظلمی معنّا اَلقیشلامش؛ ظالملری تشجیع ایتمشدر و جبارلری، الوهیت دعواسنه سَوَق ایتمشدر. هم مصنوعده کی گوزلگی و نقشده کی حسنی، مصنوعه و نقشه مال ایدوب، صانع و نقّاشک مجرّد و مقدّس جمالک جلوه سنه نسبت ایتمیه رک، "نه گوزل یاپیلش" یرینه "نه گوزلدر" دیر. پرستشه لایق بر صنم حکمنه گتیرر. هم هرکسه صاتیلان مزخرف، خودفروش، گوستریجی، ریاکار بر حسنی اِستحسان ایتدیگی ایچون ریاکارلری

(حاشیه): دستورِ نبوت "قوّت حقده در، حق قوّتده دگلدر" دیر، ظلمی کسر، عدالتی

تأمین ایدر.

آلقیشلامش، صنم مثاللری کندی عابدلرینه عابده (حاشیه) یاپمشد. او شجره‌نڭ قوّه غضبیه دالنده، بیچاره بشرک باشنده کوچک بیوک غرودلر، فرعونلر، شدادلر میوه‌لرینی یتیشدیرمش. قوّه عقلیه دالنده، عالم انسانیتک دماغنه دهریون، مادّیون، طبیعیون گبی میوه‌لری ویرمش؛ بشرک بیننی ییڭ پارچه ایتمشد.

شیمدی شو حقیقتی تنویر ایچون، فلسفه مسلگنڭ اساسات فاسده‌سندن نشئت ایدن نتیجه‌لریله، سلسله نبوتک اساسات صادق‌سندن تولد ایدن نتیجه‌لرینڭ بیگلر موازنه‌سندن نمونه اولارق اوج درت مثال ذکر ایدیورز.

مثال: نبوتک حیات شخصیه‌ده کی دستوری نتیجه‌لرندن ﴿تَخَلَّقُوا بِأَخْلَاقِ

الله﴾ قاعده‌سیله "أَخْلَاقِ إلهیه ایله متّصف اولوب جناب حقّه متذلّالانه توجه ایدوب عجز، فقر، قصور یگزی ییلوب درگاهنه عبد اولگز" دستوری نره‌ده؟ فلسفه‌نڭ تشبّه بالواجب انسانیتک غایت کمالیدر قاعده‌سیله "واجب الوجوده بگزه‌مگه چالیشگز" خودفروشانه دستوری نره‌ده؟ اوت نهایتسز عجز، ضعف، فقر، احتیاج ایله یوغرولمش اولان ماهیت انسانیه نره‌ده؟ نهایتسز قدیر، قوی، غنی و مستغنی اولان واجب الوجودک ماهیتی نره‌ده؟..

ایکنجی مثال: نبوتک حیات اجتماعی‌ده کی دستوری نتیجه‌لرندن و شمس و قمردن طوت، تا نباتات حیواناتک امدادینه و حیوانات انسانک امدادینه، حتّی ذرات طعامیه حجیرات بدنک امدادینه و معاونتنه قوشدیریلان دستور تعاون، قانون کرم، ناموس اکرام نره‌ده؟ فلسفه‌نڭ حیات اجتماعی‌ده کی دستورلرندن و

(حاشیه): یعنی او صنم مثاللر پرستشکارلرینڭ هوساتلرینه خوش گورونمک و توجه‌لرینی قزاقمق ایچون ریاکارانه گوستریش ایله عبادت گبی بر وضعیت گوستریورلر.

یالکڑ بر قسم ظالم و جاناوار انسانلرک و وحشی حیوانلرک، فطرتلرینی سوء استعماللرندن نشئت ایدن دستور جدال نرده؟ اوت دستور جدالی او قدر اساسلی و کلی قبول ایتمشلر که، "حیات بر جدالدر" دییه ابلهانه حکم ایتمشدر.

اوجنجی مثال: نبوتک توحیدِ الهی حَقَّده کی نتائج عالیه سندن و دستور عالیه سندن ﴿الْوَاحِدُ لَا يَصْدُرُ إِلَّا عَنِ الْوَاحِدِ﴾ یعنی "هر برلگی بولونان، یالکڑ بردن صدور ایده جکدر.

"مادام هر شیده و بتون اشیاده بر برلک وار، دیمک بر تک ذاتک ایجادیدر" دییه اولان توحیدکارانه دستوری نرده؟ اُسکی فلسفه نك بر دستور اعتقادیه سندن اولان ﴿الْوَاحِدُ لَا يَصْدُرُ عَنْهُ إِلَّا الْوَاحِدُ﴾ "بردن بر صدور ایدر" یعنی "بر ذاتدن، بالذات بر تک صدور ایده بیلیر. سائر شیلر، واسطه لر واسطه سیله اوندن صدور ایدر" دییه غنی علی الإطلاق و قدیر مطلقى عاجز وسائطه محتاج گوستره رک، بتون اُسبابه و وسائطه، ربوبیتده بر نوع شرکت ویروب خالق ذو الجلاله، "عقلِ اُول" نامنده بر مخلوقی ویروب، عاداتا سائر ملکنی اُسبابه و وسائطه تقسیم ایده رک بر شرکِ عظیمه یول آچان، شرکِ آلود و ضلالت پیشه او فلسفه نك دستوری نرده؟ حکمانك یوکسک قسمی اولان اشراقیون بویله خلط ایتسه لر؛ مادّیون، طبیعیون گبی آشاغی قسملری نه قدر خلط ایده جکلرینی قیاس ایده بیلیرسک.

دردنجی مثال: نبوتک دستور حکیمانه سندن ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ سربله: "هر شیئک، هر ذی حیاتک نتیجه سی و حکمتی کندینه عائد بر

ایسه؛ صانعنه عائد نتیجه‌لری، فاطرینه باقان حکمتلری بیگلردر. هر بر شینک، حتی بر میوه‌نک؛ بر آغاچک میوه‌لری قدر حکمتلری، نتیجه‌لری بولوندیغی "محض حقیقت اولان دستور حکمت نره‌ده؟ فلسفه‌نک" هر بر ذی‌حیاتک نتیجه‌سی کندینه باقار ویاخود انسانک منافعه‌نک عائددر "دییه، قوجه بر طاغ‌گی آغاچه، خردل‌گی بر میوه، بر نتیجه طاقمق‌گی غایت معناسز بر عبثیت ایچنده گوردیگی حکمتسز حکمت مزخرفه دستورلری نره‌ده؟ شو حقیقت، اونجی سوزک اونجی حقیقتنده بر درجه گوسترلدیگندن قیصه کسده. ایشته بو درت مثاله، بیگلر مثالی قیاس ایده‌بیلیرسک. "لمعات" نامنده کی بر رساله‌ده بر قسمنه إشارت ایتمشز.

ایشته فلسفه‌نک شو أساسات فاسده‌سندن و نتائج وخیمه‌سندندر که: اسلام حکماسندن ابن سینا و فارابی‌گی داهیلر، شعشعه‌ی صوریسنه مفتون اولوب، او مسلکه آلدانوب، او مسلکه گیردکلرندن؛ عادی بر مؤمن درجه‌سنی آنجق قزانه‌بیلمشلر. حتی إمام غزالی‌گی بر حجة الاسلام، اونلره او درجه‌ی ده ویرمه‌مش.

هم متکلمینک متبحرین علماسندن اولان معتزله‌ی اماملری، زینتِ صوریسنه مفتون اولوب، او مسلکه جدی تماس ایده‌رک، عقلی حاکم إتحاذ ایتدکلرندن، آنجق فاسق مبتدع بر مؤمن درجه‌سنه چیقهبیلمشلر. هم ادبایِ اسلامییه‌نک مشهورلرندن بدینلکه معروف أبو العلاء معری و یتیمانه آغلاییشیله موصوف عُمَر خیّام گبیلرک، او مسلکک نفس اماره‌ی اوقشایان ذوقیله ذوقلنمسی سببیه، اهل حقیقت و کمالدن بر سیلله تحقیر و تکفیر ییوب؛ "ادبزلک ایدیورسکز، زندقه‌یه گیریورسکز، زندیقلری یتیشدیریورسکز" دییه زجرکارانه تأدیپ طوقاتلرینی آملشلر.

هم مسلكِ فلسفه‌نك اساساتِ فاسده‌سندندر كه: انا، كندى ذاتنده هواگى
ضعيف بر ماهيتى اولديغى حالده، فلسفه‌نك مشعوم نظرى ايله معنائى اسمى
جهتيله باقديغى ايچون؛ گويا بخارمثال او انا تميّع ايدوب، صوگره الفت جهتيله
و مادّياته توغل سبيله گويا تصلّب ايدويور.

صوگره غفلت و انكار ايله او انانيت تجمّد ايدر. صوگره عصيان ايله تكدر
ايدر، شفافيتنى غيب ايدر. صوگره گيتدكجه قالينلاشوب صاحبنى يوتار. نوع
إنسانك افكاريله شيشهر. صوگره سائر إنسانلرى، حتّى أسبابى كندينه و نفسنه
قياس ايدوب، اونلره (قبول ايتمدكلرى و تبرّى ايتدكلرى حالده) برر فرعونلق
ويرر. ايشته او وقت، خالقِ ذو الجلالك اوامرينه قارشى مبارزه وضعيتنى آير.
﴿مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَ هِيَ رَمِيمٌ﴾ دير. ميدان اوقور گى قدیر مطلقى عجز ايله
إتهام ايدر. حتّى خالقِ ذو الجلالك اوصافنه مداخله ايدر. ايشينه كلمه‌ينلرى و
نفسِ اماره‌نك فرعونلغنك خوشنه گيتمه‌ينلرى يا ردّ، يا انكار، يا تحريف ايدر.
أزجمله:

فلاسفه‌نك بر طائفه‌سى، جنابِ حقّه "موجب بالذات" ديمشلىر، إختيارينى
نفى ايتمشلىر؛ إختيارينى إثبات ايدن بتون كائناتك نهايتسز شهادتلىرى تكذيب
ايتمشلىر. فيا سبحان الله! شو كائناتده ذره‌دن شمسه قدر بتون موجودات
تعيناتلىرله، إنتظاماتيله، حكمتلىرله، ميزانلىرله صانعك إختيارينى گوستردكلرى
حالده، شو كور اولاسى فلسفه‌نك گوزى گورمويور. هم بر قسم فلاسفه،
"جزئياته علمِ إلهى تعلّق ايتميور" ديبه علمِ إلهينك عظمتلى إحاطه‌سنى نفى
ايدوب، بتون موجوداتك شهاداتِ صادقهلرينى ردّ ايتمشلىر. هم فلسفه، أسبابه
تأثير ويروب، طبيعت ألنه ايجاد ويرر. يگرى ايكنجى سوزده قطعى بر صورتده
إثبات ايديلديگى گى؛ هر شيدده خالقِ كلّ شئيه خاص، پارلاق سگه‌يى

گورمیوب عاجز، جامد، شعورسز، کور و ایکی الی تصادف و قوت گبی ایکی کورک ائنده اولان طبیعتیه مصدریت ویروب، بیگلر حکمت عالییهی إفاده ایدن و هر بری برر مکتوبات صمدانیه حکمنده اولان موجوداتک بر قسمنی اوکما مال ایدر. هم اوننجی سوزده اثبات ایدیلدیگی گبی، جناب حق بتون اُسماسیله و کائنات بتون حقائقیه و سلسله نبوت بتون تحقیقاتیه و کتب سماویه بتون آیاتیه گوستردکلی حشر و آخرت قپوسنی بولمایوب، حشری نفی ایدوب، ارواحلره بر اُزلیت اسناد ایتمشلر.

ایشته بو خرافاتلره سائر مسئلهلرینی قیاس ایده بیلیرسک. اوت شیطانلر، گویا اُنانک غاغا و پنجه سیله دینسز فیلسوفلرینک عقللرینی هوایه قالدیروب ضلالت درهلرینه آتوب طاغیتمشدر. کوچک عالمده اُنا، بیوک عالمده طبیعت گبی طاغوتلردندر.

﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى

لَا انْفِصَامَ لَهَا وَ اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِیْمٌ﴾

گچن حقیقتی تنویر ایده جک بر سیاحت خیالیه صورتنده نیم منظوم اولارق "لمعات" ده یازدیغم بر واقعه مثالیهنک مثالی شوراده ذکر ایتمگه مناسبت گلدی. شویله که:

بو رسالهنک تألیفندن سکز سنه اول استانبولده، رمضان شریفده، مسلك فلسفه ایله مناسبتده بولونان اُسکی سعیدک یثی سعیده إنقلاب ایده جگی بر هنگامده در که، فاتحه شریفهنک آخرنده ﴿صِرَاطَ الَّذِیْنَ اَنْعَمْتَ عَلَیْهِمْ غَیْرِ

الْمَغْضُوْبِ عَلَیْهِمْ وَلَا الضَّالِّیْنَ﴾ ایله إشارت ایتدیگی اوچ مسلگی دوشونورکن

شويپله بر واقعه خياليه، بر حادثه مثاليه، رۇيايه بگزر بر حادثه گوردم كه:

كندىمى، بر صحراي عظيمه ده گورويورم. بتون زمينك يوزىنى؛ قراڭقلى، صيقيجى و بوغوجى بر بلوط طبقه سى قاپلامش. نه نسيم وار، نه ضيا، نه آب حيات.. هيچ بريسى بولونمىيور. هر طرفى جاناوارلر، مضر و موخش مخلوقلرله طولو اولديغنى توهم ايتدم. قلبه گلدى كه: "شو زمينك اوتە كى طرفنده ضيا، نسيم، آب حيات وار. اورايه گچمك لازم." باقدم كه، اختيارسز سوق اولونيورم. زمينك ايچنده، تونل وارى بر مغاره يه صوقولدم. گيت گيده زمينك ايچنده سياحت ايتدم. باقييورم كه: بندن اول او تحت الارض يولده چوق كيمسه لر گيتمش لر. هر طرفده بوغولوب قالمش لر. اونلرڭ آياق ايزلر ينى گورويوردم. بعضيلرينك بر زمان سسلر ينى ايشيدييوردم. صوكره سسلرى كسيلييوردى.

أى، خيالى ايله بنم سياحت خياليه مه اشتراك ايدن آرقداش! او زمين، طبيعتدر و فلسفه طبعيه در. تونل ايسه، اهل فلسفه نك افكارى ايله حقيقتە يول آچمق ايچون آچدقلى مسلكدرد. گوردىگم آياق ايزلى، أفلاطون و أرسطو (حاشيه) گي مشاهيرلر كدر. ايشيتدىگم سسلر، ابن سينا و فارابى گي داهيلر كدر. أوت ابن سينانك بعض سوزلر ينى، قانونلر ينى بعض يرلرده گورويوردم.

(حاشيه): اگر ديسه ك: "سن نه چيسك، بو مشاهيره قارشى ميدانه چيقييورسك؟ سن بر سينك گي اولوب ده، قارتاللك اوچمالرينه قاريشييورسك؟" بن ده ديرم كه: "قرآن گي بر استاد ازيلهم واركن، ضلالت آلود فلسفه نك و أوهام آلود عقلك شاكردلى اولان او قارتاللره، حقيقت و معرفت يولنده، سينك قنادى قدر ده قيمت ويرمگه مجبور دگلم. بن اونلردن نه قدر آشاغى ايسهم، اونلرڭ استادى دخى، بنم استادمدن يلك دفعه داها آشاغيدر. استادىك هم تيله، اونلرى غرق ايدن مادّه، آياغى ده ايصلاته مدى. أوت بيوك بر پادشاهك، اونك قانونى و أومر ينى حامل كوچك بر نفرى، كوچك بر شاهك بيوك بر مشيرندن داها بيوك ايشلر گوره بيلير."

صوگره، بتون بتون کسلییوردی. داها ایلری گیده مه مش. دیمک بوغولمش.

هر نه ایسه، سنی مراقدن قورتارمق ایچون خیالک آلتنده کی حقیقتک بر کوشه سنی گوستردم. شیمدی سیاحتمه دونویورم.

گیت گیده باقدم که بنم آلیمه ایکی شی ویریلدی. بری، بر آلکتریک؛ او تحت الأرض طبیعتک ظلماتنی طاغیتیر. دیگر، بر آلت ایله دخی عظیم قیالر، طاغمثال طاشلر پارچه لانوب بگا یول آچیلیور. قولاغمه دینلدی که: "بو آلکتریک ایله او آلت، قرآنک خزینه سندن سزه ویریلمشدر." هر نه ایسه، چوق زمان اوپله جه گیتدم. باقدم که، اوته کی طرفه چیقدم. غایت گوزل بر بهار موسمنده بلوطسز بر گونش، روح افزا بر نسیم، حیاتدار بر آب لذید، هر طرف شنلک ایچنده بر عالم گوردم. الحمد لله دیدم.

صوگره باقدم که، بن کندی کندیمه مالک دگلم. بریسی بنی تجربه ایدیور. ینه اولکی وضعیتده او صحرای عظیمه ده، بوغوجی بلوط آلتنده ینه بن کندیمی گوردم. داها باشقه بر یولده بر سائق بنی سوق ایدیوردی. بو دفعه تحت الزمین دگل، بلکه سیر و سیاحتله یر یوزینی قطع ایدوب اوته کی یوزه گچمک ایچون گیدیوردم. او سیاحتمده اوپله عجائب و غرائبی گورویوردم که، تعریف ایدیلمز. دگز بگا حدت ایدیور، فورطنه بنی تهدید ایدر، هر شی بگا مشکلات پیدا ایدر. فقط ینه قرآندن بگا ویریلن بر واسطه سیاحتمله گچیوردم، غلبه چالییوردم. گیت گیده باقییوردم، هر طرفه سیاحلرک جنازه لری بولونویور. او سیاحتی بیتیرنلر، بیگده آنجق بردر. هر نه ایسه... او بلوطدن قورتولوب، زمینک اوته کی یوزینه گچوب گوزل گونشله قارشیلاشدم. روح افزا نسیمی تنفس ایدهرک، الحمد لله دیدم. او جنت گبی او عالمی سیره باشلادم.

صوڭره باقدم: برى وار كه، بنى اوراده بىراقمىيور. باشقه يولى بڭا گوستره جك گىي، ينه بنى بر آنده او مدهش صحرايه گتىردى. باقدم كه: يوقارىدن اينمش عىن آسانسورلر گىي مختلف طرزلرده بعض طياره، بعض اوطوموبىل، بعض زنبىل گىي شىلر گورونويور. قوت و استعداد گوره اونلره آتلىسه يوقارىيه چكىلييور. بن ده بريسنه آتلادم. باقدم، بر دقيقه ظرفنده بلوطك فوقنه بنى چىقاردى. غايت گوزل، مزىن، يشىل طاغلر ك اوستنه چىقدم. او بلوط طبقهسى، طاغك يارىسناه قدر كلمه مشدى. اُك لطيف بر نسىم، اُك لذىذ بر آب، اُك شىرىن بر ضىا هر طرفده گورونويور. باقدم كه: او آسانسورلر گىي نورانى منزللر، هر طرفده وار. حقى اىكى سياحتمده و زمىنك اوتة كى يوزنده اونلرى گورمىشدم. آكلامامىشدم. شىمدى آكلايورم كه شونلر، قرآن حكىمك آىتلرىنك جلوه لرىدر.

ايشته ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾ ايله اىشارت اولونان اوكى يول، طبعته صاپلانانلر ك و طبعىون فكرىنى طاشىيانلر ك مسلگىدر كه؛ اونده، حقىقته و نوره گچمك اىچون نه قدر مشكلات اولدىغى حس اىتدىكز. ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ﴾ ايله اىشارت اولونان اىكنجى يول، اسباب پرستلر ك و وسائطه اىجاد و تاثير وىرنلر ك، مشائىون حكماسى گىي؛ يالگز عقل ايله، فكر ايله حقىقه الحقائقه و واجب الوجودك معرفته يول آچانلر ك مسلگىدر. ﴿الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ايله اىشارت اولونان اوچنجى يول ايسه: صراط مستقىم اهلى اولان اهل قرآنك جادّه نورانىه سىدر كه اُك قىصه، اُك راحت، اُك سلامت و هر كسه آچىق، سماوى و رحمانى و نورانى بر مسلكدرد.

ایکنجی مقصد

(تحوّلاتِ ذرّاتہ دائرہ)

شو آیتک خزینہ سندن بر ذرّہ یه اشارت ایدہ جکدر.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾

(شو آیتک پک ییوک خزینہ سندن بر مِثقالِ ذرّہ مقدارندہ، یعنی ذرّہ صندوقچہ سنده اولان جوهری گوستر و ذرّہ نڅ حرکت و وظیفہ سندن بر نبذہ بحث ایدر. شو مقصد، بر "مقدمہ" ایله "اوج نقطہ" دن عبارتدر.)

مقدمہ

تحوّلاتِ ذرّات؛ نقاشِ اُزلینڅ قلمِ قدرتی، کتابِ کائناتده یازدیغی آیاتِ تکوینیہ نڅ هنگامنده کی إهتزازاتی و جولانیدر. یوقسه مادّیون و طبیعیونلرڅ توهم ایتدکلیر گبی تصادف اویونجی و قاریشق، معناسز بر حرکت دگلدر. چونکه بتون موجودات گبی ذرّہلر و هر بر ذرّہ، مبدأ حرکتندہ "بسم الله" دیر. چونکه نهایتسز، قوتندن فضله یوکلیر قالدیرر و بغدای دانه سی قدر بر چکردگڅ قوجه بر چام آغاجی گبی بر یوکی اوموزینه آلماسی گبی... هم

وظیفه سنڱ ختامنده "الحمد لله" دیر. چونکه بتون عقولی حیرتده بیراقان حکمتلی بر جمال صنعت، فائدهلی بر حسن نقش گوستره رک صانع ذو الجلالک مدایجنه بر قصیده مدحیه گبی بر اثر گوسترر. مثلاً، نار و مصره دقت ایت.

أوت تحولات ذرات؛ (حاشیه) عالم غیبدن اولان هر شیئک گچمش اصلنده و

(حاشیه): ایکنجی مقصدک تحولات ذراتک تعریفنه دائر اولان اوزون جمله نڱ حاشیه سیدر. قرآن حکیمده "إمام مبین" و "کتاب مبین"، مکرر یرلرده ذکر ایدیلیمشدر. أهل تفسیر، "ایکیسی بردر"؛ بر قسمی، "آیری آیریدر" دیمشدر. حقیقتلرینه دائر بیاناتلری مختلفدر. خلاصه: "علم إلهینک عنوانلریدر" دیمشدر. فقط قرآنک فیضی ایله شویله قناعتم گلمش که:

"إمام مبین"، علم و أمر إلهینک بر نوعنه بر عنواندر که، عالم شهادتدن زیاده عالم غیبه باقییور. یعنی زمان حالدن زیاده ماضی و مستقبله نظر ایدر. یعنی، هر شیئک وجود ظاهر یسندن زیاده اصلنه، نسلنه و کوکلرینه و تخملرینه باقار. قدر إلهینک بر دفتریدر. شو دفترک وجودی، یگرمی آلتنجی سوزده، هم اوننجی سوزک حاشیه سنده إثبات ایدیلیمشدر. أوت شو "إمام مبین"، بر نوع علم و أمر إلهینک بر عنوانیدر. یعنی، أشیانک مبادیلری و کوکلری و أصللری، کمال إنتظام ایله أشیانک وجودلرینی غایت صنعتکارانه إنتاج ایتمه سی جهتیه ألبته دساتیر علم إلهینک بر دفتری ایله تنظیم ایدیلدیگنی گوستریور و أشیانک نتیجه لری، نسللری، تخملری؛ ایلریده گله جک موجوداتک پروگراملرینی، فهرسته لرینی تضمّن ایتدکلرندن ألبته أوامر إلهیه نڱ بر کوچک مجموعه سی اولدیغنی بیلدیریورلر. مثلاً: بر چکردک بتون آعاجک تشکیلاتنی تنظیم ایده جک اولان پروگراملری و فهرسته لری و او فهرسته و پروگراملری تعیین ایدن او أوامر تکوینییه نڱ کوچوچک بر مجسمی حکمنده دینله بیلیر. الحاصل "إمام مبین"، ماضی و مستقبلک و عالم غیبک أطرفنده دال بوداق صالان شجره خلقتک بر پروگرامی، بر فهرسته سی حکمنده در. شو معناده کی "إمام مبین"، قدر إلهینک بر دفتری، بر مجموعه دساتیریدر. او دساتیرک إملاسی ایله و حکمی ایله ذرات، وجود أشیاده کی خدماتنه و حرکاتنه سوق ایدیلیر.

اقلاً "کتاب مبین" ایسه، عالم غیبدن زیاده، عالم شهادته باقار. یعنی، ماضی و مستقبلدن زیاده، زمان حاضره نظر ایدر و علم و أمردن زیاده، قدرت و إرادة إلهیه نڱ بر عنوانی، بر

گله جك نسلنده كى إنتظاماته مدار و علم و أمر إلهينك بر عنوانی اولان "إمام مبین" ك دستورلى و إملاسى تحتنده و زمان حاضر و عالم شهادتدن، تشكيل و ایجاد أشیاده تصرفه مدار و قدرت و إرادۀ إلهیه نك بر عنوانی اولان "كتاب مبین" دن إستنساخ ایله و سیال زمانك حقیقتی و صحیفۀ مثالیه سی اولان "لوح محو إثبات" ده كلمات قدرتی یازمق و چیزمكدن گلن حرکاتدر و معیندار إهتزازاتدر.

برنجی نقطه: ایکی مبحتدر.

دفتري، بر کتابیدر. "إمام مبین" قدر دفتري ایسه، "كتاب مبین" قدرت دفتريد. یعنی هر شی وجودنده، ماهیتنده و صفات و شئوناننده کمال صنعت و إنتظاملری گوستریور که؛ بر قدرت کامله نك دساتیری ایله و بر إرادۀ نافذه نك قوانینی ایله وجود گیدیریلیور. صورتلری تعیین، تشخیص ایدیلوب؛ بر مقدار معین، بر شکل مخصوص ویریلیور. دیمك او قدرت و إرادۀ نك کلی و عمومی بر مجموعۀ قوانینی، بر دفتر اکبری واردر که؛ هر بر شیك خصوصی وجودلری و مخصوص صورتلری اوڭا گوره بیچیلیر، دیکیلیر، گیدیریلیر. ایشته شو دفترك وجودی "إمام مبین" گبی قدر و جزء اختیارى مسائلنده إثبات ایدیلمشدر. اهل غفلت و ضلالت و فلسفه نك احمقلغنه باق که: قدرت فاطره نك او لوح محفوظنی و حکمت و إرادۀ ربّانیه نك او بصیرانه کتابك أشیاده کی جلوه سنی، عکسنى، مثالی حسن ایتمشلر. حاشا، "طبیعت" نامیله تسمیه ایتمشلر، کورلتمشلر.

ایشته "إمام مبین" ك إملاسى ایله، یعنی قدرك حکمیله و دستوری ایله قدرت إلهیه، ایجاد أشیاده هر بری بر آیت اولان سلسلۀ موجوداتی، "لوح محو إثبات" دینلن زمانك صحیفۀ مثالیه سنده یازیور، ایجاد ایدیور، ذراتی تحریك ایدیور. دیمك حرکات ذرات؛ او کتابتدن، او إستنساخدن؛ موجودات عالم غیبدن عالم شهادته و علمدن قدرته گچمه لرنده بر إهتزازدر، بر حرکاتدر. اما "لوح محو إثبات" ایسه، ثابت و دائم اولان لوح محفوظ اعظمك دائرۀ ممکناتده، یعنی موت و حیاته، وجود و فنایه دائما مظهر اولان أشیاده متبدل بر دفتري و یازار بوزار بر تحته سیدر که، حقیقت زمان اودر. اوت هر شیك بر حقیقتی اولدیغی گبی، زمان دیدیگمز، کائناتده جریان ایدن بر نهر عظیمك حقیقتی دخی "لوح محو إثبات" ده کی کتابت قدرتك صحیفه سی و مرکبی حکمنده در. ﴿لَا يَلْمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾

برنجی مبحث: هر ذره ده (هم حرکتنده، هم سکونتنده) ایکی گونش گی
ایکی نور توحید پارلایور. چونکه اونجی سوزک برنجی اشارتنده إجمالاً و
یگرمی ایکنجی سوزده تفصیلاً اثبات ایدیلدیگی گی؛ هر بر ذره، اگر مأمور
إلهی اولمازسه و اونک اذن و تصرفی ایله حرکت ایتمزسه و علم و قدرتیله تحوّل
ایتمزسه؛ او وقت هر بر ذره نك نهایتسز بر علمی، حدسز بر قدرتی، هر شیئی
گورور بر گوزی، هر شیئه باقار بر یوزی، هر شیئه گچر بر سوزی بولونمق لازم
گلیر. چونکه عناصرک هر بر ذره سی، هر بر جسم ذی حیاتده منتظمًا ایشلر
ویا ایشله یه بیلیر. اشیانک انتظاماتی و قوانین تشکلاتی بربرینه مخالفدر. اونلرک
نظاماتی بیلینمزسه، ایشله نیلمز؛ ایشله نیلسه ده یا گلیشسز یاپیلماز. حالبوکه
یا گلیشسز یاپیلییور. او یله ایسه او خدمت ایدن ذره لر، یا بر علم محیط
صاحبنک اذن و امریله و علم و إرادة سیله ایشله یورلر و یا خود کندیلرنده او یله بر
محیط علم و قدرت بولونمق لازم گلییور. اوت هوانک هر بر ذره سی، هر بر
ذی حیاتک جسمنه، هر بر چیچکک هر بر میوه سنه، هر بر یاپراغک بناسنه
گیروب ایشله یه بیلیر. حالبوکه اونلرک تشکیلاتلری آیری آیری طرزده در، باشقه
باشقه نظاماتی وار. بر اینجیر میوه سنک فابریقه سی، فرضا چوخه ماکینه سی گی
اولسه؛ بر نار میوه سنک فابریقه سی ده شکر ماکینه سی گی اولاجقدر و
هکذا.. او بنالرک، او جسملرک پروگراملری بربرندن باشقه در. شیمدی شو ذره
هوائیه، بتون اونلره گیرر ویا گیره بیلیر و غایت حکیمانه و استادانه یا گلیشسز
اولارق ایشلر، وضعیتلر آلیر. وظیفه سی بیتدکدن صوگره قالقار گیدر. ایشته
متحرک هوانک متحرک ذره سی، یا نباتاته و حیواناته، حتی میوه لرینه و
چیچکلرینه گیدیریلن صورتلرک، مقدارلرک تشکیلاتی، بیچیمنی بیلیمسی لازم
گلدیگی و یا خود اونلر، بر یلنک امر و إرادة سیله مأمور اولماسی لازم گلدیگی
گی؛ ساکن طوپراق، ساکن اولان هر بر ذره سی؛ بتون چیچکلی نباتاتک و

میوه‌دار آغاجلرک تخملرینه مدار و منشأ اولمق قابل اولدیغندن هانگی تخم گلسه او ذره‌ده، یعنی مثلیت اعتباریله بر ذره حکمنده اولان بر آوج طوپراقده کندینه مخصوص بر فابریقه و بتون لوازماتنه و تشکیلاتنه لازم بتون جهازاتی بولوندیغندن؛ او ذره‌ده و او ذره‌نک قوبله‌جگی اولان او بر آوج طوپراقده؛ أشجار و نباتات و چیچکلر و میوه‌لر انواعی عددنجه منتظم معنوی ماکینه و فابریقه‌لری بولونماسی و یاخود معجزه‌کار، هر شیئی هیچدن ایجاد ایدر و هر شیئک هر شیئی و هر جهتی بیلیر بر علم و قدرت بولونماسی لازمدر و یاخود بر قدیر مطلق، بر علیم کل شیئک أمر و اذنیله، حول و قوتیله او وظیفه‌لر گوردیریلور.

أوت ناصلکه بر عجمی، خام، عامی، عادی، هم کور بر آدم آوروپایه گیتسه؛ بتون فابریقه‌لره، تزگاهلره گیرسه، استادانه کمال انتظام ایله هر بر صنعتده، هر بر بناده ایشلر، اوپله اثرلر یاپار که نهایت درجه‌ده حکمتلی، صنعتلی، هرکسی حیرته بیراقیور. ذره مقدار شعوری اولان بیلیر که: او آدم، کندی باشیله ایشله‌میور. بلکه بر استاد کل، اوکا درس ویرر، ایشلتدیرر. هم ناصلکه بر کور، عاجز، یرندن قالقه‌میور، بسیط بر قوبله‌جگنده اوطورمش بر آدم بولونویور. حالبوکه او قوبله‌جگه بر درهم گبی کوچک بر طاش، کمیک و پاموق گبی برر ماده ویریلیور. حالبوکه او قوبله‌جکدن بطمانلره شکر، طوپلرله چوخه، بیگلرله مجوهرات، غایت صنعتلی، مرصعاتلی لباسلر، لذتلی طعاملر چیقوب گلسه؛ ذره مقدار عقلی اولان دیمیه‌جک می که: "او آدم، غایت معجزه‌کار بر ذاتک منشأ معجزاتی اولان فابریقه‌سنک بر مندالی و یاخود مسکین بر قپوجیسیدر." عیناً اوپله ده: هوانک ذره‌لری، هر بری برر مکتوبات صمدانیه، برر آنتیقه صنعت ربانیه، برر معجزه قدرت، برر خارقیه حکمت اولان نباتات و أشجار، أزهار و اثمارده کی حرکات و خدماتلری؛ بر صانع حکیم ذو الجلالک،

بر فاطرِ کریم ذو الجمالکُ آمر و إرادة سیله حرکت ایتدیگنی و طوپراغکُ ذره لری
 دخی هر بری بر آیری ماکینه و تزگاه، بر آیری مطبعه، بر آیری خزینه، بر
 آیری آنتیقه و صانع ذو الجلالکُ آسماسنی إعلان ایدن بر آیری إعلاننامه و
 کمالاتنی سویله یین بر آیری قصیده حکمنده اولان او تخمجقلرینکُ، او
 چکر دکلرینکُ سنبلرینه، آغاجلرینه منشأ و مدار اولمالری؛ **أَمْرٌ كُنْ فَيَكُونُ**
 مالک، هر شی آمرینه مسخر بر صانع ذو الجلالکُ آمریله، إذنیله، إرادة سیله،
 قوتیله اولماسی؛ ایکی کرّه ایکی درت ایدرگی قطعیدر. آمنا.

ایکنجی مبحث: ذراتکُ حرکاتنده کی وظیفه لره، حکمتلره کوچک بر
 إشارتدر.

أوت، عقللری گوزلرینه سقوط ایتمش مادیونلرکُ حکمتسز حکمتلری،
 عبثیت أساسنه إستناد ایدن فلسفه لری نظرنده تصادفله باغلی اولان تحولات
 ذراتی، بتون دستورلرینه أسّ الأساس طوتوب، مصنوعاتِ إلهیه یه مصدر
 گوسترمشله. نهایتسز حکمتلره مزین مصنوعاتی؛ حکمتسز، معناسز،
 قارمه قاریشق بر شیئه إسناد ایتمه لری، نه قدر خلاف عقل اولدیغنی ذره مقدار
 شعوری بولونان بیلیر.

شیمدی، قرآن حکیمکُ حکمتی نقطه نظرنده تحولاتِ ذراتکُ پک چوق
 غایه لری، حکمتلری و وظیفه لری واردر. **﴿وَأَنَّ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾** گبی
 چوق آیتلره حکمتلرینه و وظیفه لرینه إشارت ایدر. نمونه اولارق بر قاچنه
 إشارت ایدیورز.

برنجیسی: جناب واجب الوجودکُ تجلیاتِ ایجادیه سنی تجدد و تازه لندیرمک

ایچون هر بر تك روحی مودهل گبی ایده‌رك، هر سنه معجزاتِ قدرندن تازه برر جسد گیدیرمك و هر بر تك كتابدن آیری آیری پيك مختلف كتابی، حكمتیله إستنساخت ایتمك و بر تك حقیقتی باشقه باشقه صورتده گوسترمك و كائناتلرك و عالمرك و موجوداتلرك، طائفه طائفه آرقه‌سندن كلمه‌لرینه یر ویرمك و زمین حاضرلامق ایچون فاطر ذو الجلال قدرتیله ذراتی تحریك و توظیف ایتمشدر.

ایکنجیسی: مالک الملک ذو الجلال؛ شو دنیایی، باخصوص روی زمین تارلاسنی بر ملک صورتنده یاراتمشدر. یعنی نشو و نمایه، تازه تازه محصولات ویرمگه قابل بر صورتده مهیا ایتمشدر. تا که، نهایتسز معجزاتِ قدرتنی اوراده آکوب بیچسین. ایشته شو زمین یوزنده کی تارلاسنده، ذراتی حکمتله تحریك ایده‌رك، إنتظام دائره‌سنده توظیف ایدوب، هر عصرده، هر فصلده، هر آیده، بلکه هر گونه بلکه هر ساعتده معجزاتِ قدرندن یکی یکی برر کائنات گوسترر، یر یوزی اولیسنه باشقه باشقه محصولات ویردیرر. نهایتسز خزینۀ رحمتك هدایاسنی، نهایتسز قدرتنك معجزاتك نمونه‌لرینی حرکاتِ ذرات ایله اظهار ایدر.

اوچنجیسی: نهایتسز تجلیاتِ أسماءِ إلهیه‌نك نقشلرینی گوسترمکله، او آسمانك جلوه‌لرینی إفاده ایچون محدود بر زمینده حدسز نقوش گوسترمك، کوچك بر صحیفه‌ده نهایتسز معانیلری إفاده ایده‌جك اولان حدسز آیاتلری یازمق ایچون نقاشِ ازی ذراتی، کمالِ حکمتله تحریك ایدوب کمالِ إنتظامله توظیف ایتمشدر. اوت، گچن سنه‌نك محصولاتیله شو سنه‌نك محصولاتك ماهیتلری بر حکمنده‌در. فقط، معانیلری باشقه باشقه‌در. تعیناتِ اعتباریه‌ی دگیشدیرمکله، معانیلری دگیشیر و چوغالیر. تعیناتِ اعتباریه و تشخصاتِ موقتّه، تبدیل

ایدیلدکلری و ظاهرًا فانی اولدقلری حالده؛ اولرک معانی جمیلہ لری محافظہ اولونوب، ثابت و باقی قالیر. شو آغاجک گچن بهارده کی یاپراق و چیچک و میوه لرینک روحلری اولمادیغندن، شو بهارده کی أمثالنک، حقیقتجه عینلریدر. یالکز تشخصات اعتباریه ده فرق وار. فقط او اعتباری تشخصلر، هر وقت تجلیاتی تازه لنمکده اولان شعونات اسماء إلهیه نک معانیلرینی إفاده ایچون، شو بهارده کیلر آیری تشخصاتله اولرک یرینه گلدیلر.

دردنجیسی: حدسز عالم مثال گبی غایت کنیش عالم ملکوت و غیر محدود سائر أخری عالمله برر محصولات ویا تزیینات ویا لوازمات گبی اولره مناسب شیلری یتیشدیرمک ایچون شو طار مزرعه دنیا، زمین یوزینک تزگاہنده و تارلاسند حکیم ذو الجلال، ذراتی تحریک ایدوب؛ کائناتی سیاله و موجوداتی سیاره ایدرک، شو کوچک زمینده او پک بیوک عالمله پک چوق محصولات معنویه یتیشدیریور. نهایتسز خزینہ قدرتندن نهایتسز بر سیلی، دنیادن آقیتدیروب عالم غیبه و بر قسمنی آخرت عالملرینه دوکویور.

بشنجیسی: نهایتسز کمالات إلهیه یی، حدسز جلوات جمالیه یی و غایتسز تجلیات جلالیه یی و غیر متناهی تسبیحات ربانیه یی شو طار و محدود زمینده و متناهی و آز بر زمانده گوسترمک ایچون ذراتی کمال حکمتله قدرتیله تحریک ایدوب، کمال إنتظامله توظیف ایدرک؛ متناهی بر زمانده، محدود بر زمینده غیر متناهی تسبیحات یاپدیریور. غیر محدود تجلیات جمالیه و جلالیه و کمالیه سنی گوستریور. چوق حقائق غیبیه و چوق ثمرات أخریه و فانیلرک باقی اولان هویت و صورتلرندن پک چوق نقوش مثالیه و چوق معنیدار نسوج لوحیه یی ایجاد ایدیور. دیمک ذره یی تحریک ایدن؛ شو مقاصد عظیمه یی، شو حکم جسیمه یی گوسترن بر ذاتدر. یوقسه هر بر ذره ده، گونش گبی بر دماغ

بولونماسی لازم گلیر. داها بو بش نمونه گبی بلکه بش بیك حکمتله تحریک اولونان ذراتك تحولاتی، او عقلسز فیلسوفلر حکمتسز ظن ایتمشلر و حقیقتده بری آنفسی، دیگرى آفاقی ایکی حرکت جذبه کارانه ده ذکر و تسبیح الهی ایله مولوی گبی ذکر ایدن و دورانه قالدان او ذره لری، کندى کندینه، سرسم گبی دونوب اوینایورلر زعم ایتمشلر.

ایشته بوندن آکلاشیللیور که؛ اولرك علملری علم دگل، جهلدر. حکمتلری، حکمتسزلکدر.

(اوجنجی نقطه ده آلتنجی اوزون بر حکمت داها سویله نه جکدر.)

ایکنجی نقطه: هر بر ذره ده، واجب الوجودك وجودینه و وحدتنه ایکی شاهد صادق واردر. اوت ذره عجز و جموديله برابر شعورکارانه بیوک وظیفه لری یایمقله، بیوک یوکلری قالدیرمقله واجب الوجودك وجودینه قطعی شهادت ایتدیگی گبی، حرکاتنده نظامات عمومیهیه توفیق حرکت ایدوب هر گزیدیگی یرده اوکا مخصوص نظاماتی مراعات ایتمکله، هر یرده کندى وطنی گبی یرلشمسیله واجب الوجودك وحدتنه و ملک و ملکوتك مالکی اولان ذاتك احدثنه شهادت ایدر. یعنی ذره کیمك ايسه، گزیدیگی بتون یرلر ده اونکدر. دیمك ذره، (چونکه عاجزدر، یوکی نهایتسز آغیردر و وظیفه لری نهایتسز چوقدر) بر قدیر مطلقك اسمیه، آمريله قائم و متحرک اولدیغنی بیلدیر. هم کائناتك نظامات کلیه سنی بیلیر بر طرزده توفیق حرکت ایتمه سی و هر یره مانعسز گیرمه سی؛ تک بر علیم مطلقك قدرتیله، حکمتیه ایشلیدیگنی گوسترر.

اوت ناصلکه بر نفر؛ طاقمنده، بولوگنده، طابورنده، آلاینده، فرقه سنده و هکذا هر بر دائره ده برر نسبتی و او نسبته گوره برر وظیفه سی اولدیغنی و او

نسبتلری، او وظیفه‌لری بیلیمکله توفیق حرکت ایتمک، نظاماتِ عسکریه تحتنده تعلیم و تعلیمات گورمکله بتون او دائره‌لره قوماندا ایدن بر تک قوماندانِ أعظمک آمرینه و قانوننه تبعیتله اولویور. اوپله ده هر بر ذره، بربری ایچنده کی مرگباتده برر مناسب وضعیتی، آیری آیری مصلحتلی برر نسبتی، آیری آیری منتظم برر وظیفه‌سی، آیری آیری حکمتلی نتیجه‌لری بولوندیغندن البته او ذره‌یی، او مرگباتده بتون نسبت و وظیفه‌لرینی محافظه ایدوب نتیجه و حکمتلری بوزمیه‌حق بر طرزده یرلشدیرمک؛ بتون کائنات قبضه تصرفنده اولان بر ذاته مخصوصدر.

مثلاً: توفیقک (*) گوز بیگنده یرلشن ذره، گوزک أعصاب محرکه و حسّاسه و شرایین و آورده گی طمارلره قارشى مناسب وضعیت آلماسی و یوزده و صوگره باشده و گووده‌ده، داها صوگره هیئت مجموعهٔ انسانیه‌ده هر بریسنه قارشى برر نسبتی، برر وظیفه‌سی، برر فائده‌سی کمال حکمتله بولونماسی گوسترییور که؛ بتون او جسمک بتون اعضاسنی ایجاد ایدن بر ذات، او ذره‌یی او یرده یرلشدیره‌بیلیر. و بالخاصّه رزق ایچون گلن ذره‌لر، رزق قافله‌سنده سیر و سفر ایدن او ذره‌لر، او قدر حیرت‌فزا بر إنتظام و حکمتله سیر و سیاحت ایدرلر و اوپله طورلرده، طبقه‌لرده إنتظام‌پرورانه گچوب گلیرلر و اوپله شعورکارانه آیاق آتوب هیچ شاشیرمیه‌رق گله گله تا بدن ذی‌حیاتده درت سوزگچله سوزولوب رزقه محتاج اعضا و حجیراتک إمدادینه یتیشمک ایچون قانده کی کریوات همراه یوکلنوب بر قانون کرمه إمداده یتیشیرلر. اوندن بالبداهه آکلاشیلیر که: شو ذره‌لری بیگلر مختلف منزلردن گچیرن، سوق ایدن؛ البته و

(*) : نورک برنجی کاتبیدر.

آلته بر رزاق کریم، بر خلاق رحیمدر که، قدرتنه نسه ذره لر، ییلدیزلر اوموز اوموزه مساویدرلر.

هم هر بر ذره، اويله بر نقش صنعتده ایشلر که؛ یا بتون ذراتله مناسبتدار، هر بریسنه و عمومده هم حاکم و هم هر بریسنه و عمومده محکوم بر وضعیتده بولونقله، او حیرت فزا صنعتلی نقشی و حکمتنما نقشی صنعتی بیلیر و ایجاد ایدر. بو ایسه، بیگلر دفعه محالدر. ویا بر صانع حکیمک قانون قدر و قلم قدرتندن چیقان، حرکت مأمور برر نقطه در. ناصلکه مثلاً آیاصوفیه قبه سنده کی طاشلر، اگر معمارینک آمرینه و صنعتنه تابع اولمازلرسه؛ هر بر طاشی، معمار سنان گی دولگلرک صنعتنده بر مهارتی و سائر طاشلره هم محکوم، هم حاکم اولمق، یعنی "گلیگز، دوشمه مک، سقوط ایتمه مک ایچون باش باشه ویره جگز" دییه بر حکم صاحبی اولماسی لازمدر. اويله ده: بیگلر دفعه آیاصوفیه قبه سندن داها صنعتلی، داها حیرتلی و حکمتلی اولان مصنوعاتده کی ذره لر، کائنات اوسته سنک آمرینه تابع اولمازلرسه؛ هر برینه صانع کائناتک اوصافی قدر اوصاف کمال ویریلرسی لازم گلیر.

فیا سبحان الله! زندیق مادّیون گاوورلر بر واجب الوجودی قبول ایتدکلرندن، ذرات عددنجه باطل آلهلری قبول ایتمکه مذهبلینه گوره مضطر قالییورلر. ایشته شو جهته منکر کافر نه قدر فیلسوف، عالم ده اولسه؛ نهایت درجه ده بر جهل عظیم ایچنده در، بر أجهل مطلقدر.

اوجنجی نقطه: شو نقطه، برنجی نقطه نك آخرنده وعد اولونان آلتنجی حکمت عظیمیه بر إشارتدر. شویله که:

یگرمی سکرنجی سوزک ایکنجی سؤالنک جوابنده کی حاشیه ده دینلمشدی

که: تحولاتِ ذراتک و ذی حیات جسملرده ذرات حرکتک بیگلر حکمتلرندن بر حکمتی دخی، ذره‌لری نورلاندیرمقدر و عالم اُخرویہ بناسنه لایق ذره‌لر اولق ایچون، حیاتدار و معنیدار اولمقدر. گویا جسم حیوانی و انسانی حتی نباتی؛ تربیه درسنی آلمق ایچون گلنلره بر مسافرخانه، بر قیشله، بر مکتب حکمنده‌در که؛ جامد ذره‌لر اوڭا گیرلر، نورلانیلرلر. عادتا بر تعلیم و تعلیماته مظهر اولورلر، لطافت پیدا ایدرلر. برر وظیفه‌یی گورمکله عالم بقایه و بتون أجزاسیله حیاتدار اولان دار آخرته ذرات اولق ایچون لیاقت کسب ایدرلر.

سؤال: ذراتک حرکتنده شو حکمتک بولونماسی نه ایله بیلینیر؟

الجواب: اولاً، بتون مصنوعاتک بتون إنتظاماتیله و حکمتلریله ثابت اولان صانعک حکمتیله بیلینیر. چونکه اڭ جزئی بر شیئه کلی حکمتلری طاقان بر حکمت؛ سیل کائناتک ایچنده اڭ بیوک فعالیت گوسترن و حکمتلی نقشلره مدار اولان حرکاتِ ذراتی حکمتسز بیراقماز. هم اڭ کوچک مخلوقاتی، وظیفه‌لرنده اجرتسز، معاشسز، کمالسز بیراقمیان بر حکمت، بر حاکمیت؛ اڭ کثرتلی و اساسلی مأمورلینی، خدمتکارلینی نورسز، اجرتسز بیراقماز.

ثانیاً: صانع حکیم، عناصری تحریک ایدوب توظیف ایدهرک (اونلره بر اجرت کمال حکمنده) معدنیات درجه‌سنه چیقارمسیله و معدنیاته مخصوص تسبیحاتلری اونلره بیلدیرمسیله و معدنیاتی تحریک و توظیف ایدوب نباتات مرتبه حیاتیه‌سنک مقامنی ویرمسیله و نباتاتی رزق ایدهرک تحریک و توظیف ایله حیوانات مرتبه لطافتی اونلره إحسان ایتمه‌سیله و حیواناتده کی ذراتی توظیف ایدوب رزق یولیه حیاتِ انسانیه درجه‌سنه چیقارمسیله و انسانک وجودنده کی ذراتی سوزه سوزه تصفیه و تلطیف ایدهرک تا دماغک و قلبک اڭ نازک و لطیف

یرنده مقام ویرمسیله بیلینیر که؛ حرکاتِ ذراتِ حکمتسز دگل، بلکه کندینه لایق بر نوع کمالاته قوشدیریلیور.

ثالثاً: ذی حیات جسملرکِ ذراتی ایچنده چکردک و تخمده کی گبی بر قسم ذره لر اويله معنوی بر نوره، بر لطافته، بر مزینه مظهر اولویورلر که؛ سائر ذره لر و او قوجه آغاجه بر روح، بر سلطان حکمنه گچر. ایشته عظیم بر آغاجک بتون ذراتی ایچنده بر قسم ذره لرک شو مرتبه یه چیقمه لری، او آغاجک طبقه حیاتنده چوق دورلری و نازک وظیفه لری گورمسیله اولدیغندن گوستریور که: صانع حکیمک آمريله وظیفه فطرت ایچنده ذراتک انواع حرکاتنه گوره اولره تجلی ایدن آسمانک حسابنه و شرفنه اولارق برر معنوی لطافت، برر معنوی نور، برر مقام، برر معنوی درس آلمالرینی گوستریور.

الحاصل: مادام صانع حکیم هر شی ایچون او شیئه مناسب بر نقطه کمال و اوکا لایق بر مرتبه فیض وجود تعیین ایدوب و او شیئه، او نقطه کماله سعی ایدوب گیتیمک ایچون بر استعداد ویره رک اوکا سوق ایدیور. و بتون نباتات و حیواناتده شو قانون ربوبیت جاری اولقله برابر، جماداتده دخی جاریدر که؛ عادی طوپراغه، ألماس درجه سنه و جواهر عالیه مرتبه سنه بر ترقیات ویریور و شو حقیقتده معظم بر "قانون ربوبیت"ک اوجی گورونویور.

هم مادام او خالق کریم، تناسل قانون عظیمنده استخدام ایندیگی حیواناته اجرت اولارق برر معاش گبی برر لذت جزئیه ویریور. و آری و بلبل گبی، سائر خدمات ربانیه ده استخدام اولونان حیوانلره برر اجرت کمال ویرر. شوق و لذته مدار برر مقام ویریور و شونده بر معظم "قانون کرم"ک اوجی گورونویور.

هم مادام هر شيئڭ حقيقتي، جنابِ حقڭ بر اسمڭ تجليسنه باقار، اوڭا باغليدر، اوڭا آيينه در. او شي، نه قدر گوزل بر وضعيت آلسه، او اسمڭ شرفنه در؛ او اسم اويله ايستر. او شي بيلسه، بيلمسه؛ او گوزل وضعيت، حقيقت نظرنده مطلوبدر. و شو حقيقتدن غايت معظم بر "قانون تحسين و جمال"ڭ اوجي گورونويور. هم مادام فاطرِ كريم، دستورِ كرم اقتضاسيله بر شيئه ويرديگي مقامي و كمالي، او شيئڭ مدتي و عمري بيتمسيله، او كمالي گرييه آمايور. بلكه او ذي كمالڭ ميوه لريني، نتيجه لريني، معنوي هويتني و معناسني، روحلي ايسه روحني ابقا ايدييور. مثلاً: دنيا ده انساني مظهر ايتديگي كمالاڭ معنلريني، ميوه لريني ابقا ايدييور. حتي متشكر بر مؤمنڭ يديگي زائل ميوه لرڭ شكريني، حمديني؛ مجسم بر ميوه جنت صورتنده تكرار اوڭا ويرايور. و شو حقيقتده معظم بر "قانون رحمت"ڭ اوجي گورونويور.

هم مادام خلاق بي مثال اسراف ايتمييور، عبث ايشلري ياپمايور. حتي گوز موسمنده وظيفه سي بيتمش، وفات ايتمش مخلوقلرڭ انقاص ماديه سني بهار مصنوعاتنده استعمال ايدييور؛ اونلرڭ بنالرنده درج ايدييور. البته ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ﴾ سريله، ﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ اشارتيله شو دنيا ده جامد، شعورسز و مهم وظيفه لر گورن ذرات ارضيه نڭ البته طاشي، آغاجي، هر شيئي ذي حيات و ذي شعور اولان آخرتڭ بعض بنالرنده درج و استعمال مقتضاي حكمتدر. چونكه خراب اولمش دنيانڭ ذراتني دنيا ده بيراقمق ويا عدمه آتمق اسرافدر. و شو حقيقتدن پك معظم بر "قانون حكمت"ڭ اوجي گورونويور.

هم مادام شو دنيانڭ پك چوق آثاري و معنوياتي و ميوه لري و جن و انس گي مكلفينڭ منسوجات عمللري، صحائف افعاللري، روحلري، جسدلري

آخرت بازارينه گوندريليپور. ألبته او ثمراته و معنالره خدمت ايدن و آرقداشلق ايدن ذرّاتِ ارضيه دخى، وظيفه نقطه سنده كندينه گوره تكمل ايتدكدن صوگره، يعنى نور حياته چوق دفعه خدمت و مظهر اولدقدن صوگره و حياتى تسبيحاته مدار اولدقدن صوگره شو خراب اولاجق دنيانك انقضى ايچنده، شو ذرّاتى دخى اوتة كى عالمك بناسنده درج ايتمك مقتضايِ عدل و حكمتدر. و شو حقيقتدن پك معظم بر "قانونِ عدل"ك اوجى گورونويور.

هم مادام روح جسمه حاكم اولديغى گي؛ جامد ماده لرده دخى قدرك يازديغى اوامرِ تكوينيه، او ماده لره حاكمدر. او ماده لر، قدرك معنوى يازيسنه گوره موقع و نظام آلايليرلر. مثلاً: يمورطه لرك انواعنده و نطفه لرك اقسامنده و چكردكلرك اصنافنده و تخملرك اجناسنده قدرك آيرى آيرى يازديغى اوامرِ تكوينيه جهتيله آيرى آيرى مقام و نور صاحبي اولويورلر. و او ماده اعتباريله ماهيتلى (حاشيه ۱) بر حكمنده اولان او ماده لر، حدسز مختلف موجوداته منشأ اولويورلر. آيرى آيرى مقام و نور صاحبي اولويورلر. ألبته خدماتِ حياتيه و حياتنده كى تسبيحاتِ ربّانيه ده دفعاتله بر ذره بولومش ايسه و خدمت ايتمش ايسه، او ذره نك معنوى آلنده او معنالك حكمتلرينى، هيچ بر شئى غائب ايتمه ين قدر قلميله قيد ايتمسى؛ مقتضايِ إحاطه علميدر. و شونده پك معظم بر "قانونِ علم محيط"ك اوجى گورونويور.

اويله ايسه ذره لر (حاشيه ۲) باشى بوش دكلر.

(حاشيه ۱): اوت بتون اونلر درت عنصردن مركبدر. مولد الماء، مولد الحموضه، آزوت، قاربون گي ماده لردن تشكيل اولونيورلر. ماده جه بر صايلايليرلر. فرقلرى يالكز قدرك معنوى يازيسنده در.

(حاشيه ۲): شو جواب، يدى "مادام" كلمه لرينه باقار.

نتیجہ کلام: گچمش یدی قانون، یعنی قانون ربوبیت، قانونِ کرم، قانونِ جمال، قانونِ رحمت، قانونِ حکمت، قانونِ عدل، قانونِ إحاطہ علمی گبی پک چوق معظم قانونلرک گورونن اوجلری آرقه لرنده برر اسم اعظم و او اسم اعظمک تجلی اعظمی گوستریور. و او تجلیدن آکلاشلییور که: سائر موجودات گبی شو دنیاده کی تحولات ذرات دخی، غایت عالی حکمتلر ایچون قدرک چیزدیگی حدود اوزرینه قدرک ویردیگی اوامر تکوینییه گوره حساس بر میزان علمی ایله جولان ایدیورلر. عادتاً باشقه یوکسک بر عالمه (حاشیه) گیتمگه حاضرلانییورلر.

اوپله ایسه ذی حیات جسملر، او سیاح ذره لره گویا برر مکتب، برر قیشله، برر مسافر خانۀ تربیه حکمنده در. و اوپله اولدیغنه بر حدس صادقله حکم ایدیله بیلیر.

الحاصل: برنجی سوزده دینلدیگی و اثبات ایدیلدیگی گبی ؛ هر شی **"بسم الله"** دیر. ایشته بتون موجودات گبی هر بر ذره و ذراتک هر بر طائفه سی و مخصوص هر بر جماعتی، لسان حال ایله **"بسم الله"** دیر، حرکت ایدر.

(حاشیه): چونکه بالمشاهده غایت جودانه بر فعالیتله شو عالم کثیف و سفلیده پک کثرتله نور حیاتی سریمک و إشعال ایتمک، حتی اُک خسیس ماده لرده و تعفن ایتمش جسملرده کثرتله تازه بر نور حیاتی ایشیق لاندیرمق، او کثیف و خسیس ماده لری نور حیاتله لطافتلندیرمک، جلالاندیرمق صراحته یاقین إشارت ایدیور که: غایت لطیف، علوی، نظیف، حیاتدار دیگر بر عالمک حسابنه شو کثیف، جامد عالمی؛ ذراتک حرکتیله، حیاتک نوریه جلالاندیریور، اُرتییور، گوزلشدیریور. گویا لطیف بر عالمه گیتمک ایچون، زینتلندیریور. ایشته بشر حشرینی عقلنه صیغیشدیره میان طار عقللی آدملر، قرآنک نوریه رصد ایتسه لر گوره جکلر که: بتون ذراتی بر اوردو گبی حشر ایده جک قدر محیط بر "قانون قیومیت" گورونویور، بالمشاهده تصرف ایدیور.

أوت، گچمش اوچ نقطه سرّيله؛ هر بر ذرّه، مبدأ حرکتنده لسانِ حال ايله
«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» دیر. یعنی: "بن، اللّٰهُک ناميله، حساييله و
 إسميله، إذنیله، قوّتیله حرکت ایدیورم." صوگره نتیجه حرکتنده، هر بر مصنوع
 گبی هر بر ذرّه، هر بر طائفه سی، لسانِ حال ايله **«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»**
 دیر که، بر قصیده مدحیه حکمنده اولان صنعتلی بر مخلوقک نقشنده، قدرتک
 کوچک بر قلم اوجی حکمنده کندینی گوسترر. بلکه هر بری؛ معنوی، ربّانی،
 معظم، حدسز باشلی بر فونوغرافک برر پلاغی حکمنده اولان مصنوعلرک
 اوستنده دونن و تحمیدات ربّانیه قصیده لریله او مصنوعاتی قونوشدیران و
 تسبیحات إلهیه نشیده لرینی اوقوتدیران برر ایگنه باشی صورتنده کندینی
 گوستریورلر.

«دَعُوهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ»

«وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

«سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ»

«رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً»

إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ آدَاءٌ وَعَلَى

أَلِهِ وَصَحْبِهِ وَإِخْوَانِهِ وَسَلِّمْ وَسَلِّمْ دِينَنَا أَمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ»

اوتوز برنجی سوز

معراج نبویه دائر در (عصم)

إخطار: معراج مسئله سی، آرکان ایمانیه نك اصولندن صوگره ترتب ایدن بر نتیجه در. و آرکان ایمانیه نك نورلرندن مدد آلان بر نوردر. آرکان ایمانیه بی قبول ایتمه یین دینسر ملحدله قارشى ألبته بالذات إثبات ایدیلمز. چونكه اللهی بیلمه یین، پیغمبری طانیمیان و ملائکه بی قبول ایتمه یین ویا سماواتك وجودینی إنكار ایدن آدمله معراجدن بحث ایدیلمز. أولا او آرکانی إثبات ایتمك لازم گلیور. اویله ایسه بز، معراجده إستبعاد ایله وسوسه یه دوشن بر مؤمنی مخاطب إتخاذ ایده رك، اوگا قارشى بیان ایده جگز. آرا صیره مقام إستماعده اولان ملحدی نظره ألوب سرد کلام ایده جگز. بعض سوزلرده حقیقت معراجك بر قسم لمعه لری ذكر ایدیلمشدی. إخوانلریمك إصراری ایله آیری آیری او لمعه لری حقیقتك أصليله برلشدیرمك و کمالات أحمدیه نك (عصم) جملانه بردن بر آینه یایمق ایچون، عنایتی اللهدن ایستدك.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي

بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى ﴿ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى ﴿ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى ﴿ وَهُوَ بِالْأُفُقِ
الْأَعْلَى ﴿ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى ﴿ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى ﴿ فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى ﴿
مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴿ أَفَتَمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَى ﴿ وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى ﴿
عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ﴿ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ﴿ إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى ﴿ مَا زَاغَ
الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ﴿ لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ﴿

أُولَئِكَ آيَاتِ عَظِيمَةٍ كُ عَظِيمَةٍ خَزِينَةٍ سَدَن يَالْكَز ﴿إِنَّهُ﴾ ضميرنده بر دستور بلاغته إستاناد ایدن ايكی رمزك مسئله مزه مناسبتی اولدیغی ایچون، إعجاز بحثنده بیان ایدیلدیگی اوزره یازاجغز.

ایشته قرآن حکیم، حبیب اکرم علیه أفضل الصلاة و أكمل السلامك معراجك مبدئی اولان، مسجد حرامدن مسجد اقصایه اولان سیرانی ذکر ایتدکن صوگره ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ دیر. و شو کلام ایله سورة ﴿و النّجم إذا هوى﴾ ده إشارت اولونان منتهای معراجہ رمز ایدن ﴿إِنَّهُ﴾ ده کی ضمیر، یا جناب حقّه راجعدر ویاخود پیغمبردر (ع ص م). پیغمبره گوره اولسه، قانون بلاغت و مناسبت سیاق کلام شویله إفاده ایدیور که: بو سیاحت جزئیّه ده بر سیر عمومی و بر عروج کلی وار که؛ تا سِدرة المنتهایه، تا قاب قوسینّه قدر مراتب کلیّه أسمائیه ده گوزینه، قولاغنه تصادف ایدن آیات ربّانیّه یی و عجائب صنعت إلهیه یی ایشیتمش، گورمشدر، دیر. او کوچك جزئی سیاحتی هم کلی، هم محشر عجائب بر سیاحتك آناختاری حکمنده گوستریور.

اگر ضمیر، جناب حقّه راجع اولسه، شویله اولویور که: بر عبدینی بر سیاحتده حضورینه دعوت ایدوب، بر وظیفه ایله توظیف ایتمک ایچون، مسجد حرامدن مجمع أنبیا اولان مسجد اقصایه گوندروب، أنبیا لرله گوروشدیروب، بتون أنبیا لرك اصول دینلرینه وارث مطلق اولدیغنی گوستردکن صوگره، تا سِدرة المنتهایه، تا قاب قوسینّه قدر ملک و ملکوتنده گزیدردی.

ایشته چندان او بر عبددر و او سیاحت، بر معراج جزئیدر. فقط بو عبدك، بتون کائناته تعلّق ایدن بر امانت برابرنده در. هم شو کائناتك رنگنی

دگیشدیره جك بر نور برابردر. هم سعادَت اُبدیه نك قپوسنی آچاقق بر آناختار برابر اولدیغی ایچون، جنابِ حق کندینی "بتون اُشیایی ایشیتیر و گورور" صفتیله توصیف ایدر. تا او اُمانت، او نور، او آناختار ك جهان شمول و محیط و عموم کائناته عام و بتون مخلوقاته شامل حکمتلرینی گوسترسین.

بو سَرّ عظیمك "دَرْت اُساسی" وار.

برنجیسی: معراجك سَرّ لزومی نه در؟

ایکنجیسی: حقیقتِ معراج نه در؟

اوچنجیسی: حکمتِ معراج نه در؟

دردنجیسی: معراجك ثمرات و فائده سی نه در؟

برنجی اُساس

نورك بکجیسی

معراجك سَرّ لزومی:

مثلا دینلیور که: "جنابِ حق ﴿اَقْرَبْ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرْدِ﴾ در. هر شیئه، هر شیدن داها یاقیندر. جسمدن، مکاندن منزهدر. هر ولی، قلبی ایچنده اونگله گوروشه بیلیر. نه دن طولایی ولایت اُحمديه (عصم) معراج گبی اوزون بر سیاحتك نتیجه سندن صوگره، هر ولینك کندی قلبنده موفق اولدیغی مناجاته موفق اولویور؟"

الجواب: شو سَرّ غامضی "ایکی تمثیل" ایله فهمه تقریب ایدیورز. اون ایکنجی سوزك سَرّ إعجازِ قرآن و سَرّ معراج حَقّنده اولان شو ایکی تمثیلی دیگله:

برنجی تمثیل: بر سلطانك ايكي چشيد مکالمه سی، صحبتی، گوروشمسی واردر. ايكي طرزده خطابی، إلتفاتی واردر.

بریسى: عامی بر رعیتيله جزئی بر ایش ایچون، خصوصی بر حاجته دائر، خاص بر تلفونله صحبت ایتمکدر. دیگرى: سلطنت عظماء عنوانيله و خلافت کبرا ناميله و حاکمیت عامه حیثیتيله و أوامرىنى أطرافه نشر و تشهير مقصديله، او ایشلرله علاقه دار بر ألچیسيله ویا او أوامر ايله مناسبتدار بيوك بر مأمورى ايله قونوشمقدر، صحبت ایتمکدر. و حشمتنى إظهار ایدن علوى بر فرمانله بر مکالمه در.

ایشته **﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾** شو تمثیل گبی: شو کائنات خالقنك و مالک الملك والمملکوتك و حاکم ازل و أبدك ايكي طرزده مکالمه سی، صحبتی، إلتفاتی واردر. بریسى جزئی و خاص، دیگرى کلّی و عام... ایشته معراج، ولایت أحمدیه نك (عصم) بتون ولاياتك فوقنده بر کلّیت، بر علویت صورتنده بر تظاهريدر که؛ بتون کائناتك ربّی إسميله، بتون موجوداتك خالقى عنوانيله جناب حقك صحبتنه و مناجاتنه مشرفیتدر.

ایکنجی تمثیل: بر آدم آئنده کی بر آيينه ي گونشه قارشى طوتار. او آيينه کندى مقدارنجه بر ایشیق و یدی رنگى حاوی بر ضیایى، بر عکسى، شمسدن آلیر. اونك نسبتنده گونشله مناسبتدار اولور، صحبت ايدر. و او ایشیقلى آيينه ي قراکلكلى خانه سنه ویا طام آئنده کی کوچك، خصوصی باغنه توجیه ایتسه؛ گوشك قيمتى نسبتنده دگل، بلکه او آيينه نك قابليتى مقدارنجه استفاده ایده بيلير. دیگرى ايسه آيينه ي بيراقيز، طوغريدن طوغرى يه گونشه قارشى چيقار، حشمتنى گورور، عظمتنى آکلار. صوگره پك يوكسك بر طاغه چيقار،

گونشك پك گنیش شەشعە سلطنتى گورور و بالذات پرده سز اونكله گوروشور. صوگره دونر، خانه سندن ويا باغنك طامندن گنیش پنجره لر آچار، گوكدە كى گونشه قارشى يوللر ياپار، حقيقى گونشك دائىمى ضياسى ايله صحبت ايدر، قونوشور. و بويله جه متتدارانه بر صحبت ايدە بيلير و ديه بيلير: "أى ير يوزينى ايشيغيله يالديزلايان و زمينك وجهنى و بتون چيچكلرك يوزلرينى گولديرن دنيا گوزلى، گوك نازدارى اولان نازنين گونش!. اونلر گى بنم خانه جگمى، باغچه جگمى ايصينديرك و ايشيقلانديرك، بتون دنيايى ايشيقلانديرديغك و ير يوزينى ايصينديرديغك گى." حالبوكه اولكى آيينه صاحى بويله ديه مز. او آيينه قيدى آلتندە گونشك عكسى ايسه، آثارى محدوددر، او قيدە گورەدر.

ايشته شمس ازل و ابد سلطانى اولان ذاتِ اُحد و صمدك تجليسى، ماهيتِ انسانيه حدسز مراتبى تضمّن ايدن ايكي صورتله تظاهر ايدر:

برنجيسى: آيينه قلبه اوزانان بر نسبت ربّانيه ايله بر تظاهر در كه؛ هر كس استعدادينه و طيّ مراتبده سير و سلوكنه، أسما و صفاتك تجلياتنه نسبة جزئى و كلّى او شمس ازلينك نورينه و صحبتنه و مناجاتنه مظهرىتي وار. غالبِ أسما و صفاتك ظالنده گيدن ولايتلرك درجاتى بو قسمدن ايلرى گلير.

ايكنجيسى: انسانك جامعيتى و شجره كائناتك اُك منور ميوه سى اولديغندن، بتون كائناتده جلوه لرى تظاهر ايدن أسماءِ حسنى، بردن آيينه روحنده گوستره بيلمسى جهتيله جنابِ حق، تجلّئ ذاتيله و أسماءِ حسنىك اعظمى مرتبه ده، نوعِ انسانك معنا اُك اعظم بر فردينه، تجلّئ اعظم تظاهر ايدر كه؛ بو تظاهر و تجلّئ، معراجِ اُحمدى (عصم) سرّيدر كه؛ اونك ولايتى، رسالتنه مبدأ اولور. ولايت كه؛ ظلدن گچر، ايكنجى تمثيلك برنجى آدمنه بگزر. رسالتده ظلّ

یوقدر، طوغریدن طوغرییه ذاتِ ذو الجلالک اُحدیتنه باقار، ایکنجی تمثیلک ایکنجی آدمنه بگزِر. معراج ایسه، ولایتِ اُحمدیه‌نک (عصم) کرامتِ کبراسی، هم مرتبه‌یِ علیاسی اولدیغندن، رسالت مرتبه‌سنه إنقلاب ایتمش. معراجک باطنی ولایتدر، خلقدن حقّه گیتمش. ظاهرِ معراج رسالتدر، حقدن خلقه گلییور. ولایت، قریبت مراتبنده سلوکدر. چوق مراتبک طینه و بر درجه زمانه محتاجدر. نورِ أعظم اولان رسالت ایسه، اُقریبتِ إلهیه‌نک إنکشافی سرینه باقار که، بر آن سیّاله کافیدر. اونک ایچون حدیثده دینلمش: "بر آنده دونمش گلمش."

شیمدی مقامِ إستماعده بولونان ملحه دیرز که: مادام بو کائنات، غایت منتظم بر مملکت، غایت محتشم بر شهر، غایت مزین بر سرای حکمنده‌در. ألبته اونک بر حاکمی، بر مالکی، بر اوسته‌سی واردر. مادام بویله حشمتلی بر مالکِ ذو الجلال، بر حاکمِ ذو الکمال، بر صانعِ ذو الجمال واردر. هم مادام عموم او عالمه، او مملکته، او شهره، او سرایه علاقه‌دارلق گوسترن و حواس و طویغولریله عمومونه مناسبتدار و نظری کلّی اولان بر انسان واردر. ألبته او صانع محتشم، او کلّی نظرلی و عمومی شعورلی اولان انسان ایله علوی، أعظمی بر مناسبتی بولونه‌جقدر و اوکا قدسی بر خطابی و عالی بر توجّهی اولاجقدر. هم مادام آدم علیه السلامدن شیمدییه قدر شو مناسبتنه مظهر اولانلرک ایچنده آثارینک شهادتیه، یعنی کُرّه اَرْضک نصفنی و نوعِ بشرک حُسنی دائره‌یِ تصرفنه آلدیغی و کائناتک شکلِ معنویسنی دگیشدیردیگی، ایشیقلاندیردیغی گبی، اُکْ أعظمی بر مرتبه‌ده او مناسبتی محمدِ عربی صلی الله علیه وسلّم گوسترمشدر. اویله ایسه، او مناسبتک اُکْ أعظمی بر مرتبه‌سندن عبارت اولان معراج، اوکا ألیق و اوکا أوفقدر.

ایکنجی اساس

حقیقتِ معراج نه در؟

الجواب: ذاتِ اُحمديه نڭ (عصم) مراتبِ کمالاتده سیر و سلوکندن عبارتدر. یعنی، جنابِ حَقُّ ترتیبِ مخلوقاتده تجلی ایتدیردیگی آیری آیری اِسْم و عنوانلره و سلطنتِ ربوبیتده تشکیل ایتدیگی دوائر تدبیر و ایجادده و او دائره لرده برر عرشِ ربوبیت و برر مرکزِ تصرفه مدار اولان برر سما طبقه سنده گوستردیگی آثارِ ربوبیتی، برر برر او عبدِ مخصوصه گوسترمکله، او عبدی، هم بتون کمالاتِ إنسانیه پی جامع، هم بتون تجلیاتِ إلهیه مظهر، هم بتون طبقاتِ کائناته ناظر و سلطنتِ ربوبیتک دَلالی و مرضیاتِ إلهیه نڭ مبلّغی و طلسم کائناتک کشافی یایمق ایچون؛ براقه بیندیروب، برق گبی سماواتی سیر ایتدیروب، قطعِ مراتب ایتدیروهک، قمرواری منزلدن منزله، دائره دن دائره یه ربوبیتِ إلهیه پی تماشا ایتدیروب، او دائره لرهک سماواتنده مقاملری بولونان و إخوانی اولان اُنبیای برر برر گوسترهک، تا قاب قوسین مقامنه چیقارمش، اُحدیت ایله کلامنه و رؤیتنه مظهر قیلمشدر. شو یوکسک حقیقته "ایکی تمثیل" دورینی ایله باقیله بیلیر.

برنجیسی: یگرمی دردنجی سوزده ایضاح ایدیلدیگی گبی؛ ناصلکه برر پادشاهک کندی حکومتک دائره لرنده آیری آیری عنوانلری و رعیتک طبقه لرنده باشقه باشقه نام و وصفلری و سلطنتک مرتبه لرنده چشید چشید اِسْم و علامتلری واردر. مثلاً: عدلیه دائره سنده حاکم عادل و ملکیه ده سلطان و عسکریه ده قوماندانِ اعظم و علمیه ده خلیفه و هکذا.. سائر اِسْم و عنوانلری بولونور. هر برر دائره ده برر معنوی تختی حکمنده اولان مقام و اِسْکمله سی

بولونور. او تك پادشاه، او سلطنتك دائره‌لرنده و طبقات حكومتك مرتبه‌لرنده، ييك اسم و عنوانه صاحب اولاييلير. بربري ايچنده ييك تخت سلطنتي اولاييلير. گويا او حاكم، هر بر دائره‌ده شخصيت معنويه حيشتيله و تلفوني ايله موجود و حاضر بولونور، ييلير. و هر طبقه‌ده قانونيله، نظاميله، ممثليه گورونور، گورور. و هر مرتبه‌ده پرده آرقه‌سنده حكميله، علميله، قوتيله اداره ايدر، باقار. و هر بر دائره‌نك باشقه بر مركزي، بر منزلي واردر. احكاملري بربردن آيريدر. طبقاتلري بربردن باشقه‌در. ايشته بويله بر سلطان، ايستديگي بر ذاتي، بتون او دائره‌لرنده گزديروب، هر دائره‌يه مخصوص سلطنت شاهانه‌سني و اوامر حاكمانه‌سني گوستروب، دائره‌دن دائره‌يه، طبقه‌دن طبقه‌يه گزديروب، تا حضورينه گتيرر. صوگره بتون او دائره‌لره تعلق ايدن بعض اوامر عموميه كليهي اوگا توديع ايدر، گوندرر.

ايشته بو مثال گي؛ ازل و ابد سلطاني اولان رب العالمين ايچون، ربويتنك مرتبه‌لرنده آيري آيري فقط بربرينه باقار شان و ناملري واردر. و الوهيتنك دائره‌لرنده باشقه باشقه فقط بربري ايچنده گورونور اسم و علامتلي واردر. و حشمتلي اجراآنده آيري آيري فقط بربرينه بگزر تجلي و جلوه‌لري واردر. و قدرتنك تصرفاتنده باشقه باشقه، فقط بربريني احساس ايدر عنوانلري واردر. و صفتلرينك تجلياتنده باشقه باشقه، فقط بربريني گوسترر مقدس ظهوراتي واردر. و افعالنك جلوه‌لرنده چشيد چشيد، فقط بربريني اكمال ايدر تصرفاتي واردر. و رنگارنك صنعتنده و مصنوعاتنده چشيد چشيد، فقط بربريني تماشا ايدر حشمتلي ربويتي واردر.

ايشته شو سر عظيمه بناء كائناتي حيرت‌فزا عجيب بر ترتيب ايله تنظيم ايتمش. الك كوچك طبقات مخلوقاتدن اولان ذراتدن تا سماواته و سماواتك برنجي

طبقه‌سندن تا عرشِ اعظمه قدر بربری اوستنده تشکیلات وار. هر بر سما، بر آیری عالمک طامی و ربوبیت ایچون بر عرش و تصرفاتِ إلهیه ایچون بر مرکز حکمنده‌در. او دائره‌لرده و او طبقاتده چندان اُحدیتِ إعتباریله بتون اُسما بولونه‌بیلیر. بتون عنوانلرله تجلی ایدر. فقط ناصلکه عدلیه‌ده حاکمِ عادل عنوانی اُصلدر، حاکمدر. سائر عنوانلر اوراده اونک اُمرینه باقار، اوکا تابعدر. اوپله ده، هر بر طبقاتِ مخلوقاتده، هر بر سماده بر اِسْم، بر عنوانِ إلهی حاکمدر. سائر عنوانلر ده اونک ضمننده‌در. مثلاً: اِسْمِ قدیره مظهرِ حضرتِ عیسی علیه السلام، هانگی سماده پیغمبر علیه الصلاة والسلام ایله گوروشدی ایسه؛ ایشته او سما دائره‌سنده جنابِ حق قدیر عنوانیله بالذات اوراده متجلیدر. مثلاً: حضرتِ موسی علیه السلام مقامی اولان سما دائره‌سنده اُک زیاده حکمفرما، حضرتِ موسی علیه السلام مظهر اولدیغی "متکلم" عنوانیدر و هکذا... ایشته ذاتِ اُحمديه علیه الصلاة والسلام، چونکه اِسْمِ اعظمه مظهردر و نبوتی عمومیدر و بتون اُسمايه مظهردر. اُلبته بتون دوائرِ ربوبیتله علاقه‌داردر. اُلبته او دائره‌لرده مقامِ صاحبی اولان اُنْبیالرله گوروشمک و عموم طبقاتدن گچمک؛ حقیقتِ معراجی اِقتضا ایدیور.

ایکنجی تمثیل: ناصلکه بر سلطانک عنوانلرندن اولان "قوماندانِ اعظم" عنوانی، دوائرِ عسکریه‌نک سرعسکر دائره‌سی گبی کلّی و گنیش دائره‌دن طوت، تا اونیاشی دائره‌سی گبی جزئی و خصوصی هر بر دائره‌ده بر ظهوری، بر جلوه‌سی واردر. مثلاً: بر نفر؛ او قوماندانلق عنوانِ اعظمک نمونه‌سنی اونیاشی شخصنده گورور، اوکا باقار، اوندن امر آیر. او نفر اونیاشی اولدیغنده؛ چاوش دائره‌سنده کی قوماندانلق دائره‌سی نظرینه چارپار، اوکا باقار. صوگره چاوش اولسه، او وقت قوماندانلق نمونه‌سنی و جلوه‌سنی ملازم دائره‌سنده گورور. او

مقامده اوڭا مخصوص بر إسکمله بولونور. و هکذا... یوزباشی، بیڭباشی، فریق، مشیر دائره‌لرندن هر برنده، دائره‌لرک بیوک و کوچکلگی نسبتنده او قوماندانلق عنوانی گورور.

شیمدی بر نفری او قوماندان اعظم، بتون دوائر عسکریه یه تعلق ایده‌جک بر وظیفه ایله توظیف ایتمک ایسته‌سه، بر مفتش گبی هر دوائر گوروب و گورونه‌جک بر مقام ویرمک ایسته‌سه؛ البته او قوماندان اعظم او نفری، اونباشی دائره‌سندن طوت تا دائره اعظمه قدر برر برر گزیره‌جک؛ تا گورسون، گورولسون. صوگره حضورینه قبول ایدوب صحبتنه مشرف ایده‌رک، نشان و فرمان ویروب تلطیف ایده‌رک، تا گلدیگی یه قدر بر آنده گوندرر.

شو تمثیلده بر نقطه‌ی نظره آلق لازم که: پادشاه اگر عاجز اولمازسه، صوری اولدیگی گبی، معنوی جهتنده ده إقتداری اولسه؛ او وقت فریق، مشیر، ملازم گبی اشخاصی توکیل ایتمز. بالذات هر یرده بولونور. یالکز بعض پرده‌لر آلتنده و مقام صاحبی اشخاصک آرقه‌سنده، طوغریدن طوغریه امری او ویرر. بعض ولی کامل اولان پادشاهلر؛ چوق دائره‌لرده، بعض اشخاص صورتنده إجراآتی یاپدیگی روایت ایدیلر.

شو تمثیل ایله باقدیغمز حقیقت ایسه: عجز، اونک ایچنده اولمادیگی ایچون، طوغریدن طوغریه هر بر دائره‌ده امر و حکم قوماندان اعظمدن گلییور. اونک آمریله، إراده‌سیله، قوتیله‌در.

ایشته شو تمثیل گبی؛ حاکم ارض و سماوات، امر **کُنْ فیکونه** مالک، امر مطلق اولان سلطان ازی و أبدی، طبقات مخلوقاتنده جریان ایدن و کمال إطاعت و إنتظام ایله إمتثال اولونان، أوامر و قوماندانلغک شئوناتی و ذراتدن

سیاراته و سینکدن سماواته قدر اولان طبقاتِ مخلوقات و طوائفِ موجوداتده کوچک بیوک، جزئی کلی طبقاتی و طائفه‌لری آیری آیری، فقط بربرینه باقار بر طرزده برر دائره ربویتی، برر طبقه حاکمیت گورونویور. شیمدی، بتون کائناتده کی مقاصدِ علیا و نتائجِ عظمایی آکالیه‌جق و بتون طبقاتک آیری آیری وظائفِ عبودیتلرینی گورمکله، ذاتِ کبریانک سلطنتِ ربویتی، حشمتِ حاکمیتی مشاهده ایدهرک، او ذاتک مرضیاتی نه اولدیغی آکلامق و اونک سلطنتنه دلال اولمق ایچون، علی کلّ حال او طبقات و دائره‌لره بر سیر و سلوک اولاجقدر. تا دائره اعظمیه سنک عنوانی اولان عرشِ اعظمنه گیره‌جک، تا قاب قوسینه، یعنی امکان و وجوب اورتہ‌سندہ قاب قوسین ایله إشارت اولونان مقامه گیره‌جک و ذاتِ جلیل ذو الجمال ایله گوروشه‌جکدر که؛ شو سیر و سلوک ایسه، معراجک حقیقتیدر.

هر بر انسان عقليله خیال سرعتنده سیرانی، هر بر ولی قلبيله برق سرعتنده جولانی و جسمِ نورانی اولان هر بر ملک روح سرعتنده عرشدن فرشه، فرشدن عرشه دورانی، اهلِ جنتک انسانلری، براق سرعتنده حشردن بش یوز سنه فضله مسافه‌دن جنته چیقمه‌لری اولدیغی گبی؛ نور و نور قابلیتنده و اولیاء قلبلرندن داها لطیف و أمواتک روحلرندن و ملائکه جسملرندن داها خفیف و جسدِ نجمی و بدنِ مثالیدن داها ظریف اولان روحِ محمدی‌نک (ع‌صم) حدسز وظائفنه مدار و جهازاتک مخزنِ اولان جسمِ محمدی (ع‌صم)، البته اونک روح عالیه‌سیله عرشه قدر برابر گیده‌جکدر.

شیمدی مقامِ إستماعده اولان ملحدہ باقییورز. خاطره گلییور که، او ملحد قلبندن دیر: "بن اللّٰهی طانیما یورم، پیغمبری بیلمه یورم، ناصل معراجہ اینانه جغم؟"

بز ده دیرز که: مادام شو کائنات و موجودات وار و ایچنده أفعال و ایجاد وار. هم مادام منتظم بر فعل، فاعلسز اولماز. معنیدار بر کتاب، کاتبسز اولماز. صنعتلی بر نقش، نقاشسز اولماز. ألبته شو کائناتی طولدیران أفعال حکیمانه‌نک بر فاعلی و یر یوزینک موسم بموسم تازه‌له‌نن حیرت‌فزا نقوشلرینک، معنیدار مکتوباتنک بر کاتبی، بر نقاشی واردر. هم مادام بر ایشده ایکی حاکمک بولونماسی، او ایشک إنتظامی بوزویور. هم مادام سینک قنادندن تا سماوات قندیلنه قدر مکمل بر إنتظام وار. اوילה ایسه، او حاکم بردر. (بر اولمازسه) چونکه هر شیده صنعت و حکمت او درجه عجیدر که؛ او شیئک صانعی، هر بر شیئه مقتدر اولاجق، هر بر ایشی بیله‌جک بر درجه‌ده قدیر مطلق اولق لازم گلیر. اوילה ایسه بر اولمازسه، موجودات عددنجه إلهلرک بولونماسی لازم گلیر. او إلهلر هم بربرینه ضد، هم بربرینه مثل اولاجقلر و او حالده شو عجیب إنتظام بوزولماق، یوز ییک دفعه محالدر. هم مادام شو موجوداتک طبقاتی، بر اوردودن ییک دفعه داها منتظم بر أمر ایله حرکت ایتدیگی بالبداهه گورونویور. ییلدیزلرک، گونش و قمرک منتظمًا حرکتلرندن طوت، تا بادم چیچکلرینه قدر هر بر طائفه او قدر منتظم، او قدر مکمل بر صورتده قدیر أزلینک او طائفه‌یه ویردیگی نشانلری، فورمالری، گوزل لباسلری و تعیین ایتدیگی حرکاتی، ییک دفعه اوردودن داها منتظم بر طرزده إظهار ایدیور. اوילה ایسه شو کائناتک موجوداتی، (اونک آمرینه باقار و إمثال ایدر) پردۀ غیب آرقه‌سنده بر حاکم مطلق واردر.

هم مادام او حاکم، بتون یاپدیغی إجراآت حکیمانه شهادتیه، هم گوستردیگی آثار حشمتله بر سلطان ذو الجلالدر. هم گوستردیگی إحسانات ایله، غایت رحیم بر ریدر. هم إظهار ایتدیگی گوزل صنعتلریله، صنعت‌پرور و صنعتی چوق سَور بر صانعدر. هم گوستردیگی تزینات و مراق‌آور صنعتلریله،

ذی شعورلرک نظرِ استحساننی آثارینه جلب ایتمک ایسته‌ین بر خالق حکیمدر. هم خلقتِ عالمده گوستردیگی محیر العقول تزییناتک نه دیمک اولدیغنی و مخلوقات نره‌دن گلوب نره‌یه گیده‌جگنی، ربویتیئک حکمتیله ذی شعوره بیلدیرمک ایستدیگی آکلاشیلیور. البته بو حاکم حکیم و صانع علیم، ربویتیئک گوسترمک ایستر.

هم مادام بو قدر گوستردیگی آثارِ لطف و مرحمت و غرائبِ صنعت ایله ذی شعوره کندینی طایتدیرمق و سؤدیرمک ایستر. البته ذی شعورلردن آرزولرینی و اولنرده کی مرضیاتی نه اولدیغنی، بر مبلّغ واسطه‌سیله بیلدیره‌جکدر. او یله ایسه ذی شعورلردن بریسنی تعین ایدوب، اونک ایله او ربویتیئک إعلان ایده‌جکدر. و سؤدیگی صنعتلرینی تشهیر ایچون، بر دلّالی قربِ حضورینه مشرف ایدوب، تشهیره واسطه ایده‌جکدر. و او علوی مقاصدینی سائر ذی شعورله بیلدیرمکله کمالاتنی اظهار ایتمک ایچون، بریسنی معلّم تعین ایده‌جکدر. و شو کائناتده درج ایتدیگی طلسمی و شو موجوداتده گیزلدیگی معّماء ربویتیئک معناسز قالماق ایچون، هر حالده بر رهبر تعین ایده‌جکدر. و گوستردیگی و أنظارک تماشاسنه نشر ایتدیگی محاسنِ صنعت، فائده‌سز و عبث قالماق ایچون؛ اولنرده کی مقاصدی درس ویره‌جک بر رهبر تعین ایده‌جکدر. هم مرضیاتی ذی شعورله تبلیغ ایتمک ایچون، بریسنی بتون ذی شعورلرک فوقنده بر مقامه چیقاره‌جق و مرضیاتی اوکا بیلدیره‌جک، اولره گوندره‌جکدر.

مادام حقیقت و حکمت بویله إقتضا ایدیور و شو وظائفه اُکْ ألیق حضرتِ محمد علیه الصلاة والسلامدر. چونکه بالفعل اُکْ مکّمّل بر صورته او وظیفه‌لری یاپمشدرد. تشکیل ایتدیگی عالمِ اسلام و گوستردیگی نورِ اسلامیت، بر شاهدِ عادل و صادقدر. او یله ایسه او ذات، طوغریدن طوغری‌یه بتون

کائناتک فوقه چيقوب، بتون موجوداتدن گچوب، بر مقامه گيرمک لازمدر که؛
بتون مخلوقاتک خالقى ايله عمومى، علوى، کلى بر صحبت ايتسين. ايشته
معراج دخى، بو حقيقتى إفاده ايدييور.

الحاصل: مادام شو عظيم کائناتى مذکور مقصدلر گي چوق عظيم مقاصد
و چوق بيوک غايه لر ايچون شو صورتده تشکيل، ترتيب و تزئين ايتمشدر. هم
مادام شو موجودات ايچنده، شو عمومى ربوبيتى، بتون دقائقى ايله؛ شو عظيم
سلطنت الوهيتى، بتون حقائقى ايله گوره جک انسان نوعى واردر. البته او حاکم
مطلق، او انسان ايله قونوشه جقدر، مقاصدينى بيلديره جکدر. مادام هر انسان
جزئيتدن و سفليتن تجرد ايدوب، اُک يوکسک بر مقام کلى يه چيقه مييور. او
حاکمک کلى خطابنه بالذات مخاطب اولامييور. البته او انسانلر ايچنده بعض
أفراد مخصوصه، او وظيفه ايله موظف اولاجقلر؛ تا ايکى جهتله مناسبتى
بولونسون. هم انسان اولملى، تا انسانلره معلّم اولسون. هم روحًا غايت علوى
اولملى که، تا طوغريدن طوغرى يه خطابه مظهر اولسون. شيمدى مادام شو
انسانلر ايچنده، شو کائنات صانعک مقاصدينى اُک مکمل بر صورتده بيلديرن
و شو کائنات طلسمنى کشف ايدن و خلقتک معّاسنى آچان و ربوبيتک محاسن
سلطنتنه اُک مکمل طرزده دلّاللق ايدن محمد عليه الصلاة والسلامدر. البته بتون
أفراد انسانيه ايچنده اويله بر معنوى سير و سلوکى اولاجقدر که؛ جسمانى
عالمده سير و سياحت صورتنده بر معراجى اولاجقدر. "يتمش بيک پرده" تعبير
اولونان برزخ أسما و تجلّى صفات و أفعال و طبقات موجوداتک آرقه سنه قدر
قطع مراتب ايده جکدر. ايشته معراج بودر.

ينه خاطره گلييور که: اى مستمع! سن قلبندن دييورسک که: "ناصل
اينانه يم، هر شيدن داها ياقين بر ربّه بيگلر سنه مسافه يي قطع ايدوب، يتمش

يېڭ پرده يې گچدکدن صوڭره اونځله گوروشمک نه ديمکدر؟"

بز ده دیرز که: جناب حق هر شیء، هر شیدن داها یاقیندر. فقط هر شی،
اوندن نهایتسز اوزاقدرد. ناصلکه گونشک شعوری و قونوشماسی اولسه، سنڭ
الکده کی آینه واسطه سیله سنځله قونوشه بیلیر. ایستدیگی گبی سنده تصرف
ایدر. بلکه آینه مثال سنڭ گوز بیگکدن سکا داها یاقین اولدیگی حالده، سن
درت یېڭ سنه قدر اوندن اوزاقسک، هیچ بر جهته اوکا یاناشه مزسک. اگر
ترقی ایتسهک، قمر مقامنه گلوب، طوغریدن طوغریه بر مقابله نقطه سنه
چیقسهک، اوکا یالکز بر نوع آینه دارلق ایده بیلیرسک. اویله ده، شمس ازل و ابد
اولان ذات ذو الجلال هر شیء هر شیدن داها یاقین اولدیگی حالده؛ هر شی
اوندن نهایتسز اوزاقدرد. یالکز بتون موجوداتی قطع ایدوب، جزئیتدن چیقوب،
کلّیتک مراتبنده گیت گیده بیکلر حجابلردن گچوب، تا بتون موجوداته محیط بر
إسمنه یاناشیر، اوندن داها ایلریده چوق مراتبی قطع ایدر. صوڭره بر نوع قریته
مشرف اولور. هم مثلاً: بر نفر، قوماندان اعظمک شخص معنویسندن چوق
اوزاقدرد. او نفر، قوماندانی اون باشیلقده گوردیگی کوچک بر نمونه ایله غایت
اوزاق بر مسافه ده، معنوی چوق پرده لر آرقه سنده اوکا باقار. حقیقی اونڭ
شخص معنوی سیله قریب ايسه؛ ملازملق، یوز باشیلق، بیگباشیلق گبی چوق
مراتب کلّیه دن گچمک لازم گلیور. حالبوکه قوماندان اعظم؛ آمریله، قانونیله،
نظریله، حکمیله، علمیله، (صورة اولدیگی گبی معنا ده قوماندان ايسه) بالذات
ذاتیله او نفرک یاننده بولونور، گورور. شو حقیقت اون آلتنجی سوزده غایت
قطعی بر صورتده اثبات ایدیلدیگندن، اوکا اکتفاء بوراده قیصه کسیونرز.

ینه خاطره گلیر که: سن قلبکدن دیرسک: "بن سماواتی انکار ایدیورم،
ملائکه لره اینانمورم. سماواتده برینک گزمسنه، ملائکه لرله گوروشه سنه ناصل
اینانه یم؟"

اوت، سنڭ گبی عقلی گوزینه اینمش و گوزینه پرده چکیلش آدمیره سوز
 آڭلاقمق و بر شی گوسترمک، البته مشکلدیر. فقط حق او قدر پارلاقدر که،
 کورلر ده گوره بیلدیگی ایچون بز ده دیرز که: فضای علوی، بالاتفاق "اثر"
 ایله طولودر. ضیا، الکتریک، حرارت گبی سائر سیالات لطیفه، او فضایی
 تولدیران بر ماده نڭ وجودینه دلالت ایدر. میوهلر آغاجی، چیچکلر چمنلرینی،
 سنبلر تارلارینی، بالیقلر دڭزینی بالبداهه گوستردیگی گبی؛ شو بیلدیزلر دخی
 بالضروره منشألرینی، تارلاسنی، دڭزینی، چمگاهنڭ وجودینی، عقلڭ گوزینه
 صوقویورلر. مادام عالم علویده مختلف تشکیلات وار. مختلف وضعیترده مختلف
 احکاملر گورونویور. او یله ایسه او احکاملرڭ منشألری اولان سماوات، مختلفدر.
 انسانده جسمدن باشقه ناصل عقل، قلب، روح، خیال، حافظه گبی معنوی
 وجودلر ده وار. البته انسان اکبر اولان عالمده و شو انسان میوه سنڭ شجره سی
 اولان کائناتده، عالم جسمانیتدن باشقه عالملر وار. هم عالم ارضدن، تا جنت
 عالمنه قدر هر بر عالمڭ برر سماسی واردر.

هم ملائکه ایچون دیرز که: سیارات ایچنده متوسط و بیلدیزلر ایچنده
 کوچک و کثیف اولان کُرّه ارض؛ موجودات ایچنده اڭ قیمتدار و نورانی اولان
 حیات و شعور، حسابسز بر صورتده اونده بولونویورلر. البته قراڭقلی بر خانه
 حکمنده اولان شو ارضه نسبة مزین قصرلر، مکمل سرائیلر حکمنده اولان
 بیلدیزلر و بیلدیزلرڭ دڭزلری اولان گوکلر؛ ذی شعور و ذی حیات و پک کثرتلی
 و مختلف الأجناس اولان ملائکه و روحانیلرڭ مسکنلریدر. پک قطعی بر
 صورتده إشارات الإعجاز نامنده کی تفسیرمده ﴿ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ

فَسَوَّيْنَهَا سَبْعَ سَمَوَاتٍ﴾ آیتنده، سماواتڭ هم وجودی، هم تعددی إثبات
 ایدیلدیگندن و ملائکه حقنده یگرمی طوقوزنجی سوزده ایکی کرّه ایکی درت

ایدر قطعیتنده، ملائکه لرک وجودینی اثبات ایتدیگمزدن، اونلره اِکتفاء بوراده قیصه کسیونرز.

الحاصل: اُتیردن یاپیلمش؛ اَلکتریق، ضیا، حرارت، جاذبه گبی سیّالاتِ لطیفه ناک مداری اولمش و حدیثده ﴿السَّمَاءُ مَوْجٌ مَّكْنُوفٌ﴾ اِشارتيله، سیّارات و نجومک حرکاتنه مساعد اولمش و صمان یولی دینلن "مَجَرَّةُ السَّمَاءِ" دن تا اُک یاقین سیّاره یه قدر، مختلف وضعیت و تشکله یدی طبقه، هر بر طبقه عالم اَرْضدن، تا عالم برزخه، عالم مثاله، تا عالم آخرته قدر برر عالمک طامی حکمنده برر سمانک بولونماسی، حکمة، عقلاً اِقتضا ایدر.

هم خاطره گلیر که: اُی ملحد! سن دیرسک: "پیک مشکلات ايله طیاره واسطه سیله اَنجق بر ایکی کیلومتره یوقاری یه چیقيله بیلیر. ناصل، بر انسان جسمیله بیگلر سنه مسافه یی بر قاچ دقیقه ظرفنده قطع ایدر، گیدر، گلیر؟"

بز ده دیرز: اَرْض گبی آغیر بر جسم، فَنکَزجه حرکتِ سنویه سیله بر دقیقه ده تقریباً یوز سکسان سکر ساعت مسافه یی کسر. تقریباً یگرمی بش پیک سنه لک مسافه یی، بر سنه ده قطع ایدیور. عجباً، شو منتظم حرکاتی اوکا یاپدیران و بر صاپان طاشی گبی دوندیرن بر قدیرِ ذو الجلال؛ بر انسانی، عرشه گتیره مز می؟ شمسک جاذبه سی دینلن بر قانونِ ربّانی ايله مولوی گبی اُطرفنده پک آغیر اولان جسمِ اَرْضی گزدرین بر حکمت، جاذبه رحمتِ رحمن ايله و اِنجذابِ محبّتِ شمسِ اَزَل ايله بر جسمِ انسانی برق گبی عرشِ رحمانه چیقاره ماز می؟

ینه خاطره گلیر که، دیورسک: "هایدی چیقيله بیلیر، نه ایچون چیقمش؟ نه لزومی وار؟ ولیر گبی روح و قلبی ايله گیتسه، یتر؟"

بز ده دیرز که: مادام صانع ذو الجلال، ملک و ملکوتنده کی آیاتِ عجیبه سنی گوسترمک و شو عالمک تزگاه و منبعلرینی تماشا ایتدیرمک و أعمالِ بشریه نك نتائج اُخرویه سنی اِرائه ایتمک ایسته مش. اَلَبته عالم مبصراتك آناختاری حکمنده اولان گوزینی و مسموعات عالمنده کی آیاتی تماشا ایدن قولاغنی، عرشه قدر برابر آلماسی لازم گلدیگی گبی؛ روحنك حدسز وظائفه مدار اولان آلات و جهازاتك ماکینه سی حکمنده اولان جسم مبارکنی دخی، تا عرشه قدر برابر آلماسی مقتضای عقل و حکمتدر. ناصلکه جنتده، حکمتِ اِلْهیة جسمی روحه آرقداش ایدیور. چونکه پک چوق وظائفِ عبودیتة و حدسز لذائد و آلامه مدار اولان جسدر. اَلَبته او جسدِ مبارک، روحه آرقداش اولاجقدر. مادام جنته جسم، روح ایله برابر گیدر. اَلَبته جنتِ المأوی گووده سی اولان سِدْرَةُ المنتهایه عروج ایدن ذاتِ اُحمديه (عصرم) ایله جسدِ مبارکنی رفاقت ایتدیرمسی، عین حکمتدر.

ینه خاطره گلیر که، دیرسك: "بر قاچ دقیقه ده بیگلر سنه مسافه یی قطع ایتمک، عقلاً محالدر؟"

بز ده دیرز که: صانع ذو الجلالک صنعتنده حرکات، نهایت درجه ده مختلفدر. مثلاً: صوتك سرعتیله؛ ضیا، اَلْکتریق، روح، خیال سرعتلری نه قدر متفاوت اولدیغی معلوم. سیاراتك دخی فنّا حرکاتی او قدر مختلفدر که، عقل حیرتده در. عجباً لطیف جسمی، عروجده سرعتلی اولان علوی روحنه تابع اولمش؛ روح سرعتنده حرکتی ناصل عقله مخالف گورونور؟ هم اون دقیقه یاتسهك، بعض اولور که بر سنه قدر حالاته معروض اولورسك. حتّی بر دقیقه ده انسان گوردیگی رؤیایی، اونك ایچنده ایشیتدیگی سوزلری، سویله دیگی کلماتی طویلانس، او یانیق عالمنده بر گون، بلکه داها فضله زمان لازمدر. دیمک اولویور

که: بر زمانِ واحد، ایکی شخصه نسبتّه، بریسنه بر گون، بریسنه ده بر سنه حکمنه گچر.

شو معنایه بر تمثیل ایله باق که: إنسانك حرکتندن، گلّه نك حرکتندن، صوتندن، ضیادن، ألکتریقندن، روحدن، خیالندن تظاهر ایدن سرعتِ حرکاتده بر مقیاس اولمق ایچون شویله بر ساعت فرض ایدیورز که؛ او ساعتده اون ایگنه وار. بریسی، ساعتلی گوسترر. بری ده، اونندن آلتمش دفعه داها گنیش بر دائرهده دقیقه یی صایار. بریسی، آلتمش دفعه داها گنیش بر دائره ایچنده ثانیه لری؛ دیگری، ینه آلتمش دفعه داها گنیش بر دائرهده ثالثه لری و هکذا رابعه لری، خامسه لری، سادسه، سابعه، ثامنه، تاسعه، تا عاشره لری صایاجق غایت منتظم عظیم بر دائرهده برر ابره فرض ایدیورز. فرضا ساعتی صایان ابره نك دائره سی، کوچك ساعتز قدر اولسه؛ هر حالده عاشره لری صایان ابره نك دائره سی، أرضك مدار سنویسی قدر، بلکه داها فضله اولمق لازم گلیر. شیمدی ایکی شخص فرض ایدیورز: بری، ساعتی صایان ابره یه بینمش گی او ابره نك حرکاتنه گوره تماشا ایدیور. دیگری، عاشره لری صایان ابره یه بینمش. بو ایکی شخصك بر زمان واحدده مشاهده ایتدکلی اُشیا؛ ساعتزله أرضك مدار سنویسی نسبتی گی، مشهوداتجه پك چوق فرقلری واردر. ایشته زمان، (چونکه) حرکاتك بر رنگی، بر لونی یاخود بر شریدی حکمنده اولدیغندن، حرکاتده جاری اولان بر حکم، زمانده دخی جاریدر. ایشته بر ساعتده مشهوداتمز، بر ساعتك ساعتی صایان ابره سنه بینن ذی شعور شخصك مشهوداتی قدر اولدیغی و حقیقتِ عمری ده او قدر اولدیغی حالده؛ عاشره ابره سنه بینن شخص گی، عین زمانده، او معین ساعتده رسول اکرم علیه الصلاة والسلام، براقِ توفیقِ إلهی یه بینر؛ برق گی بتون دائره ممکناتی قطع ایدوب، عجائبِ ملك

و ملکوتی گوروب، دائرۂ وجوب نقطه سنه چیقوب، صحبتہ مشرف اولوب، رؤیت جمالِ اِلهی یہ مظهر اولارق، فرمانی آلوب وظیفه سنه دونه بیلیر و دوغمش و اویله در.

ینه خاطره گلیر که: دیرسکز: "أوت اولابیلیر، ممکندر. فقط هر ممکن واقع اولمایور. بونک اُمثالی وار می که قبول ایدیلسین؟ اُمثالی اولیان بر شیئک، یالکز اِمکانی ایله وقوعنه ناصل حکم ایدیله بیلیر؟"

بز ده دیرز که: اُمثالی او قدر چوقدر که، حسابہ گلمز. مثلاً: هر ذی نظر گوزیله یردن تا نپتون سیّاره سنه قدر بر ثانیه ده چیقار. هر ذی علم عقلیله قوزموغرافیا قانونلرینه بینوب، ییلدیزلرک تا آرقه سنه بر دقیقه ده گیدر. هر ذی ایمان، نمازک اُفعال و اُرکاننه فکرنی بیندیروب، بر نوع معراج ایله کائناتی آرقه سنه آتوب، حضوره قدر گیدر. هر ذی قلب و کامل ولی، سیر و سلوک ایله، عرشدن و دائرۂ اُسماء و صفاتدن قرق گونده گچه بیلیر. حتّی شیخ گیلانی، اِمَام ربّانی گبی بعض ذاتلرک اِخباراتِ صادقہ لری ایله؛ بر دقیقه ده عرشه قدر عروج روحانیلری اولویور. هم اُجسام نورانی اولان ملائکه لرک عرشدن فرشه، فرشدن عرشه قیصه بر زمانده گیتمه لری و گلمه لری واردر. هم اَهلِ جَنّت، محشردن جَنّت باغلرینه قیصه بر زمانده عروج ایدیورلر. اَلبتہ بو قدر نمونہ لر گوستریورلر که: بتون اُولیالرک سلطانی، عموم مؤمنلرک اِمامی، عموم اَهلِ جَنّتک رئیس و عموم ملائکه ناک مقبولی اولان ذاتِ اُحمديه ناک (عصم) سیر و سلوکنه مدار بر معراجی بولونماسی و اونک مقامنه مناسب بر صورتده اولماسی، عینِ حکمتدر و غایت معقولدر و شبهه سز واقعدر.

اوپنچى اساس

حكمتِ معراج نه در؟

الجواب: معراجك حكمتى او قدر يوكسكدر كه، فكرِ بشر اولاشاميور. او قدر دريندر كه، اوڭا يتيشه ميور. او قدر اينجه در و لطيفدر كه، عقل كندى باشيله گوره ميور. فقط بعض اشارت لرله، حقيقت لرى بيلينمزسه ده وجود لرى بيلديريله بيلير. شويله كه:

شو كائناتك خالقى، شو كثر طبقاتنده نور وحدتى و تجلّئِ اُحديتنى
گوسترمك ايچون، كثر طبقاتك منتها سندن تا مبدأ وحدته بر خيطِ اِتّصال
صورتنده بر معراج ايله بر فردِ ممتازى، بتون مخلوقات حسابنه، كندينه مخاطب
اِتّخاذ ايدهرك، بتون ذى شعور نامنه، مقاصدِ اِلهيه سنى اوڭا آڭلاتمق و اونڭله
بيلديرمك و اونڭ نظرى ايله، آيينهٔ مخلوقاتنده جمالِ صنعتنى، كمالِ ربوبيتنى
مشاهده ايتمك و ايتديرمكدور.

هم صانعِ عالمك، آثارك شهادتيله نهايتسز جمال و كمالى واردر. جمال هم
كمال، ايكيسى ده محبوبِ لذاته درلر. يعنى بالذات سويلرلر. اويله ايسه، او
جمال و كمال صاحبنك جمال و كمالنه نهايتسز بر محبّتى واردر. او نهايتسز
محبّتى، مصنوعاتنده چوق طرز لرده تظاهر ايدويور. مصنوعاتنى سور، چونكه
مصنوعاتك ايچنده جمالى، كمالنى گورور. مصنوعات ايچنده اُڭ سويللى و اُڭ
عالى، ذى حياتدر. ذى حياتلر ايچنده اُڭ سويللى وعالى، ذى شعوردر. و
ذى شعورك ايچنده جامعيتِ اعتباريله اُڭ سويللى، انسانلر ايچنده بولونور.
انسانلر ايچنده اِستعدادى تماميله اِنكشاف ايدن، بتون مصنوعاتنده منتشر و
متجلى كمالاتك نمونه لرينى گوسترن فرد، اُڭ سويللدر.

ایشته صانع موجودات، بتون موجوداتده انتشار ایدن تجلّی محبتک بتون أنواعی بر نقطه‌ده، بر آینه‌ده گورمک و بتون انواع جمالنی، اُحدیت سرّیله گوسترمک ایچون؛ شجره خلقتدن بر میوه منور درجه‌سنده و قلبی، او شجره‌نک حقائق اساسیه‌سنی استیعاب ایده‌جک بر چکردک حکمنده اولان بر ذاتی، او مبدأ اول اولان چکردکدن، تا منتها اولان میوه‌یه قدر بر خیط اتصال حکمنده اولان بر معراج ایله، او فردک کائنات نامنه محبوبیتنی گوسترمک و حضورینه جلب ایتمک و رؤیتِ جمالنه مشرف ایتمک و اونده کی حالتِ قدسیه‌یی باشقه‌سنه سرایت ایتدیرمک ایچون کلامیله تلطیف ایدوب، فرمانیله توظیف ایتمکدر.

شیمدی شو حکمتِ عالییه باقمق ایچون ایکی تمثیل دوریینیله ترصد ایده‌جکز.

برنجی تمثیل: اون برنجی سوزک حقایق تمثیلیه‌سنده تفصیلاً بیان ایدیلدیگی گی: ناصلکه بر سلطان ذی‌شانک، پک چوق خزینهلری و او خزینهلرده پک چوق جواهرلرک انواعی بولونسه، هم صنایع غریبه‌ده چوق مهارتی اولسه و حسابسز فنون عجبیه‌یه معرفتی، إحاطه‌سی بولونسه، نهایتسز علوم بدیعه‌یه علم و اطلاعی اولسه.. هر جمال و کمال صاحبی، کندی جمال و کمالنی گوروب و گوسترمک ایسته‌مسی سرّجه: البته او سلطان ذی‌فنون دخی، بر مشهر آچمق ایستر که؛ ایچنده سرگیلر دیزسین، تا ناسک انظارینه سلطنتک حشمتنی، هم ثروتک شعشه‌سنی، هم کندی صنعتک خارقه‌لرینی، هم کندی معرفتک غریبه‌لرینی اظهار ایدوب گوسترسین؛ تا، جمال و کمال معنویسنی، ایکی وجهله مشاهده ایتسین. بر وجهی: بالذات نظر دقائق‌اشناسیله گورسون. دیگری: غیرک نظریله باقسین. و شو حکمته بناءً البته جسیم، محتشم، گنیش بر سرای

یایمغه باشلار. شاهانه بر صورتده دائره‌لره، منزللره تقسیم ایدر. خزینه‌لرینک درلو درلو مرضعاتیله سوسلندیروب، کندی دست صنعتک اڭ گوزل، اڭ لطیف صنعتلریله زینتلندیرر. فنون و حکمتک اڭ اینجه‌لکلریله تنظیم ایدر. و علومنک آثار معجزه‌کارانه‌لریله دوناتیر، تکمیل ایدر. صوڭره نعمتلرینک چشیدلریله، طعاملرینک لذیذلریله، هر طائفه‌یه لایق سفره‌لی سرهر. بر ضیافت عامه إحضار ایدر. صوڭره رعیتنه کندی کمالاتنی گوسترمک ایچون، اولری سیره و ضیافته دعوت ایدر. صوڭره بریسنی یاور اُکرم یاپار، آشایکی طبقات و منزلردن یوقاری‌یه دعوت ایدر؛ دائره‌دن دائره‌یه، اوست اوستده کی طبقه‌لرده گزدریر. او عجیب صنعتک ماکینه‌لرینی و تزگاهلرینی و آشاییدن گلن محصولاتنک مخزنلرینی گوستره گوستره، تا دائره خصوصیه‌سنه قدر گتیرر. بتون او کمالاتنک معدنی اولان مبارک ذاتنی اوڭا گوسترمکله و حضوریه اونی مشرف ایدر. قصرک حقائقنی و کندی کمالاتنی اوڭا بیلدیرر. سیرجیلره رهبر تعیین ایدر، گوندرر. تا او سرایک صانعنی، او سرایک مشتملاتیله، نقوشیله، عجاییله، أهالی‌یه تعریف ایتسین. و سرایک نقش‌لرنده کی رموزینی بیلدیروب و ایچنده کی صنعتلرینک إشارت‌لرینی اوڭره‌توب، (دروننده کی منظوم مرصعلر و موزون نقوش نه‌در؟ و سرای صاحبنک کمالاتنی و هنرلرینی ناصل گوسترلر؟) او سرایه گیرلره تعریف ایتسین و گیرمه‌نک آدابنی و سیرک مراسمنی بیلدیروب و گورونمه‌ین سلطان ذی‌فنون و ذی‌شؤنه قارشی، مرضیاتی و آرزولری دائره‌سنده تشریفات مراسمنی تعریف ایتسین.

عیناً اویله ده: ﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾ ازل ابد سلطانی اولان صانع ذو الجلال، نهایتسز کمالاتنی و نهایتسز جمالنی گورمک و گوسترمک ایسته‌مشدر که: شو عالم سرائینی اویله بر طرزده یایمشد که؛ هر بر موجود، پک چوق

دیلرله اونڭ کمالاتی ذکر ایدر. پک چوق إشارتله جمالنی گوسترر. أسماء حسنی سنڭ هر بر إسمنده نه قدر گیزی معنوی دینهلر و هر بر عنوان مقدسه سنده نه قدر مخفی لطائف بولوندیغنی، شو کائنات بتون موجوداتیلله گوسترر. و اوپله بر طرزده گوسترر که: بتون فنون، بتون دساتیریلله شو کتاب کائناتی، زمان آدمدن بری مطالعه ایدیور. حالبوکه او کتاب، أسما و کمالات إلهیه دائر إفاده ایتدیگی معنارڭ و گوستردیگی آیتلرڭ عشر معشارینی دها او قویا مامش. ایشته شویله بر سرای عالمی، کندی کمالات و جمال معنویسنی گورمک و گوسترمک ایچون بر مشهر حکمنده آچان جلیل ذو الجمال، جمیل ذو الجلال، صانع ذو الکمالڭ حکمتی إقتضا ایدیور که: شو عالم أرضده کی ذی شعورله نسبة عبث و فائده سز اولماق ایچون، او سرایڭ آیتلرینڭ معناسنی بریسنه بیلدیرسین. او سرایده کی عجائبڭ منبعلرینی و نتایجڭ مخزنلری اولان عوالم علویه ده بریسنی گزدریسین. و بتون اونلرڭ فوقنه چیقارسین و قرب حضورینه مشرف ایتسین و آخرت عالمرنده گزدریسین، عموم عبادینه بر معلّم و سلطنت ربوبیتنه بر دلّال و مرضیات إلهیه سنه بر مبلغ و سرای عالمنده کی آیات تکوینییه سنه بر مفسّر گی، چوق وظیفه لر ایلله توظیف ایتسین. معجزات نشانلریله إمتیازینی گوسترسین. قرآن گی بر فرمان ایلله او شخصی، ذات ذو الجلالڭ خاص و صادق بر ترجمانی اولدیغنی بیلدیرسین.

ایشته معراجڭ پک چوق حکمتلرندن شو تمثیل دوربینیله بر ایکیسنی نمونه اولارق گوستردک. سائرلرینی قیاس ایده بیلیرسڭ.

ایکنجی تمثیل: ناصلکه بر ذات ذی فنون، معجزما بر کتابی تألیف ایدوب یازسه.. اوپله بر کتاب که، هر صحیفه سنده یوز کتاب قدر حقائق، هر سطرنده یوز صحیفه قدر لطیف معنار، هر بر کلمه سنده یوز سطر قدر

حقیقتلر، هر حرفنده یوز کلمه قدر معنالر بولونسه؛ بتون او کتابک معانی و حقائقلری، او کاتب معجزمانک کمالات معنویه سنه باقسه، إشارت ایتسه، ألبته اویله بیتمز بر خزینه یی قپالی بیراقوب عبث ایتمز. هر حالده او کتابی، بعضلره درس ویره جک. تا او قیمتدار کتاب، معناسز قالوب، بیهوده اولماسین. اونک گیزی کمالاتی ظاهر اولوب، کمالی بولسون و جمال معنویسی گورونسون. او ده سونیسین و سؤدیرسین. هم او عجیب کتابی بتون معانیسیله، حقائقله درس ویره جک بریسنی، اُک برنجی صحیفه دن، تا نهایته قدر اوستنده درس ویره ویره گچیره جکدر.

عیناً اویله ده: نقاش اُلی، شو کائناتی، کمالاتی و جمالنی و حقائق اُسماسنی گوسترمک ایچون اویله بر طرزده یازمشدر که؛ بتون موجودات، حدسز جهتلرله نهایتسز کمالاتی و اُسما و صفاتی بیلدیرر، إفاده ایدر. ألبته بر کتابک معناسی بیلینمزسه هیچه سقوط ایدر. باخصوص بویله هر بر حرفی، بیگلر معنایی تضمّن ایدن بر کتاب، سقوط ایده مز و ایتدیرلر. اویله ایسه او کتابی یازان، ألبته اونی بیلدیره جکدر، هر طائفه نک استعدادینه گوره بر قسمنی آکلاتدیره جقدر. هم عمومی، اُک عام نظرلی، اُک کلی شعورلی، اُک ممتاز إستعدادلی بر فرده درس ویره جکدر. اویله بر کتابک عمومی و کلی حقائقنی درس ویرمک ایچون، غایت یوکسک بر سیر و سلوک ایتدیرمک حکمة لازمدر. یعنی، برنجی صحیفه سی اولان طبقات کثرتک اُک نهایتندن طوت، تا منتها صحیفه سی اولان دائرة اُحدیته قدر بر سیران ایتدیرمک لازم گلییور. ایشته شو تمثیل ایله معراجک علوی حکمتلرینه بر درجه باقه بیلیرسک.

شیمدی مقام إستماعده اولان ملحده باقوب، قلبنی دیکله یه جگر؛ نه حاله گیردیگی گوره جگر. ایشته، خاطره گلییور که: اونک قلبی دییور: "بن اینانغه

باشلادم. فقط ابي آڭلايه ميورم. اوچ مهم مشكلم داها وار.

برنجيسي: شو معراج عظيم، نه ايچون محمد عربي عليه الصلاة والسلامه مخصوصدر؟

ايكنجيسي: او ذات، ناصل شو كائناك چكردگيدر؟ ديرسكز: كائناك، اونك نورندن خلق اولنمش. هم كائناك آڭ آخر و آڭ منور ميوه سيدر. بو نه ديمكدري؟

اوچنجيسي: سابق بياناتكزده ديورسكز كه: عالم علوييه چيقيمق؛ شو عالم ارضيه ده كي آثارلك ماكينه لريني، تزگاهلريني و نتايجك مخزنلريني گورمك ايچون عروج ايتمشدر. نه ديمكدري؟

الجواب: برنجي مشكلكز: اوتوز عدد سوزلرده تفصيلاً حل ايديلمشدر. يالكز شوراده ذات احمديه نك (عصم) كمالاته و دلائل نبوته و او معراج اعظمه آڭ أليق او اولديغنه إجمالي إشارتلىر نوعنده، بر مختصر فهرسته گوستريورز. شويله كه:

أولاً: تورات، إنجيل، زبور گي كتب مقدسه دن، پك چوق تحريفاته معروض اولدقلىر حالده، شو زمانده دخي، حسين جبرى گي بر محقق، نبوت احمديه (عصم) دائر يوز اون درت إشاري بشارتلىر چيقاروب "رسالة حميديه" ده گوسترمشدر.

ثانياً: تاريخچه ثابت، شق و سطح گي مشهور ايكي كاهنك، نبوت احمديه دن (عصم) برآز أول، نبوته و آخر زمان پيغمبرى او اولديغنه بياناتلىر

گبی چوق بشارت لر، صحیح بر صورتده تاریخا نقل ایدیلمشدر.

ثالثاً: ولادتِ اُحمدیه (عصم) گيجه سنده کعبه ده کی صنملرک سقو طيله، کسرای فارسک سرای مشهوره سی اولان آیوانی إنشقاق ایتمه سی گبی، إرهاصات دینلن یوزر خارقه، تاریخچه مشهوردر.

رابعاً: بر اوردویه پارمغندن گلن صوی ایچیرمسی و جامعده بر جماعتِ عظیمه حضورنده، قورو دیرگک، منبرک نقلندن طولای مفارقتِ اُحمدیه دن (عصم) دوه گبی آنین ایدهرک آغلامه سی؛ **﴿وَأَشَقُّ الْقَمَرُ﴾** نصی ايله، شقّ قمر گبی، محققلرک تحقیقاتيله بیگه بالغ معجزاتله سرفراز اولدیغنی تاریخ و سیر گوستریور.

خامساً: دوست و دشمنک إتفاقیله أخلاقِ حسنه نك شخصنده اُک یوکسک درجه ده؛ و بتون معاملاتک شهادتيله سجایای سامیه، وظیفه سنده و تبلیغاتنده اُک عالی بر درجه ده؛ و دینِ اسلامده کی محاسنِ أخلاقک شهادتيله، شریعتنده اُک عالی خصالِ حمیده، اُک مکمل درجه ده بولوندیغنه اهلِ إنصاف و دقتِ تردد ایتمز.

سادساً: اوننجی سوزک ایکنجی إشارتنده إشارت ایدیلدیگی گبی: الوهیت، مقتضای حکمت اولارق تظاهر ایسته مسنه مقابل، اُک أعظمی بر درجه ده ذاتِ اُحمدیه (عصم) دیننده کی أعظمی عبودیتيله اُک پارلاق بر درجه ده گوسترمشدر. هم خالقِ عالمک نهایت کمالده کی جمالی بر واسطه ايله گوسترمک، مقتضای حکمت و حقیقت اولارق ایسته مسنه مقابل؛ اُک گوزل بر صورتده گوستریجی و تعریف ایدیجی، بالبداهه او ذاتدر.

هم صانعِ عالمكْ نھایت جمالده اولان كمالِ صنعتی اوزرینه أنظارِ دَقَّتی جلب ایتمك، تشھیر ایتمك ایسته‌مسنه مقابل؛ اَكْ یوكسك بر صدا ایله دَلالِق ایدن، ینه بِالمشاهده او ذاتدر.

هم بتون عاملركْ رَبِّی، كثر طَبقاتنده وحدانیتنی اِعلان ایتمك ایسته‌مسنه مقابل، (توحیدكْ اَكْ اَعْظَمی بر درجده) بتون مراتبِ توحیدی اِعلان ایدن ینه بِالضروره او ذاتدر.

هم صاحبِ عالمكْ نھایت درجده آثارنده کی جمالكْ اِشارتیه، نھایتسز حسنِ ذاتیسنی و جمالكْ محاسنی و حُسْنكْ لطائفنی آیینهلرده مقتضایِ حقیقت و حكمت اولارق گورمك و گوسترمك ایسته‌مسنه مقابل؛ اَكْ شَعشَعلی بر صورتده آیینهلارلق ایدن و گوسترن و سَووب و باشقه‌سنه سَوَدِرن ینه بِالبداهه او ذاتدر.

هم شو سرايِ عالمكْ صانعی، غایت خارقه معجزه‌لری ایله و غایت قیمتمدار جواهرلر ایله طولو خزینَه غیبیه‌لرینی اِظهار و تشھیر ایسته‌مسی و اونلرله كمالاتنی تعریف ایتمك و بیلدیرمك ایسته‌مسنه مقابل، اَكْ اَعْظَمی بر صورتده تشھیر ایدیجی و توصیف ایدیجی و تعریف ایدیجی ینه بِالبداهه او ذاتدر.

هم شو كائناتكْ صانعی، شو كائناتی اَنواعِ عجائب و زینتلرله سوسلندیرمك صورتنده یاپماسی و ذی‌شعور مخلوقاتنی سیر و تنزّه و عبرت و تفكّر ایچون اوڭا اِدخال ایتمه‌سی و مقتضایِ حكمت اولارق اونلره او آثار و صنایعكْ معنلرینی، قیمتلرینی، اهلِ تماشا و تفكّره بیلدیرمك ایسته‌مسنه مقابل؛ اَكْ اَعْظَمی بر صورتده جنّ و اِنسه، بلكه روحانیلره و ملائكه‌لره ده قرآنِ حكیم واسطه‌سیله رهبرلك ایدن، ینه بِالبداهه او ذاتدر.

هم شو کائناتک حاکم حکیمی، شو کائناتک تحولاتنده کی مقصد و غایه یی تضمّن ایدن طلسم مغلقنی و موجوداتک "نرهدن؟ نرهیه؟ و نه اولدقلری؟" اولان شو اوچ سؤال مشکک معّاسنی بر ألچی واسطه سیله عموم ذی شعورلره آچدیرمق ایسته مسنه مقابل، اُکْ واضح بر صورتده و اُکْ اعظمی بر درجه ده حقائق قرآنیه واسطه سیله او طلسمی آچان و او معّایی حلّ ایدن، ینه بالبداهه او ذاتدر.

هم شو عالمک صانع ذو الجلالی، بتون گوزل مصنوعاتیله کندینی ذی شعور اولانلره طانیتدیرمق و قیمتی نعمتله کندینی اولنره سؤدیرمسی، بالضروره اونکْ مقابلنده ذی شعور اولانلره مرضیاتی و آرزوی اِلْیه لینی بر ألچی واسطه سیله بیلدیرمسی ایسته مسنه مقابل، اُکْ أعلا و اکمل بر صورتده، قرآن واسطه سیله او مرضیات و آرزولری بیان ایدن و کتیرن، ینه بالبداهه او ذاتدر. هم ربّ العالمین، میوه عالم اولان انسانه، عالمی ایچنه آلاچق بر وسعتِ استعداد ویردیگندن و بر عبودیت کَلّیه مهیا ایتدیگندن و حسیّاتجه کثرته و دنیایه مبتلا اولدیغندن، بر رهبر واسطه سیله، یوزلرینی کثرتدن وحدته، فانیدن باقییه چویرمک ایسته مسنه مقابل؛ اُکْ اعظمی بر درجه ده، اُکْ ابلغ بر صورتده، قرآن واسطه سیله اُکْ احسن بر طرزده رهبرلک ایدن و رسالتکْ وظیفه سنی اُکْ اکمل بر طرزده ایفا ایدن، ینه بالبداهه او ذاتدر.

ایشته موجوداتکْ اُکْ اشرفی اولان ذی حیات و ذی حیات ایچنده اُکْ اشرف اولان ذی شعور و ذی شعور ایچنده اُکْ اشرف اولان حقیقی انسان و حقیقی انسان ایچنده گچمش وظائفی اُکْ اعظمی بر درجه ده، اُکْ اکمل بر صورتده ایفا ایدن ذات؛ اَلْبته او معراج عظیم ایله قاب قوسینه چیقّه جق، سعادت ابدیه

قېوسنى چالاجق، خزىنە رحمتى آچاجق، ايمانك حقائق غىبىيەنى گوره جك، ينه او اولاجقدر.

سابعا: بالمشاهده شو مصنوعاتده غايت گوزل تحسينات، نهايت درجهده سوسلى تزيينات واردر. و بالبداهه شويله تحسينات و تزيينات، اونلرك صانعنده غايت شدتلى بر إرادۀ تحسين و قصد تزيين وار اولديغنى گوسترر. و إرادۀ تحسين و تزيين ايسه، بالضروره او صانعده صنعتنه قارشى قوتلى بر رغبت و قدسى بر محبت اولديغنى گوسترر. و مصنوعات ايچنده اك جامع و لطائف صنعتى بردن كندنده گوسترن و بيلن و بيلديرن و كندىنى سؤديرن و باشقه مصنوعاتده كى گوزللكرى "ما شاء الله" دىيوب إستحسان ايدن، بالبداهه او صنعت پرور و صنعتنى چوق سون صانعك نظرنده اك زياده محبوب، او اولاجقدر.

ايشته مصنوعاتى يالديزلايان مزاي و محاسنه و موجوداتى ايشيقلانديران لطائف و كمالاته قارشى: **"سُبْحَانَ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ، اللَّهُ أَكْبَرُ"** ديهرك سماواتى چينلاتديران و قرآنك نغماتيله كائناتى ولولهيه ويرديرن، إستحسان و تقدير ايله، تفكر و تشهير ايله، ذكر و توحيد ايله، بر و بحرى جذبهيه گتيرن ينه بالمشاهده او ذاتدر.

ايشته بويله بر ذات كه: **﴿السَّبَبُ كَالْفَاعِلِ﴾** سرنجه بتون اُمتك ايشلديكى حسناتك بر مثلى، اونك كفه ميزاننده بولونان و عموم اُمتك صلواتى، اونك معنوى كمالاتنه إمداد ويرن و رسالتنده گورديكى وظائفك نتائجنى و معنوى اجر تليله برابر رحمت و محبت إلهيهك نهايتسر فيضنه مظهر اولان بر ذات، البته

معراج نردبانيله جتته، سِدْرَةُ الْمُنتَهَايَه، عرشه و قاب قوسَيْنِه قدر گيتمك، عينِ حق، نفسِ حقيقت و محضِ حكمتدر.

ايكنجى مشكل: اى مقام إستماعده كى انسان! شو ايكنجى إشكال ايتديگك حقيقت او قدر دريندر، او قدر يوكسكدر كه، عقل اوگا نه اولاشير، نه ده ياناشير.. اِلَّا نورِ ايمان ايله گورونور. فقط بعض تمثيلات ايله، او حقيقتك وجودى، فهمه تقريب ايديلير. اويله ايسه، بر نبذه تقريبه چاليشه جغز.

ايشته شو كائناته نظرِ حكمتله باقيلديغى وقت، عظيم بر شجره معناسنده گورونور. و شجره نك ناصل داللى، ياپراقلى، چيچكلى، ميوه لى واردر. شو شجره خلقتك ده بر شقى اولان عالم سفليتك؛ عناصر داللى، نباتات و اشجار ياپراقلى، حيوانات چيچكلى، انسان ميوه لى حكمنده گورونور. صانع ذو الجلالك آعاجلر حَقْنده جارى اولان بر قانونى، البته شو شجره اعظمده ده جارى اولمق، مقتضايِ اسمِ حكيمدر. اويله ايسه مقتضايِ حكمت، شو شجره خلقتك ده بر چكردكن ياپيلماسيدر. هم اويله بر چكردك كه؛ عالم جسمانيدن باشقه، سائر عالملك نمونه سنى و اساساتنى جامع اولسون. چونكه بيكتر مختلف عالملى تَضَمَّن ايدن كائناتك چكردك اصليسى و منشئى، قورو بر ماده اولاماز. مادام شو شجره كائناتدن داها اَوَّل، او نوعدن باشقه شجره يوق. اويله ايسه اوگا منشأ و چكردك حكمنده اولان معنا و نور، البته ينه شجره كائناتده بر ميوه لباسنك گيديرلمسى، ينه حكيم اسمنك مقتضاسيدر. چونكه چكردك دائما چيپلاق اولاماز. مادام اَوَّل فطرتده ميوه لباسنى گيمه مش. البته، آخرده او لباسى گيه جكدر. مادام او ميوه انساندر. و مادام انسان ايچنده سابقا اثبات ايديلديگى اوزره، اَكْ مشهور ميوه و اَكْ محتشم ثمره و عمومك نظرِ دَقْتنى جلب ايدن و اَرْضك نصفنى و بشرك خُمسَنك نظرينى كندينه حصر ايدن و محاسن

معنویه سی ايله عالمی، یا نظرِ محبت ویا حیرتله کندینه باقدیران میوه ایسه: ذاتِ محمدیه علیه الصلاة والسلامدر. ألبته کائناتک تشکّله چکردک اولان نور، اونک ذاتنده جسمنی گیه‌رک اُک آخر بر میوه صورتنده گورونه جکدر.

أی مستمع! شو عجیب کائناتِ عظیمه، بر انسانک جزئی ماهیتندن خلق اولنمسنی إستبعاد ایتمه! بر نوع عالم گبی اولان معظمّ چام آغاجنی، بغدادی دانه سی قدر بر چکردکدن خلق ایدن قدیر ذو الجلال، شو کائناتی "نور محمدی" دن (علیه الصلاة والسلام) ناصل خلق ایتمسین ویا ایده‌مسین؟ ایشته شجره کائنات، شجره طوبی گبی، گووده سی و کوکی یوقاریده، دالری آشغیده اولدیغی ایچون؛ آشغیده کی میوه مقامندن، تا چکردکِ اصلی مقامنه قدر، نورانی بر خیطِ مناسبت وار. ایشته معراج، او خیطِ مناسبتک غلافی و صورتیدر که: ذاتِ أحمدیه علیه الصلاة والسلام، او یولی آچمش؛ ولایتله گیتمش، رسالتله دوغمش و قیوی ده آچیق بیراقمش. آرقه‌سنده کی أولیاء اُمتی، روح و قلب ايله او جاده نورانیده، معراج نبوینک گولگه‌سنده سیر و سلوک ایدوب إستعدادلرینه گوره مقاماتِ عالییه چیقیورلر.

هم سابقاً إثبات ایدیلدیگی اوزره: شو کائناتک صانعی، برنجی إشکالک جواننده گوستریلن مقاصد ایچون شو کائناتی، بر سرای صورتنده یاپمش و تزیین ایتمشدر. او مقاصدک مداری، ذاتِ أحمدیه (عصم) اولدیغی ایچون، کائناتندن أول صانع کائناتک نظرِ عنایتنده اولماسی و اُک أول تجلیسنه مظهر اولمق لازم گلیور. چونکه بر شیئک نتیجه‌سی، ثمره‌سی؛ أول دوشونولور. دیمک وجودا اُک آخر، معنا ده اُک اولدر. حالبوکه ذاتِ أحمدیه (عصم) هم اُک مکمل میوه، هم بتون میوه‌لرک مدارِ قیمتی و بتون مقصدلرک مدارِ ظهوری اولدیغندن اُک أول تجلی ایجاده مظهر، اونک نوری اولمق لازم گلیر.

اوجنجی مشکلک او قدر گنیشدر که؛ بزم گپی طار ذهنلی انسانلر، إستیعاب و إحاطه ایده‌مز. فقط اوزاقدن اوزاغه باقه‌بیلیرز.

أوت عالم سفلینک معنوی تزکاهلری و کلّی قانونلری، عوالم علویه‌ده‌در. و محشرِ مصنوعات اولان کُرّه اَرْضک حدسز مخلوقاتک نتائج اَعماللری و جنّ و إنسک ثمراتِ افعاللری، ینه عوالم علویه‌ده تمثّل ایدر. حتّی حسنات جنّتک میوه‌لری صورتنه، سیئات ایسه جهنّمک زقّوملری شکلنه گیردکلری، پک چوق امارات و پک چوق روایاتک شهادتی ایله و حکمت کائناتک و اِسْم حکیمک اِقتضاسیله برابر، قرآن حکیمک اشاراتی گوسترییور. أوت زمینک یوزنده کثرت او قدر انتشار ایتمش و خلقت او قدر تشعّب ایتمش که، بتون کائناتده منتشر عموم مصنوعاتک پک چوق فوقنده اجناسِ مخلوقات و اصنافِ مصنوعات، کُرّه زمینده بولونور، دگیشیر؛ دائما طولوب بوشالیر. ایشته شو جزئیات و کثرتک منبعلری، معدنلری اَلَبته کلّی قانونلر و کلّی تجلّیاتِ اَسْمائیه‌در که؛ او کلّی قانونلر، او کلّی تجلّیلر و او محیط اَسْمالرک مظهرلری ده بر درجه بسیط و صافی و هر بری بر عالمک عرشی و سقفی و بر عالمک مرکزِ تصرّفی حکمنده اولان سماواتدر که؛ او عالمک بریسی ده سِدرة المنتهی‌ده کی جنّت المأوی‌در. یرده کی تسبیحات و تحمیدات، او جنّتک میوه‌لری صورتنده (مخبرِ صادقک اخباریله) تمثّل ایتدیگی ثابتدر. ایشته بو اوج نقطه گوسترییورلر که: یرده اولان نتائج و ثمراتک مخزنلری اورالرده‌در و محصولاتی او طرفه‌گیذر.

دیمه که: هوائی بر "الحمد لله" کلمه‌م، ناصل مجسم بر میوه جنّت اولور؟

چونکه سن گوندوز اویانیق ایکن گوزل بر سوز سویلرسک؛ بعضاً رؤیاده گوزل بر ألما شکلنده یرسک. گوندوز چرکین بر سوزک، گیجه‌ده آجی بر شی

صورتنده یوتارسک. بر غیبت ایتسهک، مردار بر ات صورتنده سگایدیرلر. اويله ايسه، شو دنيا اویقوسنده سویلهدیگک گوزل سوزلرک و چرکین سوزلرک؛ میوهلر صورتنده اویانیق عالمی اولان عالم آخرتده یرسک و یمه سنی إستبعاد ایتمه ملیسک.

دردنجی اساس

معراجک ثمراتی و فائده سی نه در؟

الجواب: شو شجره طوباء معنویه اولان معراجک بشیوزدن فضله میوهلرندن نمونه اولارق یالکز بش دانه سنی ذکر ایده جگزر.

برنجی میوه: ارکان ایمانیه نك حقائقنی گوز ايله گوروب، ملائکه بی، جنتی، آخرتی، حتی ذات ذوالجلالی گوز ايله مشاهده ایتمک؛ کائناته و بشره اويله بر خزینه و بر نور ازل و ابدی بر هدیه گتیرمشدر که: شو کائناتی، پریشان و فانی و قارمه قاریشق بر وضعیت موهمه دن چیقاروب، او نور و او میوه ايله، او کائناتی قدسی مکتوبات صمدانیه، گوزل آیینه جمال ذات اُحدیه وضعیتی اولان حقیقتنی گوسترمش. کائناتی و بتون ذی شعوری سَویندیروب مسرور ایتمش. هم او نور و او میوه ايله بشری مشوش، پریشان، عاجز، فقیر، حاجاتی حدسز، اُعداسی نهایتسز و فانی، بقاسز بر وضعیت ضالالتکارانه دن او انسانی او نور، او میوه قدسیه ايله احسن تقویمده بر معجزه قدرت صمدانیه سی و مکتوبات صمدانیه نك بر نسخه جامعہ سی و سلطان ازل و ابدک بر مخاطبی، بر عبد خاصی، کمالاتک إستحسانجیسی، خلیلی و جمالک حیرتکاری، حبیبی و جنت باقیه سنه نامزد بر مسافر عزیزی صورت حقیقیسنده گوسترمش. انسان اولان بتون انسانلره، نهایتسز بر سُرور، حدسز بر شوق ویرمشدر.

ایکنجی میوه: صانع موجودات و صاحب کائنات و ربّ العالمین اولان حاکم ازل و ابدک مرضیات ربّانیه سی اولان اسلامیتک (باشده نماز اولارق) اساساتنی، جنّ و إنسه هدیّه گتیرمشدر که؛ او مرضیاتی آکلامق، او قدر مراق آور و سعادت آوردر که، تعریف ایدیلمز. چونکه هرکس، بیوکجه بر ولیّ نعمت، یاخود محسن بر پادشاهنک اوزاقدن آرزولرینی آکلامغه نه قدر آرزوکش و آکلاسه نه قدر ممنون اولور. تمّنی ایدر که: "کاشکه بر واسطه مخابرّه اولسه ایدی طوغریدن طوغرییه او ذات ایله قونوشسه ایدم. بندن نه ایسته یور، آکلاسه ایدم. بندن اونک خوشنه گیده نی بیلسه ایدم." دیر. عجباً بتون موجودات قبضه تصرفنده و بتون موجوداتده کی جمال و کمالات، اونک جمال و کمالنه نسبة ضعیف بر گولگه و هر آنده نهایتسز جهتلرله اوکا محتاج و نهایتسز إحسانلرینه مظهر اولان بشر، نه درجه اونک مرضیاتی و آرزولرینی آکلامق خصوصنده خواهشگر و مراق آور اولماسی لازم اولدیغنی آکلارسک.

ایشته ذات احمديه (عصم) یتمش یئک پرده آرقه سنده او سلطان ازل و ابدک مرضیاتی طوغریدن طوغرییه معراج ثمره سی اولارق حقّ الیقین ایشیدوب، گتیروب بشره هدیّه ایتمشدر.

أوت بشر، قمرده کی حالی آکلامق ایچون نه قدر مراق ایدر که: بری گیدوب، دونوب خبر ویرسه. هم نه قدر فداکارلق گوسترر. اگر آکلاسه، نه قدر حیرت و مراقه دوشر. حالبوکه قمر، اوילה بر مالک الملکک مملکتنده گزییور که: قمر، بر سینک گبی کُرّه أرضک اطرافنده پرواز ایدر. کُرّه أرض، پروانه گبی شمسک اطرافنده اوچار. شمس، بیگلر لامبالر ایچنده بر لامبادر که؛ او مالک الملکک ذو الجلالک بر مسافرخانه سنده مومدارلق ایدر. ایشته ذات احمديه (عصم) اوילה بر ذات ذو الجلالک شئوناتی و عجائب صنعتی و عالم بقاده

خزائنِ رحمتی گورمش، گلمش، بشره سویله مش. ایشته بشر، بو ذاتی کمالِ مراق و حیرت و محبتله دیگله مزسه، نه قدر خلافِ عقل و حکمتله حرکت ایتدیگنی آڭلارسڭ.

اوجنجی میوه: سعادتِ ابدیه نڭ دینه سنی گوروب، آناختارینی آلوب گتیرمش؛ جنّ و إنسه هدیه ایتمشدر. اوت معراج واسطه سیله و کندی گوزیله جنتی گورمش و رحمنِ ذو الجمالڭ رحمتنڭ باقی جلوهرینی مشاهده ایتمش و سعادتِ ابدیه یی قطعاً حقّ الیقین آڭلامش، سعادتِ ابدیه نڭ وجودینڭ مژده سنی جنّ و إنسه هدیه ایتمشدر که: بیچاره جنّ و انس، قرارسز بر دنیا ده و زلزله زوال و فراق ایچنده کی موجوداتی، سیلِ زمان و حرکاتِ ذرات ایله عدم و فراقِ ابدی دڭزینه دوکولدیگی اولان وضعیتی موهومه جانخراشانه ده اولدقلری هنگامده؛ شویله بر مژده، نه قدر قیمتمدار اولدیغی و اعدامِ ابدی ایله کندیلرینی محکوم ظن ایدن فانی جنّ و انسڭ قولاغنده او یله بر مژده، نه قدر سعادت آور اولدیغی تعریف ایدیلمز. بر آدمه، اعدام ایدیله جگی آنده، اونڭ عفو یله قرب شاهانه ده بر سرای ویریلسه، نه قدر سروره سببدر. بتون جنّ و انس عددنجه بویله سرورلری طویلا، صوڭره بو مژده یه قیمت ویر.

دردنجی میوه: رؤیتِ جمال الله میوه سنی کندی آلدیغی گبی، او میوه نڭ هر مؤمنه دخی ممکن اولدیغی، جنّ و إنسه هدیه گتیرمشدر که، او میوه، نه درجه لذیذ و خوش و گوزل بر میوه اولدیغی بونڭله قیاس ایده ییلیرسڭ. یعنی: هر قلب صاحبی بر انسان؛ ذی جمال، ذی کمال، ذی احسان بر ذاتی سور. و او سومک دخی، جمال و کمال و احسانڭ درجاتنه نسبه تزايد ایدر، پرستش درجه سنه گلیر، جانی فدا ایدر درجه ده محبت باغلار. یالڭز بر دفعه گورمسنه، دنیا سنی فدا ایتمک درجه سنه چیقار. حالبوکه بتون موجوداتده کی جمال و

کمال و إحسان، اونڭ جمال و کمال و إحسانه نسبة؛ کوچک بر قاچ لمعاتڭ،
 گونشه نسبتی گبی ده اولماز. دیمک نهایتسز بر محبته لایق و نهایتسز رؤیته و
 نهایتسز بر إشتیاقه ألیق بر ذات ذو الجلال والکمالک سعادت ابدیه ده رؤیتنه
 موفق اولماسی، نه قدر سعادت آور و مدار سرور و خوش و گوزل بر میوه
 اولدیغنی انسان ایسهڭ آڭلارسڭ.

بشنجی میوه: انسان کائناتک قیمتدار بر میوهسی و صانع کائناتک نازدار
 سؤگیلیسی اولدیغی، معراج ایله آڭلاشیلیمش و او میوهی جن و إنسه
 گتیرمشدر. کوچک بر مخلوق، ضعیف بر حیوان و عاجز بر ذی شعور اولان
 إنسانی، او میوه ایله او قدر یوکسک بر مقامه چیقاریر که: کائناتک بتون
 موجوداتی اوستنده بر مقام فخر ویریور. و او یله بر سونج و سرور
 مسعودیتکارانه ویریور که، تصویر ایدیلمز. چونکه عادی بر نفره دینلسه:
 "سن مشیر اولدڭ." نه قدر ممنون اولور. حالبوکه فانی، عاجز بر حیوان ناطق،
 زوال و فراق سیلله سنی دائما بین بیچاره إنسانه، بردن ابدی، باقی بر جتنده،
 رحیم و کریم بر رحمانک رحمتنده و خیال سرعتنده، روحک وسعتنده، عقلک
 جولاننده، قلبک بتون آرزولرنده، ملک و ملکوتنده تنزهه، سیرانه و جولانه موفق
 اولدیغڭ گبی، سعادت ابدیه ده رؤیت جمالنه ده موفق اولورسڭ دینلدیگی وقت،
 إنسانیتی سقوط ایتمه مش بر انسان، نه قدر درین و جدی بر سونج و سروری
 قلبنده حس ایده جگنی تحیل ایده بیلیرسڭ.

شیمدی، مقام إستماعده اولان ذاته دیرز که: إلهاد گوملگنی یرت، آت.
 مؤمن قولاغنی گچیر و مسلم گوزلرینی طاق. سڭا ایکی کوچک تمثیل ایله بر
 ایکی میوهڭ درجه قیمتی گوستره جگر.

مثلا: سنڱ ايله بز برابر بر مملكتده بولونيورز. گوروپورز كه؛ هر شى بزه و بربرينه دشمن و بزه يابانجى.. هر طرف مدهش جنازه لرله طولو.. ايشيديلن سسلر يتيملرڱ آغلاليشى، مظلوملرڱ واويلاسيذر. ايشته بز، شويله بر وضعيتده اولديغمز وقتده؛ برى گيتسه، او مملكتڱ پادشاهندن بر مژده گيترسه، او مژده ايله، بزه يابانجى اولانلر احباب شكلنه گيرسه.. دشمن گوردیگمز كيمسه لر، قارداشلر صورتنه دونسه.. او مدهش جنازه لر، خشوع و خضوعده، ذكر و تسبيحده برر عبادتكار شكلنده گورونسه.. او يتيمانه آغلاليش لر، ثناكارانه "ياشاسين" لر حكمنه گيرسه.. و او ئولوملر و او صويمقلر، غاراتلر ترخيصات صورتنه دونسه.. كندى سروريمز ايله برابر، هر كسڱ سرورينه مشترك اولسه ق؛ او مژده نه قدر مسرورانده اولديغنى البته آڭلارلسڱ. ايشته معراج احمديه نڱ (عصم) بر ميوه سى اولان نور ايمانندن اول، شو كائناتڱ موجوداتى، نظر ضلالتله باقيلديغى وقت؛ يابانجى، مضر، مُزعج، موحش و طاغ گي جرملر برر مدهش جنازه، اجل هر كسڱ باشنى كسوب عدم آباد قويوسنه اتار. بتون صدارلر، فراق و زوالدن گلن واويلالر اولديغى حالده، ضلالتڱ اويله تصوير ايتديگى هنگامده؛ ميوه معراج اولان حقائق اركان ايمانيه ناصل موجوداتى سڱا قارداش، دوست و صانع ذو الجلالنه ذاكر و مسبّح؛ و موت و زوال، بر نوع ترخيص و وظيفه دن آزاد ايتمك؛ و صدارلر، برر تسبيحات حقيقتنده اولديغنى سڱا گوسترر. بو حقيقتى تمام گورمك ايسترسهڱ، ايكنجى و سكرنجى سوزلره باق.

ايكنجى تمثيل: سنڱ ايله بز، صحراي كبر گي بر موقعده يز. قوم دڱزى فورطنه سنده، گيجه او قدر قراڭلق اولديغندن، اَلْمزى بيله گوره ميبورز. كيمسه سز، حاميسز، آج و صوسز، مايوس و اميدسز بر وضعيتده اولديغمز دقيقه ده، بردن

بر ذات، او قراڭلق پرده‌سندن گچوب؛ صوڭره گلوب، بر اوتوموبیل هدیه
گتیرسه و بزى بیندیرسه، بردن جنت مثال بر یرده إستقبالز تأمین ایدیلمش،
غایت مرحمتکار بر حامیمز بولونمش، ییه‌جك و ایچه‌جك إحضار ایدیلمش بر
یرده بزى قویسه؛ نه قدر ممنون اولورز، بیلیرسك.

ایشته او صحرای کبیر، بو دنیا یوزیدر. او قوم دڭزی، بو حادثات ایچنده
حرکات ذرات و سیل زمان تحریکیله چالقانان موجودات و بیچاره إنساندر. هر
إنسان، أندیشه‌سیله قلبی داغدار اولان إستقبالی؛ مدھش ظلمات ایچنده، نظر
ضالالتله گوروپور. فریادینی ایشیتدیره‌جك کیمسه‌یی بیلمه‌یور. نهایتسز آج،
نهایتسز صوسزدر. ایشته ثمره معراج اولان مرضیات إلهیه ایلہ شو دنیا، غایت
کریم بر ذاتك مسافرخانه‌سی، إنسانلر دخی اونك مسافرلری، مأمورلری،
إستقبال دخی جنت گبی گوزل، رحمت گبی شیرین و سعادت أبدیه گبی پارلاق
گوروندیگی وقت؛ نه قدر خوش، گوزل، شیرین بر میوه اولدیغنی آڭلارسك.

مقام إستماعده اولان ذات دییور که: "جناب حقّه یوز بیگلر حمد و شکر
اولسون که إلحاددن قورتولدوم، توحیده گیردم، تمامیلہ ایناندم و کمال ایمانی
قزاندوم."

بز ده دیرز: آی قارداش! سنی تبریک ایدیورز. جناب حق بزلی، رسول
اکرم علیه الصلاة والسلامك شفاعتنه مظهر ایتسین، آمین.

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مَنْ أَشَقَّ بِإِسَارَتِهِ الْقَمَرُ وَنَبَعَ مِنْ أَصَابِعِهِ الْمَاءُ كَالْكَوْثَرِ
صَاحِبِ الْمِعْرَاجِ وَمَا زَاغَ الْبَصَرُ سَيِّدَنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ
مِنْ أَوَّلِ الدُّنْيَا إِلَى آخِرِ الْمَحْشَرِ﴾

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾
 ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا
 أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ ﴿رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا﴾ ﴿رَبَّنَا آتِنَا نُورَنَا
 وَاغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾
 ﴿وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

نورك بلكجي

اون طوقوزنجی و اوتوز برنجی سوزلرڭ ذیلی

شق قمر معجزه سنه دائردر

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ۚ وَانْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا

وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾

قمر گبی پارلاق بر معجزه احمدیه (عصم) اولان إنشقاق قمری، اوهام فاسده ایله إنخسافه اوغراتمق ایستهین فیلسوفر و اونلرڭ محاکمه سز مقلدلری دییورلر که: "اگر إنشقاق قمر وقوع بولسه ایدی عموم عالمه معلوم اولوردی. بتون تاریخ بشرڭ نقل ایتمسی لازم گلیردی؟"

الجواب: إنشقاق قمر دعوائی نبوته دلیل اولمق ایچون او دعوائی ایشیدن و إنکار ایدن حاضر بر جماعته، گيجه ده، وقت غفلتده آنی اولارق گوسترلدیگندن؛ هم اختلاف مطالع و سیس و بلوطلر گبی رؤيته مانع أسباباڭ وجودیله برابر، او زمانده مدنیت تعمم ایتمدیگندن و خصوصی قالدیغندن و ترصّدات سماویه پک آز اولدیغندن؛ بتون أطراف عالمده گورولمک، عموم تاریخله گچمک، البته لازم دگلدر. شق قمر یوزندن بو اوهام بلوطلرینی طاغیده حق چوق نقطه لردن شیمدیلک "بش نقطه" بی دیکله...

برنجی نقطه: او زمان، او زمینده کی کفارک غایت شدید درجهده عنادلری، تاریخنآ معلوم و مشهور اولدیغی حالده؛ قرآن حکیمک **﴿وَاشْقُ الْقَمَرُ﴾** دیمه سیله شو وقعہ یی عموم عالمه إخبار ایتدیگی حالده؛ قرآنی إنکار ایدن او کفار دن هیچ بر کیمسه، شو آیتک تکذیبه، یعنی إخبار ایتدیگی شو واقعہ نآ إنکارینه آغز آچمامشدر. اگر او زمانده او حادثه، او کفارجه قطعی و واقع بر حادثه اولمسه ایدی؛ شو سوزی سر رشته ایده رک، غایت دهشتلی بر تکذیبه و پیغمبرک (عصم) إبطال دعواسنه هجوم گوستره جکلردی. حالبوکه شو وقعہ یه دائر سیر و تاریخ، او وقعہ ایله مناسبتدار کفارک عدم وقوعنه دائر هیچ بر شیئی نقل ایتمه مشلدر. یالکز **﴿وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾** آیتک بیان ایتدیگی گبی، تاریخچه منقول اولان شودر که: او حادثه یی گورن کفار، "سحر در" دیمشدر و "بزه سحر گوستردی. اگر سائر طرفلرده کی کروان و قافله لر گورمشلر سه حقیقتدر. یوقسه بزه سحر ایتمش. "دیمشدر. صوگره صباحلین یمن و باشقه طرفلردن گلن قافله لر إخبار ایتدیلر که: "بو یله بر حادثه یی گوردک." صوگره کفار، فخر عالم (عصم) حقّنده (حاشا) "یتیم أبو طالبک سحری سمایه ده تأثیر ایتدی" دیدیلر.

ایکنجی نقطه: سعد تفتازانی گبی أعظم محققینک اکثری دیمشدر که: إنشقاق قمر؛ پارمقلرندن صو آقماسی عموم بر اوردویه صو ایچیرمسی، جامعده خطبه او قورکن طایاندیغی قورو دیر کک مفارقت احمديه دن (عصم) آغلامه سی عموم جماعتک ایشیتمسی گبی متواتردر. یعنی او یله طبقه دن طبقه یه بر جماعت کثیره نقل ایتمشدر که، کذبہ إتفاقلری محالدر. "هاله" گبی مشهور بر قویروقلی ییلدیزک یلک سنه اول چیقماسی گبی متواتردر. گورمدیگمز سرنديب آطه سنک وجودی گبی تواترله وجودی قطعیدر، دیمشدر. ایشته بو یله غایت قطعی و

شهودی مسائلده تشکیکاتِ وهمیه یایمق، عقلسزلقدر. یالکز محال اولماق کافیدر. حالبوکه شقّ قمر، بر وولقانهل انشقاق ایدن بر طاغ گبی ممکندر.

اوجنجی نقطه: معجزه؛ دعوی نبوتک اثباتی ایچون، منکرلری إقناع ایتمک ایچوندر، إجبار ایچون دگلدر. اوילה ایسه دعوی نبوتی ایشیدنلر ایچون، إقناع ایده جک بر درجه ده معجزه گوسترمک لازمدر. سائر طرفلره گوسترمک ویاخود إجبار درجه سنده بر بداهتله إظهار ایتمک، حکیم ذو الجلالک حکمتنه منافی اولدیغی گبی، سرّ تکلیفه دخی مخالفدر. چونکه "عقله قیو آچمق، إختیاری ألدن آلامق" سرّ تکلیف إقتضا ایدیور. اگر فاطر حکیم انشقاق قمری، فیلسوفرک هوساتنه گوره بتون عالمه گوسترمک ایچون بر ایکی ساعت اوילה بیراقسه ایدی و بشرک عموم تاریخلرینه گچسه ایدی، او وقت سائر حادثات سماویه گبی؛ یا دعوی نبوته دلیل اولمازدی، رسالت احمديه (ع ص م) خصوصیتی قالمازدی ویاخود بداهت درجه سنده اوילה بر معجزه اولاجقدی که؛ عقلی إجبار ایده جک، عقلک إختیارینی ألدن آلاجق، ایستر ایسته مز نبوتی تصدیق ایده جک. أبو جهل گبی کومور روحلی، أبو بکر صدیق گبی ألباس روحلی آدملر بر سویه ده قالب، سرّ تکلیف ضایع اولاجقدی. ایشته بو سرّ ایچوندر که؛ هم آنی، هم گیجه، هم وقت غفلت، هم إختلاف مطالع، سیس و بلوط گبی سائر موانعی پرده ایده رک عموم عالمه گوسترملدی ویاخود تاریخلره گچیرلمدی.

دردنجی نقطه: شو حادثه، گیجه وقتی هرکس غفلتده ایکن آنی بر صورتده وقوع بولدیغندن أطرافِ عالمده ألبته گورولمیه جک. بعض افراده گورونسه ده، گوزینه اینانمیه جق. ایناندرسه ده، ألبته بویله مهم بر حادثه، خبر واحد ایله تاریخلره باقی بر سرمایه اولمیه جق.

بعض کتابلرده: "قمر، ایکی پارچه اولدقدن صوگره یره اینمش" علاوه سی ایسه؛ اهل تحقیق ردّ ایتمشلر. "شو معجزه باهره یی قیمتدن دوشورمک نیتیه، بلکه بر منافق إلحاق ایتمش" دیمشلر.

هم مثلا او وقت، جهالت سیسیله محاط İngلتره، إسپانیه ده یگی غروب؛ آمریقاده گوندوز؛ چینده، ژاپونیا ده صباح اولدیگی گی، باشقه یرلرده باشقه أسباب مانعه یه بناءً ألبته گورولمیه جک. شیمدی بو عقلسز معترضه باق، دییور که: "İنگلتره، چین، ژاپون، آمریکا گی أقوامک تاریخلری بوندن بحث ایتمه یور. اویله ایسه وقوع بولماش. "پیک نفرین اونک گی آوروپا کاسه لیسلرینک باشنه...

بشنجی نقطه: إنشقاق قمر، کندی کندینه بعض أسبابه بناءً وقوع بولمش، تصادفی، طبیعی بر حادثه دگل که؛ عادی و طبیعی قانونلرینه تطبیق ایدیلرین. بلکه شمس و قمرک خالق حکیمی، رسولنک رسالتی تصدیق و دعواسنی تنویر ایچون خارق العاده اولارق او حادثه یی ایقاع ایتمشدر. سرّ إرشاد و سرّ تکلیف و حکمت رسالتک إقتضاسیله، حکمت ربوینک ایستدیگی انسانلره إلزام حجت ایچون گوستریلمشدر. او سرّ حکمتک إقتضا ایتمدکلری، ایسته مدکلری و دعوی نبوتی هنوز ایشیتمدکلری أقطار زمینده کی انسانلره گوسترمه مک ایچون، سیس و بلوط و إختلاف مطالع حیثیتیه؛ بعض مملکتک قمری داها چیقمه مسی و بعضلرک گونشلی چیقماسی و بر قسمنک صباحی اولماسی و بر قسمنک گونشی یگی غروب ایتمه سی گی، او حادثه یی گورمگه مانع پیک چوق أسبابه بناءً گوسترلمش. اگر عموم اونلره دخی گوستریلسه ایدی، او حالده یا إشارت أحمدیه نک (عصم) نتیجه سی و معجزه نبوت اولارق گوستریله جکدی؛ او وقت رسالتی، بداعت درجه سنه چیقجه ققدی. هرکس تصدیقه مجبور اولوردی، عقلک إختیاری قالمزدی. ایمان ایسه، عقلک

اختیاريله در. سرّ تکلیف ضایع اولوردی. اگر صرف بر حادثه سماویه اولارق گوستریلسه ایدی؛ رسالت احمدیه (عصم) ايله مناسبتی کسیلیردی و اونگله خصوصیتی قالمازدی.

الحاصل: شقّ قمرک إمكننده شبهه قالمادی. قطعی اثبات ایدیلدی. شیمدی، وقوعنه دلالت ایدن چوق برهانلرندن آلتیسنه (حاشیه) إشارت ایدرز. شویله که:

أهل عدالت اولان صحابه لرک، وقوعنه إجماعی و أهل تحقیق عموم مفسر لرک، ﴿وَأَشَقُّ الْقَمَرِ﴾ تفسیرنده اونک وقوعنه إتفاقی و أهل روایت صادقّه بتون محدثینک، پک چوق سند لرله و مختلف طریق لرله وقوعنی نقل ایتمیسی و أهل کشف و إلهام بتون اولیاء و صدیقینک شهادتی و علم کلامک مسلکجه بربرندن چوق اوزاق اولان إمام لرک و متبحر علمانک تصدیقی و نصّ قطعی ايله ضلالت اوزرینه إجماع لری واقع اولیان اُمتِ محمدیه نک (عصم) او وقعیه یی تلقّی بالقبول ایتمه سی؛ گونش گبی إنشقاق قمری اثبات ایدر.

الحاصل: بورایه قدر تحقیق نامنه و خصمی إلزام حسابنه ایدی. بوندن سوگره کی جمله لر، حقیقت نامنه و ایمان حسابنه در. اوت تحقیق اویله دیدی، حقیقت ایسه دییور که:

سمای رسالتک قمر منیری اولان خاتم دیوان نبوّت، ناصلکه محبوبیت درجه سنه چیقان عبودیتنده کی ولایتک کرامت عظماسی و معجزه کبراسی اولان

(حاشیه): یعنی، آلتی دفعه إجماع صورتنده، وقوعنه دائر آلتی حجّت واردر. بو مقام چوق ایضاحه لایق ایکن، مع التأسّف قیصه قالمشدر.

معراج ايله، يعنى بر جسم ارضى سماواتده گزديرمكله سماواتك سكنه سنه و عالم علوى اهلنه رجحانيتي و محبوبيتي گوسترلدي و ولايتني اثبات ايندي. اويله ده: ارضه باغلي، سمايه آصيلي اولان قمرى، بر ارضلينك اشارتيله ايكي پارچه ايدهرك ارضك سكنه سنه، او ارضلينك رسالته اويله بر معجزه گوسترلدي كه: ذات احمديه (عصم) قمرك آچيلمش ايكي نوراني قنادي گي؛ رسالت و ولايت گي ايكي نوراني قناديله، ايكي ضيادار جناح ايله، اوج كمالاته اوچمش؛ تا قاب قوسينه چيقمش، هم اهل سماوات، هم اهل ارضه مدار فخر اولمشدر...

﴿عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِلِهِ الصَّلَاةُ وَالتَّسْلِيمَاتُ مِلْأُ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ﴾

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿اللَّهُمَّ بِحَقِّ مَنْ انْشَقَّ الْقَمَرُ بِإِشَارَتِهِ اجْعَلْ قَلْبِي وَقُلُوبَ طَلَبَةِ رَسَائِلِ النُّورِ

الصَّادِقِينَ كَالْقَمَرِ فِي مُقَابَلَةِ شَمْسِ الْقُرْآنِ آمِينَ آمِينَ﴾

اوتوز ايکنجی سوز

شو سوز اوچ موقفدر.

(يگرمی ايکنجی سوزک سکرنجی لمعه سنی ايضاح ايدن بر ذيلدر. موجوداتِ عالم، وحدانيته شهادت ايتدکلى اَللى بش لساندن (که قطره رساله سنده اونلره اِشارت ايديلمش) برنجی لساننه بر تفسيردر. و ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾ آيتنک پک چوق حقائقندن، تمثيل لباسی گيديرلمش بر حقيقتدر.)

برنجی موقف

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾

بر رمضان گيجه سنده، شو کلام توحيدينک اون بر جمله سنک هر برنده برر توحيد مرتبه سی و برر مژده بولونديغنی و او مرتبه لردن يالکز ﴿لَا شَرِيكَ لَهُ﴾ ده کی معنای، بسيط عوامک فهمنه گله جک بر محاوره تمثيلية و بر مناظره فرضيه طرزنده و لسانِ حالى، لسانِ قال صورتنده سويله مشدم. بگا خدمت ايدن

قیمتدار قارداشلریمک و مسجد آرقداشلریمک آرزولری و ایستهملری اوزرینه او محاوره‌ی یازیورم. شویله که:

بتون طبیعت پرست، أسباب پرست و مشرک گبی عموم أنواع اهل شرک و کفرک و ضالالتک توهم ایتدکلری شریکلرک نامنه بر شخص فرض ایدیورز که؛ او شخص فرضی، موجودات عالمدن بر شیئه رب اولمق ایسته‌یور و حقیقی مالک اولمق دعوا ایتمکده‌در.

ایشته او مدعی، اولا موجوداتک اُک کوچگی اولان بر ذره‌یه راست گلیر. اوکا رب و حقیقی مالک اولمقده اولدیغنی؛ ذره‌یه، طبیعت لسانیه، فلسفه دیلیله سویلر. او ذره دخی، حقیقت لسانیه و حکمت ربانی دیلیله دیر که: "بن حدسز وظیفه‌لری گورویورم. آیری آیری هر مصنوعه گیروب ایشله‌یورم، بتون او وظائفی بکا گوردیره‌جک، سنده علم و قدرت وارسه.. هم، بنم گبی حد و حسابه گلمه‌ین ذرات ایچنده برابر گزوب (حاشیه) ایش گورویورز. اگر بتون أمثال او ذره‌لری ده إستخدام ایدوب أمر تحتنه آلاق بر حکم و إقتدار سنده وارسه.. هم کمال إنتظام ایله جزء اولدیغم موجودلره، مثلاً قانده کی کریوات حمراه حقیقی مالک و متصرف اولاییلیرسه‌ک، بکا رب اولمق دعوا ایت؛ بنی،

(حاشیه): اوت متحرک هر بر شی، ذراتدن سیاراته قدر، کندیلرنده اولان سگه صمدیت ایله وحدتی گوستردکلری گبی؛ حرکاتلریله دخی، گزدکلری بتون یرلری وحدت نامنه ضبط ایدرلر. کندی مالکنک ملکنه إدخال ایدرلر. حرکت ایتمه‌ین مصنوعات ایسه، نباتاتدن نجوم ثوابته قدر، برر مَهر وحدانیت حکمنده‌درلر که؛ بولوندیغی مکانی، کندی صانعک مکتوبی اولدیغنی گوسترلر. دیمک هر بر نبات، هر بر میوه، برر مَهر وحدانیت، برر سگه وحدتدرلر که؛ مکانلرینی و وطنلرینی، وحدت نامنه صانعلرینک مکتوبی اولدیغنی گوسترلر. الحاصل: هر بر شی، حرکتیه بتون اشیایی وحدت نامنه ضبط ایدر. دیمک بتون ییلدیزلری آلنده طوقیان، بر تک ذره‌یه رب اولاماز.

جنابِ حقدن باشقه سنه اسناد ایت. یوقسه صوص! هم بگا ربّ اولامادیغڭ گبی، مداخله دخی ایده مزسڭ. چونکه وظائفمزه و حرکاتمزه او قدر مکمل بر انتظام وار که؛ نهایتسز بر حکمت و محیط بر علم صاحبی اولیان بزه پارمق قاریشدیراماز. اگر قاریشسه، قاریشدیره حق. حالبوکه سنڭ گبی جامد، عاجز و کور و ایکی آلی تصادف و طبیعت گبی ایکی کورڭ آئنده اولان بر شخص، هیچ بر جهته پارمق اوزاتاماز."

او مدعی، مادیونلرڭ دیدکلری گبی دیدی که: "اوله ایسه سن کندی کندینه مالک اول. نه دن باشقه سنڭ حسابنه چالیشماسنی سویله یورسڭ؟" ذره اوڭا جوابا دیر: "اگر، گونش گبی بر دماغم و ضیاسی گبی إحاطه لی بر علمم و حرارتی گبی شمولی بر قدرتم و ضیاسنده کی یدی رنک گبی محیط طویغولرم و گزیدیگم هر یره و ایشلیدیگم هر موجوده متوجه برر یوزم و باقار برر گوزم و گچر برر سوزم بولونسه ایدی، بلکه سنڭ گبی أحمقلق ایدوب کندی کندیمه مالک اولدیغمی دعوا ایدردم. هایدی دفع اول گیت، سن بندن ایش بولامازسڭ!"

ایشته شریکلرڭ وکیلی، ذره دن مایوس اولونجه، کریواتِ حمردن ایش بولاجغم دییه، قانده کی بر کریواتِ حمراه راست گلیر. اوڭا أسباب نامنه و طبیعت و فلسفه لسانیه دیر که: "بن سگارِب و مالکم." او کریواتِ حمرا، یعنی یوورلاق قیرمزی موجود، اوڭا حقیقت لسانیه و حکمتِ إلهیه دیلی ایله دیر: "بن یالڭز دگلم. اگر سگه مز و مأموریتمز و نظاماتمز بر اولان قان اوردوسنده کی بتون أمثالهم مالک اولاییلیرسهڭ، هم گزیدیگمز و کمالِ حکمتله استخدام اولوندیغمز بتون حجیراتِ بدنه مالک اولاجق بر دقیق حکمت و عظیم قدرت، سنده وارسه گوستر و گوستره بیلیرسهڭ بلکه سنڭ دعواڭده بر معنا بولونه بیلیر. حالبوکه

سنڭ گبی سرسم و سنڭ اَلڱده کی صاغیر طبیعت و کور قوّتله، دگل مالک اولمق بلکه ذرّه مقدار قاریشه مازسڭ. چونکه بزده کی إنتظام او قدر مکملدر که، آنجق هر شیئی گورور و ایشیتیر و بیلیر و یاپار بر ذات بزه حکم ایده بیلیر. اویله ایسه صوص! وظیفه م او قدر مهمّ و إنتظام او قدر مکملدر که؛ سنڭ ایله، سنڭ بویله قارمه قاریشق سوزلریڭه جواب ویرمگه و قتم یوق!" دیر، اونی طرد ایدر.

صوڭره اونی قانديره مديغی ایچون او مدّعی گیدر، بدننده کی حجیره تعبیر ایتدکلری منزله راست گلیر. فلسفه و طبیعت لسانيله دیر: "ذرّه یه و کریوات حمراه سوز آڭلاتدیره مدم؛ بلکه سن سوزیمی آڭلارسڭ. چونکه سن، غایت کوچک بر منزل گبی بر قاچ شیدن یاپلمشسڭ. اویله ایسه بن سنی یاپایلیرم. سن بنم مصنوعم و حقیقی ملکم اول." دیر. او حجیره اوڭا جواباً، حکمت و حقیقت لسانيله دیر که:

"بن چندان کوچوجک بر شیئم. فقط پک بیوک وظیفه لرم، پک اینجه مناسبتلرم و بدنڭ بتون حجیراتنه و هیئت مجموعه سنه باغلی علاقه لرم وار. اَزمله: آورده و شراین طمارلرینه و حسّاسه و محرّکه أعصابلرینه و جاذبه، دافعه، مولّده، مصوّره گبی قوّه لره قارشی درین و مکمل وظیفه لرم وار. اگر بتون بدنی، بتون طمار و أعصاب و قوّه لری تشکیل و تنظیم و استخدام ایده جک بر قدرت و علم سنده وارسه و بنم أمثال و صنعتجه و کیفیتجه بربریمزڭ قارداشی اولان بتون حجیرات بدنییه تصرّف ایده جک نافذ بر قدرت، شامل بر حکمت، سنده وارسه گوستر، صوڭره بن سنی یاپایلیرم دییه دعوا ایت. یوقسه هایدی گیت! کریوات حمرا، بڭا أرزاق گتیریورلر. کریوات بیضا ده، بڭا هجوم ایدن خسته لقلره مقابله ایدیورلر. ایشم وار، بنی مشغول ایتمه. هم سنڭ

گىي عاجز، جامد، صاغير، كور بر شى، بزه هيچ بر جهتله قاريشه ماز. چونكه بزده او درجه اينجه و نازك و مكمل بر انتظام (حاشيه)

(حاشيه): صانع حكيم، بدنِ انسانى غايت منتظم بر شهر حكمنده خلق ايتمشدر. طمارلر ك بر قسمى، تلغراف و تلفون وظيفه سنى گورور. بر قسمى ده چشمه لرك بورولرى حكمنده، آب حيات اولان قانك جولاننه مداردرلر. قان ايسه ايچنده ايكي قسم كريوات خلق ايديلمش. بر قسمى كريوات حمرا تعبير ايديلير كه، بدنك حجيره لرينه ارزاق طاغيتيور و بر قانونِ الهى ايله حجيره لره ارزاق يتيشديريور (بجّار و ارزاق مأمورلى گىي). ديگر قسمى كريوات بيضادرلر كه؛ اوته كيلره نسبةً اقلّيتده درلر. وظيفه لرى، خسته لق گىي دشمنلره قارشى عسكر گىي مدافعه در كه، نه وقت مدافعه يه گيرسهر مولوى گىي ايكي حركت دوريه ايله سرعتلى بر وضعيت عجبیه آليرلر. قانك هيئت مجموعه سى ايسه؛ ايكي وظيفه عموميه سى وار: برى: بدنده كي حجيراتك تحريباتنى تعمير ايتمك. ديگرى: حجيراتك انقاضلرينى طويلايوب، بدنى تميزله مكدر. آورده و شرايين نامنده ايكي قسم طمارلر وار كه؛ برى صافى قانى كتيرر، طاغيتير، صافى قانك مجراليدر. ديگر قسمى؛ انقاضى طويلايان بولانيق قانك مجراسيدر كه، شو ايكنجى ايسه قانى "رئه" دينلن نَفَسْكَ گلدىگى يره گتيرلر.

صانع حكيم، هواده ايكي عنصر خلق ايتمشدر. برى آزوت، برى مولد الحموضه. مولد الحموضه ايسه نَفَسْ ايچنده قانه تماس ايتدىگى وقت، قانى تلويث ايدن قاربون عنصر كشيغى كهربار گىي كندينه چكر. ايكي سى امتزاج ايدر. بخارى حامض قاربون دينلن (سملى هوائى) بر ماده يه انقلاب ايتديرر. هم حرارت غريزيه يى تأمين ايدر، هم قانى تصفيه ايدر. چونكه صانع حكيم، فنّ كيمياده عشق كيميوى تعبير ايديلن بر مناسبت شديده يى مولد الحموضه ايله قاربونه ويرمش كه؛ او ايكي عنصر بربرينه ياقين اولديغى وقت، او قانونِ الهى ايله او ايكي عنصر امتزاج ايدرلر. فنا ثابتدر كه؛ امتزاجدن حرارت حاصل اولور. چونكه امتزاج، بر نوع احتراقدر. شو سَرَكْ حكمتى شودر كه: او ايكي عنصر ك هر برينسك ذره لرينك آيرى آيرى حركتلرى وار. امتزاج وقتنده هر ايكي ذره، يعنى اونك ذره سى بونك ذره سيله امتزاج ايدر، بر تك حركتله حركت ايدر. بر حركت معلق قالير. چونكه امتزاجدن اول ايكي حركت ايدى؛ شيمدى ايكي ذره بر اولدى، هر ايكي ذره بر ذره حكمنده بر حركت آلدى. ديگر حركت، صانع حكيمك بر قانونى ايله حرارته انقلاب ايدر. ذاتاً "حركت، حرارتى توليد ايدر" بر قانون

وار که؛ اگر بزه حکم ایدن بر حکیم مطلق و قدیر مطلق و علیم مطلق اولمازسه، إنتظامز بوزولور، نظامز قاریشیر."

صوگره او مدعی، اونده ده مایوس اولدی. بر انسانك بدننه راست گلیر. ینه کور طبیعت و سرسری فلسفه لسانيله (طبیعیونك دیدکلری گبی) دیر که: "سن بنسك. سنی یاپان بنم. ویا سنده حصّه وار." جوابًا او بدنِ انسانی، حقیقت و حکمت دیلیله و إنتظامنك لسانِ حاليله دیر که: "اگر بتون أمثالم و یوزمزمده کی سگّه قدرت و طرّه فطرت بر اولان بتون انسانلرك بدنلرینه حقیقی متصرف اولاجق بر قدرت و علم سنده وارسه، هم صودن و هوادن طوت، تا نباتات و حیواناته قدر بنم أرزاقك مخزنلرینه مالک اولاجق بر ثروتك و بر حاکمیتك وارسه، هم بن قلیف اولدیغم غایت گنیش و یوکسك اولان روح، قلب، عقل گبی لطائف معنویه یی بنم گبی طار، سفلی بر ظرفده یرلشدیرهك، کمال حکمت ايله استخدام ایدوب عبادت ایتدیرهك سنده نهایتسز بر قدرت، حدسز بر حکمت وارسه گوستر، صوگره "بن سنی یاپدم" دی. یوقسه صوص! هم بنده کی إنتظام اکلک شهادتيله و یوزمزمده کی سگّه وحدتك دالتيله، بنم صانعم هر شیئه قدیر، هر شیئه علیم، هر شیئی گورور و هر شیئی ایشیتیر بر ذاتدر. سنك گبی سرسم، عاجزك پارمغی، اونك صنعتنه قاریشه ماز. ذره مقدار مداخله ایده مز."

مقررهدر. ایشته بو سرّه بناءً بدنِ انسانیده کی حرارتِ غریزه، بو إمتزاج کیمیویه ايله تأمین ایدیلدیگی گبی، قانده کی قاریون آلیندیغی ایچون قان دخی صافی اولور. ایشته نَفَس داخله گیردیگی وقت، وجودك هم آب حیاتی تمیزله یور، هم نارِ حیاتی إشعال ایدیور. چیقدیغی وقت آغزده معجزاتِ قدرتِ إلهیه اولان کلمه میوه لرینی ویریور. ﴿فَسُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ

او شريكلكړ وكيلى، بدننه دخى پارمق قاريشديره جق ير بولاماز، گيدر،
 انسانك نوعنه راست گلير. قلبندن دير كه: "بلكه بو طاعنيق، قارمه قاريشق
 اولان جماعت ايچنده؛ شيطان، اونلرك افعالِ اختياريه و اجتماعيه لرينه
 قاريشديغى گي، بلكه بن ده احوالِ وجوديه و فطريه لرينه قاريشه بيله جگم و
 پارمق قاريشديره جق بر ير بولاجغم. و اونده بر ير بولوب بنى طرد ايدن بدنه و
 بدن حجيره سنه حكمتى اجرا ايدرم." اونك ايچون بشرك نوعنه، ينه صاغير
 طبيعت و سرسم فلسفه لسانيله دير كه: "سز چوق قاريشق بر شى
 گورونويورسكز. بن سزه ربّ و مالكم وياخود حصّه دارم." دير. او وقت نوع
 انسان، حق و حقيقت لسانيله، حكمت و انتظامك دليله دير كه: "اگر بتون
 گرّه ارضه گيديريلن و نوعمز گي بتون حيوانات و نباتاتك يوزلر پيك اُنوانعدن،
 رنگارنك اتقى و ايلردن كمالِ حكمتله طوقونان و ديكيلىن گوملگى و ير
 يوزينه سريلىن و يوز بيكلر ذى حيات اُنوانعدن نسج اولنان و غايت نقشلى بر
 صورتده ايجاد ايديلن خاليچه بي ياپاجق و هر وقت كمالِ حكمتله تجديد
 ايدوب تازه لنديره جك بر قدرت و حكمت سنده وارسه، هم اكر بز ميوه
 اولديغمز گرّه ارضه و چكردك اولديغمز عالمه تصرف ايدنه جك و حياتمه لازم
 ماده لرى ميزانِ حكمتله اقطارِ عالمدن بزه گوندره جك بر محيط قدرت و شامل
 بر حكمت سنده وارسه، و يوزيمزده كى سكه قدرت بر اولان بتون گيتمش و
 گله جك اُمثالزى ايجاد ايدنه جك بر اقدرت سنده وارسه؛ بلكه بكا ربوبيت دعوا
 ايدنه بيليرسك. يوقسه هايدى صوص! بنم نوعمده كى قارمه قاريشق قلغه باقوب
 پارمق قاريشديره بيليرم ديمه. چونكه انتظام مكملدرد. او قارمه قاريشق ظن
 ايتديگك وضعيتلر، قدرتك قدر كتابنه گوره كمالِ انتظام ايله بر استنساخدر.
 چونكه بزدن چوق آشاغى اولان و بزم تحتِ نظارتمزده بولونان حيوانات و
 نباتاتك كمالِ انتظاملىر گوسترييور كه، بزده كى قاريشق قلقلر بر نوع كتابتدر.

هیچ ممکن میدر که: بر خالیچه‌نڭ هر طرفه یاییلان بر آتقی ایپنی صنعتکارانه یرلشدیرن، خالیچه‌نڭ اوسته‌سندن باشقه‌سی اولسون. هم بر میوه‌نڭ موجدی، آغاجنڭ موجدندن باشقه‌سی اولسون. هم چکردگی ایجاد ایدن، چکردکلی جسمڭ صانعندن باشقه‌سی اولسون. هم گوزڭ کوردرد. یوزمده کی معجزات قدرتی، ماهیتمزده کی خوارق فطرتی گورمیورسڭ. اگر گورسه‌ڭ، آڭلارسڭ که: بنم صانعم اوپله بر ذاتدر که؛ هیچ بر شی اوندن گیزلنه‌مز، هیچ بر شی اوڭا نازلانوب آغیر گله‌مز. ییلدیزلر، ذره‌لر قدر اوڭا قولای گلیر. بر بهاری بر چیچک قدر سهولتله ایجاد ایدر. قوجه کائناتڭ فهرسته‌سنی، کمالِ إنتظامله بنم ماهیتمده درج ایدن بر ذاتدر. بویله بر ذاتڭ صنعتنه سنڭ گبی جامد، عاجز و کور، صاغیر پارمق قاریش‌دیره‌بیلیر می؟ اوپله ایسه، صوص! دفع اول گیت!" دیر اوئی طرد ایدر.

صوڭره او مدّعی گیدر زمینڭ یوزینه سریلن گنیش خالیچه‌یه و زمینه گیدیریلن غایت مزین و منقّش گوملگه أسباب نامنه و طبیعت لسانیله و فلسفه دیلیله دیر که: "سندّه تصرّف ایده‌بیلیرم و سڭا مالکم ویا سندّه حصّهم وار" دییه دعوا ایدر. او وقت او گوملک، (حاشیه) او خالیچه، حق و حقیقت نامنه، لسانِ حکمتله او مدّعی‌یه دیر که: "اگر سنه‌لر، قرنلر عددنجه یره گیدیریلوب صوڭره إنتظام ایله چیقاریلوب گچمش زمانڭ ایپنه آصیلان و یڭیدن گیدیریله‌جک و کمالِ إنتظام ایله قدر دائره‌سندّه پروگراملری و بیچیملری چیزیلن و تعیین اولونان و گله‌جک زمانڭ شریدینه طاقیلان و إنتظاملی و حکمتلی، آیری

(حاشیه): فقط شو خالیچه هم حیات‌داردر، هم إنتظاملی بر إهتزازده‌در. هر وقت نقشلری کمالِ حکمت و إنتظام ایله تبدّل ایدر. تا که نساچنڭ مختلف جلوّه‌آسماسنی آیری آیری گوسترسین.

آيرى نقشلىرى بولونان بتون گوملكلىرى، خاليچهلىرى طوقويه جق، ايجاد ايده جك قدرت و صنعت سنده وارسه؛ هم خلقت ارضدن تا خراب ارضه قدر، بلكه ازلدن ابده قدر اولاشاجق، حكمتلى، قدرتلى ايكي معنوى االك وارسه و بتون اتقىلرمده كى بتون فردلى ايجاد ايده جك كمال انتظام و حكمتله تعمير و تجديد ايده جك سنده بر اقتدار و حكمت وارسه، هم بزم موده لمز و بزي گيهن و بزي كندينه پچه و چارشاف ياپان كره ارضى الكده طوتوب موجد اولابيليرسه ك، بكا ربويت دعوا ايت. يوقسه هايدى طيشارى يه! بو يرده ير بولامازسك. هم بزده اويله بر سكه وحدت و اويله بر طره احديت واردر كه، بتون كائنات قبضه تصرفنده اولميان و بتون اشيايى، بتون شئوناتييله بردن گورمه ين و نهايتسز ايشلىرى برابر ياپاميان و هر يرده حاضر و ناظر بولونميان و مكاندن منزّه اولميان و نهايتسز حكمت و علم و قدرته مالك اولميان بزه صاحب اولاماز و مداخله ايده مز.

صوكره او مدعى گيدر. "بلكه كره ارضى قانديروب اوراده بر ير بولورم" دير. گيدر، كره ارضه (حاشيه) ينه اسباب نامنه و طبيعت لسانيله دير كه: "بويله سرسرى گزديگكذن، صاحبسز اولديغكى گوسترييورسك. اويله ايسه، سن بنم اولابيليرسك." او وقت كره ارض، حق نامنه و حقيقت ديليله، گوك

(حاشيه): الحاصل: ذره، او مدعى يى كريوات حمرايه حواله ايدر. كريوات حمرا اوڭى حجيره يه، حجيره دخى بدن انسانه، بدن انسان ايسه نوع انسانه، نوع انسان اوڭى ذى حيات انواعندن طوقونان ارضك گوملگنه، ارضك گوملگى دخى كره ارضه، كره ارض اوڭى گونشه، گونش ايسه بتون ييلدزلره حواله ايدر. هر برى دير: "گيت، بندن يوقاريده كنى ضبط ايده بيليرسه ك صوكره گل بنم ضبطمه چاليش. اگر اوڭى مغلوب ايتمزسه ك، بنى آله كچيره مزسك." ديمك، بتون ييلدزلره سوزيني كچيره مه ين، بر تك ذره يه ربويتنى ديگلتهمز.

گورولتییسی گبی بر صدا ایله اوڭا دیر که: "خلط ایتمه... بن، ناصل سرسری، صاحبسز اولایلیرم؟ بنم ألبسه می و ألبسه مک ایچنده کی أڭ کوچک بر نقطه یی، بر اییی إنتظامسز بولش میسک و حکمتسز و صنعتسز گورمش میسک که، بڭا صاحبسز، سرسری دیرسک. اگر حرکت سنویه م ایله تقریباً یگرمی بش بیڭ سنه لك (حاشیه) بر مسافه ده، بر سنه ده گزدیگم و کمال میزان و حکمتله وظیفه خدمتی گوردیگم او دائره عظیمه یه حقیقی مالک اولایلیرسه ک و قارداشلرم و بنم گبی وظیفه دار اولان اون سیاره یه و گزدرکلی بتون دائره لره و بزم إمامز و بز اونکله باغلی و جاذبه رحمتله اوڭا طاقیلی اولدیغمز گونشی ایجاد ایدوب، یرلشدیره جک و صاپان طاشی گبی بنی و سیارات ییلدیزلری اوڭا باغلایه جق و کمال إنتظام و حکمتله دوندیروب إستخدام ایده جک بر نهایتسز حکمت و نهایتسز قدرت سنده وارسه، بڭا ربوبیت دعوا ایت؛ یوقسه هایدی جهنم اول، گیت! بنم ایشم وار. وظیفه مه گیدیورم. هم بزلرده کی حشمتلی إنتظامات و دهشتلی حرکات و حکمتلی تسخیرات گوستریور که، بزم اوسته مز اوپله بر ذاتدر که؛ بتون موجودات، ذره لردن ییلدیزلره و گونشله قدر أمربر نفر حکمنده اوڭا مطیع و مسخردرلر. بر آعاجی، میوه لریله تنظیم و تزین ایتدیگی گبی، قولایچه گونشی، سیاراتله تنظیم ایدر بر حکیم ذو الجلال و حاکم مطلقدر."

صوگره او مدّعی، یرده یر بولامادیغی ایچون گیدر گونشه. قلوبندن دیر که: "بو چوق بیوک بر شیدر، بلکه ایچنده بر دلیک بولوب، بر یول آچارم. یری ده مسخر ایدرم." گونشه شرک نامنه و شیطانلاشتمش فلسفه لسانیه، مجوسیلرک

(حاشیه): بر دائره نڭ تقریباً نصف قطری، یوز سکسان میلیون کیلومتره اولسه؛ او دائره (کندیسی) تقریباً یگرمی بش بیڭ سنه لك مسافه اولور.

ديدكلرى گېي دىر كه: "سن بر سلطانسك، كندى كندىگه مالكسك، ايسديگك گېي تصرف ايدرسك. "گونش ايسه، حق نامنه و حقيقت لسانيله و حكمت إلهيه دليله اوڭا دىر: "حاشا يوز پيك دفعه حاشا و كالا!.. بن مسخر بر مأمورم. سيديمك مسافرخانه سنده بر مومدارم. بر سينگه، بلكه بر سينگك قنادينه دخى حقيقى مالك اولامام. چونكه سينگك وجودنده اويله معنوى جوهرلر و گوز، قولاق گېي آنتيغه صنعتلر وار كه؛ بنم دگانمده يوق. دائره إقتداريمك خارجنده در." دىر، مدعى يي تكدير ايدر.

صوگره او مدعى دونر، فرعونلاشمش فلسفه لسانيله دىر كه: "مادام كندىگه مالك و صاحب دگلسك، بر خدمتكارسك؛ اسباب نامنه بنسك." دىر. او وقت گونش، حق و حقيقت نامنه و عبوديت لسانيله دىر كه: "بن اويله برينك اولابيليرم كه؛ بتون أمثال اولان علوى ييلديزلى ايجاد ايدن و سماواتنده كمال حكمتله يرلشدين و كمال حشمتله دونديرن و كمال زينته سوسلنديرن بر ذات اولابيلير."

صوگره او مدعى، قلوبدن دىر كه: "ييلديزلر چوق قالا بالقدرلر. هم طاغنيق، قارمه قاريشيق گورونويورلر. بلكه اونلرڭ ايچنده، مؤكلرم نامنه بر شى قزانيرم." دىر. اونلرڭ ايچنه گيرر. اونلره اسباب نامنه، شريكلى حسابنه و طغيان ايتمش فلسفه لسانيله، نجوم پرست اولان صابئيونلرڭ ديدكلرى گېي دىر كه: "سزلىر، پك چوق طاغنيق اولديغكزدن، آيرى آيرى حاكملرڭ تحت حكمنده بولونويورسكز." او وقت ييلديزلر نامنه بر ييلديز دىر كه: "نه قدر سرسم، عقلسز و احمق و گوزسزسك كه؛ بزم يوزمезде كى سكه وحدتى و طره احدثى گورمىيورسك، آگلاميورسك. و بزم نظامات عاليه مزى و قوانين عبوديتمىز بيلمىيورسك. بىزى إنتظامسز ظن ايدىيورسك. بىزلىر اويله بر ذاتك صنعتىز و

خدمتکارلری یز که، بزم دڭزیمز اولان سماواتی و شجره مز اولان کائناتی و مسیره گاهمز اولان نهایتسز فضای عالمی قبضه تصرفنده طوتان بر واحد اُحددر. بزلر دونامنا الکتریک لامبالری گبی، اونڭ کمال ربوبیتی گوسترن نورانی شاهدلرز و سلطنت ربوبیتی إعلان ایدن ایشیقلی برهانلرز. هر بر طائفه مز اونڭ دائرة سلطنتنده علوی، سفلی، دنیوی، برزخی، اخروی منزلدرده حشمت سلطنتی گوسترن و ضیا ویرن نورانی خدمتکارلرز.

أوت هر بریمز قدرت واحد اُحدڭ بر معجزه سی و شجره خلقتڭ بر منتظم میوه سی و وحدانیتڭ بر منور برهانی و ملائکه لرڭ بر منزلی، بر طیاره سی، بر مسجدی و عوالم علویه نڭ بر لامباسی، بر گونشی و سلطنت ربوبیتڭ بر شاهی و فضای عالمڭ بر زینتی، بر قصری، بر چیچگی و سما دڭزینڭ بر نورانی بالیغی و گوڭ یوزینڭ بر گوزل گوزی (حاشیه) اولدیغمز گبی، هیئت مجموعه مزده سکونت ایچنده بر سکوت و حکمت ایچنده بر حرکت و حشمت ایچنده بر زینت و انتظام ایچنده بر حسن خلقت و موزونیت ایچنده بر کمال صنعت بولوندیغندن صانع ذو الجلالزی، نهایتسز دیلر ایل و وحدتی، اُحدیتی، صمدیتی و اوصاف جمال و جلال و کمالی بتون کائناته إعلان ایتدیگمز حالده، بزم گبی نهایت درجه ده صافی، تمیز، مطیع، مسخر خدمتکارلری، قارمه قاریشیق و انتظامسزلق و وظیفه سزلق حتی صاحبسزلك ایله اِتهام ایتدیگندن طوقاده مستحقسڭ. "دیر. او مدّعینڭ یوزینه رجم شیطان

(حاشیه): جناب حقڭ عجائب مصنوعاتنه باقوب، تماشا ایدوب و ایتدیرن اِشارتلرز. یعنی: سماوات، حدسز گوزلره زمینده کی عجائب صنعت اِلْهییه تماشا ایدر گبی گورونویور. سمانڭ ملائکه لری گبی، ییلدیزلر دخی محشر عجائب و غرائب اولان ارضه باقیبورلر و ذی شعورلری دقتله باقدیریورلر، دیمکدر.

گې، بر ييلديز اويله بر طوقات وورور كه، ييلديزلردن تا جهنمك ديينه اونى آتار. و برابرنده اولان طبيعتى (حاشيه) اوهام دره لرينه و تصادفى عدم قويوسنه و شريكلى، امتناع و محاليت ظلماتنه و دين عليهنده كى فلسفه يي، اسفل سافينك ديينه آتار. بتون ييلديزلرله برابر او ييلديز ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾ فرمانِ قدسيسنى اوقويورلر. و "سينك قنادندن طوت، تا سماوات قنديلرینه قدر، بر سينك قنادى قدر شريكه ير يوقدر كه، پارمق قاريشديرسين" ديهه إعلان ايدرلر.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾
 ﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سِرَاجٍ وَخَدَتِكَ فِي كَثْرَةِ مَخْلُوقَاتِكَ وَ
 دَلَالٍ وَخَدَانِيَّتِكَ فِي مَشْهَرِ كَائِنَاتِكَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ﴾

(حاشيه): فقط سقوطدن صوگره طبيعت توبه ايتدى. حقيقى وظيفه سى، تاثير و فعل اولماديغنى، بلكه قبول و انفعال اولديغنى آكلادى. و كنديسى قدر إلهينك بر نوع دفتري (فقط تبدل و تغيره قابل بر دفتري) و قدرت ربانيه نك بر نوع پروغرامى و قدير ذو الجلالك بر نوع فطرى شريعتى و بر نوع مجموعه قوانيني اولديغنى بيلدى. كمال عجز و انقياد ايله وظيفه عبوديتنى طاقيندى. و فطرت إلهيه و صنعت ربانيه اسمنى آلدى.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

﴿فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾

آیتک ازلی باغندن بر چیچکنه إشارت ایدن عربی فقره لدر.

﴿حَتَّىٰ كَانَ الشَّجَرُ الْمُهْرَءَ * قَصِيدَةُ مَنْظُومَةٍ مُحَرَّرَةٍ﴾

﴿وَتُنْشِدُ لِلْفَاطِرِ الْمَدَائِحَ الْمُبَهَّرَةَ * أَوْ فَتَحْتَ بِكَثْرَةِ عُيُونِهَا الْمُبَصَّرَةَ﴾

﴿لِتَنْظُرَ لِلصَّانِعِ الْعَجَائِبِ الْمُنَشَّرَةَ * أَوْ زَيَّنْتَ لِعَيْدِهَا أَعْضَاءَهَا الْمَخْضَرَةَ﴾

﴿لِيَشْهَدَ سُلْطَانُهَا آثَارَهُ الْمُنَوَّرَةَ * وَتُشِيرَ فِي الْمَخْضَرَةِ مُرَصَّعَاتِ الْجَوْهَرِ﴾

﴿وَتُعْلِنَ لِلْبَشَرِ حِكْمَةَ خَلْقِ الشَّجَرِ * بِكَثْرَتِهَا الْمُدْخِرِ مِنْ جُودِ رَبِّ الشَّمْرِ﴾

﴿سُبْحَانَهُ مَا أَحْسَنَ إِحْسَانَهُ * مَا أَزَيْنَ بُرْهَانَهُ مَا أَبَيَّنَ تَبْيَانَهُ﴾

﴿خَيَالٍ بَيْنْدَ أَزَيْنِ أَشْجَارِ مَلَائِكُ رَا جَسَدُ أَمْدِ سَمَاوِي بَا هَزَارَانُ نِي..

أَزَيْنُ نَيْهَا شُنَيْدَتِ هُوشِ سِتَايِشْهَائِي ذَاتِ حَي.. وَرَقْهَارَا زَبَانُ دَارَنْدُ هَمَهُ هُو

هُوَ ذِكْرُ أَرَنْدُ بَدَرِ مَعْنَايِ حَي.. چُو لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ بَرَابَرِ مِيرَنْدُ هَرَشْيِ.. دَمَا

دَمِ جُوَيْدَنْدُ يَا حَقِّ سَرَّاسَرِ گُوَيْدَنْدُ يَا حَيِّ بَرَابَرِ مِيرَنْدُ اللَّهُ وَ نَزْلْنَا مِنْ

السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا﴾

عربی فقره نك ترجمه سی:

یعنی: گویا چیچک آچمش هر بر آغاج، گوزل یازیلمش منظوم بر قصیده در

که؛ او قصیده فاطر ذوالجلالک مدایح باهره سنی إنشاد ایدوب، شاعرانه لسان

حال ايله سويله يور. وياخود او چيچك آچمش هر بر آغاج، بيگلر باقار و باقديرر گوزلرني آچمش، تا صانع ذو الجلالك نشر و تشهير اولونان عجائب صنعتني بر ايكي گوزله دگل، بلكه بيگلر گوزلرله باقسين؛ تا اهل دقتي اويله باقديرسين. وياخود او چيچك آچان هر بر آغاج، عمومي بايرام اولان بهارك ايجنده كي خصوصي بايرامنده و رسم گچيدمثال بر آنده يشيللنمش اعضالريني ائك سوسلي مزيناتله سوسله مش. تا كه، اونك سلطان ذو الجلالي، اوئكا احسان ايتديكي هدايايي و لطائفی و آثار نورانيه سني مشاهده ايتسين. هم مشهر صنعت إلهيه اولان زمينك يوزنده و بهار موسمنده، مرصعات رحمتني انظار خلقه تشهير ايتسين. و شجره حكمت خلقتني بشره إعلان ايتسين. اينجه جك دالرنده نه قدر مهم خزينه لر بولونديغني و احسانات رحمانيه نك ميوه لرنده نه درجه مهم دفينه لر وار اولديغني گوسترمكله كمال قدرت إلهيه يي گوسترسين.

برنجی موقفك كوچك بر ذیلی

﴿فَاسْتَمِعْ آيَةَ:﴾

﴿أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا... الخ.﴾

﴿ثُمَّ انْظُرْ إِلَى وَجْهِ السَّمَاءِ كَيْفَ تَرَى سُكُوتًا فِي سُكُونَةٍ حَرَكَةً فِي حِكْمَةٍ

تَلَعًا فِي حِشْمَةٍ تَبَسُّمًا فِي زِينَةٍ مَعَ انْتِظَامِ الْخَلْقَةِ مَعَ إِتْرَانِ الصَّنْعَةِ تَشْعُشُ

سِرَاجَهَا تَهْلُلُ مِصْبَاحَهَا تَلْعَلُ نُجُومَهَا تُعْلِنُ لِأَهْلِ النَّهْيِ سُلْطَنَةً بِلاَ انْتِهَاءِ﴾

﴿أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا... الخ.﴾

بو آیتک بر نوع ترجمه سی اولان ﴿ثُمَّ انْظُرْ إِلَىٰ وَجْهِ السَّمَاءِ كَيْفَ تَرَىٰ

سُكُوتًا فِي سُكُونَةٍ﴾ ترجمه سیدر. یعنی آیت کریمه نظر دقتی سمانک زینتلی و گوزل یوزینه چویریور. تا دقت نظر ایله، سمانک یوزنده فوق العاده سکونت ایچنده بر سکوتی گوروب، بر قدیر مطلقک أمر و تسخیریه او وضعیتی آلدیغنی آکلا سین. یوقسه اگر باشی بوش اولسه ایدیلر، بربری ایچنده او دهشتلی حدسز أجرام، او غایت بیوک کره لر و غایت سرعتلی حرکتلیله او یله بر ولوله یی چیقارمق لازم ایدی که، کائناتک قولاغنی صاغیر ایده جکدی. هم او یله بر زلزله هرج و مرج ایچنده قاریشیقلاق اولاجقدی که، کائناتی طاغیده جقدی. یگرمی جاموس، بربری ایچنده حرکت ایتسه نه قدر ولوله لی بر هرج و مرجه سببیت ویردیگی معلوم. حالبوکه کُرّه أرضدن پیک دفعه بیوک و طوپ گلّه سندن یتمش دفعه سرعتلی حرکت ایدنلر، ییلدیزلر ایچرسنده وار اولدیغنی قوزموغرافیا سویله یور. ایشته سکونت ایچنده کی سکوت أجرامدن، صانع ذو الجلالک و قدیر ذو الکمالک درجه قدرت و تسخیرینی و نجومک اوکا درجه إنقیاد و إطاعتنی آکلا.

﴿حَرَكَةً فِي حِكْمَةٍ﴾ هم سمانک یوزنده، حکمت ایچنده بر حرکتی گورمگی

آیت أمر ایدیور. اوت غایت عجیب و عظیم او حرکات، غایت دقیق و گنیش حکمت ایچنده در. ناصلکه بر فابریقه نك چرخلرینی و طولابلرینی بر حکمت ایچنده چویرن بر صنعتکار، فابریقه نك عظمت و إنتظامی درجه سنده درجه صنعت و مهارتنی گوسترر. او یله ده: قوجه گوشه، سیارات ایله برابر فابریقه وضعیتی ویرن و او مدهش عظیم کره لری صاپان طاشلری مثللو و فابریقه چرخلری گبی اطرافنده دوندیرن بر قدیر ذو الجلالک درجه قدرت و حکمتی، او نسبتده نظره تظاهر ایدر.

﴿تَلْأُلَّا فِي حِشْمَةٍ تَبَسُّمًا فِي زِينَةٍ﴾ یعنی: هم سماوات یوزنده، اوپله بر حشمت ایچنده بر پارلامق و بر زینت ایچنده بر تبسم وار که؛ صانع ذو الجلالک نه قدر معظم بر سلطنتی، نه قدر گوزل بر صنعتی اولدیغنی گوسترر. دونانما گونلرنده کثرتلی الکتریق لامباری، سلطانک درجه حشمتنی و ترقیات مدنیده درجه کمالنی گوستردیگی گبی؛ قوجه سماوات او حشمتلی، زینتلی ییلدیزلریله صانع ذو الجلالک کمال سلطنتی و جمال صنعتی، اوپله جه نظر دقته گوستریورلر.

﴿مَعَ انْتِظَامِ الْخِلْقَةِ مَعَ اِتِّزَانِ الصَّنْعَةِ﴾ هم دیور که: سمانک یوزنده کی مخلوقاتک انتظامنی، دقیق میزانلر ایچنده مصنوعاتک موزونیتنی گور و آکلا که: اولرک صانعی نه قدر قدیر و نه قدر حکیم اولدیغنی بیل. اوت مختلف و کوچک جرملری ویاخود حیوانلری دوندیرن و بر وظیفه ایچون چویرن و بر میزان مخصوص ایله، هر برینی معین بر یولده سوق ایدن بر ذاتک درجه اقتدار و حکمتنی و حرکت ایدن جرملرک اوکا درجه اطاعت و مسخریتلرینی گوستردکلری گبی، قوجه سماوات او دهشتلی عظمتیله حدسز ییلدیزلریله و او ییلدیزلر ده دهشتلی بیوکلکریله و غایت شدتلی حرکتلریله برابر، ذره مقدار و بر ثانیه جک قدر حدودلرندن تجاوز ایتمه مهلری، بر عاشره دقیقه قدر وظیفه لرندن گری قالماملری، صانع ذو الجلاللرینک نه قدر دقیق بر میزان مخصوص ایله ربوبیتنی اجرا ایتدیگنی نظر دقته گوسترلر. هم ده شو آیت گبی سورۀ عمّده و سائر آیتلرده بیان اولونان تسخیر شمس و قمر و نجومه اشارت

ایتدیگی گبی: ﴿تَشْعُشُعُ سِرَاجُهَا تَهْلُلُ مِصْبَاحُهَا تَلْأُلُوْ نُجُومُهَا تُعْلِنُ لِأَهْلِ النَّهْيِ سُلْطَنَةً بِلَا اِنْتِهَاءٍ﴾

یعنی: سمانك مزین طواننه، گونش گبی ایشیق ویرجی، ایصیندیرجی بر لامبایی طاقمق؛ گيجه گوندوز خطرلیله، قیش یاز صحیفه لرنده مکتوبات صمدانیه یی یازماسنه بر نور حقّه سی حکمنه گتیرمک و یوکسک مناره و قله لرده کی بیوک ساعتلرک پارلایان عقربلری مثللو، قبه سماءه قمری، زمانك ساعت کبراسنه بر عقرب یایمق؛ متفاوت چوق هلاللر صورتنده هر گيجه یه گویا آیری بر هلال بیراقوب، صوگره دونوب کندینه طویلامق، منزل لرنده کمال میزانله، دقیق حسابله حرکت ایتدیرمک و قبه سماءه پارلایان، تبسم ایدن ییلدیزلرله، گوگک گوزل یوزینی یالدیدلامق، البته نهایتسز بر سلطنت ربویتیك شعائیدر. ذی شعوره، اونی إشعار ایدن محتشم بر الوهیتك إشاراتیدر. اهل فکری، ایمانه و توحیده دعوت ایدر.

باق کتاب کائناتك صفحه رنگینه

خامه ذرین قدرت، گور نه تصویر ایله مش.

قالماش بر نقطه مظلم، چشم دل اربانه

صانکه آیاتن خدا، نور ایله تحریر ایله مش.

باق، نه معجز حکمت،

إذعان ربای کائنات؛

باق، نه عالی بر تماشادر فضای کائنات؛

دیگله ده ییلدیزلری، شو خطبه شیرینه،

نامه نورین حکمت، باق نه تقریر ایله مش.

هپ برابر نطقه گلش، حق لسانيله دیرلر:

بر قدیر ذو الجلالك حشمت سلطاننه

برر برهان نورافشانز وجوب صانعہ، ہم وحدتہ، ہم قدرتہ شاہد لرز بز.

شو زمينك يوزيني يالديزلايان نازنين معجزاتي چون ملك سيراننه

بو سمانك ارضه باقان، جنتہ دقت ايدن، بيگلر مدقق گوزلر بز.

طوباي خلقتدن سماوات شقنه، هپ كهكشان اغصانه

بر جميل ذو الجلالك دست حكمتيله طاقيلمش، بيگلر گوزل ميوه لرز بز.

شو سماوات اهلنه برر مسجد سيّار، برر خانه دوّار، برر علوى آشيانه،

برر مصباح نّوار، برر گمي جبّار، برر طيّاره يز بز.

برر قدیر ذو الكمالك، برر حكيم ذو الجلالك، برر معجزه قدرت، برر

خارقہ صنعت خالقانه،

برر نادره حكمت، برر داهيه خلقت، برر نور عالمي يز بز.

بويله يوز ييك ديل ايله، يوز ييك برهان گوستريز، ايشيتديريز انسان اولان

إنسانه،

كور اولاسى دينسز گوزى، گورمز اولدى يوزيمزى. هم ايشيتمز سوزيمزى. حق

سويله ين آيتلر بز.

سگهمز بر، طرهمز بر، رمزه مسخرز، مسبحز عبيدانه

ذكر ايدرز، كهكشانك حلقه كبراسنه منسوب برر مجذوبلر بز...

ایکنجی موقف

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾

شو موقفك اوج مقصدی وار:

برنجی مقصد

(بر ییلدیزك طوقاديله يره سقوط ایدن اهل شرك و ضلالتك وکیل، ذره لردن ییلدیزلره قدر هیچ بر یرده ذره مقدار شرکه یر بولامادیغندن، او طرزده کی دعوادن واز گچوب، فقط شیطان گبی، وحدته دائر تشکیکات یایمق ایچون اوج مهم سوال ایله، احدیته و وحدته دائر اهل توحیده وسوسه یایمق ایستدی.)

برنجی سؤال: زندقه لسانيله دییور که: "أی اهل توحید! بن، کندی مؤکلمر نامنه بر شی بولامادم، موجوداتده بر حصّه چیقارمدم، مسلگمی اثبات ایده مه دم. فقط سز نه ایله، نهایتسز بر قدرت صاحبی بر واحد احدی اثبات اییدیورسکمز؟ نه دن اونك قدرتیله برابر باشقه آلر قاریشماسنی قابل گورمیورسکمز؟"

الجواب: یگرمی ایکنجی سوزده قطعی اثبات ایدیلمش که؛ بتون موجودات، بتون ذرات، بتون ییلدیزلر، هر بری واجب الوجودك و قدیر مطلقك وجوب وجودینه برر برهان نیّدر. بتون کائناتده کی سلسله لرك هر بری، اونك وحدانیتنه برر دلیل قطعیدر. قرآن حکیم حدسز برهانلرنده اثبات ایتدیگی گبی، عمومك نظرینه اّك ظاهر برهانلری داها زیاده ذکر ایدر.

أَزْجَمْلَه: ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۖ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ السِّنِّتِكُمْ وَالْوَانِكُمْ﴾ گبی پک چوق آیاتله، قرآن حکیم؛ خلقتِ اَرَض و سماواتی، وحدانیتَه بداهت درجه سنده بر برهان گوستریور که، ایستر ایسته مز ذی شعور اولان هر آدم، خلقتِ اَرَض و سماواتده بالضروره خالقِ ذو الجلالی تصدیق ایتمگه مجبوردر که، ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ دیر.

برنجی موقفده ناصل بر ذره دن باشلادق، تا ییلدیزلره و سماواته قدر سگّه توحیدی گوستردک. قرآن حکیم شو نوع آیاتله، ییلدیزلردن و سماواتدن طوتوب، تا ذره لره قدر، شرکی طرد ایدر. شویله اِشارت ایدر و معنّا دیر:

سماوات و اَرَضی بویله منتظم خلق ایدن بر قدیرِ مطلقک، اَلْبته دوائرِ مصنوعاتندن اولان منظومه شمسیه بالبداهه اونک قبضه تصرفندهدر. مادام او قدیرِ مطلق، شمسی سیاراتیله قبضه تصرفنده طوتویور و تنظیم و تسخیر و تدویر ایدیور. اَلْبته او منظومه شمسیه نك بر جزئی و شمس ايله باغلانان کُرّه اَرَض دخی قبضه تصرفنده و تدبیر و تدویرندهدر. مادام کُرّه اَرَض، قبضه تصرفنده و تدبیر و تدویرندهدر؛ بالبداهه اَرَضک یوزنده یازیلان و ایجاد ایدیلن و یرک میوه لری و غایاتی حکمنده اولان مصنوعات دخی، اونک قبضه ربویتنده و تربیه سندهدر. مادام بتون زمینک یوزینه سریلن و سرپیلن و یوزینی یالدیدلایان و زیتلندیرن و هر زمان تازه لهنن، گلوب گیدن و زمین اونلرله طولوب بوشالان عموم مصنوعات، قبضه قدرت و علمندهدر و عدل و حکمتک میزانیله ئولچولوب و تنظیم ایدیلیر. مادام بتون اَنواع، اونک قبضه قدرتمندهدر. اَلْبته او اَنواعک منتظم و مکمل فردلری و عالمک کوچک مثالِ مصغرلری و اَنواع کائناتک

بلانچولری و کتابِ عالمک کوچوجک فهرسته لری حکمنده اولان جزئی فردلری، بالبداهه اونک قبضه ربوبیتنده و ایجادنده در و تدویر و تربیه سنده در. مادام هر بر ذی حیات، قبضه تدبیر و تربیه سنده در. البته او ذی حیاتک وجودینی تشکیل ایدن حجیرات و کریوات و اعضا و أعصاب؛ بالبداهه اونک قبضه علم و قدرتنده در. مادام هر بر حجیره و قانده کی هر بر کریوات، اونک تحت آمرنده در و دائره تصرفنده در و اونک قانونیه حرکت ایدر لر. البته بتون بونلرک ماده اساسیه سی و بتون اونلرده کی نقش صنعته و نسج نقشه میککلر و یایلر حکمنده اولان ذرات دخی بالضروره اونک قبضه قدرتنده و دائره علمنده در و اونک آمریله، اذنیله، قوتیله منتظم حرکات یاپار، مکمل وظائف گورور لر. مادام هر بر ذره نک حرکتی و وظیفه گورمسی، اونک قانونیه، اذنیله، آمریله در. البته تشخصات وجهیه و هرکسک یوزنده هرکسدن اونی تمیز ایده جک برر علامت فارقه بولونماسی و سیمالر گی سسلرده، دیلرده آیری آیری فرقلر بولونماسی، بالبداهه اونک علم و حکمتیله در.

ایشته شو سلسله یه مبدأ و منتهایی ذکر ایدهرک إشارات ایدن شو آیته باق:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَالْوَاوَانِكُمْ﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ﴿

شیمدی دیرز: آی اهل شرکک وکیل! ایشه سلسله کائنات قدر قوتلی برهانلر، مسلک توحیدی اثبات ایدر. و بر قدر مطلق گوسترر. مادام خلقت سماوات و أرض، بر صانع قدیری و او صانع قدیرک نهایتسز بر قدرتی و او نهایتسز بر قدرتک، نهایتسز بر کمالده اولدیغی گوسترر. البته شریکلردن إستغنائی مطلق وار. یعنی، هیچ بر جهته شریکلره احتیاج یوق. احتیاج

اولمادیغی حالده نه دن بو ظلماتلی مسلکده گیدیورسکژ؟ نه زوریکژ وار که، اورایه گیریورسکژ؟ هم ده شرکایه هیچ بر احتیاج اولمادیغی و کائنات اولردن مستغنی مطلق اولدقلری حالده، شریک الوهیت گی، ربوبیت و ایجاد شریکلی دخی ممتعدرلر، وجودلری محالدر. چونکه سماوات و أرضک صانعنده کی قدرت هم نهایت کمالده، هم نهایتسز اولدیغی إثبات ایتدک. اگر شریک بولونسه، متناهی دیگر بر قدرت، او نهایتسز و غایت کمالده کی قدرتی مغلوب ایدوب، بر قسم یر ضبط ایتمک و اوکا نهایت ویرمک و معنًا عاجز بیراقوب، حدسز اولدیغی حالده تحدید ایتمک و هیچ بر مجبوریت اولمادن بر متناهی شی، نهایتسز بر شیئه، نهایتسز اولدیغی بر وقته نهایت ویرمک و متناهی یایمق لازم گلیر که؛ بو، محالاتک اُک غیر معقولی و ممتعاتک اُک قتمرلیسیدر.

هم شریکلی "مُسْتَغْنِيَّةٌ عَنْهَا" و "مُتَّعَةٌ بِالذَّاتِ" یعنی هیچ اولره احتیاج اولمادیغی گی، وجودلری محال اولدقلری حالده اولری دعوا ایتمک، صرف تحکمدر. یعنی عقلاً، منطقیًا، فکرًا او دعوائی ایتدیره جک بر سبب اولمادیغی ایچون، معناسز سوزلر حکمنده در. علم اصولجه "تحکمی" تعبیر ایدیلیر. یعنی معناسز دعوائی مجرددر. علم کلام و علم اصولک دستورلرندندر که، دینلیر:

﴿لَا عِبْرَةَ لِلْإِحْتِمَالِ الْغَيْرِ النَّاشِ عَنْ دَلِيلٍ * وَلَا يُنَافِي الْإِمْكَانُ الذَّاتِيُّ
الْيَقِينُ الْعِلْمِيُّ﴾

یعنی: "بر دلیلدن، بر أماره دن نشئت ایتمه یین بر احتمالک اُهمیتی یوق. قطعی علمه شک قاتماز. یقین حکمی یی صارصماز." مثلاً؛ ذاتنده بارلا دکزی، (یعنی اُگیردیر گولی) امکان و احتمال وار که، پکمز اولسون؛ یاغه إنقلاب ایتمش اولسون. فقط مادام بر أماره دن، او امکان و احتمال نشئت ایتمیور؛ اونک

وجودینه و صو اولدیغنه، قطعی علممزه تأثیر ایتمز، شك و وسوسه ویرمز.

ایشته بونک گبی، موجوداتک هر طرفندن، کائناتک هر گوشه سندن صورددق: برنجی موقفده گوستریلدیگی گبی، ذراتدن ییلدیزلره قدر و ایکنجی موقفده گورولدیگی گبی؛ خلقت سماوات و ارضدن، تا سیمالرده کی تشخصاته قدر هانگی شیدن صورولدی ایسه، لسان حال ایله وحدانیت شهادت و سگه توحیدی گوستردی. سن ده گوردک... اویله ایسه؛ کائناتک موجوداتنده بر اماره یوق که، بر شرك احتمالی اوکا بنا ایدیلسین. دیمک دعویٰ شرک، صرف تحکمی و معناسز سوز و دعویٰ مجرد اولدیغندن؛ شرکی ادعا ایتمک، محض جهالت، عین بلاهتدر.

ایشته اهل ضلالتک وکیل، بوکا قارشی دییه جگی قالمیور. یالکز دیور که: "شرکه اماره، کائناتده کی ترتیب اسبابدر. هر شیئک بر سببله باغلی اولدیغیدر. دیمک اسبابک حقیقی تأثیرلری واردر. تأثیرلری وارسه، شریک اولاییلرلر؟"

الجواب: مشیئت و حکمتِ إلهیه نك مقتضاسیله و چوق اُسمانک تظاهر ایتمک ایسته مه سیله؛ مسببات، اسبابه ربط ایدیلمش. هر بر شی، بر سببله باغلانمش. فقط چوق یرلرده و متعدّد سوزلرده قطعی اثبات ایتمشز که: "اسبابده حقیقی تأثیر ایجاد یوق." شیمدی یالکز بو قدر دیرز که: اسباب ایچنده، بالبداهه اُک اُشرنی و اختیار ی اُک گنیش و تصرفاتی اُک واسع، انساندر. انسانک دخی اُک ظاهر افعالِ اختیاریه سی ایچنده اُک ظاهری؛ اُکل و کلام و فکردر. یعنی: یمک، سویله مک، دوشونمکدر. شو یمک، سویله مک، دوشونمک ایسه غایت منتظم، عجیب، حکمتلی برر سلسلهدر. او سلسله نك یوز جزئندن، انسانک دستِ اختیارینه ویریلن آنجق بر جزئیدر. مثلاً: یمکدن،

بدنك تغدئ حجير اتندن طوت، تا ثمراتك تشككنه قدر اولان سلسله افعال ايچنده، انسانك دست اختيارينه ويريلن يالگز آغزده كي ديشلرك دگرمنى تحريك ايدوب اونى چيگنه مكدور. و سويله مك سلسله سندن يالگز مخارج حروف قالبرينه، هوايى صوقوب چيقارمقدور. حالبوكه آغزگده بر تك كلمه، بر چكر دك گي ايكن، بر آعاج حكمنده در. هوا ايچنده مليونلر عين كلمه گي ميوه لر ويرر. مليونلرله ديگله ينلرك قولاقلىرینه گیرر. بو مثالى سنبله، انسانده كي خياللك الى آنجى يتيشه بيلير. اختيارك قيصه جق الى، ناصل يتيشير؟ مادام اسباب ايچنده لك اشرفى و لك زياده اختيار صاحبي اولان انسان، بويله حقيقى ايجاددن الى باغلانسه، سائر جمادات و بهيمات و عناصر و طبيعت؛ ناصل حقيقى متصرف اولايلىرلر؟

يالگز او اسباب، برر ظرفدر و مصنوعات ربانيه برر قليفدرلر و هدايى رحمانيه برر طبله جيدرلر. البته بر پادشاهك هديه سنك قابى ويا هديه صاريان مندیل ويا خود هديه آله ويريلوب گتيرن نفر، او پادشاهك سلطنته شريك اولامازلر. و اونلرى شريك توهم ايدن، صاچمه بر هذيان ايدر. اويله ده اسباب ظاهره و وسائط صوريه نك، ربوبيت الهيه دن هيچ بر جهته حصه لرى اولاماز. خدمت عبوديتدن باشقه نصيبلىر يوقدر.

ايكنجى مقصد

اهل شركك وكيلى، مسلك شركى هيچ بر جهته اثبات ايدمه ديگندن و اونك اثباتندن مايوس قالدیغندن؛ اهل توحيدك مسلكنى، تشكيكاتيله و شبهه ليله تخريب ايتمگه چاليشمق ايستديگندن؛ شويله ايكنجى بر سؤال ايدىيور. دييور كه:

ای اهل توحید! سز دیورسگز که: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ خالقِ عالم بردر؛ اُحددر، صمددر. هم، هر شیئِ خالقِ اودر. اُحدیتِ ذاتیه سیله برابر طوغریدن طوغریه هر شیئِ دیزگینی اونک اُنده؛ هر شیئِ آناختاری قبضه سنده، هر شیئِ ناصیه سنی طوتویور؛ بر ایش بر ایشه مانع اولمایور. بتون اُشیا ده، بتون اُحوالیه بر آنده تصرّف ایده بیلیر. "بویله عجیب بر حقیقته ناصل اینانیه بیلیر؟ مشخّص بر تِک ذات، نهایتسز یرلرده، نهایتسز ایشلری کلفتسز یاپا بیلیر می؟

الجواب: شو سؤاله، غایت درین و اینجه و غایت یوکسک و گنیش اولان بر سرّ اُحدیت و صمدیتک بیانیه جواب و یریلیر. فکرِ بشر ایسه او سرّه، آنجق بر تمثیل دوربینیه و مثل رصدیه باقه بیلیر. جنابِ حقّ ذات و صفاتنده مثل و مثالی یوق. فقط مَثَل و تمثیل ایله بر درجه شئوناته باقیله بیلیر. ایشته بز ده، تمثیلاتِ مادّیه ایله او سرّه اِشارت ایده جگزر.

برنجی تمثیل: شویله که: اون آلتنجی سوزده اِثبات ایدیلدیگی گی: بر تِک ذاتِ مشخّص، مختلف آینه لر واسطه سیله کَلّیت کسب ایدر. بر جزئی حقیقی ایکن، شئوناتِ کثیریه مالک بر کَلّی حکمنه گچر. اوت ناصل جسمانی شیلره جام و صو گی مادّه لر آینه اولوب، جسمانی بر تِک شی، او آینه لرده بر کَلّیت کسب ایدر. او یله ده: نورانی شیلره و روحانیاته دخی، هوا و اُثیر و عالم مثالک بعض موجوداتی، آینه لر حکمنده و برق و خیال سرعتنده برر واسطه سیر و سیاحت صورتنه گچرلر که، او نورانیلر و او روحانیلر، خیال سرعتیه او مرایایِ نظیفه ده و او منازلِ لطیفه ده گزرلر. بر آنده بیگلر یرلره گیرلر. و هر آینه ده، نورانی اولدقلری و عکسلری اونلرک عینی و اونلرک خاصیتنه مالک اولدقلری ایچون، جسمانیتک عکسنه اولارق، هر یرده بالذات بولونور گی

حكم ايدرلر. كثيف جسمانيلىك عكسلىرى و مثاللىرى، او جسمانيلىك عيىلىرى اولمادىغى گېي، خاصيتنه دخى مالك دگل، ئولو صايىلىرلر. مثلا: گونش، مشخّص بر جزئى اولدىغى حالده، پارلاق اشيا واسطه سيله بر كلى حكمنه گچر. زمين يوزنده كى بتون پارلاق شيلره، حتّى هر بر قطره صويه و جام ذره جكلرينه برر عكسنى، برر مثالى گونشى، اونلر كقابليتنه گوره ويرر. گونشك حرارت و ضياعى و ضياعسندە كى يدى رنگى و ذاتك بر نوع مثالى، هر بر پارلاق جسمده بولونور. فرضا گونشك علمى، شعورى بولونسە ايدى؛ هر آيينه اونك بر نوع منزلى و تحتى و إسكمله سى حكمنده اولوب، هر شيله بالذات تماس ايدر، هر ذى شعورله آيينه لى واسطه سيله، حتّى گوز بيگيله برر تلفون حكمنده مخابره ايدە بيليردى. بر شى، بر شيئه مانع اولمازدى. بر مخابره، بر مخابره يه سد چكمردى. هر یرده بولونمقله برابر، هيچ بر یرده بولونمازدى.

عجبا: بر ذاتك بيگبر إسمندن يالکز نور إسمنك ماددى و جزئى و جامد بر آيينه سى حكمنده اولان گونش، بويله تشخّصى ايله برابر، كلى یرلرده كلى ايشلره مظهر اولسە؛ او ذات ذوالجلال، اُحديت ذاتيه سيله برابر نهايتسز ايشلرى بر آنده ياپاماز مى؟

ايكنجى قشيل: كائنات بر شجره حكمنده اولدىغى ايچون، هر بر شجره، كائناتك حقائقنه مثال اولاييلير. ايشته بز ده شو اوطه مزك اوكنده كى محتشم، معظم چنار آغاجنى، كائناته بر مثال مصغر حكمنده طوتوب، كائناتده كى جلوه اُحديتى اونك ايله گوستره جگزر. شويله كه:

شو آغاجك، لا اقل اون بيك ميوه سى وار. هر بر ميوه سنك، لا اقل يوزر قانادلى چكردكى وار. بتون اون بيك ميوه و بر ميليون چكردك؛ بر آنده، برابر بر صنعت و ايجادە مظهردرلر. حالبوكه شو آغاجك چكردك اصليسنده و

کوکنده و گووده سنده، جزئی و مشخص و عقدۀ حیاتیه تعبیر ایدیلن بر جلوۀ
 إرادۀ إلهیه و بر نوۀ أمر ربّانی ایله، شو آغاجک قوانین تشکیلیه سنک مرکزیتی؛ هر
 دالک باشنده، هر بر میوه نك ایچنده، هر بر چکر دگک یاننده بولونور که، هیچ
 برینک بر شیئی، نقصان بیراقمیهرق، بربرینه مانع اولمیهرق؛ اونکله یاپیلیر. و او
 بر تک جلوۀ إرادة و او قانون آمری؛ ضیا، حرارت، هواگی طاغیلوب هر یره
 گیتمه یور. چونکه گیتدیگی یرلرک اورتلرنده کی اوزون مسافه لرده و مختلف
 مصنوعلرده هیچ بر ایز بیراقمیور، هیچ بر اثری گورولم یور. اگر انتشار ایله
 اولسه ایدی؛ ایزی و اثری گوروله جکدی. بلکه بالذات، تجزی و انتشار
 ایتمه دن هر برینک یاننده بولونویور. احدثنه و شخصیتنه او کلّی ایشلر، منافی
 اولمایور. حتّی دینله بیلیر که: او جلوۀ إرادة، او قانون آمری، او عقدۀ حیاتیه؛ هر
 برینک یاننده بولونور، هیچ بر یرده ده بولونماز. گویا شو محتشم آغاجده میوه لر،
 چکر دکلر عددنجه او قانون آمرینک برر گوزی، برر قولاغی وار. بلکه آغاجک هر
 بر جزئی، او قانون آمرینک طویغولرینک برر مرکزی حکمنده در که؛ اوزون
 واسطه لری پرده اولوب بر مانع تشکیل ایتمک دگل، بلکه تلفون تللیری گی برر
 وسیله تسهیل و تقریب اولور. اُک اوزاق، اُک یاقین گبیدر.

مادام بالمشاهده ذاتِ اُحدِ صمدک، إرادة گی بر صفتنک بر تک جلوۀ
 جزئیسی، بالمشاهده میلیون یرده، میلیونلر ایشه واسطه سز مدار اولور. اَلَبته
 ذاتِ ذو الجلالک تجلّی قدرت و إرادة سیله، شجرۀ خلقتی بتون أجزا و ذرّاتیله
 برابر تصرّف ایده بیللمسنة شهود درجه سنده یقین ایتمک لازم گلیر.

اون آلتنجی سوزده إثبات و ایضاح ایدیلدیگی گی دیرز که: مادام، گونش
 گی عاجز و مسخّر مخلوقلر و روحانی گی مادّه ایله مقید نیم نورانی مصنوعلر و
 شو چنار آغاجنک معنوی نوری، روحی حکمنده اولان عقدۀ حیاتیه سی و مرکز

تصّرّفی اولان آمری قانونلر و إرادەوی جلوهلر، نورانیت سّرّیلە بر یرده ایکن و بر تڪ مشخّص جزئی اولدقلری حالده، پك چوق یرلرده و پك چوق ایشلرده بلمشاهده بولونه بیلیرلر. و مادّه ایله مقید بر جزئی اولدقلری حالده، مطلق بر کلّی حکمنی آلیرلر. و بر آنده بر جزء إختیاری ایله، پك چوق مختلف ایشلری بلمشاهده کسب ایدرلر. سن ده گوریورسك و إنکار ایدە مرسك.

عجبا: مادّه دن مجرّد و معلاً، هم قیدك تحدیدندن و كشافك ظلمتندن منزّه و میرّا، هم شو عموم أنوار و شو بتون نورانیات اونك أنوار قدسیه أسمائیه سنك كثیف بر گولگه سی و ظلالی، هم عموم وجود و بتون حیات و عالم أرواح و عالم برزخ و عالم مثال نیم شفاف برر آیینّه جمالی، هم صفاتی محیطه و شئوناتی کلّیه اولان بر تڪ ذات اقدسك إرادۀ کلّیه و قدرت مطلقه و علم محیط ایله ظاهر اولان تجلّی صفاتی و جلوه أفعالی ایچنده کی توجه احدیتندن هانگی شی صاقلانه بیلیر؟ هانگی ایش اوکا آغیر گله بیلیر؟ هانگی یر اوندن گیزلنه بیلیر؟ هانگی فرد اوندن اوزاق قالابیلیر؟ هانگی شخص کلّیت کسب ایتمه دن اوکا یاناشه بیلیر؟ هیچ أشیا اوندن گیزلنه بیلیر می؟ هیچ بر ایش، بر ایشه مانع اولور می؟ هیچ بر یر، اونك حضورندن خالی قالیر می؟ ابن عبّاس رضی الله عنّه دیدیگی گبی: "هر بر موجوده باقار برر معنوی بصری و ایشیتیر برر معنوی سمعی" بولونماز می؟ سلسله أشیا، اونك أوامر و قانونلرینك سرعتله جریانلرینه برر تل، برر طمار حکمنه گچمز می؟ موانع و عوائق، اونك تصّرّفنه وسائل و وسائط اولاما می؟ أسباب و وسائط، صّرف ظاهری بر پرده اولاما می؟ هیچ بر یرده بولونمدیگی حالده، هر یرده بولونماز می؟ هیچ تحیّز و تمكّنه محتاج اولور می؟ هیچ اوزاقلق و کوچكلک و طبقات وجودك پردهلری، اونك قریبتنه و تصّرّفنه و شهودینه مانع اولابیلیر می؟ هم هیچ مادّیلرک، ممکنلرک، کثیفلرک،

کثیرلرک، مقیدلرک، محدودلرک خاصه‌لری و ماده‌نک و امکانک و کثافتک و کثرتک و تقيّدک و محدوديتک مخصوص و منحصر لازملری اولان تغيّر، تبدل، تحييز و تجزي گبی أمرلر؛ ماده‌دن مجرّد و واجب الوجود و نور الأنوار و واحد احد و قيوددن منزّه و حدوددن مبرا و قصوردين مقدّس و نقصاندن معلاً بر ذات اقدسّه لاحق اولابيلير می؟ عجز، هيچ اوکا ياقيشير می؟ قصور، هيچ اونک دامن عزّتنه ياناشير می؟

ايکنجی مقصدک خاتمه‌سی

بر زمان اّحديته دائر بر تفکرده بولونديغم زمان، اوطه‌مک ياننده کی چنار آغاجنک میوه‌لرينه باقدم. عربی العبارة بر سلسله تفکر قلبه گلدی. ناصل گلمش ايسه، اويله عربی اولارق يازوب، صوگره قيصه بر مثالنی سويله‌يه جگم. ايشته:

﴿نَعَمْ فَالْأَثْمَارُ وَالْبُذُورُ مُعْجَزَاتُ الْحِكْمَةِ خَوَارِقُ الصَّنْعَةِ هَدَايَا الرَّحْمَةِ
بِرَاهِينُ الْوَحْدَةِ بَشَائِرُ لُطْفِهِ فِي دَارِ الْآخِرَةِ شَوَاهِدُ صَادِقَةٍ بَانَ خَلْقُهَا لِكُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٍ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٍ كُلُّ الْأَثْمَارِ وَالْبُذُورِ مَرَايَا الْوَحْدَةِ فِي أَطْرَافِ الْكَثْرَةِ
إِشَارَاتُ الْقَدَرِ رُمُوزَاتُ الْقُدْرَةِ بَانَ تَاكَ الْكَثْرَةِ مِنْ مَنْبَعِ الْوَحْدَةِ تَصْدُرُ شَاهِدَةٌ
لِوَحْدَةِ الْفَاطِرِ فِي الصَّنْعِ وَالتَّصْوِيرِ ثُمَّ إِلَى الْوَحْدَةِ تَنْتَهِي ذَاكِرَةٌ لِحِكْمَةِ الْقَادِرِ فِي
الْخَلْقِ وَالتَّدْبِيرِ وَكَذَا هُنَّ تَلَوِيحَاتُ الْحِكْمَةِ بَانَ صَانِعِ الْكُلِّ بِكُلِّيَّةِ النَّظَرِ إِلَى
الْجُزْئِيِّ يَنْظُرُ ثُمَّ إِلَى جُزْئِهِ إِذَا كَانَ كَانَتْ ثَمَرًا فَهُوَ الْمَقْصُودُ الْأَظْهَرُ مِنْ خَلْقِ هَذَا
الشَّجَرِ فَالْبَشَرُ ثَمَرٌ لِهَذِهِ الْكَائِنَاتِ فَهُوَ الْمَطْلُوبُ الْأَظْهَرُ لِخَالِقِ الْمَوْجُودَاتِ وَ
الْقَلْبُ كَالنُّوَاةِ فَهُوَ الْمِرَاةُ الْأَنُورُ لِصَانِعِ الْكَائِنَاتِ مِنْ هَذِهِ الْحِكْمَةِ صَارَ الْإِنْسَانُ

الْأَصْغَرُ فِي هَذِهِ الْمَخْلُوقَاتِ هُوَ الْمَدَارُ الْأَظْهَرُ لِلنَّشْرِ وَالْمَحْشَرِ فِي هَذِهِ
الْمَوْجُودَاتِ وَالتَّخْرِيبِ وَالتَّبْدِيلِ لِهَذِهِ الْكَائِنَاتِ.﴾

بو عربی فقره نڳ مبدئی شودر:

﴿فَسُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ حَقِيقَةَ أَرْضِهِ مَشْهَرًا صَنَعَتِهِ مَحْشَرًا حِكْمَتِهِ مَظْهَرًا قُدْرَتِهِ
مَزْهَرًا رَحْمَتِهِ مَزْرَعًا جَنَّتِهِ مَمَرًا الْمَخْلُوقَاتِ مَسِيلَ الْمَوْجُودَاتِ مَكِيلَ
الْمَصْنُوعَاتِ فَمَزَيْنَ الْحَيَوَانَاتِ مُنَقَّشَ الطُّيُورَاتِ مُثَمَّرَ الشَّجَرَاتِ مُزَهَّرَ
النَّبَاتَاتِ مُعْجَزَاتٍ عِلْمِهِ خَوَارِقُ صُنْعِهِ هَدَايَا جُودِهِ بَشَائِرُ لُطْفِهِ تَبَسُّمُ الْأَزْهَارِ
مِنْ زِينَةِ الْأَثْمَارِ تَسْجُعُ الْأَطْيَارِ فِي نَسْمَةِ الْأَسْحَارِ تَهْزُجُ الْأَمْطَارِ عَلَى خُدُودِ
الْأَزْهَارِ تَرْحُمُ الْوَالِدَاتِ عَلَى الْأَطْفَالِ الصِّغَارِ تَعْرِفُ وَدُودِ تَوَدُّدِ رَحْمَنِ تَرْحُمُ حَنَانِ
تَحْنُنُ مَنَانِ لِلْجِنَّ وَالْإِنْسَانِ وَالرُّوحِ وَالْحَيَوَانِ وَالْمَلَكِ وَالْجَانِ.﴾

ایشته بو عربی تفکرک قیصه بر مثالی شودر که:

بتون میوه لر و ایچنده کی تخم جقلر؛ حکمت ربّانیه نڳ برر معجزه سی..
صنعتِ إلهیه نڳ برر خارقه سی.. رحمتِ إلهیه نڳ برر هدیّه سی.. وحدتِ إلهیه نڳ
برر برهانِ مادّیسی.. آخرتده اَلطّافِ إلهیه نڳ برر مژده جیسی.. قدرتنڳ
إحاطه سنه و علمنڳ شمولنه برر شاهدِ صادق اولدقلری گبی؛ شونلر، عالم کثرتنڳ
أقطارنده و شو آعاج گبی تکثر ایتمش بر نوع عالمک اطرافنده وحدت
آیینهلریدرلر. أنظاری، کثرتدن وحدته چویریورلر. لسانِ حال ایله هر بریسی
دیر: "دال بوداق صالمش شو قوجه آعاجک ایچنده طاغیلمه، بوغولمه، بتون او
آعاج بزده در. اونڳ کثرتی، وحدتمزده داخلدر." حتّی هر میوه نڳ قلبی حکمنده

اولان هر بر چكردك دخى، وحدتڭ برر مادى آيينهسى اولدقلىرى گېي؛ ذكرِ قلبى خفى ايله قوجه آغاڭڭ ذكرِ جهرى صورتيله چكديگى و اوقودىغى بتون آسمايى ذكر ايدر، اوقور. هم او ميوه‌لر، تخملر؛ وحدتڭ آيينه‌لىرى اولدقلىرى گېي، قدرڭ مشهود اِشاراتى و قدرتڭ مجسم رموزاتيدر كه؛ قدر اونلر ايله اِشارت ايدر و قدرت او كلمه‌لر ايله رمزًا دير: ناصلكه شو آغاڭڭ كشرتلى دال و بوداقلرى، بر تك چكردكدن گلمش و شو آغاڭڭ صنعتكارينڭ ايجاد و تصويرده وحدتنى گوسترييور. صوڭره شو آغاڭ، دال و بوداق صالوب تكثر و انتشار ايتدكدن صوڭره، بتون حقيقتنى بر ميوه‌ده طوپلار. بتون معناسنى بر چكردكده درج ايدر. اونڭله خالقِ ذو الجلالنڭ خلق و تدبيرنده كى حكمتنى گوسترر.

اويله ده: شو شجره كائنات، بر منبع وحدتن وجود آليز، تربيه گورور. و او كائناتڭ ميوه‌سى اولان انسان، شو كثرت موجودات ايچنده، وحدتنى گوستردىگى گېي؛ قلبى دخى، ايمان گوزيله كثرت ايچنده سر وحدتنى گورور.

هم او ميوه‌لر و تخملر، حكمت ربّانيه‌نڭ تلويحاتيدر. حكمت اونلرله اهل شعوره شويله إفاده ايدىيور و دىيور كه: "ناصل شو آغاڭه متوجه كلى نظر، كلى تدبير، كلىتى ايله و عموميتيله بر تك ميوه‌يه باقار. چونكه او ميوه، او آغاڭه بر مثالِ مصغّردر. هم او آغاڭدن مقصود، اودر. هم او كلى نظر و عمومى تدبير، بر ميوه‌نڭ ايچنده هر بر چكردكده دخى نظر ايدر. چونكه چكردك، عموم آغاڭڭ معناسنى، فهرسته‌سنى طاشييور. ديمك آغاڭڭ تدبيرىنى گورن ذات، او تدبير ايله علاقه‌دار بتون آسماسيله، آغاڭڭ وجودندن مقصود و ايجادينڭ غايه‌سى اولان هر بر ثمره‌يه متوجهدر. هم شو قوجه آغاڭ، او كوچك ميوه‌لر ايچون بعضًا بودانير، كسيلير، تحديد ايچون بعض جهتلىرى تخريب

ايدىلير. داها گوزل، باقى ميوەلر ويرمك ايچون، آشيلانير.

اويلە دە: شو شجرە كائناتك ثمرەسى اولان بشر؛ كائناتك وجودندن و ايجادندن مقصود اودر و ايجاد موجوداتك غايەسى دە اودر. و او ميوەنك چكردكى اولان انسانك قلى دخى، صانع كائناتك اُك منور و اُك جامع بر آيينه سيدر. ايشته شو حكمتدندر كه: شو كوچوجك انسان، نشر و حشر گى معظم إنقلابلره مدار اولمش. كائناتك تخریب و تبدیلنه سبب اولور. اونك محاكمهسى ايچون دنيا قپوسى قپانوب، آخرت قپوسى آچيلير.

مادام حشرك بحثى گلدی. قرآن معجز البيانك حشرك إثباتنه دائر جزالت بيانى و قوت إفاده سنى گوسترن بر نكتة حقیقتنى بیان ایتمگه مناسبت گلدی. شویله كه:

شو تفکر نتیجه سى گوستریور كه: بشرك محاكمه سى و سعادت ابدیه قرانمسی ايچون لزوم اولسه بتون كائنات تخریب ایدیلیر و تخریب و تبدیل ایدیه جك بر قدرت گورونویور و واردر. فقط حشرك مراتبی وار. بر قسمنه ایمان فرضدر، معرفتی لازمدر. دیگر قسمی، ترقیات روحیه و فکریه نك درجاتنه گوره گورونور. و علم و معرفتی لازم اولور. قرآن حکیم، اُك بسیط و قولای اولان مرتبه یی قطعی و قوتلی اثبات ایچون اُك گنیش و اُك بیوک بر دائرة حشری آچاجق بر قدرتی گوستریور.

ایشته عمومه ایمان لازم اولان حشرك مرتبه سى شودر كه: انسانلر ئولدكدن صوگره، روحلری باشقه مقاملره گیدر. جسدلری چورویور. فقط انسانك جسدندن بر چكردك، بر تخم حکمنده اولاجق "عجب الذنب" تعبیر ایدیلن کوچك بر جزئی باقى قالب جناب حق، اونك اوستنده جسد انسانیی

حشرده خلق ایدر، اونڭ روحنی اوڭا گوندرر.

ایشته بو مرتبه او قدر قولایدر که؛ هر بهارده میلیونرله مثالی گورولویور. ایشته بعضاً شو مرتبه بی إثبات ایچون آیات قرآنیه اوپله بر دائره بی گوستریور که: بتون ذراتی حشر و نشر ایده جک بر قدرتک تصرفاتی گوسترر. بعضاً ده بتون مخلوقاتی فایه گوندروب، یگیدن گنیره جک بر قدرت و حکمتک آثارینی گوسترر. بعض، ییلدیزلری طاغیتوب، سماواتی پارچه لایه ییلیر بر قدرت و حکمتک تصرفاتی و آثارینی گوسترر. بعض، بتون ذی حیاتیی ئولدییره جک، یگیدن دفعه بر صیحه ایله دیریلته جک بر قدرت و حکمتک تصرفاتی و تجلیاتی گوسترر. بعض، بتون روی زمینده ذی حیات اولانلری آیری آیری حشر و نشر ایده جک بر قدرت و حکمتک تجلیاتی گوسترر. بعضاً، گره أرضی بتون بتون طاغیده جق، طاغلی اوچوراجق، دوزلتوب داها گوزل بر صورته چویره جک بر قدرت و حکمتک آثارینی گوسترر. دیمک، هرکسه ایمانی و معرفتی فرض اولان حشردن باشقه، چوق مرتبه حشرلی دخی او قدرت و حکمتله یاپاییلیر. حکمت ربّانیه إقتضا ایتمش ایسه، البته حشر و نشر إنسانی ایله برابر عموم اولنری دخی یاپه جق و یاخود بعض مهملرینی یاپار.

بر سؤال: دیورسکز که: "سن سوزلرده قیاس تمثیلی چوق استعمال ایدیورسک. حالبوکه فن منطقجه قیاس تمثیلی، یقینی إفاده ایتمیور. مسائل یقینییه ده برهان منطقی لازمدر. قیاس تمثیلی، اصول فقه علماسنجه ظن غالب کافی اولان مطالبده استعمال ایدیلیر. هم ده سن، تمثیلاتی بعض حکایه لر صورتنده ذکر ایدیورسک. حکایه خیالی اولور، حقیقی اولماز، واقعه مخالف اولور؟"

الجواب: علم منطقجه چندان "قیاس تمثیلی، یقین قطعی إفاده ایتمیور"

دینلمش. فقط قیاسِ تمثیلینک بر نوعی وار که؛ منطقک یقینی برهانندن چوق قوتلیدر و منطقک برنجی شکلنک برنجی ضربندن داها یقینیدر. او قسم ده شودر که: بر تمثیل جزئی واسطه سیله بر حقیقت کلینک اوجنی گوستروب، حکمی او حقیقته بنا ایدیور. او حقیقتک قانونی، بر خصوصی ماده ده گوستریور. تا او حقیقت عظماییلینسین و جزئی ماده لر، اوکا إرجاع ایدیلین. مثلاً: "گونش نورانیت واسطه سیله، بر تک ذات ایکن هر پارلاق شیئک یاننده بولونویور." تمثیلله بر قانون حقیقت گوستریلیور که، نور و نورانی ایچون قید اولاماز. اوزاق و یاقین بر اولور. آز و چوق مساوی اولور. مکان اونی ضبط ایده مز.

هم مثلاً: "آغاجک میوه لری، یاپراق لری؛ بر آنده، بر طرزده قولایلقله و مکمل اولارق بر تک مرکزده، بر قانون امری ایله تشکیلی و تصویری" بر تمثیلدر که، معظم بر حقیقتک و کلی بر قانونک اوجنی گوسترر. او حقیقت و او حقیقتک قانونی غایت قطعی بر صورتده اثبات ایدر که، او قوجه کائنات دخی شو آغاج گی او قانون حقیقتک و او سرر احدثک بر مظهریدر، بر میدان جولانیدر.

ایشته بتون سوزلرده کی قیاسات تمثیلله لر بو چشیددرلر که، برهان قطعی منطقیدن داها قوتلی، داها یقینیدرلر.

ایکنجی سؤاله جواب: معلومدر که: فنّ بلاغته بر لفظک، بر کلامک معنای حقیقیسی، باشقه بر مقصود معنایه صرف بر آلت ملاحظه اولسه، اوکا "لفظ کنائی" دینلیر. و "کنائی" تعبیر ایدیلن بر کلامک معنای اصلیسی، مدار صدق و کذب دگلدر. بلکه کنائی معناسیدر که، مدار صدق و کذب اولور. اگر او کنائی معنا طوغری ایسه، او کلام صادقدر. معنای اصلی، کاذب دخی اولسه صدقنی بوزماز. اگر معنای کنائی طوغری دگلسه؛ معنای اصلیسی

طوغرى اولسه، او كلام كاذبدر. مثلاً: كئائى مثاللرندن: (فلان طويل النجاد) دىنلير. يعنى: "قلنجىنىڭ قايشى، بندى اوزوندر." شو كلام، او آدمىڭ قامتىڭ اوزونلغىنى كىنايدىر. اگر او آدم اوزون ايسه، قلىنجى و قايشى و بندى اولماسە دە، يەنە بو كلام صادقدر، طوغرىدر. اگر او آدمىڭ بويى اوزون اولمازسە؛ چىندان اوزون بر قلىنجى و اوزون بر قايشى و اوزون بر بندى بولونسە، يەنە بو كلام كاذبدر. چونكى معنائى اصليسى، مقصود دگل.

ايشته اونىچى سوزى و يگرى اىكنجى سوزىڭ حكايلهلى گى، سائر سوزلرڭ حكايلهلى، كئائيات قىسمندىرلر كە، بغايت طوغرى و غايت صادق و مطابق واقع اولان حكايلهلىڭ صوڭلرندەكى حقيقتلر، او حكايلهلىڭ معنائى كئائيلهلىدر. معنائى اصليلرى، بر تمثيل دورىينيدىر. ناصل اولورسە اولسون، صدقە و حقانينته ضرر ويرمز. هم او حكايلهلىر برر تمثيلدرلر. يالڭز عمومە تفهيم اىچون لسان حال، لسان قال صورتندە و شخص معنوى، بر شخص ماددى شىكلندە گوستريلمشدر.

اوپچىنى مقصد

عموم اهل ضلالتىڭ وكىلى، اىكنجى سؤالنه (حاشيه) قارشى، قطعى و مقنع و ملزم جوابى آلدقن صوڭرە، شويله اوپچىنى بر سؤال ايدىيور، دىيور كە: قرآندە ﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ * أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ گى كلمات، باشقە خالقلىر، راحملىر بولوندىغى إشعار ايدر. هم دىيورسڭز كە: "خالق عالمىڭ نھايتسىز كمالاتى وار. بتون أنواع كمالاتىڭ اڭ نھايت مرتبهلىرى جامعدىر." حالبوكة اشيانڭ كمالاتى، اُضداد ايله بىلىنير؛ ألم اولمازسە لذت بر كمال اولماز، ظلمت

(حاشيه): اىكنجى مقصدىڭ باشندەكى سؤال دىمكىدر. يوقسە، خاتمهڭ آخىرندەكى بو كوچوچىڭ سؤال دگلىر.

اولمازسه ضیا تحقّق ایتمز، فراق اولمازسه وصال لذّت ویرمز و هکذا؟

الجواب: برنجی شقّه "بش إشارت" ایله جواب ویررز:

برنجی إشارت: قرآن باشدن باشه توحیدی إثبات ایتدیگی و گوستردیگی ایچون، بر دلیل قطعیدر که؛ قرآن حکیمک او نوع کلمه‌لری سزک فهم ایتدیگنر گبی دگلدر. بلکه **﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾** دیمسی، "خالقیت مرتبه‌لرینک اُکْ أَحْسَنَنْدِه‌در" دیمکدر که، باشقه خالق بولوندیغنه هیچ دلالتی یوق. بلکه خالقیتک سائر صفتلر گبی چوق مراتبی وار. **﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾** دیمک، "مراتبِ خالقیتک اُکْ گوزل، اُکْ منتها مرتبه‌سنده بر خالق ذو الجلالدر" دیمکدر.

ایکنجی إشارت: **﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾** گبی تعبیرلر، خالقلرک تعدّینه باقمه‌یور. بلکه مخلوقیتک أنواعنه باقییور. یعنی "هر شیئی، هر شیئه لایق بر طرزده، اُکْ گوزل بر مرتبه‌ده خلق ایدر بر خالقدر." ناصلکه شو معنایی **﴿أَحْسَنُ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾** گبی آیتلر إفاده ایدر.

اوچنجی إشارت: **﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾** * **اللَّهُ أَكْبَرُ** * **﴿خَيْرُ الْفَاصِلِينَ﴾**

﴿خَيْرُ الْمُحْسِنِينَ﴾ گبی تعبیراتده کی موازنه، جنابِ حقّک واقعه‌ده کی صفات و أفعالی، سائر او صفات و أفعالک نمونه‌لرینه مالک اولانلرله موازنه و تفضیل دگلدر. چونکه بتون کائناتده جنّ و انس و مَلکده اولان کمالات، اونکْ کمالنه نسبةً ضعیف بر گولگه‌در؛ ناصل موازنه‌یه گله‌ییلیر؟ بلکه موازنه، إنسانلرک و باخصوص أهلِ غفلتک نظرینه گوره‌در. مثلاً: ناصلکه بر نفر، اونباشیسنه قارشی کمالِ إطاعت و حرمتی گوسترییور، بتون اییلکلری اوندن

گوروپور؛ پادشاهی آژ دوشونور. اونی دوشونسه ده ینه تشکراتنی اونباشی یه ویریور. ایشته بویله بر نفره قارشی دینلیر: "یا هو، پادشاه سنک اونباشکدن داها بیوکدر. یالکز اوکا تشکر ایت." شیمدی شو سوز، واقعه کی پادشاهک حشمتلی حقیقی قوماندانلغیله، اونباشیسنک جزئی، صوری قوماندانلغنی موازنه دگل؛ چونکه او موازنه و تفضیل، معناسذر. بلکه نفرک نظر اُهمیت و ارتباطنه گوره در که، اونباشیسنی ترجیح ایدر، تشکراتنی اوکا ویرر، یالکز اونی سَور.

ایشته بونک گبی، خالق و منعم توهم اولونان ظاهری اسباب، اهل غفلتک نظرنده منعم حقیقی یه پرده اولور. اهل غفلت اونلره یاپیشیر، نعمت و إحسانی، اونلردن بیلیر. مدح و ثنالینی، اونلره ویرر. قرآن دیر که: "جناب حق داها بیوکدر، داها گوزل بر خالقدر، داها ای بر محسندر. اوکا باقکز، اوکا تشکر ایدیکز."

دردنجی إشارت: موازنه و تفضیل، واقع موجودلر ایچنده اولدیغی گبی؛ امکانی، حتّی فرضی اشیالر ایچنده دخی اولابیلیر. ناصلکه اکثر ماهیتلرده، متعدّد مراتب بولونور. اوپله ده: اَسْمَاءُ إلهیه و صفاتِ قدسیه نك ماهیتلرنده ده، عقلِ اعتباریله حدسز مراتب بولونه بیلیر. حالبوکه جناب حق، او صفات و اَسْمَانْک ممکن و متصور بتون مراتبک اُک اُکملنده، اُک اُحسننده در. بتون کائنات، کمالاتیله بو حقیقته شاهددر. ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ بتون اَسْمَاسنی اُحسنیت ایله توصیف، شو معنایی إفاده ایدیور.

بشنجی إشارت: شو موازنه و مفاضله؛ جناب حقّ ماسوایه مقابل دگل، بلکه ایکی نوع تجلیات و صفاتی وار.

برى: واحدیت سربله و وسائط و اسباب پردهسى آلتنده و بر قانون عمومى صورتنده تصرفاتيدر.

ايكنجيسى: اُحدیت سربله؛ پرده سز، طوغريدن طوغرىيه، خصوصى بر توجه ايله تصرفدر. ايشته اُحدیت سربله، طوغريدن طوغرىيه اولان إحسانى و ايجادى و كبرياسى ايسه؛ وسائط و اسبابك مظاهريه گورونن آثارِ إحسانندن و ايجاد و كبرياسندن داها بيوك، داها گوزل، داها يوكسكدر، ديمكدر. مثلاً ناصل بر پادشاهك، (فقط ولى بر پادشاهك) كه، عموم مأمورلى و قوماندانلى صرف بر پرده اولوب، بتون حكم و إجراءات اونك آلتنده فرض ايديورز. او پادشاهك تصرفات و إجراءاتى ايكى چشيددر. بريسى: عمومى بر قانونله، ظاهرى مأمورلك و قوماندانلك صورتنده و مقاملرك قابليتته گوره ويرديكى أمرلر و گوستردىكى إجراءاتلدر. ايكنجيسى: عمومى قانونله دگل و ظاهرى مأمورلى ده پرده ياپميهرق، طوغريدن طوغرىيه إحسانات شاهانهسى و إجراءاتى داها گوزل، داها يوكسك دينله بيلير. اويله ده: سلطان ازل و ابد اولان خالق كائنات، چندان وسائط و اسبابى إجراءاتنه پرده ياپمش، حشمت ربوبيتنى گوسترمش. فقط عبادينك قلوبنده خصوصى بر تلفون بيراقمش كه، اسبابى آرقه ده بيراقوب، طوغريدن طوغرىيه اوگا توجه ايتمك ايچون، عبوديت خاصه ايله مكلف ايدوب ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ ديكز ديهه، كائناتدن يوزلرينى كندينه چويرر.

ايشته ﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ ﴿أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ ﴿اللَّهُ أَكْبَرُ﴾ معانيسى، شو معنايه ده باقييور.

ويكڭ ايكنجى شق سؤالنه "بش رمز" ايله جوابدر:

برنجى رمز: سؤالده دييور كه: "بر شيئڭ ضدّى اولمازسه، او شيئڭ ناصل كمالى اولاييلير؟"

الجواب: شو سؤال صاحبي، حقيقى كمالى بيلمسيور. يالڭز نسبي بر كمال ظن ايدييور. حالبوكه غيره باقان و غيره نسبةً حاصل اولان مزيتلر، فضيلتلر، تفوقلر؛ حقيقى دگلر، نسبيدرلر، ضعيفدرلر. اكر غير، نظردن ساقط اولسهلر؛ اولر ده سقوط ايدرلر. مثلاً: صيجاقلغڭ نسبي لذّتى و فضيلتى، صوغوغڭ تأثيرى ايلهدر. يمگڭ نسبي لذّتى، آجلق ألمڭڭ تأثيرى ايلهدر. اولر گيتسه، بونلر ده آزالير. حالبوكه حقيقى لذّت و محبّت و كمال و فضيلت اودر كه؛ غيرڭ تصوّرينه بنا ايديلمسين، ذاتنده بولونسون و بالذّات بر حقيقت مقررّه اولسون. لذّت وجود و لذّت حيات و لذّت محبّت و لذّت معرفت و لذّت ايمان و لذّت بقا و لذّت رحمت و لذّت شفقت و حسن نور و حسن بصر و حسن كلام و حسن كرم و حسن سيرت و حسن صورت و كمال ذات و كمال صفات و كمال افعال گبي بالذّات مزيتلر؛ غير اولسون اولماسين، شو مزيتلر تبدّل ايتمز.

ايشته صانع ذو الجلال و فاطر ذو الجمال و خالق ذو الكمالڭ بتون كمالاتى حقيقهدر، ذاتيهدر؛ غير و ماسوا، اوڭا تأثير ايتمز. يالڭز مظاهر اولاييلرلر.

ايكنجى رمز: سيّد شريف جرجانى "شرح المواقف" ده ديمش كه: "سبب محبّت يا لذّت ويا منفعت، يا مشاكلت (يعنى ميل جنسيت)، يا كمالدر. چونكه كمال، محبوب لذّتهدر." يعنى، نه شيئى سورسهڭ يا لذّت ايچون سورسڭ، يا منفعت ايچون، يا اولاده ميل گبي بر مشاكلة جنسيه ايچون، يا

کمال اولديغى ايچون سورسڭ. اگر کمال ايسه، باشقه بر سبب، بر غرض لازم دگل. او بالذات سويلير. مثلاً؛ أسكى زمانده صاحب کمالات إنسانلرى هرکس سور، اونلره قارشى هيچ بر علاقه اولماديغى حالده إستحسانکارانه محبت ايديلير.

ايشته جناب حَقِّك بتون کمالاتى و أسماءِ حسنى سنڭ بتون مراتبلى و بتون فضيلتلى، حقيقى کمالات اولدقلرندن بالذات سويليرلر. "محبوبة لِداتها" درلر. محبوبِ بالحق و حبيبِ حقيقى اولان ذاتِ ذو الجلال، حقيقى اولان کمالاتى و صفات و أسماسنڭ گوزللكلرینی کندينه لايق بر طرزده سور، محبت ايدر. هم او کمالاتنڭ مظهرلى، آيينه لرى اولان صنعتى و مصنوعاتى و مخلوقاتنڭ محاسنى سور، محبت ايدر. أنبياسنى و أولياسنى، خصوصاً سيّد المرسلين و سلطان الأوليا اولان حبيبِ أكرمنى سور. يعنى كندى جمالى سومسييله، او جمالڭ آيينه سى اولان حبيبنى سور. و كندى أسماسنى سومسييله، او أسمانڭ مظهرِ جامعى و دى شعورى اولان او حبيبنى و إخوانى سور. و صنعتى سومسييله، او صنعتڭ دلال و تشهيرجيسى اولان او حبيبنى و أمثالى سور. و مصنوعاتى سومسييله، او مصنوعاتى قارشى "مَا شَاءَ اللَّهُ، بَارَكَ اللَّهُ، نه قدر گوزل ياپيلمشر" دين و تقدير ايدى و إستحسان ايدى او حبيبنى و اونڭ آرقه سنده اولانلرى سور. و مخلوقاتنڭ محاسنى سومسييله، او محاسنِ أخلاقڭ عمومى جامع اولان او حبيبِ أكرمنى و اونڭ أتباع و إخوانى سور، محبت ايدر.

اوجنجى رمز: عموم کائناتده كى عموم کمالات، بر ذاتِ ذو الجلال كماننڭ آياتيدر و جمالنڭ إشاراتيدير. بلکه حقيقى كمالنه نسبةً بتون کائناتده كى حُسن و كمال و جمال، ضعيف بر گولگه در. شو حقيقتڭ بش حجّته إجمالاً إشارت ايدر.

برنجی حجت: ناصلکه مکمل، محتشم، منقش، مزین بر سرای؛ مکمل بر اوسته‌لق، بر دولگرلگه بالبداهه دلالت ایدر. و مکمل فعل اولان او دولگرلک، او نقاشلق؛ بالضروره مکمل بر فاعله، بر اوسته‌یه، بر مهندس و "نقاش و مصور" گبی عنوان و اسملیله برابر دلالت ایدر. و مکمل او اسملر دخی، شبهه‌سز او اوسته‌نک مکمل، صنعتکارانه صفتنه دلالت ایدر. و او کمال صنعت و صفت، بالبداهه او اوسته‌نک کمال استعدادینه و قابلیتنه دلالت ایدر. و او کمال استعداد و قابلیت، بالضروره او اوسته‌نک کمال ذاته و علویت ماهیتنه دلالت ایدر.

عیناً اوילה ده: شو سرای عالم، شو مکمل، مزین اثر؛ بالبداهه غایت کمالده کی أفعاله دلالت ایدر. چونکه اثرده کی کمالات، او أفعالک کمالاتندن ایلری گلیر و اوئی گوسترر. کمال أفعال ایسه، بالضروره بر فاعل مکمله و او فاعلک کمال اسماسنه، یعنی آثاره نسبة مدبر، مصور، حکیم، رحیم، مزین گبی اسملرک کمالنه دلالت ایدر. اسملرک و عنوانلرک کمالی ایسه، شکسز شبهه‌سز او فاعلک کمال أوصافنه دلالت ایدر. زیرا صفت مکمل اولمازسه، صفتدن نشئت ایدن اسملر، عنوانلر مکمل اولاماز. و او أوصافک کمالی، بالبداهه شئونات ذاتیه‌نک کمالنه دلالت ایدر. چونکه صفاتک مبدألری، او شئون ذاتیه‌در. و شئون ذاتیه‌نک کمالی ایسه؛ بعلم یقین ذات ذی‌شئونک کمالنه و اوילה لایق بر کمالنه دلالت ایدر که؛ او کمالک ضیاسی، شئون و صفات و أسما و أفعال و آثار پرده‌لرندن گچدیگی حالده، شو کائناتده ینه بو قدر حسنی و جمالی و کمالی گوسترمش.

ایشته شو درجه حقیقی کمالات ذاتیه‌نک برهان قطعی ایله وجودی ثابت اولدقدن صوگره، غیره باقان و أمثال و أضداده تفوق جهتیه اولان نسبی

كمالاتك نه اهميتى قالير، نه درجه سونوك دوشر، آكلارسك...

ايكنجى حجت: شو كائناته نظر عبرتله باقىلديغى وقت، وجدان و قلب بر حدس صادقله حس ايدر كه: شو كائناتى بو درجه گوزللىشديرن و سوسلنديرن و انواع محاسن ايله تزيين ايدنك، نهايت درجهده بر جمال و كمالاتى واردر كه، شويله ياپييور.

اوچنجى حجت: معلومدر كه؛ موزون و منتظم و مكمل و گوزل صنعتلر، غايت گوزل بر پروغرامه استناد ايدر. مكمل و گوزل بر پروگرام ايسه، مكمل و گوزل بر علمه و گوزل بر ذهنه و گوزل بر قابليت روحيهيه دلالت ايدر. ديمك روحك معنوى گوزلليگيدر كه؛ علم واسطهسييله صنعتنده تظاهر ايدويور. ايشته شو كائنات، حدسز محاسن ماديهسييله، بر معنوى و علمى محاسنك ترشحاتيدر. و او علمى و معنوى محاسن و كمالات، البته حدسز بر سرمدى حُسن و جمالك و كمالك جلوهلريد.

دردنجى حجت: معلومدر كه؛ ضيائي ويرنك ضيادار اولماسى لازم، تنوير ايدنك نورانى اولماسى گرک، احسان غنادن گلير، لطف لطيفدن ظهور ايدر. مادام اويلهدر؛ كائناته بو قدر حُسن و جمال ويرمك و موجوداته مختلف كمالات ويرمك؛ ايشيق، گونشى گوستردىگى گي، بر جمال سرمدىي گوسترلر.

مادام موجودات، زمينك يوزنده بيوك بر نهر گي كمالاتك لمعهلريه پارلار گچر. او نهر، گونشك جلوهلريه پارلادىغى گي، شو سئل موجودات دخى، حُسن و جمال و كمالك لمعهلريه موقه پارلار گيدر. آرقه لرندن گلنلر عين پارلاماي، عين لمهلىر گوستردكلرندن آكلاشيلييور كه: جريان ايدن صويك

قبارجقلرنده کی جلوهر، گوزللکله، ناصل کندیلرندن دگل؛ بلکه بر گونشک ضیاسنک گوزللکله، جلوهرلیدر. اوپله ده: شو سیل کائناتده کی موقت پارلایان محاسن و کمالات، بر شمس سرمدینک لمعات جمال اسماسیدر.

﴿نَعَمْ تَفَانِي الْمِرَاتِ زَوَالِ الْمَوْجُودَاتِ مَعَ تَجَلِّي الدَّائِمِ مَعَ الْفَيْضِ الْمَلَامِ
مِنْ أَظْهَرِ الظَّوَاهِرِ أَنَّ الْجَمَالَ الظَّاهِرَ لَيْسَ مُلْكَ الْمَظَاهِرِ مِنْ أَفْصَحِ تَبْيَانٍ
مِنْ أَوْضَحِ بُرْهَانٍ لِلْجَمَالِ الْمَجَرَّدِ لِلْإِحْسَانِ الْمَجْدِدِ لِلْوَاجِبِ الْوُجُودِ لِلْبَاقِ
الْوُدُودِ﴾

بشنجی حجت: معلومدر که؛ اوچ درت مختلف یولدن گلنلر، عین بر حادثه بی سویله سهلر، یقینی إفاده ایدن تواتر درجه سنده او حادثه نك قطعی وقوعه دلالت ایدر.

ایشته مشرجه و مسلکجه و استعدادجه و عصرجه غایت مختلف آیری آیری بتون محققینک مختلف طبقاتندن و اولیانک مختلف طرقلرندن و اصفیانک مختلف مسلکلرندن و حکمای حقیقیه نك مختلف مذهب لرندن اولان بتون اهل کشف و ذوق و شهود و مشاهده، کشف و ذوق و شهود ایله إتفاق ایتمشله که: کائنات مظاهرنده و موجودات آیینهلرنده گورولن محاسن و کمالات، بر تک ذات واجب الوجودک تجلیات کمالیدر و جلوهر جمال اسماسیدر. ایشه بونلرک إجماعی، صارصیلماز بر حجت قاطعه در. تخمین ایدرم که: شو رمزده اهل ضاللتک وکیلی، ایشیتمه مک ایچون قولاغنی قپایوب قاچمه مجبوردر. ذاتا ظلمتلی قفالری، خفّاش مثللو، بو نورلری گورمگه تحمّل ایده مزله. اوپله ایسه بوندن صوگره اونلری، پک ده نظره آلمیه جغز.

دردنجى رمز: بر شيئك لذتى، حسنى، جمالى، أمثال و أضدادينه باقمقدن زياده، مظهرلرينه باقارلر. مثلاً: كرم، گوزل و خوش بر صفتدر. كريم اولان ذات، باشقه مكرملره تفوق جهتيله آلدیغى لذت نسييه دن ييك دفعه داها خوش بر لذتى، إكرام ايتديكى آدمرك تلدذريله، فرحليله آير. هم بر شفقت و مرحمت صاحبي، شفقت ايتديكى مخلوقلرك إستراحتلرى درجه سنده حقيقى بر لذت آير. مثلاً: بر والدهنك اولادينك مسعوديتلرندن و إستراحتلرندن، شفقت واسطه سيله آلدیغى لذت، او درجه قوتلدر كه؛ اولرك راحتى ايچون روحنى فدا ايدر درجه سنه گتيرر. حتى او شفقتك لذتى، طاووغى جيوجيولرني حمايه ايتمك ايچون آرسلا نه صالدير تير.

ايشته مادام أوصاف عاليه ده كى حقيقى لذت و حُسن و سعادت و كمال، أقران و أضداده باقمه يور. بلكه مظاهر و متعلقاتنه باقييور. ألبته حي قيوم و حنان منان و رحيم و رحمن اولان ذات ذو الجمال و الكمالك رحمتنده كى جمال ايسه، مرحوملره باقار. مرحمتنه مظهر اولانلرك، خصوصاً جنت باقيه ده نهايتسز أنواع رحمت و شفقتنه مظهر اولانلرك درجه سعادتلرينه و تنعملرينه و فرحليلنه گوره او ذات رحمن الرحيم، اوڭا لايق بر طرزده بر محبت، بر سومك گي (اوڭا لايق شئوناتله تعبير ايديلن) علوى، قدسى، گوزل، منزه معنالى واردر. "لذت قدسيه، عشق مقدس، فرح منزه، مسروريت قدسيه" تعبير ايديلن، إذن شرعى اولماديغندن ياد ايده مديگمز غايت منزه، مقدس شئوناتي واردر كه؛ هر برى كائناتده گوردیگمز و موجودات مایینده حس ايتدیگمز عشق و فرح و مسروریتدن نهايتسز درجه لرده داها يوكسك، داها علوى، داها مقدس، داها منزه اولديغنى چوق يرلرده اثبات ايتمشز. او معنالك برر لمعه سنه باقمق ايسترسهك، گله جك تمثيلاتك دوريني ايله باق:

مثلا: ناصلکه سخاوتلی، عالی جناب، مشفق بر ذات، گوزل بر ضیافتی، غایت فقیر و آج و محتاج اولانلره ویرمک ایچون، سیاحت ایدن گوزل بر گمیسنه سرور. کندی ده اوستنده سیر ایدر. او فقارانک منتدارانه تنعملری و او آج اولانلرک متشکرانه تلذذلری و او محتاج اولانلرک ثناکارانه ممنونیتلری؛ نه درجه او کریم ذاتی مسرور و مفرح ایدر، نه قدر اونک خوشنه گیدر، آگلارسک.

ایشته کوچوجک بر سفره نک حقیقی مالکی اولیان و بر توزیعات مأموری حکمنده اولان بر انسانک مسروریتی بویله ایسه؛ جنّ و انسی و حیواناتی، فضای عالم دگزنده سیر و سیاحت ایتدیرن و بر سفینه ربّانیه اولان قوجه زمینک اوستنه بیندیروب، یوزنده حدسز انواع مطعوماتی جامع بر سفره یی سروب، بتون ذی حیاتیی کوچک بر قهوه آلتی نوعنده او ضیافته دعوت ایتمکله برابر، غایت مکمل و بتون انواع لذائذی جامع، سرمدی، ابدی بر دار بقاده جتّیلری، هر بریسنی برر سفره نعمت ایده رک حدسز لذائذی و لطائفی جامع بر طرزده، نهایتسز بر زمانده، نهایتسز محتاج، نهایتسز مشتاق، نهایتسز عبادینه، حقیقی یمک ایچون ضیافت آچان بر رحمن الرحیمه عائد و تعبیرنده عاجز اولدیغمز معانی مقدّسه محبّتی و نتایج رحمتی قیاس ایده بیلیرسک.

هم مثلا: ماهر بر صنعت پرور مهارتنی گوسترمگی سور بر اوسته؛ گوزل، پلاقسز قونوشان فونوغراف گبی بر صنعتی ایجاد ایتدکدن صوگره، اونی قوروب تجربه ایدیور، گوستریور. او صنعتکارک دوشوندیگی و ایستدیگی نتیجه لری اُک مکمل بر طرزده گوسترسه؛ اونک موجودی نه قدر افتخار ایدر، نه قدر ممنون اولور، نه درجه خوشنه گیدر. کندی کندینه "بَارک الله" دیر.

ایشته کوچوچک بر انسان، ایجادسز، صرف صوری بر صنعتجی ایله، بر فونوغرافک گوزل ایشله مسیله بویله ممنون اولسه؛ عجباً بر صانع ذو الجلال، قوجه کائناتی، بر موسیقی، بر فونوغراف حکمنده ایجاد ایتدیگی گی، زمینی و زمین ایچنده کی بتون ذی حیات و بالخاصّه ذی حیات ایچنده انسانک باشنی اویله بر فونوغراف ربّانی و بر موسیقّه الهی طرزنده یاپمش که؛ حکمت بشر، او صنعت قارشیسنده حیرتندن پارمغنی ایصیریور.

ایشته بتون او مصنوعات، بتون اونلردن مطلوب نتیجه لری، نهایت درجه ده و غایت گوزل بر صورته گوستردکلرندن و عبادات مخصوصه و تسبیحات خصوصیه و تحیات معینّه ایلّه تعبیر ایدیلن أوامر تکوینییه قارشی اونلرک إطااعتلری و اونلردن مطلوب اولان مقاصد ربّانیه نك حصولدن حاصل اولان و إفتخار و ممنونیت و فرحله تعبیر ایده مدیگمز معانی مقدّسه و شئون منزّه، او درجه عالی و مقدّسدر که؛ بتون عقول بشر إتحاد ایدوب بر عقل اولسه، ینه اونلرک کنهنه یتیشه مز و إحاطه ایده مز.

هم مثلاً عدالت پرور، إحقاق حقّی سور و اوندن ذوق آلیر بر حاکم، مظلوملرک حق لری ویرمکدن و مظلوملرک تشکرلرندن و ظالملری تجزیه ایتمکله مظلوملرک إنتقاملری آلمقدن ناصل ممنون اولور، بر ذوق آلیر. ایشته حکیم مطلق و عادل بالحق و قهار ذو الجلال، دگل یالکز جنّ و انسده، بلکه بتون موجوداتده إحقاق حق دن، یعنی هر شیئه حقّ وجودی و حقّ حیاتی ویرمکدن و وجود و حیاتی متجاوزلردن محافظه ایتمکدن و دهشتلی موجودلری تجاوزلردن توقیف و طور دیرمقدن، خصوصاً محشرده و دارِ آخرته جنّ و انسک محاکمه سندن باشقه بتون ذی حیاته قارشی تجلّی کبرای عدل و حکمتدن گلن معانی مقدّسه بی قیاس ایده بیلیرسک.

ایشته شو اوج مثال گبی، بیگبر آسماءِ إلهیه نڭ هر برنده پک چوق طبقاتِ حُسن و جمال و فضل و کمال بولوندیغی گبی، پک چوق مراتبِ محبت و إفتخار و عزّت و کبریا واردر. ایشته بوندندر که: "ودود" إسمنه مظهر اولان محققینِ أولیاء؛ "بتون کائناتک مایه سی، محبتدر. بتون موجوداتک حرکاتی، محبتله در. بتون موجوداتده کی إنجذاب و جذبه و جاذبه قانونلری، محبتدندر." دیمشدر. اولردن بریسی دیمش:

﴿فَلَكْ مَسْتُ مَلَكْ مَسْتُ نُجُومْ مَسْتُ سَمَوَاتْ مَسْتُ شَمْسْ مَسْتُ قَمَرْ
مَسْتُ زَمِينْ مَسْتُ عَنَاصِرْ مَسْتُ نَبَاتْ مَسْتُ شَجَرْ مَسْتُ بَشَرْ مَسْتُ
سَرَّاسَرْ ذِي حَيَاتْ مَسْتُ هَمَّ ذَرَّاتِ مَوْجُودَاتِ بَرَّابَرْ مَسْتُ دَرْمَسْتَسْتُ﴾

یعنی: محبتِ إلهیه نڭ تجلیسنده و او شرابِ محبتدن هرکس إستعدادینه گوره مستدر. معلومدر که: هر قلب، کندینه إحسان ایدنی سَور و حقیقی کماله محبت ایدر و علوی جماله مفتون اولور. کنديله برابر سَودِیگی و شفقت ایتدیگی ذاتلره دخی إحسان ایدنی داها پک چوق سَور. عجباً، (سابقاً بیان ایتدیگمز گبی) هر بر إسمنده بیگلر إحسان دفينه لری بولونان و بتون سَودِکلریمزی إحساناتيله مسعود ایدن و بیگلر کمالاتک منبعی اولان و بیگلر طبقاتِ جمالک مداری اولان بیگبر آسماسنک مسمّاسی اولان جمیل ذو الجلال، محبوب ذو الکمال، نه درجه عشق و محبتّه لایق اولدیغی و بتون کائنات، اونک محبتيله مست و سرگردان اولماسنک شایسته بولوندیغی آکلاشیلماز می؟

ایشته شو سردندر که؛ "ودود" إسمنه مظهر بر قسم أولیاء، "جنتی ایسته میورز. بر لمعه محبتِ إلهیه، أبداً بزه کافیدر." دیمشدر.

هم اوندندر كه؛ حديثده گلدیگی گبی: "جنتده بر دقیقه رؤیت جمالِ إلهی، بتون جنت لذائذینه فائقدر."

ایشته شو نهایتسز کمالاتِ محبت، واحدیت و احدیت دائره‌سنده ذاتِ ذو الجلالک کندی اسماء و مخلوقاتیه حاصل اولور. دیمک او دائره خارجنده توهم اولونان کمالات، کمالات دگلدر.

بشنجی رمز: بش نقطه‌در:

برنجی نقطه: اهل ضلالتک وکیل دی‌ر که: "أحادیث‌گزده دنیا تلین ایدیلمش، "جیفه" اسمیله یاد ایدیلمش. هم بتون اهل ولایت و اهل حقیقت، دنیایی تحقیر ایدیورلر. "فنادر، پیسدر" دیورلر. حالبوکه سن، بتون کمالاتِ إلهیه مدار و حجت، اونی گوستریورسک و عاشقانه اوندن بحث ایدیورسک؟"

الجواب: دنیانک اوچ یوزی وار:

برنجی یوزی: جنابِ حقّ اسماسنه باقار. اونلرک نقوشنی گوسترر. معنای حرفیله، اونلره آیینه‌دارلق ایدر. دنیانک شو یوزی، حدسز مکتوباتِ صمدانیه‌در. بو یوزی غایت گوزلدر. نفرته دگل، عشقه لایقدر.

ایکنجی یوزی: آخرته باقار. آخرتک تارلاسیدر، جنتک مزرعه‌سیدر، رحمتک مزرعه‌سیدر. شو یوزی دخی، اولکی یوزی گبی گوزلدر. تحقیره دگل، محبتیه لایقدر.

اوچنجی یوزی: انسانک هوساتنه باقان و غفلت پرده‌سی اولان و اهل دنیانک ملعبه هوساتی اولان یوزدر. شو یوز چرکیندر. چونکه فانیدر، زائلدر،

ألملیدر، آلداتیر. ایشته حدیثده وارد اولان تحقیر و اهلِ حقیقتك ایتدیگی نفرت، بو یوزدهدر. قرآن حکیمك کائناتدن و موجوداتدن اُهمیتکارانه، إستحسانکارانه بحثی ایسه؛ اُولکی ایکی یوزه باقار. صحابه‌لرک و سائر اهل اللّٰهک مرغوب دنیالری، اُولکی ایکی یوزدهدر.

شیمدی، دنیایی تحقیر ایدنلر درت صنفدر:

برنجیسی: اهلِ معرفتدر که، جنابِ حقّک معرفتنه و محبّت و عبادتنه سد چکدیگی ایچون تحقیر ایدر.

ایکنجیسی: اهلِ آخرتدر که؛ یا دنیانک ضروری ایشلری اونلری عملِ اُخرویدن منع ایتدیگی ایچون ویاخود شهود درجه‌سنده ایمان ایله جتنک کمالات و محاسننه نسبتّه دنیایی چرکین گورور. اوت حضرتِ یوسف علیه السلامه گوزل بر آدم نسبت ایدیلسه، ینه چرکین گوروندیگی گبی؛ دنیانک نه قدر قیمتدار محاسنی وارسه، جتنک محاسننه نسبت ایدیلسه، هیچ حکمندهدر.

اوجنجیسی: دنیایی تحقیر ایدر. چونکه اُلنه گچمز. شو تحقیر، دنیانک نفرتدن گلمیور؛ محبتندن ایلری گلیور.

دردنجیسی: دنیایی تحقیر ایدر. زیرا دنیا، اُلنه گچیور. فقط طورمیور، گیدیور. او ده قیزیور. تسلّی بولق ایچون تحقیر ایدر. "پیسدر" دیر. شو تحقیر ایسه؛ او ده، دنیانک محبتندن ایلری گلیور. حالبوکه مقبول تحقیر اودر که، حبّ آخرتدن و معرفت اللّٰهک محبتندن ایلری گلیر.

دیمک مقبول تحقیر، اُولکی ایکی قسمدر. جنابِ حق، بزی اونلردن یاپسین. آمین بِحُرْمَةِ سید المرسلین.

اوچنجی موقف

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

شو اوچنجی موقف "ایکنجی نقطه" در. او ده ایکی مبحثدر.

برنجی مبحث

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ سرّجه: هر شیدن جنابِ حقّه قارشی

پنجره لر حکمنده چوق وجهلر وار. بتون موجوداتک حقائقی، بتون کائناتک حقیقتی؛ اسماءِ إلهیه یه إستناد ایدر. هر بر شیئک حقیقتی، بر اسمّه ویاخود چوق اسمایه إستناد ایدر. اشیاده کی صفتلر، صنعتلر دخی، هر بری برر اسمّه طایانیور. حتّی حقیقی فنّ حکمت، "حکیم" اسمنه و حقیقتلی فنّ طب "شافی" اسمنه و فنّ هندسه "مقدّر" اسمنه و هکذا هر بر فن، بر اسمّه طایاندیغی و اونده نهایت بولدیغی گبی، بتون فنون و کمالاتِ بشریه و طبقاتِ کَمَلینِ انسانیه نك حقیقتلری، اسماءِ إلهیه یه إستناد ایدر. حتّی محققینِ اولیانك بر قسمی دیمشلر: "حقیقی حقائقِ اُشیا، اسماءِ إلهیه در. ماهیتِ اُشیا ایسه، او حقائقك گولگه لریدر." حتّی بر تك ذی حیات شیده، یالکز ظاهر اولارق یگرمی قدر اسماءِ إلهیه نك جلوّه نقشی گورونه ییلیر. شو اینجه و دقیق و پك بیوک و گنیش حقیقتی، بر تمثیل ایله فهمه تقریه چالیشه جغز. ایکی اوچ آیری آیری ألك ایله أله مك صورتنده تحلیل ایده جگز. نه قدر اوزون بیان ایتسه ك ینه قیصه در. اوصانمه مق گرک. شویله:

ناصلکه غایت ماهر بر تصویرجی و هیكلتراش بر ذات، غایت گوزل بر چیچکله و انسان جنس لطیفندن غایت گوزل بر حَسَنانك صورت و هیكلنی یاپمق ایسته‌سه؛ اُولّا، او ایکی شیئك عمومی شکللرینی بعض خطرله تعیین ایدر. شو تعیینی، بر تنظیم ایله‌در، بر تقدیر ایله یاپییور. هندسه‌یه اِستنادًا حدود تعیین ایدیور. شو تنظیم و تقدیر، بر حکمت و علم ایله یاپیلدیغنی گوستریور که، تنظیم و تحدید فعللری، علم و حکمت پرکاریله دونویور. اوילה ایسه، تنظیم و تحدید آرقه‌سنده، علم و حکمت معنالی حکم ایدیور. اوילה ایسه، علم و حکمت پرکاری، کندینی گوستره‌جك. ایشته کندینی گوستردی که، او حدودلر ایچنده، گوز، قولاق، بورون، یاپراق و اینجه‌جك پوسکولجکلر گی شیلرک تصویرینه باشلادی. شیمدی گورویورز که: ایچنده کی پرگارک حرکاتيله تعیین ایدیلن اعضاءلر، صنعتکارانه و عنایتکارانه دوشویور. اويله ایسه او علم و حکمت پرکارینی چوپرن، آرقه‌ده صنع و عنایت معنالی وار، حکم ایدیورلر و کندیلرینی گوستره‌جکلر. ایشته اوندندر که؛ بر حُسن و زینته قابلیت گوستریور. اويله ایسه؛ صنع و عنایتی چالیشدیران، اِرادۀ تحسین و قصدِ تزییندر. اويله ایسه اونلر حکم ایدیورلر که؛ تزینه، تنویره باشلادی. بر تبسّم وضعیتی گوستردی و حیاتدارلق هیئتنی ویردی. اَلَبته شو تحسین و تنویر معناسنی چالیشدیران، لطف و کرم معناسیدر. اُوت او ایکی معنا، اونده او درجه حکم ایدر که؛ عاداتا او چیچک بر لطفِ مجسّم، او هیکل بر کرم متجسّددر. شیمدی بو معنایِ کرم و لطفی چالیشدیران و تحریک ایدن، "تودّد و تعرّف" معنالیدر. یعنی: کندینی، هنری ایله طانیتدیرمق و خلقه کندینی سؤدیرمک معنالی آرقه‌ده حکم ایدیور. بو طانیتدیرمق و سؤدیرمک، اَلَبته مِیلِ مرحمت و اِرادۀ نعمتدن گلییور. مادام رحمت و اِرادۀ نعمت، آرقه‌ده حکم ایدیور. اويله ایسه او هیکلی، نعمتک اُنواعيله طولدیره‌جق، تزیین ایده‌جك، او

چىچىگك صورتى ده بر هديه طاقه جق. ايشته او هيكلك آلرېنى، قوجاغنى و جيلرېنى قيمتدار نعمتلىر ايله تولدېردى و او چىچىك صورتى ده بر مجوهراته طاقدى. دىمك بو رحمت و اراده نعمتى چاليشدىران، ترخم و تحننذر. يعنى "آجىمق و شفقت ايتىمك" معناسى، رحمت و نعمتى تحريك ايدىيور. و او مستغنى و هيچ كېمسه يه احتياجى اولمىان ذاته اولان ترخم و تحنن معناسى تحريك ايدىن و اظهاره سوق ايدىن، البته او ذاته كى معنوى جمال و كمالدر كه، تظاهر ايتىمك ايسترلىر. و او جمالك اڭ شيرىن جزئى اولان محبت و اڭ طاتلى قسمى اولان رحمت ايسه، صنعت آيينه سيله گورونمك و مشتاكلرڭ گوزلرله كندىلرېنى گورمك ايسترلىر. يعنى جمال و كمال، (چونكه بالذات سويلرلىر) هر شيدىن زياته كندى كندىنى سوه رلىر. هم خُسندر، هم عشق درلىر. حُسن و عشقك إتحادى بو نقطه دندىر. جمال مادام كندىنى سَور، كندىنى آيينه لده گورمك ايستر. ايشته هيكله قونىلان و صورته طاقىلان سويلمى نعمتلىر، گوزل ميوه لر، او جمال معنويك (كندى قابىلتلرېنه گوره) برر لمعه سنى طاشييورلىر. او لمعه لرى هم جمال صاحبنه، هم باشقه سنه گوسترييورلىر.

عيناً اويله ده: صانع حكيم، جنتى و دنيايى، سماواتى و زمينى، نباتات و حيواناتى، جنّ و انس، ملك و روحانياتى، كلّى و جزئى بتون اشيائى؛ جلوّه آسماسيله اشكالنى تحديد ايدىيور، تنظيم ايدىيور، برر مقدار معيّنه ويرييور. اونڭ ايله بونلره "مقدّر، منظم، مصوّر" اسملرېنى اوقوتدرييور. اويله بر طرزده شكل عموميسنك حدودىنى تعيين ايدر كه، "عليم، حكيم" اسمنى گوسترر. سوڭره علم و حكمت جدوليله، او حدود ايچنده، او شيئك تصويرينه باشلار. اويله بر طرزده كه، صنع و عنايت معنارېنى و "صانع و كريم" اسملرېنى گوسترييور. سوڭره صنعتك يد بيضاسيله، عنايتك فرچه سيله او صورتك، (اگر

بر تک انسان و بر تک چیچک ایسه) گوز، قولا، یاپراق، پوسکول گبی
 أعضالینه بر حُسن، بر زینت رنکلی ویریور. اُگر زمین ایسه؛ معادن، نباتات
 و حیواناتنه بر حُسن و زینت رنکلی ویریور. اُگر جنت ایسه؛ باغلرینه،
 قصرلرینه، حوریلرینه بر حُسن و زینت رنکلی ویریور و هکذا... باشقهلرینی
 قیاس ایت. هم اوایل بر طرزده تزیین و تنویر ایدر که: لطف و کرم معناری،
 اونده او درجه حکم ایدیور که؛ عادت او موجودِ مزین، او مصنوعِ منور؛ بر
 لطفِ مجسم، بر کرمِ متجسد حکمنه گچر. "لطیف و کریم" اسمنی ذکر ایدر.
 صوگره او لطف و کرمی شو جلوهیه سَوَق ایدن، اَلَبته تودد و تعرفدر، یعنی
 کندینی ذی حیاته سَوَدیرمک و ذی شعوره بیلدیرمک شَأنلیردیر که، "لطیف،
 کریم" اسملرینک آرقه لرنده "ودود و معروف" اسملرینی اوقوتویور و مصنوعک لسانِ
 حالندن ایشیدیلیور. صوگره او مزین موجودی، او گوزل مخلوقی، لذیذ میوه لر،
 سَویملی نتیجه لرله سوسلندیروب، زینتدن نعمته، لطفدن رحته چویرر. "منعم و
 رحیم" اسمنی اوقوتدیرر و ظاهری پرده لر آرقه سنده، او ایکی اسمک جلوه سنی
 گوسترر. صوگره بو رحیم و کریمی، (مستغنی علی الإطلاق اولان ذاتده) بو
 جلوهیه سَوَق ایدن، اَلَبته بر ترحم، تحن شَأنلیردیر که؛ اسم "حنان و رحمن" ی
 اوقوتدیریور و گوستریور. شو ترحم، تحن معنارینی جلوهیه سَوَق ایدن، اَلَبته
 بر جمال و کمال ذاتیدر که، تظاهر ایتمک ایستر. "جمیل" اسمنی و جمیل اسمنده
 مندرج اولان "ودود و رحیم" اسملرینی اوقوتدیریور. چونکه جمال، بِالذَّات
 سَویلیر. ذی جمال و جمال، کندی کندینی سَوَر. هم حُسندر، هم محبَتر. کمال
 دخی، بِالذَّات محبوبدر، سببسز اولارق سَویلیر. هم مُحَبدر، هم محبوبدر.

مادام نهایتسز درجه کمالده بر جمال و نهایتسز درجه جمالده بر کمال؛
 نهایت درجه ده سَویلیر، محبته و عشقه لایقدر. اَلَبته آینه لرده و آینه لرک

قابىلىتىرلنە گۈرە لمەتتى و جلوه لىنى گورمك و گوسترمككە تظاهر ايتمك اىستر. دىمك صانع ذو الجلالك و حكيم ذو الجمالك و قدير ذو الكمالك ذاتندەكى جمال ذاتى و كمالات ذاتىەسى، ترخم و تحنن اىستر و "رحمن و حنان" اسملىرىنى تجلى يە سوق ايدر. ترخم و تحنن ايسە، رحمت و نعمتى گوسترمككە "رحيم و منعم" اسملىرىنى جلوه يە سوق ايدر. رحمت و نعمت ايسە؛ تودد، تعرف شأللىرىنى اقتضا ايدوب "ودود و معروف" اسملىرىنى تجلى يە سوق ايدر. مصنوعك بر پرده سنده اولرى گوسترر، تودد و تعرف ايسە؛ لطف و كرم معنالىرىنى تحريك ايدر. "لطيف و كريم" اسملىرىنى مصنوعك بعض پرده لرنده اوقوتديريور. لطف و كرم شأللىرى ايسە، تزيين و تنوير فعللىرىنى تحريك ايدر. "مزين و منور" اسملىرىنى مصنوعك حُسن و نورانيق لسانيله اوقوتديريور. و او تزيين و تحسين شأللىرى ايسە، صنع و عنايت معنالىرىنى اقتضا ايدر. و "صانع و محسن" اسملىرىنى، او مصنوعك گوزل سيماسيله اوقوتديريور. و او صنع و عنايت ايسە، بر علم و حكمتى اقتضا ايدر. و اسم "عليم و حكيم"ى، او مصنوعك انتظاملى، حكمتلى اعضاسيله اوقوتديريور. او علم و حكمت ايسە تنظيم، تصوير، تشكيل فعللىرىنى اقتضا ايديور. "مصور و مقدر" اسملىرىنى مصنوعك هيئتيله، شكليله اوقوتديريور، گوسترر.

ايشته صانع ذو الجلال، بتون مصنوعاتنى اويله بر طرزده ياپمش كه؛ اكثريسى، خصوصاً ذى حيات قسمى، چوق اسماءِ إلهيه ي اوقوتديريور. گويا هر بر مصنوعنه آيرى آيرى، بربرى اوستنده يگرى گوملك گيديرمش، يگرى پرده يه صارمش. هر گوملكده، هر پرده ده آيرى آيرى اسماسنى يازمش. مثلاً: تمثيلده گوستريلديكى گي، تك گوزل بر چيچكله، انسانك قسم ثاينسندن بر فرد حسنانك يالگز ظاهرى خلقتلرنده، چوق صحيفه لر واردر. باشقه بيوك و كللى مصنوعاتى، او ايكي جزئى مثاله قياس ايت.

برنجی صحیفه: عمومی شکل و مقدارینی گوسترن هیئتدر که: "یا مصوّر، یا مقدر، یا منظم" اسملرینی یاد ایدر.

ایکنجی صحیفه: صورتلرنده آیری آیری أعضالرك إنکشافیله حاصل اولان چیچک و إنسانك بسیط هیئتیدر که؛ او صحیفهده "علیم، حکیم" اسملری گبی چوق اسملر یازیلیور.

اوجنجی صحیفه: او ایکی مخلوقك آیری آیری أعضالرینه، آیری آیری حُسن و زینت ویرمکله، او صحیفهده "صانع و بارئ" اسملری گبی چوق اسملر یازیلیور.

دردنجی صحیفه: او یله بر زینت و حُسن، او ایکی مصنوعه ویریلیور که؛ گویا لطف و کرم تحسّم ایتمش، اونلر اولمش. او صحیفه "یا لطیف، یا کریم" گبی چوق اسملری یاد ایدر، اوقور.

بشنجی صحیفه: او چیچکه لذیذ میوهلر، او حُسنایه سَویملی اولادلر، گوزل أخلاقلر طاقمقله؛ او صحیفه "یا ودود، یا رحیم، یا منعم" گبی اسملری اوقوتدیریور.

التنجی صحیفه: او إنعام و إحسان صحیفهسنده، "یا رَحْمَن، یا حَنَّان" گبی اسملر اوقونویور.

یدنجی صحیفه: او نعمتلرده، او نتیجهلرده، او یله لمعاتِ حُسن و جمال گورونویور که، حقیقی بر شوق و شفقتله یوغرولمش خالص بر شکر و صافی بر محبّته لایق اولور. او صحیفهده "یا جمیل ذو الکمال، یا کامل ذو الجمال"

إسملرى يازىلى اوقونويور.

ايشته يالکز بر گوزل چيچك و حسنا بر إنسان و يالکز مادّی و ظاهر صورتنده بو قدر آسمايي گوستررسه؛ عجباً عموم چيچكلر و بتون ذی حیات و بيوك و كلّی موجودات، نه درجه علوی و كلّی آسمايي اوقوتويور، قياس ايده بيليرسك.

هم إنسان روح، قلب، عقل جهتيله و حیات و لطائف صحيفه ليله "حیّ، قيوم و محي" گبی نه قدر أسماء قدسيه نورانيه يي اوقور و اوقوتدير، قياس ايده بيليرسك.

ايشته، جنت بر چيچكدر. حوری طائفه سی دخی بر چيچكدر. روی زمین دخی بر چيچكدر. بهار ده بر چيچكدر. سما ده بر چيچكدر؛ ييلديزلر، او چيچكك يالديزلی نقشلريد. گونش ده بر چيچكدر؛ ضيا سنده کی یدی رنگی، او چيچكك نقشلی بويالريد. عالم، گوزل و بيوك بر إنساندر؛ ناصلكه إنسان، كوچك بر عالمدر. حوريلر نوعی و روحانيلر جماعتی و ملك جنسی و جن طائفه سی و إنسان نوعی، برر گوزل شخص حكمنده تصوير و تنظيم و ايجاد ايديلمشدر. هم هر بری كلیتی ايله؛ هم هر بر فردی، تك باشيله صانع ذو الجمالئك آسماسنی گوستردكلری گبی؛ اونك جمالنه، كمالنه، رحمتنه و محبتنه برر آیری آیری آيينه لدر. و نهايتسز جمال و كمالنه و رحمت و محبتنه برر شاهد صادقدر. و او جمال و كمالك و رحمت و محبتك برر آياتيدر، برر أماراتيدر. ايشته شو نهايتسز أنواع كمالات، دائره واحدیتده و أحدیتده حاصلدر. ديمك او دائره خارجنده توهم اولونان كمالات، كمالات دكلدر.

ایشته حقائقِ اشیانك اَسْمَاءِ اِلْهِیَهِ طایاندیغی و اِستناد ایتدیگنی، بلکه حقیقی حقائق، او اَسْمَانك جلوه‌لری اولدیغنی و هر شیئك چوق جهتلرله، چوق دیللرله صانعنی ذکر و تسبیح ایتدیگنی آڭلا. ﴿وَ اِنْ مِنْ شَیْءٍ اِلَّا یُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ نك بر معناسنی بیل و ﴿سُبْحَانَ مَنْ اِخْتَفَى بِشِدَّةِ ظُهُورِهِ﴾ دی. و آیتلك آخزلرنده اولان ﴿وَ هُوَ الْعَزِیزُ الْحَكِیمُ * وَ هُوَ الْغُفُورُ الرَّحِیمُ * وَ هُوَ الْعَلِیمُ الْقَدِیرُ﴾ گبی ذکر و تکرارلرنده کی بر سرری فهم ایت.

اگر بر چیچکده اَسْمَائِ اوقویامیورسهك و واضح گوره میورسهك؛ جنته باق، بهاره دقت ایت، زمینك یوزینی تماشا ایت. رحمتك شو بیوك چیچکلی اولان جنت و بهار و زمینده یازیلان اَسْمَائِ واضحا اوقویه بیلیرسك، جلوه‌لرینی و نقشلرینی آڭلار، گورورسك.

ایکنجی نقطه‌نك ایکنجی مبحثی

اهل ضلالتك وکیل، طوتونه‌جق و ضلالتنی اوڭا بنا ایده‌جك هیچ بر شی بولامادیغی و ملزم قالدیغی زمان شویله دییوركه:

"بن، سعادتِ دنیایی و لذتِ حیاتی و ترقیاتِ مدنی و کمالِ صنعتی؛ کندجه، آخرتی دوشونمه‌مکده و اللّٰهی طانیمه‌مقده و حبِّ دنیاده و حرّیتده و کندینه گوونمکده گوردیگم ایچون، انسانك اکثریسنی بو یوله شیطانك همّتیله سوق ایتدم و ایدیورم."

الجواب: بز دخى قرآن نامنه ديورز كه: اى بيچاره انسان! عقلكى باشكه آل! اهل ضلالتك وكيلى ديكله مه! اگر اونی ديكلرسهك خسارتك او قدر بيوك اولور كه، تصورندن روح، عقل و قلب ئورپير. سنك اوكلنده ايكي يول وار:

بريسى: اهل ضلالتك و يكلنك گوستردىكى شقاوتلى يولدر.

ديگرى: قرآن حكيمك تعريف ايتديكى سعادتلى يولدر. ايشته او ايكي يولك پك چوق موازنه لريني، چوق سوزلرده، خصوصًا كوچك سوزلرده گوردك و آكلادك. شيمدى مقام مناسبتيله بيكله بر موازنه لريني ينه گور، آكلا. شويله كه:

شرك و ضلالتك و فسق و سفاكتك يولى، انسانى نهايت درجه ده سقوط ايتديرييور. حدسز املر ايچنده نهايتسز آغير بر يوكى ضعيف و عاجز بلنه يوكلتير. چونكه انسان، جناب حقى طانيمازسه و اوكتا توكل ايتمزسه، او وقت انسان، غايت درجه ده عاجز و ضعيف، نهايت درجه ده محتاج، فقير، حدسز مصيبتلره معروض، امللى، كدرلى بر فانى حيوان حكمنده اولوب، بتون سؤديكى و علاقه پيدا ايتديكى بتون اشيادن متماديًا فراق املنى چكه چكه، نهايتده، باقى قالان بتون احبابنى بر فراق اليم ايچنده بيراقوب، قيرك ظلماتنه يالكر اولارق گيدر. هم مدّت حياتنده غايت جزئى بر اختيار و كوچك بر اقدار و قيصه جق بر حيات و آز بر عمر و سونوك بر فكر ايله نهايتسز املر ايله و املر ايله فائده سز چارپيشير و حدسز آرزولرك و مقاصدك تحصيلنه، ثمره سز بوش بوشنه چاليشير. هم كندى وجودينى يوكلنه مديكى حالده، قوجه دنيا يوكنى بيچاره بلنه و قفاسنه يوكلنير. داها جهنمه گيتمه دن جهنم عذابنى چكر. اوت شو اليم املى و دهشتلى معنوى عذابى حسن ايتمه مك ايچون، اهل ضلالت ابطال حسن نوعندن غفلت سرخوشلغيله موقة حسن ايتمز. فقط حسن

ایده‌جگی زمان یعنی قبره یاقین اولدیغی وقت بردن حسّ ایدر. چونکه جناب حقّه حقیقی عبد اولمازسه، کندی کندینه مالک ظن ایده‌جک. حالبوکه او جزئی اختیار، او کوچک إقتداری ایله شو فورطنه‌لی دنیاده وجودینی اداره ایده‌مییور. حیاته مضر میقروبدن طوت، تا زلزله‌یه قدر بیگلر طائفه دشمنلری، حیاته قارشى تهاجم وضعیتنده گورور. ألیم بر قورقو دهشتی ایچنده هر وقت کندینه مدھش گورونن قبر قپوسنه باقییور. هم بو وضعیتنده ایکن إنسانیت إعتباریله نوع إنسانی ایله و دنیا ایله علاقه‌دار اولدیغی حالده، دنیایی و إنسانی حکیم، علیم، قدیر، رحیم، کریم بر ذاتک تصرّفنده تصوّر ایتمدیگی و اولری تصادف و طبیعتّه حواله ایتدیگی ایچون، دنیانک أهوالی و إنسانک أحوالی اونی دائما إزعاج ایدر. کندی أملیله برابر إنسانلرک أَلنی ده چکر. دنیانک زلزله‌سی، طاعونی، طوفانی، قحط و غلاسی، فنا و زوالی، اوکا غایت مُزعج و قراکَلقلی برر مصیبت صورتنده اونی تعذیب ایدر.

هم شو حالده کی إنسان، مرحمت و شفقتّه لایق دگلدر. چونکه کندی کندینه بو دهشتلی وضعیتی ویرییور. سکرنجی سوزده قویویه گیرمش ایکی قارداشک موازنه‌ حالنده دینلدیگی گبی؛ ناصل بر آدم، گوزل بر باغچه‌ده، گوزل بر ضیافته، گوزل أحابلر ایچنده، نزاھتلی، طاتلی، ناموسلی، خوش، مشروع بر لذّت و اگلنجه‌یه قناعت ایتمه‌یوب، غیر مشروع و ملوّث بر لذّت ایچون چرکین و نجس بر شرابی ایچسه، سرخوش اولوب کندی قیش اورته‌سنده، پیس بر یرده و حتّی جاناوارلر ایچنده تخیّل ایتسه، تیتزه‌یوب باغیروب چاغیرسه ناصل مرحمتّه لایق دگل. چونکه أهْل ناموس و مبارک آرقداشلرینی جاناوار تصوّر ایدر، اولره قارشى حقارت ایدر. هم ضیافته‌کی لذیذ طعاملری و تمیز قابلری ملوّث، پیس طاشلر تصوّر ایدر، قیرمغه باشلار. هم مجلسده محترم کتابلری و

معيندار مکتوبلری معناسز و عادى نقشلر تصوّر ايدر، بيرتهرق آياق آلتنه آتار و هکذا... بويله بر شخص، ناصل مرهمته مستحق دگل، بلکه طوقاده مستحقدر.

اويله ده: سوء إختيارندن نشئت ايدن کفر سرخوشلغيله و ضلالت ديوانه لگيله صانع حکيمک شو مسافرخانه دنياسنی، تصادف و طبيعت اويونجغی اولديغی توهم ايدوب و جلوّه أسماء إلهیه ي تازه لنديرن مصنوعاتک، زمانک گچمه سيله وظيفه لرینک بيتديگندن عالم غيبه گچمه لرینی، عدم ايله إعدام تصوّر ايدهرک و تسبيحات صدالرینی، زوال و فراق أبدی و اويلاسی اولدق لرینی تحیل ايتديگندن و مکتوبات صمدانيه اولان شو موجودات صحيفه لرینی، معناسز، قارمه قارشق تصوّر ايتديگندن و عالم رحمة يول آچان قبر قپوسنی ظلمات عدم آغزی تصوّر ايتديگندن و أجلی، حقیقی أحبابلره وصال دعوتی اولديغی حالده، بتون أحبابلردن فراق نوبتی تصوّر ايتديگندن؛ هم کندینی دهشتلی بر عذاب أليمده بيراقیيور، هم موجوداتی، هم جناب حَقّک أسماءنی، هم مکتوباتنی إنکار و تزییف و تحقیر ايتديگندن، مرهمته و شفقتله لایق اولماديغی گبی، شدتلی بر عذابه ده مستحقدر. هيچ بر جهته ده مرهمته لایق دگلدر.

ایشته آی بدبخت اهل ضلالت و سفاهت! شو دهشتلی سقوطه قارشى و أزیچی مأیوسيته مقابل؛ هانگی تکملکتر، هانگی فنونکتر، هانگی کمالکتر، هانگی مدنیتکتر، هانگی ترقیاتکتر قارشى گله بیلیر؟ روح بشرک اشدّ إحتیاج ايله محتاج اولديغی حقیقی تسلی یی نرده بولاییلیرسکتر؟ هم گووندیگتر و بل باغلادیگتر و آثار إلهیه یی و إحسانات ربّانيه یی اولره إسناد ايتديگتر هانگی طبیعتکتر، هانگی أسبابکتر، هانگی شریککتر، هانگی کشفیاتکتر، هانگی ملّتکتر، هانگی باطل معبودیکتر، سزی سزجه إعدام أبدی اولان موتک ظلماتندن

قورتاروب، قبر حدودندن، برزخ حدودندن، محشر حدودندن، صراط کوپریسندن
حاکمانه گچیره بیلیر، سعادت ابدیه یه مظهر ایده بیلیر؟ حالبوکه قبر قپوسنی
قیامادیغکز ایچون، سز قطعی اولارق بو یولک یولجیسیسکز. بویله بر یولجی،
اویله بریسنه طایانیر که، بتون بو دائرة عظیمه و بو گنیش حدودلر، اونک تحت
أمرنده و تصرفنده در.

هم دخی، آی بدبخت اهل ضلالت و غفلت! "غیر مشروع بر محبتک
نتیجه سی، مرحمتسز عذاب چکمکدر." قاعده سی سرنجه، سز، فطرتکزه کی
جناب حق ذات و صفات و اسماسنه صرف ایدیه جک محبت و معرفت
استعدادینی و شکر و عبادات جهازاتی، نفسکزه و دنیایه غیر مشروع بر
صورته صرف ایتدیگکزدن، بالاستحقاق جزاسنی چکیورسکز. چونکه جناب
حقه عائد محبتی، نفسکزه ویردیکز. محبوبکز اولان نفسککزد حدسز بلاسنی
چکیورسکز. چونکه حقیقی بر راحتی او محبوبکزه ویرمیورسکز. هم اونی،
حقیقی محبوب اولان قدیر مطلقه توکل ایله تسلیم ایتمیورسکز، دائما ألم
چکیورسکز. هم جناب حق اسماء و صفاتنه عائد محبتی، دنیایه ویردیکز و آثار
صنعتی، عالمک اسبابنه تقسیم ایتدیکز؛ بلاسنی چکیورسکز. چونکه او حدسز
محبوبلریککک بر قسمی سزه الله ایصمارلادق دیمه یوب، سزه آرقه سنی چوپوروب،
بیراقوب گیدیور. بر قسمی سزی هیچ طانیمایور، طانیسه ده سزی سومیور.
سوسه ده سزه بر فائده ویرمیور. دائما حدسز فراقلردن و امیدسز دونمه مک
اوزره زواللردن عذاب چکیورسکز.

ایشته اهل ضلالتک سعادت حیاتیه و تکملات إنسانیه و محاسن مدنیت و
لذت حریت دیدکلری شیلرک ایچ یوزلری و ماهیتلری بودر. سفاهت و
سرخوشلق بر پرده در، موقه حسن ایتدیرمز. "توه اونلرک عقلنه!" دی...

اَمَّا قَرَأْتُ جَادَّةً نَوْرَانِيه سِي ايسه: بتون اهل ضلالتك چكديكي ياره لري،
حقائقي ايمانيه ايله تداوي ايدر. بتون اولكي يولده كي ظلماتي طاغيتير. بتون
ضلالت و هلاكت قپولريني قپاتير. شوبله كه:

انسانك ضعف و عجزيني و فقر و احتياجني، بر قدير رحيمه توكل ايله
تداوي ايدر. حيات و وجودك يوكني، اونك قدرتنه، رحمتنه تسليم ايدوب؛
كندينه يوكله مهيوب بلكه كنديسي او حياتنه و نفسنه بينر حكمنده بر راحت
مقام بولور. كنديسك "ناطق بر حيوان" دگل، بلكه حقيقي بر انسان و مقبول
بر مسافر رحمن اولديغني بيلدير. دنياي، بر مسافر خانه رحمن اولديغني
گوسترمكله و دنيايه كي موجودات ايسه، اسماء الهيه نك آيينه لري اولدقلريني و
مصنوعات ايسه، هر وقت تازه لن مکتوبات صمدانيه اولدقلريني بيلديرمكله،
انسانك فناء دنياي و زوال اشيادن و حب فنايادن گلن ياره لريني گوزجه تداوي
ايدر و اوهامك ظلماتندن قورتاير. هم موت و اجل، عالم برزخه گيدن و عالم
بقاده اولان احبابلره وصال و ملاقات مقدمه سي اولارق گوسترر. اهل ضلالتك
نظرنده بتون احبابندن بر فراق ابدی تلقی ايتديكي ئولوم ياره لريني بويله جه
تداوي ايدر. و او فراق، عين لقاء اولديغني اثبات ايدر. هم قبرك عالم رحمته و
دار سعاده و باغستان جنانه و نورستان رحمانه آچيلان بر قپو اولديغني اثبات
ايتمكله، بشرك اك مدھش قورقوسني ازاله ايدوب، اك اليم و قساوتلي و
صيقتيلي اولان برزخ سياحتني، اك لذيد و انسيتلي و فرحلي بر سياحت
اولديغني گوسترر. قبر ايله اژدرھا آغزيني قپاتير، گوزل بر باغچه يه قپو آچار.
يعني قبر اژدرھا آغزي اولماديغني، بلكه باغستان رحمته آچيلان بر قپو اولديغني
گوسترر.

هم مؤمنه دير: "اختيارك جزئي ايسه؛ كندی مالكلكك ايرادك كليه سنه ايشكي

بیراق. إقتدارك كوجك ايسه، قدير مطلق قدرته إعتما د ايت. حياتك آز ايسه، حيات باقيه ي دوشون. عمرك قيصه ايسه؛ أبدی بر عمرك وار، مراق ایتمه. فكرك سونوك ايسه؛ قرآنك گونشی آلتنه گیر، ایمانك نوريله باق كه: ییلدیز بوجگی اولان فكرك یرینه هر بر آیت قرآن، برر ییلدیز مثللو سكا ایشیق ویرر. هم حدسز أمللرك، أملرك وارسه، نهایتسز بر ثواب و حدسز بر رحمت سنی بکله یور. هم حدسز آرزولرك، مقاصدك وارسه، اولری دوشونوب مضطرب اوله. اولر بو دنیایه صیغیشماز. اولرك یرلری باشقه دیاردر و اولری ویرن ده باشقه در.

هم دیر: "أی انسان! سن کندیگه مالک دگلسك. سن، قدرتی نهایتسز بر قدير، رحمتی حدسز بر رحیم ذات ذو الجلالك مملوکیسك. اويله ايسه سن، کندی حیاتکی کندیگه یوکلە یوب زحمت چکمه؛ چونکه حیاتی ویرن اودر، اداره ایدن ده اودر. هم دنیا صاحبسز دگل كه، سن کندی قفاگه دنیا یوکنی یوکلندیرهك أهوالنی دوشونوب مراق ایتمه؛ چونکه اونك صاحبی حکیمدر، علیمدر. سن ده مسافرسك؛ فضولی اولارق قاریشمه، قاریشدیرمه. هم انسانلر، حیوانلر گبی موجودات، باشی بوش دگلر؛ بلکه وظیفه دار مأموردلر. بر حکیم رحیمك نظرنده درلر. اولرك آلام و مشقتلرینی دوشونوب، روحگه ألم چکدیرمه. و اولرك خالق رحیمك رحمتدن داها ایلری شفقتکی سورمه. هم سكا دشمنلق وضعیتنی آلام میقروبدن تا طاعون و طوفان و قحط و زلزله یه قدر بتون آشیانك دیزگینلری، او رحیم حکیمك آئنده درلر. او حکیمدر، عبث ایش یاپماز. رحیمدر، رحیمیتی چوقدر. یاپدیگی هر ایشنده بر نوع لطف وار."

هم دیر: "شو عالم چندان فانیدر، فقط أبدی بر عالمك لوازماتنی یتیشدیریور. چندان زائلدر، گچیجیدر؛ فقط باقی میوهلر ویریور، باقی بر

ذاتك باقى اسماسنڭ جلوه لېنى گوسترييور. و چندان لذتلىرى آز، الملىرى چوقدر؛ فقط رَحْمَن رَحِيمُكَ إلتفاتاتى، زوالسىز حقيقى لذتلىرى. الملىرى ايسه ثواب جهتيله معنوى لذت يتيشدرييور. مادام مشروع دائره؛ روح و قلب و نفسك بتون لذتلىرىنه، صفالرىنه، كيفلىرىنه كافيدر. غير مشروع دائرهيه گيرمه. چونكه او دائرهده كى بر لذتك بعضاً بىك المى وار. هم حقيقى و دائمى لذت اولان إلتفاتات رحمانيه يى غائب ايتمگه سبيدر.

هم ضلالتك يولنده سابقا بيان ايدىلدىكى گىي اُسفل سافلىنه انسانى اويله بر سقوط ايتدرييور كه؛ هيچ بر مدنيت، هيچ بر فلسفه اوڭا چاره بولامادقلى و او درين ظلمات قويوسندن هيچ بر ترقيات بشريه، هيچ بر كمالات فنيه انسانى چيقارامادىغى حالده، قرآن حكيم ايمان و عمل صالح ايله او اُسفل سافلىنه سقوطدن انسانى اعلايى عليينه چيقاير و دلائل قطعيه ايله چيقارماسنى اثبات ايدىيور و او درين قويويى ترقيات معنويه نك باصامقلى ايله و تكملات روحيه نك جهازاتيله تولدرييور.

هم بشرك اوزون و فورطنه لى و دغدغه لى اولان ابد طرفنده كى يولجىلغى غايت درجه ده تسهيل ايدر و قولايلاشديرر. بىك، بلكه الى بىك سنه لك مسافه يى بر گونده كسديره جك وسائى گوسترر.

هم سلطان ازل و ابد اولان ذات ذو الجلالى طانتدريمقله، انسانى اوڭا بر مأمور عبد و بر وظيفه دار مسافر وضعيتنى ويرر. هم دنيا مسافر خانه سنده، هم برزخى و اخروى منزللرده كمال راحتله سياحتنى تأمين ايدر. ناصلكه بر پادشاهك مستقيم بر مأمورى، اونك دائره مملكتنده، هم هر ولايتك حدودلرندن سهولتله و طياره، گمى، شمندوفر گىي سرعتلى واسطه سياحتله گزر، گچرر. اويله

ده: سلطانِ اُزلی یه ایمان ایله إنتساب ایدن و عملِ صالح ایله إطاعت ایدن بر انسان، شو مسافرخانه دنیا منزللرندن و عالمِ برزخ و عالمِ محشر دائرهلرندن و هکذا قبردن صوگره کی بتون عالملرک گنیش حدودلرندن برق و براق سرعتنده گچر. تا سعادتِ ابدیه یی بولور. و شو حقیقی قطعی اثبات ایدر و اصفیا و اولیایه گوستر.

هم ده قرآنک حقیقی دیر که: "أی مؤمن! سنده کی نهایتسز محبتِ قابلیتی، چرکین و نقصان و شرور و سکا مضر اولان نفسِ اماره که ویرمه. اونی محبوب و اونک هواسنی کندیگه معبود إتحاذ ایتمه. بلکه سنده کی او نهایتسز محبتِ قابلیتی، نهایتسز بر محبته لایق، هم نهایتسز سکا إحسان ایده بیلن، هم إستقبالده سنی نهایتسز مسعود ایدن، هم بتون علاقه دار اولدیغک و اونلرک سعادتلیله مسعود اولدیغک بتون ذاتلری، إحساناتیله مسعود ایدن، هم نهایتسز کمالاتی بولونان و نهایتسز درجه ده قدسی، علوی، منزّه، قصورسز، نقصانسز، زوالسز جمال صاحبی اولان و بتون اُسماسی، نهایت درجه ده گوزل اولان و هر اُسمنده پک چوق اُنوارِ حُسن و جمال بولونان و جنتِ بتون گوزلکلریله و نعمتلیله، اونک جمالِ رحمتی و رحمتِ جمالنی گوسترن و سَویملی و سَویلن بتون کائناتده کی بتون حُسن و جمال و محاسن و کمالات، اونک جمالنه و کمالنه إشارت ایدن و دلالت ایدن و اُماره اولان بر ذاتی، محبوب و معبود إتحاذ ایت..."

هم دیر: "أی انسان! اونک اُسماء و صفاتنه عائد إستعدادِ محبتگی، سائر بقاسز موجوداته ویرمه؛ فائده سز مخلوقاتِ طاغیتمه. چونکه آثار و مخلوقات فانیدرلر. فقط او آثارد و او مصنوعاتده نقشلی، جلوه لری گورونن اُسماءِ حسنی باقیدرلر، دائمیدرلر. و اُسماء و صفاتک هر بریسنده بیگلر مراتبِ إحسان

و جمال و بیگلر طبقات کمال و محبت وار. سن یالکز رحمن اسمنه باق که:
جنت بر جلوه سی و سعادت ابدیه بر لمعه سی و دنیاده کی بتون رزق و
نعمت، بر قطره سیدر."

ایشته شو موازنه، اهل ضلالتله اهل ایمانک حیات و وظیفه جهتنده کی
ماهیتلرینه إشارت ایدن ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ * ثُمَّ رَدَدْنَاهُ
أَسْفَلَ سَافِلِينَ * إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ هم نتیجه و عاقبتلرینه
إشارت ایدن ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ اولان آیته دقت ایت. نه
قدر علوی، معجزانه، بیان ایتدیگمز موازنه یی إفاده ایدرلر. برنجی آیت، اون
برنجی سوزده تفصیلاً او آیتک إعجازکارانه و ایجازکارانه إفاده ایتدیگی حقیقتی،
او سوزده بیان ایدیلدیگندن، اونی اورایه حواله ایدرز. ایکنجی آیت ایسه،
یالکز بر کوچک إشارتله گوستره جگزر که، نه قدر علوی بر حقیقتی إفاده
ایدیور. شویله که:

شو آیت، مفهوم موافق ایله شویله فرمان ایدیور: "اهل ضلالتک ئولمه سیله،
سماوات و زمین، اونلرک اوستنده آغلامیورلر." و مفهوم مخالف ایله دلالت
ایدیور که: "اهل ایمانک دنیادن گیتمه سیله، سماوات و زمین، اونلرک اوستنده
آغلامیور." یعنی: اهل ضلالت، مادام سماوات و أرضک وظیفه لرینی إنکار
ایدیور. معنایینی بیلمه یور. اونلرک قیمتلرینی إسقاط ایدیور. صانع لرینی
طانیما یور. اونلره قارشی بر حقارت، بر عداوت ایتدیگندن ألبته سماوات و
زمین، اونلره آغلامق دگل، بلکه اونلره نفرین ایدر، اونلرک گبرمه سیله ممنون
اولورلر. و مفهوم مخالف ایله دیر: "سماوات و أرض، اهل ایمانک ئولمه سیله
آغلازلر." زیرا اهل ایمان ایسه (چونکه) سماوات و أرضک وظیفه لرینی بیلیر.

حقیقی حقیقتلرینی تصدیق ایدیور. و اونلرڭ إفاده ایتدکلی معنالی ایمان ايله آڭلايور. "نه قدر گوزل یاپيلمشله، نه قدر گوزل خدمت ایدیورلر." دیيور. و اونلره لایق قیمتی ویریور و احترام ایدیور. جناب حق حسابنه اونلره و اونلر آیینه اولدقلری آسمایه محبت ایدیور. ایشته بو سر ایچوندر که، سماوات و زمین، آغلار گبی اهل ایمانڭ زوالنه محزون اولویورلر.

مهمّ بر سؤال: دیيورسڭز که: "محبت، اختیاری دگل. هم احتیاج فطریه بناء، لذیذ طعاملری و میوهلری سوهرم. پدر و والده و اولادلری سوهرم. رفیقۀ حیاتی سوهرم. دوست و احبابلری سوهرم. انبیا و اولیای سوهرم. حیاتی، گنجلگمی سوهرم. بهاری و گوزل شیلری و دنیای سوهرم. ناصل بونلری سومیه جگم؟ ناصل بتون بو محبتلری، جناب حق ذات و صفات و آسماسنه ویره ییلیرم؟ بو نه دیمکدر؟

الجواب: "درت نکته" یی دیڭله.

برنجی نکته: محبت، چندان اختیاری دگل. فقط اختیار ايله، محبت یوزی، بر محبوبدن دیگر بر محبوبه دونه ییلیر. مثلاً: بر محبوبڭ چرکینلگنی گوسترمکله ویاخود اصل لایق محبت اولان دیگر بر محبوبه پرده ویا آیینه اولدیغنی گوسترمکله، محبت یوزی، مجازی محبوبدن حقیقی محبوبه چوريله ییلیر.

ایکنجی نکته: تعداد ایتدیڭڭ سؤدکلریڭی، سومه دیمیورز. بلکه اونلری جناب حق حسابنه و اونڭ محبتی نامنه سهو، دیرز. مثلاً: لذیذ طعاملری، گوزل میوهلری، جناب حق إحسانی و او رحمن رحیمڭ إنعامی جهتنده سومک، "رحمن" و "منعم" اسملرینی سومکدر، هم معنوی بر شکردر. شو

محبت، یالکز نفس حسابنه اولمادیغنی و رحمن نامنه اولدیغنی گوسترن؛ مشروع دائره‌سنده قناعتکارانه قزاق و متفکرانه، متشکرانه یمکدر.

هم پدر و والدیهی شفقت ایله تجهیز ایدن و سنی اونلرک مرحمتلی آلرلیله تربیه ایتدیرن حکمت و رحمت حسابنه اونلره حرمت و محبت، جناب حقک محبتنه عائددر. او محبت و حرمت، شفقت لله ایچون اولدیغنه علامتی شودر که: اونلر اختیار اولدقلری و سکا هیچ بر فائده‌لری قالمادیغنی و سنی زحمت و مشقته آتدقلری زمان، داها زیاده محبت و رحمت و شفقت ایتمکدر.

﴿إِنَّمَا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ﴾ آیتی بش

مرتبہ حرمت و شفقتہ اولادی دعوت ایتمه‌سی؛ قرآنک نظرندہ والدینک حقوقلری نه قدر اہمیتلی و عقوقلری نه درجہ چرکین اولدیغنی گوسترن. مادام پدر؛ کیمسه‌یی دگل، یالکز ولدینک کندندن داها زیاده ایی اولماسنی ایستر. اوکا مقابل ولد دخی، پدرہ قارشى حق دعوا ایدہ‌مز. دیمک والدین و ولد اورته‌سندہ فطرۃ سبب مناقشہ یوق. زیرا مناقشہ، یا غبطہ و حسددن گلیر. پدرہ اوغلنہ قارشى او یوق. ویا مناقشہ، حقسزلقدن گلیر. ولدک حقى یوقدر کہ، پدرینہ قارشى حق دعوا ایتسین. پدرینی حقسز گورسہ دہ، اوکا عصیان ایدہ‌مز. دیمک پدرینہ عصیان ایدن و اونی رنجیدہ ایدن، انسان بوزماسی بر جان‌واردر.

و اولادلریکی، او ذات رحیم کریمک ہدیہ‌لری اولدیغنی ایچون کمال شفقت و مرحمت ایله اونلری سومک و محافظہ ایتمک، ینہ حقہ عائددر. و او محبت ایسہ، جناب حقک حسابنه اولدیغنی گوسترن علامت ایسہ: وفاتلرنده صبر ایله شکردر، مأیوسانہ فریاد ایتمه‌مکدر. "خالقمک بنم نظارتمہ ویردیگی سومیلی بر مخلوقی ایدی، بر مملوکی ایدی، شیمدی حکمتی اقتضا ایتدی، بندن آلدی،

داها ای بر یره گوتوردی. بنم او مملوکه بر ظاهری حصّه وارسه، حقیقی بیك حصّه اونك خالقنه عائددر. **اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ** دیوب تسلیم اولمقدر.

هم دوست و احباب ایسه: اگر اونلر ایمان و عمل صالح سببيله جنابِ حَقِّك دوستلری ایسهلر، "اَلْحُبُّ فِي اللّٰهِ" سرّنجه او محبّت دخی، حقّه عائددر. هم رفیقّه حیاتکی، رحمتِ اِلهیهنك مونس، لطیف بر هدیه سی اولدیغی جهتيله سهو و محبّت ایت. فقط چابوق بوزولان حسنِ صورتنه محبّتکی باغلامه. بلکه قادینك اُك جاذبه دار، اُك طاتلی گوزلنگی، قادینلغه مخصوص بر لطافت و نزاکت ایچنده کی حسنِ سیرتیدر. و اُك قیمتدار و اُك شیرین جمالی ایسه؛ علوی، جدّی، صمیمی، نورانی شفقتیدر. شو جمالِ شفقت و حسنِ سیرت، آخر حیاته قدر دوام ایدر، زیاده لشیر. و او ضعیفه، لطیفه مخلوقك حقوقِ حرمتی، او محبّتله محافظه ایدیلیر. یوقسه حسنِ صورتك زواليله، اُك محتاج اولدیغی بر زمانده بیچاره حقّنی غائب ایدر.

هم انبیاء و اولیایي سومك، جنابِ حَقِّك مقبول عبادی اولمق جهتيله، جنابِ حَقِّك نامنه و حسابنده و او نقطه نظرندن اوکا عائددر.

هم حیاتی، جنابِ حَقِّك انسانه و سکا ویردیگی اُك قیمتدار و حیاتِ باقیه یی قزانديره حق بر سرمایه و بر دینه و باقی کمالاتك جهازاتنی جامع بر خزینه جهتيله اونی سومك، محافظه ایتمك، جنابِ حَقِّك خدمتنده استخدام ایتمك، ینه او محبّت بر جهته معبوده عائددر.

هم گنجلكك لطافتنی، گوزلنگی؛ جنابِ حَقِّك لطیف، شیرین، گوزل بر نعمتی نقطه نظرندن إستحسان ایتمك، سومك، حسنِ استعمال ایتمك، شاکرانه بر نوع محبّت مشروعه در.

هم بهارى؛ جنابِ حَقِّ نورانى اَسْمالرينك اَكْ لطيف، گوزل نقشلرينك صحيفهسى و صانعِ حكيمك آنتيقيهنه صنعتك اَكْ مزَيْن و شِعشعەلى بر مشهر صنعتى اولديغى جهتيله متفكرانه سومك، جنابِ حَقِّ اَسْماسنى سومكدر.

هم دنيايى؛ آخرتك مزرعهسى و اَسْماءِ اِلهيهنك آيينهسى و جنابِ حَقِّ مكتوباتى و موقت بر مسافرخانهسى جهتنده سومك، (نفسِ اَمّاره قاريشمه مق شرطيله) جنابِ حَقّه عائد اولور.

الحاصل: دنيايى و اونده كى مخلوقاتى معنائى حرفيله سهو. معنائى اِسْميله سومه. "نه قدر گوزل ياپيلمش" دى. "نه قدر گوزلدر" ديمه. و قلبك باطنه، باشقه محبتلك گيرمه سنه ميدان ويرمه. چونكه باطنِ قلب، آيينه صمدر و اوگا مخصوصدر. ﴿اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا حُبَّكَ وَ حُبَّ مَا يُقَرِّبُنَا إِلَيْكَ﴾ دى.

ايشته بتون تعداد ايتديگمز محبتلكر، اكر بو صورتله اولسه، هم اَلْمَسز بر لذت ويرر، هم بر جهتده زوالسز بر وصالدر. هم محبتِ اِلهيهنى زياده لشديرر. هم مشروع بر محبتدر. هم عينِ لذت بر شكردر. هم عينِ محبت بر فكدردر.

مثلا: ناصلكه بر پادشاهِ عالى، (حاشيه) سكا بر اَلْمايى اِحسان ايتسه، او اَلْمايه ايكي محبت و اونده ايكي لذت وار: برى؛ اَلْما، اَلْما اولديغى ايچون سويلير و اَلْمايه مخصوص و اَلْما قدر بر لذت وار. شو محبتِ پادشاهه عائد دگل. بلكه حضورنده او اَلْمايى آغزينه آتوب بين آدم، پادشاهى دگل، اَلْمايى سور و نفسنه محبت ايدر. بعضاً اولور كه؛ پادشاه او نفس پرورانه اولان محبتى بگنمز، اوندن نفرت ايدر. هم اَلْما لذتى دخى جزئيدر. هم زوال بولور؛ اَلْمايى يديكدن صوگره

(حاشيه): بر زمان ايكي عشيرت رئيسى، بر پادشاهك حضورينه گيرمشلر، يازيلان عين وضعيتده بولوغشلكر.

او لذت دخی گیدر، بر تأسّف قالیر. ایکنجی محبّت ایسه: ألما ایچنده کی ألما ایله گوستریلن إلتفاتات شاهانه در. گویا او ألما، إلتفات شاهانه نك نمونه سی و محسمیدر دییه باشنه قویان آدم، پادشاهی سؤدیگنی إظهار ایدر. هم إلتفاتك غلافی اولان او میوه ده او یله بر لذت وار که، یك ألما لذتک فوقنده در. ایشته شو لذت عین شکراندر. شو محبّت، پادشاهه قارشی حرمتلی بر محبتدر.

عینا اونك گبی بتون نعمتله و میوه لره، ذاتلری ایچون محبّت ایدیلسه، یالکز مادی لذتلیله غافلانه تلذذ ایتسه، او محبّت نفسانیدر. او لذتله ده گچیجی و ألملیدر. اگر جناب حقك إلتفاتات رحمتی و إحساناتك میوه لری جهتیه سوسه و او إحسان و إلتفاتاتك درجه لطفلرینی تقدیر ایتمك صورتنده کمال إشتها ایله لذت آلسه؛ هم معنوی بر شکر، هم ألسز بر لذتدر...

اوپنجی نکته: جناب حقك أسماسنه قارشی اولان محبتك طبقاتی وار: سابقا بیان ایتدیگمز گبی؛ بعضا آثاره محبّت صورتیه آسمایی سؤر. بعضا آسمایی، کمالات إلهیه نك عنوانلری اولدیغی جهتله سؤر. بعضا إنسان، جامعیت ماهیت جهتیه حدسز إحتیاجات نقطه سنده آسمایه محتاج و مشتاق اولور و او إحتیاجله سؤر. مثلا: سن بتون شفقت ایتدیگك اقربا و فقرا و ضعیف و محتاج مخلوقات قارشی، عاجزانه إستمداً إحتیاجنی حسن ایتدیگك حالده؛ بری چیقسه، ایستدیگك گبی اونلره ایلك ایتسه، او ذاتك إنعام ایدیجی عنوانی و کریم اسمی نه قدر سنك خوشکه گیدر، نه قدر او ذاتی، او عنوان ایله سوه رسك. او یله ده: یالکز جناب حقك رحمن و رحیم اسملرینی دوشون که: سن سؤدیگك و شفقت ایتدیگك بتون مؤمن آبا و أجدادیکی و اقربا و أحبابکی دنیاده نعمتلهك انواعیه و جتنده انواع لذائد ایله و سعادت أبدیه ده اونلری سکا گوستروب و کندینی اونلره گوسترمه سیله مسعود ایتدیگی جهته ده او "رحمن" اسمی و "رحیم"

عنوانى، نه قدر سويلمگه لايقدرلر و نه درجه او ايكى اسمه روح بشر محتاج اولديغنى قياس ايده بيليرسك. و نه درجه، ﴿الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى رَحْمَانِيَّتِهِ وَ عَلَى رَحِيمِيَّتِهِ﴾ يرنده در آكلارسك.

هم علاقه دار اولديغك و پريشانيتلرندن متأثر اولديغك؛ سنك بر نوع خانهك و ايچنده كي موجودات، سنك او خانهك انستى لوازماتى و سويلى مزيئاتى حكمنده اولان دنيايى و ايچنده كي مخلوقاتى كمال حكمت ايله تنظيم و تدبير و تربيه ايدن ذاتك "حكيم" اسمنه و "مرئى" عنواننه سنك روحك نه قدر محتاج، نه قدر مشتاق اولديغنى دقت ايتسهك آكلارسك. هم بتون علاقه دار اولديغك و زواللريه متألم اولديغك انسانلرى، موتلى هنگامنده عدم ظلماتندن قورتاروب شو دنيادن داها گوزل بر يرده يرلشديرن بر ذاتك "وارث، باعث" اسملرينه، "باقى، كريم، محبى و محسن" عنوانلرينه نه قدر روحك محتاج اولديغنى دقت ايتسهك آكلارسك.

ايشته انسانك ماهيتى علويه، فطرتى جامعده اولديغندن؛ بيكلىر انواع حاجات ايله بيكلىر اسماء إلهيه، هر بر اسمك چوق مرتبهلرينه فطره محتاجدر. مضاعف إحتياج، إشتياقدر. مضاعف إشتياق، محبتدر. مضاعف محبت دخى عشقدر. روحك تكملاتنه گوره مراتب محبت، مراتب اسمايه گوره إنكشاف ايدر. بتون اسمايه محبت دخى (چونكه او اسماء ذات ذو الجلالك عنوانلرى و جلوهلرى اولديغندن) محبت ذاتيه دونه. شيمدى يالكز نمونه اولارق بيكلىر اسمادن يالكز "عدل" و "حكم" و "حق" و "رحيم" اسملرينك بيكلىر مرتبهلرندن بر مرتبه يى بيان ايده جگزر. شويله كه:

حکمت و عدل ایچنده کی "رحمن الرحیم" و "حق" اسمنی أعظمی بر دائرهده گورمک ایسترسهك، شو تمثیله باق: ناصلکه بر اوردوده درت یوز مختلف طائفه لر بولوندیغنی فرض ایدیورز که؛ هر بر طائفه بگندیگی ألبسه لری آیری، خوشنه گیتدیگی أرزاقی آیری، راحتله إستعمال ایده جگی سلاحلری آیری و مزاجنه دوا اولاجق علاجلری آیری اولدقلری حالده؛ بتون او درت یوز طائفه، آیری آیری طاقم، بولوك تفریق ایدیلمیه رك، بلکه بربرینه قاریشق اولدیغی حالده اونلری کمال شفقت و مرحمتندن و خارق العاده إقتدارندن و معجزانه علم و إحاطه سندن و فوق العاده عدالت و حکمتندن، مثلسر بر تك پادشاه اونلرك هیچ برینی شاشیرمیه رق، هیچ برینی اونوتمیه رق، بتون آیری آیری اونلره لایق ألبسه، أرزاق، علاج و سلاحلرینی معینسر اولارق بالذات کندیسى ویرسه، او ذات عجباً نه قدر مقتدر، مشفق، عادل، کریم بر پادشاه اولدیغنی آکثارسك. چونکه بر طابورده اون ملّتن افراد بولونسه، اونلری آیری آیری گیدیرمک و تجهیز ایتمک چوق مشکل اولدیغندن، بالمجبوریه نه جنسندن اولورسه اولسون، بر طرزده تجهیز ایدیلیلر.

ایشته اوپله ده: جناب حَقَّك عدل و حکمت ایچنده کی إسم "حق و رحمن الرحیم"ك جلوه سنی گورمک ایسترسهك، بهار موسمنده زمینك یوزنده چادیرلری قورولمش، محتشم درت یوز بیك ملّتن مرکب نباتات و حیوانات اوردوسنه باق که؛ بتون او ملّتلر، او طائفه لر، بربری ایچنده اولدقلری حالده، هر برینك لباسی آیری، أرزاقی آیری، سلاحی آیری، طرز حیاتی آیری، تعلیماتی آیری، ترخیصاتی آیری اولدقلری حالده و او حاجاتلرینی تدارك ایده جك إقتدارلری و او مطالبی ایستییه جك دیللیر اولمادیغی حالده، دائره حکمت و عدل ایچنده، میزان و إنتظام ایله "حق" و "رحمن"، "رَزّاق" و "رحیم"، "کریم" عنوانلرینی سیر

ايت، گور. ناصل هيچ برىنى شاشيرميهرق، اونوتميهرق، إلتباس ايتميهرك تربيه و تدبير و اداره ايدر.

ايشته، بويله حيرت ويريجى محيط بر إنتظام و ميزان ايله ياپيلان بر ايشه، باشقهلرينك پارمقلى قاريشه بيلير مى؟ واحد احد، حكيم مطلق، قادر كل شيدن باشقه، بو صنعته، بو تدبيره، بو ربوبيته، بو تدويره هانگى شى ألنى اوزاته بيلير؟ هانگى سبب مداخله ايده بيلير؟

دردنجى نكته: ديورسك: بنم طعاملره، نفسمه، رفيقه مه، والدئيمه، اولاديمه، احبامه، اوليايه، انبيايه، گوزل شيلره، بهاره، دنيايه متعلق آيرى آيرى مختلف محبتلريكم (قرآنك امر ايتديكى طرزده اولسه) نتيجه لرى، فائده لرى نه در؟

الجواب: بتون نتيجه لرى بيان ايتمك ايچون بيوك بر كتاب يازمق لازم گلير. شيمدليك يالگز إجمالاً بر ايكي نتيجه يه إشارت ايديله جك. أولاً، دنيايه كى معجل نتيجه لرى بيان ايديله جك. صوگره آخرته تظاهر ايدن نتيجه لرى ذكر ايديله جك. شويله كه:

سابقاً بيان ايديلديكى گي؛ اهل غفلت و اهل دنيا طرزنده و نفس حسابنه اولان محبتلرك؛ دنيايه بلالرى، الملى، مشقتلى چوقدر. صفالرى، لذتلى، راحتلى آزدر. مثلاً: شفقت، عجز يوزندن الملى بر مصيبت اولور. محبت، فراق يوزندن بلالى بر حرقت اولور. لذت، زوال يوزندن زهرلى بر شربت اولور. آخرته ايسه؛ جناب حقك حسابنه اولماقلى ايچون، يا فائده سزدر ويا عذابدر. (اگر حرامه گيرمش ايسه).

سؤال: انبياء و اوليايه محبت، ناصل فائده سز قالير؟

الجواب: أهلِ ثلثيكَ عيسى عليه السلامه و رافضيلرك حضرتِ على رضی اللہ عنہہ محبتلری فائده سز قالدیغی گبی.

اگر او محبتلر، قرآنك إرشاد ایتدیگی طرزده و جنابِ حقك حسابنه و محبتِ رحمن نامنه اولسهلر، او زمان هم دنیاده، هم آخرتده گوزل نتیجه لری وار. اما دنیاده ایسه لذیذ طعاملره، گوزل میوهلره محبتك، ائلسز بر نعمت و عینِ شکر بر لذتدر.

نفسكه محبت ایسه: اوڭا آجیمق، تربیه ایتمك، ضررلی هوساتدن منع ایتمكدرد. او وقت نفس سڭا بینمز، سنی هواسنه ائسیر ایتمز. بلکه سن نفسكه بینرسك. اونی هوایه دگل، هدایه سئوق ایدرسك.

رفیقه حیاتكه محبتك، مادام حسن سیرت و معدنِ شفقت و هدیه رحمت اولدیغنه بنا ایدیلمش. او رفیقه صمیمی محبت و مرحمت ایدرسك، او ده سڭا جدی حرمت و محبت ایدرد. اکیكز اختیار اولدقجه او حال زیادهلشیر، مسعودانه حیاتکی گچیررسك. یوقسه حسن صورته محبت نفسانی اولسه، او محبت چابوق بوزولور، حسن معاشرتی ده بوزار.

پدر و والدهیه قارشی محبتك، جنابِ حق حسابنه اولدیغی ایچون هم بر عبادت، هم ده اونلر اختیارلندقجه حرمت و محبتی زیادهلشدیررسك. ائك عالی بر حسن ایله، ائك مردانه بر همت ایله اونلرك طول عمرینی جدی آرزو ایدوب بقالرینه دعا ایتمك، تا اونلرك یوزندن داها زیاده ثواب قرانهیم دییه صمیمی حرمتله اونلرك ائنی اویمك، علوی بر لذت روحانی آلمقدرد. یوقسه نفسانی، دنیا اعتباریله اولسه، اونلر اختیار اولدقلری و سڭا بار اولاجق بر وضعیته گپردکلری زمان؛ ائك سفلی و ائك آچاق بر حسن ایله وجودلرینی إستقلال ایتمك، سبب

حياتىڭ اولان او محترم ذاتلرڭ موتلىرىنى آرزو ايتمك گېي وحشى، كدرلى، روحانى بر المدر.

اولادىڭىڭە محبت ايسە: جنابِ حقّ سنڭ نظارتڭە و تربيه ڭە امانت ايتدىڭى سۆيلى، انسيتلى او مخلوقلره محبت ايسە؛ سعادتلى بر محبت، بر نعمتدر. نه مصيبتلىره فضله الم چكرسڭ، نه ده ئولوملىره مأيوسانه فرياد ايدرسڭ. سابقا گچدىڭى گېي؛ اونلرڭ خالقلرى هم حكيم، هم رحيم اولديغندن، اونلر حقّنده او موت بر سعادتدر ديرسڭ. سنڭ حقّكده ده، اونلرى سڭا وىرن ذاتڭ رحمتنى دوشونورسڭ، فراق المندن قورتولورسڭ.

أحابلره محبتڭ ايسە: مادام "لله" ايچوندر. او أحابلرڭ فراقلىرى، حتّى ئولوملىرى، صحبتڭزە و اخوتڭزە مانع اولمادىڭى ايچون، او معنى محبت و روحانى إرتباطدن إستفاده ايدرسڭ. و ملاقات لذتى دائمي اولور. "لله" ايچون اولمازسە، بر گونلك ملاقات لذتى، يوز گونلك فراق المنى نتيجه ويرر. (حاشيه)

أنبياء و أوليايه محبتڭ ايسە: أهل غفلته قراڭكلى بر وحشتگاه گورونن عالم برزخ، او نورانيلرڭ وجودلىره تنور ايتمش منزلگاهلىرى صورتنده سڭا گوروندىڭى ايچون او عالمه گيتمگە توحش، تدھش دگل؛ بلکه بالعكس تمايل و اشتياق حسنى ويرر؛ حيات دنيويه نڭ لذتى قاچيرماز. يوقسە اونلرڭ محبتى، أهل مدينتڭ مشاهير إنسانيهيه محبتى نوعندن اولسە؛ او كامل إنسانلرڭ فنا و زواللىرىنى و ماضى دينلن مزار اكبزنده چورومهلىرىنى دوشونمكلە، الملى حياتنه بر كدر داها علاوه ايدر. يعنى "اويله كامللىرى چوروتن بر مزاره، بن ده گيده جگم" ديهه دوشونور؛ مزارستانه أندیشهلى بر نظرله باقار. "آه!" چكر. أولكى نظرده ايسە:

(حاشيه): لله ايچون بر ثانيه ملاقات، بر سنه در. دنيا ايچون اولسە؛ بر سنه، بر ثانيه در.

جسم لباسنی ماضیده بیراقوب، کندیلری إستقبال سالونی اولان برزخ عالمنده کمال راحتله إقامتلیرینی دوشونور، مزارستانه انسیتکارانه باقار.

هم گوزل شیلره محبتک، مادام صانعلی حسابنده. "نه گوزل یاپیلمشیر" طرزنده در. او محبتک بر لذیذ تفکر اولدیغی حالده، حُسن پرست، جمال پرست ذوقک نظیرینی داها یوکسک، داها مقدس و بیگلر دفعه داها گوزل جمال مرتبه لیرینک دینه لیرینه یول آچار، باقدیرر. چونکه او گوزل آثاردن أفعال إلهیه نك گوزل لکنه إنتقال ایتدیرر. اوندن أسمانك گوزل لکنه، اوندن صفاتك گوزل لکنه، اوندن ذات ذوالجلالک جمال بی مثالنه قارشی قلبه یول آچار. ایشته بو محبت بو صورتده اولسه، هم لذتلیدر، هم عبادتدر و هم تفکردر.

گنجلگه محبتک ایسه: مادام جناب حَقَّ گوزل بر نعمتی جهتنده سومشسک؛ ألبته اونی عبادتده صرف ایدرسک، سفاهتده بوغدیروب ئولدیرمزسک. او یله ایسه او گنجلکده قزاندیغک عبادتدر، او فانی گنجلگک باقی میوه لیدر. سن إختیارلندقجه، گنجلگک اییلکلی اولان باقی میوه لیرینی ألدّه ایتدیگک حالده، گنجلگک ضررلرندن، طاشقینقلرندن قورتولورسک. هم إختیارلقدّه داها زیاده عبادته موققت و مرحمت إلهیه داها زیاده لیاقت قزاندیغکی دوشونورسک. اهل غفلت گبی بش اون سنه لك بر گنجلك لذتته مقابل، ألی سنه ده "أیواه گنجلگم گیتدی" دییه تأسف ایدوب، گنجلگه آغلامیه جقسک. ناصلکه، او یله لرک بریسی دیمش: **﴿لَيْتَ الشَّبَابَ يَعُودُ يَوْمًا**

فَآخِرُهُ بِمَا فَعَلَ الْمَشِيبُ﴾ یعنی: کاشکه گنجلگم بر گون دونسه ایدی؛ إختیارلق بنم باشمه نه لر گتیردیگی شکوا ایدهرک خبر ویره جکدم.

بھار گى زىنتلى مشەرلرە مَحَبَّت ايسە: مادام صنعتِ إلهيهي سيران
 إعتباريلەدر. او بھارڭ گيتمە سيلە، تماشا لَذتى زائل اولماز. چونکہ بھار يالديزلى
 بر مکتوب گى، ويدىگى معنالى هر وقت تماشا ايدە بيليرسڭ. سنڭ خيالڭ و
 زمان، ايکيسي دە سينە ما شريدلى گى سڭا او تماشا لَذتى إدامە ايتديرمکلە
 برابر او بھارڭ معنالىنى، گوزللکلىرىنى سڭا تازەلنديرلر. او وقت مَحَبَّتڭ اُسغلى،
 اُملى، موقت اولماز. لَذتلى، صفالى اولور.

دنياه مَحَبَّتڭ ايسە: مادام جنابِ حقڭ نامنەدر. او وقت دنياڭ دھشتلى
 موجوداتى، سڭا انسيتلى بر آرقداش حکمنە گچر. مزرعِ آخرت جھتيلە
 سَوْدىگڭ ايچون، هر شيئندە، آخرتە فائدە ويره جڭ بر سرمايە، بر ميوہ
 آلا بيليرسڭ. نہ مصيبتلى سڭا دھشت وير، نہ زوال و فناسى سڭا صيقتى
 ويرر. کمالِ راحتلە او مسافرخانەدە مَدّتِ إقامتڭى گچيررسڭ. يوقسە اهلِ
 غفلت گى سَورسەڭ، يوز دفعە سڭا سويلەمشز کہ: صيقتىلى، اُزىچى،
 بوغوجى، فنايە محکوم، نتيجه سز بر مَحَبَّت ايچندە بوغولور، گيدرسڭ.

ايشتە بعض محبوبلرڭ، قرآنڭ إرشاد ايتديگى صورتدە اولديغى وقت، هر
 بريسندن يوزدە آنجق بر لطافتنى گوستردک. قرآنڭ گوستردىگى يولدە اولمازسە،
 يوزدن بر مضرّتتە إشارت ايتدک. شيمدى شو محبوبلرڭ دارِ بقادە، عالمِ آخرتدە،
 قرآنِ حکيمڭ آياتِ بيناتيلە إشارت ايتديگى نتيجهلرى ايشيتمک و آکلامق
 ايسترسەڭ، ايشتە او چشيد مشروع مَحَبّتلرڭ دارِ آخرتدە کى نتيجهلرينى "بر
 مَقْدَمە" و "طوقوز إشارت"لە يوزدن بر فائدە سنى إجمالاً گوستره جگز:

مَقْدَمە: جنابِ حق جليل الوهيتيلە، جميل رحمتيلە، کبير ربوبيتيلە، کریم رَأْفَتيلە،
 عظيم قدرتيلە، لطيف حکمتيلە، شو کوچک انسانڭ وجودىنى بو قدر حواس و

حسّیات ایله، بو درجه جوارح و جهازات ایله و مختلف أعضا و آلات ایله و متنوّع لطائف و معنویات ایله، تجهیز و تزین ایتمشدر که؛ تا، متنوّع و پک چوق آلات ایله، حدسز أنوع نعمتی، أقسام إحساناتی، طبقات رحمتی، او إنسانه إحساس ایتسین، بیلدیرسین، طاتدیرسین، طانیتدیرسین. هم تا بیگبر آسماسنک حدسز أنوع تجلیاتلرینی، إنسانه او آلات ایله بیلدیرسین، طارتدیرسین، سؤدیرسین. و او إنسانده کی پک کثرتلی آلات و جهازاتک هر بریسنک آیری آیری خدمتی، عبودیتی اولدیغی گبی، آیری آیری لذتی، ألمی، وظیفه سی و مکافات ی واردر. مثلاً گوز، صورتلرده کی گوزللکلی و عالم مبصراتده گوزل معجزات قدرتك أنوعنی تماشا ایدر. وظیفه سی، نظر عبرتله صانعنه شکراندر. نظره مخصوص لذت و ألم معلومدر، تعریفه حاجت یوق. مثلاً قولاق، صدالرك أنوعلرینی، لطیف نغمه لرینی و مسموعات عالمنده جناب حقک لطائف رحمتی حسّ ایدر. آیری بر عبودیت، آیری بر لذت، آیری ده بر مکافات ی وار. مثلاً قوّه شامّه، قوقولر طائفه سنده کی لطائف رحمتی حسّ ایدر. کندینه مخصوص بر وظیفه شکرانیه سی، بر لذتی واردر. ألبنه مکافات دخی واردر. مثلاً دیلده کی قوّه ذائقه، بتون مطعوماتک أدواقنی آکلامقله غایت متنوّع بر شکر معنوی ایله وظیفه گورور و هکذا... بتون جهازات إنسانیه نك و قلب و عقل و روح گبی بیوک و مهمّ لطائفک بویله آیری آیری وظیفه لری، لذتلی و ألملی واردر. ایشته جناب حق و حکیم مطلق، بو إنسانده إستخدام ایتدیگی بو جهازاتک ألبنه هر برلرینه لایق اجرتلرینی ویره جکدر.

او متعدّد أنوع محبتک سابقاً بیان ایدیلن دنیاده کی معجل نتیجه لرینی، هرکس وجدان ایله حسّ ایدر و بر حدس صادق ایله إثبات ایدیلیر. آخرتده کی نتیجه لری ایسه؛ قطعاً وجودلری و تحقیق لری، إجمالاً اوننجی سوزک اون ایکی حقیقت قاطعه ساطعه سیله و یگرمی طوقوزنجی سوزک آلتی أساس باهره سیله

إثبات ايدىلدىكى گى، تفصيلًا ﴿أَصْدَقُ الْكَلَامِ وَأَبْلَغُ النَّظَامِ كَلَامُ اللَّهِ الْمَلِكِ

الْعَزِيزِ الْعَلَامِ﴾ اولان قرآن حكيمك آيات بيناتيله تصريح و تلويح و رمز و اشاراتيله قطعيا ثابتدر. داها اوزون برهانلرى گتىرمگه لزوم يوق. ذاتا باشقه سوزلرده و جنته دائر يگرى سكرنجى سوزك عربى اولان ايكنجى مقامنده و يگرى طوقوزنجى سوزده چوق برهانلر گچمشدر.

برنجى إشارت: لذىذ طعاملره، خوش ميوهله شاكرانه محبت مشروعه نك اخروى نتيجهسى، قرآنك نصيله، جنته لايق بر طرزده لذىذ طعاملرى، گوزل ميوه ليدر. و او طعاملره و او ميوهله مشتھيانه بر محبتدر. حتى دنياده يديگك ميوه اوستنده سويله ديگك "الحمد لله" كلمهسى، جنت ميوهسى اولارق تجسم ايتديريلوب سكا تقديم ايديلير. بوراده ميوه يرسك، اوراده "الحمد لله" يرسك. و نعمتده و طعام ايچنده انعام إلهى ي و إلتفات رحمانى گوردىگكدن او لذتلى شكر معنوى، جنتده غايت لذىذ بر طعام صورتنده سكا ويريله جگى، حديثك نصيله، قرآنك اشاراتيله و حكمت و رحمتك إقتضاسيله ثابتدر.

ايكنجى إشارت: دنياده مشروع بر صورتده نفسكه محبت، يعنى محاسننه بنا ايدىلن محبت دگل، بلكه نقصانيتلرني گوروب تكميل ايتمگه بنا ايدىلن شفقت ايله اونى تربيه ايتمك و اونى خيره سوق ايتمك نتيجهسى؛ او نفسه لايق محبوبلرى، جنتده ويرىيور. نفس، مادام دنياده هوا و هوسنى جناب حق يولنده حسن استعمال ايتمش. جهازاتنى، طويغولرني حسن صورتله إستخدام ايتمش. كريم مطلق، اوگا دنياده كى مشروع و عبوديتكارانه محبتك نتيجهسى اولارق جنتده، جنتك يتمش آيرى آيرى انواع زينت و لطافتك نمونه لرى اولان يتمش مختلف حله ي گيديروب، نفسده كى بتون حاسه لرى ممنون ايده جك،

اوقشایه جق یتیمش اَنوایِ حُسن ایلَه وجودینی سوسلندیروب؛ هر بری، روحلی کوچک برر جَنّت حکمنده اولان حوریلری، او دارِ بقاده ویره جگی، پک چوق آیات ایلَه تصریح و إثبات ایدیلمشدر.

هم دنیاده گنجلگه محبّت، یعنی عبادتده گنجلك قوّتی صرف ایتمه‌نڭ نتیجه‌سی: دارِ سعادتده اُبدی بر گنجلكدر.

اوجنجی اِشارت: رفیقَه حیاتگه مشروع دائره‌سنده، یعنی لطیف شفقتنه، گوزل خصلتنه، حسنِ سیرتنه بناءً صمیمی محبّت ایلَه، رفیقَه حیاتگی ده ناشزه‌لکدن، سائر گناهلردن محافظه ایتمه‌نڭ نتیجه‌ی اُخرویّه‌سی ایسه: رحیم مطلق، او رفیقَه حیاتی، حوریلردن داها گوزل بر صورتده و داها زینتلی بر طرزده، داها جاذبه‌دار بر شکلده، اوڭا دارِ سعادتده اُبدی بر رفیقَه حیاتی و دنیاده کی اُسکی ماجرالری بربرینه متلذذانه نقل ایتمک و اُسکی خاطراتی بربرینه تَخَطّر ایتدیره‌جک اُنیس، لطیف، اُبدی بر آرقداش، بر محبّت و محبوب اولارق ویریلَه جگنی وعد ایتمشدر. اَلَبته وعد ایتدیگی شیئی قطعی ویره‌جکدر.

دردنجی اِشارت: والدین و اولاده محبّت مشروعنه نتیجه‌سی: (نصّ قرآن ایلَه) جنابِ اُرحم الراحمین، اونلرکْ مقاملری آیری آیری ده اولسه ینه او مسعود عائله‌یه صافی اولارق لَدّتِ صحبتی، جَنّتّه لایق بر حسنِ معاشرت صورتنده، دارِ بقاده اُبدی ملاقات ایلَه اِحسان ایدر. و اون بش یاشنه گیرمه‌دن، یعنی حدّ بلوغه واصل اولمادن وفات ایدن چوجقُلر، **﴿وَلَدَانْ مُخَلَّدُونْ﴾** ایلَه تعبیر ایدیلن جَنّت چوجقُلری شکلنده و جَنّتّه لایق بر طرزده غایت سوسلی، سَویملی بر صورتده، اونلری جَنّتده دخی پدر و والده‌لرینکْ قوجاقلرینه ویرر. ولدپورلکْ حسلرینی ممنون ایدر. اُبدی او ذوقی و او لَدّتی اونلره ویرر. زیرا

چوجقار سنّ تکلیفه گیرمه دکلرندن؛ ابدی، سومیلی، شیرین چوجق اولارق قالاجقار. دنیاده کی هر لذتلی شیئ اُکْ اعلاسی جنتده بولونور، یالکز چوق شیرین اولان ولدپورلک، یعنی چوجقارینی سَووب اوقشامق ذوقی (جنت تناسل یری اولمادیغندن) جنتده یوقدر ظن ایدیلیردی. ایشته بو صورتده او دخی وارد. هم اُکْ ذوقلی و اُکْ شیرین بر طرزده وارد. ایشته قبل البلوغ اولادی وفات ایدنلره مژده...

بشنجی إشارت: دنیاده "اَلْحُبُّ فِي اللَّهِ" حکمنجه صالح اُحابلره محبتک نتیجه سی: جنتده ﴿عَلَى سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ ایله تعبیر ایدیلن، قارشى قارشى به قورولمش جنت اِسکمله لرنده اوطوروب خوش، شیرین، گوزل، طاتلی بر صورتده، دنیا ماجرالرینی و قدیم اولان خاطراتلرینی بربرینه نقل ایدوب اُکلندیرمه لری صورتنده؛ فراقسز، صافی بر محبت و صحبت صورتنده اُحابلریله گوروشدیره جگی، قرآنک نصیله ثابتدر.

التنجی إشارت: انبیاء و اولیایه قرآنک تعریف ایتدیگی طرزده محبتک نتیجه سی: او انبیاء و اولیانک شفاعتلرندن برزخده، حشرده اِستفاده ایتمکله برابر؛ غایت علوی و اونلره لایق مقام و فیوضاتدن او محبت واسطه سیله اِستفاضه ایتمکدر. اوت ﴿الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ﴾ سرنجه، عادى بر آدم، اُکْ یوکسک بر مقامه، محبت ایتدیگی عالمی مقام بر ذاتک تبعیتله گیره بیلیر.

یدنجی إشارت: گوزل شیلره و بهاره مشروع محبتک، یعنی "نه قدر گوزل یاپیلمش" نظریله، او آثارک آرقه سنده کی افعالک گوزل لگنی و انتظامی و انتظام افعال آرقه سنده کی گوزل اُسمانک جلوه لینی و او گوزل اُسمانک آرقه سنده صفاتک تجلیاتنی و هکذا سومکلگک نتیجه سی ایسه: دار بقاده او گوزل گوردیگی

مصنوعاتدن يېڭ دفعه داها گوزل بر طرزده آسمانڭ جلوه سنى و أسماء ايچنده كى جمال و صفاتنى، جنتده گورمكدرد. حَتَّى إمام ربّانى (رضى الله عنه) ديمش كه: "لَطَائِفِ جَنَّتْ، جَلْوَةُ أَسْمَانِكَ تَمَثَّلَاتِيدِر." (تأمل!...)

سكزنجى إشارت: دنياده، دنيانڭ آخرت مزرعه سى و أسماء إلهيه آيينه سى اولان ايكى گوزل يوزينه قارشى متفكرانه محبتڭ أُخروى نتيجه سى: دني قدر، فقط فانى دني گي فانى دگل، باقى بر جنت ويريله جكدرد. هم دنياده يالڭز ضعيف گولگه لرى گوستريلن أسماء، او جنتڭ آيينه لرنده اڭ ششعه لى بر صورتده گوستريله جكدرد. هم دنيايى، مزرعه آخرت يوزنده سومه نڭ نتيجه سى: دنيايى فدانلق، يعنى آنجق فدانلرى بر درجه يتيشديرن كوچك بر مزرعه سى حكمنده اولاجق اويله بر جنتى ويره جك كه: دنياده حواس و حسياتِ إنسانيه، كوچك فدانلر اولديغى حالده، جنتده اڭ مكمل بر صورتده إنكشاف و دنياده تخم جقلىر حكمنده اولان إستعدادلرى، أنواع لذائذ و كمالات ايله سنبللنه جك صورتده اوڭا ويريله جگى، رحمتڭ و حكمتڭ مقتضاسى اولديغى گي، حديثڭ نصوصيله و قرآنڭ إشارتيله ثابتدر. هم مادام دنيانڭ؛ هر خطانڭ باشى اولان مذموم محبتى دگل، بلكه اسمايه و آخرته باقان ايكى يوزينى، أسماء و آخرت ايچون سومش و عبادتِ فكريه ايله او يوزلرى معمور ايتمش، گويا بتون دنياسيله عبادت ايتمش. ألبته دني قدر بر مكافات آلماسى، مقتضايِ رحمت و حكمتدر. هم مادام آخرتڭ محبتيله اونڭ مزرعه سنى سومش و جنابِ حقڭ محبتيله آيينه آسماسنى سومش. ألبته دني گي بر محبوب ايستر. او ده، دني قدر بر جنتدر.

سؤال: او قدر بيوك و خالى بر جنت نهيه يارار؟

الجواب: ناصلكه اگر ممكن اولسه ايدى، خيال سرعتيله زمينك اقطاريني و ييلديزلر ك اكريني گزسهك، "بتون عالم بنمدر" ديه بيليرسك. ملائكه و انسان و حيوانلر ك اشتراكلى، سنك او حكمكى بوزماز. اويله ده: او جنت دخى طولو اولسه، "او جنت بنمدر" ديه بيليرسك. حديثده بعض اهل جنته ويريلن بش يوز سنه لك بر جنت سري، يگر مى سكزنجى سوزده و اخلاص لمعه سنده بيان ايديلمشد.

طوقوزنجى اشارت: ايمان و محبت اللّٰهك نتيجه سى: اهل كشف و تحقيقك اتفاقيه؛ دنيانك ييك سنه حيات مسعودانه سى، بر ساعتنه دگمه ين جنت حياتى و جنت حياتك دخى ييك سنه سى، بر ساعت مشاهده سنه دگمه ين بر قدسى، منزّه جمال و كمال صاحبي اولان ذات ذو الجلالك مشاهده سى، رؤيتيدر كه؛ (حاشيه) حديث قطعى ايله و قرآنك نصيله ثابتدر. حضرت سليمان عليه السلام گي محتشم بر كمال ايله مشهور بر ذاتك رؤيته اشتياقلى بر مراق، حضرت يوسف عليه السلام گي بر جمال ايله ممتاز بر ذاتك شهودينه مراقلى بر اشتياق؛ هر كس وجداناً حسن ايدر. عجباً دنيانك بتون محاسن و كمالاتندن بيكلر درجه يوكسك اولان جنتك بتون محاسن و كمالاتى، بر جلوه جمالى و كمالى اولان بر ذاتك رؤيتى، نه قدر مرغوب، مراق آور و شهودى نه درجه مطلوب و اشتياق آور اولديغنى قياس ايد بيليرسهك ايت...

(حاشيه): حديثك نصيله "او شهود، بتون لذائذ جنتك او درجه فوقنده در كه، اونلرى اونوتدير. و شهوددن صوكره اهل شهودك حسن جمالى او درجه فضله لشير كه؛ دوندكلى وقت، سرايلرنده كى عائله لرى چوق دقت ايله زور ايله اونلرى طانيه بيليرلر." حديثده وارد اولمشدر.

﴿اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا فِي الدُّنْيَا حُبَّكَ وَحُبَّ مَا يُقَرِّبُنَا إِلَيْكَ وَالْإِسْتِقَامَةَ كَمَا

أَمَرْتَ وَفِي الْآخِرَةِ رَحْمَتَكَ وَرُؤْيَتَكَ﴾

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ

أَجْمَعِينَ آمِينَ﴾

تنبیه

شو سوزك آخرنده اوزون تفصیلاتی اوزون گورمه؛
أهميته نسبةً قيصه در، داها اوزون ایستر.

بتون سوزلرده قونوشان بن دگلم. بلکه، إشارات قرآنيه
نامنه حقیقتدر. حقیقت ایسه حق سویلر، طوغری
قونوشور. اگر یاگلش بر شی گوردیگز، محقق بیلگیز که؛
خبرم اولمادن فکرم قاریشمش، قاریشدیرمش، یاگلش
ایتمش.

مناجات

يا ربّ! ناصل بيوك بر سرايك قپوسنى چالان بر آدم، آچيلمه ديغى وقت، او سرايك قپوسنى، ديگر مقبول بر ذاتك سرايجه مانوس صداسيله چالار؛ تا اوڭا آچيلسين. اويله ده: بيچاره بن دخى، سنك درگاه رحمتكى، محبوب عبدك اولان اويس القرانى نك نداسيله و مناجاتيله شويله چالييورم. او درگاهكى اوڭا آچديغك گي، رحمتكله بڭا ده آچ.

﴿أَقُولُ كَمَا قَالَ:﴾

- ﴿إِلَهِي أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا الْعَبْدُ * وَأَنْتَ الْخَالِقُ وَأَنَا الْمَخْلُوقُ﴾
﴿وَأَنْتَ الرَّزَّاقُ وَأَنَا الْمَرْزُوقُ * وَأَنْتَ الْمَالِكُ وَأَنَا الْمَمْلُوكُ﴾
﴿وَأَنْتَ الْمَرْيُوزُ وَأَنَا الذَّلِيلُ * وَأَنْتَ الْغَنِيُّ وَأَنَا الْفَقِيرُ﴾
﴿وَأَنْتَ الْحَيُّ وَأَنَا الْمَيِّتُ * وَأَنْتَ الْبَاقِي وَأَنَا الْفَانِي﴾
﴿وَأَنْتَ الْكَرِيمُ وَأَنَا اللَّئِيمُ * وَأَنْتَ الْمُحْسِنُ وَأَنَا الْمُسِيءُ﴾
﴿وَأَنْتَ الْغَفُورُ وَأَنَا الْمُذْنِبُ * وَأَنْتَ الْعَظِيمُ وَأَنَا الْحَقِيرُ﴾
﴿وَأَنْتَ الْقَوِيُّ وَأَنَا الضَّعِيفُ * وَأَنْتَ الْمُعْطَى وَأَنَا السَّائِلُ﴾
﴿وَأَنْتَ الْأَمِينُ وَأَنَا الْخَائِفُ * وَأَنْتَ الْجَوَادُ وَأَنَا الْمِسْكِينُ﴾

﴿وَأَنْتَ الْمُجِيبُ وَأَنَا الدَّاعِي﴾ * وَأَنْتَ الشَّافِي وَأَنَا الْمَرِيضُ ﴿
 ﴿فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَتَجَاوَزْ عَنِّي وَاشْفِ أَمْرَاضِي يَا اللَّهُ يَا كَافِي﴾ * يَا رَبُّ يَا
 وَافِي﴾ * يَا رَحِيمُ يَا شَافِي﴾ * يَا كَرِيمُ يَا مُعَافِي﴾ * فَاغْفِرْ عَنِّي مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ
 عَافِنِي مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَارْضَ عَنِّي أَبَدًا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ﴿
 ﴿وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

اوتوز اوچنجی سوز

اوتوز اوچ پنجره در

(بر جهته اوتوز اوچنجی مکتوب و بر جهته اوتوز اوچنجی سوز)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿سُرِّيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾

سؤال: شو ایکی آیتِ جامعہ نڈِ إفاده ایتدیگی وجوب و وحدانیتِ إلهیه و أوصاف و شئوناتِ ربّانیه، عالمِ أصغر و أكبر اولان انسان و کائناتک وجهِ دلاترینی، مجمل و قیصه بر صورته بیانلرینی ایسترز. چونکه منکرلر پک ایلری گیتدیلر. نه وقته قدر ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ دییوب، ألمزی قالدیره جغز؟ دییورلر.

الجواب: یازیلان بتون اوتوز اوچ عدد سوزلر، او آیتک دگزدن و إفاضه ایتدیگی حقیقت بحرندن اوتوز اوچ قطره در. اونلره باقسه گز، جوابگزری آلابیلرسگز. شیمدیلک یالگز او دگزدن بر قطره نڈِ رشحاته إشارت نوعندن شویله دیرز که:

مثلا: ناصلکه بر ذاتِ معجزنما، بیوک بر سرای یایمق ایسته سه: اولا تمللرینی، اساسلرینی منتظمًا حکمتله وضع ایدر و ایلریده کی نتیجه لرینه و غایه لرینه موافق

بر طرزده ترتیب ایدر. صوگره منزللره، قسملره مهارتله تفریق و تفصیل ایدیور. صوگره او منزلری تنظیم و ترتیب ایدیور. صوگره نقوشلرله تزیین ایدیور. صوگره الکتریک لامبالریله تنویر ایدیور. صوگره او محتشم و مزین سرایده مهارتی، إحساناتی تجدید ایتمک ایچون هر بر طبقهده یگی یگی ایجادلر، تبدیللر، تحویلر یاپیور. صوگره هر بر منزلده کندی مقامنه مربوط بر تلفون ربط ایدوب برر پنجره آچارق، هر برندن اونك مقامی گورونور.

عیناً او یله ده: ﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾ صانع ذو الجلال، حاکم حکیم، عدل حکم و بیگبر اسمای قدسیه ایله مسما فاطر بی مثال، شو عالم اکبر اولان کائنات سرائیک و خلقت شجره سنك ایجادینی إرادة ایتدی. آلتی گونهده او سرائیک، او شجره نك اساساتی دساتیر حکمت و قوانین علم ازیسی ایله وضع ایتدی. صوگره علوی و سفلی طبقاته و دالره آیروب، قضا و قدر دساتیری ایله تفصیل و تصویر ایتدی. صوگره هر مخلوقاتك هر طائفه سنی و هر طبقه سنی صنع و عنایت دستوری ایله تنظیم ایتدی. صوگره هر شیئی، هر بر عالمی اوگا لایق بر طرزده، مثلاً سمای ییلدیزلره، زمینی چیچکلره تزیین ایتدیگی گبی، سوسلندیروب تزیین ایتدی. صوگره او قوانین کلیه و دساتیر عمومیه میدانلرنده اسمالرینی تجلی ایتدیروب تنویر ایتدی. صوگره بو قانون کلینك تضییقندن فریاد ایدن فردلره رحمن رحیم اسملرینی خصوصی بر صورتده إمداده یتیشدیردی. دیمک او کلی و عمومی دساتیری ایچنده خصوصی إحساناتی، خصوصی إمدادلی، خصوصی جلوه لری وار که: هر شی، هر وقت، هر حاجتی ایچون اوندن إستمداد ایدر، اوگا باقه بیلیر. صوگره هر منزلدن، هر طبقه دن، هر عالمدن، هر طائفه دن، هر فرددن، هر شیدن، کندینی گوستره جك یعنی وجودینی و وحدتی ییلدیره جك پنجره لر آچمش. هر قلب ایچنده بر تلفون بیراقمش. شیمدی شو

حدسز پنجره لردن ألبته حدّيمزك فوقنده اولارق بحثه گيريشميه جگزر. اونلرى علم محيطِ اِلهى يه حواله ايدوب، يالگزار آياتِ قرآنيه نك لمعاتى اولان اوتوز اوچ پنجره يي اوتوز اوچنجى سوزك اوتوز اوچنجى مكنونبك نمازدن صوگره كى تسبيحاتك اوتوز اوچ عددِ مباركته موافق اولمق ايچون اوتوز اوچ پنجره يه اجمالى و مختصر بر صورتده اِشارت ايدوب، ايضاحنى سائر سوزلره حواله ايدرز...

برنجى پنجره

بالمشاهده گورويورز كه: بتون اُشيا، خصوصًا ذى حيات اولانلرك پك چوق مختلف حاجاتى و پك چوق متنوع مطالبى واردر. او مطلبلىرى، او حاجتلىرى، اومماديغى و بيلمديكى و ألى يتيشمديكى يردن مناسب و لايق بر وقتده اولره ويريليور، امداده يتيشديريليور. حالبوكه او حدسز مقصودلرك اُك كوچكنه او محتاجلرك قدرتى يتيشمز، ألىرى اولاشماز. سن كنديكه باق: ظاهرى و باطنى حاسه لرك و اولرك لوازماتى گيى ألك يتيشمديكى نه قدر اُشيايه محتاجسك. بتون ذى حياتلىرى كنديكه قياس ايت. ايشته بتون اولر، برر برر، وجود واجبّه شهادت و وحدتنه اِشارت ايتدكلرى گيى، هيئتِ مجموعه سيله، گونشك ضياعى گونشى گوستردى گيى، او حال و بو كيفيت، پرده غيب آرقه سنده بر واجب الوجودى، بر واحد اُحدى، هم غايت كريم، رحيم، مربي، مدبر عنوانلى ايچنده عقله گوسترز. شيمدى أى منكر جاهل و أى فاسق غافل! بو فعاليتِ حكيمانه يي، بصيرانه يي، رحيمانه يي نه ايله ايضاح ايدە بيليرسك؟ صاغير طبيعتله مى، كور قوتله مى، سرسم تصادفله مى، عاجز جامد اُسبابله مى ايضاح ايدە بيليرسك؟...

ایکنجی پنجره

أشیا، وجود و تشخصاتلرنده، نهایتسز إمکانات یوللری ایچنده متردد، متحیر، شکلسز بر صورتده ایکن، بردن بره غایت منتظم، حکیمانه اویله بر تشخص وجهی ویریلیور که؛ مثلاً هر بر إنسانك یوزنده، بتون أبنای جنسندن هر بریسنه قارشی برر علامت فارقه، او کوچك یوزده بولوندیغی و ظاهر و باطن طویغولریله کمال حکمتله تجهیز ایدیلدیگی جهتله، او یوز غایت پارلاق بر سگه اُحدیت اولدیغی إثبات ایدر. هر بر یوز، یوزر جهتله بر صانع حکیمك وجودینه شهادت و وحدتنه إشارت ایتدکلیر گبی، بتون یوزلرك هیئت مجموعه سیله إظهار ایتدکلیر او سگه، بتون أشیانك خالقنه مخصوص بر خاتم اولدیغی عقل گوزینه گوسترر.

أی منکر! هیچ بر جهتله قابل تقلید اولمیان شو سگه لری و مجموعه کی پارلاق سگه صمدیتی هانگی تزگابه حواله ایده بیلیرسك؟...

اوچنجی پنجره

زمینك یوزنده درت یوز بیك مختلف طائفه دن (حاشیه) عبارت اولان بتون حیوانات و نباتات أنواعك اوردوسی؛ بالمشاهده آیری آیری أرزاقلری، صورتلری، سلاحلری، لباسلری، تعلیماتلری، ترخیصاتلری کمال میزان و إنتظامله هیچ بر شی اونوتلمیه رق، هیچ برینی شاشیرمیه رق بر صورتده تدبیر و

(حاشیه): حتی او طائفه لردن بر قسم وار که؛ بر سنه ده کی أفرادی، زمان آدمدن قیامته قدر وجوده گلن بتون إنسان أفراندن زیاده در.

تربیه ایتمک اوپله بر سگه در که؛ (هیچ بر شبهه قبول ایتمز) گونش گبی پارلاق بر سگه واحد اُحددر. حدسز بر قدرت و محیط بر علم و نهایتسز بر حکمت صاحبندن باشقه کیمک حدی وار که، او حدسز درجه ده خارقه اولان شو ادارهیه قاریشسین. چونکه شو بربری ایچنده گرفت اولان انواعلری، ملّتری، عمومئی بردن اداره و تربیه ایده مهین، اولردن بریسنه قاریشسه اَلّته قاریشدیره حق. **﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ﴾** سرّیله، هیچ بر قاریشق علامتی یوقدر. دیمک که هیچ بر پارمق قاریشمه یور.

دردنجی پنجره

إستعداد لسانیه بتون تخمّلر طرفندن و إحتیاج فطری لسانیه بتون حیوانلر طرفندن و لسانِ إضطرابی ایلّه بتون مضطرلر طرفندن ایدیلن دعالرک مقبولیتیدر. ایشته بو نهایتسز دعالرک بالمشاهده قبول و إجابتی، هر بری وجوبه و وحدته شهادت و إشارت ایتدکلری گبی، مجموعی بیوک بر مقیاسده بالبداهه بر خالق رحیم و کریم و مجیبّه دلالت ایدر و باقدیرر.

بشنجی پنجره

گوروپورز که: اشیاء خصوصاً ذی حیات اولانلر، دفعی گبی آنی بر زمانده وجوده گلیر. حالبوکه دفعی و آنی بر صورتده بسیط بر ماده دن چیقان شیرلر، غایت بسیط، شکلسز، صنعتسز اولماسی لازم گلیرکن؛ چوق مهارته محتاج بر حسنِ صنعتده، چوق زمانه محتاج إهتمامکارانه نقشلرله منقّش، چوق آلاته محتاج عجیب صنعتلرله مزین، چوق ماده لره محتاج بر صورتده خلق اولونیورلر.

ایشته بو دفعی و آنی بر صورتده بو خارقه صنعت و گوزل هیئت، هر بری بر صانعِ حکیمک و جوبِ وجودینه شهادت و وحدتِ ربوبیتنه اِشارت ایتدکلیر گی مجموعی غایت پارلاق بر طرزده نهایتسز قدیر، نهایتسز حکیم بر واجب الوجودی گوسترر.

شیمدی، آی سرسم منکر! هایدی بونی نه ایله ایضاح ایدرسک؟ سنک گی سرسم، عاجز، جاهل طبیعتله می؟ ویاخود حدسز درجه خطا ایده رک او صانع مقدّسه "طبیعت" اسمنی ویروب اونک معجزاتِ قدرتی، او تسمیه بهانه سیله طبیعتنه اِسناد ایدوب، ییک درجه محالی بردن اِرتکاب ایتمک می ایسترسک؟

آلتنجی پنجره

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾

شو آیت، وجوب و وحدتی گوستردیگی گی، بر اسمِ اعظمی گوسترن غایت بیوک بر پنجره در.

ایشته شو آیتک خلاصة الخلاصه سی شودر که: کائناتک علوی و سفلی طبقاتنده کی بتون عاملر آیری آیری لسانله بر تک نتیجه یی، یعنی بر تک صانعِ حکیمک ربوبیتی گوستریورلر. شویله که:

ناصل گوكلرده (حتّى قوزموغرافيانك إعتراfile دخى) غايت بيوك نتيجهلر
ايچون غايت منتظم حركتلر، بر قدير ذو الجلالك وجود و وحدتنى و كمال
ربوبيتنى گوسترر.

اويله ده: زمينده بالمشاهده (حتّى جغرافيانك شهادتيله و إقراريله) غايت بيوك
مصلحتلر ايچون موسملرده كى گى غايت منتظم تحولاتلر دخى، عين او قدير
ذو الجلالك وجوب و وحدتنى و كمال ربوبيتنى گوسترر.

هم ناصل برّده و بجرده كمال رحمت ايله رزقلى و يريلن و كمال حكمت ايله
مختلف شكللر گيديريلن و كمال ربوبيتله درلو درلو طويغولرله تجهيز ايديلن بتون
حيوانات، برر برر ينه او قدير ذو الجلالك وجودينه شهادت و وحدتنه إشارت
ايتمكله برابر، هيئت مجموعه سيله غايت گنيش بر مقياسده عظمت الوهيتنى و
كمال ربوبيتنى گوسترر.

اويله ده: باغلرده كى منتظم نباتات و نباتاتك گوستردكلرى مزين چيچكلر و
چيچكلرك گوستردكلرى موزون ميوهلر و ميوهلرك گوستردكلرى مزين نقشلر، برر
برر ينه او صانع حكيمك وجودينه شهادت و وحدتنه إشارت ايتمكله برابر
كلّيتلريله غايت شعشعلى بر صورتده جمال رحمتنى و كمال ربوبيتنى گوسترر.

هم ناصل جوّ سماده كى بلوطلردن مهم حكمتلر و غايهلر و لزوملى فائدهلر
و ثمرلر ايچون توظيف ايديلن و گوندريلن قطرهلر، قطرهلر عددنجه ينه او صانع
حكيمك وجوبنى و وحدتنى و كمال ربوبيتنى گوسترر.

اويله ده: زمينده كى بتون طاغلرك و طاغلر ايچنده كى معدنلرك آيرى آيرى
خاصيتلريله برابر آيرى آيرى مصلحتلر ايچون إحضار و إدخالرى، طاغ

متانتنده بر قوتله ينه او صانع حكيماڭ وجوب و وحدتنی و کمال ربوبيتی گوسترر.

هم ناصل صحرالرده و طاغلرده کی کوچک کوچک تپه لرك درلو درلو منتظم چیچکلرله سوسلنمه لری، هر بری بر صانع حكيماڭ وجوبنه شهادت و وحدتنه إشارت ایتمکله برابر، هیئت مجموعه سیله حشمت سلطنتی و کمال ربوبيتی گوسترر.

اويله ده: بتون اوتلرده و آغاجلرده کی بتون یاپراقلرك درلو درلو اُشكال منتظمه لری و آیری آیری وضعیتلری و جذبه کارانه موزون حرکتلری، یاپراقلر عددنجه ينه او صانع حكيماڭ وجوب وجودینی و وحدتنی و کمال ربوبيتی گوسترر.

هم ناصل بتون أجسام نامیه ده، بیومك زماننده منتظمًا حرکتلری و درلو درلو آلات ایله تجهیزلری و چشید چشید میوه لره شعورکارانه توجّه لری، هر بری فردًا فردا ينه او صانع حكيماڭ وجوب وجودینه شهادت و وحدتنه إشارت ایدر. و هیئت مجموعه سیله غایت بیوک بر مقیاسده إحاطه قدرتی و شمول حکمتی و جمال صنعتی و کمال ربوبيتی گوسترر.

اويله ده: بتون حیوانی جسدلرده کمال حکمتله نفسلرینی، روحلرینی یرلشدیرمك، درلو درلو جهازات ایله کمال إنتظام ایله تسلیح ایتمك، درلو درلو خدمتلرده کمال حکمتله گوندرمك، حیوانات عددنجه بلکه جهازاتلری صاییسنجه ينه او صانع حكيماڭ وجوب وجودینه و وحدتنه شهادت و إشارت ایتدکلری گبی، هیئت مجموعه سیله غایت پارلاق بر صورتده جمال رحمتی و کمال ربوبيتی گوسترر.

هم ناصل بتون قىلبره، انسان ايسه هر نوع علوم و حقيقتلى بيلدیرن، حيوان ايسه هر نوع حاجتلىرىنى تداركنى اوگره تن بتون إلهامات غيبیه، بر رب رحيمك وجودىنى احساس ايدر و ربوبیتنه إشارت ايدر.

اويله ده: گوزله كائنات بوستانده كى معنوى چيچكلىر طوپلايان شعاعات عینیه گى ظاهرى و باطنى بتون طويغولرك، آيرى آيرى عاملره هر برى برر آناختار اولمالرى، ينه او صانع حكيم، او فاطر عليم، او خالق رحيم، او رزاق كريمك وجوب وجودىنى و وحدت و احدثىنى و كمال ربوبیتى گونش گى گوسترر.

ايشته شو يوقاریده گچن اون ايكى آيرى آيرى پنجره لردن، اون ايكى وجهدن بر پنجره اعظم آچیلیور كه؛ اون ايكى زنكلى بر ضيای حقيقت ايله جناب حقك احدثىنى و وحدانیتى و كمال ربوبیتى گوسترر.

ايشته اى بدبخت منكر! شو دائره ارض قدر، بلکه مدار سنويسى قدر گنیش اولان شو پنجره یی نه ايله قیاته بیلیرسك؟ و گونش گى پارلاق اولان شو معدن نوری نه ايله سوندوره بیلیرسك و هانگی پرده غفلتده صاقلایه بیلیرسك؟...

يدنجى پنجره

شو كائنات يوزنده سرپيلن مصنوعاتك كمال إنتظاملىرى و كمال موزونیتلىرى و كمال زينتلىرى و ايجادلىرىنى سهولتى و بربرينه بگزمه لرى و بر تك فطرت اظهار ایتمه لرى، ناصلكه بر صانع حكيمك وجوب وجودىنى و كمال قدرتنى و وحدتنى غایت گنیش بر مقیاسده گوستریورلر. اويله ده: جامد و بسیط عنصرلردن، حدسز و آيرى آيرى و منتظم مركباتك ايجادى، مركبات عددنجه ينه

او صانعِ حکیمک و جوبِ وجودینه شهادت و وحدتنه إشارت ایتمکله برابر، هیئتِ مجموعه سیله غایت پارلاق بر طرزده کمالِ قدرتی و وحدتی گوستردیگی گبی ترکیباتِ موجودات تعبیر ایدیلن ترکیب و تحلیل هنگامنده کی تجددده نهایت درجهده إختلاط و قاریشمه ایچنده نهایت درجهده بر إمتیاز و تفریق ایله، مثلاً طوپراقده کی تخملرک و کوکلرک چوق قاریشق اولدیغی حالده هیچ شاشیرمیهرق بر صورتده سنبللرینی و وجودلرینی تمییز و تفریق ایتمک و آغاجلره گیرن قاریشق ماده لری یاپراق و چیچک و میوه لره تفریق ایتمک و حجیراتِ بدنه قاریشق بر صورتده گیدن غدائی ماده لری کمالِ حکمتله و کمالِ میزانله آییروب تفریق ایتمک، ینه او حکیم مطلق و او علیم مطلق و او قدیر مطلقک و جوبِ وجودینی و کمالِ قدرتی و وحدتی گوستردیگی گبی؛ ذره لر عالمی حدسز و گنیش بر تارلا حکمنه گتیروب، هر دقیقه ده کمالِ حکمتله اکوب بیچوب، یگی یگی کائناتلر محصولاتنی اوندن آلق و او جامده، عاجزه، جاهله اولان ذراته غایت شعورکارانه و غایت حکیمانه و مقتدرانه حدسز منتظم وظیفه لری گوردیرمک، ینه او قدیر ذو الجلالک و او صانع ذو الکمالک و جوبِ وجودینی و کمالِ قدرتی و عظمتِ ربوبیتی و وحدتی و کمالِ ربوبیتی گوسترر. ایشته بو درت یول ایله بیوک بر پنجره معرفت اللهه آچیلیر. و بیوک بر مقیاسده بر صانعِ حکیمی عقله گوسترر. شیمدی آی بدبخت غافل! شو حالده اوئی گورمک و طانیمق ایسته مزسه ک؛ عقلگی چیقار آت، حیوان اول، قورتول...

سکرنجی پنجره

نوع بشرده کی بتون ارواح نیره اصحابی اولان انبیالر (علیهم السلام)، باهر و ظاهر معجزاتلرینه إستناد ایده رک و بتون قلوب منوره أقطابی اولان اولیالر،

كشَف و كرامتلىرىنە إعتِماَد ايدەرك و بتون عقول نورانيه أربابى اولان أصفىالر، تحقيقاتلىرىنە إستناد ايدەرك، بر تك واحدٍ أحد، واجب الوجود، خالقِ كلِّ شَيْئْ وَ وجوبِ وجودينه و وحدتنه و كمالِ ربوبيتنه شهادتلىرى، پك بيوك و نورانى بر پنجرەدر. هم هر وقت او مقامِ ربوبيتى گوسترمكدهدر.

أى بېچاره منكِر! كيمه گووه نيورسك كه، بونلرى ديگله ميورسك؟ وياخود گوندوز ايچنده گوزيگى قيامقله، دنياي گيجه مى اولدى ظن ايدىيورسك؟

طوقوزنجى پنجره

كائناتده كى عباداتِ عموميه، بالبداهه بر معبودِ مطلقى گوسترييور. أوت عالم أرواحه و باطنه گيدن و روحانى و ملكلرله گوروشن ذاتلرك شهادتلىرله ثابت اولان عموم روحانى و ملائكه لرك كمالِ إمتثال ايله عبوديتلىرى و بالمشاهده بتون ذى حياتلرك كمالِ إنتظامله عبوديتكارانه وظيفه لر گورمه لرى و بالمشاهده عناصر گى بتون جماداتك كمالِ إطاعتله عبوديتكارانه خدمتلىرى، بر معبودِ بالحقك وجوبِ وجودينى و وحدتنى گوستردىگى گى؛ هر بر طائفه سى إجماع و تواتر قوتنى طاشييان بتون عارفلرك حقيقتلى معرفتلىرى، بتون شاكرلر طائفه سنك ثمره دار شكرلىرى و بتون ذاكرلرك فيضلى ذكرلىرى و بتون حامدلرك نعمت آرتيران حمدلىرى و بتون موحدلرك برهانلى توحيدلىرى و توصيفلىرى و بتون مُحِبْلرك حقيقى محبّت و عشقلىرى و بتون مريدلرك صادق إرادة و رغبتلىرى و بتون منيبلرك جدّى طلب و إنايه لرى، ينه معروف، مذكور، مشكور، محمود، واحد، محبوب، مرغوب، مقصود اولان او معبودِ أزيلنك وجوبِ وجودينى و كمالِ ربوبيتنى و وحدتنى گوستردىگى گى؛ كامل انسانلرده كى بتون مقبول عباداتك و او مقبول عباداتك نتيجه سندن حاصل اولان فيوضات و مناجات،

مشاهدات و کشفیات، ینه او موجود لم یزل و او معبود لا یزالک و جوب وجودینی و وحدتی و کمال ربوبیتی گوستر. ایشته شو اوچ جهته ضیادار بیوک بر پنجره، وحدانیته آچیلیر.

اوننجی پنجره

﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ وَ سَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَ سَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ * وَ سَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ وَ سَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ * وَ أَتَيْكُم مِّنْ كُلِّ مَآ سَأَلْتُمُوهُ وَ إِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا﴾

شو کائناتده کی موجوداتک بربرینه تعاونی، تجاوبی، تساندی گوستر که؛ عموم مخلوقات، بر تک مربی نك تربیه سنده درلر. بر تک مدبرك اداره سنده درلر. بر تک متصرفك تحت تصرفنده درلر. بر تک سیدك خدمتکارلریدرلر. چونکه زمینده کی ذی حیاتلره لوازمات حیاتیه یی امر ربانی ایله پیشین گونشدن و تقویمجیلک ایدن قمر دن طوت، تا ضیا، هوا، ماء، غدانك ذی حیاتلرك امدادینه قوشمه لرینه و نباتاتك دخی حیواناتك امدادینه قوشمه لرینه و حیوانات دخی انسانلرك امدادینه قوشمه لرینه، حتی اعضای بدنك بربرینك معاونتنه قوشمه لرینه و حتی غذا ذراتك حجیرات بدنیه نك امدادینه قوشمه لرینه قدر جاری اولان بر دستور تعاون ایله، جامد و شعورسز اولان او موجودات متعاونه، بر قانون کرم، بر ناموس شفقت، بر دستور رحمت آلتنده غایت حکیمانه، کریمانه بربرینه یاردم ایتمک، بربرینك صدای حاجتنه جواب ویرمک، بربرینی تقویه ایتمک، البته بالبداهه بر تک، یکتا، واحد احد، فرد صمد، قدیر مطلق، علیم مطلق، رحیم

مطلق، كرىم مطلق بر ذات واجب الوجودك خدمتكارلىرى و مأمورلىرى و مصنوعلىرى اولدقلىرىنى گوسترر.

ايشته اى بيچاره مفلس فلسفى! بو معظم پنجره نه ديورسك؟ سنك تصادفك بوگا قاريشه بيلير مى؟...

اون برنجى پنجره

﴿لَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ بتون ارواح و قلوبك ضالالتدن نشئت ايدن اضطرابات و کشماکش و اضطراباتدن نشئت ايدن معنوى ألمردن قورتولملىرى، بر تك خالقى طانيمقله اولور. بتون موجوداتى، بر تك صانع و يرمله نجات بولويورلر، بر تك اللهك ذكريله مطمئن اولورلر. چونكه حدسز موجودات بر تك ذاته ويريلمزسه (يگر مى ايكنجى سوزده قطعى اثبات ايديلديكى گي) او زمان هر بر تك شئي، حدسز اسبابه اسناد ايتمك لازم گلير كه، او حالده بر تك شيك وجودى، عموم موجودات قدر مشكل اولور. چونكه الله ويرسه، حدسز اشيايى بر ذاته ويرر. اوگا ويرمزسه، هر بر شئي حدسز اسبابه ويرمك لازم گلير. او وقت بر ميوه، كائنات قدر مشكلات پيدا ايدر، بلكه داها زياده مشكل اولور. چونكه ناصل بر نفر يوز مختلف آدمك اداره سنه ويريلسه، يوز مشكلات اولور. و يوز نفر، بر ضابطك اداره سنه ويريلسه، بر نفر حكمنده قولاي اولور. اويله ده: چوق مختلف اسبابك بر تك شيك ايجادنده اتفاقلرى، يوز درجه مشكلاتلى اولور. و پك چوق اشياك ايجادى، بر تك ذاته ويريلسه يوز درجه قولاي اولور. ايشته ماهيت انسانيه ده كى مراق و طلب حقيقت جهتندن گلن نهايتسز اضطرابدن قورتاره حق يالگز توحيد خالق و معرفت الهيه در. مادام كفرده و شرکده نهايتسز مشكلات و اضطرابات وار. البته او

یول محالدر، حقیقتی یوقدر. مادام توحیدده، موجوداتک یاراتیلشنده کی سهولته و کثرته و حسنِ صنعته موافق اولارق نهایتسز سهولت و قولایلق وار. البته او یول واجبدر، حقیقتدر.

ایشته آی بدبخت اهلِ ضلالت! باق: ضلالت یولی نه قدر قراکقلی و الملی!. نه زورک وار که، اورادن گیدیورسک؟ هم باق: ایمان و توحید یولی نه قدر قولای و صفالی... اورایه گیر، قورتول.

اون ایکنجی پنجره

﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۝ الَّذِي خَلَقَ فَسْوَی ۝ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝﴾ سرنجه:

عموم اشیاده خصوصاً ذی حیات مصنوعلرده حکمتلی بر قالبدن چیقمش گی هر شیئه بر مقدارِ منتظم و بر صورت، حکمتله ویریلدیگی و او صورت و او مقدارده مصلحتلر و فائدهلر ایچون اگری بوگری حدودلر بولونماسی؛ هم مدّت حیاتلرنده دگیشدیردکلری صورت لباسلری و مقدارلری ینه حکمتلره، مصلحتلره موافق بر طرزده مقدّراتِ حیاتیهدن ترکیب ایدیلن معنوی و منتظم برر صورت، برر مقدار بولونماسی، بالبداهه گوسترر که: بر قدیرِ ذو الجلالک و بر حکیم ذو الکمالک قدر دائره سنده صورتلری و بیچیملری ترتیب ایدیلن و قدرتک دستگاهنده وجودلری ویریلن او حدسز مصنوعات، او ذاتک وجوبِ وجودینه دلالت و وحدتنه و کمالِ قدرتنه حدسز لسان ایله شهادت ایدرلر. سن کندی جسمکّه و اعضالریکّه و اونلرده کی اگری بوگری یرلرک میوه لرینه و فائده لرینه باق! کمالِ حکمت ایچنده کمالِ قدرتی گور.

اون اوچنجی پنجره

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ سرّنجه: هر شی لسانِ مخصوصیله خالقنی

یاد ایدر، تقدیس ایدر. اوت بتون موجوداتک لسانِ حال و قال ایله ایتدیگی تسبیحات، بر تک ذاتِ مقدّسک وجودینی گوستریور. اوت فطرتک شهادتی ردّ ایدیلمز. دلالتِ حال ایسه، خصوصاً چوق جهتلرله گلسه، شبهه گتیرمز. باق حدسز فطری شهادتی تضمّن ایدن و نهایتسز طرز زرده لسانِ حال ایله دلالت ایدن و متداخل دائره لر گبی بر تک مرکزّه باقان شو موجوداتک منتظم صورتلری، هر بری برر دیلدر. و موزون هیئتلی، هر بری برر لسانِ شهادتدر. و مکمل حیاتلری، هر بری برر لسانِ تسبیحدر که، یگرمی دردنجی سوزده قطعی اثبات ایدیلدیگی گبی، او بتون دیلر ایله پک ظاهر بر صورتده تسبیحاتلری و تحیاتلری و بر تک مقدّس ذاته شهادتلی، ضیا گونشی گوستردیگی گبی بر ذاتِ واجب الوجودی گوسترر و کمال الوهیتنه دلالت ایدر.

اون دردنجی پنجره

﴿قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ ۖ مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ۖ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾

سرلرنجه: هر شی هر شیئنده و هر شأنده تک بر خالق ذو الجلاله محتاجدر. اوت کائناتده کی موجوداته باقیورز و گوروپورز که: ضعفِ مطلق ایچنده بر قوّتِ مطلقه تظاهراتی وار. و عجزِ مطلق ایچنده بر قدرتِ مطلقه ناک آثاری گوروپور. مثلاً نباتاتک تخملرنده و کوکلرنده کی عقدّه حیاتیه لرینک

انتباهلری زماننده گوستردکلری خارقه وضعیتلری گبی. هم فقر مطلق و قورولق ایچنده بر غناء مطلقک تظاهراتی وار: قیشده کی طوپراغک و آغاجلرک وضعیت فقیرانهلری و بهارده شعشعهلی ثروت و غنالی گبی. هم جمود مطلق ایچنده بر حیات مطلقه نك ترشحاتی گورونویور: عناصر جامده نك ذی حیات ماده لره انقلابی گبی. هم بر جهل مطلق ایچنده محیط بر شعورک تظاهراتی گورونویور: ذره لردن ییلدیزلره قدر هر شیئک حرکاتنده نظامات عالمه و مصالح حیاته و مطالب حکمته موافق بر طرزده حرکت ایتمه لری و شعورکارانه وضعیتلری گبی.

ایشته بو عجز ایچنده کی قدرت و ضعف ایچنده کی قوت و فقر ایچنده کی ثروت و غنا و جمود و جهل ایچنده کی حیات و شعور؛ بالبداهه و بالضروره بر قدیر مطلق و قوی مطلق و غنی مطلق و علیم مطلق و حی قیوم بر ذاتک وجوب وجودینه و وحدتنه قارشی هر طرفدن پنجره لر آچار. هیئت مجموعه سیله بیوک بر مقیاسده بر جادّه نورانیه یی گوسترر. ایشه ای طبیعت باتاقلغنه دوشن غافل! اگر طبیعتی بیراقوب قدرت إلهیه یی طانیمازسه ک؛ هر بر شیئه، حتی هر بر ذره یه، حدسز بر قوت و قدرت و نهایتسز بر حکمت و مهارت، بلکه اکثر اشیای گوره جک، بیله جک، اداره ایده جک بر إقتدار، هر شیده بولوندیغنی قبول ایتمک لازم گلیر.

اون بشنجی پنجره

﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ سرنجه: هر شیئه، او شیئک قابلیت ماهیتنه

گوره کمال میزان و إنتظام ایله بیچیلوب حسن صنعت ایله ترتیب ایدیلوب، ائک قیصه یولده، ائک گوزل بر صورتده، ائک خفیف بر طرزده، إستعمالجه ائک

قولای بر شکله، (مثلا قوشلرک اَلْبسه لینه و هر وقت توپلرینی قولایچه اویناتمه لینه و استعمال ایتمه لینه باق) هم اِسرافسز حکمتلی بر طرزده وجود ویرمک، صورت گیدیرمک، اَشیا عددنجه دیلر ایله بر صانع حکیمک وجوب وجودینه شهادت و بر قدیر علیم مطلقه اِشارت ایدرلر.

اون آلتنجی پنجره

روی زمینده موسم بموسم تازه لهنن مخلوقاتک ایجاد و تدبیرلرنده کی اِنظامات و تنظیمات، بالدهه بر حکمت عامّه یی گوسترر. صفت، موصوفسز اولمادیغندن؛ البته او حکمت عامّه، بالضروره بر حکیمی گوسترر. هم او پردۀ حکمت ایچنده خارقه تزینات، بالدهه بر عنایت تامّه یی گوسترر. و او عنایت تامّه، بالضروره عنایتکار بر خالق کریمی گوسترر. و او پردۀ عنایتده عمومه شامل بر تلطیفات و احسانات، بالدهه بر رحمت واسعه یی گوسترر. و او رحمت واسعه، بالضروره بر رحمن رحیمی گوسترر. و او پردۀ رحمت اوستنده دخی بتون رزقه محتاج ذی حیاتلرک لایق و مکمل بر طرزده اعاشه لری و ارزاقلری، بالدهه تربیه کارانه بر رزاقیت و شفقتکارانه بر ربوبیتی گوسترر. و او تربیه و اداره، بالضروره بر رزاق کریمی گوسترر.

اوت زمینک یوزنده کمال حکمتله تربیه ایدیلن و کمال عنایتله تزین ایدیلن و کمال رحمتله تلطیف ایدیلن و کمال شفقتله اعاشه ایدیلن بتون مخلوقات، برر برر بر صانع حکیم، کریم، رحیم، رزاقک وجوبنه شهادت و وحدتنه اِشارت ایتدکلری گبی، یر یوزینک مجموعنده تظاهر ایدن و عمومنده گورولن و قصد و اراده یی بالدهه گوسترن حکمت عامّه؛ و حکمتی دخی تضمّن ایدن عموم مصنوعات شامل عنایت تامّه؛ و عنایت و حکمتی تضمّن ایدن و عموم

موجوداتِ ارضیه‌یه شامل اولان رحمتِ واسعة؛ و رحمت و حکمت و عنایتی ده تضمّن ایدن عموم ذی‌حیاته شامل بر صورتده و غایت کریمانه بر طرزده اولان رزق و إعاشهٔ عمومیه‌یی بردن نظره آل، باق! ناصلکه ألوانِ سبعة، ضیایی تشکیل ایدر. و یر یوزینی تنویر ایدن او ضیا، ناصل شبهه‌سز گونشی گوسترر. اوپله ده؛ او حکمت ایچنده کی عنایت و عنایت ایچنده کی رحمت و رحمت ایچنده کی إعاشهٔ رزقی، نهایت درجه‌ده حکیم، کریم، رحیم، رزاق بر واجب الوجودک وحدتی و کمال ربوبیتی بیوک بر مقیاسده، یوکسک بر درجه‌ده، پارلاق بر صورتده گوسترر.

ایشته آی سرسم منکر غافل! گوز اوکنده کی بو حکیمانه، کریمانه، رحیمانه، رزاقانه تربیتی و بو عجیب و خارقه و معجزه کیفیتی نه ایله ایضاح ایده‌بیلیرسک؟ سنک گبی سرسری تصادفله می؟ و قلبک گبی کور قوتله می؟ و قفاک گبی صاغیر طبیعتله می؟ و سنک گبی عاجز، جامد، جاهل اُسبابله می؟ یوقسه نهایتسز درجه‌ده مقدس، منزّه و مبرا، معلی و نهایتسز درجه‌ده قدیر، علیم، سمیع، بصیر اولان ذاتِ ذو الجلاله نهایتسز درجه‌ده عاجز، جاهل، صاغیر، کور، ممکن، مسکین اولان "طبیعت" نامنی ویروب نهایتسز خطا ایشله‌مک می ایسترسک؟ هم گونش گبی پارلاق شو حقیقتی، هانگی قوت ایله سوندوره‌بیلیرسک؟ هانگی پردهٔ غفلت آلتنده صاقلایه‌بیلیرسک؟

اون یدنجی پنجره

﴿إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾

زمنک یوزینی یاز زماننده تماشا ایدوب گورویورز که: ایجادِ اشیاده مشوشیتی إقتضا ایدن و إنتظام‌سزلغه سبب اولان نهایتسز سخاوت و بر جودِ مطلق،

غایت درجہ ده بر انسجام و انتظام ایچنده گورونویور. ایشته زمین یوزینی تزیین ایدن بتون نباتاتی گور.

هم میزانسزلغی و قابالغی إقتضا ایدن ایجاد اشیاده کی سرعتِ مطلقه دخی کمالِ موزونیت ایچنده گورونویور. ایشته زمین یوزینی سوسلندیرن بتون میوهلره باق.

هم اُهمیتسزلگی، بلکه چرکینلگی إقتضا ایدن کثرتِ مطلقه دخی، کمالِ حسنِ صنعت ایچنده گورونویور. ایشته یر یوزینی یالدیدزلیان بتون چیچکلره باق!

هم صنعتسزلغی، بسیطلگی إقتضا ایدن ایجاد اشیاده کی سهولتِ مطلقه دخی، نهایتسز درجہ ده صنعتکارلق و مهارت و إهتمامکارلق ایچنده گورونویور. ایشته یر یوزنده کی آغاج و نباتات جهازاتنک صندوقچه لری و پروغراملری و تاریخچه حیاتلرینک قوطوجقلری حکمنده اولان بتون تحملره، چکر دکلره دقتله باق.

هم إختلاف و آیریلغی إقتضا ایدن اوزاقلق و بُعدِ مطلق دخی بر إتفاقِ مطلق ایچنده گورونویور. ایشته بتون اقطارِ زمینده زرع ایدیلن هر نوع حبوباته باق.

هم قاریشمه یی و بولاشمه یی إقتضا ایدن کمالِ إختلاط، بالعکس کمالِ إمتیاز و تفریق ایچنده گورونویور. ایشته بتون یر آلتنه قاریشق آتیلان و ماده اعتباریله بربرینه بگزه یین تحملرک سنبل وقتنده کمالِ إمتیازلری و آغاجلره گیرن مختلف ماده لرک یایراق، چیچک و میوهلره کمالِ إمتیاز ایله تفریق لری و معدیه گیرن قاریشق غدالرک مختلف اعضا و حجیراته گوره کمالِ إمتیازله آیریلمه لرینه باق، کمالِ حکمت ایچنده کمالِ قدرتی گور.

هم اُهمّيتسزلگی، قيمتسزلگی إقتضا ایدن غايت درجه ده مبذوليت و نهايت درجه ده اوجوزلق دخی، ير يوزنده مصنوعاتجه، صنعتجه نهايت درجه ده قيمتدار و بهالی بر کيفيتده گورونويور. ايشته او حدسز عجائب صنعت ايچنده ير يوزينك رحمانی سفره سنده يالکز قدرتك شکرمله لری اولان طوتلرک نوعلرينه باق! کمال رحمتی، کمال صنعت ايچنده گور.

ايشته بتون روی زمينده غايت قيمتدارلق ايله برابر حدسز اوجوزلق؛ و حدسز اوجوزلق ايچنده حدسز إختلاط و قاريشيقلق ايله برابر حدسز إمتياز و تفریق؛ و حدسز إمتياز و تفریق ايچنده غايت اوزاقلق ايله برابر صوڪ درجه ده موافقت و بکزهيش؛ و صوڪ درجه بکزه مک ايچنده غايت درجه ده سهولت و قولايلق ايله برابر غايت درجه ده إهتمامکارانه ياپيليش؛ و غايت درجه ده گوزل ياپيليش ايچرسنده سرعت مطلقه و چابوقلقله برابر غايت درجه ده موزون و ميزانلی و إسرافسزلق؛ و غايت درجه ده إسرافسزلق ايچنده صوڪ درجه چوقلق و کثرت ايله برابر صوڪ درجه ده حسن صنعت؛ و صوڪ درجه حسن صنعت ايچنده نهايت درجه ده سخاوت ايله برابر إنتظام مطلق.. ألبته گوندوز ايشيغی، ايشيق گونشی گوستردیگی گبی؛ بر قدیر ذو الجلالک، بر حکیم ذو الکمالک، بر رحیم ذو الجمالک وجوب وجودينه و کمال قدرتنه و جمال ربوبیتنه و وحدانیتنه و أحدىتنه شهادت ايدرلر، ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ سَرینی گوسترلر.

شيمدی أی بیچاره جاهل غافل معنّد معطل! بو حقیقت عظمای نه ايله تفسیر ایده بیلیرسک؟ بو نهايت درجه ده معجزه و خارقه کيفیتی نه ايله ایضاح ایده بیلیرسک؟ بو حدسز درجه ده عجیب شو صنعتلری نه یه إسناد ایده بیلیرسک؟ بو ير يوزی درجه سنده گنیش بو پنجره یه هانگی پردۀ غفلتی آتوب قپاته بیلیرسک؟ سنک تصادفک نره ده، طبیعت دیدیگک و گووندیگک شعورسز

يولداشك و ضالالتده إستنادگاهك و آرقداشك نرهده؟ بو ايشلره تصادفك قاريشماسى يوز درجه محال دگل مى؟ و شو خارقه ايشلرك بيجدن برينك طبيعته حوالهسى، يك درجه محال اولمییور مى؟ يوقسه جامد، عاجز طبيعتك؛ هر بر شيك ايچنده او شیدن ياپيلان اشيا عددنجه معنوى ماكينه و مطبعه لرى مى وار؟..

اون سكزنچى پنجره

﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾

يگرى ايكنجى سوزده ايضاح ايديلن شو تمثيله باق كه: ناصل مكمل، منتظم، صنعتلى، سراى گى بر اثر، بالبداهه منتظم بر فعله دلالت ايدر. يعنى بر بنا، بر دولگرلگه دلالت ايدر. و مكمل، منتظم بر فعل، بالضروره مكمل بر فاعله و ماهر بر اوستهيه، بر دولگره دلالت ايدر. و مكمل اوسته و دولگر عنوانلرى، بالبداهه مكمل بر صفته، يعنى صنعت ملكه سنه دلالت ايدر. و مكمل صفت و او مكمل ملكه صنعت، بالبداهه مكمل بر إستعدادك وجودينه دلالت ايدر. و مكمل بر إستعداد ايسه، على بر روح و يوكسك بر ذاتك وجودينه دلالت ايدر.

اويله ده: زمينك يوزينى، بلكه كائناتى طولديران متجدد اثرلر، بالبداهه غايت درجه كمالده بولونان أفعالى گوسترييور. و شو نهايت درجه ده كى إنتظام و حكمت دائره سنده كى أفعال، بالبداهه عنوانلرى و اسملى مكمل اولان بر فاعلى گوسترييور. چونكه منتظم، حكيمانه فعللر، فاعلسز اولماديغى قطعياً معلوم. و صوك درجه مكمل عنوانلر، او فاعلك صوك درجه كمالده كى صفتلرينه دلالت ايدر. چونكه فن صرفجه ناصل اسم فاعل مصدردن ياپيلير.

اويله ده، عنوانلرڭ و اسملرڭ دخى مصدرلرى و منشألرى، صفتلردر. و صوڭ درجۀ كمالده صفتلر، شبهه سز صوڭ درجه مكمّل اولان شئونات ذاتيه يه دلالت ايدر. و قابليت ذاتيه (تعبير ايدهمديگمز) او مكمّل شئون ذاتيه، بحق اليقين حدسز درجۀ كمالده اولان بر ذاته دلالت ايدر.

ايشته بتون عالمده كى آثار صنعت و بتون مخلوقات، هر برى برر اثر مكمّل اولديغندن، هر برى بر فعله و فعل ايسه اسم، اسم ايسه وصفه و وصف ايسه شأنه و شأن ايسه ذاته شهادت ايتدكلرى ايچون؛ مصنوعات عددنجه بر تك صانع ذو الجلالك وجوب وجودينه شهادت و احدثنه إشارت ايتدكلرى گي؛ هيئت مجموعهييله، سلسلۀ مخلوقات قدر قوتلى بر طرزده بر معراج معرفتدر. هيچ بر جهتده ايچنه شبهه گيرمه ين متسلسل بر برهان حقيقتدر.

شيمدى اى بيچاره منكر غافل! سلسلۀ كائنات قدر قوتلى شو برهاني نه ايله قيره بيليرسڭ؟ شو مصنوعات عددنجه حقيقتك شعاعنى گوسترن حدسز ديكلى و قفسلى شو پنجره ي نه ايله قپاته بيليرسڭ؟ هانگى پردۀ غفلتى اوستنه چكه بيليرسڭ؟

اون طوقوزنجى پنجره

﴿تَسْبِحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ

بِحَمْدِهِ﴾ سرنجه: صانع ذو الجلال، سمواتك أجرامنه او قدر حكمتلر، معنالر طاقمش كه؛ گويا جلال و جمالى إفاده ايتمك ايچون سمواتى؛ گونشلر، آيلر، ييلدزلر كلمه لريله سويلتديرديگى گي، جوّ سماده دخى اولان موجوداته اويله

حکمتلر و معنالر و مقصدلر طاقمش که؛ گویا او جوّ سمایی برقلر، شمشکلر، رعدلر، قطرهلر کلمه‌لریله إنطاق ایدیور. و کمال حکمت و جمال رحمتی درس ویریور. و ناصل زمین قفاسنی، حیوانات و نباتات دینلن معنیدار کلمه‌لریله سویلشدیروب کمالات صنعتی کائناته گوستریور. اوپله ده؛ او قفانک برر کلمه‌سی اولان نباتلری و آغاجلری دخی؛ یاپراقلر، چیچکلر، میوه‌لر کلمه‌لریله إنطاق ایدوب ینه کمال صنعتی و جمال رحمتی إعلان ایدیور. و برر کلمه اولان چیچکلری و میوه‌لری دخی تخمجقلر کلمه‌لریله قونوشدیروب دقائق صنعتی و کمال ربویتی اهل شعوره تعلیم ایدیور. ایشته بو حدسز کلمات تسبیحیه ایچنده یالکز تک بر سنبل و تک بر چیچک طرز إفاده‌سنه قولاق ویروب دیگله‌یه جگزر. ناصل شهادت ایدر، بیله جگزر.

أوت هر بر نبات، هر بر آغاج، پک چوق لسان ایله صانعلرینی اوپله گوستریورلر که؛ اهل دقتی حیرت‌لرده بیراقیر و باقانلره "سبحان الله! نه قدر گوزل شهادت ایدیور!" دیدیرتیرلر.

أوت، هر بر نباتک چیچک آچماسی زماننده و سنبل ویرمه‌سی آننده، تبسمکارانه معنوی تکلملری هنگامنده کی تسبیحلری، کندیلری گبی گوزل و ظاهر در. چونکه هر بر چیچک گوزل آغزی ایله و منتظم سنبلک لسانیه و موزون تخملرک و منتظم حبه‌لرک کلماتیه حکمتی گوسترن او نظام، بالمشاهده علمی گوسترن بر میزان ایچنده در. و او میزان ایسه، مهارت صنعتی گوسترن بر نقش صنعت ایچنده در. و او نقش صنعت، لطف و کرمی گوسترن بر زینت ایچنده در. و او زینت دخی، رحمت و إحسانی گوسترن لطیف قوقولر ایچنده در. و بربری ایچنده بولونان شو معنیدار کیفیتلر، اوپله بر لسان شهادتدر که؛ هم صانع ذو الجمالی اُسماسیله تعریف ایدر، هم اوصافیه توصیف ایدر، هم جلوه اُسماسنی تفسیر ایدر، هم تودد و تعرفنی، یعنی

سۆديرلمسنى و طانيتديرلمسنى إفاده ايدر.

ايشته بر تك چيچككن بويله بر شهادت ايشيتسهك، عجا زمين يوزنده كى ربّانى باغلرده عموم چيچكلرى ديگله يه بيلسهك، نه درجه يوكسك بر قوتله صانع ذو الجلالك وجوب وجودينى و وحدتنى إعلان ايتدكلرينى ايشيتسهك، هيچ شبيههك و وسوسهك و غفلتك قالا بيلير مى؟ اگر قالسه، سكا انسان و دى شعور دينله بيلير مى؟

گل شيمدى بر آغاجه دقتله باق! ايشته بهار موسمنده ياپراقلك منتظمًا چيقماسى، چيچكلرك موزونًا آچيلماسى، ميوه لرك حكمتله، رحمتله بيومسى و دالرك آلرنده، معصوم چوجقلر گيى، نسيك اسمه سيله اوينامسى ايچنده كى لطيف آغزىنى گور. ناصل بر دست كرم ايله يшилله ن ياپراقلك دىلى ايله و بر نشئه لطف ايله تبسم ايدن چيچكلرك لسانيله و بر جلوّه رحمت ايله گولن ميوه لرك كلماتى ايله إفاده ايديلن حكمتلى نظام ايچنده كى عدلى ميزان؛ و عدلى گوسترن ميزان ايچنده بولونان دقتلى صنعتلر، نقشلر و مهارتلى نقشلر و زينتلر ايچنده رحمت و إحسانى گوسترن آيرى آيرى طاتلى طاتمقلر و آيرى آيرى گوزل قوقولر و خوش طاتمقلر ايچنده برر معجزه قدرت اولان تخملر و چكردكلر، غايت ظاهر بر صورتده بر صانع حكيم، كريم، رحيم، محسن، منعم، مجمل، مفضلك وجوب وجودينى و وحدتنى و جمال رحمتنى و كمال ربوبيتنى گوسترر. ايشته اگر بتون روى زمينده كى آغاجلك لسان حالرينى بردن ديگله يه بيلسهك، ﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ خزينه سنده نه قدر گوزل جوهرلر بولونديغنى گوره جكسك، آگلايه جقسك.

ايشته اى نانكوركلك ايچنده كندىنى باشى بوش ظن ايدن بدبخت غافل! بو

درجه حدسز لسانلرله كندىنى سڭا طانيتديران و بيلدين و سؤدين بر كرىم ذو الجمال، طانيمق ايسته نيلمزسه بو لسانلى صوصديرمىلى. مادام كه صوصديرىلماز، ديڭله مىلى. غفلتله قولاغڭى قپاسهڭ قورتولماز سڭ. چونكه سن قولاغڭى قپامقله كائنات سكوت ايتمز، موجودات صوصماز، وحدانيت شاهدلى سسلرىنى كسمزلىر. البته سنى محكوم ايدرلىر...

يگرمنجى پنجره (حاشيه)

﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ۖ وَ أَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً (مُبَارَكًا) فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ﴾

ناصل جزئيات و نتيجه لرده و تفرعاتده كمال حكمت و جمال صنعت گورونويور. اويله ده: تصادفى و قارىشق توهم ايدىلىن كلى عنصرلىرى، بيوك مخلوقاتڭ ظاهرًا قارىشق وضعيتلىرى دخى، بر حكمت و صنعت ايله وضعيتلىر آليورلىر. ايشته ضيانتڭ پارلاماسى، سائر حكمتلى خدماتىڭ دلاتيله، ير يوزنده

(حاشيه): شو يگرمنجى پنجرهڭ حقيقتى، بر زمان عربى بر صورتده شويله قلبه

گلمشىدى:

تَلَّاءُ الصِّبْيَاءِ مِنْ تَنْوِيرِكَ تَشْهِيرِكَ * تَمَوْجُ الْإِعْصَارِ مِنْ تَضْرِيْفِكَ تَوْطِيفِكَ سُبْحَانَكَ مَا أَعْظَمَ سُلْطَانَكَ * تَفَجُّرُ الْأَنْهَارِ مِنْ تَدْخِيرِكَ تَسْخِيرِكَ تَرَيْنُ الْأَحْجَارِ مِنْ تَدْبِيرِكَ تَصْوِيرِكَ * سُبْحَانَكَ مَا أَبْدَعَ حِكْمَتَكَ تَبَسُّمُ الْأَزْهَارِ مِنْ تَرْبِيْنِكَ تَحْسِينِكَ * تَبْرُجُ الْأَقْمَارِ مِنْ إِنْعَامِكَ إِكْرَامِكَ سُبْحَانَكَ مَا أَحْسَنَ صَنْعَتَكَ * تَسْجُعُ الْأَطْيَارِ مِنْ إِنْطَاقِكَ إِرْفَاقِكَ تَهْرُجُ الْأَمْطَارِ مِنْ إِنْزَالِكَ إِفْضَالِكَ * سُبْحَانَكَ مَا أَوْسَعَ رَحْمَتَكَ * تَحْرُكُ الْأَقْمَارِ مِنْ تَقْدِيرِكَ تَدْبِيرِكَ تَدْوِيرِكَ تَنْوِيرِكَ * سُبْحَانَكَ مَا أَنْوَرَ بُرْهَانَكَ مَا أَبْهَرَ سُلْطَانَكَ

مصنوعاتِ إلهیهی اِذْنِ رَبّانی ایلَه تشهیر و اِعلان ایتمکدر. دیمک بر صانع حکیم طرفندن ضیا اِستخدام ایدیلییور. چارشوی عالم سرگیلرنده کی آنتیقه صنعتلرینی اونک ایلَه اِرائه ایدیور. شیمدی روزگارلره باق که: سائر حکیمانه، کریمانه فائدهلرینک و وظیفه لرینک شهادتیه غایت مهمّ و کثرتلی وظیفه لره قوشویورلر. دیمک او طالغه لایمق بر صانع حکیم طرفندن بر توظیفدر، بر تصریفدر، بر قوللانمقدردر. طالغه لایمهلری ایسه، اَمَرِ رَبّانینک چابوق یرینه کتیریلمسنه سرعتله چالیشمقدردر.

شیمدی باق چشمه لره، چایلره، ایرماقلره... یردن، طاغلردن قاینامه لری تصادفی دکلدر. چونکه اولنره ترتّب ایدن آثارِ رحمت اولان فائده لرک و ثمره لرک شهادتیه و طاغلرده بر میزانِ حاجتله اِذْخارلرینک اِفاده سیله و بر میزانِ حکمتله گوندرله لرینک دلالتیه گوستریلییور که؛ بر ربّ حکیمک تسخیریه و اِذْخاریله در. و قاینامه لری ایسه، اونک اَمَرینه هیجانله اِمتثال ایتمه لیدر.

شیمدی یرده کی بتون طاشلرک و جواهرلرک و معدنلرک اَنواعنه باق. بونلرک تزیناتلری و منفعتلی خاصیتلری بر صانع حکیمک تزیینی ایلَه، ترتیبی ایلَه، تدبیری ایلَه، تصویری ایلَه اولدیغی، اولنره متعلّق حکیمانه فائده لری و مصالحِ حیاتیّه و لوازماتِ اِنسانیه و حاجاتِ حیوانیه یه موافق بر طرزده اِحضارلری گوسترییور.

شیمدی چیچکلره، میوه لره باق! بونلرک گولومسه مه لری و طاتلری و گوزللکلری و نقشلری و قوقو ویرمه لری؛ بر صانع کریمک، بر منعم رحیمک سفروسنده برر تعریفه، برر دعوتنامه حکمنده اولارق مختلف رنک و قوقو و طاتلرله هر نوعه آیری آیری تعریفه و دعوتنامه اولارق ویریلمشدر.

شىمدى قوشلره باق! اونلرڭ سويلشمەلىرى و جويولداشمەلىرى، بر صانع
 حكيمڭ إنطاق و سويلتمسى اولديغنه دليل قطعى ايسه، حيرت ويرر بر طرزده
 بربرينه او سسلرله مداولە حسّيات و إفادە مقصد ايتمه ليدر.

شىمدى بلوطلره باق! ياغمورڭ شيبيلتيلرى، معناسز بر سس اولماديغنه و
 شمشك ايله گوڭ گورله مسى، بوش بر گورولتى اولماديغنه قطعى دليل ايسه؛ خالى
 بر بوشلقده او عجائبي ايجاد ايتمك و اونلردن آب حيات حكمنده كى
 طاملالرى صاغمق و زمين يوزنده كى محتاج و مشتاق ذى حياتلره اُمزيرمك،
 گوسترييور كه: او شيرىلتى، او گورولتى غايت معنيدار و حكمتداردر كه؛ بر
 ربّ كريمڭ اُمريله، مشتاكلره او ياغمور باغرييور كه، "سزله مژده، گلييورز!"
 معناسنى إفاده ايدرلر.

شىمدى گوڭه باق! گوڭ ايچنده حدسز اُجرامدن يالڭز قمره دقت ايت!
 اونڭ حركتى، بر قدیر حكيمڭ اُمريله اولديغى، اوڭا متعلق و ير يوزينه عائد مهمّ
 حكمتلردر كه، باشقه يرده بيان ايتديگمزدن قيصه كسييورز.

ايشته ضيادن طوت، تا قمره قدر صايدىغمز كلى عنصرلر غايت گنیش بر
 طرزده و بيوك بر مقياسده بر پنجره آچار. بر واجب الوجودڭ وحدتنى و كمال
 قدرتنى و عظمت سلطنتنى گوسترر، إعلان ايدرلر.

ايشته اى غافل! اُگر بو گوڭ گورله مسى گى بو صدايى صوصديره بيليرسهڭ
 و گوئشك ايشيغى گى پارلاق او ضيائى سوندوره بيليرسهڭ، اللّٰهى اونوت! يوقسه
 عقلڭى باشكه آل! ﴿سُبْحَانَ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ

يگرمی برنجی پنجره

﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾

شو كائناتك لامباسی اولان گونش، كائنات صانعك وجودينه و وحدانيتنه گونش گبی پارلاق و نورانی بر پنجره در. اوت، منظومه شمسیه دینلن کره مزله برابر اون ایکی سیاره؛ جرمی کوچكك بیوكك إعتباريله پك چوق مختلف و موقعلی اوزاقلق یاقینلق نقطه سنده پك چوق متفاوت و سرعت حرکتلی چوق متنوع اولدیغی حالده کمال إنتظام و حکمت ایله و کمال میزان ایله و بر ثانیه قدر شاشیرمیه رق حرکتلی و دورانلی و گونش ایله، جاذبه قانونی تعبیر ایدیلن بر قانون إلهی ایله باغلامه لی، یعنی اولر إماملرینه إقتدالی؛ بیوك بر مقیاسده بر عظمت قدرت إلهیه یی و وحدانیت ربّانیه یی گوسترر. چونکه او جامد جرمی، او شعورسز بیوك كتله لی، نهایت درجه ده إنتظام و میزان حکمت ایچنده مختلف شکللرده و مختلف مسافهلرده و مختلف حرکتلرده دوندیرمك، إستخدام ایتمك، نه درجه بر قدرتی و بر حکمتی إثبات ایتدیگنی قیاس ایت. بو بیوك و آغیر ایشه ذره مقدار تصادف قاریشسه، اويله بر پاطالایش ویره جك كه، كائناتی طاغیده جق. چونکه بر دقیقه، تصادف بریسنی توقیف ایتسه، محورندن چیقماسنه سببیت ویرر، باشقه لی ایله مصادمه ایتمسنه یول آچار. كُرّه أرضدن بیك دفعه بیوك جرمیله مصادمه نك نه درجه دهشتلی اولدیغنی قیاس ایده بیلیرسك.

منظومه شمسیه نك یعنی شمسك مأموملی و میوه لی اولان اون ایکی سیاره نك عجائبی علم محیط إلهی یه حواله ایدوب، یالکز گوزیمزك اوكنده سیاره مز بولونان أرضه باقیورز، گوروپورز كه: بو سیاره مز، بر عظمت شوكت ربوبیتی و حشمت

سلطنت الوهیتی و کمال رحمت و حکمتی گوستر بر صورتده گونشک اطرافنده،
 أمر ربّانی ایله (اوچنجی مکتوبده بیان ایدیلدیگی گبی) پک بیوک بر خدمت
 ایچون بر اوزون سیر و سیاحت اوکا ایتدیریلیور. بر سفینه ربّانیه اولارق
 عجائب مصنوعات إلهیه ایله طولدیرلمش و ذی شعور عباد الله سیرانگاه گبی
 بر مسکن سیار وضعیتی ویرلمش. و اوقات و حسابی بیلدیره جک ساعت
 عقربی گبی قمر دخی دقیق حسابلرله، عظیم حکمتلرله اوکا طاقیلیمش و او قمره
 باشقه منزلرده آیری سیر و سیاحت ویرلمش. ایشته بو مبارک سیاره مزك شو
 حاللری، کُرؤ أرض قوتنده بر شهادتله، بر قدیر مطلقک وجوب وجودینی و
 وحدتنی اثبات ایدر. مادام شو سیاره مز بویله در، منظومه شمسیه یی اوکا قیاس
 ایده بیلیرسک.

هم شمسه کندی محوری اوستنده جاذبه دینلن معنوی ایپلری یوماق یاپدیرمق
 ایچون طولاب و چیقریق حکمنده اولان گونشی، بر قدیر ذو الجلالک آمریله
 دوندیروب، او سیاراتی او معنوی ایپلرله باغلا یوب تنظیم ایتمک و گونشی
 بتون سیاراتیله ثانیه ده بش ساعتک بر مسافه یی کسدیره جک قدر بر سرعتله، بر
 تخمینه گوره "هرکول برجی" طرفنه ویا شمس الشمسوس جانبنه سوق ایتمک، ألبته
 ازل و ابد سلطانی اولان ذات ذو الجلالک قدرتیله و آمریله در. گویا حشمت
 ربوبیتی گوسترمک ایچون، بو آمربر نفرلری حکمنده اولان منظومه شمسیه
 اوردوسی ایله بر مانوره یاپدیرر.

ای قوزموغرافیا جی أفندی! هانگی تصادف بو ایشلره قاریشه بیلیر؟ هانگی
 أسبابک ألی بوکا اولاشابیلیر؟ هانگی قوت بوکا یاناشه بیلیر؟ هایدی سن
 سویله... هیچ بویله بر سلطان ذو الجلال، عجزینی گوستروب ملکنه باشقه سنی
 قاریشدیرر می؟ باخصوص کائناتک میوه سی، نتیجه سی، غایه سی، خلاصه سی

اولان ذی حیاتلری، باشقه آلله ویرر می؟ باشقه سنی مداخله ایتدیرر می؟
 باخصوص او میوه لرک اُکْ جامعی و او نتیجه لرک اُکْ مکملی و زمینک
 خلیفه سی و او سلطانک آیینه دار بر مسافری اولان انسانلری باشی بوش بیراقیر
 می؟ و اونلری طبیعت و تصادفه حواله ایدوب حشمت سلطنتی هیچه ایندیرر
 می، کمال حکمتی سقوط ایتدیرر می؟

یگر می ایکنجی پنجره

﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا * وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا * وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا
 ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾

کُرّه ارض بر قفادر که، یوز پیک آغزی واردر. هر بر آغزنده، یوز پیک لسانی
 واردر. هر لساننده، یوز پیک برهانی وار که؛ هر بری چوق جهتله واجب
 الوجود، واحد احد، هر شیئه قدیر، هر شیئه علیم بر ذات ذوالجلالک وجوب
 وجودینه و وحدتنه و أوصاف قدسیه سنه و أسماء حسنی سنه شهادت ایدرلر.
 اوت ارضک اول خلقتنه باقیورز که: مایع حالنه گلن بر مادّه سیاله دن طاش و
 طاشدن طوپراق خلق ایدیلیمش. مایع قالسه ایدی، قابل سکنا اولمازدی. او
 مایع طاش اولدقدن صوگره، دمیر گی سرت اولسه ایدی قابل استفاده
 اولمازدی. البته بوکا بو وضعیتی ویرن، یرک سکنه لرینک حاجت لرینی گورن بر صانع
 حکیمک حکمتیدر. صوگره طبقه تراییه، طاغیر دیرگی اوزرینه آتیلیمش، تا
 ایچنده کی داخلی انقلابلردن گلن زلزله لر، طاغیرله تنفس ایدوب، زمینی
 حرکتدن و وظیفه سندن شایرتماسین. هم دگرک استیلا سندن طوپراغی
 قورتار سین. هم ذی حیاتلرک لوازمات حیاتیه سنه برر خزینه اولسون. هم هوایی
 طراسین، غازات مضره دن تصفیه ایتسین، تا تنفسه قابل اولسون. هم صولری

بیریکدیروب اِدْخار ایتسین. هم ذی حیاته لازم اولان سائر معدنلره منشأ و مدار اولسون.

ایشته بو وضعیت بر قدیر مطلق و بر حکیم رحیمک وجوب وجودینه و وحدتنه غایت قطعی و قوّتلی شهادت ایدر.

ای جغرافیاجی أفندی! بونی نه ایله ایضاح ایدرسک؟ هانگی تصادف شو عجائب مصنوعات ایله طولو سفینه ربّانیه یی بر مشهر عجائب پایه رق یگرمی درت پیک سنه بر مسافه ده، بر سنده سرعتله چویروب، اونک یوزنده دیزیلیمش اشیادن هیچ بر شی دوشورمسین؟

هم زمینک یوزنده کی عجیب صنعتلره باق! عناصرلر، نه درجه حکمتله توظیف ایدیلیمشلر. بر قدیر حکیمک آمریله زمین یوزنده کی رحمن مسافرلرینه ناصل گوزل باقییورلر، خدمترلرینه قوشویورلر.

هم عجیب و غریب صنعتلر ایچنده رنگارنگ عجیب حکمتلی زمین یوزینک سیماسنده کی بو نقشلی چیزگیلره باق! ناصل سکنه لرینه اَنهار و چایلری، دَڭز و ایرماقلری، طاغ و تپه لری، آیری آیری مخلوقلرینه و عبادینه لایق برر مسکن و وسائط نقلیه یایمیش. صوڭره یوز بیڭلر اَجناس نباتات و اَنواع حیواناتیله کمال حکمت و انتظام ایله طولدیروب حیات ویره رک شنلندیرمک، وقت بوقت منتظمًا موت ایله ترخیص ایدهرک بوشالتوب ینه منتظمًا "بَعَثُ بَعْدَ الْمَوْتِ" صورتنده طولدیرمق؛ بر قدیر ذو الجلالک و بر حکیم ذو الکمالک وجوب وجودینه و وحدتنه یوز بیڭلر لسانلره شهادت ایدرلر.

الحاصل: یوزی، عجائب صنعتیه بر مشهر و غرائب مخلوقاتیه بر محشر و قافله

موجوداته بر ممر و صفوفِ عبادینه بر مسجد و مقرّ اولان زمین؛ بتون کائناتک
قلبی حکمنده اولدیغندن، کائنات قدر نور وحدانیتی گوسترر.

ایشته آی جغرافیاجی أفندی! بو زمین قفاسی یوز بیك اغز، هر برنده یوز
بیك لسان ایله اللهی طانیتدیرسه و سن اونى طانیمازسهك، باشكى طبیعت
باتاقلغنه صوقسهك، درجه قباحتكی دوشون. نه درجه دهشتلی بر جزایه سنی
مستحق ایدر، بیل، آیل و باشكى باتاقلقدن چیقار. ﴿أَمِنْتُ بِاللّٰهِ الَّذِیْ بَیْدِهِ
مَلَکُوتُ کُلِّ شَیْءٍ﴾ دی.

یگرمی اوچنجی پنجره

﴿الَّذِیْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَیْوةَ﴾

حیات، قدرت ربّانیه معجزاتک اُك نورانیسیدر، اُك گوزلیدر. و وحدانیت
برهانلرینك اُك قوتلیسی و اُك پارلاغیدر. و تجلیات صمدانیه آیینهلرینك اُك
جامعی و اُك برّاقیدر. اوت، حیات تک باشیله بر حیّ قیومی بتون أسما و
شئوناتیه بیلدیرر. چونکه حیات، پك چوق صفاتك ممزوج بر معجون
حکمنده بر ضیا، بر تریاقدر. ألوان سبعة، ضیاده؛ و مختلف أدویهلر، تریاقد
ناصلکه ممتزجا بولونور. اوپله ده: حیات دخی، پك چوق صفاتدن یاپیلیمش بر
حقیقتدر. او حقیقتده کی صفتلردن بر قسمی، طویغولر واسطه سیله إنبساط
ایدهرك إنکشاف ایدوب آیریلیرلر. قسم اکثری ایسه حسّیات صورتنده
کندیلرینی إحساس ایدرلر و حیاتدن قاینامه صورتنده کندیلرینی بیلدیررلر.

هم حیات، کائناتک تدبیر و اداره سنده حکمفرما اولان رزق و رحمت و

عنایت و حکمتی تضمّن ایدیور. گویا حیات اولری آرقه‌سنه طاقوب، گیردیگی یره چکیور. مثلاً حیات بر جسمه، بر بدنه گیردیگی وقت؛ حکیم اسمی دخی تجلی ایدر، حکمتله یوواسنی گوزلجه یاپوب تنظیم ایدر. عین حالده کریم اسمی ده تجلی ایدوب، مسکنی حاجاتنه گوره ترتیب و تزیین ایدر. ینه عین حالده رحیم اسمنک جلوه‌سی گورونویور که، او حیاتک دوام و کمالی ایچون درلو درلو إحسانلرله تلطیف ایدر. ینه عین حالده رزاق اسمنک جلوه‌سی گورونویور که، او حیاتک بقاسنه و إنکشافنه لازم مادی، معنوی غدالری یتیشدیریور. و قسمًا بدننده إدّخار ایدیور. دیمک حیات بر نقطه محراقیه حکمنده؛ مختلف صفات بربری ایچنه گیرر، بلکه بربرینک عینی اولور. گویا حیات تمامیلله هم علمدر، عین حالده قدرتدر، عین حالده ده حکمت و رحمتدر و هکذا... ایشته حیات بو جامع ماهیتی إعتباریلله شئون ذاتیه ربّانییه آیینهدارلق ایدن بر آیینۀ صمدیتدر. ایشته بو سردندر که: حیّ قیوم اولان ذات واجب الوجود، حیاتی پک چوق کثرتله و مبذولیتله خلق ایدوب، نشر و تشهیر ایدر. و هر شیئی حیاتک اطرافنه طویلاتدیروب، اوکا خدمتکار ایدر. چونکه حیاتک وظیفه‌سی بیوکدر. اوت صمدیتک آیینه‌سی اولمق قولای بر شی دگل، عادی بر وظیفه دگل.

ایشته گوز اوکنده هر وقت گوردیگمز بو حدّ و حسابله گلمه‌ین یکی یکی حیاتلر و حیاتلرک أصللری و ذاتلری اولان روحلر، بردن و هیچدن وجوده گلمه‌لری و گوندلمه‌لری، بر ذات واجب الوجود و حیّ قیومک وجوب وجودینی و صفات قدسیه‌سنی و اسماء حسنی‌سنی؛ لمعاتک گونشی گوستردیگی گبی گوستریورلر. گونشی طانیمیان و قبول ایتمه‌ین آدم، ناصل گوندوزی طولدیران ضیایی إنکار ایتمگه مجبور اولویور. اویله ده: حیّ قیوم، محی و ممیت اولان شمس احدیتی طانیمیان آدم، زمینک یوزینی بلکه ماضی و مستقبلی طولدیران

ذی‌حیاتلرک وجودینی إنکار ایتملی و یوز درجه حیواندن آشاغی دوشملی. حیات مرتبه‌سندن دوشوب جامد بر جاهل اجهل اولمالی.

یگرمی دردنجی پنجره

﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ موت،

حیات قدر بر برهان ربوبیتدر. غایت قوتلی بر حجت وحدانیتدر. ﴿الَّذِي

خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ﴾ دلالتجه، موت؛ عدم، إعدام، فنا، هیچلک، فاعلسز

بر إنقراض دگل، بلکه بر فاعل حکیم طرفندن خدمتدن ترخیص و تحویل مکان و تبدیل بدن و وظیفه‌دن پایدوس و چس بدن آزاد ایتمک و منتظم بر اثر حکمت اولدیغی، برنجی مکتوبده گوستریلمشدر. اوت ناصل زمین یوزنده‌کی مصنوعات و ذی‌حیاتلر و حیاتدار زمین یوزی، بر صانع حکیمک وجوب وجودینه و وحدانیتنه شهادت ایدیورلر. او یله ده: او ذی‌حیاتلر ئولوملریله بر حی باقینک سرمدیتنه و واحدیتنه شهادت ایدیورلر. یگرمی ایکنجی سوزده؛ موت، غایت قوتلی بر برهان وحدت و بر حجت سرمدیت اولدیغی اثبات و ایضاح ایدیلدیگندن، شو بحثی او سوزه حواله ایدوب یالکز مهم بر نکته‌سنی بیان ایده‌جکز. شویله که:

ناصل ذی‌حیاتلر، وجودلریله بر واجب الوجودک وجودینه دلالت ایدیورلر. او یله ده: او ذی‌حیاتلر، ئولوملریله بر حی باقینک سرمدیتنه واحدیتنه شهادت ایدیورلر. مثلاً یالکز بر تک ذی‌حیات اولان زمین یوزی، إنتظاماتیلله، أحوالیه صانعی گوستردیگی گبی، ئولدیگی وقت یعنی قیش، بیاض کفنی ایله ئولمش او زمین یوزینی قیامسی ایله نظر بشری اوندن چویریور. ویاخود نظر، او گیدن

بهار جنازه سنك آرقه سندن ماضى يه گيدر، داها گنیش بر منظره يي گوسترر. يعنى هر برى برر معجزه قدرت اولان زمين طولوسى بتون گچن بهارلر مثللو يكى گله جك برر خارقه قدرت و برر حياتدار زمين اولان، بهار طولوسى حياتدار موجودات ارضيه نك گلمه لرینی احساس و وجودلرینه شهادت ايتدكلرندن؛ اويله گنیش بر مقیاسده، اويله پارلاق بر صورتده، اويله قوتلى بر درجه ده بر صانع ذو الجلالك بر قدیر ذو الكمالك، بر قيوم باقینك، بر شمس سرمدینك وجوب وجودینه و وحدتنه و بقا و سرمدیتنه شهادت ايدرلر و اويله پارلاق دلائلى گوستررلر كه، ایستر ایسته مز بداعت درجه سنده **﴿أَمِنْتُ بِاللّٰهِ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ﴾** دیدیرتیر.

الحاصل: ﴿وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ سرنجه؛ حياتدار بو زمين، بر بهارده صانعه شهادت ايتدیگی گبی؛ اونك ئولمه سیله، زمانك گچمش و گله جك ایکی قنادینه دیزيلمش معجزات قدرته نظری چویریور. بر بهار یرینه بیگلر بهاری گوستریور. بر معجزه یرینه بیگلر معجزات قدرته اشارت ايدر. و اونلردن هر بهار، شو حاضر بهاردن داها قطعی شهادت ايدر. چونكه ماضی طرفنه گچنلر، ظاهری أسبابلریله برابر گیتمشلر؛ آرقه لرنده ینه کندیلری گبی باشقه لر یرلرینه گلمشلر. دیمك أسباب ظاهریه هیچدر. یالکز بر قدیر ذو الجلال، اونلری خلق ایدوب، حکمتیله أسبابه باغلایه رق گوندردیگی گوستریور. و گله جك زمانده دیزيلمش حياتدار اولان زمين یوزلری ایسه، داها پارلاق شهادت ايدر. چونكه یکیدن، یوقدن، هیچدن یاپیلوب گوندریله جك، یره قونوب وظیفه گوردیروب صوگره گوندریله جكلر.

ایشته ای طبیعته صاپالانان و باتاقلقده بوغولق درجه سنه گلن غافل! بتون ماضی و مستقبله اولاشه جق حکمتلی و قدرتلی معنوی آل صاحبی اولمیان بر

شى، ناصل بو زمينك حياتنه قاريشه بيلير؟ سنك گي هيچ اندر هيچ اولان تصادف و طبيعت بوگا قاريشه بيلير مي؟ قورتولق ايسترسهك: "طبيعت، اولسه اولسه بر دفتر قدرت اٰليه در. تصادف ايسه، جهلمزي اورتن گيزلي بر حكمت اٰليه نك پرده سيدر" دى، حقيقتنه ياناش.

يگر مي بشنجي پنجره

ناصلكه مضروب، البته ضاربه دلالت ايدر. صنعتلي بر اثر، صنعتكاري ايجاب ايدر. ولد، والدي اقتضا ايدر. تحتيت، فوقيتي استلزام ايدر و هكذا... بتون امور اضافيه تعبير ايتدكلري بري بريسز اوليان اوصاف نسيه مثللو شو كائناتك جزئياتنده و هيئت عموميه سنده گورونن امكن دخی، وجوبی گوسترر. و بتون اونلرده گورونن انفعال، بر فعلی گوسترر. و عمومنده گورونن مخلوقيت، خالقيتي گوسترر. و عمومنده گورونن كثر و تركيب، وحدتي استلزام ايدر. و وجوب و فعل و خالقيت و وحدت، بالبداهه و بالضروره ممكن، منفعل، كثير، مركب، مخلوق اوليان؛ واجب و فاعل، واحد و خالق اولان موصوفلرني ايستر. اويله ايسه بالبداهه بتون كائناتده كي بتون امكنلر، بتون انفعاللر، بتون مخلوقيتلر، بتون كثر و تركيبلر بر ذات واجب الوجود، فعال لما يُريد، خالق كل شئ، واحد احده شهادت ايدر.

الحاصل: ناصل امكنندن وجوب گورونويور، انفعالندن فعل و كثرندن وحدت؛ بونلرك وجودي، اونلرك وجودينه قطعيا دلالت ايدر. اويله ده: موجودات اوستنده گورونن مخلوقيت و مرزوقيت گي صفتلر دخی، صانعي، رزاقيت گي شأنلرك وجودلرينه قطعي دلالت ايدويور. شو صفاتك وجودي

دخى، بالضروره و بالبداهه بر خلاق و بر رزاق صانع رحيمك وجودينه دلالت ايدر. ديمك هر بر موجود، طاشيديغى يوزلر بو چشيد صفتلر لسانيله، ذات واجب الوجودك يوزلر اسماء حسنى سنه شهادت ايدرلر. بو شهادتلر قبول ايديلمزسه، موجوداتك بتون بو چشيد صفتلرينى انكار ايتمك لازم گليز...

يگرى آلتنجى پنجره (حاشيه)

شو كائناتك موجوداتى يوزنده تازهلنن و گلوب گچن جمالر و حُسنلر؛ بر جمالِ سرمدى جلوهلرينك بر نوع گولگهلى اولديغى گوسترر. اوت، ايرماغك يوزنده كى قبارجقلرك پارلايوب گيتمه سندن صوگره آرقه دن گلنلرك گيدنلر گي پارلامالى، دائمى بر شمسك شعاعلرينك آيينه لى اولدقلىرى گوستردكلرى گي؛ سيال زمان ايرماغنده، سيار موجوداتك اوستنده پارلايان لمعاتِ جماليه دخى، بر جمالِ سرمدى يه اشارت ايدرلر و اونك بر نوع اماره ليدرلر. هم كائنات قلبنده كى جدى عشق، بر معشوق لا يزالي گوسترر. اوت، آغاچك ماهيتنده اولميان بر شى، اساسلى بر صورتده ميوه سنده بولونمديغى دلائييله؛ شجره كائناتك حساس ميوه سى اولان نوع انسانده كى جدى عشق لاهوتى گوسترر كه؛ بتون كائناتده (فقط باشقه شكلدره) حقيقى عشق و محبت بولونويور. اويله ايسه قلب كائناتده كى شو حقيقى محبت و عشق، بر محبوب اُزلى يي گوسترر. هم كائناتك سينه سنده چوق صورتدره تظاهر ايدن انجذابلر، جذبه لر، جذبه لر؛ اُزلى بر حقيقتِ جاذبه دارك جذيله اولديغى هشار قلبره گوسترر. هم مخلوقاتك اُك حساس و نورانى طائفه سى اولان اهل كشف و ولايتك اتفاقيه، ذوق و شهوده استناد ايدرك، بر جميل ذو الجلالك جلوه سنه، تجليسنه مظهر

اولدقلرینی و او جلیل ذو الجمالک (کندینی) طانیتدیرلمسنه و سؤدیرلمسنه ذوق ایله مطّلع اولدقلرینی، متّفقّا خبر ویرمه‌لری، ینه بر ذات واجب الوجودک، بر جمیل ذو الجلالک وجودینه و انسانلره کندینی طانیتدیرلمسنه قطعیاّ شهادت ایدر. هم کائنات یوزنده و موجودات اوستنده ایشله‌ین قلم تحسین و تزیین؛ او قلم صاحبی ذاتک اّسماسنک گوزلگنی واضحّا گوستریور.

ایشته کائنات یوزنده کی جمال و قلبنده کی عشق و سینه‌سنده کی انجذاب و گوزلرنده کی کشف و شهود و هیئاتنده کی حُسن و تزیینات؛ پک لطیف، نورانی بر پنجره آچار. اونک ایله، بتون اّسماسی جمیله بر جمیل ذو الجلالی و بر محبوب لا یزالی و بر معبود لم یزلی، هشیار اولان عقل و قلبره گوسترر. ایشته اّی مادّیات قراکّلغنده، اّوهام ظلماتنده، بوغوجی شبّهات ایچنده چیرپینان غافل! کندیکّه گل. انسانیتّه لایق بر صورتده یوکسل. شو درت دلیک ایله باق؛ جمال وحدتی گور، کمال ایمانی قازان، حقیقی انسان اول!..

یگرمی یدنجی پنجره

﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾

کائناتده، "أسباب و مسبّبات" گورونن اّشیایه باقییورز و گوروپورز که: اّکّ اّعلا بر سبب، اّکّ عادی بر مسبّبه قوّتی یتمه‌یور. دیمکّ أسباب بر پرده‌در، مسبّبری یاپان باشقه‌در. مثلاً؛ حدسز مصنوعاتدن یالکّز جزئی بر مثال اولارق، انسان باشی ایچنده بر خردل کوچکلگنده بر یرده یرلشدیریلن قوّّه حافظه‌یه باقییورز. گوروپورز که: اوپله بر جامع کتاب بلکه کتبخانه حکمنده‌در که، بتون سرگذشت حیاتّی، ایچنده قاریشدیرلمقسزین یازیلییور.

عجبا شو معجزه قدرته هانگى سبب گوستريه بيلير؟ تلافيف دماغيه مى؟
 بسيط، شعورسز حجيرات ذره لرى مى؟ تصادف روزگار لرى مى؟ حالبوکه او
 معجزه صنعت، اويله بر ذاتك صنعتى اولاييلير که؛ بشرک حشرده نشر
 ايديله جک ييوک دفتر اعمالندن محاسبه وقتنده خاطره گتريه جک و ايشلديگى
 هر فعللى يازيلديغى بيلديرمک ايچون بر کوچک سند إستنساخ ايدوب،
 يازوب عقلنك آلنه ويژه جک بر صانع حکيمک صنعتى اولاييلير.

ايشته بشرک قوه حافظه سنه مثال اولارق بتون يمورطه لرى، چکر دکلى،
 تخملى قياس ايت و بو جامع کوچوجک معجزه لره، سائر مسباتى ده قياس
 ايت. چونکه هانگى مسببه و مصنوعه باقسه ک، او درجه خارقه بر صنعت وار
 که، دگل اونک عادى، بسيط سببى، بلکه بتون اسباب طويلانسه، اوکا قارشى
 اظهار عجز ايده جکلر. مثلاً: ييوک بر سبب ظن ايديلن گونشى؛ اختيارلى،
 شعورلى فرض ايده رک اوکا دينلسه: "بر سينگک وجودينى ياپاييلير ميسک؟" البته
 ديه جک که: "خالقمک احسانيله دگانده ضيا، رنگلر، حرارت چوق. فقط
 سينگک وجودنده گوز، قولاق، حيات گى اويله شيلر وار که، نه بنم دگانده
 بولونور و نه ده بنم اقتدارم داخلنده در."

هم ناصلکه مسببه کى خارقه صنعت و تزئينات، اسبابى عزل ايدوب
 مسبب الاسباب اولان واجب الوجوده اشارت ايده رک، ﴿وَالَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ
 كُلُّهُ﴾ سرنجه: اوکا تسليم امور ايدر. اويله ده: مسباته طاقيلان نتيجه لر،
 غايه لر، فائده لر؛ بالداهه پرده اسباب آرقه سنده بر رب کریمک، بر حکيم
 رحيمک ايشلرى اولديغى گوسترر. چونکه شعورسز اسباب، البته بر غايه يي
 دوشونوب چاليشماز. حالبوکه گورويورز: وجوده گلن هر مخلوق، بر غايه دگل،

بلکه چوق غایه‌لری، چوق فائده‌لری، چوق حکمتلری تعقیب ایده‌رک وجوده گلییور. دیمک بر ربّ حکیم و کریم، او شیلری یاپوب گوندرییور. او فائده‌لری اولره غایه وجود یاپیور. مثلاً، یاغمور گلییور. یاغموری ظاهرًا إنتاج ایدن اسباب؛ حیواناتی دوشونوب، اولره آجیوب مرحمت ایتمکدن نه قدر اوزاق اولدیغی معلومدر. دیمک حیواناتی خلق ایدن و رزق‌لینی تعهد ایدن بر خالق رحیمک حکمتیله امداده گوندریلییور. حتّی یاغموره "رحمت" دینلییور. چونکه چوق آثار رحمت و فائده‌لری تضمّن ایتدیگندن، گویا یاغمور شکلنده رحمت تجسّم ایتمش، تقطّر ایتمش، قطره قطره گلییور.

هم بتون مخلوقاتک یوزینه تبسّم ایدن بتون زینتلی نباتات و حیواناتده‌کی تزینات و گوستریشلر، بالبداهه پردۀ غیب آرقه‌سنده بو سوسلی و گوزل صنعتلر ایله کندینی طانیتدیرمق و سؤدیرمک و بیلدیرمک ایسته‌ین بر ذات ذو الجلال و وجوب وجودینه و وحدتنه دلالت ایدرلر. دیمک اشیاده‌کی سوسلی وضعیتر، گوستریشلی کیفیتلر؛ طانیتدیرمق و سؤدیرمک صفتلرینه قطعاً دلالت ایدر. سؤدیرمک و طانیتدیرمق صفتلری ایسه؛ بالبداهه ودود، معروف بر صانع قدیرک وجوب وجودینه و وحدتنه شهادت ایدر.

الحاصل: سبب غایت عادی، عاجز و اوکا اسناد ایدیلن مسبب ایسه غایت صنعتلی و قیمتلی اولدیغندن، سببی عزل ایدر. هم مسببک غایه‌سی، فائده‌سی دخی، جاهل و جامد اولان اسبابی اورتهدن آتار، بر صانع حکیمک ألنه تسلیم ایدر. هم مسببک یوزنده‌کی تزینات و مهارت‌لر، کندی قدرتی ذی شعورلر بیلدیرمک ایسته‌ین و کندینی سؤدیرمک آرزو ایدن بر صانع حکیمه إشارت ایدر. ای اسباب پرست بیچاره! بو اوچ مهم حقیقتی نه ایله ایضاح ایده‌بیلیرسک؟ سن ناصل کندیکئی قانديره‌بیلیرسک؟ عقلک وارسه، اسباب پرده‌سنی

ییرت. ﴿وَحَدَّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ﴾ دی، حدسز اوهامدن قورتول.

یگرمی سکرنجی پنجره

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَالْوَاوِنِكُمْ﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ﴾

شو کائناته باقیورز، گورویورز که: حجیراتِ بدنن طوت، تا مجموعِ عالمه شامل بر حکمت و تنظیم وار. حجیراتِ بدنه باقیورز، گورویورز که: مصالحِ بدنی گورن و اداره ایدن بر یسنک آمریله، قانونیله او کوچوجک حجیره لرده اَهْمِیْتِلی بر تدبیر وار. معدیه، ناصل بر قسم رزق، ایچ یاغی صورتنده اِدْخار اولونوب وقتِ حاجتده صرف ایدیلیر. عیناً او کوچوجک حجیره لرده ده، او تصرّف و اِدْخار وار. نباتاته باقیورز، غایت حکیمانه بر تربیه، بر تدبیر گورونویور. حیواناته باقیورز؛ نهایت درجه ده کریمانه بر تربیه و إعاشه گورویورز. کائناتک اُرکانِ عظیمه سنه باقیورز؛ مهمّ غایه لر ایچون حشمتکارانه بر تدویر و تنویر گورویورز. عالمک مجموعنه باقیورز؛ منتظم بر مملکت، بر شهر، بر سرای حکمنده عالی حکمتلر، غالی غایه لر ایچون مکمل بر تنظیمات گورویورز. (اوتوز ایکنجی سوزک برنجی موقفنده ایضاح و اثبات ایدیلدیگی اوزره) بر ذره دن طوت، تا ییلدیزلره قدر ذره مقدار شرکه یر بیراقمیور. او یله بربرلینه معنأ مناسبته داردرلر که؛ بتون ییلدیزلری مسخّر ایتمه یین و اَلنده طوتمیان، بر ذره یه ربوبیتی دیگلتدیره مز. بر ذره یه حقیقی ربّ اولق ایچون، بتون ییلدیزلره صاحب اولق لازم گلیر. هم (اوتوز ایکنجی سوزک ایکنجی موقفنده ایضاح و اثبات ایدیلدیگی اوزره) سماواتک خلق و تسویه سنه مقتدر اولمیان، بشرک

سیماسنده کی تشخصی یاپاماز. دیمك بتون سماواتك رّی اولیان، بر تك
 إنسانك سیماسنده کی علامتِ فارقه اولان نقشِ سیمای پی یاپاماز. ایشته
 کائنات قدر بیوك بر پنجره كه؛ اونكله باقیلسه ﴿اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى
 كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ آیتلری، بیوك حرفلرله
 کائنات صحیفه لرنده یازیلی اولدیغی، عقل گوزیله ده گوروله جك. اوپله ایسه:
 گورمیه نك یا عقلی یوق، یا قلبی یوق ویا انسان صورتنده بر حیواندر!

یگر می طوقوزنجی پنجره

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

بر بهار موسمنده، غریبانه، متفکرانه سیاحته گیدیوردم. بر تپه جگك اُتگندن
 گچرکن، پارلاق بر صاری چیچك نظریه ایلشیدی. اُسکیدن وطنمده و سائر
 مملکتلرده گوردیگم او جنس صاری چیچکلری درخاطر ایتدیردی. شویله بر
 معنا قلبه گلدی كه: بو چیچك کیمك طره سی ایسه، کیمك سگه سی ایسه و
 کیمك مَهْری ایسه و کیمك نقشی ایسه؛ اَلْبته بتون زمین یوزنده کی او نوع
 چیچكلر، اونك مَهْرلیدر، سگه لیدر. شو مَهْر تخیلندن صوگره شویله بر تصوّر
 گلدی كه: ناصل بر مَهْر ایله مَهْرنمش بر مکتوب؛ او مَهْر، او مکتوبك
 صاحبی گوسترر. اوپله ده؛ شو چیچك، بر مَهْرِ رحمانیدر. شو انواعِ نقشلرله و
 معنیدار نباتات سطرلریله یازیلان شو تپه جك دخی، بو چیچك صانعك
 مکتوبیدر. هم شو تپه جك دخی بر مَهْردر. شو صحرا و اووا بر مکتوبِ
 رحمانی هیئاتنی آلدی. ایشبو تصوّر دن شویله بر حقیقت ذهنه گلدی كه: هر بر

شی، بر مُهرِ ربّانی حکمنده بتون آشپایی کندی خالقنه إسناد ایدر. کندی کاتبَنک مکتوبی اولدیغنی إثبات ایدر. ایشته هر بر شی، اويله بر پنجره توحیددر که، بتون آشپایی بر واحدِ أحده مال ایدر. دیمک هر بر شیده، خصوصًا ذی حیاتلرده اويله خارقہ بر نقش، اويله معجزه کار بر صنعت وار که؛ اونی اويله یاپان و اويله معنیدار نقش ایدن، بتون آشپایی یاپاییلیر و بتون آشپایی یاپان، ألبته او اولاجقدر. دیمک بتون آشپایی یاپامیان، بر تک شیئی ایجاد ایده مز.

ایشته آی غافل! شو کائناتک یوزینه باق که: بربری ایچنده حدسز مکتوبات صمدانیه حکمنده اولان صحائف موجودات و هر بر مکتوب اوستنده حدسز سگّه توحید مُهرلری ایله تمهیر ایدیلمش. بتون بو مُهرلرک شهادتیرینی کیم تکذیب ایده ییلیر؟ هانگی قوّت اونلری صوصدیره ییلیر؟ قلب قولاغی ایله هانگیسنی دیکله سهک، ﴿أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ دیدیگنی ایشیدیر سگ.

اوتوزنجی پنجره

﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا ۖ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ
وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

شو پنجره، امکان و حدوده مؤسس عموم متکلمینک پنجره سیدر و إثبات واجب الوجوده قارشى جاده لیردر. بونک تفصیلاتنی، "شرح المواقف" و "شرح المقاصد" گبی محققلرک بیوک کتابلرینه حواله ایدرک، یالکز قرآنک فیضندن و شو پنجره دن روحه گلن بر ایکی شعاعی گوستره جگز. شویله که:

آمریت و حاکمیتک مقتضاسی؛ رقیب قبول ایتمه مکدر، اشتراکی ردّ ایتمکدر، مداخله‌ی رفع ایتمکدر. اونک ایچوندر که؛ کوچک بر کویده ایکی مختار بولونسه، کویک راحتی و نظامی بوزارلر. بر ناحیه‌ده ایکی مدیر، بر ولایتده ایکی والی بولونسه، هرج و مرج ایدرلر. بر مملکتده ایکی پادشاه بولونسه، فورطنه‌لی بر قارمه‌قاریشیق‌لغه سببیت ویرلر. مادام حاکمیت و آمریتک گولگه‌سنک ضعیف بر گولگه‌سی و جزئی بر نمونه‌سی، معاونته محتاج عاجز انسانلرده بویله رقیب و ضدّی و أمثالنک مداخله‌سنی قبول ایتمزسه؛ عجا سلطنتِ مطلقه صورتنده کی حاکمیت و ربوبیت درجه‌سنده کی آمریت، بر قدیر مطلقده نه درجه او ردّ مداخله قانونی نه قدر اساسلی بر صورتده حکمی اجرا ایتدیگنی قیاس ایت. دیمک الوهیت و ربوبیتک اُک قطعی و دائمی لازمی؛ وحدت و اینفراددر. بوکا بر برهانِ باهر و شاهدِ قاطع، کائناتده کی إنتظام اُکمل و إنسجام اُجملدر. سینک قنادندن طوت، تا سماوات قندیلرینه قدر اويله بر نظام وار که؛ عقل اونک قارشیسنده حیرتندن و إستحسانندن **"سُبْحَانَ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ، بَارَكَ اللَّهُ"** دیر، سجده ایدر. اُگر ذره مقدار شریکه یر بولونسه ایدی، مداخله‌سی اولسه ایدی، **﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾** آیت کریمه‌سنک دلاتیله: نظام بوزولاجقدی، صورت دگیشه‌جکدی، فسادک آثاری گورونه‌جکدی. حالبوکه **﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ۖ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ﴾** دلاتیله و شو إفاده ایله نظر بشر، قصوری آرامق ایچون نه قدر چابالاسه، هیچ بر یرده قصوری بولامیه‌رق، یورغون اولارق منزلی اولان گوزه گلوب، اونی گوندنر منقّد عقله دییه‌جک: "بیهوده یورولدم، قصور یوق" دیمه‌سیله گوسترییور که: نظام و إنتظام، غایت مکملدر. دیمک إنتظام کائنات، وحدانیتک قطعی شاهدیدر.

گل گله لم حدوئه. متکلمین دیمشدر که:

"عالم، متغیّر در. هر متغیّر، حادث در. هر بر حادثک، بر محدثی، یعنی موجدی وار. اويله ايسه بو کائناتک قدیم بر موجدی وار."

بز ده دیرز: اوت کائنات حادث در. چونکه گوروپورز: هر عصرده، بلکه هر سنه ده، بلکه هر موسمه بر کائنات، بر عالم گیر، بری گیر. دیمک بر قدیر ذو الجلال وار که، بو کائناتی هیچدن ایجاد ایدهرک هر سنه ده بلکه هر موسمه، بلکه هر گونه بریسی ایجاد ایدر، اهل شعوره گوستر و صوگره اونی آلیر، باشقه سنی گتیرر. بربری آرقه سنه طاقوب زنجیرله مه بر صورتده زمانک شریدینه آسیور. البته بو عالم گی برر کائنات متجدده حکمنده اولان هر بهارده گوزیمزک اوکنده هیچدن گلن و گیدن کائناتلری ایجاد ایدن بر ذات قدیرک معجزات قدرتیدرلر. البته عالم ایچنده هر وقت عاملری خلق ایدوب دگیشدیرن ذات، مطلقا شو عالمی دخی او خلق ایتمشدر. و شو عالمی و روی زمینی، او بیوک مسافرله مسافرخانه یاپمشدر.

گله لم "امکان" بحثنه. متکلمین دیمشدر که:

"امکان، متساوی الطرفین" در. یعنی: عدم و وجود، ایکسی ده مساوی اولسه؛ بر تخصیص ایدیجی، بر ترجیح ایدیجی، بر موجد لازمدر. چونکه ممکنات، بربرینی ایجاد ایدوب تسلسل ایده مز. یاخود او اونی، او ده اونی ایجاد ایدوب دور صورتنده دخی اولاماز. اويله ايسه بر واجب الوجود واردر که، بونلری ایجاد ایدیور. دور و تسلسلی، اون ایکی برهان یعنی عرشی و سُلمی گی ناملر ایله مسما مشهور اون ایکی دلیل قطعی ایله دوری إبطال ایتمشدر و

تسلسلی محال گوسترمشله. سلسلهٔ اَسبابی کسوب، واجب الوجودک وجودینی اثبات ایتمشله.

بز ده دیرز که: اَسباب، تسلسلک براهینی ایله عالمک نهایتنده کسيلمه سندن ايسه، هر شیده خالقِ کلّ شیئه خاص سگه یی گوسترمک داها قطعی، داها قولایدر. قرآنک فیضیله بتون پنجره لر و بتون سوزلر، او اَساس اوزرینه گیتمشله. بونکله برابر امکان نقطه سنک حدسز بر وسعتی وار. حدسز جهتلرله واجب الوجودک وجودینی گوستریور. یالکز، متکلمینک تسلسلک کسيلمسی یولنه، (الحقّ کنیش و بیوک اولان او جاده یه) منحصر دگلدر. بلکه حدّ و حسابه گلمه یین یوللر ایله، واجب الوجودک معرفتنه یول آچار. شویله که:

هر بر شی وجودنده، صفاتنده، مدّت بقاسنده حدسز امکانات، یعنی غایت چوق یوللر و جهتلر ایچنده مترّد ایکن، گورویورز که؛ او حدسز جهتلر ایچنده وجودجه منتظم بر یولی تعقیب ایدیور. هر بر صفتی ده مخصوص بر طرزده اوکا ویریور. مدّت بقاسنده بتون دگیشدیردیگی صفت و حاللر دخی، بویله بر تخصیص ایله ویریلیور. دیمک بر مخصّصک إراده سیله، بر مرجحک ترجیحیله، بر موجد حکیمک ایجادیله در که؛ حدسز یوللر ایچنده، حکمتلی بر یولده اونی سَوق ایدر، منتظم صفاتی و احوالی اوکا گیدیریور.

صوگره إنفراددن چیقاروب، بر ترکیبلی جسمه جزء یاپار، امکانات زیاده لشیر. چونکه او جسمده بیگلر طرزده بولونه بیلیر. حالبوکه نتیجه سز او وضعیتلر ایچنده نتیجه لی، مخصوص بر وضعیت اوکا ویریلیر که؛ مهمّ نتیجه لری و فائده لری و او جسمده وظیفه لری گوردیریلیور. صوگره او جسم دخی دیگر بر جسمه جزء یاپدیریلیور. امکانات داها زیاده لشیر. چونکه بیگلرله طرزده

بولونه بيلير. ايشته او بيگلر طرز ايچنده، بر تك وضعت ويريلىيور. او وضعت ايله مهمّ وظيفه لر گورديريلىيور و هكذا... گيتدكجه داها زياده قطعى بر حكيم مدبرك وجوب وجوديني گوسترييور. بر آمرِ عليمك آمريله سؤق ايديلديگنى بيلديرييور.

جسم ايچنده جسم، بربرى ايچنده جزء اولوب گيدن بتون بو تركيبلرده؛ ناصل بر نفر، طاقمنده، بولوگنده، طابورنده، آلاينده، فرقه سنده، اوردوسنده متداخل او هيئتلردن هر برپسنة مخصوص برر وظيفه سى، حكمتلى برر نسبتى، إنتظاملى برر خدمتى بولونويور. هم ناصلكه سنك گوز بيگكدن بر حجيره؛ گوزكده بر نسبتى و بر وظيفه سى وار. سنك باشك هيئت عموميه سى نسبتنه دخى، حكمتلى بر وظيفه سى و خدمتى واردر. ذره مقدار شاشيرسه، صحت و اداره بدن بوزولور. قان طمارلرينه، حس و حركت أعصابلرينه، حتّى بدنك هيئت عموميه سنده برر مخصوص وظيفه سى، حكمتلى برر وضعيتى واردر. بيگلرله إمكانيات ايچنده، بر صانع حكيمك حكمتيله او معين وضعت ويرييلمشدر.

اويله ده: بو كائناتده كى موجودات، هر برى كندى ذاتى ايله، صفاتى ايله چوق إمكانيات يوللرى ايچنده خاص بر وجودى و حكمتلى بر صورتى و فائده لى صفتلرى، ناصل بر واجب الوجوده شهادت ايدرلر. اويله ده: مرگباته گيردكلرى وقت، هر بر مرگبده داها باشقه بر لسانله ينه صانعنى إعلان ايدر. گيت گيده، تا اُك بيوك مرگبه قدر نسبتى، وظيفه سى، خدمتى اعتباريله صانع حكيمك وجوب وجودينه و إختيارينه و إرادة سنه شهادت ايدر. چونكه بر شيعى، بتون مرگباته حكمتلى مناسبتلى محافظه صورتنده يرلشديرن، بتون او مرگباتك خالقى اولاييلير. ديمك بر تك شى، بيگلر لسانلرله اوڭا شهادت ايدر حكمنده در. ايشته كائناتك موجوداتى قدر دگل، بلكه موجوداتك صفات و

مرکباتی عددنجه امکانات نقطه سندن ده واجب الوجودك وجودينه قارشى شهادتلىر گليور.

ايشته اى غافل! کائناتى طولديران بو شهادتلىرى، بو صدالرى ايشيتمه مک.. نه درجه صاغير و عقلسز اولق لازم گليور؟ هايدي سن سويله...

اوتوز برنجى پنجره

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾
﴿وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ﴾ وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿

شو پنجره انسان پنجره سيدر و آنفسيدر. و آنفسى جهتنده شو پنجره نك تفصيلاتنى بيكلر محققين اوليانك مفصل كتابلرينه حواله ايدهرك يالكز فيض قرآندن آلدیغمز بر قاچ اساسه اشارة ايدرز. شويله كه:

اون برنجى سوزده بيان ايديلديگى گي: "انسان، اويله بر نسخه جامعده كه: جناب حق بتون اسماسنى، انسانك نفسى ايله انسانه احساس ايدىيور." تفصيلاتنى باشقه سوزلره حواله ايدوب يالكز اوچ نقطه يي گوستره جگر.

برنجى نقطه: انسان، اوچ جهته اسماء إلهيه بر آيينه در.

برنجى وجه: گيجه ده ظلمات، ناصل نوري گوسترر. اويله ده: انسان، ضعف و عجزيله، فقر و حاجاتيله، نقص و قصوريله، بر قدیر ذو الجلال قدرتنى، قوتنى، غناسنى، رحمتنى بيلديرىيور و هكذا پك چوق أوصاف إلهيه بو صورتله آيينه دارلق ايدىيور. حتى حدسز عجزنده و نهايتسز ضعفنده، حدسز

أعداسنه قارشى بر نقطهٔ إستناد آرامقله، وجدان دائما واجب الوجوده باقار. هم نهایتسز فقرنده، نهایتسز حاجاتی ایچنده، نهایتسز مقصدلره قارشى بر نقطهٔ إستمداً آرامغه مجبور اولدیغندن، وجدان دائما او نقطه‌دن بر غنی رحیمك درگاهنه طایانیر، دعا ایله آل آچار. دیمك هر وجدانده شو نقطهٔ إستناد و نقطهٔ إستمداً جهتنده ایکی کوچك پنجره، قدیر رحیمك بارگاهِ رحمتنه آچیلیر، هر وقت اونگله باقه‌بیلیر.

ایکنجی وجه آیینهدارلق ایسه: إنسانه ویریلن نمونه‌لر نوعندن جزئی علم، قدرت، بصر، سمع، مالکیت، حاکمیت گبی جزئیات ایله کائنات مالکنك علمنه و قدرتنه، بصرینه، سمعنه، حاکمیت ربوبیتنه آیینهدارلق ایدر. اونلری آکلار، بیلدیرر. مثلاً: "بن ناصل بو أوی یاپدم و یاپماسنی بیلیورم و گورویورم و اونك مالکی‌یم و اداره ایدیورم. اويله ده شو قوجه کائنات سرائنك بر اوسته‌سی وار. او اوسته اونى بیلیر، گورور، یاپار، اداره ایدر و هکذا...

اوچنجی وجه آیینهدارلق ایسه: إنسان، اوستنده نقشلری گورونن أسماءِ إلهیه آیینهدارلق ایدر. اوتوز ایکنجی سوزك اوچنجی موقفنك باشنده بر نبذه ایضاح ایدیلن إنسانك ماهیتِ جامعہ‌سنده نقشلری ظاهر اولان یتمشدن زیاده أسماءِ واردر. مثلاً: یارادیلیشندن صانع، خالقِ إسمی و حسنِ تقویمندن رحمن و رحیمِ إسملرینی و حسنِ تربیه‌سندن کریم، لطیفِ إسملرینی و هکذا... بتون أعضاء و آلاتیله، جهازات و جوارحیله، لطائف و معنویاتیله، حواس و حسّیاتیله آیری آیری أسمانك آیری آیری نقشلرینی گوستریور. دیمك ناصل أسماده بر إسمِ أعظم وار، اويله ده او أسمانك نقوشنده دخی بر نقشِ أعظم وار که، او ده إنساندر.

أی کندینی إنسان بیلن إنسان! کندیکى اوقو... یوقسه حیوان و جامد

حکمنده إنسان اولق احتمالی وار!

ایکنجی نقطه: مهم بر سرّ احدثه إشارت ایدر. شویله که:

إنسانك ناصل روحی بتون جسدینه اوپله بر مناسبتی وار که: بتون أعضاسنی و أجزاسنی بربرینه یاردیم ایتدیرر. یعنی، إرادۀ إلهیه جلوه سی اولان أوامر تکوینیه و او آمردن وجود خارجی گیدیرلمش بر قانون آمری و لطیفۀ ربّانیه اولان روح، اونلرک إداره سنده اونلرک معنوی سسلرینی حسّ ایتمه سنده و حاجت لرینی گورم سنده بربرینه مانع اولماز، روحی شاشیرتماز. روحه نسبۀ اوزاق یاقین بر حکمنده. بربرینه پرده اولماز. ایسترسه، چوغنی برینک إمدادینه یتیشدیرر. ایسترسه بدنك هر جزئی ایله بیله بیلیر، حسّ ایده بیلیر، إداره ایده بیلیر. حتّی چوق نورانیت کسب ایتمش ایسه، هر بر جزئی ایله گوره بیلیر و ایشیده بیلیر.

اوپله ده: ﴿وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْأَعْلٰی﴾ جناب حقك مادام اونك بر قانون آمری اولان روح، کوچك بر عالم اولان إنسان جسمنده و أعضاسنده بو وضعیتی گوسترییور. ألبته عالم أكبر اولان کائناتده او ذات واجب الوجودك إرادۀ کلّیه سنه و قدرت مطلقه سنه حدسز فعللر، حدسز صدالر، حدسز دعالر، حدسز ایشلر، هیچ بر جهته ده اوکا آغیر گلمز، بربرینه مانع اولماز. او خالق ذو الجلالی مشغول ایتمز، شاشیرتماز. بتونی بردن گورور، بتون سسلری بردن ایشیتیر. یاقین اوزاق بردر. ایسترسه، بتونی برینک إمدادینه گوندرر. هر شی ایله هر شیئی گوره بیلیر، سسلرینی ایشیده بیلیر و هر شی ایله هر شیئی بیلیر و هکذا...

اوچنجی نقطه: حیاتک پک مهم بر ماهیتی و اهمیتلی بر وظیفه سی وار. فقط او بحث، حیات پنجره سنده و یگرمنجی مکتوبک سکزنجی کلمه سنده تفصیلی گچدیگندن اوکا حواله ایدوب یالکز بونی إخطار ایدرز که:

حیاتده حسیات صورتنده قاینایان مزوج نقشلر؛ پک چوق أسماء و شئونات ذاتیهیه إشارت ایدر. غایت پارلاق بر صورتده حی قیومک شئونات ذاتیه سنده آیینهدارلق ایدر. شو سرک ایضاحی، اللّهی طانیمیانلره و داها تام تصدیق ایتمه ینلره قارشى زمانى اولمادیغندن قیوی قیایورز...

اوتوز ایکنجی پنجره

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۖ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾

شو پنجره، سماء رسالتک گونشی، بلکه گونشدر گونشی اولان حضرت محمد علیه الصلاة والسلامک پنجره سیدر. شو غایت پارلاق و پک بیوک و چوق نورانی پنجره اوتوز برنجی سوز اولان معراج رساله سیله، اون طوقوزنجی سوز اولان نبوت احمدیه (علیه الصلاة والسلام) رساله سنده و اون طوقوز إشارتلی اولان اون طوقوزنجی مکتوبده، نه درجه نورانی و ظاهر اولدیغی إثبات ایدیلدیگندن، او ایکی سوزی و او مکتوبی و او مکتوبک اون طوقوزنجی إشارتنی بو مقامده دوشونوب، سوزی اولره حواله ایدوب، یالکز دیرز که:

توحیدک بر برهانِ ناطقی اولان ذاتِ اُحمديه عليه الصلاة والسلام رسالت و ولایت جناح‌لریله، یعنی کندنندن اَوّل بتون اُنبیانک تواترله إجماع‌لرینی و اونندن صوگره کی بتون اولیانک و اُصفیانک إجماع‌کارانه تواترلرینی تضمّن ایدن بر قوّتله بتون حیاتنده بتون قوّتيله وحدانیتی گوستروب إعلان ایتمش. و عالمِ اسلامیّت گبی گنیش، پارلاق، نورانی بر پنجره‌یی، معرفت اللّٰه آچمشدر. إمام غزالی، إمام ربّانی، محیی الدین عربی، عبد القادر گیلانی گبی میلیونر محققین اُصفیا و صدّیقین او پنجره‌دن باقییورلر، باشقه‌لرینه ده گوسترییورلر. عجباً بویله بر پنجره‌یی قپاته‌حق بر پرده وار می؟ و اونی إتهام ایدوب، بو پنجره‌دن باقمیانک عقلی وار می؟ هاییدی سن سویله!

اوتوز اوچنجی پنجره

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا قَيِّمًا﴾
 ﴿الرَّكِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾

بتون گچمش پنجره‌لر، قرآن دگزنندن بعض قطره‌لر اولدیغنی دوشون. صوگره قرآنده نه قدر آبِ حیات حکمنده اولان اَنوارِ توحید وار اولدیغنی قیاس ایده‌ییلیرسک. فقط بتون او پنجره‌لرک منبعی و معدنی و اصلی اولان قرآنه غایت مجمل بر صورتده، غایت بسیط بر طرزده باقیلسه دخی، ینه غایت پارلاق، نورانی بر پنجره‌ جامعهدر. او پنجره نه قدر قطعی و پارلاق و نورانی اولدیغنی، یگرمی بشنجی سوز اولان إعجازِ قرآن رساله‌سنه و اون طوقوزنجی مکتوبک اون سکزنجی إشارتنه حواله ایدیورز. و قرآنی بزه گوندن ذاتِ ذو الجلالک عرشِ رحمانیسنه نیاز ایدوب دیرز:

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۖ رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا ۖ﴾
 ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۖ وَتُبْ عَلَيْنَا﴾
 إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴿

إِخْطَار

شو اوتوز اوچ پنجرهلى اولان اوتوز اوچنجى مكتوب، ايمانى اولمىانى ان شاء الله ايمانه گتيرر. ايمانى ضعيف اولانك ايمانى قوتلشديرر. ايمانى قوى و تقليدى اولانك ايمانى تحقيقى ياپار. ايمانى تحقيقى اولانك ايمانى گنیشلتدیرر. ايمانى گنیش اولانه بتون کمالات حقیقه‌نك مدارى و اساسى اولان معرفت اللّٰهده ترقیات ويرر؛ داها نورانى، داها پارلاق منظره‌لى آچار. ايشته بونك ايچون، "بر پنجره بگا كافي گلدی، يتر" ديه مرسك. چونكه سنك عقلگه قناعت گلدی، حصّه سنى آلدی ايسه؛ قلبك ده حصّه سنى ايستر، روحك ده حصّه سنى ايستر. حتّى خيال ده او نوردن حصّه سنى ايستيه جك. بناءً عليه هر بر پنجره‌نك آيرى آيرى فائده‌لى واردر.

معراج رساله‌سنده أصل مخاطب، مؤمن ایدی؛ ملحد ايكنجى درجه‌ده إستماع مقامنده ایدی. شو رساله‌ده ايسه مخاطب، منكردر؛ إستماع مقاملرنده مؤمندر. بونی دوشونوب اويله‌جه باقمالى.

فقط مع التأسف مهم بر سببه بناءً شو مكتوب غایت سرعتله یازیلدیغندن و حتی مسوده حالنده قالدیغندن، البته بكا عائد اولان طرز إفادهده مشوشیت و قصورلر اولاجقدر. نظر مسامحه ایله باقمه لرینی و أللرندن گلیرسه إصلاح لرینی و مغفرت ایله بكا دعا ایله مه لرینی إخوانلرمدن ایسترم.

﴿وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ۖ وَالْمَلَامُ عَلَىٰ مَنْ اتَّبَعَ الْهُوَىٰ﴾

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَىٰ مَنْ أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَعَلَىٰ

أَلِيهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ أَمِينَ﴾

لمعات

مِنْ بَيْنِ هِلَالِ الصَّوْمِ وَهِلَالِ الْعِيدِ

چکردکلر چیچکلری

رساله نور شاکردلرینه کوچک بر مثنوی و ایمانی بر دیواندر.

نورک بکجی

مؤلفی:

بديع الزمان

سعيد النورسي

تنبیه

بو لمعات نامنده کی اُثرک سائر دیوانلر گبی بر طرزده بر ایکی موضوع ایله گیتمدیگنک سببی: اُسکی اُثرلرندن حقیقت چکر دکلری نامنده کی قیصه جق وجیزه لری بر درجه ایضاح ایتمک ایچون، هم نثر طرزنده یازیلمش، هم ده سائر دیوانلر گبی خیالاته، میزانسز حسّیاته گیریلمه مش اولماسیدر. باشند آشاغی یه منطق ایله حقائق قرآنیه و ایمانیه اولارق، یاننده بولونان برادرزاده سی گبی بعض طلبه لرینه بر درس علمیدر، بلکه بر درس ایمانی و قرآنیدر. استادیمزک باشده کی إفاده سنده دیدیگی گبی، بز ده آکلامشدر که؛ نظمه و شعره هیچ میلی و اولرله اِشتغالی ده یوقدر. ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ﴾ سرینک بر نمونه سنی گوستریور.

بو اُثر، بر چوق مشاغل و دار الحکمتده کی وظیفه ایچنده یگرمی گون رمضانده، گونده ایکی ویا ایکی بجق ساعت چالیشمق صورتیله منظوم گبی یازیلمشدر. بو قدر قیصه زمانده و منظوم بر صحیفه اون صحیفه قدر مشکل اولدیغی جهتله، بردن دقتسز، تصحیحسز بویله سویلنمش، طبع ایدیلمشدر. بزجه رساله نور حسابنه بر خارقه در. هیچ بر نظملی دیوان، بونک گبی تکلفسز، نثرًا اوقونه بیلیر گورولمیور. اِنْ شاء الله بو اُثر بر زمان رساله نور شاکردلرینه بر نوع مثنوی اولاجق. هم بو اُثر، کندیسندن اون سنه صوگره چیقان و یگرمی اوچ سنه ده تماملانان رساله نورک مهمم اجزالرینه بر اِشارت غیبیه نوعندن مژده لی بر فهرست حکمنده در.

رساله نور شاکردلرندن

صونغور، محمد فیضی، خسرو

إخطار

﴿الْمَرْءُ عَدُوٌّ لِّمَا جَهَلَ﴾ قاعده سیله، بن دخی نظم و قافیه یی بیلمدیگمدن اوڭا قیمت ویرمزد. صافیه یی قافیه یه فدا ایتمک طرزنده حقیقتک صورتی نظمک کیفنه گوره تغیر ایتمک هیچ ایسته مزد. شو قافیه سز، نظم سز کتابده اڭ عالی حقیقتلره، اڭ مشو ش بر لباس گیدیردم. اولا: داها ایسنی بیلمزد. یالکز معنای دوشونویورد. ثانیاً: جسدی لباسه گوره یونتمقله رنده له ین شعرایه تنقیدی گوسترمک ایستدم. ثالثاً: رمضانده قلب ایله برابر نفسی دخی حقیقتلره مشغول ایتمک ایچون، بویله چوجقجه بر اُسلوب اختیار ایدیلدی. فقط ای قاره! بن خطا ایتدم، اعتراف ایدرم. صاقین سن خطا ایتمه! یرتیق اسلوبه باقوب او عالی حقیقتلره قارشى دقتسزلك ایله حرمتسزلك ایتمه!..

إفادۀ مرام

ای قاره! پشینا بونی اعتراف ایدرم که: صنعت خط و نظمه استعدادمدن چوق مشتکی یم. حتی شیمدی اسمی ده دوزگون یازه میورم. نظم، وزن ایسه؛ عمرمه بر فقره یاپاماشدم. بردن بره ذهنمه، نظمه مصرانه بر آرزو گلدی. صحابه لرک غزواتنه دائر کردجه ﴿قَوْلِ نَوَالَاسِيبَانَ﴾ نامنده بر دستان واردی. اونڭ إلمی طرزنده کی طبعی نظمنه روحم خوشلانیوردی. بن ده کندیمه مخصوص اونڭ طرز نظمى اختیار ایتدم. نظمه بکزر بر نثر یازدم. فقط وزن ایچون قطعیا تکلف یاپمدم. ایسته ین آدم، نظمى خاطره گتیرمه دن زحمتسز، نثرًا

اوقویه بیلیر. هم نثرًا اولارق باقمالی، تا معنا آکلاشیلسین. هر قطعه ده إتصال معنا واردر. قافیه ده توقّف ایديلمسین. کلاه پوسکولسز اولور، وزن ده قافیه سز اولور، نظم ده قاعده سز اولور. ظنّجه لفظ و نظم، صنعتجه جاذبه دار اولسه، نظری کنديله مشغول ایدر. نظری معنادن چویرمه مک ایچون پریشان اولماسی داها ایدر.

شو اثرمده استادم، قرآندر. کتابم، حیاتدر. مخاطبم، ینه بنم. سن ایسه آی قارئ مستمعسک. مستمعک تنقیده حقّی یوقدر؛ بگندیگنی آلیر، بگنمدیگنه ایلشیمز. شو اثرم، بو مبارک رمضانک فیضی (*) اولدیغندن، اُمید ایدرم که إن شاء الله دین قارداشمک قلبنه تأثیر ایدر ده لسانی بکا بر دعا مغفرت بخش ایدر ویا بر فاتحه اوقور.

(*) : حتّی تاریخی «نَجْمُ آدَبٍ وُلِدَ لِهَلَالِی رَمَضَانَ» چیقمش. یعنی: "رمضانک ایکی

هالاندن طوغمش بر آدب ییلدیزیدر." (بیگ اوچ یوز اوتوز یدی ایدر.)

الدّاعی

(۱) ییقلیمش بر مزارم که، ییغیلمشدر ایچنده
سعیددن یتمش طوقوز أموات (۲) باآثام آلامه.
سکسانجی اولمشدر، مزاره بر مزار طاش.
برابر آغلا یور (۳): خسرانِ اسلامه.
مزار طاشمله پر أموات آنیندار او مزارمله
روانم ساحهٔ عقبایِ فردامه.
یقینم وار که: إستقبال سماواتی، زمینِ آسیا
باهم اولور تسلیم، یدِ بیضایِ اسلامه.
زیرا یمینِ یُمنِ ایماندر
ویرر امنی امان ایله اُنامه...

(۱): بو قطعه، اونڭ إمضاسیدر.

(۲): هر سنه ده ایکی دفعه جسم تازه‌لندیگی ایچون ایکی سعید ئولمش دیمکدر. هم بو
سنه سعید یتمش طوقوز سنه‌سنه‌در. هر بر سنه ده بر سعید ئولمش دیمکدر که، بو تاریخه قدر
سعید یاشایه‌جق.

(۳): یگر می سنه صوڭره کی بو شیمدیکی حالی، حسنِ قبل الوقوع ایله حسنِ ایتمش.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ﴾

توحیدك ایکی برهانِ معظمی

شو کائنات تمامیلہ بر برهانِ معظّمدر. لسانِ غیب، شہادتله مسبّحدر،
موحددر.

أوت توحیدِ رحمانله، بیوک بر سسلہ ذاکردر کہ: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

بتون ذرّات حجیراتی، بتون أركان و أعضاسی بر لسانِ ذاکردر؛ او بیوک
سسلہ برابر دیر کہ: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

او دیلدرده تنوّع وار، او سسلدرده مراتب وار. فقط بر نقطهده طوپلار، اونك
ذکری، اونك صوتی کہ: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

بو بر إنسانِ اکبردر، بیوک سسلہ ایدر ذکری؛ بتون أجزاسی، ذرّاتی،
کوچوجك سسلریله، او بلند سسلہ برابر دیر کہ: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

شو عالم حلقه ذکری ایچنده اوقویور عشری، شو قرآن مشرقِ نوری. بتون
ذی روح ایدر فکری کہ: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

بو فرقانِ جلیل الشّان، او توحیده ناطق برهان، بتون آیات صادق لسان.
شعاعات بارقهٔ ایمان. برابر دیر که: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

قولاغی گر یاپیشدیرسهک، شو فرقانک سینهنه، دریندن تا درینه، صریحاً
ایشیدیرسک سماوی بر صدا دیر که: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

او سسدر غایتاً علوی، نهایت درجه جدّی، حقیقی پک صمیمی، هم
نهایت مونس و مقنع و برهانله مجهّزدر. مکرّر دیر که: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

شو برهانِ منورده، جهاتِ ستّهی شفاف که، اوستنده منقّشدر مزهّر سکهٔ
عجاز. ایچنده پارلایان نورِ هدایت دیر که: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

أوت، آلتنده نسج اولمش مهفهف منطق و برهان، صاغنده عقلی إستنطاق؛
مرفرف هر طرف، أذهان "صدقت" دیر که: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

یمین اولان شمالنده، ایدر وجدانی إستشهاد. أماننده حسنِ خیردر، هدفنده
سعادتدر. اونک مفتاحیدر هر دم که: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

أمام اولان وراسنده اوکّا مسند سماویدر که، وحی محض ربّانی. بو شش
جهت ضیادارد؛ بروجنده تجلّیدار که: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

أوت وسوسهٔ سارق، باوهم شبههٔ طارق، نه حدّی وار که او مارق،
گیره بیلسین بو بارق قصره. هم شارق که، سور سورهلر شاهق، هر کلمه بر
ملکِ ناطق که: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

او قرآنِ عظیم الشان ناصل بر بحرِ توحیددر. بر تک قطره، مثال ایچون بر تک سورهُ إخلاص.. فقط قیصه بر تک رمزی، نهایتسز رموزندن.

بتون انواعِ شرکی ردّ ایدر، هم ده یدی انواعِ توحیدی ایدر؛ اثبات؛ اوچی منفی، اوچی مثبت شو آلتی جملهده بردن:

برنجی جمله: ﴿قُلْ هُوَ﴾ قرینه سزِ اِشارتدر. دیمک اِطلاقله تعیندر. او تعینده تعین وار. ای ﴿لَا هُوَ إِلَّا هُوَ﴾

شو توحیدِ شهوده بر اِشارتدر. حقیقت بین نظر توحیده مستغرق اولورسه دیر که: ﴿لَا مَشْهُودَ إِلَّا هُوَ﴾

ایکنجی جمله: ﴿اللَّهُ أَحَدٌ﴾ در که، توحیدِ الوهیته تصریحدر. حقیقت، حق لسانی دیر که: ﴿لَا مَعْبُودَ إِلَّا هُوَ﴾

اوچنجی جمله: ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ در. ایکی جوهرِ توحیده صدفدر. برنجی دُرّی: توحیدِ ربوبیت. اوت نظام کون لسانی دیر که: ﴿لَا خَالِقَ إِلَّا هُوَ﴾

ایکنجی دُرّی: توحیدِ قیومیت. اوت سراسر کائناتده، وجود و هم بقاده، مؤثره احتیاج لسانی دیر که: ﴿لَا قَيُّومَ إِلَّا هُوَ﴾

دردنجی: ﴿لَمْ يَلِدْ﴾ در. بر توحیدِ جلالی مستتردر؛ انواعِ شرکی ردّ ایدر، کفری کسر بی اِشتباه.

یعنی تغیر، یا تناسل، یا تجزّی ایدن اَلبت؛ نه خالقدر، نه قیومدر، نه اِله...

ولد فکری، تولد کفرینی ﴿لَمْ﴾ ردّ ایدر، بردن کسر آتار. شو شرکنددر که، اولمشدر بشر اکثریسی گمراه...

که عیسی (عس) یا عزیزک، یا ملائک، یا عقولک تولد شرکی میدان آلیور نوع بشرده گاه باگاه...

بشنجیسی: ﴿وَلَمْ يُؤْلَدْ﴾ بر توحیدِ سرمدی اشارتی شویلهدر: واجب، قدیم، ازلی اولمازسه، اولماز إله...

یعنی: یا مُدَّةٔ حادث ایسه، یا مادّه‌دن تولد، یا بر أصلدن منفصل اولسه، البته اولماز شو کائناته پناه...

أسباب پرستی، نجوم پرستلک، صنم پرستی، طبیعت پرستلک شرک بر نوعیدر؛ ضالانده بر چاه...

التنجی: ﴿وَلَمْ يَكُنْ﴾ بر توحیدِ جامعدر. نه ذاتنده نظیری، نه أفعالنده شریکی، نه صفاتنده شبیهی ﴿لَمْ﴾ لفظنه نظرگاه...

شو آلتی جمله معنّا بربرینه نتیجه، هم بربرینک برهانی، مسلسلدر براهین، مرتّبدر نتایج شو سورهده قرارگاه...

دیمک شو سورۀ إخلاصده، کندی مقدارِ قامتنده مسلسل، هم مرتّب اوتوز سوره مندرج؛ بو بونلره سحرگاه...

﴿لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾

سبب صرف ظاهریدر

عزّت عظمت ایستر که؛ أسبابِ طبیعی، پرده دارِ دستِ قدرتِ اوله عقلک نظرنده. توحید و جلال ایستر که: أسبابِ طبیعی، دامنکشِ تأثیرِ حقیقی اوله (*) قدرت اثرنده.

وجود، عالم جسمانیده منحصر دگل

وجودک حصره گلمز مختلف أنواعی، منحصر اولماز، صیقیشماز شو شهادت عالمنده. عالم جسمانی بر تنتنه لی پرده گی، شعله فشان غیبی عوالم اوزرنده.

قلم قدرنده اتحاد، توحیدی إعلان ایدر

اثرِ إتقانِ صنعت، فطرتک هر کوشه سنده بالبداهه ردّ ایدر أسبابک ایجادی. نقشِ کلکی عینِ قدرت؛ خلقتک هر نقطه سنده بالضروره ردّ ایدر وسائطک وجودینی.

بر شی، هر شیسز اولماز

کائناتده سربسر سرّ تساند مستتر، هم منتشر. هم جوانیده تجاوب، هم تعاون گوستر

(*) : حقیقی تأثیردن آلی چکسین، ایجاده قاریشماسین، دیمکدر.

که یالځز بر قدرتِ عالم شمولدر یاپدیرر، ذرّی هر نسبتیله خلق ایدوب
یرلشدیرر.

کتابِ عالمک هر سطريله هر حرفی حیّ؛ احتیاج سَوَق ایدیور، طانیشدیرر.
هر نره دن گلیرسه گلسین نداءِ حاجته لبیک زندر، سرّ توحید نامنه اطرافِ
گوروشدیرر.

ذی حیات هر حرفی، هر بر جمله یه متوجّه برر یوزی، هم ده ناظر برر گوزی
باقدیرر.

گونشک حرکتی جاذبه ایچوندر، جاذبه استقرارِ منظومه سی ایچوندر

گونش بر میوه داردر، سیلکینیر تا دوشمه سین منجذب سیار اولان یمیشلری.
گر سکوتیله سکونت آیه سه، جذبه قاچار، آغلار فضا ده منتظم مجذوبلری.

کوچک شیلر بیوک شیلرله مربوطدر

سیوری سینک گوزینی خلق آیه یندر مطلقا، گونشی هم کهکشانی خلق
آیه مش.

پیره نڭ معده سنی تنظیم ایدندر مطلقا، منظومه شمسیه یی نظم آیه مش.

گوزده رؤیت، معدهده هم إحتیاجی درج ایدندر مطلقا، سما گوزینه ضیا سورمه‌سی چکمش، زمین یوزینه غذا سفره‌سی سرمش.

کائناتک نظمنده بیوک بر إعجاز وار

کائناتک گور که تألیفنده بر إعجاز وار. گر بتون أسباب طبعیه بالفرض المحال اوله هر بری مقتدر بر فاعل مختار. او إعجازه قارشی نهایت عجز ایله بالامتثال ایدهرک سجده که ﴿سُبْحَانَكَ لَا قُدْرَةَ فِينَا رَبَّنَا أَنْتَ الْقَدِيرُ الْأَزَلِيُّ ذُو الْجَلَالِ﴾

قدرته نسبت هر شی مساویدر

﴿مَا خَلَقُكُمْ وَلَا بَعَثُكُمْ إِلَّا كَنْفُسٍ وَاحِدَةٍ﴾ بر قدرت ذاتیه‌در، هم ازلی؛ عجز تخلل ایده‌مز.

اونده مراتب اولمایوب، موانع تداخل ایده‌مز. ایسترسه کلّ، ایسترسه جزء نسبت تفاوت ایلهمز.

چونکه هر شی باغلیدر هر شی ایله. هر شیئی یاپامیان، بر شیئی ده یاپاماز.

کائناتی آئنده طوته میان، ذره‌ی خلق ایده‌مز

تسبیح گبی نظم ایلوب قالدیره‌جق؛ ارضمزی، شموسی، نجومی، حصره گلمز
 شو فضانک باشنه هم سینه‌سنه طاقه‌جق اويله قوتلی آله بر کیمسه مالک
 اولماسه

دنیا‌ده هیچ بر شیده دعویٰ خلق ایدوب، اِدّعیٰ ایجاد ایده‌مز.

احیای نوع، احیای فرد گبیدر

موت آلود بر نوم ایله قیشده اویشمش بر سینک، ناصل اونک احیاسی قدرته
 آغیر گلمز.

شو دنیانک موتی ده، احیاسی ده اويله‌در. بتون ذی‌روح احیاسی اونده
 فضله نازلانماز.

طبیعت، بر صنعتِ الهیه‌در

دگل طابع طبیعت، بلکه مطبع. دگل نقّاش، او بلکه بر نقشدر. دگل
 فاعل، او قابلدر. دگل مصدر، او مسطردر.

دگل ناظم، او نظامدر. دگل قدرت، او قانوندر. اِرادِی بر شریعتدر، دگل
 خارج حقیقتدار.

وجدان، جذبه‌سی ایله اللهی طانیر

وجدانده مند مجدر، بر إنجذاب و جذبه. بر جاذبک جذیله دائم اولور
إنجذاب.

جذبه دوشر ذی شعور، گر ذو الجمال گورونسه. ایتسه تجلی دائم پرشعشه
بی حجاب.

بر واجب الوجوده، صاحب جلال و جمال؛ شو فطرت ذی شعور قطعی
شهادت مآب.

بر شاهی او جذبه، هم دیگری إنجذاب.

فطرتک شهادتی صادقہ در

فطرتده یالان یوقدر؛ نه دیدیسه طوغریدر. چکردگک لسانی،
میل نمو دیر: "بن، سنبلله نوب میوه دار..." طوغری چیقار بیانی.
یمورطه ناک ایچنده، درین درین سویلر حیاتک میلانی
که: "بن پیلچ اولورم، إذنِ الهی اوله."
صادق اولور لسانی.

بر آوج صو، بر دمیر گلّه ایچنده اگر نیت ایتسه إنجماد. برودتک زمانی
ایچنده کی انبساط میلی دیر: "گنیشلن، بکا لازم فضله یر." بر امر
بی أمانی...

متین دمیر چالیشیر، اونی یالان چیقارماز. بلکه اونده طوغریلق، هم ده
صدق جنانی

او دمیری پارچه‌لر. شو میلانلر بتون برر آمرِ تکوینی، برر حُکم یزدانی،
 برر فطری شریعت، برر جلوۀِ اراده. ارادۀِ الهی، ارادۀِ اُکوانی
 آمرلری شونلردر: برر برر میلان، برر برر إمتثال، أوامرِ ربّانی.
 وجدانده کی تجلّی عیناً بویله جلوه‌در؛ که إنجذاب و جذبہ ایکی مصفا جانی
 ایکی مجلا جامدر، عکس ایدر ایچنده جمالِ لا یزالی، هم ده نورِ ایمانی.

نبوّت بشرده ضروریه‌در

قارینجه‌یی آمرسز، آریلری یعسوبسز بیراقمیان قدرتِ ازلیه ألبته
 بشری ده بیراقماز شریعتسز، نبی سز. سرّ نظامِ عالم، بویله ایستر ألبته.

ملک‌لرده معراج، إنسانلرده شقّ قمر گبیدر

بر معراجی کرامتله ملک‌لر، گوردیلر الحقّ که مسلّم بر نبوّتده معظّم بر ولایت
 وار.

او پارلاق ذات، براقه بینمش ده برق اولمش. قمرواری سراسر، عالم نوری ده
 گورمشدر.

شو شهادت عالمنده منتشر إنسانلره حسّی بیوک بر معجزه ناصلکه
 ﴿إِنْشَقَّ الْقَمَرُ﴾ در. بو معراجدر، عالم ارواحده کی ساکنلره اُک بیوک بر معجزه
 که، ﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى﴾ در.

کلمهٔ شهادتک برهانی ایچنده در

کلمهٔ شهادت واردر ایکی کلامی. بربرینه شاهددر، هم دلیل و برهاندر. برنجیسی، ثانییه بر برهان لمی در. ایکنجیسی، اوله بر برهان ائی در.

حیات بر چشید تجلی وحدتدر

حیات بر نور وحدتدر. شو کثرته ایدر توحید تجلی. اوت، بر جلوؤ وحدت ایدر کثرتلری توحید و یکتا. حیات بر شیئی هر شیئه ایدر مالک. حیاتسز شی، اوکا نسبت عدمدر جمله اشیاء.

روح، وجود خارجی گیدیرلمش بر قانوندر

روح بر نورانی قانوندر، وجود خارجی گیمش بر ناموسدر؛ شعوری باشنه طاقمش.

بو موجود روح، شو معقول قانونه اولمش ایکی قارداش، ایکی یولداش. ثابت و هم دائم فطری قانونلر گی، روح دخی هم عالم امر، هم اراده وصفندن گلیر.

قدرت وجود حسّی گیدیرر، شعوری باشنه طاقار، بر سیّالّه لطیفه یی او جوهره صدف ایدر.

اگر انواعده کی قانونله قدرتِ خالق وجودِ خارجی گیدیرسه، هر بری بر روح اولور.

گر وجودی روح چیقارسه، باشندن شعوری ایندیرسه، ینه لا یموت قانون اولور.

حیاتسز وجود، عدم گیدر

ضیا ایله حیاتاڭ هر بری، موجوداتاڭ برر کشافیدر. باق نور حیات اولمازسه، وجود، عدم آلودر؛ بلکه عدم گیدر. اوت غریب، یتیمدر؛ حیاتسز گر قمرسه...

حیات سبیلله قارینجه کره دن بیوک اولور

گر میزان الوجودله قارینجه یی طارتارسهڭ، اوندن چیقان کائنات کرهمزه صیقیشماز.

بنجه کره حیواندر، باشقه لرک ظننجه میّت اولان کره یی گر گتیروب قویارسهڭ قارینجه نڭ قارشیسنه، او ذی شعور باشنڭ نصفی بیله اولاماز.

نصرانیتِ اسلامیته تسلیم اولاجق

نصرانیت، یا إنطفا یا إصطفا بولاجق. اسلامه قارشى تسلیم اولوب ترك سلاح ایده جك.

مکرراً ییرتیلدی، پروتلغه تا گلدی، پروتلقدہ گورمدی اوڭا صلاح ویره جك. پرده ینه ییرتیلدی، مطلق ضلاله دوشدی. بر قسمی لکن، بعض یاقینلاشدی توحیده؛ اوندہ فلاح گوره جك.

حاضرلانیر شیمیدین (*) ییرتیلمغه باشلایور. سونمزسه صفوت بولوب اسلامه مال اولاجق.

بو بر سرّ عظیمدر، اوڭا رمز و إشارت؛ فخرِ رسل دیمشدر: "عیسی، شرعم ایله عمل ایدوب اُتمدن اولاجق."

تبعی نظر، محالی ممکن گورور

مشهوردر که: عیدک هالانہ باقاردی جماعتِ کثیره. کیمسه بر شی گورمدی. زوالی بر إختیار یمین ایتدی که: "گوردم." حالبوکه گوردیگی، کیرپگنک تقوّس ایتمش بیاض بر قیلی ایدی.

او قیل اولدی اونک هلالی. او مقوّس قیل نرهده؟ هلال اولمش قمر نرهده؟ گر آڭلادک شو رمزی:

ذراتده کی حرکات؛ کیرپیکِ عقلک اولمش، برر قیل ظلمتدار.. کور ایتمش مادّی گوزی.

(*) بو دهشتلی حربِ عمومی نتیجه‌سنده کی وضعیته إشارت ایدر. بلکه، ایکنجی حربِ عمومیدن تام خبر ویرر.

تشکیلِ جملہ انواعِ فاعلی گورہ مز، دوشر باشنہ ضلال۔
او حرکت نرہدہ؟ نظام کون نرہدہ؟ اونی اوٹا وہم ایتکم، محال اُندر محال!..

قرآن آیینہ ایستر، وکیل ایستہ مز

اُمّتہ کی جمہوری، ہم عوامک عمومی؛ برہاندن زیادہ مأخذہ کی قدسیت
شوقِ اطاعت ویرر، سَوَق ایدر اِمثالہ۔
شریعت یوزدہ طقسائی؛ مسلّماتِ شرعی، ضروریاتِ دینی برر اَلماس ستوندر۔
اجتہادی، خلائی، فرعی اولان مسائل؛ یوزدہ آنجق اون اولور۔ طقسان اَلماس
ستونی، اون اَلتونک صاحبی
کیسہ سنہ قویہ ماز، اوٹا تابع قیلہ ماز۔ اَلماسلرک معدنی: قرآن و ہم حدیثدر۔
اونک مالی.. اورادن، ہر زمان ایستہ ملی۔
کتابلر، اجتہادلر قرآنک آیینہ سی، یاخود دوربین اولمالی۔ گولگہ، وکیل
ایستہ مز او شمسِ معجز بیان۔

مبطل، باطلی حق نظریلہ آلیر

اِنساندہ کی فطرتی مکرم اولدیغندن، قصدًا حقّی آرایور۔ بعضًا گلیر اَلنہ،
باطلی حق ظن ایدر، قویندہ صاقلایور۔
حقیقتی قازارکن اِختیاری اولمادن ضلال دوشر باشنہ؛ حقیقتدر ظن ایدر،
قفاسنہ گچیرر۔

قدرتک آینه‌لری چوقدر

قدرتِ ذو الجلالک پک چوقدر مرآت‌لری. هر بری اوته‌کندن داها اشف و
الطف پنجره‌لر آچیور بر عالم مثاله.
صودن هوايه قدر، هوادن تا اثيره، اثيردن تا مثاله، مثالدن تا ارواحه،
ارواحدن تا زمانه، زماندن تا خياله،
خیالدن فکره قدر مختلف آینه‌لر، دائما تمثيل ايدر شئوناتِ سیّاله.
قولاغکله نظر ایت آینه‌ هوايه: کلمه‌ واحده، اولور میلیون کلمات!
عجیب إستنساخ ايدر او قدرتک قلمی.. شو سر تناسلات...

تمثلک أقسامی مختلفه‌در

آینه‌ده تمثل، منقسم درت صورته:
یا یالکز هویت؛ یا برابر خاصیت؛ یا هویت هم شعله‌ ماهیت؛ یا ماهیت،
هویت.
اگر مثال ایسترسه‌ک، ایشته انسان و هم شمس، ملک و هم کلمه. کثیفک
تمثال‌لری، آینه‌ده اولویور برر متحرک میّت.
بر روح نوراینک، کندی مرآت‌لرنده تمثال‌لری اولویور برر حی مرتبط؛ عینی
اولمازسه اگر، غیری دخی اولمایوب
برر نور منبسط. گر شمس حیوان اولایدی؛ اولور حرارتی حیاتی، ضیا اونک
شعوری.. شو خواصّه مالکدر آینه‌ده تمثالی.
ایشته بودر شو أسرارک مفتاحی: جبرائیل هم سدره‌ده، هم صورتِ دحیه‌ده
مجلس نبویه،

هم کیم بیلیر قاچ یرده!.. عزرائیلک بر آنده الله بیلیر قاچ یرده، روحلری قبض
ایدیور. پیغمبرک بر آنده،
هم کشف اولیاده، هم صادق رؤیالرده امتنه گورونور، هم حشرده عموم ایله
شفاعتله گوروشور.
ولیرک ابدالی، چوق یرلرده بر آنده ظهور ایدر، گورونور.

مستعد، مجتهد اولابیلیر؛ مشرّع اولاماز

إجتهداڭ شرطنی حائز اولان هر مستعد، اییدیور نفسی ایچون، نصّ
اولمیانده إجتهد. اوڭا لازم، غیره إلزام ایدهمز.
أمتی دعوتله تشریع ایدهمز. فهمی، شریعتدن اولور؛ لکن شریعت اولاماز.
مجتهد اولابیلیر، فقط مشرّع اولاماز.
إجماع ایله جمهوردر، سڭه شرعی گورور. بر فکره دعوت ایتمک؛ ظنّ قبول
جمهور، شرط اولولویور.
یوقسه دعوت بدعتدر، ردّ ایدیلیر. آغزینه طیقیلیر، اونده داها چیقهماز...

نور عقل، قلبدن گلیر

ظلمتلی منورلر بو سوزی بیلملیلر: ضیای قلبسز اولماز نور فکر منور.
او نور ایله بو ضیا مزج اولمازسه ظلمتدر، ظلم و جهلی فیشقییر. نورک

لباسنی گیمش بر ظلمتِ مُزَوَّر.

گوزگده بر نهار وار، لکن اَبیض و مظلّم. ایچنده بر سواد وار که، بر لیلِ منوّر.

او ایچنده بولونمازسه، او شحم‌پاره گوز اولماز؛ سن ده بر شی گوره‌مز. بصیرت‌سز بصر ده پاره ایتمز.

گر فکرِ بیضاده سویداءِ قلب اولمازسه، خلیطهٔ دماغی علم و بصیرت اولماز. قلبسز عقل اولماز.

دماغده مراتبِ علمِ مختلفه‌در، ملتبه

دماغده مراتب وار؛ بربريله ملتبس، احکاملری مختلف. اَوّل تخیل اولور، سوگره تصوّر گلیر،

سوگره گلیر تعقل، سوگره تصدیق ایدیور، سوگره اِذعان اولویور، سوگره گلیر اِلتزام، سوگره اِعتقاد گلیر.

اِعتقادک باشقه‌در، اِلتزامک باشقه‌در. هر برندن چیقار بر حالت: صلابت اِعتقاددن،

تعصّب اِلتزامدن، اِمتثال اِذعانندن، تصدیقندن اِلتزام، تعقلده بی‌طرف، بی‌بهره تصوّرده.

تخیلده سفسطه حاصل اولور، مزجنه اَگر اولماز مقتدر. باطل شیلری گوزل تصویر ایتمک، هر دمده

صافی اولان ذهنلری جرح‌در، هم اِضاللی.

هضم اولمیان علم تلقین ایدیلمه‌ملی

حقیقی مرشدِ عالم قویون اولور، قوش اولماز. حسبی ویرر علمنی.
قویون ویرر قوزوسنه هضم اولمش مصفا سودینی.
قوش ویریور فرخنه لعاب آلود قینی.

تخریب آسهلدر؛ ضعیف، تخریبجی اولور

وجود جمله أجزا، شرط وجود کلدِر. عدم ایسه، اولویور بر جزئک عدمیله؛
تخریب آسهل اولویور.
بونندِر که: عاجز آدم، سبب ظهورِ اِقتدار مثبتّه هیچ یاناشماز. منفیجه
متحرک، دائم تخریبکار اولور.

قوّت حقّه خدمتکار اولمالی

حکمتده کی دساتیر، حکومتده نوامیس، حقه اولان قوانین، قوّتده کی
قواعد بربريله اولمازسه مستند و مستمد
جمهور ناسده اولماز، نه متمر و مؤثر. شریعتده شعائر؛ قالیر مهمل، معطل.
امور ناسده اولماز، مستند و معتمد.

بعضاً ضد، ضدّینی تضمّن ایدر

زمان اولور ضد، ضدّینی صاقلارمش. لسانِ سیاستده لفظ، معنائک ضدّیدر. عدالت کلاهنی (*) ظلم باشنه گچیرمش. حمیت لباسنی، خیانت اوجوز گیمش. جهاد و هم غزایه، بغی اسمی طاقیلمش. أسارت حیوانی، استبدادِ شیطانی؛ حرّیت نام ویریلمش. ضدلرده أمثال اولمش، صورتلرده تبادُل، إسملرده تقابل، مقاملرده بجایش مکانی.

منفعتی أساس طوتان سیاست جانناواردر

منفعت اوزره چرخنی قورولمش اولان سیاستِ حاضره؛ مفترسدر، جانناوار. آج اولان جانناواره قارشنی تحبب ایتسهک؛ مرحمتنی دگل، إشتهاسنی آچار. صوگره دونر، گلییور؛ طیرناغنک، هم دیشنک کراسنی سندن ایستر.

قوایِ إنسانیه تحدید ایدیلمه دیگندن جنایتی بیوک اولور

حیوانک خلافتنه، إنسانده کی قوهلر، فطری تحدید اولمامش. اونده چیقان خیر و شر، لایتناهی گیدر.

(*) : بو زمانی تام گورمش گبی بحث ایدر.

اونده اولان خودگاملق، بوندن چيقان خودبينلك، غرور، عناد برلشسه؛ اويله
گناه اولويور (*) كه بشر شيمدى يه قدر
اوگا اسم بولمامش. جهنمك لزومنه دليل اولديغي گي، جزاسى ده يالكز جهنم
اولا بيلير.

هم مثلاً: بر آدم، تك يالانجى سوزيني طوغرى گوسترمك ايچون، اسلامك
فلاكتنى قلبا آرزو ايدر.
شو زمان ده گوستردى: جهنم لزومسز اولماز، جنت اوجوز دگلدرد.

بعضاً خير، شرّ واسطه اولور

خواصده كى مزيت فى الحقيقه سببدر تواضع، محويته. اولمش مع التأسف
سبب تحكّمه،
تكبره هم علت. فقيرلرده كى عجزى، عاميلرده كى فقرى فى الحقيقه سببدر
إحسان و مرحمته.
لكن مع التأسف منجر اولمشدر شيمدى، ذلت و أسارته. بر شيده حاصل
اولان محاسن و شرفسه؛
خواص و رؤسايه او شى پيشكش ايديلير. او شيدن نشئت ايدن سيئات و
شرّ ايسه؛ افراد و هم عوامه
تقسيم، توزيع ايديلير. عشيرت غالبده حاصل اولان شرفسه: "حسن آغا،
آفرين!"

(*) : بونده ده بر إشارت غيبه وار.

حاصل اولان شرّ ايسه،
أفراده اولور نفرين. بشرده شرّ حزين!..

غايه خيال اولمازسه، أنانيت قوّتلشير

بر غايه خيال اولمازسه، ياخود نسيان باصارسه، يا تناسي ايديلسه؛ ألبته
ذهنلر أنالره دونرلر،
أطرافنده گزرلر. أنا قوّتلشيور، بعضّا سيگيرله نيور. دليمنز، تا "نَحْنُ"
اولسون. أناسني سونلر، باشقهلري سومزلر.

حياتِ إختلال؛ موتِ زكات، حياتِ ربادن چيقمش

بالجمله إختلالات، بتون هرج و فسادات؛ هم أصل، هم معدني.. رذائل و
سيئات، بتون فاسد خصلتلر،
محرك و منبعي ايكي كلمه در تك.. ياخود ايكي كلامدر. برنجيسي شودر
كه: "بن طوق اولسه م، باشقهلر
آجندن ئولسه نه مه لازم!.." ايكنجيسي: "راحتم ايچون زحمت چك؛ سن
چاليش، بن بيهيم. بندن يمك، سندن أمكلر!"
برنجي كلمه ده اولان سم قاتلي، هم كوكني كسه جك، شافي دوا اولاجق تك
بر دواسي واردر.

او ده زکات شرعی که، بر رکنِ اسلامدر. ایکنجی کلمه ده، زقوم شجر مندرج. اونک عرقنی کسه جک، ربانک حرمتیدر. بشر صلاح ایسترسه، حیاتی سوره؛ زکاتی وضع ایتملی، ربای قالدیرملی.

بشر حیاتی ایسترسه، انواع ربای ئولدیرملی

طبقه خواصدن طبقه عوامه صله رحم قویمشدر. آشاغیدن فیرلیور صدای اختلالی، واویلايِ انتقامی، کین و حسد اُینی... یوقاریدن اینیور ظلم و تحقیر آتشی، تکبرک ثقلتی، تحکم صاعقه سی... آشاغیدن چیقمالی تجبب و إطاعت، حرمت و هم امتثال. فقط مرحمت و إحسان یوقاریدن اینملی، هم شفقت و تربیه... بشر بونی ایسترسه صاریلمالی زکاته، ربای طرد ایتملی. قرآنک عدالتی بابِ علمده طوروب ربایه دیر: "یاساقدیر! حَقَّ یوقدر، دونملی!" دیکلهمدی بو امری، بشر یدی بر سیلله. (*) مدهشنی بیمه دن بو امری دیکلهمدی.

بشر اُسیرلگی پارچه لادیغی گبی، اُجیرلگی ده پارچه لایه جقدر

بر رؤیاده دیمشدم:

(*) قوتلی بر إشارت غیبیه در. اوت بشر دیکلهمدی، ایکنجی حربِ عمومی ایله بو دهشتلی سیلله بی ده یدی.

دولتler، ملتلك خفیف محاربہسى؛ طبقاتِ بشرك شديد اولان حربنه ترك موقع ايدييور.

زیرا بشر، أدواردہ أسیرلك ایستہمدی، قانیله پارچه لادی. شیمدی أجیر اولمشدر؛ اونك یوكنی چكر، اونی ده پارچه لایور. بشرك باشی اختیار؛ أدوارِ خمسہسى وار. وحشت و بدویت، مملوکیت، أسارت، شیمدی دخی أجیردر، باشلامشدر گچیيور.

غير مشروع طريق، ضد مقصوده گيدر

﴿الْقَاتِلُ لَا يَرِثُ﴾ بر دستور عظيمدر: "غير مشروع طريق ايله بر مقصوده گیدن ذات، غالبًا مقصودينك ضدّيله گورور مجازات." آروپا محبّتی، غير مشروع محبّت، هم تقليد و هم الفت. عاقبتی مكافات: محبوبك غدارانه عداوتی، جنايات... فاسق محروم بولماز، نه لذت و نه نجات.

جبر و اعتزالده برر دانه حقيقت بولونور

أی طالب حقيقت! ماضی یه، هم مصیبت؛ مستقبل و معصیت آیری گورور شریعت.

ماضی یه، مصائبه نظر اولور قدره.

سوز اولور جبریه. مستقبل و معاصی نظر اولور تکلیفه، سوز اولور اعتزاله.
 اعتزال ایله جبر
 شوراده باریشیرلر. شو باطل مذهبلرده برر دانه حقیقت موجود مندرجدر؛
 مخصوص محلی واردر؛ باطل اولان تعمیمدر.

عجز و جزع بیچاره لرك كاريدر

گر ایسترسهك حیاتی، چاره لری بولونان شیده عجزه یاپیشمه.
 گر ایسترسهك راحتی، چاره سی بولونغان شیده جزعه صاریلمه.

بعضاً كوچك بر شی، بیوك بر ایش یاپار

اویله شرائط اولویور، تحتنده آز بر حرکه صاحبنی چیقارییور تا اعلای
 علیین...
 اویله حالات اولویور که؛ کوچك بر حرکت، کاسبنی ایندیرییور تا أسفل
 سافلین...

بعضیلره بر آن، بر سنه در

فطرتلرك بر قسمی بردن بره پارلایور. بر قسمی تدریجیدر، شیئا شیئا
 قالقییور.

طبیعتِ انسانی اکیسنه ده بگزه‌یور.

شرائطه باقییور؛ اوڭا گوره دگیشیر. بعضاً تدریجی گیدر. بعضاً دخی اولویور
باروت گبی ظلمانی، بردن بره فیشقییریور.

نورانی بر نار اولور. بعض اولور بر نظر، فحمی ألماس ایدیور. بعض اولور
بر تماس، طاشی إکسیر ایدیور. بر نظر پیغمبر،

بردن بره قلب ایدر؛ بر بدوی جاهل، بر عارف منور. اگر میزان ایسترسه‌ك:
إسلامدن أول عُمَر، إسلامدن صوڭره عُمَر...

بربريله قیاسی: بر چكردك، بر شجر... دفعةً ویردی ثمر، او نظر اُحمدی، او
همّت پیغمبر

جزیره العربده، فحم اولمش فطرتلری قلب ایتدی ألماسلره... بردن بره
سراسر...

باروت گبی أخلاقی پارلاتدیردی، اولدیلر بر نور منور.

یالان، بر لفظِ کافردر

بر دانه صدق، یاقار میلیونله یالانی. بر دانه حقیقت، ییقار قصر خیالی.
صدق بیوک أساسدر، بر جوهر ضیالی.

یری ویرر سکوته، اگر چیقسه ضررلی... یالانه یر هیچ یوقدر، چندان
اولسه فائده‌لی. هر سوزك طوغری اولسون، هر حکمك حق اولمالی.

لكن حقك اولاماز، هر طوغری یی سوز ایتمك. بونی ای بیلملی. ﴿خُذْ مَا

صَفَا دَعْ مَا كَدَر﴾ کندینه دستور ایتملی.

گوزل گور، هم گوزل باق. تا گوزل دوشوغلی. گوزل بیل، هم گوزل دوشون.
تا لذیذ حیاتی بومالی.
حیات ایچنده حیاتدر، حسنِ ظنده املی. سوءِ ظنله یأسدر سعادت مخربی،
هم ده حیاتک قاتلی.

بر مجلسِ مثالیده

شریعتله مدنیتِ حاضره، دهاءِ فنی ایله هداءِ شرعی موازنه‌لری

(برنجی حربک) متارکه باشنده، بر جمعه گیجه‌سنده بر رؤیایِ صادقده، مثالی
عالمنده، بر مجلسِ عظیمده، بندن سؤال ایتدیلر:
"مغلوبیت صوگنده اسلامک عالمنده نه حال پیدا اولاجق؟" عصرِ حاضر
مبعوثی صفتیله سویله‌دم؛ اونلر ده دیگلدیلر:
أسکی زماندن بری استقلالِ اسلامک بقاسی، هم کلمة اللّٰهکِ إعلاسی
ایچون، فرضِ کفایه جهادی؛ او لازمه دیانت
درعهده ایله، کندینی یکوجود وحدانی اسلامک عالمنه فدايه وظیفه‌دار،
خلافتنه بایراقدار گورمش اولان بو دولت،
شو ملّتِ اسلامک فلاکتِ ماضیسی، گتیره‌جک ده ألبت اسلامک عالمنه
سعادت و حرّیت. اولور گچن مصیبت،
إستقبالده تلافی. اوچی ویرن، اوچ یوزی قران‌دیران، ایتمیور ألبته هیچ
خسارت. حالنی إستقباله تبدیل ایدر، ذی‌همت...
زیراکه شو مصیبت؛ حیاتمز مایه‌سی اولان شفقت، اخوّت، تسانیدِ اسلامی
خارق العاده ایتدی، إنکشافِ اخوّت

تسريع ٲهتزازی. تخريبِ مدنيت، دنيتِ حاضره صورتی دگيشه جك، سيستمی بوزولاجق؛ ظهور ايدە جك او وقت،

إسلامی مدنيت. مسلمانلر بالاختيار ألبت أول گيره جك. موازنه ايسترسه ك:

شرعك مدنيتی، شيمديكى مدنيت

أساسلره دقت ايت، آثارلره نظر ايت. شيمديكى مدنيت أساساتی منفيدر.

منفی اولان بش أساس اوگا تمل، هم قيمت.

اونلره چرخ قورولور. ايشته نقطه إستناد: حقه بدل قوتدر. قوت ايسه،

شأنيدر تجاوز و تعارض؛ بوندن چيقار خيانت.

هدفِ قصدی، فضيلت بدلنه خسيس بر منفعتدر. منفعتك شأنيدر تزاحم و

تخاصم؛ بوندن چيقار جنایت.

حياتده کی قانونی، تعاون بدلنه بر دستور جدالدر. جدالك شأنی بودر: تنازع

و تدافع؛ بوندن چيقار سفالت..

أقواملرك بيننده رابطه أساسی: آخرك ضرينه منتبه عنصريت. باشقه لری

يومتقله بسله نير، أليز قوت.

مليتِ منفيه، عنصريت، ملیت؛ شأنی اولور دائما بويله مدهش تصادم، بويله

فجيع تلاطم، بوندن چيقار هلاکت.

بشنجیسی شودر كه: جاذبه دار خدمتی: هوا، هوسی تشجيع، تسهيل؛

هوساتی، آرزولری ده تظمين؛ بوندن چيقار سفاهت.

او هوا، هم هوس، شأنی بودر دائما: إنسانی ممسوخ ايدر، سیرتی دگيشديرر.

معنوی مسخ ايدييور، دگيشير إنسانيت.

شو مدنيلردن چوغنك، أكر ايچنی طيشنه چويررسه ك، گورورسك: باشده

مايمونله تيلکی، ييلانله آبی، خنزير. سیرتی اولور صورت.

گلير خیالی قارشیکه، پوستلریله تویلری. ايشته شونگله گورونور ميدانده کی

آثاری. زمینده کی موازین میزانیدر شریعت...

شریعتده کی رحمت، سماء قرآندندر. مدنیت قرآن اساسلری مثبتدر. بش مثبت اساس اوزره دونه چرخ سعادت.

نقطهٔ استنادی؛ قوته بدل حقددر. حقك دائم شأنیدر عدالت و توازن. بوندن چیقار سلامت، زائل اولور شقاوت.

هدفنده منفعت یرینه فضیلتدر. فضیلتك شأنیدر محبت و تجاذب. بوندن چیقار سعادت، زائل اولور عداوت.

حیاتده کی دستوری، جدال قتال یرینه، دستور تعاوندر. او دستورك شأنیدر اتحاد و تساند؛ حیاتلانیر جماعت.

صورت خدمتنده، هوا هوس یرینه هدای هدایتدر. او هدانك شأنیدر: إنسانه لایق طرزده ترقی و رفاقت.

روحه لازم صورتده تنور و تکامل. کتلهلرك ایچنده جهت الوحدتی ده طرد ایدر عنصريت، هم ده منفی ملیت.

هم اولنرك یرینه رابطهٔ دینیدر، نسبت وطنیدر، علاقهٔ صنفیدر، اخوت ایمانی. شو رابطهٔك شأنیدر؛ صمیمی بر اخوت،

عمومی بر سلامت. خارج ایتسه تجاوز، او ده ایدر تدافع. ایشته شیمدی آکلادك؛ سری نهدر که کوشمش، آلمادی مدنیت.

شیمدی یه قدر اسلاملر اختیارله گیرمه‌مش، شو مدنیت حاضره. اولره یارامه‌مش؛ هم ده اولره وورمش مدهش قید اسارت.

بلکه نوع بشره تریاق ایکن زهر اولمش. یوزده سکساننی آتمش مشقت و شقاوت. یوزده اونی چیقارمش مزخرف بر سعادت!

دیگر اونی بیراقمش بین بین بی‌راحت! ظالم اقلك اولمش گلن ربج تجارت. لکن سعادت اودر: کله اوله سعادت.

لا اقل اکثريته اولسه مدارِ نجات. نوعِ بشره رحمت نازل اولان شو قرآن، آنجق قبول ايدييور بر طرزِ مدنيت؛

عمومه، يا اكثره ويرسه بر سعادت. شيمديكي طرزِ حاضر، هوس سريست اولمشدر، هوا ده حرّ اولمشدر، حيواني بر حرّيت.

هوس تحكّم ايدر. هوا ده مستبدر، غيرِ ضروري حاجاتي حوائجِ ضروري حكمنه گچيرمشدر. إزاله ايتدي راحت...

بداوتده بر آدم درت شيئه محتاج ايكن، مدنيت يوز شيئه محتاج، فقير ايتمشدر. سعيِ حلال، مصرفه ايتمه مشدر كفایت.

اونده حيله، حرامه بشري سَوَق ايتمشدر. أَخلاقُكْ اساسني شو نقطه دن بوزمشدر. جماعته هم نوعه ويرمشدر ثروت، حشمت.

فردی، شخصی أَخلاقسز، هم فقير ايله مشدر. بونكْ شاهدي چوقدر. قرونِ اولی ده کی مجموعِ وحشت و جنایت، هم غدر و هم خیانت

شو مدنيتِ خبيثه تكْ بر دفعه ده قوصدی. معده سی (*) داها بولانير. عالمِ اسلامده کی إستنكافِ معنيدار هم ده بر جای دَقّت.

قبولده مضطربدر، صوغوق ده طاورانمشدر. أوت شريعتِ غَزاده اولان نورِ إلهی، خاصّه ممتازيدر: إستغنا، إستقلاليت.

او خاصّه در بيراقماز كه او نورِ هدايت، شو مدنيتِ روحی اولان روما دهاسی اوڭا تحكّم ايتسين. اونده اولان هدايت،

بونده کی فلسفه ايله مزج اولماز، هم آشيلانماز، هم ده تابع اولانماز.

إسلاميت روحنده شفقت عزّتِ ايمان، بسله ديگی شريعت

(*) : دېمك داها دهشتلی قوصه جق. أوت ايکی حربِ عمومی ايله اويله قوصدی كه: هوا، دكّر، قره يوزلرينی بولانديردي، قانله لكه لدی...

قرآن معجز بیان طومش ید بیضاده حقائق شریعت. او یمین بیضاده برر عصای موسی در. سحر مدنیت،

استقبالده ایده جک اوکا سجدۀ حیرت...

شیمدی بوکا دقت ایت: اُسکی روما، یونانک ایکی دهاسی واردی؛ بر اصلدن توئمدی، بری خیال آلوددی، بری ماده پرستدی.

صو ایچنده یاغ گبی امتزاج اولامادی. مرور زمان ایستدی، مدنیت چابالادی. خریستیانلق ده چالیشدی، تمزینجه موفق هیچ بری ده اولمادی.

هر بری استقلالنی فی الجملة حفظ ایلدی. حتی الآن عادتا او ایکی روح، شیمدی ده جسدلری دگیشمش، آلمان فرانسز اولدی.

گویا بر نوع تناسخ باشلردن گچمشدی. آی برادر مثالی! زمان بویله گوستردی. او ایکیز ایکی ده، اوکوز گبی رد ایتدی

تمزینک اسبابنی. شیمدی ده باریشمادی. مادام اونلر توئمدی، قارداش و آرقداشدی، ترقیده یولداشدی؛ بربريله دوگوشدی.

هیچ ده باریشمادیلر. ناصل اولور که اصلی، هم معدنی، مطلعی باشقه چشید اولمشدی. قرآنده اولان نوری، شریعت هدایتی

شو مدنیتک روحی اولان روما دهاسی، بربريله باریشیر هم مزج و اتحادی.

او ده ايله بو هدا منشألری آیریدر: هدا سماند ایندی، ده زمیندن چیقدی. هدا قلبد ایشله یور، دماغی ده ایشله دیر.

دها دماغده ایشلر، قلبی ده قاریشدیرر. هدا روحی ایدر تنویر، دانهلری سنبلتندیرر. قراکقلی طبیعت اونگله ایشیقلا نیر.

استعداد کمالی بردن بره یول آلیر، نفس جسمانی یاپار خدمتکار آمریر. ملک سیما ایدیور انسان همت پرور.

دها ایسه: اولا نفس و جسمه باقیور، طبیعته گیریور، نفسی تارلا

ایدیور. إستعدادِ نفسانی نشو و نما بولیور.

روحی ایدر خدمتکار، دانه‌لری قوریور. شیطانک سیماسنی بشرده
گوستریور. هدا، حیاتینه سعادت ویریور. دارینه ضیا نشر ایدیور.
إنسانی یوکسلتیور. دجال‌مثال (*) (دهایِ أعور، بر دار ایله بر حیاتی
آگلار؛ ماده‌پرست اولور و دنیاپرور. إنسانی یاپار برر جاناوار.
أوت دها، صاغیر طبیعتہ طاپار. کور قوته فرمانبر. فقط هدا، شعورلی صنعتی
طانیر، حکمتلی قدرته باقار. دها، زمینه کفران پرده‌سی چکر. هدا، شکران
نورینی سریر.

بو سردندر: دها، أَعْمَى أَصَمْ؛ هدا، سَمِيعٌ بَصِيرٌ. دهانک نظرنده، زمینده کی
نعمت‌لر صاحبسز غنیمت‌لر.

مُنْتَسَز غَصَب و سَرَقَت، طبیعتدن قوپارمق جاناوارجه حسّ ویرر. هدانک
نظرنده؛ زمینک سینه‌سند کائناتک یوزنده
سریلمش اولان نَعَم، رَحْمَتک ثمراتی. هر نعمتک آلتنده بر یدِ محسن گورور،
شکران ایله اویدیرر.

بونى ده إنکار ایتهمه: مدنیتده واردر محاسنِ کثیره.. لکن اونلر دگلدر نه
نصرانیت مالی، نه آوروپا ایجادى،

نه شو عصرک صنعتی.. بلکه عموم مالیدر: تلاحقِ افکاردن، سماوی
شرایعندن، هم حاجاتِ فطریدن، خصوصاً شرعِ احمدی،

إسلامی انقلابدن نشئت ایدن بر مالدر. کیمسه تَمَلُّک ایتمز. مثالیلر
مجلسی، او مجلسک رئیسی تکرار صوردى؛ هم دیدی:

"مصیبت اولور هر دم خیانت نتیجه‌سی، مکافاتک سببی. اى شو عصرک

(*) بونده ده بر اینجه إشارت وار.

آدمی! قدر بر سیلله ووردی، قضایه ده چاریدیدی

هانگی أفعالکزه قضایه، هم قدره شویله فتوا ویردیگز که، قضاء إلهی مصیبتله حکم ایتدی، سزلی خیرپالادی؟

خطأ اکثریت اولور سبب دائما مصیبت عامّهیه. "دیدم: بشرک ضلالت فکریسی، نمرودانه عنادی،

فرعونانه غروری شیشدی شیشدی زمینده، یتیشدی سماواته. هم ده طوقوندی حسّاس سرّ خلقتّه. سماواتدن ایندیدی

طوفان، طاعون مثالی، شو حربک زلزله سی؛ گاواره یاپیشدیدی سماوی بر سیلله یی. دیمک که شو مصیبت، بتون بشر مصیبتیدی،

نوعاً عمومه شامل. بر مشترک سبی؛ مادیونلقدن گلن ضلالت فکریدی، حرّیت حیوانی، هوانک استبدادی...

حصّه مزک سبی؛ ارکان اسلامیده إهمال و ترکمزدی. زیرا خالق تعالی یگرمی درت ساعتدن بر ساعتی ایستدی،

بش وقت نماز ایچون یالکز او ساعتی، بزدن ینه بزم ایچون امر ایتدی، هم ایستدی. تنبلکله ترک ایتدک، غفلتله إهمال اولدی.

شویله ده جزا گوردک: بش سنه ده، یگرمی درت ساعتده دائما تعلیم و مشقّته تحریک و قوشدیرمقله بر نوع نماز قیلدیدی.

هم سنه ده یالکز بر آی اوروج ایچون نفسمزدن ایستدی. نفسمزه آجیدق، کفّاره بش سنه جبراً اوروج طوتدیدی.

کندی ویردیگی مالندن، قرقدن یا اونندن برینی زکات ایستدی. بخل ایله هم ظلم ایتدک، حرامی قاریشدیردق، إختیارله ویرمدکدی.

او ده بزدن آلدیدی متراکم زکاتی، حرامدن ده قورتاردی. عمل، جنس جزادر. جزا، جنس عملدر. صالح عمل ایکیدى:

بری مثبت و إختیاری، بری منفی إضطرابی. بتون آلام، مصائب، أعمالِ صالحه در؛ لکن منفیدر، إضطرابی. حدیث تسلّی ویردی.

بو ملّت گناهکار قانيله آبدست آلدی. فعلی بر توبه ایتدی. مکافاتِ عاجلی، شو ملّتکُ حُمسی درت میلیونی چیقاردی

درجهٔ ولایت، مرتبهٔ شهادتله غازیلک ویردی، گناهی سیلدی. بو مجلسِ عالیِ مثالی، بو سوزی تحسین ایتدی.

بن ده بردن او یاندم، بلکه یقظه ایله یئگی یاتدم. بنجه یقظه رؤیادر، رؤیا بر نوع یقظه در. اوراده عصرک وکیلی، بوراده سعیدِ نورسی...

جهل، مجازی ألنه آلسه حقیقت یاپار

علمکُ آلدن اَگر جهلکُ ألنه دوشسه مجاز، ایدر إنقلاب حقیقته، هم آچار خرافاته قپولر.

کوچکلگمده گوردم که خسف اولمشدی قمر. صوردم بن والدهمدن. دیدی: "ییلان یوتمشدر." دیدم: "نه دن گورونور؟"

دیدی: "اوراده ییلانلر بویله نیم شفاف اولور." ایشته بویله بر مجاز، حقیقت ظن ایدیلمش: مدارِ شمس و قمر

تقاطع نقطه لری اولان رأس و دَنبده أرضکُ حیلولتيله بر أمرِ إلهی ایله منخسف اولور قمر.

ایکی قوسِ موهومه تَنینین یاد ایدیلمش، خیالی بر تشبیه ایله إسم، مسما اولمش. تَنین ايسه ییلاندر.

مبالغه ذمّ ضمنیدر

هانگی شیئی وصف ایتسه‌ک اولدیغی گبی وصف ایت. مدحک مبالغه‌سی
بنجه ذمّ ضمنیدر. إحسانِ إلهیدن فضله إحسان، إحسان دگلدر...

شهرت ظالمه‌در

شهرت بر مستبددر، صاحبنه مال ایدر باشقه‌سنک مالی. مشهور خواجه
نصر الدّین لطائفی ایچنده، زکاتی (یعنی، اونده بری اونکدر) أصل مالی...
رستم سیستانی اونک خیالِ شانی غارت ایتدی بر عصر مفاخرِ ایرانی. غصب
و غارتله شیشدی او نامدار خیالی..
خرافته قاریشدی، آتدی نوعِ انسانی.

دین ایله حیات قابلِ تفریق اولدیغنی ظن ایدنلر فلاکته سبیدرلر

شو ژون تورکک خطاسی؛ بیلمدی او بزده کی دین حیاتک اساسی. ملت و
إسلامیت آیری آیری ظن ایتدی.
مدنیت مستمر، مستولی وهم ایلدی. سعادتِ حیاتی ایچنده گوریوردی.
شیمدی زمان گوستردی،
مدنیت سیستمی (*) بوزوقدی، هم مضردی؛ تجربه قطعیه بزه بونی گوستردی.

(*) : تام بر إشارتِ غیبیه‌در. سکرانده اولان دینسر ظالم مدنیتیه باقییور.

دین حیاتک حیاتى، هم نوری، هم اساسى. إحيای دین ایله اولور شو ملّتک إحياسى.

إسلام بونی آڭلادی...

باشقه دینک عکسنه، دینمزه تمسک درجهسى نسبة ملّتک ترقیسی. إهمالی نسبتنده ایدی

ملّتک تدنیسی. تاریخی بر حقیقت، اوندن اولمش تناسى...

موت، توهم ایدیلدیگی گبی دهشتلی دگل

ضلالت وهمیدر؛ موتی دهشتلندیر. موت، تبدیل جامه‌در، یا تحویل مکاندر. سجدن بوستانه چیقار.

کیم حیاتی ایسترسه شهادت ایسته‌ملی. شهیدک حیاته قرآن إشارت ایدر. سکراتی طاقمه‌مش هر بر شهید، کندینی حی بلییور، گوروپور. لکن یگی حیاتی داها نزیه بولیور. ظن ایدر که ئولمه‌مش. میتره نسبتی، دقت ایت شوڭا بڭزر:

ایکی آدم، رؤیاده لڭاڭد انواعنه جامع گوزل باغچه‌ده ایکیسی گزیورلر. بری رؤیا اولدیغنی بلییر؛ لڭت آلمایور.

اونی مفرح ایتمز، بلکه تأسف ایدر. اوبریسی؛ بلییور که عالم یقظه‌در؛ حقیقی لڭت آلیر، اوڭا حقیقی اولور.

رؤیا مثالک ظلّی، مثال ایسه برزخک ظلّی اولمشدر. اوندن اونلرک دستورلری بربرینه بڭزه‌یور.

سیاست، افکارک عالمنده بر شیطاندر؛ استعاذه ایدیلملهلی!

سیاست مدنی، اکثرک راحتته فدا ایدر اقلی. بلکه اقل ظالم، کندینه قربان ایدر اکثرین عوامی.

عدالت قرآنی؛ تک معصومک حیاتی، قانی هدر گوره‌مز، اونی فدا ایده‌مز دگل اکثریتته، حتی نوعک عمومی...

آیت ﴿مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ ایکی سرّ عظیمی وضع ایدیور نظره.

بری: محض عدالت. بو دستور عظیمی

که فرد ایله جماعت، شخص ایله نوع بشر، قدرت ناصل بر گورور؛ عدالت الهی، ایکیسنه بر باقار. بر سنت دائمی.

شخص واحد، حقّی کندی فدا ایدیور. لکن فدا ایدیلمز، حتی عموم إنسانه. اونک إبطال حقّی، هم إراقه دمی،

هم زوال عصمتی: إبطال حقّ نوعک هم عصمت بشرک مثلیدر، هم نظیری.

ایکنجی سرّی بودر: خودگامی بر آدمی

حرص و هوس یولنده بر معصومی ئولدیرسه، اگر ألدن گلسه، هوسنه مانع

ایسه خراب ایدر دنیایی، إحا ایدر بنی آدمی.

ضعف، خصمی تشجیع ایدر. الله عبدینی تجربه ایدر. عبد اللهنی تجربه

ایده‌مز.

ای خائف و هم ضعیف! خوف و ضعفک بیهوده، هم سنک علیهکده؛

تأثیرات خارجی تشجیع ایدر، جلب ایدر.

أى وسوسه لى وهّام! محقق بر مصلحت، مضرت موهومه ايچون فدا ايديلمز. سكا لازم حركت، نتيجه اللهكدر.

ايشينه قارشيلماز. الله چكر عبدنى ميدان امتحانه. "بويله ياپارسهك اكر، بويله ياپارم بن" دير.

عبد ايسه هيچ ياپاماز اللهنى تجربه. "رّم موفق ايتسين، بن ده بونى ايشلرم" ديسه، تجاوز ايدر.

عيسى يه ديمش شيطان: "مادام هر شئى او ياپار؛ قدر بدر، دگيشمز. طاغدن كنديكى آت. او ده سكا نه ياپار؟"

عيسى ديدى: "أى ملعون! عبد ايدمه ربنى تجربه و امتحان!".

بگنديگك شیده إفراط ایتمه

بر دردك درمانى، باشقه درده درد اولور. پانزهرى زهر اولور. درمان حددن گچرسه درد گتيرر، ئولديرر.

عنادك گوزى، ملكى شيطان گورور

عنادك ايشى بودر: شيطان يارديم ايدرسه بريسنه "ملك" دير، رحمتى ده اوقوتور. مخالف طرفنده اكر ملكى گورسه؛ لباسنى دگيشمش، اونى شيطان ظن ايدر، عداوت لعنت ايدر.

حقّی بولدقندن صوڭره أحق ایچون إختلافی چیقارمه

ای طالبِ حقیقت، مادام حقده إتفاق، أحقده إختلافدر. بعضًا حق، أحقندن أحقدر.

هم ده اولور حسن، أحسندن أحسن.

إسلامیت، سلم و مسالمتدر؛ داخلده نزاع و خصومت ایسته‌مز

ای عالمِ اسلامی! حیاتک إتحاده. گر إتحاد ایسترسهك دستورك بو اولمالی: **"هُوَ الْحَقُّ"** یرینه **"هُوَ حَقُّ"** اولمالی. **"هُوَ الْحَسَنُ"** یرینه **"هُوَ الْأَحْسَنُ"** اولمالی...

هر مسلم کندی مسلک، مذهبنه دیمه‌لی: "ایشته بو حقدر، باشقه‌سنه ایلیشمه‌م. باشقه‌لری گوزلسه، بنم ائگوزلیدر."

دیمه‌ملی: "بودر حق، باشقه‌لری بطّالدر." یا "یالکز بنمکیدر گوزلی؛ باشقه‌لری یاڭلیشدر، هم چرکیندر."

ذهنیتِ إحصار، حبِّ نفسدن گلییور، صوڭره مرض اولویور، نزاع اونندن چیقییور. درد ایله درمانلر

تعددی حق اولور، حق ده تعدد ایدر. حاجات و أغدیه‌نك تنوعی حق اولور، حق ده تنوع ایدر.

إستعداد، تربیه‌لر، تکثیری حق اولور، حق ده تکثّر ایدر. بر مادّه واحده، هم زهر و هم پانزهر.

ایکی مزاجه گوره مسائل فرعیده حقیقت ثابت دگل، إضافی و مرکّب، مکلفین مزاجلر

اوڭا بر حصّه و يروب، اوڭا گوره ايدهرک تحقّق و ترکب، هر مذهبنک صاحبي مهمل مطلق حکم ايدر.

مذهبنک حدودی تعيينی بيراقير تمايل مزاجه؛ تعصب مذهبي تعميمه سبب اولور.

تعميمک إلتزامی سبب اولور نزاعه. إسلاميتدن اول طبقات بشرده درين اوچوروملر،

هم تباعد عجيبي ايستدی بر وقتده تعدد انبياء، تنوع شرايع، متعدد مذهبيلر. بشرده بر انقلاب اسلاميت ياپديردی، بشر تقارب ايتدی، شرع ايتدی إتحاد، واحد اولدی پيغمبر.

سويه بر اولمادی؛ مذهب تعدد ايتدی. تربيه واحده کافی گلديگی زمان، إتحاد ايدر مذهبيلر...

ايجاد و جمع اُضدادده بيوك بر حكمت وار. قدرت أَلنده شمس و ذره برذر.

أى برادرِ قلب هشيار! اُضدادك جمعنددر تجلّي إقتدار؛ لذت ايچنده أَلَم، خيرك ايچنده شرّی،

حُسْنك ايچنده قبحی، نفعك ايچنده ضرّی، نعمت ايچنده نقمت، نورك ايچنده نارى بيلير ميسك كه سرّی؟

حقائقِ نسبیه، ثبوتِ تقرّر ايتسين، بر شیده چوق شى اولسون، بولسون وجود، گورونسون. سرعتِ حرکتله بر نقطه بر خط اولور.

چوپړمه نڅ سرعتی یاپار بر لمعه نور، دائره نورانی. حقائقِ نسبيه وظيفه سی،
دنياده دانه لر سنبل اولور.

کائناتک چاموری، روابطِ نظامی، علائقِ نقشی اودر تشکیل ایدیور.
آخرته بو نسبی امرلر اوراده حقائق اولور.

حرارته مراتب، اوځا اولمشدر سبب تحلل برودت. حُسنده کی درجات قبحک
تداخلیدر. سبب، علت اولویور.

ضیا ظلمته بورجلی، لذت ألمه مدیون؛ صحت، مرضسز اولماز. جنت
اولمازسه بلکه جهنم تعذیب ایتمز. زمهریرسز اولمایور...

گر زمهریر اولمازسه، او ده إحراق ایده مز. او خلاق لم یزل، خلقِ أضداد
ایچنده حکمتی گوستردی. حشمتی ایتدی ظهور...

او قدیر لا یزال، جمعِ أضداد ایچنده إقتداری گوستردی. عظمت ایتدی
ظهور.

مادام او قدرتِ إلهی لازمه ذاتی اولور

او ذاتِ اُزلی یه، هم ضروره ناشئه؛ اونده ضدی اولاماز، عجز تحلل ایده مز،
اونده مراتب اولاماز، هر شیئه نسبتی بر، هیچ بر شی آغیر اولمایور.

او قدرتک ضیاسنه گونش مشکات اولمشدر. بو مشکاتک نورینه دگز یوزی
آیینه، شبنملرک گوزلری برر مرات اولمشدر.

دگزک گنیش یوزی، گوستردیگی گونشی چین جبینده کی قطره لر ده
گوسترر، شبنمک کوچک گوزی ییلدیزگی پارلایور.

عین هویت طوتار؛ شبنم، دگز بر اولور گونشک نظرده، قدرتی تنظیر ایدر؛
شبنمک گوز بیگی کوچوجک بر گونشدر.

شو محتشم گونش ده کوچوجک بر شبنمدر؛ گوز بیگی بر نوردر که شمس
قدرتدن گلیر، او قدرته قمر اولور.

سماوات بر دڭزدر؛ بر نَفَسِ رحمانله چينِ جبينلرنده موجه‌لنوب، قطرات كه نجوم و هم شموسدر.

قدرت تجلّی ايتدی، او قطراته سريدي نورانی لمعاتی. هر بر گونش بر قطره، هر بر ييلدیز بر شبنم، هر بر لمعه تمثالدر.

او فیضِ تجلّینك كوچوجك بر عكسيدر او قطره‌مثال گونش. ايدر مجلّا جامنی او لمیعه زجاجه درّی‌مثال پارلایور

او شبنم‌مثال ييلدیز لطیف گوزی ايچنده، بر ير ياپار لمعه‌یه، لمعه اولور بر سراج، گوزی اولور زجاجه، مصباحی نورلانیور.

مزیتك وارسه خفا ترابنده قالسین؛ تا نشو نما بولسون

أی ذی‌خاصّۀ مشهوره! تعینله ظلم ایتمه، گر پردۀ خفانك آلتنده سن قالیرسهك، إخوانكۀ ویررسك إحصان و برکتی.

هر بر إخوانك آلتنده سن چیقماسی، هم ده او سن اولماسی إمكن و احتمالی، هر برینه جلب ايدر بر نظرِ حرمتی.

أگر تعین ایدوب پرده آلتندن چیقسهك، مكرم ایكن آلتنده؛ اوستنده ظالم اولورسك. گونش ایكن اوراده؛ بوراده گولگه ایدرسك.

إخوانكی دوشورتدیروب هم نظرِ حرمتدن. دیمك تعین و تشخص، ظالم برر آمردر، صحیح طوغری بویله ایسه، هم ده بویله گورورسك.

نرده قالدی یالانجی تصنع و ریا ایله کسبِ تشخصِ شهرت؟ ایشته بر سرّ عظیم كه حکمتِ إلهی، هم او نظامِ أحسن

بر فرد فوق العاده، کندی نوعی ایچنده ستر ایله پرده چکر، بونگله قیمت ویردیرر، هم ده ایدر مستحسن.

ایشته سکا مثالی: انسان ایچنده ولی، عمر ایچنده أجل، اولمش مجهول و مهمل.

جمعه ده مستتردر بر ساعت، قبول اولور دعا ایدرسهڭ.

رمضانده منتشر بر لیلۀ ذو قدر، أسماء الحسنی ده مضمّر اکسیرِ اسمِ اعظم.

بو مثالرک حشمتی، هم ده او سرّ حسن

إبهامده إظهار ایدر، إخفاده إثبات ایدر. مثلاً: أجلک إبهامنده بر موازنه

واردر؛ هر دقیقه ده طوتار نه وضعیت آلیرسهڭ.

کفتینِ خوف و رجا، خدمتِ عقبا، دنیا؛ توهمِ بقائی، لذتِ عمری ویرر.

یگرمی سنه مبهم بر عمر اولسه أحسن

نهایتی معین پیک سنه لك بر عمره. زیرا نصفی گچرسه، هر ساعتی گلدکجه

گویا آدیم آتارق دار آغاجنه گیدرسک

شیئا شیئا اوزولمک وهم ده تسلی ویرمز، سن ده راحت ایتمزسک...

اللّٰهُک رحمت و غضبندن فضله تحسّس خطادر

اللّٰهُک رحمتندن فضله رحمت ایدیلمز. اللّٰهُک غضبندن فضله غضب ایدیلمز.

اويله ايسه ايشی بیراق او عادل رحیمه. فضله شفقت ألدّر، فضله غضب

ذمیمه...

إسراف سفاهتک، سفاهت سفالتک قپوسیدر

ای مسرفلی قارداشم! تغدی نقطه سنده بر ایکن ایکی لقمه؛ بر لقمه بر غروشه، بر لقمه اون غروشه.

هم آغزه گیرمه دن، هم بوغازدن گچدکدن، مساوی بر اولورلر. یالکز آغزده، او ده قاچ ثانیه ده بیهوشه ویرر نومه.

ذوقی بر فرق بولونور، دائم اونی آلداتیر او قوّه ذائقه؛ بدنه، هم معدیه قپوجی، مفتشه.

اونک تأثیری منفی، مثبت دگل! وظیفه یالکز قپوجی یی تلطیف و ممنون ایتمک!

نوش ویررسک او بیهوشه

أصلی وظیفه سنده اونی مشوش ایتمک، تک بر غروش یرینه اون بر غروشی ویرمک، اولور شیطان پیشه.

إسرافک اُک سفیهی، تبذیرک اُک سقیمی، بر طرزدر بر چشیدی؛ هوس ایتمه بو ایشه...

ذائقه تلغرافجیدر، تلذیذ ایله باشدن چیقارمه (*)

ربوبیت إله حکمت و عنایتی، آغزله هم برونله ایکی مرکزی تشکیل ایله مشدر، ایچنده حدود قره قولی، هم

(*) : إقتصاد رساله سنک چکردگیدر. بلکه اون صحیفه اولان إقتصاد رساله سنی قبل الوجود اون سطرده اوقومش.

مخبرلری ده قویمش. شو عالم صغیره طمارلری تلفون، أعصابلری تلغراف حکمنه وضع ایله‌مش. شامّه تلفونی، هم

تلغرافه ذائقه عنایت مأمور ایتمش. او رزاقِ حقیقی، أرزاق اوستنه قویمش رحمتدن بر تعریفه؛ طعام و لَوْن و هم

رایحه. ایشته شو خواصّ ثلاثه، او رزاق جانبدن برر إعلانامه‌سی، برر دعوتنامه‌سی، بر إذن‌نامه‌سی، هم

بر دلّالدر که محتاج و مشتریلر هپ اونلرله جلب اولور. مرتزق حیوانلره ذوق و رؤیت و شَم، برر آلت ویرمش. هم

طعاملری مختلف زینتلرله سوسلتمش؛ هوائی گوڭلری آووتوب، لاقیدلری تهییج ایله جذب ایتمش. وقتا، طعام گیرسه هم

آغزه، بردن بره ذائقه هر طرفه بر تلغراف چکیور بدنک اُقطارینه. شامّه تلفون ویریور، گلن طعام نوعی، هم

چشیدلری ده سویلر. حاجتلی مختلف، آیری آیری مرتزق، اوڭا گوره طاورانیر، اوڭا ده حاضرلانیلر یا جواب ردّ‌گیر. هم

قپو طیشاری آتار، یوزینه ده توکورور. عنایت طرفندن مادام بوڭا مأمورد؛ ذوقله باشند چیقارمه. هم

تلذیز ایله آلداتمه. صوڭره او ده اونوتور طوغری اِشتها نه‌در، بر اِشتهای کاذب‌گیر؛ باشنه چاتار. خطاسی، مرض ایله هم

علّتلرله جزالر‌گیر. حقیقی لَدّت حقیقی اِشهادن چیقار، طوغری اِشتها صادق بر اِحتیاجدن. بو لَدّت کافیده، شاه هم

گدا برابر. هم باهمدر بر دینار و بر درهم او لَدّت برهم زند اُلمه اولور مرهم.

نیت گبی، طرزِ نظر دخی عادتِ عبادتہ چوپیر

شو نقطه‌یه دقت ایت؛ ناصل اولور نیتله مباح عادات، عبادات... او یله
 طرزِ نظرله فنونِ اکوان، اولور معارفِ اِلهی...
 تدقیق دخی تفکر، یعنی گر حرفی نظرله، هم صنعت نقطه‌سنده "نه گوزلدر"
 یرینه "نه گوزل یاپمش صانع، ناصل یاپمش او ماهی"
 نقطه نظرنده کائناته بر باقسه‌ک، نقش نقاشِ ازل، نظام و حکمتیله لمعه
 قصد و ایتقان، تنویر ایدر شُبهی.
 دونه علوم کائنات، معارفِ اِلهی. اگر معنایِ اِسمیله، طبیعت نقطه‌سنده،
 "ذاتنده ناصل اولمش" اگر ایتسه‌ک نگاه،
 باقارسه‌ک کائناته، دائره فنونک دائره جهل اولور. بیچاره حقیقتلر، قیمتسز
 آلر قیمتسز ایدر. چوقدر بونک گواهی...

نورک بکجی

بویله زمانده ترفهده اذنِ شرعی بزى مختار بیراقماز

لذاذد چاغیردقجه "صانکه ییدم" دیمه‌لی. صانکه ییدم دستور ایدن، بر
 مسجدی ییمه‌دی. (*)
 اُسکیده اکثر اسلام فی الجملة آج دگلدی. تنعمه اختیار بر درجه وار ایدی.
 شیمدی ایسه، اکثری آجلغه دوشدی قالدی. تلذذ اختیار، اذنِ شرعی
 قالمادی.

(*) : اِستانبولده صانکه ییدم نامنده بر مسجد وار. "صانکه ییدم" دین آدم، هوسندن
 قورتاردیغی پاره‌لرله بنا ایتمش.

سوادِ اعظم، هم اکثریتِ معصومك معیشتی بسیطدر. تغذی بساطتیه اونلره
تابع اولمق
پيك كره مرجحدر، اقلیتِ مسرفه، یا بر قسم سفیهه تغذیده ترقه نقطه‌سنده
بگزه‌مك...

زمان اولور كه، عدمِ نعمتِ نعمتدر

حافظه بر نعمتدر. فقط أخلاقسز بر آدمده مصیبت زماننده نسیان اوگا
راجحدر. نسیان ده بر نعمتدر. یالکز هر گونك آلامنی چكدير، متراکم اولمش
آلامی اونوتدير.

هر مصیبتده، بر جهتِ نعمت وار

ای مصیبتزده! مصیبتك ایچنده بر نعمت مندرجدر. دقت ایت ده اونی گور.
ناصل هر شیده واردر
بر درجه حرارت، هر مصیبتده واردر بر درجه نعمت. داها بیوگی دوشون.
کوچکده کی نعمتك
درجه‌ی گوره‌ك الله چوق شکر ایت. یوقسه إستظامله ئوركرسه‌ك، "اوف
اوف" له اوفلرسه‌ك، او ده عكسینه شیشر.
شیشر ده دهشتله‌نیر. اگر مراق ده ایتسه‌ك، بر ایكن ايكيله‌شیر. قلبده اولان
مثالی، دونر حقیقت اولور؛

حقیقتدن درس آلیر. صوگره دونر، باشلايور، قلبگی طوقاتلايور...

بیوک گورونمه کوچولورسک

ای آناسی چیفته لی، قفاسی ده کبرلی! شو میزانی بیلملی: هر آدم ایچون
 ألبت جمعیت بشرده، اجتماعی بناده،
 گورمک گورونمک ایچون شو مرتبه دینلن بر پنجره سی وار. گر پنجره، قامت
 قیمتندن یوکسکسه، تکبرله تطاول ایده جک،
 اوزانه جق. گر پنجره، قامت همتندن آچاقسه، تواضعله تقوس ایده جک،
 اگیله جک.
 کامللرده، بیوکک مقیاسیدر کوچکک. ناقصلرده، کوچکک میزانیدر
 بیوکک...

خصلتلرک یرلری دگیشسه، ماهیتلری دگیشیر

بر خصلت.. یر آیری، سیما بر. کاه دیو، کاه ملک، کاه صالح، کاه طالح؛
 مثالی شونلردر:
 ضعیفک قوی یه قارشى عزت نفسی صاییلان بر صفت، گر اولورسه قویده،
 تکبر و غرورد.
 قوینک بر ضعیفه قارشى ده تواضعی صاییلان بر صفتی، گر اولورسه
 ضعیفده، تذلل و ریادر.

بر اولی الامر، مقامنده اولورسه جدّیتی، وقاردر؛ محویّت، ذلّتدر.
خانه‌سنده بولونسه محویّت تواضع، جدّیتی کبردر.

متکلم وحده اولسه اگر بر ذاتده: مسامحه، حمیت. فداکارلق؛ بر خصلت،
بر عمل صالحدر.

متکلم مع الغیر اولسه اگر او ذاتده: مسامحه، خیانت. فداکارلق؛ بر صفت،
بر عمل طالحدر.

ترتیب مبادیده توکل، تنبّلکدر. ترتّب نتیجه نقطه‌سنده کی تفویض، توکل
شرعیدر.

ثمره سعینه، قسمتته رضا ایسه، ممدوح بر قناعتدر، میل سعیه قوتدر.
موجود ماله اکتفا، مرغوب قناعت دگل؛ بلکه دون‌همتلکدر. مثالر داها
چوقدر.

قرآن مطلق ذکر ایدر، صالحات و تقوای. إبهامنده رمز ایدر مقاماتک تأثیری.
ایجازی بر تفصیلدر. سکوتی گنیش سوزدر.

"الْحَقُّ يَعْلُو" بِالذَّاتِ، هَمْ عاقبت مراددر

ای آرقداش! بر زمان بر سائل دیدی: "مادام (الْحَقُّ يَعْلُو) حقدر. نه‌دن
کافر، مسلمه؛ قوت حقّه غالبدر؟"

دیدم: درت نقطه‌یه باق! بو مشکل ده حلّ اولور. برنجی نقطه شودر: هر
حقّ هر وسیله‌سی حق اولماسی لازم دگلدر.

اوپله ده، هر باطلک هر وسیله‌سی باطل اولماسی، ینه لازم دگلدر. نتیجه‌سی

شو چيقار: حق اولان بر وسيله، باطل وسيله يه غالبدر.

طولاييسيله، بر حق بر باطله مغلوبدر. موقَّه، بالواسطه اولمشدر. يوقسه بالذات، هم دائما دگلدرد.

لكن عاقبة العاقبه، هر دم ينه حقكدر. قوتك بر حقي وار، بر سرّ خلقتي وار. ايكنجى نقطه شودر:

هر مسلك هر وصفى مسلم اولمق واجب ايكن، خارجا هر دم واقع، ثابت دگلدرد.

اويله ده: هر كافرك هر وصفى كافر اولمق، كفرنن نشئت ايتمك ينه لازم دگلدرد.

هر فاسقك هر وصفى فاسق اولمق، فسقندن نشئت ايتمك، اويله ده هر دم ثابت دگلدرد.

ديمك بر كافرك مسلم اولان بر وصفى، مسلمده كي لامشروع وصفنه غالب اولور.

بالواسطه، او كافر دخى اوڭا غالبدر. هم دنياده، حياتك حقي شامل و عامدر. او رحمتِ عامّه نك بر جلوّه معنيدار، اونك بر سرّ حكمتي وار؛ كفر مانع دگلدرد.

اوچنجى نقطه شودر: او ذاتِ ذو الجلالك ايكي وصفِ كمالدن ايكي شرعى تجلّى؛ وصفِ إرادة دن گلن مشيئته تقديردر،

او ده شرعِ تكويني... وصفِ كلامدن گلن شريعتِ مشهوره. تشريعى أوامره قارشى إطاعت، عصيان

ناصل اولور. اويله ده تكويني أوامره إطاعت و عصيان اولور. برنجيسى غالبا دارِ أخراده گورور،

مجازاتى، ثوابى. ايكنجيسى اغلبا دارِ دنياده چكر، مكافات و عقابى. مثلا:

ناصل صبرك مكافاتی ظفردر؛

عطالتك مجازاتی سفالت. اویله ده، سعيك ثوابی اولور ثروت. ثباتده ده غلبه در مكافات. زهرك عقابی بر مرض، پانزهرك ثوابی بر صحتدر.

بعضاً ایکی شریعت أوامری، بر شیده برابر مجتهددر. هر برینه بر جهت... ديمك تکوینی امره إطاعت که بر حقدر.

إطاعت غالب اولور، او أمرك عصياننه که بر طور باطلدر. بر باطله وسیله اولمش اولورسه بر حق، وقتا که غالب اولسه

بر باطله که، اولمش او ده وسیله حق. بالواسطه بر حقك بر باطله مغلوبدر. فقط بالذات دگلدر.

ديمك (الْحَقُّ يَعْلُو) بالذات ديمكدر. هم عاقبت مراددر، قيد حیثیت مقصوددر.

دردنجی نقطه شودر:

بر حق بالقوه قالمش، یاخود قوتسز قالمش، یا مخلوطدر، هم مخشوش. اوکا ده بر انکشاف، یا بر تازه قوت ویرمك لازم گلمشدر.

مهدب و مذهب یاپمق ایچون، موقت باطل اوکا مسلط، تا که سبيکه حق نه مقدار لزوم واردر

تا محض و خالص چيقسين. مبادیده، دنیا ده باطل ایتسه غلبه، فقط قزناماز حربی. "عاقبة المتقين" اوکا وورور بر ضربه!

ایشته باطل مغلوبدر. (الْحَقُّ يَعْلُو) سري اونی چارپار عقابه؛ ایشه حق ده غالبدر.

بر قسم دساتیر اجتماعیہ

اجتماعی ہیئتہ دستورلری ایسترسہٹ: مساواتسز عدالت، اوکجه عدالت دگل. تمالسہ، تضادک مہم بر سببیدر.

تناسبسہ تساندک اساسی. صغر نفسدر تکبرک منبعی. ضعف قلبدر غرورک معدنی.

اولمش عجز، مخالفت منشئ. مراقسہ علمہ خواجہدر. احتیاجدر ترقینک استادی. صیقتیدر معلّمہ سفاهت. دیمک سفاهتک منبعی صیقتی اولمش. صیقتی ایسہ معدنی: یأسلہ سوء ظندر، ضلالت فکریدر، ظلمات قلبیدر، إسراف جسدیدر.

قادینلر یووالرندن چیقوب بشری یولدن چیقارمش، یووالرینہ دونغلی (*)

﴿إِذَا تَأَنَّثَ الرِّجَالُ السُّفَهَاءُ بِالْهُوسَاتِ﴾

﴿إِذَا تَرَجَّلَ النِّسَاءُ النَّاشِزَاتُ بِالْوَقَاحَاتِ﴾

میمسز مدنیت، طائفہ نسایی یووالردن اوچورمش، حرمتلری ده قیرمش، مبذول متاعی یاپمش. شرع اسلام اونلری رحمة دعوت ایدر أسکی یووالرینہ. حرمتلری اورادہ، راحتلری أولردہ، حیات عائلهده. تمیزلک زینتلری.

(*) : تسّر رسالہسنک اساسیدر. یگرمی سنہ صوگرہ مؤلفنک محکومیتنہ سبب گوسترن بر محکمہ، کندینی و حاکملرینی ابدی محکوم و محبوب ایله مش.

حشمتلری، حسنِ خُلق؛ لطفِ جمالی، عصمت؛ حسنِ کمالی، شفقت؛
 اُگلنجه‌سی، اولادی. بونجه اَسبابِ إفساد، دمیرثبات قراری
 لازمدر تا طایانسنین. بر مجلسِ إخوانده گوزل قاری گیردکجه ریا ایله رقابت،
 حسد ایله خودگاملق تیره‌تیر طمارلری!
 یاتمش اولان هوسات، بردن بره اویانیر. طائفهٔ نَساده سربستی إنکشافی،
 سبب اولمش بشرده أخلاقِ سیئه‌نک بردن بره إنکشافی.
 شو مدنی بشرک حیرچینلاشمش روحنده، شو صورتلر دینلن کوچک
 جنازه‌لرک، متبسم میترک روللری پک عظیمدر؛ هم مدهشدر تأثیری. (*)
 ممنوع هیکل، صورتلر: یا ظلم متحجر، یا متجسد ریا، یا منجمد هوسدر.
 یا طلسمدر: جلب ایدر او خبیث ارواحلری.

تصرفِ قدرتک وسعتی، وسائط و معینلری ردّ ایدر

او قدیر ذو الجلال؛ تصرفِ قدرتی توسّع تأثیری نقطه‌سنده اولویور شمسز
 ذره‌مثال
 نوع واحده اولان تصرفِ عظیمی مسافه‌سی واسعدر. ایکی ذره بیننده
 جاذبه‌بی اَله آل؛

(*) : ناصل میته بر قاری‌یه نفسانی نظرله باقمق نفسک دهشتله آچاقلغنی گوسرتر. اوپله ده،
 رحمته محتاج بر بیچاره میته‌نک گوزل تصویرینه مشتیهانه بر نظرله باقمق، روحک حسیاتِ
 علویه‌سنی سوندورر.

گیت ده تا شمس الشّمس و کهکشان بیننده کی جاذبه‌نک یاننده قوی.
 یوکی بر قار دانه‌سی بر مَلک، شمسی اَله آلمش بر شمس مثال
 مَلکک یاننه گتیر. ایگنه قدر بر بالیغی، بالینه بالیغی ده یان یاننه بیراق. او
 قدیر ازلّی ذو الجلال
 تجلّی واسعی، أصغردن تا اکبره إتقان مکملی بردن تصوّره آل. جاذبه و
 نوامیس، وسائل پُرسیال
 گبی عُرفی أمرلر؛ تجلّی قدرته، تصرّف حکمته برر إسم اولماسی.. اودر یالکز
 مثال.

باشقه مثالی اولماز، برابر ده بر دوشون؛ بیله‌جکسک بالضروره که: أسباب
 حقیقی، وسائل ذی‌مثال،
 معینلر، هم شریک‌لر برر أمر باطلدر، برر خیال محال، او قدرت نظرنده..
 حیات وجوده کمال،
 مقامی بیوک، مهمدر؛ بوکا بناء دیرم: کره‌مز، عالمز نه‌دن مطیع، مسخّر
 اولماسین حیوان مثال.
 او سلطان ازلک بو طرز حیوان طیوری کثرتله منتشردر شو میدان فضا‌ده،
 محتشم و پرجمال.

بوستان خلقتنده صالمش ده دوندیریور، اونلرده کی نغمات، بونلرده کی
 حرکات؛ تسبیحاتدر او اقوال،
 عبادتدر او احوال، قدیم لم یزله، حکیم لا یزاله. کره‌مز حیوانه پک بکزه‌یور،
 آثار حیات گوستریور. اگر عورطه قدر کوچولسه بالفرض المحال،
 مینی مینی بر حیوان اولماسی پک محتمل. یووارلاق بر حوینه، کره قدر بیوسه،
 او ده بویله اولماسی پک قریب بر احتمال.

عالمز انسان قدر کوچولسه؛ ییلدیزلری، ذره‌لر صورتنه دونرسه، بر ذی‌شعور حیوانه دونمسی جائز اولور، عقل ده بولور مجال.

دیمک عالم آرکانلریله برر عابدِ مسبح، برر مطیع مسخرِ خالقِ لم یزله، قدیرِ لا یزاله.

کَمَّا بیوک اولماسی، کیفًا بیوک اولماسی هر وقت لازم گلمز؛ زیرا داها جزالتلیدر ساعتِ خردل‌مثال،

بر ساعتدن که تمثالی آیاصوفیه قدردر. بر سینگک خلقی حیرت‌فزادر فیلدن، او مخلوقِ بی فصال.

گر قلم قدرتله بر جزء فرد اوستنه اَثیرک جواهرِ فردیله یازیلسه بر قرآن که، صغرِ صحیفه نسبتی، بر کبرِ صنعت‌مثال

صحیفهٔ سماده ییلدیزلرله یازیلان بر قرآنِ کریمه جزالتله مساوی. نقّاشِ اُزینک صنعتی هر طرفده پرجمال و پرکمال.

هر طرفده بویله‌در. درجهٔ کمالده قلمده کی اِتّحاد، توحیدی اعلان ایدر. بو کلام پرمثال؛ ای بر دقّته آل!

ملائکة بر اُمّتدر؛ شریعتِ فطریه ایله مأمورد

شریعتِ اِلهی ایکیدر. هم ایکی صفتدن گلمش، ایکی انسان مخاطب، هم ده مکلف اولمش. صفتِ اِرااده‌دن گلن شرعِ تکوینی.

انسانِ اکبر اولان عالمک احوالی، هم ده حرکاتی که اِختیاری دگل، تنظیم ایدن شرع‌در. او مشیعتِ ربّانی

ياڭليش بر إصطلاحله طبيعت ده دينلير. صفتِ كلامندن گلن شريعت ايسه، عالم أصغر اولان إنسانك افعالي،
 كه إختياري اولمش، تنظيم ايدن شرعدر. ايكي شرع بر يرده بعضاً ايدر
 اجتماع. ملائكه إلهي، بر اُمتِ عظيمه، هم بر جندِ سبحاني
 برنجي شرعه اولمش حمله ممتل، عمله ممتل. هم اولردن بر قسمي عباد
 مسبّحدر. بر قسمي ده مستغرق، عرشك مقربيني.

ماده رقت پيدا ايتدكجه، حيات شدت پيدا ايدر

حيات أصل، أساسدر؛ ماده اوڭا تابعدر، هم ده اونڭله قائمدر. بر
 خردهيني حوین حواس خمسہ سيله، إنسانك حواسني
 موازنه ايدرسهك، گورورسك؛ إنسان اوندن نه درجه بيوكسه، حواسي او درجه
 اونك كندن آشاغي. او حوينه ايشيتير قارداشك سسني.
 هم ده گورور رزقي. گر إنسان قدر بيوسه، حواسي حيرت فزا؛ حياتي
 شعله فشان؛ رويتي ده برق آسا بر نور آسماني.
 إنسان، بر كتله مواتدن بر ذي حيات دگلدر. بلكه ده ميليارلرله ذي حيات
 حجيراتندن مرگب و ذي حيات بر حجره إنساني.

﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ كُتِبَتْ فِيهَا سُورَةُ (يَسْ)﴾

﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾

مادّیونلق، بر طاعونِ معنیدر

مادّیونلق بر طاعونِ معنوی، بشره ده طوتدیردی شو مدهش بر صتمه‌یی. (*)
 هم ده آنی چاریدیردی بر غضبِ اِلهی، تلقین هم ده تقلید،
 تنقیده قابلیتِ توسّعی نسبتاً، او طاعون ده ایدیور توسّع و انتشار. تلقینی
 فندن آلمش، مدنیتدن تقلید.
 حرّیت، تنقید ویرمش، غرورندن ضلالت چیقمش.

وجودده عطالت یوق. ایشسز آدم، وجودده عدم حسابنه ایشلر

اڭ بدبخت صیقنتیلی مضطرب، ایشسز اولان آدمدر؛ زیرا که عطالت: وجود
 ایچنده عدم، حیات ایچنده موتدر.
 سعی ایسه: وجودك حیاتی، هم حیاتك یقظه‌سیدر ألبت!

ربا، اسلامه ضررِ مطلقدر

ربا عطالت ویرر، شوقِ سعی سوندورر. ربانك قپولری هم ده اونك قابلری
 اولان بو بانقه‌لرک هر
 دم نفعی ایسه، بشرک اڭ فنا قسمنه‌در؛ اونلر ده گاورلردر. گاورلرده کی
 نفعی اڭ فنا قسمنه‌در، اونلر ده ظالملر. هر

(*) : أسکی حربِ عمومی یه إشارت ایدر.

دم ظالمدرده کی نفعی اُك فنا قسمنه در، اونلر ده سفیهلر در. عالم اسلامه بر ضرر مطلقدر. مطلق بشر هر دم رفاهی نظر شرعه یوقدر؛ زیرا حربی بر گاوور حرمتسز، عصمتسزدر؛ دمی هدردر هر د.....م.

(*) قرآن، کندی کندینی حمایه ایدوب حاکمیتنی ادامه ایدر

بر ذاتی گوردم که یأس ایله مبتلا، بدینلکله خسته ایدی. دیدی: علماء آزالدی، کمیت کیفیت. قورقارز دینمز سونه جک ده بر زمان. دیدم: ناصل کائنات سوندورولمزسه، ایمان اسلامی ده سونه مز. اويله ده، زمينك یوزنده چاقيلمش مسمارلر حکمنده هر آن اولان اسلامی شعائر، دینی منارات، إلهی معابد، شرعی معالم إطفاء اولمازسه، اسلامیت پارالیه حق آن بآن!.. هر بر معبد بر معلّم اولمش طبعيله طبایعه درس ويرر. هر معالم دخی برر استاد اولمشدر؛ اونك لسانِ حالی ایدر تلقینِ دینی؛ خطاسز، هم بی نسیان. هر بر شعائر بر خواجه دانادر، روح اسلامی دائم أنظاره درس ویریور. مرور أعصار ایله سبب استمرارِ زمان. گویا تجسم ایتمش أنوارِ اسلامیت، شعائری ایچنده. گویا تصلب ایتمش

(*) : اوتوز بش سنه اول یازیلان بو مقام، بو سنه یازيلمش طرزینی گوستریور. ديمك رمضان برکتيله یازدیريلمش بر نوع إخبار غیبدر.

زلالِ اسلامیت، معابدی ایچنده. برر ستونِ ایمان.

گویا تجسّد ایتمش احکامِ اسلامیت، معامی ایچنده. گویا تحجّر ایتمش
أركانِ اسلامیت، عوامی ایچنده. برر ستونِ الماس. اونکله مرتبطدر زمین ایله
آسمان.

لاسیما بو قرآنِ خطیبِ معجز بیان؛ دائما تکرار ایدر بر خطبهُ اُزلی، اقطارِ
اسلامیده قالمش هیچ ده بر کوی، هم دخی هیچ بر مکان؛

نطقی دیگله مسین، تعلیمی ایشیتمسین. ﴿إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ سَرَّیله

حافظلقدر پک ده بیوک بر رتبه. تلاوت ایسه، عبادتِ انس و جان.

اونک ایچنده تعلیم، هم مسلماتی تذکیر. تکرّر زمانله نظریات، قلب اولور
مسلماته هم دونر بدیهیات. ایسته مز داها بیان.

ضروریاتِ دینی، نظریاتدن چیقوب ضروریات اولمشدر. تذکیر ایسه کافیدر.
إخطار ایسه وایدِر. شافیدر هر دم قرآن.

إخطاره، هم تذکیره، شو إنتباهِ اسلام، هم اجتماعی یقظه هر برینه ویریور:
عمومه عائد اولان دلائل و هم میزان.

مادام اجتماعی حیات اسلامده باشلامشدر؛ هر برینک ایمانی کندینه
مخصوص اولان دلیلّه منحصرًا دگل؛ مستند وجدان.

بلکه جماعتکِ قلبنده غیر محدود اُسبابه دخی ایدر اِستناد. حتّی جای دَقْتدر:
بر مذهبِ ضعیفی، مرور ایتدکجه زمان،

إبطالی مشکل اولور. نرده قالدی که اسلام، وحی ایله فطرت گبی، ایکی
متین اُساسه هم اِستناد ایتمشدر؛ هم بو قدر اُعصارده نافذانه حکمران!..

راسخ اُساسلریله، باهر اُثرلریله کره نڭ یاریسیله اِلتحام پیدا ایتمش، بر روحِ
فطری اولمش؛ ناصل کسوفه گیرر.. کسوفدن چیقمش الان!

فقط مع التأسف، بعض زوزك كَفَرَه، سفسطه لی آدم لر شو قصرِ عالینك متین
 أساسلرینه ایلشیر بولدقجه امکان.

اونلری تپرتدیرر. أساسلره ایلشیلمز، اونلرله اوینانیلماز، صوصسون شیمدی
 دینسزلک!

إفلاس ایتدی او ترس. بسدر تجربه کفران و یالان.

بو عالمِ اسلامک عالم کفره قارشى اُك ایلری قره قولى شو دار الفنون ایدی.
 لاقید و غفلتلكله خصم طبیعت ییلان

گدیگی آچدی جبهه نك آرقه سنده، دینسزلک هجوم ایتدی، ملّت أبی
 صارصیلدی. اُك ایلری قره قول، اسلامیت روحیله تنور ایتمش جنان.

اُك متصلب اولمالی، اُك متیقظ اولمالی یاخود او دار اولمالی، اسلامی
 آلداتمه ملی. ایمانك یری قلبدر؛ دماغ ایسه اولویور معكس نور ایمان.

بعضاً ده مجاهددر، بعضاً سوپورگه جیدر. دماغده وسوسه لر، هم پك چوق
 إحتمالر قلب ایچنه گیرمه، صارصیلماز ایمان، وجدان.

یوقسه بعضلرك ظننجه ایمان دماغده اولسه؛ روح ایمان اولان حقّ الیقینه،
 إحتمالاتِ کثیره اولور برر خصم بی امان.

قلب ایله وجدان، محلّ ایمان. حدس ایله إلهام، دلیل ایمان. بر حسّ سادس؛
 طریق ایمان...

فکر ایله دماغ، بکجی ایمان.

تعلیم نظریاتدن زیاده، تذکیر مسلماته إحتیاج وار

ضروریاتِ دینی، مسلماتِ شرعی؛ قلوبلرده حاصلدر، إخطار ایله حضوری،
 تذکیر ایله شعوری.

مطلوب ده حاصل اولور.

عبارۀ عربی (*) داها علوی ایدیور تذکیری، هم إخطاری.
اونڭ ایچون جمعه ده خطبۀ عربیه، ضروریاتی إخطار، مسلماتی تذکیر، مع
الکفایه اولور اونڭ طرز تذکیری.
نظریاتی تعلیم اونده مقصود دگلدر.
هم اسلامڭ وحدانی سیماسنده شو عربی عباره بر نقش وحدتدر؛ قبول ایتمز
تکثیری.

حدیث دیر آیتہ: سکا یتیشمک محال!

حدیث ایله آیتی موازنه ایدرسهڭ، بالبداهه گورورسڭ بشرڭ اڭ بلیغی،
وحیڭ ده مبلّغی، او دخی بالغ اولماز
بلاغت آیتہ. او ده اوڭا بڭزمز. دیمک که: لسان احمیدین گلن هر بر کلام
هر دم اونڭ اولماز.

ایجاز ایله بیان إعجاز قرآن

بر زمان رؤیاده گوردم که: اگری طاغ آلتندهیم. بردن او طاغ پاطلادی، طاغ
گی طاشری عالمه طاغیتدی، صارصدی جهانی.

(*) : اون سنه صوڭره گلن بر حادثه بی حسن ایتمش، مقابله یه چالیشمش.

فجئۂ بر آدم يانمده پيدا اولدى. ديدى كه: ايجاز ايله بيان ايت، اجمال ايله ايجاز ايت، بيلديگك انواع اعجاز قرآنى!

داها رؤياده ايكن تعبيرينى دوشوندم، ديدم: شوراده كى انفلاق، بشرده بر انقلابه مثال. انقلابده ايسه اَلبت هداي فرقانى،

هر طرفده يوكسلوب هم ده حاكم اولاجق. اعجازينك بياني، زمانى ده گله جك! او سائله جوابًا ديدم: اعجاز قرآنى،

يدى منابع كليهدن تجلّى، هم يدى عناصردن تركّب ايدر. برنجى منبع: لفظك فصاحتندن سلاست لسانى؛

نظمك جزالتندن، معنى بلاغتندن، مفهوملرك بداعتندن، مضمونلرك براعتندن، اسلوبلرك غرابتندن بردن تولّد ايدن بارقه بياني.

اونلرله اولدى ممتزج، مزاج اعجازنده عجيب بر نقش بيان، غريب بر صنعت لسانى. تكرارى هيچ بر زمان اوصانديرماز انسانى.

ايكنجى عنصر ايسه: امور كونيهده غيبى اولان اساسات، اَلهى حقائقدن غيبى اولان اُسرارندن، غيبى آسمانى.

ماضيده غائب اولان غيبى اولان اموردن، مستقبليده مستتر قالمش اولان احوالندن بردن تضمّن ايدن بر علم الغيوب خزانى،

عالم الغيوب لسانى، شهادت عالميله قونوشويور اركانى، رموز ايله بياني، هدف نوع انسانى، اعجازك بر لمعه نورانى...

اوچنجى منبع ايسه: بش جهتله خارقه بر جامعيت واردر. لفظنده، معناسنده، احكامده، هم علمنده، مقاصدك ميزانى.

لفظى تضمّن ايدر پك واسع احتمالات؛ هم وجوه كثيره كه، هر برى نظر بلاغتده مستحسن، عربيّه جه صحيح، سرّ تشريعى لايق گورويور آنى.

معناسنده: مشارِبِ اوليا، اذواقِ عارفیني، مذاہبِ سالکین، طُرُقِ متکلمین،
مناہجِ حکما، او إعجازِ بیانی

بردنِ إحاطه ایتمش، ہم ده تضمّن ایتمش. دلالتنده وسعت، معناسنده
گنیشلک. بو پنجره ایله باقسهك، گورورسك نه گنیشدر میدانی!

أحكامه کی إستیعاب: شو خارقہ شریعت اوندن اولمش إستنباط. سعادتِ
دارینك بتون دساتیرینی، بتون أسبابِ أمني،

إجتماعی حیاتك بتون روابطنی، وسائلِ تربیه، حقائقِ أحوالی بردنِ تضمّن
ایتمش اونك طرزِ بیانی...

علمنده کی إستغراق: هم علومِ کونیه، هم علومِ إلهی، اونده مراتبِ دلالات،
رموز ایله إشارات، سورہلر سورلرنده جمع ایتمشدر جنانی.

مقاصد و غایاتده: موازنت، إطراد، فطرت دساتیرینه مطابقت، إتحاد؛ تمام
مراعات ایتمش، حفظِ ایله مش میزانی.

ایشته لفظك إحاطه سنده، معنائك وسعتنده، حکمك إستیعابنده، علمك
إستغراقنده، موازنه غایاتده جامعیتِ پرشانی!..

دردنجی عنصر ایسه: هر عصرك درجه فهمنه، أدبی رتبه سنده، هم هر
عصرده کی طبقاته، درجه إستعداد، رتبه قابلیت نسبتنده ایدیور بر إفاضه
نورانی.

هر عصره، هر عصرده کی هر طبقه یه قیوسی کشاده. گویا هر دمده، هر
یرده تازه نازل اولویور او کلامِ رحمانی.

إختیارلندقجه زمان، قرآن ده گنجلشیور. رموزی هم توضّح ایدر، طبیعت و
أسبابك پرده سنی ده بیرتار او خطابِ یزدانی.

نورِ توحیدی، هر دم هر آیتدن فیشقیور. شهادت پرده سنی غیب اوستندن
قالدیرر. علویتِ خطابی دفته دعوت ایدر، او نظرِ إنسانی.

که او لسانِ غیبر؛ شهادتِ عالمیله بالذات اودر قونوشور. شو عنصردن بو چیقار خارقه تازه‌لگی بر إحاطهٔ عمّانی!

تأنیس اذهان ایچون عقلِ بشره قارشى إلهی تنزلات. تنزیلک اُسلوبنده تنوعی مونسلیکدر محبوبِ انس و جانی.

بشنجی منبع ایسه: نقل و حکایاتنده، إخبارِ صادقده اساسی نقطه‌لردن حاضر مشاهدگی بر اُسلوبِ بدیعِ پرمعانی نقل ایده‌رک، بشری اونکله ایقاظ ایدر. منقولاتی شونلردر: إخبارِ اولینی، احوالِ آخینی، أسرارِ جهنم و جنانی.

حقائقِ غیبیه، هم أسرارِ شهادت، سرائرِ إلهی، روابطِ کونی‌یه دائر حکایاتیدر حکایتِ عیانی

که نه واقع ردّ ایله‌مش، نه منطق تکذیب ایتمش. منطق قبول ایتمزسه ردّ ده بیله ایده‌مز. سماوی کتابلرک که مطمح جهانی.

إتفاقی نقطه‌لرده مصدّقانه نقل ایدر. إختلافی یرلرنده مصحّحانه بحث ایدر. بویله نقلی امورلر بر "امّی" دن صدوری خارقهٔ زمانی...

آلتنجی عنصر ایسه: متضمّن و مؤسس اولمش دینِ اسلامه. اسلامیت مثله نه ماضی مقتدردر، نه مستقبل مقتدر؛ آراشدیرسه‌ک زمان ايله مکانی!...

أرضمزی سنوی، یومی دائره‌سنده شو خیطِ سماویدر؛ طومش ده دوندیریور. کره‌یه آغیر باصمش، هم دخی اوڭا بینمش. بیراقمیور عصیانی.

یدنجی منبع ایسه: شو آلتی منبعدن چیقان أنوارِ سته، بردن ایدر إمتزاج. اوندن چیقار بر حُسن، بوندن گلیر بر حدس، واسطهٔ نورانی.

شوندن چیقان بر ذوقدر؛ ذوقِ إعجاز بیلینیر، تعبیرینه لسانمز یتیشمز. فکر دخی قاصدر، گورونور ده طوتولز او نجومِ آسمانی.

اون اوچ عصر مدّته میل التحدی وارمش قرآنک اعداسنده، شوقِ تقلید

اویانمش قرآنك اُحبابنده. ايشته إعجازك بر برهانی...

شو ایکی میلِ شدیدله یازیلمشدر میدانده، میلیونلره کتبِ عربیه، گلمشدر کتبخانه وجوده. اونلر ایله تنزیلی دوشرسه بر میزانی موازنه ایدیلسه، دگل داناءِ بی مُدانی، حتی اُك عامی آدم، گوز قولاقله دییه جك: بونلر ایسه انسانی، شو ایسه آسمانی!

هم ده حکم ایده جك: شو بونلره بگزهمز، رتبه سنده اولاماز. اویله ایسه یا عمومندن آشاعی؛ بو ایسه، بالبداهه معلوم اولمش بطلانی.

اویله ایسه، عمومك فوقنده در. مضمونلری او قدر زمانده، قپو آچیق، بشره وقف ایدیلمش؛ کندینه دعوت ایتمش ارواح ایله اذهانی!

بشر اونده تصرف، کندینه ده مال ایتمش. اونك مضمونلری ایله ینه قرآنه قارشى چیقمامش، هیچ بر زمان چیقهماز؛ گچدی زمانِ امتحانی.

سائر کتابلره بگزهمز، اونلره مقیس اولماز؛ زیرا یگرمی سنه ظرفنده منجمًا حاجتله نسبة نزولی؛ متفرق متقاطع، بر حکمت ربّانی.

أسباب نزولی مختلف، متباین. بر ماده ده أسئله متکرر، متفاوت. حادثاتِ احکامی متعدّد، متغایر. مختلف، متفارق نزولنك آزمانی.

حالاتِ تلقّیسی متنوع، متخالف. أقسامِ مخاطبی متعدّد، متباعد. غایاتِ إرشادنده متدرّج، متفاوت. شو أساسلره مستند بنائی، هم بیانی،

جوابی، هم خطابی. بونکله ده برابر سلاست و سلامت، تناسب و تساند، کمالنی گوسترمش؛ ايشته اونك شاهدى:

فَنِّ بیان معانی.

قرآنده بر خاصّه وار؛ باشقه کلامده یوقدر. بر کلامی ایشیتسهك، أصل صاحبِ کلامی آرقه سنده گورورسك، یا ایچنده بولورسك. أسلوب: آیینه انسانی.

أی سائلِ مثالی! سن که ایجاز ایستدڭ، بن ده إشارت ایتدم. أگر تفصیل ایسترسهڭ، حدّمك خارجنده!.. سینك سیر ایتمز آسمانی.

زیرا او قرق أنواعِ إعجازندن یالکز بر تکی که، جزالتِ نظمیدر؛ إشارات الإعجازده صیقیشمادی تیانی.

یوز صحیفه تفسیرم اوڭا کافی گلمدی. سنڭ گبی روحانی إهاملری زیاده. بن ایسته یورم سندن تفصیل ایله بیانی!

اولاشماز دست أدب غرب هوس بار هواکار دهادار دأب أدب ابد مدت قرآن ضیابار شفاکار هدی دار

کاملین إنسانلرڭ ذوقِ معالینسی خوشنود ایدن بر حالت، چوجقجه بر هوسه، سفیهجه بر طبیعت صاحبنه خوش گلمز،

اونلری اڭلندیلمز. بو حکمته بناءً، بر ذوقِ سفلی، سفیه، هم نفسی و شهوانی ایچنده تام بسلنمش، ذوقِ روحی یی بیلمز.

آوروپادن ترشح ایتمش شو حاضر ادبیات رومانواری نظرله، قرآنده اولان لطائفِ علویت، مزایایِ حشمتی گوره مز، هم طاداماز.

کندنده کی محکی اوڭا عیار ایده مز. ادبیاتده واردر اوچ میدانِ جولان؛ اونلر ایچنده گزر، خارجه چیقهماز:

یا عشقله حُسندر، یا حماست و شهامت، یا تصویرِ حقیقت. ایشته یابانی أدبسه حماست نقطه سنده حق پرستلگی ایتمز.

بلکه ظالم نوعِ بشرڭ غدارلقلرینی آقیشلامقله قوّت پرستلک حسنی تلقین ایدر. حُسن و عشق نقطه سنده، عشقِ حقیقی بیلمز.

شهوت‌انگیز بر ذوقی نفسلره ده زرق ايدر. تصوير حقيقت ماده‌سنده،
 كائناته صنعتِ إلهی صورتنده باقماز،
 بر صبغهٔ رحمانی صورتنده گوره‌مز. بلکه طبيعت نقطه‌سنده طوتار، تصوير
 ايدیور، هم اوندن ده چيقه‌ماز.
 اونك ايچون تلقینی عشقِ طبيعت اولور. ماده‌پرستلك حسّی، قلبه ده
 يرلشدیرر، اوندن اوجوزجه‌کندينی قورتاره‌مز.
 ينه اوندن گلن، ضالالتدن نشئت ایدن روحك إضطراباتنه او أدبسزلنمش
 أدب مسكن هم مُنوّم؛ حقیقی فائده ويرمز.
 تك بر علاجی بولمش، او ده رومانلریمش. كتاب گبی بر حیّ میّت، سینه‌ما
 گبی بر متحرّك أموات! میّت حیات ویره‌مز.
 هم تياترو گبی تناسخ‌واری، ماضی دینلن گنیش قبرك خورتلاقلری گبی شو
 اوج نوع رومانلریله هیچ ده اوتانماز.
 بشرك آغزینه یالانچی بر دیل قویمش، هم إنسانك یوزینه فاسق بر گوز
 طاقمش، دنیا به بر آفته فستاننی گیدیرمش، حسن مجرّد طانیماز.
 گونشی گوسترسه، صاری صاچلی گوزل بر آقتریزی قارئه إخطار ايدر.
 ظاهرًا دیر: "سفاهت فنادر، إنسانلره یاقیشماز."
 نتیجهٔ مضرّه‌ی گوسترر. حالبوکه سفاهته اويله مشوّقانه بر تصویری یاپار که،
 آغز صوی آقیتیر، عقل حاکم قالاما.
 إشتهایی قبارتیر، هوسی تهیج ايدر، حسّ داها سوز دیگله‌مز. قرآنده‌کی
 أدبسه هوایی قاریشدیرماز.
 حق‌پرستلك حسّی، حسن مجرّد عشقی، جمال‌پرستلك ذوقی،
 حقیقت‌پرستلك شوقی ویرر؛ هم ده آلداتماز.
 كائناته طبيعت جهتنده باقمیور؛ بلکه بر صنعتِ إلهی، بر صبغهٔ رحمانی

نقطه‌سنده بحث ايدر، عقللری شاشیرتماز.

معرفتِ صانعك نورینی تلقین ايدر. هر شیده آیتنی گوسترر. هر اکیسی رقتلی برر حزن ده ویریور، فقط بربرینه بگزه‌مز.

آوروپازاده أدبسه فقد الأحبابدن، صاحبسزلکدن نشئت ایدن غملی بر حزنی ویریور، علوی حزنی ویره‌مز.

زیرا صاگیر طبیعت، هم ده بر کور قوتدن ملهمانه آلدیغی بر حسّ حزنِ غمدار. عالمی بر وحشتزار طانیر، باشقه چشید گوسترمز.

او صورتده گوسترر، هم ده محزونی طوتار، صاحبسز ده اولارق یابانیلر ایچنده قویار، هیچ بر اُمید بیراقماز.

کندینه ویردیگی شو حسّی هیجانله گیت گیده إلحاده قدر گیدر، تعطیله قدر یول ویرر، دوغمنسی مشکل اولور، بلکه داها دونه‌مز.

قرآنك أدبی ایسه: اويله بر حزنی ویرر که، عاشقانه حزنذر، یتیمانه دگلدر. فراق الأحبابدن گلیر، فقد الأحبابدن گلمز.

کائناتده نظری، کور طبیعت یرینه شعورلی، هم رحمتلی بر صنعتِ إلهی اونك مدارِ بحثی، طبیعتدن بحث ایتمز.

کور قوتك یرینه عنایتلی، حکمتلی بر قدرتِ إلهی اوکا مدارِ بیان. اونك ایچون کائنات، وحشتزار صورت گیمز.

بلکه مخاطبِ محزونك نظرنده اولویور بر جمعیتِ أحباب. هر طرفده تجاوب، هر جاننده تحبب؛ اوکا صیقنتی ویرمز.

هر کوشه‌ده إستیناس، او جمعیت ایچنده محزونی وضع ایدیور بر حزنِ مشتاقانه، بر حسّ علوی ویرر، غملی بر حزنی ویرمز.

ایکیسی برر شوقی ده ویرر: او یابانی أدبك ویردیگی بر شوق ایله نفس دوشر هیجانه، هوس اولور منبسط؛ روحه فرح ویره‌مز.

قرآنك شوقی ایسه: روح دوشر هیجانہ، شوقِ معالی ویرر. ایشته بو سرّه
 بناءً، شریعتِ احمديه (عصم) لهویاتی ایسته‌مز.
 بعض آلاتِ لهوی تحریم ایدوب، بر قسمی حلال دییه اذن و یروب.. دیمك حزنِ
 قرآنی ویا شوقِ تنزیلی ویرن آلت، ضرر ویرمز.
 اگر حزنِ یتیمی ویا شوقِ نفسانی ویرسه، آلت حرامدر. دگیشیر اَشخاصه
 گوره، هرکس بربرینه بگزه‌مز.

دالدر ثمراتی رحمت نامنه تقدیم ایدیور

شجرهٔ خلقتك دالدری هر طرفده ثمراتِ نعمی ذی‌روحك اَلرینه ظاهراً اوزاتیور.
 حقیقتده بر یدِ رحمت، بر دستِ قدرتدر که، او ثمراتی، او دالدری ایچنده
 سزله اوزاتیور.
 او یدِ رحمتی، سز ده شکر ایله اویوگزر. او دستِ قدرتی ده متّله تقدیس
 ایدیگزر...

فاتحه‌نك آخرنده اِشارت اولونان اوچ یولك بیانی

ای برادرِ پر امل! خیالکی اَله آل، بنمله برابر گل. ایشته بر زمینده‌یز، اُطرفنه
 باقارز؛ کیمسه ده گورمز بزی.
 چادیر دیرکلری حکمنده یوکسك طاغلا اوستنده قراکُلقلی بر بلوط طبقه‌سی
 آتیلمش، هم او دخی قاپلاتمش زمینمك یوزی.

منجمد بر سقف اولمش، فقط آلتی یوزی آچیقمش، او یوز گونش
گورورمش. ایشته بلوط آلتنده یز، صیقیور ظلمت بزی.

صیقتی ده بوغویور؛ هواسزلق ئولدیرر. شیمدی بزه اوچ یول وار: بر عالم
ضیادار، بر کرّه سیر ایتدمدی بو زمین مجازی.

أوت بر کرّه بورایه ده گلمشم، اوچنده آیری آیری گیتشم. **برنجی یولی** بودر:
أکثری بوردن گیدر؛ او ده دور عالمدر، سیاحته چکر بزی.

ایشته بز ده یولده یز، بویله یایان گیدرز. باق شو صحرانك قوم دریالینه،
ناصل حدّت صاحییور، تهدید ایدیور بزی!

باق شو دریانك طاغواری أمواجه! او ده بزه قیزیور. ایشته الحمد لله
اوته کی یوزه چیقدق؛ گورورز گونش یوزی.

فقط چکدیگمز زحمتی آنجی ده بز بیلیرز. اوف! تکرار بورایه دوندك شو
زمین وحشتزار، بلوط طامی ظلمتدار. بزه لازم: رونقدار ایدر قلبده کی گوزی
بر عالم ضیادار. فوق العاده اگر بر جسارتك وار؛ گیررز ده برابر، بو یول
پرخطرکار. **ایکنجی یولزی:**

طبیعت ارضی ده لرز، او طرفه گچرز. یا فطری بر توندن تیتزه یه رك گیدرز.
بر وقتده بو یولده سیر ایتدم ده گچدم بی ناز و پر نیازی.

فقط او زمان طبیعتك زمینی أریته جك، بیرته جق بر ماده وار ایدی ألیمده.
اوچنجی یولك او دلیل معجزی

قرآن اوئی بگا ویرمشدی. قارداشم، آرقه می ده بیراقمه، هیچ ده قورقمه! باق
ها شوراده تونل واری مغاره لر، تحت الأرض آقیتیلر بکلرلر ایکی میزی.

بزی گچیره جکلر. طبیعت ده شو مدهش جمودیه لری ده سنی هیچ
قورقوتما سین. زیرا بو عبوس چهره سی آلتنده مرحمتلی صاحبك تبسملی یوزی.

رادیوم واری او ماده قرآنی ایشیغیله سزمشدم. ایشته، گوزینه آیدین! ضیادار

عالمه چيقدق، باق شو زمين پرنازی

بو فضاي لطيف، شيرين. ياهو باشكي قالدیر! باق سماواته سر چكمش،
بلوطلری ده بیرتمش، آشاغیده بیراقمش. دعوت ایدیور بزی.
شو شجره طوبی، مگر او قرآن ایمش. دالری هر طرفه اوزانمش. تدلی ایدن
بو داله بز ده آصیلمالی یز، اورایه آلسین بزی.

او شجره سماوی؛ بر تمثالی زمینده اولمش شرع انوری. دیمك زحمت چكمه دن
او یول ايله چیقاردق بو عالم ضیایه، صیقمه دن زحمت بزی.

مادام یاگلش ایتمشز؛ اُسکی یره دونرز، طوغری یولی بولورز. باق،
اوچنجی یولمز؛ شو طاغلا اوستنده طورمش اولان شهبازی

هم ده بتون جهانیه اوقویور بر اذانی. باق مؤذن اعظمه، محمد الهاشمی
(عصم) دعوت ایدر إنسانی عالم نور انوره. إلزام ایدر نیاز ايله نمازی.

بلوطلری ده بیرتمش، باق بو هدی طاغلرینه. سماواته سر چكمش، باق
شریعت جبالنه. ناصل مزین ایتمش زمینمزك یوزی گوزی.

ایشته چیقمالی یز بورادن همت طیاره سیله. ضیا، نسیم اوراده، نور و جمال
اوراده. ایشه بوراده در اُحد توحید، او جبل عزیزی.

ایشته شوراده در جودی اسلامیت، او جبل سلامت. ایشه جبل القمر اولان
قرآن ازهر، زلال نیل آقیور او محتشم منبعدن. ایچ او آب لذیدی!..

﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝ وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

ای آرقداش! شیمدی خیالی باشدن چیقار، عقلی قفایه گچیر! اولکی ایکی
یولك مغضوب و ضالین یولی؛ خطرلری پك چوقدر، قیشدر دائم گوز یازی...
یوزده بری قورتولور؛ أفلاطون، سقراط گبی. اوچنجی یول؛ سهلدر، هم قریب
مستقیمدر. ضعیف، قوی مساوی. هرکس او یولدن گیدر. اُك راحتى بودر که:
شهید اولمق یا غازی.

ایشته نتیجه‌یه گیررز. اوت دهای فنی: اُولکی ایکی یولدر اوڭا مسلك و مذهب. فقط هدای قرآنی: اوچنجی یولدر، اونڭ صراطِ مستقیمِ ایصال ایدر او بزی.

﴿اللَّهُمَّ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ آمین

حقیقی بتون ألم ضالالتده، بتون لذت ایماندهدر خیال لباسنی گیمش معظم بر حقیقت

ای یولداشِ هوشدار! صراطِ مستقیمڭ او مسلكِ نورانی، مغضوب و ضالینڭ او طریقِ ظلمانی، تام فرقلرینی گورمک اگر ایسترسهڭ ای عزیز، گل و همڭی آله آل، خیال اوستنه ده بین، شیمدی سنڭله گیدرز ظلماتِ عدمه. او مزارِ اکبری، او شهرِ پر أمواتی بر زیارت ایدرز. بر قدیرِ اُزلی، کندی دستِ قدرتله بو ظلماتِ قطعه‌دن بزی طوتدی چیقاردی، بو وجوده بیندیردی، گوندردی شو دنیایه؛ شو شهرِ بی‌لذائد. ایشه شیمدی بز گلدک شو عالم وجوده، او صحرایِ هائله. گوزیمز ده آچیلدی، شش جهته‌ده بز باقدق؛ اُولِ استعطافکارانه اوڭمزه باقارز. لکن بلیه‌لر، ألملر اوڭمزه دشمنلر گبی تهاجم ایدر. اوندن قورقدق، چکیندک. صاغه صوله، عناصرِ طبایعه باقارز، اوندن مدد بکلرز. لکن بز گوروپورز که، اونلرڭ قلبلری قاسیه، مرحمتسز. دیشلرینی بیله‌رلر، حدّتلی ده باقارلر؛ نه ناز دینلر، نه نیاز!

مضطر آدملر گي مأيوسانه نظری یوقاری یه قالدیردق. هم إستمداکارانه
 أجرام علویه یه باقارز؛ پک دهشتلی تهدیدکار ده گورورز.
 گویا برر گلّه بومبا اولمشلر، یووالردن چیقمشلر، هم أطراف فضا ده پک
 سرعتلی گچرلر، هر ناصلسه که اونلر بربرینه طوقونماز.
 گر بریسی یولنی قضارا بر شاشیرتسه، اَلْعِیَاذُ بِاللّٰهِ، شو عالم شهادت ئودی
 ده پاطلایه جق. تصادفه باغلیدر؛ بوندن دخی خیر گلمز.
 مأيوسانه نظری او جهتدن چویردک، اَلِیم حیرته دوشدک. باشمز ده اگیلدی،
 سینه مزده صاقلاندق، نفسمزه باقارز. مطالعه ایدرز.
 ایشته ایشیدیورز: زواللی نفسمزدن بیگلرله حاجتلرک صیحه لری گلیور.
 بیگلرله فاقترلرک اُنیلری چیقیور. تسلّی بی کلرکن توحش ایدیورز.
 اوندن ده خیر گلمدی. پک إلتجاکارانه وجدانمزه گیردک؛ ایچنه باقیورز، بر
 چاره بی کلرز. آیواه! ینه بولماز؛ بز مدد ویرملی یز.
 زیرا اونده گورونور بیگلرله امللری، غلیانلی آرزولر، هیجانلی حسّیات،
 کائناته اوزانمش. هر برندن تیتره ز، هیچ یاردیم ایده مه یز.
 او آمال صیقیشمشلر وجود عدم ایچنده؛ بر طرفی ازلّه، بر طرفی اُبدّه
 اوزانوب گیدیورلر. او یله وسعتلری وار؛ گر دنیایی یوتارسه او وجدان ده طوق
 اولماز.
 ایشته بو اَلِیم یولده نره یه بر باش ووردق، اونده بر بلا بولدق. زیرا مغضوب
 و ضالّین یوللری بویله اولور. تصادف و ضلالت، او یولده نظرانداز.
 او نظری بز طاقدق، بو حاله بویله دوشدک. شیمدی دخی حاملز که مبدأ و
 معادی، هم صانع و هم حشری موقت اونوتمشز.
 جهنمدن بتدر، اوندن داها محرقدر، روحمزی ازیور. زیرا او شش جهتدن که
 اونلره باش ووردق. او یله حالت آلمشز.

که یاپیلمش او حالت، هم خوف ایله دهشتدن، هم عجز ایله رعشتدن، هم قَلَق و وحشتدن، هم یُتْم و هم یأسدن مرگب وجدان سوز.

شیمدی هر جهته مقابل بر جبهه یی آلیرز، دفعنه چالیشیرز. اُول، قدرتمزه مراجعت ایدرز، وا اُسفا گورورز

که عاجزه ضعیفه. ثانیًا: نفسده اولان حاجاتک صوصماسنه توّجه ایدیورز. وا اُسفا طورمایوب باغیرلر گورورز.

ثالثًا: اِستمدادکارانه، بر خلاصکاری ایچون باغیرر، چاغیررز، نه کیمسه ایشیدییور، نه جوابی ویریور. بز ده ظن ایدیورز:

هر بر شی بزه دشمن، هر بر شی بزدن غریب. هیچ بر شی قلبمزه بر تسلی ویرمیور؛ هیچ امنیت بخش ایتمز، حقیقی ذوقی ویرمز.

رابعًا: بز اُجرام علویه به باقدقجه، اونلر نظره ویرر بر خوف ایله دهشتی. هم وجدانک مُزعجی بر توخّش گلیور: عقلسوز، اوهامساز!

ایشته آی برادر! بو ضلالتک یولی، ماهیتی شوپله در. کفرده کی ظلمتی، بو یولده تمام گوردک. شیمدی ده گل قارداشم، او عدمه دونرز.

تکرار ینه گلیرز. بو کرّه طریقمز صراطِ مستقیمدر، هم ایمانک یولیدر. دلیل و اِمامز، عنایت و قرآندر، شهبازِ ادوار پرواز.

ایشته سلطانِ ازلک رحمت و عنایتی، وقتا بز ایستدی، قدرت بز چیقاردی، لطفًا بز بِنیدردی قانونِ مشیئته: اُطور اوستنده پرداز.

شیمدی بز گتیردی، شفقت ایله گیدردی شو خلعتِ وجودی، اُمانت رتبه سنی بزه توجیه ایلدی. نشانی نیاز و نماز.

شو ادوار و اُطورک، بو اوزون یولمزه برر منزل نازدر. یولمزه تسهیلات ایچوندر که، قدردن بر اُمرنامه ویرمش، صحیفه ده جبهه مز.

هر نزه گلیرز، هر هانگی طائفه یه مسافر اولویورز، پک اخوتکارانه اِستقبال

گوروپورز. مالزندن ویررز، ماللرندن آلیرز.

تجارت محبتی، اونلر بزی بسلرلر، هدیه لرله سوسلرلر، هم ده تشیع ایدرلر.
گله گله ایشته گلدك، دنیا قپوسنده یز ایشیدیورز آواز.

باق گیردك شو زمینه؛ آیاغمزی باصدق شهادت عالمنه: شهر آیینهُ رَحْمَن،
گورولتیخانهُ إنسان. هیچ بر شی بیلمه یز، دلیل و إمامز
مشیتِ رحماندر. وکیل دلیلز، نازنین گوزلیمز. گوزلیمزی آچدق، دنیا ایچنه
صالداق. خاطینه گلیر می اُولکی گلیشمز؟

غریب، یتیم اولمشدق؛ دشمنلیمز چوقدی، بیلمزك حامیمزی. شیمدی نور
ایمان ایله او دشمنلره قارشى بر ركنِ متینمز
إستنادی نقطه مز، هم حمایتکاریمز دفع ایدر دشمنلری. او ایمانِ بِاللّهِ در که
ضیاءِ روحمز، هم نورِ حیاتمز، هم ده روحِ روحمز.

ایشته قلبمز راحت، دشمنلری آلدیرماز، بلکه دشمن طانیماز. اُولکی یولمزده،
وقتا وجدانه گیردك؛ ایشیتدك اوندن بیگلرله فریاد و فیزار و آواز.

اوندن بلایه دوشدك. زیرا آمال، آرزولر، إستعداد و حسیات؛ دائم اُبدی
ایستر. اونك یولنی بیلمزك، بزدن یول بیلمه مزلك، اونده فیزار و نیاز.

فقط الحمد لِلّهِ، شیمدی گلیشمزده بولدق نقطهُ إستمداد، که دائم حیات
ویرر او إستمداد، آماله؛ تا اُبد الآباده اونلری ایدر پرواز.

اونلره یول گوسترر، او نقطه دن إستمداد هم إستمداد ایدیور، هم آب
حیاتی ایچر، هم کمالنه قوشیور؛ او نقطهُ إستمداد، او شوق اُنکیز رمز و ناز.

ایکنجی قطبِ ایمان که: تصدیقِ حشدر، سعادتِ اُبدی؛ او صدق
جوهری ایمان، برهانی قرآن.. وجدانِ إنسانی بر راز.

شیمدی باشکی قالدیر، شو کائناته بر باق، اونك ایله بر قونوش. اُولکی
یولمزده پك مداهش گورونوردی. شیمدی ده متبسم هر طرفه گولویور، نازنینانه

نیاز و آواز.

گورمز میسک: گوزیمز آری مثال اولمشدر؛ هر طرفه اوچویور. کائنات بوستانیدر، هر طرفه چیچکلر، هر چیچک ده ویریور اوکا بر آب لذید. هم اُنسیت، تسلی، تحببی ویریور. او ده آلیر گتیر؛ شهدِ شهادت یاپار. بالده بر بال آقیتیر، او اُسرار اُنکیز شهباز.

حرکاتِ أجرامه، یا نجوم، یا شموسه نظریمز قوندقجه، آلرینه ویرلر خالقک حکمتنی. هم مایه عبرتی، هم جلوه رحمتی آلیر ایدیور پرواز. گویا شو گونش بزلرله قونوشویور: دیر: "ای قارداشلیمز! توحشه صیقیلمايکمز، أهلاً سهلاً مرحبا، خوش تشریف ایتدیکمز. منزل سزک؛ بن بر مومدارِ شهناز.

بن ده سزک گبییم؛ فقط صافی عصیانسز، مطیع بر خدمتکارم. او ذاتِ اُحدِ صمد که محضِ رحمتیله خدمتکزه بنی مسخرِ پرنور ایتمش. بندن حرارت، ضیا؛ سزدن نماز و نیاز."

یاهو، باقک قمره! ییلدیزلرله دگزلر هر بری ده کندینه مخصوص برر لسانله: "أهلاً سهلاً مرحبا!" دیرلر. "خوش گلدیکمز، بزی طانیماز میسکمز؟" سرّ تعاونله باق، رمزِ نظامله دیگله. هر بریسی سویله یور: "بز ده برر خدمتکار، رحمتِ ذو الجلالک برر آیینهداری یز؛ هیچ ده اوزولمهیگز، بزدن صیقیلمايکمز."

زلزله نعره لری، حادثات صیحه لری سزی هیچ قورقوتما سین، وسوسه ده ویرمه سین. زیرا اونلر ایچنده بر زمزمه اذکار، بر دمدمه تسبیح، ولوله ناز و نیاز.

سزی بزه گوندرن او ذاتِ ذو الجلال، آلرنده طومتشدر بونلرک دیزگینلرینی. ایمان گوزی اوقویور یوزلرنده آیتِ رحمت، هر بری برر آواز.

أی مؤمن قلب هشیار! شیمدی گوزلریمز بر پارچه دیگله نسینلر، اونلرک بدلنه حسّاس قولاغمزی ایمانک مبارک ألنه تسلیم ایدرز، دنیایه گوندریرز. دیگله سین لذید بر ساز.

أولکی یولمزده بر ماتم عمومی، هم واویلاي موتی ظن اولونان او سسلر، شیمدی یولمزده بر نواز و نماز، برر آواز و نیاز، برر تسبیحه آغاز. دیگله، هواده کی دمدمه، قوشلرده کی جیوجیوه، یاغمورده کی زمزمه، دگژده کی غمغمه، رعدلرده کی رقرقه، طاشلرده کی تفتقه برر معنیدار نواز... ترنمات هوا، نعرات رعدیه، نغمات أمواج، برر ذکر عظمت. یاغمورک هزجاتی، قوشلرک سجعاتی برر تسبیح رحمت، حقیقته برر مجاز.

أشیاده اولان أصوات، برر صوت وجوددر: بن ده وارم دیرلر. او کائنات ساکت، بردن سوزه باشلایور: "بزی جامد ظن ایتمه، ای انسان بوش بوغاز!" طیورلری سویلتدیرر یا بر لذت نعمت، یا بر نزول رحمت. آیری آیری سسلرله، کوچک آغازلیله رحمتی آلفیشلارلر، نعمت اوستنده اینر، شکر ایله ایدر پرواز.

رمزًا اونلر دیرلر: "أی کائنات قارداشلر! نه گوزلدر حاملز: شفقتله پرورده یز، حاملزدن ممنونز. سیوری دیمدیکلریله فضایه صاحپیورلر برر آواز پرناز. گویا بتون کائنات علوی بر موسیقیدر، ایمان نوری ایشیتیر اذکار و تسبیحلری. زیرا حکمت ردّ ایدر تصادف وجودینی، نظام ایسه طرد ایدر إتفاق أوهامساز.

أی یولداش! شیمدی شو عالم مثالیدن چیقارز، خیالی و همدن اینهرز، عقل میداننده طورورز، میزانه چکرز، ایدرز یوللری برر آنداز.

أولکی ألیم یولمز مغضوب و ضالین یولی، او یول ویرر وجدانه، تا أک درین یرینه هم بر حسّ ألیمی، هم بر شدید ألی. شعور اونی گوسترر. شعوره ضد

اولمشز.

هم قورتولمق ایچون ده مضطر و هم محتاجز؛ یا او تسکین ایدیلسین، یا
 احساس ده اولماسین؛ یوقسه طایانه‌مایز، فریاد و فیزار دیگنلنمز.
 هُدی ایسه شفادر؛ هوا، إبطالِ حسدر. بو ده تسلی ایستر، بو ده تغافل
 ایستر، بو ده مشغله ایستر، بو ده اُگلنجه ایستر. هوساتِ سحر باز.
 تا وجدانی آلداتسین، روحی تنویم ایدیلسین، تا اَلْم حسّ اولماسین. یوقسه او
 اَلْم اَلیم، وجدانی إحراق ایدر؛ فیزاره طایانیلماز، اَلْم یأس چکیلمز.
 دیمک صراطِ مستقیمدن نه قدر اوزاق دوشسه، او درجه نسبتّه شو حالت
 تأثیر ایدر، وجدانی باغیرتدیرر.
 هر لذّتک ایچنده اَلْمی وار، برر ایز. دیمک هوس، هوا، اُگلنجه، سفاهتدن
 مزوج اولان شعشعه مدنی، بو ضالالتدن گلن شو مدهش صیقنتیه بر یالانجی
 مرهم، اویوتوجی زهر باز.
 آی عزیز آرقداشم! ایکنجی یولمزده، او نورانی طریقهده بر حالتی حسّ ایتدک؛
 او حالتله اولویور حیات، معدنِ لذّت. آلام، اولور لذائد.
 اونگله بونی بیلدک که متفاوت درجهده، قوّتِ ایمان نسبتنده روحه بر حالت
 ویرر. جسد روحله ملتددر، روح وجدانله متلذذ.
 بر سعادتِ عاجله، وجدانده مندرجدر؛ بر فردوسِ معنوی، قلبنده مندمجدر.
 دوشونمکسه دشمنکدر؛ شعور ایسه، شعار راز.
 شیمدی نه قدر قلب ایقاظ ایدیلیرسه، وجدان تحریک ایدیلسه، روحه احساس
 ویریلسه؛ لذّت زیاده اولور، هم ده دونر آتشی نور، شتاسی یاز.
 وجدانده فردوسلرک قپولری آچیلیر، دنیا اولور بر جنّت. ایچنده روحلریمز،
 ایدر پرواز و پرداز، اولور شهباز و شهناز، یلپز نماز و نیاز.
 آی عزیز یولداشم! شیمدی اللّٰه ایصمارلادق. گل، برابر بر دعا ایدرز،

صوگره ده بولو شق اوزره آیریلیرز...

﴿اللَّهُمَّ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝ آمِينَ﴾

قصه موسیٰ نك تكرارندن چيقان لمعات إعجاز

﴿إِنَّ قِصَّةَ مُوسَىٰ أَجْدَىٰ مِنْ تَفَارِيقِ الْعَصَا أَخَذَهَا الْقُرْآنُ بِيَدِهِ الْبَيْضَاءِ

فَخَرَّتْ سَحَرُهُ الْبَيَانَ سَاجِدِينَ لِبَلَاغَتِهِ الزَّهْرَاءِ﴾

شو قصه قرآنده تكرارًا ذكر اولونور. زيرا عظيم بر قيمتي وار. حقيقتي بيوكدر. چوق أساره مالکدر. تأسيس اسلاميت، هم تبليغ رسالت، تحمّل مشقت، هم ده تلقين اُمت، تلقّي ملتده بر أسوء حسنه، هم بر مثال أنسب او قصه موسیٰ در. أساسات رسالت، دساتير مهمه، او قصه ضممنده در. وجوهنده تنوع، جهاتي ده کثيره. ايکنجی درجه ده تبعیه بر جهت

حياتك ماضی یه، مستقبله اوزامش درین هم پك ده گنیش اجتماعی حیاتك دساتیری جامعدر. ضیا غذا گبیدر احتیاج حقیقت. دستور تکرر ایتسه، درس ده تکرر ایدر. ايکنجی درجه ده بيگلر دستورلرندن بر قاچ دانه نمونه: مثلا فرعونه خطابًا شو جمله عظمت،

مثلا: ﴿فَالْيَوْمَ نُنَجِّكَ بِبَدَنِكَ﴾

شو فراعين مصرينك موميالره أمواتك أجساديني ماضیدن مستقبله نقل ایدن غريب بر دستور موت آلود حياتی إخطارله ويرر دهشت.

حتیٰ فرعونِ موسیٰ بدنی ده ناجیدر، سیلِ زمان آتمشدر مومیا تخته اوستنده شو عصرک ساحلنه. عتیق بر یادگارِ عبرت.

مثلا: ﴿يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صَرْحًا﴾

شو کلام بزه دیور: او طاغسز، دوز قطعه‌نک طاغی سلاطینده اهراملرک اینشاسی آرزویِ غریبی بر میلانِ حشمت، حکمران اولدیغنی محتشم اهراملره، ظلم و عبث شیلره وجود ویرن بر دستور. بو جمله ایدر إخطار، ویرر بر درسِ حکمت.

مثلا: ﴿إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى﴾

شو حکم بشره دیر: "اقوام جهانک بیننده، قومِ بنی اسرائیل أفرادلری آلنده مضر، هم ده حرام غایت بیوک بر ثروت. لاسیما وسائلِ ربا ایله ثروتلری طوتدیران، هم ده اونی طوپلایان حریصکار بر دستوری شو جمله إخطار ایدر. دیگله‌یور بشریت.

مثلا: ﴿وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا﴾

شو جمله‌نک ضمنندن قومِ یهوده مخصوص بر طرز حرصِ حیات، بر چشید خوفِ ممات؛ بشره إخطار ایدر بر دستورِ غرابت.

اونلردن بر جماعت حضورِ نبویه مناظره ایسترکن، کندینی حقلی بیلن موتی تمئی ایدوب إظهار ایتسین بر حجّت

تکلیف ایتدی پیغمبر. کیمسه لسانِ قاله ایتمدی هیچ جسارت. ینه لسانِ حال‌له، حرصِ حیات حسّیله شیمدی‌یه دک او ملّت

حالا قیلار إستنکاف، موتی ایتمز تمئی. بونی بیلسین هر جبین: خوفِ موت، موت گتیرر؛ حرصِ حیات ذلّت. ایشته إعجازِ آیت.

مثلا: ﴿يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَهُمْ﴾

بو جمله نځ ضمننده بدبخت قوم يهودك قدرك قلميله آيلنرينه يازيلمش حياتي
مدهش دستور دائمي بر مصيبت

او ده بودر: او قومك جهانك اقطارنده همان شيمدي يه قدر مكرر هدف
اولمش، او بدبخت اولمش ملت

يك چوق قتل عاملره. قيزلريه حياتده سفاقت عالمنده بيوك رول
اويناييلمش. ايشته بو كلام دير: او عصرده حادثه مصيبت،

اعصارك دستوريدير، إخطار ايدر بشره. حادثه دستور اولمش، او ملتك
معنوي شخصيتي گوسترمش مشخص بر جماعت.

مثلا: ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الدِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ﴾

أوت خوف موت، موته سبب. حرص حيات، علّت ذلّت. بو ايكي دستور
حكمت، ايچنه آلمش ايكي جمله آيت.

هم شو جمله نځ ضمننده، أولكي دستور گي قدری بر دستوری، إخبار غيب
نوعندن بشره إخطار ايدر. هم ده ايدر إشارت

كه، او قوم عظيمك أسكیده حاكميت، عظمتلی بر تاريخ اولمش اولديغي
حالده؛ عناد و حرص حيات، ويرمش اونلره ذلّت ايله أسارت.

مثلا: ﴿وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ * لَتُفْسِدَنَّ فِي الْأَرْضِ﴾

شو جمله ده او قومك بو زمانه قدر ده بشرده اويناديغي إفساد ايله، ربا ايله،
حيله ايله، هم خيانت

درين بر إنتقامله مفسدانه بر رولی، او عنادلی رولنی اويناتديران حالت
روحیده کی دستوری إخطار ايدر شو آيت.

شو قاچ جمله نمونه، دگزدن یدی قطره. حادثه ايتسه تکرر، إنقلاب ايدر
دستوره. قرآنده کی تکرر بو سرّه ايدر رمزی، هم ده ايدر دلالت.

تکرارِ قرآنک بر سرّی

بعضاً گورونور بر نوره نار، تحقیقه تکرار، تذکار ایله تقریر، ترداد ایله
إخطار گوزلدر بلغایه، خطبایه

إنسان ناصل هر آن هوایه، هر گون غدایه، هر هفته ضیایه، هر آی نسیایه،
هر سنه دوایه

محتاج و هم فقیردر. تکرّر أسبابله مسببات ایدر تجددِ إعاده. اوکا تکرار
دینلمز.

اوپله ده إنسانِ ذو ذکایه

عقلی، جانی، جنانی، هم سرّی، هم وجدانی هر آن حقیقه محتاجدر. هر
دقیقه ده حقّه دخی مشتاقدر. هر زمان عاشقدر تجلّایه.

هر ساعت کذا ذکره فقیردر، هر گونده معرفته طالبدر. شو حاجات تکرّر
ایدر. قرآن دخی تکرار ایله سَوَق ایدیور ضیایه

تکراری جدّی تذکار. اوت تکرار بعضاً قصوردر، فقط لذائذ و زوائد اولان
امورده که زینت اولور اُشیایه.

مثلا: بر طعامده اُگر قُوت و غذا ایسه تکراری الفت ویرر، انسیتّه سببدر.
مزاج دائم مشتاقدر، مأنوس اولان غدایه.

گر تفکّه نوعندنسه، لذّتی تجددده تکراری اوصانديرر. مثلا: بر کلامده
حقیقتِ ثابتّه که قابلدر نمایه

تکراری تقریر ایدر، إعاده سی تحقیقدر. قلب دخی اوپله ایستر. اُگر اُسلوب
صورتسه تنوّعی لازمدر، مستحسن بلغایه.

صورت اُسکیله نیور، تجددی ایسته یور. قرآن باشدن آشاعی قُوتِ قلبدر،
قُوتِ وجدان، یوکسکدر زمیندن تا سمایه

هم غداي ارواح، هم دواي اذهاندر. تکرار و ترداد ايسه تحقيق ايله تقريردر، تنوير ايله تکميلدر. قوت ويرر هدايه.

اوندن بر قسمي ايسه او قوتك خلاصه سي، اوکا حاجت زياده، تکراري او نسبتده. او قسمدن بر قسمي خلاصة الخلاصه حقائقه بر مایه متجسد بر نوردر، سرمدی بر جسدله، او ده "بسمله" گبی، اوکا حاجت آنی در، هوای نسیمی گبی، حیاتی بر هوایه مادام قرآن که حقدر، هم نورانی حقیقت، حقیقت مصّ ایديلمز، بلکه ويرر بر ضیا، هم ده هضم اولونمز، ایصال ایدر شفایه.

روحك درت خواصنه درت غایت الغایات وار

وجدانه درت عناصر، روحه ده درت خواصدر: إرادة و ذهن و حسّ، لطیفه ربّانی. شو درتدن هر برینك وار بر غایت الغایاتی: إرادةك غایتی عبادتِ رحمانی،

ذهنك معرفت الله، حسك محبّت الله، لطیفهك شهوددر، بر إحسانِ سبحانی. عبودیتِ مطلق، عبادتِ كامله دردینه ده جامعدر. بونك إسمی تقوادر، بر تعبیرِ قرآنی.

شریعتك أساسی؛ شو درتلی تربیه، تنمیه و تهذیبدر. هم غایت الغایاته سائق و هم میزانی.

﴿لَا مُؤَثِّرَ فِي الْكَوْنِ إِلَّا اللَّهُ﴾

ایجاد و خلقِ کونده واسطه صرف ظاهری. گر واسطه حقیقی اولسه ایدی، هم حقیقی بر تأثیر ویریلسه ایدی

هم بر شعورِ کلی ویریلمک لازم ایدی؛ هم إتقانک اثری، هم صنعتک کمالی مختلف اولاجقدی.

حالبوکه اُکْ عادیدن اُکْ عالی، اُکْ کوچکدن اُکْ بیوکه قدر هیچ بر وقتنده نظر فطور، قصور گورمدی.

هر شیده إتقانی، هر شأنده إهتمام درجۀ کمالده. هر ماهیت قامتی نسبتنده بیچیلیمش گیدیرمشدر موجدی

دیمک مؤثرِ حقیقی اولان ذاتِ واجبدن تأثیری نقطه‌سنده دینلمز بعض قریب، بر قسمی ده بعید ویا أبعددی.

إتقان قطعاً گوسترر؛ بر قسمی واسطه‌سز، قسمًا واسطه ایله، قسمًا وسائطیله اولمامشدر ایجادی.

إنسانده إختیار وار، زیرا اثرنده نقصان وار. إتقانسرلق گوسترر، جبر یوق إختیار وار. او تکلیفک عمادی،

بشرک إختیاری، بر واسطه‌در فقط إعتباری أشیاده، نسبی اولان شئونده. وحدت رضا گوستردی، حکمت بویله ایسته‌دی.

شایانِ تماشادر: جزئی بر إختیارک توسّط ایتمه‌سیله عقل و ذکا اثری اولان بر إنسان شهری ایچنده کی افرادی

جماعت إنتظامجه گریدر؛ هیچ بر وقت یتیشمدی، یتیشمز، وحی و إلهام ثمری بر آری قواننه، اونده کی جمعیه هم اونلرک افرادی

هم آریلر مشهر صنعتلری بر پیتک حجیرات شهری اولان بر نار و جلناردن

انتظامچه گريد، سبب ده إختيارى.

ديمك جاذبهٔ عمومى هانگى قلم يازمشدر، جواهرِ فرده ده کوچوچك
جاذبه‌لر او قلمدن طاملاندى، ذره‌لره سرپيلدى.

إسلاميت اوليالره، نصرانيت عزيزلرينه طرزِ نظرلرينى موازنه

إسلاميت شعارى ﴿لَا خَالِقَ إِلَّا هُوَ﴾ وسائط و أسبابك حقيقى تأثيرينى قبول

ايتمز، طانيماز. واسطه‌يه باقييور

بر نظرِ حرفيله. عقيدةٔ توحيدى اوڭا اويله گوسترمش. وظيفهٔ تسليمى اونى
اويله سَوَق ايتمش. مرتبهٔ توڭل او درسنى ويرييور.

إخلاصِ عبوديت اوڭا اويله نور ويرمش. نصرانيت ويرييور وسائطه، أسبابه
بر تأثيرِ حقيقى، هم اونلره باقييور

بر معنایِ إسميله. ذاتنده تأثيرى وار ظن ايدر ده صاپييور ولدیت مذهبی،
عقیدهٔ تولد اويله ده گوسترييور

وظیفهٔ رهبانى، مسلكِ رهبانيت اونى اويله سَوَق ايتمش. فلسفهٔ طبيعى او
دينى مغلوب ايتمش، ايشنه قاريشييور.

اوڭا اويله درس ويرمش. خريستيانلق بر معنایِ إسميله كندى عزيزلرينه نظر
ايدر باقييور، لامبامثال گورويور.

بر فکرة گوره لامبا نورى گونشدن آلمش، فقط تملك ايتمش. ديمك عزيزلرك
هر برى، اونلرك نظرنده منبعِ فيض اولويور.

بالذات برر معدنِ نور. بو نظردن بر شرکك ترشحي ظاهردر. اسلام وليلرينى
بر معنایِ حرفيله نظر ايدوب گورويور

مستضی بیلیر مستعار، آینه مثال طانیر، نوری گونشدن گلیر، طبیعتنده یوقدر، شمس ازل ضیاسنی آلیر ده نشر ایدیور.

دیمك أنباء، أولیایه برر تجلی معکسی، برر فیضك آینهسی، شهد شهودك مکسی نظریله باقییور.

بو سرّه مؤسسدر نقشبند رابطهسی. شیخده تشخص یوقسه ضرری اولماسی، اگر وارسه ده مرید اونی فانی بیلیر.

بو سردندر که؛ بزده تواضعدن باشلايور طریقك سلوکی، محویتدن گچیور، گیت گیده تا فنا فی الله مقامنی بولیور.

صوگره نهایتسز مراتبده سیر و سلوک باشلايور. بو سردندر که؛ "أنا" هم ده نفس اماره کهریله قیریلیر، غروریله سونویور.

حاضر خرستیانده (*) ایسه "أنا" بتون لوازمیله قوتلشیر، غرور قیریلماز. أناسی قوتلی متشخص بر آدم خرستیاندن اولورسه متصلّب اولویور.

فقط اگر مسلماندنسه لاقیددر، لا ابالی. بو سردندر که، خرستیانك عکسنه، عوامز خواصدن زیاده دینداردر، دینه مربوط قالیور.

کائناتده کی فعالیتده بیوک بر لذت وار.

بر حکمت ازی، دست قدرت، فطرتده بالقوه دن بالفعله چیقارمق، هم قوه دن عمله گچیرمك ایچون بر فعالیت درج ایتمش.

او فعالیت ایچنده شدید بر لذتی مزج ایتمش. متنوع هر شیده مستتر اولان

(*) یعنی: چوق تحریف ایدیلمش، عیسوینك دین حقیقیسندن اوزاقلاشمش بر نصرانیت.

لذّتی، تغیرِ عالمه مهمّ بر مایه یابمش.

او مایه‌پی قانونِ تکامل و نموّه بر دانه نوه ایتمش. او نوه‌یه قدرتی وجود ویرر، حکمتی بر صورتی گیدیرر، رحمت اونی بسلرمش.

ناصلکه زنداندن گنیش بوستانه چیقّمق آدمه بر لذّتدر. اوپله دخی دانه‌دن سنبله گچمک، ئولمک، او منقبض دانه‌یه منبسط بر لذّتمش.

إمتزاج کیمیوی إستحاله‌یه گچیرتیر، ضیا حرارت ویرر. اوپله ده فعالیت إستحاله‌یه گچرسه لذّت تزاید ایدر، أطرافه ده طاشارمش.

وظیفه‌ده کلفتی طاشیتدیران او طاتدر، شوقی ویرن او لذّت. ذی‌شعوره نسبهً غایتده اولان کمال نه قدر جاذب ایمش.

غیر مُدرّکه نسبت بالذّات او فعالیت اوپله جاذبه‌داردر، سعیه اونی سَوَق ایدر، تسبیحله شکر ایدر. زیرا خالقنی طانیرمش.

بو سردندر که؛ راحت زحمت، زحمت راحتدر. عاطل شاکی، سعی شاکدر. مشیئتدن گلن نظامه عاطل عاصی، سعی مطیعمش.

أکثرک آتشیله أَقلّ ده یانار.. یوقسه سرّ تکلیف فاش اولورسه، حکمتِ إمتحان ضایع اولور.

معصوم أَقلّیت، گناهکار بر أَکثرک مصیبتندن اولور حصّه‌دارِ عذابی. زیرا تکلیف نظری قالسه، قالیر إختیار،

سرّ تکلیفِ شرعی هم حکمتِ إبتلا قطعاً تحقّق ایدر. تکلیفک تلّقیننده بدهات و ضرورت اولسه، اولور إضطرار

إختیار زائل اولور، هم حکمتِ تکلیفی إبتلا ضایع اولور. بر عاصی گنهکار

مَحْتَرَقِ خانِه سَنده برِ مَعْصومِ ده وار ایدی. گر برِ دَسْتِ غِیْبِلَه مَعْصومِ مَصونِ
قَالَسَه ایدی، مَعادِنِ اُرواحِکْ تَنمِیَه سَنه مدار

هَم سَبَبِ تَهذِیْبِ اولان اَوامِرِ اِمْتِثالی، نَواهِیِ اِجْتِنابِیِ سَبَبِیْلَه اَلْماسِلا شَمَشِ اَبو
بَکَرِ نَامدار، هَم ده او صَاحِبِ غار
او صَدِیقِ صَادِقْکْ او رُوحِ مَصْفَاسِی، اونْکْ عَکْسِیْلَه فَحْمَلِشَمَشِ اَبو جَهْلَکْ
ظَلَمْتدار

روحنِدن تَمِیز، تَعالی ایدِه مَزْدی. بری ظَلَمْتِ یَلْدا، بری برِ نَجْمِ زَهرا. بری بر
سَمِّ مَردار، بری برِ سرِ سَردار
بو سَرِّ سَبَبِ اولْمَشْدَر؛ تَکْلِیْفِدَه نَظْرِیْت، تَلْقِیْدَه مَشَقَّت، جِهَاد و مَسابَقَت.
نور ایچِنْدَه برِ نار

او نار ايسِه هَم تَهذِیْب، هَم تَهذِیْب و تَصْفِی اُرواحِ عَالِیَه یِ اُرواحِ سافِلَه دِن.
دانه اولدی برِ شَجَر، شَجَرِ اولدی مِیوَه دار.

بَعْضًا ضَعْفِ ظالِمِ اولور

یَأْسِ ایلَه سَوِّ ظَنْدِنِ ضَعْفِ قَلْبِ نَشْتِ ایدِر. اویله آدَمِ گُورویور، ظالْمِکْ
ضَرْبَه لَری برِ مَظْلومِی دُوگُویور

اَلِیمِ ضَرْبَه اَینِیور، او مَظْلومِکْ اَلَامِی طَبِیعی عَکسِ ایدیور او ضَعِیفْکْ قَلْبِنَه
تَأْلَمَاتِ وِیریور

تَأْلَمَاتِ اَینِجِیتِیر، ضَعْفِی تَحْمَلِ ایتمز، اوندن قُورْتولْمَقِ اِیستَر. راحَتِ قَلْبِی
ایچون، مَظْلومِکْ اِستَحْقَاقِی ضَرْبَه آرزو ایدیور.

هَم بَهانَه بُولویور، بَلْکَه دیر مَسْتَحْقَدِر. مادام او سَفِیلِ گونش اوْکْا

ویرمیور، نه دن گولگه ایدیور

معنا ظالم اولویور، ظلمه یاریم ایدیور. بر قاپلان پارچه لایور بر بیچاره
آدمی، ضعفندن قاجامیور

فلاکت سبی جاناوارده وحشتدر، بیچاره نك ضعفیسه اوکا بر بهانه در.
وحشت جنایتیله ضعیفی محکوم ایدیور
عدمک گناهیله، وجود محکوم اولویور.

إسلامه یاقیشان خدایینانه إنصافدر، خودیینانه تنقید دگل.

غرور ضعفندن گلیر، ضالته گیدر.. غرور داخلده إحاددر، خارجه کفارک
أفکارینه قارشی صلابتدر.

بر منبع ضالالت غرور فکریه در. غرور اونی چیقاریر جادّه جمهوریدن، آچیق
یرده بیراقیر. کندینه جادّه یایمق اونی مجبور ایدیور.

غیتک درجه شناعتی

﴿أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا﴾

بو آیت کریمه شو آلتی کلمه ایله آلتی درجه شدتله غیبتی تقبیح ایدر. ذمی
ذمّ ایدوب تویبخ ایدر آدمی.

صوگی نفوذ ایدن کلمات سته ده إستفهامی همزه ایله دیر: عقلکه بر باق،
بویله شر بر شیئه جواز، إذن ویرر می؟

مستقیم عقلک یوقسه، قلبک ایچنه بر باق. اگر قلبک وار ایسه، بویله ألیم بر
شیئه هیچ محبت ایدر می؟

سلیم قلبک یوق ایسه، وجدانکه ده بر باق. بویله کندی دیشکله هم ده کندی
ألکی، هم چکرسک ألمی،

پارچه لامق مثالی، اجتماعی حیاتی إفسادینه وجدانک روی رضا عجا
بویله جه گوسترر می؟

اجتماعی وجدانک اگر او ده اولمازسه إنسانیتکه باق. بویله جनावارواری
إفتراسه إشتها، آرزو هیچ گلیر می؟

إنسانیتک اولمازسه رقت جنسیه که، قرابت رحمیه که باق. بویله کندی بلنی
قیره حق حرکتیه وحشیجه میل ایدر می؟

قرابت رحمیه که، هم رقت جنسیه که ده او ده اگر اولمازسه، هیچ صاغلام
طبیعتک، سلیم فطرتک یوق می؟

که محترم میّی دیشکله پارچه لارسک. دیمک عقل ایله هم قلب، وجدان و
إنسانیت، هم قرابت رحمی،

هم رقت جنسیه، طبیعت و شریعت نظرده او مزمن مرض ذمّ مذمومدر،
مردود غیبت مطروددر. ایچلیر می هر دم آدمی؟

فاسقمز باشقه فاسقه بگزەمز.. أخلاقمز دینمزله قائمدر. (أهمیتی بر حقیقت اجتماعیه)

بزه بری فاسقسه غالباً أخلاقسزدر. اکثر وجدانسز اولور. زیرا بر آرزوی شرّی، وجداننده کی ایمانك صداسنی
 إسكاتله، صوصدیرمقله إنكشاف ایدیهیلیر. دیمك او شخص فاسق
 وجدانی، قلبی بردن بره صارصمادن، هم معنویاتی
 إستخفاف، إسكات ایتمه‌دن، تام بر إختیارله سربست شرّی ایشله‌مز.
 بوندندر إسلام دینی فاسقی خائن بیلیر، هم گورور اونی جانی
 شاهدلگی ردّ ایدر. مرتدی ده زهر بیلیر. هم ده بر سمّ قاتل. اونك ایچون
 إعدام ایدر، هدر ایدر قانی.
 فقط ذمّی و معاهدی شرطیله إبقا ایدر. نیتدر خیری خیر ایدر. هم إجرائ
 عدالت، دین نامنه اولمالی، تا عقل و قلب، وجدانی
 روح ایله ده برابر متأثر اولسونلر، إمثال ده ایتسینلر. یوقسه یالکز قانون،
 نظام نامنه اولسه، یالکز متأثر اولور وهم إنسانی،
 هم وهم‌آلود بر عقلی متأثر ایدیور. وقتا شرّه میل ایتسه، اونك وهمی
 دوشونور حکومت جزاسنی، تأدیك قامچیسنی.
 یالکز اوندن قورقار، اگر تحقیق ایتسه. تحقیقده کی إشکالی او وهمی تشجیع
 ایدر. یاخود عتاب ناسدن اوتانیر، چکر آلنی
 شاید تبیین ایتسه. تبیین هر وقت اولماز، اوگا تسلی ویرر. بو سرّ سبب
 اولمشدر، ایچمزه عدالت غیب ایتمش حرمتنی.
 شرّ شریف نامنه اولمیان عدالت چندان محضسه، اوپله نمازه بگزّر: یا نیتسز
 اولویور، یا قبله‌سز اولویور، یا آبدستسز قیلیور او باطل نمازینی.

دین نامنه اولورسه هر کسک قفاسنده بر یاساقجی بولونور. بر شرّه راست گلیرسه ایمان یاساقجیسی منع ایدر. اولور اُمنیتک تأمین. بو سردندر که؛ بیگلر جاسوس خفیّه رسمی مأمورلر ملّته یوک اوملشلر. دین نامنه اولسه ایدی بر تک مأمور منع ایدردی شَرینی.

مؤمنک مؤمنه قارشى وظیفه‌سی؛ بیوگه حرمت، کوچگه مرحمت، مساوی‌یه محبّت، مروّتدر.

تک بر جانى یوزندن معصوملری محتوی بر گمی باتیریلماز. اونک گبی بر جانى وصف و فعلک یوزنده چوق اوصافِ معصومه محتوی بر مؤمنه عداوت هیچ ایدیلمز. لاسیما سببِ محبّت اولان ایمان، توحید و اسلام گبی اوصافِ مکرمه اُحد طاغی گبیدر. عداوتک سببی اولان خطالی شیلر چاقل طاشلر گبیدر. او اوصافِ مذمومه اوت چاقل طاشلری اُحد طاغندن داها آغیر تلقی ایتمک نه قدر عقلسزلقسه هم جَنّت محمومه. مؤمن مؤمنه قارشى عداوتی او قدر اُلبته قلبسزلکدر. هم ده میزانِ حسده مؤمنلرده عداوت ضدر اسلام سلامه. اولسه اولسه یالکز آجیمق معناسنده غرضسز اولاییلیر. الحاصل: اسلامیت اخوتی ایسته‌یور. محبّتسه ایمانه بر لازمه سوءِ خلقک عذابى، ایچنده مند مجدر. حسنِ خلقک ثوابى، ایچنده مندر جدر. اویله ایسه ایشی بیراق او عادل حکیمه.

فَنِّ حاضر ایچنده جهل محض مستتردر. زیرا آثارِ خالقِ قدیر اُسبابْ حسابنه، وسائطْ نامنه قید ایدیور، تلقین ایدر عالمه.

(*) بشرده شو زلزله، اسلامده کی تزلزل، تنزل، تذللّی ازاله ایدهرک اوڭا
استقلال، استقرار ویره جک. بلکه غربی غارب، شرقی شارق ایده جک

بر وقت بری دیدی: مدنیتِ کفارِ اسلامه بلا اولدی، شیمدی سوسیالیست
چیقدی، دنیایی قاریشدیردی، مفرطلری دهشتلی.

بن دیمشدم: هیچ قورقمه؛ مدنیتِ عوام، سوسیالیست غایه سیدر. دستورلری
بوزمیور اسلامی اساساتی، دوشونسون آوروپالی.

فقط خواصّه مخصوص مدنیتِ سفیهه بوزمغه چالیشیردی؛ اسلامه پک بهالی
دوشدی، هم ده بلالی.

بیوک رشوتی آلدی. زیرا که مادّیونلق هم اُنکیزسیونلق مایه سیله یوغرولمش
شو حاضر مدنیت جاذبه جریزه لی،

آلداتیجی، مشوّق وسائطله مجهّز، هوسله جاذبه دار او سحّارهُ فتّانه، دین و
ناموس، فضیلت، حسیّاتِ معالی

بدلنه کندینی اسلامره صاتیور، شعشعه لی بر حیات گوستروب تقدیم ایدر.
دیندن هم ده ناموسدن، هم ده بر ایکی قاتلی

فضله رشوت آلیور. فقط سوسیالیستلکسه بسیط و هم ده ساده بر حیاتی
گوسترر، جمهوره ایدر تقدیم. اونڭ ده مقابلی

(*) : بو مبحثده کی ایماء غیبی برنجی حریده دگل، ایکنجی حربِ عمومیده تمامیه چیقدی.

کیمسه دیندن، ناموسدن بیوک بر حصّه ویرمک، هم ده فدا ایتمگه إجبار
 ایتمز، ایده‌مز. هم ده کیمسه حسّ ایتمز کندینی اوڭا بورجلی.
 ناصل هر بر إنسانده غدایه إحتیاج وار، اونڭ گبی ذوقه ده بر إحتیاجی
 واردر. نفس و هوا یولنده سفلی و هم ذلیلی
 ذوقی تطمین اولمازسه، روح و هدی وجهنده ذوقنی آرایه‌جق. مثلاً بوراده
 ایکی آدم وار، سن اونلره دعوتلی
 برنجی پک مشعشع هم دخی جاذبه‌دار، اڭلنجه‌لی هوسکار، سنی بر ضیافته
 تشریف‌لرله چاغیرر. اوبریسی ساده‌لی
 فقیرانه بر یرده، هم بسیط بر چوربایه سنی عمومله چاغیرر. نماز وقتی ده
 گلمش. برنجی دعوت ایچون، که او پک شمعشعلی
 جماعت و سنّتی بلکه ده هم نمازی ترک ایدرسڭ گیدرسڭ. ذوقسز دیگر
 دعوته، ذوق روحانی اولان لذّت بی زوالی،
 عبادت و سنّتی ترک ایتمزسڭ، گیتمزسڭ. برنجی ضیافته‌سه شیمدیکی
 مدنیت، ایکنجی ضیافته‌سه عوامی مدنیت، او داها عدالتلی.
 عدالت خالصه اسلامیتدن چیقار. روحه حیات و یرییور. حیاتی ئولدیرمز،
 ظلمتسزدر حیاتی، حقیقتدر کمالی.
 اڭر دیسهڭ نه‌دندر اسلامیت پک غریب دوشدی ده ضعیف اولدی، عزّتی
 غائب اولدی، سعادتلی آفله طالعله غروب ایتدک،
 ییلدیز طلوع ایتمدی. دیرم اونڭ سبی: غریبه قارشى إستحسان، محبّتمز
 اولدی. بز منحوس بر محبّتله غریبه توجّه ایتدک.
 شمسِ اسلامیتی ده غروبه یوز طوتدیردق. غریدن شدید نفرتله نه وقت یوز
 چویروب، شرقه بر محبّتله جدّا توجّه ایتدک
 شوکتِ اسلامیت قمری إشراق ایدر. اسلامیت شمسندن نوری آلیر طاغیتیر.

هلالی تعالی ایدر. آلداندق، خطا ایتدک

محبّتی خارجدہ، خصومتی داخلده صرف ایتدک. ہم ده دوشدک. قالمق
ایچون لازمدر بونلری بجایش ایتمک، خطا ایتدک ده گوردک.

آغلیقان کلیساسنه جواب

بر زمان بی‌أمان اسلامک دشمنی، سیاسی بر دساس، یوکسکده کندینی
گوسترمک ایسته‌ین وسواس بر پاپاس، دسیسه نیّیله هم إنکار صورتنده،
هم ده بوغازیمزی پنجه‌سیله صیق‌دیغی بر زمانِ آلیمده پک شمتاکارانه بر
إستفهام ایله درت شی‌ی صورتدی بزدن.

آلتی یوز کلمه ایستدی. شمتاتنه قارشى یوزینه "توه!" دیمک، دسیسه‌سنه
قارشى کوسمکله سکوت ایتمک، إنکارینه قارشى ده
طوقماق گبی بر جوابِ مسکت ویرمک لازمدی. اونی مخاطب ایتهم. بر
حق‌پرست آدمه بویله جوابمز وار. او دیدی برنجیده:

"محمد (عليه الصلاة والسلام) دینی نه‌در؟" دیدم: ایشته قرآندر. اُرکانِ سَنّه
ایمان، اُرکانِ خمسّه اسلام، اُساس مقصدِ قرآن. دیر ایکنجی‌سنده:

"فکر و حیاته نه ویرمش؟" دیدم: "فکره توحید، حیاته إستقامت. بوگا دائر
شاهدم: ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ ۖ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ دیر اوچنجی‌سنده:

"مزاحم حاضره ناصل تداوی ایدر؟" دیرم: "حرمتِ ربا، هم وجوبِ زکاتله.
بوگا دائر شاهدم: ﴿يَمَحَقُ اللَّهُ الرِّبَا﴾ ده.

﴿وَاحْلَ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ۖ وَاقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ دیر
دردنجیسنده:

"إختلالِ بشره نه نظرله باقییور؟" دیرم: سعی، أصل أساسدر. ثروتِ
إنسانیه، ظالمردده طویلانماز، صاقلانماز آللرنده.

بوگا دائر شاهدیم: ﴿لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ۖ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ

وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾

(یوز ما شاء الله بو جوابه.)

جاذبه عمومیدن زیاده کره مزى محافظه ایدن جاذبه معنوی قرآندر.

أرضمزی سنوی، یومی دائره سنده شو خیط سماویدر طومش ده دوندیریور.
کرهیه آغیر باصمش، هم دخی اوگا بینمش، بیراقمیور عصیانی.
شریعت عرشدن ایندی، بشردن ده چیقاردی نورانی بر عبادت. عبادتدن بش
نماز، باشلرنده اذانلر، نماز ایله اذان
دانه دانه اولمشدر، بریرینه متصل، هم عالم غیب ایله، هم ده عرش اعظمه،
إنسان ایله زمینی باغلاتمش ده طوتدیرمش او بش خیط نورانی.
باشی أوقاتِ خمسه، نهایی عرش و غیب. عین زمانده اولمش رابطۀ اتصال.
شهادتی غیب ایله، زمین ایله إنسانی، إنسانله آسمانی.

بو بشلر، بو کرهیه بش کمر هم تک کمر، هم آیری هم متصل، هم کمر ده
هم گوملک، ایکی قطبی ایکی آل، عریان یوقدر سگانی.

بر آن واحده بشی برادر برابر، ضیاء شمسه بگز، هم ده آیری آیریلر قوس
قُزَح مثالی او نورانی ألوانی.

بر نقطه واحده ده هم عرش ایله باغلانیر، هم کره‌ی باغلابور، حیات ویر
دوندیر. گر گوملگی یرتیلسه گُره سرگردانی
و یا ایپی بر قویسه، سیر ایله گومبورتی پی. (*)
ظلمت صاووغی باصار، او ده انجماد ایدر. او وقت موتی گلیبور، قیامت
قویوبور، ده‌اش زلزله جهانی.
(یوز ییك بارك الله بو جاذبه‌یه.)

بری دیدی: نه‌دندر حمل امانت اولان مرتبه عظیمه، یالگز انسان اوغلی
اونکله تکریم ایدیلیمش، اونکله خلیفه اولمش؟
دیرم: زیرا او **أَوْسَطُ، خَيْرُ الْأُمُورِ الْأَوْسَطُ**. کائناتک وجودی، بر شکل
مخروطیدر، سیوری اوجنده جزء لایتجزا طورمش.
جسیم قاعده‌سنده شمس الشموسه قدر نورانی بر قطری وار. تام قطرک
اورته‌سنده انسان آیاقده طورمش، امانتی بکلرمش.
انساندن تا ذره‌یه، هم اوندن تا او شمسه اولان ایکی مسافه بربرینه مساوی،

(*) : اوت یالگز عربی اذان هم یالگز بر مملکنده قویماسیله دهشتلی بر زلزله و دهشتلی بر
حرب ایله اوילה بر گومبورتی قویاردی، زمینک باشنی سرسم آیلدی.

قلادۀ خلقتده بر جوهرِ فریدمش.

زیرا او جوهرِ یگانه محمد الهاشمی (عسم) اولان درّ یتیمه بر صدفِ لطیفدر. انسانِ نمودجِ جامعدر. غیب و شهادت طومش، بتون عوالمِ بر پنجره‌سی وار، اونگله اولره باقار. معلوم باطن و ظاهر اون حاسّه‌سندن باشقه چوق حاسّه‌لری وارمش. شامّه، ذائقه گبی سائقه ده بر حسدر، شائقه دیگر بر حسّ. ایکیسی ده پک حسّاس، عقل و نظر گیرمه‌مش چوق یرلرده گزرمش. حسّ قبل الوقوعله، رؤیایِ صادق ایلّه، هم ده کشفِ صحیحله درک اولونان چوق شیلر مفتاحلری بو حسلر آلرنده طوتارمش.

قشری لبّ ظن ایتمک، لبّ ضایع ایتمکدر.

بش شی، بش شیئه پرده: شهادت ایسه غیبه، طبیعت مشیئته، کور قوّت ده قدرته، لفظ مدلول ذهنیه، مدلول دخی معنایه. پرده‌یه حصرِ نظر، دائم اولور پرخطر. وسوسه اوندن چیقار. مثلاً که: مدلولک ذهندر اوکا هر مقرّ، اگلنجه‌در ذکایه. آی مادّه‌پرست طبیعتله آلوده کور قوّت ده کور ایتمش، لفظ و صورت الداتمش. بیراق دهایِ فتّی، تا سن چیقاسک بر هدایه. بش پرده‌دن بر پرده سکا مثال گوستردم که، بشنجی اُک کوچگی، باشقه‌لری قیاس ایت، سفسطه مادّیون سنی آتار غیّایه. صاریل سلسله سمایه ایصال ایدر او بزى تا جنّتِ أعالیه.

دعا محال هم معصیت اولماملی

دعا قطعاً صمیمیسه قبول اولور، گهی عیناً گهی معناً. فقط شرط طلب دأبِ ادب، دائم اولور لازم. ادب یوقسه نیاز اولماز. تهووسکاری، نازواری، عتابواری دعا اولماز. محالی یا محالواری، نظام و حکمته اویماز اموری ایسته مک اولماز. نهایتلی آمرده بر نهایتسر عدد اولماز. بگا ویر اقصی الغایاتی تجاوزکاری بر نازدر، نیازی بر دعا اولماز. عددِ معلومات الله ویا مقدارِ مقدورات، دعا مقیاسی قالدیرماز. مگر اولسه کنایت کثرته، او ده نیت ایستر، هر دم نیت بولونماز.

﴿حَتَّىٰ عَادَ الْكَرُّجُونِ الْقَدِيمِ﴾ كُ بر نکته‌سی

بری دیدی: قرآنده قمر هلال اولدقجه، ﴿كَالْكَرُّجُونِ الْقَدِيمِ﴾ له تنزیل تشبیه ایله‌مش؛ ظاهر ذوقه خوش گلمز، لطافتی گورونمز؟ دیدم: یا هو ثریا، او عنقودِ سماوی بر منزلِ قمردر. ﴿قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ﴾ هلال اوڭا قوندقجه او مسافرِ عزیز کوچك بیاض اگیلمش بر دال ایله باغلانمش لؤلؤمثال بر صالحیم ثریا صورتنی هلال ایله گوسترر، نازنینانه بر ایز. گویا عظیم بر آعاج سماوات آرقه‌سنده طورمش ده هر ناصلسه سما یوزینی بیرتمش اونڭ سیوری بر دالی، منظره‌سی پک لذیز

باشی اوندن چیقارمش، زمینلیره گولر دیر: ای انسان چوجقلری! بگا ده بر
 باقکوز. بن می لطافتلیم، یا خرما آغاچکز،
 عنقودلی أغصانکز؟ صفِ اُول مخاطب ابناء نخل و صحرا. بر زمینه بر سمایه
 باقار، اوراده ازهار و اثمار، بوراده هلال و ییلدیز.

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾

سعید النورسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿يَا اللَّهُ ﴿ يَا رَحْمَنُ ﴿ يَا رَحِيمُ ﴿ يَا فَرْدُ ﴿ يَا حَيُّ ﴿
يَا قَيُّوْمُ ﴿ يَا حَكْمُ ﴿ يَا عَدْلُ ﴿ يَا قُدُّوسُ ﴿﴾

إِسْمِ أعظمكُ حقّنه و قرآنِ معجز البيانكُ حرمتنه و رسولِ أكرم عليه الصلاة والسلامكُ شرفنه، بو مجموعه‌ی باصديرانلری و مبارك يارديمجیلرینی جنّت الفردوسده سعادتِ أبدیه‌یه مظهر أيله، آمین.. و خدمتِ ایمانیه و قرآنیه‌ده دائماً موفق أيله، آمین.. و دفترِ حسناتلرینه سوزلر مجموعه‌سنكُ هر بر حرفنه مقابل بیكُ حسنه یازدیر، آمین.. و نورلكُ نشرنده ثبات و دوام و إخلاص إحسان أيله آمین.

یا أرحم الرّاحمین! عموم رسالهُ نور شاکردلرینی ایکی جهانده مسعود أيله، آمین. إنسی و جنّی شیطانلركُ شرلرندن محافظه أيله، آمین. و بو عاجز و بیچاره سعیدكُ قصوراتنی عفو أيله، آمین...

عموم نور شاکردلری نامنه

سعید النورسی

فهرست

آیات قرآنیہ نځ بر نوع تفسیری اولان رسالہ نور أجزالزندن
"سوزلر مجموعه سی" نځ مجمل بر فهرسته سیدر.

۳ برنجی سوز:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ نځ چوق أسرارِ مهمه سندن بر سرینی گوزل بر تمثیل
ایله تفسیر ایدر. و "بِسْمِ اللَّهِ" نه قدر قیمتدار بر شعائرِ اسلامیہ اولدیغنی
گوستریور.

۷ اون دردنجی لمعه نځ ایکنجی مقامی:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ نځ اڭ مهم بش آلتی سرلرینی تفسیر ایدیور. و
﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ قرآنک بر خلاصه سی و بر فهرسته سی و مفتاحی
اولدیغنی گوستردیگی گبی، عرشدن فرشه قدر اوزامش بر خطِ قدسی نورانی
اولمقله برابر سعادتِ ابدیه قپوسنی آچان بر آناختار و هر مبارک شیئه فیض و
برکت ویرن بر منبعِ انوار اولدیغنی بیان ایدر. بو ایکنجی مقام، اڭ برنجی رساله
اولان برنجی سوزه باقار. عادتاً رسالہ نور أجزالری، بر دائره حکمنده اولوب،
منتهاسی ابتداسنه ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ خطِ مبارکیله إتحاد ایدیور. و بو
مقامده آلتی سر یرینه، اوتوز یازیلاجقدی. شیمدیلک آلتی قالدی. قیصه در،
فقط غایت بیوک حقائقی تضمّن ایدیور. بونی دقتله اوقویان ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ﴾ نه قدر قیمتدار بر خزینہ قدسیه اولدیغنی آڭلار.

ایکنجی سوز: ۱۹.....

﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ﴾ مثالنده و ایمان حقّنده کی آیتلرک مهمّ بر سرّینی،
غایت معقول (حاشیه ۱) بر تمثیل ایله تفسیر ایدر.

اوچنجی سوز: ۲۱.....

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا﴾ آیتنک مثالنده و عبودیت حقّنده کی آیتلرک مهمّ بر
حقیقتی، منطقی بر تمثیل ایله (حاشیه ۲) تفسیر ایدیور.

دردنجی سوز: ۲۵.....

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾ آیتنک مثالنده و نماز حقّنده کی
آیتلرک مهمّ بر سرّینی، غایت معقول و منطقی بر تمثیل ایله تفسیر ایدیور. ذره
مقدار إنصافی بولونانی تسلیمه مجبور ایدیور.

بشنجی سوز: ۲۸.....

﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ آیتنک مثالنده و تقوا و عبودیت
حقّنده کی آیتلرک و وظیفه عبودیت و تقوانک مهمّ بر سرّینی غایت گوزل بر
تمثیل ایله تفسیر ایدیور. او تفسیر هرکسی إقناع ایدیور.

(حاشیه ۱): بو تمثیلک مثالیه، مهمّ بر مجلسده، آنقرده اوتوز سنه اولّ ضیا گوک آلپ گبی
مدهش بر ملحد شقّ شفه ایتیمه جک درجهده إلزام اولدی.

(حاشیه ۲): بو تمثیلک مثالیه، یگرمی بش مبعوث و ایچنده مهمّ قوماندانلر بولوندیغی
حالده، تسلیمه مجبور اولدیلر.

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ و ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ آیتلرینک
 مئالنده ماهیتِ دنیا و دنیاده ماهیتِ انسان و انسانده ماهیتِ دین حَقّنده کی
 آیاتک مهم بر سرّینی (صحفِ ابراهیمده اصلی بولونان) گوزل و پارلاق بر تمثیل

ایله تفسیر ایتمکله برابر، دنیانک ماهیتنی و دنیاده کی روحِ انسانی و انسانده کی دینک قیمتنی گوسترمکله برابر، دینسز انسان اُک بدبخت مخلوق اولدیغنی اثبات ایتمکله و شو عالمک طلسمنی آچان و روح بشری ظلماتدن قورتارمق چاره لرینی گوسترمکله برابر، غایت لطیف و گوزل بر موازنه ایله؛ فاسق اولان بدبخت آدمک مدهش وضعیتنی، صالح اولان بختیار آدمک سعادتلی وضعیتنی گوسترییور.

طوقوزنجی سوز: ۵۲

﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾ آیتنک مثالنده و بش وقت نماز حقّنده کی آیاتک غایت مهمّ بر سرّینی "بش نکته" ایله تفسیر ایتمکله برابر، معلوم اولان بش وقت نمازک او وقتلره حکمتِ تخصیصنی او قدر گوزل و شیرین بر طرزده بیان ایدیور که؛ ذره مقدار شعوری بولونان بر انسان، بو جاذبه دار حکمت و پارلاق حقیقته قارشی تسلیمه مجبور اولور. و جسدِ انسان هوايه، صویه، غدایه محتاج اولدیغی گبی، روحِ انسان ده نمازه محتاج بولوندیغنی غایت قطعی بر صورتده بیان ایدر.

اوننجی سوز: ۶۳

﴿فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ آیتنک مثالنده و حشر و آخرت حقّنده کی آیاتک مهمّ بر حقیقتنی، اون ایکی منطقی و معقول صورتِ تمثیلیه ایله و اون ایکی حقائقِ قاطعه باهره ایله تفسیر ایتمکله برابر، ایمانِ بالآخرتی او قدر قوّتلی بر صورتده

إثبات ایدر که؛ بتون بتون قلبی ئولمه مش و بتون بتون عقلی سونمه مش بر
 انسان، او إثباته قارشى تسلیم اولور. إذن إلهی ایله ایمانه گلیر. ایمانه گلمزسه ده
 إنکاردن واز گچمگه مجبور اولور.

اون برنجی سوز: ۱۶۴

﴿وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا * وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَّيَهَا * وَالنَّهَارُ إِذَا جَلَّيَهَا * وَاللَّيْلُ إِذَا
 يَغْشَاهَا * وَالسَّمَاءُ وَمَا بَنِيهَا * وَالْأَرْضُ وَمَا طَحْيَاهَا * وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّيَاهَا * فَأَلْهَمَهَا
 فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا * قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيَهَا * وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيَهَا﴾

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ آیتلرینک یوکسک و گنیش بر
 حقیقتنی سورهُ شمسک معجزانه إشارت ایتدیگی و کائناتی منتظم بر سرای
 صورتنده گوستزدیگی علوی و وسعتلی بر تمثیل ایله تفسیر ایتمکله برابر،
 ماهیتِ انسانیه ده کی وظائفِ عبودیت و جهازاتِ انسانیه یی و ربوبیتِ إلهیه نك
 أنواعِ تجلیاتنه قارشى عبودیتِ انسانیه نك مقابله لرینی او قدر گوزل بر صورتده
 إثبات ایدیور که؛ سورهُ وَالشَّمْسُک معجزانه اولان إشارتنی خارقه بر صورتده و
 اَكْ عظیم بر دائره ده أعظم بر ربوبیتی، اکمل بر عبودیتله قارشىلاشدیریور.

اون ایکنجی سوز: ۱۷۹

﴿وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا * وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ﴾
 آیتلرینک مثالنده و حکمتِ قرآنیه نك فضیلتی حَقّنده یوزر آیاتک مهمم بر
 حقیقتنی، حکمتِ فلسفه ایله حکمتِ قرآنیه نك موازنه سی صورتنده غایت
 پارلاق بر تمثیل ایله تفسیر ایتمکله قرآنک بر معجزه سنی و إعجازینی و اونک

قارشيسنده حكمتِ فلسفه‌نڭ عجزينى و سقوطنى خارقه بر صورتده إثبات ايدر، كورلره ده گوسترر. بو سوز، اون برنجى سوز گي غايت مهمدر. هرکس اولره محتاجدر.

اون اوچنجى سوز:..... ۱۸۸

"ايكى مقام"در.

برنجى مقام: ﴿وَنُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾

آيتيله، ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾ آيتنڭ مثالنده و حكمتِ قرآنيه‌نڭ قدسيى و وسعتى و شعردن إستغناسى حَقْنده كى آياتنڭ مهم بر سَرينى تفسير ايتمكله برابر، قرآن معجز البيانڭ يوكسك معجزانه حكمتنى، فلسفه‌نڭ آشاغى و طار حكمتى ايله موازنه ايدييور. حكمتِ قرآنيه‌ده كى كثر و وسعتى و فلسفه‌نڭ فقر و إفلاسنى مختصر بيان ايتمكله برابر، قرآنڭ شعردن إستغناسنڭ و عدم تنزلنڭ سببى، حقائقِ قرآنيه‌نڭ يوكسكلگى و پارلاقلى اولديغنى گوسترر. و مهم بر تمثيل ايله بر نوع إعجازِ قرآنيه‌ي بيان ايدر.

ايكنجى مقام:..... ۱۹۴

گنجلگى، ضلالت و سفاهت اوچورومنه دوشمكدن قورتاران و ايمانده، بو دنياده دخى حقيقى بر جَنّت لَدَتى و ضلالتده ايسه جهنّمى بر عذاب و صيقتى بولونديغنى مثاللره ايضاح و إثبات ايدن بر درسدر.

ايكنجى مقامك حاشيه‌سى:..... ۲۰۲

محبوسلره تسلى حَقْنده درت مكتوبدر.

ایکنجی مقامک ذیلی:.....: ۲۱:

(لیلۀ قدرده إخطار ایدیلن بر مسئله مهمّهدر.)

میوه رساله سندن آلتنجی مسئله:.....: ۲۱.۲

هو نکته سی:.....: ۲۱۷

اون دردنجی سوز:.....: ۲۲.۱

طار عقلره صیغیشمیان یوکسک و گنیش بر قسم حقائق قرآنیه یی گوزه
گورونن أمثال و نظیره لريله فهمه تقریب ایدیور. مثلاً: ﴿خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ * وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ * وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ
* إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ * وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ
الْبَصَرِ﴾ آیتلرینک غایت یوکسک و غایت گنیش حقیقتلرینی تمثیل و تنظیر ايله
عقله قبول ایتدیرر و قلبی إقناع ایدر بر طرزده بیان ایدیور. آخرنده، نفس
أماریه مؤثر بر سیللۀ ایقاظ وار. نفسه أسیر اولان اونى اوقوسه و قبول ایتسه،
أسارتدن قورتولور.

اون دردنجی سوزک ذیلی:.....: ۲۳:

زلزله حقّنده أهّمّتلی آلتی سؤاله جوابدر.

اون بشنجی سوز:.....: ۲۳۸

﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ﴾ آیتک مثالنده

و ملائکه ايله شيطانلرک مبارزهلری حقنده کی آیاتک، قوزموغرافیاچیلرک طار عقللرینه یرلشمهین مهم بر سرینی، "یدی باصامق" نامیله یدی محکم حجت و متین بر مقدمه ايله تفسیر ایدیور. و شو آیتک سماندن اوهام شیطانیه یرجم ایدوب طرد ایدر.

اون بشنجی سوزک ذیلی: ۲۴۷

قرآنک کلام الله و حضرت محمد (عصم) اللهک رسولی اولدیغنی مقنع دلیلرله اثبات ایدن، مناظره طرزنده یازیلمش بلیغ بر رساله در.

اون آلتنجی سوز: ۲۶۱

﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ

شئیء و إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ آیتلرینک مثالنده کی چوق آیاتک إفاده ایتدیگی: "أُحْدِثِ ذاتیه سی ايله کلّیت أفعال؛ و وحدت شخصیه سیله معینسز عمومیت ربوبیت و فردانیتیه شریکسز شمول تصرفات؛ و مکاندن منزّهیتیه هر یرده حاضر بولونماسی و نهایتسز علویتیه هر شیئه یاقین اولماسی؛ و بر تک ذات اُحدی اولمقله هر شیئی بالذات اُنده طومق" اولان حقائق عالیّه قرآنیه نك "درت شعاع" نامیله غایت مهم بر سرینی تفسیر ایدیور. و او حقائقی مستقیم عقلره و سلیم قلبره تسلیم ایتدیریور.

اون یدنجی سوز: ۲۷۳

﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ وَ إِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ﴿ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُوَ ﴾ آيتلرينك مثاللرنده:

لذت حیات ایچنده ألم موت و سُرور و وصال ایچنده ألم زوال حَقّنده کی آیاتک مهم بر سرّینی و اسم قهّاره قارشی رحمن اسمک جلوه سنی غایت گوزل بر صورتله گوستروب تفسیر ایدیور. و اهل ایمان ایچون دنیانک ماهیتنی، سیار بر تجارتگاه و موقت بر مسافرخانه و بر قاج گونلک بر تشهیرگاه و قیصه بر مدت ایچون ایشلهیه جک بر تزگاه و أخذ و إعطا ایچون یول اوستنده قورولمش بر بازار اولدیغنی گوستروب، دنیادن برزخ و آخرت طرفنه انسان سیاحتنی سؤدیور و دهشتنی إزاله ایدر. و بو سوزک آخرنده بعض نسخه لرده "سیاه طوتک میوه سی" نامیله قیمتدار و جاذبه دار و شعر قیافتنده بر قاج حقیقت وار.

اون یدنجی سوزک ایکنجی مقامی: ۲۷۷

سیاه طوتک بر میوه سی: ۲۷۹

قلبه فارسی اولارق تخطر ایدن بر مناجات: ۲۸۱

اهل غفلت دنیاسنک حقیقتنی تصویر ایدن برنجی لوحه: ۲۹۴

اهل هدایت و حضورک حقیقت دنیالرینه إشارت ایدن ایکنجی لوحه

بارلا یایلاسی، چام، قطران، آردیج، قره قواغک بر میوه سی: ۲۹۸

ییلدیزلری قونوشدیران بر ییلدیزنامه: ۳۰۵

اون سکزنجی سوز: ۳۰۷

بو سوز، "ایکی مقام" در.

ایکنجی مقامی یازیلماش.

برنجی مقامی اوچ نقطه در.

برنجیسی: ﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَ يُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا﴾ آیتک فخره مفتون، شهرته مبتلا، مدحه دوشکون، خودبین نفس
أماره نك قفاسنه سیلله تأدیی ووران بر سَرینی،

ایکنجیسی: ﴿أَحْسَنَ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ نك، چرکین و بحثی خلافِ ادب گورونن
شیلرک گوزل جهتلرینی گوسترن بر سَرینی،

اوجنجیسی: ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ آیتک رسالت
أحمدیه یه (عصم) دائر اینجه فقط قوتلی بر دلیلنی گوسترن بر سَرینی تفسیر
ایدر.

اون طوقوزنجی سوز: ۳۱۳

﴿يَسْ * وَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ * إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ آیتک مثالنده کی یوزر آیاتک
أك مهم حقیقتلری اولان رسالتِ أحمدیه یی (عصم) "اون درت رشحه" نامیله
اون درت قطعی و پارلاق و محکم برهانلرله تفسیر و إثبات ایدیور. و أك معند
بر خصمی دخی إلزام ایدر. گونش گی رسالتِ أحمدیه یی (عصم) إظهار
ایدیور.

یگرمنجی سوز: ۳۲۷

"ایکی مقام" در.

برنجی مقامی: ۳۲۷

سورۂ بقره نڭ باشنده حضرتِ آدمه مَلَكِرُكْ سجده سی و بر بقره نڭ ذبحی و طاشلردن صو چیقماسی حَقْنده کی اوچ مهم آیته قارشى شیطانڭ غایت مدھش اوچ شبھه سنی اوپله بر طرزده رَد ایدوب محو ایدر که شیطانی و شیطان گبی انسانلری اوپله دسیسه لردن پریشان ایدوب واز گچیریور. چونکه اونلر، تنقید و اعتراضلریله لمعاتِ إعجازیه نڭ قپوسنی آچدیرتدیلر. او اوچ آیتدن اوچ لمعۂ إعجازیه گوروندی.

ایکنجی مقامی: ۳۳۷

معجزاتِ أنبیا (علیهم السلام) یوزنده پارلایان بر معجزۂ قرآنیه یی گوسترمکله برابر، معجزاتِ أنبیایه دائر آیاتِ قرآنیه نڭ نه قدر معنیدار و حکمتدار اولدقلرینی گوسترر. و قرآنده قپالی قالمش چوق دفينه لر بولونديغنی إخطار ایدر.

یگرمی برنجی سوز: ۳۶۰

ایکی مقامدر.

برنجی مقامی: نمازڭ او قدر گوزل بر طرزده قیمتنی و فائده سنی گوسترر که، اڭ تنبل و اڭ فاسق آدمه دخی نمازه قارشى بر إشتیاق ویرر و غیرته گتیرر.

ایکنجی مقامی: شیطانك چوق استعمال ایتدیگی مهمّ دسیسه‌لرینی ابطال ایدیور. و وسوسه‌سی ایله مؤمنلرک قلبنده آچدیغی یاره‌لرک بشنه، گوزل مرهملر تعریف ایدیور.

یگرمی ایکنجی سوز:..... ۳۷.۵

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۖ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ مثالنده و توحید حقیقی حقّنده کی یوزر آیاتک مهمّ بر حقیقتنی "ایکی مقام" ایله تفسیر ایدر.

برنجی مقام: غایت گوزل و پارلاق و محکم بر حکایه تمثیلیه ایله اون ایکی باصامق حکمنده "اون ایکی برهان" ایله وحدانیتِ إلهیه‌یی، او قدر قطعی بر صورتده اثبات ایدر که: أَكْ متمرّد مشرک‌لری ده توحیده مجبور ایدیور. و قولای فقط قوّتلی و بسیط فقط پارلاق بر صورتده واجب الوجودك وجودینی و وحدتنی و اُحدیتنی بتون صفات و اُسماسیله اثبات ایدر.

ایکنجی مقامی ایسه: حقیقتِ توحیدی و توحیدِ حقیقی‌یی، "اون ایکی لمعه" نامیله حکایه تمثیلیه‌نك پرده‌سی آلتنده اون ایکی برهانِ باهره ایله وحدانیتِ إلهیه‌یی اثبات ایتمکله برابر، اوصافِ جلالیه و جمالیه و کمالیه‌سنی وحدانیت ایچنده اثبات ایدیور. او لمعه‌لرده کی دلیللر او قدر قطعیدر که، هیچ بر شبهه یری قالمیور. و او قدر کلّیدرلر که، موجودات عددنجه، بلکه ذرّات صابیسنجه معرفت اللّٰه پنجره‌لر آچیور. و اونك ایله واجب الوجودك وجودینی، عموم صفات و اُسماسیله أَكْ معنّدره قارشی اثبات ایدیور.

یگرمی اوچنجی سوز:..... ۴۲.۱

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۖ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۖ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ آیتلرینک مثالنده کی چوق آیتاڭ ایمانه دائر و ترقیات و تدنیاتِ إنسانیهیه مدار حقیقتلرینی "بش نقطه" ایله و "بش نکته" ایچنده هرکسه تعلق ایدن و هرکس اوڭا محتاج اولان اون مبحث ایله او سرّ عظیمی تفسیر ایدر. إستعداداتِ إنسانیه ایله وظائفِ إنسانیهیه، غایت معقول و مقبول بر صورتده بیان ایدر. بو سوز، شیمدییه قدر بیڭلر آدمی خوابِ غفلتدن قورتاردیغی گبی، چوقلرینی ده ایمانه گتیرمش. غایت قیمتدار و یوکسک اولمقله برابر، تمثیللر ایله فهمی قولایلاشمش، هرکس اونڭ دیلنی آڭلایور.

یگرمی دردنجی سوز: ۴۵۱

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ آیتنک مثالنده و أسماءِ حسنیڭ جلوهلری حقّنده کی چوق آیتاڭ معظّم بر حقیقتنی بش دال نامیله مباحثِ عظیمه ایله تفسیر ایدیور. برنجی و ایکنجی دالری، مهمّ أسرارڭ مختصر بر خزینه سیدر. اوچنجی دال، حدیثلره گلن اوهامی اون ایکی قاعده ایله ردّ ایدر. اوهامڭ أساسلرینی کسر. دردنجی دال، کائنات سراینده إستخدام اولونان نباتات و حیوانات و إنسان و ملائکه طائفه لرینک سرّ إستخداملرینی و گوزل وظیفه عبودیت و تسبیح لرینی و حشمت ربوبیتِ إلهیهیه جاذبه دار بر طرزده بیان ایدر. بشنجی دال، ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ آیتنک شجره نورانیه سنڭ حدسز میوه لرندن بش میوه سنی غایت پارلاق و گوزل بر صورتده گوستریور. بو بش میوه و اوتوز برنجی سوزڭ آخرنده کی بش میوه، چوق شیریندرلر. طاتلی علم ایسته ینلر اونلری آلسین اوقوسون.

یگرمی بشنجی سوز: ۴۹۹

﴿قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَ لَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً﴾ آیتنک حقیقتنی تأیید ایدن یوزر آیاتنک اُکْ مهمّ بر حقیقتی اولان إعجازِ قرآنی بی تفسیر ایدر. اوج شعاع ایچنده قرق وجوه إعجازیه بی بیان و تفسیر ایدیور که؛ قرآن، کلام الله اولدیغنی؛ گوندوزده کی ضیا، گونشک وجودینی گوستردیگی گی، اویله جه گوسترر و إثبات ایدر. نصفِ اُول چندان سرعتلی تألیف ایدیلیمش، فقط إستراحتِ قلب ایله یازیلدیغنی ایچون ایضاحلیدر. نصفِ آخر بعضِ أسبابِ مهمّیه بناءً مختصر و مجمل قالمشدر. فقط بونکله برابر هر طائفه یه گوره (و نه فکرده بولونورسه بولونسون) بو مبارک سوز، إعجازِ قرآنی اوکْا گوسترر و إثبات ایدر. بو سوز شیمدی یه قدر إعجازِ قرآنه قارشى چوق معنّدرلی سرفرو ایتدیره رک سجده یه گتیرمش...

یگر می آلتنجی سوز: ۶۳۳

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنْزِلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ * وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ﴾ مثالنده کی آیاتنک سرّ قدره عائد و "ایمان بِالْقَدَرِ خَيْرُهُ وَشَرُّهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى" نك إثباتنه مدار مهمّ بر حقیقتنی درت مبحث ایله اویله بر صورتده تفسیر ایدر که؛ خواصّک فکرلری یتیشمدیگی اُسرارِ قدریه بی، بسیط عواملرک ذهنلرینه تقریب ایدوب آکلاتدیریور. خاتمه سنده، اُکْ قیصه و اُکْ سلیم و اُکْ مستقیم بر طریقک اُساسنی "درت خطوه" نامیله تزکیه نفسک و تکمّل روحک مدارى اولان درت مهمّ درسی ویریور. و خاتمه نك خاتمه سنده مسائل متفرّقه دن آلتی مسئله وار که، بریسی سورّه فتحک آخرنده کی آیتنک بر سرّ إعجازیه سنی آچیور.

یگر می یدنجی سوز: ۶۵۷

﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولَى الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْ أَفْضَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَا تَبَعْتُمْ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ آیتک مثالنده کی آیاتک
 اجتهداده دائر مهمم بر حقیقتنی تفسیر ایدر. و بو زمانده حدندن تجاوز ایدوب
 اجتهدادن دم وورانلرک حدینی بیلدیروب، اختلاف مذاهبک سرینی گوزل بیان
 ایدر. "بو زمانده اُسکی زمان گبی اجتهدا ایده بیلیرز" دینلرک نه قدر یا کلش
 خطا ایتدکلرینی اثبات ایدر. بو سوزک ذیلنده صحابه گزینک اولیادن یوکسک
 اولان مرتبه لرینی غایت پارلاق بر صورتده و قطعی بر طرزده اثبات ایتمکله
 برابر، صحابه لرک نوع بشر ایچنده انبیادن صوگره اُک ممتاز شخصیتلر اولدقلرینی
 و اولره یتیشیلمدیگنی قطعی بر صورتده اثبات ایدر.

یگر می سکرنجی سوز: ۶۸۲

﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ
 فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ آیتک جنته و سعادت ابدیه یه دائر
 حقیقتنی تأیید ایدن یوزر آیاتک مهمم بر حقیقتنی ایکی مقامله تفسیر ایدر.
 برنجی مقام: "بش سؤال و جواب" نامیله جنتک لذائذ جسمانیه سنه و حوریلر
 حَقَّنده مدار تنقید اولمش مسئله لری او یله گوزل بر صورتده بیان ایدر که،
 هرکسی إقناع ایدر. ایکنجی مقام: عربی العبارة اولارق اون ایکی لاسیمما
 کلمه سیله باشلار و غایت قوتلی و قطعی و هیچ بر جهته صاصر صیلماز،
 حشره دائر، جنت و جهنمک حَقَّانیتنه مدار بیکلر برهانی تضمّن ایدن بر برهانی
 باهردر که؛ او برهانی، اونجی سوزک منشی و اساسی و خلاصه سیدر.

یگرمی طوقوزنجی سوز: ۶۹.۲

﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي * وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَمَلَكِهِ * وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ * مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنْفَسٍ وَاحِدَةً﴾ آیتلرینک مثالنده کی یوزر آیتک حشر و بقاء روحه و ملائکه یه دائر اوچ مهم حقیقتنی تفسیر ایدر. بقاء روحی او قدر گوزل اثبات ایدر که؛ جسدک وجودی گی، روحک بقاسنی گوسترر. و ملائکه ناک وجودلرینی، آمریکا انسانلرینک وجودلری گی اثبات ایدر. و حشر و قیامتک وجود و تحققلرینی او قدر منطقی و عقلی بر صورتده اثبات ایدر که: هیچ بر فیلسوف، هیچ بر منکر اعتراضه مجال بولاماز. تسلیم اولمازسه ده ملزم اولور. خصوصاً آخرنده کی "رمزی نکته ناک سرّی" نامیله حشر اکبرک اسباب موجبه سنی و حکمتلرینی اویله بر طرزده بیان ایدر که؛ طلسم کائناتک اوچ معماسندن بر معماسنی غایت پارلاق بر صورتده حلّ ایدر. (حاشیه)

اوتوزنجی سوز: ۷۴۱

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا * وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيْهَا﴾ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ آیتلرینک آنانیت انسانیه و تحولات ذرات حقه کی حقیقته دائر گلن آیتک ایکی مهم سرّینی ایکی مقصد ایله بیان ایدر. برنجی مقصد، آنانیت انسانیه ناک معمای عجیبه سنی حلّ ایدره ک سلسله دیانت ایله سلسله فلسفه ناک منشألرینی

(حاشیه): یگرمی طوقوزنجی سوزک گوز ایله گورونن بر کرامتی وار. أزجمله، اون آتی صحیفه سنده إختیارسز، تصنعسز هر صحیفه ناک سطرلرینک باشلرنده اون آتی ألف گلمسیدر. بو توافقی گورمک ایسته ینلر، آل یازما نسخه سنه مراجعت ایتسینلر.

غایت پارلاق بر طرزده گوسترر. ایکنجی مقصد، تحولاتِ ذراتکِ طلسمنی کشف ایدیور. ذراتکِ حرکاتی، او درجه حکمتلی و منتظم گوستریور که؛ او عموم ذره‌لر، سلطانِ ازلینکِ محتشم و معظم بر اوردوسی و مطیع و مسخر مأمورلری اولدیغنی قطعی دلیلرله اثبات ایدر. یگرمی طوقوزنجی سوز ناصلکه طلسم کائناتکِ اوچ معماسندن بریسنی کشف ایتمش. بو اوتوزنجی سوز دخی عقللری حیرته بیراقان و فیلسوفلری سرملشدیرن او طلسمکِ اوچ معماسندن ایکنجی معماسنی حل ایتمشدر. خصوصاً خاتمه‌سنده یدی حکمت و یدی قانونِ عظیم ایلہ بر اسمِ اعظمکِ تجلیسنی گوسترمکله؛ تحولاتِ ذراتکِ حکمتنی غایت قطعی و پارلاق بر صورتده گوستردیگی گی، ذی حیات جسملرینی، او ذراتکِ سیر و سفرینه بر مسافرخانه و بر قیشله و بر مکتب حکمنده گوسترر، (حاشیه) اثبات ایدر.

(حاشیه): بو اوتوزنجی سوز چیقدیغی زمان، قلبنی غائب ایتمش بر آدم اوقویوب اُهمیت ویرمیه‌رک، یاتارکن یاصدیغنکِ آلتنه قومیش، یاتمش. رؤیاسنده اوچ دفعه بربری اوستنه او آدمی بوغمق ایچون بوغازینی صیقمشلر. او آدم اوپانوب تکرار یاتار. ینه عین حال... رؤیاسنده اوکا دینیلمش: "نه ایچون باشککِ آلتنه بونی بیراقیورسک؟ حرمتسزلک ایتدک." او آدم ده تمردی ترک ایدوب کمالِ حرمتله او رسالہ‌ی آلوب رافه بیراقیر. صوگره یاتار. صباحلین راست گلدکلرینه حکایه ایدر.

هم خدمتِ قرآنیہ‌ده مهم بر رکن اولان خسرو، او رسالہ‌نکِ کندیسنه تسلیمندن مقدم پیغمبر علیه الصلاة والسلامله مناسبتدار بر رؤیا گورمش. بو سوز، گوردیگی رؤیانکِ حقیقتلرینی تعبیر ایتدیگنی، بو سوزکِ او گون آله گچمه‌سیله گورمش. و بو رؤیا اونکِ ایچون بر کرامتِ قطعیه حکمنه گچمکله، تمامیلہ خدمته تسلیم اولمش و نورکِ قهرمانی اولمشدر.

اوتوز برنجی سوز: ۷۷۵

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي﴾

﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَى﴾ آيتلرينك حقيقتنى تاييد ايدن آياتك اَكْ مهمم بر حقيقتى اولان معراج احمديه يي (عصم) و او معراج ايچنده كمالات محمديه يي (عصم) و او كمالات ايچنده رسالت احمديه يي (عصم) و او رسالت ايچنده چوق اسرار ربوبيتى تفسير ايدر و قطعى دليللرله اثبات ايدر بر رساله در. مختلف طبقاتدن اولان انسانلردن بو رساله يي كيم گورمشسه، قارشيسنده حيران اولوب، عقلدن اوزاق مسئله معراجى اَكْ ظاهر و واجب و لازم بر طرزده گوستردىگنى قبول ايدىورلر. خصوصًا او شجره نورانيه معراجك آخىرلنده بش يوز ميوه دن "بش ميوه" سنى او قدر گوزل تصوير ايدر كه؛ ذره مقدار ذوقى، شعورى بولونان اونلره مفتون اولور.

ذيل: شق قمر معجزه سنه بو زمان فيلسوفلرينك ايتدكلرى اعتراضلرينى "بش نقطه" ايله غايت قطعى بر صورتده رد ايدوب، إنشقاق قمرك وقوعه هيچ بر مانع بولونماديغنى گوسترر. و آخىرنده ده "بش إجماع" ايله شق قمرك وقوع بولديغنى غايت مختصر بر صورتده اثبات ايدر. شق قمر معجزه احمديه سنى گونش گى گوسترر.

اوتوز ايكنجى سوز: ۸۲۱

اوچ موقفدر.

برنجى موقف: ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا﴾ آيتك مثالنده كى يوزر آياتك وحدانيته دائر اَكْ مهمم حقيقتنى اويله بر صورتده اثبات ايدر كه؛ شرك و كفر

یولنی محال و ممتنع گوسترر. کائناتک اُطرفندن کفر و شرکی طرد ایدر. ذرات عددنجه وحدانیتک دلیللری بولوندیغنی بیان ایدر. غایت لطیف و یوکسک و منطقی بر محاوره تمثیلیه صورتنده، حدسز گنیش مسائلی او تمثیل ایچنده درج ایدوب گوسترر. و ذیلنده غایت لطیف بر قاچ مسئله وار که؛ حقیقت اولدقلری حالده شعرک اُک پارلاق و گنیش خیالندن داها پارلاق، داها گنیشدر.

ایکنجی موقف: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ ک حقیقتنه دائر سرّ اُحدیته و وحدته گلن تشکیکات و اوهامی ازاله ایدر. اهل ضلالتک اهل توحیده قارشى ایتدکلری اعتراضاتی قطعی بر صورتده ردّ ایدیور. برنجی موقفدن داها قوتلی، آیات قرآنیه نك وحدانیته دائر معجزانه اثباتلرینی گوسترر. اُحدیت ذاتیه ایله بتون اشیایی بردن بر آنده تدبیر و تربیه ایتمک اولان حقیقت معظّمه قرآنیه یی غایت گوزل و واضح بر تمثیل ایله اثبات ایدر. عقلی اقناع و قلبی تسلیمه مجبور ایدر. و بالخاصّه بو ایکنجی موقفک خاتمه سندن اول ایکنجی تمثیلک نتیجه سنده ذات اقدس اِلهیه دن هیچ بر شی صاقلانمادیغنی و هیچ بر شی اوندن گیزلنه مدیگنی، هیچ بر فرد اوندن اوزاق قالمادیغنی، هیچ بر شخص کلّیت قدسیه کسب ایتمه دن اوکا یاناشه مدیغنی و ربوبیتنده و تصرفنده بر ایش، بر ایشه مانع اولمادیغنی و هیچ بر یر اونک حضورندن خالی قالمادیغنی، هر شیده باقار و ایشیتیر سمع و بصرینک جلوه سی بولوندیغنی، سلسله اشیا امرلرینک سرعت جریانلرینه برر تل، برر طمار حکمنه گچدیگنی، اسباب و وسائط صرف ظاهری بر پرده اولدیغنی، هیچ بر یرده بولونمادیغنی حالده هر یرده علم و قدرتیله بولوندیغنی، هیچ بر تحیز و تمکّنه محتاج اولمادیغنی و اوزاقلق و گوچلک و طبقات وجودک پرده لری اونک قریبتنه و تصرفنه و شهودینه مانع اولمادیغنی و

مادیلرک، ممکنلرک، کثیفلرک، کثیرلرک، محدودلرک خاصه‌لری اونک دامن عزتته یاناشه‌مدیغنی و تغیر و تبدل و تحیز و تجزی گبی أمرلردن مجرد، منزّه، مبرا و مقدّس اولدیغنی غایت گوزل بر صورتده اثبات ایدر. بو ایکنجی موقفک خاتمه‌سنده سِرّ اُحدیته دائر عربیّ العبارة غایت مهمّ بر پارچه ترجمه‌سیله برابر غایت پارلاق بر صورتده چوق مسائل مهمّه‌یی إفاده ایدر. خصوصًا انسانک محاسبهٔ اعمالی ایچون حشر و نشری یایمق، قوجه کائناتی تغیر و تبدیل و تخریب و تعمیر ایتمک سَرینی بیان ایدر.

اوپننجی موقف: ﴿وَمَا الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ ﴿إِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ

الْحَيَوةُ﴾ آیتلرینک مثالنده کی یوزر آیاتک مهمّ بر حقیقتنی غایت مهمّ بر موازنه ایله بیان ایدر. اهل ضلالت حقّنده حیاتِ دنیویه نه قدر مدهش نتیجه‌لر گتیردیگنی و اهل هدایت حقّنده نه قدر گوزل نتیجه‌لر و غایه‌لر ویردیگنی گوسترر. خصوصًا، محبّت حقّنده کی ثمراتِ دنیویه و اُخرویّه؛ اهل ضلالت ایچون نه قدر اَلم، اهل هدایت ایچون نه قدر خوش اولدیغنی گوسترر. بو اوپننجی موقف حقّنده بعض مدقّق قارداشلریمز دیمشله که: "سائر رساله‌لر ییلدیزلر اولسه، بو گونشدر." دیگر بری اوکا مقابل دیمش: "هر بر رساله، کندی عالمنده و کندینه مخصوص سماءِ حقیقتده برر گونشدر. اوزاق اولانلره ییلدیز، یاقین اولانلره شمسدرلر." (حاشیه)

اوتوز اوپننجی سوز: ۹۰۸

(حاشیه): بو موقفک برنجی مستنسخ، (توافقدن هیچ خبریمز یوقکن) عجله و بعضًا گیجه وقتنده یازدیغنی بر نسخه‌سنده خارقه بر توافقی گوردک. بعضًا بر صحیفه‌ده اوتوز توافقات بولونیور. او اختیارسز اولان توافقاتی او موقفک بر سِر کرامتی تلقی ایتدک.

﴿سُرِّيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾

اوتوز اوچ آیتک برر حقیقتلرینی تفسیر ایدن اوتوز اوچ پنجره در. اوتوز اوچ رساله اولمغه لایق ایکن غایت مستعجل بر زمانده یازیلدیغی ایچون، بر ویا یاریم صحیفه لک پنجره لری برر رساله قوتنده و برر رساله پی تضمّن ایدن ماهیتنده اولدیغی گوسترر. فقط مع التأسّف باشده کی پنجره لر غایت مجمل و مختصر قالمش، لکن گیتدکجه إنبساط ایده رک نصف آخرده کی پنجره لر واضح دوشمشدر.

لمعات: ۹۶۳

رساله نور شاکردلرینه کوچک بر مثنوی و ایمانی بر دیواندر.

فهرست: ۱۰۶۸

